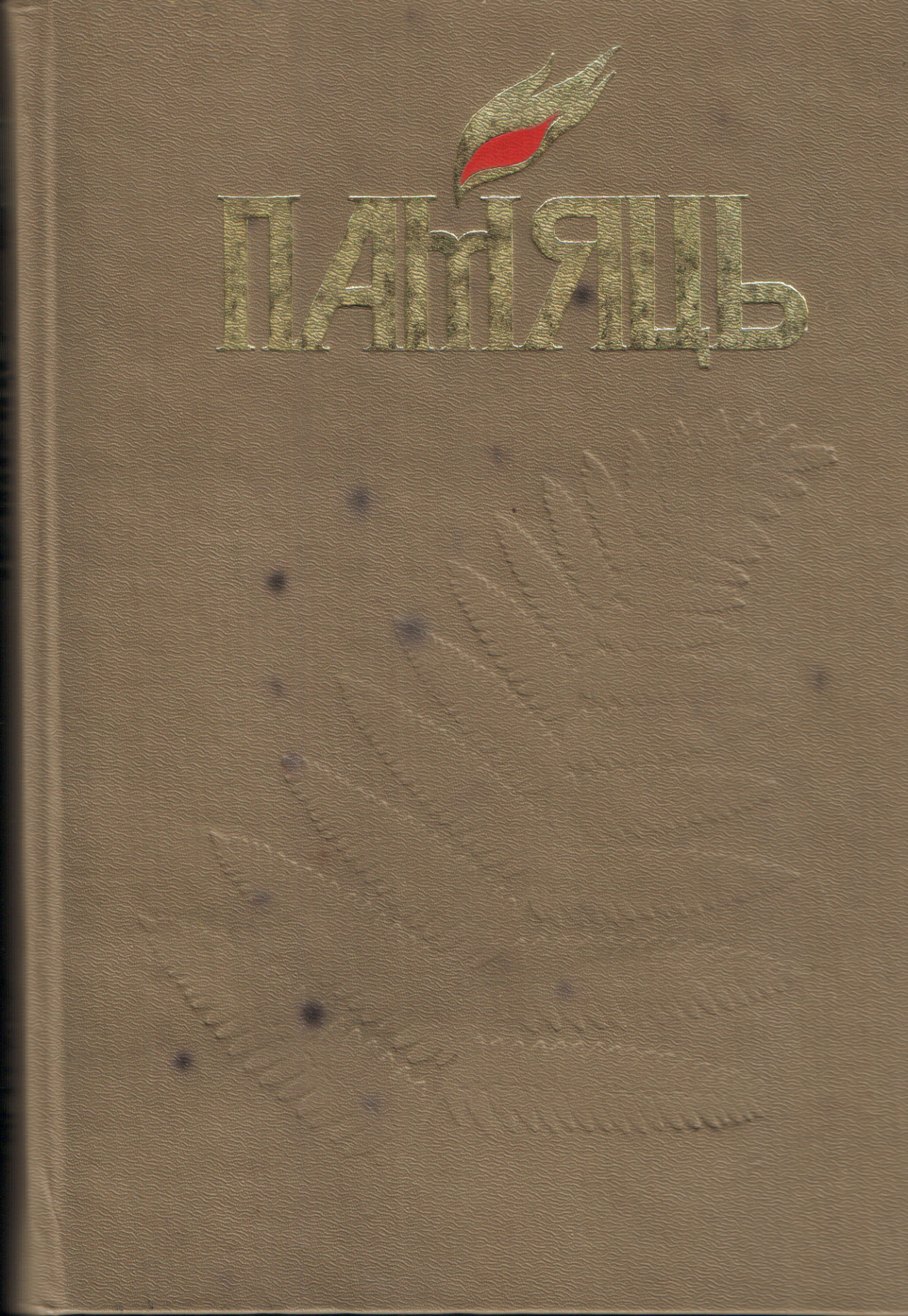
ПАМЯТЬ

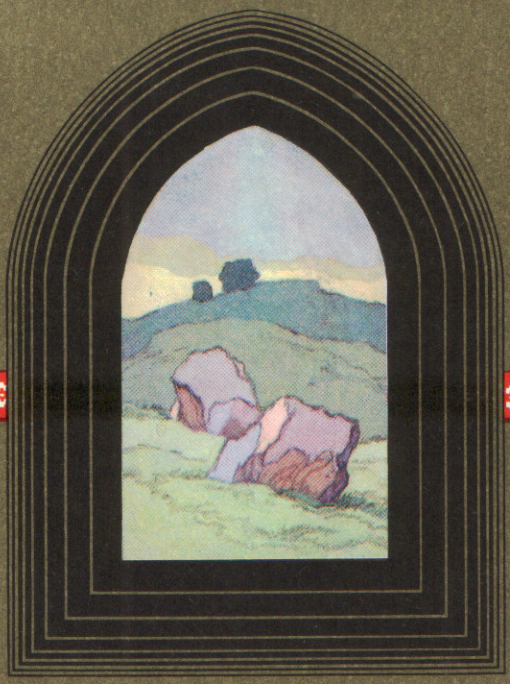

ГІСТОРЫКА-ДАКУМЕНТАЛЬНЫЯ ХРОНІКІ ГАРАДОЎ І РАЁНАЎ БЕЛАРУСІ

ШМАТТОМНАЕ ВЫДАННЕ СТВАРАЕЦЦА ПАВОДЛЕ РАШЭННЯ ЎРАДА РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

РЭЧЫЦКІ РАЁН

У 2-х КНІГАХ

Кніга 2

МІНСК "БЕЛАРУСЬ" 1998

УДК 947.62
ББК 63.3(4Беи)
П 15

РЭДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ:

Э. Н. ГНЕЎКА, Т. І. ЛІТВІНАВА, А. Л. ПЕТРАШКЕВІЧ, П. П. РАБЯНОК

РАЁННАЯ КАМІСІЯ ПА СТВАРЭННІ
ГІСТОРЫКА-ДАКУМЕНТАЛЬНАЙ ХРОНІКІ:

Т. І. ЛІТВІНАВА (старшыня камісіі), В. М. КЛЕЙМАН (нам. старшыні камісіі),
У. М. АНОХІН, А. М. БАГАЦКАЯ, В. С. БЫШЫК, І. А. БЯЛЯЕЎ, М. М. ВІНІЦКІ,
Л. А. ДВОРНІК, М. М. ЗАРАЗАКА, У. М. ЗАРЭЦКІ, Т. Ф. ЕЛІСЕЕВА,
А. С. КРАЎЧАНКА, У. Л. КУНЦЭВІЧ, Н. І. МІХАЛЕЎСКАЯ,
П. Н. ПАЎЛЯНОК, П. П. РАБЯНОК, С. П. СМОЛЬСКІ,
І. Г. СЯРГЕЕЎ, І. Ф. ТАЧЫЛКІН, А. В. ЧУРЫЛАЎ, М. І. ШАРАМЕТ, І. А. ШАФІР,
Р. К. ШПАКАЎ, Г. П. ШЫЛЯНОК, У. І. ШЫРОКІ, М. І. ЯНКОВІЧ

АРГАНІЗАЦЫЙНА-МЕТАДЫЧНЫ ЦЭНТР
ПА ВЫДАННІ ГІСТОРЫКА-ДАКУМЕНТАЛЬНЫХ ХРОНІК «ПАМЯЦІ»
ДЗЯРЖАЎНАГА КАМІТЭТА
РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ ПА ДРУКУ:

А. Л. Петрашкевіч (кіраўнік цэнтра), У. І. Лемяшонак (галоўны рэдактар),
М. З. Башлакоў (галоўны метадыст).

Рэдактары: В. Ц. ВОЛЬСКІ, Э. Н. ГНЕЎКА (вядучы),
Г. Б. КРАСОЎСКАЯ, В. П. СОБАЛЕВА

Укладальнік П. П. РАБЯНОК

Мастак Э. Э. ЖАКЕВІЧ

Распрацоўка мастацка-тэхнічнага афармлення серыі В. А. РАГАЛЕВІЧА

ISBN 985-01-0162-8

© Выдавецтва «Беларусь», 1998

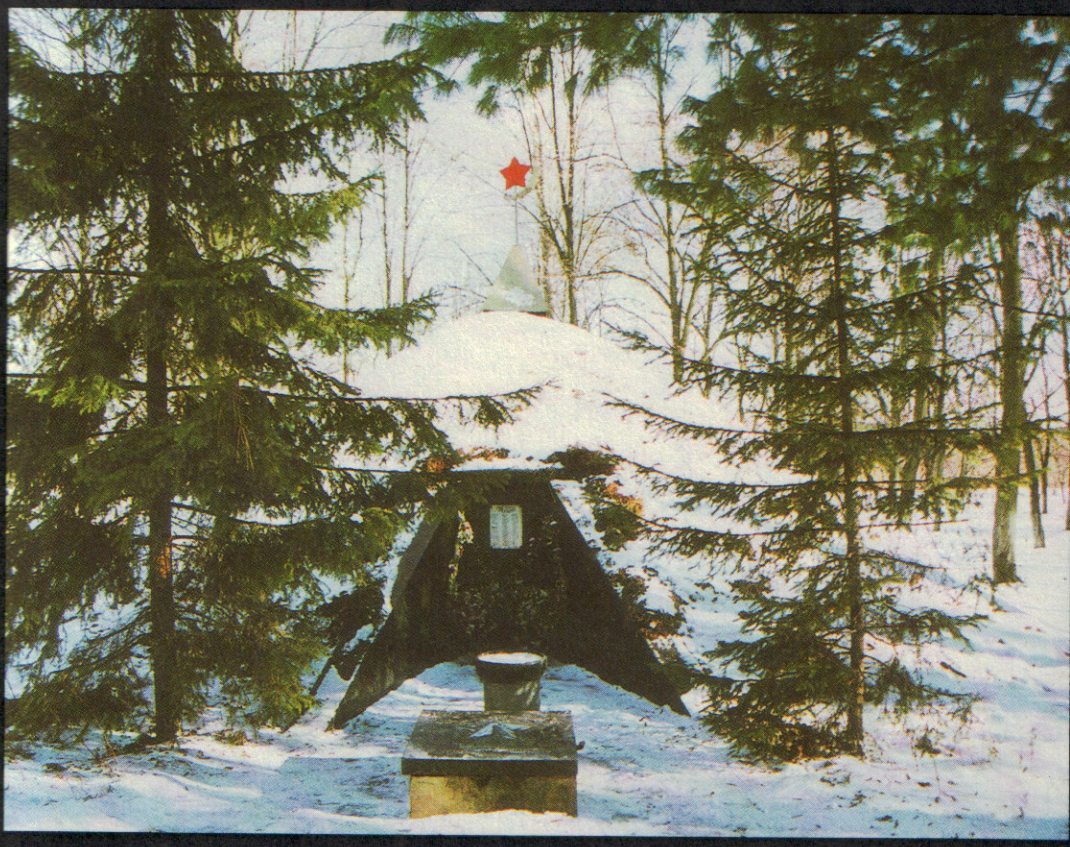

Курган Славы ў в. Глыбаў

1943 г., 10 лістапада — 30 лістапада

Гомельска-Рэчыцкая наступальная аперацыя.

Брацкія магілы ў гарадскім скверы

1943 г., ліста-
пад — 1951 г.

Аднаўленчы перыяд.

Гарвыканкам (былая жаночая гімназія Гаўрылавай)

1965 г.,
29 красавіка

Рэчыцкая нафта падключана да нафтаправо
да «Дружба».

Народны хор в. Азершчына

1975 г.

У лік дзеючых прадпрыемстваў увайшоў Рэчыцкі піўзавод.

Нафтавая свідравіна

1976 г., люты — Пачаў дзейнічаць Рэчыцкі газаперапрацоўчы завод.

Чарнобыльскі пасёлак, в. Дварец

1970—1977 гг. Перыяд шырокага будаўніцтва. Узведзены памяшканні СШ № 9 і СШ № 2, рэстарана «Палессе», магазіна «Славуціч» і г. д.

Раённая бібліятэка ў Рэчыцы

1984 г.,
31 студзеня

Пачаў функцыяніраваць завод «Рытм».

Дом быта

1986 г. Узведзены Дом культуры «Нафтавік».
1987 г. Завершана будаўніцтва цэнтральнай раённай бальніцы.

Урок матэматыкі ў сярэдняй школе № 6

1995 г.,
верасень

Была асвечана капліца ў гонар святой зямлі беларускай Ефрасінні Полацкай.

Плавальны басейн

1997 г., ліпень

У Рэчыцы адкрыты помнік М. В. Доўнар-Запольскаму, прайшла міжнародная навуковая канферэнцыя «Жыццё і дзейнасць М. В. Доўнар-Запольскага».

У ПОЛЫМІ ВАЙНЫ

І вызвалення дзень прыйшоў

У другой палове кастрычніка 1943 года войскі левага крыла Беларускага фронту авалодалі плацдармам на левым беразе Дняпра ў раёне Лоева, тым самым стварылі спрыяльныя ўмовы для ажыццяўлення Гомельска-Рэчыцкай аперацыі. Яе задача заключалася ў разгроме групоўкі ворага, вызваленні міжрэчча Сожа і Дняпра, заняцці зручных пазіцый на правым беразе Дняпра.

...Апоўдні 10 лістапада 1943 года на сутыку Лоеўскага і Рэчыцкага раёнаў цішыню разарвалі сотні гармат і рэактыўных мінамётаў. Праляцелі, кіруючы на захад, знішчальнікі і бамбардзіроўшчыкі 16-ай паветранай арміі генерал-лейтэнанта С. І. Рудэнкі.

Артпадрыхтоўка працягвалася амаль гадзіну. З пераносам агню ў глыбіню варожай абароны ў прарыў пайшлі брыгады 1-га гвардзейскага Данскога танкавага корпуса, 23-яя брыгада 9-га танкавага корпуса. Следам рушылі падраздзяленні 2-га і 7-га гвардзейскіх артылерыйскіх корпусаў. І толькі потым — стралковыя палкі і батальёны.

17-ая гвардзейская танкавая і 1-ая мотастралковая брыгада 1-га гвардзейскага Данскога танкавага корпуса на працягу першага дня наступлення прасунуліся, пераадольваючы шалёнае супраціўленне 383-яй нямецкай пяхотнай дывізіі, больш чым на 6 кіламетраў і падышлі да так званых «надзвінскіх пазіцый».

Узяць з ходу названыя вышэй варожыя ўмацаванні не ўдалося. І тады цяжкія самаходна-артылерыйскія ўстаноўкі нанеслі па агнявых сродках праціўніка ўдар.

За першы дзень баёў на рэчыцкім напрамку фашысты страцілі больш як 3 тысячы салдат і афіцэраў. Было захоплена 49 гармат, 13 мінамётаў, 4 танкі і шмат іншай баявой тэхнікі і рыштунку.

У першы дзень наступлення былі здзейснены дзесяткі гераічных подзвігаў.

У раёне вёскі Дабраволец 17-ая танкавая брыгада палкоўніка Б. В. Шульгіна сутыкнулася з варожай танкавай групай з 25 браніраваных машын. Фашысцкіх танкістаў падтрымлівалі 2 батальёны пяхоты. Ацаніўшы становішча, Б. В. Шульгін прыняў рашэнне вывесці ўперад батарэю цяжкіх самаходна-артылерыйскіх установак гвардыі лейтэнанта І. В. В'югава. У баі, які распачаўся неўзабаве, батарэйцы падпалілі каля дзесятка варожых машын, рассеялі пяхоту. Пяць танкаў знішчыў асабіста І. В. В'югаў.

Поспех батарэйцаў даў магчымасць танкаваму батальёну гвардыі капітана Н. В. Іскры ўварвацца ў населены пункт Дабраволец і вызваліць яго.

І. В. В'югаў быў прадстаўлены да звання Героя Савецкага Саюза.

Камандзір стралковай роты 37-ай гвардзейскай стралковай дывізіі лейтэнант Садавікоў з кулямёта знішчыў разлік варожай гарматы, а потым, развярнуўшы яе, ударыў па фашыстах іхнімі ж снарадамі.

У крытычны момант бою, калі гітлераўцы наблізіліся да бліндажа, дзе знаходзіліся цяжкапараненыя байцы, яфрэйтар Мікалай Кладаў падарваў сябе і некалькі фашыстаў апошняй супрацьтанкавай гранатай.

10 лістапада, у першы дзень Гомельска-Рэчыцкай наступальнай аперацыі, падпольны абкам партыі і штаб Гомельскага злучэння партызанскіх атрадаў атрымалі радыёграму сакратара ЦК КП(б)Б, начальніка Цэнтральнага штаба партызанскага руху П. К. Панамарэнкі. У радыёграме ўказвалася: абста-

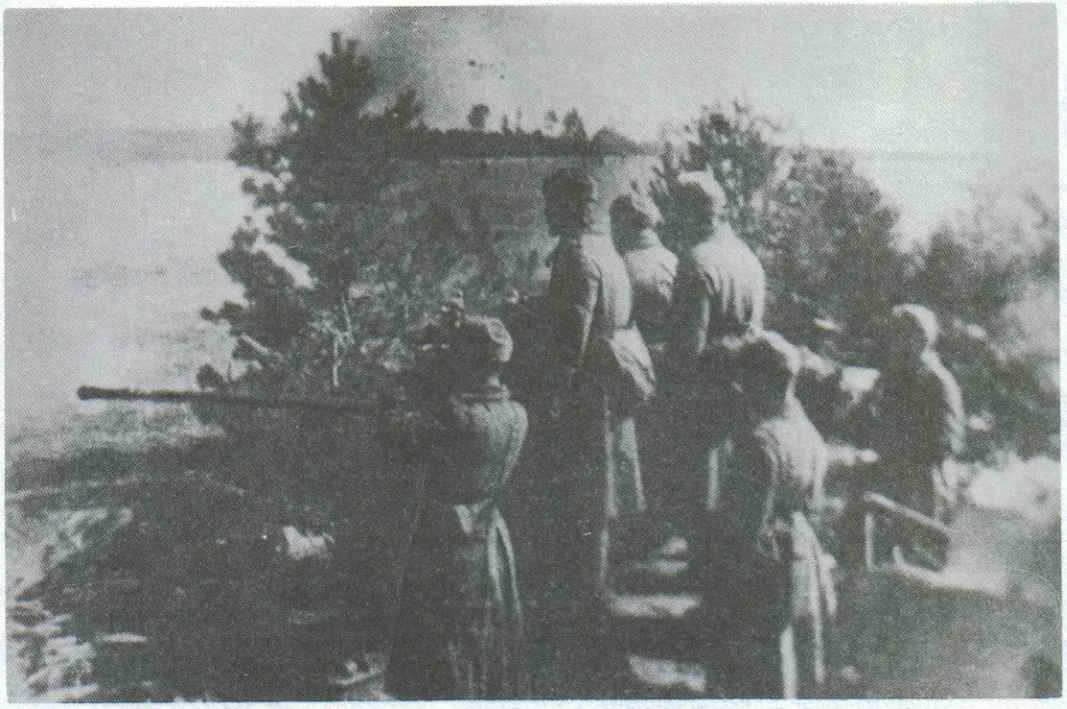

Артылерысты вядуць агонь па варожых пазіцыях у раёне Рэчыцы

ноўка на фронце патрабуе тэрміновага вываду са строю чыгуначных дарог Гомель — Жлобін — Магілёў, Гомель — Калінкавічы, шашы Гомель — Калінкавічы. Ад камандавання злучэння патрабавалася распрацаваць план аперацый на чыгунцы і шашы.

За кожнай брыгадай былі замацаваны ўчасткі чыгункі з такім разлікам, каб там на працягу сутак ад кожнага атрада знаходзіліся не менш двух падрыўнікоў. Групы мелі задачні выкарыстоўваць кожную магчымасць для падрыву варожых эшалонаў і рэек.

Разам з тым рэчыцкая брыгада імя. К. Я. Варашылава накіравала на шашу Гомель — Калінкавічы некалькі спецыяльных груп з мэтай як мініравання дарогі, так і наладжвання засад.

...11 лістапада два палкі варожай пяхоты пры падтрымцы танкаў і артылерыі перайшлі ў контратаку, ставячы перад сабой мэту зноў узяць лінію абароны каля Надзвіна. Але фашыстаў сустрэлі танкісты 1-га Данскога танкавага корпуса, падраздзяленні 170-ай і 69-ай стралковых дывізій.

Вызначыўся разлік супрацьтанкавага ружжа ў саставе малодшага сяржанта К. А. Скобы і радавога П. А. Дзмітрычэнкі. Падбіўшы тры танкі, гвардзейцы затрымалі варожую атаку.

Жорсткія баі каля Надзвіна працягваліся да паловы дня 13 лістапада. У гэты ж дзень дывізіі 65-ай арміі і злучэнні 42-га стралковага корпуса 48-ай арміі авалодалі ўмацаванымі апорнымі пунктамі Холмеч, Дварэц, Іванаўка, Вазнясенск. 14-ая і 16-ая гвардзейскія кавалерыйскія дывізіі з баямі выйшлі праз Надзвін да вёсак Маладуша і Смагарын, маючы задачу перарэзаць дарогу Рэчыца — Хойнікі.

У раёне вёскі Андрэеўка 52-і кавалерыйскі полк 14-ай кавалерыйскай дывізіі фашысты сустрэлі знішчальным

Палкоўнік Б. В. Шульгін са сваім экіпажам

артылерыйска-мінамётным агнём. І тады ў бой уступіла палкавая батарэя 82-міліметровых мінамётаў. Наводчык мінамёта Атабай Аразназараў знішчыў разам з разлікамі два кулямёты праціўніка. Агнявую кулямётную кропку падавіў мінамётчык М. В. Мораў.

Пры падыходзе да вёскі Бярозаўка коннікі натрапілі на мінныя палі. Пад варожым агнём да размініравання прыступілі сапёры. Асабліва вызначыліся Н. І. Цырын і С. Ф. Сарычаў. Коннікі зноў рушылі ўперад. Яны занялі перакрыжаванне дарог на ўсход ад Андрэеўкі і замацаваліся там.

13 лістапада надзвычай цяжкія баі ішлі ў раёне вёсак Ганчароў Падзел, Грушаўка, Кузмінка, Асінаўка, Вадзяное.

14 лістапада танкісты генерала М. Ф. Панова і злучэнні 19-га стралковага корпуса генерала Д. Н. Самарскага (65-ая армія) авалодалі ўчасткамі шашы з Рэчыцы на поўдзень і паўднёвы захад, падышлі да чыгуначнай станцыі Дземяхі. У раёне вёскі Іванішча экіпаж старшага сяржанта П. В. Калеснікава знішчыў у танкавым баі тры варожыя машыны, супрацьтанкавую гармату і кулямётны разлік. Падраздзяленні 170-ай стралковай дывізіі выбілі гітлераўцаў з вёскі Свірыдавічы і бліжэйшых населеных пунктаў. Асабліва мужна паводзілі сябе ў баі камсорг Л. П. Сімкін, радавыя Багамолаў і Бліннікаў. На подступах да вёсак Бязуеў і Падроўнае два варожыя танкі падбілі сяржант І. В. Курыцын і радавы П. А. Галубенка. Яны былі ўзнагароджаны ордэнам Чырвонай Зоркі.

У ходзе баёў 14 лістапада былі вызвалены вёскі Калочын, Іванішча, Вятхінь, Арол, Яноўка, Бярозаўка.

14 лістапада ў баі каля вёскі Кузмінка загінуў гвардыі старшы сяржант, памочнік камандзіра кулямётна-

Штурм варожых умацаванняў каля Надзвіна

га ўзвода 60-га гвардзейскага кавалерыйскага палка Тачмамед Ніязмамедаў, якому пасмяротна было прысвоена званне Героя Савецкага Саюза (15.1.1944).

У ноч з 14 на 15 лістапада сіламі 1-га Данскога танкавага корпуса і 19-га стралковага корпуса фашысты былі выбіты са станцыі Дземяхі. Тым самым была канчаткова перарэзана чыгуначная магістраль Гомель — Калінкавічы. Рэчыцкая групоўка праціўніка была ізалявана. А гэта азначала, што гітлераўцам адступаць няма куды, апроч як праз зону размяшчэння атрадаў Гомельскага партызанскага злучэння.

Улічваючы рэальную абстаноўку, камандуючы 65-ай арміі генерал П. І. Батаў прыняў рашэнне 15-ую і 16-ую гвардзейскія танкавыя брыгады 1-га Данскога танкавага корпуса, 37-ую гвардзейскую стралковую дывізію генерала Е. Г. Ушакова, а таксама 162-ую стралковую дывізію палкоўніка С. І. Чарняка, якія ўваходзілі ў састаў 19-га стралковага корпуса, павярнуць направа і авалодаць Рэчыцай. Гэты план знайшоў адабрэнне камандуючага Беларускім фронтам К. К. Ракасоўскага.

У ноч з 15 на 16 лістапада ў раёне вёскі Стара-Краснае партызаны брыгады імя К. Я. Варашылава і спецатрада «Дружба» сустрэліся з разведчыкамі Чырвонай Арміі. Праз некалькі гадзін каля вёскі Перавалока з разведчыкамі 69-ай стралковай дывізіі сустрэліся байцы партызанскай брыгады «Мсцівец». Яны перадалі армейскаму камандаванню даныя аб месцазнаходжанні варожых часцей, абарончых збудаванняў, выказалі жаданне ісці з падраздзяленнямі дывізіі ў якасці правадніковў. Дарэчы, двума днямі раней 17-ую танкавую брыгаду ад вёскі Малчаны да Коззя і Дземяхоў правяла Г. М. Бондар, партызанка брыгады «Мсцівец».

Да канца дня 16 лістапада танкавыя брыгады разам з падраздзяленнямі

19-га стралковага корпуса выйшлі да Дняпра на поўнач ад Рэчыцы.

Раніцай 17 лістапада пасля кароткай артылерыйскай падрыхтоўкі, у якой бралі ўдзел і славутыя рэактыўныя ўстаноўкі «кацюшы», танкавыя і стралковыя падраздзяленні рушылі на штурм Рэчыцы.

З паўночнага боку фашыстаў цяснілі часці 19-га стралковага корпуса 65-ай арміі, з захаду — 194-ая стралковая дывізія 48-ай арміі.

У другой палове дня да станцыі Рэчыца падышлі палкі і батальёны 170-ай стралковай дывізіі, якая незадоўга перад гэтым вызваліла вёскі Гарывада, Перасвятое, Рабусу і Барэц.

Лёс варожай групоўкі, якая знаходзілася ў Рэчыцы, быў фактычна вырашаны. Але фашысты не думалі здавацца без бою.

Некалькі варожых танкаў і каля роты пяхоты прарваліся да штаба 2-га батальёна 391-га стралковага палка 170-ай стралковай дывізіі. Капітан Гардзееў выклікаў артылерыйскі агонь на сябе. Варожыя танкі былі падпалены, а пяхота рассеяна.

Разведчыкі 170-ай стралковай дывізіі на чале з лейтэнантам П. А. Мірашнічэнкам непрыкметна зайшлі да фашыстаў у тыл. А калі першы батальён перайшоў у атаку, лейтэнант са сваім узводам ударыў па фашыстах з тылу. Вораг быў ашаломлены. Пазней лейтэнант П. А. Мірашнічэнка загінуў у вёсцы Печышчы былога Парыцкага раёна. Пасмяротна яму прысвоена званне Героя Савецкага Саюза.

Фашысты, якія не чакалі ўдару нашых войск з заходняга і паўночнага бакоў Рэчыцы, адступілі на паўднёва-ўсходнюю ўскраіну горада. Схаваўшыся за збудаваннямі заводскага раёна, аказвалі ўпартае супраціўленне, утрымліваючы чыгуначны мост праз Дняпро. Гэты мост злучаў рэшткі гарнізона Рэчыцы з гомельскай групоўкай нямецка-фашысцкіх войск, якія знаходзіліся ў міжрэччы Дняпра і Сожа.

Ачысціць ад ворага заводскую зону Рэчыцы павінны былі падраздзяленні 194-ай стралковай дывізіі.

Асабліва вызначыліся воіны 470-га стралковага палка падпалкоўніка І. Е. Рубяжанскага, які асабіста вадзіў байцоў у атакі. Ініцыятыўна і мужна дзейнічалі разведчыкі 616-га стралковага палка на чале са старшым лейтэнантам А. А. Калганавым. На працягу дня фашысты некалькі разоў атакоўвалі разведчыкаў, але яны не адступілі, прынеслі камандаванню даныя аб сістэме абароны і сілах праціўніка.

Сем варожых атак вытрымаў батальён 616-га стралковага палка маёра Т. Джаўлібаева, але ўпэўнена набліжаўся да моста, каб перарэзаць ворагу магчымасць для адступлення.

У раёне Рэчыцы агнявы ўзвод 297-га гвардзейскага знішчальнага артылерыйскага палка на чале з лейтэнантам Г. М. Марчанкам збіў тры варожыя самалёты.

У сярэдзіне дня 18 лістапада 1943 года Рэчыца была цалкам вызвалена ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў. Войскам, якія прымалі ўдзел у вызваленні горада, Вярхоўны Галоўнакамандуючы аб'явіў падзяку. Увечары 18 лістапада ў іх гонар у Маскве быў дадзены першы з пачатку вызвалення Беларусі салют. 124 гарматы зрабілі 12 залпаў. Часцям, якія найбольш вызначыліся, былі прысвоены ганаровыя найменні «Рэчыцкія». Іх атрымалі: 37-ая гвардзейская, 170-ая і 194-ая стралковыя дывізіі, 1-ая гвардзейская мотастралковая, 15-ая і 16-ая гвардзейскія і 23-яя танкавая брыгады, 2-ая гвардзейская гаўбічная, 68-ая асобная гарматная артылерыйская і 35-ая гвардзейская мінамётная брыгады, 4-ая гвардзейская і 20-ая знішчальная супрацьтанкавая артылерыйская брыгады і інш. 1-ы гвардзейскі Данскі танкавы корпус і 162-ая стралковая дывізія былі ўзнагароджаны ордэнам Чырвонага Сцяга.

Нягледзячы на тое, што Рэчыца была цалкам вызвалена ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў, баі на тэрыторыі раёна працягваліся. Жорсткія сутычкі з фа-

Першыя танкі на вуліцах Рэчыцы

Уручэнне ўзнагарод байцам, якія вызначыліся пры вызваленні Рэчыцы

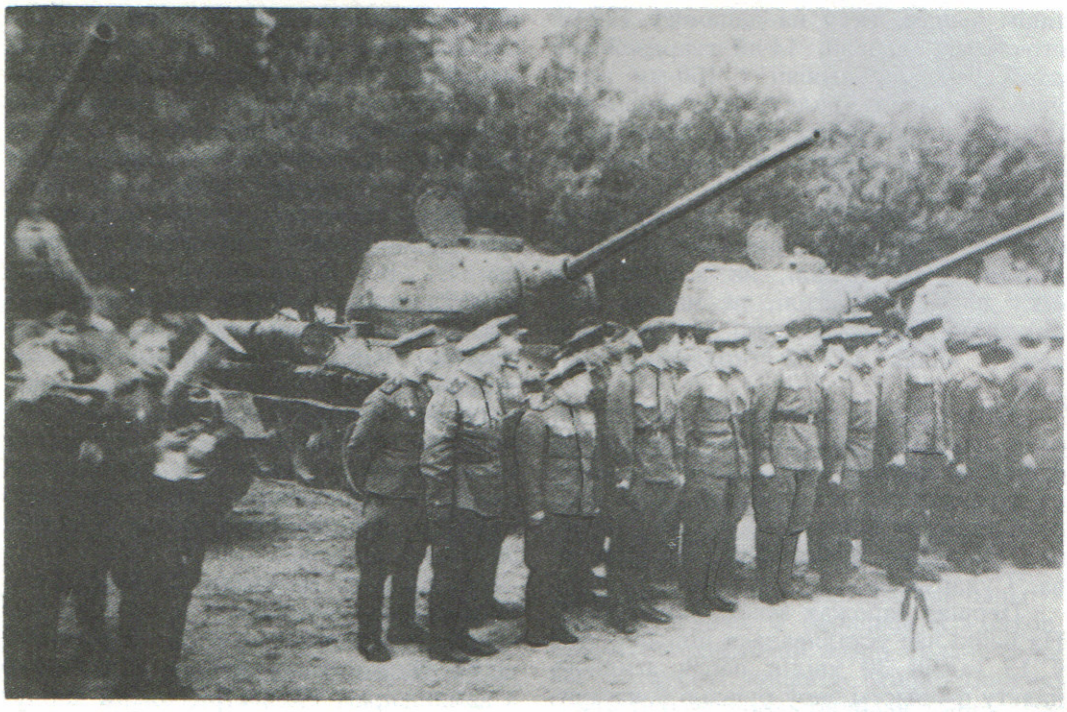

17-ая танкавая брыгада пасля баёў за Рэчыцу

шыстамі мелі месца ў раёне вёсак Вышамір, Новы Барсук, Маладуша, Пераволока.

18 лістапада жорсткі бой успыхнуў каля вёскі Раманаўка. Гітлераўцам удалося акружыць назіральны пункт батарэі старшага лейтэнанта Ф. А. Трыфанава. Калі вораг наблізіўся, старшы лейтэнант выклікаў агонь на сябе. Пасмяротна Ф. А. Трыфанаву было прысвоена званне Героя Савецкага Саюза.

18 лістапада баявыя сябры хавалі камандзіра кавалерыйскага эскадрона 53-га гвардзейскага кавалерыйскага палка гвардыі лейтэнанта М. Т. Маструкова, які загінуў 17 лістапада ў час разведкі каля Васілевіч. М. Т. Маструкову было пасмяротна прысвоена званне Героя Савецкага Саюза.

Самая крытычная сітуацыя за ўвесь перыяд вызваленчых баёў на тэрыторыі Рэчыцкага раёна склалася каля вёскі Каравацічы.

15 лістапада бой з фашыстамі распачалі тут палкі 14-ай гвардзейскай кавалерыйскай дывізіі 7-га гвардзейскага кавалерыйскага корпуса.

16 лістапада падышла 172-ая асобная Паўлаградская стралковая дывізія генерала Цімафеева. Яе 514-ы полк, на чале якога быў маёр Штэйн, немец па нацыянальнасці, атрымаў загад выбіць фашыстаў з цэнтра Каравацічы. Гэта ўдалося зрабіць 17 лістапада.

172-ая стралковая дывізія чакала боепрыпасы.

Непадалёку ад Каравацічы знаходзіліся, пад покрывам лесу, нямецкія 4-ая танкавая і адна з пяхотных дывізій 2-ой палявой арміі.

У ноч на 18 лістапада камандзіры гэтых дывізій атрымалі загад праз Каравацічы выйсці на дапамогу групоўцы, якая была акружана ў Рэчыцы.

Камандаванне 65-ай арміі здагадвалася, што падзеі могуць разгортвацца

такім чынам, таму на дапамогу 172-ой стралковай дывізіі, 14-ай гвардзейскай кавалерыйскай дывізіі і 160-му асобнаму танкаваму палку, якія вызвалілі і ўтрымлівалі Каравацічы, была накіравана 41-ая знішчальна-супрацьтанкавая брыгада.

Да 4 гадзін раніцы 18 лістапада брыгада заняла вызначаныя пазіцыі. Артылерысты бачылі, як з заходняга боку вёскі адыходзілі, не маючы боепрыпасаў, падраздзяленні 514-га стралковага палка 172-ой стралковай дывізіі.

Артылерысты брыгады не паспелі як след падрыхтаваць агнявыя кропкі, а фашысты пайшлі ў наступленне. Паветра страсянулася ад выбухаў. Гэта ўдарылі гарматы батарэй Ахундава, Барэева, Букалава, Іваннікава, Сулейманава, Сухарукава.

Першая варожая атака была адбіта. На нейкі час усталявалася цішыня. Але ў 15 гадзін 30 хвілін пасля агнявога налёту фашысты зноў рушылі ў наступленне. Пяхоту падтрымлівалі 9 танкаў. Неўзабаве 4 «тыгры» былі падбіты.

Бой перамясціўся ў вёску Каравацічы. 2-ая і 3-яя батарэі 1958-га палка падпалкоўніка М. М. Забелы знішчылі яшчэ два «тыгры». Астатнія павярнулі назад. Ноччу з 18 на 19 лістапада фашысты захапілі цэнтр вёскі. Батарэйцы былі вымушаны ўступіць з ворагам у рукапашны бой.

Двое сутак без перадыху змагаліся артылерысты 41-ай брыгады. У асобных батарэях амаль не засталося байцоў. Але брыгада выстаяла, фашысты не прайшлі. К. К. Ракасоўскі, камандуючы Беларускім фронтам, у адным з сваіх загадаў адзначаў: «Только благодаря самоотверженной борьбе всего личного состава 41-й артиллерийской бригады и умелому руководству боем командира полковника Когана Короватичи были удержаны в наших руках».

«...В результате боев за Короватичи фашисты оставили на поле боя до 1500 трупов своих солдат и офицеров...» — пісала газета «Красная Звезда» ў артыкуле «Бой противотанковой артиллерии с немецкой пехотой и танками» ў нумары ад 17 снежня 1943 года.

Чатыром мужным артылерыстам, якія найбольш вызначыліся ў баях за Каравацічы, прысвоена званне Героя Савецкага Саюза — камандзірам батарэй М. І. Барэеву, А. Я. Сухарукаву, Ш. Сулейманаву і камандзіру гарматы В. В. Крыкліваму. Камандзір 1958-га палка 41-ай брыгады падпалкоўнік М. М. Забела быў узнагароджаны ордэнам Леніна. Ордэн Леніна атрымалі яшчэ чацвёра мужных. Двое адзначаны ордэнам Чырвонага Сцяга, многія — ордэнам Айчыннай вайны I ступені.

На працягу ўсяго перыяду Гомельска-Рэчыцкай наступальнай аперацыі вялікую дапамогу рэгулярным часцям аказвалі партызаны.

Раніцай 17 лістапада камандаванне Гомельскага злучэння і камандзір Рэчыцкай брыгады імя. К. Я. Варашылава М. П. Аніпка сустрэліся ў Дземяхах з камандзірам 19-га стралковага корпуса Д. І. Самарскім. Генерал Самарскі папрасіў выдзеліць для корпуса людзей, якія добра ведаюць мясцовасць. Была да партызан і просьба расчысціць ад завалаў і мін дарогу Рэчыца — Стара-Краснае — Шацілкі. Па гэтай дарозе падраздзяленні корпуса мелі намер працягваць наступленне. А вось дарогу Рэчыца — Горваль — Шацілкі фашысты, як паказала разведка, рыхтавалі для адступлення, таму яе патрэбна было як мага больш вывесці са строю.

Да расчысткі дарогі Рэчыца — Стара-Краснае — Шацілкі прыступіў атрад імя Фрунзе. Атрад імя Варашылава выбіў фашыстаў з вёскі Унорыца. Разам з чырвонаармейцамі партызаны вызвалілі вёску Азершчына.

У раёне вёскі Берагавая Слабада гітлераўцы ўзводзілі мост, па якім можна было б перапраўляцца з аднаго берага Дняпра на другі. Атрад імя Будзённага атрымаў баявую задачу знішчыць мост і ўтрымліваць Берагавую Слабаду да падыходу часцей Чырвонай Арміі.

У ноч на 18 лістапада штурмавыя групы на чале з камандзірам атрада А. П. Яўтуховым і камісарам К. В. Раманавым атакавалі варожы гарнізон. Трэцяя група ў гэты час правяла мініраванне аб'екта. Праз некалькі хвілін пераправа ўзляцела ў паветра. Раніцай у Берагавую Слабаду ўвайшлі падраздзяленні 19-га стралковага корпуса.

Левы бераг Дняпра знаходзіўся ў руках фашыстаў. Тут чужынцы маглі наладзіць пераправу для сваіх часцей, якія абаранялі Гомель, а цяпер адступалі. У сувязі з такой пагрозай генерал Д. І. Самарскі прыняў рашэнне арганізаваць на Дняпры абарону. 19-ы стралковы корпус працягваў наступленне, таму асноўны цяжар па абароне клаўся на партызан.

Раніцай 19 лістапада акопы і траншэі на беразе Дняпра, падрыхтаваныя фашыстамі, занялі атрады імя Варашылава і імя Будзённага. Знаходзіліся там да 24 лістапада.

18 і 19 лістапада партызанам давялося вытрымаць сур'ёзнае выпрабаванне ў баях за вёску Горваль *(гл. успаміны Я. Р. Садавога «Горвальская аперацыя». Апроч атрадаў, названых у матэрыяле, актыўны ўдзел браў і спецатрад імя Кірава).*

На левым беразе Дняпра, дзе гаспадарылі яшчэ фашысты, знаходзілася і дзейнічала Уваравіцкая брыгада імя Шчорса. Яе становішча было вельмі цяжкім. У ноч з 22 на 23 лістапада брыгада ў раёне вёскі Азершчына пераправілася на правы бераг ракі. 500 байцоў брыгады ўмацавалі абарону берага Дняпра на ўчастку Азершчына — Рэчыца.

30 лістапада 1943 года закончылася Гомельска-Рэчыцкая наступальная аперацыя. У баях за вызваленне Рэчыцы і раёна загінулі звыш 5 тысяч байцоў і афіцэраў Чырвонай Арміі. У партызанскіх атрадах светлы дзень вызвалення набліжалі сотні жыхароў Рэчыцы, Васілевіч, буйных вёсак і невялікіх населеных пунктаў. Шмат хто з іх загінуў. Мужна і самаадданa змагаліся з акупантамі дзесяткі членаў падпольных патрыятычных груп. Мала каму з іх пашчасціла застацца ў жывых.

Пеця Ульянаў

Смерць кожнага байца-мужчыны — трагедыя. Смерць змагара-жанчыны — трагедыя ўдвая. У барацьбе ж з захопнікамі на рэчыцкай зямлі склалі галовы і зусім юныя — Міша Борсук, Саша Верамейчык, Валодзя Канеў, Валодзя Панятоўскі, Пеця Ульянаў, Коля Яроцкі...

За час акупацыі чужынцы і іхнія памагатыя знішчылі звыш 5 тысяч жыхароў Рэчыцы і раёна. Яны цалкам разбурылі вытворчыя карпусы запалкавай фабрыкі «Х Кастрычнік», фанернага завода, лесазавода імя Кірава, дубільна-экстрактавага завода імя Варашылава, цвікавага завода «Інтэрнацыянал», гарадскую электрастанцыю, хлебазавод, 6 школ, 4 дзіцячыя дамы, 3 клубы, цэнтральную гарадскую бібліятэку, сотні дамоў жылога фонду. На тэрыторыі раёна цалкам ці часткова былі спалены 119 вёсак...

(Больш дэталёва аб мужнасці і патрыятызме нашых землякоў — падпольшчыкаў і партызан — ва ўспамінах непасрэдных удзельнікаў падзей, у дакументах, артыкулах і г. д.

Аб эпізодах, звязаных з вызваленнем Рэчыцы і тэрыторыі раёна, — ва ўспамінах байцоў і афіцэраў Чырвонай Арміі, у дакументах, артыкулах і г. д.

Аб зверствах фашыстаў падчас акупацыі Рэчыцы і раёна — ва ўспамінах, у актах партызанскіх і надзвычайных камісій, іншых дакументах.)

Пасля Гомельска-Рэчыцкай наступальнай аперацыі, у ходзе якой былі вызвалены ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў Рэчыца і раён, фронт адсунуўся на захад, але быў зусім блізка. Нярэдка фашысцкая авіяцыя наносіла бомбавыя ўдары па тэрыторыі раёна. У асноўным — па чыгуначных станцыях.

23 чэрвеня 1944 года пачалася Беларуская аперацыя (кодавая назва — аперацыя «Баграціён»).

Да Вялікай Перамогі савецкага народа над фашысцкай Германіяй заставалася менш года. У змаганні за яе на франтах Вялікай Айчыннай загінулі звыш 12 тысяч нашых землякоў.

П. П. Рабянок

Горвальская аперацыя

З успамінаў Яўгена Рыгоравіча Садавога, камісара партызанскай брыгады імя Панамарэнкі

Это было в конце 1943 г. Партизаны Гомельщины, в том числе и нашей бригады, действовали на территории Речицкого, Паричского и Стрешинского районов. Приближение фронта, вступление Красной Армии в пределы Гомельской области еще более активизировали нашу деятельность.

Помню, 11 ноября 1943 г. в штаб нашего соединения были вызваны командиры и комиссары бригад и отрядов. Начальник штаба партизанского соединения Е. И. Барыкин зачитал только что полученную радиограмму Белорусского штаба партизанского движения. Суть ее сводилась к следующему: в связи с вступлением Красной Армии в пределы Белоруссии задача партизан — преградить путь отступающим фашистским войскам. Надо активнее разрушать вражеские коммуникации и переправы, из всех видов оружия уничтожать живую силу и технику противника.

Здесь же, на совещании, был обсужден план боевых действий, разработанный штабом соединения. Для нанесения более сильных и уничтожающих ударов по отступающим фашистским войскам командование партизанского соединения решило объединить некоторые бригады и отряды в мощные боевые группы. Так, бригада «Железняк» Жлобинского и бригада им. Пономаренко Стрешинского районов и несколько отдельных отрядов были объединены в одну группу. Командиром ее назначили В. И. Шаруда, а комиссаром — автора данных воспоминаний.

Перед нами поставили задачу — оседлать Горвальский шлях, по которому предполагалось отступление гитлеровских войск. Этот шлях тянется от Речицы до местечка Горваль вдоль Днепра, а затем вдоль Березины на Шатилки.

Что необходимо было предпринять? Прежде всего, создать искусственные препятствия на дороге. На участке от деревни Сведское в направлении на Горваль партизаны, вооружившись пилами и топорами, начали рубить толстый лес и делать завалы. Другие группы перекапывали дорожное полотно.

Выполнив эти работы, партизаны рассредоточились, залегли и замаскировались вдоль дороги в ожидании противника. Прошло некоторое время, и наша разведка доложила, что из Речицы движется колонна немецкой мотопехоты. Это оказалась колонна грузовых автомобилей, переполненных солдатами, а на прицепах находились орудия и минометы.

У препятствий колонна остановилась. По команде немецкого офицера солдаты начали освобождать проезжую часть дороги от завалов. В этот момент прозвучала команда:

— Партизаны, огонь!

Несколько гитлеровцев тут же упали замертво. Враг залег и открыл бешеную беспорядочную автоматную стрельбу. Артиллеристы развернули пушки и минометы.

Да, это была жаркая схватка. Но партизаны не дрогнули. Колонне гитлеровцев так и не удалось прорваться. Она повернула в обратном направлении.

Утром 16 ноября мы с командиром В. И. Шарудо послали первое донесение о действиях боевой партизанской группы. А к вечеру поступило новое распоряжение. Насколько я помню, в этом документе говорилось, что Речица окружена Красной Армией. На помощь фронтовикам посланы кировцы, чапаевцы, ворошиловцы. Гитлеровцы отступают по единственному Горвальскому шляху. Задача нашей группы — уничтожить живую силу врага, захватить его технику. Мы усилили наблюдение.

17 ноября на дороге появилась колонна вражеских танков. Вслед за ней шли автомашины с пехотой и разным грузом. Пропустив танки, партизаны открыли огонь по машинам. Колонна была разорвана. Несколько автомашин прорвались за танками, а часть из них повернула назад.

Было принято решение: бригаде «Железняк» под командованием В. И. Шарудо преследовать противника, удалявшегося на Шатилки, а бригаде им. Пономаренко под моим командованием — гитлеровцев, уходивших на Горваль.

Партизаны нашей бригады заняли оборону примерно в километре от Горваля. Вечером я направил в местечко группу разведчиков, которую возглавил Василий Демидович. Поздно ночью ребята возвратились и доложили, что в Горвале скопилось много немецкой техники и пехоты. Противник готовит переправу через Березину. Этого нельзя было допустить. На рассвете 18 ноября три отряда бригады им. Пономаренко скрытно подошли к окраине местечка Горваль и по команде с возгласами «ура!» ринулись на противника.

Мы открыли сильный огонь. Враг в панике устремился к реке, оставляя оружие. Многие гитлеровцы бросались в воду, где их настигали партизанские пули. Лишь немногим удалось достичь противоположного берега. У переправы мы захватили легковые и грузовые автомобили с имуществом и продовольствием. Наши ребята, умевшие водить машины, тут же угоняли их в укрытия.

На левом берегу Березины находились немецкие подразделения. Они предпринимали попытки снова захватить Горваль. Под прикрытием артиллерийского огня группы фашистов на лодках не раз пускались через Березину. Но партизаны, окопавшись на берегу, открывали пулеметный и автоматный огонь, вынуждая гитлеровцев поворачивать вспять. Мы видели, как они, причалив к левому берегу, выносили убитых и раненых.

Наши позиции оказались выгодными. Правый берег Березины значительно выше левого, поэтому любое движение в стане врага не ускользало от партизанских наблюдателей. Как только гитлеровский вояка вылезал из кустарника, его настигала меткая пуля.

Не хватало, к сожалению, боеприпасов. Мы доложили об этом в штаб соединения. Оттуда поступило сообщение, что на подкрепление к нам вышли кировцы и чапаевцы и два расчета с пушками, направлено также 10 ящиков патронов. Штаб уведомил о том, что в районе Унорицы наступают советские войска, а отряд им. Буденного устремился к деревне Береговая Слобода для уничтожения немецкого парома. Это радовало и воодушевляло наших партизан на ратные подвиги.

Гитлеровцы не успокаивались. 19 ноября они возобновили артиллерийский и минометный огонь. Под его прикрытием снова бросили в бой несколько лодок с автоматчиками. Но и на этот раз им не удалось достигнуть цели.

Вскоре к нам прибыло подкрепление. Две полковые пушки с ходу открыли огонь по врагу на противоположном берегу Березины. Бригадная разведка доложила, что со стороны Шатилок в направлении на Горваль движется несколько немецких танков. Наши артиллеристы, заняв новые огневые позиции, подпустили танки на прицельное расстояние и открыли огонь. Один танк застыл на дороге, а остальные повернули в обратном направлении. По пути на Шатилки возле деревни Чернейки 2 танка подорвались на минах. Этот сюрприз гитлеровцам преподнес наш подрывник Желязко. После этого враг предпринял попытку уничтожить наши отряды с воздуха. Это тоже ему не помогло.

Но фашистам становилось жарко и на левобережье Березины. Их теснили наступающие части Красной Армии, создавая угрозу окружения. В такой обстановке гитлеровцы отказались от попыток вернуть свои потери. Стало ясно, что в Горвальской операции нами одержана победа. 19 ноября к Горвалю подошли авангардные части Красной Армии.

Вечером 19 ноября связной вручил мне записку за подписью И. П. Кожара. В ней говорилось, что 20 ноября к 4 часам я должен прибыть в штаб соединения для доклада о Горвальской операции. Отправился ночью вместе с четырьмя партизанами на лошадях.

В землянке штаба соединения находилось несколько человек. Они сидели за столом, сбитым из неотесанных досок, на котором горел всем нам знакомый гильзовый светильник.

И. П. Кожар и Е. И. Барыкин поздоровались со мной и представили присутствующих. Оказывается, это были первый секретарь Гомельского обкома партии Ф. В. Жиженков и секретарь обкома по промышленности А. А. Куцак. Они внимательно выслушали доклад об итогах борьбы за освобождение Горваля. А итоги были такие: за время боев мы освободили около 1600 советских граждан, которых гитлеровцы намеревались угнать в Германию, уничтожили свыше сотни вражеских солдат. Захватили 110 автомашин, в том числе 7 легковых. Грузовые автомобили были загружены продовольствием, обмундированием и боеприпасами. Нашими трофеями оказались также паром, большое количество понтонного имущества и средний танк.

После возвращения в Горваль мы стали свидетелями радостных встреч партизан с воинами Красной Армии и местными жителями. Это было неописуемое торжество, которое, однако, длилось недолго. Войска двигались туда, где еще бушевала война. В ряды фронтовиков вливались и наши народные мстители.

Друкуецца па кн.: В грозные годы. Успаміны ўдзельнікаў барацьбы супраць нямецка-фашысцкіх захопнікаў на тэрыторыі Гомельскай і Палескай абласцей. Мн., «Беларусь», 1973 г., с. 344—348.

Пісьмо камандавання 37-ай гвардзейскай Чырванасцяжнай Рэчыцкай стралковай дывізіі сакратару Гомельскага абкама КП(б)Б І. П. Кожару з нагоды вызвалення Чырвонай Арміяй г. Гомеля

С чувством глубокой радости рядовой и офицерский состав 37-й гвардейской Краснознаменной Речицкой стрелковой дивизии узнал, что славные части Белорусского фронта в результате смелого обходного маневра овладели областным центром Белоруссии — городом Гомель.

Мы рады, что и на нашу долю выпала честь участвовать в освобождении белорусских сел и городов.

Проходя с боями по белорусской земле, мы постоянно чувствовали помощь белорусского народа и его народных мстителей, частью которых руководство осуществлялось Вами.

Теперь, когда наше соединение имеет наименование «Речицкой» за участие в боях по освобождению города Речица Белорусской ССР, мы чувствуем дополнительную ответственность, которая ложится на нас в деле освобождения нашей родной Белоруссии.

...Добьемся общими усилиями фронта и тыла полного освобождения нашей священной Родины.

Да здравствует белорусский народ и его питомцы — бесстрашные партизаны и партизанки!

Да здравствует наша великая Родина!

Смерть немецким оккупантам!

Командир 37-й гвардейской Краснознаменной Речицкой стрелковой дивизии генерал-майор (Ушаков).

Начальник политотдела 37-й гвардейской Краснознаменной Речицкой стрелковой дивизии гвардии полковник (Смирнов).

ЦАМА РФ. Ф. 870. Воп. 45078с. Спр. 13. Л. 23.

Дакумент выявіў і падрыхтаваў да друку У. Лемяшонак.

З дакладной запіскі начальніка тылу 1-га Беларускага фронту Анціпенкі ваеннаму савету 1-га Беларускага фронту, ЦК КП(б)Б аб ходзе выканання пастановы 1-га Беларускага фронту № 046 ад 25.02.1944 г. «Аб мерах дапамогі з боку фронту ў аднаўленні народнай гаспадаркі Беларускай рэспублікі» з 1 па 30 красавіка 1944 г.

6 мая 1944 года
№ 0778

II. По службе интендантского снабжения

3. Для обеспечения организуемых детских домов отпущен материал на пошивку 200 пар детских ботинок и 200 костюмов. Ботинки и костюмы шьются в Военторговской мастерской.

4. Совнаркомом СССР удовлетворено наше ходатайство о выделении для детских домов БССР: хлеба — 33 тонны, мяса-рыбы — 3,3 тонны, жиров — 1,1 тонны, крупы разной — 3,85 тонны, сахара — 2,45 тонны, картофеля и овощей — 43,9 тонны, яиц — 55 тыс. штук, молока — 17,1 тонны.

5. В соответствии с Постановлением СНК БССР от 25.3.1944 года в целях оказания материальной помощи населению БССР, выделено из своих ресурсов и израсходовано на довольствие населения: сухарей — 54 тонны, муки хлебной — 64,5 тонны, крупы разной — 28,3 тонны, концентратов — 605 кг, консервов мясных — 61 319 условных банок, жиров — 1,74 тонны, сахара — 4,75 тонны, соли — 3,8 тонны, чаю — 89 кг.

Для довольствия населения освобожденных районов БССР было организовано 4 питательных пункта: в Хойниках, Речице, Василевичах и Юрковичах, которыми обслужено 30 тыс. человек. Питательные пункты работали в течение месяца.

ЦАМА РФ. Ф. 233. Оп. 2374, Л. 177–179.

В дополнение к моему письму от 6.5.1944 года № 0778 докладываю о ходе выполнения постановления Военного совета фронта № 046 от 25.2.1944 года за время с 1 по 30 апреля с. г.

III. По 48-й армии

1. Помощь в проведении весенне-посевной кампании: вспахано 225,6 га, засеяно — 4,4 га, забороновано — 16,5 га, вывезено удобрений на колхозные поля и огороды колхозников — 163 тонны, отремонтировано плугов разных — 68 (из них тракторных — 4), борон — 24, повозок для колхозов — 32, выделено для оказания помощи на местах рядового и сержантского состава 52 человека, агрономов — 1 человек, направлено кузнецов для ремонта сельхозинвентаря 3 человека. Выделено для работы на временно-посевной кампании 24 лошади.

2. В гор. Речица отремонтировано и оборудовано 4 здания под детский дом общей площадью зданий 825 кв. м.

Для детдомов изготовлено и сдано 21.4.44 г. по акту: кроватей детских деревянных 160, столов разных 50, скамеек 50, табуреток 100, вешалок — 15, шкафов — 6, умывальников — 9 (22 соска), противней — 6, ведер — 10, бочков под умывальники — 5, корыт для стирки — 2, багров пожарных — 4, кочережек — 4, ножей кухонных — 10, черпаков — 5, наволочек матрацных — 150, наволочек подушечных — 300, простыней — 300, полотенец — 300, тапочек — 150 пар, одеял — 150, белья нательного — 300, домино — 12 комплектов.

ЦАМА РФ. Ф. 233. Д. 253. Оп. 2374. Л. 186–189.

Дакументы выявіў і падрыхтаваў да друку У. Лемяшонак

Герой з вёскі Горваль

Варанчук Андрэй Якаўлевіч нарадзіўся 15.6.1915 г. у м. Горваль Рэчыцкага раёна. З сялян. Беларус. Скончыў Рэчыцкі педагагічны тэхнікум (1932), Артылерыйскую школу ў Куйбышаве (1939), Ваенную акадэмію імя Фрунзе (1947), Кіеўскі універсітэт (1965). У 1932–1937 гг. працаваў настаўнікам, з 1937 г. — інспектарам раённага аддзела народнай асветы. У Чырвонай Арміі з 1938 г. Быў удзельнікам баёў з японскімі захопнікамі на рацэ Халхін-Гол у 1939 г. У час Вялікай Айчыннай вайны на фронце з 1941 года — камандзір батарэі, дывізіёна, начальнік артылерыі стралковага палка. Удзельнік баёў на Курскай дузе, вызвалення Украіны, Беларусі.

Восенню 1943 года стралковы полк, у якім Варанчук камандаваў батарэяй супрацьтанкавых гармат, выйшаў да воднага рубяжа, каб пераправіцца на правы бераг Дняпра ў раёне Лоева.

Пачалася пераправа. Трымаючыся за плыты, на якіх былі гарматы і скрынкі з боепрыпасамі, падштурхоўваючы іх, плылі артылерысты ў ледзяной вадзе насустрач берагу, дзе павінны былі захапіць плацдарм. У ліку першых пераадолелі магутную водную перашкоду і прамой наводкай ударылі па фашыстах.

А. Я. Варанчук — Герой Савецкага Саюза

Пра подзвіг лейтэнанта А. Варанчука на Дняпроўскім плацдарме пісала 27 кастрычніка 1943 года франтавая чырвонаармейская газета «Баявы сцяг»:

«Яго чакала спакутаваная родная Беларусь. І ён ішоў скрозь віхуры ваеннай навальніцы. Нішто не спыняла Варанчука, не спыніў і шырокі Дняпро.

Калі ягоная батарэя пераправілася на заходні бераг, ён стаў на калені, узяў кавалачак зямлі, пацалаваў яе і ўсхвалявана вымавіў:

— Дзень добры, родная мая матуля — Беларусь! Я прыйшоў вызваліць цябе ад фашысцкіх вылюдкаў...

Артылерысты бачылі слёзы радасці на вачах баявога таварыша Андрэя Варанчука. Яны прасякнуліся ягонай любоўю да Бацькаўшчыны і гарачым жаданнем бачыць яе свабоднай.

На наступны дзень батарэя адбіла тры нямецкія танкі, сем варожых контратак і знішчыла каля роты гітлераўцаў. І ўсё ж 60 нямецкіх аўтаматчыкаў акружылі батарэю. Байцы пачулі голас любімага камандзіра:

— З гэтай зямлі не сыдзем! Выстаім, таварышы, і пойдзем далей. Гэта маё слова камуніста!

Артылерысты не пахіснуліся. Яны разгромілі нямецкіх аўтаматчыкаў і захапілі 10 кулямётаў і аўтаматаў.

Афіцэр Варанчук загінуў смерцю героя...»

На шчасце, памыліўся франтавы карэспандэнт. Андрэй Варанчук быў цяжка паранены на тым Дняпроўскім плацдарме, але выжыў. Указам Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР ад 30 кастрычніка 1943 года мужнаму артылерысту было прысвоена званне Героя Савецкага Саюза.

Пасля шпіталя старшы лейтэнант Варанчук вярнуўся ў свой полк і сваю батарэю, удзельнічаў у наступальнай аперацыі «Баграціён», якая скончылася поўным выгнаннем акупантаў з беларускай зямлі. Дарэчы, яму давялося вызваляць мясціны непадалёк ад роднай вёскі. А пад Рэчыцай, у якой да вайны закончыў педтэхнікум, батарэя Героя Савецкага Саюза А. Я. Варанчука адбіла на адным з рубяжоў контратакі двух узмоцненых батальёнаў эсэсаўцаў і забяспечыла ўсяму палку паспяховы рух наперад.

Герой Дняпра ішоў на захад, туды, адкуль пачалася вайна.

Да 1960 г. А. Я. Варанчук служыў у Савецкай Арміі, палкоўнік. Жыве ў Кіеве.

Л. Сузін

«Выклікаю агонь на сябе!»

Дзюбко Анатоль Фёдаравіч нарадзіўся 15.12.1923 г. у м. Горваль Рэчыцкага раёна. З рабочых. Беларус. Скончыў Адэскае артылерыйскае вучылішча (1942), Ваенную артылерыйскую камандную акадэмію (1954). З лістапада 1942 г. на Паўночна-Заходнім, 2-ім Прыбалтыйскім і Ленінградскім франтах. Камандзір батарэі А. Ф. Дзюбко вызначыўся ў 1944 г. пры вызваленні Латвіі.

Званне Героя Савецкага Саюза А. Ф. Дзюбко прысвоена 24.3.1945 г. Да 1976 г. служыў у Савецкай Арміі, палкоўнік. Жыве ў Мінску.

...Асыпала лісце чацвёртая ваенная восень. Далей і далей адкатваліся на захад нямецка-фашысцкія захопнікі. Савецкія войскі вялі ўпартыя баі за вызваленне Прыбалтыкі.

У адным з баёў на подступах да сталіцы Латвіі стралковы батальён пры падтрымцы артылерыйскай батарэі гвардыі малодшага лейтэнанта Анатоля Фёдаравіча Дзюбко захапіў вышыню ў размяшчэнні варожых войск. Гітлераўцы прыкладвалі ўсе намаганні, каб вярнуць страчаную важную вышыню. Пяць атак адбілі савецкія воіны. Фашысты пайшлі ў шостую. Кінулі супраць абаронцаў вышыні пяхоту і шэсць самаходных гармат.

Гітлераўцам удалося прабіцца да назіральнага пункта, з якога малодшы лейтэнант Анатоль Дзюбко карэкціраваў агонь сваёй батарэі. Узвод упраўлення артылерыстаў заняў кругавую абарону.

«Стаяць да апошняга!» — такім быў загад А. Ф. Дзюбко.

На кожную спробу фашыстаў адарвацца ад зямлі і ўварвацца ў назіральны пункт артылерысты адказвалі трапным агнём. Але сілы былі няроўнымі. Радзелі рады абаронцаў вышыні. Вораг жа атрымаў падмацаванне. Склалася крытычная сітуацыя.

А. Ф. Дзюбко перадаў артылерыстам но-

выя каардынаты цэлі — уласнай пазіцыі. З батарэі перапыталі, ці не памыліўся ён. «Выклікаю агонь на сябе!» — адказаў малодшы лейтэнант.

Грымнуў залп. Снарады клаліся ў гушчы гітлераўцаў. Ацалелыя, пакідаючы забітых і параненых, папаўзлі назад. А. Ф. Дзюбко перадаў батарэйцам новыя каардынаты. Пасля яшчэ аднаго залпа ён падняў падначаленых у атаку.

Малодшы лейтэнант сабраў пехацінцаў і артылерыстаў-разведчыкаў у адну групу, звязаўся па радыё з камандзірам палка: «Контратакі адбіты. Прыняў камандаванне батальёнам. Батальён замацаваўся на дасягнутым рубяжы...»

Б. Ільін

Мужнасць была бязмежнай

Каваленка Анатоль Якаўлевіч нарадзіўся 23.1.1919 г. у в. Якімаўка Рэчыцкага раёна. Скончыў Гомельскі аўтамабільны тэхнікум (1938), Харкаўскае ваеннае авіяцыйнае вучылішча (1940), Адэскі педагагічны інстытут (1951). З чэрвеня 1941 г. на Заходнім, Крымскім, Паўночна-Каўказскім, Закаўказскім, Ленінградскім, 3-ім Прыбалтыйскім і 1-ым Беларускім франтах — лётчык разведвальнага авіяпалка. Удзельнік абароны Севастопаля, Ленінграда, Керчы. Старшы лейтэнант Каваленка зрабіў 173 баявыя вылеты, знішчыў 7 танкаў, 10 гармат, 15 вагонаў і 30 аўтамашын з ваеннымі грузамі, 50 агнявых кропак, выявіў 23 аэрадромы, 15 абарончых рубяжоў, каля 50 перапраў, сфатаграфаваў 900 чыгуначных эшалонаў ворага, у паветраных баях збіў 7 самалётаў праціўніка, 16 знішчыў на зямлі.

Званне Героя Савецкага Саюза А. Я. Каваленку было прысвоена 22.2.1945 г. Да 1946 г. служыў у Савецкай Арміі, капітан. Жыве ў г. Херсоне (Украіна).

Мужнасць і бясстрашша лётчыка Анатоля Якаўлевіча Каваленкі былі бязмежнымі. Падумаць толькі: сем разоў гарэў у самалёце, быў некалькі разоў цяжка паранены, у адным з баёў ягоны самалёт атрымаў 150 прабоін. Але лётчык зноў і зноў станавіўся ў баявы строй і працягваў бязлітасна граміць нямецка-фашысцкіх захопнікаў.

Баявы шлях Анатоля Якаўлевіча пачаўся ў першы ж дзень вайны. Але асабліва цяжкім для яго выдалася 19 лістапада 1942 года. У гэты дзень нашаму земляку давялося тройчы вылятаць на адказныя заданні па разведцы і бамбардзіроўцы варожых аб'ектаў.

Пры выкананні трэцяга задання ў раёне Краснадара самалёт Каваленкі загарэўся. З вялікімі цяжкасцямі лётчыку ўдалося збіць полымя. Пасля гэтага ён скінуў на варожы аэрадром бомбы, якія дакладна леглі ў цэль. Успыхнуў адзін «юнкерс», за ім другі, загарэўся «хейнкель»... 7 ахопленых агнём самалётаў былі сфатаграфаваны. Толькі пасля гэтага камандзір экіпажа А. Я. Каваленка вывеў свайго «петлякова» з зоны агню, узяў кірунак да станцый Еўсцігнееўскай і Пашкоўскай, дзе меў намер сфатаграфаваць яшчэ адзін аэрадром.

З кожнай хвілінай было цяжэй. Асколкі снарадаў варожых зенітак прабівалі абшыўку, засядалі ў фюзеляжы. Над станіцай Северскай на самалёт Каваленкі абрынуліся 11 варожых знішчальнікаў.

Анатолю Якаўлевічу ўдалося вырвацца з вогненнага кола і давесці машыну да горада Гарачы Ключ. І толькі тут самалёт загарэўся. Спробы збіць полымя скальжэннем або наборам вышыні поспеху не мелі. Дацягнуць да свайго аэрадрома таксама не выпадала, бо кожны момант самалёт мог узарвацца.

А. Я. Каваленка прыняў рашэнне зрабіць пасадку на мора. Апавіты полымем «петлякоў» сеў на ваду ў 7 кіламетрах ад берага. Штурман і стралок-радыст былі паранены. Камандзір экіпажа, таксама з абпаленымі рукамі, нагамі, тварам, кінуўся ратаваць баявых таварышаў. Але не паспеў:

А. Я. Каваленка — Герой Савецкага Саюза

самалёт патануў. Яго ж, А. Я. Каваленку, у цяжкім стане праз некалькі гадзін падабралі маракі баявога катэра.

І вось лячэнне закончана. 24 красавіка 1944 года Анатоль Якаўлевіч атрымаў магчымасць зноў адправіцца на фронт. Быў накіраваны ў 742-і асобны Чырванасцяжны Астраўскі разведвальны авіяполк. Гэта былі дні падрыхтоўкі контрнаступлення савецкіх войск у Прыбалтыцы.

У адзін з чэрвеньскіх дзён Каваленка атрымаў загад ляцець на разведку ў раён Таліна. Па маршруту былі скінуты бомбы на судны, якія стаялі каля прычалаў. Потым быў заход з боку мора і яшчэ адзін бомбавы ўдар па ворагу. Успыхнуў адзін з катэраў. Але асколкам снарада варожай зеніткі быў смяротна паранены стралок-радыст.

У наступны раз самалёт-разведчык А. Я. Каваленкі быў накіраваны ў напрамку Пскова, куды фашысты перакідвалі рэзервы. Трэба было разведаць месцы канцэнтрацыі часцей праціўніка.

Імгліў дождж, бачнасць была абмежаванай. Таму ляцець давялося на вышыні 150—200 метраў пад моцным агнём варожых зенітак. Удалося высветліць, дзе знаходзяцца замаскіраваныя танкі і бронемашыны фашыстаў. Але тут загарэўся правы матор. З цяжкасцю пашанцавала перацягнуць самалёт праз лінію фронту. Калі ж А. Я. Каваленка адчуў, што баявая машына пачынае рэзка губляць вышыню, ён зрабіў усё, каб пасадзіць самалёт. Яго застаўся ахоўваць стралок-радыст, а старшы лейтэнант Каваленка дабраўся да свайго аэрадрома. Праз дзень туды ж быў дастаўлены і ягоны Пе-2.

І зноў былі баявыя вылеты, мужнасць і бясстрашша, падмацаваныя гарачым жаданнем нашага земляка зрабіць усё для таго, каб як мага хутчэй прыйшоў светлы Дзень Перамогі. Яго Анатоль Якаўлевіч Каваленка сустрэў Героем Савецкага Саюза.

М. Салаўёў,
старшы лейтэнант запасу

«Загадваю: толькі ўперад!»

Масальскі Уладзімір Рыгоравіч нарадзіўся 22.1.1920 г. у Рэчыцы. З сям'і рамесніка. Беларус. Скончыў курсы малодшых лейтэнантаў (1942), Ленінградскае артылерыйскае вучылішча. У Чырвонай Арміі з 1939 г. Удзельнік савецка-фінляндскай вайны (1939—1940). У час Вялікай Айчыннай вайны з 1941 г. на Ленінградскім фронце. Камандзір роты гвардыі капітан У. Р. Масальскі вызначыўся ў наступальных баях на ўчастку Пулкава — Краснае Сяло (студзень 1944 г.).

Званне Героя Савецкага Саюза У. Р. Масальскаму прысвоена 13.2.1944 г. Да 1954 г. служыў у Савецкай Арміі. Падпалкоўнік. Жыў у Ленінградзе. У. Р. Масальскі памёр 21.07.1965 г.

...Чатыры, пяць, шэсць варожых атак былі адбіты. Сілы байцоў, здавалася, былі на зыходзе, але яны працягвалі весці смяротны паядынак з фашыстамі.

Падмога прыйшла ў самы крытычны момант. Роту капітана У. Р. Масальскага падтрымалі артылерысты. І гэта вырашыла зыход бою. Але адпачынак быў зусім кароткім. Патрабавалася штурмам авалодаць буйным умацаваным пунктам ворага — Варонінай Гарой. Гэта давала магчымасць нашым падраздзяленням весці эфектыўнае наступленне на Краснае Сяло.

...Вароніна Гара дыхала агнём. Яе крутыя схілы былі як бы перарэзаны траншэямі і калючым дротам. А яшчэ шматлікія ўмацаваныя дзоты і доты.

Аўтаматчыкі роты ціха, адзін за адным, ішлі па ачышчаных ад снегу траншэях: рота падыходзіла да пярэдняга краю.

Капітан Масальскі загадаў сяржанту Іванову выбраць байца, непрыкметна прайсці ў размяшчэнне праціўніка і бясшумна зняць вартавога.

У. Р. Масальскі — Герой Савецкага Саюза

Праз хвіліну-другую разведчыкі рушылі ў цемру. А калі вярнуліся назад, сяржант Іваноў паведаміў Уладзіміру Рыгоравічу: заданне выканана, шлях адкрыты.

Ротны зірнуў на гадзіннік:

— Пара!

Без адзінага стрэлу, разыходзячыся ў розныя бакі, байцы роты абмінулі баявую ахову фашыстаў і падышлі да траншэі праціўніка.

Аўтаматчыкі атакавалі фашыстаў неспадзявана для іх. І бой распачаўся адразу ж з рукапашнай сутычкі.

Гітлераўцы, крыху ачомаўшыся, адкрылі страляніну ўсляпую. А рота далей і далей рухалася ўглыб нямецкай абароны. Уперадзе быў капітан У. Р. Масальскі.

Неўзабаве яму апякло плячо — асколак варожай гранаты ўпіўся ў цела. Капітан супыніўся толькі на момант. А потым, перасільваючы боль, загадаў узводным камандзірам:

— Уперад! Толькі ўперад! Не затрымлівацца!

Байцы крок за крокам прабіваліся да падножжа Варонінай Гары. Праціўнік жа, разумеючы згубнасць свайго становішча, абрынуў літаральна шквал агню. Застукалі і кулямёты, схаваныя ў дзотах і дотах.

Варожая куля прабіла капітану У. Р. Масальскаму нагу. Рабіць перавязку не было калі. Сабраўшы сілы, капітан з дапамогай ракетніцы паказаў цэль сваім аўтаматчыкам. І неўзабаве два фашысцкія дзоты сціхлі назаўсёды, потым яшчэ адзін.

Разгарачаныя боем, байцы роты капітана У. Р. Масальскага настойліва карабкаліся па заледзянелых схілах Варонінай Гары. Да крыві раздзіралі пальцы, скочваліся назад, але падымаліся зноў і, выбіваючыся з апошніх сіл, паўзлі і паўзлі ўперад, як загадаў камандзір.

Бой ужо грымеў з усіх бакоў. Вакол ірваліся міны. Яны разбівалі камяні. Таму не толькі асколкі гарачага металу, але і каменя як бы жадалі спыніць аўтаматчыкаў роты У. Р. Масальскага.

Байцы роты былі ўжо на паўдарозе да вяршыні гары. І тут у твар капітана ўдарылі камякі мёрзлай зямлі. Уладзімір Рыгоравіч упаў. Аўтамат выслізнуў з ягоных рук. Гэта было чацвёртае раненне, атрыманае ў адным баі.

Да раніцы 19 студзеня 1944 года чырвоны сцяг, як і загадваў камандзір палка падпалкоўнік А. Афанасьеў, залунаў на вяршыні Варонінай Гары. Задача, пастаўленая перад ротай капітана У. Р. Масальскага, была цалкам выканана.

У тую незабыўную ноч і раніцу Уладзімір Рыгоравіч Масальскі не змог падняцца на запаветную гару. Зрабіў тое значна пазней, калі цяжкія раны загаіліся, і ён зноў вярнуўся ў строй, каб ісці далей на захад і граміць ворага да пераможнага канца.

Два ордэны Чырвонага Сцяга, ордэны Аляксандра Неўскага і Суворава III ступені, каля дзесяці медалёў, Залатая Зорка Героя Савецкага Саюза і ордэн Леніна — баявыя адзнакі мужнага сына Рэчыцы — У. Р. Масальскага.

А. Д. Марчанка

Вытрымаць і перамагчы

Радзіма **Аляксандра Карпавіча Васільева** — Рэчыца. Тут прайшло ягонае дзяцінства, тут ён вучыўся. У Чырвоную Армію быў прызваны ў верасні 1941 года. Жадаў адразу ж патрапіць на фронт, але быў накіраваны на курсы малодшых камандзіраў. У 1942 годзе камандзір сапёрнага аддзялення старшы сяржант А. К. Васільеў прыняў першы бой з фашыстамі.

Сапёры павінны не толькі добра валодаць зброяй, але і абясшкоджваць міны, снарады, авіябомбы. Павінны, урэшце, наладжваць пераправы. Ад працы сапёра залежыць не толькі ўласнае жыццё, але і жыцці тых, хто будзе ісці за ім.

І ён, А. К. Васільеў, быў сапраўдным сапёрам і камандзірам. Гэта яскрава пацвердзілася пры вызваленні Польшчы і на тэрыторыі Германіі. Так, 14 студзеня 1945 года разам з падначаленымі ён правёў разміраванне двух мінных палёў, зрабіў праход для стралковага падраздзялення і тэхнікі. У гэты дзень Аляксандр Карпавіч асабіста абясшкодзіў 75 варожых мін.

5—7 лютага 1945 года сапёрнае падраздзяленне нашага земляка пераправіла праз раку Одэр 250 пехацінцаў і 40 скрынь з боепрыпасамі.

10 сакавіка ў час баёў за расшырэнне плацдарма на левым беразе Одэра падраздзя-

ленне А. К. Васільева зрабіла тры праходы ў мінных палях. І гэта пры шквальным агні гітлераўцаў.

У ноч на 16 красавіка былі зроблены яшчэ два праходы ў мінных палях. Аляксандр Карпавіч асабіста зняў 65 мін.

Сапёры не ведалі спачынку і ў час наступлення, калі патрабавалася як мага хутчэй размініраваць шашу Лебус — Франкфурт-на-Одэры.

З вайны Аляксандр Карпавіч вярнуўся поўным кавалерам ордэна Славы. Абставіны склаліся так, што месцам жыхарства ён абраў Томскую вобласць. Працаваў начальнікам змены на Асінаўскім лесапрамысловым камбінаце.

23 красавіка 1956 года А. К. Васільеў памёр. Яму было толькі 55 гадоў. На фронце Аляксандр Карпавіч дзейнічаў па прынцыпу: вытрымаць і перамагчы. Вучыў гэтаму і падначаленых. Не шкадаваў сябе і ў мірнай працы. Ды адчуваліся франтавыя дарогі і раненні. Але і да апошняга свайго дня наш зямляк заставаўся верным раз і назаўсёды абранаму: змагацца да апошняга.

П. Рабянок

Ад Валадарска да Прусіі

Капітан Лязгоўка быў, як заўсёды, нешматслоўным. Паведаміў: рота атрымала заданне рухацца на Парычы. Пільна паглядзеў у твары тых, якія павінны былі весці за сабой астатніх. Вядома, на душы капітана не было спакойна. Рота адчувальна парадзела ў баях за Рэчыцкі раён, на месца загінуўшых прыйшлі ў асноўным маладыя, якім не давялося, як кажуць, нюхаць пораху. Спадзявацца на такіх байцоў справа не зусім апраўданая. Але ж папоўнілі роту і хлопцы, якія змагаліся з фашыстамі ў партызанскіх атрадах. Напрыклад, Аляксандр Якаўлевіч Кастрама.

Лязгоўка ведаў: радавы Кастрама — былы падрыўнік, на ягоным баявым рахунку варожыя эшалоны. Зараз Кастрама ў разліку станковага кулямета «максім». Словам, хлопец загартаваны ў баях. Такі не падвядзе.

Ротны не памыліўся. Калі падраздзяленне пайшло ў атаку, Кастрама быў уперадзе астатніх.

Фашысты, ачомаўшыся, прымусілі роту акапацца. Самі рушылі ў наступ. Але і тут радавы Кастрама трапным агнём прыціснуў гітлераўцаў да зямлі. Гэта дало роце магчымасць атрымаць дапамогу з боку суседзяў. І тады фашысты, агрызаючыся, пасунуліся назад. Баявая задача, пастаўленая перад ротай капітана Лязгоўкі, была выканана.

Там, пад Парычамі, А. Я. Кастрама быў паранены. Лячыўся ў шпіталі. А калі вярнуўся ў роднае падраздзяленне, даведаўся: яго адзначылі ордэнам салдацкай Славы III ступені. Быў задаволены, бо, як ведаў, такім ордэнам узнагароджваюць за асабістую мужнасць.

Прайшоўшы з баямі Беларусь, наш зямляк А. Я. Кастрама браў удзел у вызваленні Польшчы. На календары быў верасень 1944 года.

Аднойчы рота атрымала заданне зайсці ў варожы тыл.

Калі сцямнела, капітан Лязгоўка сказаў: «Пара!» Рота пасунулася ўперад. Кожны гатовы быў да любой нечаканасці. Ішлі па тэрыторыі, якую пакуль утрымліваў вораг. Але не, абышлося. Фашысты нічога не заўважылі.

Вось і рака. Ад вады патыхае холадам. Байцы пакідалі на ваду набітыя саломай палаткі, асцярожна паставілі на іх куляметы. Адзін з «максімаў» павінен быў пераправіць камандзір кулямётнага разліку сяржант А. Я. Кастрама.

Неўзабаве ён адпіхнуўся ад цвёрдага берага і, падтрымліваючы палатку, паплыў. Цела заходзілася ад холаду, але ж плыць патрэбна было як мага асцярожна, каб вораг не пачуў ды не адкрыў агонь, калі рота яшчэ ў вадзе.

Пашанцавала на гэты раз. Пераправіўшыся на другі бераг, падраздзяленне капітана Лязгоўкі акапалася, пачало чакаць раніцу.

...З першымі промнямі сонца фашысты заўважылі «гасцей». Над пазіцыяй роты з'явіліся самалёты, пачалі скідваць бомбы. Ды амаль усе шкоды не прынеслі, бо патрапілі ў ваду. Бачачы тое, у атаку пайшла фашысцкая пяхота.

Шэрыя постаці бліжэй і бліжэй. «Агонь!» — скамандаваў капітан Лязгоўка, і трапная чарга, якую выпусціў з «максіма» сяржант Кастрама, прымусіла назаўсёды ўтыркнуцца ў зямлю некалькіх фашыстаў.

Гітлераўцы атаку паўтарылі, але на гэ-

ты раз з яшчэ большымі стратамі для сябе. Неўзабаве пабеглі, пакідаючы забітых і параненых, назад. Скарыстаўшы момант, рота капітана Лязгоўкі ўдала праследвала адступаючых. У палон былі ўзяты некалькі варожых салдат. Удалося захапіць і трафеі: дзве гарматы.

У кастрычніку 1944 года А. Я. Кастраму выпала новае выпрабаванне. Ля ягонага кулямёта разарвалася варожая міна. Быў забіты сяржант Ладышкін. Смяротнае раненне атрымаў старшына Уладзімір Суслаў, які, дарэчы, быў лепшым сябрам нашага земляка. А. Я. Кастрама, сам паранены, падхапіў Суслава на рукі, вынес яго з поля бою. Спадзяваўся, што медыкі здолеюць уратаваць ягонага сябра.

У хуткім часе Аляксандр Якаўлевіч атрымаў яшчэ адзін ордэн салдацкай Славы. І зноў... III ступені. Вядома, тут была памылка. Ды не было часу разблытваць яе.

Наш зямляк прымаў удзел і ў жорсткіх баях ва Усходняй Прусіі. Атрымаў за мужнасць ордэн Славы II ступені.

На радзіму вярнуўся восенню 1945-га. Пасяліўся ў вёсцы Салтанова, бо ад роднага Валадарска амаль нічога не засталося. Працаваць пайшоў лесніком. Пасля вайны захацелася цішыні.

Ішоў час, вырас сын Міхаіл, выправіўся ў армію. А калі прыйшоў у каротка-тэрміновы адпачынак, падзяліўся з бацькам сумненнямі: не можа таго быць, каб узнагародзілі двума ордэнамі адной і той жа ступені. Значыць, нешта не ўлічылі ў аддзеле ўзнагарод. Ён жа, Міхаіл, напісаў у Маскву, папрасіў разабрацца.

І вось былога партызанскага падрыўніка і франтавога кулямётчыка А. Я. Кастраму запрасілі ў Рэчыцкі гаррайваенкамат.

Ехаў Аляксандр Якаўлевіч у райцэнтр і не ведаў, што праз некалькі гадзін вернецца дамоў поўным кавалерам ордэнаў салдацкай Славы.

— Прабачце, Аляксандр Якаўлевіч, за памылку, — сказаў яму ваенком. — Замест аднаго з ордэнаў Славы III ступені Вам належыць вось гэты ордэн Славы I ступені за нумарам 2922. Так што Вы — поўны кавалер.

Аляксандр Якаўлевіч узяў у рукі карабок, які яму падаў ваенком, потым дакументы, што давалі яму права мець ільготы нароўні з Героямі Савецкага Саюза. Удзячна кіўнуў галавой.

Хацелася хутчэй дамоў, у лес. Пабыць аднаму. Нагадаць у думках сяброў, якія змагаліся з ім у партызанскім атрадзе, на фронце. Шмат каму з іх не выпала дажыць да Перамогі. Што ж, вайна без страт не бывае. І ён, А. Я. Кастрама, зрабіў усё, каб прыйшла Перамога.

П. П. Рабянок

З кагорты мужных

Дзмітрый Данілавіч Валенцік нарадзіўся 23 лютага 1907 г. у вёсцы Райкова (Полацкі раён, Віцебская вобласць). У трынаццацігадовым узросце стаў сіратой. Быў змушаны пайсці ў батракі. Пасвіў жывёлу, араў і сеяў. У 1925 годзе пашчасціла ўладкавацца на будаўніцтва ваеннага гарадка. Працаваў, вучыўся. У 1929 годзе быў прызваны на вайсковую службу. Спачатку Дз. Д. Валенцік — курсант стралковага палка, затым — авіяцыйнай школы Ленінградскай ваеннай акругі. Быў накіраваны ў разведвальную авіяцыйную эскадрыллю горада Чырвонагвардзейска (ЛВА). Рос у званні, вучыўся на спецкурсах. Савецка-фінскую вайну сустрэў у званні капітана, камандзірам эскадрыллі.

Пад камандаваннем Дз. Д. Валенціка эскадрылля тройчы лятала ў глыбокі тыл праціўніка, знішчыла аператыўна-стратэгічную базу каля Раваніемі, збіла 5 варожых знішчальнікаў.

Вяртаючыся на базу, эскадрылля патрапіла пад шквал агню зенітак. Адзін з на-

Д. Д. Валенцік — Герой Савецкага Саюза

шых самалётаў быў вымушаны прызямліцца на лёд возера. Да яго спяшаліся фінскія лыжнікі. Здавалася, авіятарам не выкараскацца з цяжкага становішча: давядзецца загінуць ці здацца ў палон.

У гэты крытычны момант Дз. Д. Валенцік прыняў бясстрашнае рашэнне: загадаў намесніку камандзіра эскадрыллі весці самалёты на свой аэрадром, а сам зрабіў пасадку на лёд побач з падбітым самалётам. Члены экіпажа кінуліся да падбітай машыны, якая пачала ўжо дымець. Яны перанеслі параненых таварышаў у свае кабіны. Камэск Валенцік зрабіў разгон, і самалёт, равучы рухавікамі, амаль над галовамі варожых лыжнікаў падняўся ў паветра.

У маі 1940 года Дз. Д. Валенціку было прысвоена званне Героя Савецкага Саюза. Ордэны атрымалі і члены ягонага экіпажа.

У час Вялікай Айчыннай вайны Дзмітрый Данілавіч камандаваў авіяцыйным палком. Змагаўся на Паўднёва-Заходнім, Сталінградскім, Паўднёвым, 4-ым Украінскім, 3-ім Беларускім франтах.

284-ы авіяполк 8-ай паветранай арміі, які ўзначальваў Дз. Д. Валенцік, знішчаў жывую сілу і тэхніку ворага на тэрыторыі Украіны і Растоўскай вобласці, браў удзел у вызваленні горада Таганрога, за што атрымаў ганаровае найменне «Таганрогскі». Лётчыкі палка наносілі ўдары па абарончых умацаваннях фашыстаў, тапілі ў Чорным моры варожыя караблі, вызвалялі Феадосію, Сімферопаль, Джанкой, Севастопаль і іншыя гарады Крыма.

...У аперацыі «Багратыён» Дзмітрый Данілавіч камандаваў 135-ым гвардзейскім авіяцыйным Таганрогскім Чырванасцяжным, ордэнаў Кутузава і Аляксандра Неўскага палком 6-ай гвардзейскай авіядывізіі. Браў удзел у вызваленні Мінска, Оршы, Гродна, Вільнюса. У лётнай кніжцы Дз. Д. Валенціка — 115 баявых вылетаў.

Да 1955 года Дзмітрый Данілавіч служыў у Савецкай Арміі. 14 наступных гадоў героя былі звязаны з Рэчыцай. Сэрца мужнага чалавека спынілася 30 сакавіка 1969 года. Яго імем названа адна з найбольш прыгожых вуліц горада.

П. Рабянок

Бясстрашны камандзір

Мікалай Пятровіч Сінюцін нарадзіўся ў 1911 годзе ў невялікім мястэчку Могельшчына, што на тэрыторыі Польшчы. Да 1915 г. ягоныя бацькі займаліся сельскай гаспадаркай, а затым пераехалі ў Рэчыцу.

У 1928 г. Мікалай Сінюцін скончыў восем класаў сярэдняй школы № 1. Марыў вучыцца далей, але матэрыяльнае становішча сям'і прымусіла пайсці працаваць. Рабіў на запалкавай фабрыцы «Дняпро», затым — на хлебазаводзе.

У 1932 г. скончыў рабфак. На другі год паступіў у Гомельскі педагагічны інстытут. Неўзабаве быў прызваны ў армію.

Курсант, камандзір аддзялення, памочнік камандзіра ўзвода, камандзір узвода. Скончыў курсы сярэдняга каманднага саставу. Займеў выбар — працягваць службу ці звольніцца ў запас. Выбраў звальненне, бо марыў вучыць дзяцей. Але праз некалькі месяцаў быў зноў прызваны на вайсковую службу.

У верасні 1939 г. старшы лейтэнант М. П. Сінюцін камандуе стралковай ротай, бярэ ўдзел у дзеяннях на тэрыторыі Заходняй Беларусі і Украіны. Зімой 1940 г. М. П. Сінюцін, ужо ў званні капітана, камандаваў стралковым батальёнам на савецка-фінскім фронце.

Быў паранены, адзначаны ордэнам Чырвонага Сцяга. Указам Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР ад 15 студзеня 1940 г. яму было прысвоена званне Героя Савецкага Саюза.

Скончылася савецка-фінская вайна. Часць, у якой служыў капітан М. П. Сінюцін, перадыслацыравалася ў Адэсу. Пачаліся дні напружанай вучобы. Камандаванне бачыла ў асобе нашага земляка здольнага і растучага афіцэра. Яму было прысвоена званне маёра. М. П. Сінюцін быў прызначаны на пасаду намесніка камандзіра палка.

Вясна 1941 года. Яна прынесла ў сям'ю Сінюціных радасць: нарадзілася дачка Валянціна.

22 чэрвеня Адэса прачнулася ад выбухаў бомбаў. Нават не развітаўшыся, М. П. Сінюцін выбег з кватэры...

Толькі праз год Кацярына Іванаўна Сінюціна даведалася, што яе муж загінуў. Але дзе канкрэтна? Доўгі час гэта заставалася невядома. Усё праяснілася толькі праз 25 гадоў пасля вайны. Былы камісар палка, у якім служыў М. П. Сінюцін, Камалдзі-

наў даслаў у Рэчыцкі гаррайваенкамат ліст, у якім згадваў: М. П. Сінюцін загінуў восенню 1941 года ў раёне Мелітопаля, дзе ішлі тады надзвычай цяжкія баі.

У Рэчыцы жывуць родныя Героя Савецкага Саюза М. П. Сінюціна. А яшчэ — памяць аб чалавеку, які марыў вучыць дзяцей, але замест гэтага давялося абараняць Айчыну.

А. Д. Марчанка

СЫДЗЬКО Міхаіл Пятровіч. Герой Савецкага Саюза (24.3.1945). Нарадзіўся 18.9.1906 у в. Сініцкае Поле Лельчыцкага р-на. У Чырвонай Арміі з 1928. Удзельнік вызвалення Заходняй Беларусі ў 1939. У час Вялікай Айчыннай вайны на фронце з 1941. Палітрук роты, сакратар партбюро, камісар, камандзір палка. Удзельнік баёў пад Масквой, Сталінградам, у Крыме, Прыбалтыцы, Германіі. Полк пад камандаваннем падпалкоўніка М. П. Сыдзько вызначыўся пры вызваленні Крыма. 1.11.1943 з баямі фарсіраваў Сіваш, 5.4.1944 — Айгульскае возера, зайшоў праціўніку ў тыл, чым садзейнічаў прарыву яго абароны, 7.4.1944 перарэзаў чыгунку Воінка — Джанкой. 8.5.1944 уварваўся ў Севастопаль, у вулічных баях знішчыў 10 гармат, 19 кулямётаў, больш за 550 гітлераўцаў, захапіў 12 эшалонаў з грузам, 25 аўтамашын, 6 мінамётаў, 90 кулямётаў, узяў у палон больш за 200 гітлераўцаў. Да 1954 г. у Савецкай Арміі, палкоўнік. Ганаровы грамадзянін г. п. Лельчыцы. Жыў у Рэчыцы.

М. П. Сыдзько памёр 30.4.1983. Ягоным імем названы вуліцы ў Рэчыцы і Лельчыцах.

За паядынак з «тыграмі»

У сям'і з сямі братоў і сясцёр **Цэзар Сільвестравіч Раскавінскі** быў малодшым. Працаваў трактарыстам у рэчыцкім прыгарадным саўгасе. Тут яго прынялі ў камсамол, адсюль выправілі на службу ў Чырвоную Армію. А неўзабаве пачалася Вялікая Айчынная вайна.

Як памятаецца, быў Цэзар крыху ніжэй сярэдняга росту, каржакаватым, круглатварым. Умеў цікава расказваць.

...11 чэрвеня 1943 г. разгарэўся жорсткі бой. На нашы баявыя пазіцыі рушылі 98 варожых танкаў, каля палка пяхоты. Наша батарэя 76-міліметровых гармат адкрыла па ворагу агонь. Тое ж самае зрабілі і суседнія батарэі.

На гармату Ц. С. Раскавінскага рухаліся не менш дзесятка сталёвых машын. Упераддзе — чатыры «тыгры».

Другім ці трэцім снарадам разлік Раскавінскага падбіў адзін з танкаў. Той задыміў. Пад покрывам чорнага дыму другі «тыгр» пачаў абстрэльваць пазіцыі батарэі. Але менш чым праз хвіліну ўспыхнуў і ён.

А бой набіраў сілу. Была разбіта панарама гарматы, смяротна паранены байцы разліку. Ц. С. Раскавінскага аглушыла, адкінула ўбок. Хвіліну ці дзве ён прыходзіў у свядомасць. А потым падпоўз да гарматы, працягваў няроўны паядынак...

Калі гітлераўцы адступілі, у сектары абстрэлу гарматы Ц. С. Раскавінскага стаялі падбітымі 9 варожых танкаў.

За мужнасць і адвагу, паказаныя пры вызваленні белгарадскай зямлі, у лістападзе 1943 года Цэзару Сільвестравічу было прысвоена высокае званне Героя Савецкага Саюза.

Ц. С. Раскавінскі не дажыў да Вялікай Перамогі. Ён загінуў пры вызваленні сяла Новая Прага Кіраваградскай вобласці (Украіна). Імя Героя носіць мясцовая сярэдняя школа.

К. Дзераўцоў

Вуліца імя героя

Міхаіл Якаўлевіч Сарокін нарадзіўся 9.10.1910 года ў г. Абдуліна Арэнбургскай вобласці. Бацькі — рабочыя. Быў ім і сам, а пасля скончыў будаўнічы тэхнікум. Але зусім мала часу выпала яму на тое, каб узводзіць дамы, прамысловыя аб'екты. Усё перапыніла вайна.

На фронт прыбыў у красавіку 1942-га. Прымаў удзел у шматлікіх баях. Поспех спрыяў афіцэру-артылерысту. Але па-са-

праўднаму талент камандзіра артылерыйскага дывізіёна раскрыўся ў кастрычніку 1943 года ў час фарсіравання Дняпра каля Лоева. За ўдзел у гэтай аперацыі маёру Сарокіну было прысвоена высокае званне Героя Савецкага Саюза.

Дывізіён маёра М. Я. Сарокіна адыграў важную ролю ў час прарыву надзвінскіх пазіцый, вызваляў дзесяткі населеных пунктаў Рэчыцкага раёна і гарпасёлак Васілевічы.

11 снежня 1943 г. на адным з участкаў фронту склалася трывожная сітуацыя. Фашысты, валодаючы вышынёй, не давалі магчымасці прасоўвацца ўперад стралковаму падраздзяленню. Маёр Сарокін атрымаў загад артналётам падавіць гітлераўцаў. Адна з артылерыйскіх батарэй, дзе знаходзіўся і камандзір дывізіёна М. Я. Сарокін, вылучылася ўперад і падрыхтавалася да выканання баявой задачы. Але фашысты пайшлі ў контратаку. Неўзабаве пачалі закідваць гранатамі і бліндаж, дзе знаходзіўся маёр Сарокін. Але ён працягваў кіраваць боем. Артылерысты падавілі варожыя бронетранспарцёры, якія падтрымлівалі дзеянні сваёй пяхоты. Але гітлераўцы не думалі адступаць. І тады Сарокін аддаў загад камандзіру батарэі лейтэнанту А. І. Шаўцову перанесці агонь на скапленне варожай пяхоты. Гэта азначала: Сарокін выклікае агонь на сябе.

Міхаілу Якаўлевічу пашчасціла і тут. Фашысты былі вымушаны адступіць. Але 12 снежня М. Я. Сарокін быў цяжка паранены. Артылерысты вынеслі мужнага камандзіра з поля бою. Яго прывезлі ў Васілевічы, у шпіталь. Але рана была смяротнай...

Герой Савецкага Саюза маёр М. Я. Сарокін пахаваны ў г. Куйбышаве. Ягоным імем названа вуліца ў Рэчыцы. На радзіме Героя ўстаноўлены помнік.

А. Рабянок

Сцяганосец Перамогі

Дзень 30 красавіка 1945 г. выдаўся на рэдкасць цёплым і ясным. І толькі, бадай, над Берлінам неба было ахутана дымам і пылам. То там, то тут у горадзе ўспыхвалі перастрэлкі.

Гэты дзень, 30 красавіка 1945 г., стаў свайго роду гістарычным для разведчыкаў былога 674-га стралковага палка. Яны захапілі дом Гімлера. А зусім побач — рэйхстаг.

Раніцай да разведчыкаў завіталі камандзір палка падпалкоўнік Аляксей Дзмітрыевіч Плехаданаў, яго намеснік маёр Яўген Субоцін і парторг узвода Віктар Праватораў. Яны ж і паведамілі байцам, што неўзабаве пачнецца штурм рэйхстага.

— Будзем рыхтавацца, — адказаў за ўсіх лейтэнант, камандзір узвода С. Сарокін. Ён аддаў распараджэнне падрыхтаваць сцяг.

У штурмавую групу, якой належала ўзняць гэты сцяг над рэйхстагам, уключылі самых адважных і вопытных разведчыкаў. Сярод іх быў і радавы, беларус, ураджэнец Рэчыцы Міхаіл Антонавіч Пачкоўскі.

І вось пачалася артылерыйская падрыхтоўка. Рэйхстаг ахутаўся дымам. А калі гарматы і «кацюшы» сціхлі, штурмавыя падраздзяленні кінуліся ўперад. І тут высветлілася, што пераадолець плошчу, якая перад рэйхстагам, страшэнна цяжка, бо гітлераўцы, адчуваючы сваю гібель, адкрылі сапраўды знішчальны агонь. Але савецкіх байцоў ужо не магло стрымаць нішто. Шлях наперад яны пракладвалі і гранатамі, і аўтаматнымі чэргамі, і штыкамі.

Група разведчыкаў прабілася да франтона рэйхстага, замацавала на ім сцяг. Заўважыўшы гэта, нашы байцы, якія былі вымушаны залегчы пад агнём праціўніка, зноў падняліся ў атаку.

Гадзіннік паказваў у гэты час 14.25 па маскоўскаму часу.

Было баявое данясенне штаба 674-га стралковага палка. У ім паведамлялася аб тых, хто першым уварваўся ў рэйхстаг. Адзначалася, што ў гэты час ніякіх часцей, апрача падраздзяленняў палка, у рэйхстагу не было. Падпісаў дакумент начальнік штаба палка маёр Жаваронкаў. Дарэчы, факт, указаны вышэй, пацвярджае і баявое данясенне штаба былой 150-ай стралковай дывізіі за № 001/154, якое было адпраўлена ў штаб корпуса ў 4 гадзіны раніцы 1 мая. У данясенні называўся і дакладны час, калі над рэйхстагам быў узняты сцяг, — 14 гадзін 25 хвілін, 30 красавіка 1945 г. Пад дакументам гэтым стаяў подпіс палкоўніка Дзьячкова.

Разведчыкі, якія замацавалі над рэйхстагам сцяг, былі прадстаўлены да прысвоення звання Героя Савецкага Саюза. Вось іх

прозвішчы: Г. Н. Булатаў, М. С. Габідулін, С. Г. Арэшка, В. Праваторaў, а таксама камандзір узвода лейтэнант С. Сарокін. Праўда, названым вышэй людзям, у тым ліку і майму бацьку С. Г. Арэшку, за гэты подзвіг былі ўручаны ордэны Баявога Чырвонага Сцяга. Але невядома, чаму ніякай узнагароды не атрымаў М. А. Пачкоўскі. Ён жа быў разам з разведчыкамі, прозвішчы якіх названы вышэй.

3 мая 1945 г. газета былой 150-ай стралковай дывізіі «Воін Радзімы» ў артыкуле «Яны вызначыліся ў баі» з глыбокай павагай называла прозвішчы герояў. Было названа і прозвішча М. А. Пачкоўскага. А вядомыя ваенныя фотакарэспандэнты газеты «Правда» Якаў Румкін і Іван Шагін з «Комсомольской правды» сфатаграфавалі беларуса Міхаіла Пачкоўскага, казаха М. С. Габідуліна, рускіх Праваторава, Лысенку і Сарокіна, а таксама майго бацьку, украінца Арэшку, са сцягам Перамогі ля адной са скульптурных груп. Героі салютавалі сцягу, які быў узняты імі над рэйхстагам.

Гэта фота абышло потым увесь свет. Напярэдадні 40-годдзя з дня нашай Вялікай Перамогі фота зноў было змешчана ў газеце «Правда». Тады ж газета паведаміла, дарэчы ўпершыню, што сцяг быў узняты 30 красавіка 1945 г. у 14 гадзін 25 хвілін. На жаль, прозвішчы герояў названы не былі.

Неўзабаве такое ж фота было змешчана і на першай старонцы часопіса «Огонек». На фотакартцы разведчыкі былога 674-га стралковага палка — В. П. Праваторaў, М. Пачкоўскі, С. Арэшка, Г. Булатаў, С. Сарокін, П. Брахавецкі, М. Габідулін. Афіцэр жа з узнятым угару пісталетам — камандзір першага стралковага батальёна былога 756-га стралковага палка капітан Неустроеў.

Не лішне нагадаць і наступнае. У загадзе № 06 ад 30 красавіка 1945 г. па Першаму Беларускаму фронту гаварылася: «Войскі трэцяй ударнай арміі генерал-палкоўніка Кузняцова, працягваючы наступленне, зламалі супраціўленне праціўніка, занялі галоўны будынак рэйхстага, і сёння, 30 красавіка 1945 г. у 14 гадзін 25 хвілін узнялі над ім наш савецкі сцяг. У баях за раён і галоўны будынак рэйхстага вызначыўся 79-ы стралковы корпус генерал-маёра Перавёрткіна, 171-ая стралковая дывізія палкоўніка Нягоды і 150-ая стралковая дывізія генерал-маёра Шацілава». У дакуменце называліся і прозвішчы людзей, якія ўзнялі над рэйхстагам сцяг.

У свой час я адшукаў франтавога фотакарэспандэнта Якава Румкіна, вёў з ім гутарку. Ён падараваў мне на памяць гістарычны здымак.

...Назаўсёды захаваецца ў памяці той дзень, калі па цэнтральнаму тэлебачанню паказвалі 18-ы фільм кінаэпапеі «Вялікая Айчынная». Называўся ён «Бітва за Берлін». Як толькі на экране з'явіліся кадры ўзяцця рэйхстага, бацька не ўтрымаўся: «Толя, — закрычаў ён мне, — глядзі!»

Што ж узрушыла бацьку? Аказваецца, на прыступках галоўнага ўваходу ў рэйхстаг падымаліся са сцягам разведчыкі былога 674-га стралковага палка. Побач з Булатавым бег мой бацька, амаль поплеч з ім — парторг узвода Віктар Праваторaў, Іван Лысенка. Затым — Міхаіл Пачкоўскі, Павел Брахавецкі, камандзір узвода лейтэнант Сямён Сарокін.

Кадры гэтыя былі адзняты кінадакументалістам Раманам Карменам.

З ім я сустракаўся ў Маскве. Кінадакументаліст паабяцаў мне яшчэ раз вярнуцца да матэрыялу, які ён адзняў 30 красавіка 1945 г., калі штурмаваўся рэйхстаг. На жаль, гэтым планам Рамана Кармена не суджана было здзейсніцца, бо ён неўзабаве памёр.

Я звяртаўся ў Цэнтральны архіў Міністэрства абароны СССР. Атрымаў адтуль копію хадайніцтва камандзіра былога 674-га стралковага палка А. Д. Плехаданава, камандзіра былой 150-ай стралковай дывізіі генерал-маёра В. М. Шацілава і камандзіра былога 79-га стралковага корпуса генерал-маёра Перавёрткіна. Яны хадайнічалі, каб С. Г. Арэшку было прысвоена званне Героя Савецкага Саюза.

Сустракаўся я і з удзельнікамі штурму рэйхстага. Быў у Героя Савецкага Саюза І. Н. Лысенкі (сяло Кузняцы Бранскай вобласці), ездзіў да былога камандзіра ўзвода былога 674-га стралковага палка С. Сарокіна. Двойчы наведаў Рэчыцу, дзе гасцяваў у Міхаіла Антонавіча Пачкоўскага. Як памятаецца, гэта быў чалавек вялікай сціпласці. Ён не наракаў на тое, што яго абышлі, калі давалі ўзнагароды ўдзельнікам штурму рэйхстага.

Пасля вайны М. А. Пачкоўскі жыў на Украіне, працаваў забойшчыкам на шахце Горлаўкі. Але медыкі параілі яму змяніць работу. Міхаіл Антонавіч вярнуўся на радзіму. Скончыў тэхнікум. Працаваў у гандлі.

У 1983 годзе М. А. Пачкоўскі памёр.

А. Арэшка

Трагедыя сям'і Шпакавых

Бацькі

Напрыканцы мінулага стагоддзя з вёскі Вуць, што ў Добрушскім раёне, выправілася ў Рэчыцкі павет купка сялян, каб нагледзець прыдатную мясціну для перасялення. Тое, што шукалі, знайшлі каля Старога Барсука. Сустрэліся з мясцовым панам Кербічам, выпрасілі ў яго, каб прадаў латку лесу, дазволіў лес сячы ды ставіць на расцяробах жытло.

Пан згадзіўся. Мусіць, убачыў у Караленках, Данільчанках, Лабудзевых, Пшановых, што стаялі пачціва перад ім, добрых работнікаў і суседзяў.

Выслухаў тады панскую ласку і Рыгор Парфенавіч Шпакаў. Разам з іншымі заспяшаўся дамоў, каб сказаць жонцы Яўланні Яфімаўне коратка і рашуча: «Едзем!»

На новае месца маладая сям'я Шпакавых выправілася ўчатырох: бацькі ды іхнія зусім малыя сыны — Міхаіл з Пятром. Яшчэ сямёра дзяцей народзяцца ў Рыгора Парфенавіча і Яўланні Яфімаўны тут, у Новым Барсуку, названым як бы ў гонар суседняе вёскі, куды неўзабаве пацягнуцца і каторыя тутэйшыя.

Напэўна ж, не раз і не два думалася Рыгору Парфенавічу і Яўланні Яфімаўне пра тое, як будзе яно на новай старане. Але была ў іх упэўненасць на лепшае. Ды і як інакш: меў гаспадар па-сапраўднаму залатыя рукі. Цесля — што пашукаць. Да справы звыклы змалку. Пераймаў добрае ад продкаў сваіх. То і дзяцей потым вучыў: галоўнае з багацця — майстэрства ў рамястве, а хлеб найсмачнейшы, што ўласнымі рукамі вырашчаны.

...Карчавалі Шпакавы лес ды ляда, адваёўвалі зямлю пад жытло ды агарод. Паставілі хату. І поўнілася яна звонкімі дзіцячымі галасамі. Было ў ёй восем братоў ды сястра.

Неўзабаве давялося Рыгору Парфенавічу і Яўланні Яфімаўне рупіцца пра новую хату. Гэта калі надумаліся разам з іншымі пераехаць у пасёлак Шчытоў (Зара Свабоды).

На гэты раз працавалася спарней. Бацькам дапамагалі хлопцы.

Прыйшла чарга ставіць хаты і ім. І зноў усё рабілася спорна і з ахвотаю.

Пазіраў Рыгор Парфенавіч на сыноў, адчуваў задавальненне. Разумеў: здолеў-ткі перадаць ім галоўнае, што меў, — майстэрства ды ахвоту да працы, настойлівасць і старанне.

Пётр Рыгоравіч Шпакаў (сядзіць) з сябрамі

Дзеці жаніліся. Працавалі ў калгасе. Ехалі вучыцца. Спакойна было за іх на душы ў Рыгора Парфенавіча і Яўланні Яфімаўны. А бяда прытаілася зусім блізка. Страшэнная бяда. Яна забярэ шасцярых з сыноў, двух унукаў, унучку...

Пачалася вайна. Вялікая Айчынная...

Дзеці

Міхаіл. Нарадзіўся ў 1894-ым. Працаваў у калгасе. Падчас вайны меў чацвярых дзяцей — сыноў Паўла і Фёдара, дачок Ліду і Таццяну. На фронт яго не ўзялі. Туды ішлі маладзейшыя. Меў сувязь з партызанамі, выправіў у атрад «Мсцівец» старэйшага сына. Павел загінуў у адным з баёў.

Страшэнны лёс напаткаў і самога Міхаіла Рыгоравіча. Немцы схапілі, каб вывезці ў Германію. Але... У Заспе яго закатавалі мясцовыя здраднікі...

Ягонае мёртвае цела знайшла пад гарою тутэйшая жыхарка, што некалі жыла ў Духанаўцы. Яна і пахавала пакутніка.

Пятро. Нарадзіўся ў 1896-ым. Працаваў

у калгасе. Гадаваў сыноў Мікалая і Івана, дачку Ліду. На фронт адправіўся ў першыя дні вайны. Зачыніў за сабою дзверы назаўсёды...

З ворагам змагаўся ва Украінскім партызанскім злучэнні С. А. Каўпака старэйшы сын Пятра Рыгоравіча, Мікалай. Потым, калі фронт адкаціўся на захад, служыў Мікалай у органах НКУС. Змагаўся з бандытамі. Жыў у Кіеве. Палкоўнік. На жаль, памёр дачасна.

Згарэла ад тыфусу дачка Пятра Рыгоравіча, Ліда. У 1943-ім, калі ўжо выходзілі людзі з лесу, дзе хаваліся ад чужынцаў...

Малодшы сын Пятра Рыгоравіча — Іван — жыў у Чарнобылі. Працаваў механізатарам. А як здарылася там вялікая бяда, мусіў перасяліцца бліжэй да Кіева. Хаця і там шчодра натрусілася чарнобыльскага попелу.

Купрыян. Нарадзіўся ў 1902-ім. Працаваў у калгасе. Гадаваў сына Рыгора, названага так у гонар дзеда. На фронт пайшоў у 41-ым. Трапіў у акружэнне. Прабіцца да сваіх не ўдалося. Вярнуўся дамоў. Неўзабаве стаў байцом Украінскага партызанскага злучэння С. А. Каўпака. Удзельнічаў у цяжкім рэйдзе па Карпатах. Каўпакаўцы нішчылі тады нафтапромыслы на граніцы з Румыніяй. Немцы акружылі, заціснулі ў цясніне. Раз-пораз налятала варожая авіяцыя. Здавалася, што выйсця не будзе. Але С. А. Каўпак зразумеў: прабіцца можна праз гарадок, дзе на кожным кроку немцы... Мужны партызанскі важак загадаў выходзіць любымі групамі, а збірацца на мяжы Беларусі і Жытоміршчыны.

Купрыян Шпакаў выходзіў з акружэння разам з земляком Ігнатам Пшановым і баявым сябрам з Лоева. На месцы ж умоўленага збору нікога не знайшлі. Рушылі ў родныя мясціны. Прыйшлі з кулямётам, аўтаматам і вінтоўкай.

Дома Купрыян Рыгоравіч пабыў толькі дзень. Назаўтра адправіўся ў партызанскі атрад «Мсцівец». Загінуў у пачатку 1944-га ў жорсткім баі каля Стрэшына...

Уладзімір. Нарадзіўся ў 1905-ым. Працаваў у калгасе. Гадаваў сына Івана. На фронт пайшоў, як і брат Пятро, у першыя дні вайны. Прапаў без вестак...

А сын яго вырас. Жыве на Украіне.

Восіп. Нарадзіўся ў 1907-ым. Выправіўся, як падрос, з бацькоўскае хаты ў Кемераўскую вобласць. Працаваў на чыгунцы. А чыгуначнікі, як вядома, былі на брані. Таму і не выпала ісці на фронт.

Купрыян Рыгоравіч Шпакаў

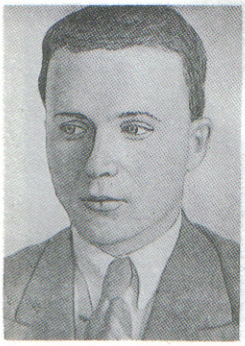

Пракоп Рыгоравіч Шпакаў

Піліп. Нарадзіўся ў 1910-ым. З вайны вярнуўся інвалідам. Даведаўся, што загінулі не толькі шасцёра братоў, але і памёр ягоны сын Міхаіл. Да апошніх сваіх дзён жыў у Шчытове.

У сыноў Піліпа Рыгоравіча, Івана і Мікалая, свае сем'і. Адзін жыве ў Новым Барсуку, другі — у Нова-Беліцы.

Пракоп. Нарадзіўся ў 1913-ым. Па камсамольскай пуцёўцы паехаў ва Уладзівасток. Працаваў на будоўлі. А тут вайна. Пайшоў на яе з першых дзён. Ужо на фронце скончыў паскораныя курсы афіцэраў. У канцы 43-га бацькі яго, Рыгор Парфенавіч і Яўланія Яфімаўна, атрымалі ад сына ліст. Прасіў паведаміць і пра братоў. Напісалі, выціраючы слёзы: няма Міхаіла, Пятра, Уладзіміра, Фёдара... Неўзабаве загіне і Купрыян...

Пракоп адказаў: за смерць братоў будзе помсціць ворагу бязлітасна.

Афіцэр-танкіст Пракоп Рыгоравіч Шпакаў дайшоў да Берліна. Там і загінуў. У апошні дзень вайны — 8 мая 1945-га...

Фёдар. Нарадзіўся ў 1915-ым. Скончыў школу ў родным Барсуку. Паехаў на Кемераўшчыну да брата Восіпа. Паступіў у Томскае артылерыйскае вучылішча. Служыў у г. Балашове Саратаўскай вобласці. Ажаніўся. Быў надта рады, калі нарадзілася дачка Ларыса. Перад вайной быў накіраваны ў Беларускую асобую ваенную акругу. Артылерыйская брыгада, у якой служыў, прыняла на сябе адзін з першых удараў ворага. Адступаў. На тэрыторыі Украіны брыгада трапіла ў акружэнне. Дакументы часці разам са спісам асабовага саставу давялося закапаць у зямлю. Усё гэта будзе знойдзена следапытамі ў канцы 80-ых гадоў. На

Фёдар Рыгоравіч Шпакаў

адным з аркушаў следапыты прачытаюць, хаця і з цяжкасцю, прозвішча афіцэра Фёдара Рыгоравіча Шпакава.

Але ён, Фёдар Рыгоравіч, тады, у пачатку восені 1941-га, не загінуў. Трапіў у палон. Здолеў вырвацца адтуль. Прыйшоў дамоў. Узяўся за наладжванне патрыятычнага падполля. Стаў партызанам. Восенню 1942-га далучыўся да С. А. Каўпака. Загінуў вясной наступнага года ў жорсткім баі, што адбыўся на мяжы Украіны і Лельчыцкага раёна. Пахаваны камандзір партызанскай роты Фёдар Рыгоравіч Шпакаў у вёсцы Будча.

Таццяна. Нарадзілася ў 1900-ым. Працавала ў калгасе разам з мужам Міхаілам Сяргеевічам Хадоркіным. Ганарылася ім: майстра на ўсе рукі. Усё ў яго ладзілася.

Ды нядоўгім было шчасце. Чыркануў на яго нейкі хцівы ды крывослівы чалавечак. Арыштавалі Міхаіла Сяргеевіча 7 лютага 1938 года. Забралі маёмасць. Абвінавацілі ў антысавецкай агітацыі.

Праз восем дзён выслухаў М. С. Хадоркін страшны і несправядлівы прысуд: ВМП (вышэйшая мера пакарання). «За што?!» — пакутліва білася ў галаве думка. Але асобая тройка НКУС БССР тады, у 1938 годзе, сваіх рашэнняў не адмяняла. Ніколі.

Расстралялі мужа Таццяны Рыгораўны 13 сакавіка 1938 года. Рэабілітавалі 14.6.1989. Больш як праз 50 гадоў...

* * *

...Восень 1943-га. Рыгор Парфенавіч і Яўлання Яфімаўна хаваліся з унукамі і іншымі насельнікамі Шчытова ў лесе. Даглядалі 7 кароў і некалькі коней. Каровы і коні толькі гэтыя і ацалелі на ўвесь сельскі Савет.

У лістападзе, калі прыйшлі нашы і фронт адкаціўся на захад, вярнуліся ў Новы Барсук. Перазімавалі тут. А вясною два Рыгоры, дзед і ўнук, узяліся за будаўніцтва. За плячыма Рыгора Парфенавіча было ўжо як не восемдзесят гадоў. Але ён, скамянелы душою ад гора, знайшоў у сабе сілы, каб пабудаваць яшчэ адну хату. Усё звычайнай сякерай. І падлогу, і дзверы... Трымаў каля сябе ўнука. Каб акарыў бервяно, дапамог адрэзаць пілою. А ўнуку было ўсяго дзевяць гадкоў.

Сёння Рыгору Купрыянавічу Шпакаву, унуку Рыгора Парфенавіча, за 60. І ў гэтым чалавеку выразна бачыцца ўсё тое, чым адметны Шпакавы. Сумленне і настойлівасць, патрабавальнасць да сябе і іншых. А яшчэ — грунтоўнасць і абавязковасць.

1 красавіка 1969 года быў абраны старшынёй калгаса «50 гадоў Кастрычніка». Колькі было пасля гэтага справаздачна-выбарчых сходаў! А людзі нязменна галасуюць за яго. Калгас жа, які ўзначальвае, адзін з лепшых у раёне.

Р. К. Шпакаў — старшыня Савета РАПА, заслужаны работнік сельскай гаспадаркі рэспублікі, ардэнаносец.

Р. К. Шпакаў — у пэўнай ступені чалавек кансерватыўны. Але ж кансерватыўнасць ягоная грунтуецца на глыбокім перакананні, што нельга ламаць, не збудаваўшы новае. «Хаюць калгас, — разважае Рыгор Купрыянавіч, — раяць дзяліць зямлю і тэхніку, жывёлу, збудаванні ... Можна падзяліць. А як дзяліць вёску? Тых нямоглых ужо, што не патрэбны ніякаму фермеру?..»

Шпакаўскі характар уласцівы і дзецям Рыгора Купрыянавіча. Так, старэйшы сын Сяргей скончыў вайсковае вучылішча, а потым і акадэмію. З залатым медалём. Зараз падпалкоўнік, дэпутат Вярхоўнага Савета рэспублікі. Малодшы сын Аляксандр скончыў Гомельскі політэхнічны інстытут. Жыве і працуе ў Рэчыцы дачка Таццяна.

Дарэчы, склаў галаву ў баі пад Смаленскам і бацька Лілії Трыфанаўны, жонкі Р. К. Шпакава, — Трыфан Варфаламеевіч Ціманенка. Мужна змагаліся з ворагам і яе дзядзькі — Аляксандр і Барыс. Лілія Трыфанаўна — дырэктар Левашоўскай няпоўнай сярэдняй школы.

...Шпакавы... Суровы лёс не раз гнуў гэты род. А яны, Шпакавы, жывуць. Смела і адкрыта глядзяць у вочы людзям. Бо на такіх, як яны — змагарах і будаўніках, — і трымаецца зямля.

П. Рабянок

На Рэчыцкім напрамку

З успамінаў П. І. Батава, генерала арміі, двойчы Героя Савецкага Саюза

БАТАЎ Павел Іванавіч нарадзіўся 1.6. 1897 г. у в. Філісава Рыбінскага р-на Яраслаўскай вобл. Член КПСС з 1929 г. У Чырвонай Арміі з 1918. Скончыў курсы «Выстрал» (1927), Вышэйшыя курсы пры Ваеннай акадэміі Генштаба (1950). Удзельнік 1-ай сусветнай і грамадзянскай войнаў, нацыянальна-рэвалюцыйнай вайны ў Іспаніі 1936—1939 гг., савецка-фінляндскай вайны 1939—1940 гг. З чэрвеня 1941-га камандзір стралковага корпуса, намеснік камандуючага, камандуючы арміяй, намеснік камандуючага войскамі Бранскага фронту. З кастрычніка 1942 г. камандуючы 65-ай арміяй, якая дзейнічала на Данскім, Сталінградскім, Цэнтральным, 1-ым і 2-ім Беларускіх франтах. Удзельнік Сталінградскай і Курскай бітваў. У кастрычніку 1943 г. 65-ая армія фарсіравала Дняпро каля Лоева, захапіла плацдарм, у лістападзе 1943 г. прымала актыўны ўдзел у вызваленні ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў Рэчыцкага р-на. 65-ая армія брала таксама ўдзел у вызваленні Мазыра, Бабруйска, Асіповіч, Слоніма, у 1945 г.— Ростака, Шчэціна, Гданьска і інш.

Пасля Вялікай Айчыннай вайны П. І. Батаў на камандных пасадах у Савецкай Арміі. Дэпутат Вярхоўнага Савета СССР у 1937—1950 гг., 1954—1966 гг. Аўтар кнігі «В походах и боях» (М., 1974) і інш. П. І. Батаў — ганаровы грамадзянін Рэчыцы. Разам з тым ён ганаровы грамадзянін Баранавіч, Бабруйска, Калінкавіч, Лоева, Светлагорска, Слоніма.

П. І. Батаў памёр 19.4.1985 г.

П. І. Батаў

Войска 1-го Белорусского фронта под командованием К. К. Рокоссовского, форсировав Десну, Сож, Днепр, 15 октября 1943 года захватили плацдарм оперативного значения южнее Лоева и тем самым положили начало освобождению Белоруссии.

...В войсках шла напряженная подготовка к новой наступательной операции. Победа на Днепре высоко подняла боевой дух войск. 183 воинам 65-й армии было присвоено звание Героя Советского Союза. Политработники и командиры стремились закрепить этот подъем в войсках. Во всех соединениях и частях шли разборы форсирования Днепра и прорыва «Восточного вала». Предстояла новая операция — надо было прорвать надвинские позиции гитлеровских войск.

10 ноября 1943 года в 11 часов после 40-минутной артиллерийской подготовки войска 65-й армии начали наступление. Прорвав сильно укрепленную оборону немцев, решительным ударом наступающие части устремились вперед. Уже через два часа были взяты шесть сильных опорных пунктов в тактической глубине. Противник, опираясь на хорошо подготовленную оборону, оказывал упорное сопротивление. Через четыре часа после атаки пехоты был введен в бой 1-й гвардейский танковый корпус. Его танки, сокрушая оборону противника, неудержимо двигались вперед.

По данным фронтовой и армейской разведки и по сведениям, полученным от белорусских партизан, было известно, что в ближайших тылах противника, особенно в районе станции Демехи и города Речицы, скапливаются отходящие из-под Гомеля значительные силы. Там уже находились части 4-й и 12-й пехотных дивизий, 733-й полк охранной 203-й дивизии и несколько других армейских частей 2-й немецкой армии. К утру резервные части могли занять оборону на каком-нибудь промежуточном рубеже, и тогда войска нашей армии вновь встретились бы с организованной обороной и сопротивлением. Нужно было упредить врага вводом новых оперативных резервов.

Глубоко вклинившись за ночь в тыл противника, танковые и кавалерийские части перерезали все дороги, ведущие из Гомеля на Калинковичи. Встретив наши танки и кавалерию, немцы повернули назад на Речицу. Они, видимо, рассчитывали вновь переправиться на восточный берег Днепра и соединиться с главными силами гомельской группировки, для которой теперь оставался единственный путь отступления — через полесские болота. Но за Днепром к Речице уже подходили стрелковые корпуса 48-й армии.

Путь врагу был отрезан.

Речица не входила в полосу наступления 65-й армии. Но создалась благоприятная обстановка для глубокого маневра и удара по городу с тыла. Здесь действовали 19-й кор-

пус, танковый Донской корпус, партизанское соединение под командованием И. Кожара, которые к этому моменту вели активные боевые действия в районе севернее станции Демехи.

Соединение Кожара очистило от немецко-фашистских войск значительную территорию вдоль рек Шибенка, Днеприк. Встреча наших войск и партизан в этом районе положительно сказалась на совместных действиях. Партизаны надежно прикрыли левый и правый фланги нашей армии, они дали ценную информацию о гарнизоне немцев в Речице.

Генерал Д. И. Самарский к этому времени сумел переправить через Днепр все свои четыре дивизии. Упустить такую возможность было бы непростительно. Я доложил об этом К. К. Рокоссовскому.

— Решение считаю правильным, — одобрил командующий. — Действуйте без промедлений.

План разгрома немецкого гарнизона в Речице предусматривал следующее: партизанское соединение И. Кожара перерезает дорогу Озерщина — Горваль, преграждает путь отхода немцев. Для этого были выделены две партизанские бригады, находящиеся в районе Береговая Слобода, Глыбов. Две танковые бригады танкового корпуса Панова во взаимодействии с 37-й гвардейской и 162-й стрелковыми дивизиями нанесли удар по Речице с северо-запада, ворвались и завязали бой на улицах города. С востока наступал стрелковый корпус соседней 48-й армии. Он сковал значительные вражеские силы, предназначенные для обороны города. Мы овладели Речицей без потерь, не дали врагу разрушить город, захватили богатые трофеи и много пленных.

Внезапный огонь по городу с тыла создал условия для нашей армии вместе с левофланговыми соединениями армии П. Л. Романенко, при надежном обеспечении со стороны партизанского соединения И. Кожара, окружить и разгромить вражескую группировку. Через несколько дней она сдалась в плен. Лишь часть сил врага, в основном штабы соединений, прорвались на запад. В числе первых в Речицу ворвался старшина роты 194-го стрелкового полка А. Морозов, который водрузил на самом высоком здании города — техникуме красный флаг. В это время 37-я гвардейская стрелковая дивизия совместно со 115-й стрелковой бригадой вели напряженные бои на южной окраине Речицы, сдерживая большие силы врага, пытавшегося прорваться в город с юга.

Перед правым флангом войск армии в результате достигнутого успеха на речицком направлении образовался почти полностью открытый фронт. На отдельных рубежах оборонялись разрозненные группы противника. Корпус генерала Д. И. Самарского быстро продвигался вперед. Вскоре он вышел на правый берег Березины и взял направление на Паричи. Начались полесские болота. В центре и на левом фланге войска армии продолжали стремительное наступление, преодолевая промежуточные оборонительные рубежи гитлеровцев. С минуты на минуту ждали донесения об освобождении Василевичей.

...В течение ноября наша армия, преодолевая упорное сопротивление неприятельских войск, продолжала наступление. За полтора месяца после форсирования Днепра было уничтожено: 375 орудий и минометов, 258 танков и самоходных орудий, 34 бронетранспортера, один бронепоезд и много другой техники. Захвачено в качестве трофеев 53 танка и самоходных орудий, четыре бронетранспортера, 249 орудий и минометов, до 1000 автомашин, 53 различных склада.

За это время войсками 65-й армии было освобождено более 300 населенных пунктов Белоруссии. Среди них города Лоев, Речица, Василевичи, поселки Ветхинь, Горваль, Короватичи, Шатилки, Здудичи и другие. Наступление войск армии развивалось успешно, особенно на правом фланге 19-го корпуса генерала Д. И. Самарского.

Друкуецца са скарачэннямі па кн.: В боях за Белоруссию. Мн., «Беларусь», 1974. Стар. 252—258.

Першымі пайшлі мы

З успамінаў Б. Краснова, былога камандзіра ўзвода

...З надыходам цемры ў тую памятную лістападаўскую ноч 1943 года падраздзяленні 162-ой Сярэднеазіяцкай Ноўгарад-Северскай стралковай дывізіі непрыкметна для ворага выходзілі да паўночных і паўночна-заходніх ускраін Рэчыцы, каб на досвітку раптоўна ўдарыць па фашыстах. Прыкрываючыся густой заслонай туману, падраздзяленні 194-га Чырванасцяжнага Ташкенцкага і 209-га Зайсанскага стралковых палкоў шчыльным паўкальцом ахоплівалі горад.

Да атакі ўсё гатова. Але праходзіць гадзіна, другая — туман не спадае. Афіцэры трывожна пазіраюць на гадзіннікі, а сігналу ўсё няма. І толькі гадзін у дзесяць, калі туман крыху рассеяўся і пачалі вызначацца абрысы гарадскіх пабудоў, у небе павіслі чырвоныя ракеты. У той жа момант ранішнюю цішыню раскалолі гарматныя і мінамётныя залпы, а з туманнай імглы пачулася дружнае «ура». Штурм пачаўся!

Раптоўнай, імгненнай атакай палкі зламалі ў многіх месцах супраціўленне гітлераўцаў і пачалі праследаваць асобныя групы фашыстаў непасрэдна ў горадзе.

Першай да цэнтра Рэчыцы прарвалася група разведчыкаў у складзе старшыны Л. Я. Марозава, яфрэйтара Д. Р. Фаміна, радавых В. С. Чарвочкіна, Г. Д. Афанасьева і іншых. Хто ж яны, воіны-героі, якія першымі ўзнялі пераможны сцяг над Рэчыцай?

Камандзір узвода разведкі старшына Л. Я. Марозаў — рускі, сын луганскага рабочага. Да вайны сам працаваў рабочым. Памятаючы нашэсце немцаў на ўкраінскую зямлю яшчэ ў 1918 годзе, Марозаў люта ненавідзеў фашысцкіх акупантаў. Таму ў кожным баі быў сярод першых. Асабіста знішчыў нямала фашыстаў. Падначаленыя яго любілі — патрабавальнага, але ў той жа час сціплага, клапатлівага і смелага. Курская дуга, Сеўск, пераправы на Дзясне, Сажы, Дняпры, вызваленне Рэчыцы і Палесся — вось ягоны баявы шлях. За ратныя подзвігі быў узнагароджаны ордэнамі Славы II і III ступеней, двума медалямі «За адвагу».

Яфрэйтар Д. Р. Фамін — сібірак, пагранічнік, таксама смелы і знаходлівы разведчык. Удзельнічаў у многіх жорсткіх баях, смелых вылазках у тыл ворага. І заўсёды з'яўляўся прыкладам мужнасці, адвагі, узорнага выканання воінскага абавязку. Баявыя подзвігі Фаміна былі адзначаны ордэнам Чырвонай Зоркі і медалём «За адвагу».

Радавыя В. С. Чарвочкін і Г. Д. Афанасьеў — маладыя салдаты. Марозаў называў іх сынамі. Па ўзросту яны і сапраўды для яго былі сынамі, таму што не мелі яшчэ і па васемнаццаць гадоў. Іхні баявы шлях — тры месяцы. Тым не менш хлопцы ўжо мелі па баявым медалі.

...Пасля вызвалення Рэчыцы наш полк рушыў на захад, вызваляючы гарады і вёскі шматпакутнай Беларусі. На жаль, старшына Л. Я. Марозаў і радавы В. С. Чарвочкін не дажылі да светлага Дня Перамогі. Яны загінулі смерцю герояў у адзін і той жа дзень — 17 студзеня 1944 года. Пахаваны ж у брацкіх магілах палескіх вёсак Верхнія Казловічы і Цыдаў. У адным з баёў на беларускай зямлі восем раненняў атрымаў яфрэйтар Д. Р. Фамін. Але зноў вярнуўся у баявы строй, працягваў барацьбу з лютым фашысцкім ворагам.

Крок за крокам

З успамінаў С. Шышкіна, камандзіра мінамётнай роты былога 120-га стралковага палка 69-ай стралковай Сеўскай двойчы Чырванасцяжнай ордэнаў Суворава і Кутузава дывізіі

...У сярэдзіне дня 11 лістапада 1943 года на подступах да вёскі Надзвін у цяжкім баі з варожымі танкамі сапраўдны подзвіг здзейснілі малодшы сяржант К. А. Скоба і радавы П. А. Дзмітрычэнка. З супрацьтанкавага ружжа яны падбілі тры фашысцкія браніраваныя машыны, тым самым затрымалі чарговую атаку гітлераўцаў і забяспечылі рух наперад стралковых падраздзяленняў дывізіі. А на зыходзе таго ж дня наш полк заняў заходнюю ўскраіну Надзвіна.

Увесь наступны дзень — 12 лістапада і палову дня 13 лістапада падраздзяленням

дывізіі давялося адбіваць шматлікія контратакі ворага. І толькі ў другой палове 13 лістапада пасля артылерыйскай падрыхтоўкі нам удалося нарэшце выбіць фашыстаў з вёскі. Але на гэтым баі за Надзвін не скончыліся, бо немцы некалькі разоў спрабавалі атакоўваць нашы пазіцыі. Праўда, поспеху іхнія атакі не мелі.

У баях за Надзвін вызначыўся наводчык супрацьтанкавага ружжа старшы сяржант П. С. Собалеў. Удала выбраўшы пазіцыю, адважны бранябойшчык падбіў два варожыя танкі. А вось трэцяму ўдалося дабрацца да нашых акопаў. Танк струшчыў гусеніцамі ружжо старшага сяржанта, а сам ён быў засыпаны зямлёй.

У нашым палку яго лічылі загінуўшым. Толькі праз некаторы час мы даведаліся, што параненага бранябойшчыка Собалева падабралі санітары аднаго з падраздзяленняў дывізіі і накіравалі ў шпіталь.

Праз два месяцы Собалеў вярнуўся ў родны полк. Даведаўся, што яго прадставілі да ўзнагароды амерыканскім ордэнам. І тады мужны сяржант звярнуўся з пісьмом да члена ваеннага савета 65-ай арміі генерала М. А. Радзецкага, у якім расказваў сутнасць справы. Собалеў прызнаваўся, што савецкая ўзнагарода для яго даражэй за любую іншую.

Пісьмо старшага сяржанта глыбока кранула Мікалая Антонавіча. І ён, генерал Радзецкі, звярнуўся ў сваю чаргу да генерала П. І. Батава. Павел Іванавіч таксама згадзіўся, што атрымалася не зусім добра: героя адзначылі замежнай узнагародай, а айчыннага ордэна не далі.

Неўзабаве старшы сяржант П. С. Собалеў апроч амерыканскага ордэна атрымаў і ордэн Айчыннай вайны II ступені.

...18 лістапада 1943 года Рэчыца і раён у асноўным былі вызвалены ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў. Заслуга ў тым была і падраздзяленняў нашай дывізіі, якія крок за крокам, з цяжкімі баямі прасоўваліся ўперад па зраненай, здратаванай танкамі шматпакутнай зямлі Беларусі.

У тыя памятныя дні

З успамінаў Віктара Рыгоравіча Арлова, былога камсорга 220-га гвардзейскага знішчальна-супрацьтанкавага артылерыйскага палка 48-ай арміі

...Сярод часцей і злучэнняў, якія прымалі актыўны ўдзел у баях за вызваленне Рэчыцы і Рэчыцкага раёна, быў і наш 220-ы гвардзейскі знішчальна-супрацьтанкавы артылерыйскі полк, які ўваходзіў у састаў былой 48-ай арміі генерала П. Л. Раманенкі. За плячыма палка слаўны баявы шлях. Гэта і бітва за Сталінград, за Курск і г. д.

У кастрычніку 1943 года падраздзяленні палка пераправіліся праз Дняпро каля Лоева. Замацаваўшыся на рубяжы, некалькі дзён стрымлівалі шалёны націск фашыстаў.

Калі распачаліся баі за вызваленне Рэчыцкага раёна, наш полк браў удзел у разгроме варожых часцей у раёне вёскі Холмеч. Але асабліва запамятаўся мне жорсткі бой за вёску Ровенская Слабада. Асабліва вызначыўся тут Мікалай Рыгоравіч Лагута. У Сталінградзе і пад Курскам гэты чалавек быў наводчыкам, а потым камандзірам гарматы, з'яўляўся сапраўдным майстрам артылерыйскага агню прамой наводкай. Потым ён быў прызначаны старшынай батарэі. І вось пад Ровенскай Слабадой Лагута даставіў на агнявыя пазіцыі снарады, загнаў машыну ва ўкрыццё. Пачаў сачыць, як разгортваюцца падзеі на батарэі. І тут заўважыў, што адна з нашых гармат змоўкла. Гэта азначала тое, што або гармата выйшла са строю ў выніку пападання нямецкага снарада, або загінуў разлік.

Старшына падпоўз да гарматы і ўбачыў: з разліку ў жывых няма нікога. Мікалай Рыгоравіч стаў да прыцэла і зрабіў усё, каб адбіць варожую атаку. Потым была яшчэ адна, і яшчэ... Але Лагута не адступіў, ён стаяў, як кажуць, да апошняга і ўтрымаў рубеж.

Прыклад гераізму і мужнасці ў баі за Ровенскую Слабаду паказалі таксама наводчыкі гармат Бутэнка, Каламытцаў, камандзіры разлікаў Осіпаў, Багамолаў, Цяслюк, камандзіры батарэй Сафонаў, Смірноў і многія іншыя. Днём і ноччу працавалі начальнік штаба палка Г. П. Малышукоў і ягоны памочнік П. Ф. Усенка, начальнік сувязі палка М. Д. Лукашоў. Умела манеўраваў батарэямі камандзір палка П. М. Бублікаў. Шмат работы клалася на плечы артылерыйскага майстра Аносава, які нярэдка пад шквалам варожага агню вяртаў пашкоджаныя гарматы ў строй.

Давялося падраздзяленням палка змагацца з фашыстамі пад Каравацічамі, вызваляць іншыя вёскі раёна. Нямала зрабіў полк і для таго, каб выбіць гітлераўцаў з Рэчыцы.

Дарэчы, многія ўдзельнікі баёў за Рэчыцу і раён прыклады мужнасці і гераізму паказалі і ў наступных выпрабаваннях. Так, наводчыку гарматы Дзмітрыю Лявонцьевічу Чапусову ў 1944 годзе было прысвоена высокае званне Героя Савецкага Саюза. Так адзначыла яго Радзіма за асабістую мужнасць пры ліквідацыі Мінскага катла. Наводчык Чапусоў, а потым камандзір гарматы быў прыкладам для іншых і пры вызваленні Ровенскай Слабады, Рэчыцы.

Дарэчы, нашаму палку была прысвоена назва Рэчыцкага і ён быў узнагароджаны ордэнам Чырвонага Сцяга.

Да канца вайны полк падтрымліваў сувязь з камсамолам Рэчыцы і раёна, шэфстваваў над мясцовым дзіцячым домам.

Яны ўдзельнічалі ў вызваленні Рэчыцы і раёна

КАЗАКЕВІЧ Даніла Васільевіч нарадзіўся 16.12.1902 г. у в. Радзеўцы Маладзечанскага р-на Мінскай вобл. Герой Савецкага Саюза (6.4.1945). Генерал-лейтэнант (1957). З сялян. Беларус. Член КПСС з 1925. Скончыў Вышэйшую пагранічную школу (1929), Ваенную акадэмію імя Фрунзе (1937), Усесаюзны завочны юрыдычны інстытут (1952). У Чырвонай Арміі з 1920 г. Удзельнік грамадзянскай вайны. У час Вялікай Айчыннай вайны на фронце, з сакавіка 1943 г. — начальнік штаба, камандзір дывізіі. Удзельнік Курскай бітвы, вызвалення Беларусі, Польшчы, баёў у Германіі. 399-ая стралковая дывізія пад камандаваннем генерал-маёра Д. В. Казакевіча прымала актыўны ўдзел у вызваленні ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў у лістападзе 1943 г. Рэчыцкага р-на. У час Бабруйскай аперацыі 1944 г. дывізія пад камандаваннем Д. В. Казакевіча прарвала абарону праціўніка каля Рагачова, паспяхова наступала і разам з іншымі вайсковымі злучэннямі штурмам авалодала Бабруйскам. У верасні 1944 г. дывізія пераправілася цераз р. Нараў, захапіла плацдарм і адбіла 7 варожых контратак. Да 1959 г. Д. В. Казакевіч на кіруючых пасадах у пагранічных войсках. Дэпутат Вярхоўнага Савета СССР 4-га склікання. Жыў у Маскве.

КАНСТАНЦІНАЎ Міхаіл Пятровіч нарадзіўся 4.11.1900 у г. Усмань Ліпецкай вобл. Герой Савецкага Саюза (1945). Генерал-палкоўнік (1958). Удзельнік баёў Чырвонай Арміі на тэрыторыі Беларусі ў 1941 і 1944 гг. Адзін з арганізатараў і кіраўнікоў партызанскага руху ў Мінскай і Палескай абласцях. Член КПСС з 1929 г. У Чырвонай Арміі з 1919 г. Удзельнік грамадзянскай вайны. Скончыў Вышэйшую ваенную акадэмію імя Варашылава (1943). З 22.6.1941 г. генерал-маёр Канстанцінаў на Заходнім фронце, камандзір 6-ай кавалерыйскай дывізіі. У баі 29.6.1941 г. быў цяжка паранены, укрываўся ад фашыстаў у в. Хацэжына Мінскага р-на, потым у партызанах. Камандзір групы. У верасні 1941 — сакавіку 1942 гг. — камандзір партызанскага атрада. Да верасня 1942 г. — намеснік камандзіра партызанскага злучэння Мінскай і Палескай абласцей, узначальваў ваенна-аператыўную работу партызанскіх атрадаў. З восені 1942 г. у Чырвонай Арміі. Ваяваў на Бранскім, Паўднёвым, 1-ым Беларускім франтах: камандзір кавалерыйскага корпуса, начальнік штаба коннамеханізаванай групы, камандзір 7-га гвардзейскага кавалерыйскага корпуса, які ўдзельнічаў у Гомельска-Рэчыцкай (1943), Калінкавіцка-Мазырскай (1944), Люблінска-Брэсцкай (1944), Варшаўска-Пазнанскай (1945), Усходне-Памеранскай (1945), Берлінскай (1945) аперацыях. Пры правядзенні Гомельска-Рэчыцкай аперацыі 7-ы гвардзейскі кавалерыйскі корпус вызваляў паўднёвую частку Рэчыцкага раёна (в. Кузмінкі, Вышамір, Ганчароўка, Смагарын, Маладуша, Андрэеўка і інш.). З 1945 г. М. П. Канстанцінаў на буйных камандных пасадах у Савецкай Арміі, з 1964 г. у адстаўцы.

НЯШКОЎ Мікалай Захаравіч нарадзіўся 5.5.1916 у в. Крукава Старадубскага р-на Бранскай вобл. Герой Савецкага Саюза (24.3.1945). Рускі. Член КПСС з 1942. Скончыў педагагічны тэхнікум (1938). У Чырвонай Арміі з 1939. На фронце з 1941 г. Памочнік начальніка штаба стралковага палка па разведцы капітан М. З. Няшкоў вызначыўся пры фарсіраванні Дняпра каля Лоева. У лістападзе 1943 г. каля Рэчы-

цы захапіў «языкоў», якія далі каштоўныя звесткі пра магчымасці абароны рэчыцкай групоўкі фашыстаў. 1.12.1944 г. у паласе наступлення палка ўмела наладзіў разведку, дзякуючы чаму полк паспяхова і без значных страт прайшоў звыш 500 км, фарсіраваў р. Шчару і Зяльвянку. У адным з баёў М. З. Няшкоў захапіў 9 кулямётаў, 1 гармату, 50 аўтамашын, знішчыў 70, узяў у палон 66 гітлераўцаў. М. З. Няшкоў загінуў у баі 7.8.1944 г. Дакладнае месца пахавання невядома. Навечна залічаны ў спіс палка.

М. Ф. Паноў

ПАЛЯКОЎ Кірыла Васільевіч нарадзіўся ў 1904 г. на х. Малахаўскім (Валгаградская вобл.). З сялян.

У Чырвонай Арміі з 1926 г. Прайшоў шлях ад радавога байца да камандзіра палка. Выдатныя здольнасці камандзіра Кірыла Васільевіч паказаў у час Вялікай Айчыннай вайны.

У першыя дні фашысцкай навалы ён камандаваў батальёнам. Першы баявы ордэн атрымаў у 1942 г.

Пасля вучобы на курсах у Акадэміі імя М. В. Фрунзе К. В. Палякоў быў прызначаны намеснікам камандзіра 114-га гв. стралковага палка 65-ай арміі. Полк асабліва вызначыўся ў баях пад Курскам.

Як здольнага і энергічнага афіцэра, К. В. Палякова ў красавіку 1943 г. прызначылі камандзірам 118-га гв. стралковага палка 37-ай гв. стралковай дывізіі. Полк нярэдка дзейнічаў у авангардзе дывізіі. Так, ён першым уступіў у бой за г. Дзмітраўск-Арлоўскі. А вось што расказвае пра К. В. Палякова генерал-маёр у адстаўцы, былы начальнік штаба 37-ай гв. стралковай дывізіі І. К. Брушко:

«...Мне не раз даводзілася быць сведкам умелых дзеянняў палка Палякова. Кірыла Васільевіч заўсёды глыбока ведаў абстаноўку, а галоўнае, ведаў людзей — салдат, сяржантаў, афіцэраў.

...Гвардзейцы 118-га стралковага палка на чале з валявым і вопытным камандзірам гв. палкоўнікам К. В. Паляковым толькі за два месяцы наступальных баёў восені 1943-га паспяхова фарсіравалі чатыры ракі — Дзясну, Сноў, Сож і Дняпро. За фарсіраванне Дняпра ў раёне в. Страдубка (Лоеўскі р-н.) гв. палкоўнік К. В. Палякоў быў адзначаны чарговым баявым ордэнам.

Бой за Рэчыцу быў апошні для гв. палкоўніка К. В. Палякова. Ён быў цяжка паранены. Байцы вынеслі свайго камандзіра ў бяспечнае месца, накіравалі ў шпіталь. Кірыла Васільевіч доўга лячыўся, але лекі не дапамаглі. У ліпені 1944 г. гв. палкоўнік К. В. Палякоў памёр і быў пахаваны ў гарадскім парку Рэчыцы.

Апошні подзвіг мужнага камандзіра адзначаны ордэнам Айчыннай вайны І ступені.

ПАНОЎ Міхаіл Фёдаравіч нарадзіўся 21.11.1901 г. у в. Аўчыннікава Невельскага р-на Пскоўскай вобл. Герой Савецкага Саюза (29.5.1945). Генерал-лейтэнант танкавых войск (1945). З рабочых. Рускі. Член КПСС з 1919 г. Скончыў Ваенную акадэмію механізацыі і матарызацыі (1938), Вышэйшыя акадэмічныя курсы пры Ваеннай акадэміі Генштаба (1952). З 1915 г. працаваў на Абухаўскім заводзе ў Петраградзе. У Чырвонай Арміі з мая 1919 г. Удзельнік грамадзянскай вайны. У час Вялікай Айчыннай вайны на Заходнім, Сталінградскім, Паўднёвым, Бранскім, 1-ым і 2-ім Беларускіх франтах — камандзір танкавай дывізіі, намеснік камандуючага арміяй, камандзір 1-га гв. танкавага корпуса, які прымаў актыўны ўдзел у Гомельска-Рэчыцкай, Калінкавіцка-Мазырскай аперацыях, у вызваленні Бабруйска, Мінска. За вызваленне Рэчыцы і раёна 1-ая гв. мотастралковая, 15-ая гв. і 16-ая гв. танкавыя брыгады 1-га гв. танкавага корпуса генерала М. Ф. Панова атрымалі ганаровыя найменні «Рэчыцкія». Да 1967 г. М. Ф. Паноў на адказных пасадах у Савецкай Арміі. На XXII з'ездзе КПБ выбіраўся членам ЦК. Дэпутат Вярхоўнага Савета БССР 3—4 скліканняў. Жыў у Маскве. М. Ф. Паноў памёр 10.5.1979 г. Ганаровы грамадзянін гарадоў Калінкавічы Гомельскай вобл. і Мар'іна Горка Мінскай вобл. Яго імем названа вуліца ў Рэчыцы.

РАМАНЕНКА Пракоп (Пётр Логвінавіч нарадзіўся 25.2.1897 г. у с. Хусцянка (цяпер хутар Раманенкі) Роменскага р-на Сумскай вобл. (Украіна). Неўзабаве сям'я перабралася на Стаўрапольшчыну. Там Пракоп Логвінавіч батрачыў у багатых казакаў.

П. Л. Раманенка — удзельнік першай сусветнай вайны. За баявыя заслугі і асабістую храбрасць быў узнагароджаны чатырма Георгіеўскімі крыжамі. Незадоўга перад лютаўскай буржуазна-дэмакратычнай рэвалюцыяй 1917 г. накіраваны ў г. Кіеў у школу прапаршчыкаў. Тут далучыўся да бальшавікоў.

Вялікая Айчынная вайна застае Пракопа Логвінавіча ў Забайкаллі ў якасці камандуючага 17-ай Забайкальскай арміяй. П. Л. Раманенка звяртаецца да І. В. Сталіна з просьбай даць яму магчымасць абараняць Радзіму ад ворага на захадзе. Просьба была задаволена. З мая 1942 г. П. Л. Раманенка — камандуючы трэцяй танкавай арміяй Бранскага фронту. Менавіта гэтая армія ў ліпені 1942 г. не дапусціла шырокага прарыву нямецка-фашысцкіх часцей з Варонежскага напрамку на Поўнач.

Неўзабаве П. Л. Раманенка прызначаецца камандуючым 5-ай танкавай арміі Паўднёва-Заходняга фронту. Пад ягоным кіраўніцтвам армія паспяхова ажыццявіла 19 лістапада 1942 г. прарыў нямецка-фашысцкай абароны ля Серафімовіч і ў сціслыя тэрміны стварыла знешні фронт акружэння сталінградскай групоўкі праціўніка.

Характарызуючы дзейнасць П. А. Раманенкі ў гэты перыяд, Маршал Савецкага Саюза Г. К. Жукаў у кнізе «Успаміны і роздум» пісаў: «Камандарм П. Л. Раманенка быў у сваёй стыхіі. Трэба сказаць, што гэта быў адважны чалавек і здольны камандзір. Па свайму характару ён, як нельга лепш, падыходзіць менавіта да такога роду імгненных дзеянняў».

З лютага 1943 года П. А. Раманенка камандуе 48-ай арміяй. Спачатку ў саставе Бранскага, Цэнтральнага і Беларускага франтоў, а потым 1-га Беларускага.

48-ая армія П. Л. Раманенкі прымала актыўны ўдзел у вызваленні ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў Рэчыцкага раёна. Яе ж уклад у вызваленне непасрэдна Рэчыцы — рашаючы.

48-ая армія ўдзельнічала ў Бабруйскай і Люблінска-Брэсцкай аперацыях 1944 г.

За выдатныя баявыя заслугі ў час Вялікай Айчыннай вайны П. Л. Раманенка быў узнагароджаны ордэнам Леніна, двума ордэнамі Суворава 1-ай ступені, трыма ордэнамі Чырвонага Сцяга, шэрагам замежных ордэнаў.

У ліпені 1944 г. П. Л. Раманенку было прысвоена званне генерал-палкоўніка.

Пасля Вялікай Айчыннай вайны Пракоп Логвінавіч Раманенка з залатым медалём скончыў асноўны курс Ваеннай акадэміі Генеральнага штаба, у 1945—1947 гг. быў камандуючым Усходне-Сібірскай ваеннай акругай.

П. Л. Раманенка памёр ад цяжкай хваробы на 52-ім годзе жыцця.

Р. Сцяпанаў

СТАРАВАТАЎ Іван Іванавіч нарадзіўся ў 1901 г. (згодна іншых даных — у 1903 г.) у г. Краснаярску. З сям'і чыгуначніка.

Семнаццацігадовым юнаком стаў байцом Краснаярскага камуністычнага палка. Член партыі з 1924 г.

На фронце з першых дзён Вялікай Айчыннай вайны.

У 1943 г. гв. палкоўнік Стараватаў быў прызначаны камандзірам 114-га гв. мінамётнага палка 35-ай асобнай гв. мінамётнай брыгады РВГК. Полк адным з першых уступіў з баямі на тэрыторыю Гомельшчыны, браў непасрэдны ўдзел у вызваленні Рэчыцы і Рэчыцкага р-на. Гвардзейцы палкоўніка І. І. Стараватава грамілі на сваім шляху варожыя танкі і самаходкі, тым самым давалі магчымасць для паспяховага наступлення іншых падраздзяленняў 1-га Беларускага фронту.

За баі па вызваленні Рэчыцы і раёна 19 снежня 1943 г. гв. палкоўнік І. І. Стараватаў быў адзначаны чарговым баявым ордэнам — Чырвонага Сцяга. На жаль, гэту ўзнагароду мужны камандзір-артылерыст не атрымаў, бо 27.XI.1943 г. ён быў цяжка паранены асколкам варожага снарада і неўзабаве памёр.

І. І. Стараватаў пахаваны ў гарадскім скверы Рэчыцы.

Воіны-землякі, якія загінулі ці прапалі без вестак на франтах Вялікай Айчыннай вайны

РОВЕНСКА-СЛАБОДСКІ СЕЛЬСАВЕТ

ВЁСКА АНДРЭЕЎКА

Пераважная большасць загінуўшых да вайны працавалі ў калгасе імя Мянжынскага, на фронт прызываліся Рэчыцкім РВК.

БЛІШЧ Васіль Мікалаевіч, н. у 1912, рад., прапаў без вестак.

БЛІШЧ Іван Сяргеевіч, н. у 1919, яфр., разведчык-назіральнік 326 ап 148 сд, загінуў 17.7.1944 пры вызваленні Цярнопальскай вобл. (Украіна).

ВАСІЛЕЦ Аляксей Дзмітрыевіч, н. у 1912, сярж., прапаў без вестак.

ВАСІЛЕЦ Андрэй Кандратавіч, н. у 1908, рад., прапаў без вестак у маі 1944.

ВАСІЛЕЦ Андрэй Ціханавіч, н. у 1918, рад., прапаў без вестак у ліпені 1941.

ВАСІЛЕЦ Антон Канстанцінавіч, н. у 1903, рад., прапаў без вестак.

ВАСІЛЕЦ Антон Лаўрэнцьевіч, н. у 1905, рад., прапаў без вестак у сакавіку 1944.

ВАСІЛЕЦ Давыд Свірыдавіч, н. у 1909, рад., прапаў без вестак у студзені 1944.

ВАСІЛЕЦ Даніла Пятровіч, н. у 1909, партызан, з лістапада 1943—рад. 143 сд 47 А, загінуў.

ВАСІЛЕЦ Дзмітрый Пятровіч, н. у 1908, рад., прапаў без вестак у студзені 1944.

ВАСІЛЕЦ Іван Іванавіч, н. у 1917, рад., загінуў пры абароне г. Кіеў.

ВАСІЛЕЦ Канстанцін Міхайлавіч, н. у 1904, рад., прапаў без вестак у студзені 1944.

ВАСІЛЕЦ Купрыян Піліпавіч, н. у 1910, рад., прапаў без вестак у студзені 1944.

ВАСІЛЕЦ Макар Андрэевіч, н. у 1911, рад., прапаў без вестак у 1944.

ВАСІЛЕЦ Мікалай Андрэевіч, н. у 1915, рад., прапаў без вестак у студзені 1944.

ВАСІЛЕЦ Міхаіл Андрэевіч, н. у 1909, рад., прапаў без вестак у сакавіку 1944.

ВАСІЛЕЦ Савелій Ціханавіч, н. у 1910, рад. 5 сд 3 А, загінуў 19.12.1941, пахаваны ў Цвярской вобл.

ВАСІЛЕЦ Сільвестр Арсеньевіч, рад., прапаў без вестак.

ВАСІЛЕЦ Фёдар Дзмітрыевіч, н. у 1903, рад., загінуў у палоне 24.11.1941.

КАСЦЯНОК Леанід Пятровіч, н. у 1905, рад., прапаў без вестак у студзені 1944.

КАСЦЯНОК Міхаіл Антонавіч, рад., загінуў 20.11.1941 каля в. Зарэчча Тульскай вобл.

КАСЦЯНОК Фёдар Пятровіч, н. у 1900, рад., прапаў без вестак у студзені 1944.

КУДАРЭНКА Аляксандр Пятровіч, н. у 1922, мал. сярж., загінуў 25.1.1943 каля в. Жабскае Варонежскай вобл.

КУЗАР Аляксандр Піліпавіч, н. у 1911, рад., прапаў без вестак у 1944.

КУЗАР Леанід Рыгоравіч, н. у 1918, рад., пагранічнік, прапаў без вестак.

КУЗАР Мікалай Рыгоравіч, н. у 1921, рад., загінуў.

КУЗАР Фёдар Іванавіч, н. у 1898, рад., мінамётчык 755 сп 217 сд 48 А, загінуў 27.2.1944 пры вызваленні Светлагорскага р-на.

МУХА Андрэй Паўлавіч, н. у 1909, рад., прапаў без вестак у студзені 1944.

МУХА Іван Васільевіч, н. у 1925, рад. 25 гв. кп 7 гв. кк, быў цяжка паранены пры вызваленні Польшчы, памёр ад ран 23.1.1945.

МУХА Іван Ларывонавіч, н. у 1923, рад., прапаў без вестак.

МУХА Іван Паўлавіч, н. у 1921, гв. рад., тэлефаніст 19 асобнай гарматнай абр, загінуў 8.1.1944 каля в. Данілкіна Пскоўскай вобл.

МУХА Мікалай Аляксеевіч, н. у 1911, рад., прапаў без вестак.

МУХА Фёдар Адамавіч, н. у 1914, рад., прапаў без вестак у студзені 1944.

МУХА Ціхан Міхеевіч, н. у 1906, рад., прапаў без вестак у 1944 пры вызваленні Калінкавіцкага р-на.

НОВІК Іван Карнеевіч, н. у 1909, рад., прапаў без вестак у студзені 1944.

НОВІК Мікалай Карнеевіч, н. у 1904, рад., прапаў без вестак.

ПАЎЛЯНОК Васіль Маркавіч, н. у 1910, рад., прапаў без вестак у студзені 1944.

РАЙКЕВІЧ Канстанцін Піліпавіч, н. у 1900, рад., прапаў без вестак у 1944 пры вызваленні Гомельшчыны.

СІВІЦКІ Мяфодзій Якаўлевіч, н. у 1909, рад., прапаў без вестак.

СУПРАНОК Аляксандр Аляксандравіч, н. у 1918, мал. лейт., лётчык 826 шап 335 шад 3 паветранай А, прапаў без вестак 31.8.1944.

СУПРАНОК Аляксандр Іванавіч, н. у 1911, рад., прапаў без вестак у 1944.

СУПРАНОК Аляксандр Фядосавіч, н. у 1908, рад., прапаў без вестак у 1944 пры вызваленні Гомельшчыны.

СУПРАНОК Васіль Архіпавіч, н. у 1910, рад., загінуў 8.4.1943 на Ленінградскім фронце.

СУПРАНОК Іван Фядосавіч, н. у 1914, сярж., прапаў без вестак у снежні 1941.

СУПРАНОК Павел Фёдаравіч, н. у 1922, гв. сярж., радыётэлеграфіст 20 гв. тбр 5 гв. тк, загінуў 5.11.1943 каля с. Святошына Кіеўскай вобл. (Украіна).

СУПРАНОК Рыгор Іванавіч, рад., прапаў без вестак.

СУПРАНОК Рыгор Фядосавіч, н. у 1905, рад., прапаў без вестак у 1944.

СУПРАНОК Фёдар Піліпавіч, н. у 1924, рад., загінуў у 1944 пры вызваленні Жлобінскага р-на.

ВЁСКА БЯЗУЕЎ

Пераважная большасць загінуўшых да вайны працавалі ў калгасе «Чырвоны баец», на фронт прызываліся Рэчыцкім РВК.

БАЛАШЧАНКА Васіль Гаўрылавіч, н. у 1917, рад., нумар гарматнага разліку 461 зенап, загінуў 3.2.1944 пры вызваленні Светлагорскага р-на.

БАЛАШЧАНКА Дзмітрый Рыгоравіч, н. у 1920, лейт., прапаў без вестак 3.11.1942.

БАЛАШЧАНКА Іван Іванавіч, н. у 1918, мал. лейт., кам. узвода 118 сп 54 сд, загінуў 30.4.1942 на Ленінградскім фронце.

БАЛАШЧАНКА Канстанцін Гаўрылавіч, н. у 1912, рад., прапаў без вестак.

БАЛАШЧАНКА Мікалай Васільевіч, н. у 1917, сярж., артылерыст, прапаў без вестак у 1944.

БАЛАШЧАНКА Мікалай Іванавіч, н. у 1913, рад., прапаў без вестак у чэрвені 1944.

БАЛАШЧАНКА Мікалай Лявонавіч, рад., прапаў без вестак у красавіку 1944.

БАЛАШЧАНКА Міхаіл Канстанцінавіч, н. у 1918, рад., прапаў без вестак у студзені 1942.

БАЛАШЧАНКА Пётр Іванавіч, н. у 1924, рад., загінуў у 1944.

БАРАНОЎСКІ Яўсей Іванавіч, н. у 1916, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ВЕРАМЕЕНКА Аляксандр Пятровіч, н. у 1921, лейт., загінуў.

ВЕРАМЕЕНКА Уладзімір Пятровіч, н. у 1914 (1915?), ст. сярж. 552 сп 191 сд, загінуў 29.9.1942 на Ленінградскім фронце.

ВЕРАМЕЕНКА Уладзімір Пятровіч, н. у 1922, рад., прапаў без вестак у 1941.

ГАНЕЦКІ Аляксандр Міхайлавіч, н. у 1923, рад., прапаў без вестак у чэрвені 1944.

ГЛУШАНОК Мікалай Паўлавіч, н. у 1926, рад., бранябойшчык 265 сп 20 сд 28 А, быў цяжка паранены 31.10.1944, памёр ад ран 2.11.1944, пахаваны ў Калінінградскай вобл.

ДАНЕЦ Васіль Рыгоравіч, н. у 1922, рад., прапаў без вестак.

ДВОРНІК Лазар Клімавіч, н. у 1908, рад., кавалерыст, загінуў.

ЕЎДАЧЭНКА Ілья Якаўлевіч, н. у 1914, рад., прапаў без вестак.

ЗАБІРАН Аляксандр Іванавіч, н. у 1926, мал. сярж. 411 амп, памёр ад ран 26.1.1945, пахаваны ў г. Брэст.

ЗАБІРАН Андрэй Самойлавіч, н. у 1904, рад., прапаў без вестак у 1944.

ЗАБІРАН Васіль Сцяпанавіч, н. у 1914, рад., прапаў без вестак.

ЗАБІРАН Васіль Юсцінавіч, н. у 1924, рад., загінуў у 1943.

ЗАБІРАН Дзмітрый Макаравіч, н. у 1906, рад., прапаў без вестак.

ЗАБІРАН Канстанцін Сямёнавіч, н. у 1910, рад., загінуў пры абароне г. Масква.

ЗАБІРАН Юсцін Уладзіміравіч, н. у 1897, рад., загінуў у 1943 каля г. Курск.

КАВАЛЁНКА Ігнат Уладзіміравіч, н. у 1905, рад., прапаў без вестак у чэрвені 1944.

КАЗАК Аляксей Еўдакімавіч, н. у 1917, мал. сярж., прапаў без вестак 2.10.1941.

КАЗАК Іван Фёдаравіч, рад., прапаў без вестак у чэрвені 1944.

КАЗАК Канстанцін Еўдакімавіч, н. у 1911, рад., прапаў без вестак.

КАЗАК Сцяпан Сільвестравіч, н. у 1909, рад., загінуў у 1942 на Ленінградскім фронце.

КАЗАК Уладзімір Іванавіч, н. у 1926, рад., прапаў без вестак.

КАНАРЖЭЎСКІ Іван Уладзіміравіч, н. у 1902, рад., прапаў без вестак.

КАХНО Апанас Рыгоравіч, н. у 1919, сярж., прапаў без вестак.

КУДАРЭНКА Леанід Сафронавіч, н. у 1920, рад., нумар гарматнага разліку 186 зстап, прапаў без вестак 14.8.1942.

КУЗМЯНОК Фёдар Данілавіч, н. у 1898, сярж., прапаў без вестак.

КУЗНЯЦОЎ Уладзімір Аляксандравіч, н. у 1922, рад., прапаў без вестак.

КУЛАЖАНКА Пётр Цімафеевіч, н. у 1916, рад., прапаў без вестак.

КУЛАЖАНКА Якаў Цімафеевіч, н. у 1910, рад., прапаў без вестак у чэрвені 1944.

КУЦЕНЬ Андрэй Васільевіч, н. у 1901, рад., прапаў без вестак у чэрвені 1944.

КУЦЕНЬ Канстанцін Васільевіч, н. у 1922, рад., прапаў без вестак.

КУЦЕНЬ Савелій Васільевіч, н. у 1901, рад., прапаў без вестак.

МАЦЮШЭНКА Мікалай Якаўлевіч, н. у 1896, рад., прапаў без вестак.

МАЦЮШЭНКА Сямён Канстанцінавіч, н. у 1904, быў у палоне, пасля вызвалення — рад. 16 сп 102 сд 48 А, загінуў 29.1.1944 пры вызваленні Светлагорскага р-на, пахаваны ў в. Дуброва.

МАЦЮШЭНКА Сямён Карпавіч, н. у 1904, рад., загінуў у студзені 1944.

ПЕТАЧЭНКА Іван Рыгоравіч, н. у 1917, рад., прапаў без вестак.

ПІНЧУК Аляксандр Паўлавіч, н. у 1925, рад. 771 сп 137 сд 48 А, загінуў 22.1.1944 пры вызваленні Светлагорскага р-на.

ПІНЧУК Антон Фёдаравіч, н. у 1909, рад., прапаў без вестак.

ПІНЧУК Павел Фёдаравіч, н. у 1908, рад., прапаў без вестак.

ПЫРХ Аляксей Паўлавіч, н. у 1914, рад., загінуў у 1942.

ПЫРХ Аляксей Якаўлевіч, н. у 1914, рад., сувязіст, прапаў без вестак у лютым 1944.

ПЫРХ Андрэй Калістратавіч, н. у 1900, рад., загінуў 25.3.1942 каля в. Вялікая Ельня Цвярской вобл.

ПЫРХ Андрэй Канстанцінавіч, н. у 1916, рад., прапаў без вестак.

РУБАН Віктар Якаўлевіч, н. у 1924, рад., быў цяжка паранены пры вызваленні Гомельшчыны, памёр ад ран.

РУДАКОЎ Лявон Арцёмавіч, н. у 1910, рад., прапаў без вестак у чэрвені 1944.

СІВУХА Кандрат Мікалаевіч, н. у 1904, рад., прапаў без вестак у чэрвені 1944.

СМОЛІЧ Ілья Рыгоравіч, н. у 1902, рад., прапаў без вестак у 1944.

СЦЕПАНЧУК Аляксей Фёдаравіч, н. у 1906, рад., прапаў без вестак у 1944.

ХАЛЬЧАНКА Фёдар Максімавіч, н. у 1909, рад., прапаў без вестак.

ЯГОРАЎ Сяргей Пятровіч, н. у 1913, рад., прапаў без вестак.

ВЁСКА БЯРОЗАЎКА

Загінуўшыя да вайны працавалі у калгасе імя Мянжынскага, на фронт прызываліся Рэчыцкім РВК.

ГАНЧАРЭНКА Сцяпан Гаўрылавіч, н. у 1922, рад., загінуў у 1942.

ДВОРНІК Васіль Мітрафанавіч, н. у 1920, рад., цамёр ад ран 26.1.1944, пахаваны ў в. Баравікі Светлагорскага р-на.

ДВОРНІК Мітрафан Васільевіч, н. у 1900, рад. 172 Паўлаградскай асд, загінуў 28.12.1943 пры вызваленні Светлагорскага р-на.

ДВОРНІК Уладзімір Міхайлавіч, н. у 1922, рад., прапаў без вестак у студзені пры вызваленні Гомельшчыны.

ЛЁГКІ Іван Сцяпанавіч, н. у 1912, загінуў 20.8.1942 на Ленінградскім фронце, пахаваны ў н. п. Любіна Поле.

МЫЧКОЎСКІ Браніслаў Якаўлевіч, н. у 1905, рад. 4 сп 100 гв. сд, памёр ад ран 5.1.1942, пахаваны ў г. Тамбоў.

ВЁСКА ГРУДСКОЕ

Амаль усе загінуўшыя да вайны працавалі ў калгасе імя Мянжынскага, на фронт прызываліся Рэчыцкім РВК.

БЛІШЧ Аляксандр Іванавіч, рад., прапаў без вестак.

ВАСІЛЕЦ Даніла Пятровіч, н. у 1909, рад., прапаў без вестак.

ВАСІЛЕЦ Мікалай Андрэевіч, н. у 1904, рад., прапаў без вестак.

ВАСІЛЕЦ Мікалай Ісакавіч, н. у 1924, рад., прапаў без вестак.

ЕМЕЛЬЯНЕНКА Дзяніс Кірылавіч, н. у 1905, рад., прапаў без вестак.

КАЗІМІРЧУК Адам Іванавіч, н. у 1907, рад., прапаў без вестак у 1944.

КУДАРЭНКА Павел Міканоравіч, н. у 1910, рад., артылерыст 537 ап, прапаў без вестак 22.10.1941.

КУЗАР Леанід Рыгоравіч, н. у 1918, рад., прапаў без вестак.

МУХА Андрэй Адамавіч, н. у 1912, рад., прапаў без вестак.

МУХА Мікалай Аляксеевіч, н. у 1911, рад., прапаў без вестак.

МУХА Фёдар Адамавіч, н. у 1912, рад., прапаў без вестак.

НОВІК Мікалай Карнеевіч, н. у 1904, рад., прапаў без вестак.

СУПРАНОК Фёдар Піліпавіч, н. у 1924, рад., прапаў без вестак.

ВЁСКА ПАСЕКА

Амаль усе загінуўшыя да вайны працавалі у калгасе імя Дзяржынскага, на фронт прызываліся Рэчыцкім РВК.

КАДУН Піліп Лукіч, н. у 1906, рад., прапаў без вестак у 1944.

КАДУН Сіланцій Лукіч, н. у 1905, рад., прапаў без вестак у 1944 пры вызваленні Жлобінскага р-на.

МАЦЮШЭНКА Васіль Іванавіч, рад., загінуў 8.2.1945 пры вызваленні Усходняй Прусіі.

МАЦЮШЭНКА Мікалай Іванавіч, н. у 1919, гв. рад. радыётэлеграфіст 107 гв. ап 74 гв. сд 8 гв. А, загінуў 4.8.1944.

СІВУХА Іван Рыгоравіч, н. у 1912, рад., прапаў без вестак у 1941.

СІВУХА Рыгор Рыгоравіч, н. у 1914, рад., сапёр, прапаў без вестак 5.9.1941.

СІВУХА Уладзімір Васільевіч, н. у 1920, сяржа. 5 гв. тбр. загінуў 5.11.1942.

СІВУХА Фёдар Кузьміч, н. у 1925, рад. 120 сп 69 сд 65 А, загінуў 19.8.1944 пры вызваленні Польшчы, пахаваны ў Варшаўскім ваяв.

ЧАРНАШЭЙ Антон Андрэевіч, н. у 1914, рад., прапаў без вестак.

ВЁСКА РАМАНАЎКА

Пераважная большасць загінуўшых да вайны працавалі ў калгасе «Аўрора», на фронт прызываліся Рэчыцкім і Хойніцкім РВК.

АТАМАНЧУК Васіль Якаўлевіч, н. у 1909, рад., прапаў без вестак у ліпені 1941.

ВАСІЛЕЦ Павел Мікалаевіч, н. у 1909, рад., загінуў.

ВЕКА Восіп Васільевіч, н. у 1921, мал. сяржа., аўтаматчык 1117 сп 332 сд 4 Ударнай А, загінуў каля в. Сохарава Віцебскай вобл., пахаваны ў в. Табуніна.

КАНДРАЦЕНКА Іван Васільевіч, н. у 1920, рад., загінуў.

КАШЫЦКІ Ануфрый Іванавіч, н. у 1898, рад., прапаў без вестак у 1944.

КАШЫЦКІ Мікалай Андрэевіч, н. у 1918, рад., загінуў на Украіне.

КАШЫЦКІ Якаў Васільевіч, н. у 1905, рад., прапаў без вестак.

МЯЖЭВІЧ Георгій Мікалаевіч, н. у 1919, кадравы афіцэр, загінуў.

МЯЖЭВІЧ Уладзімір Фролавіч, н. у 1922, рад., загінуў 11.9.1943 каля с. Акцябрскае Валадарскага р-на Данецкай вобл. (Украіна).

СІЗЫ Сідар Іванавіч, н. у 1916, рад., загінуў.

СУРТА Восіп Платонавіч, рад., прапаў без вестак 27.2.1942.

СУРТА Сцяпан Сяргеевіч, н. у 1913, рад., прапаў без вестак.

ВЁСКА РОВЕНСКАЯ СЛАБАДА

Пераважная большасць загінуўшых да вайны працавалі у калгасе імя Дзяржынскага, на фронт прызываліся Рэчыцкім РВК.

БЕЙЗАР Міхаіл Яфімавіч, н. у 1923, рад., прапаў без вестак.

БЕЛАВУС Дзмітрый Андрэевіч (Ануфрыевіч), н. у 1908, рад., прапаў без вестак у 1944.

БЛІШЧ Васіль Мікалаевіч, рад., прапаў без вестак.

БЛІШЧ Мікалай Яфімавіч, н. у 1914, рад., прапаў без вестак у 1944.

БЛІШЧ Савелій Арсеньевіч, н. у 1905, рад., прапаў без вестак у 1944.

БЛІШЧ Сямён Яфімавіч, н. у 1913, рад., прапаў без вестак у 1944.

БЛІШЧ Фёдар Сяргеевіч, н. у 1921, рад., прапаў без вестак у 1944.

БОРСУК Цярэнцій Паўлавіч, н. у 1902, рад. 624 сп 137 сд 48 А, загінуў 14.7.1944 пры вызваленні Польшчы, пахаваны ў в. Трунцы Валкавыскага р-на Гродзенскай вобл.

ВАСІЛЕЦ Адам Пятровіч, н. у 1907, рад., прапаў без вестак у 1944.

ВАСІЛЕЦ Антон Канстанцінавіч, н. у 1905, рад., прапаў без вестак у 1944.

ВАСІЛЕЦ Антон Лаўрэнавіч, н. у 1895, рад., прапаў без вестак у 1944.

ГАЛЫГА Васіль Лукіч, н. у 1897, рад. 483 мінп, прапаў без вестак 1.8.1943.

ГАЛЫГА Уладзімір Васільевіч, рад., прапаў без вестак.

ГАНЧАРЭНКА Васіль Адамавіч, н. у 1922, рад., прапаў без вестак у 1944.

ГАНЧАРЭНКА Дзмітрый Анціпавіч, н. у 1900, мал. сярж. 1122 сп 334 сд 43 А, загінуў 25.6.1944 пры вызваленні Віцебскай вобл., пахаваны ў в. Чынавічы Бешанковіцкага р-на.

ГАНЧАРЭНКА Мікалай Адамавіч, н. у 1918, рад., прапаў без вестак у 1944.

ГАНЧАРЭНКА Мікалай Платонавіч, н. у 1904, рад., прапаў без вестак у 1944.

ГАНЧАРЭНКА Мітрафан Ісакавіч, н. у 1922, рад., прапаў без вестак у 1944.

ГАНЧАРЭНКА Павел Андрэевіч, н. у 1909, рад., прапаў без вестак у 1944.

ГАНЧАРЭНКА Сцяпан Андрэевіч, н. у 1906, рад., прапаў без вестак у 1944.

ГАПОНЕНКА Максім Іванавіч, н. у 1907, рад., прапаў без вестак у 1944.

ГАПОНЕНКА Міканор Іванавіч, н. у 1904, рад., прапаў без вестак у 1944.

ГАЎРЫЛЕНКА Акім Цімафеевіч, рад., прапаў без вестак у 1944.

ДВОРНІК Адам Канстанцінавіч, н. у 1913, рад., прапаў без вестак у 1944.

ДВОРНІК Аляксандр Гурынавіч, н. у 1908, рад., прапаў без вестак у 1944.

ДВОРНІК Аляксандр Савельевіч, н. у 1910, рад., прапаў без вестак у 1944.

ДВОРНІК Аляксей Піліпавіч, н. у 1922, старш., кам. аддз. пантанёраў, загінуў 28.7.1944 пры вызваленні Літвы.

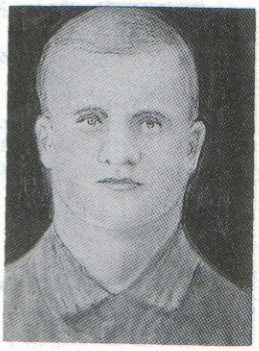

М. П. Дворнік

ДВОРНІК Аляксей Фёдаравіч, рад., прапаў без вестак.

ДВОРНІК Андрэй Еўдакімавіч, рад., прапаў без вестак.

ДВОРНІК Васіль Ананьевіч, н. у 1902, рад., прапаў без вестак у 1944.

ДВОРНІК Васіль Захаравіч, рад., прапаў без вестак у 1944.

ДВОРНІК Еўдакім Еўдакімавіч, н. у 1915, рад., загінуў 30.1.1944 пры вызваленні Гомельшчыны.

ДВОРНІК Іван Дзямідавіч, н. у 1901, рад., прапаў без вестак у 1944.

ДВОРНІК Іван Ільіч, рад., прапаў без вестак.

ДВОРНІК Іван Пракопавіч, н. у 1913, рад., аўтаматчык 163 гв. сп 54 сд 28 А, загінуў 14.1.1945 пры вызваленні Усходняй Прусіі.

ДВОРНІК Канстанцін Сямёнавіч, н. у 1903, рад., прапаў без вестак у 1944.

ДВОРНІК Кузьма Іванавіч, н. у 1897, рад. 1035 сп 280 сд, прапаў без вестак 21.1.1943.

ДВОРНІК Лазар Кліменцьевіч, рад., прапаў без вестак у 1944.

ДВОРНІК Мікалай Дзмітрыевіч, н. у 1919, рад., прапаў без вестак у 1944.

ДВОРНІК Міканор Пракопавіч, н. у 1906, мал. сярж., загінуў у палоне.

ДВОРНІК Несцер Гаўрылавіч, н. у 1922, лейт. 169 сд 3 А, загінуў 22.7.1941, пахаваны ў в. Жабакрыч Вінніцкай вобл. (Украіна).

ДВОРНІК Нічыпар Арцёмавіч, н. у 1900, рад. 6 гв. сд, прапаў без вестак 20.12.1943 каля х. Хаціноўскі Жытомірскай вобл. (Украіна).

ДВОРНІК Нічыпар Пракопавіч, н. у 1900, рад. 6 гв. сд, прапаў без вестак у 1944.

ДВОРНІК Пётр Аляксандравіч, н. у 1912, рад., прапаў без вестак у 1944.

ДВОРНІК Пётр Гурынавіч, н. у 1910, рад., прапаў без вестак.

ДВОРНІК Пётр Захаравіч, н. у 1922, ваентэхнік 2 рангу, арттэхнік 642 сп 200 сд 11 А Паўночна-Заходняга фронту, памёр ад ран 2.7.1942, пахаваны каля в. Бярозкі Ленінградскай вобл.

ДВОРНІК Пётр Мацвеевіч, н. у 1911, рад., памёр у палоне 1.6.1942. Згодна іншых даных — прапаў без вестак у 1944.

ДВОРНІК Пётр Міхайлавіч, н. у 1910, рад., прапаў без вестак у 1944.

ДВОРНІК Пётр Харытонавіч, н. у 1900, рад., прапаў без вестак у 1944.

ДВОРНІК Пракоп Пракопавіч, н. у 1915, сярж., кам. аддз., прапаў без вестак у 1944.

ДВОРНІК Рыгор Арцёмавіч, н. у 1910, мал. лейт., кам. узвода 6 ад, прапаў без вестак 4.7.1942.

ДВОРНІК Рыгор Кандратавіч, н. у 1908, рад., прапаў без вестак у 1944.

ДВОРНІК Рыгор Савельевіч, н. у 1908, рад., прапаў без вестак у 1944.

ДВОРНІК Савасцян Якаўлевіч, н. у 1907, рад., прапаў без вестак у 1944.

ДВОРНІК Сяргей Захаравіч, н. у 1911, рад., загінуў у 1944 пры вызваленні Жлобінскага р-на.

ДВОРНІК Сяргей Яўгенавіч, н. у 1911, рад. 2 сб 16 сп 102 сд 48 А, загінуў 29.1.1944 пры вызваленні Светлагорскага р-на.

ДВОРНІК Сямён Васільевіч, н. у 1907, рад., прапаў без вестак у 1944.

ДВОРНІК Сямён Нікандравіч, н. у 1919, рад., прапаў без вестак у 1944.

ДВОРНІК Уладзімір Міхайлавіч, рад., прапаў без вестак у 1944.

ДВОРНІК Фата Раманавіч, н. у 1907, рад. 120 сп 69 сд 65 А, загінуў 14.1.1945 пры вызваленні Польшчы.

ДВОРНІК Фядот (Фёдар) Васільевіч, н. у 1901, рад., прапаў без вестак у 1944.

ДВОРНІК Цімафей Лявонавіч, н. у 1911, рад., прапаў без вестак у кастрычніку 1941.

ЕКУТОВІЧ Сцяпан Мікалаевіч, н. у 1902, прапаў без вестак у 1944.

КАДУН Сіланцій Лук'янавіч, н. у 1906, рад., прапаў без вестак у 1944.

КАЛЬЧУК Адам Яўсеевіч, н. у 1909, рад., прапаў без вестак у 1944.

КАЛЬЧУК Васіль Яўсеевіч, н. у 1909, рад., прапаў без вестак у 1944.

КАЛЬЧУК Віктар Гаўрылавіч, старш., кам. аддз., загінуў 10.8.1943, пахаваны ў Смаленскай вобл.

КАЛЬЧУК Іван Гаўрылавіч, н. у 1910, рад., прапаў без вестак у 1944.

КАЛЬЧУК Рыгор Гаўрылавіч, н. у 1922, рад., памёр у палоне 7.8.1941. Згодна іншых даных — прапаў без вестак у 1944.

КАЛЬЧУК Уладзімір Канстанцінавіч, н. у 1918, рад., прапаў без вестак у 1944.

КАЛЬЧУК Харытон Лявонавіч, н. у 1896, рад. 372 сп, загінуў 21.3.1943, пахаваны ў в. Васілёва Смаленскай вобл.

КАЛЬЧУК Яўсей Карнеевіч, н. у 1907, рад., прапаў без вестак у 1944.

КАНАРЖЭЎСКІ Уладзімір Пятровіч, н. у 1923, рад., прапаў без вестак у 1944.

КІР'ЯНАЎ Васіль Паўлавіч, н. у 1922, рад., замкавы 397 сд 61 А, памёр ад ран 18.11.1943, пахаваны на Гомельшчыне.

КІР'ЯНАЎ Іван Паўлавіч, н. у 1922, рад., прапаў без вестак у 1944.

А. Я. Мацюшэнка

КУЗМЯНОК Сяргей Сцяпанавіч, н. у 1900, рад., прапаў без вестак у 1944.

КУЛАКОЎСКІ Міхаіл Пятровіч, н. у 1903, рад., прапаў без вестак у 1944.

КУРЛОВІЧ Васіль Макаравіч, н. у 1915, рад., прапаў без вестак у 1944.

КУРЛОВІЧ Пётр Макаравіч, н. у 1909, рад., прапаў без вестак у 1944.

ЛАПАЦІН Антон Сяргеевіч, н. у 1902, рад., прапаў без вестак у 1944.

ЛАСІЦА Ціхан Пятровіч, н. у 1910, рад., прапаў без вестак у 1944.

ЛЁГЕНЬКІ Іван Піліпавіч, н. у 1925, рад., прапаў без вестак у 1944.

ЛЯПЕШКА Аляксей Іванавіч, н. у 1910, рад., прапаў без вестак у 1944.

МАЕЎСКІ Аляксандр Браніслававіч, н. у 1902, рад., прапаў без вестак у 1944.

МАЕЎСКІ Андрэй Апанасавіч, н. у 1902, рад., прапаў без вестак у 1944.

МАЕЎСКІ Іван Іванавіч, н. у 1894, рад., прапаў без вестак у 1944.

МАЕЎСКІ Лаўрэн Апанасавіч, н. у 1913, рад. 409 сп 137 сд 48 А, загінуў 29.3.1944 каля в. Баліца Чавускага р-на Магілёўскай вобл.

МАЗУРКЕВІЧ Барыс Міхайлавіч, н. у 1922, рад., прапаў без вестак у 1944.

МАСЛАЎ Васіль Рыгоравіч, н. у 1918, рад., прапаў без вестак у 1944.

МАЦЮШЭНКА Адам Якаўлевіч, н. у 1914, рад., прапаў без вестак у 1944.

МАЦЮШЭНКА Акім Сцяпанавіч, н. у 1904, рад., прапаў без вестак у 1944.

МАЦЮШЭНКА Аляксей Клімавіч, н. у 1908, рад., прапаў без вестак у 1944.

МАЦЮШЭНКА Андрэй Фядосавіч, н. у 1903, рад., прапаў без вестак у 1944.

МАЦЮШЭНКА Антон Уладзіміравіч, рад., прапаў без вестак у 1945.

МАЦЮШЭНКА Васіль Анісавіч, н. у 1895, рад., загінуў у 1943.

МАЦЮШЭНКА Васіль Васільевіч, н. у 1926, рад., загінуў 8.2.1945.

МАЦЮШЭНКА Васіль Іванавіч, н. у 1910, ваенфельчар 18 сд, загінуў 31.10.1941 каля в. Румянцава Новапятроўскага р-на Маскоўскай вобл.

МАЦЮШЭНКА Васіль Сільвестравіч, рад., прапаў без вестак.

МАЦЮШЭНКА Васіль Сцяпанавіч, н. у 1917, рад., прапаў без вестак у 1944.

МАЦЮШЭНКА Еўдакім Аляксандравіч, н. у 1901, рад., прапаў без вестак у 1944.

МАЦЮШЭНКА Іван Андрэевіч, н. у 1918, рад., прапаў без вестак у 1944.

МАЦЮШЭНКА Іван Патапавіч, н. у 1911, рад., прапаў без вестак у 1944.

МАЦЮШЭНКА Іван Пятровіч, рад., прапаў без вестак.

МАЦЮШЭНКА Мікалай Якаўлевіч, н. у 1903, рад., прапаў без вестак у 1944.

МАЦЮШЭНКА Мікіта Іванавіч, н. у 1906, рад., прапаў без вестак у 1944.

МАЦЮШЭНКА Мікіта Парфенавіч, н. у 1914, рад., прапаў без вестак у 1944.

МАЦЮШЭНКА Міхаіл Пятровіч, рад., прапаў без вестак.

МАЦЮШЭНКА Павел Васільевіч, н. у 1909, рад., прапаў без вестак у 1944.

МАЦЮШЭНКА Павел Фёдаравіч, н. у 1912, рад., прапаў без вестак у 1944.

МАЦЮШЭНКА Пётр Пракопавіч, н. у 1903, рад., прапаў без вестак.

МАЦЮШЭНКА Пётр Прохаравіч, рад., прапаў без вестак у 1944.

МАЦЮШЭНКА Рыгор Несцеравіч, н. у 1911, рад., сапёр, прапаў без вестак у 1944.

МАЦЮШЭНКА Рыгор Нічыпаравіч, рад., прапаў без вестак у 1944.

МАЦЮШЭНКА Рыгор Рыгоравіч, н. у 1926, яфр. 187 Ленінградскага сп 172 Паўлаградскай асд, прапаў без вестак 26.2.1945.

МАЦЮШЭНКА Рыгор Севасцьянавіч, н. у 1902, рад., прапаў без вестак у 1944.

МАЦЮШЭНКА Савелій Антонавіч, н. у 1903, рад., прапаў без вестак у 1944.

МАЦЮШЭНКА Сямён Васільевіч, н. у 1892, рад., прапаў без вестак у 1944.

МАЦЮШЭНКА Сяргей Фёдаравіч, н. у 1918, мал. сярж., пам. кам. узвода, прапаў без вестак 11.8.1941.

МАЦЮШЭНКА Уладзімір Іванавіч, н. у 1917, рад., прапаў без вестак у 1944.

МУРАШКА Адам Міхайлавіч, рад., прапаў без вестак у 1944.

МУРАШКА Васіль Іванавіч, рад., прапаў без вестак.

МУРАШКА Васіль Рыгоравіч, н. у 1925, рад. 409 сп 137 сд 48 А, пасля 4.12.1943 — рад. 1095 сп 324 сд 19 ск 50 А, загінуў 6.7.1944 пры вызваленні Мінскай вобл., пахаваны ў в. Чырвоны Лужок Смалявіцкага р-на.

МУРАШКА Клім Іванавіч, н. у 1905, рад., прапаў без вестак у 1944.

МУРАШКА Нічыпар Нічыпаравіч, н. у 1900, рад., прапаў без вестак у 1944.

МУРАШКА Павел Самойлавіч, рад., прапаў без вестак у 1944.

МУРАШКА Савелій Адамавіч, рад., прапаў без вестак у 1944.

А. Я. Сівуха

МУРАШКА Уладзімір Аляксандравіч, н. у 1906, рад., прапаў без вестак у 1944.

МУРАШКА Фёдар Архіпавіч, рад., прапаў без вестак.

МУРАШКА Фёдар Яфрэмавіч, н. у 1913, рад., прапаў без вестак у 1944.

МУРАШКА Цімафей Іванавіч, н. у 1902, рад., прапаў без вестак у 1944.

МУРАШКА Яўмен Іванавіч, рад., прапаў без вестак у 1944.

МУХА Аляксандр Васільевіч, н. у 1921, сярж., кам. аддз., прапаў без вестак у 1944.

МУХА Васіль Рыгоравіч, н. у 1922, рад., прапаў без вестак у 1944.

МУХА Іван Яфімавіч, рад., прапаў без вестак.

МУХА Купрыян Савельевіч, н. у 1911, рад., прапаў без вестак у 1944.

МУХА Мікалай Аляксеевіч, рад., прапаў без вестак у 1944.

МУХА Фадзей Аляксеевіч, н. у 1908, рад., загінуў 12.12.1941.

МУХА Фёдар Іванавіч, рад., прапаў без вестак.

МЯШЭЧКА Лука Вавілавіч, н. у 1911, рад., прапаў без вестак.

РУЦКІ Пётр Паўлавіч, н. у 1914, рад., прапаў без вестак у 1944.

СІВУХА Адам Якаўлевіч, н. у 1915, рад., прапаў без вестак у 1944.

СІВУХА Аляксандр Лаўрэнавіч, н. у 1912, рад., прапаў без вестак у 1944.

СІВУХА Аляксей Пятровіч, рад., прапаў без вестак.

СІВУХА Аляксей Ціханавіч, н. у 1910, рад., прапаў без вестак у 1944.

СІВУХА Андрэй Ігнатавіч, н. у 1904, рад., ездавы 1374 сп 416 сд, загінуў 10.3.1945 пры вызваленні Германіі.

СІВУХА Андрэй Цімафеевіч, н. у 1923, мал. лейт., кам. танка 25 тп, загінуў 12.1.1943 на Ленінградскім фронце.

СІВУХА Васіль Захаравіч, рад., прапаў без вестак.

В. У. Сівуха

В. Я. Сівуха

С. А. Сівуха

СІВУХА Васіль Уладзіміравіч, н. у 1910, рад., прапаў без вестак у 1944.

СІВУХА Васіль Якаўлевіч, н. у 1924, рад., прапаў без вестак у 1944.

СІВУХА Гаўрыла Сідаравіч, н. у 1923, рад. 278 сп 175 сд 47 А, загінуў 19.1.1945 пры вызваленні Польшчы, пахаваны ў Варшаўскім ваяв.

СІВУХА Іван Міхайлавіч, н. у 1925, мал. сярж., кулямётчык, памёр ад ран 28.4.1945, пахаваны ў Германіі.

СІВУХА Іван Пракопавіч, н. у 1923, рад., прапаў без вестак у 1944.

СІВУХА Іван Пятровіч, н. у 1922, рад., прапаў без вестак у 1944.

СІВУХА Канстанцін Васільевіч, рад., прапаў без вестак.

СІВУХА Канстанцін Епіфанавіч, н. у 1896, рад. 231 гв. сп 71 гв. сд 6 А, загінуў 29.1.1944, пахаваны ў в. Калашкіна Пскоўскай вобл.

СІВУХА Канстанцін Міхайлавіч, н. у 1910, рад. 35 гв. сп 4 гв. ск 8 гв. А, загінуў 18.2.1945 пры вызваленні Польшчы.

СІВУХА Канстанцін Якаўлевіч, н. у 1915, рад., прапаў без вестак у 1944.

СІВУХА Кузьма Міканоравіч, сярж., кам. аддз. 57 А, прапаў без вестак 25.5.1942.

СІВУХА Лаўрэн Захаравіч, н. у 1912, рад., прапаў без вестак у жніўні 1944.

СІВУХА Леанід Іванавіч, н. у 1913, мал. лейт., кам. узвода 75 гв. сп 27 гв. сд 8 А, загінуў 20.11.1942 пад г. Сталінград.

СІВУХА Лука Ануфрыевіч, н. у 1917, рад., аўтаматчык, памёр ад ран 28.7.1944.

СІВУХА Лявон Рыгоравіч, н. у 1904, рад., прапаў без вестак у 1944.

СІВУХА Максім Міхайлавіч, рад., прапаў без вестак у 1944.

СІВУХА Мікалай Кандратавіч, н. у 1922, рад., прапаў без вестак у 1944.

СІВУХА Мікалай Паўлавіч, н. у 1909, рад., прапаў без вестак у 1944.

СІВУХА Мікалай Пятровіч, н. у 1917, рад., прапаў без вестак у 1944.

СІВУХА Мікалай Сямёнавіч, н. у 1913, старш., прапаў без вестак у верасні 1941.

СІВУХА Мікалай Яфімавіч, н. у 1904, рад., памёр у палоне.

СІВУХА Мікіта Мацвеевіч, рад., прапаў без вестак.

СІВУХА Міхаіл Кандратавіч, н. у 1909, рад., прапаў без вестак у 1944.

СІВУХА Міхаіл Пятровіч, н. у 1921, рад., шафёр 4 А, прапаў без вестак 4.11.1941.

СІВУХА Міхаіл Якаўлевіч, н. у 1924, рад., прапаў без вестак у 1944.

СІВУХА Павел Ігнатавіч, н. у 1908, рад., прапаў без вестак у 1944.

СІВУХА Павел Прохаравіч, н. у 1920, рад., прапаў без вестак у 1945.

СІВУХА Парфір Антонавіч, н. у 1906, рад., прапаў без вестак у 1944.

СІВУХА Патап Яфімавіч, рад., прапаў без вестак у 1944.

СІВУХА Пётр Іванавіч, н. у 1922, рад. 24 сд 62 А, загінуў 15.1.1943 пад г. Сталінград.

СІВУХА Пётр Іванавіч, н. у 1926, рад., памёр ад ран 13.2.1945, пахаваны ў Латвіі.

СІВУХА Пётр Яўсеевіч, н. у 1910, рад. 114 гв. сп 37 гв. сд 65 А, памёр ад ран 17.1.1944, пахаваны ў Калінкавіцкім р-не.

СІВУХА Пётр Яфімавіч, н. у 1902, рад., прапаў без вестак у 1944.

СІВУХА Піліп Кандратавіч, н. у 1901, сярж., загінуў 13.10.1943 каля с. Калясішча Пераяслаў-Хмяльніцкага р-на Кіеўскай вобл.

СІВУХА Раман Антонавіч, н. у 1908, рад., прапаў без вестак у 1944.

СІВУХА Рыгор Сцяпанавіч, н. у 1910, рад., прапаў без вестак у 1944.

СІВУХА Сафрон Кандратавіч, н. у 1900, рад., прапаў без вестак у 1944.

СІВУХА Сяргей Андрэевіч, н. у 1906, рад., прапаў без вестак у 1944.

СІВУХА Уладзімір Андрэевіч, н. у 1923, рад., прапаў без вестак у 1944.

СІВУХА Уладзімір Канстанцінавіч, рад., прапаў без вестак.

СІВУХА Уладзімір Пятровіч, н. у 1921, рад., загінуў у палоне 17.6.1942.

СІВУХА Уладзімір Пятровіч, н. у 1926,

рад. 20 сд 28 А, загінуў 28.10.1944 пры вызваленні Усходняй Прусіі.

СІВУХА Уладзімір Сідаравіч, н. у 1910, рад., курсант 172 Паўлаградскай асд, загінуў 1.1.1944 пры вызваленні Светлагорскага р-на.

СІВУХА Уладзімір Якаўлевіч, н. у 1921, рад., загінуў 5.8.1943.

СІВУХА Хрысан Данілавіч, н. у 1908, рад., санітар 163 гв. сп 54 гв. сд 28 А, загінуў 14.1. 1945 пры вызваленні Усходняй Прусіі.

СІВУХА Цімафей Іванавіч, н. у 1902, рад., прапаў без вестак у 1944.

СІВУХА Якаў Сцяпанавіч, н. у 1922, рад., прапаў без вестак у 1944.

СІДАРЭНКА Арцём Васільевіч, н. у 1906, рад., прапаў без вестак у 1944.

СТАНКЕВІЧ Піліп Францавіч, н. у 1911, рад., прапаў без вестак у 1944.

СУПРАНОК Нічыпар Іванавіч, н. у 1909, рад., прапаў без вестак у 1944.

СУПРАНОК Парфен Фёдаравіч, н. у 1914, рад., прапаў без вестак у 1944.

СУПРАНОК Рыгор Фёдаравіч, рад., прапаў без вестак.

ТАРАСЕНКА Гаўрыла Лаўрэнавіч, н. у 1904, рад., прапаў без вестак.

ТАРАСЕНКА Міхаіл Лаўрэнавіч, рад., прапаў без вестак.

ЧАРНАШЭЙ Васіль Андрэевіч (Ануфрыевіч), н. у 1911, рад., прапаў без вестак у 1944.

ЧАРНАШЭЙ Іван Андрэевіч, н. у 1922, рад., прапаў без вестак у 1944.

ЧАРНАШЭЙ Іван Васільевіч, н. у 1912, рад., памёр у палоне 19.12.1941.

ЧАРНАШЭЙ Іван Уладзіміравіч, рад., прапаў без вестак у 1944 пры вызваленні Гомельшчыны.

ЧАРНАШЭЙ Іван Фёдаравіч, н. у 1891, рад., прапаў без вестак у 1944.

ЧАРНАШЭЙ Мікалай Ануфрыевіч, рад., прапаў без вестак.

ЧАРНАШЭЙ Мітрафан Варламавіч, рад., прапаў без вестак у 1944 пры вызваленні Гомельшчыны.

ЧАРНАШЭЙ Мітрафан Фёдаравіч, н. у 1904, рад., прапаў без вестак у 1944.

ЧАРНАШЭЙ Міфодзій Цітавіч, н. у 1909, рад., прапаў без вестак у 1944.

ЧАРНАШЭЙ Павел Аронавіч (Арсеньевіч), н. у 1905, рад., прапаў без вестак у студзені 1944.

ЧАРНАШЭЙ Пётр Васільевіч, н. у 1903, рад., прапаў без вестак у 1944.

ЧАРНАШЭЙ Пётр Вавілавіч, н. у 1901, рад., прапаў без вестак у 1944.

ЧАРНАШЭЙ Прохар Восіпавіч, н. у 1909, рад., прапаў без вестак у 1944.

ЧАРНАШЭЙ Рыгор Сямёнавіч, н. у 1922, рад., прапаў без вестак.

ЧАРНАШЭЙ Самуіл Ануфрыевіч (Андрэевіч), н. у 1913, рад., прапаў без вестак у 1944.

ЧАРНАШЭЙ Сафрон Цімафеевіч, н. у 1902, рад., прапаў без вестак у 1944.

ЧАРНАШЭЙ Сцяпан Гаўрылавіч, н. у 1922, рад., прапаў без вестак у 1944.

У. Я. Сівуха

ЧАРНАШЭЙ Уладзімір Сямёнавіч, н. у 1919, сяржант., прапаў без вестак у 1944.

ЧАРНАШЭЙ Фёдар Сямёнавіч, н. у 1897, рад., прапаў без вестак у 1944.

ЧЭЧАТ Іван Фядосавіч, н. у 1919, рад. 172 Паўлаградскай асд, загінуў 4.1.1944 пры вызваленні Светлагорскага р-на.

ЧЭЧАТ Уладзімір Вікенцьевіч (Віктаравіч), н. у 1911, рад., прапаў без вестак у 1944.

ВЁСКА РОЎНАЕ

Амаль усе загінуўшыя да вайны працавалі ў калгасе «Іскра», на фронт прызываліся Рэчыцкім РВК.

АРЖАХОЎСКІ Іван Фёдаравіч, н. у 1923, рад., прапаў без вестак у лістападзе 1941.

АСТАПЕНКА Мікалай Макаравіч, н. у 1914, матрос Чарнаморскага флоту, прапаў без вестак.

АТАМАНЧУК Андрэй Якаўлевіч, н. у 1908, рад., прапаў без вестак у 1944.

АШУРКІН Анатоль Міхайлавіч, рад., прапаў без вестак у 1944 пры вызваленні Гомельшчыны.

АШУРКІН Дзям'ян Андрэевіч, рад., прапаў без вестак у 1944 пры вызваленні Гомельшчыны.

ГАНЧАРЭНКА Дзмітрый Антонавіч (Селівонавіч), н. у 1894, мал. сяржант. 1126 сп 334 Віцебскай сд 43 А, загінуў пры вызваленні Віцебскай вобл., пахаваны ў в. Цімкавічы Бешанковіцкага р-на.

КАЛЬЧУК Васіль Ільіч, рад., прапаў без вестак у 1944.

КАЛЬЧУК Дзмітрый Гаўрылавіч, н. у 1914, рад., прапаў без вестак.

КАЛЬЧУК Іван Гаўрылавіч, н. у 1910, рад., загінуў.

КАЛЬЧУК Іван Ільіч, рад., прапаў без вестак у 1944.

КАЛЬЧУК Фёдар Цімафеевіч, н. у 1917, рад., загінуў.

КАЛЬЧУК Яўсей Карнеевіч, н. у 1900, рад., загінуў.

КУЛАКОЎСКІ Васіль Апанасавіч, н. у

1923, рад. 38 гв. сп 14 гв. сд, прапаў без вестак 26.11.1942 пад г. Курск.

КУЛАКОЎСКІ Уладзімір Пятровіч, н. у 1926, рад., прапаў без вестак у 1944.

КУЦЕНЬ Нічыпар Васільевіч, н. у 1910, рад. 1021 сп 307 сд 50 А, загінуў 13.2.1945 пры вызваленні Усходняй Прусіі.

МАЕЎСКІ Антон Браніслававіч, рад.

МАЕЎСКІ Мануіл Іванавіч, н. у 1908, рад., загінуў у баях пад г. Масква.

МАЕЎСКІ Станіслаў Адамавіч, н. у 1910, лейт., кам. роты 392 сп, прапаў без вестак.

МАЦЮШЭНКА Васіль Арсеньевіч, н. у 1916, рад., прапаў без вестак.

МАЦЮШЭНКА Кандрат Кандратавіч, н. у 1912, рад. 110 сп 154 сд, загінуў 24.7.1941 у Жлобінскім р-не.

МАЦЮШЭНКА Лявон Мітрафанавіч, рад., прапаў без вестак у 1944.

МАЦЮШЭНКА Нічыпар Арсеньевіч, н. у 1913, прапаў без вестак у 1944.

МАЦЮШЭНКА Рыгор Мітрафанавіч, н. у 1902, рад. 40 сп 102 сд 48 А, загінуў 3.2.1945 пры вызваленні Усходняй Прусіі.

НАВАСАД Іван Ціханавіч, н. у 1907, рад., загінуў 1.3.1943.

ПЫРХ Ілья Дзянісавіч, н. у 1914, рад., загінуў 27.3.1945 пры вызваленні Германіі.

СІВУХА Акім Аляксандравіч, н. у 1903, рад., прапаў без вестак.

СІВУХА Аляксандр Аляксеевіч, н. у 1925, рад., загінуў.

З пісьма родным

17.7.1943

Здравствуйте, дорогие родители: отец, мать и сестра Маруся. Вы, пожалуй, считали меня давно погибшим, но я пока жив, нахожусь на фронте, откуда и пишу это письмо. Сидя в окопе, я решил написать листок, сообщить о себе. Когда меня взяли немцы и повезли в Германию, я по дороге убежал и попал к партизанам, откуда и попал на фронт. Пока до свидания. Пишите о своем здоровье и о своей жизни. Передавайте привет всем родным и знакомым.

СІВУХА Васіль Іванавіч, н. у 1918, рад. 963 сп 274 сд 69 А, загінуў 3.8.1944 пры вызваленні Польшчы, пахаваны ў брацкай магіле ў н. п. Гурна Люблінскага ваяв.

СІВУХА Леанід Кандратавіч, н. у 1906, рад., загінуў 22.11.1943.

СІВУХА Мікалай Фёдаравіч, н. у 1924, рад., прапаў без вестак.

СІВУХА Сямён Аляксандравіч, н. у 1906, рад., прапаў без вестак у 1944.

ЦЫРУЛЬНІК Нікадзім Цярэнцьевіч (Майсеевіч), н. у 1908, рад., прапаў без вестак у 1944.

ЧАРАДНІК Рыгор Астапавіч, н. у 1908, сярж., санінструктар, прапаў без вестак у 1943.

ЧАРНАШЭЙ Аляксандр Нічыпаравіч, н. у 1922, прапаў без вестак пры вызваленні Украіны.

ЧАРНАШЭЙ Аляксандр Сямёнавіч, н. у 1908, рад., прапаў без вестак пры вызваленні Украіны.

ЧАРНАШЭЙ Антон Карнеевіч, н. у 1915, лейт., прапаў без вестак.

ЧАРНАШЭЙ Іван Стахеевіч, н. у 1900, рад., прапаў без вестак.

ЧАРНАШЭЙ Іван Фёдаравіч, н. у 1896, рад., памёр ад ран 23.3.1942.

ЧАРНАШЭЙ Ісак Пятровіч, н. у 1912, рад., прапаў без вестак.

ЧАРНАШЭЙ Мікалай Нічыпаравіч, н. у 1922, загінуў пад г. Смаленск.

ЧАРНАШЭЙ Мікалай Сцяпанавіч, н. у 1910, ст. сярж., 172 сп 57 сд 8 А, загінуў 4.2.1945 пры вызваленні Польшчы, пахаваны ў Познанскім ваяв.

З пісьма родным

5.8.1944

Привет с фронта. Здравствуйте, родители: мама и сестра Оля! Примите мой сыновний, крепко Вас любящий привет, и разрешите Вам пожелать самого наилучшего благополучия в вашей семейной жизни.

Хотя я от вас долго писем не получал, но на вас за это не обижаюсь, а стараюсь вам писать почаще.

Да, мама, сейчас я нахожусь далеко в Польше за рекой Вислой. Варшава осталась позади. Народ польский нас очень радостно встречает, как родных, очень хорошо встречают. В общем, немец дал почувствовать всем, кто был в его оккупации. Немцев мы гоним очень сильно, так что не за горами и Берлин. А потом конец войны. Когда останемся живыми, то ожидай, приедем домой, и будет все по-старому, только, конечно же, не так, как раньше, а по-новому, по-лучшему, потому что к этому есть все перспективы.

Моя жизнь очень трудная, военная жизнь, идет трудной военной дорогой, наполненной разными неожиданностями, грозящими опастностью каждую минуту.

Целую вас и желаю вам счастья. Ваш сын Николай.

ЧАРНАШЭЙ Нікадзім Васільевіч, н. у 1909, рад., загінуў.

ЧАРНАШЭЙ Павел Фёдаравіч, н. у 1898, рад., прапаў без вестак.

ЧАРНАШЭЙ Пётр Ісакавіч, н. у 1912, рад., загінуў.

ЧАРНАШЭЙ Рыгор Фёдаравіч, н. у 1908, рад., прапаў без вестак.

ЧАРНАШЭЙ Уладзімір Андрэевіч, н. у 1924, рад., прапаў без вестак у 1944.

ЧАРНАШЭЙ Уладзімір Сяргеевіч, н. у 1926, рад., прапаў без вестак.

ЧАРНАШЭЙ Якаў Цімафеевіч (Цітавіч), н. у 1918, рад. 1345 сп 399 сд 48 А, загінуў 30.4.1944 пры вызваленні Магілёўскай вобл., пахаваны на х. Чаранкі Чавускага р-на.

ВЁСКА СМАГАРЫН

Амаль усе загінуўшыя да вайны працавалі ў калгасе «Аўрора», на фронт прызываліся Рэчыцкім і Хойніцкім ваенкаматамі.

БЛІШЧ Васіль Ларывонавіч, н. у 1894, рад., загінуў.

БЛІШЧ Еўдакім Іванавіч, н. у 1903, рад., прапаў без вестак.

БЛІШЧ Іван Сямёнавіч, н. у 1923, старш. 744 сп 149 гв. сд, памёр ад ран 30.4.1945, пахаваны ў Германіі.

БЛІШЧ Іван Сямёнавіч, н. у 1925, змагаўся ў партызанскім атрадзе, потым старш., загінуў у 1945, пахаваны ў Германіі.

БЛІШЧ Лявон Пракопавіч, н. у 1918, сярж., памёр ад ран 13.2.1944, пахаваны на могілках у в. Цімафееўка Невельскага р-на Пскоўскай вобл.

БЛІШЧ Максім Андрэевіч, н. у 1915, рад., прапаў без вестак.

БЛІШЧ Максім Андрэевіч, н. у 1918, рад., прапаў без вестак.

БЛІШЧ Мікалай Мацвеевіч, н. у 1902, рад., прапаў без вестак.

БЛІШЧ Міхаіл Мацвеевіч, н. у 1909, рад., прапаў без вестак.

БЛІШЧ Павел Іванавіч, н. у 1918, рад. 910 сп 243 сд, прапаў без вестак 11.10.1941 каля в. Емяльянкі Цвярской вобл.

БЛІШЧ Раман Піліпавіч, н. у 1906, рад., прапаў без вестак.

БЛІШЧ Фёдар Рыгоравіч, н. у 1914, рад., загінуў пры размініраванні мясцовасці каля роднай вёскі.

БЛІШЧ Якаў Лук'янавіч, н. у 1895, рад., прапаў без вестак у 1944.

ВАСІЛЕЦ Дзмітрый Нічыпаравіч, н. у 1926, рад., прапаў без вестак.

ВАСІЛЕЦ Пётр Майсеевіч, н. у 1910, рад., прапаў без вестак.

ВАСІЛЕЦ Фадзей Карнеевіч, н. у 1910, рад. 530 сп., памёр ад ран 19.12.1941.

ГЛУШАК Пётр Цімафеевіч, н. у 1915, рад., прапаў без вестак.

ДАЎЖАНОК Анатоль Данілавіч, н. у 1913, лейт., загінуў пад г. Смаленск.

ДАЎЖАНОК Сцяпан Гаўрылавіч, н. у 1909, рад., прапаў без вестак у 1943.

ДАЎЖЭНКА Аляксей Фёдаравіч, н. у 1918, рад. 90 сд, прапаў без вестак у 1941.

КАСОЎСКІ Аляксандр Мітрафанавіч, н. у 1902, рад., прапаў без вестак.

КАСОЎСКІ Уладзімір Аляксандравіч, н. у 1920, рад., прапаў без вестак.

КАСОЎСКІ Яўген Аляксандравіч, н. у 1926, сярж., загінуў у 1944.

КЛЕМЕЗЬ Іван Іванавіч, н. у 1901, рад., прапаў без вестак 16.5.1942.

КЛЕМЕЗЬ Мікалай Антонавіч, н. у 1918, лейт., кам. узвода 480 сп 152 сд 28 А, загінуў.

КЛЕМЕЗЬ Мікалай Ігнатавіч, н. у 1912, рад., загінуў.

КЛЕМЕЗЬ Платон Антонавіч, н. у 1911, рад., прапаў без вестак у 1944.

ЛІХАЧ Дзмітрый Дзмітрыевіч, н. у 1920, рад. 885 сп 290 сд 49 А, загінуў 24.3.1945 пры вызваленні Польшчы, пахаваны ў г. Бранеў.

ЛІХАЧ Міхаіл Андрэевіч, н. у 1896, рад. 364 сп 139 сд 50 А, прапаў без вестак 4.8.1942.

ЛІХАЧ Міхаіл Васільевіч, н. у 1902, рад., прапаў без вестак.

ЛІХАЧ Пётр Сяргеевіч, н. у 1910, рад. 73 сд 48 А, загінуў 17.12.1943 пры вызваленні Жлобінскага р-на, пахаваны ў в. Дабрагошча.

ЛІХАЧ Савелій Васільевіч, рад., загінуў на Украіне.

ЛІХАЧ Серафім Васільевіч, н. у 1916, рад., прапаў без вестак.

ЛЯПЕШКА Аляксей Сяргеевіч, н. у 1914, лейт., прапаў без вестак.

ЛЯПЕШКА Даніла Сямёнавіч, н. у 1901, рад., прапаў без вестак.

ЛЯПЕШКА Павел Сяргеевіч, н. у 1900, рад., прапаў без вестак.

ЛЯХНОВІЧ Іван Сяргеевіч, н. у 1922, мал. сярж. 932 сп 252 сд, загінуў 29.8.1943 пры вызваленні Украіны, пахаваны ў Харкаўскай вобл.

ЛЯХНОВІЧ Пётр Парфенавіч, н. у 1921, рад., загінуў у 1942.

МАРОЗ Лаўрэн Аляксандравіч, н. у 1909, рад., загінуў у 1943.

НОВІК Антон Якаўлевіч, н. у 1917, рад., прапаў без вестак.

НОВІК Дзмітрый Якаўлевіч, н. у 1914, рад., прапаў без вестак.

НОВІК Канстанцін Якаўлевіч, н. у 1922, рад., прапаў без вестак у 1944.

РУДЭНКА Мікалай, н. у 1918, рад., прапаў без вестак.

РЫМКО Уладзімір Аляксандравіч, н. у 1922, рад., прапаў без вестак.

СІВІЦКІ Цярэнцій Ільіч, н. у 1904, рад., загінуў у 1942 на Ленінградскім фронце.

СІДАРЭЙКА Арцём Васільевіч, н. у 1906, рад., загінуў пры вызваленні Беларусі.

ХАЛАНЕНКА Мікалай Рыгоравіч, н. у 1914, рад., загінуў у 1943 пры вызваленні Беларусі.

ЧЭЧАТ Серафім Іванавіч, н. у 1925, рад., прапаў без вестак.

ШАЛЯМЕЙ Васіль Апанасавіч, н. у 1904, загінуў у 1943.

ШАЛЯМЕЙ Іван Канстанцінавіч, н. у 1926, рад., загінуў.

ШАЛЯМЕЙ Іван Яфімавіч, н. у 1916, рад., загінуў.

ШАЛЯМЕЙ Мітрафан Апанасавіч, н. у 1906, рад., прапаў без вестак.

ШАЛЯМЕЙ Сямён Савельевіч, н. у 1896, рад., загінуў у палоне 13.5.1942.

ЯКУШ Андрэй Андрэевіч, н. у 1923, да 1943 быў у партызанах, потым — рад., загінуў.

ЯКУШ Максім Сідаравіч, н. у 1900, рад., прапаў без вестак.

ЯКУШ Павел Сяргеевіч, н. у 1918, загінуў.

ЯКУШ Серафім Паўлавіч, н. у 1922, рад., прапаў без вестак у 1944.

ЯКУШКА Антон Аляксандравіч, н. у 1906, рад., прапаў без вестак.

ЯКУШКА Георгій Аляксандравіч, н. у 1921, рад., загінуў у 1942 каля г. Мурманск.

ЯСТРАБ Андрэй Андрэевіч, н. у 1917, лейт., загінуў 10.9.1941.

ЯСТРАБ Фёдар Сямёнавіч, н. у 1902, рад., прапаў без вестак.

СВІРЫДАВІЦКІ СЕЛЬСАВЕТ

ВЁСКА АРОЛ

Амаль усе загінуўшыя да вайны працавалі ў калгасе «17-ы Кастрычнік», на фронт прызываліся Рэчыцкім РВК.

КАЛЬЧУК Аляксандр Якаўлевіч, н. у 1921, рад., загінуў у 1941.

КУРЛОВІЧ Андрэй Іовавіч, н. у 1908, рад., прапаў без вестак у снежні 1944.

КУРЛОВІЧ Ануфрый Мартынавіч, н. у 1906, рад., прапаў без вестак у кастрычніку 1944.

КУРЛОВІЧ Васіль Харытонавіч, н. у 1905, рад., прапаў без вестак у кастрычніку 1944.

КУРЛОВІЧ Восіп Харытонавіч, н. у 1909, рад., загінуў у 1944.

КУРЛОВІЧ Іван Іовавіч, н. у 1910, рад., загінуў у 1942.

КУРЛОВІЧ Іван Харытонавіч, рад. 38 гв. сд 70 А, быў цяжка паранены пры вызваленні Калінкавіцкага р-на, памёр ад ран 16.1.1944.

ЛЯХНОВІЧ Міхаіл Антонавіч, н. у 1911, рад., загінуў у 1943.

ЛЯХНОВІЧ Фёдар Фёдаравіч, н. у 1915, рад., прапаў без вестак у маі 1944.

НОВІК Андрэй Дзмітрыевіч, н. у 1905, рад., загінуў у 1941.

НЯМКЕВІЧ Пётр Адамавіч, н. у 1926, мал. сярж., нам. кам. аддз. 20 сд 28 А, загінуў 31.1.1945 пры вызваленні Усходняй Прусіі.

ПЫРХ Васіль Захаравіч, н. у 1917, рад., прапаў без вестак у кастрычніку 1944.

ПЫРХ Іван Захаравіч, н. у 1910, рад., прапаў без вестак у кастрычніку 1944.

ПЫРХ Мікалай Захаравіч, н. у 1923, рад. 771 сп 137 сд 48 А, загінуў 22.2.1944 каля в. Міхайлаўка Светлагорскага р-на.

ПЫРХ Пётр Захаравіч, н. у 1912, рад. 747 сп, памёр ад ран 1.3.1944.

РАМАНЮГА Піліп Рыгоравіч, н. у 1906, рад., прапаў без вестак у кастрычніку 1944.

СТРЫЖАК Аляксандр Дзмітрыевіч, н. у 1922, старш. 68 гв. сп 23 гв. сд, загінуў 18.5.1942 на тэрыторыі Карэліі.

СТРЫЖАК Віктар Дзмітрыевіч, н. у 1924, рад., загінуў у 1941.

СТРЫЖАК Іван Дзмітрыевіч, н. у 1912, рад., загінуў у 1941.

ШАЎЛОЎСКІ Аляксандр Міхайлавіч, н. у 1922, рад., прапаў без вестак у кастрычніку 1944.

ШАЎЛОЎСКІ Валянцін Якаўлевіч, н. у 1922, рад., загінуў у 1944.

ШАЎЛОЎСКІ Васіль Іванавіч, н. у 1910, рад., прапаў без вестак у снежні 1944.

ШАЎЛОЎСКІ Сямён Міхайлавіч, н. у 1914, рад., прапаў без вестак у кастрычніку 1944.

ПАСЁЛАК БЯРОЗА

Загінуўшыя да вайны працавалі ў калгасе, на фронт прызываліся Рэчыцкім РВК.

ПЫРХ Іван Гаўрылавіч, н. у 1922, рад., прапаў без вестак у снежні 1944.

СУРТА Фёдар Лявонавіч, н. у 1913, рад., прапаў без вестак у снежні 1944.

ПАСЁЛАК ВІШНЁЎКА

Загінуўшыя да вайны працавалі ў калгасе, на фронт прызываліся Рэчыцкім РВК.

ШАЎЛОЎСКІ Мітрафан Васільевіч, н. у 1917, рад., прапаў без вестак у кастрычніку 1944.

ШАЎЛОЎСКІ Міхаіл Фёдаравіч, н. у 1926, гв. рад. 75 гв. сп 26 гв. сд 11 гв. А, загінуў 3.8.1944 пры вызваленні Літвы.

ШАЎЛОЎСКІ Сяргей Іванавіч, н. у 1904, рад., прапаў без вестак у кастрычніку 1944.

ШАЎЛОЎСКІ Фёдар Пятровіч, н. у 1896, рад., прапаў без вестак у снежні 1944.

ЮНАХ Савелій Мацвеевіч, н. у 1911, рад., прапаў без вестак у кастрычніку 1944.

ПАСЁЛАК ВОЛГА

Загінуўшыя прызываліся на фронт Рэчыцкім РВК.

ГЛУШАНОК Віктар Арцёмавіч, н. у 1912, рад., загінуў у 1941.

ГЛУШАНОК Георгій Арцёмавіч, н. у 1902, рад., загінуў у 1941.

ПАСЁЛАК ВОСТРАЎ

Загінуўшыя прызываліся на фронт Рэчыцкім РВК.

ВЕРАМЕЙЧЫК Антон Пракопавіч, н. у 1914, рад., прапаў без вестак у 1941.

ШАЎЛОЎСКІ Іван Мікалаевіч, н. у 1914, рад., прапаў без вестак у 1942.

ШЧЭРБІК Андрэй Фаміч, н. у 1917, сярж., сувязіст 328 сд 47 А, загінуў 15.9.1944 пры вызваленні Польшчы, пахаваны ў Варшаўскім ваяв.

ПАСЁЛАК ВЯСЁЛЫ

Амаль усе загінуўшыя да вайны працавалі ў калгасе, на фронт прызываліся Рэчыцкім РВК.

АДАМОВІЧ Міхаіл Васільевіч, н. у 1921, сярж., кам. аддз. 14 тд, прапаў без вестак у студзені 1944.

ГАПОНЕНКА Георгій Дзмітрыевіч, н. у 1920, рад., загінуў у 1941.

ГЛУШАК Іван Фаміч, н. у 1907, рад., загінуў у 1941.

ГЛУШАНОК Дзмітрый Архіпавіч, н. у 1913, гв. мал. лейт., кам. узвода 40 гв. кп

10 гв. кд, загінуў 21.11.1944 пры вызваленні Венгрыі.

КАЖАДУБ Уладзімір Іванавіч, н. у 1921, рад., загінуў у 1941.

КАЖАДУБ Іван Піліпавіч, рад., прапаў без вестак 10.8.1942.

ЛЫСЫ Даніла Емяльянавіч, н. у 1910, рад., загінуў у 1944 пры вызваленні Польшчы.

ЛЫСЫ Ерафей Андрэевіч, н. у 1925, рад.

ЛЫСЫ Кірыла Андрэевіч, н. у 1911, рад., загінуў у 1941.

ЛЫСЫ Кузьма Андрэевіч, н. у 1903, рад., прапаў без вестак у кастрычніку 1944.

ПАСЁЛАК ВЯСНА

Загінуўшыя прызываліся на фронт Рэчыцкім РВК.

КАВАЛЕНКА Піліп Міхайлавіч, н. у 1922, рад., прапаў без вестак у снежні 1944.

ШАЎЛОЎСКІ Рыгор Кірэевіч, н. у 1904, рад., прапаў без вестак у снежні 1944.

ВЁСКА ГАРАДЗІШЧА

Пераважная большасць загінуўшых да вайны працавалі ў калгасе, на фронт прызываліся Рэчыцкім РВК.

ГАЎРЫЛЕНКА Антон Рыгоравіч, н. у 1904, загінуў у палоне 27.12.1941.

ГАЎРЫЛЕНКА Фёдар Рыгоравіч, н. у 1910, рад., загінуў у 1944.

НЯМКЕВІЧ Емяльян Андрэевіч, н. у 1906, рад., прапаў без вестак у снежні 1944.

ПЫРХ Васіль Рыгоравіч, н. у 1912, рад., прапаў без вестак у снежні 1944.

ПЫРХ Ілья Рыгоравіч, н. у 1909, рад., загінуў.

ПЫРХ Мікалай Іванавіч, н. у 1924, рад., загінуў у 1942.

ПЫРХ Павел Рыгоравіч, н. у 1913, рад., загінуў.

ПЫРХ Пётр Іванавіч, н. у 1921, рад., загінуў.

ПЫРХ Пётр Рыгоравіч, н. у 1906, рад., прапаў без вестак у снежні 1944.

ПЫРХ Сцяпан Паўлавіч, н. у 1909, рад., прапаў без вестак у снежні 1944.

ВЁСКА ГАСЦІВЕЛЬ

Пераважная большасць загінуўшых да вайны працавалі ў калгасе, на фронт прызываліся Рэчыцкім РВК.

ГАЎРЫЛЕНКА Адам Лаўрэнавіч, н. у 1897, рад. 118 сд, загінуў 4.8.1942, пахаваны ў Зубцоўскім р-не Цвярской вобл.

ГАЎРЫЛЕНКА Васіль Герасімавіч, н. у 1909, рад., загінуў.

ГАЎРЫЛЕНКА Ісідар Канстанцінавіч, н. у 1898, рад., прапаў без вестак у снежні 1944.

ГАЎРЫЛЕНКА Кузьма Яўцехавіч, н. у 1914, загінуў.

ГАЎРЫЛЕНКА Павел Дзмітрыевіч, н. у 1919, рад., прапаў без вестак у студзені 1942.

ГАЎРЫЛЕНКА Павел Піліпавіч, н. у 1909, рад., прапаў без вестак у снежні 1944.

ГАЎРЫЛЕНКА Уладзімір Цімафеевіч, н. у 1921, рад., прапаў без вестак у снежні 1944.

ГАЎРЫЛЕНКА Фёдар Рыгоравіч, н. у 1921, рад. 20 сд 28 А, прапаў без вестак 14.7.1944.

ГЛУШАНОК Васіль Іванавіч, н. у 1909, рад., прапаў без вестак у 1944.

ГЛУШАНОК Дзмітрый Ісідаравіч, н. у 1896, рад., загінуў.

ГЛУШАНОК Васіль Мікалаевіч, н. у 1906, рад., прапаў без вестак у 1944.

ГЛУШАНОК Міхаіл Іванавіч, н. у 1906, рад., прапаў без вестак у снежні 1944.

КАЛЬЧУК Іван Фадзеевіч, н. у 1912, рад., прапаў без вестак у 1941.

КАШЫЦКІ Андрэй Іванавіч, н. у 1898, рад., прапаў без вестак у 1941.

КАШЫЦКІ Пётр Канстанцінавіч, н. у 1920, рад., прапаў без вестак у маі 1944.

ПЫРХ Аляксей Восіпавіч, н. у 1921, рад., загінуў у 1943.

ПЫРХ Ануфрый Яўсеевіч, н. у 1907, рад., прапаў без вестак у снежні 1944.

ПЫРХ Іван Яўсеевіч, н. у 1904, рад., загінуў у палоне 20.10.1941.

ПЫРХ Ілья Рыгоравіч, рад., загінуў 20.2.1942 на тэрыторыі Курскай вобл.

ПЫРХ Мікалай Аляксандравіч, н. у 1923, рад., прапаў без вестак у 1944.

ПЫРХ Міхаіл Антонавіч, н. у 1908, рад., прапаў без вестак у снежні 1944.

ПЫРХ Сцяпан Рыгоравіч, рад. 5 кп, быў у палоне, пасля вызвалення — рад. 48 А, прапаў без вестак 24.2.1944.

ПЫРХ Сцяпан Яўсеевіч, н. у 1911, рад. 20 сд 28 А, загінуў 24.1.1945 пры вызваленні Усходняй Прусіі.

СТАРУШЭНКА Апанас Аляксеевіч, н. у 1917 (1918?), рад., прапаў без вестак у снежні 1944.

СТАРУШЭНКА Трыфан Аляксеевіч, н. у 1926, рад., наводчык супрацьтанкавага ружжа 20 сд 28 А, загінуў 22.1.1945 пры вызваленні Усходняй Прусіі.

СУШЧАНОК Міхаіл Іванавіч, н. у 1910, рад., прапаў без вестак у снежні 1944.

СУШЧАНОК Сяргей Іванавіч, н. у 1912, рад., прапаў без вестак у снежні 1944.

ХВАШЧАНКА Васіль Захаравіч, н. у 1901, рад., прапаў без вестак у 1944.

ХВАШЧАНКА Іван Дзмітрыевіч, н. у 1913, рад. 174 сп, памёр ад ран 18.8.1944, пахаваны ў г. Баранавічы.

ХВАШЧАНКА Уладзімір Мікалаевіч, н. у 1926, рад., загінуў.

ХВАШЧАНКА Фёдар Дзмітрыевіч, н. у 1909, рад., прапаў без вестак у снежні 1944.

ХВАШЧАНКА Цімафей Іванавіч, н. у 1915, рад., прапаў без вестак у 1944.

ВЁСКА ЗАЛЕССЕ

Пераважная большасць загінуўшых да вайны працавалі ў калгасе, на фронт прызываліся Рэчыцкім РВК.

БУСЛАЎ Аляксандр Захаравіч, н. у 1910, гв. кап. 23 гв. тп 4 гв. тбр, загінуў 25.3.1945 пры вызваленні Венгрыі.

ГУЛІК Пётр Фаміч, н. у 1918, рад., шафёр 1272 зап 49 Смаленскай зад, загінуў 23.7.1944.

ЕЎДАКІМАЎ Мікалай Фёдаравіч, н. у 1918, рад., загінуў.

ЕЎДАКІМАЎ Яфім Фёдаравіч, н. у 1906, рад. 280 сп 22 А, загінуў 17.11.1942, пахаваны ў Цвярской вобл.

КАЛАЦЭЙ Пётр Данілавіч, н. у 1912, лейт. 820 сп, загінуў 28.1.1945.

НОВІК Аляксандр Аляксандравіч, н. у 1918, рад., загінуў у 1944.

НОВІК Аляксандр Андрэевіч, н. у 1921, рад., загінуў.

НОВІК Андрэй Дзмітрыевіч, н. у 1914, рад., загінуў.

ПАЎЛЯНОК Іван Данілавіч, н. у 1902, рад., прапаў без вестак у снежні 1944.

САСНОК Аляксандр Анісавіч, н. у 1913, рад., прапаў без вестак у 1944.

САСНОК Уладзімір Анісавіч, н. у 1918, мал. лейт., памёр ад ран 16.10.1942.

СЦЕЛЬМАШОК Аляксандр Мацвеевіч, н. у 1919, рад., прапаў без вестак у 1943.

ШЛЯХАВЕЦ Васіль Ігнатавіч, н. у 1902, быў у палоне, пасля вызвалення — рад. 65 А, прапаў без вестак 25.9.1944.

ШЛЯХАВЕЦ Нічыпар Ігнатавіч, н. у 1914, рад., прапаў без вестак у 1942.

ПАСЁЛАК ЗОРКА

Загінуўшыя прызываліся на фронт Рэчыцкім РВК.

ПЫРХ Мікалай Мікалаевіч, н. у 1912, рад., загінуў у 1942.

ШАЎЛОЎСКІ Мікалай Іванавіч, н. у 1914, рад., загінуў.

ВЁСКА КАЗАНАЎКА

Пераважная большасць загінуўшых да вайны працавалі ў калгасе «Беларус», на фронт прызываліся Рэчыцкім РВК.

БЛАГАДЗЁР Парфен Емяльянавіч, н. у 1909, рад., прапаў без вестак у снежні 1944.

БОРСУК Васіль Лявонавіч, н. у 1904, рад., прапаў без вестак.

ГАНЧАРОЎ Ціт Емяльянавіч, н. у 1908, ст. лейт. 513 сп 113 сд, прапаў без вестак у 1943.

ГЛУШАНОК Дзмітрый Арсеньевіч, н. у 1915, рад., загінуў.

ГЛУШАНОК Іван Яфімавіч, н. у 1910, рад., загінуў.

ГЛУШАНОК Фёдар Міхайлавіч, н. у 1914, рад., сапёр 39 гв. асобнага сапёрнага б-на 37 гв. сд 65 А, загінуў 18.11.1944 пры вызваленні Польшчы.

ГЛУШАНОК Якаў Герасімавіч, н. у 1908, рад., загінуў у 1942.

МІХАЙЛЕНКА Еўдакім Лукіч, яфр., санітар 241 гв. сп 75 гв. сд, загінуў 6.7.1943 пры вызваленні Курскай вобл.

ПАНАМАР Васіль Фёдаравіч, н. у 1919, рад., прапаў без вестак у снежні 1944.

СЯРГЕЕНКА Аркадзь Ульянавіч, н. у 1919, рад., прапаў без вестак.

СЯРГЕЕНКА Даніла Ульянавіч, н. у 1920, рад., загінуў у 1943.

ПАСЁЛАК КАЛІНІН

Амаль усе загінуўшыя да вайны працавалі ў калгасе, на фронт прызываліся Рэчыцкім РВК.

БОЙКА Кузьма Аляксандравіч, н. у 1912, старш. 1316 сп 48 А, загінуў у 1945.

БОЙКА Сцяпан Фядосавіч, н. у 1909, афіцэр, прапаў без вестак у снежні 1943.

БОРСУК Аляксандр Кандратавіч, н. у 1910, рад., прапаў без вестак у 1944.

БОРСУК Мікалай Мітрафанавіч, н. у 1923, рад., прапаў без вестак у чэрвені 1944.

ЕЎДАЧЭНКА Сцяпан Лявонавіч, н. у 1921, рад., прапаў без вестак у 1944.

КАСЦЯНОК Валянцін Паўлавіч, н. у 1921, рад., прапаў без вестак.

МУХА Павел Аляксеевіч, н. у 1913, рад., загінуў.

МУХА Фадзей Аляксеевіч, н. у 1908, рад., загінуў.

ВЁСКА КРАСНАСЕЛЛЕ

Пераважная большасць загінуўшых да вайны працавалі ў калгасе, на фронт прызываліся Рэчыцкім РВК.

КАЛАЦЭЙ Аляксей Антонавіч, н. у 1924, рад., загінуў у 1943.

КАРБАЦЁНКА Васіль Сямёнавіч, н. у 1921, рад., загінуў у 1944.

КАРБАЦЁНКА Дзмітрый Сямёнавіч, н. у 1926, рад., прапаў без вестак у лістападзе 1944.

КАРПЕНКА Уладзімір Цімафеевіч, н. у 1926, рад., загінуў у 1944.

КРАЎЧАНКА Мікалай Паўлавіч, н. у 1916, рад., прапаў без вестак.

КРАЎЧАНКА Пётр Сямёнавіч, н. у 1907, рад. 717 сп 170 сд 48 А, памёр 2.3.1944, пахаваны ў в. Сасновы Бор Светлагорскага р-на.

КУЗЬКО Пётр Іванавіч, н. у 1918, рад., прапаў без вестак у лістападзе 1944.

НОВІК Васіль Міхайлавіч, н. у 1914, рад., прапаў без вестак у жніўні 1944.

РАПЕКА Васіль Давыдавіч, н. у 1913, рад., прапаў без вестак у жніўні 1944.

РАПЕКА Давыд Захаравіч, н. у 1895, рад., прапаў без вестак у снежні 1944.

РУЦКІ Пётр Паўлавіч, н. у 1914, рад., загінуў у студзені 1944.

РУЦКІ Сямён Паўлавіч, н. у 1912, рад., загінуў.

ПАСЁЛАК ЛАБКІ

Пераважная большасць загінуўшых да вайны працавалі ў калгасе, на фронт прызываліся Рэчыцкім РВК.

ДЗЕДЗІК Мікалай Фёдаравіч, н. у 1910, сярж., ваенфельчар, загінуў.

ДУБОЎСКІ Сцяпан Фёдаравіч, н. у 1913, рад., загінуў у палоне.

КАЛАЦЭЙ Аляксандр Дзмітрыевіч, н. у 1908, рад., загінуў у снежні 1944.

КАЛАЦЭЙ Васіль Іванавіч, н. у 1919, рад., загінуў у 1943.

КАЛАЦЭЙ Восіп Іванавіч, н. у 1910, рад., загінуў.

КАЛАЦЭЙ Дзмітрый Іванавіч, н. у 1908, рад., загінуў у 1944.

КАЛАЦЭЙ Іван Васільевіч, н. у 1905, рад., загінуў у 1944.

КАЛАЦЭЙ Мікалай Дзмітрыевіч, н. у 1919, рад., загінуў у 1944.

КАШЫЦКІ Канстанцін Канстанцінавіч, н. у 1923, рад., загінуў у 1944.

КАШЫЦКІ Пётр Канстанцінавіч, н. у 1920, рад., загінуў у 1944.

КУЗЬКО Павел Парфенавіч, н. у 1912, рад., загінуў.

КУЗЬКО Уладзімір Сяргеевіч, н. у 1923, рад., прапаў без вестак.

СУШЧАНОК Аляксандр Сцяпанавіч, н. у 1902, рад., загінуў у 1944.

ШЧАРБАКОЎ Сямён Іванавіч, н. у 1896, рад., загінуў.

ПАСЁЛАК ПАДРОЎНАЕ

Амаль усе загінуўшыя да вайны працавалі ў калгасе, на фронт прызываліся Рэчыцкім РВК.

БЛШЧ Пётр Харытонавіч, н. у 1917, рад., прапаў без вестак.

МАРОЗ Пётр Ксенафонтавіч, н. у 1921, мал. сярж. 422 сп, загінуў 8.5.1942 на Ленінградскім фронце.

МАРОЗ Рыгор Паўлавіч, н. у 1914, рад., прапаў без вестак у 1944.

МАРОЗ Фёдар Аляксеевіч, н. у 1900, рад., прапаў без вестак.

ВЁСКА СВІРЫДАВІЧЫ

Пераважная большасць загінуўшых да вайны працавалі ў калгасе «Святло», на фронт прызываліся Рэчыцкім РВК.

БОРСУК Васіль Захаравіч, н. у 1921, сярж., наводчык 365 ап 163 сд 40 А, прапаў без вестак 19.11.1943.

БОРСУК Васіль Лявонавіч, н. у 1909, рад., прапаў без вестак у снежні 1944.

БОРСУК Максім Паўлавіч, н. у 1914, рад., прапаў без вестак у 1944.

БОРСУК Мікалай Пятровіч, н. у 1918, рад., прапаў без вестак.

БОРСУК Міхаіл Паўлавіч, н. у 1913, рад., прапаў без вестак у лістападзе 1944.

БОРСУК Міхаіл Пятровіч, н. у 1913, рад., прапаў без вестак у снежні 1944.

БОРСУК Павел Лявонавіч, н. у 1912, рад., прапаў без вестак у кастрычніку 1944.

БОРСУК Павел Пятровіч, гв. сярж., п/п 81178, загінуў 15.7.1943 пры вызваленні Курскай вобл.

БОРСУК Павел Пятровіч, н. у 1924, рад., прапаў без вестак у кастрычніку 1944.

БОРСУК Пётр Рыгоравіч, н. у 1904, рад., прапаў без вестак у кастрычніку 1944.

БОРСУК Сцяпан Канстанцінавіч, н. у 1918, рад., фельчар, прапаў без вестак у снежні 1944.

ВАЗЮРА Павел Каленікавіч, н. у 1913, мал. лейт., кам. узвода, загінуў 29.8.1941 на Смаленшчыне.

ВЯРБІЦКІ Пётр Яфімавіч, н. у 1921, рад., прапаў без вестак у кастрычніку 1944.

ВЯРБІЦКІ Сцяпан Анісавіч, н. у 1919, рад., загінуў у чэрвені 1941.

ВЯРБІЦКІ Яфім Іванавіч, н. у 1899, рад., прапаў без вестак.

ГАПОНЕНКА Давыд Кірылавіч, н. у 1912, рад., загінуў.

ГЛУШАНОК Іван Герасімавіч, н. у 1924, рад., разведчык 563 зстап РГК, памёр ад ран 1.9.1943, пахаваны ў с. Пушкарное Курскай вобл.

ГРЫШАЙ Сямён Паўлавіч, н. у 1910, рад., загінуў у 1944.

ГУЗ Аляксей Рыгоравіч, н. у 1913, ст. сярж., п/п 18979, памёр ад ран 3.3.1945, пахаваны ў Германіі.

ГУЗ Іван Рыгоравіч, н. у 1918, рад., загінуў у 1944.

ГУЗ Павел Рыгоравіч, н. у 1914, рад., кулямётчык 63 гв. Рыжскага сп 23 гв. Дноўскай сд, загінуў 3.2.1945 пры вызваленні Германіі.

ГУЛІК Павел Максімавіч, н. у 1896, рад., прапаў без вестак у жніўні 1944.

ДУБОЎСКІ Васіль Цімафеевіч, н. у 1909, рад., прапаў без вестак у снежні 1944 пры вызваленні Польшчы.

ДУБОЎСКІ Лявон Цімафеевіч, н. у 1902, рад., прапаў без вестак у 1944.

КАЛАЦЭЙ Андрэй Андрэевіч, н. у 1903, рад., прапаў без вестак у снежні 1944 пры вызваленні Польшчы.

КАЛАЦЭЙ Андрэй Васільевіч, н. у 1907, рад., прапаў без вестак у 1944.

КАЛАЦЭЙ Андрэй Паўлавіч, н. у 1921, рад., прапаў без вестак у кастрычніку 1944.

КАЛАЦЭЙ Аркадзь Адамавіч, н. у 1907, рад., разведчык 676 сп 15 сд 65 А, быў цяжка паранены пры вызваленні Польшчы, памёр ад ран 17.1.1945, пахаваны ў Варшаўскім ваяв.

КАЛАЦЭЙ Васіль Логвінавіч, н. у 1911, рад., прапаў без вестак.

КАЛАЦЭЙ Васіль Рыгоравіч, н. у 1900, гв. рад. 219 гв. сп 70 гв. сд, загінуў 27.2.1945 пры вызваленні Латвіі.

КАЛАЦЭЙ Віктар Васільевіч, н. у 1916, рад., прапаў без вестак у снежні 1944 пры вызваленні Польшчы.

КАЛАЦЭЙ Дзмітрый Цімафеевіч, н. у

1910, рад., прапаў без вестак у кастрычніку 1944.

КАЛАЦЭЙ Іван Міхайлавіч, н. у 1918, быў у палоне, пасля вызвалення – сярж. 929 сп 254 Чарнігаўскай сд, загінуў 5.2.1944, пахаваны ў Кіеўскай вобл. Згодна іншых даных – прапаў без вестак 31.8.1944.

КАЛАЦЭЙ Іван Паўлавіч, н. у 1921, рад., загінуў у 1943.

КАЛАЦЭЙ Мікалай Дзмітрыевіч, н. у 1917, рад., прапаў без вестак.

КАЛАЦЭЙ Міхаіл Герасімавіч, н. у ліпені 1902, рад., прапаў без вестак у 1944.

КАЛАЦЭЙ Пётр Віктаравіч, н. у 1923, сярж., аўтаматчык 117 тбр 1 тк, прапаў без вестак 23.7.1944 у Літве.

КАЛАЦЭЙ Пётр Сцяпанавіч, н. у 1910, рад., прапаў без вестак у снежні 1944.

КАЛАЦЭЙ Сяргей Савельевіч, н. у 1907, рад., прапаў без вестак у снежні 1944.

КАЛАЦЭЙ Фёдар Савельевіч, н. у 1910, рад., прапаў без вестак у кастрычніку 1944.

КАЛАЦЭЙ Фёдар Цімафеевіч, н. у 1907, рад., памёр ад ран 20.2.1944.

КАНАВАЛАЎ Іларыён Сцяпанавіч, н. у 1912, удзельнік савецка-фінскай вайны, рад., прапаў без вестак у кастрычніку 1944.

КАНАВАЛАЎ Міхаіл Іванавіч, н. у 1911, рад., прапаў без вестак у снежні 1944.

КАРПЕНКА Пётр Лявонавіч, н. у 1910, рад., прапаў без вестак у жніўні 1944.

КРАЎЧАНКА Мікалай Васільевіч, н. у 1926, рад. 24 мінамётнай бр. 14 ад прарыву РГК, загінуў 14.1.1945 пры вызваленні Польшчы.

КРАЎЧАНКА Міхаіл Адамавіч, н. у 1909, рад., прапаў без вестак у кастрычніку 1944.

КРАЎЧАНКА Пётр Сямёнавіч, н. у 1905, рад. 717 сп 170 сд 48 А, быў цяжка паранены пры вызваленні Светлагорскага р-на, памёр ад ран 2.3.1944, пахаваны ў в. Сасновы Бор.

КУЗЬКО Аляксандр Уладзіміравіч, н. у 1910, рад., загінуў.

КУЗЬКО Антон Нічыпаравіч, н. у 1906, рад., прапаў без вестак у жніўні 1944.

КУЗЬКО Фёдар Парфенавіч, н. у 1905, рад., прапаў без вестак у маі 1944.

ЛАБУШ Пётр Васільевіч, н. у 1923, рад., прапаў без вестак у кастрычніку 1944.

МАКСІМАЎ М. І., н. у 1914, рад., санітар 110 сп, прапаў без вестак.

МАЦЮШЭНКА Лявон Мітрафанавіч, рад., загінуў у 1944.

ПАЎЛЯНОК Мікалай Паўлавіч, н. у 1919, сярж., авіятар, прапаў без вестак у кастрычніку 1944.

ПАЎЛЯНОК Сцяпан Паўлавіч, н. у 1909, рад., прапаў без вестак у кастрычніку 1944.

РАПЕКА Адам Адамавіч, н. у 1923, рад., загінуў у 1942.

РАПЕКА Аркадзь Сцяпанавіч, н. у 1914, рад., загінуў у 1944.

РАПЕКА Васіль Акімавіч, н. у 1925, рад. 1345 сп, памёр ад ран 5.3.1944.

РАПЕКА Васіль Аляксеевіч, н. у 1921, рад., прапаў без вестак у кастрычніку 1944.

РАПЕКА Іван Аляксеевіч, н. у 1910, рад., прапаў без вестак у жніўні 1944.

РАПЕКА Пётр Якаўлевіч, н. у 1908, рад., прапаў без вестак у кастрычніку 1944.

РАПЕКА Ціхан Якаўлевіч, н. у 1912, рад., прапаў без вестак у кастрычніку 1944.

ШКЛЯРЭНКА Васіль Дзмітрыевіч, н. у 1926, рад., сапёр 48 Брэсцкай знбр, загінуў 16.1.1945 пры вызваленні Польшчы.

ШКЛЯРЭНКА Васіль Мітрафанавіч, н. у 1918, ваенурач, загінуў у 1944.

ШКЛЯРЭНКА Дзмітрый Восіпавіч, н. у 1901, загінуў.

ШКЛЯРЭНКА Дзмітрый Сідаравіч, н. у 1903, рад. 1127 сп 337 сд, загінуў 11.3.1942.

ШКЛЯРЭНКА Мікалай Восіпавіч, н. у 1907, рад., загінуў у 1944.

ШКЛЯРЭНКА Мікалай Сідаравіч, н. у 1908, рад., загінуў.

ШКЛЯРЭНКА Міхаіл Сідаравіч, рад. 79 асбн, загінуў 19.1.1942.

ПАСЁЛАК ЦЯШОЎ

Амаль усе загінуўшыя да вайны працавалі ў калгасе, на фронт прызываліся Рэчыцкім РВК.

АШУРКІН Апанас Андрэевіч, н. у 1905, рад., прапаў без вестак.

АШУРКІН Дзям'ян Андрэевіч, н. у 1912, рад., прапаў без вестак у студзені 1944.

АШУРКІН Іван Андрэевіч, н. у 1918, рад., прапаў без вестак у снежні 1944.

КАРЧЭЎСКІ Андрэй Прохаравіч, н. у 1916, рад., загінуў.

КАРЧЭЎСКІ Васіль Фёдаравіч, н. у 1920, рад., прапаў без вестак у снежні 1944.

КАРЧЭЎСКІ Міхаіл Прохаравіч, н. у 1913, рад., загінуў у 1943.

КАРЧЭЎСКІ Міхаіл Фёдаравіч, н. у 1923, рад., прапаў без вестак у снежні 1944.

КАРЧЭЎСКІ Фёдар Сямёнавіч, н. у 1898, рад., прапаў без вестак у снежні 1944.

ВЁСКА ЯМПАЛЬ

Пераважная большасць загінуўшых да вайны працавалі ў калгасе «Ленінскі шлях», на фронт прызываліся Рэчыцкім РВК.

БОЙКА Кузьма Аляксандравіч, н. у 1905, старш. 1316 сп 17 сд 48 А, загінуў 25.1.1945 пры вызваленні Усходняй Прусіі.

БОЙКА Сцяпан Фядосавіч, н. у 1919, афіцэр, прапаў без вестак у снежні 1943.

БОРСУК Андрэй Андрэевіч, н. у 1916, рад., загінуў у 1944.

БОРСУК Андрэй Яфімавіч, н. у 1916, рад., прапаў без вестак у 1944.

БОРСУК Ілья Адамавіч, н. у 1913, мал. лейт., кам. узвода 21 асобнага аўтатранспартнага б-на 13 сд, прапаў без вестак у 1943.

БОРСУК Мікалай Іванавіч, н. у 1898, рад., прапаў без вестак.

БОРСУК Платон Андрэевіч, н. у 1913, рад., загінуў у 1944.

БОРСУК Уладзімір Кірэевіч, н. у 1918, ст. сяржа., кам. гарматы 131 гв. сп 45 гв. сд, загінуў 15.1.1944 на Ленінградскім фронце.

БОРСУК Яфім Лук'янавіч, н. у 1898, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ВАСІЛЕЦ Міхаіл Андрэевіч, н. у 1910, рад., прапаў без вестак у 1944.

ВАСІЛЕЦ Яфім Несцеравіч, н. у 1918, мал. лейт., прапаў без вестак.

ГРОЖЫК Анатоль Сцяпанавіч, н. у 1905, рад., прапаў без вестак у 1944.

ГРОЖЫК Астап Сцяпанавіч, н. у 1905, рад., прапаў без вестак у чэрвені 1944.

ГРОЖЫК Іван Іванавіч, н. у 1921, рад., прапаў без вестак у красавіку 1944.

ГРОЖЫК Мікалай Савельевіч, н. у 1915, рад., артылерыст 321 сп 15 сд 65 А, загінуў 14.1.1945 пры вызваленні Польшчы.

ГРОЖЫК Пётр Іванавіч, н. у 1913, рад., прапаў без вестак у чэрвені 1944.

ГРОЖЫК Рыгор Фёдаравіч, н. у 1912, рад., прапаў без вестак.

ГУЛІК Аляксей Фадзеевіч, н. у 1906, рад., прапаў без вестак у 1945.

ЕЎДАЧЭНКА Андрэй Ульянавіч, н. у 1910, рад., прапаў без вестак у 1944.

ЕЎДАЧЭНКА Ануфрый Ульянавіч, н. у 1918, рад., загінуў у 1944.

ЕЎДАЧЭНКА Васіль Пятровіч, н. у 1910, рад., прапаў без вестак у чэрвені 1944.

ЕЎДАЧЭНКА Васіль Пятровіч, н. у 1915, рад., прапаў без вестак.

ЕЎДАЧЭНКА Віктар Іванавіч, н. у 1903, рад., прапаў без вестак у чэрвені 1944.

ЕЎДАЧЭНКА Віктар Ульянавіч, н. у 1910, рад., загінуў у 1944.

ЕЎДАЧЭНКА Іван Аляксандравіч, н. у 1909, рад., прапаў без вестак.

ЕЎДАЧЭНКА Іван Іванавіч, н. у 1915, рад., загінуў у 1943.

ЕЎДАЧЭНКА Іван Мітрафанавіч, н. у 1915, рад., прапаў без вестак.

ЕЎДАЧЭНКА Ілья Якаўлевіч, н. у 1911, рад., прапаў без вестак у 1944.

ЕЎДАЧЭНКА Мікалай Мікалаевіч, н. у 1924, рад., прапаў без вестак.

ЕЎДАЧЭНКА Нічыпар Лявонавіч, н. у 1911, рад., прапаў без вестак.

ЕЎДАЧЭНКА Рыгор Лявонавіч, н. у 1918, рад., загінуў.

ЕЎДАЧЭНКА Рыгор Мікалаевіч, н. у 1918, рад., прапаў без вестак.

ЕЎДАЧЭНКА Рыгор Ульянавіч, н. у 1915, рад., загінуў у 1944.

ЕЎДАЧЭНКА Сцяпан Паўлавіч, н. у 1903, рад., прапаў без вестак.

ЕЎДАЧЭНКА Фёдар Іванавіч, н. у 1920, рад., прапаў без вестак у чэрвені 1944.

ЕЎДАЧЭНКА Фёдар Піліпавіч, н. у 1912, рад., прапаў без вестак у 1944.

ЕЎДАЧЭНКА Фёдар Яфімавіч, н. у 1912, рад., загінуў у палоне 19.11.1941.

ЕЎДАЧЭНКА Яўген Гаўрылавіч, лейт., кам. узвода 7 мсп 7 тд, прапаў без вестак 22.6.1941.

ЗІНОЎЕЎ Андрэй Аляксеевіч, н. у 1905, рад., кавалерыст, прапаў без вестак у лютым 1944.

ЗІНОЎЕЎ Аркадзь Аляксандравіч, н. у 1921, рад., загінуў у 1942.

ЗІНОЎЕЎ Фёдар Агеевіч, н. у 1915, рад. 26 гв. пдп 9 гв. Палтаўскай пдд 5 гв. А, загінуў 9.3.1945 пры вызваленні Польшчы.

КАСЦЯНОК Аляксандр Сідаравіч, н. у 1922, рад. 105 сп 34 сд, загінуў у 1944.

КАСЦЯНОК Сцяпан Сцяпанавіч, н. у 1923, рад., загінуў.

КАСЦЯНОК Уладзімір Сідаравіч, н. у 1920, рад., прапаў без вестак у 1944.

КАСЦЯНОК Фядос Мікалаевіч, н. у 1902, рад., загінуў у 1944.

КАШКАР Карп Цітавіч, н. у 1903, рад., загінуў.

КАШПУР Андрэй Цярэнцьевіч, н. у 1916, рад. 910 сп 243 сд, прапаў без вестак 24.10.1941 каля в. Анненскае Цвярской вобл.

КУРЛОВІЧ Пётр Платонавіч, н. у 1922, рад., загінуў у 1942.

КУРЛОВІЧ Платон Сцяпанавіч, н. у 1900, рад. 238 сд 22 А, загінуў 30.11.1942 каля в. Ярцава Цвярской вобл.

МУХА Міхаіл Дзмітрыевіч, н. у 1904, рад., прапаў без вестак у 1944.

МУХА Пётр Міхайлавіч, н. у 1923, рад. 328 сд 47 А, загінуў 10.8.1944 пры вызваленні Польшчы.

НОВІК Іван Міхайлавіч, н. у 1897, рад., загінуў.

НОВІК Рыгор Рыгоравіч, н. у 1922, лейт., артылерыст, прапаў без вестак у лютым 1944.

ПАЎЛЯНОК Антон Міхайлавіч, н. у 1906, рад. 69 гв. сп 21 гв. Невельскай сд, памёр ад ран 9.11.1943.

ПАЎЛЯНОК Іван Паўлавіч, н. у 1911, рад. 605 сп, загінуў у палоне 23.11.1944 у канцлагеры 344 у Ламсдорфу.

ПАЎЛЯНОК Іван Рыгоравіч, н. у 1915, рад., загінуў.

ПАЎЛЯНОК Мікалай Міхайлавіч, н. у 1899, ст. сяржа., загінуў.

ПАЎЛЯНОК Міхаіл Раманавіч, н. у 1905, рад., загінуў.

ПАЎЛЯНОК Павел Рыгоравіч, н. у 1907, рад., прапаў без вестак у чэрвені 1944.

ПАЎЛЯНОК Уладзімір Міхайлавіч, н. у 1925, рад., загінуў.

СВЕТАГОР Трафім Паўлавіч, н. у 1900, рад., загінуў.

СВЕТАГОР Трафім Станіслававіч, н. у 1900, рад., прапаў без вестак у 1943.

СІВІЦКІ Мікалай Мацвеевіч, н. у 1915, рад., прапаў без вестак у 1942.

СУЧЭНКА Іван Аляксандравіч, н. у 1909, рад., прапаў без вестак.

ЧАРАДНІК Рыгор Антонавіч, н. у 1915, рад., прапаў без вестак у 1942.

ЯКУЦІК Аляксей Іванавіч, н. у 1926, рад. 766 сп 217 сд 48 А, памёр ад ран 27.6.1944, пахаваны ў Бабруйскім р-не Магілёўскай вобл.

ЯРАШКА Мікалай Канстанцінавіч, н. у 1903, рад., прапаў без вестак у 1944.

ЯРАШКА Мікалай Мікалаевіч, н. у 1924, рад., загінуў у ліпені 1944.

ЯРАШКА Міхаіл Мікалаевіч, н. у 1922, рад., прапаў без вестак 9.4.1944.

ЯРАШКА Пётр Мікалаевіч, н. у 1919, рад., прапаў без вестак у 1944.

ЯРАШКА Сцяпан Паўлавіч, н. у 1906, рад., прапаў без вестак у чэрвені 1944.

ЯРАШКА Фёдар Пятровіч, н. у 1912, рад., прапаў без вестак у 1944.

ЯРАШКА Фядос Пятровіч, н. у 1912, рад., загінуў у палоне 28.2.1942.

ВЁСКА ЯНОЎКА

Пераважная большасць загінуўшых да вайны працавалі ў калгасе «Волга», на фронт прызываліся Рэчыцкім РВК.

БАНДАРЭНКА Ісак Верамеевіч, н. у 1912, рад., прапаў без вестак.

БАНДАРЭНКА Максім Верамеевіч, н. у 1909, рад., прапаў без вестак у снежні 1944.

ВЕРАМЕЙЧЫК Аляксей Герасімавіч, н. у 1916, рад., загінуў.

ВЕРАМЕЙЧЫК Васіль Васільевіч, н. у 1920, рад., загінуў.

ВЕРАМЕЙЧЫК Васіль Паўлавіч, н. у 1910, рад., прапаў без вестак у чэрвені 1944.

ВЕРАМЕЙЧЫК Кандрат Паўлавіч, н. у 1904, рад., прапаў без вестак у снежні 1944.

ВЕРАМЕЙЧЫК Мікалай Ісідаравіч, н. у 1926, рад., наводчык 24 мінамётнай бр 14 ад прарыву РГК, загінуў 14.1.1945.

ВЕРАМЕЙЧЫК Мікалай Фёдаравіч, н. у 1916, рад., загінуў.

ВЕРАМЕЙЧЫК Уладзімір Фёдаравіч, н. у 1922, рад., загінуў у 1942.

ВЕРАМЕЙЧЫК Ціхан Герасімавіч, н. у 1912, рад., загінуў.

КУРЛОВІЧ Адам Кузьміч, н. у 1914, рад., прапаў без вестак у 1942.

КУРЛОВІЧ Адам Харытонавіч, н. у 1912, рад., прапаў без вестак у снежні 1944.

КУРЛОВІЧ Аляксандр Яфімавіч, н. у 1921, рад., загінуў у палоне 8.1.1943 у канцлагеры 318 у Ламсдорфу.

КУРЛОВІЧ Аляксей Харытонавіч, н. у 1906, рад. 1319 сп 185 сд, загінуў 11.3.1943 пры вызваленні Бельскага р-на Смаленскай вобл.

КУРЛОВІЧ Андрэй Мартынавіч, н. у 1913, рад., кулямётчык 404 сп 176 сд, загінуў 28.1.1943 пры вызваленні Краснадарскага краю.

КУРЛОВІЧ Антон Паўлавіч, н. у 1926, рад. 1 Рускай ударнай партызанскай бр., што дзейнічала на тэрыторыі Югаславіі, загінуў 3.5.1945, пахаваны ў Італіі.

КУРЛОВІЧ Васіль Самуілавіч, н. у 1918, сярж., сувязіст 180 сп, памёр ад ран 25.11.1943, пахаваны ў Краснадарскім краі.

КУРЛОВІЧ Віктар Ціханавіч, н. у 1918, рад., прапаў без вестак у снежні 1944.

КУРЛОВІЧ Іван Дзмітрыевіч, рад. 1231 сп, загінуў 19.9.1942, пахаваны ў брацкай магіле ў в. Міхеева Зубцоўскага р-на Цвярской вобл.

КУРЛОВІЧ Іван Кузьміч, н. у 1921, рад., прапаў без вестак у кастрычніку 1944.

КУРЛОВІЧ Пётр Дзмітрыевіч, н. у 1911, рад., прапаў без вестак у снежні 1944.

КУРЛОВІЧ Яфім Сямёнавіч, н. у 1918, рад., загінуў.

КУСЯНКОЎ Аляксей Рыгоравіч, н. у 1910, рад., прапаў без вестак у снежні 1944.

МАСКАЛЕНКА Пётр Сямёнавіч, н. у 1912, рад., загінуў у 1943.

ПУШКАРЭНКА Адам Харытонавіч, н. у 1919, рад., загінуў у 1944.

ПЫРХ Васіль Андрэевіч, н. у 1909, рад., прапаў без вестак.

ПЫРХ Захар Захаравіч, н. у 1916, кап., нам. кам. 6-на па палітчастцы 1349 сп 225 сд, загінуў 26.7.1944 пры вызваленні Латвіі.

ПЫРХ Іван Емяльянавіч, н. у 1909, быў у палоне, пасля вызвалення — рад. 48 А, прапаў без вестак 24.2.1944.

ПЫРХ Міхаіл Фёдаравіч, н. у 1911, рад., санітар 771 сп 137 Бабруйскай сд 48 А, загінуў 23.7.1944 пры вызваленні Польшчы, пахаваны ў Беластоцкім ваяв.

СТРЫЖАК Аляксандр Аляксеевіч, н. у 1916, рад., прапаў без вестак у снежні 1944.

СТРЫЖАК Фёдар Пракопавіч, н. у 1895, рад., прапаў без вестак.

ШАЎЛОЎСКІ Аляксандр Сцяпанавіч, н. у 1921, рад., загінуў.

ШАЎЛОЎСКІ Аляксей Ігнатавіч, н. у 1898, рад., прапаў без вестак.

ШАЎЛОЎСКІ Герасім Паўлавіч, н. у 1908, рад., сапёр, быў цяжка паранены пры вызваленні Польшчы, памёр ад ран 23.10.1944.

ШАЎЛОЎСКІ Павел Ігнатавіч, н. у 1898, рад., прапаў без вестак.

ХОЛМЕЦКІ СЕЛЬСАВЕТ

ВЁСКА ДВАРЭЦ

Пераважная большасць загінуўшых да вайны працавалі ў калгасе, на фронт прызываліся Рэчыцкім РВК.

АСАЕНАК Пётр Дзмітрыевіч, н. у 1914, рад., прапаў без вестак у 1944.

АСТРЭЙКА Васіль Нічыпаравіч, рад., прапаў без вестак.

БАНДАРЭНКА Савелій Дзмітрыевіч, н. у 1918, рад., прапаў без вестак у 1944.

БУДНІК Адам Ігнатавіч, н. у 1924, рад., прапаў без вестак у 1944.

БУДНІК Антон Міхайлавіч, н. у 1916, рад., прапаў без вестак у 1944.

БУДНІК Уладзімір Андрэевіч, н. у 1911, рад., прапаў без вестак у 1944.

ГОРЛЕНКА Іван Васільевіч, н. у 1909, рад. 201 сп 84 сд, загінуў 27.4.1942 каля в. Міхалкіна Ленінградскай вобл.

ДЗЕНІСЕНКА Іван Іванавіч, н. у 1922,

яфр., аўтаматчык 397 сд 61 А, загінуў 24.9.1944 пры вызваленні Латвіі.

ДЗЕНІСЕНКА Іван Фёдаравіч, рад., прапаў без вестак.

ДЗЕНІСЮК Ілья Ільіч, н. у 1901, рад., прапаў без вестак у 1944.

ДРАГУН Аляксандр Аляксандравіч, н. у 1921, рад., прапаў без вестак.

ДРАГУН Аляксандр Аляксеевіч, рад., прапаў без вестак.

ДРАГУН Васіль Андрэевіч, н. у 1914, рад., прапаў без вестак у 1944.

ДРАГУН Юрый Раманавіч, рад., прапаў без вестак.

ЗНАХАРЭНКА Аляксей Піменавіч, н. у 1912, рад., прапаў без вестак у 1944.

ЗУЙ (ЗУЕЎ) Ілья Фёдаравіч, н. у 1907, рад., прапаў без вестак.

КАЖАДУБ Павел Васільевіч, н. у 1911, рад., прапаў без вестак у 1944.

КАМЕКА Іван Іванавіч, н. у 1919, гв. мал. лейт., ст. лётчык 14 гв. Ленінградскага зп імя Жданава, загінуў 26.3.1944.

КАМЕКА Іван Ціханавіч, н. у ~~1914~~ 1924, сярж., кам. аддз. 1143 сп 399 сд 48 А, быў цяжка паранены пры вызваленні Польшчы, памёр ад ран 17.10.1944, пахаваны ў Варшаўскім ваяв.

КАМЕКА Мартын Іванавіч, н. у 1907, рад., прапаў без вестак у 1944.

КАМЕКА Міхаіл Васільевіч, рад. 399 сд 42 ск 48 А, загінуў 10.2.1944 пры вызваленні Светлагорскага р-на, пахаваны ў в. Дуброва.

КАМЕКА Пётр Іванавіч, рад., прапаў без вестак.

КАРЭБА Ціхан Гаўрылавіч, рад., прапаў без вестак.

КЛЫЧ Валянцін Лаўрэнавіч, рад., прапаў без вестак.

КЛЫЧ Іван Мікалаевіч, рад., загінуў.

КЛЫЧ Іван Мікітавіч, н. у 1924, рад., кулямётчык 91 сп 170 сд 48 А, быў цяжка паранены пры вызваленні Светлагорскага р-на, памёр ад ран 2.3.1944, пахаваны ў в. Давыдаўка.

КЛЫЧ Леанід Сямёнавіч, рад., прапаў без вестак.

КЛЫЧ Пётр Іванавіч, рад., прапаў без вестак.

КЛЫЧ Расціслаў Андрэевіч, н. у 1921, рад., прапаў без вестак.

МАЛАШ Мікалай Пятровіч, н. у 1900, рад., прапаў без вестак у 1944.

МАЛАШ Фёдар Пятровіч, н. у 1901, рад., прапаў без вестак у 1944.

МАРАЧКОЎСКІ Аляксей Пятровіч, н. у 1900, сярж., прапаў без вестак.

МАРКАВЕЦ Ілья Юр'евіч, рад., прапаў без вестак.

МАРКАВЕЦ Серафім Юр'евіч, н. у 1921, рад., прапаў без вестак у 1944.

МАРКАВЕЦ Яфім Данілавіч, рад., прапаў без вестак.

ПІНЧУК Аляксандр Цітавіч, н. у 1914, рад., прапаў без вестак у 1944.

ПІНЧУК Аляксандр Ціханавіч, рад., прапаў без вестак.

ПІНЧУК Іван Маркавіч, мал. лейт., прапаў без вестак у 1943.

ПІНЧУК Іван Яфімавіч, н. у 1920, лейт., кам. узвода 512 сп 146 сд, прапаў без вестак у 1941.

ПІНЧУК Ігнат Яўменавіч, н. у 1926, рад., кулямётчык 406 сп 124 сд, загінуў 15.1.1945 пры вызваленні Усходняй Прусіі.

ПІНЧУК Леанід Юр'евіч, н. у 1924, рад. 1348 сп 399 сд 48 А, загінуў 21.2.1944 пры вызваленні Светлагорскага р-на.

ПІНЧУК Мікалай Якаўлевіч, рад., загінуў.

ПІНЧУК Міхаіл Аляксандравіч, н. у 1922, рад., прапаў без вестак у 1944.

ПІНЧУК Савелій Раманавіч, н. у 1917, рад., прапаў без вестак.

ПІНЧУК Фёдар Тарасавіч, рад., загінуў.

ПРУСАК Аляксей Паўлавіч, н. у 1909, рад., прапаў без вестак у 1944.

САБКО Рыгор Сцяпанавіч, прапаў без вестак у 1945.

СЯМКОЎ Даніла Якаўлевіч, н. у 1918, рад., прапаў без вестак у 1944.

СЯМКОЎ Іван Васільевіч, рад., прапаў без вестак.

СЯМКОЎ Іван Іванавіч, рад., прапаў без вестак.

СЯМКОЎ Іван Ісакавіч, рад., прапаў без вестак.

СЯМКОЎ Мікалай Ісакавіч, рад., прапаў без вестак.

СЯМКОЎ Мікалай Купрыянавіч, рад., прапаў без вестак.

ХАРЛАН Мікалай Сіланцьевіч, рад., прапаў без вестак.

ХАРЛАН Свірыд Рыгоравіч, рад., прапаў без вестак.

ХАРЛАН Уладзімір Іванавіч, рад., прапаў без вестак.

ЧУЯШОЎ Іван Кузьміч, рад., прапаў без вестак.

ЧУЯШОЎ (ЧУСТАЎ) Уладзімір Сцяпанавіч, н. у 1919, рад., прапаў без вестак у 1944.

ШУРПО Андрэй Паўлавіч, рад., прапаў без вестак.

ШУРПО Іван Паўлавіч, н. у 1898, рад., прапаў без вестак у 1944.

ШУРПО Парфір Лазаравіч, н. у 1907, рад., прапаў без вестак.

ШУРПО Фама Нічыпаравіч, н. у 1901, рад. 929 сп 254 сд, прапаў без вестак 29.8.1942.

ВЁСКА ЗАВУЖАЛЬ

Пераважная большасць загінуўшых да вайны працавалі ў калгасе «Чырвоны май», на фронт прызываліся Рэчыцкім РВК.

ГАНЧАРЭНКА Мікіта Пятровіч, н. у 1908, кап. штурман 455 авп 36 авд далёкага дзеяння, загінуў 24.7.1942.

ГАЎРОН Андрэй Антонавіч, рад., прапаў без вестак.

ГАЎРОН Мікалай Сяргеевіч, н. у 1923, рад. 48 А, прапаў без вестак у 1944.

ГАЎРОН Міхаіл Іванавіч, н. у 1915, сярж., кам. аддз., прапаў без вестак у 1944.

ГАЎРОН Піліп Антонавіч, рад., прапаў без вестак.

ГАЎРОН Тарас Іванавіч, н. у 1910, лейт. 26 тд, прапаў без вестак.

ГРЫШКАВЕЦ Аляксей Пятровіч, н. у 1912 (1913?), рад., прапаў без вестак.

ГРЫШКАВЕЦ Самуіл Яўстратавіч, н. у 1905, рад. 48 А, прапаў без вестак у 1944.

ГУЛАЙ Аляксандр Аляксандравіч, рад., прапаў без вестак.

ГУЛАЙ Аляксандр Архіпавіч, н. у 1925, рад. 771 сп 48 А, загінуў 21.1.1944 пры вызваленні Светлагорскага р-на.

ГУЛАЙ Даніла Сямёнавіч, рад., прапаў без вестак.

ГУЛАЙ Дзяніс Сямёнавіч, н. у 1910, рад., прапаў без вестак у 1941.

ГУЛАЙ Сафрон Фёдаравіч, н. у 1906, рад. 48 А, прапаў без вестак у 1944.

ГУЛАЙ Сяргей Фёдаравіч, рад., прапаў без вестак у 1944.

ЕЎДАКІМЧЫК Яўген Іванавіч, н. у 1921, рад., прапаў без вестак.

КАВАЛЕНКА Восіп Ануфрыевіч, рад., прапаў без вестак.

КАВАЛЕНКА Дзмітрый Яфімавіч, рад., прапаў без вестак.

КАВАЛЕНКА Міфодзій (Нікадзім) Лявонавіч, н. у 1923, рад., прапаў без вестак.

КАВАЛЕНКА Рыгор Мікалаевіч, н. у 1923, рад., загінуў.

КАНДРАЦЕНКА Рыгор Піліпавіч, н. у 1922, рад., прапаў без вестак у 1944.

КАПЫТКОЎ Мікалай Фёдаравіч, н. у 1922, рад., загінуў пад г. Ленінград.

КАПЫТКОЎ Пётр Фёдаравіч, н. у 1925, прапаў без вестак у 1944.

КАПЯЛЮШ Ануфрый Іванавіч, н. у 1903, рад. 409 сп 137 сд 48 А, прапаў без вестак 4.12.1943 пры вызваленні Жлобінскага р-на.

КЛЫЧ Яўген Пятровіч, н. у 1919, рад. 331 сд, памёр ад ран 14.2.1942.

КОВАЛЬ Рыгор Мікалаевіч, рад., прапаў без вестак.

КУЛЯБА Акім Іванавіч, рад., прапаў без вестак.

КУЛЯБА Аляксандр Іванавіч, н. у 1913, рад., ездавы 48 А, прапаў без вестак у 1944.

КУЛЯБА Мікалай Канстанцінавіч (Кандратавіч), н. у 1924, рад. 48 А, прапаў без вестак у 1944.

КУЛЯБА Міхаіл Міхайлавіч, н. у 1927, рад. 137 сд 48 А, прапаў без вестак.

ЛАМАНОС Аляксандр Антонавіч, н. у 1927, рад. 137 сд 48 А, прапаў без вестак.

ЛАМАНОС Андрэй Пятровіч, н. у 1910, рад. 48 А, прапаў без вестак у 1944.

ЛАМАНОС Сяргей Паўлавіч, н. у 1924, рад., снайпер 48 А, загінуў у 1945.

ЛАМАНОС Ульян Дзянісавіч, н. у 1897, быў у палоне, загінуў 3.9.1942. Згодна іншых даных — прапаў без вестак у 1944.

ЛЕСНІКАЎ Арсень Ціханавіч, рад. 240 палка канвойных войскаў, памёр ад ран 23.5.1945, пахаваны ў г. Вільнюс (Літва).

МАРАЧКОЎСКІ Мікалай Мінавіч, рад., прапаў без вестак.

МАРКАВЕЦ Уладзімір Ціханавіч, н. у 1924, быў у палоне, пасля вызвалення — рад. 48 А, прапаў без вестак у 1944.

МАТОРНЫ Васіль Арцёмавіч, н. у 1927, рад., загінуў.

НАЗАРАНКА Уладзімір Іванавіч, н. у 1922, ст. сярж., кам. аддз. 36 гв. сп 14 гв. сд, загінуў 25.8.1942 пад г. Сталінград.

ПІЛЕЦКІ Піліп Паўлавіч, н. у 1902, рад. 35 асбр, загінуў 9.8.1942 на Смаленшчыне.

ПІЛЕЦКІ Уладзімір Данілавіч, н. у 1909, рад., прапаў без вестак у 1944.

ПІЛЕЦКІ Уладзімір Лявонавіч, н. у 1923, рад. 48 А, прапаў без вестак у 1944.

ПІЛЕЦКІ Уладзімір Мінавіч (Мікалаевіч), н. у 1924, рад. 137 сд 48 А, прапаў без вестак у 1944.

ПІЛЕЦКІ Фёдар Сямёнавіч (Свірыдавіч), н. у 1910, рад., прапаў без вестак у 1944.

ПІЦУНІК Іван Міхайлавіч, н. у 1923, рад., прапаў без вестак.

ПІЦУНІК Сяргей Дзмітрыевіч, н. у 1897, рад., прапаў без вестак у 1944.

СЕВЕРАЎ Уладзімір Фядосавіч, рад., прапаў без вестак.

СЕВЕРАЎ Юрый Навумавіч, н. у 1912, рад., загінуў.

ШУРПО Уладзімір Рыгоравіч, н. у 1920, рад. 786 сп 155 сд, загінуў 30.12.1942, пахаваны каля в. Жарнасекава Цвярской вобл.

ШУРПО Фёдар Ціханавіч, н. у 1911, рад., прапаў без вестак у 1944.

ШЫКЛА Міхаіл Арсеньевіч, н. у 1905, тэхнік-інтэндант 1 рангу, загінуў 8.8.1942.

ВЁСКА КАЛОЧЫН

Пераважная большасць загінуўшых да вайны працавалі ў калгасе, на фронт прызываліся Рэчыцкім РВК.

БАРАДЗІН Аляксандр Савельевіч, н. у 1918, рад., прапаў без вестак у 1944.

БАРАДЗІН Аляксандр Савельевіч, н. у 1925, мал. сярж., кам. аддз. 1348 сп 399 сд 48 А, загінуў 8.1.1945 пры вызваленні Польшчы.

БАРАДЗІН Арсень Фёдаравіч, н. у 1914, рад., прапаў без вестак у 1944.

БАРАДЗІН Іван Іванавіч, н. у 1918, рад., прапаў без вестак у 1944.

БАРАДЗІН Лявон Фёдаравіч, н. у 1901, рад. 766 сп 217 сд 48 А, загінуў 2.8.1944 пры вызваленні Брэсцкай вобл.

БАРАДЗІН Савелій Фёдаравіч, н. у 1903, рад. 48 А, прапаў без вестак у 1944.

БАРАДЗІН Цімафей Фёдаравіч, н. у 1909, рад., прапаў без вестак.

БУЛДАЧКА Мікалай Аляксеевіч, н. у 1920, рад., прапаў без вестак у 1944.

БУЛДАЧКА Міхаіл Аляксеевіч, н. у 1901, рад., прапаў без вестак у 1944.

БЫШЫК Усцін Фёдаравіч, н. у 1916, рад. 624 сп 137 сд 48 А, быў цяжка паранены пры вызваленні Светлагорскага р-на, памёр ад ран 27.2.1944, пахаваны ў в. Давыдаўка.

БЯРКОЎСКІ Аляксандр Іванавіч, рад., прапаў без вестак.

БЯРКОЎСКІ Пётр Іванавіч, н. у 1908, рад., танкіст, прапаў без вестак у 1942.

БЯРКОЎСКІ Фёдар Яфімавіч, рад., прапаў без вестак.

ГАРНЫ Мартын Мікалаевіч, н. у 1907, рад. 73 сд 48 А, загінуў 4.11.1944 пры вызваленні Польшчы.

ГАРНЫ Ульян Сяргеевіч, н. у 1914, рад. 375 ап, загінуў у палоне 9.8.1942.

ЗНАХАРЭНКА Андрэй Раманавіч, рад., прапаў без вестак у 1944.

ЗНАХАРЭНКА Емяльян Цярэнцьевіч, н. у 1911, рад. 48 А, прапаў без вестак у 1944.

ЗНАХАРЭНКА Іван Ісакавіч, рад. мінам. 263 сд, загінуў 17.12.1943 пры вызваленні Крыма.

ЗНАХАРЭНКА Іван Лявонавіч, н. у 1906, рад., прапаў без вестак у 1944.

ЗНАХАРЭНКА Мікалай Аляксеевіч, н. у 1910, рад., прапаў без вестак у 1944.

ЗНАХАРЭНКА Павел Андрэевіч, рад., прапаў без вестак.

ЗНАХАРЭНКА Якаў Лявонавіч, н. у 1910, рад. 42 ск 48 А, прапаў без вестак у 1944.

ЖЫГМАН Барыс Карпавіч, н. у 1901, рад., прапаў без вестак у 1944.

КАМЕКА Уладзімір Андрэевіч, н. у 1921, рад. 42 ск 48 А, прапаў без вестак у 1944.

КАРЭБА Уладзімір Паўлавіч, н. у 1907, рад., загінуў у палоне 27.1.1942.

КАРЭБА Фёдар Паўлавіч, рад., прапаў без вестак.

КАЧАЛА Аляксандр Паўлавіч, н. у 1925, рад. 830 сп 238 сд 50 А, быў цяжка паранены пры вызваленні Польшчы, памёр ад ран 26.8.1944, пахаваны ў Беластоцкім ваяв.

КАЧАЛА Іван Карнеевіч, н. у 1923, рад., кулямётчык 771 сп 137 сд 48 А, загінуў 23.2.1944 пры вызваленні Светлагорскага р-на.

КАЧАЛА Іван Паўлавіч, рад., прапаў без вестак.

КАЧАЛА Мікалай Міхайлавіч, рад., прапаў без вестак.

КРАЎЧАНКА Іван Сцяпанавіч, рад., прапаў без вестак.

КРАЎЧАНКА Несцер Сафронавіч, н. у 1923, рад. 674 сп 79 ск 3 Ударнай А, загінуў 2.3.1945 пры вызваленні Польшчы.

КРАЎЧАНКА Рыгор Іванавіч, рад., прапаў без вестак.

ПАЎЛЯНОК Кірыла Мікітавіч, н. у 1916, рад. 1019 сп 307 сд 50 А, загінуў 7.2.1945 пры вызваленні Усходняй Прусіі.

ШНЧУК Мартын Аляксандравіч, н. у 1921, рад., прапаў без вестак у 1944.

РУДЗЯНОК Рыгор Якаўлевіч, н. у 1902, рад. 841 сп 237 сд, прапаў без вестак 23.1.1943 каля в. Перакопаўка Варонежскай вобл.

РУДЗЯНОК Тарас Рыгоравіч, н. у 1900, рад., прапаў без вестак у 1944.

РУДЗЯНОК Фёдар Рыгоравіч, н. у 1898, рад., прапаў без вестак у 1944.

РУДЗЯНОК Цімафей Сцяпанавіч, лейт., прапаў без вестак у 1943.

САРАНЧУК Аляксандр Рыгоравіч, н. у 1918, рад., прапаў без вестак у 1944.

СТАРЧАНКА Фёдар Мікалаевіч, рад., прапаў без вестак.

ЦІМАШЭНКА Іван Фёдаравіч, рад., прапаў без вестак.

ЧУБЯНОК Мартын Свірыдавіч, рад., прапаў без вестак.

ЧУБЯНОК Сцяпан Свірыдавіч, н. у 1915, рад., загінуў у палоне 1.11.1943.

ВЁСКА ХОЛМЕЧ

Пераважная большасць загінуўшых да вайны працавалі ў калгасе «Гігант», на фронт прызываліся Рэчыцкім РВК.

АМЕЛЕНКА Мікалай Уладзіміравіч, н. у 1923, рад. 1023 сп 307 сд 50 А, загінуў 10.1.1944 пры вызваленні Жлобінскага р-на.

АМЕЛЕНКА Уладзімір Маркавіч.

АТАМАНЧУК Фёдар Лаўрэнцьевіч, н. у 1908, рад. 65 А, прапаў без вестак у 1944.

АТАМАНЧУК Уладзімір Лаўрэнцьевіч, н. у 1908, рад. 227 сп 79 гв. сд 8 гв. А, загінуў 23.8.1943 пры вызваленні Украіны, пахаваны ў с. Марозаўка Данецкай вобл.

БЕГУН Марк Нічыпаравіч, н. у 1901, сярж., кам. аддз. 1106 сп, прапаў без вестак.

БЕГУН Рыгор Міхайлавіч, н. у 1919, мал. лейт., пілот 509 завп 203 завд, загінуў 2.9.1942 каля в. Гарэтава Мажайскага р-на Маскоўскай вобл.

БРЫЗГАЛА Валянцін Сяргеевіч.

БУСЕЛ Мікалай Андрэевіч, н. у 1913, рад., прапаў без вестак.

БЯЛОЎ Кузьма Мікалаевіч, н. у 1902, рад. 1059 ап, загінуў 25.1.1945 пры вызваленні Усходняй Прусіі.

БЯЛЯЕЎ Фёдар Цітавіч, рад., прапаў без вестак.

ВАЙТОВІЧ Мікалай Мікалаевіч.

ВАЙТОВІЧ Яфім Яфрэмавіч, н. у 1899, рад. 755 сп 217 сд 48 А, загінуў 8.8.1944 пры вызваленні Польшчы, пахаваны ў н. п. Старыя Лізы Беластоцкага ваяв.

ВАШЧЫЛА Канстанцін Дзмітрыевіч, н. у 1923, рад. 1343 сп 399 сд 48 А, загінуў 20.2.1944 пры вызваленні Светлагорскага р-на, пахаваны ў в. Дуброва.

ВАШЧЫЛА Міхаіл Фёдаравіч, н. у 1906, рад., загінуў у палоне 12.3.1942.

ВІЛЕНСКІ Зяма Мацвеевіч (Мотылевіч), н. у 1917, рад., прапаў без вестак у 1944.

ВІЛЕНСКІ Міхаіл Мотылевіч, н. у 1919, рад., прапаў без вестак у 1944.

ГАНЧАРОЎ Аляксандр Мінавіч.

ГАНЧАРЭНКА Аляксандр Міхайлавіч, н. у 1919, рад. 65 А, прапаў без вестак у 1944.

ГАНЧАРЭНКА Мітрафан Пятровіч, рад., прапаў без вестак.

ГАРАВОЙ Зяма Ноткавіч.

ГІРАЧ Мітрафан Архіпавіч, н. у 1902, рад., прапаў без вестак у 1944.

ГІРАЧ Павел Архіпавіч, рад., прапаў без вестак у 1944.

ГЛЕЎКІ Анатоль (Антон) Акімавіч, н. у 1907, рад. 755 сп 217 сд 48 А, загінуў 13.1.1944 пры вызваленні Жлобінскага р-на.

ГЛЕЎКІ Яфім Акімавіч, н. у 1898, рад., прапаў без вестак у 1943.

ГОЛУС Васіль Аляксандравіч, н. у 1922, рад., прапаў без вестак у 1944.

ГОЛУС Рыгор Іванавіч, н. у 1905, рад., прапаў без вестак у 1944.

ДАБРУСІН Файвель Юдкавіч, н. у 1914, рад., прапаў без вестак у 1941.

ДРЭМАЧ Аляксандр Георгіевіч, н. у 1925, рад. 1348 сп 399 сд 48 А, загінуў 31.3.1944 каля х. Чаранкі Чавускага р-на Магілёўскай вобл.

ДРЭМАЧ Дзмітрый Якімавіч.

ДРЭМАЧ Пётр Якімавіч, н. у 1914, рад. 295 гв. сп 96 гв. сд 28 А, загінуў 30.8.1943 пры вызваленні Данецкай вобл. (Украіна).

ДРЭМАЧ Фама Майсеевіч.

ДРЭМАЧ Яўген Макаравіч, н. у 1908, рад., прапаў без вестак у 1944.

ДУБРОЎСКІ Залман Лазаравіч, н. у 1898, рад., прапаў без вестак у 1944.

ЕМЕЛЬЯНЦАЎ Васіль Емяльянавіч, н. у 1920, у Чырвоную Армію прызваны ў 1939, рад. 291 сп, прапаў без вестак.

ЕЎДАКІМЧЫК Мікалай Панцялеевіч, рад., прапаў без вестак.

ЕЎДАКІМЧЫК Цімафей Аляксеевіч, рад., прапаў без вестак у 1944.

ЗАЛЬБЕРТ (ЗІЛЬБЕРГ) Навум Восіпавіч, н. у 1904—1909(?), рад., прапаў без вестак у 1944.

ЗНАХАРЭНКА Пётр Пракопавіч, н. у 1917, рад., прапаў без вестак у 1944.

ЗЭЛЬМАН Фроім Шмеркавіч, н. у 1923, рад., загінуў 14.3.1943, пахаваны на Смаленшчыне.

ЗЭЛЬМАН Шмерка Фроімавіч, н. у 1901, рад., прапаў без вестак у 1944.

ЗЯЛЕНСКІ Аляксей Пятровіч, н. у 1917, рад., загінуў 27.10.1941.

ЗЯЛЕНСКІ Васіль Васільевіч, н. у 1899, рад. 48 А, прапаў без вестак у 1944.

ЗЯЛЕНСКІ Васіль Несцеравіч, н. у 1911, рад., прапаў без вестак у 1944.

ЗЯЛЕНСКІ Дзмітрый Сяргеевіч, н. у 1897, рад. 755 сп 217 сд 48 А, загінуў 21.2.1944 пры вызваленні Светлагорскага р-на, пахаваны ў в. Чыркавічы.

ЗЯЛЕНСКІ Ігнат Гаўрылавіч, н. у 1902, рад., прапаў без вестак у 1944.

ЗЯЛЕНСКІ Пётр Мікітавіч.

КАБІК Барыс Пятровіч, н. у 1905, рад. 48 А, прапаў без вестак у 1944.

КАБІК Васіль Паўлавіч, рад., прапаў без вестак.

КАЗЕЛЬЧЫК Аляксандр Іванавіч, н. у 1908, рад. 48 А, прапаў без вестак у 1944.

КАЗЕЛЬЧЫК Дзямьян Паўлавіч, н. у 1900, рад., прапаў без вестак у 1944.

КАЗЕЛЬЧЫК Міхаіл Фёдаравіч (Фядосавіч), н. у 1923, рад. 16 гв. пдп 5 гв. пдд, загінуў 23.12.1944 пры вызваленні Венгрыі.

КАЗЕЛЬЧЫК Ульян Паўлавіч, н. у 1900, рад., прапаў без вестак у 1944.

КОБРЫНСКІ Мікалай Якаўлевіч, н. у 1900, рад., прапаў без вестак у 1941.

КУЛІК Аляксандр Васільевіч, н. у 1900, рад., прапаў без вестак у 1944.

КУЛІК Аляксандр Восіпавіч, н. у 1900, рад. 48 А, прапаў без вестак у 1944.

КУЛІК Аляксей Аліферавіч.

КУЛІК Майсей Яўсеевіч, н. у 1910, рад. 48 А, прапаў без вестак у 1944.

КУЛІК Мацвей Аляксеевіч (Елісеевіч), н. у 1906, рад. 48 А, прапаў без вестак у 1944.

КУЛІК Піліп Аляксеевіч, рад., прапаў без вестак.

КУЛІК Пракоп Аляксеевіч.

КУЛЯБА Уладзімір Аляксеевіч.

КУЛЯБА Уладзімір Ільіч, рад., прапаў без вестак у 1944.

КУПРЫЯНЧЫК Аляксандр Дзмітрыевіч.

КУПРЫЯНЧЫК Аляксандр Паўлавіч, рад., прапаў без вестак.

КУПРЫЯНЧЫК Аляксандр Мікітавіч, лейт., прапаў без вестак у 1941.

КУПРЫЯНЧЫК Аляксей Рыгоравіч, н. у 1918, рад., прапаў без вестак у 1944.

КУПРЫЯНЧЫК Аляксей Сямёнавіч.

КУПРЫЯНЧЫК Андрэй Рыгоравіч, н. у 1906, рад. 48 А, прапаў без вестак у 1944.

КУПРЫЯНЧЫК Гаўрыла Іванавіч, н. у 1904, рад., прапаў без вестак у 1944.

КУПРЫЯНЧЫК Ігар Фаміч, н. у 1920, рад., загінуў у 1941 пад г. Брэст.

КУПРЫЯНЧЫК Майсей Іванавіч.

КУПРЫЯНЧЫК Мікалай Іванавіч, н. у 1921—1922(?), рад., прапаў без вестак.

КУПРЫЯНЧЫК Мікалай Паўлавіч, рад., прапаў без вестак.

КУПРЫЯНЧЫК Мікалай Фаміч, н. у 1913, рад., загінуў у палоне 12.8.1942.

КУПРЫЯНЧЫК Міхаіл Арцёмавіч.

КУПРЫЯНЧЫК Рыгор Паўлавіч, н. у 1918, сярж., радыст, прапаў без вестак 31.1.1942.

КУПРЫЯНЧЫК Фрол Міронавіч (Лявонавіч), н. у 1907, рад., сувязіст, прапаў без вестак у 1944.

КУПРЫЯНЧЫК Якаў Савельевіч.

КУПРЫЯНЧЫК Яўген Лаўрэнавіч, н. у 1914, сярж., прапаў без вестак у 1944.

КУРАШ Фёдар Данілавіч, н. у 1900, рад., прапаў без вестак у 1944.

МАЛІКІН Шлёма.

МАРГОЛІН Нохім Аронавіч, н. у 1903, рад., прапаў без вестак у 1944.

МАЯРЧУК Аркадзь Данілавіч, н. у 1903, рад., прапаў без вестак у 1944.

МЕЛЬНІК Карп Андрэевіч, н. у 1900, рад., прапаў без вестак у 1944.

МІХЛІН Майсей Рыгоравіч, н. у 1906, рад., прапаў без вестак у 1943.

МУХА (МУХІН) Мікалай Сцяпанавіч, н. у 1925, рад., загінуў.

МУХА (МУХІН) Рыгор Рыгоравіч, рад., прапаў без вестак.

МУХА (МУХІН) Сцяпан Рыгоравіч, рад., прапаў без вестак.

НЯДБАЙЛА Аляксандр Іванавіч.

ПАРЫС Восіп Восіпавіч, н. у 1908, рад., прапаў без вестак у 1944.

ПАРЫС Георгій Восіпавіч, н. у 1915, мал. лейт., кам. узвода разведкі 628 ап 161 сд, прапаў без вестак у 1943.

ПАРЫС Пётр Восіпавіч, н. у 1912, рад. 48 А, прапаў без вестак у 1944.

ПАЧТАРЭНКА Ілья Яфімавіч, н. у 1910, рад. 48 А, прапаў без вестак у 1944.

ПІЛЕЦКІ Міхаіл Пятровіч, н. у 1912—1913(?), рад., прапаў без вестак.

ПУГАЧ Радзівон Сцяпанавіч (Цімафеевіч), н. у 1895, рад., прапаў без вестак у 1944.

ПЯТРОЎСКІ Аляксей Анісавіч, н. у 1921, рад., прапаў без вестак.

ПЯШКУН Яўген Анікеевіч, н. у 1920, рад., прапаў без вестак у 1944.

РУЗІН Мотыль Абрамавіч, н. у 1907, рад., прапаў без вестак у 1944.

РЫКОЎСКІ Мікалай Андрэевіч, н. у 1918, рад., загінуў 29.8.1941 каля в. Тарапец Цвярской вобл.

САЛЕЙНІК (САЛОНІК) Іван Пятровіч, н. у 1907, прапаў без вестак у 1944.

САМАТКАН Андрэй Дзянісавіч, н. у 1909, рад., прапаў без вестак у 1944.

САМАТКАН Мікалай Іванавіч, н. у 1919, кап., загінуў, пахаваны ў Растоўскай вобл.

САМАТКАН Раман Дзянісавіч, н. у 1914, рад., прапаў без вестак у 1944.

САМАТКАН Раман Ульянавіч, н. у 1915, сярж., кам. аддз., прапаў без вестак 7.5.1944.

САМАТКАН Сяргей Дзянісавіч, н. у 1907, рад. 79 гв. сп 26 гв. сд 11 гв. А, загінуў 16.10.1944 пры вызваленні Літвы.

САМАТКАН Ульян Раманавіч, рад., прапаў без вестак.

СЕВЕРАЎ Канстанцін Фёдаравіч.

СЕДАВУС Аляксандр Міронавіч (Маркавіч), н. у 1916, рад., прапаў без вестак.

СЕРЫКАЎ Уладзімір Акімавіч, н. у 1923, рад. 771 сп 137 сд 48 А, загінуў 22.2.1944 пры вызваленні Светлагорскага р-на.

СПЯВАК Барыс Якаўлевіч, н. у 1922, лейт., кам. узвода 33 тбр, загінуў 3.12.1943 каля в. Карэлава Цвярской вобл.

СУЗАН Мотыль Абрамавіч, н. у 1907, рад., прапаў без вестак у 1944.

ТАРАСІК Васіль Якаўлевіч, рад., прапаў без вестак.

ТАРАСІК Мікалай Дзмітрыевіч, н. у 1907, рад. 48 А, прапаў без вестак у 1944.

УСХОПЧЫК Андрэй Ануфрыевіч, н. у 1915, рад., прапаў без вестак у 1942.

ХАВІН Зусь Пінхусавіч, н. у 1904, рад., прапаў без вестак у 1944.

ХАВІН Рыгор Аронавіч, н. у 1911, рад., прапаў без вестак у 1944.

ХАВІН Шлёма Аронавіч, н. у 1908, рад., прапаў без вестак у 1944.

ЦЕСЛЯ Яфім Сяргеевіч, рад., прапаў без вестак.

ЦЫБУЛЬСКІ Глеб Іванавіч, н. у 1905, рад. 298 сп 186 сд 3 А, памёр ад ран 15.9.1943.

ШАЛЬНОВІЧ Мікалай Іванавіч, н. у 1914, сярж., кам. аддз., прапаў без вестак у 1944.

ШВЕЦ Аляксандр Міхайлавіч, н. у 1919, рад., прапаў без вестак у 1944.

ШВЕЦ Аляксандр Ціханавіч, н. у 1902, рад., прапаў без вестак у 1944.

ШВЕЦ Яфім Ціханавіч.

ШОЛКАВІЧ Міхаіл Пятровіч, рад., прапаў без вестак.

ШОЛКАВІЧ Пётр Іванавіч.

ШУРПО Аляксей Мікітавіч, н. у 1907, рад., прапаў без вестак у 1944.

ШУРПО Васіль Мікітавіч, н. у 1907, рад., прапаў без вестак у 1944.

ШУРПО Леанід Мікітавіч.

ШУРПО Павел Мікітавіч, н. у 1906, рад., прапаў без вестак у 1944.

ШУРПО Пётр Георгіевіч.

ШУРПО Піліп Георгіевіч.

ШУРПО Рыгор Іванавіч.

ШУРПО Рыгор Рыгоравіч, рад., прапаў без вестак.

ШЫКЛА Аляксандр Якаўлевіч, рад., прапаў без вестак.

ШЫКЛА Міхаіл Карнеевіч, н. у 1911, рад., прапаў без вестак у 1944.

ШЫКЛА Уладзімір Якаўлевіч, н. у 1912, рад., прапаў без вестак у 1944.

ШЫКЛА Фама Якаўлевіч.

ЭСКІН Арон Ісакавіч, н. у 1919, рад., прапаў без вестак у 1944.

ЭСКІН Самуіл Ісакавіч, н. у 1924, рад. 78 ад, загінуў 25.9.1943 пры вызваленні Запарожскай вобл. (Украіна).

ЯНІЦКІ Пётр Рыгоравіч (Георгіевіч), н. у 1918, рад., прапаў без вестак у 1944.

ГОРАД РЭЧЫЦА

АБРАМОВІЧ Аляксандр Мікалаевіч, н. у 1909, рад., прапаў без вестак у 1944.

АБРАМОВІЧ Канстанцін Іванавіч, лейт., загінуў 28.9.1944 пры вызваленні Польшчы.

АБРАМОВІЧ Леанід Паўлавіч, н. у 1925, рад. 194 Рэчыцкай сд 48 А, загінуў 16.12.1943 каля в. Новае Жыццё Жлобінскага р-на.

АБРАМОВІЧ Леанід Сямёнавіч, рад., бранябойшчык 392 сп 73 сд 48 А, загінуў 15.4.1944 каля в. Ляды Жлобінскага р-на, пахаваны ў брацкай магіле ў в. Кабанаўка.

АБРАМОВІЧ Мікалай Антонавіч, н. у 1900, яфр., сапёр 17 сд 48 А, быў цяжка паранены пры вызваленні Польшчы, памёр ад ран 5.9.1944, пахаваны ў Варшаўскім ваяв.

АБРАМОВІЧ Мікалай Яфімавіч, н. у 1916, кап., кам. роты, быў цяжка паранены пры вызваленні Германіі, памёр ад ран 6.7.1945.

АБРАМОВІЧ Міхаіл Андрэевіч, н. у 1918, рад., прапаў без вестак у жніўні 1941.

АБРАМОВІЧ Міхаіл Іванавіч, н. у 1922, рад. 47 сп 108 сд, загінуў 3.1.1942 каля в. Іванцава Маскоўскай вобл.

АБРАМОВІЧ Міхаіл Фёдаравіч, н. у 1912, лейт., загінуў 18.2.1945.

АБРАМОВІЧ Таццяна Сцяпанаўна, н. у 1915, справавод-машыністка, прапала без вестак у кастрычніку 1941.

АБРАМОВІЧ Уладзімір Фёдаравіч, н. у 1908, мал. лейт., прапаў без вестак у ліпені 1942.

АГРОСКІН Уладзімір Геселевіч, н. у 1913, лейт., загінуў 17.9.1944 пры вызваленні Эстоніі.

АГУНОВІЧ Пётр Іванавіч, н. у 1915, мал. сярж., кам. аддз. 16 сп 102 сд 48 А, загінуў 19.10.1944 пры вызваленні Польшчы, пахаваны ў Варшаўскім ваяв.

АЗАРАНКА Парфір Сямёнавіч, н. у 1917, рад. 48 А, прапаў без вестак у 1944.

АЗАРАЎ Іван Сяргеевіч, н. у 1908, рад., загінуў 20.7.1945 пры вызваленні Германіі.

АКУЛАЎ Фёдар Фёдаравіч, н. у 1916, ст. сярж., пам. кам. узвода 235 сп 28 сд, загінуў 11.10.1943, пахаваны ў в. Гарушкі Невельскага р-на Пскоўскай вобл.

АЛЬБІНСКІ Давід Барысавіч, н. у 1924, мал. лейт., кам. танка 24 тбр 5 тк, загінуў 17.8.1944 пры вызваленні Латвіі.

АЛЯКСЕЕЎ Мікалай Аляксеевіч, н. у 1922, рад., прапаў без вестак.

АНІКЕЕНКА Аляксандр Ларывонавіч, н. у 1904, ст. сярж., кам. аддз. 1348 сп 399 Навазыбкаўскай сд 42 ск 48 А, загінуў 30.3.1944.

АНЦІПАЎ Аляксандр Рыгоравіч, н. у 1926, рад., разведчык 238 сд 121 ск 50 А, быў цяжка паранены пры вызваленні Польшчы, памёр ад ран 17.4.1945.

АПОСТАЛАЎ Дзмітрый Піменавіч (Патапавіч), н. у 1923, рад. 105 гв. сп 34 гв. сд., прапаў без вестак 26.11.1942 на тэрыторыі Калмыкіі. Згодна іншых даных — прапаў без вестак у ліпені 1944.

АРКЛІС Барыс Лазаравіч, н. у 1924, рад. 2 гв. мсбр, загінуў 28.6.1944 пры вызваленні Мінскай вобл.

АРКЛІС Барыс Шмеркавіч, н. у 1926, рад., загінуў 16.3.1945 пры вызваленні Венгрыі.

АРКЛІС Барыс Якаўлевіч, н. у 1924, гв. яфр., загінуў 28.6.1944 пры вызваленні Мінскай вобл.

АРКЛІС Лазар Рыгоравіч, н. у 1921, рад., загінуў 10.1.1942 на Ленінградскім фронце.

АРКЛІС Сямён Маркавіч, н. у 1902, рад., ездавы, загінуў 25.6.1944 у в. Каласы Рагачоўскага р-на, пахаваны ў в. Заполле.

АРОНЧЫК Самуіл Шаломавіч, н. у 1909, мал. ваентэхнік 539 сп 108 сд, прапаў без вестак.

АРЛОЎ Мікалай Герасімавіч, н. у 1908, ст. сярж., загінуў 8.7.1943.

АСОЎСКІ Мікалай Данілавіч, н. у 1903, рад., прапаў без вестак у 1944.

АСТАПЕНКА Апанас Мацвеевіч, н. у 1909, ст. лейт. 889 ап 328 сд, быў цяжка паранены ў баі за Смаленшчыну, памёр ад ран 3.2.1942.

АСТАПЕНКА Фёдар Кандратавіч, н. у 1900, рад. 30 сп 102 сд 48 А, загінуў 3.11.1944 пры вызваленні Польшчы, пахаваны ў Варшаўскім ваяв.

АСТАШКА Георгій Цімафеевіч, н. у 1900, рад., памёр ад ран 16.4.1944.

АТАМАНЧУК Леанід Восіпавіч, н. у 1905, рад., памёр ад ран 12.4.1942.

АТАМАНЧУК Усевалад Нічыпаравіч, н. у 1924, мал. лейт., загінуў 31.10.1944 пры вызваленні Латвіі.

АЎСЯНІКАЎ Іван Піліпавіч, н. у 1910, быў у палоне, пасля вызвалення — рад. 48 А, прапаў без вестак 1.1.1944.

АФАНАСЬЕЎ Віталь Паўлавіч, н. у 1917, сярж., вадзіцель танка, загінуў.

АХРАМЧУК Аляксандр Платонавіч, гв. яфр., загінуў 17.4.1945 пры вызваленні Германіі.

АЧЭЕЎ (АГЕЕЎ) Максім Іванавіч, н. у 1907, рад., загінуў у палоне 24.10.1944.

АШАНСКІ (АРШАНСКІ) Рувім Мордухавіч, н. у 1908, сярж., загінуў 3.4.1944.

АШУРКІН Максім Пятровіч, н. у 1909, рад. 129 сп 93 сд, загінуў 8.9.1943 пры вызваленні Украіны.

АШЫНОЎСКІ Абрам Хаймавіч, н. у 1904, рад., загінуў 21.11.1941.

АШЫНОЎСКІ Леанід Абрамавіч, н. у 1926, рад., прапаў без вестак у 1944.

БАБІЦКІ Барыс Рыгоравіч, н. у 1897, ст. палітрук, палітрук роты 154 сд, загінуў 26.8.1942.

БАБІЦКІ Майсей Гіляравіч, н. у 1906, рад. 975 сп 253 сд, загінуў 18.11.1941.

БАБІЦКІ Майсей Мордухавіч, н. у 1907, рад., прапаў без вестак у 1944.

БАБІЦКІ Меер Ільіч, мал. лейт. 170 тбр, загінуў 10.1.1945.

БАБІЦКІ Міхаіл Абрамавіч, н. у 1902, рад. 1 сп 3 сд, прапаў без вестак.

БАБІЦКІ Міхаіл Рыгоравіч, н. у 1912, мал. лейт., кам. узвода 608 сп 45 сд 5 А, прапаў без вестак.

БАБІЦКІ Харытон Данілавіч, рад. 219 гв. сп, загінуў 26.12.1944 пры вызваленні Латвіі.

БАБРОЎНІК Дзмітрый Еўдакімавіч, н. у 1921, рад., прапаў без вестак у 1944.

БАБРОЎНІК Дзмітрый Яфімавіч, н. у 1915, рад. 490 гап. Быў у палоне. Пасля вызва-

лення — ст. сяржант. 48 А, прапаў без вестак 24.2.1944.

БАБРОЎНІКАЎ Барыс Баніфацьевіч, н. у 1924, рад. 830 сп 238 сд 121 к 50 А, загінуў 9.4.1944.

БАБЧАНОК Аляксандр Кірылавіч, н. у 1913, старш., прапаў без вестак у 1943.

БАБЧАНОК Барыс Міхайлавіч, н. у 1910, кап., нам. кам. б-на, загінуў 4.8.1943.

БАБЧАНОК Іван Кузьміч, рад., быў цяжка паранены на Ленінградскім фронце, памёр ад ран 14.2.1943.

БАБЧАНОК Іван Мікалаевіч, н. у 1910, ст. лейт., выкладчык ваеннага вучылішча, прапаў без вестак у 1943.

БАБЧАНОК Лаўрэн Іванавіч, рад. 48 А, прапаў без вестак у 1944.

БАБЧАНОК Рыгор Аляксеевіч, н. у 1907, рад., прапаў без вестак у 1944.

БАБЧАНОК Сяргей Міхайлавіч, н. у 1926, рад. 1318 зстап 1 азстбр, загінуў 26.12.1943.

БАБЧАНОК Уладзімір Арцёмавіч, н. у 1897, рад., артылерыст 37 асбр, загінуў 6.6.1942 на Ленінградскім фронце.

БАБЫР Андрэй Ціханавіч, н. у 1924, рад. 422 сп 170 сд 48 А, загінуў 8.12.1943 пры вызваленні Жлобінскага р-на.

БАГДАНАЎ Абрам Саламонавіч, н. у 1909, ст. палітрук, прапаў без вестак у студзені 1942.

БАГДАНАЎ Міхаіл Пракопавіч, н. у 1921, рад., прапаў без вестак у 1944.

БАГДАНОВІЧ Леанід Станіслававіч, н. у 1923, рад., прапаў без вестак.

БАГДАНОВІЧ Піліп Фёдаравіч, н. у 1913, ст. лейт., кам. роты 295 сп 183 сд, загінуў 12.7.1943 пры вызваленні Курскай вобл.

БАКСАМБАУМ Давід Ідзелевіч, мал. лейт., загінуў у 1942 каля в. Грэшня Арлоўскай вобл.

БАЛАШЧАНКА Аляксей Яфімавіч, н. у 1918, рад., прапаў без вестак у 1944.

БАЛАШЧАНКА Фядос Лявонавіч, н. у 1905, рад., прапаў без вестак у 1944.

БАЛВАЧОЎ Фёдар Васільевіч, н. у 1912, рад., прапаў без вестак у 1944.

БАНДАРЭНКА Аляксей Мікалаевіч, рад. 33 мсбр, загінуў 2.12.1942 пад г. Сталінград, пахаваны каля с. Ягаднае.

БАНДАРЭНКА Ілья Несцеравіч, н. у 1916, рад., повар 1015 сп 285 сд, прапаў без вестак 5.11.1941.

БАНДАРЭНКА Ілья Фёдаравіч, н. у 1917, быў у палоне. Пасля вызвалення — рад. 48 А, прапаў без вестак 24.2.1944.

БАНДАРЭНКА Лявон Васільевіч, н. у 1912, рад., сувязіст 872 гв. ап 12 ад прарыву РГК, загінуў 27.1.1945 пры вызваленні Польшчы, пахаваны ў Познаньскім ваяв.

БАНДАРЫК Дзмітрый Якаўлевіч, н. у 1908, рад. 20 сд 28 А, загінуў 24.10.1944 пры вызваленні Усходняй Прусіі.

БАРАВІК Міхаіл Пятровіч, н. у 1902, рад., прапаў без вестак у 1944.

БАРАН Васіль Цімафеевіч, н. у 1920, рад., прапаў без вестак.

БАРОДЗІЧ Аляксандр Аляксандравіч, н. у 1906, мал. лейт., кам. танка 7 гв. тбр 2 ударнай А, загінуў 16.3.1942 на Ленінградскім фронце.

БАРОДЗІЧ Міхаіл Данілавіч, н. у 1913, ст. лейт., загінуў 16.12.1943 на Ленінградскім фронце, пахаваны ў в. Мякоціна Пскоўскай вобл.

БАРЫСАВЕЦ Сцяпан Паўлавіч, н. у 1908, рад., прапаў без вестак у 1944.

БАРЫСЕНКА Міхаіл Макаравіч, н. у 1921, рад. 616 сп 194 Рэчыцкай сд 48 А, загінуў 8.8.1944 пры вызваленні Польшчы, пахаваны ў Беластоцкім ваяв.

БАЧЫЛА Рыгор Яфімавіч, н. у 1902, рад., прапаў без вестак у 1944.

БЕЛАВУСАЎ Аляксандр Дзям'янавіч, н. у 1921, рад., прапаў без вестак 7.3.1943.

БЕЛАВУСАЎ Восіп Аляксандравіч, н. у 1902, афіцэр, прапаў без вестак.

БЕЛАВУСАЎ Мікалай Дзям'янавіч, н. у 1918, рад., прапаў без вестак.

БЕЛАВУСАЎ Пётр Трафімавіч, н. у 1917, рад., прапаў без вестак.

БЕРЛІН (БЕРЛІНГ) Зяма Айзікавіч, н. у 1923, рад., загінуў 27.4.1944 пры вызваленні Германіі.

БЕРЛІН Іосіф Айзікавіч, н. у 1916, рад. 160 сп 224 сд, загінуў 5.7.1944 пры вызваленні Карэліі.

БЕЛЫ Дзмітрый Дзмітрыевіч, н. у 1904, рад., прапаў без вестак у 1944.

БЕЛЬМАН Шэвель Абрамавіч, н. у 1922, рад., сувязіст, прапаў без вестак.

БІЛЕЙШЧЫЦ Станіслаў Купрыянавіч, н. у 1920, рад., прапаў без вестак у 1944.

БІРУКОЎ Георгій Мікалаевіч, н. у 1899, рад., аўтаматчык 245 гв. сп 84 гв. сд 26 гв. ск 11 гв. А, прапаў без вестак у 1945.

БІЧАРОЎ Павел Васільевіч, н. у 1920, рад., прапаў без вестак.

БЛІЗНЕЦ Васіль Ігнатавіч, н. у 1914, рад., прапаў без вестак.

БЛІЗНЕЦ Васіль Ігнатавіч, н. у 1924, рад., разведчык 831 ап, загінуў 18.12.1942 каля в. Пшанічына Смаленскай вобл.

БЛІЗНЕЦ Віктар Восіпавіч, н. у 1912, старш. 161 сп 95 сд, загінуў 27.11.1942 пад г. Сталінград.

БЛЯХЕР Аўрам Майсеевіч (Моўшавіч), н. у 1905, рад., прапаў без вестак у 1944.

БОЙТМАН Леанід Пятровіч, н. у 1925, рад., загінуў 3.3.1945.

БОРАР Зусь Мендзелевіч, рад., быў цяжка паранены на Ленінградскім фронце, памёр ад ран 8.2.1942, пахаваны ў в. Змейска Наўгародскай вобл.

БОРСУК Ануфрый Васільевіч, н. у 1902, рад., санітар 624 сп 137 сд 48 А, загінуў 12.1.1945 пры вызваленні Польшчы, пахаваны ў Варшаўскім ваяв.

БОРСУК Іван Мікалаевіч, н. у 1922, рад. 184 сп 62 гв. сд, прапаў без вестак 11.1.1944.

БОРСУК Мікалай Іванавіч, н. у 1898, рад., прапаў без вестак у 1944.

БРАЗДЗЕЦКІ Сцяпан Васільевіч, н. у 1916, лейт., прапаў без вестак у 1942.

БРАТКОЎСКІ Міхаіл Восіпавіч, н. у 1901, рад. 479 сп 149 сд, загінуў 30.1.1944 каля с. Навасёлкі Ровенскай вобл. (Украіна).

БРУЯК Мікалай Данатавіч, н. у 1917, рад., сапёр 226 сп 63 сд 5 А, загінуў 26.1.1944 пры вызваленні Віцебскай вобл., пахаваны ў Дубровенскім р-не.

БУБНОЎ Леанід Восіпавіч, н. у 1920, рад. 52 гв. сбр, загінуў 23.2.1942 на Ленінградскім фронце, пахаваны каля в. Боркі.

БУЙМІСТР Міхаіл Яфімавіч, н. у 1915, рад., прапаў без вестак у 1944.

БУЙНЕВІЧ Васіль Францавіч, н. у 1920, рад., прапаў без вестак.

БУРДО Гіран Пінхусавіч, н. у 1904, рад., прапаў без вестак у 1944.

БУРКОЎСКІ Аляксандр Фёдаравіч, н. у 1920, рад. 194 Рэчыцкай сд 48 А, загінуў 19.11.1943.

БУРКОЎСКІ Міхаіл Фёдаравіч, н. у 1911, рад. 470 сп 194 Рэчыцкай сд 48 А, загінуў 14.12.1943 пры вызваленні Жлобінскага р-на.

БУХАР Восіп Міхайлавіч, н. у 1919, рад., прапаў без вестак.

БЫКОЎСКІ Павел Нічыпаравіч, н. у 1915, мал. лейт., кам. узвода 222 сп 49 сд 76 ск 49 А, прапаў без вестак у 1943.

БЫКОЎСКІ Уладзімір, лейт., прапаў без вестак.

БЫНДА Іван Васільевіч, н. у 1907, гв. рад., сувязіст 93 гв. сп 51 гв. сд, загінуў 19.12.1942 пад г. Сталінград.

БЫСТРОЎ Канстанцін Пятровіч, н. у 1912, яфр., нам. кам. узвода 20 сд 28 А, загінуў 12.2.1945 пры вызваленні Усходняй Прусіі.

БЯЛУН Васіль Аляксеевіч, н. у 1918, лейт., кам. роты 64 гв. сд, загінуў 14.1.1943 на Ленінградскім фронце.

БЯРЫЛА Мікалай Іванавіч, н. у 1918, рад. 210 сп, загінуў 26.2.1945 пры вызваленні Латвіі.

БЯССМЕРТНЫ Георгій Цярэнцьевіч, н. у 1922, лейт., кам. роты 989 сп, быў цяжка паранены пры вызваленні Польшчы, памёр ад ран 24.11. 1944.

БЯССМЕРТНЫ Мікалай Кірылавіч, н. у 1924, рад. 102 сд 48 А, быў цяжка паранены пры вызваленні Светлагорскага р-на, памёр ад ран 23.2.1944.

БЯССМЕРТНЫ Мікалай Рыгоравіч, н. у 1924, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

БЯССМЕРТНЫ Міхаіл Паўлавіч, н. у 1908, рад., прапаў без вестак.

ВАЗЮРА Дзмітрый Мікалаевіч (Нікадзімавіч), н. у 1895, рад. 393 сп, быў цяжка паранены пры вызваленні Украіны, памёр ад ран 4.12.1943, пахаваны ў с. Грыбава Рудня Чарнігаўскай вобл.

ВАЙЦЯШОНАК Юзеф Пятровіч, н. у 1923, рад. 1285 сп 60 сд 125 ск 47 А, прапаў без вестак 4.12.1943 пры вызваленні Светлагорскага р-на.

ВАКСЕР (ВАКСАЎ) Ісак Абрамавіч, н. у 1923, гв. сярж., наводчык гарматы 59 гв. сд, загінуў 9.1.1943 каля х. Сідарава-Іванаўскі Тарасаўскага р-на Растоўскай вобл.

ВАЛОХІН Аляксандр Сямёнавіч, н. у 1912, санітар 526 ап РГК, прапаў без вестак 23.7.1943 каля г. Растоў.

ВАЛЬФСОН Міхаіл Захаравіч, н. у 1920, рад. 874 ап, прапаў без вестак.

ВАЛЬФСОН Рувім, рад., прапаў без вестак у лістападзе 1944.

ВАЛЬФСОН Файвель Ошеравіч, н. у 1902, рад., прапаў без вестак.

ВАЛЬФСОН Якаў Абрамавіч, н. у 1907, рад., загінуў 3.2.1943 каля с. Нікіцкае Шчыгроўскага р-на Курскай вобл.

ВАЛЯВАХІН Якаў Якаўлевіч, н. у 1922, мал. лейт., кам. узвода 717 сп 170 сд 48 А, загінуў 9.3.1943.

ВАНІЧАК Кім Юзікавіч, н. у 1924.

ВАНСОВІЧ Іван Сямёнавіч, н. у 1907, рад. 1019 сп 307 сд 50 А, загінуў 26.2.1944 пры вызваленні Светлагорскага р-на.

ВАРАБ'ЁЎ Міхаіл, н. у 1922, рад. 8 гв. сд, загінуў 3.4.1942 на Ленінградскім фронце, пахаваны ў в. Сопкі Холмскага р-на Наўгародскай вобл.

ВАРАБ'ЁЎ Яфім Іванавіч, н. у 1904, сярж., кам. аддз., прапаў без вестак у жніўні 1941.

ВАРАНОВІЧ Парфір Анціпавіч, н. у 1904, памёр ад ран 1.12.1943, пахаваны ў с. Харобічы Чарнігаўскай вобл. (Украіна).

ВАРОНА Іван Андрэевіч, н. у 1925, рад. 470 сп 94 Рэчыцкай сд, 48 А, загінуў каля в. Плесавічы Жлобінскага р-на, пахаваны ў в. Каротквічы.

ВАРОНА Міхаіл Іванавіч, н. у 1898, рад. 1234 сп 370 сд 69 А, загінуў 30.10.1942 на Ленінградскім фронце.

ВАРОНІН Барыс Міхайлавіч, н. у 1923, рад., прапаў без вестак у жніўні 1944.

ВАСІЛЕЦ Андрэй Ціханавіч, н. у 1918, рад., прапаў без вестак.

ВАСІЛЯВІЦКІ Барыс Львовіч, н. у 1910, мал. лейт., кам. узвода 101 сп 85 сд, загінуў 30.7.1942.

ВАСІЛЯВІЦКІ Рахмель Нахманавіч, н. у 1924, рад., прапаў без вестак у снежні 1944.

ВАСІЛЯВІЦКІ Сроль Іванавіч, н. у 1918, рад., прапаў без вестак у верасні 1944.

ВАСІЛЯВІЦКІ Цэлій Эйзеравіч, н. у 1917, рад. 46 гап 124 сд, прапаў без вестак 4.7.1942 у час пераправы праз р. Дон.

ВАСІЛЯВІЦКІ Шайя Эйзеравіч, н. у 1919, рад., прапаў без вестак.

ВАСІЛЯВІЦКІ Якаў Ільіч, н. у 1922, рад., прапаў без вестак у 1942.

ВІГІНЁЎСКІ Антон Ільіч, н. у 1908, старш., прапаў без вестак у лютым 1944.

ВІЛДЗЕНСКІ Міхаіл Цімафеевіч, н. у 1918, сярж., сапёр, прапаў без вестак.

ВІЛЕНСКІ Лейвік Шмулевіч, н. у 1898, ст. ваенфельчар, загінуў у ліпені 1942.

ВІЛЕНСКІ Леў Абрамавіч, сярж., загінуў 13.8.1942 каля в. 8 Сакавіка Арлоўскай вобл.

ВІЛЕНСКІ Міхаіл Цэлевіч, н. у 1917, мал. лейт., кам. агнявога ўзвода 358 сд, загінуў 27.11.1943 пры вызваленні Віцебскай вобл.

ВІННІЧАК Сцяпан Іванавіч, н. у 1910, лейт., загінуў 24.8.1941 каля с. Дабранка Рэпкінскага р-на Чарнігаўскай вобл. (Украіна).

ВІШНЕЎСКІ Антон Ільіч, н. у 1908, рад., прапаў без вестак.

ВІШНЯВЕЦКІ Васіль Пятровіч, н. у 1924, рад., прапаў без вестак у ліпені 1944.

ВІШНЯК Дзмітрый Мікалаевіч, н. у 1911, рад., прапаў без вестак у ліпені 1944.

ВІШНЯК Фёдар Сцяпанавіч, н. у 1922, рад., нам. кам. аддз. 194 сп 162 сд, загінуў 19.7.1944.

ВОЛЧАК Ліпа, н. у 1923.

ВЫСОЦКІ Міхаіл Давідавіч, лейт., кам. роты танкаў Т-70 437 тб 178 тбр 10 тк, загінуў 21.7.1943 пры вызваленні Курскай вобл.

ВЯСЁЛЫ Ісаак Залманавіч, мал. сярж. 264 сп 87 гв. сд 1 гв. ск 51 А, загінуў 25.8.1943 каля раз'езда Квашына Данецкай вобл.

ВЯСЁЛЫ Мордух Залманавіч, н. у 1898, рад. 18 А, загінуў 30.11.1944 пры вызваленні Чэхаславакіі.

ГАДЛЕЎСКІ Мікалай Сцяпанавіч, н. у 1907, рад. 744 сп 149 сд, загінуў 20.12.1943 пры вызваленні Жытомірскай вобл. (Украіна).

ГАДЧАНКА Мікалай Антонавіч, н. у 1908, сярж., радыст 113 сд, загінуў 19.8.1942 каля в. Жыглаўка Смаленскай вобл.

ГАЙДАШ Алег (Аляксандр) Анатольевіч.

ГАЙДАШ Анатоль Анатольевіч, н. у 1923.

ГАЙДАШ Ігар Якаўлевіч, н. у 1926, рад., прапаў без вестак у чэрвені 1944.

ГАЙДАШ Яўген Якаўлевіч, н. у 1912, рад., прапаў без вестак у 1944.

ГАЛКІН Міхаіл Лявонавіч, н. у 1920, сярж. 49 тбр, загінуў 23.7.1942 каля с. Лебядзінае Варонежскай вобл.

ГАЛКІН Навум Львовіч, н. у 1923, рад. 1102 сп 327 сд, загінуў 27.9.1942 на Ленінградскім фронце.

ГАЛУШКА Іван Ціханавіч, н. у 1911, рад., прапаў без вестак у чэрвені 1944.

ГАЛЬДШТЭЙН Гірш Майсеевіч, н. у 1911, мал. лейт., прапаў без вестак.

ГАЛЬДШТЭЙН Зэлік Беркавіч, н. у 1912, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ГАЛЬДШЭЙН Навум Майсеевіч, н. у 1908, рад. стралок 147 гв. сп 49 гв. сд 13 гв. ск 2 гв. А, загінуў 5.1.1943, пахаваны ў Растоўскай вобл.

ГАЛЬДШЭЙН Шымон Майсеевіч, н. у 1900, рад., стралок, прапаў без вестак у студзені 1944.

ГАЛЬДШЭЙН Якаў Барысавіч, н. у 1909, лейт., кам. узвода, загінуў 9.10.1943 на Ленінградскім фронце.

ГАНЖА Іван Аляксеевіч, н. у 1915, рад., стралок, прапаў без вестак у чэрвені 1944.

ГАНТМАН Залман (Золман) Майсеевіч, н. у 1912, ст. лейт., загінуў 4.2.1945 пры вызваленні Германіі.

ГАНЧАРЭНКА Павел Фёдаравіч, н. у 1907, рад., стралок, прапаў без вестак у чэрвені 1944.

ГАПОНАЎ Павел Яфімавіч, н. у 1926, прызываўся Журавіцкім РВК, рад., тэлефаніст, быў цяжка паранены пад г. Ленінград, памёр ад ран 28.2.1945.

ГАПОНЕНКА Леанід Канстанцінавіч, н. у 1921, памёр ад ран.

ГАПОНЕНКА Максім Пракопавіч, рад., загінуў 25.12.1941 у Курскай вобл.

ГАПОНЕНКА Міхаіл Канстанцінавіч, н. у 1922, лейт., кам. танка 513 атб, загінуў 27.12.1942 каля в. Гарбы Старарускага р-на Ленінградскай вобл.

ГАПОНЕНКА Нічыпар Севасцьянавіч, н. у 1919, сярж., нам. кам. гарматы 67 А, загінуў 27.7.1943 на Ленінградскім фронце.

ГАРАВЫ (ГАРАВОЙ) Бенцыян Натанавіч, н. у 1904, рад., прапаў без вестак у чэрвені 1944.

ГАРАВЫ Рыгор Натанавіч, н. у 1909, яфр., ездавы 712 сп 132 сд 77 ск 47 А, загінуў 21.7.1943 каля в. Тросна Курскай вобл.

ГАРАЕЎ Сяргей Сяргеевіч, н. у 1914, рад. стралок 48 А, памёр ад ран 15.2.1944.

ГАРБАЧЭЎСКІ Антон Дзямідавіч, н. у 1918, сярж., кам. аддз., прапаў без вестак 26.6.1941.

ГАРБАЧЭНКА Васіль Васільевіч, н. у 1911, рад., прапаў без вестак у красавіку 1944.

ГАРБУНОЎ Васіль Іванавіч, н. у 1908, рад., прапаў без вестак у чэрвені 1944.

ГАРДЗІЕНКА Леанід Ларывонавіч, н. у 1918, мал. лейт., лётчык 508 завп 205 завд, прапаў без вестак 3.6.1943.

ГАРОШКА Анатоль Аляксандравіч, рад. 299 ап, прапаў без вестак 19.2.1945.

ГАРОШКА Ігнат Парфіравіч, н. у 1896, рад. 234 сп 76 сд 114 ск 70 А, загінуў 8.1.1944 пры вызваленні Калінкавіцкага р-на, пахаваны ў в. Аляксандраўка.

ГАРУНОЎ Мікалай Сямёнавіч, н. у 1911, ваенурач 3 рангу, ст. урач 369 сд 30 А, прапаў без вестак.

ГАРЫВОДСКІ Абрам Беркавіч, н. у 1920, рад., прапаў без вестак у чэрвені 1944.

ГАРЫВОДСКІ Мацвей Навумавіч, н. у 1902, рад., нумар гарматнага разліку 576 ап, прапаў без вестак 31.1.1943.

ГАРЫВОДСКІ Шэвель Янкелевіч, рад., прапаў без вестак у маі 1944.

ГАРЭЛІК Іосіф Сямёнавіч (Сімхавіч), н. у 1921, курсант, прапаў без вестак у жніўні 1942.

ГАРЭЛІК Ісаак Вульфавіч, н. у 1911, рад., прапаў без вестак у 1944.

ГАРЭЛІК Майсей Аронавіч, н. у 1908, рад., прапаў без вестак у чэрвені 1944.

ГАРЭЛІК Мендзель Давыдавіч, н. у 1924, сярж., прапаў без вестак у красавіку 1944.

ГАРЭЛІК Тэвель Шмуйлавіч, ваенны інжынер 3 рангу, прапаў без вестак у ліпені 1942.

ГАРЭЛІК Шлёма Савельевіч, н. у 1903, рад. 42 гв. мп 53 А, быў цяжка паранены на Ле-

нінградскім фронце, памёр ад ран 3.7.1942, пахаваны ў в. Сысоева.

ГАРЭЛІК Шлёма Шэвелевіч, н. у 1908, рад., прапаў без вестак у чэрвені 1944.

ГАРЭЛІК Янкель Львовіч, н. у 1906, рад., прапаў без вестак у 1944.

ГАРЭЛІК Янкель Мінтанавіч, н. у 1906, рад., прапаў без вестак.

ГЕЛЬЗІН Сямён Лазаравіч, мал. сярж. 72 ап, загінуў 29.9.1944 пры вызваленні Латвіі, пахаваны ў Лімбажскім р-не.

ГЕРАНІН Яфім Яўграфавіч, н. у 1905, рад., прапаў без вестак у верасні 1944.

ГЕРМАН Андрэй К., н. у 1908, лейт., кам. узвода, прапаў без вестак.

ГЕРЧЫКАЎ Леў Львовіч, н. у 1910, рад., прапаў без вестак у красавіку 1943.

ГЕРЧЫКАЎ Хайм Айзікавіч, н. у 1914, сярж., танкіст, прапаў без вестак у снежні 1943.

ГЕРЧЫКАЎ Яўсей Нінхусавіч, н. у 1911, рад., загінуў 26.11.1941 каля с. Персіянаўка Варашылаўградскай вобл. (Украіна).

ГЕРШТЭЙН Ізраіль Ошэравіч, мал. лейт., загінуў 27.3.1945.

ГІЛЕЎ Сяргей Аляксеевіч, н. у 1916, рад., прапаў без вестак у лістападзе 1943.

ГІНДЗІН Барыс Шлёмавіч, палітрук, прапаў без вестак у 1941.

ГІНЗБУРГ Шалом Мендзелевіч, н. у 1913, рад., прапаў без вестак.

ГЛЕЎКІЙ Барыс Пракопавіч, н. у 1899, рад., прапаў без вестак у жніўні 1944.

ГЛУСКІН Мацвей Барысавіч, н. у 1902, рад., прапаў без вестак у 1944.

ГЛУСКІН Навім Зісевіч, н. у 1910, сярж., прапаў без вестак у першых баях на граніцы ў 1941.

ГЛУСКІН Хема Барысавіч, старш., загінуў 17.9.1941 каля в. Хаткі Лоеўскага р-на Гомельскай вобл.

ГОЛУБАЎ (ГОЛУБЕЎ) Азік Гіршавіч, н. у 1909, рад., прапаў без вестак у жніўні 1944.

ГОЛУБАЎ Андрэй Якаўлевіч, н. у 1911, рад., прапаў без вестак у чэрвені 1944.

ГОЛУБАЎ Ісаак Майсеевіч, н. у 1921, рад., прапаў без вестак у сакавіку 1944.

ГОЛУБАЎ Майсей Нохімавіч, н. у 1892, рад., прапаў без вестак у лістападзе 1943.

ГОЛУБАЎ Сямён Майсеевіч, рад., прапаў без вестак у чэрвені 1944.

ГОЛУБАЎ Сямён Міхайлавіч, н. у 1926, рад., прапаў без вестак у 1945.

ГОЛЫШ Парфір Кузьміч, н. у 1916, старш., нам. кам. узвода 60 сп Наўгародскай сд, загінуў 16.1.1944 на Ленінградскім фронце.

ГОЛЬДЗІН Барыс Рыгоравіч, н. у 1895, падпалкоўнік, загінуў 7.9.1944 пры вызваленні Польшчы.

ГОЛЯС Аляксандр Мікалаевіч, н. у 1909, ст. лейт., пам. нач. штаба 164 ап, прапаў без вестак у снежні 1941.

ГОРСКІ Аляксандр Васільевіч, н. у 1906, рад., сапёр, прапаў без вестак у снежні 1944.

ГОРСКІ Павел Рыгоравіч, н. у 1896, рад., прапаў без вестак.

ГРАБЦЭВІЧ Кузьма Пятровіч, рад. 343 сп 129 сд, загінуў 14.9.1941 на Смаленшчыне.

ГРАБУН Леанід Міхайлавіч, н. у 1925, рад., нумар гарматнага разліку 299 ап 194 Рэчыцкай сд 48 А, загінуў 29.8.1944 пры вызваленні Польшчы, пахаваны ў Аструў-Мазавецкім пав. Беластоцкага ваяв.

ГРАБЯНЧУК Канстанцін Кузьміч, н. у 1902, рад., прапаў без вестак у чэрвені 1944.

ГРАБЯНЧУК Мікалай Пятровіч, н. у 1895, рад. 409 сп 137 сд 48 А, загінуў 30.3.1944 пры вызваленні Магілёўскай вобл., пахаваны ў Чавускім р-не.

ГРАБЯНЧУК Міхаіл Восіпавіч, н. у 1910, рад., прапаў без вестак у чэрвені 1944.

ГРАБЯНЧУК Рыгор Пятровіч, н. у 1903, рад., прапаў без вестак у чэрвені 1944.

ГРАБЯНЧУК Фёдар Кірылавіч, н. у 1899, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ГРАЙВЕР Адам Іосіфавіч, н. у 1897, батальённы камісар, прапаў без вестак у чэрвені 1941.

ГРАМЫКА Васіль Рыгоравіч, н. у 1923, рад., стралок 1153 сп, памёр ад ран у сакавіку 1942, пахаваны ў Балаклееўскім р-не Харкаўскай вобл.

ГРОМАЎ Іван Максімавіч, н. у 1903, рад., кам. аддз. 43 А, загінуў 2.2.1944 каля в. Малая Каменка Смаленскай вобл.

ГРУДАВІК Уладзімір Лук'янавіч, н. у 1924, рад., разведчык, быў цяжка паранены пры вызваленні Гомельшчыны, памёр ад ран 24.2.1944.

ГРЫБ Якаў Якаўлевіч, н. у 1914, ст. сярж., кам. аддз. 878 сп 290 сд 49 А, загінуў 11.8.1943 пры вызваленні Смаленскай вобл.

ГРЫНЮК Уладзімір Рыгоравіч, н. у 1921, рад. 470 сп 194 Рэчыцкай сд 48 А, загінуў 26.11.1943 каля в. Ніжняя Алба Жлобінскага р-на.

ГРЫЦАЙ Аляксей Пятровіч, н. у 1924, рад., памёр ад ран 4.3.1944.

ГРЫШКАВЕЦ Пракоп Мікалаевіч, н. у 1912, быў у палоне, пасля вызвалення — рад. 48 А, прапаў без вестак 24.2.1944.

ГУЗОЎКІН Сямён Бензанавіч, н. у 1921, мал. сярж., нам. кам. аддз. 203 сп 92 сд, памёр ад ран 25.6.1944.

ГУЛІК Мікалай Дзмітрыевіч, н. у 1926, рад. 48 А, прапаў без вестак у чэрвені 1944.

ГУЛЬЧАНКА Павел Мікалаевіч, н. у 1911, рад., загінуў у ліпені 1941.

ГУНІЧ Сцяпан Іванавіч, н. у 1909, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ГУРЫНОВІЧ Канстанцін Сцяпанавіч, н. у 1913, лейт., кам. узвода 1160 сп 352 сд 36 ск 31 А, загінуў 8.5.1945 пры вызваленні Германіі.

ГУТЭРМАН Ізраіль Юдкавіч, н. у 1923, рад., памёр ад хваробы 2.4.1943, пахаваны ў с. Міхайлаўка Варашылаўградскай вобл. (Украіна).

ГУТЭРМАН Іосіф Юдкавіч, н. у 1920, мал.

сярж., загінуў 24.2.1943, пахаваны ў брацкай магіле ў г. Гагарын Смаленскай вобл.

ГУЦ Барыс Фёдаравіч, н. у 1911, яфр., мінамётчык 755 сп 217 сд 48 А, загінуў 15.7.1944 пры вызваленні Польшчы, пахаваны ў Беластоцкім ваяв. Згодна іншых даных — у Валкавыскім р-не Брэсцкай вобл.

ДАБРУШКІН Зэлік Майсеевіч, н. у 1906, кап. кам. роты 1020 ст 269 сд 3 А, загінуў 1.2.1944 каля в. Манькі Рагачоўскага р-на, пахаваны ў в. Заполле.

ДАВЫДЗЕНКА Мікалай Яфімавіч, н. у 1913, сярж. 67 А, загінуў 13.1.1943 на Ленінградскім фронце.

ДАРАШКОЎ Васіль Сідаравіч, мал. лейт., загінуў у 1942 на Смаленшчыне.

ДАРАШКОЎ Фёдар Сяргеевіч, рад. 1154 лап, загінуў 15.1.1945 пры вызваленні Польшчы, пахаваны ў г. Познань.

ДВОРКІН Гейша (Лейб) Мееравіч, н. у 1922, рад., прапаў без вестак у чэрвені 1944.

ДВОРКІН Рыгор Мееравіч, н. у 1920, кап. 717 сп 180 сд 48 А, загінуў 24.7.1943 каля в. Чырвоная Рыбніца Арлоўскай вобл.

ДВОРНІК Іван Фёдаравіч, н. у 1900, рад., прапаў без вестак.

ДВОРНІК Мікіта Міхайлавіч, н. у 1909, быў у палоне, пасля вызвалення — рад. 48 А, прапаў без вестак 24.2.1944.

ДВОРНІК Сцяпан Гаўрылавіч, н. у 1926, рад. 48 А, прапаў без вестак у верасні 1944.

ДВОРНІК Юрый Ільіч, н. у 1909, рад., прапаў без вестак у лютым 1945.

ДЗЕМІДЗЕНКА Аляксандр Андрэевіч, н. у 1917, рад., прапаў без вестак у маі 1942.

ДЗЕМІДЗЕНКА Георгій Піліпавіч, н. у 1921, рад., шафёр, прапаў без вестак 10.8.1941.

ДЗЕМЯХОЎСКІ Яша С., н. у 1922, рад., прапаў без вестак у сакавіку 1942.

ДЗЕНІСЕНКА Аляксандр Ціханавіч, мал. сярж. 386 сп, загінуў 21.6.1944 пры вызваленні Карэліі.

ДЗЕНІСЕНКА Павел Андрэевіч, н. у 1922, рад. брыгады, памёр ад ран 3.2.1942, пахаваны ў в. Лазарава Холмскага р-на Цвярской вобл.

ДЗЕНІСЕНКА Пётр Навумавіч, н. у 1910, рад. 239 ап, загінуў 13.2.1944, пахаваны ў г. Рэчыца.

ДЗЕРАВЯНКА Павел Фёдаравіч, н. у 1913, рад., прапаў без вестак у сакавіку 1944.

ДОЛІН Іван Усцінавіч, н. у 1910, рад. 1020 сп 269 сд 3 А, загінуў 23.4.1942 каля в. Вяжы Навасільскага р-на Арлоўскай вобл.

ДОННІКАЎ Мікалай Іванавіч, н. у 1919, рад., разведчык 191 сд, загінуў 1.2.1944 на Ленінградскім фронце.

ДОРАХ Аляксей Апанасавіч, н. у 1905, рад., прапаў без вестак у чэрвені 1944.

ДОСТА (ДАСТО) Уладзімір Аляксандравіч, н. у 1922, рад., прапаў без вестак 30.9.1941.

ДРАБЯЗГА Аляксандр Паўлавіч, н. у 1904, сярж., пам. кам. узвода 1348 сп 399 сд 48 А, загінуў 20.2.1944 пры вызваленні Светлагорскага р-на.

ДРАБЯЗГА Рыгор Ільіч, н. у 1902, рад., прапаў без вестак у маі 1944.

ДРЫЦ Давід Шмеркавіч, н. у 1914, рад., прапаў без вестак у жніўні 1942.

ДРЭМЫЧ Мікалай Уладзіміравіч, н. у 1899, рад., прапаў без вестак.

ДУБІНА Васіль Кузьміч, н. у 1914, сярж., кам. аддз. 150 гв. сп 50 сд, быў цяжка паранены пры вызваленні Усходняй Прусіі, памёр ад ран 13.2.1945.

ДУБІНА Васіль Паўлавіч, н. у 1907, рад., прапаў без вестак у чэрвені 1944.

ДУБРОЎСКІ Зяма Лейзеравіч, н. у 1898, рад., прапаў без вестак у чэрвені 1944.

ДУБРОЎСКІ Іван Рыгоравіч, н. у 1913, сярж., загінуў 25.5.1942 каля с. Багадараўка Шаўчэнкаўскага р-на Харкаўскай вобл. (Украіна).

ДУБРОЎСКІ Хайм Зусевіч, н. у 1921, рад., прапаў без вестак.

ДУДКО Анатоль Іванавіч, н. у 1925, рад. 1293 сп 160 сд 70 А, загінуў 15.1.1944 каля в. Вусце Чавускага р-на Магілёўскай вобл.

ЕРАНБУРГ Мендзель Давідавіч, н. у 1902, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ЕЎДАЧЭНКА Іван Цярэнцьевіч, рад. 134 сд 69 А, загінуў 29.11.1942 каля в. Свяркуны Смаленскай вобл.

ЕЎДАЧЭНКА Нічыпар Лявонавіч, н. у 1911, рад., прапаў без вестак.

ЖДАНОВІЧ Аляксандр Антонавіч, н. у 1923, рад., прапаў без вестак у маі 1944.

ЖАЛЕЗКА Ігнат Рыгоравіч, н. у 1915, рад., прапаў без вестак у чэрвені 1944.

ЖАЛЕЗКА Міхаіл Фёдаравіч, н. у 1922, рад., тэлефаніст 299 сп 194 Рэчыцкай сд 48 А, быў цяжка паранены пры вызваленні Польшчы, памёр ад ран 26.8.1944.

ЖАЛЕЗКА Міхаіл Яфімавіч, н. у 1925, рад. 755 сп 217 сд 48 А, загінуў 27.2.1944 пры вызваленні Светлагорскага р-на.

ЖОЛТЫШАЎ Аляксандр Паўлавіч, н. у 1908, ст. лейт. 5 А, загінуў у баі 29.1.1943 каля х. Чырвоны Яр Растоўскай вобл.

ЖУКАЎ Аляксей Ермалаевіч, н. у 1923, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ЖЫТНІКОЎСКІ Уладзімір Міхайлавіч, н. у 1910, рад. 609 сп, быў цяжка паранены пры вызваленні Польшчы, памёр ад ран 21.1.1945.

ЖЫЎНЯК (ЖАЎНЯК) Мікалай Алемпіевіч, н. у 1921, рад. 510 сп, загінуў 4.7.1944 пры вызваленні Віцебскай вобл.

ЗАБІРАН Іван Нічыпаравіч, н. у 1921, рад. 354 сд 65 А, загінуў 21.7.1944 пры вызваленні Брэсцкай вобл.

ЗАВАДСКІ Франс Іванавіч, н. у 1905, сярж., майстар па зброі 1348 сп 399 сд 48 А, загінуў 23.2.1944 пры вызваленні Светлагорскага р-на.

ЗАВІСТОЎСКІ Баляслаў Вацлававіч, н. у 1905, рад., тапограф 537 ап, прапаў без вестак.

ЗАВОДНІКАЎ Рыгор Маркавіч, н. у 1913, рад. 128 сп 44 сд 65 А, загінуў 19.8.1944 пры вызваленні Польшчы.

ЗАГРАПАЕЎСКІ Яўген Іванавіч, н. у 1920, быў у палоне, пасля вызвалення — рад. 48 А, прапаў без вестак 30.11.1944.

ЗАГРЫВА Сямён Макаравіч, н. у 1904, рад. 221 сп 77 сд 69 А, загінуў 27.5.1944 пры вызваленні Валынскай вобл. (Украіна).

ЗАЙЦАЎ Аляксей Мікалаевіч, н. у 1915, мал. лейт., кам. роты 382 сп 182 сд 11 А, загінуў 13.1.1942 на Ленінградскім фронце, пахаваны ў Стара-Рускім р-не Наўгародскай вобл.

ЗАЙЦАЎ Іван Кандратавіч, н. у 1892, рад., прапаў без вестак у чэрвені 1944.

ЗАКРЭЎСКІ Аляксандр Цітавіч, н. у 1925. Быў партызанам атрада імя Сяргея Лазо брыгады імя Чапаева, рад., аўтаматчык 74 гв. сп 27 гв. сд 8 А, загінуў 2.2.1945 пры вызваленні Польшчы, пахаваны ў г. Познань.

З пісьма А. Ц. Закрэўскага родным

22.12.1944 г.

Надо воевать, надо отдавать все силы, чтобы помочь Красной Армии разгромить врага. Теперь письма от меня будете получать не часто, ибо обстоятельства очень напряженные. Ваш сын Саня.

З пісьма, якое напісаў Вулляне Данілаўне Закрэўскай, маці Аляксандра, ягоны баявы сябар

3.3.1945 г.

Я — салдат, такой же, как и Ваш сын, и был с ним вместе в городе Познань по уничтожению фашистской группировки. Во время боев в центре города, днем, Ваш сын был убит немецкой гадиной. Снайпер ударил в левую грудь пулей, он даже не успел ничего мне сказать.

После смерти Вашего сына, мы, сыны Родины, гвардейцы, стали мстить проклятому гаду за смерть Вашего сына и на сегодняшний день мы закончили группировку в г. Познань и сейчас перешли на р. Одер добивать немецкую гадину в его берлоге. Находимся сейчас 60 км от Берлина. И мы, гвардейцы, заверяем Вас, что за Вашего сына отомстим, за одного уничтожим сотни немцев. С Вашим сыном в тот же день погиб командир части ст. лейтенант. Мы их похоронили в г. Познань около церкви.

ЗАКРЭЎСКІ Барыс Цітавіч, н. у 1923, мал. лейт., кам. узвода 1138 сп 338 сд 5 А, загінуў 17.10.1944 у г. Шырвіндт (Усходняя Прусія).

ЗАКРЭЎСКІ Георгій Пятровіч, н. у 1925, рад. 408 сп 1 сд 70 А, загінуў 15.1.1945 пры вызваленні Польшчы.

ЗАКРЭЎСКІ Купрыян Мікітавіч, н. у 1898, рад., прапаў без вестак у жніўні 1944.

ЗАКРЭЎСКІ Яўген Іванавіч, н. у 1920, ваентэхнік 2 рангу, кам. штабнога ўзвода 125 сп 6 сд, прапаў без вестак 28.6.1942 у Курскай вобл.

ЗАЛАТОЎСКІ Хацкель Майсеевіч, н. у 1922, яфр., прапаў без вестак у сакавіку 1945.

ЗАЛЕСКІ Іван Макаравіч, н. у 1899, рад. 137 сд 48 А, прапаў без вестак у сакавіку 1944.

А. Ц. Закрэўскі

Б. Ц. Закрэўскі

ЗАЛІКМАН Фалея Майсеевіч, н. у 1922, рад., прапаў без вестак у 1944.

ЗАНДЛЕР Ісаак Майсеевіч, н. у 1912, сярж., кам. аддз. 74 сп 27 сд 8 А, загінуў 17.7.1943 пры вызваленні Ліманскага р-на Данецкай вобл.

ЗАРЭЦКІ Міхаіл Маркавіч, н. у 1912, мал. лейт., прапаў без вестак.

ЗАСЕНСКІ Зема (Зяма) Бандалавіч, н. у 1923, рад. 732 сп 235 сд, загінуў 30.8.1942 на Ленінградскім фронце.

ЗАСЕНСКІ Ілья Адольфавіч, н. у 1912, лейт., кам. узвода 295 сп, 183 сд, загінуў 30.7.1942 у Ржэўскім р-не Цвярской вобл.

ЗАТОНЕЦ Герасім, н. у 1911, рад. 693 сп 178 сд, загінуў 5.7.1944 пры вызваленні Карэліі.

ЗАТОНЕЦ Леў Агеевіч, н. у 1923, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ЗАХАРЧАНКА Васіль Мікалаевіч, н. у 1915, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ЗАХАРЭНКА Іван Мікалаевіч, н. у 1913, рад., прапаў без вестак у студзені 1944.

ЗВАНКОВІЧ Рыгор Раманавіч, н. у 1902, рад., прапаў без вестак у чэрвені 1944.

ЗІГЕР Іван Дзмітрыевіч, н. у 1913, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ЗІМНІЦКІ Мікалай Аляксандравіч, н. у 1924, лейт., кам. узвода, памёр ад ран, пахаваны ў Аўстрыі.

ЗІНКЕВІЧ Мітрафан Мікалаевіч, н. у 1905, рад., прапаў без вестак у красавіку 1944.

ЗЛОТНІКАЎ Яфім Іванавіч, гв. сярж., загінуў 22.9.1944, пахаваны ў Румыніі.

ЗУБРЫЦКІ Аляксандр Фёдаравіч, н. у 1925, мал. сярж. 48 А, прапаў без вестак у жніўні 1944.

ЗУБРЫЦКІ Васіль Іванавіч, н. у 1900, рад. 867 сп, быў у палоне, пасля вызвалення — рад. 48 А, прапаў без вестак 24.2.1941.

ЗУБРЫЦКІ Іван Патапавіч, н. у 1894, тэхнік-інтэндант 1 рангу, прапаў без вестак.

ЗУБРЫЦКІ Павел Рыгоравіч, н. у 1899, рад., нумар гарматнага разліку 718 зап 143 ад РГК, загінуў 16.4.1944, пахаваны ў в. Каменка Цвярской вобл.

ЗУН (ЗУК) Сямён Рыгоравіч, н. у 1922, ст. сярж., зараджаючы 102 сд 48 А, быў цяжка паранены пры вызваленні Польшчы, памёр ад ран 18.10.1944, пахаваны ў н. п. Длуга Варшаўскага ваяв.

ЗЫРКО Георгій Яфімавіч, н. у 1926, рад., кам. аддз. 9 бр. цяжкіх мінамётаў 1 ад, загінуў 29.4.1945 пры вызваленні Германіі.

ЗЭЛЬМАН Яфім Шмеркавіч, н. у 1923, рад. 170 сп 58 сд, загінуў 14.3.1943 каля в. Чумазава Смаленскай вобл.

ІВАНОЎ Барыс Міхайлавіч, н. у 1925, рад. 16 сп 102 сд 48 А, загінуў 23.2.1944 пры вызваленні Светлагорскага р-на.

ІВАНОЎ Мікалай Міхайлавіч, н. у 1924, рад., загінуў 23.2.1944 пры вызваленні Светлагорскага р-на.

ІВАНОЎ Мірон Васільевіч, н. у 1901, рад., прапаў без вестак у чэрвені 1944.

ІВАНОЎСКІ Аляксандр Восіпавіч, н. у 1916, рад., прапаў без вестак у жніўні 1944.

ІГУМЕНАЎ Анатоль Міхайлавіч, н. у 1925, яфр. 391 сп 70 сд 33 А, загінуў 23.7.1944 пры вызваленні Польшчы, пахаваны ў Беластоцкім ваяв.

ІЗОТАЎ Мікалай Захаравіч, н. у 1912, рад. 96 сд 53 ск 48 А, быў цяжка паранены пры вызваленні Польшчы, памёр ад ран 31.10.1944, пахаваны ў Пултускім пав. Варшаўскага ваяв.

ІСАЕНКА Іван Васільевіч, н. у 1914, рад. 231 гв. сп 75 гв. сд 65 А, быў цяжка паранены пры вызваленні Светлагорскага р-на, памёр ад ран 24.6.1944.

КАВАЛЕНКА Іван Лукіч, н. у 1910, рад. 73 сд 49 А, быў цяжка паранены пры вызваленні Светлагорскага р-на, памёр ад ран 23.1.1944, пахаваны ў в. Баравікі.

КАВАЛЁЎСКІ Анатоль Маркавіч, н. у 1904, рад., прапаў без вестак у красавіку 1944.

КАВАЛЁЎСКІ Барыс Карпавіч, н. у 1923, рад. 187 сп, памёр ад ран 14.1.1943, пахаваны на х. Ніжняя Пясчанка Валгаградскай вобл.

КАВАЛЁЎСКІ Барыс Паўлавіч, рад., памёр ад ран 13.1.1943, пахаваны ў Валгаградскай вобл.

КАВАЛЁЎСКІ (КАВАЛЬСКІ) Васіль Купрыянавіч, н. у 1904, рад., прапаў без вестак у верасні 1944.

КАВАЛЁЎСКІ Мікалай Мінавіч, н. у 1919, рад., прапаў без вестак.

КАВАЛЁЎСКІ Міхаіл Купрыянавіч, н. у 1909, рад., прапаў без вестак.

КАВАЛЁЎСКІ Міхаіл Маркавіч (Макаравіч), н. у 1921, рад., прапаў без вестак.

КАВАЛЁЎСКІ Уладзімір Маркавіч, н. у 1925, рад., загінуў 24.2.1944.

КАВАЛЁЎСКІ Феафан Ігнатавіч, н. у 1900, палітрук, прапаў без вестак.

КАВАЛЁЎ Аляксандр Васільевіч, н. у 1912, рад., прапаў без вестак.

КАВАЛЁЎ Іван Мікалаевіч, н. у 1914, рад., загінуў у палоне 21.12.1942.

КАВАЛЁЎ Фёдар Рыгоравіч, н. у 1909, рад. 299 ап, памёр ад ран 22.2.1944, пахаваны ў г. Гомель.

КАВАЛЬЧУК Васіль Восіпавіч, н. у 1918, ст. сярж., пам. кам. узвода 744 сп 149 сд, быў цяжка паранены пры вызваленні Польшчы, памёр ад ран 20.1.1945.

КАВАЛЬЧУК Уладзімір Міхайлавіч, н. у 1921, рад., кулямётчык 1376 сп 417 сд 51 А, загінуў 31.5.1943 пры вызваленні Краснадарскага краю, пахаваны на х. Гарэчны.

КАГАЛЬНІК Хайм Зэлікавіч, рад. 63 гв. сп, загінуў 3.2.1945 пры вызваленні Германіі, пахаваны ў г. Ландэк (Аўстрыя).

КАГАНОВІЧ Борах (Борух) Іцкавіч, н. у 1897, рад., прапаў без вестак у чэрвені 1944.

КАГАНОВІЧ Лазар Ісаакавіч, н. у 1907, рад., прапаў без вестак 23.7.1941.

КАГАНОВІЧ Лейзер Залманавіч, мал. сярж., прапаў без вестак у жніўні 1941.

КАГАНОВІЧ Меер Бертавіч, н. у 1913, рад., прапаў без вестак.

КАГАНОВІЧ Меер Лейбавіч, н. у 1923, рад., прапаў без вестак.

КАГАНОВІЧ Моня Лейбавіч, н. у 1919, рад., прапаў без вестак.

КАГАНОВІЧ Навум Рафаілавіч, н. у 1898, рад., прапаў без вестак у 1943.

КАГАНОВІЧ Нахман Саламонавіч, рад., прапаў без вестак у снежні 1944.

КАГАНОВІЧ Ошэр Мордухавіч, н. у 1905, рад., прапаў без вестак.

КАГАНОВІЧ Рыгор Лейбавіч, н. у 1926, рад., прапаў без вестак у 1943.

КАГАНОВІЧ Схарымер Іцкавіч, н. у 1901, рад. 1 ср 308 сп 98 сд, загінуў 15.2.1944 пры вызваленні Эстоніі, пахаваны каля г. Нарва.

КАГАНОВІЧ Хацкель Ермавіч, н. у 1903, рад., прапаў без вестак у маі 1944.

КАГАНОВІЧ Яфім Юдкавіч, н. у 1904, рад., прапаў без вестак.

КАГАНСКІ Іосіф Львовіч, н. у 1894, рад., прапаў без вестак у кастрычніку 1944.

КАГАНСКІ Майсей Залманавіч, н. у 1906, рад., прапаў без вестак у верасні 1944.

КАЗАК Георгій Міхайлавіч, н. у 1921, рад., прапаў без вестак у лістападзе 1943.

КАЗАК Мікалай Іванавіч, н. у 1910, рад., прапаў без вестак у снежні 1943.

КАЗАК Павел Мікітавіч, н. у 1901, рад., прапаў без вестак.

КАЗАНЦАЎ Іван Лявонавіч, н. у 1916, старш. 1 гв. мб 1 гв. тк 65 А, памёр ад ран 23.1.1944, пахаваны ў в. Заходы.

КАЗАЧКОЎСКІ Леанід Мікалаевіч, н. у 1924, рад. 15 гв. сд, загінуў 11.1.1944.

КАЗАЧУК Сяргей Сцяпанавіч, н. у 1904, рад. 1090 сп 323 сд 3 А, загінуў 22.4.1945 пры вызваленні Германіі.

КАЗАЧУК Уладзімір Сцяпанавіч, н. у 1906, рад., прапаў без вестак у чэрвені 1944.

КАЗАЧЭНКА Восіп Акімавіч, н. у 1911, сярж., санінструктар, загінуў 6.9.1943 пры вызваленні Украіны, пахаваны ў г. Дзяржынск Данецкай вобл.

КАЗАЧЭНКА Іван Фаміч (Ільіч), н. у

1899, сярж., пам. кам. узвода 73 сд 48 А, загінуў 15.2.1945 пры вызваленні Усходняй Прусіі.

КАЗЛОЎ Мікалай Міхайлавіч, н. у 1922, лейт., кам. танка Т-34 38 тп 3 А, загінуў 2.1.1943, пахаваны ў г. Вялікія Лукі Пскоўскай вобл.

КАЗЛОЎ Пётр Ільіч, н. у 1910, рад., прапаў без вестак у сакавіку 1944.

КАЗЛОЎСКІ Зяма Майсеевіч, н. у 1918, рад., прапаў без вестак у 1944.

КАЗОРА Міхаіл Карпавіч, н. у 1911, рад., прапаў без вестак у красавіку 1944.

КАЗОЎСКІ Леў Залманавіч, н. у 1923, рад., прапаў без вестак у снежні 1942.

КАЗОЎСКІ Яўсей Майсеевіч, н. у 1914, рад., прапаў без вестак у 1944.

КАКУЯВІЦКІ Ілья Абрамавіч, н. у 1910, рад., загінуў 24.2.1942.

КАКУЯВІЦКІ Рувім Абрамавіч, н. у 1918, рад. 416 гап 113 сд, загінуў у палоне 1.8.1941.

КАЛАШНІКАЎ Нісель Іванавіч, н. у 1916, мал. лейт., памёр ад ран 1.10.1941, пахаваны ў с. Бурчак Міхайлаўскага р-на Запарожскай вобл. (Украіна).

КАЛЕЙЧЫК Восіп Іванавіч, н. у 1906, рад., прапаў без вестак.

КАЛЕЙЧЫК Мікалай Паўлавіч, н. у 1915, рад., прапаў без вестак у 1943.

КАЛЕЙЧЫК Яфім Андрэевіч, н. у 1902, рад. 58 зсп, прапаў без вестак.

КАЛЕСНІКАЎ Пётр Гаўрылавіч, н. у 1893, рад. 338 сп 96 сд 48 А, загінуў 22.2.1944 пры вызваленні Калінкавіцкага р-на.

КАЛІНІН Кузьма Ільіч, н. у 1904, рад., прапаў без вестак у 1944.

КАЛТУНОЎ Васіль Якаўлевіч, н. у 1920, сярж., кам. аддз., прапаў без вестак у лістападзе 1943.

КАМАРЭНКА (КАМАРЧАНКА) Фёдар Фёдаравіч, н. у 1899, рад. 1316 сп 17 сд 48 А, быў цяжка паранены пры вызваленні Польшчы, памёр ад ран 17.2.1945.

КАНАВАЛАЎ Аляксандр Васільевіч, н. у 1906, рад., прапаў без вестак у 1944.

КАНАВАЛЕНКА Аляксандр Пятровіч, н. у 1913, рад. 894 сп 211 сд, загінуў 8.8.1944 пры вызваленні Польшчы.

КАНАВАЛЬЧЫК Пётр Герасімавіч, н. у 1919, рад. 17 ап 137 сд 48 А, загінуў 2.4.1944.

КАНДЗЕЕЎ Пётр Сямёнавіч, н. у 1904, рад., прапаў без вестак у 1944.

КАНДЗЕЕЎ Сямён Пятровіч, н. у 1904, прапаў без вестак у 1944.

КАНДЗЕЛЬСКІ Міхаіл Рыгоравіч, н. у 1895, рад. 618 сп 215 сд 5 А, загінуў 8.7.1944 пры вызваленні Літвы, пахаваны ў г. Вільнюс.

КАНЮШЭНКА Фёдар Іванавіч, рад. 22 А, прапаў без вестак 25.7.1944.

КАПАНСКІ Андрэй Васільевіч, н. у 1906, рад., загінуў 5.8.1942.

КАПАНСКІ Васіль Васільевіч, рад., прапаў без вестак у студзені 1944.

КАПАНСКІ Уладзімір, н. у 1924.

КАПАНЦОЎ Аляксей Андрэевіч, н. у 1912, рад., прапаў без вестак у сакавіку 1942.

КАПЛЯНАЎ Леў Алцеравіч, н. у 1920, мал. лейт., кам. узвода 195 зап, прапаў без вестак 31.8.1942.

КАПЛЯНАЎ Якаў Алцеравіч, н. у 1907, лейт., 893 сп, прапаў без вестак.

КАПЛАН Барыс Майсеевіч, н. у 1911, рад., прапаў без вестак у маі 1944.

КАПЛАН Ісаак Майсеевіч, н. у 1904, мал. кам., загінуў 29.8.1942.

КАПЛАН Карэль Аронавіч, н. у 1909, рад., прапаў без вестак у снежні 1944.

КАПЛАН Майсей Янкелевіч, н. у 1909, рад., прапаў без вестак у чэрвені 1944.

КАПЛАН Навум Абрамавіч, н. у 1919, рад., прапаў без вестак.

КАПУСЦІН Лазар Кірылавіч, н. у 1922, рад. 768 сп 138 сд, загінуў 3.12.1942 пад г. Сталінград.

КАПУСЦІН Лазар Хаймавіч, н. у 1920, рад., прапаў без вестак.

КАПУСЦІН Леанід Веніамінавіч, н. у 1923, мал. лейт., загінуў 17.9.1944.

КАПУСЦІН Лейба Хаймавіч, н. у 1914, рад., прапаў без вестак у маі 1944.

КАПУСЦІН Янкель Хаймавіч, н. у 1917, рад., прапаў без вестак у 1944.

КАРАЛЕНКА Рыгор Іванавіч, н. у 1924, рад. 175 сп НКУС, памёр ад ран 20.6.1943, пахаваны ў г. Краснадар.

КАРАЛІНСКІ Ізраіль Юдкавіч, н. у 1905, рад., прапаў без вестак у жніўні 1944.

КАРАЛІНСКІ Леў Юдкавіч, н. у 1900, рад. 438 сп 134 сд 69 А, загінуў 26.4.1944 пры вызваленні Валынскай вобл. (Украіна).

КАРАСІК Залман Пінхусавіч, н. у 1897, рад., прапаў без вестак.

КАРАСІК Ноцій Лейбавіч, н. у 1904, рад., прапаў без вестак у снежні 1943.

КАСТАРЭНКА (КАСЦІРЭНКА) Дзмітрый Ісаевіч, н. у 1913, рад., тэлефаніст 615 сп 194 Рэчыцкай сд 48 А, загінуў 7.9.1944 пры вызваленні Польшчы, пахаваны ў Варшаўскім ваяв.

КАСТРАМА Аляксандр Цімафеевіч, н. у 1903, рад., прапаў без вестак.

КАСТРАМА Мікалай Паўлавіч, н. у 1924, рад. 1348 сп 399 сд 48 А, загінуў 28.7.1944 пры вызваленні Польшчы, пахаваны ў Беластоцкім ваяв.

КАСЦЯНОК Мікалай Іванавіч, рад. 1124 сп 334 сд 48 А, загінуў 10.1.1942 каля в. Харова Цвярской вобл.

КАСЦЯНОК Савелій Восіпавіч, н. у 1910, рад., прапаў без вестак у снежні 1944.

КАТЛАБАЙ Павел Яўціхіевіч, рад., прапаў без вестак.

КАТЛАБАЙ Фёдар Сяргеевіч, н. у 1917, рад., прапаў без вестак у маі 1944.

КАТЛЯР Айзік Залманавіч, н. у 1904, рад., прапаў без вестак у красавіку 1944.

КАТЛЯР Ісік Залманавіч, н. у 1913, рад., прапаў без вестак у красавіку 1944.

КАТЛЯР Леў Яўсеевіч, н. у 1917, рад., прапаў без вестак у маі 1943.

А. М. Катэба

КАТЛЯР Якаў Мацвеевіч, н. у 1904, палітрук роты, прапаў без вестак 24.6.1942 на Ленінградскім фронце.

КАТЭБА (КАЦУБА) Апанас Міхайлавіч, н. у 1895, рад. 146 азсп, прапаў без вестак у красавіку 1944.

КАФАРАЎ Анатоль Уладзіміравіч, н. у 1924, сярж., кам. аддз. 42 сп, памёр ад ран 20.10.1943, пахаваны ў г. Баброў Варонежскай вобл.

КАХАНОЎСКІ Аляксандр Пятровіч, н. у 1922, рад., прапаў без вестак.

КАХАНОЎСКІ Уладзімір Пятровіч, н. у 1924, рад., нам. кам. аддз. 82 сд 65 А, загінуў 25.7.1944 пры вызваленні Брэсцкай вобл.

КАЦУРА Іван Рыгоравіч, н. у 1925, рад. 1023 сп 307 сд 50 А, загінуў 27.2.1944 пры вызваленні Светлагорскага р-на.

КАЦУРА Міхаіл Карпавіч, н. у 1911, рад., прапаў без вестак у 1945.

КАЧАЛЬНІК Хайм Зэлікавіч, н. у 1910, рад., кулямётчык 65 гв. сп 23 гв. сд, загінуў 3.2.1945 пры вызваленні Польшчы.

КАЧАТКОЎ Міхаіл Пятровіч, гв. мал. лейт., старшы лётчык 100 гв. завп 6 гв. завд, загінуў 27.8.1943.

КАШПУР Даніла Ісакавіч, н. у 1900, сярж., хімінструктар 146 мінп, быў цяжка паранены пры вызваленні Эстоніі, памёр ад ран 20.8.1944.

КЕНДЫШ (КЕДЗІН) Уладзімір Адамавіч, н. у 1914, рад. 284 сп 86 сд, прапаў без вестак 25.4.1942 пад г. Ленінград.

КІРЫЛАЎ Канстанцін Цімафеевіч, н. у 1915, рад. 48 А; прапаў без вестак у лютым 1944.

КЛІМАЎ Барыс Антонавіч, н. у 1919, рад., прапаў без вестак.

КЛІМАЎ Віктар Рыгоравіч, н. у 1918, рад., прапаў без вестак у жніўні 1944.

КЛЫКАЎ Віктар Рыгоравіч, н. у 1918, рад., прапаў без вестак у 1944.

КЛЮЧНІКАЎ Аляксандр Фёдаравіч, н. у 1918, ст. сярж., майстар па зброі, прапаў без вестак у 1944.

КНЫШЭЎСКІ Усевалад Георгіевіч, н. у 1906, ст. лейт., пам. нач. штаба 656 ап, прапаў без вестак у верасні 1941.

КОГАН Гірш Нахманавіч, рад., прапаў без вестак у 1944.

КОГАН Ківа Борухавіч, н. у 1911, рад., прапаў без вестак.

КОГЕЛЬМАН Ілья Ісаакавіч, н. у 1899, рад. 199 гв. сп, памёр ад ран 20.1.1944, пахаваны ў Невельскім р-не Пскоўскай вобл.

КОЗЕЛ Васіль Ільіч, н. у 1917, рад., прапаў без вестак у 1944.

КОЗЕЛ Георгій Яфімавіч, н. у 1917, рад., прапаў без вестак у верасні 1941.

КОЗЕЛ Іван Фёдаравіч, н. у 1910, рад., прапаў без вестак у 1944.

КОЗЕЛ Мікалай Цімафеевіч, н. у 1922, мал. лейт., кам. танка 34 атбр., прапаў без вестак 4.9.1942.

КОЗЕЛ Міхаіл Дзянісавіч, н. у 1922, рад., аўтаматчык 117 тбр 1 тк, загінуў 17.7.1943, пахаваны ў в. Пешкава Арлоўскай вобл.

КОЗЕЛ Міхаіл Паўлавіч, н. у 1923, рад., 371 сп 130 сд 128 ск 28 А, загінуў 7.9.1942 каля в. Сутокі Наўгародскай вобл.

КОЗЕЛ Рыгор Рыгоравіч, н. у 1904, рад., прапаў без вестак.

КОЗЕЛ Фёдар Міхайлавіч, н. у 1908, рад., прапаў без вестак у 1944.

КОЗЕЛ Цімафей Еўдакімавіч, н. у 1895, рад. 48 А, прапаў без вестак у 1944.

КОЗЫРАЎ Яўген Аляксеевіч, н. у 1922, рад., прапаў без вестак у лістападзе 1941.

КОЛІН Леў Львовіч, н. у 1922, рад., прапаў без вестак у 1945.

КОМ Герц Навумавіч, н. у 1908, ст. лейт., прапаў без вестак.

КОМ Іосіф Ш., рад. 1102 сд, загінуў 30.1.1942, пахаваны ў Ленінградскай вобл.

КОРЖ Пётр Сямёнавіч, н. у 1925, рад. 13 гв. тбр 4 гв. Канцеміраўскага тк, загінуў 5.2.1944 пры вызваленні Жытомірскай вобл.

КОРЖ Фёдар Сямёнавіч, н. у 1925, рад. 13 гв. тбр 4 гв. Канцеміраўскага тк, загінуў 5.2.1944 пры вызваленні Жытомірскай вобл.

КОФМАН Марк Яўгенавіч, н. у 1901, рад., прапаў без вестак у 1944.

КОФМАН Хацкель Яўсеевіч, н. у 1909, сярж., кам. аддз. загараджальнага атрада 95 сд, загінуў 2.3.1942.

КОЦУР Ціхан Дзянісавіч, н. у 1904, рэпатрыянт, загінуў 16.4.1945, пахаваны ў Польшчы.

КРАВЕЦ Навум Ісаакавіч, н. у 1911, рад., прапаў без вестак у 1944.

КРАВЕЦ Юрый Ісакавіч, н. у 1911, рад., прапаў без вестак у 1944.

КРАСНІК Уладзімір Віктаравіч, мал. сярж., памёр ад ран 7.9.1943, пахаваны ў Свярдлоўскай вобл.

КРАЎЧАНКА Іван Восіпавіч, н. у 1923, сярж., кам. аддз. 687 сп 141 сд, загінуў 30.9.1942 каля в. Турава Варонежскай вобл.

КРАЎЧАНКА Мікалай Аляксандравіч, н. у 1921, лейт., кам. кулямётнага узвода, прапаў без вестак.

КРОТАЎ Аркадзь Міхайлавіч, н. у 1923, мал. лейт., кам. танка 509 тб 235 тбр, прапаў без вестак 14.12.1942 пад г. Сталінград.

КРУКОЎСКІ Рыгор Мікалаевіч, н. у 1923, мал. сярж. 326 сд, загінуў у 1942, пахаваны на Смаленшчыне.

КРУПЕЦКІ Меер Яўсеевіч, рад., загінуў 20.3.1943, пахаваны ў г. Ржэў Цвярской вобл.

КРУПЕЦКІ Самуіл Яфімавіч, н. у 1894, рад. 1592 зап, загінуў 21.2.1945, пахаваны ў Польшчы.

КРУПЕЦКІ Яўсей Ісаакавіч, н. у 1902, ст. сярж., загінуў 7.1.1944.

КРЫКУНОЎ Аляксандр Андрэевіч, н. у 1899, ваенурач 2 рангу, прапаў без вестак у ліпені 1941.

КРЭНСКІ Леанід Міхайлавіч, н. у 1924, рад., прапаў без вестак у 1944.

КУЗМІНСКІ Сяргей Сцяпанавіч, н. у 1910, гв. рад. 120 гв. сд 3 А, загінуў 24.6.1944 пры вызваленні Рагачоўскага р-на.

КУЗМІЧ Ігар Аляксандравіч, н. у 1922, рад., прапаў без вестак у 1944.

КУЗМІЧ Ягор Аляксандравіч, н. у 1922, рад., прапаў без вестак у 1944.

КУЗЬМЯНОК Васіль Уладзіміравіч, н. у 1910, рад., прапаў без вестак у 1944.

КУЛАГА Аляксандр Якаўлевіч, н. у 1910, прапаў без вестак.

КУЛАГА Андрэй Яўсеевіч, н. у 1903, рад., сапёр 616 сп 194 Рэчыцкай сд 48 А, загінуў 26.12.1943 пры вызваленні Гомельшчыны.

КУЛАГА Ілья Дзям'янавіч, н. у 1920, рад., прапаў без вестак у 1944.

КУЛАГА Максім Дзям'янавіч, н. у 1919, рад. 3 А, загінуў 15.10.1944 пры вызваленні Польшчы, пахаваны ў Беластоцкім ваяв.

КУЛАГІН Міхаіл Арцёмавіч, н. у 1917, рад. 48 А, прапаў без вестак 24.2.1944.

КУЛЯШОЎ Канстанцін Піліпавіч, н. у 1915, ст. лейт. 12 ад, загінуў у 1943 каля в. Хітроўка Курскай вобл.

КУЛЯШОЎ Мікалай Піліпавіч, н. у 1912, рад. 79 гв. сп, загінуў 16.9.1944 пры вызваленні Латвіі.

КУПРЭЕНКА (КУПРЫЕНКА) Георгій Пракопавіч, н. у 1903, рад., сапёр 194 Рэчыцкай сд 48 А, загінуў 19.8.1944 пры вызваленні Польшчы, пахаваны ў Беластоцкім ваяв.

КУПРЭЕНКА Рыгор Цярэнцьевіч, н. у 1905, рад. 1348 сп 399 сд 48 А, загінуў 30,6.1944 пры вызваленні Магілёўскай вобл., пахаваны ў в. Сычкова Бабруйскага р-на.

КУРАЎСКІ Леў Навумавіч, рад. 1188 сп 357 сд 43 А, загінуў 18.7.1944 пры вызваленні Віцебскай вобл.

КУРАЎСКІ Янкель Вульфавіч, н. у 1921, ст. сярж., артылерыст, прапаў без вестак у 1943.

КУРЛОВІЧ Васіль Архіпавіч, н. у 1920, рад., прапаў без вестак у маі 1945.

КУРЛОВІЧ Максім Кірылавіч, н. у 1906, рад., прапаў без вестак у 1944.

КУРС Васіль Пятровіч, н. у 1909, рад., кулямётчык 1345 сп 399 сд 48 А, загінуў 29.3.1944.

КУРЧЫЧ Сяргей Мікалаевіч, н. у 1912, рад. 577 сп 205 сд, загінуў 16.3.1945 пры вызваленні Польшчы, пахаваны ў Гданьскім ваяв.

КУЦАПАЛАЎ Аляксандр Філатавіч, н. у 1920, рад., слесар-мантажнік 27 Ударнай А, прапаў без вестак 25.6.1942 каля в. Мясны Бор Наўгародскай вобл.

КУЦЕНЬ Міхаіл Іванавіч, н. у 1903, рад., загінуў 27.6.1944 пры вызваленні Магілёўскай вобл.

КУЧЫНСКІ Адам Іванавіч, н. у 1923, рад. 48 А, прапаў без вестак у 1944.

ЛАБАНАЎ Сцяпан Якаўлевіч, н. у 1904, рад. 48 А, прапаў без вестак у 1944.

ЛАБУДЗЕЎ Іван Іванавіч, н. у 1921, сярж., кам. аддз., 759 сп 163 сд, загінуў 14.12.1944 пры вызваленні Венгрыі.

ЛАГУЦІК Уладзімір Восіпавіч, н. у 1925, рад. 445 сп, памёр ад ран 2.2.1944, пахаваны ў г. Рэчыца.

ЛАЗАРЧЫК Аляксандр Васільевіч, н. у 1912, мал. лейт., кам. узвода 688 ап 161 сд, прапаў без вестак 26.5.1943.

ЛАЗОЎСКІ Іван Васільевіч, рад. 65 ап, прапаў без вестак 20.7.1941.

ЛАПАЦІН Іван Іванавіч, н. у 1915, рад. 48 А, прапаў без вестак у 1944.

ЛАПАЦІН Ілья Іванавіч, н. у 1902, рад., прапаў без вестак у 1944.

ЛАПІН Майсей Вульфавіч, н. у 1913, рад., прапаў без вестак.

ЛАСІЦА Марыя Рыгораўна, н. у 1924, санінструктар 13 гв. тбр 4 гв. тк, загінула 18.12. 1942.

ЛАХМАНЕНКА Аляксей Восіпавіч, н. у 1909, рад., прапаў без вестак.

ЛЕВІН Барыс Лазаравіч, н. у 1921, рад., прапаў без вестак у 1944.

ЛЕВІН Гірш Беркавіч, н. у 1906, рад., прапаў без вестак у 1944.

ЛЕВІН Гірш Залманавіч, мал. лейт., загінуў 12.3.1943.

ЛЕВІН Гірш Хаймавіч, н. у 1903, рад., прапаў без вестак 23.3.1943.

ЛЕВІН Ізраіль Менашавіч, н. у 1915, лейт., загінуў 21.6.1944, пахаваны ў Ленінградскай вобл.

ЛЕВІН Рахмель Мендзелевіч, н. у 1903, рад., прапаў без вестак у 1943.

ЛЕВІН Хацкель Гененавіч, рад., прапаў без вестак у 1944.

ЛЕВІН Хацкель Іцкавіч, н. у 1903, рад., прапаў без вестак у 1944.

ЛЕВІН Хацкель Сямёнавіч, н. у 1907, рад., прапаў без вестак у 1944.

ЛЕВІН Шлёма Нохімавіч (Іахімавіч), н. у 1922, рад., прапаў без вестак.

ЛЕВІН Якаў Іванавіч, н. у 1903, рад. 696 сп 383 сд, загінуў 30.9.1942.

ЛЕНІЧЭНКА Акім Рыгоравіч, н. у 1903, гв. рад. 77 гв. Чарнігаўскай сд 69 А, загінуў 30.4.1944 пры вызваленні Украіны.

ЛЕРМАНЧУК Фёдар Лявонавіч, рад. 1128 сп 336 сд, прапаў без вестак 8.5.1942.

ЛЕЎЧЫН Зусь Аронавіч, н. у 1905, рад.,

загінуў 26.9.1941, пахаваны ў г. Купянск Харкаўскай вобл.

ЛІНОВІЧ Хайм Сямёнавіч, ваентэхнік 1 рангу, прапаў без вестак 10.10.1941.

ЛІПАЎСКІ Якаў, н. у 1923.

ЛІТВІНАЎ Анатоль, н. у 1922.

ЛІЎШЫЦ Вульф Зіманавіч, палітрук, прапаў без вестак у 1942.

ЛІЎШЫЦ Міхаіл Якаўлевіч, н. у 1923, кап., кам. 6 гв. ад РГК, загінуў 5.3.1945 пры вызваленні Латвіі.

ЛІЎШЫЦ Мордух Лейбавіч, н. у 1898, рад. 1230 сп 370 сд 69 А, прапаў без вестак.

ЛІЎШЫЦ Мотыль Гіршавіч, рад., прапаў без вестак у 1944.

ЛІЎШЫЦ Рувім Абрамавіч, н. у 1896, рад. 1324 сп 413 сд 3 А, загінуў 11.3.1943 пры вызваленні Смаленскай вобл.

ЛІЎШЫЦ Хайм Якаўлевіч, н. у 1923, рад. 533 сп 128 сд, загінуў 24.9.1942, пахаваны ў Ленінградскай вобл.

ЛІХТМАН Эля Іосіфавіч, н. у 1922, сярж., кулямётчык 1278 сп 391 сд, загінуў 6.3.1944, пахаваны ў Цвярской вобл.

ЛУК'ЯНЕНКА Якаў Іванавіч, н. у 1911, сярж., кам. аддз. 718 сп 139 сд 38 ск 50 А, загінуў 19.1.1945 пры вызваленні Усходняй Прусіі.

ЛУЦЭНКА Мікалай Кірылавіч, н. у 1911, сярж., кам. аддз., прапаў без вестак у 1943.

ЛЫСЕНКА Васіль Фёдаравіч, н. у 1920, сярж., прапаў без вестак у 1945.

ЛЫСЕНКА Мікалай Іванавіч, н. у 1918, лейт., нам. кам. эскадрыллі 737 завп 207 завд, загінуў 2.10.1942.

ЛЫСЕНКА Рыгор Сцяпанавіч, н. у 1922, рад., прапаў без вестак.

ЛЫСЕНКА Рыгор Сцяпанавіч, н. у 1922, лейт., прапаў без вестак у 1942.

ЛЫСЕНКА Сямён Сцяпанавіч, н. у 1910, рад., прапаў без вестак.

ЛЮБАВІЦКІ Сямён Барысавіч, н. у 1913, лейт., кам. роты 307 сп 61 сд 128 ск 28 А, загінуў 27.1.1943, пахаваны ў Краснадарскім краі.

ЛЮБІНСКІ Лазар Мацвеевіч (Майсеевіч), рад., прапаў без вестак у 1944.

ЛЮБІНСКІ Рыгор Майсеевіч, н. у 1924, рад. 1157 сп 351 сд, загінуў 30.5.1943 каля х. Свісцельнікаў Краснадарскага краю.

ЛЯВІЦКІ Міхаіл Юдкавіч, н. у 1919, ст. сярж., старш. роты 256 сд, загінуў 25.8.1941 каля в. Волак Цвярской вобл.

ЛЯВОНЧЫК Пётр Паўлавіч, н. у 1902, рад. 479 сп 149 сд, загінуў 25.12.1943 пры вызваленні Украіны, пахаваны ў Жытомірскай вобл.

ЛЯМЕШКА Васіль Мікалаевіч, н. у 1916, сярж., памёр ад ран 27.2.1942, пахаваны ў Пензенскай вобл.

ЛЯШЧЫНСКІ Даніла Сцяпанавіч, н. у 1908, рад., прапаў без вестак.

МАЕЎСКІ Мар'ян Іванавіч, н. у 1920, рад., прапаў без вестак у 1944.

МАЕЎСКІ Юльян Рыгоравіч, н. у 1908, лейт. 28 А, загінуў 15.1.1944.

МАЗАНІК Іван Сяргеевіч, н. у 1897, быў у палоне, пасля вызвалення – рад. 48 А, прапаў без вестак 24.2.1944.

МАЗУРКЕВІЧ Пётр Фадзеевіч, н. у 1912, мал. сярж., кам. аддз. 193 Дняпроўскай сд 105 ск 65 А, загінуў 18.4.1945 пры вызваленні Германіі.

МАЗУРЭНКА Мікалай Мікалаевіч, н. у 1916, рад. 48 А, прапаў без вестак у 1944.

МАЙСЕЕНКА Пётр Сідаравіч, рад. 165 азапсп, прапаў без вестак 11.5.1942.

МАКАНАВІЦКІ Ханя Вульфавіч, н. у 1919, рад., прапаў без вестак у 1944.

МАКАРАНКА Мікалай Сяргеевіч, н. у 1911, старш., прапаў без вестак.

МАКСІМАЎ Васіль Канстанцінавіч, рад. 1089 сп, прапаў без вестак 17.2.1945.

МАКСІМАЎ Міхаіл Восіпавіч, н. у 1921, чырвонафлоцец, прапаў без вестак.

МАЛАХОЎСКІ Уладзімір Аляксандравіч, н. у 1910, рад., загінуў у палоне 5.1.1942.

МАЛАШЧЫЦКІ Аркадзь Апанасавіч, н. у 1905, рад., памёр ад ран 11.6.1942, пахаваны ў г. Кіеў.

МАЛІКІН Барыс Яўсеевіч (Іаселевіч), н. у 1914, рад., прапаў без вестак.

МАЛІКІН Гірша (Гарш) Шаломавіч, н. у 1900, ст. палітрук 24 А, прапаў без вестак у кастрычніку 1941.

МАЛІКІН Захар С., н. у 1893, рад., прапаў без вестак у 1944.

МАЛІКІН Ілья Саламонавіч, н. у 1919, сярж., прапаў без вестак 10.12.1943.

МАЛІКІН Ілья Яфімавіч, н. у 1909, рад., прапаў без вестак у 1944.

МАЛІКІН Міхаіл Ізраілевіч, мал. лейт., прапаў без вестак у 1943.

МАЛІКІН Раман Ісаакавіч, н. у 1914, ст. палітрук, загінуў у 1942.

МАЛІКІН Хацкель, н. у 1923.

МАЛІН (МАЛІКІН) Хайм Майсеевіч, рад., прапаў без вестак у 1944.

МАЛІНКОВІЧ Захар Уладзіміравіч, н. у 1897, бат. камісар, прапаў без вестак у 1942.

МАЛІНКОВІЧ Ізраіль Яўсеевіч, н. у 1909, рад., прапаў без вестак.

МАЛІНКОВІЧ Шайя Маценавіч, рад., прапаў без вестак у 1944.

МАЛІЦКІ (МІЛІЦКІ) Шалом Бярноўшавіч (Майсеевіч), рад., загінуў у кастрычніку 1941 у Карэліі.

МАЛЧАНАЎ Сяргей Георгіевіч, н. у 1920, ст. сярж., прапаў без вестак у 1944.

МАМКІН Абрам Якаўлевіч, н. у 1898, рад. 192 сд 68 А, загінуў 9.8.1943 пры вызваленні Смаленскай вобл.

МАНУЙЛАЎ Павел Васільевіч, н. у 1921, мал. сярж., кам. аддз. 365 сп 163 сд, загінуў 7.8.1942 на Ленінградскім фронце.

МАРГОЛІН Марк Залманавіч, рад., прапаў без вестак у 1944.

МАРГОЛІН Меер Залманавіч, н. у 1913, рад., прапаў без вестак у 1944.

МАРГОЛІН Моўша Сімхавіч, н. у 1914, рад., прапаў без вестак у 1944.

МАРГОЛІНА Паліна Якаўлеўна, н. у 1904, загадчык справаводства, технік-інтэндант 1 рангу 85 сд, прапала без вестак у 1943.

МАРКАЎ Трафім Сяргеевіч, н. у 1906, быў у палоне, пасля вызвалення — рад. 110 зап. сп 48 А, прапаў без вестак 24.2.1944.

МАРКІН Мотыль Нойхавіч, н. у 1912, рад., прапаў без вестак у 1944.

МАРОЗ Мікалай Васільевіч, н. у 1907, рад., прапаў без вестак у 1944.

МАРОЗ Міхаіл Васільевіч, сярж., кам. аддз. 872 сп, загінуў 17.5.1942 на Ленінградскім фронце.

МАРОЗ Рыгор Фёдаравіч, н. у 1917, ст. сярж., ст. механік-вадзіцель 125 тб 112 тбр, прапаў без вестак 29.3.1942 на Смаленшчыне.

МАРОЗАЎ Леанід Сямёнавіч, н. у 1924, рад., прапаў без вестак у 1944.

МАСЛАЎ Фёдар Рыгоравіч, н. у 1908, рад., прапаў без вестак у 1942.

МАТЛАШ Рыгор Маркавіч, н. у 1918, сярж. 96 асбр 7 ск 64 А, прапаў без вестак 17.11.1942.

МАХНАЧ Дзмітрый Аляксеевіч, н. у 1896, рад. 1075 сп 316 сд, быў цяжка паранены ў баі пад г. Сталінград, памёр ад ран 19.9.1942.

МАЦКЕВІЧ Мікалай Іванавіч, н. у 1903, рад., загінуў 21.7.1944.

МАЦЮШЭНКА Міхаіл Пятровіч, н. у 1913, ст. сярж., загінуў 14.3.1944 пры вызваленні Эстоніі.

МАЦЮШЭНКА Уладзімір Уладзіміравіч, н. у 1916, рад. 556 сп 169 Рагачоўскай сд 40 ск 3 А, загінуў 30.6.1944 каля в. Антонаўка Магілёўскай вобл.

МАЧУЛЬСКІ Фёдар Іванавіч, н. у 1915, рад., прапаў без вестак у 1944.

МАШЫНСКІ Рыгор Ціханавіч, н. у 1897, рад. 48 А, прапаў без вестак у 1944.

МЕКЛЕР Лейба Давыдавіч, н. у 1903, рад., прапаў без вестак у 1944.

МЕЛАМЕД Леў Самуілавіч, н. у 1922, палітрук 1176 сп 350 сд, прапаў без вестак 13.8.1942.

МЕЛЬНІКАЎ Аляксандр Іванавіч, н. у 1915, рад. 48 А, прапаў без вестак у 1944.

МЕЛЬНІКАЎ Іван Мікалаевіч, н. у 1896, рад., прапаў без вестак.

МЕЛЬНІКАЎ Павел Уладзіміравіч, н. у 1916, рад., загінуў 28.9.1942 пад г. Сталінград, пахаваны на Мамаевым кургане.

МЕЛЬНІЧЭНКА Мікалай Сідаравіч, н. у 1906, рад., прапаў без вестак.

МЕРЫН Шмуйла Цалкавіч, рад., прапаў без вестак у 1944.

МІЗЛІН Майсей Іванавіч, н. у 1919, рад. 116 Александрыйскай тбр, загінуў 21.11.1943.

МІЛЕР Леў Давыдавіч, н. у 1903, рад. 624 сп 137 сд 48 А, загінуў 15.12.1941, пахаваны ў Тульскай вобл.

МІЛЯЎСКІ Барыс Аронавіч, н. у 1893, рад., памёр ад ран 22.10.1944, пахаваны ў Венгрыі.

МІЛЯЎСКІ Зусь Мордухавіч, н. у 1901, ст. палітрук, прапаў без вестак.

МІЛЯЎСКІ Іосіф Аронавіч, н. у 1909, рад., прапаў без вестак у 1944.

МІЛЯЎСКІ Ісаак Шлёмавіч, рад. 256 сп, памёр ад ран 10.3.1942, пахаваны ў Растоўскай вобл.

МІЛЯЎСКІ Лазар Навумавіч, рад., прапаў без вестак у 1944.

МІЛЯЎСКІ Лазар Шлёмавіч, н. у 1909, рад., прапаў без вестак у 1944.

МІЛЯЎСКІ Леанід Іосіфавіч, гв. сярж., загінуў 20.8.1943 каля в. Чарніца Арлоўскай вобл.

МІЛЯЎСКІ Майсей Шлёмавіч, н. у 1896, рад., прапаў без вестак.

МІРАНОВІЧ Міхаіл Яфімавіч, н. у 1918, рад., сапёр 70 азб 50 А, прапаў без вестак 5.8.1941.

МІСЮН Ромальд Феліксавіч, н. у 1925, рад. 30 сп 102 сд 48 А, загінуў 20.2.1944 пры вызваленні Светлагорскага р-на.

МІХАЛЕЎСКІ Елізар Адамавіч, н. у 1912, рад. 949 сп 259 сд, загінуў 13.3.1942 на Ленінградскім фронце.

МІХАЛЕЎСКІ Лазар Абрамавіч, н. у 1907, рад., санінструктар, прапаў без вестак у снежні 1941.

МІХАЛЕЎСКІ Павел Аронавіч, н. у 1908, рад., прапаў без вестак.

МІХАЛЕЎСКІ Сямён Львовіч, н. у 1922, мал. лейт., нам. кам. роты 256 гв. сп 55 гв. сд 20 ск 28 А, загінуў 31.12.1942, пахаваны ў Краснадарскім краі.

МІХАЛКА Аляксандр Акімавіч, н. у 1904, рад. 73 сд 53 ск 48 А, загінуў 21.1.1944 пры вызваленні Светлагорскага р-на.

МІХАЛКА Міхаіл Іванавіч, рад. 282 сп, прапаў без вестак 9.7.1943.

МІХЛІН Абрам Юдкавіч, рад., прапаў без вестак у 1944.

МІХЛІН Майсей Іванавіч, н. у 1919, рад. 116 тбр, загінуў 21.11.1943.

МІЦ Зяма Шлёмавіч, рад., прапаў без вестак у 1944.

МНУСКІН Міхаіл Хаймавіч, н. у 1899, рад. 1132 сп 336 сд, загінуў 27.11.1942 каля в. Плюшчава Зубцоўскага р-на Цвярской вобл.

МНУСКІН Мойлах Новавіч, н. у 1906, рад., прапаў без вестак у 1942.

МОЛАТ Іван Андрэевіч, н. у 1902, рад. 3 Дняпроўска-Дзвінскага атрада, памёр ад ран 23.6.1944, пахаваны ў г. Смаленск.

МОСІН Ліпа Яфімавіч, н. у 1920, рад., сапёр 218 сп, загінуў 26.11.1941.

МОСІН Міна Іосіфавіч, н. у 1920, рад., загінуў 25.11.1941.

МУРАШКА Адам Андрэевіч, н. у 1908, мал. кам. 717 сп 170 сд 48 А, загінуў 3.3.1944 пры вызваленні Светлагорскага р-на.

МУРАШКА Аляксандр Фядотавіч, н. у 1906, рад., прапаў без вестак.

МУРАШКА Макар Ануфрыевіч, н. у 1914, рад. 35 гв. сд 4 гв. ск 8 гв. А, загінуў 8.3.1945 пры вызваленні Польшчы.

МУРАШКА Мікалай Максімавіч, н. у 1908, рад. 76 сд 47 А, прапаў без вестак 3.7.1942.

МУХА Андрэй Яфімавіч, н. у 1906, рад. 48 А, прапаў без вестак у 1944.

МУХА Іван Яфімавіч, н. у 1910, рад., прапаў без вестак у 1944.

МУХІН Аляксандр Васільевіч, н. у 1920, ст. сярж., кам. аддз. 93 гв. сп 29 гв. сд, загінуў 13.10.1944 пры вызваленні Латвіі.

МУШПАКОЎ Антон Мацвеевіч, н. у 1921, ст. сярж., кам. гарматы, загінуў 25.1.1943.

МУШПЕРТ Генрых Робертавіч, н. у 1914, рад., прапаў без вестак у 1945.

МЫСТКОЎСКІ Апалінар Уладзіміравіч, н. у 1911, рад., прапаў без вестак.

МЯДЗВЕДЗЕЎ Мікалай Іванавіч, н. у 1908, рад., санінструктар, прапаў без вестак 6.10.1942 каля с. Гарадзішчава Валгаградскай вобл.

МЯТЛУШКА Аляксей Іванавіч, н. у 1923, гв. лейт., кам. узвода 4 гв. сд, загінуў 18.8.1944, пахаваны ў Малдавіі.

МЯШКОЎ Васіль Парфёнавіч, н. у 1923, рад. 648 сп 20 сд 51 А, загінуў 1.12.1943.

МЯШУК (МАШУК) Віктар Андрэевіч, н. у 1898, рад., прапаў без вестак у 1944.

НАВАСАД Мікалай Ціханавіч, н. у 1925, рад., аўтаматчык 343 сд, загінуў 10.10.1944 пры вызваленні Польшчы.

НАВУМІН Міхаіл Карпавіч, н. у 1911, рад., прапаў без вестак.

НАГОРСКІ Вячаслаў Антонавіч, н. у 1923, рад., прапаў без вестак.

НАГОРСКІ Леанід (Леанард) Антонавіч, н. у 1919, рад., прапаў без вестак.

НАЗАРАНКА Мікалай Ягоравіч, н. у 1915, рад. 282 сп 175 сд 47 А, загінуў 27.3.1944 пры вызваленні г. Ковель Валынскай вобл. (Украіна).

НАСАВЕЦ Фёдар Нічыпаравіч, н. у 1907, рад., загінуў у палоне 24.2.1942.

НАХІМАЎ Дзмітрый Гаўрылавіч, н. у 1923, рад. 1343 сп 399 сд 42 ск 48 А, загінуў 20.7.1944 пры вызваленні Польшчы, пахаваны ў Беластоцкім ваяв.

НЕДАСЕКІН Васіль Іванавіч, бат. камісар, прапаў без вестак у жніўні 1941.

НЕДАСЕКІН Мікалай Васільевіч, н. у 1919, лейт., кам. узвода 202 ап 50 сд 33 А, прапаў без вестак у жніўні 1941.

НЕЙМАН Арон Рыгоравіч, н. у 1893, рад., памёр ад ран 8.9.1943.

НІКАЛАЕЎ Мікалай Паўлавіч, н. у 1926, рад. 973 сп 270 сд 6 гв. А, загінуў 7.12.1944 пры вызваленні Латвіі.

НІКІЦІН Фанен Арцёмавіч, н. у 1920, рад. 52 гв. сп, прапаў без вестак 7.12.1942.

НОВІК Аляксей Сідаравіч, н. у 1905, рад., прапаў без вестак у 1944.

НОВІК Міхаіл Іванавіч, н. у 1905, рад. 478 сп, прапаў без вестак у верасні 1941.

НОСКА Дзмітрый Рыгоравіч, рад., загінуў у палоне 12.3.1942.

НЯМІРОЎСКІ Рыгор Зінайдавіч, н. у 1899, мал. сярж., аўтаматчык 13 тбр 6 А, прапаў без вестак 18.5.1942.

НЕСЦЯРЭНКА Раман Сідаравіч, н. у 1923, рад. 119 сп 13 сд, загінуў 30.3.1945.

ПАДГАЕЦКІ Андрэй Ціханавіч, н. у 1913, мал. лейт. 84 сп 6 сд, прапаў без вестак у 1943.

ПАДАВІННІКАЎ Міхаіл Якаўлевіч, н. у 1906, рад. 744 сп 149 сд, загінуў 20.12.1943 пры вызваленні Украіны, пахаваны ў Жытомірскай вобл.

ПАДУСТ Аляксандр Сцяпанавіч, н. у 1923, рад. 1271 сп 387 сд, прапаў без вестак 6.8.1941.

ПАДУСТ Ілья Лявонавіч, н. у 1920, рад., прапаў без вестак 10.8.1941.

ПАДУСТ Сяргей Мінавіч, мал. палітрук, прапаў без вестак.

ПАДУСТ Фадзей Канстанцінавіч, тэхнік-інтэндант 1 рангу, загінуў 2.8.1942.

ПАЖЫВІЛКА Міхаіл Лявонавіч, н. у 1922, рад., прапаў без вестак у 1944.

ПАЛАВІНКА Аляксандр Ігнатавіч, н. у 1907, рад. 440 сп 64 сд 62 ск 49 А, загінуў 15.1.1945.

ПАЛАВІНКА Барыс Кузьміч, н. у 1918, рад., аўтаматчык, загінуў 27.7.1943.

ПАЛАВІНКА Віктар Міхайлавіч, н. у 1909, рад., прапаў без вестак.

ПАЛАВІНКА Генадзь Кузьміч, н. у 1925, рад. 254 сд, загінуў 16.4.1945 пры вызваленні Германіі.

ПАЛАВІНКА Мікалай Анціпавіч, н. у 1916, рад., прапаў без вестак.

ПАЛАВІНКА Міхаіл Іванавіч, н. у 1924, рад. 48 А, прапаў без вестак у 1944.

ПАЛАВІНКА Міхаіл Мікалаевіч, рад., загінуў 24.11.1943.

ПАЛАВІНКА Сцяпан Ігнатавіч, н. у 1904, мал. лейт., кам. узвода, прапаў без вестак у 1943.

ПАЛАВІНКА Уладзімір Канстанцінавіч, н. у 1924, рад. 446 сп 397 сд, быў цяжка паранены пры вызваленні Літвы, памёр ад ран 18.12.1944.

ПАЛАВІНКА Фёдар Якаўлевіч, н. у 1909, рад. 48 А, прапаў без вестак у 1944.

ПАЛЕЙ Барыс Хаймавіч, н. у 1925, рад., прапаў без вестак.

ПАЛІЦКІ Валянцін Іванавіч, н. у 1922, рад., прапаў без вестак.

ПАНЕНКАЎ Віктар Восіпавіч, н. у 1923, рад. 1285 сп 60 сд 47 А, загінуў 4.12.1943 пры вызваленні Светлагорскага р-на.

ПАНЬКОЎ Георгій Ларывонавіч, н. у 1921, рад. 801 сп 235 сд 60 ск 43 А, загінуў 6.10.1943 пры вызваленні Смаленскай вобл.

ПАПРОТАЎ Міхаіл Канстанцінавіч, рад., прапаў без вестак 20.11.1941.

ПАРЖАЖЫНСКІ Яўген Кузьміч, н. у 1923, ст. сярж., кам. аддз. 521 сп 133 сд, загінуў 23.11.1942 каля в. Баршчова Цвярской вобл.

ПАРОЦКІ Леў Эльевіч, н. у 1917, ст. сярж., радыст-кулямётчык 29 тп, загінуў 6.3.1944.

ПАРТНОЙ Барыс Шлёмавіч, мал. лейт. 270 зстап, памёр ад ран 1.2.1944.

ПАТАПАЎ Георгій Фаміч, н. у 1904, рад., прапаў без вестак у 1944.

ПАТАПЕНКА Іван Якаўлевіч, н. у 1904, рад., прапаў без вестак.

ПАТАРОЧА Сямён Сямёнавіч, н. у 1924, рад. 125 сд, загінуў 7.5.1945 пры вызваленні Германіі.

ПАТАРОЧА Сяргей Рыгоравіч, н. у 1901, рад., сапёр 350 сп 96 сд 53 ск 48 А, загінуў 12.10.1944 пры вызваленні Польшчы, пахаваны ў Варшаўскім ваяв.

ПАЎКШТА Іван Іванавіч, н. у 1903, рад., прапаў без вестак.

ПАЎЛАЎ Яўген Аляксандравіч, н. у 1925, рад. 48 А, прапаў без вестак у 1943.

ПАЎЛЕНКА Павел Пракопавіч, н. у 1901, рад., прапаў без вестак у 1943.

ПАЎЛЯНОК Антон Міхайлавіч, н. у 1906, рад. 69 гв. сп 21 гв. сд 100 ск 51 А, памёр ад ран 9.11.1943, пахаваны ў в. Байкова Невельскага р-на Пскоўскай вобл.

ПАЎЛЯНОК Рыгор Лук'янавіч, н. у 1914, ст. сярж., кам. аддз. 58 сд, загінуў 22.6.1942 каля г. Безымянны Смаленскай вобл.

ПАЎЛЯНОК Сямён Дзмітрыевіч, н. у 1903, быў у палоне, пасля вызвалення — рад. 31 А, прапаў без вестак у 1944.

ПАЎЧАНКА Іван Кузьміч, н. у 1915, рад., памёр ад ран 14.2.1943.

ПАЦ Іван Аляксандравіч, н. у 1899, рад. 413 сп, памёр ад ран 15.8.1943, пахаваны ў г. Ялец Ліпецкай вобл.

ПАЦЕЕНКА Аляксандр Іванавіч, н. у 1914, рад., прапаў без вестак у 1944.

ПАЦЕЕНКА Антон Іванавіч, н. у 1904, рад., прапаў без вестак у 1944.

ПАЦЕЕНКА Васіль Якаўлевіч, н. у 1911, рад., прапаў без вестак.

ПАЦЕЕНКА Іван Якаўлевіч, н. у 1904, рад., прапаў без вестак.

ПАЦЕЕНКА Фёдар Якаўлевіч, н. у 1899, рад., прапаў без вестак у 1944.

ПАЦЭЙКА Іван, н. у 1908, рад., прапаў без вестак.

ПЕКЛЕР С. Гіршавіч, рад., прапаў без вестак у 1944.

ПЕКЛЕР Янкель Хаймавіч, н. у 1920, курсант, прапаў без вестак у снежні 1941.

ПЕНЬШЫН Сяргей Васільевіч, н. у 1902, кап. 333 сп 6 сд, прапаў без вестак у 1943.

ПЕПУН Ігар Піменавіч, н. у 1912, рад., прапаў без вестак у 1944.

ПЕРС Абрам Львовіч, н. у 1910, рад., прапаў без вестак у 1942.

ПЕРЧАНОК Ісаак Абрамавіч, н. у 1908, рад., прапаў без вестак 15.10.1941.

ПЕРШУКЕВІЧ Вадзім Іванавіч, н. у 1924, рад., прапаў без вестак.

ПЕРШУКЕВІЧ Іван Якаўлевіч, н. у 1898, рад. 48 А, прапаў без вестак у 1944.

ПЕСІН Абрам Хаймавіч, н. у 1902, рад., прапаў без вестак у 1943.

ПЕСІН Рыгор Сямёнавіч, палітрук, прапаў без вестак у 1943.

ПЕСТРАЖЫЦКІ Генрых Рыгоравіч, н. у 1913, рад., разведчык, прапаў без вестак 28.8.1944 пры вызваленні Усходняй Прусіі.

ПЕТАЧЭНКА Мікалай, н. у 1921.

ПЕТАЧЭНКА Уладзімір, н. у 1924.

ПЕТРУШЭНКА Уладзімір Фёдаравіч, н. у 1925, рад., наводчык 1343 сп 399 сд 48 А, загінуў 29.3.1944 у Магілёўскай вобл.

ПЕЦІН (ПЕЦІШ) Антон Гіляравіч, н. у 1903, рад. 1001 сп, загінуў 8.11.1942 каля в. Яўсееўка Смаленскай вобл.

ПІНСКІ Арон Ехілевіч, мал. палітрук, прапаў без вестак 14.12.1941.

ПІНСКІ Файвель Ізраілевіч, н. у 1915, мал. лейт., кам. узвода 283 сп 140 сд, загінуў 8.2.1945 пры вызваленні Польшчы.

ПІНСКІ Шлёма Ісеравіч, н. у 1897, рад., аўтаматчык, прапаў без вестак у 1944.

ПІНЧУК Міхаіл Васільевіч, н. у 1923, мал. сярж., мінамётчык 105 гв. сп 34 гв. сд, прапаў без вестак 27.11.1942 на тэрыторыі Калмыкіі.

ПЎЧАНКА Фёдар Якаўлевіч, н. у 1915, рад. 48 А, прапаў без вестак у 1944.

ПІЦУНІК Мікалай Мануілавіч, старш., кам. танка 43 гв. тбр, загінуў 4.9.1943 пры вызваленні Смаленскай вобл.

ПЛАЦІН Самуіл Лазаравіч, н. у 1911, рад. 673 сп 220 сд 36 ск 31 А, загінуў 27.10.1942, пахаваны ў г. Ржэў Цвярской вобл.

ПЛОТКІН Самуіл Лейзеравіч, н. у 1911, рад., прапаў без вестак у 1941.

ПЛОТКІН Юдзій Ізраілевіч, рад., загінуў 16.1.1944 пры вызваленні Гомельшчыны.

ПЛЮШЧАЎ Віталь Пятровіч, н. у 1925, рад. 616 сп 194 Рэчыцкай сд 48 А, загінуў 25.11.1943 пры вызваленні Жлобінскага р-на.

ПЛЮШЧАЎ Уладзімір Пятровіч, н. у 1925, гв. рад., сувязіст 67 гв. сп 22 гв. сд, загінуў 8.10.1944 пры вызваленні Латвіі.

ПОЗІН Мендзель Борухавіч, н. у 1918, рад., прапаў без вестак у 1944.

ПОКЛАД Міхаіл Пятровіч, н. у 1919, ваентэхн. 2 рангу, пам кам. роты, прапаў без вестак у 1943.

ПРАТАРЭНКА Іван Іванавіч, н. у 1914, рад., прапаў без вестак у 1944.

ПРОЦКЕР Барыс Якаўлевіч, н. у 1911, рад., прапаў без вестак.

ПРУС Міхаіл Тарасавіч, н. у 1897, рад., прапаў без вестак у 1943.

ПРЫХОДЗЬКА Ігнат Маркавіч, н. у 1907, рад., прапаў без вестак 3.5.1945 пры вызваленні Усходняй Прусіі.

ПРЫШЧЭП Сяргей Цімафеевіч, н. у 1911, рад. 271 сд, быў у палоне, пасля вызвалення — рад. 27 А, прапаў без вестак 27.10.1944.

ПУГАЧ Майсей Хаймавіч, н. у 1911, старш., прапаў без вестак у 1944.

ПУГАЧ Яўсей Львовіч, н. у 1922, рад. 79 сп, прапаў без вестак.

ПШАНОЎ Дзмітрый Восіпавіч, н. у 1899, рад. 146 сп, загінуў 5.12.1943.

ПЫРХ Мікалай Аляксандравіч, н. у 1920, рад. 20 сд 28 А, загінуў 14.7.1944 пры вызваленні

Брэсцкай вобл., пахаваны ў Баранавіцкім р-не.

ПЫРХ Мікалай Іванавіч, н. у 1920, рад., прапаў без вестак 27.6.1941.

ПЫРХ Уладзімір Нічыпаравіч, н. у 1925, рад., прапаў без вестак у 1945.

ПЯТЛІЦКІ Валянцін Іванавіч, н. у 1922, рад., прапаў без вестак у 1944.

ПЕТУШЭНКА Пётр Аляксеевіч, н. у 1922, мал. лейт. 1203 ап, загінуў 16.4.1945 пры вызваленні Германіі.

РАБІНОВІЧ Ізраіль Мееравіч, н. у 1900, рад., прапаў без вестак у 1944.

РАБІНОВІЧ Міхаіл, мал. лейт., загінуў у 1945.

РАБІНОВІЧ Раман Маркавіч, рад., прапаў без вестак у 1944.

РАБІНОВІЧ Саламон Вулькавіч, н. у 1908, рад., прапаў без вестак у 1944.

РАБКІН Веніямін Барысавіч, н. у 1908, рад., лінейны наглядчык 3 гв. ск 28 А, загінуў 8.7.1944 пры налёце варожай авіяцыі, пахаваны каля в. Навасёлкі Баранавіцкага р-на Брэсцкай вобл.

РАБКІН Георгій Львовіч, н. у 1892, рад., загінуў 23.2.1943 на Ленінградскім фронце.

РАБЯНОК Рыгор Сцяпанавіч, н. у 1919, мал. лейт. 814 сп 236 сд, загінуў 1.12.1943 пры вызваленні Украіны, пахаваны ў Днепрапятроўскай вобл.

РАГАЧОЎСКІ Давід Ізраілевіч, н. у 1902, рад., прапаў без вестак у 1942.

РАГІНСКІ Натан Барысавіч, рад. 295 гв. сп., загінуў 26.2.1945 пры вызваленні Германіі.

РАДЗЕВІЧ Мікалай Пятровіч, н. у 1909, рад. 224 гв. сп. 72 гв. сд, загінуў 17.9.1944 пры вызваленні Румыніі.

РАЖАНСКІ Аркадзь Навумавіч, н. у 1921, сярж., загінуў 16.4.1943 каля с. Пагарэлае Растоўскай вобл.

РАЖКОЎ Максім Акімавіч, ст. лейт., прапаў без вестак у 1942.

РАЖКОЎ Мікалай Рыгоравіч, н. у 1923, рад. 726 сп 395 сд 13 А, загінуў 5.3.1945 пры вызваленні Польшчы.

РАЖКОЎ Уладзімір Цімафеевіч, н. у 1925, мал. лейт. 19 сп 90 сд, загінуў 13.2.1944 на Ленінградскім фронце.

РАЗАНАЎ Абрам Барысавіч, н. у 1901, рад. 182 сп 62 сд 31 А, загінуў 12.12.1942.

РАЗАНАЎ Насон Борухавіч, н. у 1906, рад., прапаў без вестак.

РАЗГОН Ілья Барысавіч, рад., прапаў без вестак у чэрвені 1944.

РАЗГОН Яфім Эльевіч, рад., прапаў без вестак у 1944.

РАЗОЎСКІ Абрам Зільевіч, ст. палітрук, прапаў без вестак у 1941.

РАЗОЎСКІ Якаў Рахмелевіч, н. у 1914, рад., прапаў без вестак.

РАКУСЕВІЧ Іван Маркавіч, н. у 1906, лейт. 84 сп 6 сд, прапаў без вестак у 1943.

РАЛЬКОВІЧ (РАЛЬКОВІН) Муся Самуілавіч, н. у 1910, рад., прапаў без вестак.

РАМАНАЎ Іван Іванавіч, н. у 1896, рад. 616 сп 194 Рэчыцкай сд 48 А, загінуў 25.12.1943 пры вызваленні Светлагорскага р-на.

РАМАНАЎ Канстанцін Паўлавіч, н. у 1921, рад., прапаў без вестак у жніўні 1941.

РАМАШКЕВІЧ Барыс Цярэнцьевіч, н. у 1927, рад., прапаў без вестак 14.4.1945.

РАМБАЕЎ Уладзімір Яўгенавіч, н. у 1923, мал. лейт., летчык 5 паветранай А, загінуў 6.10.1944 пры вызваленні Венгрыі.

РАПАПОРТ Беран Ізраілевіч, н. у 1906, рад., прапаў без вестак.

РАПАПОРТ Леў Саламонавіч, н. у 1924, рад., загінуў у снежні 1942, пахаваны ў Стаўрапольскім краі.

РАПАПОРТ Леў Яфімавіч, н. у 1920, рад., прапаў без вестак у 1944.

РАПАПОРТ Неух Моўшавіч, н. у 1893, рад., прапаў без вестак у 1944.

РАПАПОРТ Янкель Залманавіч, н. у 1919, рад., прапаў без вестак.

РАПЕНКА Іван Сцяпанавіч, н. у 1909, рад. 828 сп 197 сд 63 А, прапаў без вестак 19.7.1942.

РАТЫНСКІ Леанід Іванавіч, н. у 1903, рад. 48 А, прапаў без вестак у 1944.

РАХМІЛЕВІЧ Яфім Міхайлавіч, н. у 1909, лейт. НКУС, прапаў без вестак у 1941 у Эстоніі.

РАЧЫНСКІ Хайм (Рам) Ісаакавіч, н. у 1892, рад., прапаў без вестак у 1945.

РАЧЫНСКІ Хайм Натанавіч, н. у 1892, рад., прапаў без вестак у 1944.

РОХКІН Міхаіл Мордухавіч, н. у 1900, рад., прапаў без вестак у 1944.

РУБІН Д. І., н. у 1914, лейт. 459 сп 42 сд 49 А, загінуў 15.11.1943 каля в. Снегіры Дубровенскага р-на Віцебскай вобл.

РУБІНЗОН Майсей Хацкелевіч, мал. лейт., прапаў без вестак у 1941.

РУБІНСКІ Шык Фроімавіч, н. у 1912, лейт. НКУС, прапаў без вестак у 1941.

РУДАКОЎ Шмерка Вульфавіч, н. у 1892, рад., прапаў без вестак у 1944.

РУДАКОЎСКІ Майсей Веніамінавіч, н. у 1897, рад. 983 сп 253 сд, загінуў 1.9.1943 пры вызваленні Украіны, пахаваны ў Палтаўскай вобл.

РУДЗІН Самуіл Рыгоравіч, н. у 1918, рад., прапаў без вестак.

РУДЗЯНОК Іван Аляксеевіч, н. у 1912, рад., прапаў без вестак у 1944.

РУДНІЦКІ Майсей Саламонавіч, н. у 1901, рад., прапаў без вестак у 1944.

РУДНІЦКІ Яфім Ісакавіч, палітрук, прапаў без вестак.

РУДЭНКА Пётр Пятровіч, н. у 1906, рад. 800 ап, быў у палоне, пасля вызвалення — рад., прапаў без вестак 3.1.1944.

РУЖЫЦКІ Ілья Іванавіч, н. у 1907, рад. 744 сп 149 сд, загінуў 15.3.1943 пры вызваленні Курскай вобл.

РУЗІН Морысь Абрамавіч, рад., прапаў без вестак у 1944.

РУЗІН Самуіл Рыгоравіч, н. у 1918, рад., прапаў без вестак у 1944.

РУЗІН Сямён Рыгоравіч, н. у 1918, ст. сярж., загінуў 26.8.1944 пры вызваленні Латвіі.

РУМАНОЎСКІ Мацвей Рыгоравіч, н. у 1910, лейт., прапаў без вестак у жніўні 1942.

РУМАНОЎСКІ Рувім Майсеевіч, н. у 1917, мал. палітрук, прапаў без вестак у чэрвені 1941.

РУТМАН Давід Раманавіч, н. у 1916, рад., прапаў без вестак у 1944.

РУТМАН Лейба Бітавіч, рад., прапаў без вестак у 1944.

РУТМАН Залман Хаймавіч, н. у 1902, рад., прапаў без вестак у 1944.

РЫБАКОЎ Іван Сямёнавіч, н. у 1897, рад. 616 сп 194 Рэчыцкай сд 48 А, загінуў 1.12.1943 пры вызваленні Жлобінскага р-на, пахаваны ў г. п. Стрэшын.

РЫЎКІН Саламон Абрамавіч, н. у 1911, рад., прапаў без вестак у 1944.

РЭЗЕР Барыс Яфімавіч, н. у 1923, мал. лейт., кам. узвода 87 гв. ап, памёр ад ран 1.5.1945.

РЭЗЕР Зыся Хаймаўна, н. у 1922, ст. лейт. медслужбы 616 сп 194 Рэчыцкай сд 48 А, была цяжка паранена пры вызваленні Польшчы, памерла ад ран 6.9.1944, пахавана ў Аструў-Мазавецкім пав. Варшаўскага ваяв.

РЭЛАЦІЛІН Самуіл Лейзеравіч, н. у 1911, рад., прапаў без вестак.

РЭУТ Уладзімір Аляксандравіч, н. у 1916, сярж. нам. кам. аддз. 99 гв. сп 31 гв. сд 16 гв. корпуса 11 А, прапаў без вестак 26.10.1944 пры вызваленні Усходняй Прусіі.

САЛАНЕЦ Іван Ігнатавіч, н. у 1911, рад. 432 сп 137 сд 48 А, загінуў 23.2.1944 пры вызваленні Светлагорскага р-на.

САЛАНЕЦ Купрыян Пятровіч, рад., прапаў без вестак у 1944.

САЛАНЕЦ Міхаіл Рыгоравіч, н. у 1901, рад. 910 сп 243 сд, загінуў 25.8.1942 каля в. Какашылава Ржэўскага р-на Цвярской вобл.

САЛАНЕЦ Павел Іванавіч, н. у 1920, рад., прапаў без вестак 10.8.1941.

САЛАНЕЦ Яўген Фёдаравіч, н. у 1920, рад., прапаў без вестак.

САЛАЎЁЎ Дзям'ян Аляксандравіч, н. у 1900, рад., прапаў без вестак.

САЛАЎЁЎ (САЛАЎЦОЎ) Павел Рыгоравіч, н. у 1912, рад., прапаў без вестак у 1943 у Тамбоўскай вобл.

САМОВІЧ Міхаіл Марц'янавіч (Марк'янавіч), н. у 1924, рад. 299 ап 194 Рэчыцкай сд 48 А, загінуў 4.12.1943 каля в. Ясная Паляна Жлобінскага р-на.

САМОНЧЫК Аляксандр Іванавіч, н. у 1923, рад., загінуў 26.9.1942 пад г. Ленінград.

САМОНЧЫК Барыс Яфімавіч, н. у 1925, рад. 1343 сп 399 сд 48 А, загінуў 20.2.1942 пры вызваленні Светлагорскага р-на, пахаваны ў в. Дуброва.

САМОНЧЫК Мікалай Фёдаравіч, н. у 1922, рад., прапаў без вестак у 1944.

САМОНЧЫК Пётр Фёдаравіч, н. у 1905, рад., прапаў без вестак у 1944.

САМОТКІН Мікалай Іванавіч, н. у 1919, капітан, загінуў 22.12.1942.

САПОЖНІКАЎ Ісаак Іосіфавіч, н. у 1922, ст. сярж., загінуў 29.8.1943 пры вызваленні Арлоўскай вобл.

САПЕЛЬСКІ Зэльман Г., н. у 1918, лейт., кам. куляметнага ўзвода 223 гв. сп 78 гв. сд, загінуў 9.7.1944 пры вызваленні Польшчы, пахаваны ў Кракаўскім ваяв.

САСНОЎСКІ Яўген Веніамінавіч, н. у 1912, рад., прапаў без вестак у 1944.

САЎЧАНКА Фёдар Сцяпанавіч, н. у 1909, мал. лейт., кам. узвода, прапаў без вестак.

СВІЧ Мікалай Андрэевіч, н. у 1918, ст. сярж. 102 ап 1 ад, прапаў без вестак 9.5.1944.

СЕЛІВЕСТРАЎ Іван Ільіч, н. у 1904, рад., прапаў без вестак у 1945.

СЕРАДА Васіль Якаўлевіч, н. у 1921, рад. 290 сп 186 сд 3 А, загінуў 15.5.1942.

СІВУХА Платон Мікалаевіч, н. у 1895, рад., прапаў без вестак у 1944.

СІДАРАЎ Уладзімір Сяргеевіч, н. у 1922, рад. 1285 сп 60 сд 47 А, прапаў без вестак 4.12.1943.

СІДОРЫК Канстанцін Тарасавіч, н. у 1910, ст. лейт. 228 сп 55 сд 61 А, прапаў без вестак у 1943.

СІКОРСКІ Мікалай Рыгоравіч, н. у 1925, рад. 1345 сп 399 сд 48 А, загінуў 19.2.1944 пры вызваленні Светлагорскага р-на.

СІЛІН Моня, рад., прапаў без вестак 14.6.1943.

СКАВАРОДЗІН Якаў Мікітавіч, н. у 1903, палітрук роты 174 сд 30 А, загінуў 3.1.1942 каля в. Клепунова Цвярской вобл.

СКАРАХОД Абрам (Халім) Лейбавіч, н. у 1913, рад., загінуў 3.8.1943.

СКОБЛАЎ (СКАБЛОЎ) Мікалай Аляксеевіч, н. у 1915, капітан медслужбы. Змагаўся з ворагам у партызанскім атрадзе, памёр ад хваробы 26.3.1944, пахаваны ў г. Курск

СКОБЛІКАЎ Лука Міронавіч, н. у 1919, рад. 237 сп 69 сд 65 А, загінуў 8.11.1944 пры вызваленні Польшчы, пахаваны ў Пултускім пав. Варшаўскага ваяв.

СЛАБОДСКІ Вульф Ехелевіч, н. у 1908. рад., прапаў без вестак у 1944.

СЛАБОДСКІ Лазар Гіляравіч (Гімеравіч), н. у 1908, рад., загінуў.

СЛАБОДСКІ Майсей Іосіфавіч, мал. лейт., прапаў без вестак у 1941.

СЛАБОДСКІ Міхаіл Іосіфавіч, н. у 1910, рад., прапаў без вестак у 1944.

СЛАБОДСКІ Рыгор Давыдавіч, н. у 1918, рад. 46 тп 306 атд, прапаў без вестак у 1944.

СЛАВІН Абрам Донавіч, н. у 1922, нам. палітрука роты, прапаў без вестак.

СЛАВІН Давід Яўсеевіч, н. у 1911, загінуў 15.8.1943 пры вызваленні Смаленскай вобл.

СЛАВІН Іосіф Вульфавіч, палітрук, прапаў без вестак.

СЛАВІН Ісаак (Іссар) Хаймавіч, н. у 1909, рад., прапаў без вестак у 1944.

СЛАВІН Сімон Залманавіч, рад., прапаў без вестак 9.1.1942.

СЛОНІМСКІ Барыс Піліпавіч, н. у 1922, рад., загінуў.

СЛОНІМСКІ Канстанцін Міхайлавіч, рад., прапаў без вестак у 1944.

СМОЛІЧ Аляксей Яфімавіч, н. у 1918, рад., прапаў без вестак у 1944.

СОЛАД Макар Сямёнавіч, н. у 1900, рад. 30 сп 102 сд 48 А, загінуў 26.1. 1945 пры вызваленні Усходняй Прусіі.

СОРКІН Шмоя Рыгоравіч, н. у 1898, рад. 1229 сп 371 сд 5 А, загінуў 11.8.1943 пры вызваленні Смаленскай вобл.

СОСІНАЎ Лазар Самойлавіч, н. у 1926, мал. сярж., загінуў 29.4.1945 пры вызваленні г. Берлін.

СОСІНАЎ Лазар Самуілавіч, сярж. 2 тб 1 тб, загінуў у 1945, пахаваны ў г. Берлін.

СОСІНАЎ Саламон Абрамавіч, рад., прапаў без вестак у 1944.

СОСІНАЎ Самуіл Рыгоравіч, н. у 1905, рад., прапаў без вестак у 1943.

СПАСКІ Аляксандр Іванавіч, н. у 1912, рад., прапаў без вестак у 1944.

СПЕВАК Барыс Абрамавіч, рад., загінуў 28.9.1943 пры вызваленні Украіны, пахаваны ў Палтаўскай вобл.

СПЕВАК Хацкель Сямёнавіч, н. у 1907, рад., прапаў без вестак.

СТАРАЖЫЛАЎ Сямён Сямёнавіч, н. у 1913, ст. сярж. 129 гв. сп 61 гв. сд, памёр ад ран 1.6.1943, пахаваны на Украіне.

СТАШУК Аляксандр Аляксандравіч, рад. 5 тк, загінуў 19.12.1943 каля в. Зарэчча Віцебскай вобл.

СТАШУК Аляксандр Іванавіч, рад., памёр ад ран у 1944.

СТАШУК Андрэй Аляксандравіч, рад., загінуў.

СТАШУК Барыс Архіпавіч, н. у 1919, мал. лейт., загінуў 14.8.1943.

СТАШУК Мікалай Паўлавіч, н. у 1924, рад. 624 сп 137 сд 48 А, загінуў 20.2.1944 пры вызваленні Светлагорскага р-на.

СТАШУК Рыгор Ціханавіч, н. у 1924, рад., загінуў 7.5.1945 пры вызваленні Германіі.

СТАШУК Уладзімір Аляксандравіч, рад., прапаў без вестак 16.2.1944.

СТОЛПНЕР Зусь Міравіч, лейт., загінуў 1.11.1942.

СТРЫЖАК Павел Канстанцінавіч, н. у 1914, лейт., кам. агнявога ўзвода 311 ап, загінуў 4.11.1942.

СТРЭЛЬНІЦКІ Арон Мендзелевіч, н. у 1915, мал. лейт. 84 сп, загінуў 9.2.1943 каля с. Сінькова Купянскага р-на Харкаўскай вобл.

СТРЭЛЬЧАНКА Іван Іванавіч, н. у 1921, лейт., кам. роты 65 сд, загінуў 24.5.1943 на Ленінградскім фронце.

СТРЭШЫНСКІ Барыс Іцкавіч, н. у 1923, рад., прапаў без вестак у 1944.

СТРЭШЫНСКІ Рыгор Барысавіч, н. у 1901, рад., прапаў без вестак.

СТРЭШЫНСКІ Леў Барысавіч, палітрук, прапаў без вестак у 1943.

СУДОМЕНКА Леанід Пятровіч, н. у 1921, рад., прапаў без вестак у 1944.

СУМАК Васіль Міхайлавіч, н. у 1906, рад., прапаў без вестак.

СУРКІН Рыгор Азаравіч, рад. 713 сп 171 сд, быў цяжка паранены на Ленінградскім фронце, памёр ад ран 9.11.1942.

СУСЛАЎ Яфім Р., н. у 1898, рад. 910 сп 243 сд, прапаў без вестак 28.10.1941 каля в. Гарадзішчава Цвярской вобл.

СУШЧАНОК Міхаіл Рыгоравіч, н. у 1923, рад. 48 А, прапаў без вестак у 1943.

СЦЕФАНОВІЧ Міхаіл Уладзіміравіч, н. у 1915, рад., прапаў без вестак у 1943.

СЦЕФАНАВІЧ Рыгор Уладзіміравіч, н. у 1919, рад., прапаў без вестак.

СЫЧ Піліп Іванавіч, н. у 1901, рад., загінуў 26.6.1944 пры вызваленні Гомельшчыны.

СЫЧ Сцяпан Андрэевіч, н. у 1908, рад. 48 А, прапаў без вестак у 1943.

ТАБАКОЎ Лазар Абрамавіч, н. у 1902, рад. 41 сп 84 сд, загінуў 10.8.1943 каля с. Долбіна Харкаўскай вобл. (Украіна).

ТАГАН Станіслаў Аляксеевіч, н. у 1925, рад. 1345 сп 399 сд 48 А, быў цяжка паранены пры вызваленні Польшчы, памёр ад ран 19.7.1944.

ТАЛСЦЯНКОЎ Фёдар Рыгоравіч, н. у 1910, мал. лейт. 3 А, прапаў без вестак у 1943.

ТАМАРАЎ Меер Носанавіч, н. у 1901, рад., прапаў без вестак у 1944.

ТАРАНАЎ Пётр Васільевіч, н. у 1909, рад., прапаў без вестак у 1944.

ТАРАСЕВІЧ Мікалай Антонавіч, н. у 1918, ст. сярж., кам. аддз., быў цяжка паранены пры вызваленні Польшчы, памёр ад ран 20.1.1945.

ТАРАСЕНКА Уладзімір Рыгоравіч, н. у 1926, рад. 472 сп 100 сд, прапаў без вестак 28.1.1944 пры вызваленні Вінніцкай вобл. (Украіна).

ТАЧЫЛЬНІКАЎ (ТАГІЛЬНІКАЎ) Зільман Рувімавіч, н. у 1919, рад. 113 сд 57 А, прапаў без вестак у 1942.

ТАЧЫЛЬНІКАЎ Натан Рувімавіч, н. у 1921, сярж., прапаў без вестак 20.7.1942.

ТРАДЗІНСКІ Аляксандр Іванавіч, н. у 1922, рад., прапаў без вестак.

ТРАДЗІНСКІ Георгій Іванавіч, н. у 1920, рад., прапаў без вестак.

ТРУБІЦКІ Іван Платонавіч, н. у 1894, рад., прапаў без вестак.

ТУРКОЎ Сяргей Паўлавіч, рад., загінуў 23.6.1944 пры вызваленні Светлагорскага р-на, пахаваны ў г. п. Парычы.

ТЫНЯНАЎ Восіп Якаўлевіч, н. у 1921, рад., прапаў без вестак у 1944.

УЛАСЕНКА Аляксандр Мікалаевіч, н. у 1910, рад., прапаў без вестак у 1944.

УЛАСЕНКА Аляксей Аляксеевіч, н. у 1913, мал. лейт., прапаў без вестак 3.11.1941.

УЛАСЕНКА Георгій Мікалаевіч, н. у 1913, рад., прапаў без вестак.

УНЯГОЎСКІ Саламон Гіршавіч, рад., прапаў без вестак у 1944.

УРБАНОВІЧ Усевалад Рыгоравіч, н. у 1923, рад., прапаў без вестак.

УСХОПАЎ Апанас Лаўрэнавіч, н. у 1898, рад., прапаў без вестак.

УСХОПАЎ Мікалай Андрэевіч, н. у 1922, рад. 1382 сп 87 сд 51 А, загінуў 17.7.1943 пры вызваленні Украіны.

УСХОПАЎ Мікалай Трыфанавіч, н. у 1910, рад., прапаў без вестак у 1944.

УСХОПАЎ Пётр Цімафеевіч, н. у 1895, рад., загінуў 17.3.1944.

УТКІН Ошэр Залманавіч, н. у 1907, рад., прапаў без вестак у 1942.

УТКІН Якаў Залманавіч, н. у 1905, рад., прапаў без вестак у 1944.

УШАКОЎ Аркадзь Мяфодзьевіч, н. у 1922, рад. 265 сп, быў цяжка паранены пры вызваленні Брэсцкай вобл., памёр ад ран 30.7.1944.

ФАЙБУСОВІЧ Сямён Юдкавіч, н. у 1908, рад., прапаў без вестак.

ФАКТАРОВІЧ Міхаіл Аронавіч, н. у 1913, рад., прапаў без вестак 23.7.1941.

ФАЛЬКОВІЧ Куся Самуілавіч, н. у 1910, рад., прапаў без вестак у 1944.

ФЕДАРОВІЧ Пётр Панкратавіч, н. у 1902, рад. 413 сп 73 сд 48 А, быў цяжка паранены пры вызваленні Буда-Кашалёўскага р-на, памёр ад ран 5.3.1944.

ФЕЙКА Іван Савельевіч, н. у 1920, рад., прапаў без вестак.

ФЕЙКА Мікалай Савельевіч, н. у 1918, рад., прапаў без вестак.

ФЕЙКА Савва Савельевіч, н. у 1914, рад., прапаў без вестак.

ФЕЛЬСІН Іосіф Львовіч, н. у 1907, рад., прапаў без вестак.

ФІЛІМОНАЎ Уладзімір Арцёмавіч, н. у 1924, рад. 20 зсаб, загінуў 12.1.1944, пахаваны ў в. Казловічы Калінкавіцкага р-на.

ФІЛІПАЎ Георгій Андрэевіч, н. у 1916, капітан, сакратар партарганізацыі 288 сп 181 сд, загінуў 15.8.1943 каля в. Лукіна Курскай вобл.

ФІЛІППЕНКА Аляксей Васільевіч, н. у 1909, рад., прапаў без вестак.

ФІЛОНАЎ Васіль Яфімавіч, н. у 1908, рад. 717 сп 170 сд 48 А, памёр ад ран 2.12.1943, пахаваны ў г. Рэчыца.

ФІЛОНАЎ Мікалай Піліпавіч, н. у 1902, рад. 48 А, прапаў без вестак у 1944.

ФІЛОНАЎ Уладзімір Яфімавіч, н. у 1921, рад., прапаў без вестак у 1944.

ФІЛІПУШКА Мікалай Фёдаравіч, н. у 1925, рад. 48 А, прапаў без вестак у 1944.

ФІЛІПУШКА Пётр Міхайлавіч, н. у 1906, рад., прапаў без вестак у 1944.

ФІЛІПУШКА Сцяпан Паўлавіч, рад., прапаў без вестак у 1944.

ФІНКЕЛЬБЕРГ Леў Шаевіч, н. у 1927, рад., прапаў без вестак.

ФІНКЕЛЬБЕРГ Меер Сролевіч, н. у 1909, рад., прапаў без вестак у 1944.

ФІНКЕЛЬБЕРГ Шая Рыгоравіч, н. у 1907.

ФІШМАН Ісаак Якаўлевіч, н. у 1913, рад., прапаў без вестак у 1944.

ФРЫДМАН Веніамін Львовіч, н. у 1923, рад., прапаў без вестак у 1944.

ФРЫДМАН Шлёма Якаўлевіч, рад., прапаў без вестак у 1944.

ФРЭЙДЗІН Айзік Вульфавіч, н. у 1925, рад., прапаў без вестак у 1944.

ФРЭЙДЗІН Ілья Барысавіч, ст. лейт., памёр ад ран 9.9.1944.

ФРЭНКЕЛЬ Давід Сямёнавіч, н. у 1919, быў у палоне, пасля вызвалення — рад., прапаў без вестак 12.7.1942.

ФРЭНКЕЛЬ Зяма Натанавіч, н. у 1921.

ФРЭНКЕЛЬ Нісель Ісаакавіч, н. у 1923, рад., прапаў без вестак.

ФРЭНКЕЛЬ Самуіл Ісаакавіч, н. у 1921, рад. 405 сп 258 сд, загінуў 1.12.1942 пад г. Сталінград.

ФУРМАН Іван Сцяпанавіч, н. у 1914, рад., прапаў без вестак у 1944.

ФУРМАН Іван Сцяпанавіч, н. у 1914, ст. лейт., загінуў 30.11.1942 каля в. Малое Крапотава Смаленскай вобл.

ФУФАЕЎ Андрэй Захаравіч, н. у 1912, рад., прапаў без вестак у 1944.

ФУФАЕЎ Сяргей Захаравіч, н. у 1909, рад., прапаў без вестак у 1944.

ФЯСЬКОЎ Віктар Іванавіч, н. у 1911, рад. 125 сп 6 сд, прапаў без вестак 25.11.1941 каля з. Крутое Лівенскага р-на Арлоўскай вобл.

ФЯСЬКОЎ Іван Савельевіч, н. у 1920, рад., прапаў без вестак у 1944.

ФЯСЬКОЎ Мікалай Савельевіч, н. у 1918, рад., прапаў без вестак у 1944.

ФЯСЬКОЎ Павел Баніфацавіч, н. у 1907, ст. сярж., прапаў без вестак у 1944.

ФЯСЬКОЎ Савелій Савельевіч, н. у 1914, рад., прапаў без вестак у 1944.

ХАБЛО Міхаіл Сяргеевіч, н. у 1917, лейт., кам. узвода, прапаў без вестак 18.8.1941.

ХАВІН Міхаіл Майсеевіч, н. у 1917, рад. 342 гв. сп, быў цяжка паранены пры вызваленні Украіны, памёр ад ран 17.6.1944, пахаваны ў Роменскай вобл.

ХАЗАНОЎСКІ Пётр Іосіфавіч, н. у 1910, рад., прапаў без вестак.

ХАЗДАН Анатоль Лазаравіч, рад., прапаў без вестак у 1944.

ХАЗДАН Самуіл Лазаравіч, н. у 1913, рад., прапаў без вестак у 1944.

ХАЗЕЙ Сямён Аляксеевіч, рад., прапаў без вестак у 1944.

ХАЙКІН Абрам Якаўлевіч, н. у 1913, мал. лейт., кам. узвода, памёр ад ран 30.1.1945.

ХАЙТОВІЧ Арон Вульфавіч, н. у 1910, рад., прапаў без вестак у 1944.

ХАЙТОВІЧ Хацкель Файфелевіч, н. у 1917, ст. лейт., кам. танкавага ўзвода, прапаў без вестак 19.8.1944.

ХАЛАЛЕЕНКА Міхаіл Іванавіч, сярж., ст. разведчык 1260 азап 9 А, загінуў 21.9.1943, пахаваны ў Краснадарскім краі.

ХАЛЕЦКІ Веніамін Ісакавіч, н. у 1902, рад., прапаў без вестак у 1944.

ХАЛЕЦКІ Файфула Аронавіч, н. у 1907, рад., прапаў без вестак 19.10.1942.

ХАМЯНОК Васіль Мікалаевіч, н. у 1925, рад. 48 А, прапаў без вестак у 1944.

ХАМЯНОК Леў Рыгоравіч, н. у 1925.

ХАМЯНОК Уладзімір Андрэевіч, н. у 1924, рад. 48 А, загінуў 4.12.1943 пры вызваленні Жлобінскага р-на, пахаваны ў г. п. Стрэшын.

ХАРЫТОНЧЫК Аляксандр Іванавіч, н. у 1918, мал. сярж., сувязны 15 гв. тб 1 гв. тк 65 А, загінуў 7.9.1944 пры вызваленні Польшчы.

ХВАЙНІЦКІ Аляксандр Андрэевіч, н. у 1924, рад., кулямётчык 984 сп 275 сд, прапаў без вестак 26.10.1942.

ХІЛЬКЕВІЧ Сцяпан Фаміч, н. у 1896, рад. 507 сп 148 сд, загінуў 19.2.1944 пры вызваленні Украіны, пахаваны ў г. Шапятоўка Хмяльніцкай вобл.

ХІЛЬКЕВІЧ Уладзімір Кірылавіч, н. у 1912, рад., прапаў без вестак у 1944.

ХОБНЯ Апанас Рыгоравіч, н. у 1919, сярж., загінуў 8.10.1944 пры вызваленні Мінскай вобл., пахаваны ў г. Маладзечна.

ХОЛМЕЦКІ Файвель Аронавіч, н. у 1907, рад., прапаў без вестак у 1944.

ЦЕМКІН Барыс Абрамавіч, н. у 1921, рад., загінуў 3.1.1942 каля в. Чартанава Маскоўскай вобл.

ЦІХАНОВІЧ Барыс Сяргеевіч, н. у 1910, кап., загінуў 17.8.1944 пры вызваленні Літвы, пахаваны ў г. Вільнюс.

ЦІХАНОВІЧ Васіль Данілавіч, н. у 1910, лейт., кам. роты 190 сп, прапаў без вестак.

ЦІХАНОВІЧ Іван Данілавіч, н. у 1922, рад., прапаў без вестак у 1944.

ЦІХАНОВІЧ Іван Фаміч, н. у 1901, рад., прапаў без вестак у 1944.

ЦІХАНОВІЧ Інакенцій Сяргеевіч, н. у 1917, рад., прапаў без вестак у 1941.

ЦІХАНОВІЧ Леанід Аляксеевіч, н. у 1914, рад., прапаў без вестак.

ЦІХАНОВІЧ Мікалай Данілавіч, н. у 1916, рад. 766 сп 217 сд 48 А, загінуў 7.3.1944 пры вызваленні Светлагорскага р-на.

ЦІХАНОВІЧ Сцяпан Кірылавіч, н. у 1895, рад., прапаў без вестак у 1944.

ЦІШКОЎ Міхаіл Якаўлевіч, н. у 1909, рад. 338 сд 45 ск 5 А, загінуў 17.1.1945 пры вызваленні Усходняй Прусіі.

ЦОМІК Зяма Давідавіч, рад., прапаў без вестак у 1944.

ЦЫНГІСЕР Копель Ісакавіч, н. у 1910, рад., прапаў без вестак у 1942.

ЦЫНМАН Моўша Хаймавіч, н. у 1900, рад., прапаў без вестак у 1944.

ЦЫПІН Натан Мінгалеевіч, н. у 1906, рад. 202 сд, загінуў 25.7.1943 каля в. Лаўрова Курскай вобл.

ЦЫРУЛЬНІКАЎ Генах Абрамавіч, н. у 1922, рад., прапаў без вестак у 1944.

ЦЫРУЛЬНІКАЎ Зяма Ізраілевіч, мал. лейт., прапаў без вестак у 1944.

ЦЫРУЛЬНІКАЎ Ізраіль Лейбавіч, н. у 1902, рад., памёр ад ран 8.3.1943, пахаваны ў Курскай вобл.

ЦЫРУЛЬНІКАЎ Лазар Міхайлавіч, рад., прапаў без вестак у 1944.

ЦЫРУЛЬНІКАЎ Моня Ізраілевіч, н. у 1911, рад., прапаў без вестак.

ЦЫРУЛЬНІКАЎ Шалом Лейбавіч, н. у 1905, рад., прапаў без вестак у 1944.

ЦЫРУЛЬНІКАЎ Шалом Міхайлавіч, н. у 1922, рад., прапаў без вестак у 1944.

ЦЯРЭШКА Іван Ціханавіч, н. у 1918, рад., ст. разведчык 229 сд, быў цяжка паранены пры вызваленні Брэсцкай вобл., памёр ад ран 30.9.1944, пахаваны ў Пружанскім р-не.

ЦЯРЭШЧАНКА Павел Сямёнавіч, н. у 1903, рад. 422 сп 170 сд 48 А, прапаў без вестак у 1944.

ЧАРАДНІК Андрэй Аляксеевіч, н. у 1909, быў у палоне, пасля вызвалення — рад. 48 А, прапаў без вестак 24.2.1944.

ЧАРАДНІК Васіль Іванавіч, н. у 1912, мал. ваентэхнік 418 ап, прапаў без вестак у р-не г. Адэса.

ЧАРАДНІК Васіль Міхайлавіч, н. у 1924, рад. 299 ап 194 сд 48 А, быў цяжка паранены пры вызваленні Жлобінскага р-на, памёр ад ран 13.12.1943.

ЧАРНЫШОЎ Аляксей Платонавіч, н. у 1907, рад., прапаў без вестак.

ЧАРНЫШОЎ Рыгор Спірыдонавіч, н. у 1901, рад., прапаў без вестак у 1944.

ЧАРНЫШОЎ Цімафей Цімафеевіч, н. у 1922, ст. сярж., танкіст, загінуў 1.8.1943 каля х. Нова-Рыжкоўскі Арлоўскай вобл.

ЧАРНЯЎСКІ Саламон Яфімавіч, н. у 1908, рад., прапаў без вестак 7.10.1943.

ЧАРТКОЎ Барыс Майсеевіч, н. у 1913, мал. лейт., загінуў 23.12.1941 каля в. Варанцова Маскоўскай вобл.

ЧАРТОК Барыс Мацвеевіч, н. у 1916, мал. лейт., загінуў 18.12.1941, пахаваны ў Маскоўскай вобл.

ЧАРТОК Юрый Маркавіч, н. у 1903, прапаў без вестак у 1941.

ЧАЎКО Сяргей Паўлавіч, н. у 1903, рад., прапаў без вестак у 1944.

ЧЫЖЫК Аляксандр Максімавіч, н. у 1905, афіцэр, прапаў без вестак.

ЧЫЖЫК Анатоль Іванавіч, н. у 1926, рад., загінуў 29.3.1945.

ЧЫЖЫК Андрэй Андрэевіч, н. у 1925, рад. 36 сп 214 сд, загінуў 3.10.1945.

ЧЫЖЫК Барыс Іванавіч, н. у 1922, лейт., кам. узвода 585 сп, памёр ад ран 10.5.1943, пахаваны ў Курскай вобл.

ЧЫЖЫК Дзмітрый Карпавіч, н. у 1903, палітрук, прапаў без вестак у 1941.

ЧЫЖЫК Іван Фадзеевіч, н. у 1908, рад., прапаў без вестак у 1944.

ЧЫЖЫК Іван Фёдаравіч, н. у 1907, рад., прапаў без вестак у 1944.

ЧЫЖЫК Канстанцін Восіпавіч, н. у 1917, лейт., кам. узвода, прапаў без вестак у 18.8.1941.

ЧЫЖЫК Мікалай Аляксандравіч, н. у

1925, рад., загінуў 8.10.1944 пры вызваленні Латвіі.

ЧЫЖЫК Міхаіл Канстанцінавіч, ст. сярж. 717 сп 170 сд 48 А, памёр ад ран 24.3.1944, пахаваны ў г. Рэчыца.

ЧЫЖЫК Міхаіл Міхайлавіч, н. у 1919, рад. 306 сд 43 А, быў цяжка паранены пры вызваленні Віцебскай вобл., памёр ад ран 6.3.1944, пахаваны ў в. Касцюкі Суражскага р-на.

ЧЫЖЫК Пётр Пятровіч, н. у 1908, рад., прапаў без вестак.

ЧЫЖЫК Усевалад Сцяпанавіч, н. у 1920, лейт. 125 сп, памёр ад ран 17.11.1943, пахаваны ў г. Днепрапятроўск (Украіна).

ЧЫЖЫК Фёдар Максімавіч, н. у 1912, мал. лейт., палітрук, загінуў 2.3.1944 пры вызваленні Светлагорскага р-на, пахаваны ў г. п. Парычы.

ЧЫЖЫК Фёдар Міхайлавіч, н. у 1919, ст. лейт., нам. кам. авіяэскадрыллі 265 завп, прапаў без вестак у 1941.

ЧЫРКОЎСКІ Аляксандр Ігнатавіч, н. у 1918, рад., прапаў без вестак у 1944.

ЧЭРНІН Барыс Абрамавіч, н. у 1910, рад., прапаў без вестак у 1944.

ЧЭРФАС Мэрдзіх Гіршавіч, н. у 1907, рад. 123 гв. сп 43 гв. сд, загінуў 4.8.1944 пры вызваленні Латвіі.

ШАВЕЦ Арон Аронавіч, сярж. 1083 сп 312 сд 69 А, загінуў 12.1.1944.

ШАГАВІК Іван Аляксеевіч, ст. фельчар, памёр ад ран 24.2.1943, пахаваны на Украіне.

ШАМЯТКОЎ Мікалай Ціханавіч, н. у 1914, рад. 15 гв. тб 1 гв. тк 65 А, памёр ад ран 22.7.1944, пахаваны ў г. Рэчыца.

ШАППРА Ісак Рыгоравіч, рад. 916 сп 247 сд 69 А, загінуў 23.8.1942 каля в. Баршчоўка Зубцоўскага р-на Цвярской вобл.

ШАТРОВІЧ Андрэй Фёдаравіч, н. у 1902, рад. 717 сп 170 сд 48 А, памёр ад ран 22.2.1944, пахаваны ў г. Гомель.

ШАТРОВІЧ Васіль Фёдаравіч, рад. 129 гв. сд, быў цяжка паранены пры вызваленні Украіны, памёр ад ран 22.5.1944, пахаваны ў Цярнопальскай вобл.

ШАТРОВІЧ Георгій Рыгоравіч, н. у 1923, рад., прапаў без вестак у 1944.

ШАТРОВІЧ Мікалай Рыгоравіч, рад., прапаў без вестак у 1944.

ШАТРОВІЧ Мікалай Рыгоравіч, н. у 1917, мал. палітрук, прапаў без вестак у 1944.

ШАТРОВІЧ Міхаіл Аляксеевіч, н. у 1910, старш., прапаў без вестак.

ШАТРОВІЧ Павел Іванавіч, н. у 1895, рад., прапаў без вестак.

ШАТРОВІЧ Сяргей Трафімавіч, рад., прапаў без вестак у 1944.

ШАТРОВІЧ Сяргей Фёдаравіч, н. у 1914, рад., прапаў без вестак у 1944.

ШАФРАН Рыгор Ізраілевіч, н. у 1923, рад. 266 сп 93 сд, прапаў без вестак 12.10.1943 каля с. Пекары Кіеўскай вобл.

ШАХ Міхаіл Антонавіч, н. у 1924, рад. 1343 сп 399 сд 48 А, загінуў 20.2.1944 пры вызваленні Светлагорскага р-на, пахаваны ў в. Дуброва.

ШАЦІЛА Восіп Іванавіч, н. у 1914, рад. 755 сп 217 сд 48 А, быў цяжка паранены пры вызваленні Жлобінскага р-на, памёр ад ран 6.3.1944, пахаваны ў в. Мормаль.

ШАЦІЛА Леанід Антонавіч, н. у 1921, сярж. 365 ап 163 сд, прапаў без вестак 22.9.1942.

ШАЦІНСКІ Рыгор Ціханавіч, н. у 1897, рад., прапаў без вестак.

ШВЯЦОЎ Генадзь Уладзіміравіч, н. у 1921, мал. сярж. 897 ап 333 сд, загінуў 10.12.1942 пад г. Сталінград.

ШКОП Нахман Барысавіч, н. у 1923, рад., прапаў без вестак у 1942.

ШЛЯФЕР Зусь Майсеевіч, н. у 1905, рад., прапаў без вестак у 1944.

ШМАТКОЎ Фёдар Піменавіч, рад. 686 сп, прапаў без вестак 17.1.1942.

ШНЭЙДЭР Леў Ісакавіч, н. у 1916, рад. 277 сп 175 сд 47 А, загінуў 14.7.1943 пры вызваленні Курскай вобл., пахаваны ў в. Нікольскае.

ШОСЦЕКМАН Майсей Іоселевіч, н. у 1906, рад., прапаў без вестак у 1944.

ШТЭЙНБУХ (ШТЭЙНБУК) Нота, н. у 1911, ст. лейт., загінуў 1.12.1944, пахаваны ў Венгрыі.

ШУГАЙ Мікалай Іванавіч, н. у 1924, рад., прапаў без вестак у 1945.

ШУЛЬЖАНОК Іван Міронавіч, н. у 1906, кап. 386 сп 178 сд, прапаў без вестак.

ШУЛЬЖАНОК Міхаіл Рыгоравіч, н. у 1916, рад., прапаў без вестак у 1944.

ШУМСКІ Андрэй Рыгоравіч, н. у 1910, сярж., прапаў без вестак у 1945.

ШУМСКІ Арсень Рыгоравіч, н. у 1912, рад. 31 А, загінуў 1.7.1943 пры вызваленні Смаленскай вобл.

ШУМСКІ Васіль Міронавіч, н. у 1900, рад. 1028 сп 260 сд 47 А, загінуў 2.8.1944 пры вызваленні Польшчы, пахаваны у Мазавецкім пав. Варшаўскага ваяв.

ШУСЦІН Іосіф Хаймавіч, н. у 1902, рад., прапаў без вестак у 1942.

ШЧАРБАКОЎ (ШЧЭРБАЧ) Якаў Анісімавіч, н. у 1903, рад., загінуў у палоне 26.12.1942.

ШЫЛЯНОК Аляксандр Емяльянавіч, н. у 1910, рад., загінуў 19.2.1944 пры вызваленні Светлагорскага р-на.

ШЭЙНДЛІН Якаў Яфімавіч, н. у 1924, мал. лейт., кам. танка Т-34, загінуў 29.7.1944 пры вызваленні Украіны, пахаваны ў Львоўскай вобл.

ШЭНЕЦ Барыс Піліпавіч, н. у 1921, рад. 13 сп 3 сд 2 А, прапаў без вестак 20.12.1942 пад г. Сталінград (р-н в. Васільеўка).

ШЭРМАН Ошэр Лейвікавіч, н. у 1912, рад., прапаў без вестак.

ЭГЛЯ Аляксандр Міхайлавіч, н. у 1903, рад., прапаў без вестак у 1944.

ЭСТРЫН Саул Львовіч, рад., прапаў без вестак у 1944.

ЭТЛІН Леў Барысавіч, палітрук, прапаў без вестак.

ЮДЗЯНОК Уладзімір Восіпавіч, рад., разведчык, загінуў 16.1.1944 пры вызваленні Калінкавіцкага р-на.

ЮДЭНКА Якаў Герасімавіч, н. у 1925, рад., быў цяжка паранены пры вызваленні Польшчы, памёр ад ран 6.10.1944, пахаваны ў Варшаўскім ваяв.

ЮРКЕВІЧ Аляксей Пятровіч, н. у 1922, рад., прапаў без вестак.

ЮРЦАЎ Уладзімір Васільевіч, н. у 1923, мал. сярж. 384 сд, загінуў 31.10.1942 на Ленінградскім фронце.

ЮРЧАНКА Навум Іванавіч, мал. сярж. 736 ап 71 сд 6 А, быў цяжка паранены пры вызваленні Украіны, памёр ад ран 12.8.1943, пахаваны ў Багадухаўскім р-не Харкаўскай вобл.

ЯКУБОЎСКІ Іван Мікалаевіч, н. у 1903, рад., прапаў без вестак у 1944.

ЯКУШ Канстанцін Мікалаевіч, н. у 1909, рад., прапаў без вестак 3.1.1944.

ЯКУШАЎ Леанід Платонавіч, н. у 1903, рад. 786 сп 155 сд, прапаў без вестак 20.4.1945.

ЯНОЎСКІ Эдуард Альфонсавіч, н. у 1905, кап. 16 тд, загінуў 9.7.1941.

ЯРМОЛІЧ Марыя Максімаўна, н. у 1922, рад., разведчыца, загінула ў 1944 каля в. Анісаўка Смаленскай вобл.

ЯСКЕВІЧ Мікалай Вячаслававіч, н. у 1922, рад., прапаў без вестак.

ЯСЮК Пётр Рыгоравіч, н. у 1926, сярж., кам. аддз. 528 сп 130 сд 28 А, загінуў 17.1.1945 пры вызваленні Усходняй Прусіі.

ЯХНІН Айзік Нохімавіч, н. у 1913, рад., загінуў 20.2.1945 пры вызваленні Германіі.

ЯХНІН Рыгор Якаўлевіч, сярж., прапаў без вестак у 1943.

Воіны, якія не з'яўляліся нашымі землякамі, але перад вайной ці ў час яе жылі ў Рэчыцы ці раёне і загінулі на франтах Вялікай Айчыннай вайны

На фронт прызываліся Васілевіцкім і Рэчыцкім райваенкаматамі.

АБРАЗЦОЎ Сцяпан Сцяпанавіч, н. у 1924, рад. 1348 сп 399 сд 48 А, быў цяжка паранены пры вызваленні Калінкавіцкага р-на, памёр ад ран 21.1.1944, пахаваны ў в. Давыдаўка Светлагорскага р-на.

АБРАМОВІЧ Васіль Фёдаравіч, н. у 1910, рад. 269 сд 3 А, загінуў 24.6.1944 пры вызваленні Рагачоўскага р-на.

АВЕР'ЯНАЎ Аляксей Цімафеевіч, н. у 1921, ст. сярж., кам. кулямётнага разліку 194 Рэчыцкай сд 48 А, загінуў 1.7.1944 пры вызваленні Магілёўскай вобл., пахаваны каля в. Гарошкі Асіповіцкага р-на.

АВЕЦКІ Гдаль Ісакавіч, н. у 1908, рад., прапаў без вестак у ліпені 1942.

АГАПОНЧЫК Мікалай Лук'янавіч, н. у 1904, рад., прапаў без вестак у красавіку 1944.

АГЕЙЧЫК Мітрафан Васільевіч, н. у 1905, рад. 321 сп 15 сд 65 А, быў цяжка паранены пры вызваленні Польшчы, памёр ад ран 12.10.1944, пахаваны ў Варшаўскім ваяв.

АКІНЧЫЦ (АКІНЧЫК) Ульяна Палікарпаўна, н. у 1915, рад., прапала без вестак у сакавіку 1944.

АКУЛІЧ Міхаіл Цырэнцьевіч, н. у 1922, рад. 44 гв. сд 65 А, загінуў 7.10.1944 пры вызваленні Варшаўскага ваяв. (Польшча).

АЛДОНІН Іван Сяргеевіч, н. у 1906, рад. 128 гв. сп 44 гв. сд 65 А, загінуў 14.1.1945 пры вызваленні Польшчы, пахаваны ў Варшаўскім ваяв.

АЛІФЕРАВЕЦ Аляксандр Архіпавіч, н. у 1910, рад. 1113 сп 330 сд, прапаў без вестак 12.8.1943 каля в. Вязавец Смаленскай вобл.

АЛЬШАНСКІ Уладзімір Восіпавіч, н. у 1910, рад., прапаў без вестак у маі 1944.

АЛЯКСЕЕНКА Іван Сафронавіч, н. у 1911, рад., наводчык 30 Хасанскага асп 102 Далёкаўсходняй Ноўгарад-Северскай сд 48 А, загінуў 8.2.1944 пры вызваленні Светлагорскага р-на.

АЛЯКСЕЕНКА Сямён Аляксандравіч, н. у 1910, рад. 1345 сп 399 сд 48 А, загінуў 29.7.1944.

АЛЯКСЕЕНКА Сямён Емяльянавіч, н. у 1898, рад., прапаў без вестак у красавіку 1944.

АЛЯКСЕЕЎ Леанід Уладзіміравіч, н. у 1915, рад. 1130 сп 336 сд, загінуў 9.2.1942 каля в. Дзевятава Смаленскай вобл.

АМБРАЖЭЙ Павел Пятровіч, н. у 1901, рад. 2 роты 1345 сп 399 сд 48 А, загінуў 30.3.1944 каля в. Чаранкі Чавускага р-на Магілёўскай вобл.

АНДРОСІК Міхаіл Іванавіч, н. у 1907, сярж., загінуў.

АНДРЫЕНКА Якаў Антонавіч, н. у 1916, ст. сярж. 73 сд 48 А, загінуў 18.1.1944 пры вызваленні Светлагорскага р-на, пахаваны ў в. Чыркавічы.

АНОХІН Іван Лук'янавіч, н. у 1904, рад., прапаў без вестак.

АНТАНОВІЧ Антон Макаравіч, н. у 1906, рад., прапаў без вестак у чэрвені 1944.

АНШЫМБЕТАЎ Зэйкін, н. у 1908, рад. 624 сп 137 сд 48 А, загінуў 17.1.1944.

АПАНАСЮК Васіль Паўлавіч, мал. сярж. 68 сп 70 сд 33 А, загінуў 4.3.1945 пры вызваленні Усходняй Прусіі.

АРЛОЎ Канстанцін Пятровіч, н. у 1911, сярж., кам. аддз. 215 сп 77 Чарнігаўскай сд 69 А, загінуў 5.8.1944 пры вызваленні Польшчы.

АСЕЕЎ Мікалай Васільевіч, н. у 1917, рад., повар 30 Хасанскага асп 102 Далёкаўсходняй Ноўгарад-Северскай сд 48 А, загінуў 24.6.1944 пры вызваленні Рагачоўскага р-на.

БАБУХІН Кузьма Міхайлавіч, н. у 1922,

яфр. 1021 сп 307 сд 50 А, загінуў 22.1.1945 пры вызваленні Польшчы, пахаваны ў Беластоцкім ваяв.

БАДРОЎ Сяргей Георгіевіч, н. у 1923, рад. 194 Рэчыцкай сд 48 А, загінуў 25.11.1943 пры вызваленні Жлобінскага р-на.

БАЙРАМАЎ Нуры, н. у 1924, рад. 391 сп 170 Рэчыцкай сд 48 А, загінуў 16.10.1944 пры вызваленні Польшчы.

БАРАНОЎСКІ Уладзімір Восіпавіч, н. у 1911, лейт., кам. узвода 523 ап 11 гв. А, загінуў 16.10.1944 пры вызваленні Літвы.

БАРЫБАНАЎ Фёдар Майсеевіч, н. у 1915, рад., прапаў без вестак у красавіку 1944.

БАРЫСАЎ Зіновій Піліпавіч, н. у 1916, мал. сярж., кам. аддз., прапаў без вестак у сакавіку 1944.

БАРЫСАЎ Рыгор Дзмітрыевіч, н. у 1897, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

БАРЫСАЎ Цімафей Піліпавіч, н. у 1916, мал. сярж., кам. аддз., прапаў без вестак у сакавіку 1944.

БАСАЎ Сяргей Цімафеевіч, н. у 1901, рад. 69 гв. сп. 21 гв. сд, загінуў 2.4.1942 каля в. Вязаўка Сычоўскага р-на Смаленскай вобл.

БАСЯЧЭНКА Іван Андрэевіч, н. у 1910, рад., прапаў без вестак у студзені 1945.

БАТОН Пётр Савельевіч, н. у 1914, рад., прапаў без вестак у ліпені 1941.

БАЧАРОЎ Фёдар Георгіевіч, н. у 1916, рад., пісар штаба 487 сп, прапаў без вестак 20.8.1941.

БАЧЫЛА Васіль Яфімавіч, н. у 1907, рад. 766 сп 217 сд 48 А, загінуў 27.2.1944 пры вызваленні Светлагорскага р-на.

БАШЫНСКІ Дзмітрый Данілавіч, н. у 1923, яфр. 109 гв. сп 37 гв. сд 65 А, загінуў 7.9.1944 пры вызваленні Польшчы, пахаваны ў Варшаўскім ваяв.

БЕЛАКАБЫЛАЎ Фёдар Андрэевіч, н. у 1915, мал. лейт. 26 ашсбн, загінуў 23.3.1945 пры вызваленні Латвіі.

БЕЛАКУРАЎ Мікалай Дзмітрыевіч, н. у 1906, рад., прапаў без вестак у жніўні 1944.

БЕЛАМЕСНЫ Васіль Іванавіч, н. у 1915, рад., прапаў без вестак у снежні 1943.

БЕЛАНОЖКІН Марк Парфенавіч, н. у 1904, рад. 624 сп 137 сд 48 А, загінуў 24.8.1944 пры вызваленні Польшчы, пахаваны ў Беластоцкім ваяв.

БЕЛЯКОЎ Віктар Дзмітрыевіч, н. у 1919, рад., ездавы 198 сп 132 сд 47 А, загінуў 24.9.1944 пры вызваленні Варшаўскага ваяв. (Польшча).

БЕРАЗОЎСКІ Іван Восіпавіч, н. у 1895, сярж., кам. аддз., прапаў без вестак у чэрвені 1944.

БЛІЗНЯКОЎ Аляксандр Цімафеевіч, н. у 1917, гв. рад. 50 гв. сд 28 А, загінуў 24.10.1944 пры вызваленні Усходняй Прусіі.

БЛІЗТАК Сяргей Восіпавіч, н. у 1912, рад., прапаў без вестак у жніўні 1944.

БЛІШЧ Іван Пархомавіч (Пахомавіч), н. у 1903, рад. 82 сд 3 А, быў цяжка паранены пры вызваленні Магілёўскай вобл., памёр ад ран 26.3.1944, пахаваны ў в. Красніца Быхаўскага р-на.

БЛЯХЕР Генух Яфімавіч, н. у 1919, старш., загінуў 18.10.1943 каля н. п. Васільева Смаленскай вобл.

БРАДЗІХІН Рыгор Міхайлавіч, н. у 1914, рад. 110 гв. сп. 38 гв. сд 70 А, загінуў 23.3.1944 пры вызваленні Украіны, пахаваны ў Валынскай вобл.

БУКАНАЎ Аляксандр Іванавіч, н. у 1925, рад. 231 гв. сп 75 гв. сд 65 А, загінуў 11.10.1944 пры вызваленні Латвіі.

БУЛАЎКІН Анатоль Пятровіч, н. у 1907, сярж., шафёр 175 азстдн 194 Рэчыцкай сд 48 А, загінуў 24.10.1944 пры вызваленні Польшчы, пахаваны ў Варшаўскім ваяв.

БУШМАНАЎ Сяргей Мікалаевіч, н. у 1898, рад., прапаў без вестак у красавіку 1944.

БЫЎШАЎ Аляксей Ціханавіч, н. у 1925, рад. 954 сп 194 Рэчыцкай сд 48 А, загінуў 30.1.1945 пры вызваленні Усходняй Прусіі.

БЯДА Андрэй Пятровіч, н. у 1910, рад., прапаў без вестак у 1945.

БЯЗРОДНАЯ Анастасія Феафанаўна, медык, прапала без вестак у 1943.

БЯЛЯЦКІ Васіль Мікалаевіч, н. у 1923, мал. сярж. 602 сп 109 сд, загінуў 11.6.1944, пахаваны ў Карэліі.

ВАЙНБЕРГ Нейлік Якаўлевіч, н. у 1916, рад., прапаў без вестак у сакавіку 1944.

ВАЙЦАХОЎСКІ Ананій Ананьевіч, н. у 1915, рад., прапаў без вестак у лістападзе 1943.

ВАЛОДЗЬКА Міхаіл Данілавіч, н. у 1920, рад., прапаў без вестак у кастрычніку 1944.

ВАЛОДЗЬКІН Пётр Іванавіч, палітрук роты, загінуў 15.2.1942.

ВАЛОЖАЎСКІ (ВАЛАЖАЎСКІ) Адам Майсеевіч, н. у 1900, рад., прапаў без вестак у жніўні 1944.

ВАНІЦКІ Мір Янкелевіч, н. у 1902, рад., прапаў без вестак у жніўні 1944.

ВАРАНЦОЎ Мікалай Іванавіч, н. у 1923, рад., мінамётчык 128 гв. сп 44 гв. сд 65 А, загінуў 29.1.1945 пры вызваленні Польшчы.

ВАРЭНІК Янкель Іцкавіч, н. у 1904, рад., прапаў без вестак у красавіку 1944.

ВАСІЛЬЕЎ Павел Якаўлевіч, н. у 1902, рад., прапаў без вестак у верасні 1944.

ВАСІЛЬЧАНКА Міхаіл Антонавіч, н. у 1913, яфр. 194 Рэчыцкай сд 48 А, загінуў 9.8.1944 пры вызваленні Польшчы, пахаваны ў Беластоцкім ваяв.

ВАСІН Васіль Андрэевіч, н. у 1912, рад., загінуў 8.10.1944 пры вызваленні Польшчы.

ВАСЬКОЎСКІ Фёдар Рыгоравіч, н. у 1909, рад., прапаў без вестак у лістападзе 1944.

ВІШНЕЎСКІ Віктар Канстанцінавіч, н. у 1925, сярж., кам. аддз. 1331 гв. сп 44 гв. сд 65 А, загінуў 5.4.1944 пры вызваленні Светлагорскага р-на, пахаваны ў в. Дуброва.

ВЛАСАЎ Пётр Іванавіч, н. у 1925, мал. сярж., кам. аддз. асобнага лыжнага бн 106 Дня-

проўска-Забайкальскай сд 65 А, прапаў без вестак 23.12.1943.

ВЫДРЫН Іван Ігнатавіч, н. у 1903, рад. 1343 сп 399 сд 48 А, загінуў 18.1.1944 пры вызваленні Светлагорскага р-на, пахаваны ў в. Давыдаўка.

ВЯЛІКІ Іван Андрэевіч, н. у 1910, рад., прапаў без вестак у маі 1944.

ГАЛАЙ Аляксандр Іванавіч, н. у 1912, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ГАЛАЦЮК Аляксандр Адамавіч, н. у 1914, рад. 73 сд 48 А, прапаў без вестак 23.1.1944.

ГАЛЯКЕВІЧ Антон Іванавіч, н. у 1926, рад., прапаў без вестак у сакавіку 1945.

ГАМУС Калман Мордухавіч, н. у 1895, рад., прапаў без вестак у сакавіку 1944.

ГАРБАТАЎ Іван Раманавіч, н. у 1907, рад. 624 сп 137 сд 48 А, быў цяжка паранены пры вызваленні Светлагорскага р-на, памёр ад ран 3.3.1944, пахаваны ў в. Дуброва.

ГАРБАЧОЎ Мікалай Савельевіч, н. у 1924, рад. 479 сп 149 сд, загінуў 10.3.1944 пры вызваленні Украіны, пахаваны ў с. Стажок Цярнопальскай вобл.

ГАРБУНОЎ Канстанцін Дзмітрыевіч, н. у 1915, рад., прапаў без вестак у кастрычніку 1944.

ГАРБУНОЎ Павел Рыгоравіч, н. у 1926, рад., мінамётчык 1348 сп 399 сд 48 А, загінуў 9.2.1944 пры вызваленні Светлагорскага р-на, пахаваны ў в. Давыдаўка.

ГАЦЭНКА Зіновій Саліфеевіч, н. у 1915, рад. 193 Дняпроўскай сд 65 А, памёр ад ран 9.1.1944.

ГЕОРГІЕЎСКІ Уладзімір Міхайлавіч, н. у 1923, рад. 193 Дняпроўскай сд 48 А, загінуў 7.9.1944 пры вызваленні Польшчы, пахаваны ў Варшаўскім ваяв.

ГЕРАСІМЕНКА Сяргей Андрэевіч, н. у 1924, рад., санітар 44 гв. сд 65 А, загінуў 30.1.1944 пры вызваленні Гомельшчыны.

ГЕСЬ Расціслаў Даміанавіч, н. у 1919, ст. лейт., кам. асобнай сапёрна-падрыўной роты 204 паветрана-дэсантнай бр., загінуў у 1942.

З узнагароднага ліста:

...При форсировании реки Полометь огонь немецких пулеметов и минометов временно приостановил наступление бригады. Старший лейтенант Гесь принял смелое решение уничтожить немцев, засевших в блиндажах. Личным примером поднимая наступательный дух бойцов, он повел свою роту на штурм блиндажей и дзотов. Во время короткого, хорошо организованного боя было уничтожено: 3 миномета, 10 автоматов, один станковый пулемет, 26 винтовок, рация и много другого боевого снаряжения и боеприпасов. Но славный сын Родины не мог довести до конца бой. Осколком вражеской мины старший лейтенант Гесь был убит.

Заслуживает правительственной награды — ордена Красного Знамени.

Командир 204 ВДБ

Майор (Губин)

Военный Комиссар

Бат. комиссар (Тадеуш)

ГІЗАЙТУЛІН Калі Губайдулавіч, н. у 1914, рад. 1343 сп 399 сд 48 А, загінуў 25.1.1944 пры вызваленні Светлагорскага р-на, пахаваны ў в. Давыдаўка.

ГІНС Мейлах Хаймавіч, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ГОЛІКАЎ Мікалай Сямёнавіч, н. у 1912, маёр, нач. штаба 575 ап, загінуў 8.3.1943 каля в. Зімніцы Смаленскай вобл.

ГОЛІКАЎ Сяргей Якаўлевіч, н. у 1902, сярж., кам. аддз., прапаў без вестак у студзені 1944.

ГОЛЬМАН Іван Аляксеевіч, н. у 1924, рад. 1343 сп 399 сд 48 А, загінуў 20.1.1944 пры вызваленні Светлагорскага р-на, пахаваны ў в. Давыдаўка.

ГОМБЕРГ Анатоль Мікалаевіч, н. у 1925, рад. асобнага лыжнага бн 106 Дняпроўска-Забайкальскай сд 65 А, прапаў без вестак.

ГРАЙВЕР (ГРАЙВІР) Аркадзь Навумавіч, н. у 1921, рад., сувязіст браняпоезда № 26 НКУС, быў цяжка паранены на Ленінградскім фронце, памёр ад ран 15.4.1942, пахаваны на Піскароўскіх могілках.

ГРЫДЗІН Андрэй Пятровіч, н. у 1911, лейт., кам. роты 133 сп 72 сд, загінуў 23.4.1942 на Ленінградскім фронце.

ГРЫНЯВІЦКІ Фелікс Станіслававіч, н. у 1905, рад., сувязіст, прапаў без вестак у ліпені 1941.

ГРЫШАНАЎ Іван Міхайлавіч, н. у 1906, ст. ветфельчар, інтэндант 1 рангу, в/ч 2821, прапаў без вестак.

ГРЫШАНОВІЧ Фёдар Якаўлевіч, н. у 1909, рад., кулямётчык 1268 сп 385 сд 50 А, загінуў 27.3.1944 пры вызваленні Чавускага р-на Магілёўскай вобл.

ГРЫШЫН Мікалай Іванавіч, н. у 1908, рад. 307 сд 50 А, загінуў 14.12.1943 пры вызваленні Жлобінскага р-на.

ГУМАНЮК Станіслаў Пятровіч, н. у 1923, рад. 409 сп 137 сд 48 А, загінуў 22.1.1944. пры вызваленні Светлагорскага р-на.

ГУРЭЦКІ Іван Раманавіч, н. у 1919, рад., загінуў 26.9.1944.

ДАБРАДЗЕЕЎ Павел Барысавіч, н. у 1922, рад., матацыкліст, памёр ад ран 18.7.1942, пахаваны ў г. Пенза.

ДАБРАСЛАЎСКІ Рыгор Цімафеевіч, н. у 1902, сярж., прапаў без вестак у красавіку 1943.

ДАЙНЕКА Сямён Міхайлавіч, н. у 1907, рад., прапаў без вестак.

ДАЛГІН Рыгор Савельевіч, н. у 1909, старш., прапаў без вестак у лютым 1944.

ДАНДЫКІН Барыс Дзмітрыевіч, н. у 1914, рад., прапаў без вестак у сакавіку 1944.

ДАНСКІХ Мікалай Іванавіч, н. у 1914, рад., прапаў без вестак у верасні 1941.

ДАШКЕВІЧ Яўген Васільевіч, н. у 1923, рад. 1 сбн 16 сп 102 Далёкаўсходняй Ноўгарад-

Северскай сд 48 А, загінуў 4.2.1944 пры вызваленні Светлагорскага р-на.

ДЗЕГЦЯРОЎ Кірыл Антонавіч, н. у 1909, рад., прапаў без вестак у красавіку 1944.

ДЗЕГЦЯРОЎ Рыгор Спірыдонавіч, н. у 1912, старш. роты 1348 сп 399 сд 48 А, загінуў 29.3.1944 пры вызваленні Чавускага р-на Магілёўскай вобл.

ДЗЕДЗІКАЎ (ДЗЕДЗІК) Канстанцін Уладзіміравіч, н. у 1917, рад. 1187 сп 358 сд, загінуў 21.6.1944, пахаваны ў Ленінградскай вобл.

ДЗЕЕЎ Канстанцін Міканоравіч, н. у 1908, рад. 1127 сп 337 сд, загінуў 11.3.1942.

ДЗЕМІШЧАНКОЎ Мікалай Аляксандравіч, н. у 1910, рад. 413 сп 73 сд 48 А, загінуў 15.5.1944 пры вызваленні Жлобінскага р-на.

ДЗЕМЯШКЕВІЧ Фелікс Іванавіч, н. у 1898, рад., прапаў без вестак.

ДЗЕНІСЕНКА Пётр Андрэевіч, н. у 1910, старш. 422 сп 170 Рэчыцкай сд 48 А, загінуў 12.2.1944 пры вызваленні Светлагорскага р-на.

ДЗЕМІДАВЕЦ Фёдар Паўлавіч, н. у 1920, кап., ад'ютант камандзіра 364 сд, быў цяжка паранены пры вызваленні Германіі, памёр ад ран 9.3.1945.

ДЗЕМІДЗЕНКА Сідар Іванавіч, н. у 1905, рад., прапаў без вестак у сакавіку 1944.

ДЗЯДКОЎ Раман Яфімавіч, н. у 1915, лейт., кам. узвода 170 атбн, прапаў без вестак 18.1.1942.

ДЗЯДКОЎ Яфім Іванавіч, н. у 1913, мал. сярж., прапаў без вестак у 1943.

ДЗЯМІДАЎ Міканор Філімонавіч, н. у 1907, рад., кулямётчык 413 сп 73 сд 48 А, загінуў 26.7.1944 пры вызваленні Польшчы, пахаваны ў Беластоцкім ваяв.

ДЗЯМ'ЯНЕНКА Аляксандр Цімафеевіч, н. у 1924, рад., загінуў 19.1.1945.

ДЗЯРКАЧ Анціп Мацвеевіч, н. у 1924, рад., прапаў без вестак у 1944.

ДЗЯРКАЧ Астап Мацвеевіч, н. у 1922, рад., прапаў без вестак у красавіку 1944.

ДЗЯРКАЧ Сцяпан Мацвеевіч, н. у 1917, рад., прапаў без вестак у ліпені 1944.

ДРАБІН Пётр Антонавіч, н. у 1904, рад., тэлефаніст 470 сп 194 Рэчыцкай сд 48 А, прапаў без вестак 27.1.1945.

ДРАЗДОЎСКІ Есель Моўшавіч, н. у 1895, рад., прапаў без вестак у чэрвені 1944.

ДРЫЦ Самуіл Шмеркавіч, н. у 1916, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ДУБКОЎ Валянцін Мікалаевіч, н. у 1923, рад., кулямётчык 771 сп 137 сд 48 А, быў цяжка паранены пры вызваленні Светлагорскага р-на, памёр ад ран 24.1.1944.

ДУБОЎСКІ Аляксандр Пятровіч, н. у 1910, старш., прапаў без вестак у снежні 1941.

ДЫРЫНДА Уладзімір Іванавіч, н. у 1919, старш., прапаў без вестак у лістападзе 1941.

ЖАЛЯЗНЯК Іван Васільевіч, н. у 1911, мал. сярж., прапаў без вестак у чэрвені 1942.

ЖЛОБА Лявон Прохаравіч, н. у 1909, рад., прапаў без вестак у лістападзе 1944.

ЖМАЧЭНКА Васіль Сяргеевіч, н. у 1919, рад., шафёр 37 А, прапаў без вестак 7.10.1941.

ЖОЛАБАЎ Палікарп Ягоравіч, н. у 1895, рад., прапаў без вестак у жніўні 1944.

ЖОЛУДАЎ Навум Рыгоравіч, н. у 1910, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ЖУКАЎ Аляксей Піліпавіч, н. у 1921, рад. 624 сп 137 сд 48 А, прапаў без вестак 20.1.1944.

ЖУКАЎ Іван Дзямідавіч, н. у 1901, рад., прапаў без вестак у красавіку 1944.

ЖУКАЎ Пётр Георгіевіч, н. у 1925, рад. 470 сп 194 Рэчыцкай сд 48 А, загінуў 25.11.1943.

ЖУКОЎСКІ Дзямід Мікалаевіч, н. у 1912, рад., прапаў без вестак у красавіку 1944.

ЗАГАРОЎСКІ Ілья Іванавіч, н. у 1892, рад., прапаў без вестак у студзені 1944.

ЗАПРАЎ Асударын, н. у 1906, гв. сярж., кам. аддз. 231 гв. сп 71 гв. сд 6 гв. А, загінуў 29.1.1944.

ЗАЙЧАНКА Цімафей Цярэнцьевіч, н. у 1910, рад., артылерыст 954 сп 194 Рэчыцкай сд 48 А, загінуў 27.12.1943 пры вызваленні Светлагорскага р-на.

ЗАЛАТАРОЎ Мікалай Сцяпанавіч, н. у 1912, рад., кулямётчык 31 зсд, загінуў 8.4.1944 пры вызваленні Украіны.

ЗАПАДНЯ Васіль Пятровіч, н. у 1921, рад. 624 сп 137 сд 48 А, быў цяжка паранены пры вызваленні Жлобінскага р-на, памёр ад ран 9.1.1944.

ЗАРЭЦКІ Іван Ніканавіч, н. у 1906, рад. 668 ап, памёр ад ран 24.7.1944.

ЗІНОЎЕЎ Раман Паўлавіч, н. у 1922, сярж., кам. аддз. асобнага лыжнага б-на 106 Дняпроўска-Забайкальскай сд 65 А, прапаў без вестак.

ЗУЕЎ Аляксандр Іванавіч, н. у 1926, мал. сярж, кам. аддз. 470 сп 194 Рэчыцкай сд 48 А, загінуў 31.1.1944.

ІВАНЕНКА Васіль Андрэевіч, н. у 1912, рад., прапаў без вестак у снежні 1944.

ІВАНІЛАЎ Уладзімір Сямёнавіч, н. у 1921, старш. 1184 зстап 20 азстабр, загінуў 7.10.1944 пры вызваленні Польшчы, пахаваны ў Варшаўскім ваяв.

ІВАНЧАНКА Іван Фёдаравіч, н. у 1925, рад., аўтаматчык 616 сп 194 Рэчыцкай сд 48 А, загінуў 26.12.1943 пры вызваленні Светлагорскага р-на.

ІГОЛЬНІКАЎ Ілья Ісакавіч, н. у 1909, рад., прапаў без вестак.

ІЛЬНІЦКІ Нохім Мендзелевіч, рад., загінуў 30.9.1942.

ІМБУЛАЕЎ Іван Міхайлавіч, н. у 1910, рад. 106 Дняпроўска-Забайкальскай сд 65 А, прапаў без вестак 23.12.1943.

КАБЯНКА Рыгор Аляксеевіч, н. у 1905, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

КАВАЛЕНКА Пётр Панфілавіч, н. у 1923, рад. 391 сп 170 Рэчыцкай сд 48 А, загінуў 17.10.1944 пры вызваленні Польшчы.

КАВАЛЕНКА Уладзімір Рыгоравіч, н. у 1924, сярж., кам. аддз. 128 гв. сп 44 гв. сд 65 А, загінуў 7.10.1944.

КАВАЛЕЎСКІ Іван Апанасавіч, н. у 1913,

сярж., кам. аддз. 148 асбн, загінуў 18.12.1942 каля в. Халмы Смаленскай вобл.

КАГАНОВІЧ Нохім Майсеевіч, н. у 1913, рад., прапаў без вестак у чэрвені 1944.

КАДЗІНА Рыва Барысаўна, рад., прапала без вестак у лістападзе 1941.

КАЗАК Рыгор Іванавіч, н. у 1920, лейт., кам. узвода 42 асобнай зенітнай кулямётнай роты 32 А, загінуў 25.6.1942 у Карэліі.

КАЗЕЙ Аляксандр Аляксандравіч, н. у 1902, мал. сярж., загінуў 7.11.1944 пры вызваленні Латвіі.

КАЛКОЎСКІ Пётр Фадзеевіч, н. у 1909, рад., прапаў без вестак у красавіку 1944.

КАНДЗЕЕЎ Барыс Пятровіч, н. у 1909, рад., прапаў без вестак.

КАНДРАТАЎ Іван Іванавіч, рад. 16 сп 102 Далёкаўсходняй Ноўгарад-Северскай сд 48 А, загінуў 4.8.1944 пры вызваленні Польшчы, пахаваны ў Беластоцкім ваяв.

КАНДРАШОЎ Максім Яўсеевіч, н. у 1910, рад., прапаў без вестак.

КАПЛАН Абрам Нохімавіч, рад., памёр ад ран 18.5.1942.

КАПУСТА Адам Максімавіч, н. у 1919, гв. лейт., кам. роты 77 гв. сп 26 гв. сд 11 гв. А, загінуў 26.12.1943 пры вызваленні Віцебскай вобл.

КАПЯЛОЎ І. М., н. у 1922, рад. 812 сп, прапаў без вестак 17.2.1944.

КАРЛЮК Міхаіл Паўлавіч, н. у 1904, рад., прапаў без вестак у 1944.

КАРНЕЕЎ Іван Данілавіч, н. у 1908, мал. ваентэхнік палявога армейскага артылерыйскага склада 13 А, загінуў.

КАРНІЕНКАЎ Міхаіл Канстанцінавіч, н. у 1914, рад., прапаў без вестак у сакавіку 1944.

КАРОБАЧКІН Барыс Восіпавіч, н. у 1906, рад. 673 сп 220 сд 31 А, загінуў 21.12.1944.

КАРОВІН Расціслаў Сяргеевіч, н. у 1924, рад. 413 сп 73 сд 48 А, загінуў 4.10.1944 пры вызваленні Польшчы.

КАРПАЕЎ Ілья Ларывонавіч, н. у 1902, рад. 115 сп, быў цяжка паранены пры вызваленні Польшчы, памёр ад ран 19.1.1945.

КАРПОВІЧ Аляксандр Пятровіч, н. у 1922, рад. 30 Хасанскага сп 102 Далёкаўсходняй Ноўгарад-Северскай сд 48 А, загінуў 11.2.1944 пры вызваленні Светлагорскага р-на.

КАТЛЯР Хайкім Абрамавіч, н. у 1922, рад., загінуў 23.3.1945.

КАТЫЛЕЎСКІ Сямён Іванавіч, рад. 1024 сп 341 сд, загінуў 29.3.1942, пахаваны ў Цвярской вобл.

КАЧУКОЎ Павел Сямёнавіч, н. у 1926, рад. 608 сп, быў цяжка паранены пры вызваленні Эстоніі, памёр ад ран 30.8.1944.

КЛАДЗІЕЎ Іван Аляксеевіч, н. у 1915, старш., прапаў без вестак у 1944.

КЛЮЧНІКАЎ Браніслаў Казіміравіч, н. у 1921, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

КЛЮЧНІКАЎ Леанід Іванавіч, н. у 1906, рад., прапаў без вестак у чэрвені 1944.

КНЯЗЕЎ Піліп Сяргеевіч, н. у 1911, рад. 399 сд 48 А, загінуў 18.1.1944 пры вызваленні Светлагорскага р-на, пахаваны ў в. Давыдаўка.

КОБРЫНСКІ Ісак Рыгоравіч, н. у 1923, рад., прапаў без вестак.

КОКАРАЎ Іван Васільевіч, н. у 1915, ст. сярж., кам. гарматнага разліку 616 сп 194 Рэчыцкай сд 48 А, быў цяжка паранены пры вызваленні Польшчы, памёр ад ран 15.1.1945, пахаваны ў Варшаўскім ваяв.

КОНЕЎ Арцём Міхайлавіч, н. у 1916, рад., прапаў без вестак.

КОРБУТ Валерый Іванавіч, мал. лейт., загінуў 1.12.1942 каля в. Кропатава Ржэўскага р-на Цвярской вобл.

КОТАШ Васіль Цярэнцьевіч, н. у 1923, рад. 128 гв. сп 44 гв. сд 65 А, загінуў 15.10.1944 пры вызваленні Варшаўскага ваяв. (Польшча).

КРАЙНІ Мітрафан Антонавіч, н. у 1916, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

КРАЮХІН Купрыян Міхайлавіч, н. у 1917, мал. сярж., загінуў 25.6.1944 пры вызваленні Дубровенскага р-на Віцебскай вобл.

КРУЖКОЎ Міхаіл Пятровіч, н. у 1924, ст. сярж., кам. аддз. 471 сп 73 сд 48 А, загінуў 25.7.1944.

КУДЗЕЛЯ Аляксандр Восіпавіч, н. у 1921, рад., прапаў без вестак у снежні 1943.

КУЗМЯНКОЎ Дзмітрый Канстанцінавіч, н. у 1917, рад. 1238 сп 372 сд, загінуў 7.7.1943 на Ленінградскім фронце.

КУЗНЯЦОЎ Іван Фролавіч, н. у 1921, рад., прапаў без вестак у сакавіку 1944.

КУЗЮРЫН Аляксандр Пятровіч, н. у 1926, рад. 698 сп 146 сд, загінуў 25.8.1944 пры вызваленні Эстоніі.

КУЛАГІН Кузьма Піліпавіч, н. у 1906, рад. 1343 сп 399 сд 48 А, загінуў 20.2.1944 пры вызваленні Светлагорскага р-на, пахаваны ў в. Дуброва.

КУЛЯШЭВІЧ Іван Сямёнавіч, сярж., кам. аддз. 1025 сп, загінуў 21.1.1944, пахаваны ў Ленінградскай вобл.

КУРЫЛАЎ Мікалай Сямёнавіч, н. у 1918, рад., повар 30 Хасанскага сп 102 Далёкаўсходняй Ноўгарад-Северскай сд 48 А, загінуў 11.2.1944 пры вызваленні Светлагорскага р-на.

КУРЫЛЬЧЫК Аляксандр Рыгоравіч, н. у 1925, мал. сярж., кулямётчык 130 гв. сп 44 гв. сд 65 А, загінуў 5.2.1945 пры вызваленні Польшчы.

КУРЫЛЬЧЫК Мікалай Іванавіч, н. у 1925, рад. 1268 сп 385 сд 50 А, загінуў 26.3.1944 пры вызваленні Чавускага р-на Магілёўскай вобл.

КУЦ Піліп Конанавіч, н. у 1905, рад., прапаў без вестак у лістападзе 1943.

КУЧКІН Сцяпан Андрэевіч, н. у 1922, рад., прапаў без вестак у красавіку 1944.

КУЧЫНСКІ Адам Сцяпанавіч, н. у 1923, рад., прапаў без вестак у кастрычніку 1944.

КУШНЕР Максім Дзмітрыевіч, н. у 1896, рад., прапаў без вестак у маі 1945.

КУШНЕР Міхаіл Восіпавіч, н. у 1922, рад. 1023 сп 307 сд 50 А, быў цяжка паранены пры

вызваленні Светлагорскага р-на, памёр ад ран 27.2.1944.

КУШНЕР Міхаіл Якаўлевіч, н. у 1925, яфр. 755 сп 217 сд 48 А, загінуў 6.10.1944 пры вызваленні Польшчы, пахаваны ў Беластоцкім ваяв.

ЛАБІКАЎ Сямён Цярэнцьевіч, н. у 1913, рад. 307 сд 50 А, загінуў 14.12.1943.

ЛАМДЗІН Барыс Вульфавіч, н. у 1913, рад., прапаў без вестак у красавіку 1944.

ЛАНДЗЕМАН Ілья Пендзелевіч, н. у 1896, рад., прапаў без вестак у чэрвені 1944.

ЛАПУХОЎ Дзмітрый Іванавіч, н. у 1895, мал. кам., прапаў без вестак.

ЛАПЦЕЎ Аляксей Сяргеевіч, н. у 1919, гв. сярж., загінуў 26.1.1945 пры вызваленні Польшчы.

ЛАХ Міхаіл Ануфрыевіч, сярж. 166 азстадн, загінуў 25.7.1944 пры вызваленні Польшчы, пахаваны ў Беластоцкім ваяв.

ЛАШКЕВІЧ Аляксандр Паўлавіч, н. у 1913, рад., прапаў без вестак 6.9.1941.

ЛАШКЕВІЧ Мікалай Майсеевіч, н. у 1924, сярж., кам. аддз. 231 гв. сп 75 гв. сд 65 А, загінуў.

ЛЕБЕДЗЕЎ Мікалай Міхайлавіч, н. у 1917, мал. лейт., кам. узвода 6 гв. сд, загінуў пад г. Курск.

ЛЕВІТАН Анатоль Ісакавіч, н. у 1908, рад., прапаў без вестак у красавіку 1944.

ЛІЗАГУБ Кірыл Яўсеевіч, н. у 1912, рад., прапаў без вестак у 1944.

ЛІПСКІ Рыгор Іванавіч, н. у 1924, рад., сувязіст 1348 сп 399 сд 48 А, загінуў 29.3.1944 пры вызваленні Чавускага р-на Магілёўскай вобл.

ЛІПСКІ Усевалад Якаўлевіч, рад. 766 сп 217 сд 48 А, загінуў 27.2.1944.

ЛІСТВІНА Іраіда Аляксандраўна, н. у 1924, рад. 35 гв. амбр 3 А, была цяжка паранена пры вызваленні Польшчы, памерла ад ран 30.7.1944, пахавана ў г. Люблін.

ЛОСЬ Аляксандр Аляксеевіч, н. у 1924, рад., стралок-авіядэсантнік, памёр ад ран 20.5.1945, пахаваны ў Германіі.

ЛУЖКОЎ Антон Фёдаравіч, н. у 1916, ваенфельчар, кам. санітарнага ўзвода 49 асобнай лыжнай брыгады, загінуў 8.3.1943 каля в. Пустошка Смаленскай вобл.

ЛЫСЕНКА Іван Іванавіч, н. у 1914, старш., загінуў 17.5.1942, пахаваны ў Харкаўскай вобл. (Украіна).

ЛЫЧОЎ Мікіта Міхайлавіч, н. у 1918, ст. сярж., кам. аддз., прапаў без вестак.

ЛЫЧОЎ (ЛЫЧКОЎ) Сяргей Міхайлавіч, н. у 1910, рад. 106 Дняпроўска-Забайкальскай сд 65 А, прапаў без вестак.

ЛЮБАВІЦКІ Яфім Налімавіч (Навумавіч), н. у 1908, рад., прапаў без вестак у чэрвені 1944.

ЛЮБІНСКІ Міхаіл Маркавіч, н. у 1908, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ЛЮБУШКІН Мікалай Фядотавіч, н. у 1916, рад. 171 сп 182 сд 43 А, загінуў 4.3.1945 пры вызваленні Усходняй Прусіі.

ЛЮСЦІКМАН Майсей Іосіфавіч, н. у 1905, рад., прапаў без вестак у жніўні 1944.

ЛЯБЕДЗЬКА Павел Цітавіч, н. у 1915, рад. 1023 сп 307 сд 50 А, загінуў 10.1.1944.

ЛЯВІНСКІ Аляксандр Дзмітрыевіч, н. у 1920, старш., прапаў без вестак у кастрычніку 1944.

МАГЕР Іван Маркавіч, н. у 1913, рад., прапаў без вестак у жніўні 1944.

МАЁРАЎ Павел Мікалаевіч, н. у 1922, рад., прапаў без вестак у ліпені 1942.

МАЙЗЕНШТЭЙН Шая Эльевіч, н. у 1922, рад. асобнага лыжнага б-на 399 сд 48 А, загінуў 20.1.1944 пры вызваленні Светлагорскага р-на, пахаваны ў в. Сасновы Бор.

МАЙСЕЕНКА Іван Цімафеевіч, н. у 1912, рад. 50 гв. Сталінскай сд 28 А, загінуў 20.2.1945 пры вызваленні Усходняй Прусіі.

МАЙСЕЕНКА Мітрафан Іванавіч, н. у 1908, рад., быў цяжка паранены на Ленінградскім фронце, памёр ад ран 21.3.1943.

МАЙСЕЕНКА Сяргей Фёдаравіч, н. у 1907, рад., прапаў без вестак у красавіку 1944.

МАКАРАЎ Іван Якаўлевіч, н. у 1898, рад., прапаў без вестак у чэрвені 1944.

МАКСІМАЎ Сяргей Арцёмавіч, н. у 1923, рад. 392 сп 73 сд 48 А, загінуў 8.10.1944 пры вызваленні Варшаўскага ваяв. (Польшча).

МАКСІМОВІЧ Андрэй Ільіч, н. у 1899, рад. 172 Паўлаградскай асд, загінуў 26.1.1944 пры вызваленні Светлагорскага р-на, пахаваны ў в. Баравікі.

МАКСІМОВІЧ Іван Андрэевіч, н. у 1924, рад., прапаў без вестак у 1944.

МАЛАХАЎ Мацвей Дзмітрыевіч, лейт., кам. узвода, памёр ад ран 30.6.1944, пахаваны ў Карэліі.

МАЛЬЦАЎ Уладзімір Паўлавіч, н. у 1925, рад. 11 ап 73 сд 48 А, загінуў 21.2.1944 пры вызваленні Светлагорскага р-на, пахаваны ў в. Чыркавічы.

МАНКІН Бенцыян Беркавіч, н. у 1907, рад., прапаў без вестак у чэрвені 1944.

МАРЖЭЎСКІ Браніслаў Восіпавіч, н. у 1914, рад., прапаў без вестак.

МАРКАЎ Уладзімір Віктаравіч, н. у 1915, ст. сярж., механік-вадзіцель танка Т-34 атп, загінуў 1.5.1944.

МАРКУСЬ Мікалай Пятровіч, н. у 1900, рад. 624 сп 137 сд 48 А, загінуў 22.2.1944 пры вызваленні Светлагорскага р-на.

МАРОЗ Аляксандр Аляксандравіч, н. у 1914, рад., прапаў без вестак у красавіку 1944.

МАРОЗКА Уладзімір Мікалаевіч, н. у 1898, рад., прапаў без вестак.

МАРТЫНЕНКА Сямён Мацвеевіч, н. у 1900, рад., повар 41 сд, прапаў без вестак 24.7.1943.

МАРТЫНЕНКА Сяргей Пятровіч, н. у 1905, рад., прапаў без вестак у красавіку 1945.

МАРЧАНКА Аляксандр Іванавіч, н. у 1919, рад. 106 Дняпроўска-Забайкальскай сд 65 А, прапаў без вестак 12.12.1943.

МАРЧАНКА Пётр Мікалаевіч, н. у 1919, мэфр., прапаў без вестак 14.10.1944.

МАРШЫН Пётр Антонавіч, н. у 1907, рад. 307 сд 50 А, загінуў.

МАРЫНЫЧАЎ Аляксандр Рыгоравіч, н. у 1912, рад. 1 сбн 1343 сп 399 сд 48 А, загінуў 20.12.1943 пры вызваленні Жлобінскага р-на.

МАСКОЎЧАНКА Павел Кузьміч, н. у 1913, рад., прапаў без вестак у сакавіку 1944.

МАСЛАКОЎ Андрэй Восіпавіч, н. у 1918, рад., прапаў без вестак у красавіку 1944.

МАСЛАКОЎ Ілья Восіпавіч, н. у 1918, рад., прапаў без вестак у 1944.

МАСЛЕННІКАЎ Сямён Пятровіч, рад., прапаў без вестак у красавіку 1944.

МАСЮКЕВІЧ Іван Іванавіч, н. у 1906, рад., прапаў без вестак у кастрычніку 1944.

МАЧАЛАЎ Мікалай Сцяпанавіч, н. у 1920, рад. 624 сп 137 сд 48 А, загінуў 19.12.1943 пры вызваленні Жлобінскага р-на.

МАЧАЛАЎ Уладзімір Лявонавіч, н. у 1924, рад. 470 сп 194 Рэчыцкай сд 48 А, быў цяжка паранены пры вызваленні Жлобінскага р-на, памёр ад ран 8.12.1943.

МЕЛЬНІКОЎСКІ Барыс Гдалевіч, н. у 1901, рад., прапаў без вестак у жніўні 1944.

МЕНІРЫЦКІ Антон Адамавіч, н. у 1924, ст. сярж., санінструктар 392 сп 73 сд 48 А, загінуў 17.10.1944 пры вызваленні Польшчы, пахаваны ў Варшаўскім ваяв.

МЕНКІН Беніман Беркавіч, н. у 1907, рад., прапаў без вестак у ліпені 1944.

МЕНШЧЫКАЎ Іван Васільевіч, н. у 1911, рад., загінуў 20.7.1944 пры вызваленні Латвіі.

МІЛАЎ Мікалай Сяргеевіч, н. у 1922, рад., прапаў без вестак у красавіку 1944.

МІНЬКОЎСКІ Барыс Гдалевіч, н. у 1900, рад., прапаў без вестак.

МІНЮХІН Павел Зосімавіч, н. у 1911, рад., прапаў без вестак.

МІРНЕЎСКІ Сцяпан Анісімавіч, н. у 1903, рад. 16 сп 102 Далёкаўсходняй Ноўгарад-Северскай сд 48 А, загінуў 18.12.1943.

МІРЧУК Хаім Гецкавіч, н. у 1907, рад., прапаў без вестак у чэрвені 1944.

МІХАЙЛАЎ Сяргей Іванавіч, н. у 1909, мал. сярж., кулямётчык 470 сп 194 Рэчыцкай сд 48 А, загінуў 15.1.1945 пры вызваленні Польшчы.

МІХАЙЛОВІЧ Уладзімір Рыгоравіч, н. у 1924, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

МІХАЛЕНКА Максім Іванавіч, н. у 1905, рад., прапаў без вестак у 1944.

МІХЕДАЎ Фёдар Мацвеевіч, н. у 1925, рад., прапаў без вестак.

МІХЕЕЎ Мацвей Фёдаравіч, н. у 1886, рад., прапаў без вестак.

МІЦ Іван Цімафеевіч, н. у 1914, старш., кам. палітрука 282 ап, прапаў без вестак у лютым 1944.

МІЦУЛА Якаў Аўрамавіч, н. у 1914, рад., прапаў без вестак у 1944.

МІЦЮКОЎ Харытон Якаўлевіч, н. у 1913, рад., прапаў без вестак.

МІЧУРЫН Іван Якаўлевіч, н. у 1922, рад. 28 асбр, загінуў 20.4.1942 каля в. Барысаўка Маскоўскай вобл.

МІШЫН Аляксандр Фёдаравіч, н. у 1908, рад. 771 сп 137 сд 48 А, загінуў пры вызваленні Светлагорскага р-на.

МОКІН Сямён Віктаравіч, н. у 1898, сярж., кам. аддз. 201 гв. сп 67 гв. сд 6 гв. А, загінуў 13.3.1943 каля в. Сяргейцава Пскоўскай вобл.

МУЗЫЧЭНКА Мітрафан Самойлавіч, н. у 1900, рад., прапаў без вестак у красавіку 1944.

МУЗЫЧЭНКА Пётр Сяргеевіч, н. у 1921, рад., прапаў без вестак.

МУЗЫЧЭНКА Сяргей Юр'евіч, н. у 1926, рад., прапаў без вестак у красавіку 1944.

МЫЦЭЎСКІ Павел Іванавіч, н. у 1903, рад., прапаў без вестак у красавіку 1944.

МЯЛІК Макар Паўлавіч, н. у 1904, рад., прапаў без вестак у чэрвені 1944.

МЯЧКОЎСКІ Іван Іванавіч, н. у 1921, ст. сярж., лётчык, загінуў 23.10.1941.

НАВУМЕНКА Ілья Піліпавіч, н. у 1923, рад. 1227 сп 369 сд 49 А, загінуў 30.7.1944 пры вызваленні Польшчы, пахаваны ў Беластоцкім ваяв.

НАДТАЧАЕЎ Мікалай Паўлавіч, н. у 1922, старш., кам. аддз. 376 сп 220 сд 31 А, загінуў 19.10.1944 пры вызваленні Польшчы.

НЕГАДЗЯЕЎ Макар Паўлавіч, н. у 1914, рад., наводчык 422 сп 170 сд 48 А, загінуў 16.12.1943 пры вызваленні Жлобінскага р-на.

НЕСЦЯРНЯ Сямён Аляксандравіч, н. у 1912, рад., прапаў без вестак у маі 1944.

НЕСЦЯРЭНКА Мікалай Маркавіч, н. у 1925, рад. 624 сп 137 сд 48 А, загінуў 31.3.1944 пры вызваленні Быхаўскага р-на Магілёўскай вобл.

НОВІКАЎ Патап Міхайлавіч, н. у 1905, рад., прапаў без вестак у чэрвені 1944.

НОВІКАЎ Фёдар Мікітавіч, н. у 1908, рад. 616 сп 194 Рэчыцкай сд 48 А, загінуў 17.1.1944 пры вызваленні Светлагорскага р-на.

НЮХЦІКАЎ Апанас Рыгоравіч, н. у 1906, рад. 76 гв. сп 27 гв. сд 8 гв. А, памёр ад ран 9.2.1945.

НЯЎСХОПАЎ Мікалай Восіпавіч, н. у 1918, рад., прапаў без вестак у красавіку 1944.

НЯЧАЕЎ Яўген Аляксандравіч, н. у 1920, рад., прапаў без вестак у лістападзе 1943.

ОСІПАЎ Яфім Сямёнавіч, н. у 1918, рад. 422 сп 170 сд 48 А, загінуў 8.12.1943 пры вызваленні Жлобінскага р-на.

ПАДОБНЫ Васіль Фёдаравіч, н. у 1918, рад., прапаў без вестак у сакавіку 1945.

ПАЗЬНЯК Мікалай Сцяпанавіч, н. у 1897, рад. 1348 сп 399 сд 48 А, загінуў 17.1.1945 пры вызваленні Варшаўскага ваяв. (Польшча).

ПАЗЬНЯК Пётр Васільевіч, н. у 1900, рад. 766 сп 217 сд 48 А, загінуў 2.2.1944 пры вызваленні Светлагорскага р-на.

ПАКІДЗЬКА Павел Якубавіч, н. у 1904, рад.

ПАЛЕШКА Усевалад Канстанцінавіч, н. у 1907, рад., прапаў без вестак у студзені 1944.

ПАЛІЧЭГА (ПАЛАЧЭГА) Цімафей Ярэмавіч (Яфрэмавіч), рад. 115 асбр 65 А, загінуў 19.8.1944 пры вызваленні Польшчы.

ПАЛКІН Зяма Ісідаравіч, н. у 1913, рад., прапаў без вестак.

ПАМОХАВІЧ (ПАМАХОВІЧ) Мікалай Антонавіч, н. у 1907, рад., прапаў без вестак у красавіку 1944.

ПАПОЎ Іван Зіноўевіч, н. у 1908, рад., лінейны назіральнік 75 р-на авіяцыйнага базіравання, загінуў 28.1.1945.

ПАПОЎ Фёдар Аляксеевіч, н. у 1921, рад., прапаў без вестак у красавіку 1944.

ПАПРУГАЙЛА Міхаіл Антонавіч, н. у 1896, рад., прапаў без вестак у чэрвені 1944.

ПАРАХНЕВІЧ Рыгор Мікітавіч, н. у 1925, рад. 1268 сп 385 сд 50 А, загінуў 28.3.1944 пры вызваленні Чавускага р-на Магілёўскай вобл.

ПАСТУШЭНКА Канстанцін Мітрафанавіч, н. у 1917, рад., загінуў у палоне 6.1.1944.

ПАЎЛАЎ Аляксандр Іванавіч, н. у 1922, сяржа., кам. аддз. 106 Дняпроўска-Забайкальскай сд 65 А, прапаў без вестак 23.12.1943.

ПАЎЛАЎ Пётр Іванавіч, н. у 1923, рад., аўтаматчык 47 сп, быў цяжка паранены пры вызваленні Польшчы, памёр ад ран 18.10.1944, пахаваны ў Варшаўскім ваяв.

ПАЎЛАЎ Рыгор Васільевіч, н. у 1907, рад., прапаў без вестак у маі 1944.

ПАЎЛОЎСКІ Іван Фёдаравіч, н. у 1899, нам. палітрука, памёр ад ран.

ПАЎЛОЎСКІ Леанід Іванавіч, н. у 1927, прапаў без вестак.

ПАЎЛЯНОК Мікіта Пятровіч, н. у 1905, рад., прапаў без вестак у чэрвені 1944.

ПАЦЕЁНКА Аляксандр Міхайлавіч, н. у 1910, палітрук 42 сд, прапаў без вестак.

ПАШКОЎСКІ Аляксандр Цімафеевіч, н. у 1918, рад., прапаў без вестак у сакавіку 1944.

ПЕРМСКІ Арон Саламонавіч, н. у 1912, рад., прапаў без вестак.

ПЕТУХ Іван Восіпавіч, н. у 1926, рад. 200 гв. сп 68 гв. сд, памёр ад ран 8.3.1945, пахаваны ў Венгрыі.

ПІЛЬШЧЫК Фрол Адольфавіч, н. у 1905, рад. 740 сп 217 сд 48 А, загінуў 8.3.1944 пры вызваленні Жлобінскага р-на.

ПІНЧУК Арсень Паўлавіч, н. у 1917, рад., прапаў без вестак у сакавіку 1944.

ПІНЧУК Уладзімір Сямёнавіч, н. у 1908, рад., прапаў без вестак у студзені 1944.

ПОЛАЗ Мікалай Сямёнавіч, н. у 1912, рад., прапаў без вестак у красавіку 1944.

ПРАЦЭНКА Максім Маркавіч, н. у 1900, рад. 575 сп 161 сд, прапаў без вестак 5.10.1942.

ПРЫВАЛІХІН Віктар Міхайлавіч, н. у 1925, яфр., разведчык 95 гв. ап 44 гв. сд 65 А, прапаў без вестак 31.3.1945.

ПРЫЖЫЛУЦКІ Мікалай Піліпавіч, н. у 1903, рад., прапаў без вестак у красавіку 1944.

ПРЫМАКОЎ Аляксандр Іванавіч, н. у 1926, рад. 471 сп 73 сд 48 А, прапаў без вестак 31.7.1944.

ПЫЛЬСКІ Фёдар Васільевіч, н. у 1910, гв. рад. 50 Сталінскай гв. сд 28 А, загінуў 21.10.1944 пры вызваленні Усходняй Прусіі.

РАЗНАТОЎСКІ Мікалай Вітальевіч, н. у 1914, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

РАЙ Рафаіл Аляксандравіч, н. у 1918, лейт., ад'ютант кам. 775 сп, памёр ад ран 22.5.1944, пахаваны ў Малдавіі.

РАСКІН Леанід Лейбавіч, н. у 1906, рад., прапаў без вестак.

РАСОЛЕНКА Дзмітрый Максімавіч, рад., загінуў 1.3.1944 пры вызваленні Светлагорскага р-на, пахаваны ў г. п. Парычы.

РОДА Адам Міхайлавіч, н. у 1918, рад., прапаў без вестак у красавіку 1944.

РОШБАК Антон Адамавіч, н. у 1913, рад. 16 Усурыйскага сп 102 Далёкаўсходняй Ноўгарад-Северскай сд 48 А, загінуў 24.6.1944 пры вызваленні Рагачоўскага р-на.

РУБАНІК Парфен Яфімавіч, н. у 1901, рад. 598 сп 207 сд, загінуў 19.4.1945 пры вызваленні Германіі.

РУБЕЦ Рыгор Мітрафанавіч, н. у 1902, рад., прапаў без вестак у жніўні 1944.

РУСАКОЎ Васіль Трафімавіч, н. у 1917, лейт., кам. танка 193 атбр, загінуў 1.6.1942 на Ленінградскім фронце.

РУСАЛЕНКА Андрэй Сяргеевіч, н. у 1900, рад. 237 гв. сп 76 гв. сд 28 А, памёр ад ран 24.1.1944, пахаваны ў Калінкавіцкім р-не.

РЫБКІН Сямён Іванавіч, н. у 1912, сяржа., кам. аддз., прапаў без вестак у жніўні 1943.

РЫЧКОЎ Пётр Уладзіміравіч, н. у 1906, рад. 680 сп 169 сд 3 А, загінуў 4.1.1944 пры вызваленні Рагачоўскага р-на.

САВАСЦЯНЕНКА Аляксандр Емяльянавіч, н. у 1903, рад. 755 сп 217 сд 48 А, загінуў 6.2.1944 пры вызваленні Светлагорскага р-на, пахаваны ў в. Чыркавічы.

САВЕНКА Аляксандр Рыгоравіч, н. у 1925, рад. 880 сп 189 сд, загінуў 26.5.1944 пры вызваленні Эстоніі.

САВІН Іван Васільевіч, н. у 1919, яфр. 16 Усурыйскага сп 102 Далёкаўсходняй Ноўгарад-Северскай сд 48 А, загінуў 10.2.1944 пры вызваленні Светлагорскага р-на, пахаваны ў в. Чыркавічы.

САВІН Іван Васільевіч, н. у 1924, рад., сапёр, загінуў 12.4.1945.

САВІН Мікалай Іванавіч, н. у 1914, рад., загінуў у палоне 4.11.1944.

САВІЦКІ Віктар Максімавіч, н. у 1926, рад. 698 сп 146 сд, загінуў 24.8.1944 пры вызваленні Эстоніі.

САКАЛОЎСКІ Аляксей Адамавіч, н. у 1919, рад., прапаў без вестак у верасні 1944.

САКАЛОЎСКІ Аляксей Андрэевіч, н. у 1920, мал. сяржа., кам. аддз. 159 тбр 1 тк, загінуў 30.6.1944 пры вызваленні Мінскай вобл.

САЛЦІКОЎ (САЛТЫКОЎ) Іван Іванавіч, н. у 1919, рад., сувязіст 624 сп 137 сд 48 А, прапаў без вестак 25.1.1944.

САМУЛЬСОН Павел Мікалаевіч, н. у 1899, рад., прапаў без вестак у чэрвені 1944.

САФРАНКОЎ Міхаіл Рыгоравіч, н. у 1921, кап. 8 гв. азстабр, загінуў 19.1.1945 пры вызваленні Польшчы, пахаваны ў Кракаўскім ваяв.

САХАРАЎ Мікалай Антонавіч, н. у 1905, рад. 927 сп 251 сд 39 А, загінуў у 1944 пры вызваленні Віцебскай вобл.

САЧКОЎ Іван Аляксандравіч, н. у 1924, мал. сярж., кам. аддз. 878 сп 290 сд 49 А, загінуў 14.3.1945 пры вызваленні Польшчы.

СЕЛІВАНАЎ Піліп Савельевіч, н. у 1899, ст. лейт., нам. кам. роты 809 гв. сп, загінуў 19.1.1943 пад г. Сталінград.

СЕРАДЗІНАЎ Шайхабут, н. у 1904, рад., прапаў без вестак у чэрвені 1944.

СЛЕПЯНКОЎ Міхаіл Фролавіч, н. у 1923, рад., прапаў без вестак у верасні 1942.

СЛЕСАРАЎ Дзмітрый Сцяпанавіч, н. у 1917, рад., прапаў без вестак у сакавіку 1944.

СМІРНОЎ Аляксей Мікітавіч, н. у 1915, рад. 1075 сп 316 сд, загінуў 20.9.1942.

СМІРНОЎ Дзмітрый Дзмітрыевіч, рад., загінуў 11.12.1942 каля в. Пагарэлкі Ржэўскага р-на Цвярской вобл.

СМІРНОЎ Сідар Сцяпанавіч, н. у 1911, рад. 949 сп 259 сд, загінуў 12.9.1943 пры вызваленні Украіны.

СМІРЭНКІН Мікалай Аляксандравіч, н. у 1920, рад., санітар 624 сп 137 сд 48 А, загінуў 31.3.1944 пры вызваленні Быхаўскага р-на Магілёўскай вобл.

СМЫКАЎ Уладзімір Мікалаевіч, н. у 1926, рад. 954 сп 194 Рэчыцкай сд 48 А, загінуў 9.1.1945 пры вызваленні Польшчы.

СОЛТАН Дзямід Самойлавіч, рад., санітар, прапаў без вестак у 1943.

СТРУКАЎ Пётр Дзмітрыевіч, н. у 1916, рад., прапаў без вестак у маі 1944.

СТУКАЧ Кандрат Аляксеевіч, н. у 1906, рад. 766 сп 217 сд 48 А, загінуў 7.3.1944 пры вызваленні Светлагорскага р-на.

СТУПЕНЬ Іван Дзянісавіч, н. у 1925, рад., санітар 128 гв. сп 44 гв. сд 65 А, загінуў 27.6.1944.

СУПРУНОЎ Кузьма Аляксандравіч, н. у 1902, рад., прапаў без вестак у красавіку 1944.

СУСЛАЎ Яфрэм Рыгоравіч, н. у 1918, рад., прапаў без вестак у красавіку 1944.

СУФСОНАЎ Мікалай Восіпавіч, н. у 1918, рад., прапаў без вестак.

СЦЕПАВЫ Мікалай Ануфрыевіч, н. у 1920, яфр., падрыўнік 13 чыгуначнай брыгады, загінуў 14.10.1944 пры вызваленні Латвіі.

СЦЁПКІН Аляксандр Андрэевіч, н. у 1921, рад., разведчык 954 сп 194 Рэчыцкай сд 48 А, загінуў.

СЦЯПАНАЎ Анатоль Мікалаевіч, н. у 1924, рад. 1343 сп 399 сд 48 А, быў цяжка паранены пры вызваленні Светлагорскага р-на, памёр ад ран 2.1.1944.

СЦЯПАНАЎ Канстанцін Дзмітрыевіч, н. у 1914, сярж., механік-вадзіцель танка, прапаў без вестак у 1945.

СЦЯПАНАЎ Яўген Піліпавіч, н. у 1914, мал. сярж., ст. радыст 294 ап 170 Рэчыцкай сд 48 А, загінуў 7.7.1945 пры вызваленні Усходняй Прусіі.

ТАЙБІН Веніамін Ізраілевіч, н. у 1922, рад., прапаў без вестак у 1944.

ТАЙШЫХІН Васіль Фёдаравіч, н. у 1921, сярж., кам. аддз. 106 Дняпроўска-Забайкальскай сд 65 А, прапаў без вестак 23.12.1943.

ТАЛАВЕРА Іван Фядосавіч, н. у 1923, рад., кулямётчык 16 Усурыйскага сп 102 Далёкаўсходняй Ноўгарад-Северскай сд 48 А, загінуў 24.1.1945 пры вызваленні Усходняй Прусіі.

ТАЛКАЧОЎ Васіль Паўлавіч, н. у 1910, сярж., кам. аддз. 1345 сп 399 сд 48 А, загінуў 10.2.1944 пры вызваленні Светлагорскага р-на, пахаваны ў в. Дуброва.

ТАЛКАЧОЎ Іван Карнеевіч, н. у 1905, мал. сярж., загінуў 29.11.1942 каля в. Мякоціна Пскоўскай вобл.

ТАЛКАЧОЎ Ціхан Піліпавіч, рад., прапаў без вестак.

ТАЛПІНСКІ Іван Іванавіч, н. у 1923, рад. 133 гв. сп 44 гв. сд 65 А, загінуў 13.7.1944 пры вызваленні Пружанскага р-на Брэсцкай вобл.

ТАМАРЫН Якаў Анатольевіч, н. у 1918, рад., прапаў без вестак у сакавіку 1944.

ТАРАСОВІЧ Іван Іванавіч, н. у 1912, рад., прапаў без вестак у 1944.

ТАРАТОНАЎ Іван Сямёнавіч, н. у 1909, мал. ваентэхнік, кам. электратэхнічнага ўзвода 57 тд, прапаў без вестак.

ТАРГОНСКІ Пётр Андрэевіч, н. у 1902, рад., прапаў без вестак у 1944.

ТКАЧЭНКА Іван Гаўрылавіч, н. у 1916, рад., прапаў без вестак у студзені 1944.

ТКАЧЭНКА Павел Цімафеевіч, н. у 1918, лейт., кам. узвода 985 сп 226 сд, загінуў 28.8.1943 каля в. Хамутоўка Курскай вобл.

ТОЛКАЧ Адам Аляксеевіч, н. у 1914, ст. лейт., кам. узвода, прапаў без вестак.

ТОЛКАЧ Андрэй Мануілавіч, н. у 1918, рад. 616 сп 194 Рэчыцкай сд 48 А, загінуў 25.1.1944 пры вызваленні Светлагорскага р-на, пахаваны ў в. Чыркавічы.

ТРУХАН Анатоль Міронавіч, н. у 1906, рад. 328 сд 47 А, загінуў 14.10.1944 пры вызваленні Варшаўскага ваяв. (Польшча).

ТРУШКІН Георгій Еўдакімавіч, н. у 1913, рад. 73 сд 48 А, загінуў 2.2.1944 пры вызваленні Светлагорскага р-на.

ТУМАРОВІЧ Мікалай Сцяпанавіч, н. у 1916, рад., прапаў без вестак у кастрычніку 1944.

ТУРАЎСКІ (ТУРОЎСКІ) Віктар Андрэевіч, н. у 1922, рад., загінуў 25.11.1943 пры вызваленні Жлобінскага р-на.

ТУРАЎСКІ Рымон Давыдавіч, н. у 1920, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ТУРАЎСКІ Якаў Давыдавіч, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

УШАКОЎ Фёдар Аляксеевіч, н. у 1902, рад., прапаў без вестак у чэрвені 1944.

ФАКТАРОВІЧ Якаў Аронавіч, н. у 1912, рад., прапаў без вестак у чэрвені 1944.

ФІЛІН Дзмітрый Андрэевіч, н. у 1913, рад., прапаў без вестак у красавіку 1944.

ФІЛІПАЎ Іван Мікітавіч, н. у 1907, рад., загінуў 24.3.1943.

ФІЛІПАЎ Міхаіл Елісеевіч, н. у 1925, рад. 279 асобнай разведвальнай роты, быў цяжка паранены ў баі каля в. Антонаўка Жлобінскага р-на, памёр ад ран 24.2.1944.

ФІЛІПЧАНКА Андрэй Сцяпанавіч, н. у 1905, рад. 624 сп 137 сд 48 А, загінуў 15.12.1943 пры вызваленні Жлобінскага р-на.

ФІЛЬЧАНКА Міхаіл Фёдаравіч, н. у 1925, рад. 470 сп 194 Рэчыцкай сд 48 А, загінуў 25.11.1943 каля н. п. Ніжняя Алба Жлобінскага р-на.

ФІНКЕЛЬ Калман Іосіфавіч, н. у 1900, палітрук 144 сд 5 А, загінуў 7.3.1943, пахаваны на Смаленшчыне.

ФРЫДМАН Лейба Імунавіч, н. у 1911, ст. сярж., прапаў без вестак у маі 1944.

ХАЛЯЎКІН Васіль Пятровіч, н. у 1915, маёр, кам. адн 29 гв. мсбр, загінуў 16.4.1945 пры вызваленні Германіі.

ХАМЯНОК Іван Рыгоравіч, н. у 1910, рад. 1343 сп 399 сд 48 А, быў цяжка паранены пры вызваленні Светлагорскага р-на, памёр ад ран 26.2.1944, пахаваны ў в. Печышчы.

ХАМЯНОК Ілья Карпавіч, н. у 1898, рад. 755 сп 217 сд 48 А, загінуў 29.7.1944 пры вызваленні Беластоцкага ваяв. (Польшча).

ХАМЯНОК Рыгор Дзям'янавіч, н. у 1919, рад., артылерыст 321 сп 15 сд 65 А, загінуў 14.1.1945 пры вызваленні Польшчы.

ХАРАНЕНКА Сцяпан Рыгоравіч, н. у 1925, яфр., тэлефаніст 998 сп 286 сд, загінуў 17.2.1945 пры вызваленні Германіі.

ХАРОДЗІН Іван Іванавіч, н. у 1905, рад., прапаў без вестак у красавіку 1944.

ХАЦЕЕЎ Васіль Ерафеевіч, н. у 1912, рад. 533 сп, загінуў у палоне.

ХАЧЫНСКІ Пейсах Абрамавіч, н. у 1906, сярж., кам. аддз. 391 сп 170 Рэчыцкай сд 48 А, загінуў 29.7.1944 пры вызваленні Польшчы, пахаваны ў Беластоцкім ваяв.

ХЕЙМАН Арон Аронавіч, н. у 1921, лейт., прапаў без вестак у 1942.

ХІЖАЎ Васіль Андрэевіч, н. у 1911, рад. 1343 сп 399 сд 48 А, быў цяжка паранены пры вызваленні Чавускага р-на Магілёўскай вобл., памёр ад ран 30.3.1944.

ХІЛЬМАН Мікалай Несцеравіч, н. у 1913, рад., прапаў без вестак у маі 1944.

ХМЯЛЁЎ Трафім Апанасавіч, н. у 1904, рад. 470 сп 194 Рэчыцкай сд 48 А, загінуў 15.8.1944 пры вызваленні Польшчы, пахаваны ў Беластоцкім ваяв.

ХОРНЕЛЬ Аляксандр Пятровіч, н. у 1901, рад., прапаў без вестак.

ХРАСТОНІК Іван Рыгоравіч, н. у 1913, рад., прапаў без вестак у ліпені 1942.

ХУДАЛЕЙ Павел Ціханавіч, н. у 1906, рад., прапаў без вестак у чэрвені 1944.

ЦАЛКО Уладзімір Аляксандравіч, н. у 1914, рад., загінуў 27.11.1943.

ЦАЛКОВІЧ Іван Антонавіч, н. у 1920, рад., прапаў без вестак.

ЦАРАНКОЎ Якаў Еўдакімавіч, н. у 1910, сярж., наводчык гарматы, рад., прапаў без вестак у 1944.

ЦІМАШЭНКА Васіль Фёдаравіч, н. у 1912, рад., ездавы 1035 сп 280 сд, загінуў 12.2.1944 пры вызваленні Украіны.

ЦІМОХАЎЦАЎ Рыгор Антонавіч, н. у 1915, рад., артылерыст, прапаў без вестак у красавіку 1944.

ЦІТОЎ Васіль Сяргеевіч, н. у 1914, рад., сувязіст 329 гв. сп, памёр ад атручвання ў 1945, пахаваны ў Германіі.

ЦІТОЎ Кузьма Міхайлавіч, н. у 1900, рад., прапаў без вестак у кастрычніку 1942.

ЦЫБЛЕНКА Уладзімір Герасімавіч, н. у 1910, рад., прапаў без вестак у красавіку 1944.

ЦЫПОРЫН Ісак Львовіч, н. у 1917, рад. 30 запаснога сп, прапаў без вестак.

ЦЯГУНОЎ Дзмітрый Іванавіч, н. у 1914, рад. 755 сп 217 сд 48 А, загінуў 9.3.1944 пры вызваленні Светлагорскага р-на.

ЦЯГУНОЎ Яфім Мікалаевіч, н. у 1917, рад. 244 сп 41 сд 69 А, загінуў 27.2.1943 каля в. Альхавец Арлоўскай вобл.

ЧАЙКА (ЧАЙКО) Сцяпан Данілавіч, н. у 1919, маёр, быў цяжка паранены пры вызваленні Польшчы, памёр ад ран 19.2.1945.

ЧАПЯЛЁНАК Васіль Пятровіч, н. у 1905, рад., прапаў без вестак у лістападзе 1943.

ЧАРАЎКО Міхаіл Ігнатавіч, н. у 1924, яфр., наводчык мінамёта 391 сп 170 Рэчыцкай сд 48 А, загінуў 31.7.1944 пры вызваленні Беластоцкага ваяв. (Польшча).

ЧАРАШАНАЎ (ЧАРАМШАНАЎ) Павел Кузьміч, н. у 1912, рад. 755 сп 217 сд 48 А, загінуў 15.7.1944 пры вызваленні Гродзенскай вобл.

ЧАРДЫНЦАЎ Павел Пракопавіч, н. у 1911, рад., загінуў у палоне 14.9.1942.

ЧАРНЫ Навум Маркавіч, н. у 1913, рад., прапаў без вестак у красавіку 1944.

ЧАХОЎСКІ Канстанцін Апанасавіч, н. у 1917, прапаў без вестак у красавіку 1944.

ЧЫРВОНЦАЎ Ларывон Ільіч, н. у 1912, рад., прапаў без вестак у 1944.

ЧЭЧЫК Леў Ізраілевіч, н. у 1922, рад., санітар 147 гв. сп 49 гв. сд 2 гв. А, загінуў 6.1.1943, пахаваны ў Растоўскай вобл.

ЧЭЧЫКАЎ Сяргей Кірылавіч, н. у 1924, рад., артылерыст 980 ап 17 сд 48 А, загінуў 18.9.1944 пры вызваленні Польшчы, пахаваны ў Варшаўскім ваяв.

ШАГІДЗЕВІЧ Пётр Мікалаевіч, н. у 1916, рад., прапаў без вестак у студзені 1944.

ШАДРЫН Пётр Васільевіч, н. у 1915, сярж., прапаў без вестак у ліпені 1942.

ШАЛЕЙКА Антон Мікалаевіч, н. у 1912, рад. 164 сп 33 сд, загінуў 20.11.1944 пры вызваленні Латвіі.

ШАЛКОВІЧ Пётр Іванавіч, н. у 1907, рад., прапаў без вестак у верасні 1944.

ШАЛЯБЕД Іван Паўлавіч, н. у 1918, рад. 755 сп 217 сд 48 А, загінуў 30.1.1945 пры вызваленні Польшчы.

ШАЛЯЕЎ Якаў Іванавіч, н. у 1911, рад. 392 сп 73 сд 48 А, загінуў 25.6.1944 пры вызваленні Жлобінскага р-на.

ШАНЦОЎ Віктар Уладзіміравіч, н. у 1908, прапаў без вестак.

ШАСТАКОЎ Сцяпан Фёдаравіч, н. у 1914, рад. 1285 сп 60 сд 47 А, прапаў без вестак 4.12.1943.

ШАЎЦОЎ Мікалай Трафімавіч, н. у 1925, рад. 954 сп 194 Рэчыцкай сд 48 А, загінуў 26.12.1943 пры вызваленні Светлагорскага р-на.

ШАЎЧУК Васіль Восіпавіч, н. у 1924, сярж., разведчык 471 сп 73 сд 48 А, памёр ад ран 24.3.1945.

ШАЎЧУК Іван Мартынавіч, н. у 1910, рад., прапаў без вестак у красавіку 1944.

ШКАРУБА Фадзей Іванавіч, н. у 1911, ст. лейт. 592 зстап 4 азстабр 69 А, загінуў 27.4.1945 пры вызваленні Германіі.

ШКОДЗІН Даніла Яфімавіч, н. у 1907, рад., прапаў без вестак у красавіку 1944.

ШКОП Барыс Майсеевіч, н. у 1902, рад., прапаў без вестак у чэрвені 1944.

ШКОП Яша Майсеевіч, н. у 1910, рад., прапаў без вестак у 1944.

ШЛІЁНСКІ Джэм Самуілавіч, н. у 1921, старш., кам. танка 2 тбн 22 тбр, загінуў 19.8.1943 пры вызваленні Харкаўскай вобл. (Украіна).

ШРЭЙТУЛЬ Эдуард Карлавіч, н. у 1909, ст. сярж., загінуў 1.9.1942 каля с. Нікольскае Наўгародскай вобл.

ШТАНЕНКА Фёдар Давыдавіч, рад. 605 сп 132 сд 47 А, загінуў 26.4.1944 пры вызваленні Ковельскага р-на Валынскай вобл. (Украіна).

ШТЫХАЎ Яўген Васільевіч, н. у 1920, рад., прапаў без вестак у красавіку 1944.

ШУБІЧ Міхаіл Мяленцьевіч, н. у 1919, рад., прапаў без вестак у сакавіку 1943.

ШУБЯНОК Восіп Сцяпанавіч, н. у 1908, рад., прапаў без вестак у студзені 1944.

ШУЛЬГА Лявон Фёдаравіч, н. у 1903, рад., прапаў без вестак у верасні 1944.

ШУРПО Міхаіл Дзмітрыевіч, н. у 1915, сярж., кам. аддз. 55 ап 61 сд 28 А, загінуў 29.2.1944 каля х. Шаўчэнкаўскі Нікалаеўскай вобл. (Украіна).

ШУХ Іван Ягоравіч, н. у 1899, рад. 740 сп 217 сд 48 А, загінуў 25.6.1944 пры вызваленні Рагачоўскага р-на, пахаваны ў в. Забалацце.

ШУХ Лявон Рыгоравіч, н. у 1899, рад. 740 сп 217 сд 48 А, быў цяжка паранены пры вызваленні Светлагорскага р-на, памёр ад ран 29.2.1944.

ШЧАМЯЛЁЎ Гаўрыла Іванавіч, н. у 1907, рад. 88 сп 28 сд, загінуў 19.10.1944 пры вызваленні Латвіі.

ШЧАРБАКОЎ Трафім Аляксандравіч, н. у 1914, рад., прапаў без вестак у сакавіку 1944.

ШЧАРБІН Дзмітрый Пятровіч, н. у 1920, рад. 422 сп 170 Рэчыцкай сд 48 А, памёр ад ран 26.2.1944.

ШЧУКІН Мікалай Гаўрылавіч, н. у 1921, рад., прапаў без вестак у снежні 1943.

ШЫБЕКАЎ Пётр Рыгоравіч, н. у 1900, рад., прапаў без вестак.

ШЫЛАЎ Сяргей Фёдаравіч, н. у 1921, рад., прапаў без вестак у сакавіку 1944.

ШЫМАНОЎСКІ Аляксандр Палікарпавіч, н. у 1904, рад., прапаў без вестак у красавіку 1944.

ШЫНГІРЭЙ Аляксей Рыгоравіч, н. у 1919, рад., прапаў без вестак у красавіку 1945.

ШЫНГІРЭЙ Іван Рыгоравіч, н. у 1913, рад., кулямётчык, загінуў 14.7.1944 пры вызваленні Брэсцкай вобл.

ШЫПУЛЯ Павел Аляксандравіч, н. у 1906, рад., прапаў без вестак у чэрвені 1944.

ШЫХАЎЦОЎ Савелій Антонавіч, н. у 1925, рад., кулямётчык 1023 сп 307 сд 50 А, загінуў 7.3.1944 пры вызваленні Светлагорскага р-на.

ШЭЛЕГ Мікалай Лявонавіч, н. у 1922, рад., прапаў без вестак.

ШЭНЕЦ Анісім Мікалаевіч, н. у 1904, рад. 740 сп 217 сд 48 А, быў цяжка паранены пры вызваленні Польшчы, памёр ад ран 21.8.1944, пахаваны ў Беластоцкім ваяв.

ШЭНЕЦ Арцём Харытонавіч, н. у 1907, рад. 77 гв. сд 69 А, загінуў 30.4.1944 пры вызваленні Валынскай вобл. (Украіна).

ШЭХТМАН Іосіф Ісакавіч, н. у 1918, сярж., прапаў без вестак у снежні 1944.

ЮДЗІН Міхаіл Іванавіч, н. у 1914, рад., прапаў без вестак у маі 1945.

ЮХНЕВІЧ Сямён Сцяпанавіч, н. у 1905, рад. 82 сд 3 А, загінуў 31.3.1944 пры вызваленні Магілёўскай вобл., пахаваны ў в. Боўкі Быхаўскага р-на.

ЯКІРЭВІЧ Леанід Якаўлевіч, н. у 1916, рад., прапаў без вестак у лістападзе 1942.

ЯНОЎСКІ Іван Іванавіч, рад. 456 сп 109 сд, загінуў 10.6.1944, пахаваны ў Ленінградскай вобл.

Воіны Чырвонай Арміі, якія загінулі і пахаваны на тэрыторыі раёна

АРТУКОВСКИЙ СЕЛЬСОВЕТ
ЗАХОРОНЕНИЕ В ДЕРЕВНЕ АРТУКИ

АБАТУЛИНОВ Абсалям Абделкаримович, ряд., погиб 20.11.1943 в р-не д. Краснополье.

АНТОНЕНКО Федор Данилович, лейт., умер от ран 13.11.1943.

АПОСТОЛОВ Павел Гаврилович, р. в с. Тимоновичи Семеновского р-на Черниговской обл., ряд. 170 сд 42 ск 48 А, погиб 14.11.1943.

БАЖИН Павел Григорьевич, р. в д. Кумарья Екатеринбургской обл., ст. серж. 1 Донского тк, погиб 11.11.1943.

БАЗАРБАЕВ Абдукерим, р. в Киргизии, ряд. 170 сд 42 ск 48 А, погиб 14.11.1943 в р-не д. Колочин.

БЕРЕЖНОЙ Ефим Егорович, ряд. в/ч 59218, погиб в 1943 в д. Краснополье.

БЛАЖЕНКОВ Михаил Николаевич, р. в с. Александровское Екатеринбургской обл., ряд., погиб 21.11.1943.

БОЧКАРЕВ Иван Петрович, р. в 1902 в Татарии, ряд., умер от ран 22.11.1943.

БРИКИН Кирилл Никитич, р. в 1904 в д. Староселье Шкловского р-на Могилевской обл., ряд., погиб 13.11.1943 около хут. Артюховское.

БУДАКОВ Николай Павлович, р. в Белгородской обл., ряд., погиб 13.11.1943.

ВАСЬКОВ Андрей Егорович, ряд. 2 гв. кк, умер от ран 19.11.1943.

ВИНОКУРОВ Виктор Филиппович, р. в Мордовии, серж. 194 Речицкой сд 48 А, погиб 11.11.1943.

ВЛАСЕНКО Кондратий Афанасьевич, ряд. 209 сп 126 сд, погиб в бою у пос. Ляховец 11.11.1943.

ГОДУНОВ Борис Спиридонович, ст. серж. 209 сп 162 сд, погиб 11.11.1943.

ГОРБУНОВ Григорий Ефимович, ряд. в/ч 19228, погиб 10.11.1943 в бою за пос. Красная Ветка.

ГОРЕЛЫЙ Алексей Сергеевич, р. в с. Смяч Новгород-Северского р-на Черниговской обл., ряд. 170 сд 42 ск 48 А, погиб в ноябре 1943 в бою за д. Колочин.

ГРАЧЕВ Сергей Никифорович, р. в 1919 в с. Кирюшкино Оренбургской обл., серж., погиб 14.11.1943 в р-не хут. Артюховское.

ГРЕКОВ Василий Яковлевич, ряд. 170 сд 42 ск 48 А, погиб 14.11.1943 в бою за д. Колочин.

ДОБРИНОВ Николай Емельянович, р. в д. Жгунь Добрушского р-на Гомельской обл., ряд. 624 сп 48 А, погиб 14.11.1943 в бою за д. Колочин.

ДОБРОДЕЕВ Андрей Николаевич, р. в с. Крутое Ливенского р-на Орловской обл., ряд. 624 сп 137 сд 42 ск 48 А, погиб 14.11.1943 в бою за д. Колочин.

ЕРМИЛОВ Василий Филиппович, р. в с. Коновалово Курганской обл., ряд. в/ч 38599, погиб 14.11.1943 в бою за д. Колочин.

ЖИЛЯКОВ Федор Георгиевич, р. в с. Пятакового Сасовского р-на Рязанской обл., ст. серж. 1 Донского тк, умер от ран 10.11.1943.

ЖУКОВ Егор Алексеевич, р. в 1913 в Орловской обл., ряд., погиб 14.11.1943 в бою за д. Колочин.

ЗЕНЦОВ Пётр Аврамович, р. в 1917 в г. Уржум Кировской обл., ефр., погиб 13.11.1943 в р-не хут. Артюховское.

КАЛЮПАНОВ Иосиф Иванович, р. в 1898 в с. Новые Бобовичи Новозыбковского р-на Брянской обл., ряд., погиб 14.11.1943 в бою за д. Колочин.

КИСЛЫЙ Платон Трофимович, р. в 1912 в с. Кучиновка Щорского р-на Черниговской обл., ряд., погиб 13.11.1943 в р-не хут. Артюховское.

КНЯЗЕВ Алексей Трифонович, ряд. 1021 сп, умер от ран 17.11.1943.

КОВАЛЕВ Николай Васильевич, р. в Гомеле, лейт., погиб 14.11.1943 в бою за д. Колочин.

КОВАЛЕНКО Павел Иванович, р. в с. Тимоновичи Семеновского р-на Черниговской обл., ряд., погиб 14.11.1943 в бою за д. Колочин.

КОЖЕВНИКОВ Олег Александрович, р. в Сталинграде, старш. в/ч 64157, погиб 16.11.1943 в р-не хут. Ворошилово.

КОНЦЕВОЙ Порамон Никифорович, р. в 1905 в Новозыбковском р-не Брянской обл., ряд. 170 сд 42 ск 48 А, погиб 14.11.1943 в бою за д. Колочин.

КОСТРОМИН Михаил Михайлович, р. в 1901 в станице Николаевская Константиновского р-на Ростовской обл., ряд. в/ч 31747, погиб 13.12.1943 в р-не хут. Березки.

КРАВЧЕНКО Иван Михайлович, р. в 1901 в с. Синий Колодец Новозыбковского р-на Брянской обл., ряд. 624 сп, погиб 14.11.1943 в бою за д. Колочин.

КУКУШКИН Михаил Алексеевич, р. в 1924 в д. Круглицы Калининского р-на Тверской обл., ряд. 236 сп 106 сд, погиб 14.11.1943 в бою за д. Колочин.

ЛАТЫШОВ Михаил Ермолаевич, р. в Добрушском р-не Гомельской обл., ряд. 194 Речицкой сд 48 А, погиб 14.11.1943 в бою за д. Колочин.

ЛИХОВИД Егор Иванович, р. в Красноярском крае, ряд. 624 сп 137 сд 42 ск 48 А, погиб 14.11.1943 в бою за д. Колочин.

ЛЫСЕНКО Григорий Леонтьевич, р. в 1898 в с. Сосновка Щорского р-на Черниговской обл., ряд., погиб 14.11.1943 в р-не хут. Артюховское.

ЛЫСЕНКО Иван Васильевич, р. в с. Тимоновичи Семеновского р-на Черниговской обл., ряд. 170 сд 42 ск 48 А, погиб 14.11.1943 в бою за д. Колочин.

ЛЫСЕНКО Иван Яковлевич, р. в 1897 в с. Казенная Слобода Черниговской обл., ряд., погиб 13.11.1943 в р-не хут. Артюховское.

МАМОТ Павел Васильевич, кап., п/п 04778 г, погиб 13.11.1943.

МАРКОВЦЕВ Иван Максимович, р. в д. Прибытки Гомельского р-на Гомельской обл., ряд. в/ч 23061, погиб 13.11.1943 в бою за д. Краснополье.

МЕРКУЛОВ Александр Егорович, р. в Курской обл., ряд. 194 Речицкой сд 48 А, погиб 13.11.1943 в бою за д. Дворец.

МИЛЕЙКО Даниил Нестерович, р. в Сосницком р-не Черниговской обл., ряд. в/ч 82739, погиб 14.11.1943 в бою за д. Колочин.

МИХЕЕВ Юрий Владимирович, р. в Курской обл., ряд. в/ч 02243, погиб 13.11.1943.

НАГОРНОВ Иосиф Иванович, р. в Тюменской обл., ряд. 130 гв. сп 65 А, погиб 13.11.1943 в р-не хут. Красная Ветка.

НАЗАРЕНКО Степан Иванович, р. в Красноярском крае, лейт. в/ч 64018, погиб 28.10.1943 в р-не хут. Красная Ветка.

ПЕСЕНКО Федот Митрофанович, р. в 1906 в Злынсковском р-не Брянской обл., ряд. 170 сд 42 ск 48 А, погиб 14.11.1943 в бою за д. Колочин.

ПИРОГОВ Михаил Прохорович, р. в 1913, мл. лейт. в/ч 1345, умер от ран 16.11.1943.

ПОЛИЩУК Николай Михайлович, р. в 1920 в с. Люторка Изяславского р-на Хмельницкой обл., лейт. 17 ап 137 сд, погиб 15.11.1943 в р-не пос. Кружок.

ПРИХОДЬКО Аркадий Николаевич, ряд. 170 сд 42 ск 48 А, погиб 14.11.1943 в бою за д. Колочин.

ПРЯДКО Денис Яковлевич, р. в 1912 в с. Новые Юрковичи Климовского р-на Брянской обл., ряд., погиб 13.11.1943 в р-не хут. Артюховское.

РЯБЧЕНКО Федор Васильевич, р. в 1901 в д. Дубровка Новозыбковского р-на Брянской обл., ряд. 2 гв. кк, погиб 13.11.1943 в бою за д. Дворец.

САВОСТНИКОВ Павел Невредович, р. в д. Плешенка Брянской обл., ряд. в/ч 33838, погиб в 1943 в р-не пос. Доброволец.

САТЫВАЛДЫЕВ Шабдан, р. в 1924 в Киргизии, ряд. 63 об, погиб 5.5.1944.

СИНЯТКИН Виктор Васильевич, р. в 1923 в с. Сергеевка Тамбовской обл., мл. серж. 2 гв. кк, погиб в 1943 в р-не пос. Воскресенск.

СКОРОБОГАТОВ Савва Архипович, р. в с. Хотеевка Семеновского р-на Черниговской обл., ряд. 624 сп 137 сд 42 ск 48 А, погиб 14.11.1943 в бою за д. Колочин.

СТРОГАНОВ Василий Александрович, лейт., погиб 10.11.1943 в р-не пос. Красная Ветка.

СУЯНГУЛОВ Петр Суянгулович, р. в д. Богышково Свердловской обл., мл. серж. в/ч 19228, погиб 12.11.1943 в р-не пос. Красная Ветка.

ТАШИМБЕКОВ Топчубай, р. в 1920 в с. Бурганды Ленинского р-на Ошской обл., ряд. 624 сп, погиб 14.11.1943 в бою за д. Колочин.

ТРУХАН Михаил Николаевич, р. в с. Орловка Шосткинского р-на Сумской обл., ряд. 2 гв. кк, погиб в р-не д. Краснополье.

ЦЕНИЛОВ Вячеслав Яковлевич, р. в 1921 в с. Безводное Горьковской обл., мл. лейт. 286 сп 1 Белорусского фронта, погиб 14.11.1943 в р-не хут. Артюховское.

ЦУПИКОВ Владимир Ефимович, р. в 1898 в Брянской обл., ряд., погиб 14.11.1943 в бою за д. Колочин.

ШАДРИН Василий Владимирович, р. в 1924, ряд. в/ч 20640, погиб 26.10.1943 в р-не пос. Красная Ветка.

ШАЙРУЛИН Шмагил Хайруллинович, р. в 1904 в Татарии, ряд., погиб 13.11.1943 в р-не хут. Артюховское.

ШНЕЕВ Павел Васильевич, серж. в/ч 62841, погиб 14.11.1943 в р-не хут. Артюховское.

ШТАНЬКО Василий Петрович, ряд. 2 гв. кк, погиб 13.11.1943 в бою за д. Дворец.

ЩЕРБАКОВ Даниил Аврамович, ряд. 170 сд 42 ск 48 А, погиб 14.11.1943 в бою за д. Колочин.

ЮКИН Иван Алексеевич, ряд. в/ч 20640, погиб 20.10.1943 в р-не пос. Красная Ветка.

ЮЛДАШЕВ Фаизула, р. в 1911 в Узбекистане, ряд. 170 сд 42 ск 48 А, погиб 14.11.1943 в бою за д. Колочин.

В братской могиле дер. Артуки похоронены свыше 120 бойцов и офицеров Красной Армии. Не названные в списке — не известны. Большинство погибших — воины 37-й гвардейской, 69-й и 170-й стрелковых дивизий.

В 1954 году на могиле установлен памятник — скульптура воина.

ЗАХОРОНЕНИЕ В ДЕРЕВНЕ ВЕТХИНЬ

ВЕСТОРАЛЬ Алексей Алексеевич, р. в Семеновском р-не Черниговской обл., ряд. 170 сд 42 ск 48 А, погиб 14.11.1943.

ВОЛОДЬКО Федор Фролович, ряд., п/п 68463, погиб 17.11.1943.

ДОЛГОВИН Иосиф Яковлевич, р. в 1910, ряд., погиб 10.11.1943.

ДОРОНИН Иван Павлович, лейт. 170 сд 42 ск 48 А, погиб 14.11.1943.

ЕРМОЛОВ Филипп Никитич, р. в Козельском р-не Калужской обл., ряд. 73 сд 53 ск 48 А 1 Белорусского фронта, погиб 20.11.1943.

ЕФИМОВ Иван Тимофеевич, р. в 1920 в Новозыбковском р-не Брянской обл., ряд. в/ч 59982, погиб 15.11.1943.

ЗАЙЦЕВ Ефим Васильевич, р. в 1911 в с. Внуковичи Новозыбковского р-на Брянской обл., ряд. 1023 сп, погиб 15.11.1943.

ЗОТИН Максим Петрович, лейт. 170 сд 42 ск 48 А, погиб 14.10.1943.

ИВКОВ Василий Тимофеевич, ряд. в/ч 39982, погиб 14.11.1943.

КОМАРОВ Леон Самойлович, р. в 1906 в с. Вышков Новозыбковского р-на Брянской обл., ряд. в/ч 39982, погиб 15.11.1943.

КОЮШЕВ Василий Михайлович, р. в 1918, ст. лейт. 170 сд 42 ск 48 А, погиб 24.11.1943.

ЛИСИЦЫН Егор Матвеевич, р. в д. Кубань Брянской обл., ряд. 170 сд 42 ск 48 А, погиб 14.11.1943.

МОТОРА Михаил Гаврилович, р. в с. Хотеевка Семеновского р-на Черниговской обл., ряд. 170 сд 42 ск 48 А, погиб 14.11.1943.

ОСТАПЕНКО Иван Григорьевич, политрук 771 сп 170 сд 42 ск 48 А, погиб 19.11.1943.

ПОДОЛЬНЫЙ Николай Алексеевич, р. в с. Каменская Слобода Новгород-Северского р-на Черниговской обл., ряд. в/ч 39982, погиб 15.11.1943.

ПУРГИН Алексей Данилович, р. в 1925 в с. Усть-Барандат Кемеровской обл., ряд., погиб 15.11.1943.

САЙКИН Антон Александрович, р. в г. Сокол Вологодской обл., ряд., умер от ран 15.11.1943.

ТАРАБАНЬКО Алексей Алексеевич, р. в 1925 в д. Старобогатая Слобода Новозыбковского р-на Брянской обл., ряд., погиб 15.11.1943.

ШЕВЕЛЬ Николай Степанович, ряд. в/ч 02249, погиб 26.11.1943.

Большинство похороненных в братской могиле дер. Ветхинь — воины 717-го стрелкового полка 170-й стрелковой дивизии.

В 1954 году на могиле установлена стела.

ЗАХОРОНЕНИЕ В ДЕРЕВНЕ ПРОКИСЕЛЬ

АЛАЕВ Николай Васильевич, ст. серж. 114 сп 48 А, погиб 13.11.1943.

АЛЕЙНИКОВ Сафрон Афанасьевич, р. в Гомельском р-не Гомельской обл., ряд. 717 сп 170 сд 48 А, погиб 13.11.1943.

АМЕЛИН Иван Степанович, р. в 1909, ряд., погиб 31.10.1943.

АМЕЛЬЧЕНКО Пахом Алексеевич, р. в 1924 в д. Жгунская Буда Добрушского р-на Гомельской обл., ряд. 170 сд 42 ск 48 А, умер от ран 14.11.1943.

АМЕЛЬЧЕНКО Петр Филатович, р. в д. Жгунская Буда Добрушского р-на Гомельской обл., ряд. 717 сп 170 сд 48 А, погиб 12.11.1943.

АНЦИФИРОВ Григорий Николаевич, р. в 1917, ст. серж., погиб в ноябре 1943.

АРТЕМЧЕНКО Яков Антонович, ряд. в/ч 47655, погиб 10.11.1943.

АРХИПЕНКО Петр Алексеевич, р. в 1925 в Брянской обл., ряд., умер от ран 13.11.1943.

АРХИПОВ Василий Филиппович, р. в с. Муратово Новокузнецкого р-на Кемеровской обл., ряд. в/ч 31721, погиб 14.11.1943 в бою за д. Надвин.

БАБАРЫКИН Дмитрий Васильевич, р. в Смоленской обл., ряд., погиб 11.11.1943 в бою за д. Надвин.

БАДАНИН Павел Сергеевич, ряд. в/ч 31779, погиб 12.11.1943 в бою за д. Надвин.

БАЗУНОВ Николай Евграфович, р. в 1915 в д. Пустоши Шатурского р-на Московской обл., погиб 29.10.1943 в пос. Искра.

БАРИНОВ Павел Иванович, р. в с. Ашучино Каменского р-на Пензенской обл., ряд. 114 сп, погиб 10.11.1943.

БАТОВ Виктор Владимирович, мл. серж., погиб 4.12.1943.

БАТЫРОВ Рахмет, р. в Узбекистане, ряд. в/ч 05930, погиб 10.11.1943 в пос. Барбары.

БАШЛАК Павел Григорьевич, р. в Черниговской обл., ряд., погиб 10.11.1943.

БЕДА Алексей Денисович, р. в с. Шведчино Семеновского р-на Черниговской обл., ряд. в/ч 56286, погиб 10.11.1943 в бою за д. Надвин.

БЕДНОВ Федор Михайлович, р. в 1919, ряд., погиб 13.11.1943.

БЕЛОНОЖКО Никифор Михайлович, р. в с. Воробьевка Новгород-Северского р-на Черниговской обл., ряд. в/ч 70557, погиб 12.11.1943.

БЕСПАЛОВ Петр Иванович, р. в с. Шведчино Семеновского р-на Черниговской обл., ряд. в/ч 56286, погиб 14.11.1943 в бою за д. Надвин.

БЕССОНОВ Александр Михайлович, р. в Курской обл., ряд. в/ч 56286, погиб 10.11.1943 в бою за д. Надвин.

БОГДАНОВ Василий Ильич, мл. серж. в/ч 70574, погиб 13.11.1943.

БОНДАРЕНКО Иван Иванович, р. в с. Поповка Новгород-Северского р-на Черниговской обл., ряд. 2 гв. кк, погиб 11.11.1943 в бою за д. Теребеевка.

БОРИСКИН Федор Никифорович, р. в 1908, ряд. в/ч 35611, погиб 16.11.1943.

БОРОВСКИЙ Николай Климентьевич, р. в 1907 в г. Одесса, ряд. 1348 сп 399 сд, погиб 12.11.1943.

БОЧКАРЕВ Николай Васильевич, лейт. в/ч 56286, погиб 9.11.1943.

БРАЖНИКОВ Владимир Ефимович, р. в 1909 в Новозыбковском р-не Брянской обл., ряд. в/ч 70557, погиб 15.11.1943 в бою за пос. Искра.

БРЫЗГАЛОВ Алексей Яковлевич, р. в д. Карасье Курганской обл., ряд., погиб 12.11.1943 в бою за д. Надвин.

БРОННИКОВ Николай Петрович, ст. лейт., погиб 16.11.1943 в пос. Барбары.

БУДАЕВ Иван Дмитриевич, р. в Московской обл., лейт. в/ч 70557, погиб 12.11.1943 в бою за пос. Искра.

БУЗДЫК Алексей Трофимович, р. в 1919 в Стародубском р-не Брянской обл., ряд., погиб 11.12.1943.

БУЛАНКИН Дмитрий Андреевич, р. в 1911 в Орловской обл., ряд. в/ч 47655, погиб 13.11.1943 в бою за д. Надвин.

БУЛГАКОВ Николай Михайлович, ст. серж. в/ч 35611, погиб 14.11.1943.

БУНЧУК Василий Петрович, р. в 1923, лейт., погиб в ноябре 1943.

БУРДА Никита Романович, р. в 1905 в Брянской обл., ряд., погиб 13.11.1943.

БУРЛУЦКИЙ Александр Петрович, серж. 15 кд 7 гв. кк, погиб 11.11.1943.

БЫКОВ Алексей Семенович, р. в Новгород-Северском р-не Черниговской обл., ряд. 2 гв. кк, погиб 10.11.1943 в бою за д. Теребеевка.

БЫКОДЕРОВ Алексей Павлович, ряд. 2 гв. кк, погиб 10.11.1943 на хут. Роща Круглая.

БЫСТРОВ Василий Алекс., р. в д. Быково Рязанской обл., серж. 114 сп, погиб 12.11.1943 на хут. Барбары.

ВАСИЛЬЕВ Виктар Федорович, ряд. 114 сп, погиб 10.11.1943 на хут. Барбары.

ВАСЮНИН Василий Трофимович, р. в д. Пызырево Каменского р-на Пензенской обл., лейт. в/ч 56286, погиб 11.11.1943 в бою за д. Надвин.

ВЕЛИЧКОВСКИЙ Евгений Степанович, р. в г. Новгород-Северский Черниговской обл., ряд. в/ч 03354, погиб 10.10.1943 в р-не пос. Искра.

ВЕЛЬМИСЕЕВ Василий Иванович, серж., погиб 14.11.1943.

ВЕСЕЛОВ Антон Яковлевич, мл. серж. 15 кд 7 гв. кк, погиб 11.11.1943 в бою за д. Надвин.

ВИЛЯХ Петр Иванович, р. в г. Новгород-Северский Черниговской обл., ряд 717 сп 170 сд 48 А, погиб 12.11.1943.

ВОРОНЦЕВ Василий Васильевич, р. в 1907 в Брянской обл., ряд., погиб 11.11.1943 в бою за д. Теребеевка.

ГАРБУЗ Василий Илларионович, р. в Семеновском р-не Черниговской обл., ряд. в/ч 47655, погиб 10.11.1943 в бою за д. Надвин.

ГАТАУЛЛИН Ислам Мухаметгалиевич, р. в 1924, ряд. 14 мсбр, погиб 13.11.1943.

ГОДУНОВ Василий Федорович, р. в Гомельском р-не Гомельской обл., ряд. 170 сд 42 ск 48 А, умер от ран 14.11.1943.

ГОЛОВКОВ Иван Григорьевич, р. в д. Подхватиловка Кромского р-на Орловской обл., ряд., умер от ран в 1943.

ГОЛОСОВ Сергей Александрович, р. в 1925, гв. ефр., погиб 12.11.1943.

ГОЛОТА Егор Васильевич, р. в 1917 в Новозыбковском р-не Брянской обл., ряд. в/ч 70557, погиб 11.11.1943 в бою за пос. Искра.

ГОРБАЧЕВ Кирилл Афанасьевич, р. в д. Корма Добрушского р-на Гомельской обл., ряд. 717 сп 170 сд 42 ск 48 А, погиб 12.11.1943.

ГОРШКОВ Николай Михайлович, р. в Александровском р-не Ивановской обл., ряд. 114 сп 48 А, погиб 12.11.1943 на хут. Барбары.

ГОРЬКАВЫЙ Сергей Федорович, р. в Черкасской обл., ст. серж., погиб 13.11.1943.

ГРЕБЕНЬКОВ Петр Антонович, р. в с. Знаменка Семипалатинской обл., ст. серж. 170 сд 42 ск 48 А, умер от ран 15.11.1943.

ГРИГОРЬЕВ Павел Григорьевич, р в д. Новое Красное Володарского р-на Астраханской обл., мл. лейт., погиб 11.11.1943 в бою за д. Надвин.

ГРУБЫЙ Захар Григорьевич, р. в 1917 в Винницкой обл., ряд., погиб 14.11.1943 в р-не д. Надвин.

ГУГУЧКИН Петр Егорович, кап. в/ч 56286, погиб 9.11.1943.

ДАЙНЕКО Иван Николаевич, р. в 1915 в Новозыбковском р-не Брянской обл., ряд. 170 сд 42 ск 48 А, умер от ран 13.11.1943.

ДАЩИНСКИЙ Иосиф Андреевич, р. в 1919 в г. Новозыбков Брянской обл., ряд. 114 сп, погиб 14.11.1943, на хут. Барбары.

ДЕГТЯРЕВ Василий Антонович, р. в 1923 в Липецкой обл., ст. серж., погиб 12.11.1943 в бою за д. Надвин.

ДЕМАЧЕВ Николай Иванович, р. в 1921 в пос. Разинка Горьковской обл., серж. в/ч 24440, погиб 13.11.1943 в р-не пос. Искра.

ДЕМИДЧИК Павел Карпович, гв. ст. лейт., п/п 35376, погиб 22.11.1943.

ДЕМЬЯНОВ Александр Исакович, ряд. 2 гв. кк, погиб 10.11.1943 на хут. Круглая Роща.

ДЕРКАЧ Павел Ефимович, р. в Новгород-Северском р-не Черниговской обл., ряд. 170 сд 42 ск 48 А, умер от ран 14.11.1943.

ДЖАЛТЫНБАЕВ Нурахим, р. в Джамбульской обл., ряд. в/ч 31947, погиб 12.11.1943 в бою за д. Надвин.

ДОГАТКИН Лука Степанович, р. в Ветковском р-не Гомельской обл., ряд. 2 гв. кк, погиб 10.11.1943 на хут. Круглая Роща.

ДОЛГАНОВ Лукьян Константинович, р. в Ветковском р-не Гомельской обл., ряд. 2 гв. кк, погиб 11.11.1943 на хут. Круглая Роща.

ДОЛЖЕНКОВ Афанасий Алексеевич, р. в д. М-Долженково Курского р-на Курской обл., серж. в/ч 47655, погиб 11.11.1943 в бою за д. Надвин.

ДОНЦОВ Михаил Ефимович, р. в с. Черкасское Кромского р-на Орловской обл., ряд., умер от ран 16.11.1943.

ДОРОДНИКОВ Герасим Тихонович, р. в 1914 в с. Ксидово Задонского р-на Липецкой обл., ряд., погиб 10.11.1943 на хут. Круглая Роща.

ДРОЖЖИН Василий Савельевич, р. в д. Филатово Калужской обл., ст. серж. 15 кд 7 гв. кк, погиб 11.11.1943 в бою за д. Надвин.

ДУРОВ Андрей Никифорович, р. в 1910 в Курской обл., ряд. 194 Речицкой сд 48 А, погиб 12.11.1943 в бою за д. Надвин.

ДЮБА Николай Иванович, р. в 1923 в с. Островка Стародубского р-на Брянской обл., старшина, в/ч 70557, погиб 10.11.1943 в пос. Искра.

ДЮНДИКОВ Николай Митрофанович, р. в Ветковском р-не Гомельской обл., ряд. 2 гв. кк, погиб 11.11.1943 в бою за д. Теребеевка.

ЕВДОКИМЕНКО Тимофей Романович, р. в Новгород-Северском р-не Черниговской обл., ряд. 2 гв. кк, погиб 18.11.1943 в р-не д. Теребеевка.

ЕЖОВ Александр Петрович, р. в 1924 в Куйбышевской обл., серж. 114 сп, погиб 10.11.1943 в р-не хут. Барбары.

ЕЛИСЕЕВ Яков Иванович, р. в 1914, ст. лейт. в/ч 24463, погиб 12.11.1943 в бою за д. Надвин.

ЕЛФИМОВ Иван Федорович, р. в 1919 в с. Орехово Курской обл., ряд. 4 гв. сп, погиб 10.11.1943 в пос. Барбары.

ЕРЕМЕНКО Владимир Илларионович, мл. серж., погиб 12.11.1943 в бою за д. Надвин.

ЖАБЧЕНКО Иосиф Михайлович, р. в 1920 в Новозыбковском р-не Брянской обл., ряд. в/ч 70557, погиб 11.11.1943 в р-не пос. Искра.

ЖЕРНОСЕНКО Василий Сергеевич, р. в Ветковском р-не Гомельской обл., ряд. 2 гв. кк, погиб 10.11.1943 в бою за хут. Круглая Роща.

ЖОРОВ Сергей Дмитриевич, р. в г. Новгород-Северский Черниговской обл., ряд. 717 сп, погиб 12.11.1943.

ЖУК Иван Петрович, р. в 1918 в Алтайском крае, старш. 114 гв. сп, погиб 11.11.1943 в пос. Барбары.

ЖУКОВ Владимир Сергеевич, р. в 1925 в г. Харьков, погиб 11.11.1943 в бою за д. Надвин.

ЖУРА Василий Свиридович, р. в 1900 в Сумской обл., ряд. 2 гв. кк, погиб 10.11.1943 в р-не хут. Круглая Роща.

ЗАГОРОВСКИЙ Александр Владимирович, ряд. 2 гв. кк, погиб 11.11.1943 в бою за д. Теребеевка.

ЗАЙЦЕВ Иван Павлович, р. в с. Ново-Троицкое Кромского р-на Орловской обл., ряд. 170 сд 42 ск 48 А, погиб в октябре 1943.

ЗАХАРОВ Алексей Ильич, серж., погиб 14.11.1943.

ЗАЯЦ Иван Егорович, р. в с. Дегтяревка Новгород-Северского р-на Черниговской обл., ряд. 170 сд 42 ск 48 А, умер от ран 15.11.1943.

ЗАЯЦ Макар Елисеевич, р. в Семеновском р-не Черниговской обл., ряд., погиб 10.11.1943 в бою за д. Теребеевка.

ЗВОНАРЕВ Николай Прохорович, р. в Брянской обл., ряд. погиб 10.11.1943 в бою за д. Теребеевка.

ЗИНИН Иван Павлович, р. в г. Оренбург, ряд. 194 Речицкой сд 48 А, погиб 11.12.1943.

ЗИНОВЬЕВ Виктор Александрович, гв. мл. лейт. 2 гв. кк, погиб 12.11.1943.

ИВАНОВ Александр Матвеевич, р. в пос. Кривуля Новосибирской обл., ряд. 114 гв. сп, погиб 12.11.1943 в р-не пос. Барбары.

ИВАНОВ Михаил Емельянович, р. в Брянской обл., ряд. 2 гв. кк, погиб 10.11.1943 в бою за д. Теребеевка.

ИВОЛГА Иван Яковлевич, р. в 1910 в Брянской обл., ряд. в/ч 70557, погиб 10.11.1943 в бою за пос. Искра.

ИВУШИН Николай Алексеевич, р. в Калининской обл., серж. в/ч 22095, погиб 11.12.1943.

ИЗОТОВ Михаил Иванович, ряд. в/ч 70557, погиб 10.11.1943 в бою за пос. Искра.

ИНОЗЕМЦЕВ Николай Свиридович, ряд. 1 Донского тк, погиб 12.11.1943 в бою за д. Надвин.

КАЗАКОВ Дмитрий Федорович, ряд. 2 гв. кк, погиб 11.11.1943 в бою за д. Теребеевка.

КАЗАКОВ Стефан Александрович, р. в 1914 в Новозыбковском р-не Брянской обл., ряд. 2 гв. кк, погиб 10.11.1943 в бою за д. Теребеевка.

КАЗИТИН Михаил Макарович, р. в 1909 в Новозыбковском р-не Брянской обл., ряд. в/ч 70557, погиб 11.11.1943 в бою за пос. Искра.

КАЗУЕВ Федор Григорьевич, ряд., погиб 10.11.1943 в бою за д. Теребеевка.

КАЛАШНИКОВ Николай Семенович, р. на хут. Гуляевка Волгоградской обл., ряд., погиб 10.11.1943 в бою за дер. Надвин.

КАЛИНИН Кузьма Никифорович, ряд. 717 сп, погиб 12.11.1943.

КАЛИНИН Петр Владимирович, р. в Калужской обл., ряд. 2 гв. кк, погиб 10.11.1943 в бою за д. Теребеевка.

КАПАТУРО Николай Кириллович, р. в 1916, ряд. 717 сп, погиб 13.11.1943.

КАПКУНОВ Фатех, ряд. в/ч 24430, погиб 12.11.1943 в пос. Барбары.

КАРАМНОВ Федор Иванович, р. в Алтайском крае, ст. серж. 114 гв. сп, погиб 15.11.1943 в пос. Барбары.

КАРНАУХОВ Федор Яковлевич, мл. серж., погиб 13.11.1943 в бою за д. Надвин.

КАРПОВ Кондратий Васильевич, р. в 1924 в Горьковской обл., мл. лейт. в/ч 70557, погиб 10.11.1943 в р-не пос. Искра.

КАРПОВ Кузьма Ефимович, р. в Алтайском крае, погиб 10.11.1943 на хут. Круглая Роща.

КАФАРОВ Мамед Сеидович, лейт. в/ч 03373, погиб 13.11.1943 в р-не пос. Барбары.

КАШПЕРЕНКО Алексей Владимирович, р. в 1910, серж., погиб в ноябре 1943.

КАШУБА Василий Иванович, р. в с. Пушкари Новгород-Северского р-на Черниговской обл., ряд. 2 гв. кк, погиб 11.11.1943 на хут. Круглая Роща.

КАШУБА Матвей Егорович, р. в с. Песчанка Новгород-Северского р-на Черниговской обл., ряд. в/ч 70557, погиб 10.11.1943 в бою за пос. Искра.

КЕНЬЯ Григорий Федорович, ряд. в/ч 47655, погиб 10.11.1943.

КИЛИЖЕНОВ Константин Никифорович, р. в 1921, серж. 1 тб 15 тб, погиб 12.11.1943.

КИСЕЛЬ Григорий Павлович, р. в с. Домотковское Новгород-Северского р-на Черниговской обл., ряд. 717 сп, погиб 13.11.1943.

КИСЕЛЬ Михаил Павлович, р. в с. Домотковское Новгород-Северского р-на Черниговской обл., ряд. 7717 сп, погиб 12.11.1943.

КЛЕЦОВ Анисим Афанасьевич, р. в Луганской обл., ряд. 130 гв. сп 65 А, погиб 11.11.1943 в бою за д. Надвин.

КЛИМЕНКО Ефим Иванович, р. в с. Ковалевка Полтавского р-на Полтавской обл., ряд. в/ч 56286, погиб 13.11.1943.

КЛИМЕНКО Николай Федорович, ряд. в/ч 47655, погиб 10.11.1943 в бою за д. Надвин.

КЛОКОВ Федор Иванович, р. в Брянской обл., ряд. 2 гв. кк, погиб 10.11.1943.

КОБЕЛЕВ Филимон Анисимович, р. в с. Комань Новгород-Северского р-на Черниговской обл., ряд. в/ч 56286, погиб 13.11.1943.

КОВАЛЕВ Николай Тихонович, ряд. 2 гв. кк, погиб 10.11.1943.

КОВАЛЕВСКИЙ Василий Васильевич, р. в 1921, серж., погиб 11.11.1943.

КОВАЛЬЧУК Василий Павлович, р. в Хмельницкой обл., лейт. в/ч 18905, погиб 10.11.1943 в бою за д. Надвин.

КОВБАСА Павел Трофимович, ряд., погиб 11.11.1943.

КОКОРИН Павел Васильевич, ряд., погиб 10.11.1943 в бою за д. Надвин.

КОЛЕВАТЫЙ Герасим Иванович, ряд. 114 гв. сп, погиб 13.11.1943.

КОМАРОВ Иван Иванович, р. в 1924, ст. серж., погиб в ноябре 1943.

КОМИССАРЕНКО Давид Павлович, ряд. 118 сп, умер от ран 14.11.1943.

КОМИССАРОВ Михаил Петрович, р. в Рязанской обл., ряд. 114 гв. сп, погиб 10.11.1943.

КОМОВ Алексей Данилович, р. в 1908 в Горьковской обл., ряд. 114 гв. сп, погиб 10.11.1943.

КОНЕВСКИЙ Иван Васильевич, р. в 1924, ряд., погиб в ноябре 1943.

КОРОБКОВ Константин Федорович, р. в 1920, серж. в/ч 31747, погиб 13.11.1943.

КОРОБОЧКА Нестер Михайлович, ряд. 717 сп, погиб 12.11.1943.

КОРОТЧЕНКО Тит Иванович, р. в 1911, ряд., погиб 12.11.1943 в р-не пос. Искра.

КОСЫХ Николай Федорович, ряд. 114 гв. сп, погиб 10.11.1943.

КОТЛЯРОВ Петр Константинович, р. в 1899, ряд., погиб 12.11.1943 в р-не пос. Искра.

КОШЕЛЬ Владимир Иванович, р. в Новгород-Северском р-не Черниговской обл., ряд. в/ч 70557, погиб 11.11.1943 в бою за пос. Искра.

КРАВЧЕНКО Евгений Григорьевич, р. в 1909, кап., ком. 3 мсб, погиб 13.11.1943.

КРЕМЛЕВ Василий Кузьмич, ряд. в/ч 63526, умер от ран 15.11.1943.

КУВШИНОВ Сергей Андреевич, р. в 1907, мл. лейт., погиб в бою 12.11.1943.

КУДИНОВ Борис Егорович, р. в Московской обл., ряд. 2 гв. кк, погиб 11.11.1943 в бою за д. Теребеевка.

КУДРЯВЦЕВ Василий Максимович, р. в 1917 в с. Новокопылово Сорокинского р-на Алтайского края, ряд. 794 сп 232 сд, погиб 10.10.1943.

КУЗЕЕВ Дмитрий Ефимович, ряд. 717 сп, погиб 12.11.1943.

КУКСЕНКО Петр Семенович, р. в Семеновском р-не Черниговской обл., ряд. 2 гв. кк, погиб 12.11.1943 в бою за д. Теребеевка.

КУЛИКОВ Дмитрий Григорьевич, р. в Воронежской обл., ст. серж. в/ч 56286, погиб 11.11.1943 в бою за д. Надвин.

КУЛИН Иван Федорович, р. в 1916 в г. Ветка Гомельской обл., ряд., погиб 10.11.1943.

КУЛИШ Тимофей Федосович, р. в 1916, погиб 11.11.1943.

КУЛЬКОВ Виктор Иванович, р. в 1925, ефр., погиб в ноябре 1943.

КУПРИЯНОВ Николай Александрович, ряд. 194 Речицкой сд 48 А, погиб 12.11.1943 в бою за д. Надвин.

КУРГАН Анатолий Семенович, р. в 1921 в Новозыбковском р-не Брянской обл., ряд. 2 гв. кк, погиб 10.11.1943 в бою за д. Теребеевка.

КУРГАН Андрей Алексеевич, р. в 1909 в Новозыбковском р-не Брянской обл., ряд. 2 гв. кк, погиб 10.11.1943 на хут. Круглая Роща.

КУРЧИКОВ Николай Николаевич, ст. лейт., погиб 12.11.1943.

КУРЯТНИКОВ Николай Иванович, р. в с. Крылатском Кунцевского р-на Московской обл., ряд., погиб 10.11.1943.

КУТУЗОВ Иван Михайлович, р. в Кромском р-не Орловской обл., ряд. 2 гв. кп, погиб 10.11.1943.

ЛАВРИНЕНКО Иван Тимофеевич, р. в Семеновском р-не Черниговской обл., ряд. в/ч 56286, погиб 12.11.1943.

ЛАПИЦКИЙ Сергей Васильевич, р. в Ветковском р-не Гомельской обл., ряд., погиб 11.11.1943.

ЛЕЖЕПЕКОВ Дмитрий Иванович, р. в Кромском р-не Орловской обл., ряд., погиб 13.11.1943.

ЛОБУН Михаил Романович, р. в Хмельницкой обл., ст. лейт. 1348 сп, погиб 11.11.1943 в р-не хут. Круглая Роща.

ЛОГВИНЕНКО Дмитрий Моисеевич, р. в Черниговской обл., ряд. 717 сп, погиб 12.11.1943.

ЛУГОВСКИЙ Федор Никифорович, майор, погиб 12.11.1943 в бою за д. Надвин.

ЛУГОВОЙ Серафим Федорович, р. в г. Калуга, серж. в/ч 56280, погиб 12.11.1943 в бою за д. Надвин.

ЛУЗИК Иван Фомич, р. в 1914 в с. Котичи Новозыбковского р-на Брянской обл., ряд. 717 сп, погиб 12.11.1943.

МАВЛЕНКОВ А. З., мл. серж. в/ч 53429, умер от ран 10.11.1943.

МАЕРОВ Алексей Федорович, ряд. 2 гв. кк, погиб в октябре 1943.

МАЖЕЖА Григорий Гаврилович, р. в Коропском р-не Черниговской обл., ряд., погиб 14.11.1943.

МАЙОРОВ Михаил Петрович, ряд., погиб 12.11.1943 в р-не пос. Искра.

МАЙОРОВ Сафрон Иванович, р. в 1922 в д. Кулаково Сокольского р-на Вологодской обл., ряд. 114 гв. сп, погиб 14.11.1943.

МАКЕЕВ Василий Яковлевич, р. в Брянской обл., ряд., погиб 10.11.1943 в р-не д. Теребеевка.

МАКЛАКОВ Владимир Александрович, лейт. 114 сп, погиб 12.11.1943.

МАКСИМЕНКО Зиновий Андреевич, р. в 1904 в с. Троицкое Любашевского р-на Одесской обл., ст. лейт. 1348 сп 399 сд 48 А, погиб в бою 11.11.1943.

МАКУХА Сергей Варфоломеевич, р. в 1910 в Крыму, ряд. 114 сп, погиб 13.11.1943.

МАЛИКОВ Анатолий Давыдович, р. в 1915 в с. Томаровка Яковлевского р-на Белгородской обл., ряд. в/ч 04648, погиб 13.11.1943 в бою за д. Теребеевка.

МАЛЫХИН Федор Васильевич, р. в 1916 в Рязанской обл., ст. лейт. 114 гв. сп, погиб 12.11.1943.

МАМАЕВ Алексей Степанович, р. в Калужской обл., ст. серж. в/ч 15252, погиб 10.11. 1943 в бою за д. Надвин.

МАРКОВ Александр Алексеевич, р. в 1920, кап. в/ч 24464, погиб в 1943.

МАРЧЕНКО Гавриил Яковлевич, р. в 1915 в Новозыбковском р-не Брянской обл., ряд. в/ч 63523, умер от ран 13.11.1943.

МАСЛЕНКО Иван Иванович, р. в 1901 в Новозыбковском р-не Брянской обл., ряд. в/ч 63523, умер от ран 14.11.1943.

МАСЛЕННИКОВ Арсений Егорович, ряд. 2 гв. кк, погиб 10.11.1943.

МАШКОВ Владимир Ефимович, р. в 1924, ряд. 114 гв. сп, погиб 10.11.1943.

МЕДВЕДЕВ Иван Михайлович, р. в Ставро-

польском крае, ст. серж. в/ч 06800, погиб 13.11.1943 в бою за д. Надвин.

МЕДКОВ Михаил Яковлевич, р. в г. Москва, ряд., погиб 11.11.1943.

МЕЛЬНИКОВ Федор Федорович, р. в 1909 в с. Б-Щербиничи Новозыбковского р-на Брянской обл., ряд. в/ч 63463, умер от ран 17.11.1943.

МЕЛЬНИЧЕНКО Иван Константинович, р. в с. Плехтеевка Репкинского р-на Черниговской обл., ряд. в/ч 47655, погиб 10.11.1943 в бою за д. Надвин.

МЕРСКОВ Михаил Кузьмич, р. в 1910 в Новозыбковском р-не Брянской обл., ряд. 2 гв. кк, погиб 11.11.1943 в бою за д. Теребеевка.

МИКУЛИН Борис Иванович, р. в Орловской обл., ряд. в/ч 47655, погиб 11.11.1943 в бою за д. Надвин.

МИНАЙЛОВ Николай Филиппович, р. в Курской обл., ряд. в/ч 47655, погиб 10.11.1943 в бою за д. Надвин.

МИНЬКО Андрей Андреевич, р. в Харьковской обл., серж. 15 кд 7 гв. кк, погиб 12.11.1943.

МИРОНОВ Александр Михайлович, р. в 1919, мл. серж., погиб в ноябре 1943.

МИРОНОВ Владимир Степанович, ряд. в/ч 33838, погиб 12.11.1943 в бою за д. Надвин.

МИРОНОВ Захар Семенович, р. в Брянской обл., ряд. 2 гв. кк, погиб 10.11.1943 в бою за д. Теребеевка.

МИХАЙЛОВСКИЙ Григорий Федорович, ряд. в/ч 35611, погиб 16.11.1943.

МИЦКЕВИЧ Николай Васильевич, р. в с. Новое Место Новозыбковского р-на Брянской обл., ряд. 2 гв. кк, погиб 11.11.1943 в бою за д. Теребеевка.

МОГИЛЬНЫЙ Михаил Дмитриевич, р. в Черниговской обл., ряд. 114 гв. сп, погиб 10.11.1943.

МОЛЧАНОВ Александр Ильич, р. в Новгород-Северском р-не Черниговской обл., серж. 2 гв. кк, погиб 12.11.1943 в бою за д. Теребеевка.

НАКРОПАС Александр Кузьмич, погиб 14.11.1943 в р-не д. Надвин.

НАНАГУЛЯН Айранет Шамирович, р. в Азербайджане, ряд., погиб в октябре 1943.

НАСОНОВ Константин Сергеевич, р. в Курской обл., ряд. 2 гв. кк, погиб 19.11.1943.

НАСОНОВ Николай Егорович, р. в Тамбовской обл., ряд. 2 гв. кк, погиб 10.11.1943.

НИКИТЕНКО Григорий Михайлович, р. в 1900, серж., погиб 18.12.1943.

НИКИТИН Сергей Петрович, р. в Добрушском р-не Гомельской обл., ряд. в/ч 33838, погиб 12.11.1943 в бою за д. Надвин.

НИКУЛИН Борис Иванович, р. в 1912 в Курскай обл., ряд., Погиб 10.11.1943 в бою за д. Надвин.

НИЛОВ Виктор Васильевич, р. в 1925, красноармеец, погиб 11.11.1943.

ОБЕРТАС Иосиф Иванович, р. в Полтавской обл., ряд. 114 гв. сп, погиб 12.11.1943.

ОВЧИННИКОВ Роман Аверьянович, р. в 1903 в с. Каташин Новозыбковского р-на Брянской обл., ряд. 2 гв. кк, погиб 12.11.1943 в бою за д. Теребеевка.

ОДИНОКОВ Александр Андреевич, р. в 1922 в г. Саратов, мл. серж. 114 гв. сп, погиб 10.11.1943.

ОЛЬХОВОЙ Григорий Григорьевич, р. в 1912 в Донецкой обл., лейт. в/ч 81020, погиб 6.6.1944.

ОМЕЛЬЧЕНКО Федор Андреевич, р. в Черниговской обл., ряд. 194 Речицкой сд 48 А, погиб 12.11.1943 в бою за д. Надвин.

ОХРИМЕНКО Иван Васильевич, р. в Новгород-Северском р-не Черниговской обл., ряд. 717 сп, погиб 13.11.1943.

ПАВЛЕНКО Григорий Иванович, р. в Воронежской обл., серж. 1 мсбр, погиб 14.11.1943.

ПАРАХИН Василий Иванович, ряд. 2 гв. кк, погиб 12.11.1943 в бою за д. Теребеевка.

ПАРУКОВ Иван Кириллович, ряд. 717 сп, погиб 11.11.1943.

ПАРФЕНЦЕВ Михаил Петрович, ряд., погиб 11.11.1943 в бою за д. Надвин.

ПЕТУХОВ Николай Никитич, серж. 114 гв. сп, погиб 12.11.1943.

ПИСКУН Иван Трофимович, р. в Черниговской обл., ряд. 114 гв. сп, погиб 10.11.1943.

ПИЩИКОВ Николай Павлович, красноармеец 41 птабр, умер от ран 17.11.1943.

ПЛАВУНОВ Андрей Иванович, р. в 1915 в Новозыбковском р-не Брянской обл., ряд. 2 гв. кк, погиб 12.11.1943 в р-не хут. Круглая Роща.

ПЛАТОНОВ Гавриил Петрович, р. в 1914 в Тамбовской обл., серж., погиб 12.11.1943 в бою за д. Надвин.

ПОВПРИЦ Михаил Иванович, р. в 1901 в Новозыбковском р-не Брянской обл., ряд. 2 гв. кк, погиб 10.11.1943 в р-не хут. Круглая Роща.

ПОДГАЙНЫЙ Павел Илларионович, р. в Новгород-Северском р-не Черниговской обл., ряд. в/ч 33863, погиб 12.11.1943.

ПОДКОСОВ Леонид Дмитриевич, р. в 1925, ряд., погиб в ноябре 1943.

ПОДЛУЖНЫЙ Петр Леонтьевич, р. в Краснодарском крае ст. серж. 1 Донского тк, погиб 12.11.1943 в бою за д. Надвин.

ПОЛТАРАЦКИЙ Иван Спиридонович, р. в 1911 в Башкирии, в/ч 53653, погиб 13.11.1943.

ПОЛУБЯТКО Иван Матвеевич, р. в 1910 в д. Петровка Томской обл., ряд 114 гв. сп, погиб 12.11.1943.

ПОЛУМОРДВИНОВ Михаил Тимофеевич, р. в с. Озерки Павловского р-на Ульяновской обл., ряд. 2 гв. кк, погиб 10.11.1943 в р-не хут. Круглая Роща.

ПОНОМАРЕВ Александр Борисович, красноармеец 1 мсбр, погиб 12.11.1943.

ПОНОМАРЕНКО Александр Сергеевич, р. в 1908 в с. Уралово Сумской обл., ряд. в/ч 36420, умер от ран 10.11.1943.

ПОПОВ Александр Петрович, р. в 1925, ряд. 114 гв. сп, погиб 10.11.1943.

ПОПОВ Моисей Иосифович, кап. в/ч 22100, погиб 23.12.1943.

ПОПОВЧЕНКО Иван Антонович, ряд. 717 сп, погиб 12.11.1943.

ПОПРУЖКИН Иван Павлович, р. в Добрушском р-не Гомельской обл., ряд. 2 гв. кк, погиб 10.11.1943 в р-не хут. Красная Роща.

ПРОВОРОТОВ Никита Тихонович, р. в Воронежской обл., красноармеец в/ч 22100, погиб 12.11.1943 в бою за д. Надвин.

ПРОКОПЕНКО Иван Ильич, ряд. 717 сп, погиб 13.11.1943.

ПРОРОК Даниил Григорьевич, р. в Новгород-Северском р-не Черниговской обл., ряд. в/ч 08581, погиб 12.11.1943 в бою за д. Теребеевка.

ПРОХОРЕНКО Федор Акимович, р. в Черниговской обл., ряд. 717 сп, погиб 11.11.1943.

ПРОХОРИЧЕВ Максим Михайлович, р. в Орловской обл., ряд. 717 сп, погиб 12.11.1943.

ПРУШИН Петр Митрофанович, р. в 1924 в Стародубском р-не Брянской обл., ряд., погиб 10.11.1943.

ПТУХА Алексей Владимирович, ряд. 2 гв. кк, погиб 10.11.1943.

ПУСТОВСКИХ Семен Евсеевич, р. в 1925, ряд., погиб в ноябре 1943.

ПУШЕК Федос Тихонович, р. в с. Задиреевка Репкинского р-на Черниговской обл., ряд. в/ч 33838, погиб в 1943.

ПШЕННИКОВ Василий Степанович, р. в 1915, мл. серж. 1348 сп 399 сд, погиб 10.11.1943.

РАКУТА Василий Афанасьевич, ряд. 2 гв. кк, погиб в 1943 в р-не хут. Круглая Роща.

РЕПИЧЕВ Александр Александрович, р. в Добрушском р-не Гомельской обл., ряд. 2 гв. кк, погиб 13.11.1943.

РЕУС Павел Григорьевич, р. в Черниговской обл., ряд. в/ч 47655, погиб 11.11.1943 в бою за дер. Надвин.

РОДИОНЦЕВ Михаил Иванович, р. в 1917 в Новозыбковском р-не Брянской обл., ряд., погиб 14.11.1943.

РОМАНОВ Григорий Сергеевич, лейт. в/ч 22100, погиб 12.11.1943 в бою за д. Надвин.

РОМАНОВ Родион Прохорович, р. в Ветковском р-не Гомельской обл., ряд. 2 гв. кк, погиб 18.11.1943.

РОМАНЧЕНКО Арсений Яковлевич, р. в с. Шатура Нежинского р-на Черниговской обл., ряд. в/ч 33575, умер от ран 15.11.1943.

РУБАНЕНКО Николай Григорьевич, р. в Сумском р-не Сумской обл., ряд. 114 гв. сп, погиб 12.11.1943.

РУБЦОВ Макар Федорович, р. в Воронежской обл., ст. серж. в/ч 63523, умер от ран 20.11.1943.

РУСАК Михаил Андреевич, р. в 1923 в г. Новозыбков Брянской обл., ряд., погиб 10.11.1943 в бою за д. Теребеевка.

РЫБАЛЬЧЕНКО Дмитрий Александрович, р. в Луганской обл., ряд. в/ч 31747, погиб 13.11.1943 в р-не д. Надвин.

РЫБКИН Яков Сергеевич, ряд. 717 сп, погиб 13.11.1943.

РЮКАНОВ Владимир Алексеевич, красноармеец 717 сп, умер от ран 13.11.1943.

САВЕЛЬЕВ Владимир Васильевич, р. в д. Бортниково Калининской обл., серж. 1 Донского тк, погиб 12.11.1943 в бою за д. Надвин.

САВЕНКОВ Лукьян Арсентьевич, ряд. в/ч 70557, погиб 10.11.1943.

САВЧЕНКО Николай Захарович, гв. мл. серж. в/ч 22100, погиб 11.11.1943.

САЙФУТДИНОВ Халяф Гилязович, ряд., погиб 12.11.1943.

САЛЬНИК Моисей Андреевич, ряд. 2 гв. кк, погиб 12.11.1943 в бою за д. Теребеевка.

САМОТАЕВ Степан Иванович, р. в 1919 в Киргизии, ряд. 114 гв. сп, погиб 10.11.1943.

САПОЖНИКОВ Иван Назарович, ряд. 717 сп, погиб 13.11.1943.

САРАНИН Михаил Федорович, серж. 874 Слуцкого шап 16в А, погиб 10.11.1943.

САРАСЕКО Павел Ефимович, р. в 1919 в Ветковском р-не Гомельской обл., ряд., погиб 10.11.1943 в бою за д. Теребеевка.

САРМАНОВ Бакка, р. в Узбекистане, серж. в/ч 31747, погиб 12.11.1943 в бою за д. Надвин.

САУШИН Алексей Федорович, ряд. в/ч 47655, погиб 10.11.1943 в бою за д. Надвин.

СЕМЕНЦОВ Василий Иванович, ряд. 717 сп, погиб 13.11.1943.

СЕНЧЕНКО Егор Петрович, р. в 1925 в Сумской обл., ряд. 717 сп, погиб 13.11.1943.

СЕНЧЕНКО Иван Игнатьевич, серж. в/ч 16592, погиб 10.11.1943.

СЕРГЕЕВ Петр Григорьевич, ряд. в/ч 24440, погиб 13.11.1943.

СЕРДЮКОВ Василий Алексеевич, р. в 1925 в Белгородской обл., ряд. 170 сд 42 ск 48 А, умер от ран 13.11.1943.

СИМАЧЕВ Дмитрий Дмитриевич, р. в 1924 в Московской обл., серж., погиб 10.11.1943 в бою за д. Теребеевка.

СИНЕГРИБОВ Спиридон Понкратьевич, р. в Ветковском р-не Гомельской обл., ряд. 2 гв. кк, погиб 10.11.1943.

СИРОТИН Михаил Федорович, мл. лейт. в/ч 31779, погиб 11.11.1943.

СКВОРЦОВ Григорий Степанович, р. в 1908 в Белгородской обл., ряд. в/ч 70557, погиб 11.11.1943.

СКРЫННИК Иван Алексеевич, ряд. в/ч 56286, погиб 9.11.1943.

СЛЕПУХИН Филипп Егорович, ряд. 2 гв. кк, погиб 16.11.1943.

СЛЕСАРЕНКО Александр Андреевич, кап. в/ч 31779, погиб 12.11.1943.

СЛОБОДЧИКОВ Николай Андреевич, р. в 1925, ряд., погиб в ноябре 1943.

СЛУЦКИЙ Василий Игнатьевич, ряд., погиб в 1943.

СМЕЦКОЙ Павел Трофимович, р. в 1921 в д. Троица Курского р-на Курской обл., мл. серж. 2 гв. кк, погиб 10.11.1943.

СМИРНОВ Петр Федорович, лейт., погиб 11.11.1943 в бою за д. Теребеевка.

СОБОЛЕВ Григорий Гаврилович, р. в 1913 в Липецкой обл., в/ч 18905, погиб 12.11.1943 в бою за д. Надвин.

СОКОЛОВ Василий Ефимович, р. в 1910, серж., погиб в ноябре 1943.

СОКОЛОВ Евгений Константинович, ряд. в/ч 24430, погиб 10.11.1943.

СТАРОВОЙТОВ Степан Осипович, гв. ряд. 7 гв. кк, погиб 11.11.1943.

СТАРЦЕВ Андрей Данилович, р. в 1910 в Брянской обл., ряд., погиб 13.11.1943.

СТЕПАНЕНКО Виктор Васильевич, ряд. 2 гв. кк, погиб 12.11.1943 в р-не д.Теребеевка.

СТЕПАНОВ Анатолий Яковлевич, р. в 1918, лейт., погиб в ноябре 1943.

СТЕПАНОВ Владимир Михайлович, р. в 1924 в д. Озеревичи Калининской обл., ряд. 114 гв. сп, погиб в 1943.

СТЕШАНОВ Иван Данилович, мл. серж., погиб 17.11.1943.

СТЕШИН Михаил Миронович, р. в Брянской обл., серж. в/ч 31747, погиб 12.11.1943 в бою за д. Надвин.

СТРОГАЛЕВ Алексей Федорович, р. в 1925, ряд., погиб 12.11.1943 в бою за д. Надвин.

СТУКАЛОВ Василий Николаевич, р. в с. Мантурово Курской обл., ряд. в/ч 63440, погиб 18.11.1943.

СУДНЕВ Георгий Арсентьевич, р. в Екатеринбурге, ряд. 2 гв. кк, погиб 17.11.1943.

СУЛЕЙМАНОВ Жакигор, р. в 1913, ряд. 2 гв. кк, погиб 10.11.1943.

СЫЧ Петр Андреевич, р. в Новгород-Северском р-не Черниговской обл., ряд. 717 сп, погиб 13.11.1943.

ТАРАБРИН Василий Михайлович, р. в 1912 в Липецкой обл., серж. в/ч 06680, погиб.

ТАРАСОВ Федор Федорович, мл. лейт. 2 гв. кк, погиб 11.11.1943.

ТАТАРНИКОВ Григорий Иванович, гв. ряд., погиб 15.11.1943.

ТЕЛЕПНЕВ Филипп Иванович, р. в 1910 в Орловской обл., ряд., погиб 10.11.1943.

ТЕРЕШКО Даниил Федорович, ряд. 717 сп, погиб 12.11.1943.

ТЕРЕЩЕНКО Григорий Терентьевич, р. в с. Березовка Харьковского р-на Харьковской обл., ряд., погиб 11.11.1943.

ТИМОХИН Иван Андревич, р. в с. Медведево Орловской обл., ряд. 114 гв. сп, погиб 13.11.1943.

ТИМОШОК Порфирий Кузьмич, р. в Черниговской обл., ряд. в/ч 63463, умер от ран 17.11.1943.

ТИХОНИН С. И., р. в д. Тихони Уржумского р-на Кировской обл., ряд. в/ч 47655, погиб 10.11.1943 в бою за д. Надвин.

ТОБОЛКИН Иван Арсентьевич, р. в Белозерском р-не Вологодской обл., ряд. 170 сд 42 ск 48 А, погиб 17.11.1943.

ТОЛКАЧЕВ Андрей Дмитриевич, р. в Добрушском р-не Гомельской обл., ряд. в/ч 33838, погиб 12.11.1943 в бою за д. Надвин.

ТРАХАНКИН Николай Емельянович, ряд., умер от ран 20.11.1943.

ТРОФИМОВИЧ Василий Яковлевич, р. в с. Бучки Новгород-Северского р-на Черниговской обл., ряд., погиб 12.11.1943 в р-не пос. Искра.

ТРУБЕЦКОВ Анатолий Васильевич, р. в 1922, мл. лейт. 874 Слуцкого шап, погиб 10.11.1943.

ТЮНИК Яков Федорович, ряд. 2 гв. кк, погиб 10.11.1943.

УЛИЧЕВ Петр Александрович, р. в 1899, ряд., погиб 11.11.1943 в бою за д. Надвин.

УС Иван Иванович, красноармеец 422 сп, умер от ран 15.10.1943.

ФЕДОТОВ Сергей Иванович, р. в 1907 в Тульской обл., ряд., погиб 10.11.1943.

ФЕДЬКО Иван Захарович, ряд. в/ч 56286, погиб 10.11.1943 в бою за д. Надвин.

ФЕДОРОВ Александр Константинович, р. в 1923 в г. Саратов, ряд. 170 сд 42 ск 48 А.

ФЕДОРОВ Василий Федорович, р. в 1923 в г. Саратов, мл. серж. в/ч 22095, погиб 14.11.1943.

ФИЛИЧКИН Владимир Андреевич, р. в Калужской обл., ст. серж. 170 сд 42 ск, умер от ран 14.11.1943.

ФИСЕНКО Федор Васильевич, р. в 1922, ряд., погиб 10.11.1943.

ФРОЛОВ Федор Григорьевич, р. в 1905 в с. Липня Горьковской обл., серж. в/ч 24430, погиб 12.11.1943 в р-не пос. Барбары.

ХМАРА Виктор Гаврилович, р. в Днепропетровской обл., серж., погиб в ноябре 1943.

ХОЛТОБИН Никон Семенович, р. в 1908 в Белгородской обл., ефр. в/ч 35611, погиб 14.11.1943.

ХОХРЯКОВ Асинкрид, р. в 1923 в Удмуртии, серж., погиб 12.11.1943 в бою за д. Надвин.

ХРОМЦОВ Алексей Иванович, р. в 1925 в Вологодской обл., ряд. 170 сд 42 ск 48 А, умер от ран 23.11.1943.

ЦУГУНОВ Иван Никитич, р. в 1921 в с. Залишево Новозыбковского р-на Брянской обл., погиб 11.11.1943.

ЧЕВАНЬКОВ Алексей Сазонович, ряд. 2 гв. кк, погиб 10.11.1943.

ЧЕПУРКО Леонид Михайлович, ряд. 114 гв. сп, погиб 12.11.1943.

ЧЕРНЫЙ Петр Степанович, р. в с. Шатуро Нежинского р-на Черниговской обл., ряд. в/ч 47655, погиб 10.11.1943 в бою за д. Надвин.

ЧЕРНЫШ Андрей Сергеевич, р. в с. Машево Семеновского р-на Черниговской обл., ряд. 2 гв. кк, погиб 11.11.1943.

ЧЕРНЫШЕВ Сергей Андреевич, ряд. в/ч 01046, погиб 11.11.1943.

ЧЕСНЕЙШИЙ Егор Осипович, р. в Сумской обл., ряд. в/ч 24430, погиб 13.11.1943.

ЧЕСНОВ Степан Григорьевич, р. в 1904, ряд., погиб 12.11.1943.

ЧИБРИКОВ Петр Алексеевич, р. в Саратовской обл., ряд. 114 гв. сп, погиб 10.11.1943.

ЧУНЯЕВ Аркадий Игнатьевич, р. в Пензенской обл., ряд. 114 гв. сп, погиб 13.11.1943.

ЧУЯНОВ Николай Григорьевич, р. в Воронежской обл., мл. серж. в/ч 22100, погиб 11.11.1943 в бою за д. Надвин.

ШАКУН Владимир Михайлович, р. в 1925 в Брянской обл., ряд., погиб 13.11.1943.

ШАПОВАЛОВ Захар Иванович, р. в 1900, ряд., погиб 10.11.1943.

ШАРИПОВ Габдула, старш. 1 Донского тк, погиб 12.11. 1943 в бою за д. Надвин.

ШЕВЧЕНКО Павел Андреевич, р. в 1902 в Добрушском р-не Гомельской обл., ряд. 717 сп, погиб 12.11.1943.

ШЕПОВАЛОВ Никифор Исакович, р. в Ветковском р-не Гомельской обл., ряд. 2 гв. кк, погиб 16.11.1943.

ШИПОВ Павел Осипович, р. в г. Архангельск, ряд. 2 гв. кк, погиб 14.11.1943 в р-не д. Теребеевка.

ШИТИКОВ Спиридон Максимович, р. в Ветковском р-не Гомельской обл., ряд. 2 гв. кк, погиб 10.11.1943.

ШКОНДА Иван Петрович, р. в 1924, ряд. в/ч 35619, погиб 11.11.1943 в бою за д. Надвин.

ШУМСКИЙ Василий Тимофеевич, р. в 1914, серж. 237 тк, умер от ран 19.11.1943.

ЮШКЕВИЧ Николай Климович, ряд. 717 сп, погиб 12.11.1943.

ЮШУВАЕВ Абрам Львович, мл. лейт., погиб 12.11.1943.

ЯКИН Ефим Иванович, р. в Брянской обл., ряд., погиб 10.11.1943.

ЯКОВЛЕВ Геннадий Александрович, ефр. 1 Донского тк, погиб 12.11.1943 в бою за д. Надвин.

ЯЛИМЕНКО Н. Ф., красноармеец, погиб в 1943.

ЯНКОВСКИЙ Василий Михайлович, ряд. 114 гв. сп, погиб 12.11.1943.

Большинство похороненных в братской могиле дер. ПРОКИСЕЛЬ — воины 170-й стрелковой Речицкой ордена Суворова дивизии (42-й стрелковый корпус 48-й армии), 15-й бригады 1-го Донского танкового корпуса, 2-го и 7-го гв. кавалерийских корпусов.

В 1951 г. на могиле установлен обелиск.

БАБИЧСКИЙ СЕЛЬСОВЕТ

ЗАХОРОНЕНИЕ В ДЕРЕВНЕ БАБИЧИ

АБАРИНОВ Петр Тимофеевич, р. в 1905, старш., погиб 17.11.1943 в бою за д. Головки.

АНЧУТИН Иосан Захарович, р. в 1912 в Екатеринбургской обл., ефр., погиб 16.6.1944.

АШИГУЛИН Каниффула, ряд., умер от ран 12.12.1943 в полевом госпитале № 47655.

БАЗАНОВ Василий Иванович, р. в д. Запрудново Ивановской обл., ряд., умер от ран 11.12.1943 в полевом госпитале № 47655.

БАЛАУН Николай Яковлевич, р. в 1925 в Н-Серогозском р-не Херсонской обл., ряд., погиб 27.7.1944.

БЕРЕСНЕВ Иосиф Михайлович, р. в Жлобинском р-не Гомельской обл., ряд. в/ч 02959, погиб 3.12.1943.

БУСЕЛЬ Федор Семенович, р. в Светлогорском р-не Гомельской обл., ряд. 218 зсп 65 А, погиб 16.1.1944.

ГАЛКИН Петр Михайлович, р. в Богородецком с/с Рязанской обл., ряд. в/ч 33575, погиб 20.11.1943.

ГЛАДКОВ Петр Васильевич, р. на хут. Парамовка Романовского р-на Ростовской обл., старш. 194 Речицкой сд 48 А, погиб 17.11.1943 в бою за д. Головки.

ГОЛОВИН Юрий Васильевич, р. в 1919, ст. лейт., комбат 145 иптап, погиб в ноябре 1943.

ГОЛУБЕВ Павел Иванович, р. в 1912 в д. Семейкино Буйского р-на Костромской обл., мл. серж., умер от ран 12.12.1943 в полевом госпитале № 47655.

ГРИШИН Константин Васильевич, р. в 1915 в д. Петроново Муромского р-на Владимирской обл., ст. серж., погиб 27.4.1944.

ДЕЙКАЛО Алексей Артемович, р. в 1906, ряд. 194 Речицкой сд 48 А, погиб 9.12.1943.

ДЕМИДОВ Григорий Аверьянович, ряд. в/ч 47655, погиб 9.12.1943.

ЕЛИЗАРОВ Николай Иосифович, р. в 1909 в д. Ивановская Орловского р-на Орловской обл., погиб 23.11.1943 в р-не д. Лиски.

ЖЕРДЕВ Павел Степанович, ряд., погиб 13.11.1943.

ЗАПОТЫЛОК Иван Федорович, р. в 1906 в Светлогорском р-не Гомельской обл., ряд. 218 зсп 65 А, погиб 16.1.1944.

ИЗМЕНТИНОВ Алексей Андреевич, серж. 194 Речицкой сд 48 А, погиб 17.11.1943 в бою за д. Головки.

ИЛЬЮШИН Павел Минович, р. в 1903, ряд. в/ч 05901, погиб 20.12.1943.

ИСКАКОВ Нургали Кошеореевич, р. в с. Кривозерье Ромодановского р-на (Мордовия), ряд., умер от ран в полевом госпитале № 35710.

ИСЛАМОВ Хаташ, р. в Сурхандарьинской обл. (Узбекистан), ряд., умер от ран 26.12.1943 в полевом госпитале № 47655.

ИШБАЕВ Мухтар, р. в 1919 в Самаркандской обл. (Узбекистан), ряд., умер от болезни 5.1.1944.

КАЛАМЫЦКИЙ Михаил Сергеевич, майор, политотдел 65 А, погиб в ноябре 1943.

КАРГИН Александр Иванович, р. в 1908 в с. Талиск Ульяновской обл., серж., тяжело ранен в бою за хут. Бабичи, умер 18.11.1943 в полевом госпитале № 47655.

КЕРИМОВ Х.

17 ноября 1943 года полк, в составе которого служил и гвардии рядовой Х. Керимов, вел наступление на деревню Головки. Керимов действовал на левом фланге полка и огнем пулемета поддерживал продвижение вперед кавалерийского эскадрона. Гитлеровцы не выдержали натиска конников и начали отходить. Тут Керимов бросился вперед и меткими очередями уничтожал фашистов. Однако вскоре был сражен ответным огнем... Однополчане похоронили своего боевого товарища в Головках, а затем останки героя, как и других погибших в бою за Головки, были перенесены в братскую могилу деревни Бабичи.

КИРИЛЕНКО Николай Федорович, мл. серж. 194 Речицкой сд 48 А, погиб 13.11.1943.

КЛИМОВ Тарас Иванович, р. в 1917 в Читинской обл., ряд. 302 гв. зенап, погиб 26.4.1944.

КУВШИНОВ Алексей Михайлович, р. в 1913 в д. Кубаево Богородского р-на Горьковской обл., ряд. 303 гв. ап, погиб 27.4.1944.

ЛАСИЦА Денис Сергеевич, ряд. 218 эсп 65 А, погиб 16.1.1944.

ЛОГУНОВ Федор Иванович, серж. 194 Речицкой сд 48 А, погиб 13.11.1944.

МАНЖОСОВ Николай Иванович, р. в Сумской обл., ряд., умер от ран 11.12.1943 в полевом госпитале № 47655.

МАСТРЮКОВ Николай Трофимович, Герой Советского Союза 15.1.1944 г. Родился 7.2.1915 г. в с. Малый Буртасс Пачелмского р-на Пензенской обл. Из крестьян. Русский. Член ВЛКСМ. В Красной Армии с 1937 г. Окончил военное училище в 1939 г. С ноября 1941 г. на Западном, Юго-Западном, Центральном, Белорусском фронтах. Участник битвы под Москвой. Командир кавалерийского эскадрона гвардии лейтенант Н. Т. Мастрюков отличился при форсировании Днепра в Комаринском р-не Полесской обл. 2.10.1943 г. Эскадрон под его командованием в числе первых переправился через реку, выбил врага из прибрежных укреплений и захватил плацдарм. 3.10.1943 г. в боях за расширение плацдарма у д. Вилимов отбил 3 контратаки противника. Н. П. Мастрюков погиб в бою 17.11.1943. Именем героя названа улица в г. п. Пачелма.

МОИСЕЕНКО Макар Харитонович, р. в Щорском р-не Черниговской обл., ряд., погиб 12.12.1944.

МУЗЫЧЕНКО Роман Артемович, р. в Светлогорском р-не Гомельской обл., ряд. 218 зсп 65 А, погиб 16.1.1944.

МУРАТШИН Хабибулла Назарович, р. в д. Айтуган (Башкирия), рядовой, умер от ран 24.2.1944 в полевом госпитале № 35710.

МЫШЛЕВ Артык, р. в 1912 в Туркмении, ряд. в/ч 11622, погиб 18.11.1943.

НЕГОВОРА Алексей Архипович, р. в 1913 в Ростовской обл., умер от ран 16.8.1941.

НОРОВ Николай Исакович, р. в Кемеровской обл., ряд. в/ч 06715, погиб 17.11.1943 в бою за д. Головки.

ПЕРСЮК Петр Парфентьевич, ряд. погиб 25.11.1944.

ПЕТРУЧЕНКО Петр Данилович, р. в 1897 в д. Якимова Слобода Светлогорского р-на Гомельской обл., ряд. 218 зсп 65 А, погиб 24.1.1944.

ПЕЧЕНКИН Михаил Иванович, р. в г. Челябинске, старш. 194 Речицкой сд 48 А, погиб 19.11.1943.

ПИСКУНОВ Василий Федорович, р. в Екатеринбурге, ряд. в/ч 18331, погиб 17.11.1943 в бою за д. Головки.

ПЛАКСА Платон Алексеевич, ефр., умер от ран 20.11.1943.

ПЛОТНИКОВ Михаил Федорович, р. в 1896 в ст. Поспелиха Алтайского края, ряд., погиб 17.11.1943 в бою за д. Головки.

ПОГОРЕЛКО Севостьян Фирсович, серж. передв. рембазы № 162, погиб 16.1.1944.

ОСТАПЕНКО Виктор Федорович, наводчик зенитной установки.

В марте 1944 года эшелон с зенитками шел на запад, в районе станции Бабичи был атакован вражескими штурмовиками. Эшелон остановился. Самолеты пикировали, поливая эшелон свинцом. В этот критический момент В. Ф. Остапенко, юноша богатырского склада, развернул зенитку и вступил в единоборство с врагом. В этой неравной схватке он погиб. Товарищи похоронили В. Ф. Остапенко у водокачки, а эшелон вновь пошел на запад. Затем останки мужественного зенитчика были перенесены в братскую могилу.

РЕЗАНУЛОВ Сотуалян, р. в 1919 в Ферганской обл., ряд., умер от болезни 15.1.1944.

СЕМЕНОВ Тихон Родионович, р. в с. Гороховка Павловского р-на Воронежской обл., ст. серж., умер от ран 20.11.1943 в полевом госпитале № 35710.

СЕМЕНОК Иван Дмитриевич, р. в Черниговской обл., ряд., умер от ран 11.12.1943 в полевом госпитале № 47655.

СИМАВОНОВ Саркис Тарасович, р. в Ростовской обл., ряд. в/ч 22118, погиб 13.11.1943.

СКУТИН Василий Семенович, р. в с. Скутино Кировской обл., мл. лейт., умер от ран 9.1.1943 в полевом госпитале № 47655.

СМЕЯН Корней Корнеевич, р. в 1917, ряд. 388 сп, умер от ран 18.1.1944 в полевом госпитале № 4397.

СУХОВ Герасим Иванович, р. в 1905 в д. Новинки Дмитровского р-на Московской обл., ряд., умер от ран 11.12.1943 в полевом госпитале № 47655.

СТЕНИН Григорий Афанасьевич, ст. серж. в/ч 06724, погиб 22.11.1943 в р-не д. Головки.

ТЕРЕХОВ Андрей Васильевич, р. в Брянской обл., ряд., умер от ран 9.12.1943 в полевом госпитале № 47655.

ТРЕШОСОВ Василий Федорович, ряд. в/ч 33575, погиб 21.11.1943.

ТЮРИН Григорий Федорович, р. в 1904 в д. Максимовка Владимирской обл., ряд. 303 зенап, погиб 27.4.1944.

УСТИМЕНКО Адам Наумович, ряд. 218 зсп 65 А, погиб 24.1.1944.

ФАТТАХОВ Усман Кургамевич, ряд. в/ч 06724, умер от ран 21.11.1943.

ФИЛИППОВ Александр Архипович, р. в 1926 в с. Паньшино Радищевского р-на Ульяновской обл., мл. серж. в/ч 06724, погиб 21.11.1943.

ФОМИЧЕВ Иван Васильевич, р. в 1905, ст. лейт. 128 гв. сп, умер от ран 3.12.1943.

ШАРИПОВ Габдулла Шарафутдинович, кап., погиб 18.11.1943 в бою за хут. Бабичи.

ЯКОВЛЕВ Михаил Степанович, ст. серж. в/ч 35710, умер от ран 9.12.1943.

В 1956 г. на братской могиле установлен обелиск.

БЕЛОБОЛОТИНСКИЙ СЕЛЬСОВЕТ

ЗАХОРОНЕНИЕ В ДЕРЕВНЕ ЧЕРНОЕ

БРИЧКИН Иван Васильевич, р. в 1911 в Кромском р-не Орловской обл., ст. серж., погиб 18.11.1943.

ГАЛИЕВ Мойса, р. в Уральской обл., ряд. в/ч 45912, погиб 18.11.1943.

ЗАХАРЧЕНКО Фока Алексеевич, ряд., погиб 24.11.1943.

В 1961 г. на могиле установлен обелиск.

БОРЩЕВСКИЙ СЕЛЬСОВЕТ

ЗАХОРОНЕНИЕ В ДЕРЕВНЕ БОРХОВ

КОЛАЙТАНОВ Сергей Трофимович, р. в 1924 в с. Александровка Белгородской обл., ряд., погиб в 1944.

ПРОХОРОВ Федор Прохорович, ряд. в/ч 62915, погиб 9.4.1944.

СЕНЧЕНКО Иван Игнатьевич, р. в 1923 в с. Сычовка Ворошиловградской обл. (Украина), серж., погиб в ноябре 1943.

ТОЛСТОЙ Егор Иванович, р. в 1910, ряд. в/ч 62015, погиб 9.4.1944.

ШУБИН Леонид Павлович, р. в 1914 в Оренбурге, ряд., умер от ран 22.2.1944.

В братской могиле похоронены 10 бойцов Красной Армии. Не названные в списке — не известны.

В 1965 г. на могиле установлен памятник — скульптура воина.

ЗАХОРОНЕНИЕ В ДЕРЕВНЕ БОРЩЕВКА

АБАГЛИ Андрей Моисеевич, р. в 1914, ряд., погиб 25.11.1943 в р-не пос. Стальмост.

АВДЕЕВ Петр Иванович, р. в д. Телеш Трубчевского р-на Брянской обл., в/ч 01005, погиб 25.11.1943 в р-не пос. Стальмост.

АТРОЩЕНКО Иван Семенович, р. в 1907 в пос. Сновск Новозыбковского р-на Брянской обл., ряд. в/ч 01005, погиб 24.11.1943 в р-не пос. Стальмост.

ВАСИЛЬЕВ Валериан Петрович, р. в 1904, полк. 17 ождбр, погиб в 1941.

ГАВРИШ Василий Иванович, р. в пос. Черкасс Славянского р-на Донецкой обл., ряд. в/ч 57391, погиб 17.11.1943 при освобождении д. Копань.

ГОРОХОВ Федор Петрович, р. в д. Некрасово Покровского р-на Орловской обл., ряд. в/ч 01005, погиб 25.11.1943 в р-не пос. Стальмост.

ГУК Владимир Борисович, р. в 1905 в Новозыбковском р-не Брянской обл., ряд. в/ч 01005, погиб 25.11.1943 в р-не пос. Стальмост.

ГУСЕВ Михаил Матвеевич, р. в Курской обл., ряд. в/ч 01005, погиб 24.11.1943 в р-не пос. Стальмост.

ЖЕЛАЕВ Исай Николаевич, р. в 1905 в г. Улан-Удэ, лейт. 73 сд, погиб 24.11.1943.

ДЖИКИЯН Юрий Зосимович, р. в Грузии, ряд. в/ч 01005, погиб 25.11.1943 в р-не пос. Стальмост.

ДОБРОХОТСКИЙ Яков Власович, р. в с. Горки Новгород-Северского р-на Черниговской обл., ряд. в/ч 01005, погиб 25.11.1943 в р-не пос. Стальмост.

ИВАНОВ Андрей Ильич, р. в 1913 в Саратовской обл., ряд. 36 ап, погиб 30.7.1941 в р-не д. Копань.

ИВАНОВ Иван Иванович, р. в д. Романовичи Гомельского р-на Гомельской обл., ряд. в/ч 01005, погиб 25.11.1943 в р-не пос. Стальмост.

КАЗАЕВ Семен Григорьевич, р. в 1920 в Алтайском крае, ряд. в/ч 01005, погиб 25.11.1943 в р-не пос. Стальмост.

КЛЮКВИН Иван Тимофеевич, р. в Брянской обл., ряд. в/ч 01005, погиб 25.11.1943 в р-не пос. Стальмост.

КУЗМИЧЕВ Николай И., р. в д. Решниково Покровского р-на Орловской обл., ряд. в/ч 01005, погиб 25.11.1943 в р-не пос. Стальмост.

КУПРИЕНКО Василий Ефимович, р. в г. Добруше Гомельской обл., ряд. в/ч 01005, погиб 24.11.1943 в р-не пос. Стальмост.

КУПРИКОВ Алексей Трофимович, р. в Алтайском крае, ст. лейт. в/ч 01005, погиб 24.11. 1943 в р-не пос. Стальмост.

ЛАХНО Михаил Иванович, ряд. в/ч 11357, умер от ран 13.2.1944.

ЛОБОК Илларион Петрович, р. в Краснодарском крае, ряд. в/ч 01005, погиб 25.11.1943 в р-не пос. Стальмост.

МАМЕДОВ Анна-Мамед Таганязович, р. в г. Красноводске, ряд. в/ч 33095, погиб 15.2.1944.

НАЗАРЕНКО Алексей Яковлевич, р. в Канатопском р-не Сумской обл., ряд. в/ч 01005, погиб 25.11.1943 в р-не пос. Стальмост.

ОЛЬХОВИК Яков Николаевич, р. в Черниговской обл., ряд. в/ч 01005, погиб 25.11.1943 в р-не пос. Стальмост.

ОЛЬХОВОЙ Петр Григорьевич, р. в д. Чкалово Запорожской обл., ст. лейт. 237 гв. сп, погиб 21.11.1943.

ОСАДЧИЙ Николай Климович, р. в с. Васильков Черкасской обл., ряд. в/ч 01005, погиб 25.11.1943 в р-не пос. Стальмост.

ПОЗДЕЕВ Петр Алексеевич, ряд., погиб 20.11.1943.

ПОНОМАРЕВ Петр Дмитриевич, ст. лейт. 141 осмб, погиб 29.12.1943.

ПРОНИН Сергей Федорович, р. в 1906, ряд., погиб 27.11.1943 в р-не пос. Стальмост.

СИДОРЕНКО Анастас Иванович, ряд. в/ч 11357, умер от болезни 26.2.1944.

СЕМАХИН Семен Павлович, р. в Пензенской обл., ряд. в/ч 01005, погиб 24.11.1943 в р-не пос. Стальмост.

СОКОЛ Тимофей Севостьянович, р. в с. Воробьевка Новгород-Северского р-на Черниговской обл., ряд. в/ч 01005, погиб 24.11.1943 в р-не пос. Стальмост.

ТЮРИН Петр Григорьевич, р. в 1923, ряд. в/ч 01005, погиб 24.11.1943 в р-не пос. Стальмост.

УМПОВ Максим Васильевич, р. в 1913 в Краснодарском крае, мл. лейт. в/ч 22100, погиб в ноябре 1943 в р-не пос. Стальмост.

УРАЗУМБЕТОВ Ахмед, р. в Чимкентской обл., ряд. в/ч 01005, погиб 24.11.1943 в р-не пос. Стальмост.

ХОМЯКОВ Иван Елфанович, р. в 1903 в с. Новые Бобовичи Новозыбковского р-на Брянской обл., ряд. в/ч 01005, погиб 25.11.1943 в р-не пос. Стальмост.

ШЕР, майор, погиб в 1941.

Большинство похороненных в братской могиле дер. Борщевка — воины 3-й гвардейской Краснознаменной ордена Суворова Мозырской кавалерийской дивизии 2-го гв. кавалерийского корпуса.

В 1960 году на могиле установлен памятник — скульптура воина со склоненным знаменем.

ВАСИЛЕВИЧСКИЙ ГОРСОВЕТ

ЗАХОРОНЕНИЕ В ГОРОДЕ ВАСИЛЕВИЧИ

АБДУСАЛАМОВ Исай Исаевич, р. в 1913 в Дагестане, лейт., умер от ран 15.2.1944.

АБРАГИМОВ А., ряд., умер от ран 7.2.1944.

АКБАШЕВ Валентин, р. в Башкирии, ряд., умер от ран 29.1.1944 в полевом госпитале № 3571.

АКСЕНЧЕНКО Николай Лукьянович, р. в 1921 в Донецкой обл., мл. лейт. 250 сп 81 сд, ком. взвода, умер от ран 27.2.1944.

АЛБАТОВ Николай Трофимович, ряд., умер от ран 3.3.1944.

АЛЕКСЕЕВ Илья Иванович, р. в с. Круглянка Липецкой обл., ряд., умер от ран 14.1.1944.

АЛЕКСЕЕНКО Петр Андреевич, ряд., умер от ран 11.12.1943.

АЛИСЕЙКО Семен Павлович, р. в 1899, ряд.

АЛЬПЕРИН Цаль Борисович, р. в 1909, кап., умер от ран 27.1.1944.

АЛМАЕВ Насый Мусеевич, ряд. 256 орс 65 А, умер от ран 9.12.1943 в полевом госпитале № 3571.

АМИНОВ Ияс, ряд. в/ч 24484, умер от ран 23.1.1944.

АНАНЬЕВ Иван П., р. в д. Дмитриевка Вяземского р-на Смоленской обл., ряд., умер от болезни 10.1.1944.

АНДРЕЕВ Дмитрий Петрович, лейт. в/ч 22118, погиб 18.11.1943.

АНДРЕЕВ Сергей Андреевич, р. в Татарии, ряд., умер от ран 13.1.1944.

АНДРИЕЦ Федор Афанасьевич, ряд., умер от ран 20.12.1943 в полевом госпитале № 3571.

АНДРИУЦА Парфирий Михайлович, р. в 1918 в Молдавии, ряд., погиб 22.11.1943.

АРТУШЕНКО Григорий Парфенович, р. в 1914, ряд., погиб 14.11.1944.

АХМЕТОВ Каирбай, р. в Кокчетавской обл., ряд. в/ч 19329, умер от болезни 1.2.1944.

БАГИШАЕВ Искула Малекович, р. в 1907, ряд. 16 гв. кд 7 кк, погиб 22.11.1943.

БАЖКО Полина Андреевна, р. в с. Должик Сумской обл., умерла от ран 5.2.1944.

БАЛАБАН Борис Семенович, ряд. 685 сп 193 сд 105 ск 65 А, умер от ран 22.12.1943 в полевом госпитале № 3571.

БАЛАЕВ Дмитрий, мл. ком. 212 гв. сп 75 гв. сд 105 ск 65 А, умер от ран 22.1.1944 в полевом госпитале № 3571.

БАНЕНКИН Григорий К., ряд., умер от ран 24.12.1943.

БАРАБАНЩИКОВ Герман Николаевич, лейт. в/ч 22118, погиб 18.11.1943.

БАРАННИК Павел Трофимович, р. в 1908, ряд., умер от ран 24.12.1943.

БАХИТОВ Заяфар Бахитович, ряд., умер от ран 3.2.1944.

БЕЗУГЛОВ Григорий Иванович, р. в с. Хотивля Городнянского р-на Черниговской обл., ряд. в/ч 06764, погиб 1.12.1943.

БЕЛОЗЕРСКИЙ Семен Иванович, ряд., умер от ран 18.1.1944.

БЕЛОСТОЦКИЙ Абрам Рафаилович, р. в 1910, ст. серж., погиб 20.11.1943.

БЕЛЫЙ Александр Николаевич, ряд., умер от ран 24.1.1944.

БЛИЩ Николай Ефимович, ряд. 194 сп 65 А, умер от ран 14.1.1944 в полевом госпитале № 3571.

БОГДА Степан Федорович, ряд., умер от ран 19.1.1944 в полевом госпитале № 3571.

БОНДАРЕВ Николай Егорович, ряд. 985 сп 65 А, умер от ран 13.2.1944 в полевом госпитале № 3571.

БОРДАК Адам Моисеевич, ряд., умер от ран 22.1.1944 в полевом госпитале № 3571.

БРЕЛЬ Алексей Васильевич, ряд. 133 сп, умер от ран 6.12.1944 в полевом госпитале № 3571.

БРОВИН Ефим Игнатьевич, ряд. 194 сп, умер от ран в полевом госпитале № 3571.

БУГАЕВ Сергей Павлович, р. в Брянской обл., ряд. в/ч 14288, погиб 22.11.1943.

БУДНИК Иван Григорьевич, р. в 1923 в д. Фокино Дмитриевского р-на Курской обл., ряд. в/ч 39211, умер от ран 26.1.1944.

БУДНИКОВ Григорий Кузьмич, р. в Добрушском р-не Гомельской обл., ряд. в/ч 03357, погиб 18.12.1943.

БУЛАВКО Георгий Алексеевич, ряд. в/ч 39217, погиб 2.3.1944.

БУЛЬМАН Б. Я., р. в 1918, ст. серж., погиб 21.11.1943.

БУНЯК Григорий Иванович, р. в 1902 в Черниговской обл., ряд. в/ч 24484, умер от ран 18.12.1943.

БУНЯКИН Иван Федорович, р. в Сумской обл., серж. 156 гв. сп, умер от ран 22.12.1943.

БЫКОВЕЦ Петр Данилович, р. в 1911 в Сумской обл., ряд., умер от ран 28.12.1943.

БЫЧКОВ Федор Сергеевич, р. в 1892 в Рязанской обл., ряд., погиб 26.9.1944.

ВАЖОВ Александр Лукьянович, старш. в/ч 33575, погиб 27.11.1943.

ВАКУЛЕНКО Михаил А., р. в д. Проходы

Краснопольского р-на Сумской обл., ряд., умер от ран 26.12.1944.

ВАРЛЫГА Григорий Андреевич, ряд. 194 Речицкой сд 48 А., погиб 1.12.1943 в р-не хут. Подлесок.

ВЕРЗИЛО И. А., ряд., умер от ран в декабре 1943.

ВИДЕШЕВ Ефрем Яковлевич, р. в 1916 в д. Ивановка Климовичского р-на Брянской обл., ряд., погиб 20.12.1943.

ВИЛОКИН Николай Иванович, ряд. 872 гв. ап 65 А, умер от ран 21.1.1944 в полевом госпитале № 3571.

ВИНОКУРОВ Николай Алексеевич, р. в 1921 в Ивановской обл., серж. в/ч 39217, умер от ран 23.12.1944.

ВИТЮХ Иван Кузьмич, ряд. 747 сп 172 сд, умер от ран 3.2.1944 в полевом госпитале № 3571.

ВЛАСОВ Иван Павлович, р. в д. Осиновка Куйбышевского р-на Калужской обл., ряд., умер от ран 17.12.1943.

ВОЛЕВИЧ Иван Ефремович, мл. ком. 985 сп 65 А, умер от ран 19.12.1943 в полевом госпитале № 3571.

ВОЛКОВ Александр Сергеевич, серж. в/ч 19705, погиб в 1943.

ВОЛОБУЕВ Василий Григорьевич, р. в Курской обл., ряд., умер от ран 27.12.1943.

ВОЛОВИЧ Адам Францевич, р. в Светлогорском р-не Гомельской обл., ряд., умер от ран 18.1.1944.

ВОРОБЬЕВ Иван Игнатьевич, р. в Уржумском р-не Кировской обл., ряд., умер от ран 8.2.1944.

ВОРОНИН Константин Андреевич, ряд. в/ч 03354, погиб 18.12.1943.

ВЫХОРЬ Николай Никитович, ряд. в/ч 39208, умер от ран 8.1.1944.

ГАВРИК Василий Степанович, р. в Городнянском р-не Черниговской обл., ряд., погиб 19.11.1943.

ГАЛАНИН Григорий Михайлович, р. в 1919, ряд. 297 сп 174 сд 65 ск 5 А, умер от ран 21.12. 1943 в полевом госпитале № 3571.

ГАПИЕВ Николай Архипович, р. в 1912 в Брянской обл., ряд., погиб 20.1.1944.

ГАРАНИН Иван Федотович, р. в 1896, гв. серж., погиб 19.11.1943.

ГАРАНИН Павел Иванович, ряд., умер от ран 21.1.1944.

ГЛОДЕНКО Иван Маркович, р. в Курском р-не Курской обл., ряд., погиб 28.12.1943.

ГОЛОВАЧИН Михаил Емельянович, р. на х. Ляды Василевичского р-на Гомельской обл., ряд., умер от ран 29.1.1944 в полевом госпитале № 3571.

ГОЛУБ Петр Григорьевич, ряд., погиб в ноябре 1943.

ГОНЧАРОВ Емельян Денисович, ряд., умер от ран 18.1.1944 в полевом госпитале № 358.

ГОРБУНОВ Иван Иванович, р. в д. Петропавловка Обояньского р-на Курской обл., ряд., умер от ран 23.12.1943 в полевом госпитале № 3571.

ГОРДИЕНКО Анатолий Михайлович, ряд., умер от ран 25.2.1944.

ГОРДЮХИН Дмитрий Васильевич, р. в Курской обл., ряд., умер от ран 9.2.1944.

ГОРЕЛОВ Никита Иванович, ряд. 194 Речицкой сд 48 А, погиб 1.12.1943 в р-не хут. Подлески.

ГОРЕННИКОВ Василий Андреевич, р. в Богородицком р-не Курской обл., ряд., умер от ран 8.3.1944.

ГОРЛЕНКО Анисим Григорьевич, ряд. 194 Речицкой сд 48 А, погиб 19.11.1943.

ГОРЛЕНКО Матвей Адамович, ряд. 194 Речицкой сд, 48 А, погиб 18.11.1943.

ГОРОДИЛОВ Иван Арсентьевич, р. в Удмуртии, ряд. 194 Речицкой сд 48 А, погиб 3.1. 1944.

ГРЕЧУХА Яков Николаевич, р. в с. Солоновка Городнянского р-на Черниговской обл., ряд. 194 Речицкой сд 48 А, погиб в 1943.

ГРИГАН А. Я., р. в 1899, майор, погиб 20.11.1943.

ГРИГОРЬЕВ Сергей Григорьевич, ряд., умер от ран в декабре 1943.

ГРОХ Трофим Нестерович, р. в Овручском р-не Житомирской обл., ряд., умер от ран 25.1.1944 в полевом госпитале № 3571.

ГУМЕН Макар Павлович, ряд., умер от ран 22.12.1943.

ГУРИН Дмитрий Иванович, р. в 1910 в Сумской обл., ряд., умер от ран 24.12.1943.

ГУРТОВОЙ Леонтий Митрофанович, р. в 1925 в с. Микулово Тюменской обл., ряд., умер от ран 6.2.1944.

ДЕМЧЕНКО Иван Прохорович, р. в 1917 в с. Комаровка Черкасской обл., ряд., умер от ран 13.6.1944.

ДЕМОЧКИН Василий Дмитриевич, ряд. 120 сп, 69 сд 18 кк 65 А, умер от ран 14.1.1944 в полевом госпитале № 3571.

ДЖУВАЙН Касимбык, р. в 1924, ряд. 16 гв. кд 7 гв. кк, умер от ран 14.1.1944 в полевом госпитале № 3571.

ДИДЕНКО Иван Демидович, ряд. 114 гв. сп, 37 гв. сд 65 А, умер от болезни 23.1.1944.

ДОБРОЛЮБСКИЙ Юрий Константинович, ряд., погиб в ноябре 1943.

ДОРОХОВ Леонид Павлович, серж., умер от ран 23.1.1944.

ДОРОШ Степан Васильевич, лейт., умер от ран 18.3.1944.

ДРЕМАНОВ А. С., ряд., погиб в декабре 1943.

ДРОЗД Михаил Михайлович, р. в Черниговской обл., ряд., умер от ран 22.1.1944.

ДРОЗДОВ Петр Григорьевич, мл. серж. 194 Речицкой сд 48 А, погиб 12.12.1943.

ДУБОВИК Мария Павловна, р. в с. Никоноровка Сватовского р-на Луганской обл., ряд. в/ч 31628, умерла от болезни 7.1.1944.

ДЬЯКОВ Федор Федорович, ряд., погиб 25.1.1944.

ДЮЖАКОВ В. Д., ряд., умер от ран в декабре 1943.

ЕВДОКИМОВ Кирилл Дмитриевич, ряд. в/ч 33575, умер от ран в 1943.

ЕВДОКИМОВ К. В., ряд., умер от ран в ноябре 1943.

ЕЛИСЕЕВ Георгий Гаврилович, р. в 1904, ряд., умер от ран 5.2.1944.

ЕМЕЛЬЯНОВ Геннадий Ефимович, р. в 1908, ряд., погиб 22.11.1943 в бою за ст. Василевичи.

ЕРМОЛЕНКО Иван Капитонович, р. в с. Солоновка Городнянского р-на Черниговской обл., ряд. в/ч 33575, умер от ран 9.12.1943.

ЕРОШЕВИЧ Петр Ильич, р. в с. Старые Кошари Одесской обл., ст. серж. 155 тп, погиб 3.12.1943.

ЕФИМЕНКО Виктор Ильич, р. в 1924, серж., погиб 8.12.1943.

ЖУКОВ Константин Федорович, р. в Добрушском р-не Гомельской обл., ряд., погиб 22.1.1944.

ЖУРО Кузьма Петрович, ряд. в/ч 24484, умер от ран 16.1.1944.

ЗАИКА Николай Ильич, ряд. 193 Днепровской сд 105 ск 65 А, погиб 19.11.1943 в бою за станцию Василевичи.

ЗАКУРДАЕВ Михаил Максимович, р. в 1923 в Московской обл., ряд. в/ч 39217, умер от ран 13.3.1944.

ЗАПОТЫЛОК Демьян Киреевич, ряд., умер от ран 16.3.1944 в полевом госпитале № 3571.

ЗАХАРЕНКО Андрей Павлович, р. в д. Осташковичи Светлогорского р-на Гомельской обл., мл. серж., умер от ран 15.1.1944 в полевом госпитале № 3571.

ЗАХАРЧЕНКО Михаил Федорович, р. в Миргородском р-не Полтавской обл., ряд., умер от ран 25.2.1944.

ЗАХОТИН Григорий Иванович, ряд. 685 сп, 195 сд 105 ск 65 А, умер от ран 12.12.1943 в полевом госпитале № 3571.

ЗВЕРЕВ Алексей Иванович, р. в д. Кишкино Борисоглебского р-на Ярославской обл., ряд. 156 гв. ап 77 гв. сд 69 А, умер от ран 18.11.1943.

ЗГУРСКИЙ Степан Филиппович, р. в д. Забродье Жлобинского р-на Гомельской обл., ряд., умер от ран 20.12.1943 в полевом госпитале № 3571.

ЗЕЛЕНСКИЙ Матвей Петрович, р. в Сумской обл., ряд. в/ч 47655, погиб 23.11.1943.

ЗЕНКОВ Алексей Маркович, ряд. 109 сп 77 сд 65 А, умер от ран 21.1.1944 в полевом госпитале № 3571.

ЗЕНЬКОВ Александр Мартынович, р. в Гомельском р-не Гомельской обл., ряд., умер от ран 20.1.1944.

ЗЯБКИН Куприян Минович, мл. серж. 514 сп 172 Павлоградской осд, погиб 21.11.1943.

ИВАНОВ Ипатий Н., ряд. 5 оиптадн, умер от ран 24.12.1943 в полевом госпитале № 3571.

ИВАНЧИК Андрей Максимович, р. в Пензенской обл., серж., погиб 20.11.1943.

ИГНАТОВ Иосиф Родионович, ряд. в/ч 33575, умер от ран 3.12.1943.

ИНСКАНДАРОВ Дададшон, р. в 1919 в Таджикистане, ряд. 193 Днепровской сд 105 ск 65 А, погиб 13.11.1943.

ИСМАГИЛОВ Исхак Ибрагимович, р. в 1923 в Таджикистане, серж., погиб 22.11.1943.

КАДУЛИН Григорий Кузьмич, мл. лейт. 133 гв. сп, погиб в 1943.

КАЗИМИРЕНКО Никита Иванович, ст. лейт. медслужбы 685 сп 193 сд, погиб 21.11.1943 в бою за станцию Василевичи.

КАЛАЧИКОВ Анатолий Филиппович, р. в 1925 в с. Березовка Пензенской обл., ряд., умер от ран 6.2.1944.

КАЛИНОВ Иван Александрович, ряд., умер от ран 10.2.1944 в полевом госпитале № 3571.

КАПИЩЕВ Виктор Тихонович, ряд., умер от ран 14.1.1944 в полевом госпитале № 3571.

КАПУСТИН Дмитрий Михайлович, ряд. 605 сп 132 сд 77 ск 47 А, умер от ран 21.1.1944 в полевом госпитале № 3571.

КАРАСЮК А. П., мл. серж.

КАРПОВ Михаил Семенович, р. в Ростовской обл., ряд. 130 гв. сп 44 гв. сд 18 ск 65 А, погиб 22.11.1943 в бою за станцию Василевичи.

КИСЛЕНКО Феодосий Порфирьевич, ряд., умер от ран 30.1.1944.

КИСЛЫХ Александр Филиппович, гв. лейт. в/ч 1622, погиб 23.11.1943.

КЛИМЕНЧЕНКО Григорий Порфирьевич, ряд. в/ч 29277, умер от ран 27.2.1944.

КОВАЛЕНКО Герман Дмитриевич, лейт. 44 б 56 сд, умер от ран 19.1.1944 в полевом госпитале № 3571.

КОВАЛЬЧУК Алексей Дементьевич, ряд., умер от ран 21.1.1943 в полевом госпитале № 3571.

КОЗЛОВ Александр Герасимович. Герой Советского Союза (24.12.1943 г.). Родился 6.2.1918 г. в дер. Любовка Калининского р-на Саратовской обл. Из рабочих. Русский. Кандидат в члены КПСС. С 1942 г. — на Западном, Воронежском, Юго-Западном, Центральном и Белорусском фронтах. Наводчик орудия гвардии ст. сержант А. Г. Козлов отличился при освобождении Комаринского р-на Полесской обл. 2—4.10.1943 г. в боях за деревни Колыбань, Злодеево, Посудово метким огнем из своего оружия уничтожил около двух взводов пехоты противника. Погиб 22.11.1943 г. в бою за Василевичи. Именем героя названа в Василевичах одна из улиц.

КОКОРЕВ Василий Владимирович, ряд. в/ч 19263, погиб в бою 2.12.1943.

КОЛБАСА Иван Андреевич, ряд., умер от ран 29.1.1944 в полевом госпитале № 3571.

КОЛЕСНИКОВ Ермолай Титович, ряд., умер от ран 7.2.1944 в полевом госпитале № 3571.

КОЛОБОВ Иван Калистратович, р. в 1917 в Приморском крае, серж., погиб 21.11.1943.

КОМАНДИРОВ Василий Павлович, р. в 1919, мл. серж., погиб в ноябре 1943.

КОНОВАЛОВ Александр Иванович, ряд. 241 гв. сп 75 гв. сд 105 ск 65 А, умер от ран 3.2.1944 в полевом госпитале № 3571.

КОРНИЕНКО Григорий Иванович, ряд., погиб 23.12.1943.

КОРНИЕНКО Григорий Ефимович, р. в Жлобинском р-не Гомельской обл., ряд. в/ч 39217, умер от ран 25.3.1944.

КОСТЕНКО Михаил Иванович, р. в 1915, погиб 13.6. 1944.

КОСТЮЧЕНКО Николай Елисеевич, р. в с. Кучиновка Щорского р-на Черниговской обл., серж. в/ч 24793, погиб 6.12.1943.

КРАВЧЕНКО Григорий Сергеевич, серж. в/ч 30711, умер от ран в феврале 1944.

КРАВЧЕНКО Иван Ефимович, р. в 1911 в пос. Красное Климовичского р-на Брянской обл., ряд., погиб 23.11.1943.

КРАСОВ Николай Иванович, серж. в/ч 39217, умер от ран 25.2.1944.

КРИВЕГА Иван Дмитриевич, р. в Луганской обл., ряд., умер от ран 27.1.1944 в полевом госпитале № 3571.

КРИВОШЛЫКОВ Алексей Михайлович, мл. лейт. в/ч 24484, умер от ран 13.1.1944.

КУЗНЕЦОВ, ряд., умер от ран 3.2.1944 в полевом госпитале № 3571.

КУЗНЕЦОВ Афанасий Сергеевич, ряд. 685 сп 193 сд 105 ск 65 А, умер от ран 13.12.1943 в полевом госпитале № 3571.

КУЗНЕЦОВ Иван Андреевич, р. в Таловском р-не Воронежской обл., серж., умер от ран 18.1.1944.

КУЗНЕЦОВ Иван Кузьмич, ряд. 536 сп 65 А, умер от ран 29.1.1944 в полевом госпитале № 3571.

КУЗЬМИН Дмитрий Андреевич, р. в 1914, ст. лейт., погиб 8.12.1943.

КУЗЬМИН Дмитрий Михайлович, р. в 1907, ряд. 407 опаб 161 уреп. р-на, погиб 8.2.1944.

КУЗЬМИН Михаил Николаевич, р. в 1910 в д. Трохино Киржачского р-на Владимирской обл., ряд., погиб 15.12.1943.

КУЛЬЦОВ Иван Александрович, р. в 1925 в с. Знаменка Старооскольского р-на Белгородской обл., ряд., умер от ран 14.1.1944.

КУПРИЯНОВ Иван Алексеевич, ряд. 981 сп, умер от ран 25.1.1944.

ЛАБУР Алексей Филиппович, ряд., умер от ран 15.12.1943.

ЛАЙКОВ Василий Николаевич, р. в 1914 в Новозыбковском р-не Брянской обл., ряд., погиб 6.12.1943.

ЛАРИОНОВ Виктор Александрович, р. в 1912 в Новосибирской обл., ряд. в/ч 08352, погиб 22.11.1943 в бою за станцию Василевичи.

ЛАТЫПОВ Абдрахман Латыпович, лейт. 194 сд 48 А, погиб 21.11.1943.

ЛЕВАШОВ Дмитрий Федорович, р. в Павловском р-не Горьковской обл., серж. в/ч 53408, погиб 18.12.1943.

ЛЕДЕНЕВ Николай Яковлевич, ряд., умер от ран 15.2.1944.

ЛЕЖНЕВ Константин Павлович, р. в 1924, ряд., умер от болезни 9.3.1944.

ЛИТЮХ Павел Поликарпович, р. в 1905, ряд., умер от ран 19.12.1943.

ЛИПИН Илья Михайлович, лейт. в/ч 7357, погиб 30.11.1943.

ЛОГУНОВ Николай Степанович, ряд. 109 сд, умер от ран 17.1.1944 в полевом госпитале № 3571.

ЛОГУТОВ Михаил Афанасьевич, р. в 1892 в с. Гавриловское Железногорского р-на Курской обл., ряд. в/ч 53390, умер от болезни 7.9.1944.

МАДРАХИМОВ Х., ряд. 118 сп 69 сд 18 ск 65 А, умер от ран 17.1.1944 в полевом госпитале № 3571.

МАЗУРЧУК Александр Ефремович, р. в 1913, ряд. 193 сд 105 ск 65 А, умер от ран 19.12.1943 в полевом госпитале № 3571.

МАЙОРОВ Иван Павлович, ряд., умер от ран 15.12.1943 в полевом госпитале № 3571.

МАКАРОВ Георгий Семенович, р. в Сумской обл., умер от ран 16.3.1944.

МАЛЬЦЕВ Иван Петрович, р. в 1925 в Челябинской обл., ряд., умер от ран 29.4.1944 в эвакогоспитале № 1716.

МАЛЬЦЕВ Сергей Сергеевич, р. в Добрушском р-не Гомельской обл., ряд. 162 гв. сд, умер от ран 29.4.1944.

МАРКАРЬЯН Сергей, ряд., умер от ран 17.1.1944 в полевом госпитале № 3571.

МАРКИН Владимир Васильевич, р. в 1916 в Смоленской обл., ряд., умер от ран 26.1.1944.

МАРЧЕНКО Степан Максимович, ряд., погиб 18.12.1943.

МАРЧЕНКО Яков Павлович, р. в 1893, ряд., умер от ран 22.12.1943 в полевом госпитале № 3571.

МАТВИЕНКО Иван Федорович, р. в Полтавской обл., ряд., в/ч 39217, умер от ран 1.3.1944.

МАТЮХИН Михаил Семенович, ряд. 128 гв. сп 44 гв. сд 18 ск 65 А, умер от ран 21.12.1943 в полевом госпитале № 3571.

МЕДВЕДЕВ В. И., ряд., погиб в ноябре 1943.

МЕДВЕДЕВ Иван Митрофанович, ряд. 667 сп 65 А, умер от ран 24.1.1944 в полевом госпитале № 3571.

МЕДИН Иван Николаевич, ряд., умер от ран 21.1.1944 в полевом госпитале № 3571.

МИНЧИК Иван Степанович, р. в с. Новые Боровичи Щорского р-на Черниговской обл., ряд. в/ч 24484, умер от ран 27.1.1944.

МИСЬЯНИНОВ Михаил, ряд. в/ч 357, умер от ран 15.1.1944.

МИРОШНИЧЕНКО Александр Николаевич, ряд. 321 оп 15 сд 65 А, умер от ран 14.1.1944 в полевом госпитале № 3571.

МИТЯГИН Алексей Яковлевич, р. в 1912, серж. 15 кд 7 гв. кк, погиб 17.11.1943 в бою за г. Василевичи.

МИХЕЕВ Сергей Григорьевич, ряд. 895 сп, умер от ран 30.11.1943 медсб № 74.

МОЛЧАНОВ Николай Григорьевич, мл. сержант в/ч 89 тгабр, умер от ран 9.1.1944 в полевом госпитале № 3571.

МОРОЗОВ Николай Иванович, ряд. 193 сд 105 ск 65 А, погиб 19.11.1943 в бою за г. Василевичи.

МОРОЗОВ Сергей Иванович, р. в 1912, подполк. 193 Днепровской сд 105 ск 65 А, погиб 28.11.1943.

МОСНИК Иван Андреевич, р. в 1901, ряд. 38 сд, умер от ран 3.2.1944 в полевом госпитале № 3571.

МУКУТДИНОВ Н. К., ряд., умер от ран в ноябре 1943.

МУЛИН Вениамин Павлович, р. в 1925, красноармеец, погиб в декабре 1943.

МУРАДОВ Нуруил, р. в 1924 в Бухарской обл. (Узбекистан), ряд. 658 сп, умер от ран 31.1.1944 в полевом госпитале № 3571.

МУРАЧЕЙ Яков Павлович, р. в Черниговской обл., ряд., погиб 15.1.1944.

МУРАШКО Сергей Дмитриевич, р. в Репкинском р-не Черниговской обл., ряд. в/ч 33575, погиб 4.12.1943.

МУСЮРА Петр Тимофеевич, ряд. 128 гв. сп 44 гв. сд 18 ск 65 А, умер от ран 30.11.1943 в медсб № 74.

МЯСНИКОВ Иван Степанович, р. в 1912 в Новозыбковском р-не Брянской обл., ряд. в/ч 45912, погиб 19.11.1943 в бою за г. Василевичи.

НАГОРНЫЙ Федор Дмитриевич, ряд. в/ч 31721, погиб 22.11.1943 в бою за станцию Василевичи.

НЕГРЕЙ Степан Андреевич, р. в 1909, ряд. 6 лыжн. батальона, умер от ран 24.1.1944 в полевом госпитале № 3571.

НЕМТИН Александр Тихонович, ряд. 193 сд 105 ск 65 А, погиб 20.11.1943 за г. Василевичи.

НЕЧАЙ Харитон Дмитриевич, ряд. 218 рабочего батальона, умер от ран 20.1.1944.

НИКИТИН Николай Агафонович, ряд., умер от ран 13.1.1944.

НИКОЛАЕВ Михаил Кузьмич, р. в 1899 в Костромской обл., ряд. в/ч 39217, умер от ран 4.3.1944.

НИКОЛАЕНКО Николай Иосифович, ряд. 388 сп, умер от ран 25.1.1944.

НИКОНОВ Иван Иванович, ст. серж. в/ч 39217, умер от ран 24.1.1944.

НОРОВ Суюн, р. в 1918 в Самаркандской обл. (Узбекистан), ряд. 193 Днсд 105 ск 65 А, погиб 19.11.1943 в бою за ст. Василевичи.

ОБЗОР Дмитрий Алексеевич, р. в 1906, ряд., умер от ран 19.12.1943 в полевом госпитале № 3571.

ОБУХОВ Григорий Михайлович, красноармеец, умер от ран 6.2.1943 в полевом госпитале № 3571.

ОГЛОБЛИН В. Ф., красноармеец.

ОРЕХОВ Л. И., ряд., погиб в ноябре 1943.

ОТРОЩЕНКО Иван Петрович, ряд., умер от ран 13.2.1944 в полевом госпитале № 3571.

ПАВЛЮК Петр Афанасьевич, ряд. 209 сп, умер от ран 17.1.1944 в полевом госпитале № 3571.

ПАЛАМАРЧУК Ефим Яковлевич, р. в 1908, ряд. 81 зп, погиб 2.5.1944.

ПАНЧЕНКО Иван Милантьевич, ряд., умер от ран 16.12.1943.

ПАРШИН Иван Григорьевич, серж., погиб 27.11.1944.

ПАТФАРИЯ Кунцал, р. в Абхазии, ряд. в/ч 39217, умер от ран 18.2.1944.

ПЕРЕДНИХ, ряд. 448 сп, умер от ран 14.1.1944 в полевом госпитале № 3571.

ПЕТРИК Семен Алексеевич, ряд. 895 сп, умер от ран 8.12.1943 в медсб № 74.

ПИНКЕВИЧ Николай Тимофеевич, р. в 1918, ряд. 85 сп 110 сп, умер от ран 27.5.1944 в эвакогоспитале № 1716.

ПИНТИН Василий Иванович, р. в д. Хващевка Севского р-на Брянской обл., ряд., умер от ран 18.1.1944 в полевом госпитале № 3571.

ПИСАРЕВСКИЙ, гв. серж., погиб в ноябре 1943.

ПИСИК Федор Иванович, ряд., умер от ран 18.1.1944 в полевом госпитале № 3571.

ПИСКУНОВ Григорий Андреевич, серж. в/ч 43149, погиб 2.12.1943.

ПЛОТКИН Юдий Израилевич, ряд., умер от ран 16.1.1944 в полевом госпитале № 3571.

ПОДЗОЛКОВ Николай Арсентьевич, р. в 1909, ряд. в/ч 39982, погиб 10.1.1944.

ПОДЛОБАЙСКИЙ Т. Е., ряд., погиб в ноябре 1943.

ПОЗДНЯКОВ Василий Андреевич, р. в 1917 в Новозыбковском р-не Брянской обл., умер от ран 18.1.1944.

ПОНОМАРЕВ Николай Михайлович, р. в Пензенской обл., ряд. 37 гв. сд, умер от ран 2.1.1944.

ПРИДАЧИН Николай Георгиевич, мл. серж., умер от ран 14.11.1944 в госпитале № 5849.

ПРИХОДЬКО Александр Захарович, р. в 1926, ряд., погиб 11.11.1943.

ПРОКОПЕНКО Харлампий Степанович, р. в 1915 в с. Григорьевка Кировоградской обл., ряд., погиб в ноябре 1943.

ПРОСКУРИН Иван Дмитриевич, р. в Липецкой обл., ряд. 194 Речицкой сд 48 А, погиб 28.11.1943.

ПРОХОРОВ Павел Николаевич, ряд. в/ч 33575, погиб 8.12.1943.

ПРЯДКО Степан Антонович, р. в 1902 в Климовичском р-не Брянской обл., ряд., погиб 11.12.1943.

ПУГЛИЕВ А., р. в 1922, ряд., погиб 21.11.1943.

РАДЧЕНКО Егор Егорович, ряд., умер от ран 29.1.1944 в полевом госпитале № 3571.

РАИМОВ Нурмурат, р. в 1920 в Сурхандарьинской обл. (Узбекистан), ряд. 193 сд 105 ск 65 А, погиб 19.11.1943 в бою за ст. Василевичи.

РЕШЕТЬКО Петр Петрович, ряд., умер от ран 26.2.1944.

РЖЕВСКИЙ Виктор Степанович, р. в Валуйском р-не Белгородской обл., серж., умер от болезни 22.1.1944.

РОВАТ, ряд. 895 сп, умер от ран 11.12.1943 в медсб № 74.

РОМАНЧЕНКО Порфирий Кондратьевич, р. в Нежинском р-не Черниговской обл., ряд. в/ч 23575, умер от ран 4.12.1943.

РЫБАК Павел Устинович, ряд. 194 Речицкой сд 48 А, погиб 31.12.1943.

РЫБАЛКИН Александр Федорович, ряд., р. в Харьковской обл., умер от ран 14.12.1943.

РЫЖОВ П. В., ряд., погиб в ноябре 1943.

РЫНДЯ Михаил, р. в Нежинском р-не Черниговской обл., умер от ран 22.12.1944.

САВОСТНИКОВ Прохор Иванович, р. в Брянской обл., ряд., умер от ран 10.12.1943.

САВЧЕНКО Василий Сергеевич, р. в 1923 в Городнянском р-не Черниговской обл., ряд., погиб 23.1.1944.

САГАНКА Иван Яковлевич, ряд., умер от ран 23.12.1943.

САЛТЫЕВ Али, р. в Туркмении, ряд., погиб 22.11.1943 в бою за ст. Василевичи.

САМОХИН Родион Михайлович, р. в Путивльском р-не Сумской обл., рядовой в/ч 47655, погиб в 1943.

САФОНОВ Тихон, ряд., умер от ран 21.1.1944 в полевом госпитале № 3571.

СЕЛИН Сергей Федорович, р. в Путивльском р-не Сумской обл., ряд., погиб в ноябре 1943.

СЕЛИХАНОВ Момбет, серж., погиб 14.11.1943.

СЕМЕНЮК Михаил Илларионович, ряд., на фронт призван Железнодорожным РВК г. Киева, умер от болезни 14.6.1944.

СЕРГЕЕНКО Н. С., ряд., погиб в ноябре 1943.

СЕРЕДА Михаил Назарович, р. в Харьковской обл., ряд., умер от ран 14.1.1944.

СЕРОВ Андрей Михайлович, ряд., умер от ран 21.12.1943 в полевом госпитале № 3571.

СЕРОВ Иван Андреевич, мл. серж., умер от ран 4.2.1944.

СИДОРОВ Алексей Андреевич, р. в 1921 в д. Поповка Роменского р-на Московской обл., ряд., умер от болезни 1.6.1944 в госпитале № 1716.

СИЗОВСКИЙ Семен Иванович, ряд., умер от ран 19.1.1944 в полевом госпитале № 3571.

СИНАРБИН Дмитрий Васильевич, р. в 1925, ряд. в/ч 24484, умер от болезни 23.4.1944.

СИНДИКАЕВ Усман Алимжанович, р. в Пензенской обл., ряд. в/ч 47655, погиб 22.11.1943.

СИНЕНКО Федор Федорович, ряд. 15 кд 7 гв. кк, погиб 22.11.1943.

СЛАБЦОВ Василий Тимофеевич, серж. в/ч 39217, умер от ран 7.3.1944.

СМЕЖАННИКОВ Федор Иванович, ряд., умер от ран 21.1.1944 в полевом госпитале № 3571.

СМЕЛИК Григорий Федорович, ряд. в/ч 47655, погиб 25.11.1943.

СМЫШЛЕВСКИЙ Федор Федорович, ряд. 15 кд 7 гв. кк, погиб 22.11.1943 в бою за ст. Василевичи.

СМЫШЛЯВСКИЙ Михаил Иванович, серж., погиб 22.11.1943 в бою за ст. Василевичи.

СОБОЛЬНИКОВ Егор Петрович, ряд., умер от ран 19.1.1944 в полевом госпитале № 3571.

СОЛОВЬЕВ Василий Иванович, р. в Ивановской обл., ряд., в/ч 39217, умер от ран 16.3.1944.

СОЛОГУБ Петр Григорьевич, серж. в/ч 24484, умер от ран 14.12.1943.

СОЛОДКОЙ Иван Петрович, красноармеец, погиб в ноябре 1943.

СУНЦОВ Михаил Иванович, р. в 1923 в д. Великая Екатериновка Саратовской обл., гв. мл. лейт., погиб 22.11.1943.

В бою за ст. Василевичи М. И. Сунцов, командир взвода конников и участник боев под Сталинградом, был ранен в руку и грудь. Около двух часов пролежал без сознания в заваленном окопе, через который прошел немецкий танк. Из окопа Сунцова достали товарищи. Ложиться на лечение в госпиталь решительно отказался. Через два дня, 22 ноября 1943 года, почти прямым попаданием снаряда был смертельно ранен и через несколько минут умер на руках у брата Степана, командира конного эскадрона. За несколько дней до смерти Михаил Иванович Сунцов был награжден орденом Красной Звезды.

СУХИНИН Константин Иванович, р. в 1919, мл. лейт. в/ч 33575, умер от ран 2.12.1943.

СУЩЕНКО Яков Степанович, ряд. 194 Речицкой сд 48 А, погиб 28.11.1943.

СТЕФАНОВ Егор Степанович, р. в 1901 в д. Горки Калининской обл., ряд. 193 сд, погиб в 1943.

СТЕХНО Василий Иванович, р. в с. Тихоновичи Щорского р-на Черниговской обл., ряд. 193 сд 105 ск 65 А, погиб 19.11.1943 в бою за г. Василевичи.

СТРУШИКОВ Иван Степанович, мл. серж., умер от ран 29.1.1944 в полевом госпитале № 3571.

СЮР Афанасий Яковлевич, р. в Нежинском р-не Черниговской обл., ряд. 193 Днсд 105 ск 65 А, погиб 20.11.1943 в бою за станцию Василевичи.

ТАГАЕВ Дана, ряд. 895 сп, умер от ран 30.11.1943 в медсб № 74.

ТАКМАНБЕКОВ Салкен, р. в Казахстане, ряд., умер от ран 31.1.1944.

ТАНЦЮРА Иван Дмитриевич, р. в Старобельском р-не Луганской обл., ряд., умер от ран 12.12.1943.

ТВЕРДОХЛЕБОВ Иван Петрович, р. в Волгоградской обл., ряд. 357 сп, погиб 2.2.1944.

ТИЛЯЕВ Исмаил, р. в 1908 в Таджикистане, ряд., умер от ран 8.2.1944.

ТЛАВУТОВ Через, р. в Таджикистане, ряд. 130 гв. сп 44 сд 18 ск 65 А, погиб 17.11.1943 в бою за г. Василевичи.

ТОКАРЕВ Иван Павлович, р. в 1909 в Курской обл., ряд., умер от ран 18.12.1943.

ТОЛСТЫХ Александр Андреевич, старш. в/ч 39217, умер от ран 15.2.1944.

ТОНКУШИН Дмитрий Васильевич, серж., погиб 16.1.1944.

ТРОЦЕНКО Филимон Константинович, р. в Коропском р-не Черниговской обл., ряд., умер от ран 23.12.1943 в полевом госпитале № 3571.

ТУЛЬСКИЙ Василий Иванович, р. в 1924, ряд. 514 сп 172 осд, погиб 3.12.1943.

ТЮТЮНИК Иван Васильевич, ряд. 747 сп 172 Павлоградской осд, умер от ран 18.12.1943 в полевом госпитале № 3571.

УРЖУМЦЕВ Алексей Николаевич, р. в Ки-

ровской обл., ряд. в/ч 18920, умер от болезни 28.11.1943.

УШАК Василий Антонович, р. в 1921, ряд. 30 Хасанского ОСП 102 Дальневосточной сд 29 ск 48 А, умер от ран 18.12.1943.

УШЕРЕВ Василий Васильевич, ряд. 194 Речицкой сд 48 А, погиб 10.12.1943.

ФАМИН Николай Григорьевич, р. в 1924, ефр., умер от болезни 7.7.1944.

ФАРАФОНОВ Лаврентий Ильич, р. в Курской обл., ряд. 407 олбс, погиб 5.1.1945.

ФАРРАХОВ Анвар Гарафутдинович, ряд., умер от ран 31.1.1944.

ФЕДЮНИН Алексей Александрович, ряд., на фронт призывался Севским РВК Черниговской обл., погиб 22.1.1944.

ФЕСЮН Гавриил Андреевич, ряд. в/ч 33575, умер от ран 28.11.1943.

ФОМЕНКО Петр Трофимович, красноармеец, умер от ран 21.10.1944.

ФОМИН Дмитрий Абрамович, ст. серж., погиб 22.11.1943.

ФРОЛОВ Сергей Кузьмич, ряд. 194 Речицкой сд 48 А, погиб 19.11.1943.

ХАВРОНИЧЕВ Гавриил Яковлевич, ряд., умер от ран 27.1.1944.

ХАЛИНОВ Д., ряд. 605 сп 132 сд 77 ск 47 А, умер от ран 29.1.1944 в полевом госпитале № 3571.

ХАРИН Аркадий Григорьевич, р. в Удмуртии, ряд., умер от ран 13.1.1944.

ХАРИТОНОВ Иван Васильевич, нач. состава 224 сп, умер от ран 5.2.1944 в полевом госпитале № 3571.

ХАРЬКОВ Василий Дмитриевич, р. в 1907, мл. лейт., ком. роты 685 сп 193 сд, погиб 16.11.1943.

ХВОРОВ Георгий Васильевич, ряд. в/ч 31721, погиб 22.11.1943.

ХИРУК Г. А., ряд., умер от ран в ноябре 1943.

ХОЛЯВКА Михаил Леонтьевич, р. в Добрушском р-не Гомельской обл., ряд. 194 Речицкой сд 48А, погиб 19.12.1943.

ХОМУТОВ Дмитрий, ряд. 212 сп, умер от ран 21.1.1944 в полевом госпитале № 3571.

ХОРОШИЛОВ Юрий Георгиевич, р. в 1926, ряд., погиб 22.11.1943.

ХОХЛОВ Кирилл Григорьевич, р. в 1899, ряд. 120 сп 69 сд 18 ск 65 А, умер от ран 17.1.1944 в полевом госпитале № 3571.

ХУШЛАКОВ А., ряд., 712 сп 65 А, умер от ран 3.2.1944 в полевом госпитале № 3571.

ЦАРЕВ Андрей Михайлович, ряд. 384 ап, умер от ран 27.11.1943 в медсб № 74.

ЦАРЬКОВ Алексей Николаевич, р. в Орловской обл., ряд. в/ч 39217, умер от ран 26.2.1944.

ЧАЙДАНОВ Кондратий Михайлович, ряд., погиб 7.2.1944.

ЧАЙКА И. К., красноармеец, погиб в декабре 1943.

ЧЕБОТАРЕВ Николай Иванович, ефр., умер от болезни 30.12.1943.

ЧЕРЕДНИЧЕНКО Иван Демидович, р. в 1907 в Белопольском р-не Сумской обл., ряд. в/ч 24484, умер от ран 2.1.1944.

ЧЕРКАШИН Яков Лаврентьевич, р. в 1900 в Белгородской обл., ряд. в/ч 24484, умер от болезни 19.1.1944.

ЧИРКОВ Иван Никифорович, ряд. 114 сп 65 А, умер от ран 3.2.1944 в полевом госпитале № 3571.

ЧЕРНЯВСКИЙ Григорий Корнеевич, ряд., умер от ран 14.12.1943 в полевом госпитале № 3571.

ЧУБАРОВ Александр Петрович, р. в Мордовии, ряд., умер от ран 23.12.1943.

ШАМИН Михаил Андреевич, р. в 1924 в Курской обл., ст. серж. 193 Днепровской сд 105 ск 65 А, погиб 24.2.1944.

ШАБАЛДИН Николай Павлович, ряд. в/ч 24484, погиб 22.11.1944.

ШЕВЕЛЕНКО Василий Васильевич, р. в 1899, ряд. 133 сп, умер от ран 7.2.1944 в полевом госпитале № 3571.

ШЕВЧЕНКО Аркадий Семенович, красноармеец, погиб 18.11.1943.

ШЕВЧЕНКО Владимир Павлович, нач. состава, умер от ран 5.2.1944 в полевом госпитале № 3571.

ШЕВЧЕНКО Корней Савельевич, ряд., умер от ран 17.1.1944.

ШИТИК Иосиф Васильевич, ряд., умер от ран 6.6.1944.

ШИШКИН Алексей Иванович, р. в Воронежской обл., ряд., умер от ран 13.1.1944.

ШКРАТЮК Степан Григорьевич, р. в Сумской обл., ряд., умер от ран 15.12.1943.

ШКЛЕРОВ Василий Терентьевич, ряд. 510 мб, умер от ран 26.12.1943 в полевом госпитале № 3571.

ШЛОМА Прохор Матвеевич, ряд., в/ч 39982, погиб 10.1.1944.

ШМОРГУН Иван Васильевич, р. в Семеновском р-не Черниговской обл., умер от ран 18.1.1944.

ШМОРГУН Иван Семенович, мл. серж., умер от ран 9.1.1944.

ШТАНЬКО Макар Михайлович, ряд., погиб 20.11.1943.

ШУМАТАЕВ Пасибай Илиметович, р. в 1898 в Башкирии, серж, погиб в 1943.

ШУСТ Ефрем Филиппович, р. в Светлогорском р-не Гомельской обл., серж., погиб 16.1.1944.

ШУСТРОВ Федор Васильевич, р. в Ржевском р-не Калининской обл., серж., погиб 16.1.1944.

ЩЕРБАКОВ Дмитрий Михайлович, р. в с. Ключи Нерчинского р-на Читинской обл., ряд. 407 об 161 укрепр, погиб 8.2.1944.

ЩЕРБИН Иосиф Андреевич, красноармеец 6 отдельного лыжного батальона, умер от ран 25.1.1944 в полевом госпитале № 3571.

ЮМАГУЛОВ Николай Андреевич, р. в Волгоградской обл., ст. серж., погиб 21.11.1943.

ЮШКОВ Виктор Николаевич, р. в Московской обл., ряд. 194 Речицкой сд 48 А, погиб 8.12.1943.

ЯКОВЛЕВ Н. Н., ряд., умер от ран в декабре 1943.

ЯКУШЕНКО М. М., р. в 1900 в Лоевском р-не Гомельской обл., ряд. 498 сп 65 А, умер от ран 21.1.1944 в полевом госпитале № 3571.

ЯЛОВ Каря Владимирович, лейт., погиб в ноябре 1943 на хут. Ляды.

ЯРОВОЙ Василий Митрофанович, р. в Луганской обл., мл. лейт., погиб 9.12.1943.

ЯШНИК Иван Яковлевич, р. в с. Красиновка Чернобаевского р-на Черкасской обл., ряд. 357 сп, погиб 26.1.1944.

В 1947 г. на братской могиле поставлен памятник—скульптура воина с автоматом.

ЗАХОРОНЕНИЕ В ДЕРЕВНЕ ГЛИННАЯ СЛОБОДА

БАБКИН Михаил Петрович, гв. лейт. 29 гв. сп 12 гв. сд 61 А, умер от ран 19.1.1944.

БЛОХА Сергей Павлович, ряд. 410 сп 81 сд 89 ск 61 А, умер от ран 11.01.1944 в медсб № 163.

БОРДАКОВ Николай Михайлович, серж. 519 сп 81 сд 89 ск 61 А, умер от ран 12.1.1944 в медсб № 163.

БОРЩЕНКО Иван Андреевич, серж. 410 сп 81 сд 89 ск 61 А, умер от ран 10.1.1944 в медсб № 163.

ВАРОСАП Вартан Мачардечевич, р. в 1901, красноармеец 356 сд 65 А, умер от ран 31.1.1944.

ГАВРИЛЕНКО Дмитрий Кондратьевич, красноармеец 47 сп 15 сд 65 А, умер от ран 12.1.1944 в медсб № 163.

ГАЛКИН Федор Сергеевич, ряд. 519 сп 81 сд 89 ск 61 А, умер от ран 15.1.1944 в медсб № 163.

ГМЫРЯ Егор Гаврилович, ряд., умер от ран 4.12.1943 в медсб № 82.

ГОРОШКО Алексей Никифорович, ряд. 410 сп 81 сд 89 ск 61 А, умер от ран 15.1.1944 в медсб № 163.

ДАНИЛЬЧЕНКО Петр Иванович, ряд. 410 сп 81 сд 89 ск 61 А, умер от ран 11.1.1944 в медсб № 163.

ДЕРГАЧ Николай Ильич, ряд. 410 сп 81 сд 89 ск 61 А, умер от ран 10.1.1944 в медсб № 163.

ДОБРОВИН Павел Ануфриевич, ряд. 346 ап, умер от ран 12.1.1944 в медсб № 163.

ДЯЧЕНКО Александр Денисович, ряд. 410 сп 81 сд 89 ск 61 А, умер от ран 12.1.1944 в медсб № 163.

ЕГОРОВ Поликарп Алексеевич, ряд. 467 сп, умер от ран 19.1.1944 в медсб № 163.

ЕРОХИН Павел Петрович, ряд. 410 сп 81 сд 89 ск 61 А, умер от ран 10.1.1944 в медсб № 163.

ЕФИМОВ Ефим Афанасьевич, ряд. 410 сп 81 сд 89 ск 61 А, умер от ран 10.1.1944 в медсб № 163.

ЖОГИН Василий Гаврилович, ряд. 410 сп 81 сд 89 ск 61 А, умер от ран 9.1.1944 в медсб № 163.

ЗАЯЦ Иван Николаевич, ряд. 410 сп 81 сд 89 ск 61 А, умер от ран 10.1.1944 в медсб № 163.

КАСАМБЕКОВ Али Кусеевич, серж. 67 сп 102 сд 29 ск 48А, умер от ран 12.1.1944 в медсб № 163.

КОЖУКАЛОВ Яков Константинович, ряд. 410 сп 81 сд 89 ск 61 А, умер от ран 12.1.1944 в медсб № 163.

КОЗЛОВ Иван Дмитриевич, р. в 1907 в г. Макеевка Донецкой обл., гв. ст. серж., погиб 26.11.1943.

КОЛЫЧЕВ Владимир Федорович, ряд. 346 ап, умер от ран 13.1.1944 в медсб № 163.

КОРЕНЬ Григорий Алексеевич, ряд. 410 сп 81 сд 89 ск 61 А, умер от ран 11.1.1944 в медсб № 163.

ЛЕВЧЕНКО Василий Алексеевич, ряд. 6 лб 61 А, умер от ран 13.1.1944 в медсб № 163.

МАТВИЕНКО Алексей Иванович, ряд. 410 сп 81 сд 89 ск 61 А, умер от ран 10.1.1944 в медсб № 163.

НАЗАРЧЕНКО Михаил Потапович, ряд. 467 сп, умер от ран 10.1.1944 в медсб № 163.

НАХУБОВ Обижан, ряд. 410 сп 81 сд 89 ск 61 А, умер от ран 10.1.1944 в медсб № 163.

ПАЛАГИН Василий Алексеевич, ряд. 12 сд, умер от ран 11.1.1944 в медсб № 163.

ПАШКО Павел Филиппович, ряд. 467 сп, умер от ран 9.1.1944 в медсб № 163.

ПРОТОСЕВИЧ Сергей Сергеевич, лейт., 519 сп 81 сд 89 ск 61 А, умер от ран 14. 1.1944 в медсб № 163.

САДЫКОВ Можал Мамаевич, ряд. 519 сп 81 сд 89 ск 61 А, умер от ран 12.1.1944 в медсб № 163.

СЕРЫЙ Федор Маркович, ряд., умер от ран 16.12.1943 в медсб № 82.

СЛАБОДЕКИН Афанасий А., ряд. 519 сп 81 сд 89 ск 61 А, умер от ран 13.1.1944 в медсб № 163.

СОБОЛЕВ Семен Сергеевич, ряд. 6 лб 61 А, умер от ран 12.1.1944 в медсб № 163.

СОМОВ Степан Федорович, умер от ран 11.1.1944 в медсб № 82.

СОШНЕВ Сергей Федорович, ряд. 89 сп 23 сд 89 ск 61 А, умер от ран 12.1.1944.

СЫЧЕВ Федор Васильевич, ряд. 410 сп 81 сд 89 ск 61 А, умер от ран 14.1.1944 в медсб № 163.

ТАТОВ Дмитрий Яковлевич, ст. лейт. 23 сд 89 ск 61 А, умер от ран 12.1.1944 в медсб № 163.

ТИТОК Николай Антонович, р. в 1910 в Хойникском р-не Гомельской обл., ряд. 519 сп 81 сд 89 ск 61 А, умер от ран 11.1.1944.

ТУТИНЦЕВ Алексей Григорьевич, ряд. 467 сп, умер от ран 9.1.1944 в медсб № 163.

ФОКЕЕВ Иван Акимович, ряд. 519 сп 81 сд 89 ск 61 А, умер от ран 11.1.1944.

ХАЛИМОВ Исамедин, ряд. 89 сп 23 сд 89 ск 61 А, умер от ран 11.1.1944 в медсб № 163.

ЧЕРНЫЙ Михаил Антонович, ряд. 519 сп 81 сд 89 ск 61 А, умер от ран 12.1.1944 в медсб № 163.

ШИЛОВ Михаил Емельянович, ряд. 519 сп 89 ск 61 А, умер от ран 10.1.1944 в медсб № 163.

ШИРАНОК Павел Герасимович, ряд. 410 сп 81 сд 89 ск 61 А., умер от ран 9.1.1944.

На братской могиле установлен памятник.

ЗАХОРОНЕНИЕ В ДЕРЕВНЕ ЗАЩЕБЬЕ

АБДУРЕМОВ Саба, серж. отд. 117 сп 23 сд 89 ск 61 А, умер от ран 3.2.1944.

АДАМОВ Сергей Иванович, лейт., ком. взвода, умер от ран 22.1.1944.

АЗИЗОВ Ташкузал, ряд. 4 сп, умер от ран 21.1.1944.

АКСЕНОВ Николай Васильевич, р. в Алтайском крае, ряд. 194 Речицкой сд 48 А, умер от ран 16.1.1944.

АНИКЕЕНКО Василий Антонович, р. в 1923 В Брагинском р-не Гомельской обл., ряд. в/ч 30602, умер от ран 20.1.1944.

АНИСЕНКО Евдоким Сергеевич, р. в Брагинском р-не Гомельской обл., ряд., умер от ран в 1944.

АРАКЕЛЯНС А. С.

АСАФЬЕВ Аркадий Николаевич, мл. лейт., погиб 21.11.1943 в бою за станцию Василевичи.

АТОМОВ Гасель Бура, ряд. 117 сп 23 сд 89 ск 61 А, умер от ран 19.1.1944.

БАЙБУЛАТОВ Сунгат Софеевич, ряд. 130 минп, умер от ран 9.1.1944.

БАЙРАМОВ Зинайдин, ряд. 1183 сп, умер от ран 27.1.1944.

БАРДАШЕВ Николай Яковлевич, мл. серж. ком. пулемет. расч. 234 сп, умер от ран 13.2.1944.

БАХАЕВ Сарий, ряд. 410 сп 81 сд, умер от ран 19.1.1944.

БЕЛОЗОРОВ Николай Павлович, стрелок 156 ап, умер от ран 15.1.1944.

БОГУШ Иван Яковлевич, ряд. в/ч 30602, умер от ран 12.1.1944.

БОНДАРЕВ Семен Варламович, ряд. в/ч 30602, умер от ран 30.12.1943.

БОНДАРЕЦ Сергей Маркович, р. в Черниговской обл., ряд. в/ч 30602, умер от ран 17.1.1944.

БОЧКО Петр Петрович, р. в с. Карнеловка Черниговского р-на Черниговской обл., ряд. 194 Речицкой сд, 48 А, умер от ран 20.1.1944.

БОРДАК Адам Иванович, р. в 1911 в Гомельской обл., ряд. 519 сп, умер от ран 25.1.1944.

БРОВЧЕНКО Иван Павлович, ряд., ком. отд. 237 гв. сп 76 гв. д 28 А, умер от ран 24.1.1944.

БЫЧОК Андрей Степанович, ряд. в/ч 19354, умер от ран 4.12.1943.

ВАСИЛЬЕВ Михаил Васильевич, ряд. 117 сп 23 сд 89 ск 61 А, умер от ран 31.1.1944.

ВОЛОСУНОВ Иван Локтионович, ряд. в/ч 43022, погиб 22.11.1943.

ВОРОЖИНОВ Михаил Михайлович, р. в с. Сосница Черниговской обл., ряд. 194 Речицкой сд 48 А, умер от ран 18.1.1944.

ВОРОНЕНКО Дмитрий Петрович, ряд. 467 сп, умер от ран 21.1.11944.

ВЯЛЬКО Евтух Михайлович, р. в 1923 в Менском р-не Черниговской обл., ряд., умер от ран 29.11.1943.

ГАНДИШ Иван Андреевич, ряд. 194 Речицкой сд 48 А, погиб 28.1.1944.

ГАНЖА Андрей Давыдович, р. в 1909 в Ичнянском р-не Черниговской обл., ряд. 1 учебн. стр. роты, умер от ран 15.2.1944.

ГАРАННИКОВ Василий Васильевич, р. в 1922 в Новосибирской обл., лейт., умер от ран 2.12.1943.

ГОНЧАРЕНКО Виталий Афанасьевич, р. в с. Монастырище Ичнянского р-на Черниговской обл., ряд. в/ч 30602, умер от ран 19.12.1943.

ГАЛЕАШВИЛИ Антон Захарович, ряд., разведчик, умер от ран 30.1.1944.

ГНЕДОЙ Иван Осипович, ряд. 215 гв. сп 77 гв. сд 25 ск 69 А, умер от ран 19.1.1944.

ГОРДЕЕВ Григорий Павлович, ряд. 29 гв. сп 12 гв. сд 61 А, умер от ран 15.1.1944.

ГРОМАЧ Василий Алексеевич, р. в с. Чирвоный Колодец Нежинского р-на Черниговской обл., ряд. 73 сд 53 ск 48 А, погиб 22.11.1943.

ГУЗ Петр Васильевич, р. в Брагинском р-не Гомельской обл., ряд. 239 гв. сп, погиб 13.1.1944.

ГУЗАЧЕНКО Григорий Васильевич, ряд. в/ч 30602, погиб 10.1.1944.

ГУСЕВ Михаил Гаврилович, р. в 1911, ряд., погиб 17.11.1943.

ГУЦЕВ В. Н.

ДЕРЮГИН Семен Константинович, р. в Курской обл., ряд. 194 Речицкой сд 48 А, погиб 19.10.1944.

ДМИТРИЕНКО Иван Петрович, ст. серж. 47 сп, умер от ран 15.1.1944.

ДРАГУН Петр Ефимович, р. в Черниговской обл., ряд. 218 гв. сп 77 гв. сд 68 А, умер от ран 15.7.1944.

ДУБЕНКО Василий Иванович, р. в с. Рожновка Ичнянского р-на Черниговской обл., ряд. в/ч 30602, умер от ран 4.1.1944.

ЗАВЯЛОВ Павел Иванович, р. в 1923 в Архангельской обл., мл. серж. в/ч 43022, погиб 21.11.1943.

ЗАИКА Лазарь Иванович, р. в 1897 в Менском р-не Черниговской обл., ряд. в/ч 25637, умер от ран 27.11.1943.

ЗАЙНУТДИНОВ Мухлис, ряд. в/ч 43022, погиб 22.11.1943.

ЗГОДА Иван Васильевич, ряд. в/ч 25637, умер от ран 28.11.1943.

ЗЕЛЕНКОВСКИЙ Михаил Трофимович, р. в 1923 в д. Буданово Хойникского р-на Гомельской обл., ряд. 218 гв. сп, умер от ран 26.12.1943.

ЗУБОВ Алексей Иванович, ряд., курсант 45 УПТИ, умер от ран 21.2.1944.

ЕРМАКОВ Виктор Викторович, ряд. 410 сп 81 сд, умер от ран 16.2.1944.

ЕРОШОК Владимир Петрович, р. в Хойникском р-не Гомельской обл., ряд. 237 гв. сп 76 сд 28 А, умер от ран 16.1.1944.

ЖУКОВ Иван Михайлович, р. в 1907, умер от ран 1.12.1943.

ИВАНКИН Илья Иванович, мл. серж. 31 сп, умер от ран 15.2.1944.

ИЛЬЧЕНКО Михаил Андреевич, ряд. 1185 сп, умер от ран 4.2.1944.

ИРОМИДОВ, ряд. 117 сп 23 сд 89 ск 61 А, умер от ран 17.1.1944.

КАМОРНЫЙ Михаил Степанович, р. в Реп-

кинском р-не Черниговской обл., ряд. в/ч 30602, умер от ран 16.1.1944.

КАМЫШЕВ Иван Петрович, ряд. в/ч 30602, умер от ран 14.1.1944.

КАПОЛКОВ Михаил Павлович, ряд. 237 гв. сп 76 сд 28 А, умер от ран 24.1.1944.

КАПОТИН Назар Васильевич, ряд., умер от ран 9.1.1944.

КАРАМУРЗИЕВ Джамар, ряд. 1185 сп, умер от ран 11.2.1944.

КАТРЕЦКИЙ Михаил Михайлович, р. в пос. Троицкое Луганской обл., ряд. в/ч 31721, погиб 22.11.1943.

КАЧКОВСКИЙ Виталий Викторович, р. в Черниговской обл., ряд. 194 Речицкой сд 48 А, умер от ран 10.1.1944.

КИРИЧЕНКО Степан Ефремович, р. в Черниговской обл., ряд. 194 Речицкой сд 48 А, умер от ран 4.1.1944.

КОВАЛЕНКО Петр Аксенович, р. в Ичнянском р-не Черниговской обл., ряд. в/ч 44762, умер от ран 1.12.1943.

КОЛЕСНИК Иван Тимофеевич, р. в Бобровицком р-не Черниговской обл., ряд. 73 сд 53 ск 48 А, погиб 22.11.1943.

КОЛЕСНИКОВ Федор Федорович, р. в 1922, ряд., погиб 20.11.1943.

КОЛОМИЕЦ Александр Павлович, ряд. 194 Речицкой сд 48 А, погиб 26.1.1944.

КОЛОНОВИЧ Константин Петрович, умер от ран 24.1.1944.

КОМАРОВ Василий Трофимович, р. в 1898, ряд. 237 сп 76 гв. сд 28 А, умер от ран 13.1.1944.

КЛУНКО Петр Трофимович, ряд. 237 гв. сп 76 гв. сд 28 А, умер от болезни 1.12.1943.

КОМОК Прокофий Трофимович, ряд. 234 сп, погиб 21.1.1944.

КОНОНОВИЧ Роман Евменович, р. в Репкинском р-не Черниговской обл., ряд. 215 гв. сп 77 гв. сд 69 А, умер от ран 24.1.1944.

КОРНИЕНКО Петр Федорович, ряд. 239 гв. сп 76 гв. сд 28 А, умер от ран 29.11.1943.

КОРИЧЕВ Петр Тимофеевич, р. в Ивановской обл., ряд. в/ч 43022, погиб 24.11.1943.

КОРОБКО Николай Емельянович, ряд. 356 Калинковичской Краснознаменной сд 65 А, умер от ран 26.1.1944.

КОРОТКИЙ Николай Иванович, р. в с. Яновка Черниговской обл., ряд. в/ч 24596, погиб 23.12.1943.

КОСТЕНКО Яков Степанович, ряд. 37 сп, умер от ран 7.2.1944.

КОСТЮК Иван Васильевич, серж., умер от ран 16.12.1943.

КОЧУБЕЙ Петр Васильевич, ряд., умер от ран 30.11.1943.

КРАСНОЖЕН Петр Павлович, ряд. в/ч 30602, умер от ран 14.1.1944.

КУЗАЧЕНКО Г. В., красноармеец.

КУЗНЕЦОВ Петр Петрович, ряд. 147 гв. ап 15 гв. кд, погиб 21.11.1943.

КРОХИНСКИЙ Михаил Владимирович, ряд., умер от ран 21.1.1944.

КУЗОВЛЕВ Виктор Георгиевич, р. в Астраханской обл., ряд. в/ч 31721, погиб 22.11.1943.

КРУГЛОВ Валентин Александрович, р. в с. Степановское Сокольского р-на Вологодской обл., мл. лейт. в/ч 30602, погиб 8.1.1944.

ЛОБАЧЕВ Егор Григорьевич, р. в 1909 в Новосибирской обл., старш. в/ч 30602, умер от ран 17.1.1944.

ЛОГВИНОВ Петр Сергеевич, ряд. в/ч 47655, погиб 9.1.1944.

ЛОГИНОВ Иван Христофорович, ст. серж. в/ч 31721, погиб 22.11.1943.

ЛОПАТИН Александр Иванович, р. в 1923 в Тамбовской обл., ряд. 194 Речицкой сд 48 А, умер от ран 24.1.1944.

ЛОСКУТОВ Константин Николаевич, ряд. в/ч 1132, умер от ран 11.12.1943.

ЛЯЩЕНКО Моисей Ильич, ряд. в/ч 30602, умер от ран 30.12.1943.

МАДЖУРАТОВ Таир, ряд. 117 сп 23 сд 89 ск 61 А, умер от ран 19.1.1944.

МАЛИНОВСКИЙ Александр Васильевич, серж., умер от ран 21.1.1944.

МАМОНОВ Павел Иванович, ряд., умер от ран 2.12.1943.

МАМЧУР Андрей Иванович, р. в 1916, мл. лейт., командир взв. 1315 сп, умер от ран в 1944.

МАРКИН Дмитрий Егорович, ряд. в/ч 30602, умер от ран 20.1.1944.

МАРУЧЕК Иван Леонтьевич, ряд. в/ч 30602, умер от ран 2.1.1944.

МАШТОВ Григорий Иванович, р. в Черниговской обл., ряд. в/ч 44762, умер от ран 3.12.1943.

МЕНЕНОК Василий Лаврентьевич, ряд. в/ч 30602, умер от ран 24.12.1943.

МЕСНИК Василий Иванович, р. в Черниговской обл., красноармеец 410 сп, умер от ран в 1944.

МИРОНЕНКО Василий Аврамович, р. в Семеновском р-не Черниговской обл., ряд. в/ч 41464, погиб 21.11.1943.

МИХАЙЛОВ Владимир Павлович, старш. в/ч 44762, умер от ран 2.12.1943.

МИХРЯКОВ Василий Филиппович, р. в 1923, ряд., умер от ран 11.12.1943.

МОИСЕЕНКО Дмитрий Иванович, ряд. 194 Речицкой сд 48 А, умер от ран 25.1.1944.

МОРОЗОВ Алексей Яковлевич, лейт. 82 омсб, умер от ран 29.11.1944.

МУРАДОВ Абдулла, ряд. 108 сп, умер от ран 23.1.1944.

МУСАЕВ Халит, умер от ран 12.1.1944.

МЫСИН Александр Павлович.

НЕВЖИНСКИЙ Василий Тимофеевич, ряд., пулеметчик 410 сп, умер от ран 16.2.1944.

НЕГАНОВ Дмитрий Тимофеевич, ст. серж. в/ч 44762, умер от ран 15.12.1943.

НЕЧЕСС Василий Павлович, ряд., команд. орудия 32 гв. сп, умер от ран 24.1.1944.

НЕЧИСОВ Иван Григорьевич, ряд. в/ч 41464, погиб 21.10.1943.

ОВДЕЕВ Иван Кондратьевич, ряд. в/ч 11622, погиб 21.11.1943.

ОСОКИН Алексей Сергеевич, ряд. 193 Дн. сд 105 ск 65 А, умер от ран 17.1.1944.

ОЧЕЛЕНКОВ Николай Сергеевич, р. в с. Угрюмово Вологодской обл., ряд. в/ч 30602, умер от ран 21.12.1943.

ПАПОЛКОВ Михаил Павлович, мл. серж. 237 сп 76 гв. сд 28 А, умер от ран 25.1.1944.

ПАРТАЕВ Хасан, ряд. 37 гв. сп 12 гв. сд 48 А, умер от ран 10.1.1944.

ПАРХОМЕНКО Н. И.

ПАРШИН Александр Васильевич, ряд. в/ч 25408, погиб 22.11.1943.

ПАТЮК Иван Семенович, р. в Сосницком р-не Черниговской обл., ряд. в/ч 44762, умер от ран 15.12.1943.

ПАШКО Петр Корнеевич, ряд. 181 сп, умер от ран 19.1.1944.

ПЕСТОВ Петр Иванович, р. в Уржумском р-не Кировской обл., ряд. в/ч 30602, умер от ран 11.1.1944.

ПЕДОРА Григорий Павлович, р. в Черниговской обл., ряд. в/ч 19261, умер от ран 1.12.1943.

ПЕТРОВ Алексей Васильевич, р. в Калининской обл., ряд. 60 тп, погиб 4.10.1943.

ПЛЮЩАЙ Алифер Автихиевич, ряд. 410 сп, умер от ран 11.1.1944.

ПОЗДНЯК Яков Иванович, ряд. 237 гв. сп 76 гв. сд 28 А, умер от ран 13.1.1944.

ПОНОМАРЕНКО Прокофий Викторович, ряд. 218 гв. сп 77 гв. сд 25 ск 65 А, умер от ран 1.11.1943.

ПОЩАКОВ Степан Данилович, р. в 1923 в Курской обл., ряд., погиб в октябре 1943.

РОЗЫКОВ Джума, ряд., умер от ран 19.2.1944.

РАЗУМЕЙКО Иван Александрович, ряд. 321 сп 15 сд 65 А, умер от ран 26.1.1944.

РЕЗНИК Григорий Яковлевич, р. в Менском р-не Черниговской обл., ряд. в/ч 30602, умер от ран 20.12.1943.

РОМАНЕНКО Михаил Андреевич, р. в Черниговской обл., ряд. 237 гв. сп 76 гв. сд 28 А, умер от ран 11.12.1943.

РОМАНЮК Василий Иванович, р. в Брагинском р-не Гомельской обл., ряд. 410 сп 81 сд, умер от ран 22.1.1944.

РЫБАЛКО Николай Иванович, ряд. 410 сп 81 сд, умер от ран 24.1.1944.

РЯДНОВ Николай Фомич, р. в Урюпинском р-не Волгоградской обл., ст. серж. 194 Речицкой сд 48 А, умер от ран 22.1.1944.

РЯШИМОВ Т. Юсуп, ряд. 117 сп 23 сд 89 ск 61 А, умер от ран 1.2.1944.

САМАК Людовик Иосифович, ряд. 154 сп, умер от ран 8.11.1944.

СВЫСЬ Василий Афанасьевич, р. в с. Падинское Александровского р-на Ставропольского края, ряд., умер от ран 12.1.1944.

СЕНЬКО Степан Андреевич, ряд. в/ч 47655, погиб 25.11.1943.

СИДОРОВ Тихон Иванович, стрелок 519 сп, умер от ран 30.1.1944 в эвакогоспитале № 5184.

СИДОРЕНКО Петр Николаевич, р. в Сосницком р-не Черниговской обл., ряд. 519 сп.

СИМОНЯН Пагас, ряд. 321 сп 15 сд 65 А, умер от ран 30.1.1944.

СИНДЕЕВ Иван Моисеевич, р. в Московской обл., ряд., погиб 22.11.1943.

СИНИЦА Иван Петрович, ряд. 234 гв. сп, умер от ран 21.1.1944.

СИРОШ Федос Иванович, ряд. в/ч 44762, умер от ран 6.12.1943.

СКОРОБОГАТЬКО Петр Иванович, ряд. 29 Кобринского Краснознаменного гв. сп 12 гв. сд 48 А, умер от ран 21.1.1944.

СКОРОДУМОВ Иван Геннадьевич, р. в д. Колесово Ярославской обл., мл. серж. 576 сп, умер от ран 23.1.1944.

СОЛОМЕННИК Григорий Петрович, р. в с. Тютюница Щорского р-на Черниговской обл., мл. серж. в/ч 03070, умер от ран 22.1.1944.

СТЕПАНОВ Антон Степанович, ряд. 215 гв. сп 77 гв. сд 25 ск 69 А, умер от ран 7.2.1944.

СТЕШЕНКО Григорий Афанасьевич, р. в с. Подол Черниговской обл., ряд. в/ч 44762, умер от ран 6.12.1943.

СУЛЕЙМАНОВ Сайдоколет, ряд. в/ч 30602, умер от ран 18.1.1944.

СУШНЯ Иван Потапович, ряд. в/ч 30602, умер от ран 2.2.1944.

ТИБЕТ Григорий Ефимович, р. в Черниговской обл., ряд. в/ч 45560, погиб 22.11.1943.

ТИТОВ Изот Иванович, ряд. в/ч 41464, погиб 21.11.1943.

ТИЩЕНКО Петр Иванович, р. в Семеновском р-не Черниговской обл., ряд. в/ч 45560, погиб 22.11.1943.

ТКАЧ Николай Андреевич, ряд. в/ч 30602, умер от ран 27.12.1943.

ТОСТИЛКО Михаил Андреевич, р. в Репкинском р-не Черниговской обл., ряд., умер от ран 5.12.1943.

ТРОПИН Георгий Андреевич, ряд. 221 гв. сп 77 гв. сд 69 А, умер от ран 14.1.1944.

ТУРУБАРОВ Павел Алексеевич, р. в Орловской обл., ряд. 37 Кобринского Краснознаменного гв. сп 12 гв. сд 48 А, умер от ран 17.1.1944.

УДОВИК Федор Акимович, р. в Черниговской обл., ряд. 234 гв. сп 76 гв. сд 28 А, умер от ран 29.11.1943.

УС Алексей Иванович, ряд. в/ч 30602, умер от ран 8.1.1944.

ФАДЕЕВ Николай Васильевич, р. в 1911, ряд. в/ч 24596, погиб 24.11.1943.

ФРАСИЧ Григорий Устинович, ряд. 32 Брестского гв. сп 1 гв. сд 48 А, умер от ран 28.12.1943.

ФРОЛОВ Игнатий Савельевич, ряд. 410 сп 81 сд, умер от ран 23.1.1944.

ХОДИЛОВ Егор Никифорович, р. в 1909, серж., ком. мин. расчета 1183 сп, умер от ран 23.1.1944 в госпитале № 5184.

ХОХЛОВ Алексей Михайлович, ряд. 685 сп 193 сд 105 ск 65 А, умер от ран 6.12.1943.

ХРИСТЮК Степан Иванович, р. в Черниговской обл., ряд. в/ч 44762, умер от ран 13.12.1943.

ЧЕМУЛОВ Иван Христофорович, ряд. в/ч 44762, умер от ран 6.12.1943.

ЧЕРНОВСКИХ Егор Владимирович, ряд. в/ч 44762, умер от ран 17.12.1943.

ЧУБСА Павел Васильевич, р. в Брагинском р-не Гомельской обл., ряд. 519 сп, умер от ран 22.1.1944.

ЧУМАК Алексей Самойлович, ряд., умер от ран 28.11.1943.

ШАБАНОВ Тимофей Семенович, серж., умер от ран 13.1.1944.

ШЕВКУН Николай Андреевич, р. в Черниговской обл., ряд. в/ч 19261, умер от ран 3.12.1943.

ШЕВЧЕНКО Иван Андреевич, р. в с. Дубровка Менского р-на Черниговской обл., ряд. 234 гв. сп 76 гв сд 28 А, умер от ран 29.11.1943.

ШЕРСТНЕВ Василий Дмитриевич, ряд. 32 гв. сп 12 гв. сд 9 гв. ск 61 А, умер от ран 20.1.1944.

ШЕСТОПАЛЬКО Иван Иванович, р. в 1902, ряд. в/ч 22023, погиб 19.11.1943.

ШКОЛЬНЫЙ Николай Титович, р. в с. Дегтяревка Новгород-Северского р-на Черниговской обл., ряд. в/ч 45560, погиб 22.11.1943.

ШМАРГУН Федор Кузьмич, ряд. в/ч 41464, погиб 22.11.1943.

ШТАКИН Василий Иванович, ряд. 237 гв. сп 76 гв. сд 28 А, умер от ран 4.1.1944.

ШТАНЬКО Николай Нестерович, р. в с. Гужовка Ичнянского р-на Черниговской обл., ряд. в/ч 44762, умер от ран 2.12.1943.

ШТАНЬКО Феодосий Тимофеевич, р. в с. Гужовка Ичнянского р-на Черниговской обл., ряд. в/ч 19261, умер от ран 6.12.1943.

ШУБЕНКО Владимир Самсонович, р. в 1916, серж., умер от ран 11.2.1944.

ШУСТ Павел Петрович, ряд. 29, гв. сп 12 гв. сд 61 А, умер от ран 2.1.1944 в госпитале № 5140.

ШУТ Иван Елисеевич, ряд., погиб 10.1.1944.

ШУТОВ Степан Артемьевич, ряд. в/ч 02975, умер от болезни 17.4.1944.

ЩЕЛОЧКОВ Иван Гаврилович, р. в Кировской обл., в/ч 30602, погиб 30.12.1943.

ЮДИН Василий Павлович, ряд., умер от ран 13.1.1944.

В 1957 г. на братской могиле установлен памятник — скульптура воина.

ЗАХОРОНЕНИЕ В ДЕРЕВНЕ МАКАНОВИЧИ

АГЛИУЛИН Массифула, ряд. в/ч 36472, умер от ран 1.12.1943.

БАННИКОВ Яков Антонович, стрелок 173 АЗСП, умер от ран 12.1.1944 в полевом госпитале № 611.

БОВДА Матвей Артемович, р. в с. Мохначи Репкинского р-на Черниговской обл., ряд. в/ч 36473, умер от ран 1.12.1943.

БОДНЯ Стефан Евдокимович, р. в 1916, ряд., умер от ран 2.2.1944.

БОЛОТНЫЙ Григорий Гаврилович, р. в с. Сосновка Щорского р-на Черниговской обл., ряд. в/ч 36472, умер от ран 3.12.1943.

БОЧКО Иван Максимович, ряд., р. в 1920 в Краснодарском крае, умер от ран 3.2.1944.

БУТЕНКО Петр Никитич, р. в Ичнянском р-не Черниговской обл., ряд. в/ч 20723, умер от ран 21.1.1944.

ВЕТИТЧЕНКО Афанасий Нестерович, стрелок 154 ВСО, умер от ран 3.2.1944 в полевом госпитале № 611.

ВОРОБЬЕВ Николай Сергеевич, р. в 1922 в г. Ичня Черниговской обл., ряд., умер от ран 4.12.1943.

ГАЙДАШ Иван Никифорович, р. в д. Савичи Брагинского р-на Гомельской обл., ряд. 239 гв. сп 76 гв. сд, умер от болезни 26.1.1944 в полевом госпитале № 4256.

ГИРИЧ Григорий Платонович, ряд. в/ч 36472, умер от ран 27.11.1943.

ГЛАДЧЕНКО Антон Митрофанович, ряд. в/ч 36472, умер от ран 26.11.1943.

ДАВИДЧИК Никита Федорович, р. в 1905 в д. Ломочи Хойникского р-на Гомельской обл., красноармеец 1181 сп 356 сд, умер от ран 5.1.1944.

ЕВТУШЕНКО Филипп Тимофеевич, р. в 1912, ряд., умер от болезни 12.1.1944.

ЖУРБА Алексей Степанович, ряд. в/ч 36472, умер от ран 29.11.1943.

ИВАНЮТА Григорий Павлович, ефр., погиб 29.2.1944.

КОРЯК Иван Федорович, р. в г. Чернигов, ряд. в/ч 36472, умер от ран 3.12.1943.

КОСТЮК Афанасий Иванович, р. в Черниговской обл., ряд. в/ч 36472, умер от ран 27.11.1943.

ЛЕВИТАН Урий Мовшевич, ряд., умер от болезни 11.2.1944.

ЛЯПИДОВСКИЙ Герман Алексеевич, р. в 1907, связист 50 обс 9 гв. сп, умер от ран 26.2.1944.

МАСЛЮК Василий Петрович, красноармеец, 37 гв. сп, умер от ран 3.12.1943 в отдельном медсб № 483.

МОСИЧ Николай Иванович, ряд. в/ч 36472, умер от ран 3.12.1943.

МОТОСМЕНОС Турмай, стрелок 237 гв. сп 76 гв. сд, умер от ран 12.1.1944 в полевом госпитале № 611.

НЕВИДНИЧИЙ Анатолий Михайлович, ряд., умер от ран 31.1.1944.

ОВЧИННИКОВ Иван Тихонович, мл. лейт., ком. взв. 47 сп, умер от ран 12.1.1944 в полевом госпитале № 611.

ОВШЕНКО Владислав Аврамович, р. в 1921 в Ичнянском р-не Черниговской обл., ряд. в/ч 24596, умер от ран 15.1.1944.

ОЗЕРОВ Константин Павлович, мл. серж. в/ч 36472, умер от ран 29.11.1943.

ОНИЩЕНКО Дмитрий Кондратьевич, р. в с. Монастырище Ичнянского р-на Черниговской обл., ряд. в/ч 36472, умер от ран 5.12.1943.

ПАВЛОВА Антонина Васильевна, медсестра полевого госпиталя № 5184, погибла 26.2.1944.

ПАРХОМЕНКО Иосиф Никитич, ряд., умер от болезни 14.1.1944 в госпитале № 4256.

ПОЛЯНСКИЙ Григорий Иванович, стрелок 15 сд, умер от ран 8.2.1944 в полевом госпитале № 611.

ПУСТОВОЙ Николай Антонович, ряд. в/ч 36472, умер от ран 29.11.1943.

РАХНИН Михаил Филиппович, р. в Черниговской обл., ряд. в/ч 20723, умер от ран 27.1.1944.

РЕЙН Михаил Ефимович, ряд., умер от болезни 21.1.1944 в госпитале № 4256.

СКВОРЦОВ Андрей Андреевич, стрелок, умер от ран 24.1.1944 в полевом госпитале № 611.

СОКОЛ Евмен Алексеевич, ряд. в/ч 36472, умер от ран 2.12.1943.

СОКОЛОВ Евгений Иванович, стрелок 321 сп, умер от ран 12.1.1944 в полевом госпитале № 611.

СОКОЛОВ Лаврентий Михайлович, ряд. в/ч 36472, умер от ран 26.11.1943.

СТОЛИЧЕНКО Петр Павлович, ряд. в/ч 36472, умер от ран 28.11.1943.

СУЛЕЙМАНОВ Турчи, стрелок 117 сп, умер от ран 20.1.1944 в полевом госпитале № 611.

СУХАНОВ Георгий Федорович, р. в 1906, ряд., погиб 26.11.1943.

ТАНКУШИН Дмитрий Васильевич, серж., погиб 16.1.1944.

ТУГУЖЕКОВ Федор Николаевич, ст. серж. 1326 Пинского сп 413 сд 3 А, умер от ран 18.1.1944 в полевом госпитале № 611.

ФИЛОНЕНКО Наум Петрович, ряд. в/ч 36472, умер от ран 3.12.1943.

ХАДЫРОВ Шарамбай, стрелок 23 сд, умер от ран 12.1.1944 в полевом госпитале № 611.

ХИЖНЫЙ Григорий Григорьевич, ряд., умер от ран 1.12.1943.

ХЛЕБНИКОВ Алексей Григорьевич, ряд., умер от ран 20.1.1944.

ЧЕРНОБАЙ Петр Давыдович, р. в 1907 в с. Чирвоный Яр Балаклеевского р-на Харьковской обл., ряд., умер от болезни в полевом госпитале № 4256.

ЧЕЧИР Иван Егорович, стрелок 321 сп, умер от ран 15.1.1944 в полевом госпитале № 611.

ШЕВЧЕНКО Петр Прокофьевич, ряд. в/ч 02832, умер от болезни 6.1.1944.

ЯКОВЛЕВ Серафим Васильевич, р. в г. Москва, мл. серж., погиб 15.2.1944.

В 1956 г. на братской могиле установлен обелиск.

ВЫШЕМИРСКИЙ СЕЛЬСОВЕТ

ЗАХОРОНЕНИЕ В ДЕРЕВНЕ ВЫШЕМИР

АБРАМОВ Леонид Яковлевич, ряд., погиб 17.11.1943 в р-не д. Семеновка.

АБРАМОВ Альтаф Гаянович, р. в 1925 в Башкирии, серж., погиб 5.11.1943.

АВДЕЕНКО Яков Лукич, р. в с. Автуничи Городнянского р-на Черниговской обл., ряд., погиб 17.11.1943 в р-не д. Семеновка.

АВРАМЕНКО Григорий Митрофанович, р. в 1898 в Новгород-Северском р-не Черниговской обл., ряд., погиб 15.11.1943.

АГАБАБЯН Маркос Саркисович, ряд. в/ч 03590, погиб 16.11.1943 в бою за д. Водяное.

АКСЕНЕНКО Федор Исакович, р. в 1921 в с. Старая Рудня Городнянского р-на Черниговской обл., ряд., погиб 15.11.1943.

АКУЛЕНКО Федор Филиппович, р. в с. Рогозки Щорского р-на Черниговской обл., ряд. в/ч 03335, погиб 17.11.1943.

АНИКИН Петр Петрович, р. в 1924 в д. Костригино Пермской обл., мл. серж. в/ч 03939, погиб 15.11.1943.

АНИСОВЕЦ Михаил Титович, р. в 1893 в д. Переделка Речицкого р-на Гомельской обл., ряд., погиб 21.11.1943.

АНТИПЕНКО Никита Емельянович, р. в Шосткинском р-не Сумской обл., ряд. в/ч 08939, погиб 21.11.1943.

АРЕФЬЕВ Семен Степанович, ряд. в/ч 08939, погиб 20.11.1943.

АТРОЩЕНКО Иван Павлович, ряд. в/ч 08939, погиб 20.11.1943.

БАКУЛИН Емельян Васильевич, р. в Курской обл., ряд. в/ч 03590, погиб 16.11.1943 в р-не д. Водяное.

БАНОВ Климентий Карпович, ряд. в/ч 08939, погиб 20.11.1943.

БАРАНЧИКОВ Сергей Игнатьевич, ряд. в/ч 03939, погиб 17.11.1943.

БЕБКО Андрей Никонорович, ряд. в/ч 08939-А, погиб 21.11.1943.

БЕКАЕВ Николай Спиридонович, зам. ком. отд. в/ч 45443, погиб 15.11.1943.

БЕЛЯЕВ Иван Дмитриевич, ряд. в/ч 20685, погиб 17.11.1943 в бою за д. Семеновка.

БЛЮДОВ Николай Иванович, р. в с. Ильинское Череповецкого р-на Вологодской обл., ряд. в/ч 20658, погиб 17.11.1943 в бою за д. Осиновка.

БОБРОВНИК Николай Петрович, р. в Городнянском р-не Черниговской обл., ряд. в/ч 03590, погиб 15.11.1943 в бою за д. Водяное.

БОЛОМАЗ Григорий Тимофеевич, ряд. в/ч 08939, погиб 21.11.1943.

БОЛОМАЗ Петр Михайлович, ряд. в/ч 08939, погиб 21.11.1943.

БОНДАРЕЦ Петр Павлович, р. в Городнянском р-не Черниговской обл., ряд. в/ч 08939, погиб 21.11.1943.

БОНДАРЬ Григорий Тимофеевич, ряд. в/ч 03337, погиб 17.11.1943.

БОРОВИК Дмитрий Иванович, ряд., погиб 18.11.1943.

БОРТНИКОВ Иван Петрович, ряд. в/ч 08758, погиб 21.11.1943 в д. Осиновка.

БУРОВ Алексей Петрович, ефр. в/ч 53443, погиб 21.11.1943.

БУТЯЕВ Михаил Семенович, ряд. в/ч 15399, погиб 21.11.1943.

БЫЧКОВ Андрей Иванович, р. в Добрушском р-не Гомельской обл., ряд. в/ч 03580, погиб 21.11.1943 в р-не д. Летешин.

ВАРАКСИН Иван Сергеевич, р. в с. Сосьва

Екатеринбургской обл., мл. серж. в/ч 08939, погиб 16.11.1943.

ВАСИЛЬКОВСКИЙ Иван Григорьевич, ряд. в/ч 49910, погиб 21.11.1943 в р-не д. Осиновка.

ВАСИН Николай Филиппович, р. в 1924 в Омской обл., мл. лейт. 744 сп 149 сд 3 А, погиб 12.11.1943.

ВАСЬКОВ Николай Никифорович, р. в Щорском р-не Черниговской обл., ряд. в/ч 03590, погиб 16.11.1943.

ВДОВИН Алексей Иванович, ряд., умер от ран в 1943.

ВОЛКОВ Леонид Капитонович, р. в Горьковской обл., ряд. в/ч 41097, погиб 14.11.1943 в д. Осиновка.

ВОРОБЬЕВ Константин Семенович, р. в Екатеринбургской обл., ряд. в/ч 08939, погиб в 1943.

ВОРОБЬЕВ Николай Никандрович, р. в 1922 в д. Старина Череповецкого р-на Вологодской обл., мл. серж. в/ч 63795, погиб 14.11.1943.

ВОРОНИН Митрофан Ильич, ряд. в/ч 08758, погиб 21.11.1943 в р-не д. Осиновка.

ВЫСОТИН Александр Сергеевич, р. в Иркутской обл., мл. серж. в/ч 08939, погиб 20.11.1943.

ГАБОВ Александр Степанович, р. в 1919, серж. в/ч 08939, погиб 21.11.1943.

ГАЛАЙДА Александр Петрович, р. в Сумской обл., ряд. в/ч 41097, погиб 14.11.1943 в бою за д. Осиновка.

ГАЛИЦКИЙ Михаил Матвеевич, р. в 1911, ряд. в/ч 41097, погиб 14.11.1943 в бою за д. Осиновка.

ГОДУНОВ Григорий Степанович, ряд. в/ч 15386, погиб 14.11.1943 в бою за д. Осиновка.

ГОЛЬТЯЕВ Николай Петрович, р. в Елецком р-не Липецкой обл., ряд. в/ч 49910, погиб 27.12.1943.

ГОРБАЧЕВ Андрей Моисеевич, ряд., погиб 22.11.1943.

ГОРЕЛЫЙ Иван Гаврилович, ряд. в/ч 08939, погиб 16.11.1943.

ГОРЯНСКИЙ Василий Иванович, р. в 1916 в д. Ракитное Белгородской обл., ряд. в/ч 45343, погиб 15.11.1943.

ГРАБЕЛЬНИКОВ Алексей Яковлевич, р. в Калининской обл., ст. серж. в/ч 45448, погиб 16.11.1943.

ГРИШИН Иван Александрович, ряд. в/ч 08939, погиб 20.11.1943.

ГРИЩЕНКО Григорий Павлович, р. в Щорском р-не Черниговской обл., ряд., погиб 21.11.1943 в р-не д. Летешин.

ГРУБЕЦКИЙ Михаил Семенович, ряд. в/ч 03590, погиб 19.11.1943 в р-не д. Водяное.

ДАЛИЦКИЙ Леонид Фёдорович, р. в 1913 в пос. Донецкой Льговского р-на Курской обл., ряд. в/ч 08939, погиб в 1943.

ДАНИЛОВ Павел Васильевич, р. в Курской обл., ряд. в/ч 08939, погиб в 1943.

ДВОРНИК Дмитрий Тимофеевич, ряд. в/ч 08939, погиб 21.11.1943.

Н. Н. Воробьев

А. Я. Грабельников

Д. Т. Дворник

А. Н. Дрюмин

ДЕРЕВЯНКИН Влас Ефимович, ряд. в/ч 49910, погиб 14.1.1943 в р-не д. Осиновка.

ДЕРЯБКИН Василий Иванович, р. в 1915, ст. лейт. 236 сп, погиб 10.11.1943.

ДЕЩЕНКО Алексей Антонович, р. в 1923, ряд., погиб 16.11.1943.

ДЖУМАБАЕВ Эргаш, р. в 1921 в Киргизии, ряд. в/ч 08939, погиб 16.11.1943.

ДОЛГОРУК Степан Дмитриевич, р. в Семеновском р-не Черниговской обл., ряд., погиб 23.11.1943.

ДРЮМИН Алексей Николаевич, р. в Новобогдановском с/с Александровского р-на Оренбургской обл., ряд. в/ч 08939, погиб в 1943.

ДУБИНИН Николай Филиппович, ряд. в/ч 08939, погиб 21.11.1943.

ДУДАРЕНКО Василий Иванович, р. в 1912 в Черниговской обл., ряд., погиб 21.11.1943.

ДУДКА Николай Иванович, р. в Городнянском р-не Черниговской обл., ряд. в/ч 03590, погиб 16.11.1943 в бою за д. Водяное.

ДУНАЙ Антон Трофимович, р. в 1918, ряд. в/ч 15386, погиб 14.11.1943 в бою за д. Осиновка.

ЕВСЮКОВ Петр Акимович, р. в 1914 в Фатежском р-не Курской обл., ряд., погиб 17.11.1943.

ЕРМОЛЕНКО Федор Антонович, ряд. в/ч 03590, погиб 16.11.1943 в бою за д. Водяное.

ЕСФАЕВ Петр Васильевич, р. в Оренбургской обл., ряд. в/ч 45443, погиб 15.11.1943.

ЕФИМЕНКО Андрей Игнатьевич, ряд. в/ч 03590, погиб 15.11.1943 в бою за д. Водяное.

ЕФИМОВ Иван Дмитриевич, ст. лейт. 714 сп, умер от ран 14.11.1943.

ЖЕЛЕЗНЫЙ Яков Иванович, р. в 1907 в с. Владимировка Городнянского р-на Черниговской обл., ряд. 43 сп 106 сд, погиб 21.11.1943.

ЗАВАДСКИЙ Евдоким Александрович, ряд. в/ч 56349, умер от ран 17.11.1943.

ЗАРУЦАЙ Алексей Михайлович, р. в Куйбышевской обл., ряд. в/ч 08939, погиб 18.11.1943.

ЗАХОЖИЙ Валентин Константинович, р. в 1913 в Климовичском р-не Брянской обл., ряд., погиб 10.11.1943.

ЗЕЛЕВ Павел Иванович, р. в Елецком р-не Липецкой обл., ряд. в/ч 03590, погиб 21.11.1943 в д. Летешин.

ЗЕЛЕНИН Николай Трофимович, р. в д. Выгорное Курской обл., ст. лейт. в/ч 08939, погиб 21.11.1943.

ЗЕМЛЯКОВ Петр Владимирович, ряд. 563 сп, погиб 13.11.1943 в бою за д. Осиновка.

ЗИПУННИКОВ Семен Александрович, ряд. в/ч 15386, погиб 14.11.1943.

ЗУБКО Николай Федотович, р. в 1900 в Белопольском р-не Сумской обл., красноармеец в/ч 15386, погиб 14.11.1943 в бою за д. Осиновка.

ЗЮБИН Николай Александрович, р. в 1923, лейт. 23 Глуховско-Речицкой ордена Суворова отбр, погиб 13.11.1943 в бою за д. Грушевка.

ИСТАМИН Павел Иванович, р. в 1913 в Мангышлакской обл., ряд. 43 сп 106 сд, погиб 20.11.1943.

КАЗАНОВ Федор Алексеевич, р. в Панинском р-не Воронежской обл., ряд. в/ч 03590, погиб 15.11.1943.

КАЛУГИН Александр Константинович, р. в 1919 в Удмуртии, ряд., погиб 16.11.1943.

КЕНЯ Александр Петрович, ряд. в/ч 08939, погиб 16.11.1943.

КИЧАЙКИН Иван Егорович, лейт. 754 сп, погиб 17.11.1943 в р-не д. Грушевка.

КЛИМЕНКО Михаил Никифорович, ряд. в/ч 08939, погиб в 1943.

КЛИМОВИЧ Яков Пантелеевич, ряд., погиб 17.11.1943.

КОВАЛЕНКО Николай Иванович, р. в Городнянском р-не Черниговской обл., ряд., погиб 15.11.1943.

КОВАЛЕНКО Иван Гаврилович, р. в 1899 в Городнянском р-не Черниговской обл., ряд., погиб 15.11.1943.

КОВАЛЕВ Дмитрий Кириллович, погиб в 1943.

КОВАЛЬЧУК Савелий Яковлевич, р. в с. Студенка Новгород-Северского р-на Черниговской обл., ряд. в/ч 08939, погиб 21.11.1943.

КОЗЛОВ Сергей, лейт. или серж., погиб в 1943 у пос. Бережистое.

КОЛЕДА Петр Михайлович, р. в Черниговской обл., в/ч 03590, погиб 15.11.1943 в бою за д. Водяное.

Д. К. Ковалев

М. М. Кузнецов

КОРОЛЕВ Александр Григорьевич, р. в Горьковской обл., ряд. в/ч 08939, погиб 20.11.1943.

КОРОТКОВ Александр Ермолаевич, мл. серж. в/ч 56349, умер от ран 17.11.1943.

КОСТЮЧЕНКО Василий Степанович, р. в 1910, ряд. в/ч 41097, погиб 14.11.1943 в бою за д. Осиновка.

КОЩЕЕВ Александр Дмитриевич, серж. в/ч 08330, погиб 20.11.1943.

КРАВЧЕНКО Иван Анисимович, р. в Брагинском р-не Гомельской обл., ряд., погиб 17.11.1943.

КУЗНЕЦОВ Борис Тимофеевич, р. в г. Ачинск Краснодарского края, серж. в/ч 03590, погиб 16.11.1943 в р-не д. Водяное.

КУЗНЕЦОВ Мстислав Михайлович, ст. серж., механик-водитель танка, погиб 14.11.1943 в бою за д. Семеновка.

КУЗЬМИН Петр Федорович, ряд., погиб 14.11.1943 в бою за д. Осиновка.

КУКСА Алексей Яковлевич, ряд. в/ч 08758, погиб 15.11.1943 в р-не д. Осиновка.

КУЛИНЧИК Павел Степанович, ряд. в/ч 03590, погиб 21.11.1943 в р-не д. Летешин.

КУРОЧКИН Николай Михайлович, р. в 1912 в Курской обл., ряд. в/ч 45443, погиб 14.11.1943.

КУТЕНКОВ Иван Степанович, ряд. в/ч 08939, погиб 16.11.1943.

КУТОВОЙ Василий Петрович, ряд. в/ч 08939, погиб 16.11.1943.

КУЧЕРОВ Михаил Григорьевич, р. в 1907 в Ракитнянском р-не Белгородской обл., ряд. в/ч 45443, погиб 16.11.1943.

ЛЕПЕХИН Михаил Иосифович, ряд. в/ч 08758, погиб 22.11.1943.

ЛИМБЕРГ Гурий Владимирович, р. в Киевской обл., ряд. в/ч 56349, умер от ран 17.11.1943.

ЛОБАНОВ Петр Григорьевич, мл. серж. в/ч 73795, погиб 14.11.1943.

ЛЫСЕНКО Петр Ильич, р. в с. Бутовка

А. С. Маркос

С. В. Морякин

Ф. О. Новик

Н. А. Овчинников

Городнянского р-на Черниговской обл., ряд. в/ч 08939, погиб 21.11.1943.

ЛЮБАВИН Алексей Иванович, р. в 1924 во Владимирской обл., серж., умер от ран 24.11.1943.

ЛЯЩЕНКО Константин Федорович, р. в 1923 в с. Певневщина Городнянского р-на Черниговской обл., ряд., погиб 14.11.1943.

МАНДРИЧЕНКО Леонид Григорьевич, р. в 1923 в Кемеровской обл., лейт., погиб 14.11.1943 в бою за д. Осиновка.

МАРКОС Агагаблян Саркисович, погиб в 1943.

МАРЧЕНКО Сергей Ефимович, ряд. в/ч 08939, погиб 16.11.1943.

МАТЮХИН Николай Федорович, р. в д. Горбово Ельнинского р-на Смоленской обл., лейт. в/ч 73795, погиб 14.11.1943.

МИРФАЯЗОВ Фасхи Мирфаязович, лейт., погиб 18.11.1943 в р-не д. Водяное.

МИТЬКОВСКИЙ Григорий Петрович, ряд. в/ч 08939, погиб 21.11.1943.

МОРОЗОВ Дмитрий Иванович, р. в Добрушском р-не Гомельской обл., ряд. в/ч 08939, погиб 16.11.1943.

МОРЯКИН Семен Васильевич, р. в 1907 в Брянской обл., лейт. в/ч 03590, погиб 22.11.1943.

МУКИН Петр Алексеевич, р. в 1900, ряд. в/ч, погиб 21.11.1943.

НЕФЕДОВ Петр Михайлович, р. в 1924 в Вологодской обл., ст. серж. в/ч 15202, погиб 13.11.1943 в бою за д. Грушевка.

НИКИТЕНКО Иван Емельянович, р. в с. Кошелевка Нежинского р-на Черниговской обл., старш. в/ч 15202, погиб 13.11.1943 в бою за д. Осиновка.

НИКОНОВ Сергей Андреевич, ряд. в/ч 03590, погиб 21.11.1943 в р-не д. Летешин.

НИЯЗМАМЕДОВ Тачкамед, Герой Советского Союза (15.1.1944). Родился в 1914 г. в с. Джержирск Кизыл-Арватского р-на Красноводской обл. Из крестьян. Туркмен. Член КПСС с 1943 г. Окончил Ашхабадское педагогическое училище (1939 г.). Работал учителем. На фронте с 1941 г. Помощник командира пулеметного взвода гвардии старший сержант Ниязмамедов отличился в боях за освобождение Комаринского р-на Полесской обл. В ночь на 28.9.1943 г. с пулеметным расчетом переправился через Днепр и выбил врага из укрепления, чем содействовал переправе подразделений полка. Погиб в бою. Именем героя названа школа в с. Чокур Кизыл-Арватского р-на и улица в г. Кизыл-Арват.

В. Ф. Оглоблин

НОВИК Филипп Онуфриевич, погиб в 1943.

НОВИКОВ Стефан Яковлевич, р. в д. Авилово Дмитровск-Орловского р-на Орловской обл., мл. серж. в/ч 03590, погиб 18.11.1943 в д. Водяное.

ОБРАЗ Михаил Сидорович, р. в 1924 в с. Чуйковка Сумской обл., мл. серж. в/ч 49910, погиб 21.11.1943 в р-не д. Осиновка.

ОВЧИННИКОВ Иван Константинович, р. в 1918, лейт. в/ч 08939, погиб 21.11.1943.

ОВЧИННИКОВ Никита Анисович, погиб в 1943.

ОГЛОБЛИН Василий Филиппович, р. в Тамбовской обл., серж. в/ч 03590, погиб 16.11.1943 в бою за д. Водяное.

ПАВЛЕНКО Иван Павлович, р. в Щорском р-не Черниговской обл., ряд. в/ч 03590, погиб 16.11.1943 в бою за д. Водяное.

ПАВЛЕНКО Михаил Радионович, р. в Семеновском р-не Черниговской обл., ряд., погиб 23.11.1943.

ПАВЛОВ Дмитрий Васильевич, ст. серж., умер от ран 23.11.1943 в медсб № 265.

ПАНАСЮК Николай Наумович, р. в 1920 в Кемеровской обл., ряд. в/ч 08939, погиб 21.11.1943.

ПЕРЕКОВЕЦ Александр Николаевич, р. в Городнянском р-не Черниговской обл., ряд. в/ч 08939, погиб 21.11.1943.

ПИВОВАР Алексей Зотович, р. в 1903 в Сосницком р-не Черниговской обл., ряд., погиб 16.11.1943.

ПИЙ Николай Иванович, р. в Щорском р-не Черниговской обл., ряд., умер от ран 23.11.1943 в медсб № 285.

ПИНЧУК Иван Антонович, р. в 1923, ряд. в/ч 20658, погиб 17.11.1943.

ПРИЛУЦКИЙ Сергей Маркович, р. в 1905, ряд., погиб 16.11.1943.

ПУЛАТОВ Наркул, р. в 1922 в Самаркандской обл., ряд., погиб 19.11.1943.

РОЗИНКА Михаил Павлович, ряд. в/ч 08939, погиб 15.11.1943.

РОСИК Иван Лазаревич, р. в Щорском р-не Черниговской обл., в/ч 08939, погиб 21.11.1943.

РУБАН Николай Моисеевич, р. в с. Холмы Сосницкого р-на Черниговской обл., ряд. в/ч 56286, погиб 15.11.1943 в бою за д. Осиновка.

РУБАН Павел Иванович, р. в Новгород-Северском р-не Черниговской обл., ряд. в/ч 03335, погиб 17.11.1943.

РУДИК Сергей Петрович, ряд. в/ч 03590, погиб 23.11.1943 в р-не д. Летешин.

РЯЗАНОВ Петр Григорьевич, р. в 1899 в Белгородской обл., ряд. в/ч 08939, погиб 20.11.1943.

САВЕНКО Александр Павлович, р. в 1923, ряд., погиб 16.11.1943 в бою за д. Дятловка.

САЛАВАТОВ Сабит Закирович, р. в Кашкардарьинской обл. (Узбекистан), серж. в/ч 15386, погиб 14.11.1943 в бою за д. Осиновка.

САТАНИН Михаил Алексеевич, ст. серж. в/ч 20665, погиб 10.11.1943 в бою за д. Грушевка.

СВЯТИН Денис Ефимович, серж. в/ч 20667, погиб 14.11.1943 в бою за д. Осиновка.

СЕЛОСВЕТ Филипп Иванович, р. в 1925 в г. Городня Черниговской обл., ряд. в/ч 03939, погиб 16.11.1943.

СЕМЕНОВ Василий Антонович, р. в 1915, ряд., погиб 21.11.1943.

СИДОРЕНКО Михаил Иванович, р. в с. Рогозки Щорского р-на Черниговской обл., ряд. в/ч 08939, погиб 23.11.1943.

СИКУН Петр Федорович, р. в Городнянском р-не Черниговской обл., ряд. в/ч 03590, погиб 17.11.1943 в д. Водяное.

СИЛАНТЬЕВ Петр Иванович, серж. в/ч 15202, погиб 13.11.1943 в р-не д. Грушевка.

СИНЯВСКИЙ Илларион Павлович, ряд. в/ч 08939, погиб 21.11.1943.

СОКОЛОВ Василий Александрович, р. в 1909, старш. в/ч 73795, погиб 14.11.1943.

А. З. Пивовар

А. Ф. Усольцев

Т. И. Хоменко

СТАРИКОВ Григорий Дмитриевич, ряд., погиб 21.11.1943.

СТАХАНОВ Алексей Михайлович, ряд. в/ч 03590, погиб 15.11.1943 в р-не д. Водяное.

СТЕНАК Иван Ефремович, р. в Городнянском р-не Черниговской обл., ряд. в/ч 03590, погиб 17.11.1943 в р-не д. Водяное.

СТОСЬ Семен Владимирович, ряд. в/ч 56286, погиб 15.11.1943 в р-не д. Осиновка.

СУПРУН Николай Семенович, ряд., погиб 21.11.1943.

ОВЧИННИКОВ Никита Анисович, погиб в 1943.

СУСЛО Иван Михайлович, р. в Черниговской обл., ряд. в/ч 08939, погиб 15.11.1943.

СУЧКОВ Александр Акимович, р. в 1902 во Владимирской обл., серж., погиб 14.11.1943.

ТЕПЛОВ Егор Илларионович, мл. серж., погиб 17.11.1943.

ТИМОФЕЕВ Евгений Михайлович, р. в 1921, ст. серж., погиб 21.11.1943 в р-не д. Осиновка.

ТИХОНОВСКИЙ Гавриил Лаврентьевич, р. в Коропском р-не Черниговской обл., ряд., погиб 17.11.1943 в р-не д. Осиновка.

ТКАЧЕНКО Иван Дмитриевич, ряд. в/ч 41097, погиб 14.11.1943 в бою за д. Осиновка.

ТКАЧЕНКО Петр Кузьмич, р. в 1921 в Ленинградской обл., ст. серж., ком. отд. 114 гв. сп 37 гв. сд, погиб 1.10.1943.

ТОЛОЧКО Николай Иванович, ряд. в/ч 08939, погиб 21.11.1943.

ТОМИЛОВ Алексей Максимович, р. в Екатеринбургской обл., серж. в/ч 45443, погиб 16.11.1943.

ТРУС Иван Иванович, р. в Щорском р-не Черниговской обл., ряд. в/ч 08939, погиб 15.11.1943.

УКРАИНЦЕВ Павел Трофимович, ряд. в/ч 08939, погиб 21.11.1943.

УСОЛЬЦЕВ Афанасий Федорович, р. в Омской обл., ефр. в/ч 08939, погиб 17.11.1943.

ФЕДОСИХИН Иван Дмитриевич, р. в Курской обл., ряд. в/ч 45443, погиб 16.11.1943.

ФИЛАТОВ Константин Васильевич, ряд., погиб 21.11.1943.

ХОМЕНКО Трофим Иванович, р. в 1925 в Щорском р-не Черниговской обл., ряд. в/ч 08939, погиб 21.11.1943.

ЦЫГАНЮК Петр Павлович, р. в Щорском р-не Черниговской обл., ряд. в/ч 08939, погиб 21.11.1943.

ЧЕЛПАНОВ Михаил Васильевич, р. в Архангельской обл., ряд. в/ч 08939, погиб 20.11.1943.

ЧЕРНЕНКО Феодосий Дмитриевич, р. в 1906, ряд. в/ч 08939, погиб 21.11.1943.

ЧЕТВЕРИКОВ Николай Ефимович, старш., погиб 15.11.1943 в бою в д. Осиновка.

ЧИСТАКОВ Иван Кириллович, ряд. в/ч 03590, погиб 21.11.1943 в р-не д. Летешин.

ЧУМАКОВ Григорий Константинович, ст. серж. в/ч 20658, погиб 17.11.1943 в р-не д. Осиновка.

ШВЕЦ Леонтий Ананьевич, р. в 1895 в Сумской обл., ряд. в/ч 03590, погиб 18.11.1943 в д. Водяное.

ШЕЛЕСТ Михаил Зиновьевич, р. в Черниговской обл., ряд. в/ч 41097, погиб 14.11.1943 в бою за д. Осиновка.

ШЕНДРА Алексей Петрович, ряд., в/ч 03590-А, погиб 19.11.1943 в р-не д. Водяное.

ШЕНЬКО Иван Моисеевич, р. в с. Рогозки Щорского р-на Черниговской обл., ряд. в/ч 02590-А, погиб 19.11.1943 в р-не д. Водяное.

ШЕРЕМЕТ Андрей Михайлович, ряд. в/ч 03590, погиб 18.11.1943 в р-не д. Водяное.

ШЕРОМОВ Алексей Дмитриевич, р. в 1919 в Кировской обл., серж. 1285 сп, погиб 20.11.1943.

ШИБУН Иван Григорьевич, р. в Репкинском р-не Черниговской обл., ряд. в/ч 08939, погиб 21.11.1943.

ШКРЕПКО Степан Григорьевич, ряд. в/ч 41097, погиб 14.11.1943 в бою за д. Осиновка.

ШЛЯПИН Алексей Ефимович, мл. лейт. 236 Нарчинского сп, погиб 15.11.1943.

ШОКАЛО Михаил Яковлевич, р. в 1915 в с. Дейманова Пирятского р-на Полтавской обл., ряд., погиб 21.11.1943 в р-не д. Осиновка.

ЭПШТЕЙН Вилл Лазаревич, ст. серж. в/ч 15252, погиб 14.11.1943 в бою за д. Осиновка.

ЯЛИН Иван Егорович, р. в 1915, ряд. в/ч 08939, погиб 20.11.1943.

Л. А. Швец

М. Я. Шокало

ЯНШИН Михаил Михайлович, ряд. в/ч 08939, погиб 17.11.1943.

В 1961 г. на братской могиле установлен памятник — скульптура воина, с двух сторон ее в 1977 г. — 2 стелы.

ЗАХОРОНЕНИЕ В ДЕРЕВНЕ ГОНЧАРОВКА

АБРАМОВ Александр Николаевич, р. в д. Солтаново Истринского р-на Московской обл., ряд. в/ч 30637, погиб 13.11.1943 в бою за д. Кузьминка.

АЛИФЕРЕНКО Александр Иванович, р. в г. Энгельс Саратовской обл., серж. 194 Речицкой сд 48 А, погиб 11.11.1943.

АНДРИЯНОВ Петр Потапович, серж. 13 сп, погиб в ноябре 1943 в р-не д. Кузьминка.

БАЛАШЕВ Петр Владимирович, лейт. 194 Речицкой сд 48 А, погиб 11.11.1943.

БЕГУН Лука Сергеевич, ряд. в/ч 08939, погиб 13.11.1943 в бою за д. Кузьминка.

БОЛКУНОВ Сергей Свиридович, ряд. в/ч 15886, погиб 11.11.1943.

БОРОДАЧЕНКО Федор Афанасьевич, ряд. в/ч 30637, погиб 14.11.1943 в бою за д. Кузьминка.

БОРТЕНЕВ Сергей Иванович, ряд. в/ч 15386, погиб 11.11.1943.

БУДЬКОВ Никита Самойлович, ряд. в/ч 49910, погиб 14.11.1943.

ВАЩЕЙСКИЙ Владимир Афанасьевич, р. в Новгород-Северском р-не Черниговской обл., ряд. в/ч 08939, погиб 14.11.1943 в р-не д. Кузьминка.

ВЕРЕНЦОВ Николай Фотиевич, ряд. 194 Речицкой сд, погиб 14.11.1943.

ВОБЛЕНКО Яков Ефимович, ряд. 1285 сп, погиб 17.11.1943.

ВОЛОБУЕВ Григорий Трофимович, р. в Кемеровской обл., мл. серж., 237 гв. сп 76 гв. сд 28 А, погиб 13.11.1943.

ВОЛОШКО Михаил Андреевич, ряд. в/ч 15386, погиб 11.11.1943.

ВОСКОБОЙЩИК Ефим Иосифович, ряд. в/ч 08939, погиб 12.11.1943.

ГАЛАК Александр Ефимович, р. в 1911 в Конотопском р-не Сумской обл., ряд. в/ч 15386, погиб 13.11.1943.

ГАЛКОВСКИЙ Петр Константинович, ряд., погиб 14.11.1943.

ГАТЫНЮК Михаил Дорофеевич, ст. лейт. 194 Речицкой сд 48 А, погиб 12.11.1943.

ГОЛУБКОВ Алексей Дмитриевич, ст. серж. 194 Речицкой сд 48 А, погиб 11.11.1943.

ГОНЧАРЕНКО Василий Фомич, р. в 1922 в Белопольском р-не Сумской обл., серж., погиб 11.11.1943.

ГОРДЕЕВ Владимир Николаевич, р. в 1903, ряд. 36 гв. сп 14 гв. сд, погиб 11.11.1943.

ГРОМЕНКО Павел Артемович, ряд. в/ч 15386, погиб 11.11.1943.

ГУБАРЕВ Василий Дмитриевич, гв. лейт., погиб 11.11.1943.

ГУРА Михаил Ефимович, р. в д. Архангельское Бутурлиновского р-на Воронежской обл., ряд. в/ч 15386, погиб 11.11.1943.

ГУСЕВ Василий Петрович, р. в Саратовской обл., серж. 194 Речицкой сд 48 А, погиб 11.11.1943.

ДАНИЛЬКЕВИЧ Николай Александрович, р. в Ростовской обл., лейт. в/ч 77136, погиб 12.11.1943.

ДВОРНИК Петр Павлович, ряд. в/ч 08939, погиб 21.11.1943 в р-не д. Кузьминка.

ДОЛГОВ Дмитрий Григорьевич, р. в 1921 в Донецкой обл., ефр., погиб 12.11.1943.

ЕГОРОВ Иван Васильевич, р. в 1923, серж., погиб в ноябре 1943.

ЕЛКИН Анатолий Степанович, р. в Екатеринбургской обл., ряд. 194 Речицкой сд 48 А, погиб 11.11.1943.

ЕМЕЛЬЯНОВ Николай Иванович, р. в Барнаульской обл., кап., погиб 12.11.1943.

ЖИЛЯКОВ Николай Васильевич, ст. серж. в/ч 20658, погиб 13.11.1943.

ЗАГОСКИН Дмитрий Никифорович, р. в 1916, серж., погиб 12.11.1943.

ЗАЯЦ Григорий Иванович, ряд. в/ч 41097, погиб 14.11.1943.

ЗАЯЦ Павел Минович, р. в с. Петровка Городнянского р-на Черниговской обл., ряд. в/ч 08939, погиб 12.11.1943 в бою за д. Кузьминка.

ИВАНОВ Анатолий Иванович, р. в д. Гряды Вышневолочского р-на Калининской обл., ст. серж. 194 Речицкой сд 48 А, погиб 12.11.1943 в бою за д. Кузьминка.

ИВАШИН Дмитрий Иванович, ряд. в/ч 41097, погиб 14.11.1943.

ИЛИКБЕТОВ Газиз Загидуллинович, р. в 1925 в Челябинской обл., ряд., погиб в ноябре 1943.

ИСАЕВ Александр Николаевич, майор 43 сп 106 сд, погиб 17.11.1943.

КАМАЛОВ Абдулла, р. в 1915, ряд. в/ч 15386, погиб 11.11.1943.

КАРИХ Иван Васильевич, р. в 1918 в Иркутской обл., ряд. в/ч 15386, погиб 11.11.1943.

П. М. Заяц

Ф. Е. Кошелев

КАРТАВЫЙ Аким Антонович, ряд., погиб 13.11.1943 в бою за д. Кузьминка.

КИСЕЛЬ Михаил Трофимович, р. в с. Лубянка Городнянского р-на Черниговской обл., ряд. в/ч 08939, погиб 13.11.1943 в бою за д. Кузьминка.

КЛОКОВ Николай Иванович, р. в 1924 в д. Софино Никольского р-на Воронежской обл., ефр., погиб в ноябре 1943.

КОВЕШЕВ Дмитрий Кириллович, р. в 1906, ряд., погиб 13.11.1943 в бою за д. Кузьминка.

КОНЕК Петр Варфоломеевич, ряд. 1285 сп, погиб 17.11.1943.

КОРИКОВ Анатолий Ефимович, р. в 1921 в д. Кодиково Тобольского р-на Тюменской обл., ст. серж., погиб в ноябре 1943.

КОСТИН Лукьян Степанович, серж. в/ч 08758, погиб 15.11.1943 в р-не д. Кузьминка.

КОШЕЛЕВ Федор Егорович, р. в 1925 в д. Кривое Курганской обл., ряд. 194 Речицкой сд 48 А, погиб 11.11.1943 в бою за д. Гончаров Подел.

КРАВЧЕНКО Иван Павлович, ряд. 170 сд 42 ск 48 А, погиб 16.11.1943 в бою у д. Кузьминка.

КРИВАШОВ Анатолий Максимович, р. в 1919, ефр., погиб 12.11.1943 в бою за д. Гончаров Подел.

КУЛЕМЕНТЬЕВ Карп Николаевич, р. в 1925, ряд., погиб 11.11.1943 в бою за д. Гончаров Подел.

КУЗНЕЦОВ Ростислав Владиславович, ряд., погиб 11.11.1943 в бою за д. Кузьминка.

КУТИЛЬ Дмитрий Степанович, ряд. в/ч 15386, погиб 13.11.1943 в бою за д. Гончаров Подел.

ЛАГИНИН Григорий Иванович, ряд., погиб 12.11.1943 в бою за д. Кузьминка.

ЛАГОВСКИЙ Загфрид Александрович, гв. серж. в/ч 06680, погиб 10.11.1943 в бою за д. Кузьминка.

ЛЕМЕШ Тит Алексеевич, р. в 1902 в Приморском крае, ряд. в/ч 15386, погиб 11.11.1943 в бою за д. Гончаров Подел.

ЛИФОРЕНКО Иван Ефимович, ефр. в/ч 62122, погиб 21.11.1943.

Н. П. Лобас

Г. А. Перфильев

ЛОБАС Никита Петрович, ряд. в/ч 15386, погиб 13.11.1943 в бою у д. Гончаров Подел.

ЛУКАШЕНКО Тимофей Игнатьевич, р. в Городнянском р-не Черниговской обл., ряд. в/ч 08939-А, погиб 13.11.1943 в бою за д. Кузьминка.

ЛУНЕВ Артем Данилович, ряд. в/ч 08758, погиб 12.11.1943 в бою за д. Кузьминка.

МАКАРОВ Семен Андреевич, ефр. в/ч 64128-А, погиб 15.11.1943 в бою у д. Кузьминка.

МАЛКИН Сергей Николаевич, ряд. в/ч 15386, погиб 11.11.1943 в бою за д. Гончаров Подел.

МАЛЮТИН Петр Константинович, ряд. в/ч 49910, погиб 15.11.1943 в бою у д. Кузьминка.

МАНУЙЛЕНКО Алексей Петрович, ряд. в/ч 49910, погиб 13.11.1943 в бою за д. Кузьминка.

МАРТЬЯНОВ Степан Степанович, р. в 1912, ряд., погиб 13.11.1943 в бою за д. Кузьминка.

МАТВИЕНКО Александр Андреевич, р. в 1895, ряд., погиб 13.11.1943 в бою за д. Кузьминка.

МАТОВ Николай Федосьевич, р. в Городнянском р-не Черниговской обл., ряд. в/ч 08939, погиб 14.11.1943 в бою за д. Кузьминка.

МЕДНИКОВ Павел Яковлевич, ефр., погиб 11.11.1943 в бою за д. Гончаров Подел.

МЕДЯНЦЕВ Дмитрий Федорович, р. в д. Лебяжье Ульяновской обл., серж. в/ч 06685, погиб 11.11.1943 в бою за д. Гончаров Подел.

МЕРКУЛОВ Александр Васильевич, р. в. г. Сызрань, ряд., погиб 14.11.1943 в бою за д. Кузьминка.

НАГОРНЫЙ Дмитрий Максимович, р. в Городнянском р-не Черниговской обл., ряд. 1286 сп, погиб 17.11.1943.

НАУМОВ Григорий Захарович, ст. серж. в/ч 31781, погиб 11.11.1943 в бою за д. Гончаров Подел.

НЕСТЕРОВ Василий Сергеевич, р. в д. Большие Озерки Плавского р-на Тульской обл., ряд., погиб 14.11.1943.

НИКИФОРОВ Николай Прокофьевич, лейт. в/ч 11622, погиб 11.11.1943 в бою у пос. Бережистое.

ОРЛОВ Иван Федорович, р. в 1914, кап. 193 Днсд 105 ск 65 А, погиб 12.11.1943 в бою за д. Гончаров Подел.

ОХРОМЕНКО Иван Трофимович, р. в 1899 в с. Дубовязовка Сумской обл., ряд. в/ч 15386, погиб 12.11.1943 в бою за д. Гончаров Подел.

ПАНТЕЛЕЕВ Федор Николаевич, мл. лейт. в/ч 08758, погиб 14.11.1943 в бою у д. Кузьминка.

ПЕРФИЛЬЕВ Григорий Александрович, р. в 1925 в д. Сидорово Новокузнецкого р-на Кемеровской обл., ст. серж. в/ч 25790, погиб 10.11.1943 в бою за д. Кузьминка.

ПЕТРОВ Федор Маркулович, р. в 1902, серж., погиб 13.11.1943 в бою у д. Кузьминка.

ПЕТРЯЕВ Тихон Сергеевич, р. в Павловском р-не Воронежской обл., серж. в/ч 4622, погиб 11.11.1943 в бою у пос. Бережистое.

ПИРОГОВ Владимир Григорьевич, р. в Московской обл., ряд. в/ч 30670, погиб в ноябре 1943 в р-не д. Кузьминка.

ПОНОМАРЕВ Григорий Алексеевич, ряд. 194 Речицкой сд 48 А, погиб в бою за д. Гончаров Подел.

ПОРТНЯГИН Алексей Николаевич, ст. серж. 194 Речицкой сд 48 А, погиб 10.11.1943 в бою за д. Кузьминка.

ПРОКОПЕНКО Иван Михайлович, серж., погиб 10.11.1943 в бою за д. Кузьминка.

РОМАНОВ Александр Петрович, серж., погиб 11.11.1943 в бою за д. Гончаров Подел.

САЛОВ Зосим Филиппович, р. в 1896 в с. Соловьевка Климовичского р-на Брянской обл., ряд., погиб 17.11.1943.

СЕРЕНКОВ Егор Афанасьевич, р. в Добрушском р-не Гомельской обл., ряд. в/ч 08939, погиб 12.11.1943 в бою за д. Кузьминка.

СЫСОВ Дмитрий Дмитриевич, р. в Черниговской обл., ряд. в/ч 49910, погиб 16.11.1943 в бою у д. Кузьминка.

СКОБЛИК Иван Борисович, ряд. в/ч 30837, погиб 14.11.1943 в бою у д. Кузьминка.

СМИРНОВ Федор Тимофеевич, ст. лейт. 354 Калинковичской Краснознаменной сд 105 ск 65 А, погиб 15.11.1943 в бою у д. Кузьминка.

СТУЛОВ Александр Михайлович, серж. в/ч 15386, погиб 11.11.1943 в бою за д. Гончаров Подел.

СТУПАК Алексей Никитич, ряд. в/ч 49910, погиб 16.11.1943 в бою у д. Кузьминка.

СУШКОВ Василий Федорович, лейт. 16 гв. тбр 1 гв. тк 65 А, ком. танка, погиб 14.11.1943.

ТАБАТЧИКОВ Лаврентий Арсентьевич, ряд. в/ч 49910, погиб 15.11.1943 в бою у д. Кузьминка.

ТАРАНЦЕВ Архип Осипович, ряд. 146 минп, погиб 11.11.1943 в бою за д. Кузьминка.

ТАШКИН Александр Иванович, р. в 1914 в г. Орел, ст. лейт. 1285 сп 60 сд, погиб 15.11.1943 в бою у д. Кузьминка.

ТИТАРЕВСКИЙ Терентий Абрамович, серж. 1285 сп 60 сд, погиб 15.11.1943 в бою у д. Кузьминка.

ТИТОВ Николай Федосович, ряд., погиб 14.11.1943 в бою у д. Кузьминка.

ТКАЧУК Леонид Матвеевич, р. в 1918, мл. серж., погиб 11.11.1943 в бою у д. Гончаров Подел.

УСПАНОВ Лугашбай, р. в Каракалпакии, ряд. в/ч 15386, погиб 11.11.1943 в бою у д. Гончаров Подел.

ФАДЕЕВ Федор Михайлович, р. в Макеевском р-не Донецкой обл., серж., погиб 14.11.1943.

ФАЙКОВ Михаил Александрович, ст. лейт., погиб 14.11.1943 в бою у д. Кузьминка.

ХАРЧЕНКО Виктор Григорьевич, ряд. 479 сп 149 сд, погиб 15.11.1943.

ХМЕЛЕВСКИЙ Николай Сидорович, ряд. в/ч 15386, погиб 12.11.1943 в бою у д. Гончаров Подел.

ХМЕЛЬНИЦКИЙ Стефан Тимофеевич, лейт. 237 гв. сп 76 гв. сд 28 А, погиб 13.11.1943 в бою за д. Гончаров Подел.

ХОДЖАЕВ Исматун Рахматуллович, р. в Туркмении, мл. серж., погиб 15.11.1943 в бою у д. Кузьминка.

ХОМЕНКО Николай Павлович, р. в с. Иваньково Коропского р-на Черниговской обл., ряд., погиб 13.11.1943 в бою за д. Гончаров Подел.

ЧУМАРЕВ Юрий Исакович, р. в 1923 в Татарии, серж. 143 минп, погиб 11.11.1943 в бою за д. Кузьминка.

ШАТИЛО Архип Митрофанович, р. в с. Солоновка Городнянского р-на Черниговской обл., ряд. в/ч 08939, погиб 13.11.1943.

ШЕВЦОВ Григорий Николаевич, р. в 1901, ряд., погиб 13.11.1943 в бою за д. Кузьминка.

ЩЕРБИНА Василий Петрович, р. в 1912, ряд., погиб 13.11.1943 в бою за д. Кузьминка.

ЮРКИН Иван Егорович, ряд., погиб 14.11.1943.

ЯРОВОЙ Виктор Леонтьевич, р. в Кировоградской обл., серж., погиб 12.11.1943 в бою за д. Бережистое.

В братской могиле похоронены 275 бойцов и офицеров Красной Армии. Не названные в списке — не известны.

В 1959 г. на могиле установлен обелиск.

ЗАХОРОНЕНИЕ В ДЕРЕВНЕ ДУХАНОВКА

БАРАБАШ Анатолий Антонович, р. в Борзнянском р-не Черниговской обл., ряд. 32 Брестского гв. сп 12 гв. сд 48 А, погиб 15.11.1943.

БАЙБАКОВ Анатолий Емельянович, р. в 1924 в Орловской обл., ефр. в/ч 70494, погиб 17.11.1943.

ВАСИН Павел Степанович, ряд. 32 гв. сп, погиб 15.11.1943.

ВОРОБЕЙ Василий Кузьмич, р. в Черниговской обл., ряд. в/ч 02991, умер от ран 28.11.1943.

ГОЛУБЬ Иван Федорович, р. в с. Христофоровка Баштанского р-на Николаевской обл., серж., погиб 20.11.1943.

КОРОЛЕВ Дмитрий Васильевич, ефр. 32 гв. сп, погиб 15.11.1943.

Т. Г. Лях

ЛЯХ Тимофей Григорьевич, ряд. 57 сп, погиб 16.11.1943.

САЛЬНИКОВ Карп Григорьевич, р. в 1918 в с. Золотаревка Кировоградской обл., ст. лейт. в/ч 64184, погиб 14.11.1943.

ФЕДОРИНОВ Сергей Харитонович, р. в Орловской обл., ефр. в/ч 70494, погиб 17.11.1943.

В братской могиле похоронены свыше 40 бойцов и офицеров Красной Армии. Не названные в списке — не известны.

В 1950 г. на могиле установлена стела.

ГЛЫБОВСКИЙ СЕЛЬСОВЕТ

ЗАХОРОНЕНИЕ В ДЕРЕВНЕ ГОРВАЛЬ

АВАГИМЯН Николай Григорьевич, р. в Нагорно-Карабахской АО, ряд. в/ч 36420, умер от ран 28.11.1943.

АЛАМПИЕВ Николай Григорьевич, р. в д. Корма Добрушского р-на Гомельской обл., ряд. в/ч 63523, умер от ран 27.11.1943.

АЛЕНИЧЕВ Николай Егорович, р. в Орловской обл., ряд. в/ч 23940, погиб 23.12.1943.

АХМУРАТОВ Урония, ряд. 717 сп 170 сд 42 ск 48 А. Умер от ран 9.12.1943 в медсб № 154.

БАХТИН Иван Григорьевич, ст. серж. в/ч 36480, умер от ран 27.11.1943.

БЕКАРУЧЕНКО Петр Петрович, р. в Кромском р-не Орловской обл., ряд. в/ч 23940, погиб 23.1.1943.

БЕСХЛЕБНОВ Иван Алексеевич, р. в 1922, ст. лейт., ком. взвода 104 габр, погиб 6.12.1943.

БОРИСЕНКО Иван Логвинович, р. в Новозыбковском р-не Брянской обл., ряд. в/ч 3662, умер от ран 27.11.1943.

БОЧКОВ Петр Федорович, р. в Орловской обл. в 1924, ряд., погиб 23.11.1943.

ВАСКОВЦОВ Михаил Парфенович, р. в Добрушском р-не Гомельской обл., ряд. в/ч 29580, умер от ран 21.11.1943.

ВОЛКОВ Федор Никитич, р. в Добрушском р-не Гомельской обл., ряд. 717 сп 170 сд 42 ск 48 А, погиб 23.11.1943.

ГАВРИКОВ Николай Андреевич, ст. лейт., погиб 17.11.1943.

ГАЛОВ Иван Александрович, р. в 1914 в д. Улуковье Гомельского р-на Гомельской обл., ряд. 717 сп 170 сд 42 ск 48 А, умер от ран 26.11.1943

ГАПУРОВ Самсак, ряд. 457 сп, погиб 13.11.1943.

ГОМОЗОВ Иван Иванович, р. в 1907 в г. Калинин, ряд., погиб 22.11.1942.

ГРИШКОВЦОВ Иван Тарасович, р. в Добрушском р-не Гомельской обл., ряд., погиб 15.1.1944.

ГРИЩЕНКО Наум Ефимович, красноармеец 319 сп, умер от ран 26.11.1943 в медсб № 154.

ДРОБЫШЕВ Александр Евдокимович, р. в Брянской обл., ряд. в/ч 36420, умер от ран 29.11.1943.

ЕРОШЕНКО Дмитрий Евстратович, р. в Добрушском р-не Гомельской обл., ряд. 717 сп 170 сд 42 ск 48 А, умер от ран 28.11.1943.

ЕРОШЕНКО Давид Антонович, р. в с. Поповка Новгород-Северского р-на Черниговской обл., мл. серж. в/ч 36480, умер от ран 26.1.1943.

КАБЫШ Петр Данилович, красноармеец 6 лыжного батальона, умер от ран 26.11.1943 в медсб № 154.

КАЛАНЧИН Андрей Степанович, ряд. в/ч 14359, погиб 22.11.1943.

КАМРУКОВ Кирилл Иванович, р. в 1906 в пос. Знамя Труда Гомельского р-на Гомельской обл., ряд., умер от ран 26.11.1943.

КАСЬЯНОВ Василий Иванович, красноармеец, умер от ран 25.11.1943 в медсб № 154.

КОКТА Григорий Данилович, р. в 1926 в с. Домотканово Новгород-Северского р-на Черниговской обл., ряд. 717 сп 170 сд 42 ск 48 А, погиб 22.11.1943.

КОПЫЛОВ Михаил Архипович, р. в Шуйском р-не Ивановской обл., ряд. 717 сп 170 сд 42 ск 48 А, умер от ран 27.11.1943.

КОСОБУКИН Терентий Иванович, р. в Добрушском р-не Гомельской обл., серж. 194 Речицкой сд 48 А, умер от ран 25.11.1943.

КОЧАНОВ Терентий Кондратьевич, р. в Орловской обл., ряд. 717 сп 170 сд 42 ск 48 А, умер от ран 9.12.1943.

КУЗЕРО Семен Малахович, р. в Новозыбковском р-не Брянской обл., ряд. 717 сп 170 сд 42 ск 48 А, умер от ран 28.11.1943.

КУЛАГА Павел Васильевич, р. в Новгород-Северском р-не Черниговской обл., ряд. в/ч 36402, умер от ран 26.11.1943.

ЛЕВЧЕНКО Василий Иванович, красноармеец 6 лыжного батальона, умер от ран 24.11.1943 в медсб № 154.

ЛУСКАРЬ Сергей Павлович, ряд. в/ч 33420, погиб 1.12.1943.

МАЛЬЦЕВ Иван Артемович, р. в 1906 в Добрушском р-не Гомельской обл., умер от ран 30.1.1943 в медсб № 154.

МОИСЕЕНКО Владимир Егорович, р. в Новгород-Северском р-не Черниговской обл., ряд. 194 Речицкой сд 48 А, погиб 21.11.1943.

ОВЧИННИКОВ Василий Александрович, р. в 1918, ст. серж. в/ч 18069, погиб 13.5.1944.

ОПРИШКО Николай Алексеевич, р. в Городнянском р-не Черниговской обл., ряд. в/ч 36420, умер от ран 24.11.1943.

ОСТРИК Илья Авакумович, р. в Новгород-Северском р-не Черниговской обл., ряд. в/ч 36420, умер от ран 27.11.1943.

ПЕКАНТНЫЙ Михаил Иванович, красноармеец 717 сп 170 сд 42 ск 48 А, умер от ран 26.11.1943 в медсб № 154.

ПОДСТРЕЛЬНОВ Алексей Александрович, р. в Ярославской обл., серж. в/ч 23940, погиб 23.11.1943.

ПРОНИН Дмитрий Никитович, р. в Кромском р-не Орловской обл., ряд., умер от ран 30.11.1943.

РЕДЬКИН Николай Матвеевич, ефр., умер от ран 3.12.1943.

РУДНИК Лаврентий Пантелеевич, р. в 1901, красноармеец 391 сп, умер от ран 30.11.1943 в медсб № 154.

РЫЖКОВ Михаил Данилович, мл. серж., погиб 12.1.1944.

САТМАРОВ Бара, р. в 1924, красноармеец, умер от ран 28.11.1943.

СЕМОВ Дмитрий Иванович, р. в 1908 в Курской обл., ряд., погиб 26.11.1943.

СЕРЖЕНКО Георгий Иванович, р. в 1909 в Предгорном р-не Ставропольского края, ст. лейт., погиб 25.11.1943.

СИДОРОВ Константин Григорьевич, р. 194 Речицкой сд 48 А, погиб 25.11.1943.

СИЛАКОВ Аркадий Иванович, р. в Курской обл., ряд. в/ч 29580, погиб 29.11.1943

СМАХТИН Михаил Дмитриевич, р. в 1921 в Щигровском р-не Курской обл., мл. серж. 194 Речицкой сд 48 А, умер от ран 26.11.1943.

СНИГИРЕВ Ефим Михайлович, р. в Москве, ряд. в/ч 11017, умер от болезни 3.1.1944.

ТЕРЕНТЬЕВ Николай Семенович, р. в Пензенской обл., ряд. в/ч 36420.

ТКАЧЕВ Василий Моисеевич, р. в Калужской обл., ряд. в/ч 36420, умер от ран 30.11.1943.

ТУЖИК Федос Андреевич, р. в Новгород-Северском р-не Черниговской обл., ряд. в/ч 36420, умер от ран 26.11.1943.

ТУПИЦА Петр Егорович, р. в Новгород-Северском р-не Черниговской обл., ряд., умер от ран 21.11.1943.

ХАЛМЕТОВ Калимула, р. в Пензенской обл., ряд. в/ч 36420, умер от ран 28.11.1943.

ХРУЛЕВ Михаил Иванович, р. в Орловской обл., 717 сп 170 сд 42 ск 48 А, умер от ран 28.11.1943.

ШЕЛОМАВСКИЙ Василий Иванович, р. в 1922 в Новозыбковском р-не Брянской обл., ряд., погиб 26.11.1943.

На могиле установлен обелиск.

ЗАХОРОНЕНИЕ В ДЕРЕВНЕ ВОЛОДАРСК

ДАНИЛОВ Анатолий Константинович, ряд. в/ч 02249, погиб 24.11.1943.

ДИМОВ Андрей Георгиевич, ряд. 109 сп 74 сд 65 А, погиб 20.11.1943.

КИРЬЯНОВ Андрей Антонович, р. в 1904, ряд., умер от ран 23.11.1943.

КОНОВАЛОВ Андрей Савельевич, р. в 1912, ряд., умер от ран 23.11.1943.

КОРЖЕЛЕВ Михаил Васильевич, р. в д. Головинцы Гомельского р-на Гомельской обл., ряд. в/ч 23940, погиб 23.11.1943.

МЕЗЕНЦЕВ Никита Степанович, ряд., погиб 24.11.1943.

ПОЛИВАЧ Владимир Трофимович, р. в д. Лиски Речицкого р-на Гомельской обл., ряд., погиб в 1943.

ШИЛИМИН Михаил Петрович, ряд. 109 сп 74 сд 65 А, погиб 22.11.1943 в р-не д. Святое.

Всего в братской могиле дер. Володарск похоронены 34 воина Красной Армии. Не названные в списке — не известны.

В 1959 г. на могиле установлена стела.

ЗАХОРОНЕНИЕ В ДЕРЕВНЕ ПОДОЛЕСЬЕ

БЕЛОУС Алексей Павлович, р. в 1907, ряд., погиб 6.1.1944.

ВОРОНКОВ Иван Степанович, р. в д. Красная Роща Кромского р-на Орловской обл., ряд. 157 погранвойск НКВД, погиб в 1941.

ГРЕБЕНИК Константин Иванович, р. в Конотопском р-не Сумской обл., старш. в/ч 08283, умер от болезни 20.1.1944.

ДРУЖЕНКОВ Иван Емельянович, ряд. 616 сп 194 Речицкой сд 48 А, умер от болезни 4.2.1944.

ДУРОВЕЦ Иван Васильевич, ряд. 409 сп 137 сд 42 ск 48 А, погиб в ноябре 1943.

КАРАСЕВ Иван Николаевич, р. в Московской обл., ряд., умер от болезни 4.2.1944 в полевом госпитале № 2306.

КОЛЕНТЬЕВ Дмитрий Николаевич, р. в Куйбышевской обл., ст. серж., ком. отд 658 сп 218 сд, умер от ран 24.1.1944.

ЛЕВЧЕНКО Борис Павлович, ряд., погиб в 1943.

МИЧУРИН Александр Федорович, р. в Ярославской обл., ряд., умер от болезни в полевом госпитале № 2303.

МОРОЗОВ Николай Прохорович, р. в 1900 в д. Горивода Речицкого р-на Гомельской обл., ряд. 409 сп 137 сд 42 ск 48 А, умер от ран 29.1.1944 в полевом госпитале № 2306.

РОДИОНОВ Григорий Петрович, р. в Курской обл., серж., погиб 15.1.1944.

САНГИНОВ Джура, р. в 1921 в Таджикистане, мл. серж. в/ч 32155, погиб в 1943.

СТАРОДУБЦЕВ Павел Трофимович, р. в 1924, погиб 16.11.1943.

ШАРИПОВ Саид, р. в 1905 в Таджикистане, ряд. 372 сп, погиб 14.1.1944.

В 1947 г. на братской могиле установлен обелиск.

ДЕМЕХОВСКИЙ СЕЛЬСОВЕТ

ЗАХОРОНЕНИЕ В ДЕРЕВНЕ ДЕМЕХИ

АЛЕКСЕЕВ Николай Иванович, мл. серж. 15 Мозырской гв. кд 7 гв. кк, погиб 14.11.1943 в бою за д. Коростень.

АНДРЮША Борис Никифорович, р. в Тернопольской обл., мл. серж. 15 Мозырской гв. кд 7 гв. кк, погиб 17.11.1943 в р-не д. Коростень.

АПЛЕТАЛИН Евгений Михайлович, лейт. ком. сап. взвода, погиб 18.11.1943 в р-не д. Подмостье.

АРТЕМЕНКО Никита Семенович, мл. серж. в/ч 44378, погиб 15.1.1944.

АРТЕМЕНКО Николай Семенович, р. в 1905, мл. серж., погиб 14.1.1944.

БАННИКОВ Петр Михайлович, р. в 1918, ряд., умер от ран 10.11.1943.

БАРАНОВ Василий, р. в 1921 в д. Молчаны Речицкого р-на Гомельской обл., ряд., умер от ран 13.12.1943.

БЕЛОЗУБОВ Михаил Николаевич, р. в 1923 в Волгоградской обл., серж., погиб 17.11.1943.

БОЙКО Антон Андреевич, р. в 1900, ряд. в/ч 44796, умер от ран 14.12.1943.

БРИЖЕВСКИЙ Федор Данилович, ряд. в/ч 14774, умер от ран 25.2.1944.

БУЙНЫЙ Яков Петрович, р. в 1916 в Новозыбковском р-не Брянской обл., ряд., погиб 9.5.1944.

ВАЛОВ Александр Федорович, серж. 7 гв. кк, погиб 18.11.1943 в р-не д. Капоровка.

ВЕЛИЧКО Василий Сергеевич, р. в Светлогорском р-не Гомельской обл., ряд. в/ч 44774, умер от ран 14.1.1944.

ВЕПРЕВА Муза Леонидовна, р. в Кировской обл., ряд. 41 зенитно-пулеметного полка, погибла 26.3.1944 при бомбежке эшелона на ст. Демехи.

ВИСХАНОВ Ахмед, р. в Чечено-Ингушетии, ряд. в/ч 35646, погиб 15.11.1943 в бою за д. Будка.

ВОРОБЬЕВА Мария Трофимовна, р. в Татарии, ряд. 41 зенитно-пулеметного полка, погибла 26.3.1944.

ГОРБАНЕВ Григорий Юрьевич, р. в 1912 в Краснодарском крае, майор 1 Речицко-Калинковичской ордена Суворова гв. мсбр, погиб в 1943 в р-не д. Будка.

ГОЛУШКО Алексей Иванович, р. в 1908 в с. Ново-Васильевское Сумской обл., ряд., погиб 14.11.1943 в бою за д. Коростень.

ГОРБАТЕНКО Никифор Назарович, ряд., умер от ран 17.11.1943.

ГОСТЯЕВ Петр Семенович, р. в 1925 в Пензенской обл., ряд., умер от болезни 27.1.1944.

ЕЛАГИН Илья Алексеевич, ряд., умер от ран 8.12.1943 в полевом госпитале № 01165.

ЕРМАКОВ Василий Владимирович, р. в 1921 в Оренбургской обл., серж., погиб 12.11.1943.

ЕРМОЛОВЕЦ Сергей Семенович, р. в 1902, ряд., умер от ран 12.11.1944 в полевом госпитале № 485.

ЖЕДЯЕВ Александр Михайлович, р. в 1903, старш. в/ч 23961, погиб 17.11.1943 в бою за д. Коростень.

ЖОЛОБОВ Петр Александрович, р. в 1925 в Анинском р-не Воронежской обл., ряд., погиб 20.1.1944.

ЗАЧЕСОВ Николай Николаевич, ст. лейт. в/ч 28278, умер от ран 17.11.1943.

ЗИГАНШИНА Мария Зигановна, ряд. 41 зенитно-пулеметного полка, погибла 26.3.1944.

ЗОТОВ Александр Петрович, серж. в/ч 68567, погиб 26.3.1944.

ИЛЬИЧЕВ Алексей Петрович, р. в 1908, мл. серж., погиб 13.12.1943.

ИЛЮШКИН Степан Николаевич, связист, умер от ран 18.1.1944 в полевом госпитале № 485.

КАЛОША Николай Степанович, ряд. в/ч 23961, погиб 17.11.1943 в бою за д. Коростень.

КАРПОВ Александр Васильевич, р. в 1911 в Пермской обл., кап. в/ч 28278, умер от ран 18.11.1943.

КАЦУРО Александр Петрович, ряд. в/ч 44774, умер от болезни 3.2.1944.

КЕКУХ Яков Никитич, р. в Семеновском р-не Черниговской обл., ряд. в/ч 41171, умер от ран 26.6.1944.

КОЙТЕВ Семен Григорьевич, р. в 1924 в с. Стариково Белгородской обл., ряд. в/ч 35619, погиб 15.11.1943 в бою за пос. Прудище.

КОТОВА Валентина Георгиевна, р. в 1921 в д. Князево Боровиковского с/с Костромской обл., ряд. 41 зенитно-пулеметного полка, погибла 12.4.1944.

КУЗНЕЦОВ Василий Игнатьевич, р. в 1914, ст. серж., погиб 12.11.1943.

ЛЕТУНОВ Василий Семенович, р. в Кировской обл., мл. лейт., погиб 14.11.1943 в бою за д. Коростень.

ЛИПАТОВ Иван Михайлович, ряд., умер от ран 4.12.1943 в полевом госпитале № 37.

ЛЯХ Тимофей Григорьевич, р. в 1921 в Семеновском р-не Черниговской обл., ряд., погиб 17.11.1943.

НЕСТЕРЕНКО Анатолий Иванович, ряд., погиб 13.11.1943.

НЕВИНЧЕННЫЙ Т. Х.

НИКИФОРОВ Федор Степанович, ряд. в/ч 44796, умер от ран 15.1.1944.

ОНИЩЕНКО Михаил Никифорович, р. в 1923, ряд., погиб 1.12.1943.

ОСЬКИНА Мария Петровна, р. в Мордовии, ефр. 41 зенитно-пулеметного полка, погибла 26.3.1944.

ПОМОРЦЕВА Вера Ивановна, р. в 1921 в г. Шуя Ивановской обл., ефр. 41 зенитно-пулеметного полка, погибла 26.3.1944.

РАЖНИКОВ Иван Емельянович, серж. в/ч 18905, погиб 18.11.1943 в р-не д. Капоровка.

СИВАКОВ Алексей Васильевич, лейт. 712 сп, умер от ран 16.1.1944.

ТАСУЙ Павел Петрович, ряд., погиб 15.11.1943 в бою за д. Капоровка.

ТУКАЧ Федот Савельевич, р. в 1896, ряд., умер от ран 11.1.1944 в полевом госпитале № 485.

ФРЕЙДМАН Абрам Давидович, р. в 1917, красноармеец, погиб 14.11.1943.

ЧЕРНЕНКОВ Иван Александрович, р. в 1915 в д. Павловка Смоленской обл., лейт., погиб 26.3.1944.

ШМАЙЛОВ Алексей Дмитриевич, мл. лейт. 519 Мозырского Краснознаменного иап 16 воздушной А.

ЯКУШИН Александр Андреевич, р. в 1925, ряд. в/ч 44706, умер от ран 2.1.1944.

В 1959 г. на могиле установлен памятник — скульптура воина со склоненным знаменем.

ЗАХОРОНЕНИЕ В ДЕРЕВНЕ СТАРО-КРАСНОЕ

АКСЕНОВ Михаил Осипович, старш. 1285 сп 19 ск, умер от ран 1.12.1943.

АЛЕШИН Анатолий Иванович, р. в 1900 в Костромской обл., ряд. 388 сп 172 сд, умер от ран 21.1.1944.

АСАДЧЕНКО Иван Петрович, р. в 1916 в Лоевском р-не Гомельской обл., ряд. 64 лыжного батальона 162 сп, умер от ран 12.1.1944.

АФАНАСЬЕВ Иван Андреевич, ст. серж. 64 лыжного батальона 162 сп, умер от ран 30.12.1943 в полевом госпитале № 489.

БАСМАНОВ Трофим Григорьевич, ряд. в/ч 35619, погиб 15.11.1943 в бою за д. Прудище.

БЕКМУАРАДОВ Менгли, р. в 1914, ряд. в/ч 35710, погиб 12.11.1943.

БОБРОВ Петр Павлович, ряд. 115 осб, умер от ран 5.12.1943 в полевом госпитале № 489.

БУНЬКОВ Афанасий Данилович, р. в 1925, ряд., умер от ран 11.12.1943.

БУРКАЛОВ Иван Павлович, р. в 1893, ряд., умер от болезни 30.1.1944.

ВОДОСТОЙ Федор Иванович, р. в 1900, ряд., умер от ран 18.1.1944.

ГАВРЮТЧЕНКО Степан Иванович, ряд. 388 сп 172 сд, умер от ран 7.12.1943.

ГАЙДЕЙ Алексей Ильич, р. в 1924 в с. Лосиновка Нежинского р-на Черниговской обл., ряд., умер от ран 21.12.1943.

ГАЛЬПЕРИН Яков Ефимович, р. в 1923, серж., погиб 26.6.1944.

ГИЛЕВ Петр Федорович, ряд., умер от ран 2.12.1943.

ГОНЧАРОВ Дмитрий Леонович, р. в д. Майково Курского р-на Курской обл., ряд. 113 Краснознаменного гв. сп 55 сд 61 А, умер от ран 21.12.1943.

ГОРБЫЛЕНКО Кузьма Ефимович, р. в 1904 в Жлобинском р-не Гомельской обл., ряд., умер от ран 7.12.1943.

ГРЕБЕНЮК Андрей Григорьевич, р. в 1913, ряд., умер от ран 18.1.1944.

ГРИШИН Иван Федорович, ряд., погиб 30.12.1943.

ГУРИН Николай Алексеевич, р. в 1922, ряд., умер от ран 18.12.1943.

ДРОЗДОВ Михаил Ильич, ряд. 69 лыжного батальона 19 ск, умер от ран 18.1.1944.

ЕНИЗАРОВ Тешабай, ряд., умер от ран 8.12.1943.

ЕФИМОВ Арсений Ефимович, р. в 1912 в Московской обл., серж., погиб 12.11.1943.

ЕФРЕМОВ Константин Петрович, ряд. 86 ап, умер от ран 9.12.1943.

ЕФТИН Павел Григорьевич, р. в 1920 в д. Мыс Омской обл., кап., умер от ран 6.1.1944.

ЗАДУНАЕВСКИЙ Леонид Васильевич, р. в Калининской обл., мл. серж. 228 Пинского сп 55 сд 65 А, умер от ран 1.12.1943.

ИБРАГИМОВ Хайрула, р. в Башкирии, ряд. 7 гв. кк, погиб в 1943.

КАДЖИБАЛЛА Мамед-Таги, ряд. 712 сп, умер от ран 16.1.1944.

КАЦУРО Даниил Терешкович, р. в 1907, ряд., умер от ран 20.1.1944.

КИСЕЛЕВ Василий Тихонович, серж. в/ч 44796, умер от ран 17.1.1944.

КОНСТАНТИНОВ Леонид Владимирович, кап. 1 Донского тк, погиб 14.11.1943.

КОНЯКИН Василий Иванович, ряд., умер от болезни 2.2.1944.

КУВАЛЬДИН Геннадий Зиновьевич, р. в 1916, ряд.

ЛАЗАРЕВ Николай Григорьевич, ряд., умер от ран 20.12.1943.

ЛИСНЕНКО Федор Григорьевич, р. в 1910, ряд., умер от ран 9.12.1943.

ЛОГВИНОВ Павел Семенович, ряд. в/ч 29580, погиб 17.11.1943 в бою у д. Деражня.

ЛОМАКИН Михаил Степанович, гв. ст. лейт., ком. роты 118 гв. сп 37 сд, умер от ран 25.08.1944.

ЛЫСЫЙ Федор Григорьевич, р. в 1900 в Сумской обл., ряд., умер от ран 9.12.1943.

МАКУШЕВА Клавдия Петровна, р. в Татарии, ряд. 41 зенитно-пулеметного полка, погибла 26.3.1944.

МАЛАХОВ Михаил Ильич, р. в 1906, ряд. 188 сп, умер от ран 15.1.1944.

МАРЗАЕВ Кайверзин, красноармеец 181 истребительной роты, умер от ран 15.1.1944.

МАРЧЕНКО Никифор Антонович, р. в 1914, ряд., умер от ран 12.12.1943.

МЕЛЬНИК Мефодий Демьянович, р. в Хмельницкой обл., мл. серж., умер от ран 21.1.1944.

МИЛЬКО Прокофий Петрович, ряд. 133 Краснознаменного гв. сп 69 сд 65 А, умер от ран 18.12.1943.

МИНИН Иван Федорович, ряд., умер от ран 21.1.1944.

МИРОШНИК Тимофей Митрофанович, р. в 1909, ряд. в/ч 29580, погиб 19.11.1943 в р-не д. Деражня.

МИХАЙЧИК Василий Климович, ряд., умер от ран 23.12.1943.

МОИСЕЕВ Анатолий Павлович, р. в 1925 в Татарии, серж., погиб 12.11.1943.

МОЛДОВАНОВ Тимофей Федорович, р. в 1913, ряд., погиб 13.11.1943 в бою за д. Коростень.

МОРДАШЕВ Иван Денисович, р. в 1923 в д. Вырубовка Сердобского р-на Пензенской обл., серж., погиб в 1943.

НАГОРНЫЙ Павел Александрович, р. в 1906, ряд., умер от ран 9.1.1944.

НОВОСЕЛОВ Пантелей Гаврилович, красноармеец, умер от ран 20.1.1944.

ОРЛОВ Вениамин Иванович, р. в 1924, мл. серж. в/ч 33832, погиб в 1943 в р-не д. Капоровка.

ПАРАМОНОВ Ерофей Кондратьевич, ряд., умер от ран 19.2.1944.

ПАРАЩЕНКО Николай Архипович, р. в 1920, ряд. 43 сп 65 А, умер от ран 15.1.1944.

ПАШИН Александр Иванович, красноармеец 86 сп, умер от ран 1.12.1943 в полевом госпитале № 489.

ПОДЛОБУХОВ Петр Карпович, красноармеец 114 гв, сп, умер от ран 30.11.1943 в полевом госпитале № 489.

ПОНЯЕВ Василий Михайлович, красноармеец 114 гв. сп, умер от ран 30.11.1943.

РУБЕЦ Михаил Тарасович, р. в Нежинском р-не Черниговской обл., ряд., умер от ран 12.12.1943.

САВЧЕНКО Павел Пантелеевич, р. в 1911, мл. лейт., умер от ран.

САРСЕНБАЕВ Курманбет, р. в Казахстане, ряд. 120 сп 69 сд 65 А, погиб 20.12.1943.

СЕМЕНОВ Михаил Семенович, р. в 1920, ряд., умер от ран 9.1.1944.

СЕМЕНОВ Николай Иванович, ряд. 24 сп, умер от ран 11.11.1943.

СВИРИД Федор Владимирович, ряд. 83 сп, умер от ран 21.1.1944.

СМОРИГО Павел Макарович, р. в 1922 в д. Чернецово Невельского р-на Псковской обл., кап. 194 сп.

СОКОЛОВ Константин Михайлович, р. в 1905, ряд., погиб 18.11.1943 в р-не д. Подмостье.

СОРОКО Федор Прохорович, р. в 1904 в г. п. Копаткевичи Петриковского р-на Гомельской обл., гв. ряд. 118 гв. сп., умер от ран 12.1.1944 в полевом госпитале № 489.

ТЕТЕРИН Аркадий Акимович, погиб 11.11.1943 в бою за д. Капоровка.

ТКАЧЕВ Михаил Терентьевич, ряд., умер от ран 26.12.1943.

ТРУХЛЯЕВ Александр Андреевич, р. в 1925, ряд., погиб 10.11.1943.

ТУРЧЕНОК Григорий Поликарпович, серж. в/ч 34774, умер от ран 24.2.1944.

ФИЛОНОВ Иван Трофимович, ряд., умер от ран 24.1.1944.

ХАРЕТА Иван Михайлович, р. в Менском р-не Черниговской обл., ряд., умер от ран 5.12.1943.

ХАФИЗОВ Абдул Хаджизович, р. в 1912, ряд. 1736 ап, погиб 4.1.1944.

ХЛЕБНИКОВ Николай Григорьевич, старш. 309 зенап, погиб в 1943.

ХРЕНКО Иван Васильевич, ряд., умер от ран 16.12.1943.

УЛЬЯНОВ П. А., красноармеец.

ЧАРИЯНОВ Мурыш, ряд., умер от болезни 15.2.1943.

ЧЕПИЛО Петр Владимирович, ряд. в/ч 18903, погиб 20.11.1943 в р-не д. Коростень.

ЧЕРЕМНЫХ Семен Дмитриевич, подполк., погиб 16.11.1943.

ЧЕРНИКОВ Павел Илларионович, ряд., умер от ран 16.11.1943.

ШЕВЦОВ Александр Васильевич, ряд. 1199 сп, умер от ран 17.12.1943.

ШИЛЬНИКОВ Иван Федосеевич, р. в 1925 в с. Рясное Золочевского р-на Харьковской обл., ряд., умер от ран 16.1.1944.

ШТАНЕНКО Филипп Иванович, ст. серж., умер от ран 18.2.1944.

ШТЕЙН Михаил Иванович, р. в 1910, ст. серж., ком. орудийного расчета 38 гв. сд 96 ск 70 А, умер от ран 29.12.1943 в госп. № 489.

В 1965 г. на могиле установлена стела.

ДУБРОВСКИЙ СЕЛЬСОВЕТ

ЗАХОРОНЕНИЕ В ДЕРЕВНЕ ЗАХОДЫ

АФАНАСЬЕВ Денис Никитич, ряд. 371 Брестского сп 137 сд 48 А, умер от ран 19.1.1944.

БАЛЫКОВ Александр Павлович, серж. в/ч 22189, умер от ран 12.12.1943.

БАННОВ Кузьма Яковлевич, р. в 1921, ряд. 114 гв. сп, умер от ран 3.1.1944 в полевом госпитале № 2084.

БЛАГОДАРОВ Сергей Васильевич, ряд. в/ч 32446, умер от ран 1.1.1944.

БУНЕНКОВ Николай Иванович, р. в Орловской обл., мл. серж., умер от ран 27.12.1943.

ВАЖНОВЕЦ Филипп Трофимович, р. в д. Николаевка Светлогорского р-на Гомельской обл., серж. в/ч 32446, умер от ран 29.12.1943.

ВЕТРОВ Иван Сидорович, ряд. в/ч 32446, умер от ран 26.12.1943.

ГЕНКИН Иван Архипович, р. в 1922 в Ветковском р-не Гомельской обл., ряд. 114 гв. сп, умер от ран 6.1.1944 в полевом госпитале № 2084.

ГОЛЫШЕВ Николай Иванович, р. в Рязанской обл., ряд. в/ч 32446, умер от ран 27.12.1943.

ГОРБУН Яков Пантелеевич, р. в 1922 в д. Горочичи Калинковичского р-на Гомельской обл., погиб 21.4.1943.

ГОРДЕЕВ Николай Дмитриевич, ряд. в/ч 32446, умер от ран 12.1.1944.

ГУЗ Петр Макарович, ряд. в/ч 32446, погиб 22.12.1943.

ГУЦЕВ Владимир Никитич, р. в 1924, ряд., погиб 26.11.1943.

ДУНАШЕВ Алексей Николаевич, р. в Люберецком р-не Московской обл., мл. серж. в/ч 32446, умер от ран 13.1.1944.

ДЫРОВ Борис Гаврилович, р. в Мордовии, ряд. в/ч 47655, погиб 9.1.1944.

ЕВСЕЕНКО Николай Иванович, серж. 744 сп, погиб 21.11.1943.

ЕЛУБАЕВ Яков Купреевич, ряд. в/ч 32446, погиб 25.12.1943.

ЕРОШОВ Василий Тимофеевич, р. в с. Жадово Семеновского р-на Черниговской обл., ряд. в/ч 32446, умер от ран 24.12.1943.

ЕСИПЕНКО Илья Моисеевич, ряд. 10 гв. мсб, умер от ран 5.1.1944 в полевом госпитале № 2084.

ЖАРКОВ Василий Порфирьевич, ряд. в/ч 47655, погиб 9.1.1944.

ЗАХАРОВ Сергей Дмитриевич, р. в Екатеринбургской обл., мл. лейт., погиб 9.1.1944.

ИВЧЕНКО Григорий Федорович, р. в Волгоградской обл., серж. в/ч 32446.

КАЗАНЦЕВ Иван Леонтьевич, р. в 1917, старш. 1 Речицко-Калинковичской ордена Суворова гв. мсбр 1 тк 65 А, умер от ран 23.1.1944 в полевом госпитале № 2084.

КАЗАЧЕНОК Тихон Маркович, ряд. в/ч 32446, умер от ран 31.12.1943.

КАРИМОВ Усман, р. в 1923 в Узбекистане, мл. серж., погиб 30.12.1943.

КАЧУРА Иван Иосифович, ряд. в/ч 32446, умер от ран 7.1.1944.

КЛЫКОВСКИЙ Павел Трофимович, р. в 1914, ряд. 514 сп, умер от ран 1.1.1944 в полевом госпитале № 2084.

КОВЯЗИН Василий Николаевич, р. в с. Новая Троица Шабалинского р-на Кировской обл., мл. лейт. в/ч 06828, погиб 28.12.1943 в р-не д. Узнож.

КОЗЮКОВ Иван Павлович, ряд. 236 сп, умер от ран 17.1.1944 в полевом госпитале № 2084.

КОРНЕЕВ Николай Яковлевич, ряд. 388 сп, умер от ран 3.1.1944 в полевом госпитале № 2084.

КОРОВИН Алексей Захарович, ст. лейт., ком. роты 130 сп, умер от ран 9.01.1944.

КРАВЧЕНКО Илья Пименович, р. в 1904, ряд., умер от ран 31.12.1943.

КРАСНОКУТСКИЙ Александр Платонович, р. в 1923, серж., погиб 18.11.1943.

КРЮЧКОВ Иван Савельевич, р. в Добрушском р-не Гомельской обл., ряд. в/ч 49817, погиб 19.11.1943 в р-не д. Дубровка.

КУЛАЕВ Сафиола Сулейманович, ряд. в/ч 05822, умер от ран 1.8.1944.

КУЛИШ Владимир Герасимович, р. в 1916, ряд., умер от ран 26.1.1944.

КУТЬКО Михаил Ануфриевич, р. в Новгород-Северском р-не Черниговской обл., ряд., умер от ран 18.1.1944.

ЛЕВЧЕНКО Иван Григорьевич, р. в Харьковской обл., ряд. в/ч 48524, погиб в 1943.

ЛИТВИНОВ Николай Александрович, р. в 1922 в Курской обл., ряд. в/ч 32446, умер от ран 12.8.1944.

ЛЕОНЕНКО Ефим Терентьевич, р. в д. Ляды Жлобинского р-на Гомельской обл., ряд. в/ч 32446, умер от ран 11.01.1944.

МАКУХА Иван Дмитриевич, р. в 1922 в пос. Андреевка Балаклейского р-на Харьковской обл., мл. серж., погиб 1.12.1943.

МЕЛЬНИКОВ Иван Григорьевич, мл. серж. в/ч 32446, умер от ран 27.12.1943.

МОРОЗ Григорий Савельевич, р. в 1910, ряд., умер от ран 31.12.1943.

НЕСТЕРОВИЧ Владимир Игнатьевич, р. в Башкирии, серж. 236 гв. ап, умер от ран 17.1.1944.

ОЧЕЛДЫЕВ Имам, р. в 1914 в Таджикистане, ряд.

ПАСИКА Николай Никифорович, р. в 1914 в Кировоградской обл., ряд., умер от ран 27.12.1943.

ПЕТРОВ Александр Трофимович, р. в 1922, ряд. 360 сп 96 сд, погиб 6.3.1944.

ПЕЦГОЛЬД Евгений Васильевич, р. в 1922 в Витебской обл., мл. серж., умер от ран 24.12.1943 в полевом госпитале № 2084.

ПРИЩЕПОВ Анатолий Яковлевич, р. в Добрушском р-не Гомельской обл., ряд. в/ч 49817, погиб 18.11.1943 в р-не д. Дуброва.

РЮМИПИН Стефан Ильич, р. в 1919 в Курской обл., ряд. в/ч 32446, умер от ран 3.1.1944.

СВИЩЕВ Иван Иванович, р. в Черниговской обл., ряд. в/ч 32446, умер от ран 28.12.1943.

СЕМЕНЮК Иван Дмитриевич, р. в Щорском р-не Черниговской обл., ряд. в/ч 47655, погиб 10.1.1944.

СТУПИН Никита Васильевич, р. в 1904 в Московской обл., ряд. в/ч 32446, умер от ран 24.12.1943.

СНЕГИРЕВ Василий Григорьевич, р. в Курской обл., мл. серж., телефонист 1071 Брестского иптап 3 А, умер от ран 29.12.1943.

СТЕПАНИЩЕВ Алексей Тихонович, красноармеец 109 сп, умер от ран 1.1.1944 в полевом госпитале № 2084.

СУХОРУКОВ Федор Степанович, ряд. 130 гв. сп, умер от ран 4.1.1944 в полевом госпитале № 2084.

ТАРАСОВ Василий Иванович, р. в 1924 в Алтайском крае, серж. 1283 сп, умер от ран 26.12.1943.

ТОЛПЕКИН Кузьма Карпович, ряд. в/ч 68463, погиб 29.11.1943.

ФЕДОРЕНКО Иван Терентьевич, подполк., погиб 27.11.1943.

ФЕДОРОВ Сергей Иванович, ст. лейт., умер от ран 27.12.1943.

ХЛОПОВ Александр Евгеньевич, р. в Курской обл., ряд. в/ч 01090, погиб 30.12.1943 в р-не д. Узнож.

ХОРОШАЙЛО Иван Степанович, р. в 1917, мл. серж., погиб 26.11.1943.

ХОРОШКО Владимир Данилович, ряд. в/ч 32446, умер от ран 26.11.1943.

ЦЕЙКО Иван Максимович, ряд. 514 сп, умер от ран 9.1.1944.

ШАФРАЙ Филипп Николаевич, р. в Черниговской обл., ряд. 115 осб, умер от ран 26.12.1943.

ШЕВЕЛЕВ Серафим Владимирович, р. в 1902, ряд. в/ч 47655, погиб 10.1.1944.

ШЕВЕЛЕНКО Григорий Михайлович, р. в Светлогорском р-не Гомельской обл., ряд. 717 сп 170 сд 48 А, умер от ран 30.12.1943.

ШУЛЬГИН Михаил Тимофеевич, старш., умер от ран 6.1.1944.

В 1961 г. на могиле установлен памятник-скульптура воина.

ЖМУРОВСКИЙ СЕЛЬСОВЕТ

ЗАХОРОНЕНИЕ В ДЕРЕВНЕ ЖМУРОВКА

ГОЛУБОВСКИЙ Павел Григорьевич, р. в Сумской обл., ряд. 194 Речицкой сд 48 А, погиб 21.1.1943 в бою за д. Бронное.

ДИДЕНКО Василий Николаевич, р. в 1894, ряд. в/ч 06918, умер от болезни 22.4.1944.

ДУНАЙСКИЙ Сергей Петрович, ряд., погиб в 1943.

ЖИЖИКОВ Алексей Ильич, ряд. 13 ожвб, погиб 5.7.1941.

КЛИШЕВ Андрей Иванович, р. в 1909 в Архангельской обл., серж. в/ч 02249, погиб 20.11.1943 в р-не дос. Днепровец.

КОСТРОМИТИН Михаил Николаевич, р. в 1918, ст. серж., погиб 24.11.1943.

ЛУЗГИН Николай Николаевич, р. в д. Субботино Рязанской обл., ст. серж. в/ч 06680, погиб 20.11.1943 в р-не пос. Днепровец.

МАТОЧКИН Федор Михайлович, р. в 1924 в д. Бронное Речицкого р-на Гомельской обл., ряд., умер от ран 13.1.1944.

МАШТАКОВ Николай Дорофеевич, гв. мл. лейт., погиб 20.11.1943 в р-не пос. Днепровец.

МУЛАЕВ Семен Алексеевич, ряд., умер от ран 18.11.1943.

ПАСТУХОВ Яков Алексеевич, р. в 1910, старш., погиб 25.11.1943.

ПРОЦЕНКО Виктор Яковлевич, р. в Харьковской обл., ряд., погиб 29.11.1943.

ПУГАЧЕВСКИЙ Владислав Станиславович, р. в Санкт-Петербурге, ст. лейт. 1171 ап, погиб 24.11.1943.

РЕМАРЕНКО Викентий Кириллович, р. в 1924 в с. Петровка Городнянского р-на Черниговской обл., ряд., погиб 20.11.1943 в р-не пос. Днепровец.

СЕВЕРИН Василий Тимофеевич, р. в 1921 в Узбекистане, лейт., ком. бат. ап 73 сд 53 ск 48 А, погиб в 1943.

ХАЛМУРАТОВ Юсуп, р. в 1923, ряд., погиб в 1943.

ЧИВЕЛЕВ Иван Иванович, лейт. 73 сд, погиб в бою 23.11.1943.

ШАПИРО, офицер, погиб в 1943.

ШАХБАЗОВ Ананий Миссаилович, р. в 1919, ряд., погиб 8.7.1941.

ШКАРУБО Семен Федосеевич, ряд. в/ч 53963, погиб 20.11.1943.

В 1958 г. на могиле установлен памятник—скульптура воина со склоненным знаменем.

ЗАСПЕНСКИЙ СЕЛЬСОВЕТ

ЗАХОРОНЕНИЕ В ДЕРЕВНЕ ГОРОШКОВО

БАБКИН Михаил Александрович, р. в Курском р-не Курской обл., ряд. в/ч 20693, погиб 17.11.1943 в р-не д. Велин.

БОРСУКОВ Иван Васильевич, ряд. 1168 Речицкого пуш. ап, умер от ран 4.12.1944.

БЫЛАЕВ Василий Дмитриевич, мл. серж. в/ч 06632, погиб 21.11.1943.

ВЕРЕМЕНЬЧУК Семен Трофимович, р. в 1918 в Амурской обл., серж. в/ч 12065, умер от ран 25.11.1943.

ГОНЧАРЕНКО Александр Емельянович, р. в г.Семеновка Черниговской обл., ряд. в/ч 04787, погиб 13.11.1943 в бою за д. Велин.

ДИМИДЕНКО Иван Трофимович, ряд. в/ч 57396, погиб 16.11.1943 в р-не д. Адамовка.

ЕФИМОВ Михаил Тимофеевич, р. в 1916 в д. Ласовка Липецкой обл., серж., погиб 16.11.1943 в р-не д. Велин.

КАРПОВ Дмитрий Спиридонович, ряд. 194 Речицкой сд 48 А, погиб 13.11.1943 в бою за д. Велин.

КРИВЕНЦОВ Иван Панфилович, р. в д. Мазурка Борисоглебского р-на Воронежской обл., ст. серж. в/ч 20698, погиб 13.11.1943.

КРИВОШЕЙ Тихон Васильевич, ряд. 624 сп 137 сд 42 ск 48 А, погиб 17.11.1943 в р-не д. Велин.

КУЛИКОВ Сергей Васильевич, р. в с. Семичастное Орловской обл., ряд. 194 Речицкой сд 48 А, погиб 13.11.1943 в бою за д. Велин.

ПАВЛЮЧЕНКО Иван Васильевич, р. в Новозыбковском р-не Брянской обл., ряд. 194 сд 48 А, погиб 13.11.1943 в бою за д. Велин.

ПАРФЕНОВ Владимир Ефимович, р. в Поповском р-не Орловской обл., ряд. 194 сд 48 А, погиб 13.11.1943 в бою за д. Велин.

ПАХОМОВ Тихон Данилович, р. в 1913, ст. лейт., 616 сп 194 сд 48 А, погиб 18.11.1943.

ПРИХОДЬКО Георгий Сидорович, р. в 1898, ряд., погиб 13.11.1943.

ПРОШИН Григорий Иванович, ряд. 194 Речицкой сд 48 А, погиб 17.12.1943.

СИДОРОВ Яков Степанович, мл. лейт., 194 Речицкой сд 48 А, погиб 13.11.1943.

СКЛЯРОВ Алексей Федорович, р. в 1911 в Ставропольском крае, ряд., погиб 17.11.1943.

ТЕТЮРО Андрей Иванович, р. в 1924 в Шосткинском р-не Сумской обл., ряд., погиб 13.11.1943 в бою за д. Велин.

ТОЛКАЧЕВ Николай Васильевич, ряд., умер от ран 25.11.1943.

ТРОНИН Илья Федорович, ряд. 194 Речицкой сд 48 А, погиб 13.11.1943.

ФЕДОРОВ Михаил Андрианович, ряд. 194 Речицкой сд 48 А, погиб 13.11.1943.

ХОЛОДЕЦ Петр Петрович, р. в 1910, ряд. в/ч 06632, погиб 19.11.1943.

ШАБАЛКИН Иван Дмитриевич, р. в 1912, ст. лейт. 238 оипд, погиб 15.11.1943.

ЯРЕЦ Алексей Емельянович, р. в 1925 в д. Горошково Речицкого р-на Гомельской обл., ряд. 255 тб, умер от ран 26.4.1944.

В 1960 г. на могиле установлен памятник — скульптура воина со склоненным знаменем.

ЗАХОРОНЕНИЕ В ДЕРЕВНЕ ЗАСПА

ДАВИДЕНКО Иван Александрович, р. в 1924, ряд. 282 сп 17 Бобруйской Краснознаменной сд 53 ск 48 А, погиб 14.11.1943.

КИСЕЛЕВ Владимир Матвеевич, ряд., погиб 23.11.1943.

ТОЛСТИКОВ Алексей Михайлович, р. в Архангельской обл., старш. в/ч 53990, погиб 14.7.1944.

ФАЛАЛЕЕВ Павел Алексеевич, р. в Пинском р-не Брестской обл., старш. 300 штур. ад 16 ва, погиб 14.7.1944.

ФАЙКО Степан Кузьмич, р. в Полтавской обл., ряд. в/ч 18770, умер от болезни 23.12.1943.

ЦЫГАНОВ Николай Федорович, ряд. 3 Краснознаменной ордена Суворова Мозырской кв 2 гв. кк, умер от ран 23.11.1943.

В братской могиле похоронены 13 бойцов и офицеров Красной Армии. Не названные в списке — не известны.

В 1963 г. на могиле установлена стела.

ЗАХОРОНЕНИЕ В ДЕРЕВНЕ ЛЕВАШИ

АЛЕКСЕЕВ Георгий Степанович, ряд. 194 Речицкой сд 48 А, погиб 14.11.1943.

АНТОНОВ Алексей Семенович, ряд., погиб 18.11.1943 в р-не д. Нагорное.

АРИЩЕНКО Андрей Тихонович, р. в 1908 в Новозыбковском р-не Брянской обл., ряд., погиб 20.11.1943 в д. Иванище.

АСТАПЕНКО Михаил Яковлевич, р. в Климовичском р-не Брянской обл., ряд. в/ч 68463, погиб 18.11.1943 в д.Иванище.

АХАЕВ Мынук, ряд. 3 гв. Краснознаменной ордена Суворова Мозырской кд 2 гв, кк, погиб 18.11.1943 в р-не д. Нагорное.

БАЙДАЛА Яков Григорьевич, р. в 1904 в Семеновском р-не Черниговской обл., ряд., погиб 15.11.1943.

БАКАЕВ Василий Николаевич, р. в Ульяновской обл., ряд., погиб 14.11.1943.

БАКАНЕНКО Матвей Ефимович, ряд., 194 Речицкой сд 48 А, погиб 18.11.1943 в р-не д. Иванище.

БАРИБИН Петр Акимович, р. в Тульской обл., лейт. в/ч 32122, погиб 13.11.1943 в бою за д. Иванище.

БАТЮНИН Михаил Михайлович, р. в д. Вторая Никольская Ново-Петровского с/с Орловской обл., ряд. 194 Речицкой сд 48 А, погиб 15.11.1943.

БОБРОВНИН Иван Захарович, р. в 1907 в Брянской обл., ряд. в/ч 70567, погиб 15.11.1943.

БОЛТУНОВ Никита Макарович, р. в 1909 в Новозыбковском р-не Брянской обл., рядовой 194 Речицкой сд 48 А, погиб 14.11.1943.

БОРЗЕНЕЦ Михаил Прокофьевич, ряд. 194 Речицкой сд 48 А, погиб 19.11.1943.

БОРНЕЕНКО Потап Федорович, ряд. в/ч 70567, погиб 19.11.1943.

БОЧАРИН Михаил Васильевич, ряд., погиб 11.11.1943 в бою за д. Иванище.

БОЧЕЧКО Ф. И.

БУДИЛОВ Александр Георгиевич, р. в 1921, ряд., погиб в ноябре 1943.

БУЛДИЕВ Иван Леонтьевич, ряд. 194 Речицкой сд 48 А, погиб 14.11.1943.

БУЛДАШЕВ М. Л.

БУТОРИН Николай Петрович, р. в 1924, ст. серж., погиб 14.11.1943.

ВАЩЕНКО Франц Ефимович, р. в д. Олешанка Трубчевского р-на Брянской обл., ряд. в/ч 70567, погиб 21.11.1943.

ВИЗЕР Михаил Петрович, р. в Новгород-Северском р-не Черниговской обл., ряд. в/ч 68463, погиб в ноябре 1943.

ВЛАСОВ Иван Максимович, ряд.194 Речицкой сд 48 А, погиб 15.11.1943.

ВОЛОДЬКО Федор Фролович, ряд. в/ч 68463, погиб 17.11.1943 в р-не д. Иванище.

ВЫКОЧКА Даниил Прокофьевич, р. в 1907 в Новозыбковском р-не Брянской обл., ряд. в/ч 68463, погиб 15.11.1943 в д. Иванище.

ГАМОВ Василий Кузьмич, р. в 1924, серж. в/ч 68463, погиб 18.11.1943.

ГАШАКПАРОВ Балаш, р. в 1914 в Казахстане, ст. серж., погиб в ноябре 1943.

ГОВЯДИН Степан Дмитриевич, р. в 1901, ряд. 194 Речицкой сд 48 А, погиб 14.11.1943.

ГОНЧАРОВ Иван Алексеевич, р. в 1903, ряд. в/ч 68463, погиб 18.11.1943.

ГОРОДНОЙ Роман Ефимович, р. в 1915 в Брянской обл., ряд. 194 Речицкой сд 48 А, погиб 14.11.1943.

ГРЕЧИШНИКОВ Николай Степанович, р. в 1924, лейт., погиб 14.11.1943.

ГРИШИН Андрей Федорович, ряд. в/ч 68463, погиб 18.11.1943 в р-не д. Иванище.

ГУРЕЕВ Степан Игнатьевич, р. в Кромском р-не Орловской обл., ряд., погиб 16.11.1943 в д. Иванище.

ГУСАЧЕНКО Иван Антонович, ряд. 664 сп 130 сд 28 А, погиб 24.11.1943.

ГУЩИН Алексей Владимирович, р. в Рязанской обл., ст. серж., погиб 13.11.1943 в р-не д. Иванище.

ДАНИЛОВ Василий Петрович, ряд. 409 сп 137 сд 48 А, погиб 14.11.1943.

ДЕЙНЕКО Максим Михайлович, р. в 1915, ряд. 194 Речицкой сд 48 А, погиб 14.11.1943.

ДЕЛЬГУБОВ Василий Евдокимович, р. в 1919 в Новозыбковском р-не Брянской обл., ряд., погиб 14.11.1943.

ДЕМИХИН Иван Федорович, ряд. в/ч 77136, погиб 14.11.1943 в р-не д. Иванище.

ДОЛБИКОВ Мартин Андреевич, р. в 1897 в Гомельском р-не Гомельской обл., ряд., погиб 13.11.1943.

ДРОЗДОВ Андрей Максимович, р. в Волгоградской обл., серж. 624 сп, погиб 14.11.1943.

ДУНАЕВ Иван Васильевич, р. в 1921, ряд в/ч 68463, погиб 15.11.1943 в р-не д. Иванище.

ДУНАЙСКИЙ Григорий Петрович, погиб 21.11.1943.

ДЯТЛОВ Михаил Николаевич, р. в 1909 в Стародубском р-не Брянской обл., ряд. в/ч 68463, погиб 16.11.1943.

ЕВКИН Сергей Николаевич, р. в 1914, ряд., погиб в ноябре 1943.

ЕРМОШКО Александр Мартинович, р. в 1905 в Климовичском р-не Брянской обл., ряд., погиб 14.11.1943.

ЕРЧЕНКО Федор Иванович, р. в 1900 в Новозыбковском р-не Брянской обл., ряд 194 Речицкой сд 48 А, погиб 15.11.1943.

ЖЕЛТОБРЮХ Иван Евлампиевич, р. в 1909, ряд. 194 Речицкой сд 48 А, погиб 14.11.1943.

ЗАВГОРОДНИЙ Владимир Михайлович, ряд. 194 Речицкой сд 48 А, погиб 14.11.1943.

ЗАВОРОТНОВ Николай Савельевич, р. в 1914 в Новозыбковском р-не Брянской обл., ряд. в/ч 68463, погиб 18.11.1943.

ЗАКУТАЙЛО Владимир Андреевич, р. в с. Степановка Сумского р-на Сумской обл., ряд. в/ч 70567, погиб 16.11.1943.

ЗАПОРОЦКОВ Николай Игнатьевич, мл. лейт. в/ч 32122, погиб 13.11.1943.

ЗАРУБКО Владимир Николаевич, р. в 1924 в Климовичском р-не Брянской обл., ряд., погиб 14.11.1943 в д. Иванище.

ЗАХАРЧЕНКОВ Анатолий Андреевич, р. в Калининской обл., ефр. в/ч 68564, погиб 16.11.1943.

ЗОЛОТАРЕВ Иван Сергеевич, р. в Кромском р-не Орловской обл., ряд. в/ч 39982, погиб 16.11.1943.

ЗОЛОТОВ Николай Ефимович, р. в Кромском р-не Орловской обл., ряд. 194 Речицкой сд, 48 А, погиб 14.11.1943 в д. Иванище.

ИВАЩЕНКО Ефим Михайлович, р. в 1905, ряд., погиб в ноябре 1943.

ИГНАТОВ Иван Игнатьевич, р. в д. Калинкино Вяземского р-на Смоленской обл., мл. лейт. в/ч 77136, погиб 14.11.1943.

КАБАНОВ Анатолий Васильевич, мл. серж. в/ч 73473, погиб 18.11.1943.

КАВУНОВ Алексей Михайлович, р. в Трубчевском р-не Брянской обл., ряд., погиб 14.11.1943.

КАРПОВ Петр Васильевич, лейт. в/ч 31791, погиб 12.11.1943 в р-не д. Иванище.

КАТЕНКО Иван Васильевич, р. в 1919, ст. серж., погиб в ноябре 1943.

КОВАЛЕВ Григорий Андреевич, ряд. 194 Речицкой сд 48 А, погиб 13.11.1943.

КОЖЕМЯКИН Николай Самойлович, р. в 1907, ряд., погиб 13.11.1943.

КОЖУХ Василий Павлович, ряд. 194 Речицкой сд 48 А, погиб в 1943.

КОЖУХ Михаил Акимович, ряд. 194 Речицкой сд 48 А, убит 14.02.1943.

КОМАРЕЦКИЙ Дмитрий Михайлович, р. в Обоянском р-не Курской обл., ряд. 194 Речицкой сд 48 А, погиб 14.11.1943.

КОМАРОВ Иван Арсентьевич, р.в Пензенской обл., ряд. 624 сп, погиб 15.11.1943.

КОНОВАЛОВ Прокофий Никитич, ряд., р. в 1914 в Брянской обл., в/ч 70567, погиб 14.11.1943.

КОНЦЕВОЙ Афанасий Тимофеевич, р. в

Добрушском р-не Гомельской обл., ряд. в/ч 70567, погиб 15.11.1943.

КОРОВИН Алексей Прокопьевич, ряд. в/ч 70567, погиб 18.11.1943.

КОШЕЛЕВ Василий Максимович, р. в д. Ивановка Орловской обл., ряд. 194 Речицкой сд 48 А, погиб 14.11.1943.

КРАСКО Трофим Ефимович, ряд. 73 сд, 53 ск 48 А 1 Белорусского фронта, погиб 18.11.1943 в р-не д. Нагорное.

КРАСНЯК Павел Демидович, ряд., погиб 14.11.1943.

КРИВЕЦКИЙ Тимофей Тимофеевич, р. в Новозыбковском р-не Брянской обл., ряд. в/ч 68463, погиб 16.11.1943 в р-не д. Иванище.

КРИВОНОС Дмитрий Васильевич, р. в 1910 в Новозыбковском р-не Брянской обл., ряд. в/ч 68463, погиб 15.11.1943 в р-не д. Иванище.

КУЛЬКИН Афанасий Гаврилович, р. в 1905 в с. Леонтьевка Ветковского р-на Гомельской обл., ряд. 1023 сп 307 сд, погиб 16.11.1943.

КУЛАКОВ Дмитрий Андреевич, ряд. 194 Речицкой сд 48 А, погиб 14.11.1943.

ЛЕВАЧЕВ Егор Ефимович, р. в д. Никольское Орловской обл., ряд. в/ч 68463, погиб 18.11.1943.

ЛИСТКОВ Михаил Егорович, ряд., погиб 14.11.1943.

ЛИТВИН Василий Иванович, ряд. в/ч 68463, погиб 15.11.1943.

ЛОГОВСКИЙ Григорий Петрович, погиб 17.11.1943.

ЛУНЬКИН А. Г.

ЛЯХОВ Тимофей Сергеевич, р. в 1910 в Брянской обл., ряд 194 Речицкой сд 48 А, погиб 15.11.1943.

МАКЕЕВ Джумакай, р. в Киргизии, ряд. в/ч 03778, погиб 15.11.1943.

МАКОСЕВСКИЙ Иван Ульянович, р. в 1904 в с. Бороба Ветковского р-на Гомельской обл., ряд. 1021 сп 307 сд, погиб 16.11.1943.

МАНИН Павел Васильевич, р. в Семеновском р-не Черниговской обл., ряд. в/ч 70567, погиб 16.11.1943.

МАРКОВ Николай Ильич, р. в Курской обл., рядовой 194 Речицкой сд 48 А, погиб 14.11.1943.

МАСТЮГИН Михаил Алексеевич, р. в 1919, ряд., погиб 19.11.1943.

МЕДВЕДЕВ Трофим Алексеевич, р. в 1920 в Новозыбковском р-не Брянской обл., ряд., погиб 20.11.1943.

МИЛЯЕВ Василий Иванович, р. в 1924 в Липецкой обл., ряд. в/ч 57384, погиб 14.11.1943 в р-не д. Иванище.

МИНЕНКО Корней Леонтьевич, р. в 1919, ряд. в/ч 68463, погиб 15.11.1943.

МИХАЛЬЧУК Александр Иванович, ряд., погиб 17.11.1943.

МИХДАЛЕНОК Иван Федорович, ряд. 194 Речицкой сд 48 А, погиб 14.11.1943.

МОЛОЧЕК Евгений Федорович, р. в 1901 в Новозыбковском р-не Брянской обл., ряд. 194 Речицкой сд 48 А, погиб 15.11.1943.

МОРОЗОВ Николай Иванович, р. в 1907, мл. лейт. 409 сп 137 сд 48 А, погиб 15.11.1943.

МОСКАЛЕНКО Иван Дмитриевич, р. в Климовичском р-не Брянской обл., ряд. 194 Речицкой сд 48 А, погиб 14.11.1943 в р-не д. Иванище.

МУКАНОВ Кажи, лейт. 194 Речицкой сд 48 А, погиб 14.11.1943.

НАУМЕНКО Василий Петрович, р. в 1919 в Климовичском р-не Брянской обл., ряд., погиб 14.11.1943.

НЕВЕРОВ Николай Федосович, р. в Хабаровском крае, ряд. в/ч 70564, погиб 21.11.1943.

ОСАДЧИЙ Александр Петрович, р. в 1901, ряд. 194 Речицкой сд 48 А, погиб 14.11.1943.

ПОПКОВ Павел Семенович, р. в 1918 в Тульской обл., лейт., погиб 13.11.1943.

ПАХОМОВ Михаил Кузьмич, р. в 1920 в Могилевской обл., лейт., погиб в ноябре 1943.

ПИРОЖКОВ Иван Александрович, р. в Екатеринбургской обл., мл. серж. 194 Речицкой сд 48 А, погиб 14.11.1943 в р-не д. Иванище.

ПОДЧУФАРОВ Михаил Семенович, ряд. в/ч 45811, погиб 13.11.1943.

ПОЛТОРАЦКИЙ Михаил Тихонович, р. в с. Жадово Семеновского р-на Черниговской обл., ряд. в/ч 70567, погиб 16.11.1943.

ПУЗЫРЕНКО Николай Николаевич, р. в Кемеровской обл., ряд. 194 Речицкой сд 48 А, погиб 14.11.1943.

ПУЛЬКИН Афанасий Гаврилович, ряд., погиб 6.11.1943.

ПУТИНЦЕВ Яков Иванович, р. в Воронежской обл., ряд. в/ч 01069, погиб 14.11.1943.

РАДЧЕНКО Иван П., ряд., погиб 21.11.1943.

РЕВКОВ Иван Илларионович, р. в 1919 в Новозыбковском р-не Брянской обл., ряд. 194 Речицкой сд 48 А, погиб 14.11.1943.

РОДИН Василий Петрович, р. в 1911 в Алтайском крае, ряд. 194 Речицкой сд 48 А, погиб 16.11.1943.

РОЖДЕННЫЙ Иван Иванович, ряд., погиб 15.11.1943.

РОЖКОВ Иван Иванович, р. в 1909 в д. Старый Кривец Новозыбковского р-на Брянской обл., ряд. 194 Речицкой сд 48 А, погиб 15.11.1943.

РЫБАЛОВ Иван Григорьевич, ряд. 194 Речицкой сд 48 А, погиб в 1943.

РЫБКИН Сидор Ефремович, ряд. 194 Речицкой сд 48 А, погиб 15.11.1943.

САЛЕГОВ Федор Павлович, ряд. 82 мп, погиб в 1943 в р-не д. Нагорное.

СМИРНОВ Николай Иванович, р. в 1923 в с. Палушкино Ярославской обл., ст. серж., погиб в ноябре 1943.

СМОГА Иван Ефимович, ряд. 194 Речицкой сд 48 А, погиб 14.2.1944.

СНЯТКО Павел Алексеевич, р. в 1901, ряд. 624 сп, погиб 17.11.1943.

СОЛОМАТИН Павел Васильевич, р. в Орловской обл., ряд. 223 сп, погиб 16.11.1943.

СОТНИКОВ Алексей Герасимович, р. в 1924 в Пензенской обл., ряд., погиб 15.11.1943.

СТАРОДУБЦЕВ Василий Степанович, в/ч 07778, погиб 14.11.1943 в р-не д. Иванище.

СУХАРЕВ Аким Федорович, р. в 1895 в Брянской обл., ряд 409 сп 137 сд 48 А, погиб 14.11.1943.

СЫРОМЯТНИКОВ Александр Павлович, р. в д. Дрогунка Кромского р-на Орловской обл., мл. серж. 194 Речицкой сд 48 А, погиб 18.11.1943.

ТАЛАНОВ Василий Ефимович, р. в 1918, ст. серж., погиб в ноябре 1943.

ТАРАСЕНКО Николай Павлович, р. в 1922, лейт. 400 сп 137 сд 48 А, зам. комб, погиб 14.11.1943.

ТАРАСОВ Никита Ермолаевич, ряд. в/ч 68463, погиб 17.11.1943.

ТАТАРОВ Ануфрий Иванович, ряд. 194 Речицкой сд 48 А, погиб 15.11.1943.

ТВЕЧКОВ Федор Данилович, р. в 1909, ряд. в/ч 70567, погиб 19.11.1943.

ТЕРЕХИН Иван Яковлевич, ряд., погиб 13.11.1943 в бою за д. Иванище.

ТЕТЮРА Алексей Егорович, р. в с. Степное Шосткинского р-на Сумской обл., ряд. 194 Речицкой сд 48 А, погиб 14.11.1943 в р-не д. Иванище.

ТИМОФЕЕВ Кирилл Матвеевич, р. в 1915 в Брянской обл., ряд. 194 Речицкой сд 48 А, погиб 14.11.1943.

ТИТОВ Иван Михайлович, р. в Орловской обл., ряд. 194 Речицкой сд 48 А, погиб 14.11.1943.

ТКАЧЕНКО Митрофан Филиппович, ряд. 194 Речицкой сд 48 А, погиб 15.11.1943.

УЛЬЯНОВ Николай Иванович, мл. серж. в/ч 70567, погиб 18.11.1943.

ФАЩУК Алексей Петрович, р. в 1924 в Сумской обл., ряд. 194 Речицкой сд 48 А, погиб 15.11.1943.

ФРОЛОВ Федор Викторович, р. в Орловской обл., ряд. 194 Речицкой сд 48 А, погиб 15.11.1943.

ХАРЬКОВ Семен Григорьевич, р. в Сумской обл., ряд. 194 Речицкой сд 48 А, погиб 14.11.1943.

ХЛИПЕНОК Василий Мартынович, р. в 1910 в Новозыбковском р-не Брянской обл., ряд. 194 Речицкой сд 48 А, погиб 14.11.1943 в д. Иванище.

ХОЗИН Александр Васильевич, р. в 1924 в Горьковской обл., мл. серж., погиб 13.11.1943 в бою за д. Иванище.

ЦУКРЕВ Иосиф Романович, р. в 1919, ряд. 194 Речицкой сд 48 А, погиб в 1943.

ЧЕБОТАРЕВ Иван Алексеевич, ряд. 194 Речицкой сд 48 А, погиб 17.11.1943.

ЧЕКИЗО Яков Денисович, ряд. 3 гв. Краснознаменной ордена Суворова Мозырской кд 2 гв. кк, погиб 18.11.1943 в р-не д. Нагорное.

ЧЕРНЯЕВ Николай Арсентьевич, р. в 1907, ряд. в/ч 70567, погиб 14.11.1943.

ЧИЖИК Аким Маркович, р. в 1900 в Брянской обл., ряд. 194 Речицкой сд 48 А, погиб 14.11.1943.

ЧУВАТОВ Василий Иванович, р. в 1923 в Пензенской обл., лейт., погиб в ноябре 1943.

ШАПОВАЛОВ Владимир Илларионович, р. в 1923 в Новозыбковском р-не Брянской обл., ряд. 194 Речицкой сд 48 А, погиб 14.11.1943.

ШАПОВАЛОВ Илья Илларионович, р. в 1917 в Новозыбковском р-не Брянской обл., ряд. в/ч 70567, погиб 16.11.1943.

ШАПОВАЛОВ Петр Тимофеевич, р. в 1905 в д. Старый Кривец Новозыбковского р-на Брянской обл., ряд., погиб 14.11.1943.

ШАПОВАЛОВ Петр Тимофеевич, р. в 1924 в д. Старый Кривец Новозыбковского р-на Брянской обл., ряд., погиб 14.11.1943.

ШАРАЙ Григорий Сергеевич, ряд. 194 Речицкой сд 48 А, погиб 15.11.1943.

ШАТОХИН Иван Петрович, р. в Кромском р-не Орловской обл., ряд. в/ч 39982, погиб 16.11.1943.

ШАШЛОВ Федор Андреевич, р. в Волгоградской обл., гв. лейт. 237 тб 16 гв. Речицкой тб 1 гв. тк 65 А, погиб 13.11.1943 в бою за д. Иванище.

ШЕВЕЛЕВ Афанасий Григорьевич, р. в 1908 в Новозыбковском р-не Брянской обл., ряд. в/ч 68463, погиб 16.11.1943.

ШЕВЦОВ Даниил Дмитриевич, ряд. в/ч 68463, погиб 17.11.1943.

ШЕСТАКОВ Федор Иосифович, ряд. 194 Речицкой сд 48 А, погиб 14.11.1943.

ШИНКО Петр Демидович, р. в Сумской обл., ряд. 194 Речицкой сд 48 А, погиб 14.11.1943.

ЩЕРБАКОВ Иван Мефодьевич, р. в 1918 в д. Старый Кривец Новозыбковского р-на Брянской обл., ряд., погиб 14.11.1943.

ЮДИЦКИЙ Иван Петрович, р. в 1909, ряд., погиб 14.11.1943.

ЮРОВ Петр Иванович, ряд. 194 Речицкой сд 48 А, погиб 14.11.1943.

ЯРОСЛАВСКИЙ Мирон Григорьевич, р. в 1923 в Запорожской обл., серж., погиб в ноябре 1943.

ЯРОШЕВИЧ Виктор Антонович, р. в Добрушском р-не Гомельской обл., ряд. в/ч 70567, погиб 16.11.1943.

В 1949 г. на могиле установлен обелиск.

КОМСОМОЛЬСКИЙ СЕЛЬСОВЕТ

ЗАХОРОНЕНИЕ В ДЕРЕВНЕ СВЕДСКОЕ

АГЛИУЛИН Асадулли, р. в 1915 в Бухарской обл., ст. серж. в/ч 20658, умер от ран 1.12.1943.

АЛЕХИН Дмитрий Филиппович, ст. лейт. 971 сп 273 сд, умер от ран 10.2.1944 в полевом госпитале № 2324.

БАБАСКИН Федор Семенович, р. в 1918, ряд. в/ч 20658, погиб 25.11.1943.

БАХАРЕВ Григорий Лукьянович, ряд. в/ч 29570, погиб 7.12.1943.

БЕЛОУСОВ Давид Сазонович, р. в 1914 в с.Перерост Добрушского р-на Гомельской обл., умер от ран 25.1.1944.

БОРДОВСКИЙ Петр Павлович, р. в 1908 в г. Новозыбкове Брянской обл., ряд. в/ч 39950, погиб 8.2.1944.

БОРИСЕНКО Григорий Михайлович, красноармеец 1021 сп, умер от ран 14.12.1943.

БОРОВИКОВ Николай Федорович, ряд. в/ч 70520, погиб 27.3.1944.

БРЕСЛАВЕЦ Иван Захарович, ряд. 771 сп, умер от ран 26.1.1944.

ГАВРИЛОВ Иван Родионович, лейт. 182 осб 170 сд 42 ск 48 А, погиб 11.1943.

ГОРБАЧЕВ Николай Прокофьевич, ряд. в/ч 16942, умер от болезни 26.2.1944.

ДЕПОВЕЦ Степан Михайлович, р. в г. Семеновка Черниговской обл., ряд. в/ч 01139, умер от ран 2.12.1943.

ДЕРБИН Петр Сергеевич, ряд. 1019 сп, погиб 10.2.1944.

ДУХАНИН Василий Иванович, ряд. в/ч 17678, погиб 5.12.1943.

ЗАВОДЦОВ Федор Григорьевич, ряд., умер от ран в медсб № 438.

ЗАЙЦЕВ Михаил Петрович, ст. лейт., ком. взвода 624 сп 137 сд 42 ск 48 А, умер от ран 15.12.1943 в медсб № 301.

ЗОСИМОВ Иван Харитонович, ряд., погиб 27.11.1943.

ЗАХАРОВ Митрофан Давыдович, ряд. 102 сд, умер от ран 10.2.1944 в полевом госпитале № 2324.

КОНОВАЛЕНКО Иван Михайлович, р. в Москве, ряд. в/ч 01193, умер от ран 26.11.1943.

КРАВЦОВ Иван Павлович, р. в 1909 в с. Медвежье Новозыбковского р-на Брянской обл., ряд. в/ч 01193, умер от ран 28.11.1943.

КУЗУБОВ Николай Степанович, р. в Новочихинском р-не Алтайского края, ряд. в/ч 04712, умер от ран 25.11.1943.

ЛЕТУХОВ Григорий Иванович, ряд. в/ч 29953, умер от ран 21.1.1944.

ЛИСИЦЫН Василий Яковлевич, р. в 1925 в Середино-Будском р-не Сумской обл., ряд. 278 сп 173 сд, умер от ран 28.1.1943.

МАЛАЩЕНКО Иосиф Павлович, р. в 1924 в д. Белое Болото Речицкого р-на Гомельской обл., ряд. 299 сд, умер от болезни 21.2.1944.

МАРУСОВ Николай Иванович, ряд., умер от ран 13.11.1943.

МАТВЕЕВ Василий Иванович, р. в 1925 в г. Куса Челябинской обл., ряд. 194 Речицкой сд 48 А, умер от ран 10.2.1944 в полевом госпитале № 2324.

МЕРКУШЕВ Егор Алексеевич, ряд. в/ч 16942, умер от болезни 21.2.1944.

МИШУНИН Василий Иванович, мл. серж. в/ч 39953, погиб 30.1.1944.

ОВЧИННИКОВ Иван Николаевич, р. в 1914 в д. Замшило Новозыбковского р-на Брянской обл., ряд. 1343 сп, умер от ран 10.2.1943 в полевом госпитале № 2324.

ПЕТУХОВ Григорий Иванович, красноармеец 399 сд, умер от ран 10.2.1944 в полевом госпитале № 2324.

ПОКЛОВСКИЙ Александр Алексеевич, ряд. 40 сп 102 сд, умер от ран 10.2.1944 в полевом госпитале № 2324.

ПТУХА Михаил Иванович, р. в с. Галогановка Семеновского р-на Черниговской обл., ряд., погиб 26.11.1943.

САПРЫКИН Иван Акимович, р. в 1924 в с. Теляжье Верховского р-на Орловской обл., ряд. в/ч 39953, погиб 25.1.1944.

СИДОРИК Петр Сидорович, ряд. 1023 сп, умер от ран 18.12.1943 в омедсб № 301.

СИЗОВ Петр Викторович, р. в 1918 в д. Дягеево Вичугского р-на Ивановской обл., ст. лейт., погиб 30.11.1943.

СОБОЛЬ Павел Никитович, ряд. в/ч 70520, погиб 27.3.1944.

СОРОКИН Григорий Никитич, р. в 1918, умер от ран 8.1.1944.

СОРОКИН Николай Федорович, р. в 1920 в д. Погребы Брасовского р-на Брянской обл., ряд., умер от ран 27.11.1943.

СТАРЧЕНКО Михаил Петрович, р. в 1919 в Буда-Кошелевском р-не Гомельской обл., ст. лейт., ком. взвода, умер от ран 27.11.1943.

СТАСИН Петр Яковлевич, мл. серж. 170 сд, погиб 23.11.1943.

СЕРГИЕНКО Михаил Ильич, ряд. 1343 сп. 399 сд, умер от ран 10.2.1944.

СТРЕЛКО Павел Кузьмич, р. в 1909, ряд., погиб 26.11.1943.

ТИКИМБАЕВ Исмавлет, р. в 1896, ряд. 1023 сп, умер от ран 31.1.1944.

ТРИШИНА Татьяна Кузьминична, р. в 1924, ст. серж. в/ч 16942, умерла от болезни 17.2.1944.

ТУПИЦИН Петр Егорович, р. в Новгород-Северском р-не Черниговской обл., ряд. в/ч 36420, умер от ран 24.11.1943.

ТУШКАНОВ Иван Леонтьевич, красноармеец 278 сп 175 сд, погиб 4.12.1943.

УДОВЕНКО Григорий Ефремович, р. в с. Н. Днепрово Дубичанского р-на Киевской обл., серж. 278 сп 175 сд., умер от ран 27.11.1943.

ХАРЛОВ Ефим Матвеевич, ряд. 182 осапб 170 сд, погиб 23.11.1943.

ХУДОБЕЦ Виталий Федосеевич, р. в д. Круты Нежинского р-на Черниговской обл., ряд. в/ч 57397, погиб 26.3.1944.

ЧАЙКОВСКИЙ Николай Павлович, р. в 1925 в д. Змеевка Жлобинского р-на Гомельской обл., ряд., погиб 20.7.1943.

ЧЕБОТАРЬ Анатолий Петрович, р. в д. Шкуратовка Белопольского р-на Сумской обл., гв. ряд., погиб 20.11.1943.

ЧЕРНЯХ Виктор Игнатович, ст. лейт. 409 сп 137 сд, умер от ран 10.2.1944 в полевом госпитале № 2324.

ШАПОВАЛОВ Григорий Васильевич, красноармеец 399 сд, умер от ран 10.2.1944 в полевом госпитале № 2324.

ШАТАЛОВ Порфирий Павлович, серж. в/ч 01193, умер от ран 2.12.1943.

ШВЕДОВ Александр Иванович, мл. серж. 282 сп, погиб 29.11.1943.

ШЕЛКУН Василий Антонович, р. в 1917, ряд. в/ч 39953, умер от ран 22.1.1944.

ШЕЛУДЯЕВ Павел Антонович, красноармеец 624 сп, умер от ран 10.2.1944 в полевом госпитале № 2324.

ЮДИЦКИЙ Мефодий Ефимович, ряд. 278 сп 175 сд, умер от ран 28.11.1943.

В братской могиле дер. Сведское похоронены 88 бойцов и офицеров Красной Армии. Не названные в списке — не известны.

В 1975 году на могиле установлена стела.

КОРОВАТИЧСКИЙ СЕЛЬСОВЕТ

ЗАХОРОНЕНИЕ В ДЕРЕВНЕ КОРОВАТИЧИ

АБИТОВ Аман, р. в с. Дарандакс Кургантепского р-на Андижанской обл. (Узбекистан), ряд. 218 зсп 65 А, умер от болезни 19.12.1943.

АДАМЕНКО Степан Александрович, ряд. в/ч 43848, погиб 20.11.1943.

АНУФРИЕВ Иван Васильевич, р. в 1922, мл. лейт. 160 отп, погиб 19.11.1943.

АСМОЛОВ Тимофей Григорьевич, рядовой, погиб 8.1.1944.

АТАНОВ Григорий Степанович, мл. серж. 160 отп, погиб 19.11.1943.

АХМЕДОВ Ибрагим Мустафович, р. в 1920, лейт. 160 отп.

БАБОШИН Степан Павлович, ряд. 14 гв. Мозырской кд 7 гв. кк, погиб 18.11.1943.

БАКУНОВ Петр Андреевич, р. в с. Рождественское Приволжского р-на Куйбышевской обл., ст. серж., погиб 19.11.1943.

В бою за Коровaтичи орудийный расчет ст. сержанта Бакунова уничтожил три танка врага, один «фердинанд», несколько десятков солдат и офицеров противника. П. А. Бакунов посмертно награжден орденом Отечественной войны I степени.

БАРАН Николай Савич, р. в Черниговской обл., ряд. 172 Павлодарской сд, погиб 21.11.1943.

БАРАБАНОВ Андрей Семенович, ряд., погиб 20.11.1943.

БАРАБАНОВ Леонид Иванович, ряд. в/ч 18682, умер от ран 20.2.1944.

БЕРДЫШЕВ Николай Николаевич, р. в Рязанской обл., ряд. 172 сд, погиб 19.11.1943.

БГАНЦЕВ Влас Романович, ряд. в/ч 02932, погиб 18.11.1943.

БЕЗМОЗГИЙ Иван Гаврилович, ряд., погиб 18.11.1943.

БЕЛОГЛАЗОВ Семен Емельянович, р. в 1913 в д. Васильевка Липецкой обл., ряд., погиб 19.11.1943.

БЛАГОДАТСКИЙ Владимир Григорьевич, серж. в/ч 31747.

БОГДАНОВ Григорий Давыдович, лейт. 160 отп, погиб 19.11.1943. Г. Д. Богданов посмертно представлялся к званию Героя Советского Союза, но был награжден орденом Отечественной войны I степени.

БОГУШ Григорий Филиппович, ряд., погиб 19.11.1943.

БОНДАРЕВ Иван Матвеевич, р. в Курской обл., ряд., умер от ран 7.1.1944.

БОЙКО Павел Игнатьевич, р. в Конотопском р-не Сумской обл., ряд., погиб 21.11.1943.

БОРОВИК Павел Андреевич, ряд. 514 сп 172 Павлоградской осд, погиб 20.11.1943.

БЫЧКОВ Алексей Сергеевич, ст. серж. 160 отп, погиб 19.11.1943.

ВАСИЛИЕВ Григорий Васильевич, серж. 514 сп 172 Павлоградской осд, погиб 20.11.1943.

ВИЛЕЧЕНКО Владимир Алексеевич, р. в 1925 в с. Сосновка Щорского р-на Черниговской обл., ряд. в/ч 18682, умер от болезни 27.12.1943.

ВОЛКОДАВ Александр Степанович, р. в 1913 в Херсонской обл., ряд. в/ч 39208, умер от ран 1.1.1944.

ГАГОЛИНСКИЙ Иван Дмитриевич, р. в 1910 в Псковской обл., ряд., умер от болезни 24.12.1943.

ГАРКУШИН Василий Григорьевич, ряд. в/ч 9208, умер от болезни 4.1.1944.

ГИГАРЕВ Александр Петрович, р. в д. Ежово Шабалинского р-на Кировской обл., ряд. 160 отп, погиб 19.11.1943.

ГИМАТДИНОВ Шайхутдин Гиматдинович, лейт. 16 гв. кд 7 гв. кк, погиб 19.12.1943.

ГОЛУБЯТНИКОВ Алексей Степанович, р. в 1915 в Курской обл., серж. в/ч 73744, погиб 19.11.1943.

ГОРЕЛИКОВ Соломон Львович, ст. лейт., умер 9.2.1944.

ГРИГОРЕНКО Александр Михайлович, ст. лейт. 218 зсп 65 А, погиб 17.12.1943.

ГРИГОРЕЦ Иван Антонович, ряд. 514 сп 172 Павлоградской осд, погиб 19.11.1943.

ГУБЕНКО Борис Лукьянович, лейт. 160 отп, погиб 19.11.1943.

ГУЙ Петр Абрамович, умер от ран 23.2.1944.

ДАВЫДОВ Степан Тимофеевич, р. в 1924, ст. серж. 130 сп, умер от ран 3.4.1944 в полевом госпитале № 5174.

ДАНИЛОВ Владимир Семенович, р. в Пензенской обл., ст. серж. в/ч 73744, погиб 18.11.1943.

ДЕМИН Василий Ефимович, ряд. 514 сп 172 Павлоградской осд, погиб 21.11.1943.

ДЕЙКУН Андрей Ануфриевич, р. в 1924 в д. Коровaтичи Речицкого р-на Гомельской обл., ст. серж. 82 гв. сд, умер от болезни 5.3.1944 в полевом госпитале № 5174.

ДРЕВАЛЬ Иван Иванович, ефр., погиб 18.11.1943.

ДРОБЫШЕВ Иван Владимирович, р. в д. Топное Сосновского р-на Тамбовской обл., ряд., погиб 14.11.1943.

ДРОФА Иван Терентьевич, мл. серж., умер от ран 14.1.1944.

ДРУЩЕНКО Иван Иванович, ряд., погиб 18.12.1943.

ДУРМАН Василий Иванович, р. в 1917 в с. Павловка Белопольского р-на Сумской обл., лейт. в/ч 59224, погиб 15.11.1943.

ДУСЕМБАЕВ Тулуш, р. в Казахстане, ряд. в/ч 31747, погиб 18.11.1943.

ЕЛЬЧАНИНОВ Михаил Афанасьевич, ряд., погиб 18.11.1943.

ЖИР Константин Сидорович, р. в с. Рассудо-

во Репкинского р-на Черниговской обл., ряд. 514 сп 172 сд, погиб 19.11.1943.

ЖИР Михаил Павлович, ряд. 514 сп 172 сд, погиб 19.11.1943.

ЗАИКО Василий Емельянович, р. в Козелецком р-не Черниговской обл., ряд. в/ч 18662, умер от ран 7.1.1944.

ЗАПАДИНСКИЙ Меер Семенович, лейт. 160 отп, погиб 19.11.1943.

ЗАЯЦ Василий Федорович, р. в 1902 в с. Плиски Борзнянского р-на Черниговской обл., ряд., погиб 20.11.1943.

ИВАНОВ Алексей Михайлович, р. в 1924, ряд., умер от болезни 27.3.1944.

ИВАНОВ Иосиф Яковлевич, ст. серж. 160 отп, погиб 19.11.1943.

ИВАНОВ Сергей Пантелеевич, ряд. 1959 ипап, погиб 18.11.1943.

ИДОЛОВ Николай Александрович, ряд. в/ч 53425, умер от ран 22.11.1943.

ИНИН Александр Сергеевич, р. в Волгоградской обл., ряд. I Речицко-Калинковичской ордена Суворова гв. мотсбр., погиб 15.11.1943.

ИСМАГИЛОВ Адиган Габитович, ряд. в/ч 38298, умер от ран 9.1.1944.

КАЗИКАНОВ Елиз-Хан, р. в Таджикистане, ряд. 194 Речицкой сд 48 А, погиб 18.11.1943.

КАЛИН Серафим Власович, ряд., погиб 19.11.1943.

КАМАНОВ Далин, ряд., погиб 8.02.1944.

КАРМАНОВ Федор Демидович, ряд. 514 сп 172 Павлоградской осд, погиб 20.11.1943.

КИСЕЛЕВ Иван Яковлевич, р. в Псковской обл., ряд., умер от болезни 8.2.1944.

КИСЛЕКОВ Николай Михайлович, р. в 1923 в с. Бобково Алтайского края, серж. в/ч 18682, умер от болезни 12.1.1944.

КЛИМЕНКО Григорий Иванович, р. в 1900 в Конотопском р-не Сумской обл., ряд., погиб 20.11.1943.

КЛИМЕНОК Федор Яковлевич, р. в Репкинском р-не Черниговской обл., ряд. в/ч 59224, умер от ран 11.11.1943.

КЛИМОВ Глеб Борисович, р. в 1924 в д. Липово Красносельского р-на Санкт-Петербургской обл., ряд. в/ч 18682, умер от болезни 18.1.1944.

КОБОЛЕВ Петр Григорьевич, р. в 1924 в д. Подлуки Калинковичского р-на Гомельской обл., ряд. 120 сп 69 сд, погиб 20.12.1943.

КОВАЛЬ Павел Тимофеевич, ряд. в/ч 39208, умер от болезни 22.12.1943.

КОЗЛОВ Николай Кузьмич, р. в с. Гвинтовое Бурыньского р-на Сумской обл., ст. серж., погиб 20.11.1943.

КОЛЕСНИЧЕНКО Владимир Кузьмич, р. в 1908, ряд., умер от ран 13.1.1944.

КОЛОБОВ Дмитрий Михайлович, р. в 1920 в д. Слобода Выходцевская Мелекесского р-на Ульяновской обл., лейт. 160 отп, погиб 19.11.1943.

КРАВЧЕНКО Сергей Иванович, р. в Нежинском р-не Черниговской обл., ряд. 172 сд, погиб 19.11.1943.

КРУТАС Николай Григорьевич, р. в 1912 в Конотопском р-не Сумской обл., ряд., погиб 20.11.1943.

КУЗНЕЦОВ Виктор Захарович, р. в 1925 в д. Евланово Орловской обл., ст. серж. 130 гв. сп 44 гв. сд 18 ск 65 А, погиб 19.11.1943.

КУЛИКОВ Емельян Минисофанович, серж. 160 отп, погиб 19.11.1943.

ЛАПШИН Александр Иванович, р. в 1907 в с. Сукромны Бежецкого р-на Калининской обл., ст. лейт. в/ч 02932, погиб 18.11.1943.

ЛАРИН Федор Иванович, ряд., погиб 19.11. 1943.

ЛИКОШКОВ Архип Емельянович, р. в 1908 в с. Сосновка Конотопского р-на Сумской обл., ряд., умер от болезни 12.12.1943.

ЛОБОДИН Василий Спиридонович, р. в Волгоградской обл., мл. сержант 14 гв. кд 7 гв. кк, погиб 18.11.1943.

ЛУКЬЯНОВ Александр Матвеевич, ряд. 514 сп 172 сд, погиб 18.11.1943.

ЛЫКОВ Алексей Михайлович, красноармеец, умер от ран 12.1.1944 в госпитале № 851.

ЛЯКИШЕВ Михаил Иванович, ряд. 218 зсп 65 А, погиб 5.2.1944.

ЛЯХ Иван Акимович, р. в 1906, погиб 20.11. 1943.

МАКАРОВ Кузьма Емельянович, р. в 1908 в Воронежской обл., ряд. 514 сп 172 Павлоградской сд, погиб 19.11.1943.

МАКСИМЕНКО Леонид Никитич, р. в 1924 в Черниговской обл., ряд. 172 сд, погиб 20.11.1943.

МАЛЫШЕВ Александр Васильевич, ряд. 362 сп, умер от болезни 28.12.1943.

МАРКОВ Зиновий Маркович, р. в 1916 в Чувашии, ст. лейт. 514 сп 172 Павлоградской осд, погиб 19.11.1943.

МАТВЕЕВ Петр Николаевич, р. в Редкозубье Ардатовского р-на Мордовии, серж. в/ч 18682, умер от ран 11.1.1944.

МИНДЛИН Давид Моисеевич, р. в 1911 в г. Калинковичи Гомельской обл., лейт. в/ч 06628, погиб 30.11.1943.

МИТРОЩЕНКО Иван Корнеевич, р. в Репкинском р-не Черниговской обл., ряд. 172 сд, погиб 19.11.1943.

МОГУТОСИЛОВ Шайхулла Шаголеевич, мл. серж. 160 отп, погиб в ноябре 1943.

МОРОЗОВ Илья Матвеевич, серж. в/ч 35618, погиб 20.11.1943.

МОШАТИН Иван Никифорович, ряд. в/ч 24923, умер от ран 23.12.1943.

МЯКОТИН Андрей Михайлович, ряд. 194 Речицкой сд 48 А, погиб 20.11.1943.

НАЗАРЕНКО Павел Петрович, ряд. 194 Речицкой сд 48 А, погиб 20.11.1943.

ОВЧИННИКОВ Алексей Сергеевич, р. в д. Большие Добринки Воронежской обл., ряд. в/ч 59224, умер от ран 18.11.1943.

ОЖОГИН Георгий Дмитриевич, р. в 1916, старш., погиб 19.11.1943.

ОТЕНКО Илья Иванович, р. в 1900 в Сумской обл., ряд., погиб 21.11.1943.

ПАВЛЕНКОВ Андрей Андреевич, р. в Ульяновской обл., ряд. в/ч 02952, погиб 18.11.1943.

ПАНАСЮК Михаил Романович, мл. серж. 514 сп 172 сд, погиб 21.1.1944.

ПАРАМОНОВ Василий Васильевич, ряд. 14 Мозырской гв. кд 7 гв. кк, погиб 18.11.1943.

ПЕТРИК Захар Тихонович, р. в Нежинском р-не Черниговской обл., ряд. 514 сп 172 сд, погиб 19.11.1943.

ПЕТРОВ Александр Трофимович, ряд. 350 сп 96 Гомельской ордена Суворова сд 53 ск 48 А, погиб 6.3.1944.

ПИЛИПЕНКО Григорий Петрович, р. в с. Шкуратино Репкинского р-на Черниговской обл., ряд. 514 сп 172 сд, погиб 19.11.1943.

ПИЛИПЕНКО Николай Степанович, ряд., умер от болезни 17.12.1943.

ПОПЧЕНКО Иван Александрович, р. в 1922 в д. Елизаровичи Речицкого р-на Гомельской обл., серж. 120 сп 69 сд, погиб 26.12.1943.

РОМАНОВ Алексей Федорович, р. в 1923, серж., погиб 18.11.1943.

РОМАШКИН Андрей Васильевич, р. в 1923 в д. Коргашино Сасовского р-на Рязанской обл., серж., погиб 19.11.1943.

РОХМАНЬКО Михаил Михайлович, р. в с. Новоселки Репкинского р-на Черниговской обл., ряд. 172 сд, погиб 19.11.1943.

РУДЬ Григорий Кириллович, р. в 1906, ряд. 172 сд, погиб 21.11.1943.

САЗОНОВ Илья Васильевич, р. в 1919 в д. Крутое Липецкой обл., ст. лейт. 160 отп, погиб 19.11.1943.

САМОКИН Иван Петрович, ряд. в/ч 40348, погиб 11.11.1943.

СДОБИН Николай Самойлович, р. в 1910, ряд., погиб 28.12.1943.

СЁМИН Петр Ефимович, р. в Пензенском р-не Пензенской обл., мл. серж. 160 отп, погиб 19.11.1943.

СЕНИК Петр Александрович, ряд. 514 сп 172 сд, погиб в ноябре 1943.

СЕРЕБРЯКОВ Андрей Федорович, р. в 1923 в Пензенской обл., лейт. 160 отп, погиб 19.11.1943.

СИВЕЦ Григорий Ильич, ряд., умер от ран 17.11.1943 в полевом госпитале № 3573.

СИВАШ Михаил Антонович, ряд., в/ч 39208, умер от ран 13.2.1944.

СИЛЕЙЧИК Лука Иосифович, ряд., умер от болезни 16.3.1944 в полевом госпитале № 5174.

СКИДАНОВ Филипп Андреевич, ст. серж. 160 отп, погиб 19.11.1943.

СМЕТАНА Николай Лукич, мл. лейт. 172 сд, умер от болезни 3.1.1944.

СОЛОДОВНИН Иван Павлович, ефр. 172 сд, погиб 18.11.1943.

СОРОКИН Илья Аксенович, ряд. в/ч 13682, умер от болезни 8.1.1944.

СОРОКОВОЙ Андрей Фомич, р. в с. Полесье Городнянского р-на Черниговской обл., ряд. в/ч 18682, погиб 13.1.1944.

СТАРОВОЙНОВ Савелий Антонович, красноармеец, погиб 22.03.1944.

СТАРОДУБ Андрей Ефимович, ряд. 172 сд, погиб 19.11.1943.

СТАРОСТИН Андрей Никитич, ряд., умер от болезни 17.1.1944.

СТОРОЖЕНКО Андрей Васильевич, ряд. 172 сд, погиб 19.11.1943.

СТРУКОВ Степан Григорьевич, ряд. в/ч 39208, умер от болезни 18.1.1944.

СУШКО Борис Петрович, р. в 1904, ряд., умер от ран 19.1.1944.

СЫСОЕВ Давид Никитич, мл. серж., погиб 18.11.1943.

СЫЧОВ Александр Максимович, р. в 1906 в д. Тырково Шиловского р-на Рязанской обл., ряд., погиб 15.11.1943.

ТАГАЕВ Нурулла, р. в 1924, серж. 14 Мозырской гв. кд 7 гв. кк, погиб 20.11.1943.

ТАЗАРИЕВ Владимир Степанович, красноармеец 132 сп, умер от ран 24.1.1944 в инфекционном госпитале № 851.

ТАРАСОВ Иван Ильич, р. в 1923 в г. В. Волочек Калининской обл., серж. 1959 ипап 41 Калинковичской оипабр Резерва Главного Командования, погиб 13.11.1943.

ТКАЧЕНКО Алексей Михайлович, р. в 1924 в Ичнянском р-не Черниговской обл., ряд. 172 сд, погиб 15.11.1943 в р-не д. Тишковка.

ТКАЧЕНКО Михаил Осипович, р. в 1925 в Звенигородском р-не Черкасской обл., ряд. I Речицко-Калинковичской ордена Суворова гв. мотсбр 1 тк 65 А, погиб 13. 11.1943 в р-не д. Тишковка.

ТОРИКЯН Сосник Оганесович, р. в 1914 в Армении, мл. лейт. 7 оипд 7 гв. кк, погиб 30.1.1944.

ТОРЯНИК Иван Васильевич, ряд. 172 сд, погиб 19.11.1943.

ТРИШИН Иван Иванович, р. в 1900, ряд., умер от ран 28.2.1944.

УМАНЕЦ Яков Филиппович, ст. серж. 514 сп 172 сд, погиб 19.11.1943.

УСТИМЕНКО Дмитрий Петрович, ряд. 172 сд, погиб 20.11.1943.

УШАКОВ Митрофан Яковлевич, ряд. в/ч 39208, умер от ран 2.2.1944.

ФЕДОСЕЕВ Григорий Алексеевич, р. в 1909, красноармеец 218 гв. сп 77 гв. сд 69 А, умер от ран 8.3.1944.

ФРИДОВ Владимир Андреевич, р. в 1907 в г. Одессе, ряд. 32 гв. сп 12 гв. сд, погиб в бою 15.11.1943.

ХОЛОДНЯК Аркадий Федорович, р. в 1925 в Щорском р-не Черниговской обл., серж. п/п 78987, умер от болезни 7.1.1944.

ЧАУСОВ Петр Михайлович, ряд. 14 Мозырской гв. кд 7 гв. кк, погиб 19.11.1943.

ЧАЙКОВСКИЙ Иван Иванович, р. в 1922 в Житомирской обл., ряд. в/ч 18682, умер от болезни 11.1.1944.

ЧВЫКОВ Иван Афанасьевич, р. в Липецкой обл., ряд. 172 сд, погиб 19.11.1943.

ЧУХЛАНЦЕВ Николай Петрович, р. в Удмуртии, ст. сержант в/ч 39208, умер от болезни 26.12.1943.

ШАПОВАЛОВ Василий Петрович, р. в

с. Протасовка Ромненского р-на Сумской обл., ст. лейт. 160 отп, погиб 19.11.1943.

ШАТАЛОВ Алексей Григорьевич, р. в 1927 в д. Парусное Задонского р-на Липецкой обл., ряд., умер от болезни 7.3.1944.

ШАТУНОВ Михаил Иванович, ряд. 514 сп 172 сд, погиб 13.11.1943.

ШЕВЧЕНКО Иван Гаврилович, р. в Киевской обл., ряд. 14 Мозырской гв. кд 7 гв. кк, погиб 29.2.1944.

ШЕЛЕВАХА Василий Мефодьевич, р. в 1920 в д. Лахны Невельского р-на Псковской обл., лейт. 514 сп 172 Павлоградской осд, погиб 20.11.1943.

ШИРОКОВ Алексей Васильевич, р. в 1926, ряд. 172 сд, погиб 15.11.1943.

ШИТИКОВ Степан Демидович, ряд. в/ч 18682, умер от болезни 2.1.1944.

ЯКШИН Прохор Сергеевич, р. в 1896 в с. Ивня Белгородской обл., ряд. в/ч 39208, умер от болезни 21.2.1944.

ЯКУТА Яков Николаевич, р. в 1902 в с. Павловка Белопольского р-на Сумской обл., ряд. 172 сд, погиб 12.11.1943.

ЯСЬКО Иван Федорович, р. в 1914, ряд., погиб 20.11.1943.

В 1954 г. на братской могиле установлен обелиск, в 1989 — танк.

ЗАХОРОНЕНИЕ В ДЕРЕВНЕ ПЕРЕВОЛОКА

АДАМЕНКО Петр Григорьевич, ст. лейт. в/ч 24923, умер от ран 8.12.1943.

АТАУЛЛИН Гайнан Атаулонович, р. в г. Уфе, ряд., умер от ран 9.1.1944.

БАБАК Павел Васильевич, р. в 1910 в с. Ворожба Сумской обл., ряд., умер от ран 10.12.1943.

БАЗАРНЫЙ Семен Иванович, ряд. в/ч 24923, умер от ран 15.12.1943.

ВОЕВОДИН Николай Аркадьевич, ряд. в/ч 24923, умер от ран 16.1.1944.

ВОРОНА Наум Порфирьевич, ряд. в/ч 24923, умер от ран 6.1.1944.

ГАЛИЛЕЙСКИЙ Федор Степанович, р. в с. Рудьковка Бобровицкого р-на Черниговской обл., ряд. в/ч 24923, умер от ран 7.11.1943.

ГУМЕННЫЙ Иван Федорович, ряд. в/ч 24923, умер от ран 25.11.1943.

ДУДКИН Илья Лукьянович, ряд. в/ч 24923, умер от ран 28.12.1943.

ДУДКО Михаил Аникеевич, р. в 1917, погиб 17.11.1943.

ЕРАСОВ Сергей Ильич, ряд. в/ч 24923, умер от ран 19.11.1943.

ЖИРЯКОВ Игорь Валерьянович, р. в 1921 в г. Нижний Тагил, ст. серж., умер от ран 1.1.1944.

ЗАРЕМБА Василий Афанасьевич, ряд., умер от ран 7.1.1944 в полевом госпитале № 3573.

ЗЕЛЕНЫЙ Петр Ануфриевич, ряд. в/ч 24923, умер от ран 17.1.1944.

ЗЕМЦЕВ Александр Харитонович, ст. серж. в/ч 24923, умер от ран 8.12.1943.

ИВАНОВ Иван Васильевич, р. в 1911 в Латвии, ряд., погиб 24.6.1944.

КАРАЧУНОВ Григорий Евстратович, ряд. в/ч 24923, умер от ран 1.12.1943.

КИРИЕНКО Николай Максимович, р. в 1896 в д. Клишки Шосткинского р-на Сумской обл., ряд., погиб 17.11.1943.

КЛИМЕНКО Василий Самойлович, ряд., умер от ран 7.12.1943.

КЛИМЕНКО Григорий Моисеевич, ряд. в/ч 24923, умер от ран 15.12.1943.

КЛИМЕНОК Федор Михайлович, ряд. в/ч 24923, умер от ран 4.1.1944.

КОБЗАРЬ Артем Владимирович, р. в 1911, ряд., умер от ран 18.12.1943, в полевом госпитале № 3573.

КОВАЛЕВ Кирилл Иванович, красноармеец 113 гв. сп 138 сд, умер от ран 19.12.1943 в полевом госпитале № 3573.

КОВАЛЕНКО Иван Поликарпович, ряд. в/ч 24923, умер от ран 12.1.1944.

КОПЫЛОВ Павел Семенович, р. в 1900, ряд., умер от ран 10.12.1943.

КОРОТЦОВ Григорий Кузьмич, р. в 1921, ст. серж., умер от ран 7.12.1944.

КРАСИЛИН Филипп Карпович, ряд. в/ч 24923, умер от ран 9.1.1944.

КРУТЫХ Сергей Федорович, ряд. в/ч 24923, умер от ран 5.12.1943.

ЛЯХ Петр Васильевич, ряд., умер от ран 8.12.1943 в полевом госпитале № 3513.

МАРЧЕНКО Андрей Петрович, р. в 1899, ряд., умер от ран 24.12.1943.

МАЛЫШЕВ Константин Владимирович, старш., погиб 23.12.1943.

МАСЛОВ Илья Иванович, р. в 1915, ряд., умер от ран 31.12.1943.

МЕЛЬНИКОВ Михаил Гаврилович, р. в 1925 в с. Мокша Большеглушицкого р-на Куйбышевской обл., ряд. в/ч 24923, умер от ран 4.12.1943.

НАПАЛЬКО Петр Иванович, ряд., умер от ран 4.12.1943.

НУРМУХАМЕТОВ Нурулла Зарифович, р. в 1923, лейт. в/ч 06628, погиб 21.11.1943.

ОСТРОУХОВ Илларион Никифорович, ряд. в/ч 24923, умер от ран 17.12.1943.

ПЕТРИЧЕНКО Михаил Захарович, р. в 1912, ряд., умер от ран 13.1.1944.

ПЕЧИК Яков Федорович, ряд. в/ч 24923, умер от ран 2.1.1944.

ПИНЧУК Петр Николаевич, р. в 1911 в Речицком районе, красноармеец 747 сп 172 сд, умер от ран 31.12.1943.

ПРИХОДЬКО Сергей Яковлевич, ряд. в/ч 24923, умер от ран 30.12.1943.

РЫБЕНКО Федор Акимович, р. в Тальменском р-не Алтайского края, ряд., умер от ран 29.12.1943 в полевом госпитале № 5373.

СЕЛИН Сергей Федорович, ряд. в/ч 24923, умер от ран 12.12.1943.

СИВУХА Василий Сергеевич, р. в д. Малодуша Речицкого р-на, красноармеец, умер от ран 27.11.1943 в полевом госпитале № 3573.

СИДОРЕНКО Степан Андреевич, ряд. в/ч 24923, умер от ран 26.1.1944.

СКАКУН Аким Данилович, ряд. в/ч 24923, умер от ран 9.1.1944.

СКОБЛИК Григорий Кириллович, р. в 1922 в с. Чуйкова Середино-Будского р-на Сумской обл., ряд., умер от ран 24.12.1943.

СОЛОХА Андрей Тимофеевич, ряд., умер от ран 11.12.1943.

СОЛОХИН Степан Семенович, старш. в/ч 56286, погиб 17.11.1942.

СТАРЧЕНКО Владимир Федорович, р. в 1920 на ст. Ворожба Белопольского р-на Сумской обл., ряд., умер от ран 2.12.1943.

СТУЛЬНИКОВ Петр Степанович, р. в 1911 в г. Волгограде, ряд., умер от ран 15.1.1944.

ТИУНОВ Константин Алексеевич, р. в 1924, ряд., умер от ран 26.11.1943.

ТРЕГУБ Степан Терентьевич, ряд. в/ч 23573, умер от ран 9.12.1943.

УСОПЫЛОВ Павел Семенович, ряд. в/ч 24923, умер от ран 10.12.1943.

УШАК Петр Яковлевич, р. в 1899 в д. Васильково Речицкого р-на, ряд. в/ч 24923, умер от ран 14.1.1944.

ФЕСЬКО Александр Михайлович, ряд. в/ч 24923, умер от ран 11.1.1944.

ФЕДЯЕВ Андрей Афанасьевич, ряд., умер от ран 29.10.1943.

ХАРИТОНОВ Григорий Власович, ряд. в/ч 24923, умер от ран 6.12.1943.

ЧИЖЕВСКИЙ Григорий Иванович, р. в 1916 в Речицком р-не, красноармеец 514 сп 172 осд, умер от ран 14.1.1944.

ШАФОРЕНКО Иван Степанович, ряд. в/ч 24923, умер от ран 17.1.1944.

ШАХОВ Василий Митрофанович, ряд. в/ч 24923, умер от ран 30.12.1943.

ШПАК Иван Яковлевич, старш. в/ч 56286, погиб 18.11.1944.

В 1959 г. на братской могиле установлен обелиск.

НОВОБАРСУКОВСКИЙ СЕЛЬСОВЕТ

ЗАХОРОНЕНИЕ В ДЕРЕВНЕ МАЛОДУША

(братская могила № 1)

АНТРОПОВ Александр Матвеевич, ряд. в/ч 20719, погиб 24.11.1943.

АЛЕШИН Филипп Иванович, р. в 1924 в д. Ополково Дмитровского р-на Орловской обл., ряд., погиб 21.11.1943.

БАРТЕНЕВ Федор Петрович, р. в Курской обл., ряд., погиб 2.12.1943.

БОНДАРЬ Борис Федорович, мл. лейт. в/ч 06628, погиб 20.11.1943 в р-не д. Сергеевка.

БОЧЕК Митрофан Григорьевич, ряд. в/ч 06628, погиб 21.11.1943.

ВАСИЛЬКОВСКИЙ Иван Григорьевич, ряд. 7 гв. кк, погиб 21.11.1943.

ВЕЛИКАНОВ Василий Александрович, р. в 1907 в Курской обл., ряд., погиб 21.11.1943.

ВЕСЕЛОВ Ефим Васильевич, р. в 1925 в пос. Лежальский Завьяловского р-на Алтайского края, ряд. 7 гв. кк, погиб 17.11.1943.

ГОРЕЛЫЙ Иван Семенович, ряд. 7 гв. кк, погиб 21.11.1943.

ДЕМЧЕНКО Моисей Иванович, ряд. 7 гв. кк, погиб 21.11.1943.

ДУДКО Маркьян Митрофанович, р. в 1898, погиб 18.11.1943.

ДУЛАТОВ Злика Хакимович, ряд. 16 гв. кд 7 гв. кк, погиб 17.11.1943.

ЖЕЛТОУХОВ Гавриил Илларионович, ряд. 130 гв. сп 44 гв. сд 18 ск 65 А, погиб 23.11.1943.

ЗАХАРОВ Владимир Федорович, ряд. 16 гв. кд 7 гв. кк, погиб 17.11.1943.

ИВАНОВ Алексей Захарович, ряд., погиб 24.11.1943.

КАЛИНИЧЕНКО Николай Васильевич, р. в 1913, ряд., погиб 23.11.1943.

КАРМЕНКО Федор Петрович, ряд. в/ч 35683, погиб 23.11.1943.

КОЗЛИТИН Пантелей Владимирович, р. в 1924, ряд., погиб 25.11.1943.

КОНОВАЛОВ Ефим Прокофьевич, р. в 1909 в д. Шарпиловка Лоевского р-на Гомельской обл., погиб в ноябре 1943.

КОРДЮК Ефим Корнеевич, ряд. в/ч 43031, погиб 21.11.1943.

КРАМАРЕНКО Григорий Герасимович, ряд. в/ч 43034, погиб 21.11.1943.

КУЖЕЛОВ Марат Курманович, ст. серж. 16 гв. кд 7 гв. кк, погиб 18.11.1943.

КУЗЬМИНЫХ Григорий Егорович, р. в Пермской обл., мл. серж. в/ч 20658, погиб 21.11.1943.

ЛЕНЬКО Андрей Иванович, р. в 1916, красноармеец, погиб 23.11.1943.

ЛУЗАН Петр Емельянович, ряд. 7 гв. кк, погиб 21.11.1943.

ЛЫНЬКО Андрей Иванович, р. в Черниговской обл., ряд. в/ч 35613, погиб 23.11.1943.

МАКЕЕВ Василий Петрович, ряд. в/ч 35633, погиб 23.11.1943.

МАКСИМОВ Федор Павлович, ряд. 16 гв. кд 7 гв. кк, погиб 21.11.1943.

МАХМУТКУЛОВ Азрайкул, ряд. 16 гв. кд 7 гв. кк, погиб 21.11.1943.

МОВА Феодосий Андреевич, ряд. 16 гв. кд 7 гв. кк, погиб 21.11.1943.

МОРОЗОВ Николай Федорович, ряд., погиб 24.11.1943.

НЕТРЕБА Дмитрий Александрович, ряд. в/ч 35633, погиб 23.11.1943.

НЕЧАЕВ Дмитрий Михайлович, ст. лейтенант, погиб 18.11.1943.

ОЛИФЕРЕНКО Антон Аникеевич, ряд. 16 гв. кд 7 гв. кк, погиб 21.11.1943.

ПАРХОМЕНКО Тимофей Григорьевич, р. в 1908 в с. Салтыково Конотопского р-на Сумской обл., ряд. 16 гв. кд 7 гв. кк, погиб 21.11.1943.

ПЕТРУК Салифон Семенович, ряд. 16 гв. кд 7 гв. кк, погиб 21.11.1943.

ПИРЛИК Семен Васильевич, р. в 1902, ряд. 16 гв. кд 7 гв. кк, погиб 21.11.1943.

ПОЛЕВИК Григорий Борисович, ряд. 16 гв. кд 7 гв. кк, погиб 21.11.1943.

ПОЛЯК Израиль Шлемович, р. в 1920, серж., погиб 17.11.1943.

ПОПОВ Леонид Петрович, р. в 1925, ряд. 16 гв. кд 7 гв. кк, погиб 17.11.1943.

РАДИОНОВ Николай Семенович, р. в д. Ильинское Рязанской обл., ряд. в/ч 35633, погиб 23.11.1943.

РЕВЕНКО Павел Никонорович, р. в 1906, ряд. 16 гв. кд 7 гв. кк, погиб 20.11.1943.

РЕШЕТНЯК Никифор Лаврентьевич, ряд. 16 гв. кд 7 гв. кк, погиб 21.11.1943.

РУЗЫЕВ Реджен, р. в 1923, ряд. 16 гв. кд 7 гв. кк, погиб 14.11.1943.

САВОСТИН Алексей Петрович, р. в Брянской обл., ряд. в/ч 20658, погиб 18.11.1943.

САВЧЕНКО Феодосий Иосифович, ряд. 16 гв. кд 7 гв. кк, погиб 21.11.1943.

САЛИЙ Аким Илларионович, ряд. 16 гв. кд 7 гв. кк, погиб 21.11.1943.

САЧОК Дмитрий Михайлович, ряд. 16 гв. кд 7 гв. кк, погиб 21.11.1943.

СЕРЖЕНКО Михаил Михайлович, ряд. 16 гв. кд 7 гв. кк, погиб 21.11.1943.

СИМУТИН Иван Иванович, р. в 1914, ст. серж., погиб 17.11.1943.

СКРИПКО Дмитрий Степанович, ряд. 16 гв. кд 7 гв. кк, погиб 21.11.1943.

ТВОРОГОВ Василий Никифорович, ряд. 16 гв. кд 7 гв. кк, погиб 21.11.1943.

ТИТАРЕНКО Наум Никифорович, ряд. 16 гв. кд 7 гв. кк, погиб 21.11.1943.

УВАРОВ Семен Васильевич, р. в 1908 в Тамбовской обл., серж. 1199 сп, погиб 17.11.1943.

ФАЕВ Михаил Иванович, лейт. в/ч 20658, погиб 21.11.1943.

ФАЛЬ Григорий Иванович, р. в 1901, ряд., погиб 20.11.1943.

ФЕДОТОВ Иван Андрианович, р. в 1905, ряд. 16 гв. кд 7 гв кк, погиб 21.11.1943.

ЦИГИКАЛ Григорий Александрович, ряд. 16 гв. кд 7 гв. кк, погиб 21.11.1943.

ШКАРУПА Денис Ефимович, ряд. 16 гв. кд 7 гв. кк, погиб 21.11.1943.

ШКАРУПА Павел Федотович, ряд. 16 гв. кд 7 гв. кк, погиб 21.11.1943.

ШКУР Яков Акимович, ряд. в/ч 35633, погиб 23.11.1943.

В братской могиле похоронены 80 бойцов и офицеров Красной Армии. Не названные в списке — не известны.

В 1960 г. на могиле установлен памятник: скульптурная группа — солдат и пионерка.

ЗАХОРОНЕНИЕ В ДЕРЕВНЕ МАЛОДУША

(братская могила № 2)

АВДЕЕВ Никита Иванович, серж., в/ч 15202, погиб 17.11.1943.

БАХТЕМИРОВ Михаил Сергеевич, р. в с. Круглое Угловского р-на Алтайского края, мл. серж. 16 гв. кд 7 гв. кк, погиб 17.11.1943.

ВОЛЫНКИН Александр Прокофьевич, р. в с. Луговское Бийского р-на Алтайского края, ряд. 16 гв. кд 7 гв. кк, погиб 17.11.1943.

ГОЛДОБИН Леонид Андреевич, р. в д. Хомутово Алтайского края, ряд. 16 гв. кд 7 гв. кк, погиб 17.11.1943.

ДАНИЛЮК Лев Иосифович, р. в Калининской обл., ст. серж. 16 гв. кд 7 гв. кк, погиб 17.11.1943.

ДОЦЕНКО Киприан Никитич, серж. в/ч 15202, погиб 17.11.1943.

ЕЛИН Иван Филиппович, р. в 1925 в с. Черга Алтайского края, ряд. 16 гв. кд 7 гв. кк, погиб 17.11.1943.

ИШМУРАТОВ Хусан, р. в Узбекистане, ряд. 16 гв. кд 7 гв. кк, погиб 17.11.1943.

ЛОХАНИН Василий Евсеевич, р. в 1902, ряд. в/ч 14359, погиб 28.11.1943.

НАСОНОВ Александр Павлович, р. в Курской обл., ряд. 16 гв. кд 7 гв. кк, погиб 17.11. 1943.

СИДОРЕНКО Владимир Семенович, р. в 1922, лейт. в/ч 15202, погиб 17.11.1943.

ФИЛИППОВ Павел Филиппович, ряд. 16 гв. кд 7 гв. кк, погиб 17.11.1943.

ФИЛОНОВ Михаил Иванович, ряд. в/ч 14359, погиб 22.11.1943.

ШАЛАБУТИН Георгий Николаевич, р. в г. Караганда (Казахстан), кап., ком. 148 гв. артминп 7 гв. кк, погиб 14.11.1943.

ШЕВЦОВ Григорий Ефремович, ряд. в/ч 14359, погиб 22.11.1943.

ЩЕГЛОВ Михаил Трофимович, р. в Пензенской обл., ряд. в/ч 02959, погиб 20.11.1943.

ЯЩЕНКО Иван Григорьевич, ряд. в/ч 14359, погиб 22.11.1943.

В братской могиле похоронены 75 бойцов и офицеров Красной Армии. Не названные в списке — не известны.

В 1955 г. на могиле установлен обелиск.

ОЗЕРЩИНСКИЙ СЕЛЬСОВЕТ

ЗАХОРОНЕНИЕ В ДЕРЕВНЕ ОЗЕРЩИНА

БУТОРИН Николай Панфилович, ряд., умер от ран 1.12.1943.

ВОРОНИН Георгий Федорович, мл. серж. в/ч 06918, погиб 31.1.1944.

ЕФИМОВ Василий Михайлович, р. в д. Тарасково Ново-Фоминского р-на Московской обл. серж. 218 артп, умер от болезни 2.5.1944.

ЗАЯЦ Иван Максимович, ряд., умер от ран 16.12.1943.

ЗВЯГИН Евстафий Фионтович, мл. серж., умер от ран 2.12.1943 в медсанбате № 265.

ЖУКОВ Василий Иванович, ряд. в/ч 01040, погиб 22.11.1943.

КАЗАКОВ Борис Федорович, р. в 1923 в Курской обл., ряд., погиб 13.11.1943.

КАЛИНЦЕВ Иван Ильич, р. в 1899 в Юхновском р-не Калужской обл., ряд., умер от болезни 25.2.1944.

КОРОТКИЙ Василий Григорьевич, р. в 1907, ряд. 624 сп 137 сд 42 ск 48 А, погиб 24.11. 1943.

МАКЛЕЦОВ Василий Васильевич, р. в 1924, ряд. 915 сп 246 сд, умер от ран 2.12.1943.

ОСИНЦЕВ Иосиф Васильевич, р. в 1918, старш., умер от ран 2.12.1943 в медсанбате № 265.

ПРОНИН Николай Иванович, ряд., умер 1.12.1943 в медсанбате № 265.

ПРОХОРЕНКО Павел Иванович, ряд., умер от ран 25.11.1943 в медсанбате № 179.

РЫБАЛКО Степан Александрович, ряд., умер от ран в медсанбате № 265.

ТАРАСОВ Алексей Степанович, р. в Ленинградской обл., ряд., в/ч 24697, погиб в бою 12.11.1943.

ЧЕРНЫШЕНКО Анатолий Арсентьевич, красноармеец, умер от болезни.

В 1975 г. на братской могиле установлена стела.

ПЕРЕСВЯТОВСКИЙ СЕЛЬСОВЕТ

ЗАХОРОНЕНИЕ В ДЕРЕВНЕ ПЕРЕСВЯТОЕ

АЛАНТИЕВ Тимофей, красноармеец, умер от ран 23.11.1943.

АРТЮХОВ Иван Филиппович, д. Леонтьево Ветковского р-на Гомельской обл., ряд. 2 гв. кк, погиб 19.12.1943.

АСКЕРКО Антон Иванович, р. в д. Мужанка Борисовского р-на Минской обл., мл. серж., погиб 1.5.1944.

БАЛАШОВ Михаил Петрович, пос. Приволье Кромского р-на Орловской обл., ряд. в/ч 23961, погиб 17.11.1943.

БЕРКО Гавриил Макеевич, р. в 1911 в г. Ромны Сумской обл., ряд., умер 19.12.1943.

БЕСМЕТОВ Давлет, красноармеец 253 сд, умер от ран 30.12.1943 в полевом госпитале № 2691.

БОКАЛЕВ Трофим Филиппович, р. в д. Кокино Брасовского р-на Брянской обл., ряд. в/ч 68581, погиб 19.11.1943.

БУДАРИН Павел Семенович, р. в Среднее-Ахтубинском р-не Волгоградской обл., ряд. в/ч 15913, умер от ран 26.8.1944.

БУРЯК Иван Ильич, ряд., погиб 9.9.1944.

БУТОВ Иван Антонович, р. в г. Шучинске Кокчетавской обл., мл. серж. 134 сп, погиб 19.11. 1943.

БЫКОВ Анатолий Дмитриевич, ряд. в/ч 68305, умер от болезни 24.1.1944.

ВАЛЕТОВ Василий Николаевич, красноармеец 146 сп, умер от ран 11.1.1944 в полевом госпитале № 2691.

ВЕЧЕРА Фома Федорович, ряд. 146 зсп 1 Белорусского фронта, умер от ран 6.1.1944 в полевом госпитале № 2691.

ВЕЛИКОБОРЕЦ Федор Григорьевич, р. в 1921 в д. Краснополье Речицкого р-на Гомельской обл., умер от ран 25.1.1943 в инфекционном госпитале № 4244.

ВЕРЕНЧИК Василий Михайлович, ряд. в/ч 23961, погиб 17.11.1943.

ВОЖЕГОВ Александр Ильич, ст. лейт., ком. ср 391 сд, погиб 14.11.1943.

ГОДУНОВ Николай Степанович, р. в 1912 в пос. Новый Двор Гомельского р-на Гомельской обл., ряд., погиб 17.11.1943.

ГОЛОВКОВ Владимир Иванович, р. в д. Кривчик Кромского р-на Орловской обл., ряд., умер 19.11.1943.

ГОЛОТА Евдоким Иванович, ряд., умер от болезни 19.1.1944.

ГОЛУБ Михаил Степанович, р. в с. Шептаки Новгород-Северского р-на Черниговской обл., ряд. в/ч 23961, погиб 10.11.1943.

ГОЛУБЕВ Александр Петрович, р. в г. Новочеркасск Ростовской обл., ефр. в/ч 57331, погиб 23.12.1943.

ГОРБУНОВ Меркурий Васильевич, р. в д. Шумаки Курского р-на Курской обл., ряд., умер от ран 25.12.1943.

ГЕН Никифор Егорович, ряд. 717 сп 170 сд 42 сп 48 А 1 Белорусского фронта, погиб 19.11. 1943.

ГРЕБЕНКИН Павел Тихонович, р. в Терновском р-не Воронежской обл., ряд. в/ч 63523, умер от ран 23.11.1943.

ГУСАРЬ Николай Никитич, ряд. 2 гв. кк, погиб 19.11.1943.

ДАВИДОВ Степан Федорович, красноармеец, умер от ран 21.12.1943 в полевом госпитале № 2691.

ДАВЫДОВ Иван Варфоломеевич, р. в д. Головинцы Гомельского р-на Гомельской обл., ряд. 170 сд 42 ск 48 А, погиб 15.11.1943.

ДАВЫДОВ Петр Александрович, р. в д. Головинцы Гомельского р-на Гомельской обл., ряд. в/ч 23961, умер от ран 18.11.1943.

ДОСЕКОВ Кузьма Петрович, ряд. 717 сп 170 сд 42 ск 48 А 1 Белорусского фронта, погиб 19.11.1943.

ДУДКО Иван Андреевич, р. в г. Семеновка Черниговской обл., погиб 20.11.1943.

ДУМА Дмитрий Петрович, р. в д. Лельково Новгород-Северского р-на Черниговской обл., ряд. в/ч 63523, умер от ран 23.11.1943.

ДЬЯКОВ Иван Михайлович, р. в д. Добринка Урюпинского р-на Волгоградской обл., ряд. 2 гв. кк, умер от ран 15.12.1943.

ДЬЯКОВ Кузьма Петрович, р. в Добрушском р-не Гомельской обл., ряд. 717 сп 170 сд 42 ск 48 А 1 Белорусского фронта, погиб 19.11.1943.

ЕВСЮКОВ Павел Васильевич, р. в 1909, ряд., умер от болезни 21.2.1944.

ЗАГРЕБИН Илья Карпович, р. в д. Гаевка Ново-Туринского р-на Свердловской обл., ряд. в/ч 41332, погиб 3.12.1943.

ЗАХАРОВ Константин, ряд., умер от ран 9.7.1944,

КАРАБУТ Василий Павлович, р. в г. Омске, ст. серж. в/ч 03762, погиб 19.11.1943.

КОВАЛЕНКО Александр Иванович, р. в г. Добруш Гомельской обл., мл. серж. 194 Речицкой сд 48 А, погиб 17.11.1943.

КОЗЛОВ Иван Арефьевич, р. в 1924, серж. в/ч 23961, погиб 18.11.1943.

КОМАСА Трофим Петрович, р. в с. Комань Новгород-Северского р-на Черниговской обл., ряд. в/ч 23961, погиб 17.11.1943.

КОПЫТИН Александр Владимирович, р. в 1923 в г. Воронеже, серж., умер от ран 19.11. 1943.

КОРОЛЕВ Александр Николаевич, р. в 1909 в г. Ново-Белица Гомельской обл., ряд. в/ч 23961, погиб 18.11.1943.

КОРОЛЬ Савва Евтехович, р. в с. Хотеевка Семеновского р-на Черниговской обл., ряд. 170 сд 42 ск 48 А, погиб 16.11.1943.

КОРОТКЕВИЧ Василий Андреевич, р. в с. Кудлаевка Новгород-Северского р-на Черниговской обл., ряд. в/ч 33838, погиб 12.11.1943.

КОРОТКИЙ Сидор Филиппович, р. в 1912, ряд., погиб 23.11.1943.

КОСТИН Александр Владимирович, р. в г. Воронеж, серж., умер от ран 19.11.1943.

КОСТИН Павел Васильевич, р. в с. Сдобниково Фатежского р-на Курской обл., старш., умер от ран 4.7.1944.

КОСТИН Федор Иванович, ряд. 2 гв. кк, погиб 19.11.1943.

КОСТЮНИН Леонид Герасимович, р. в 1923 в д. Агеевка Орловского р-на Орловской обл., ряд. 194 Речицкой сд 48 А, погиб 17.11.1943.

КОСЯК Иван Викентьевич, р. в Дагестане, капит. в/ч 67391, погиб 26.11.1943.

КРАСНОВ Алексей Никитич, р. в 1923, мл. серж., погиб 16.11.1943.

КРАСНОВ Степан Емельянович, ряд. в/ч 63523, умер от ран 21.11.1943.

КРЕКЛИН Николай Иванович, серж. в/ч 68305, умер от ран 7.1.1944.

КРУЧИНИН Александр Николаевич, ряд. в/ч 63523, умер от ран 20.11.1943.

ЛАРЮШИН Гурий Васильевич, р. в г. Семеновка Черниговской обл., ряд. в/ч 23961, погиб 17.11.1943.

ЛЕБЕДЬ Семен Кириллович, р. в с. Хотеевка Семеновского р-на Черниговской обл., ряд. 170 сд 42 ск 48 А, погиб 17.11.1943.

ЛЕОНТЬЕВСКИЙ Лев Анатольевич, р. в г. Ленинград, лейт., умер от ран 19.10.1943 в отдельном медсб № 154.

ЛИПСКИЙ Иван Дементьевич, р. в 1923, ряд. 146 сп, умер от ран 15.12.1943 в инфекционном госпитале № 4238.

ЛУШНИКОВ Алексей Петрович, р. в 1925, ряд., погиб 19.11.1943.

МАКАРОВ Алексей Михайлович, ст. лейт., погиб в 1943.

МАНЖЕЛЕЙ Макар Миронович, ряд., умер от ран 19.11.1943.

МАРТЬЯНОВ Андрей Владимирович, р. в д. Трехи Фаленского р-на Кировской обл., серж. в/ч 63323, умер от ран 19.11.1943.

МИЩЕНКО Леон Леонович, р. в 1909 в с. Новое место Новозыбковского р-на Брянской обл., ряд. в/ч 23961, погиб 18.11.1943.

МОСКАЛЕНКО Иван Данилович, ряд. 391 сп, погиб 17.11.1943.

МЯЧИН Дмитрий Борисович, ряд. в/ч 23961, погиб 17.11.1943.

НАДТОЧЕЙ Феодосий Кириллович, р. в 1923 в д. Прусское Климовского р-на Брянской обл., ряд., погиб 17.11.1943.

НЕЧЕСОВ Виктор Григорьевич, р. в 1924 в г. Енакиево Донецкой обл., мл. лейт. 382 шап, погиб 24.6.1944.

ОБУХОВ Николай Андреевич, р. в Башкирии, ряд. в/ч 63523, умер от ран 20.11.1943.

ОСАДЧИЙ Иван Павлович, р. в д. Крупец Добрушского р-на Гомельской обл., ряд. 170 сд 42 ск 48 А, погиб 16.11.1943.

ОСИНОВЫЙ Иван Демидович, ряд. 170 сд 48 А, умер от ран 25.11.1943.

ПАРШИКОВ Иван Григорьевич, р. в г. Брянск, ряд., погиб 14.12.1943.

ПОЗДНЯКОВ Василий Егорович, р. в с. Коташин Новозыбковского р-на Брянской обл., ряд. 391 сп, умер от ран 20.11.1943.

ПОЛОСИН Владимир Никитович, р. в Долгоруковском р-не Липецкой обл., ряд. 170 сд 42 ск 48 А, погиб 16.11.1943.

ПОПКОВ Яков Васильевич, р. в 1914, ряд., погиб 20.11.1943.

ПОТЕНКО Иван Иванович, р. в г. Семеновка Черниговской обл., ряд. в/ч 23961, погиб 19.11. 1943.

ПОТЕНКО Федор Миронович, ряд. в/ч 23961, погиб 17.11.1943.

ПРИХОДЬКО Феофан Борисович, р. в г. Семеновка Черниговской обл., ряд. в/ч 23961, погиб 17.11.1943.

ПРОХОРЕНКО Григорий Дмитриевич, р. в г. Семеновка Черниговской обл., ряд. в/ч 23961, погиб 17.11.1943.

ПРОХОРОВ Дмитрий Гаврилович, ряд. в/ч 39969, умер 18.12.1943.

ПШЕНОВ Дмитрий Иосифович, р. в 1899 в Речице, красноармеец 146 сп, умер от ран 5.12. 1943.

РУДОВ Владимир Владимирович, ряд. 111 сп, погиб 19.11.1943.

РЯБОВ Виктор Петрович, р. в г. Родники Ивановской обл., ряд. 2 гв. кк, погиб 24.11.1943.

САБАНОВ Шалико Владимирович, ряд. в/ч 25919, погиб 14.6.1944.

САДЕРТДИНОВ Мустафа, мл. серж. в/ч 36928, умер от ран 26.12.1943.

САТКАНОВ Жайтурган, мл. серж. в/ч 26961, погиб 27.11.1943.

СКОРНЯКОВ Василий Григорьевич, серж. в/ч 63523, умер от ран 19.11.1943.

СОКОЛОВ Александр Иванович, р. в 1922, ст. серж., умер от ран 8.12.1943.

СОКОЛОВ Михаил Николаевич, р. в д. Михлино Галичского р-на Костромской обл., ст. серж. в/ч 39960, умер 20.12.1943.

СТАРАНИН Петр Макарович, красноармеец 616 сп 194 сд 48 А, умер от ран 22.11.1943 в медсб № 1540.

СУБОТСКИЙ Егор Васильевич, р. в г. Семе-

новка Черниговской обл., ряд. 170 сд 42 ск 48 А, погиб 16.11.1943.

СЫЧЕВ Иван Степанович, ряд. в/ч 41532, погиб 12.1943.

ТАРАСОВ Дмитрий Федорович, красноармеец 146 сп, умер от ран 30.12.1943 в полевом госпитале № 2691.

ТЕЛЕНЧЕНКО Лукьян Кузьмич, ряд. 717 сп 170 сд 42 ск 48 А 1 Белорусского фронта, погиб 20.11.1943.

ТЕЛЯННЕВ Марк Иванович, красноармеец, стрелок 717 сп 170 сд 42 ск 48 А 1 Белорусского фронта, умер от ран 19.10.1943 в медсб № 154.

ТИМОШЕНКО Иван Егорович, р. в д. Андреевка Брединского р-на Челябинской обл., ряд. 170 сд 42 ск 48 А, погиб 16.11.1943.

ТКАЧЕВ Петр Андреевич, ряд. 382 шап, погиб 24.6.1944.

ТРАЯНОВ Елизар Акимович, ряд. 717 сп 170 сд 42 ск 48 А, погиб 19.11.1943.

УГРИНОВ Илья Ефимович, р. в г. Красноуфимск Свердловской обл., ст. серж. в/ч 23961, погиб 17.11.1943.

УДРИС Анатолий Александрович, р. в пос. Южный Харьковской обл., ряд. 2 гв. кп, погиб 19.11.1943.

УСОК Харитон Сидорович, р. в с. Ивановка Семеновского р-на Черниговской обл., ряд. 170 сд 42 ск 48 А, умер от ран 25.11.1943.

УСХАНОВ Леонтий Афанасьевич, ряд., умер от ран 19.10.1943 в медсб № 154.

ФИСКОВ Семен Филиппович, р. в 1912, ряд., погиб 19.11.1943.

ФОМИН Александр Григорьевич, ряд. в/ч 63963, погиб 16.11.1943.

ХАНДОГИ Иван Алексеевич, ряд., погиб 1.11.1943.

ХОЛИН Парфен Григорьевич, р. в 1901, ряд., погиб 16.11.1943.

ХОМЕНКО Степан Афанасьевич, кап. в/ч 06670, умер 15.12.1943.

ЧАНТУРИДЗЕ Иван Ильич, красноармеец, стрелок 712 сп 253 сд, умер от ран 25.12.1943 в эвакогоспитале № 2691.

ЧЕРМЯНИН Яков Михайлович, ряд. в/ч 03523, умер от ран 19.11.1943.

ЧИРКОВ Василий Иванович, ряд. в/ч 63523, умер от ран 20.11.1943.

ЧИХКАНОВ Иван Яковлевич, ряд. в/ч 63523, умер от ран 24.11.1943.

ЧУХАДЗЕ Александр Милитович, красноармеец, стрелок 498 сп 132 сд, умер от ран 27.12.1943 в эвакогоспитале № 2691.

ШАСУНОВ Иван Терентьевич, красноармеец, погиб в бою 13.12.1943.

ШЕВЧЕНКО Иван Иванович, р. в 1917 в с. Бойдовка Старобельского р-на Луганской обл., кап., умер от ран 15.12.1943.

ШИЛО Павел Андреевич, ряд. в/ч 23961, умер от ран 18.11.1943.

ШИЧКИН Михаил Иванович, р. в 1916, красноармеец, стрелок 391 сп, умер от ран 19.10.1943 в эвакогоспитале № 2691.

ШИШКОВ Александр Николаевич, р. в г. Иваново, лейт. в/ч 63523, умер от ран 19.11.1943.

ШКЛЯЕВ Василий Михайлович, красноармеец, стрелок 12 сд, умер от ран 9.1.1944 в эвакогоспитале № 2691.

ЩЕРБАКОВ Абрам Петрович, р. в д. Жгунская-Буда Добрушского р-на Гомельской обл., ряд., погиб 19.11.1943.

В 1965 г. на братской могиле установлена плита.

ГОРОД РЕЧИЦА

ЗАХОРОНЕНИЕ В ГОРОДСКОМ СКВЕРЕ

АБРОСИМОВ Борис Александрович, р. в 1908, полк., погиб 22.2.1944.

АРИСТОВ Яков Петрович, ряд. 194 Речицкой сд 48 А, погиб 18.11.1943.

АСАДЧИЙ Павел Викторович, р. в 1918 в Октябрьском р-не Гомельской обл., майор, ком. 1345 сп 309 сд, погиб 18.11.1943.

БАЗАНОВ Николай Николаевич, р. в 1893 в г. Киеве, подполк., погиб 12.11.1943.

БАРАНОВ Семен Егорович, р. в г. Семеновка Черниговской обл., ряд. 194 Речицкой сд 48 А, погиб 18.11.1943.

БОГДАНОВ Василий Федорович, р. в 1925 в с. Бурдыга Сорочинского р-на Оренбургской обл., ряд., погиб 18.11.1943.

БОНДАРЧУК Иван Емельянович, р. в с. Ивановка Семеновского р-на Черниговской обл., ряд. 194 Речицкой сд 48 А, погиб 18.11.1943.

ВОРОБЬЕВ Василий Иванович, р. в д. Степаново Горьковской обл., лейт. в/ч 11766, погиб 17.11.1943.

ВОРОБЬЕВ Николай Е., ефр., погиб 21.11.1943.

ГЕРАСИМОВ Никита Федорович, ряд. 194 Речицкой сд 48 А, погиб 18.11.1943.

ГОДОВИЧЕНКО Иван К., р. в 1921, погиб в 1943.

ГОРОХОВ Денис Терентьевич, р. в д. Слобода Кузьминицкая Добрушского р-на Гомельской обл., ряд. 194 Речицкой сд 48 А, погиб 17.11.1943.

ДВАДНЕНКО Иван Карпович. Герой Советского Союза (9.2.1944 г.). Родился 3.2.1903 в Кисловодске. Из крестьян. Русский. Член КПСС с 1943 г. В 1931—41 гг. председатель колхоза, председатель стансовета. В Красной Армии с июня 1941 г. На фронте с июля 1942 г. Командир батареи гвардии лейтенант И. Двадненко отличился в сентябре 1943 г. в битве за Днепр в Комаринском р-не Полесской обл. С батареей переправился через Днепр и отбивал атаки противника. Умер от ран 15.12.1943 г. Его именем названа улица в Кисловодске.

ЗЛЕНКО Иван Ефимович, р. в 1910, ст. лейт. 460 гап, умер 11.3.1944.

ЖЕРЕБЦОВ Сергей Александрович, р. в 1903, кап., погиб 1.12.1943.

ЗАЙЦЕВ Сергей, р. в 1914, ст. лейт., погиб 4.3.1944.

ИСМУХАМБЕТОВ Кинжибулат, ряд. в/ч 06560, погиб 17.11.1943.

КОЛЬЦОВ П. Н., ст. серж., погиб 18.11.1943.

КОНОНЕНКО Григорий Иванович, р. в 1924 в с. Поповка Новгород-Северского р-на Черниговской обл., ряд. 194 Речицкой сд 48 А, погиб 18.11.1943.

КРАСИКОВ Александр Васильевич. Герой Советского Союза (1.7.1944). Родился 21.8.1907 г. в с. Красный Яр Ордынского р-на Новосибирской обл. Из крестьян. Русский. Член КПСС с 1931 г. В Красной Армии с 1929 г. На фронте с 1941 г. Начальник штаба кавалерийского полка гвардии капитан А. В. Красиков отличился при освобождении Комаринского р-на Полесской обл. 28.9.1943 г. полк под его командованием форсировал Днепр и, овладев д. Нивки, создал плацдарм для переправы дивизии. А. В. Красиков погиб в бою 8.12.1943 г. Похоронен в г. Речица Гомельской обл., где его именем названа улица.

КИРСАНОВ Иван Григорьевич, р. в д. Велико-Борск Костюковичского р-на Могилевской обл., ряд. 194 Речицкой сд 48 А, погиб 17.11.1943.

КРОТОВ В. М., ефр., погиб 21.11.1943.

КРЮЧКОВ Василий Максимович, р. в 1920, ст. серж. 78 шап, погиб 22.2.1944.

КУЗИЧКИН Николай Михайлович, ряд. 194 Речицкой сд 48 А, погиб 19.11.1943.

ЛУКАШОВ Василий Наумович, р. в пос. Баштан Добрушского р-на Гомельской обл., ряд. в/ч 06560, погиб 19.11.1943.

ЛАВРОВ Петр Павлович, р. в 1905, полк., погиб 8.3.1944.

ЛАПЕНКО В. И., кап., погиб 12.1.1944.

ЛЕГКИХ Федор Степанович, р. в 1922, ст. лейт., погиб 5.2.1944.

МОЛЧАНОВ Александр Иванович, р. в 1902 в Москве, полк., погиб 21.12.1943.

МИРОШНИК Роман Петрович, р. в г. Семеновка Черниговской обл., ряд. в/ч 06560, погиб 21.11.1943.

МИТЬКИН Владимир Федорович, р. в 1906, майор, погиб 5.1.1944.

МИХАЙЛЕНКО Сергей Петрович, р. на х. Хлевино Новгород-Северского р-на Черниговской обл., ряд. 194 Речицкой сд 48 А, погиб 19.11.1943.

МИЩЕНКО Владимир Михайлович, ст. серж. 1 ораб, умер от ран 20.11.1943 в медсб № 158.

ОСИПОВ Павел Дмитриевич, р. в д. Будаково Калужской обл., мл. серж. в/ч 06560, погиб 19.11.1943.

ПОЛЯКОВ Кирилл Васильевич, р. в 1904, полк., погиб 20.7.1944.

ПРОХОРЕНКО Игнат Антонович, р. в г. Семеновка Черниговской обл., ряд. в/ч 06560, погиб 18.11.1943.

РАЗИН Александр Павлович, мл. серж. 1 омсб, умер от ран 21.11.1943 в медсб № 158.

РАМАЗАНОВ Исмаил Зайдуллович, р. в Татарии, мл. лейт. 194 Речицкой сд 48 А, погиб 19.11.1943.

РОМАНОВСКИЙ Николай Владимирович, р. в 1909, ст. лейт., погиб 14.1.1944.

РОЩИН Николай Андреевич, р. в г. Семеновка Черниговской обл., ряд. в/ч 06539, погиб 20.11.1943.

СКЛЕРОВ И. И., р. в 1922, кап., погиб 20.2.1944.

СОПОВ И. П., р. в 1922, лейт., погиб 5.12.1943.

СОРИЦ Г., красноармеец.

СТАРОВАТОВ Иван Иванович, р. в 1901, полк., погиб 27.11.1943.

ТРЕПЕТЕР Яков Аронович, р. в 1922 в г. Барабинске Новосибирской обл., кап. в/ч 39834.

ТРИФОНОВ Феоктист Андреевич. Герой Советского Союза (24.12.1943 г.). Родился 19.8. 1921 г. в с. Ново-Ильинка Колпашевского р-на Томской обл. Из крестьян. Русский. Член КПСС с 1943 г. В Красной Армии с 1940 г. На фронте с 1943 г. Командир батареи ст. лейтенант Ф.А. Трифонов отличился в боях за освобождение Речицкого р-на Гомельской обл. 18.11.1943 г. в бою у д. Романовка, когда противник начал окружать наблюдательный пункт батареи, вызвал огонь на себя. Погиб в этом бою. Именем Ф. А. Трифонова названы улицы в городе Речица и Колпашево, на школе в д. Ново-Ильинка установлена мемориальная доска.

ФЕДОРОВ И. Г., ст. серж., погиб 21.11. 1943.

ФЕДОРЦОВ Никита Иванович, ряд. 194 Речицкой сд 48 А, погиб 19.11.1943.

ХАЦКОВ Антон Иванович, р. в пос. Корма Добрушского р-на Гомельской обл., ряд. 194 сд 48 а, погиб 18.11.1943.

ХМЕЛЕВСКИЙ, ряд., погиб 16.11.1943.

ЧАПАХИН Иван Матвеевич, р. в 1899, полк., погиб 9.3.1944.

ЧЕБАТАРЕВ Александр Григорьевич, р. в 1910, майор в/ч 64052, погиб 31.3.1944.

ШИЛИН Иван Ефимович, р. в 1906, полк., погиб 22.12.1943.

ЩЕРБАНЬ, красноармеец.

ЮДИН Михаил Дмитриевич, серж. 470 сп 194 сд 48 А, погиб 19.11.1943.

В 1981 г. поставлены надгробия с именами погибших.

ЗАХОРОНЕНИЕ НА ГОРОДСКОМ КЛАДБИЩЕ

АБДУКАРИМОВ Абзуал, р. в 1924, красноармеец, стрелок 81 сп 312 сд 91 ск 69 А, умер от ран 30.10.1944.

АЛЕХИН Николай Федорович, р. в 1926, ряд., умер от ран 23.10.1944.

АНДРЕЕВ Николай Григорьевич, ряд. 194 Речицкой сд 48 А, погиб 20.2.1943.

АНИСИМОВ Василий Данилович, р. в 1924 в Н-Илимском р-не Иркутской обл., серж., умер от ран 11.7.1944.

АЧИЛОВ Иманкулы, ряд. 422 сп 170 сд 42 ск 48 А, умер от ран 25.2.1944.

БАЖЕН Алексей Константинович, р. в 1912, ряд., умер от ран 10.2.1944.

БАЛУЙКОВ Александр Степанович, ряд. в/ч 36420, умер от ран 21.2.1943.

БАРАНОВ Александр Титович, р. в 1922, лейт. 128 гв. сп 44 гв. сд 18 ск 65 А, погиб в 1943.

БАРАНОВ Григорий Ефимович, р. в 1910 в Жовтневском р-не Николаевской обл., серж., умер от ран в эвакогоспитале № 3257 5.10.1944.

БАСКАКОВ Александр Федорович, ряд. в/ч 42205, умер от болезни 17.1.1944.

БАСЮК Иван Степанович, р. в 1906 в Одесской обл., ряд., умер от ран 11.10.1944.

БАТЫШЕВА Александра Григорьевна, р. в 1922, мл. лейт., умерла от болезни 24.2.1944.

БЕЛОУС Владимир Иванович, р. в Городнянском р-не Черниговской обл., ряд. в/ч 36420, умер от ран 21.11.1943.

БЕЛОУСОВ Петр Степанович, р. в г. Калуге, ряд., умер от болезни 20.2.1944 в эвакогоспитале № 4288.

БЕЛЫЙ Марк Максимович, ряд., умер от ран 26.3.1944 в госпитале № 1305.

БИРЮКОВ Михаил Самсонович, ряд., умер от болезни 1.1.1944 в госпитале № 1305.

БОБКОВ Иван Алексеевич, ряд., умер от ран 22.2.1944 в госпитале № 1305.

БОБРОВИЧ Василий Васильевич, р. в 1927 в Лепельском р-не Витебской обл., ряд., умер от ран 4.6.1945 в полевом госпитале № 5350.

БОГДАНОВ Александр Андреевич, р. в г. Полтава, мл. серж., умер от ран 12.2.1944.

БОГДАНОВ Григорий Федорович, р. в Гомельской обл., ряд. 2183 сп, умер от ран 22.2. 1944.

БОЛМАНОВ Иван Устинович, р. в д. Тереховка Добрушского р-на Гомельской обл., ряд. в/ч 36420, умер от ран 22.11.1943.

БОЛОТСКИХ Иван Гаврилович, р. в Ливенском р-не Орловской обл., ст. серж., погиб 8.4.1944.

БОНДАРЕВ Иван Михайлович, р. в 1922 в Дмитриевском р-не Курской обл., ряд., погиб 25.10.1944.

БОНДАРЕНКО Василий Ефимович, р. в 1923, ряд., умер от ран 17.11.1943.

БОНДАРЕНКО Тимофей Георгиевич, р. в 1901, ком. отд. 221 гв. сп 77 гв. сд 25 ск 69 А, умер от ран 3.9.1944 в эвакогоспитале № 1038.

БОРОДИН Петр Кузьмич, ряд. 194 Речицкой сд 48 А, погиб 20.2.1943.

БОРЩЕВ Петр Федорович, р. в 1897, лейт. в/ч 24659, умер от болезни 22.4.1944.

БЛОХИН Федор Афанасьевич, р. в г. Калинине Кировской обл., ряд., умер от ран в 1944 в эвакогоспитале № 3043.

ВАРГАН Михаил Захарович, ряд. в/ч 36420, умер от ран 21.11.1943.

ВАСИЛЕНКО Федор Максимович, р. в Калинковичском р-не Гомельской обл., серж., умер от ран 15.12.1944 в эвакогоспитале № 1888.

ВАСИЛЬЕВ Борис Васильевич, р. в 1924 в г. Москве, мл. лейт., умер от ран 30.12.1944 в эвакогоспитале № 1888.

ВОЛГИН Василий Максимович, р. в г. Куйбышеве, серж., умер от ран 2.9.1944 в эвакогоспитале № 1038.

ВОЛКОВ Петр Федорович, р. в 1916 в Ромоданском р-не Мордовии, ряд., умер от ран 15.11.1944.

ВОЛКОВ Евгений Алексеевич, ряд., умер от ран 26.11.1944 в эвакогоспитале № 1888.

ВОЛКОВ Николай Герасимович, ряд., умер от болезни 16.11.1944.

ВОРОБЬЕВ Николай Александрович, р. в 1924 в д. Серебрянка Рогачевского р-на Гомельской обл., ряд., умер от ран 25.7.1944.

ВЫШЛОВ Иван Николаевич, серж. в/ч 71774, умер от ран 18.2.1944.

ГАВЕРДОВСКИЙ Иван Петрович, ряд., умер от болезни 25.9.1944 в эвакогоспитале № 4498.

ГИЛЕВ Михаил Ильич, капитан, погиб 25.2. 1944.

ГИЛКИН Иохим Беркович, ряд. 170 сд 42 ск 48 А, погиб 17.11.1943.

ГЛЕЙКИН Ефим Георгиевич, ряд. в/ч 39868, погиб 9.12.1943.

ГЛУЩЕНКО Алексей Васильевич, ряд. 194 Речицкой сд 48 А, погиб 21.11.1943.

ГОЛОСКОКОВ Виктор Андреевич, ряд. в/ч 36420, умер от ран 21.11.1943.

ГОРБУНОВ Константин Александрович, р. в г. Рыбинске Ярославской обл., ряд., умер от ран 6.11.1944.

ГОРДЕЕВ Сергей Ильич, р. в Горьковской обл., ст. серж., погиб 5.5.1944 в эвакогоспитале № 2508.

ГРАБОВ Иосиф Тихонович, р. в Москве, ряд., умер от ран 23.2.1944.

ГРИНЧЕНКО Григорий Кл., р. в 1920 в с. Половка Житомирской обл., умер от ран 17.11.1944 в эвакогоспитале № 1888.

ГРИШАЕВ Сергей Иванович, р. в г. Орле, ряд. в/ч 36420, умер от ран 19.11.1943.

ГУБАТЕНКО Анатолий Андреевич, р. в 1918 в г. Белая Церковь Киевской обл., мл. серж., умер от сыпного тифа 11.4.1944.

ГУЗЛОВ Сергей Иванович, р. в 1910 в Могилевском р-не Могилевской обл., ряд., умер от ран 10.4.1945 в эвакогоспитале № 888.

ГУЗНАЕВ Дмитрий Захарович, р. в 1920 в Усманском р-не Липецкой обл., ст. серж. 272 иап, умер от ран 19.8.1945.

ДАВЫДЕНКО Иван Григорьевич, ряд., умер от болезни 17.2.1944 в инфекционном госпитале № 4288.

ДЕГТЯРЕВ Александр Николаевич, р. в Оренбургской обл., серж., умер от ран 18.12. 1944.

ДЕНИСЕНКО Афанасий Семенович, р. в 1914 в ст. Михайловская Краснодарского края, ст. лейт. 114 гв. мп, умер от сыпного тифа 8.3.1944.

ДЕНИСЕНКО Петр Наумович, р. в 1910, ряд. 239 ап, погиб 13.2.1944.

ДЖИКИДЗЕ Георгий Лукич, р. в 1903 в Грузии, ряд. в/ч 47976, умер от ран 19.1.1944.

ДЗЮБА Андрей Петрович, р. в 1904, ряд. в/ч 42205, умер от ран 6.1.1944.

ДЖАБАРОВ Акрам, р. в 1911, ряд. в/ч 92541, погиб 25.2.1944.

ДУБОВИК Иван Антонович, мл. серж. 1611 ап, умер от ран 12.3.1944.

ДУБРОВИК Афанасий Афанасьевич, р. в Частинском р-не Пермской обл., кап. в/ч 64183, погиб 24.6.1944.

ДЯТЧЕНКО Грисант Антонович, р. в Сумской обл., ряд. 1316 сп, погиб 21.2.1944.

ЕВЕНОК Александр Константинович, ряд., умер от ран 31.3.1944 в военном госпитале № 1305.

ЕВТУХ Игнат Андреевич, ряд. 303 сп, умер от ран 10.8.1944.

ЕРМОЛИН Иван Константинович, мл. ком. 1030 сп, умер от ран 18.9.1944.

ЕСМАНТОВИЧ Михаил Тимофеевич, р. в 1925 в м. Семеновка Красно-Слободского р-на Минской обл., ряд., погиб 29.10.1944.

ЖЕЛИВА Павел Михайлович, р. в Черниговской обл., ряд., умер от ран 8.3.1944 в военном госпитале № 1305.

ЖЕРДЕВ Федор Павлович, старш. 170 сд 42 ск 48 А, погиб 17.11.1943.

ЖИЛЕНКО Павел Иосифович, ряд. 338 сп, умер от ран 9.3.1944.

ЖУЛЕНКОВ Николай Дмитриевич, р. в 1906, ряд., умер от ран 3.2.1944.

ЗАГОРУЙКО Юрий Иванович, ст. лейт. в/ч 53663, погиб 18.11.1943.

ЗАЙЦЕВ Александр Петрович, р. в 1919 в Минской обл., серж., умер от ран 14.7.1944 в эвакогоспитале № 3257.

ЗАРУБИН Василий Алексеевич, р. в 1895, майор, пом. по снабжению ком. 642 ап 24 абр, умер от ран 21.1.1944.

ЗАХАРЧЕНКО Кирилл Павлович, ряд., умер от ран 13.1.1944.

ЗЕРНЫШКИН Илья Антонович, р. в Добрушском р-не Гомельской обл., ряд., погиб 8.5. 1945 в эвакогоспитале № 1134.

ЗУБАХА Прокофий Васильевич, ряд., умер от ран 4.3.1944 в эвакогоспитале № 3043.

ЗУБЦОВ Демид Исакович, ряд. в/ч 92541, умер от ран 13.2.1944.

КАЗАНЦЕВ Николай Сергеевич, р. в 1916 в г. Березники Пермской обл., ст. лейт. в/ч 08974, погиб 19.11.1943.

КАЗАРЯН Цолак Агамсович, р. в 1910 в г. Ленинакане, ст. лейт. в/ч 24566, погиб 18.10.1944.

КАЛИНИН Василий Трофимович, ефр. в/ч 23293, погиб 17.1.1944.

КАМЕЛЬДИНОВ Харитон Охмельдинович, р. в г. Киренске Иркутской обл., погиб 20.11. 1943.

КАРАБУТА Степан Миронович, ряд., умер от ран 13.2.1944 в военном госпитале № 1305.

КАРАЧКИН Василий Иванович, р. в 1924 в Починковском р-не Горьковской обл., ряд., умер от ран 30.6.1943 в эвакогоспитале № 2538.

КАРЕЛЬСКИЙ Егор Андреевич, мл. серж. в/ч 12400, умер от ран 13.6.1944.

КАРЛАШ Федор Семенович, ряд., умер от ран в полевом госпитале № 3043 в феврале 1944.

КАРПЕНКО Аким Ефимович, ряд., умер от ран 9.7.1944.

КВИРИКАШВИЛИ Георгий Сергеевич, р. в 1925 в Орджоникидзевском р-не Грузии, серж. 73 гв. сд 105 ск 65 А, умер от ран 11.7.1944.

КВИТНИЦКИЙ Семен Семенович, р. в Новгород-Северском р-не Черниговской обл., ряд. в/ч 36420, умер от ран 19.11.1943.

КИДЧЕНКО Андрон Калинникович, р. в с. Старый Дашев Винницкой обл., лейт. 44 сп 61 сд 128 ск 28 А, умер от туберкулеза легких 2.7.1944.

КИРИЛЛОВ Александр Васильевич, р. в 1906 в Горьком, ряд. 1019 сп 307 сд, умер от ран 12.1943 в полевом госпитале № 5194.

КЛИМЕНКО Андрей Филиппович, ряд. в/ч 47976, умер от ран 10.12.1943.

КОВАЛЬЧУК Алексей Емельянович, р. в Новгород-Северском р-не Черниговской обл., ряд. в/ч 36420, умер от ран 21.11.1943.

КОВРЫЖНИКОВ Григорий Михайлович, ряд., погиб 17.10.1944.

КОЖЕМЯКИН Василий Прохорович, р. в 1915 в д. Волково Оленинского р-на Калининской обл., ряд., умер от ран 4.9.1944.

КОЗЛОВСКИЙ Владимир Бенидиктович, ряд., умер от ран 10.4.1944 в эвакогоспитале № 3043.

КОЛОСЮК Владимир Иванович, р. в 1914, ст. серж., погиб 9.12.1943.

КОНДРАТ Иван Леонтьевич, р. в 1907 в Унечском р-не Брянской обл., ряд., умер от ран 9.7.1944 в эвакогоспитале № 3267.

КОРОЛЬКОВ Николай Васильевич, ряд. в/ч 92541, умер от ран 8.3.1944.

КОРОЛЬКОВ Сергей Васильевич, ряд., умер от болезни в инфекционном госпитале № 4245 8.3.1944.

КОСТЮЧЕНКО Григорий Петрович, р. в г. Семеновка Черниговской обл., ряд. в/ч 36420, умер от ран 19.11.1943.

КОСТЮЧЕНКО Николай Андреевич, ряд. 194 Речицкой сд 48 А, погиб 20.11.1943.

КОТ Яков Васильевич, ряд., умер от ран 22.3.1944 в госпитале № 1305.

КОТКОВ Иван Григорьевич, р. в 1906 в Башкирии, ряд., умер от ран 24.1.1944 в эвакогоспитале № 3865.

КРАВЕЦ Григорий Николаевич, р. в 1910, ряд., погиб 19.11.1943.

КРАВЧЕНКО Григорий М., р. в 1912, ряд., умер от ран 27.10.1944 в эвакогоспитале № 1888.

КРУПЕЧЕНКО Андрей Евлантьевич, р. в 1902 в д. Крупейки Лоевского р-на Гомельской обл., умер от ран 9.1.1944 в полевом госпитале № 136.

КУЗНЕЦОВ Григорий Михайлович, ряд., погиб 18.10.1944.

КУПЦОВ Степан Никитович, р. в 1904 в г. Казани, ряд. в/ч 47976, умер от ран 10.1.1944.

КУРЛЕНКО Василий Николаевич, р. в 1910 в д. Стреличево Хойникского р-на Гомельской обл., ряд. 111 сп, умер от ран 26.4.1944.

ЛАРЬКОВ Федор Степанович, ряд. в/ч 36420, умер от ран 22.4.1943.

ЛАТЫШЕВ Яков Николаевич, р. в 1925 в Ненецком округе Архангельской обл., ряд., умер от ран 3.11.1944 в эвакогоспитале № 1888.

ЛЕБЕДЕВ Яков Степанович, р. в Конотопском р-не Сумской обл., ряд., умер от ран 16.3.1944 в госпитале № 1305.

ЛОПАШЕНКО Петр Михайлович, р. в д. Рудня Починковского р-на Смоленской обл., ряд., умер от ран 1.12.1944 в эвакогоспитале № 1888.

ЛЫСЫХ Василий Алексеевич, серж., умер от ран 14.12.1943.

ЛУКЬЯНОВ Григорий Иванович, старш. 272 иап, умер от ран 21.9.1945.

ЛУТОШКИН Евгений Прокопьевич, р. в 1901, ряд. 358 окд, погиб 13.6.1944.

МАКАРЕНКО Галина Васильевна, ряд., умерла от ран 28.3.1944 в госпитале № 1305.

МАЛАЕВ Петр Авдеевич, ряд. 194 Речицкой сд 48 А, погиб 20.2.1943.

МАЛЬЦЕВ Михаил Илларионович, ряд., умер от болезни 16.1.1944.

МАНИН Сергей Иванович, лейт. в/ч 18905, погиб 18.11.1943.

МАРШАЛКИН Борис Исаевич, полк. в/ч 92541, умер от ран 5.3.1944.

МЕЛЬНИК Михаил Данилович, р. в 1900, ряд., умер от ран 16.1.1944.

МЕЛЬНИКОВ Иван Степанович, ряд. в/ч 36420, умер от ран 21.11.1943.

МЕТЛА Исаак Павлович, ст. серж. 895 сп 193 сд 105 ск 65 А, умер от ран 29.5.1944.

МИЛЕХИН Иван Федорович, р. в г. Стародубе Брянской обл., ряд. 65 А, умер от ран 17.1.1944.

МИРОНОВ Григорий Михайлович, р. в Днепропетровской обл., серж. 100 габр, умер от ран 9.6.1944.

МИРОШНИК Петр Яковлевич, ряд. в/ч 36420, умер от ран 24.11.1943.

МИТИН Сергей Сергеевич, р. в г. Егорьевске Московской обл., ряд. в/ч 16799, умер от ран 13.10.1944.

МОРОЗЕНКО Григорий Архипович, р. в 1922 в с. Софиевка Белозерского р-на Херсонской обл., ряд., умер от ран 11.7.1944.

МОСЕНКОВ Михаил Федорович, ряд. 309 гв. зап, погиб 23.4.1944.

НАГАЕВ Степан Яковлевич, р. в 1888 в Читинской обл., ст. серж., погиб 18.4.1944.

НАЗАРЕНКО Сергей Павлович, р. в 1904 в д. Рудня Хойникского р-на Гомельской обл., ряд. 215 гв. сп 77 гв. сд 25 ск 69 А, умер от ран 28.8.1944 в эвакогоспитале № 4719.

НАСИБОВ Паша Мамедович, ряд., умер от ран 26.2.1944 в госпитале № 1305.

НЕДИЛЬКО Николай Константинович, р. в Ивановском р-не Херсонской обл., ст. серж. в/ч 01032, умер от ран 29.12.1943.

НЕКРАСОВ А. Н., красноармеец.

НЕРУШ Яков Иосифович, ряд. в/ч 36420, умер от ран 19.11.1943.

НЕСТЕРОВ Виктор Филиппович, р. в 1924 в г. Москве, мл. лейт. 65 А, умер от ран 7.1.1944.

НЕФЕДОВ Анатолий Михайлович, ряд., умер от ран 11.4.1944 в госпитале № 1305.

НЕФЕДОВ Иван Николаевич, р. в 1899, ряд. в/ч 92341, умер от ран 16.3.1944.

НЕХОРОШКО Георгий Михайлович, р. в 1917 в Свердловской обл., ряд. в/ч 24697, погиб 12.11.1943.

НИКИШОВ Павел Андреевич, мл. серж., умер от ран 3.3.1944.

НИКОНОРОВ Павел Григорьевич, р. в 1915 в г. Шуя Ивановской обл., ряд., умер от ран в госпитале № 1305.

НОВИКОВ Борис Никитович, ряд. в/ч 36420, умер от ран 21.11.1943.

НОВИКОВ Николай Алексеевич, р. в Борисоглебском р-не Воронежской обл., ряд. в/ч 36420, умер от ран 19.11.1943.

ОНУЧИН Ефим Ефимович, ряд. 546 сп, умер от ран 15.7.1944 в эвакогоспитале № 2588.

ПАНЧЕНКО Иван Васильевич, р. в 1926 в Темирском р-не Актюбинской обл., ряд., умер от ран 29.9.1945 в эвакогоспитале № 1888.

ПАЧКАМЕН Петр Федорович, ряд., умер от ран 15.3.1944.

ПАШКЕВИЧ Иван Васильевич, р. в 1910, серж., пулеметчик 172 сд, умер от ран 3.4.1944 в эвакогоспитале № 3043.

ПЕТРОВСКИЙ Петр Федорович, ряд. 65 А, умер от ран 18.1.1944.

ПЕТРОШИЦКИЙ Степан Михайлович, р. в 1900, ряд., умер от ран 23.10.1944 в эвакогоспитале № 1888.

ПЕШКОВ Николай Алексеевич, мл. серж., умер от ран 19.2.1944 в госпитале № 1305.

ПИДСТУЖНЫЙ Василий Михайлович, р. в Деражненском р-не Хмельницкой обл., ряд., умер от ран 28.11.1944 в эвакогоспитале № 1888.

ПИЩАЛОВ Николай Трофимович, р. в 1923, ряд. 48 гв. сд 20 ск 28 А, умер от ран 12.5.1944.

ПЛАКСИН Владимир Андреевич, р. в г. Чернигове, ряд., умер от ран 22.11.1944.

ПЛАТОВ Алексей Семенович, р. в 1903, ряд. в/ч 42205, умер от болезни 11.1.1944.

ПОДНЕБЕССКИЙ Павел Мануилович, лейт., умер от отека легких 12.4.1944.

ПОЖИДАЕВ Иван Андреевич, р. в 1898 в г. Макеевка Донецкой обл., ряд., умер от ран 15.7.1944.

ПРИХОДЬКО Иван Васильевич, ряд. в/ч 36420, умер от ран 21.11.1943.

ПРИХОДЬКО Илья Терентьевич, ряд. 391 сп, умер от ран 29.2.1944.

ПРИХОДЬКО Илья Петрович, ряд. в/ч 47976, умер от ран 20.1.1944.

ПРИЩЕПОВ Николай Никифорович, р. в д. Будище Добрушского р-на Гомельской обл., ряд. в/ч 36420, умер от ран 20.11.1943.

ПРОКОПЕНКО Александр Петрович, ряд. 31 инж. сапб, умер от ран 12.3.1944.

ПРОНИН Александр Николаевич, р. в 1919, серж., умер от болезни 21.4.1943 в эвакогоспитале № 4288.

ПРОЦЕНКО Владимир Терентьевич, р. в г. Белая Церковь, ст. лейт. 78 штурм. авиаполка, погиб 5.12.1943.

ПШЕНИЧНИКОВ И. А., ряд., умер от ран 24.9.1944 в эвакогоспитале № 4498.

РАДЮК Ефим Селиверстович, р. в 1914, ряд. в/ч 36420, умер от ран 22.11.1943.

РАНЬКО Иван Афанасьевич, ряд. в/ч 92541, умер от ран 20.2.1944.

РЕШЕТКО Степан Яковлевич, ряд., умер от болезни 7.1.1944 в инфекционном госпитале № 42205.

РОГ Григорий Романович, ряд. 194 Речицкой сд 48 А, погиб 21.11.1943.

РУДНИКОВ Александр Митрофанович, ряд. в/ч 36420, умер от ран 21.11.1943.

РУДНИЦКИЙ Иван Григорьевич, р. в 1902, красноармеец 77 сп, умер от ран 28.1.1944.

РУСАКОВ Николай Иванович, р. в Бобруйском р-не Могилевской обл., ряд., умер от ран 23.11.1944 в эвакогоспитале № 1888.

РЫБНОВ Петр Александрович, р. в Раменском р-не Московской обл., ст. серж., умер от ран 16.10.1944 в эвакогоспитале № 3257.

САВИЦКИЙ Даниил Аверкович, ряд., умер от ран 2.7.1944 в эвакогоспитале № 2588.

САЗОНОВ Василий Павлович, ст. лейт. 10 орав, умер от ран 1.11.1948.

САРКИСЯН Балабек Айрапетович, р. в 1925 в Мардакертском р-не Азербайджана, ряд., умер от ран 19.7.1944 в эвакогоспитале № 3257.

САТАРОВ Курбан, ряд., умер от ран 23.12. 1944.

СВИРИДОНОВ Николай Григорьевич, р. в 1925, лейт., умер от ран 23.7.1944.

СЕНЬКО Григорий Иванович, ряд. в/ч 36420, умер от ран 22.11.1943.

СЕРГЕЕВ Георгий Павлович, р. в с.Тамузловка Прикумского р-на Ставропольского края, ст. лейт. 194 Речицкой сд 48 А, умер от ран 8.9.1944 в эвакогоспитале № 3043.

СИЗОВ Николай Сергеевич, р. в г. Владимире, ряд., умер от ран 7.11.1944 в эвакогоспитале № 1888.

СМЕРТИН Георгий Арсентьевич, мл. серж. в/ч 64343, погиб 11.5.1944.

СОЛОДКИЙ Михаил Иванович, ряд. 194 Речицкой сд 48 А, погиб 20.2.1943.

СОЛОШЕНКОВ Иван Петрович, р. в 1913, лейт., умер от ран 4.6.1944.

СОТНИКОВ Петр Гаврилович, р. в 1927 в д. Баханы Костюковичского р-на Могилевской обл., ряд., умер от ран 30.6.1945 в эвакогоспитале № 5350.

СТАРИКОВ Андрей Иванович, р. в 1915, ряд., погиб 21.11.1943.

СТЕШЕНКО Николай Федорович, р. в 1909 в Сумской обл., ряд., умер от ран 3.3.1944.

СТРЕЛКОВ Борис Николаевич, р. в 1911, ст. серж., умер от болезни в инфекционном госпитале № 4288.

СТУЛОВ Леонтий Георгиевич, ряд., умер от ран 14.2.1944.

СУРАНТЕВ Малдыбай, ряд., умер от ран 26.2.1944 в госпитале № 1305.

ТЕЛЕНКО Петр Васильевич, р. в г. Николаеве, ряд., умер от ран 28.8.1944.

ТЕРЕЩЕНКО Виктор Павлович, ряд. в/ч 42905, умер от болезни 9.1.1944.

ТИМОШИЦКИЙ Андрей Прокофьевич, р. в 1916 в Ровенской обл., ряд., умер от ран 20.9. 1944.

ТИТОВ Михаил Кириллович, ряд. 194 Речицкой сд 48 А, погиб 20.11.1943.

ТКАЧЕНКО Григорий Моисеевич, р. в Киевской обл., ряд. в/ч 16799, умер от ран 9.10.1944.

ТОВАРОВ Сергей Алексеевич, р. во Владимирской обл., ряд., умер от ран 18.11.1943.

ТРУСОВ Виктор Константинович, умер от ран 26.5.1944.

ТУРОК Иван Никитович, ряд. в/ч 36420, умер от ран 19.2.1943.

ТЮХМЕНЕВА Лидия Ивановна, ефр., умерла от ран 27.3.1944 в госпитале № 1305.

УЛАНСКИЙ Алексей Романович, ряд. 717 сп 170 сд 42 ск 48 А, умер от ран 29.2.1944.

УЛЬЯНОВА Елена Алексеевна, р. в 1920 в г. Белорецке, мл. лейт., погибла 1.3.1944.

УРМАНОВ Урига, р. в Ташкентской обл., ряд. в/ч 92541, умер от ран 9.3.1944.

ФЕДОРОВ Иван Андреевич, старш. в/ч 36420, умер от ран 22.11.1943.

ФЕДОРОВ Иван Трофимович, ефр. в/ч 66527, умер от ран.

ФРОЛОВ Алексей Тихонович, р. в 1926, ряд., умер от ран 18.11.1944 в полевом госпитале № 1888.

ФРОЛ Григорий Николаевич, р. в 1923 в Лебединском р-не Сумской обл., ряд., погиб 6.11.1944.

ФИЛОНОВ Василий Ефимович, р. в 1908 в г. Речица Гомельской обл., ряд. 194 Речицкой сд 48 А, умер от ран 2.12.1943.

ФИЦОВ Иван Анатольевич, ряд. в/ч 42205, умер от болезни 20.1.1944.

ХАМУТЕЦКИЙ Иван Иванович, мл. серж. в/ч 42205, умер от болезни 19.1.1944.

ХАМЯКОВ Иван Леонтьевич, ряд. в/ч 41454, умер от ран 5.6.1944.

ХОБНЯ Даниил Иванович, ефр. 950 мбт, умер от ран 25.2.1944.

ХОДЕНЮК Павел Евдокимович, ряд., умер 18.10.1945.

ХОРЕНКО Феодосий Иванович, ряд., умер от ран 12.4.1945 в эвакогоспитале № 1888.

ЧЕБОТАРЬ Иван Якимович, ряд., умер от ран 15.3.1945.

ЧИЖИК Михаил Константинович, р. в г. Речица (ул. Красноармейская, 33), ст. серж. 717 сп 170 сд 42 ск 48 А, умер от ран 24.3.1944.

ЧИКИЗОВ Иван Сергеевич, ряд. 194 Речицкой сд 48 А, погиб 20.11.1943.

ЧИСТЯКОВ Николай Васильевич, ст. серж., умер от ран 28.3.1944.

ЧМЕЛЬ Александр Иванович, ряд., умер от ран 15.2.1944 в эвакогоспитале № 3043.

ЧУРБАНОВ Тимофей Иванович, р. в Воронежской обл., лейт. 290 озад, умер 17.7.1944.

ЦВЕТКОВ Алексей Николаевич, р. в д. М. Санчур Меленковского р-на Владимирской обл., мл. серж., погиб 1.3.1944.

ЦУКАНОВ Захар Владимирович, ряд. 144 сд 65 ск 5 А, умер от ран 28.3.1944.

ЦУКАНОВ Самуил Елисеевич, р. в с. Васильевка Добрушского р-на Гомельской обл., ряд. в/ч 36420, умер от ран 19.11.1943.

ЦЫБАНОВ Дмитрий Иванович, р. в 1923 в пос. Теткино Глушковского р-на Курской обл., серж., умер от ран 12.3.1944.

ШАБАНОВИЧ Ефим Романович, р. в 1906 в г. п. Копаткевичи Гомельской обл., ст. лейт., погиб 29.3.1944.

ШАДРИН Василий Дмитриевич, р. в 1925, серж. 139 сп, умер от ран 10.3.1944 в госпитале № 1305.

ШВЕЦ Нестер Макарович, р. в 1919 в Конотопском р-не Сумской обл., умер от ран 17.11.1944 в эвакогоспитале № 1888.

ШЕВЧЕНКО Иван Борисович, р. в 1925, ряд., умер от ран 28.7.1944 в эвакогоспитале № 1038.

ШЕЛЕПЕНЬ Григорий Федорович, р. в 1905, ряд. 717 сп 170 сд 42 ск 48 А, умер от ран 4.3.1944 в госпитале № 1305.

ШЕЛКАЛИН Алексей Васильевич, ряд., умер от ран 12.8.1944 в эвакогоспитале № 2588.

ШЕПТУХА Федор Маркович, р. в 1906, ряд., умер от тифа 4.4.1944.

ШКАБАРОВ Василий Матвеевич, р. в 1893, ряд. 217 сп, умер от ран 8.3.1944 в эвакогоспитале № 1305.

ШМЕЛЕВ Михаил Павлович, р. в 1917, лейт. 237 гв. сп 76 гв. сд 28 А, умер от ран 22.2.1944.

ШТЫЛЬ Захар Игнатьевич, р. в 1903, ряд. 216 гв. сп, умер от ран 16.9.1944.

ШУБИН Степан Владимирович, ряд. в/ч 42205, умер от болезни 18.1.1944.

ШУНЬКО Владимир Петрович, р. в 1925, мл. серж., умер от ран 28.10.1944.

ЩЕРБАК Николай Иванович, р. в Черниговской обл., ряд. в/ч 36420, умер от ран 22.11.1943.

ЯКИМОВ Владимир Петрович, ряд., умер от ран 6.8.1944.

ЯРОШ Николай Иванович, ряд., умер от ран в эвакогоспитале № 3043.

ЯЦКОВ Николай Ефимович, р. в 1905, ряд., умер от ран 12.11.1944 в эвакогоспитале № 1888.

В 1947 г. на братской могиле установлен обелиск.

ЗАХОРОНЕНИЕ В ПАРКЕ ПОБЕДЫ

АБДУЛИН Ханяфи Хайбулович, р. в 1925, ряд. 44 гв. сд 18 ск 65 А, умер от ран 21.1.1944.

АБИДОВ, р. в 1922, гв. старш., погиб 7.3.1944.

АВРАМЕНКО Петр Евтихеевич, р. в 1907 в д. Старый Кривец Новозыбковского р-на Брянской обл., ряд., погиб 19.11.1943.

АГАПОВ Василий Епифанович, р. в 1907 в Льговском р-не Курской обл., ряд. 194 сп, умер от ран 4.1.1944.

АГЕЕВ Иван Романович, ряд. 44 гв. сд 18 ск 65 А, умер от ран 16.1.1944.

АКИМОВ, мл. серж.

АЛЕКСАНДРОВ Станислав Селиверстович, ряд., умер от ран 1.1.1944 в полевом госпитале № 5212.

АЛЕКСАНОВ Иван Петрович, ряд. 194 Речицкой сд 48 А, погиб 18.11.1943.

АЛЕКСЕЕВ Федор Павлович, лейт., погиб 31.7.1944.

АЛЕКСЕЕНКО Петр Яковлевич, р. в г. Макеевка Донецкой обл., ряд., умер от ран 7.2.1944 в эвакогоспитале № 1716.

АЛФИНОВ Григорий Константинович, р. в 1925, ряд., погиб 18.11.1943.

АЛЫПАТОВ Сальшат, красноармеец, погиб 8.10.1944.

АЛЯБЬЕВ Петр Иванович, старш. 37 сд, умер от ран 27.1.1944.

АМЕТОВ Кудыш, ряд., умер от ран 12.2. 1944.

АНДРЕЕВ Иван Евдокимович, старш. 44 гв. сд 18 ск 65 А, умер от ран 12.1.1944.

АНДРЕЮК Евгений Гурьевич, лейт. в/ч 29580, погиб 21.11.1943.

АНДРИЯШКИН Петр Евсеевич, ст. серж. погиб 15.8.1944.

АНИЩЕНКО Прокофий Сергеевич, р. в 1912 в Новозыбковском р-не Брянской обл., ряд., погиб 19.11.1943.

АНУФРИЕВ Николай Власович, р. в д. Якубовка Гомельского р-на Гомельской обл., ряд. 170 сд 42 ск 48 А, погиб 17.11.1943.

АРЕШИН Т., р. в 1925.

АРТАМОНОВ Степан Васильевич, р. в 1906, умер от ран 6.12.1943.

АРЯМОВ Константин Иванович, ряд. 211 ап, умер от ран 25.1.1944.

АХМАДЖАН, лейт.

АХМАДИЕВ Ахун Ахмадиевич, ряд. в/ч 23961, погиб 19.11.1943.

АХМЕДОВ Джабай, ряд. 233 сп, умер от ран 21.1.1944 в полевом госпитале № 5212.

АШЕРОВ Хичи, погиб 11.2.1944.

БАБАШКИН Алексей Никитич, ряд. 115 сп, погиб 18.1.1944.

БАБУШКИН Федор Данилович, р. в с. Нижнем Куртамышского р-на Курганской обл., ряд. в/ч 03390, погиб 20.11.1943.

БАЗИЛЕВИЧ Иван Тимофеевич, ряд. 138 сп, погиб 16.1.1944.

БАЙРАМСОНЕТ Каце-Сане, ряд. 480 сп, умер от ран 18.7.1944.

БАРАБАНОВ Павел Прокофьевич, ряд. 339 сп, умер от ран 18.4.1944.

БАРСУКОВ Петр Михайлович, р. в 1908, ряд. в/ч 71774, умер от ран 4.1.1944.

БЕЛОБОРОДОВ Сергей Андреевич, р. в 1915, ряд., погиб 19.11.1943.

БЕЛЫЙ Алексей Корнеевич, ряд., умер от ран 5.7.1944 в эвакогоспитале № 4719.

БЕРБАСОВ Александр Егорович, еф., умер от ран 27.9.1944.

БЕРДНИКОВ Петр Григорьевич, р. в г. Куйбышеве, красноармеец, умер от болезни 24.9.1944.

БЕРЛИН Кузьма Савельевич, ряд. 194 Речицкой сд 48 А, погиб 19.11.1943.

БЕСЕДИН Константин Макарович, мл. серж. в/ч 18497, умер от ран 25.7.1944.

БЕСПАЛОВ Федор Алексеевич, р. в Челябинской обл., серж. 194 Речицкой сд 48 А, погиб 10.11.1943.

БЕССОНОВ Федор Михайлович, р. в г. Новосибирске, старш. в/ч 65527, умер 30.9.1944.

БОГДАНОВА Нина Кузьминична, ряд. 480 зд, погибла 13.6.1944.

БОГУШЕВ Иван Федорович, погиб 11.2. 1944.

БОНДАРЕВ Григорий Ильич, р. в 1926, мл. серж. в/ч 14242, погиб 25.2.1944.

БОНДАРЕНКО Иван Андреевич, р. в 1901, ряд., умер от ран 6.3.1944 в эвакогоспитале № 4851.

БОРИСОВ Петр Павлович, погиб 25.10.1944.

БОСЕНКО Григорий Абрамович, р. в Снигиревском р-не Николаевской обл., ряд., погиб 27.7.1944.

БОРТИШВИЛИ Илья Александрович, р. в Грузии, ряд. 117 сп 23 сд 89 ск 61 А, умер от ран 16.2.1944.

БРАТКЕВИЧ.

БУДНИКОВ Василий Иванович, р. в 1912, красноармеец, умер от ран 9.1.1944.

БУЛАТОВ Василий Григорьевич, р. в 1902, красноармеец, погиб 30.9.1944.

БУРЕНКОВ Павел Григорьевич, р. в 1908 в Добрушском р-не Гомельской обл., ряд. 40 сп 102 сд 48 А, погиб в 1943.

БУРМАК Николай Иванович, р. в 1919, чекист, погиб 26.2.1944.

БЫКОВ Александр Тимофеевич, ряд. 194 Речицкой сд 48 А, погиб 19.11.1943.

ВАКСМАН Семен Давидович, р. в Днепропетровске, ряд., погиб 15.12.1943.

ВАСИЛЬЦОВ Дмитрий Абрамович, красноармеец, умер от ран 7.4.1944.

ВЕЛИЧКО Михаил Александрович, р. в 1923 в д. Павловка Слуцкого р-на Минской обл., ряд., умер от ран 20.9.1944.

ВЕРЕВКИН Михаил Иванович, р. в 1917 в с. Козинка Тербунского р-на Липецкой обл., ряд. в/ч 29580, погиб 23.11.1943.

ВИТАЛИЕВ Виктор Николаевич, ст. серж. в/ч 22095, погиб 17.11.1943.

ВОВК Григорий Михайлович, р. в 1919 в Черниговской обл., серж., погиб в 1943.

ВОЕВОДИН Николай Николаевич, р. в 1907, погиб 29.1.1944.

ВОЙТЕНОК Василий Григорьевич, р. в 1922 в с. Манюки Новозыбковского р-на Брянской обл., ряд., погиб 18.11.1943.

ВОЛОДКОВИЧ Игнат Иванович, р. в 1899, ряд. 514 сп, умер от ран 2.3.1944 в эвакогоспитале № 1716.

ВОРОНИН Андрей Семенович, р. в 1913, серж., погиб 18.7.1944.

ВОСКОВЦОВ Калистрат Иванович, р. в д. Васильевка Добрушского р-на Гомельской обл., ряд., погиб 19.11.1943.

ВЫБОРНЫЙ Николай Емельянович, ряд., умер от ран 18.7.1944.

ГАВРИЛОВИЧ Андрей Владимирович, ряд., умер от ран 11.12.1944 в эвакогоспитале № 888.

ГАЗОВСКИЙ Всеволод Константинович, р. в 1922 в г. Ярославле, ряд. 562 сп, умер от ран 18.4.1944.

ГАИБКУЛОВ Сарык, р. в 1914 в Шерабадском р-не Сурхандарьинской обл., ряд., погиб 21.11.1943.

ГАЙДУК Григорий Иванович, красноармеец.

ГАМАН Е. Т., р. в 1915.

ГАРЕВ Сергей Сергеевич, р. в 1924.

ГАШКИН Г. Ф., р. в 1920.

ГИНЬКО Андрей Васильевич, р. в 1910 в Новосибирске, стр. 140 сп, умер от ран 29.9.1944.

ГОЛУБ Василий Васильевич, р. в 1907, ряд., умер от ран 14.10.1944.

ГОЛУБ Даниил Ефимович, ряд. 254 сп, умер от ран 20.2.1944.

ГОЛУБЕВ Григорий Яковлевич, красноармеец.

ГОНЧАРОВ Емельян Егорович, ряд. 170 сд 42 ск 48 А, погиб 12.11.1943.

ГОНЧАРОВ Павел Тимофеевич, ряд. в/ч 10949, умер от ран 27.9.1944.

ГОРБАЧЕВ Григорий Макарович, р. в Щорском р-не Черниговской обл., ряд., погиб 18.11.1943.

ГОРБУНОВ Иван Андреевич, мл. серж., погиб 20.11.1943.

ГОРЛАЧ Семен Федорович, р. в 1922, лейт. 96 сп 30 сд, умер от ран 11.7.1944.

ГОРЛЕНКО Дмитрий Григорьевич, ряд. в/ч 41490, погиб 20.11.1944.

ГРАММА Малах Платонович, р. в 1920 в Брянской обл., мл. лейт., погиб 20.11.1943.

ГРИГОРЬЕВ Кирилл Семенович, ряд., умер от ран 19.8.1944.

ГРИЩЕНКО Порфирий Кузьмич, р. в Борзнянском р-не Черниговской обл., ряд., умер от ран 10.1.1944.

ГУДИЛОВ Павел Тарасович, умер от ран 30.1.1944 в полевом госпитале № 5212.

ГУДИМОВ Т. А., погиб 25.7.1944.

ГУДОВ Адам Титович, р. в 1915 в Новозыбковском р-не Брянской обл., ряд., умер от ран 4.12.1943.

ГУРЗАЕВ Ирза Абласович, красноармеец, погиб 28.8.1944.

ГУРИН Владимир Тихонович, р. в 1918 в г. Белополье Сумской обл., ст. серж., умер от ран 25.4.1944.

ГУСАРЕНКО Антон Семенович, р. в 1910, ряд., умер от ран в эвакогоспитале № 3237.

ГУТНИКОВ Василий Иванович, р. в 1918, ряд., погиб 22.10.1943.

ДАУЛАТОВ Хуат, р. в 1915, ряд., погиб 22.3.1944.

ДВОЕГЛАЗОВ Панфил Иванович, погиб 19.8.1944.

ДЕДОВЕЦ Емельян Акимович, р. в Житковичском р-не Гомельской обл., ряд. в/ч 71795, умер от ран 27.11.1944 в эвакогоспитале № 1888.

ДЕЛИХАНОВ Байрам, политрук 279 кп, умер от ран 26.1.1944 в полевом госпитале № 5212.

ДЕМИДОВ Роман Михайлович, р. в г. Кимры Тверской обл., старш. в/ч 10949, умер от ран 9.10.1944.

ДЕНИСОВ Петр Алексеевич, р. в Путивльском р-не Сумской обл., ряд. 281 ап, погиб 5.5.1944.

ДМИТРИЕВ Николай Ильич, р. в 1924 в д. Плешниха Пильнинского р-на Горьковской обл., ряд. в/ч 18497, умер от ран 7.1944.

ДМИТРИЕВ Федор Гаврилович, серж., погиб 1.6.1944.

ДМИТРИЕВ Яков Никифорович, ряд., умер от ран 16.7.1944.

ДОЛБНЯ Виталий Игнатьевич, серж., погиб 4.7.1944.

ДОЛГОЛЕНКО Алексей Леонтьевич, ряд., умер от ран 5.2.1945 в эвакогоспитале № 5360.

ДОНИЯНОВ Журо, р. в 1925, ряд., погиб 14.3.1944.

ДОРОГОВ Александр Андреевич, ряд. 251 полка НКВД, погиб 16.1.1944.

ДЬЯКОНОВ Василий Елисеевич, р. в 1903, ст. серж. в/ч 35679, погиб 18.11.1943.

ДЮБКИН Иван Лукьянович, р. в 1909 в д. Носовичи Добрушского р-на Гомельской обл., ряд., погиб в бою 18.11.1943.

ЖАРОВ Михаил Иванович, красноармеец.

ЖАРСКИЙ Федор Романович, р. в 1911, погиб 13.4.1944.

ЖЕЛЕЗНЯК Кузьма Маркович, р. в 1904, погиб 31.1.1944.

ЖИЖИН Петр Григорьевич, р. в Сарапульском р-не Удмуртии, ряд. в/ч 10949, умер от ран 30.8.1944.

ЖИЛЬЦОВ Семен Михайлович, р. в 1908, мл. лейт. в/ч 01124, погиб 24.6.1944.

ЖУК Гавриил Архипович, р. в Черниговской обл., ряд., погиб 19.11.1943.

ЖУКОВ Семен Федорович, р. в д. Клетное Пуховичского р-на Минской обл., ряд., умер от ран 9.10.1944.

ЗАБОЛОТНЕВ Тарас Михайлович, ряд., умер от ран 4.1.1944.

ЗАВЕРЮГА Николай Викторович, р. в г. Херсоне, ряд., умер от ран 12.10.1944.

ЗАВЕРЮХА Гавриил Кириллович, ряд., умер от ран 6.7.1944 в эвакогоспитале № 4719.

ЗАГОРОДНИЙ Владимир Михайлович, р. в 1922, погиб 20.11.1943.

ЗАГОРОДНИЙ Дмитрий Николаевич, ряд., погиб 27.7.1944.

ЗАРУБИН Николай Васильевич, р. в 1924, серж., умер от ран 16.2.1944.

ЗАРУДКО Иван Артемович, р. в Гомеле, ряд. 422 сп 170 сд 42 ск 48 А, погиб 18.11.1943.

ЗАХАРОВ Александр Алексеевич, р. в Курской обл., мл. лейт. в/ч 92541, умер от ран 9.11.1944.

ЗАХАРЧЕНКО Петр Андреевич, р. в 1916, лейт., ком. авзс, погиб 3.11.1944.

ЗГРЕБНЕВ Павел Феофанович, р. в 1915 в Добрушском р-не Гомельской обл., ряд., погиб 18.1.1944.

ЗОТОВ Федор Осипович, р. в 1902, старш.

ЕВДОКИМЕНКО Иван Львович, р. в 1918 в Суражском р-не Брянской обл., старш., умер от ран 2.12.1944.

ЕВСЕЙЦЕВ Михаил Васильевич, р. в 1904, ряд., погиб 26.12.1943.

ЕВСЯКОВ Стефан Михайлович, ст. лейт., погиб 15.12.1944.

ЕРЕМИН Василий Егорович, р. в 1917, ряд. в/ч 18497, умер от ран 15.8.1944.

ЕРГАШЕВ Мелибай, р. в 1906, ряд., погиб 30.12.1943.

ЕРОХИН Иван Алексеевич, р. в 1904, ряд., умер от ран 14.7.1944.

ЕРШ Максим Сергеевич, р. в 1906 в Копыльском р-не Минской обл., ряд., умер от ран 13.7.1944.

ИВАНОВ Ефим Михайлович, р. в 1913 в Болховском р-не Орловской обл., ряд., погиб 12.1943.

ИВАНОВСКИЙ Александр Федорович, ряд. в/ч 08225, умер от ран 16.1.1944.

ИВАХНЕНКО Василий Николаевич, р. в 1912, ряд., погиб 21.11.1943.

ИНХАРИДЗЕ Ироден Маркоза, серж. 969 сп, умер от ран 21.1.1944 в полевом госпитале № 5212.

ИРЗАЕВ Ирза Абласович, ряд., умер от ран 28.8.1944.

ИСАЕВ Максим Васильевич, р. в 1903 в Урицком р-не Орловской обл., старш., умер от ран 28.3.1944.

ИШАНОВ Сукхал, красноармеец, погиб 18.8.1944.

КАЗЮМИН Николай Никифорович, ст. серж. 133 сп 135 сд, умер от ран 6.1.1944.

КАЛАЧЕВ Александр Васильевич, красноармеец, погиб 28.6.1944.

КАЛЕЧИЦ Петр Павлович, р. в Семеновском р-не Черниговской обл., ряд. 194 Речицкой сд 48 А, умер от ран 30.11.1943.

КАНЕВ Владимир Брониславович, р. в 1925, погиб 17.7.1943.

КАНЕРОВ Иван Васильевич, р. в 1900 в д. Тереховка Добрушского р-на Гомельской обл., ряд., стрелок, погиб 20.11.1943.

КАРАКОЗОВ Михаил Игнатьевич, ряд. в/ч 42205, умер от ран 2.1.1943.

КАРАМЫШЕВ Михаил Илларионович, ст. серж. в/ч 35790, погиб 17.2.1943.

КАРНЕЕВ Михаил Павлович, р. в Чебоксарском р-не Чувашии, лейт., погиб 9.1.1944.

КАРПЕНКО Иван Федорович, ряд., умер от ран 28.2.1944 в эвакогоспитале № 1716.

КАРПЕЧЕНКОВ Иван Максимович, р. в 1917 в д. Голяшово Руднянского р-на Смоленской обл., мл. лейт. 120 омб, умер от ран 16.1.1944.

КАРПОВ Александр Сергеевич, ряд. в/ч 29580, погиб 12.11.1943.

КАТЛИЕНКО Василий Андреевич, ст. серж. в/ч 06776, погиб 17.11.1943.

КАШНИКОВ Николай Григорьевич, ряд., погиб 25.9.1944.

КАШТАН Петр Петрович, ряд. в/ч 24440, погиб 19.11.1943.

КЕКУХ Петр Иванович, ряд. в/ч 23961, погиб 19.11.1943.

КИРИЕНКО Иван Андреевич, ряд. 194 Речицкой сд 48 А, погиб 18.11.1943.

КИРСАНОВ Федор Иванович, красноармеец 118 сп 69 сд 18 ск 65 А, погиб 23.1.1944.

КИТАШОВ Дмитрий Степанович, р. в Алтайском крае, ряд. в/ч 06505, погиб 19.11.1943.

КЛИМОВ В. А., р. в 1904, гв. лейт., погиб 9.2.1944.

КНЯЗЕВ Иван Герасимович, р. в 1909 в г. Туле, серж., умер от ран 12.10.1944.

КОБЫЛИНСКИЙ Василий Иванович, р. в 1902 в г. Гомеле, ряд., погиб 20.11.1943.

КОВАЛЕВ Иван Иванович, р. в Добрушском р-не Гомельской обл., ряд. 194 Речицкой сд 48 А, погиб 18.11.1943.

КОВАЛЕВА Александра Ивановна, серж., умерла от ран 5.10.1944.

КОВАЛЕВСКИЙ Михаил Михайлович, р. в 1916 в Ичнянском р-не Черниговской обл., серж. в/ч 10949, умер от ран 21.10.1944.

КОВАЛЬ, ст. лейт., погиб 12.12.1943.

КОВТАРОВ Николай Федорович, р. в Добрушском р-не Гомельской обл., ряд. 1283 сп 60 сд 125 ск 47 А, умер от ран 30.1.1944.

КОЗЕНКО Михаил Наумович, р. в Снигиревском р-не Николаевской обл., ряд., умер от ран 10.10.1944.

КОЗИК Павел Михайлович, р. в Семеновском р-не Черниговской обл., ряд. 194 Речицкой сд 48 А, погиб 19.11.1943.

КОЗЛОВ Александр Сергеевич, ефр., погиб 18.11.1943.

КОЗЮЛЬКИН Иван Александрович, ст. серж. 480 озап дивизиона ПВО, умер от ран.

КОЛИСНИЧЕНКО Иван Семенович, серж. 109 сп 74 сд 65 А, умер от ран 13.1.1944.

КОЛОСОВ Михаил Евдокимович, р. в 1918 в Калининской обл., ст. лейт., погиб 6.1944.

КОЛОСОВ Михаил Ксенофонтович, р. в 1918, ст. серж., умер от ран 20.7.1944 в эвакогоспитале № 3257.

КОЛЬЦОВ Павел Аркадьевич, р. в 1913, ряд. в/ч 24440, погиб 19.11.1943.

КОЛЫМЕНКОВ Кирилл.

КОМИССАРОВ Прокофий Федорович, мл. серж., умер от ран 15.2.1944.

КОНОВАЛОВ Семен Дмитриевич, р. в 1910 в Бурынском р-не Сумской обл., ряд. 133 сп, погиб 5.2.1944.

КОРЖЕВ Ион Григорьевич, р. в 1911 в д. Займище Гомельского р-на Гомельской обл., ряд., стрелок, погиб 11.1943.

КОРЕНЕВ Виктор Николаевич, р. в 1924, ряд. в/ч 14242, погиб 6.1.1944.

КОРШУН Тимофей Сидорович, ряд. в/ч 33863, погиб 24.11.1943.

КОРЯКОВ Алексей Васильевич, р. в г. Донецке, ст. серж. 1 Донского тк, погиб 17.11.1943.

КОСТИН Андрей Тихонович, р. в г. Курске, ряд. 44 гв. сд 18 ск 65 А, погиб 13.1.1944.

КОСТЫЛЕВ Епифан Петрович, красноармеец, умер от ран 21.1.1944.

КОТЛЯРЕВСКИЙ Владимир Михайлович, р. в 1915, мл. серж., погиб 8.7.1941.

КОШЕЛЕВ Егор Кузьмич, р. в 1904, ефр., погиб 17.11.1943.

КРАПИВКО Михаил Савельевич, лейт. в/ч 64033, погиб 25.1.1944.

КРАЦЕНАШВИЛИ Владимир, р. в 1905, ряд. 662 сп 40 сд, умер от ран 15.1.1944.

КРИВОЛАП Егор Михайлович, р. в 1907 в с. Камашин Новозыбковского р-на Брянской обл., ряд. в/ч 23961, погиб 19.11.1943.

КРУПНОВ Степан Андреевич, мл. серж. в/ч 18905, погиб 17.11.1943.

КРЯЖЕВ Михаил Александрович, ряд. 685 сп 193 сд 105 ск 65 А, умер от ран 29.2.1944.

КУДРЕНОК Тихон Корнеевич, ряд. в/ч 18497, умер от ран 27.7.1944.

КУДЯКОВ И. И.

КУЗНЕЦОВ Николай Георгиевич, р. в 1923 в д. Шамардино Жуковского р-на Брянской обл., ряд. в/ч 06680, погиб 17.11.1943.

КУЗНЕЦОВ С.

КУЗНЕЦОВ Тимофей Григорьевич, р. в 1901 в Бориславском р-не Херсонской обл., ряд., умер от ран 24.6.1944.

КУЗЬМИН Александр Яковлевич, р. в 1909, старш. медсл., погиб 22.12.1943.

КУЗЬМИНСКИЙ Сергей Иванович, полк., погиб 22.7.1944.

КУЛАКОВ Иван Васильевич, р. в 1905 в Маслянинском р-не Новосибирской обл., ряд., погиб 18.11.1943.

КУЛИКОВСКИЙ Павел Дмитриевич, р. в 1910, лейт. 298 са 186 сд 80 ск 3 А, умер от ран 25.9.1944.

КУПЫРЕВ Иван Павлович, серж. 685 сп 193 сд 105 ск 65 А, умер от ран 20.1.1944.

КУРБАТОВ Джума.

КУСКОВ Даниил Свиридович, р. в 1901, ряд. в/ч 10 949, умер от ран 11.9.1944.

КУСТАРОВ Николай Михайлович, р. в 1921 в д. Гардуны Добрушского р-на Гомельской обл., ряд., погиб в 1943.

КУЧЕРЕНКО Александр Александрович, серж. в/ч 14 242, погиб 29.1.1944.

КУШИН Никита Петрович, р. в 1909, ряд. 170 сд 42 ск 48 А, погиб 21.11.1943.

ЛАПЕНКО Василий Алексеевич, кап., погиб 12.1.1944.

ЛАПКИН Алексей Павлович, р. в Угличском р-не Ярославской обл., серж., умер от ран 23.6.1944.

ЛАПТЕВ Тит Александрович, р. в д. Бортниково Ярославского р-на Ярославской обл., ряд. в/ч 35790, погиб 19.11.1943.

ЛЕВКИН Илларион Никифорович, ряд., погиб 22.11.1943.

ЛЕЖНИН Николай Михайлович, р. в 1917, мл. серж., погиб в 1943.

ЛЕПШЕЕВ Федор Данилович, ряд. в/ч 23961, погиб 19.11.1943.

ЛЕСНИЦКИЙ Алексей Петрович, р. в д. Корма Добрушского р-на Гомельской обл., ряд. в/ч 29580, погиб 21.11.1943.

ЛИМАРЕНКО Александр Павлович, р. в 1908 в г. Павлограде, кап. в/ч 53 493, погиб в 1943.

ЛИННИК Игнат Петрович, р. в 1899, ряд., умер от ран 13.11.1944.

ЛИННИК Никифор Никитович, ряд. 44 гв. сд 18 ск 65 А, погиб 30.12.1943.

ЛИНСКИЙ Георгий Викторович, старш. в/ч 22095, погиб 17.11.1943.

ЛИСИЦЫН Николай Сергеевич, лейт., погиб 12.8.1944.

ЛИТАРЕНКО Андрей Родионович, в/ч 23961, погиб 19.11.1943.

ЛИФАНОВ Степан Григорьевич, ряд. 170 сд 42 ск 48 А, погиб 14.11.1943.

ЛОГВИНОВ Павел Семенович, р. в д. Вожово Кромского р-на Орловской обл., ряд., погиб 19.11.1943.

ЛОГВИНОВ Дмитрий Николаевич, р. в г. Курске, ряд. в/ч 14242, погиб 21.1.1944.

ЛУЗИН Леонид Андреевич, ст. серж., умер от ран 12.7.1944.

ЛУКЬЯНЧИКОВ Егор Карпович, р. в 1914, ст. серж., погиб 24.6.1944.

ЛЫСЕНКО Михаил Алексеевич, р. на х. Тарасовский Васильковского р-на Днепропетровской обл., серж. в/ч 03390, погиб 20.11.1943.

МАДАМИКОВ Ислам, ряд. 22 аб, погиб 8.6.1944.

МАЗУРЕНКО Мирон Степанович, ряд., умер от болезни 18.8.1944.

МОЙСЕЕНКО Федор Акимович, р. в с. Круговец Добрушского р-на Гомельской обл., ряд. в/ч 33863, погиб 19.11.1943.

МАКАРЕНКО Яков Варфаломеевич, р. в 1905 в с. Федоровка Новозыбковского р-на Брянской обл., ряд. в/ч 29580, погиб 23.11.1943.

МАЛЕНКО Григорий Михайлович, р. в с. Поповка Конотопского р-на Сумской обл., ряд. 281 гв. иптп, погиб 5.5.1944.

МАЛЬЦЕВ Петр Романович, р. в 1909 в с. Рогов Новозыбковского р-на Брянской обл., ряд. 170 сд 42 ск 48 А, погиб 18.11.1943.

МАМЕДОВ Анджир, р. в 1907, ряд., погиб 31.1.1944.

МАНГРАМОВ Банрахмо Н., красноармеец.

МАНЖУБАЕВ Аким Осипович.

МАНЬШИН Михаил Васильевич, р. в 1923, мл. лейт., погиб 3.2.1944.

МАСЛОВ Петр Никитич, ряд. 44 гв. сд 18 ск 65 А, умер 22.1.1944.

МАТВЕЕВ Иннокентий Федорович, р. в г. Томске, ряд. в/ч 03390 «А», погиб 20.11.1943.

МАТУШКИН Петр Сергеевич, р. в 1923, ряд., погиб 20.11.1943.

МЕЛЕХИН Георгий Терентьевич, ряд., погиб 20.11.1943.

МЕРЕЖКОВ Прокофий Алекс., р. в 1898, ефр., умер от ран 21.11.1943 в эвакогоспитале № 1888.

МЕРКУЛОВ Дмитрий Николаевич, ряд., погиб 20.11.1943.

МЕРКУЛОВ Петр Дмитриевич, серж. в/ч 41490, погиб 18.11.1943.

МЕХЕДОВ Евгений Емельянович, ряд. 305 сп, умер от ран 1.3.1944.

МЕЩАНИН Трофим Ефимович, красноармеец, умер от ран 23.1.1944.

МИЛИЦКАЯ Мария Михайловна, р. в 1918, гв. старш., погибла 22.12.1943.

МИНОВ Павел Иванович, р. в д. Головинцы Гомельского р-на Гомельской обл., ряд. 170 сд 42 ск 48 А, погиб 17.11.1943.

МИРЕНКОВ Иосиф Гаврилович, ряд. 68 тбр, умер от ран 25.1.1944.

МИРИНЕНКО И. Ф., р. в 1903, красноармеец.

МИРУНОВ Геннадий Иванович, р. в Горьковской обл., ряд. в/ч 14242, умер от ран 15.1.1944.

МИХАЙЛОВ Петр Иванович, р. в 1922, красноармеец, погиб 17.7.1944.

МИЧКАРОВ Павел Иванович, р. в 1910, серж., погиб 20.5.1944.

МОЛОКОЕДОВ Иван Антонович, р. в 1924 в с. Усть-Чебулы Чебулинского р-на Кемеровской обл., лейт. в/ч 64056, умер от ран 31.12.1944.

МОРОЗ Мина Родионович, ряд. 170 сд 42 ск 48 А, погиб 20.11.1943.

МУКИМОВ Муклопат, р. в 1894, погиб 23.3.1944.

МУКОРЛЯМОВ Кайор Дмитриевич, р. в 1894.

МУРАВЬЕВ Михаил Иванович, р. в 1924 в г. Н-Туринск Свердловской обл., ряд. мотсбр, погиб 20.11.1943.

МУХАРТОВ Сергей Яковлевич, погиб 29.8.1944.

МЯГКОВА Надежда Петровна, р. в с. Сапожек Рязанской обл., ст. серж., умерла от болезни 13.8.1944 в эвакогоспитале № 3865.

НАДТОЧЕЙ Василий Филиппович, р. в 1923 в Климовском р-не Брянской обл., ряд., погиб 19.11.1943.

НАЗАРИЧЕВ, р. в 1898.

НАУМЕНКО Моисей Михайлович, р. в 1914, ряд. 170 сд 42 ск 48 А, погиб 18.11.1943.

НИКИТИН Кузьма Петрович, серж., погиб 2.7.1944.

НИКОЛАЕВ Г., погиб 27.8.1944.

НЕЖИНСКИЙ Вениамин Семенович, р. в 1910, кап., погиб 9.2.1944.

НИКИФОРОВ Федор Ефимович, р. в 1925 в

с. Батурино Кожевниковского р-на Томской обл., серж., умер от ран 1.7.1944 в эвакогоспитале № 1038.

НИКУЛИН Дмитрий Игнатьевич, серж., погиб 19.3.1944.

НИЦАКОВ Тихон Павлович, р. в Лоевском р-не Гомельской обл., ряд. в/ч 33863, погиб 19.11.1943.

НОВИК Александр Александрович, ряд. 109 гв. сп, умер от ран 21.1.1944 в полевом госпитале № 5212.

ОВЧИННИКОВ Михаил Акимович, ряд., погиб 17.11.1943.

ОПРИШКО Петр Федорович, р. в Городнянском р-не Черниговской обл., ряд. в/ч 29580, погиб 19.11.1943.

ОРЕШКИН Тимофей Кондратьевич, р. в Клетском р-не Волгоградской обл., ряд. в/ч 10949, умер от ран 2.10.1944.

ОРЛОВ Николай Семенович, ряд., умер от ран 4.8.1944.

ОСИКОВ Федор Тимофеевич, ряд. в/ч 18497, погиб 8.1944.

ОСТРОВЕРШЕНКО Виктор Тимофеевич, р. в 1923, лейт., погиб 20.2.1944.

ПАВЛОВ Павел Георгиевич, р. в 1913 в г. Дмитрове Московской обл., лейт. 1 Донского тк, погиб 17.11.1943.

ПАРХОМЕНКО Эдуард Никандрович, р. в д. Шутово Новоржевского р-на Псковской обл., ряд., умер от ран 24.7.1944.

ПАХОМОВ Тихон Данилович, р. в 1913, ст. лейт. 194 Речицкой сд 48 А, погиб 18.11.1943.

ПЕПЕЛОВА Евдокия Демидовна, р. в 1925, красноармеец, погибла 17.11.1944.

ПЕРВУШИН Сергей Лукич, р. в Ленинградской обл., лейт. 2 гв. кк, умер от ран 18.11.1943.

ПЕТРЕНКО Борис Григорьевич, р. в г. Железноводске, ряд., умер от ран 18.7.1944 в эвакогоспитале № 4719.

ПЕТРОВ Виктор Степанович, р. в 1921 в г. Москва, ряд. 86 сп 37 в. сд 18 ск 65 А, погиб 29.12.1943.

ПЕТРУШИН Никита Иванович, ряд., погиб 20.2.1943.

ПЕТУХ Филипп Иванович, р. в 1904, ряд. в/ч 45832, умер от ран 12.2.1944.

ПИЛИПЧЕНКО Николай Петрович, лейт., погиб 18.8.1944.

ПИНЧУК Василий Ильич, р. в 1925 в Хойникском р-не Гомельской обл., красноармеец, умер от ран 26.7.1944.

ПЛАКСА Евтух Пантелеевич, р. в 1907 в Бериславском р-не Херсонской обл., ряд., умер от ран 27.7.1944.

ПЛЕСОВСКИХ Алексей Иванович, р. в 1925 в пос. Алтайский Павловского р-на Алтайского края, серж. в/ч 14242, умер от ран 11.1.1944.

ПЛЕСУНОВ Георгий Константинович, р. в 1910, погиб в 1944.

ПОВЕДЕНКО Григорий Степанович, р. в 1920, серж. в/ч 14242, погиб 16.1.1944.

ПОГОСЬЯН Михаил.

ПОДОЛЯНСКИЙ Алексей Константинович, р. в 1926, ряд., чекист, погиб 16.6.1944.

ПОДШИВАЛОВ Андрей Феофанович, ряд. в/ч 28069, погиб 20.8.1943.

ПОЗНЯК Николай Степанович, р. в 1923 в д. Заботино Жлобинского р-на Гомельской обл., серж. в/ч 10949, умер от ран 19.9.1944.

ПОЛУБОЯРИНОВ Сергей Александрович, красноармеец, погиб 20.9.1944.

ПОПКОВ Степан Прокофьевич, р. в 1901, ряд. 194 Речицкой сд 48 А, погиб 19.11.1943.

ПОПУТРОВ А. И., р. в 1923, кап., погиб 9.1.1944.

ПОСПЕЛОВ Александр Петрович, р. в 1911, ст. лейт., погиб 5.2.1944.

ПРАЖКИН Алексей Максимович, р. в 1922, красноармеец 109 гв. сп 74 сд 65 А, умер от ран 25.12.1943 в полевом госпитале № 5212.

ПРИГОДА Аким Ефимович, красноармеец, погиб 13.9.1944.

ПРИЙМА Иван Демьянович, р. в 1908, серж. 142 сп, умер от ран 3.9.1944.

ПРОКУПНОВ Николай Васильевич, серж., погиб 14.9.1944.

ПРЯМИЛОВ Дмитрий Иванович, р. в с. Воронцово Пучежского р-на Ивановской обл., ряд. в/ч 19238, погиб 20.11.1943.

ПУГАСЕЕВ Анатолий Дмитриевич, ряд., умер от ран 29.2.1944.

ПШЕНИЧНИКОВ Александр Михайлович, р. в 1923 в п. Арбачар Могочинского р-на Читинской обл., лейт., погиб 13.12.1943.

ПЯТКОВ Михаил Яковлевич, *р. в 1920,* красноармеец, умер от ран 30.12.1943 в эвакогоспитале № 5184.

ПЯТКОВСКИЙ Василий Гаврилович, р. в 1922 в Савранском р-не Одесской обл., ряд., погиб 14.12.1943.

РЕБЕНОК Иван Борисович, ряд. 170 сд 42 ск 48 А, погиб 17.11.1943.

РЕВКОВ Тит Пименович, р. в 1902 в Новозыбковском р-не Брянской обл., ряд., умер от ран 29.11.1943.

РЕКАШОВ Федос Маркович, р. в 1912, ряд. 209 сп, погиб в 1945.

РЕПРИНЦЕВ Илья Михайлович, гв. лейт. 87 гв. тп, погиб 8.12.1943.

РОЖКОВ Андрей Степанович, р. в 1915 в с. Федоровка Новозыбковского р-на Брянской обл., ряд. в/ч 29580, погиб 23.11.1943.

РОМАНЕНКО Григорий Иванович, ряд., умер от ран 11.2.1944 в эвакогоспитале № 1716.

РОМАНЕНКО Никита Иванович, серж., умер от ран 21.1.1944.

РОДЬКИН Федор Ефимович, р. в 1915 в п. Чаадаевка Городищенского р-на Пензенской обл., серж., умер от ран 18.1.1944.

РУБАН Петр Митрофанович, р. в 1921 в с. Н-Николаевка Софиевского р-на Днепропетровской обл., ряд., умер от ран 30.1.1944.

РУДЕНКО Роман Филиппович, ряд. 30 сд, умер от ран 19.1.1945.

РУКАЧ Ефим Леонтьевич, ряд. 44 гв. сд 18 ск 65 А, умер от ран 26.12.1943.

РУМЯНЦЕВ Илья Петрович, р. в 1923, ряд., погиб 12.11.1943.

РУСАЛОВСКИЙ Михаил Андреевич, р. в 1924, ряд., умер от ран 6.10.1944 в эвакогоспитале № 4719.

РЫБИН Александр Иванович, р. в 1925 в г. Ростове Ярославской обл., умер от ран 12.1.1944 в полевом госпитале № 5212.

РЫБИН Николай Афанасьевич, р. в 1904, серж. в/ч 10949, умер от ран 24.9.1944.

РЯБИШИН Дмитрий Федорович, р. в 1905 в с. Кистер Стародубского р-на Брянской обл., ряд., умер от ран 11.2.1944.

РЯБОВИЧ Тарас Назарович, р. в 1907, ряд., 170 сд 48 А, погиб 19.11.1943.

САВЕНКО Михаил Зудович, ряд. в/ч 14242, погиб 16.1.1944.

САВКО Сусай Ануфриевич, р. в 1903, красноармеец, погиб 1.6.1944 в эвакогоспитале № 4719.

САДОХИН Леон Андреевич, р. в 1904 в д. Карпиловка Новозыбковского р-на Брянской обл., ряд., погиб 19.11.1943.

САК Николай Осипович, р. в Семеновском р-не Черниговской обл., ряд. в/ч 23961, погиб 20.11.1943.

САЛАМАТОВ Яков Афанасьевич, р. в 1903, красноармеец, погиб 8.3.1944.

САМИЧЕВ Максим Петрович, ряд., умер от ран 21.10.1944.

САМОТАЕВ Николай Захарович, р. в 1924, мл. серж., погиб в 1944.

САРАМАК Федор Александрович, р. в с. Шептаки Новгород-Северского р-на Черниговской обл., ряд. в/ч 23961, погиб 19.11.1943.

САФАРОВ М., р. в 1919.

САЧКОВ Федор Иванович, ряд. в/ч 01859, погиб 19.11.1943.

СЕЛЕЗНЕВ Иван Степанович, р. в 1921, ряд., умер от ран 18.11.1944.

СЕМЕНЮК Николай Петрович, погиб 17.11.1944.

СЕРДЮК Иван Яковлевич, р. в с. Козелня Недригайловского р-на Сумской обл., ряд. в/ч 36420, умер от ран 20.11.1943.

СЕРИКОВ Василий Константинович, р. в 1925 в Краснинском р-не Липецкой обл., ряд. в/ч 18497, умер от ран 20.6.1944.

СЕРЫЙ Яков Львович, красноармеец, 38 сд, умер от ран 22.12.1943 в полевом госпитале № 5212.

СЕТАРОВ Рашмат.

СИРАТЮК Кирилл Селивестрович.

СИРИКОВ Василий Евтихиевич, р. в 1924, мл. лейт., умер от ран 22.1.1944.

СКАКУН Иосиф Иванович, красноармеец 110 сп, умер от ран 11.1.1944 в полевом госпитале № 5212.

СКОК Михаил Варламович, р. в 1925 в Климовском р-не Брянской обл., ряд., умер от ран 12.4.1944.

СЛОБОШАНОВ Иван Антонович, р. в 1925 в Новозыбковском р-не Брянской обл., серж., умер от ран 16.1.1944.

СМИРНОВ Дмитрий Михайлович, р. в 1910, ст. серж. 480 озад, погиб 13.6.1944.

СМИРНОВ Михаил Алексеевич, р. в д. Зарубины Ржевского р-на Калининской обл., серж., умер от ран 17.8.1944.

СМЕТАНИН Иван Александрович, ряд., умер от ран 4.6.1945 в эвакогоспитале № 5350.

СОБОЛЬКОВ Александр Семенович, р. в 1926, гв. мл. серж., погиб в 1944.

СОДЫЛЬ Василий Иванович, р. в 1912 в г. п. Любич Черниговской обл., ряд., умер от ран 21.1.1944.

СОКОЛОВ Кузьма.

СОКОЛОВ Сергей Борисович, р. в д. Высокое Калининской обл., ефр., погиб 19.11.1943.

СОЛОВЕЙ Иван Харитонович, р. в Репкинском р-не Черниговской обл., ряд. в/ч 03091, умер от ран 30.12.1943.

СОЛОВЬЕВ Георгий Денисович, р. в г. Череповце Вологодской обл., ряд. 194 Речицкой сд 48 А, умер от ран 7.12.1943.

СОЛОПОВ Николай Алексеевич, ряд. в/ч 38863, погиб 9.11.1943.

СТАНКЕВИЧ Константин Константинович, р. в 1924 в г. Оренбурге, ряд. 2 мотсб, погиб 18.11.1943.

СТАРОВОЙТОВ Василий Никодимович, р. в 1923, мл. лейт., погиб 5.3.1944 в эвакогоспитале № 1718.

СТАРЧЕНКО Антон Семенович, р. в Клетнянском р-не Брянской обл., ряд., умер от ран 26.5.1944 в эвакогоспитале № 4719.

СТЕПАНОВ Дмитрий Григорьевич, р. в 1896, красноармеец, умер от ран 7.1.1944.

СТЕПАНОВ Григорий Дмитриевич, ефр. в/ч 10949, умер от ран 1.10.1944.

СТЕПКИН Александр Андреевич, р. в 1921, ряд., погиб 24.11.1943.

СТЕПОВОЙ-ВИТЕР Юрий Иванович, р. в 1920 в г. Сумы, ст. лейт. в/ч 64056, погиб 23.12.1943.

СТЕШЕНКО Николай Митрофанович, р. в г. Сватово Луганской обл., ефр. в/ч 18497, погиб 23.6.1944.

СТРАЖНИКОВ Степан Азарович, р. в 1903, ряд., умер от ран 10.10.1944 в эвакогоспитале № 3257.

СТРУКОВ Матвей Васильевич, ряд. в/ч 23961, погиб 19.11.1943.

СУЛЕЙМАНОВ Дюсембе, мл. серж., умер от ран 11.10.1944.

СУСАРЕНКО Антон Семенович, р. в 1910, красноармеец, погиб 30.7.1944.

СЫНАЧИН Дмитрий Евстафьевич, ряд. в/ч 18497, умер от ран 11.8.1944.

ТАРОДЕЕВ Василий Тихонович, ряд. 139 мбр, умер от ран 28.2.1944.

ТАРТУХИН Иван Мамонтович, ряд. 747 сп 172 сд, погиб 26.12.1943.

ТЕЛЕЖНИКОВ П. В., р. в 1924.

ТИМОШЕНКО Владимир Макарович, р. в д. Борщевка Добрушского р-на Гомельской обл., ряд., умер от ран 6.12.1943.

ТИМУШКА Иван Федорович, ст. серж., погиб 28.8.1944.

ТИТИКОВ Алексей Михайлович, р. в 1917, мл. серж., погиб 1.8.1941.

ТИТОВ Иван Матвеевич, ряд. 76 ап, умер от ран 3.1.1944 в полевом госпитале № 5212.

ТИТОВ Павел Георгиевич, р. в Алтайском крае, гв. серж. 15 гв. сд, погиб 17.11.1943.

ТИТОВ Петр Степанович, ряд., умер от ран 8.2.1944 в эвакогоспитале № 1716.

ТОШМАЙСОВ Рахмат, р. в 1910, погиб 30.7.1944.

ТРЯКИН Александр Антонович, ряд. в/ч 45912, погиб 24.11.1943.

ТУРДОМЕВ Абдула, красноармеец, погиб 22.7.1944.

УМАРОВ Музрат, р. в 1901 в Самаркандской обл., ряд. в/ч 14242, умер от ран 11.1.1944.

УНАНОВ Александр Федорович, р. в 1911 в Перевозском р-не Горьковской обл., мл. серж. 115 абр, умер от ран 30.12.1943.

УРАЗОВ Намас.

УЧАНИН Петр Иванович, р. в г. Электросталь Московской обл., ряд. в/ч 10949, умер от ран 11.10.1944.

ФЕДОРОВ Матвей Васильевич, красноармеец 115 осб, умер от ран 28.12.1943 в полевом госпитале № 5212.

ФЕДОРОВ Н. К., р. в 1906.

ФЕЙК Гавриил Генрихович, погиб 17.10.1944.

ФЕДОРЯК Виктор Лазаревич, р. в 1924, ряд. в/ч 14242, погиб 27.12.1943.

ФИЛАТОВ Михаил Васильевич, мл. серж.

ФИЛИППОВ Михаил Филиппович, р. в Чувашии, ряд., умер от ран 4.7.1944 в эвакогоспитале № 4719.

ФИЛЬ Дмитрий Константинович, р. в Новгород-Северском р-не Черниговской обл.

ФИМПОВ Алексей Филиппович, р. в Чувашии, ряд. в/ч 24440, погиб 19.11.1943.

ФИМЧЕНКО.

ФИСЬКОВ Иван Исакович, р. в 1903, ряд., погиб 23.11.1943.

ФОМИН Дмитрий Романович, р. в 1915, ряд., умер от ран 4.1.1944.

ФОМИН Александр Иванович, лейт., погиб 31.7.1944.

ХАЗИРАТОВ Гитман, ряд. 50 гв. сд 3 гв. ск 28 А, погиб 17.11.1943.

ХЛИБКОВ Г. Р., р. в 1926.

ХЛОПИН Федор Иванович, р. в 1924 в Ульяновской обл., ряд., погиб 19.11.1943.

ХОМИДОВ Абдулазиз, р. в 1907 в Таджикистане, ряд., умер от ран 22.12.1944.

ХОХЛОВ Павел Бенедиктович, р. в 1909 в Осиповичском р-не Минской обл., ряд., погиб 17.6.1943.

ЦЕЛКОВСКИЙ Павел Иванович, р. в Добрушском р-не Гомельской обл., ряд. 194 Речицкой сд 48 А, погиб 19.11.1943.

ЦУРАНОВ Иван Игнатьевич, ряд. 194 Речицкой сд 48 А, умер от ран 5.12.1943.

ЧАЙКА Михаил Гаврилович, красноармеец.

ЧЕГОДАЕВ Федор Павлович, р. в 1905 в Орловской обл., ряд., умер от ран 29.9.1944.

ЧЕРНЫШЕВ Михаил.

ЧЕРНЯК Вениамин Лазаревич, старш. в/ч 92541, умер от ран 28.3.1944.

ЧИКУНОВ Егор Алексеевич, р. в 1905, ряд., погиб 19.11.1943.

ЧИСТЯКОВ Василий Степанович, р. в 1908, погиб в 1944.

ЧМЕЛЕВ Петр Петрович, р. в 1906 в Ростовской обл., ряд. в/ч 64051, погиб 25.11.1943.

ЧУЯСОВ Василий Маркович, р. в 1908 в д. Носовичи Добрушского р-на Гомельской обл., красноармеец, погиб 22.10.1943.

ШАБАЧИН Виктор Семенович, р. в д. Кузминичи Добрушского р-на Гомельской обл., ряд. в/ч 33863, погиб 20.11.1943.

ШАПОВАЛОВ Иван Аникеевич, ряд. 170 сд 42 ск 48 А, погиб 19.11.1943.

ШАПОВАЛОВ Степан Осипович, р. в 1908, ряд., погиб 12.1943.

ШАРАПОВ Михаил Афанасьевич, р. в Тюменской обл., ряд., умер от ран 11.6.1944.

ШАРГАЕВ Федос Тарасович, р. в 1902, ряд., умер от ран 21.9.1944.

ШАРГОРОДСКИЙ Устим Петрович, р. в 1902 в Великоалександровском р-не Херсонской обл., гв. ст. серж. 205 сп, умер от ран 25.9.1944 в эвакогоспитале № 4719.

ШАРДЫКОВ Владимир Ефимович, р. в д. Красная Гора Бобруйского р-на Могилевской обл., стрелок 118 сп, умер от ран 12.3.1944.

ШАРОВ Андрей Васильевич, красноармеец, погиб 19.8.1944.

ШАТОН Иван Петрович, красноармеец, погиб 23.9.1944.

ШВАБАУЕР Николай Алексеевич, р. в 1895, красноармеец, умер от ран 14.1.1944.

ШЕЛЕСТОВ Георгий Тихонович, р. в Ростовской обл., ряд., умер от ран 9.2.1944 в эвакогоспитале № 1716.

ШЕЛИХОВ Иван Алексеевич, красноармеец, погиб 9.9.1944.

ШЕЛУДЧЕНКО Михаил Иванович, р. в 1904 в с. Ракитное Ракитянского р-на Белгородской обл., серж., умер от ран 16.2.1944 в эвакогоспитале № 1019.

ШЕМЕТКОВ Николай Тихонович, р. в 1914 в Хойникском р-не Гомельской обл., гв. красноармеец, умер от ран 26.7.1944 в эвакогоспитале № 4719.

ШЕМЕТОВ Михаил Елизарович, ряд. в/ч 14242, погиб 28.12.1943.

ШИЛОВ Дмитрий Никандрович, р. в 1918, погиб 10.2.1944.

ШИТОВ, *умер от ран 30.12.1943 в полевом* госпитале № 5212.

ШКЛОВСКИЙ Михаил Алексеевич, р. в 1925, ряд., умер от ран 27.1.1944.

ШКОРУБА Афанасий Лукич, р. в 1914, ряд. 40 сп, умер от ран 11.7.1944.

ШКУРЯЕВ Иван Афанасьевич, р. в 1893, красноармеец, погиб 5.10.1944.

ШМАКОВ Александр Алексеевич, р. в г. Барнауле, ст. серж. в/ч 14242, погиб 8.1.1944.

ШМАРОВОЗ Иван Дмитриевич, р. в 1892 в г. Нежине Черниговской обл., ряд., умер от ран 4.7.1944.

ШМЕНЬКОВ Семен Тимофеевич, старш., 37 гв. сд 18 ск 65 А, погиб 21.12.1943.

ШОКУР М. М., р. в 1912, красноармеец.

ШОРОП Иван Демьянович, р. в 1897 в д. Дерновичи Наровлянского р-на Гомельской обл., ряд., умер от ран 16.4.1944.

ШПАБАРОВ Василий Матвеевич, р. в 1893, ряд. в/ч 55054, умер от ран 8.3.1944.

ШТЫРЛИН Иван Семенович, ряд. 37 гв. сд 18 ск 65 А, погиб 21.1.1944.

ШУКШИН Даниил Иванович, р. в 1922, ряд. в/ч 35679, погиб 20.11.1943.

ШУЛЬГИН Алексей Николаевич, р. в Орловской обл., ряд. в/ч 23961, погиб 19.11.1943.

ШУМЕТОВ Леонид Михайлович, кап. в/ч 64 063, погиб 15.12.1943.

ЩЕНКОВ.

ЩЕРБАТЫХ Тихон Павлович, р. в Липецкой обл., серж. 335 тр, умер от болезни 15.2.1944.

ЩЕРБИНА Андрей Тихонович, р. в 1903, ряд., умер от ран 9.8.1944.

ЮНАХ Абрам Арсентьевич, ряд. в/ч 92341, умер от ран 28.3.1944.

ЮРИН Михаил Демьянович, р. в 1908 в *Брянской обл., серж., ком. башни 2 гв. тд, погиб* 18.11.1943.

ЯРЕСЬКО Иван Леонтьевич, р. в Бахмачском р-не Черниговской обл., ряд., умер от ран 29.1.1944.

ЯТЯКИН Василий Васильевич, майор.

ЯХИН Шакир, ряд., умер от ран 26.1.1944.

ЯШУРИН Тимофей Илларионович, р. в 1902 в г. Горьком, ряд., умер от ран 28.12.1943.

В 1947 г. на братской могиле установлен обелиск. Есть надгробия с именами погибших. Около могилы установлен танк.

ЗАХОРОНЕНИЕ НА ТЕРРИТОРИИ ГОРБОЛЬНИЦЫ № 1

АБДУВАЛИЕВ Муладуса, р. в 1902, ст. лейт. 467 сп, умер от ран 7.3.1944.

АБДУНАЗАРОВ Базар, р. в 1912, ряд. 293 гв. сп 96 гв. сд 3 гв. ск 28 А, умер от ран 15.3.1944.

АБРАНИН Петр Степанович, р. в 1919, старш., умер от ран 5.7.1944.

АВДЯНОВ Трофим Максимович, красноарм., умер от ран 6.12.1943.

АВЕЗОВ Сали, ряд., умер от ран 16.3.1944.

АГАМОВ Х. И., красноармеец, погиб 8.3.1944.

АГАПОВ Иван Сергеевич, р. в Волгоградской обл., ст. серж. 16 тк, умер от ран 3.9.1944.

АЛИЕВ, красноармеец, умер от ран 21.12. 1943.

АМИРОВ Канон, р. в 1921, красноармеец, погиб 23.2.1944.

АНИЩЕНКО Антон Савельевич, ряд. 717 сп 170 сд 42 ск 48 А, умер от ран 26.12.1943.

АНТОНЕНКО Аким Иванович, ряд. 954 сп 194 Речицкой сд 48 А, умер от ран 5.12.1943.

АНТОНЕНКО Федор Павлович, ряд. 1345 сп, умер от ран 7.12.1943.

АРСЕНЬЕВ Александр Иванович, р. в 1912, ряд., погиб 12.11.1943.

АХМЕТОВ Салитан, р. в Андижанской обл., ряд. 278 сп, умер от ран 10.12.1943.

АЮПОВ Хасан Ибрагимович, р. в Аургазинском р-не (Башкирия), ряд. в/ч 92547, умер от ран 10.3.1944.

БАКУШИН Семен Гаврилович, р. в 1924, серж. 1345 сп, умер от ран 23.12.1943.

БАРАНОВ Петр Владимирович, мл. серж., умер от ран 28.5.1944.

БАРАНЕНКО Аким Федорович, ряд. 218 зсп 65 А, умер от ран 4.1.1944.

БАРИНОВ Иван Гаврилович, р. в 1909, ряд., умер от ран 2.4.1944.

БАТЬКО П. В., р. в 1925, мл. серж., погиб в 1944.

БЕКБАЕВ Р., красноармеец, погиб 16.3.1944.

БЕЛОУС Владимир Иванович, р. в Черниговской обл., ряд. в/ч 29580, умер 20.11.1943.

БЕЛОУСОВ Петр Иванович, р. в Томской обл., ряд. 218 зсп 65 А, погиб 5.2.1944.

БЕЛОШАПКИН Владимир Григорьевич, ряд. 194 Речицкой сд 48 А, умер от ран 15.12.1943.

БЕЛЫБА Федор Сергеевич, р. в 1917 в г. Днепропетровске, красноармеец, умер от ран 23.2.1944.

БЕРХАТОВ П. К., р. в 1923, мл. серж., погиб 23.4.1944.

БЕСПАЛОВ Александр Данилович, р. в г. Кустанае, ст. серж. 218 зсп 65 А, умер от ран 20.1.1944.

БЕТЕХТИН Николай Григорьевич, ряд. 580 тб, умер от ран 25.12.1943.

БЕХТЕЕВ Василий Дмитриевич, ряд., умер от болезни 3.2.1944.

БИБИК Николай Афанасьевич, ряд. 209 сп 102 сд, погиб в бою 11.11.1943.

БИКМЕНБЕТОВ Осфан, р. в 1908, красноармеец, погиб 18.3.1944.

БИРЖАНОВ Сано, ряд., умер от ран 17.7.1944.

БЛИЩ Александр Иванович, р. в 1922, ряд. 471 сп, умер от ран 8.12.1943.

БОБКОВ Степан Иванович, р. в г. Куйбышеве, ряд., умер от болезни 9.3.1944.

БОБРОВ Иван Алексеевич, ряд. в/ч 10949, погиб 28.2.1944.

БОГУНОВ Иван Степанович, р. в 1921, ряд., погиб 6.10.1944.

БОДАВЧЕНКО Владимир Антонович, ряд. 194 Речицкой сд 48 А, умер от ран 12.12.1943.

БОЛЯКО М. С., р. в 1907, красноармеец, погиб в 1944.

БОНДАРЕНКО Петр Иванович, ряд. 114 сп 65 А, умер от ран 23.1.1944 в эвакогоспитале № 3650.

БОНДЕРЯЗОВ Хароп, р. в 1918, красноармеец, погиб 12.2.1944.

БОРИСОВ Василий Федорович, р. в 1898 в Горьковской обл., ряд. в/ч 12887, погиб 9.12. 1943.

БОРОВИКИН Петр Макарович, ефр. 218 зсп 65 А, умер от ран 4.1.1944.

БОШКО Алексей Федорович, р. в 1912, ряд. 146 сп, умер от ран в 1944.

БРЕЛЬ Павел Александрович, ряд., умер от ран 23.1.1944.

БРЕТЕРМАН Василий Ефимович, р. в 1925, гв. серж., погиб 18.11.1943.

БУДНИКОВ Ефим Григорьевич, ряд. 15 сп, умер от ран 8.12.1943.

БУЛАН Александр Михайлович, р. в 1907, ряд., погиб 21.1.1944.

БУНТОВ Михаил, красноармеец, умер от ран 13.12.1943.

БУРДАЙ Иван Тимофеевич, ряд., умер от ран 14.3.1944.

БУРКИН Степан Григорьевич, р. в 1905 в д. Лощина Попова Сапожковского р-на Рязанской обл., ряд. 218 зсп 65 А, погиб 12.1.1944.

БУРШТЕЙН Михаил Иванович, старш. 16 гв. тбр, умер от ран 10.12.1943.

БУРЯН Василий Васильевич, ряд. 915 сп, умер от ран 19.12.1943.

БУТАКОВ Михаил Ефимович, р. в 1912, красноармеец, погиб 7.3.1944.

БЫКОВ Федор Яковлевич, ряд., умер от ран 10.9.1944.

БЫТКО Иван Васильевич, р. в 1925 в пос. Победа Александрийского р-на Кировоградской обл., мл. серж., умер от ран 12.7.1944.

ВАВАКА Василий Васильевич, р. в Сущаны Кагарлыкского р-на Киевской обл., старш., умер от ран 19.12.1943.

ВАКСМАН Семен Давыдович, красноармеец, умер от ран 23.12.1943.

ВАЛИЕВ Амансет, р. в 1921 в Туркмении, ряд., умер от ран 1.5.1944.

ВАНОВ Иван Васильевич, р. в д. Чигодаевка Вадского р-на Горьковской обл., ряд., умер от ран 22.2.1944.

ВАСИЛЬЕВ Александр Иванович, ряд., умер от ран 10.12.1943.

ВАСИЛЬЕВ Борис Михайлович, р. в д. Дудино Белозерского р-на Вологодской обл., ряд., умер от болезни 19.3.1944.

ВАУЛИН Иван Глебович, р. в 1910, серж., умер от ран 22.4.1944.

ВЕДЕРА Афанасий Иосифович, красноармеец 282 сп 175 сд, умер от ран 29.12.1943.

ВЕКА Иван Трофимович, р. в 1924, ряд. 174 сп, умер от ран 31.7.1944.

ВЕРДИЕВ Юсиф, ряд., умер от ран 28.8.1944.

ВЛАЩЕНКО Иван Иванович, р. в г. Ичня Черниговской обл., ряд., умер от болезни 16.6.1943 в медсб № 1879.

ВНУКОВ Дмитрий Павлович, ряд. 194 Речицкой сд 48 А, умер от ран 8.12.1943.

ВОЛКОВ Петр Алексеевич, р. в 1924 в д. Ивановка Губкинского р-на Белгородской обл., ряд. 768 ап, погиб 13.1.1944.

ВОРОНОЙ Сергей Павлович, ряд. 192 сп, умер от ран 14.1.1944.

ГАЙДАБУРА Степан Сергеевич, ряд. 16 сп, умер от ран 19.12.1943 в полевом госпитале № 4397.

ГАЛИННИКОВ Александр Александрович, курсант, умер от ран 14.12.1943.

ГАПИЧ Ананий Власович, мл. серж. в/ч 92575, умер от ран 7.10.1944.

ГИЗАТУЛИН Шафик, красноармеец 722 сп, умер от ран 9.12.1943.

ГИМАДЕЕВ Минсот Минсаирович, р. в Татарии, лейт. 168 ап, погиб 13.1.1944.

ГИРИЧ Анатолий Гранедович, красноармеец, умер от ран 24.6.1944 в эвакогоспитале № 1038.

ГЛАДКИХ Илья Александрович, р. в Кромском р-не Орловской обл., ряд., погиб 19.11.1943.

ГЛУХОВ Николай Федотович, ряд. 194 Речицкой сд 48 А, умер от ран 15.12.1943.

ГЛУШАК Иван Васильевич, ряд. 16 учсп, умер от ран 11.12.1943.

ГЛУШЕНКОВ Григорий Артемьевич, р. в 1901, ефр., умер от ран 11.3.1944 в эвакогоспитале № 4851.

ГЛУЩЕНКО Иван Семенович, ряд. в/ч 92575, умер от ран 8.11.1944.

ГОЙКО Савелий Денисович, р. в с. Бырловка Бершадского р-на Винницкой обл., ряд. 327 ап, умер от ран 21.8.1944 в госп. № 1879.

ГОЛИК Антон Николаевич, р. в 1918, ряд. 194 Речицкой сд 48 А, умер от ран 28.11.1943.

ГОЛОВАЯ Николай Иванович, ряд. в/ч 92547, умер от ран 30.3.1944.

ГОЛОВИКОВ Александр Михайлович, р. в 1925 в пос. Вязовой Николаевского р-на Ульяновской обл., мл. серж. 218 зсп 65 А, умер от ран 28.1.1944.

ГОЛУБЬ Афанасий Антонович, р. в 1904, ряд. 218 зсп 65 А, умер от ран 22.1.1944 в эвакогоспитале № 3650.

ГОНИН, р. в 1913, красноармеец, погиб 5.8.1944.

ГОНЧАРОВ Василий Зиновьевич, ряд. 1019 сп, умер от ран 30.11.1943.

ГОНЧАРОВ Степан Акимович, р. в Ахтырском р-не Сумской обл., ряд., умер от ран 12.12.1943.

ГОРБАЧЕВ Борис Алексеевич, р. в 1921 в г. Серпухове Московской обл., серж., умер от ран 18.1.1944.

ГОРБИКОВ Алексей Захарович, р. в пос. Барзас Березовского р-на Кемеровской обл., ст. серж. 218 зсп 65 А, умер от ран 6.3.1944.

ГОРБУНОВ Иван Иванович, ряд. 408 сп, умер от ран 16.9.1944 в эвакогоспитале № 1038.

ГОРДИЕНКО Петр Кузьмич, ряд., умер от ран 11.2.1944 в эвакогоспитале № 3650.

ГОРЕЩЕВ Николай Николаевич, р. в с. Никольское Орловской обл., ряд. в/ч 61463, умер от ран 12.4.1944.

ГОРОДИЩЕНКО Петр Кузьмич, р. в 1904, ряд., погиб 11.2.1944.

ГОРОКУН Александр Иванович, р. в 1918, ряд., погиб 12.1.1944.

ГРАЧЕВ Иван Васильевич, ряд. 1345 сп, умер от ран 11.1.1944.

ГРИГОРЬЕВ Дмитрий Осипович, р. в 1925, ряд. 1345 сп, умер от ран 10.12.1943.

ГРИШАНИН Михаил Тимофеевич, ряд. 273 сп, умер от ран 21.1.1944.

ГРОШЕВ Матвей Кузьмич, р. в 1912 в Брянской обл., рядовой, умер от ран 6.12.1943.

ГРУДНИЦКИЙ Сергей Иванович, ряд., умер от ран 17.2.1944 в эвакогоспитале № 3650.

ГУРЕНКО Николай Михайлович, ряд. 417 осб, умер от ран 21.5.1944.

ГУСАРЬ Павел Мефодьевич, ряд., умер от ран 16.12.1943.

ГУСЕВ Александр Васильевич, лейт. 1232 сп, умер от ран 11.9.1944 в эвакогоспитале № 1038.

ДАВЫДОВ Андрей Павлович, ряд. 218 зсп 65 А, умер от ран 14.2.1944.

ДВУРЕЧЕНСКИЙ Николай Иванович, р. в с. Головщино.

ДЕМИДОВ Иван Максимович, ряд. 218 зсп 65 А, умер от ран 15.2.1944.

ДЕНИСОВ Федор Герасимович, р. в 1909, ряд., умер от ран 10.12.1943.

ДЕНИСОВ Филипп Семенович, ряд. 28 лыжного батальона, умер от ран 28.12.1943 в полевом госпитале № 4397.

ДЖАЛИЕВ Самунбат, р. в 1909, ряд. 106 сд, умер от ран 7.2.1944.

ДЗАСОХОВ Савелий Артемович, р. в Северной Осетии, тех. лейт. в/ч 42048, умер от ран 7.2.1944.

ДИВИНСКИЙ Алексей Антонович, р. в д. Рудаков Хойникского р-на Гомельской обл., ряд. в/ч 92547, умер от ран 10.4.1944.

ДОЛЖЕНКО Виктор Васильевич, ряд. в/ч 53663, погиб 19.11.1943.

ДОМАРЕВ Вениамин Никитич, ст. лейт. 413 сп, умер от ран 15.12.1943.

ДОМУШ Федор Герасимович, ряд. 218 зсп 65 А, умер от ран 28.2.1944.

ДОЯНОВ Виктор Борисович, р. в 1906, ряд., погиб 21.3.1944.

ДУКАШЕВ Василий Афанасьевич, р. в 1924, ряд., погиб 10.10.1944.

ДУНИН Иван Федорович, мл. серж., умер от ран.

ДУРНЕВ Василий Артамонович, р. в 1924 в Старооскольском р-не Белгородской обл., ряд., умер от ран 6.8.1944 в эвакогоспитале № 1038.

ЕВСЕЕВ Василий Иванович, р. в 1911 в с. Уда Сапожковского р-на Рязанской обл., серж. 218 зсп 65 А, умер от ран 26.1.1944.

ЕВСТРАТЕНКО Захар Назарович, ряд. 470 сп, умер от ран 26.12.1943 в полевом госпитале № 4397.

ЕВТУХОВ Федор Васильевич, ряд., умер от ран 19.3.1944.

ЕВТЮМИН Семен Егорович, ряд. в/ч 71774, умер от ран.

ЕГОРОВ Владимир Игнатьевич, р. в 1917 в с. Плешевка Ново-Сокольнического р-на Псковской обл., мл. серж., умер от ран 29.12.1943.

ЕГОРСКИЙ Анатолий Афанасьевич, мл. серж., ком. отд. 1 опбр, умер от ран 31.7.1944.

ЕМЕЛЬЯНЕНКО Иван Игнатьевич, ряд., умер от ран 5.2.1944.

ЕПИШКО Егор Емельянович, ряд. в/ч 24697, погиб 12.11.1943.

ЕРОШИН Павел Петрович, р. в 1913 в Тамбовской обл., ряд. в/ч 71794.

ЕРШОВ Дмитрий Алексеевич, р. в 1919 в г. Орске Оренбургской обл., серж. 194 Речицкой сд 48 А, погиб 14.11.1943.

ЕСКИН Борис Алексеевич, р. в 1913, ряд. 6 гв. б-на, умер от ран 22.2.1944.

ЕФРЕМОВ Андрей Степанович, старш. 218 зсп 65 А, умер от ран 17.1.1944.

ЕГОРОВ Василий Михайлович, р. в 1923 в с. Пятницкое Липецкой обл., ряд., умер от ран 26.1.1944 в эвакогоспитале № 3650.

ЖЕРЯНОК Куприян Васильевич, р. в 1911, ряд. 193 Днсд 105 ск 65 А, умер от ран 31.1.1944.

ЖИТКОВ Николай Иванович, р. в 1922 в г. Томске, серж., погиб 14.11.1943.

ЖУРО Андрей Федорович, р. в 1903 в Калинковичском р-не Гомельской обл., ряд., умер от ран 21.1.1944.

ЖУРОВ Иван Иванович, ряд. в/ч 53559, умер 6.2.1944.

ЗАВАЛЬНЮК Василий Петрович, р. в 1922 в с. Метоновка Гальсинского р-на Винницкой обл., ряд. 218 зсп 65 А, умер от ран 25.1.1944.

ЗАГОРОДНИЙ Владимир Михайлович, р. в 1924 в с. Мантурово Мантуровского р-на Курской обл., ряд. 1 мотсбр., умер 20.11.1943.

ЗАИКИН Алексей Филиппович, р. в 1912 в Щигровском р-не Курской обл., ряд. 193 Днсд 105 ск 65 А, умер от ран 25.1.1944.

ЗАСЛАВСКИЙ, ряд., умер от ран 13.12. 1943.

ЗАХАРЖЕВСКИЙ Никонор Иванович, ряд. 1343 сп, умер от ран 11.12.1943.

ЗВОЛЬ Семен Иванович, ряд. 616 сп 194 Речицкой сд 48 А, умер от ран 17.12.1943.

ЗЛОТИН Степан Иванович, серж. 194 Речицкой сд 48 А, умер от ран 17.12.1943.

ЗУБЕЦ Григорий Андреевич, ряд. 194 Речицкой сд 48 А, умер от ран 4.12.1943.

ЗУБОРЕВ Дмитрий Алексеевич, р. в г. Унеча Брянской обл., серж. в/ч 7174, умер от ран 24.1.1944.

ЗЫКУН Степан Артемьевич, р. в д. Стужки Светлогорского р-на Гомельской обл., ряд. 118 сп, умер от ран 11.3.1944.

ИВАНОВ Владимир Романович, ефр. в/ч 32586, умер от ран 18.6.1944.

ИВАНОВ Василий Дмитриевич, р. в 1901 в г. Тбилиси, серж. 1026 сп, умер от ран 3.5.1944.

ИВАНОВ Г. Ф., р. в 1907, серж., погиб в 1944.

ИВАНОВ Иван Иванович, р. в г. Ташкенте, ряд., погиб 16.1.1944.

ИВАНОВ Михаил Иванович, р. в 1922 в д. Рясное Могилевской обл., ряд., погиб 16.11.1943.

ИВЛИЕВ Михаил Тимофеевич, р. в с. Высокое Сараевского р-на Рязанской обл., ряд. 194 Речицкой сд 48 А, умер от ран 1.12.1943.

ИГНАТЕНКО Степан Степанович, р. в 1919 в с. Белокурино Луганской обл., лейт., умер от ран 8.2.1944.

ИЗОТОВ Илларион Захарович, р. в 1904, ряд., погиб 27.4.1944.

ИЛЮШИН Александр Федорович, р. в 1914 в Пензенской обл., тех. лейт. 34 желб, умер от ран 29.4.1944.

ИЛЯШВИЛИ Аргил Александрович, р. в Горийском р-не Грузии, ряд. 218 зсп 65 А, умер от ран 5.2.1944.

ИПОЛИТОВ Василий Михайлович, р. в с. Курбатово Балактинского р-на Красноярского края, ряд., умер от болезни 5.7.1944 в эвакогоспитале № 1879.

ИСМАГИНОВ Зониит, ряд. 187 ашр, умер от ран 21.12.1943.

КАБЛУЧИН Петр Евдокимович, ряд. в/ч 10949, умер от ран 8.7.1944.

КАГАНОВСКИЙ Семен Львович, р. в 1910, серж., умер от ран 6.4.1945 в госпит. № 5350.

КАДЫРОВ Масхут Ахмедович, р. в 1925, серж., умер от ран в сент. 1944.

КАЙГОРОДОВ Капитон Федорович, ряд., умер от ран 17.12.1943.

КАЛИНИН Андрей Федорович, р. в 1908, мл. серж., 218 зсп 65 А, умер от ран 4.1.1944.

КАМУЗ Иван Артемьевич, р. в Полтавской обл., ряд. 954 сп 194 сд 48 А, умер от ран 2.12.1943.

КАНИЩЕВ Василий Васильевич, р. в 1910, ст. серж. 1185 сп, умер от ран 25.2.1944 в госп. № 1879.

КАРАЕВ Бабакул, р. в Кашкардарьинской обл., ряд. в/ч 24697, погиб 16.11.1943.

КАРДАШЕВСКИЙ Григорий Иванович, р. в 1903 в с. Ковалин Переяслав-Хмельницкого р-на Киевской обл., ряд., умер от ран 30.12.1943.

КАРОБЧУК Алексей Иванович, р. в 1915 в д. Морозовичи Буда-Кошелевского р-на Гомельской обл., ряд. 470 сп 194 сд 48 А, умер от ран 30.11.1943.

КАРПОВ Владимир Иванович, ряд. 71 сп, умер от ран 6.12.1943.

КАРТОВЕНКО Иван Тимофеевич, р. в 1906, ряд. 237 сд, умер от ран 12.1.1944 в п/госп. № 5174.

КИРИЧЕНКО Филипп Иванович, р. в 1894, ряд., умер от ран 26.9.1944 в госп. № 1038.

КИСЕЛЕВ, р. в 1904, ряд. 1035 сп, умер от ран 10.12.1943.

КИСЕЛЕВ Никита Инсаевич, ряд. в/ч 71774, умер от ран 5.1.1944.

КЛИМЕНКОВ Алексей Сергеевич, р. в д. Чесноры Невельского р-на Псковской обл., старш. 194 Речицкой сд 48 А, умер от ран 12.12.1943.

КНЯЗЕВ Николай Максимович, ряд. 209 зсп 102 сд, погиб 20.11.1943.

КОБЕЦ Надежда Алексеевна, ряд., умерла от ран 27.11.1943.

КОБЛИКОВ Афанасий Сидорович, ряд. 194 Речицкой сд 48 А, умер от ран 22.12.1943.

КОБЫЛЯКОВ Петр Игнатьевич, ряд. в/ч 71774, умер от ран 3.2.1944.

КОВАЛЬЧУК Василий Иванович, р. в 1926, ряд., погиб 26.7.1944.

КОВТУН Николай Андреевич, ряд. 194 Речицкой сд 48 А, умер от ран 10.12.1943.

КОДИЕНКО Михаил Васильевич, красноармеец 1312 сп, умер от ран 29.02.1944 в п/госп. № 4397.

КОЗИК Яким Гордеевич, ряд. 194 Речицкой сд 48 А, умер от ран 4.12.1943.

КОЗЛОВСКИЙ Станислав Альбинович, р. в Хойникском р-не Гомельской обл., ряд. в/ч 92541, умер от ран 27.2.1944.

КОЗЫРЕВ Иван Васильевич, ряд., умер от ран 9.9.1944.

КОЗЫРЕНКО Николай Александрович, ряд. в/ч 71774, умер от ран 29.12.1943.

КОЛБИКОВ, ряд., погиб в 1944.

КОНДРАТЬЕВ Константин Васильевич, ряд., умер от ран 3.3.1944.

КОНОНОВИЧ Василий Павлович, р. в 1898 в Репкинском р-не.

КОНЬКОВ Петр Фролович, ряд. в/ч 14242, умер от ран 31.1.1944.

КОРЖОВ Николай Кузьмич, ряд. 194 Речицкой сд 48 А, умер от ран 9.12.1943.

КОРОЛЕВ Алексей Викторович, р. в 1910 в Киргизии, ряд., умер от ран 15.2.1944.

КОРОЛЕНКО Михаил Игнатьевич, ряд., умер от ран 13.12.1943.

КОСТЮК Иван Игнатьевич, ряд. 388 сп, умер от ран 26.12.1943.

КОСТЮШОК Федор Максимович, р. в 1901, ряд., умер от порока сердца в госп. № 1879.

КОЧИН Иван Дмитриевич, р. в Мордовии, ряд. в/ч 71774, умер от ран 12.1.1944.

КРАВЦОВ Иван Нестерович, р. в 1904, ряд. 323 сп, умер от ран 24.7.1944.

КРАСНОВ Иван Алексеевич, ряд., умер от ран 20.12.1943 в п/госп. № 5194.

КРЕМЧАНИН Михаил Евдокимович, старш., умер от ран 12.2.1944.

КРИВОВ Петр Петрович, р. в Орловской обл., ряд., умер от ран 22.1.1944.

КРИКУНОВ Иван Федорович, ряд. 194 Речицкой сд 48 А, умер от ран 4.12.1943.

КРЫСАНОВ П. Д., ряд., погиб 11.5.1944.

КУДЕЛЬКИН Степан Фомич, ряд., умер от ран 21.12.1943 в п/госп. № 4397.

КУЗИНОВ Филипп Антонович, р. в 1912 в г. Ташкенте, ряд. 1 Донского тк, умер от ран 9.3.1944 в госп. № 3650.

КУЗНЕЦОВ Александр Иванович, ряд. 194 Речицкой сд 48 А, умер от ран 12.12.1943.

КУЗНЕЦОВ Василий Дмитриевич, р. в 1922, мл. лейт. 333 сп, погиб 28.8.1944.

КУЗНЕЦОВ Филипп Антонович, р. в 1901, ряд., погиб 21.2.1944.

КУЗЬМЕНКО Алексей Григорьевич, р. в 1924 в с. Лищинка Кагарлыкского р-на Киевской обл., ряд., погиб 1.4.1944.

КУЗЬМЕНКО Иван Андреевич, ряд., умер от ран 19.1.1944 в госп. № 3650.

КУЗЬМИН Иван Иванович, р. в 1910, ряд., погиб 28.7.1944.

КУЛЕШОВ Михаил Ульянович, ряд., умер от ран 4.3.1944 в госп. № 1879.

КУПАЛЕНКО Владимир, р. в 1920, погиб 20.1.1944.

КУРМАБАЕВ Азот, р. в Сыр-Дарьинской обл., ряд. в/ч 11774, умер от ран 12.1.1944.

КУРМАНГАЛИЕВ Мих., р. в 1925, ряд., умер от ран 30.8.1944.

КУСЫЙ Иван Иванович, р. в 1907, ряд. 194 Речицкой сд 48 А, умер от ран 18.12.1943.

ЛАВДА Алексей Иванович, кап., умер от ран 7.12.1943 в п/госп. № 2407.

ЛАВРИКОВ Михаил Филиппович, ряд., умер от ран 12.12.1943.

ЛАГУТИК Владимир Иосифович, р. в 1925, ряд., умер от ран 7.2.1944.

ЛАГУТИН С. И., умер от ран 7.2.1944.

ЛАЗАРЕНКО Михаил Лаврентьевич, р. в 1900, ряд., умер от ран 5.10.1944 в госп. № 1038.

ЛАПА Константин Данилович, ряд. 1348 сп, умер от ран 23.12.1943 в п/госп. № 4397.

ЛАСИЦА Владимир Григорьевич, р. в 1925, ряд. 1 огв. мотсб-на, умер от ран 10.12.1943.

ЛЕДНЕВ Александр Михайлович, р. в 1909, ряд. в/ч 71774, умер от ран 16.1.1944.

ЛЕНЕВ Николай Тихонович, р. в г. Трубчевске Брянской обл., ряд. 137 сд, умер от ран 18.12.1943.

ЛЕНКЕВИЧ Петр Федорович, кап.

ЛЕОНЕНКО Кузьма Федорович, р. в 1924, ряд. 194 Речицкой сд 48 А, умер от ран 14.12.1943.

ЛИТОШ Илья Акулович, р. в 1904, ряд., умер от ран 21.12.1943.

ЛОГИНОВ А. И., ряд., погиб 15.3.1944.

ЛОПАТИН Дмитрий Гаврилович, р. в 1913, серж. в/ч 14181, умер от ран 1.12.1943.

ЛЫКОВ Иван Федорович, ряд., умер от ран 12.4.1944 в госп. № 1674.

ЛЫСЕНКО Константин Антонович, р. в Семеновском р-не Черниговской обл., ряд. в/ч 07002, умер от ран 13.1.1944.

ЛЬЯНОВ Иван Ермеевич, ряд., погиб 13.12.1943.

МАЗ Николай Федорович, р. в 1916, ст. серж., погиб 17.11.1944.

МАЗЕПА Василий Антонович, ряд., умер от ран 26.12.1943.

МАЗЕПА Григорий Калинкович, р. в Семеновском р-не Черниговской обл., ряд. 194 Речицкой сд 48 А, умер от ран 14.12.1943.

МАЛАШЕНКО Кирилл Федорович, р. в 1897, ряд. 1021 сп 48 А, умер от ран 22.12.1943.

МАЛИК Михаил Алексеевич, ряд. в/ч 71774, умер от ран 24.2.1944.

МАЛЮГА Иван Понкратьевич, р. в г. Калачинске Омской обл., ряд. 1345 сп, умер от ран 18.12.1943.

МАРБЕНОВ Виктор Иванович, ряд. 113 минп, умер от ран 31.1.1944 в госп. 3650.

МАРДОВИЧ П. Г., р. в 1907, ряд., погиб в 1944.

МАРТЫНОВ Василий Семенович, ряд. 1426 сп, умер от ран в февр. 1944.

МАРЮХНА Александр Егорович, р. в 1904 в Полтавской обл., ряд. 48 сп 146 сд, умер от ран 15.7.1944.

МАСАЛОВ Иван Афанасьевич, ряд., умер от болезни 5.2.1944, в госп. № 1879.

МАТБИСАЕВ Балтабай, ряд. в/ч 71774, умер от ран 28.1.1944.

МАТВЕЕВ Михаил Григорьевич, ряд. 194 Речицкой сд 48 А, умер от ран 10.12.1943.

МАТЮХА Максим Акимович, р. в 1903, ряд., умер от ран 31.1.1944 в госп. № 3650.

МАХМУДОВ Ромет, ряд., умер от ран 6.7.1944 в п/госп. № 4719.

МЕДВЕДЕВ Иван Антонович, ряд., умер от ран 4.2.1944.

МЕРХИДОВ Х., р. в 1922, ряд., погиб 5.3.1944.

МЕСТЮК Иван Гаврилович, р. в 1925, умер от ран 18.7.1944.

МЕЧУХА Г. П., р. в 1902, ряд., погиб 7.7.1944.

МИЗЮЛИН Иван Емельянович, ряд. в/ч 71774, умер от ран 16.2.1944.

МИКИН Г. А., р. в 1925, погиб 10.7.1944.

МИРИЕВСКИЙ Иван Савельевич, ряд. 112 сп, умер от ран 6.12.1943.

МИРОНОВ Григорий Михайлович, р. в 1914, серж., умер от ран 9.7.1944.

МИРОНОВ Федор Николаевич, р. в 1904, ряд., погиб 15.11.1944.

МИРОНОВИЧ С. П., р. в 1910, погиб в 1944.

МИСОЧЕНКО Петр Степанович, р. в д. Рудня Лоевского р-на Гомельской обл., ряд. в/ч 71744, умер от ран 15.2.1944.

МИХАЙЛОВ Петр Федорович, р. в 1925, ст. серж., умер от ран 14.7.1944 в госп. № 1033.

МИХАЛЕНКО Петр Михайлович, ряд. 74 раб. б-на, умер от болезни 12.3.1944.

МИХЕДОВ Максим Иванович, р. в Жлобинском р-не Гомельской обл., ряд., умер от ран 21.9.1944.

МОГИЛЬНИКОВ Федор Афанасьевич, р. в 1921, мл. сержант, умер от ран 21.8.1944 в госп. № 1038.

МОЛЧАН Михаил Николаевич, ряд., умер от ран 16.2.1944.

МОНЯХИН Дмитрий Тихонович, р. в 1922 в Краснодарском крае, серж., умер от ран 20.9.1944 в госп. № 3650.

МОСКАЛЕВ Ефим Иванович, ряд., умер от болезни 13.2.1944.

МУЛЯР Леонид Михайлович, серж. 75 сд, умер от ожогов 15.4.1944.

НАГОРНЫХ Алексей Иванович, р. в Черниговской обл., ряд. 32 гв. сп 12 гв. сд 9 ск 61 А, умер от ран 8.3.1944.

НАЗАРОВ Андрей Васильевич, ряд., погиб 21.01.1944.

НАЗАРЧУК Иосиф Фомич, ряд. в/ч 32586, умер от ран 8.8.1944 в госп. № 1038.

НАЙДЕН Василий Тимофеевич, р. в с. Машево Семеновского р-на Черниговской обл., ряд. в/ч 71774, умер от ран 2.2.1944.

НАУМОВ Кондратий Иванович, Герой Советского Союза (22.8.1944). Родился в феврале 1918 г. в с. Казачинское Казачинско-Ленского р-на Иркутской обл. Из крестьян. Русский. Член КПСС с 1943 г. Окончил Сызранское танковое училище (1941), Ленинградскую высшую офицерскую бронетанковую школу (1944). В Красной Армии с 1939 г. С 1942 г. на Западном и 1-м Белорусском фронтах. Командир танкового батальона гвардии капитан К. И. Наумов отличился в Бобруйской операции. 25.6.1944 г. в бою за железнодорожную станцию Черные Броды с 4 танками уничтожил 2 противотанковых орудия, подбил самоходное орудие противника, 27.6.1944 г. во главе группы танков освободил укрепленный пункт Еловики, поджег склад боеприпасов, подбил танк, 28.6.1944 г. овладел северо-западной окраиной Бобруйска, уничтожил колонну автомашин. Умер от ран 2.9.1944. Похоронен в г. Речица Гомельской обл., на могиле установлен обелиск. Именем героя названы школа и улица на родине.

НЕГАЕВ Константин Иванович, ряд. 194 Речицкой сд 48 А, умер от ран 19.12.1943.

НЕДРЫГАЙЛО, ряд., умер от ран 13.12. 1943.

НЕЖИДАЕВ Григорий Андреевич, ряд. в/ч 92547, умер от ран 25.4.1944.

НЕЧАЕВ Федор Петрович, р. в 1908 в г. Костроме, техлейт. 103 автороты 134 сд, умер от ран 12.4.1944.

НИГМАТУЛИН Кирамат, р. в 1906 в Кунашакском р-не Челябинской обл., ряд., умер от ран 23.1.1944 в госп. № 3650.

НИКИШИН Михаил Егорович, ряд., умер от ран 28.1.1944 в госп. № 3650.

НИКОЛАЕНКО Павел Петрович, ряд. 194 Речицкой сд 48 А, умер от ран 31.12.1943.

НОВИКОВ Тихон Тихонович, р. в д. Дубовик Глазуновского р-на Орловской обл., ст. лейт. в/ч 71774, умер от ран 6.3.1944.

НОЗДРИН Иван Иванович, р. в д. Алексеевка Кромского р-на Орловской обл., ряд. 194 Речицкой сд 48 А, умер от ран 19.12.1943.

НУРТАЕВ Джалфул, р. в 1922 в Джувалинском р-не Джамбульской обл., мл. серж. в/ч 18497, умер от ран 8.7.1944.

НУРХАТОВ Балхир, ряд. 1214 лап, умер от ран 22.12.1943 в п/госп. № 4397.

ОВЕРЧЕНКО Василий Сергеевич, р. в Сребнянском р-не Черниговской обл., ряд. в/ч 71774, умер от ран 11.1.1944.

ОЛЕЙНИК П. С., р.в 1900, ряд., погиб в 1944.

ОСИПЕНКО Иван Игнатьевич, р. в Новгород-Северском р-не Черниговской обл., ряд. 194 Речицкой сд 48 А, умер от ран 14.12.1943.

ОРЛОВ Иван Иванович, р. в 1904, умер от ран в госп. № 1083.

ОЧКУРОВ Григорий Иванович, ряд. в/ч 44774, умер от ран 17.1.1944.

ПАНИЧЕВ Яков Прокофьевич, р. в 1924, погиб 9.7.1944.

ПАПКА Прокофий Васильевич, серж. 364 сд, умер от ран 2.9.1944 в госп. № 1038.

ПАРШУКОВ Валерий Павлович, р. в 1922, старш, умер от ран 12.12.1943.

ПАСТУХОВ Иван Григорьевич, р. в 1915, ряд., погиб 6.2.1944.

ПАХАЛЮК А. Д., ст. серж., погиб 20.3.1944.

ПАЦКОВ Степан Иванович, ряд. 1343 сп, умер от ран 5.12.1943.

ПЕРЕВАЛОВ Кирилл Данилович, р. в г. Алапаевске Свердловской обл., ряд. в/ч 92575, умер от ран 5.10.1944.

ПЕТУХОВ, ряд., погиб в 1944.

ПЕРЕГУДОВ Федор Родионович, р. в 1924 в Семикаракорском р-не Ростовской обл., ряд., умер от ран 8.6.1944 в госп. 3650.

ПЕРЦЕВ Тимофей Спиридонович, ряд. в/ч 71774, умер от ран 5.2.1944.

ПЕТРЕНКО Иван Иванович, р. в 1903, ряд., умер от ран 22.3.1944.

ПЕТРОВ Александр Алексеевич, р. в Новгородской обл., мл. ком. 194 Речицкой сд 48 А, умер от ран 3.1.1944.

ПИНЧУК Андрей Митрофанович, р. в 1924 в г. Гомеле, ряд в/ч 71774, умер от ран 21.1.1944.

ПИЧЕК Тимофей Карпович, ряд. в/ч 14242, погиб 10.1.1944.

ПЛЕТКОВ Григорий Иванович, ряд. 162 сд, умер от ран 9.1.1944.

ПОДГАЙНЫЙ Стефан Андреевич, ряд. в/ч 07002, умер от ран 17.1.1944 в п/госп. № 5194.

ПОДДУБНЫЙ Михаил Спиридонович, р. в 1920 в Новозыбковском р-не Брянской обл., ряд. 194 Речицкой сд 48 А, умер от ран 10.12.1943.

ПОЗНЯКОВ Дмитрий Федорович, р. в 1912, ряд. 391 сп, умер от ран 1.12.1943 в госп. № 3234.

ПОЛУБАТОНОВ Алексей Емельянович, р. в с. Круговец Гомельской обл., ряд. в/ч 24697, погиб 16.11.1943.

ПОЛЯКОВ Дмитрий Федорович, ряд. 194 Речицкой сд 48 А, умер от ран 1.12.1943.

ПОПЕЛОВ Иван Александрович, р. в Черниговской обл., ряд. 128 гв. сп, умер от ран 30.12.1943.

ПОПЕНКО Федор Иванович, р. в 1909, ряд. в/ч 32586, умер от ран 19.6.1944.

ПОПОВ Иван Иванович, ряд., стрел. 470 сп 194 сд 48 А, умер от ран 6.3.1944 в п/госп. № 4397.

ПОРЕХ Р. И., ряд., погиб 15.3.1944.

ПОРТНОВ Петр Иванович, ряд., умер от ран 1.7.1944 в госп. № 1033.

ПОСТОВОЙ Николай Андреевич, р. в Трубчевском р-не Брянской обл., серж. в/ч 07002, умер от ран 4.1.1944.

ПОТАПКОВ Михаил Иванович, р. в г. Гомеле, ряд. 194 Речицкой сд 48 А, умер от ран 4.12.1943.

ПОЧКИН Виктор Алексеевич, р. в 1920 в с. Ильинское Угличского р-на Ярославской обл., ряд. 282 сп, умер от ран.

ПОЧТОВЫЙ Василий Андреевич, ряд. 278 сп, умер от ран 26.12.1943 в п/госп. № 4397.

ПРАВДА Андрей Исакович, ряд. 282 сп, умер от ран 24.12.1943 в п/госп. № 4397.

ПРЯМОВ Афанасий Яковлевич, р. в 1900 в с. Белый Колодец Новозыбковского р-на Брянской обл., ряд. 616 сп 194 Речицкой сд 48 А, умер от ран 16.1.1943.

ПУЗЫРЕВ Леонид Прохорович, р. в Кромском р-не Орловской обл., ряд. 616 сп 194 Речицкой сд 48 А, умер от ран 17.12.1943.

ПШЕНИЧНЫЙ Александр Алексеевич, р. в 1926 в г. Новый Оскол Белгородской обл., ряд. в/ч 11774, умер от ран 4.2.1944.

РАДЧЕНКО Афанасий Пантелеймонович, р. в Коропском р-не Черниговской обл., ряд. в/ч 71774, умер от ран 15.1.1944.

РАЗУМОВСКИЙ Федор Дмитриевич, р. в 1924 в Мордовии, ряд. 616 сп 194 Речицкой сд 48 А, умер от ран 16.12.1943.

РАЙНОВ А., р. в 1925, ряд., погиб 14.10.1944.

РАМШИС Антон Иосифович, старш. 616 сп 194 Речицкой сд 48 А, умер от ран 30.11.1943.

РАПЕКО Василий Акимович, р. в 1926 в д. Свиридовичи Речицкого р-на Гомельской обл., ряд., умер от ран 6.3.1944.

РАХИМОВ Аким Александрович, ряд. 792 сп, умер от ран 15.12.1943.

РЕВУНКОВ Иван Иванович, ряд. 616 сп 194 Речицкой сд 48 А, умер от ран 29.12.1943.

РЕМОВСКИЙ Филипп Фомич, р. в 1894 в с. Дибровка Котовского р-на Одесской обл., ряд. 57 ра 55 рб, погиб 2.9.1944.

РЕТИНСКИЙ Николай Иванович, р. в Покровском р-не Орловской обл., ряд. 616 сп 194 Речицкой сд 48 А, погиб 3.12.1943.

РЕУНОВ Афанасий Дмитриевич, мл. серж. 41 сд, умер от ран 24.3.1944.

РИШАКОВ Андрей Иванович, р. в 1910 в Новозыбковском р-не Брянской обл., ряд. 194 Речицкой сд 48 А, умер от ран 30.11.1943.

РОДИН Елисей Михайлович, серж. в/ч 92575, умер от ран 14.10.1944.

РОДИН Павел Иванович, р. в с. Прянзерка Нижнеломовского р-на Пензенской обл., серж., умер от ран 11.7.1944 в госп. № 3650.

РОМАНБЕРДЫЕВ Шобек, р. в 1925 в Таджикистане, ряд., умер от ран 10.9.1944 в госп. № 1038.

РОМАНОВ Иван Николаевич, ефр., умер от болезни 20.6.1944 в госп. № 1879.

РУБЕЦ Иван Сергеевич, р. в с. Грищи Новгород-Северского р-на Черниговской обл., ряд. 194 Речицкой сд 48 А, умер от ран 15.12.1943.

РУСОЛЕВ Михаил Андреевич, мл. серж. 194 Речицкой сд 48 А, умер от ран 4.12.1943.

РЫЖОВ Андрей Иванович, ряд. в/ч 24697, погиб 12.11.1943.

САВЕЛЬЕВ Алексей Савельевич, р. в д. Чернецы Смоленской обл., ефр., погиб 19.11.1943.

САВЕЛЬЕВ Борис Михайлович, ряд., умер от ран 11.3.1944 в госп. № 1674.

САДЕНЕСОВ Василий Кузьмич, ряд. 717 сп 170 сд 42 ск 48 А, умер от ран 23.12.1943 в п/госп. № 4397.

САДЧЕНКО Карп Карпович, р. в 1915 в Брагинском р-не Гомельской обл., ряд., умер от ран 14.2.1944.

САДЫКОВ Федор Михайлович, р. в г. Павлодаре, лейт. 795 сп, умер от ран 28.1.1944.

САМСОНОВ Александр Дмитриевич, р. в 1925, мл. лейт., умер от ран 3.7.1944.

САМОЛОДСКИЙ Семен Семенович, р. в 1905, ряд., погиб 19.1.1944.

САПРОНОВ Алексей Филиппович, мл. серж, умер от ран 2.4.1944.

САРДАРЯН Багар Хачатурович, р. в 1920 в г. Ереване, мл. лейт. 1348 сп, погиб 11.12.1943.

СЕЛЕЗНЕВ Андрей Матвеевич, ряд. 194 Речицкой сд 48 А, умер от ран 15.12.1943.

СЕЛИВАНОВ Георгий Павлович, р. в с. Покровка Ачинского р-на Красноярского края, серж. в/ч 71774, умер от ран 17.1.1944.

СЕНЧЕНКО Григорий Фомич, р. в с. Ивановка Семеновского р-на Черниговской обл., ряд. 194 Речицкой сд 48 А, умер от ран 7.12.1943.

СЕРЕДА Яков Харлантьевич, р. в Ленинском р-не Днепропетровской обл., ряд. в/ч 92547, умер от ран 9.4.1944.

СЕРОШТАНОВ Михаил Пантелеевич, р. в с. Петровка Павловского р-на Воронежской обл., ряд., умер от ран 18.4.1944.

СИДОНОВ Георгий Семенович, р. в Алтайском крае, старш. в/ч 53633-Т, погиб 19.11.1943.

СИДОРЕНКО Иван Дмитриевич, ряд. в/ч 71774, умер от ран 5.1.1944.

СИДОРЧИК Владимир Антонович, красноармеец 17 гв. бр. речных кораблей, умер от ран 12.12.1943.

СИМОНОВ Ксенофонт Николаевич, ряд. в/ч 71774, умер от ран 1.2.1944.

СИПАТОВ Виктор Петрович, ряд., погиб в 1944.

СЛЕСАРЕНКО Альбин Карпович, р. в д. Красная Нива Хойникского р-на Гомельской обл., ряд., умер от ран 29.3.1944 в п/г 1674.

СОГОМОНЯН Левон Абелович, р. в 1914 в Азербайджане, лейт. 279 артп, погиб 13.1.1944.

СОКОЛОВ Михаил Егорович, р. в Вяземском р-не Смоленской обл., мл. лейт. в/ч 14242, погиб 25.1.1944.

СПИРКИН Сергей Антоньевич, ряд. 194 Речицкой сд 48 А, умер от ран 12.12.1943.

СТАНОВОЙ Василий Ефимович, р. в д. Малая Каменка Клепиковского р-на Рязанской обл., ряд. 224 б-на аэр. обслуживания, умер 24.1.1946.

СТАРОДУБЦЕВ Савелий Дмитриевич, р. в 1917 в с. Перевоз Новозыбковского р-на Брянской обл., ряд. 194 Речицкой сд 48 А, умер от ран 17.12.1943.

СТЕПАНЕНКО Василий Степанович, р. в с. Каменская Слобода Новгород-Северского р-на Черниговской обл., ряд. в/ч 07002, погиб 13.1.1944.

СТЕПАНОВ Иван Яковлевич, р. в 1897, ряд., умер от ран 15.3.1944.

СТОЛЬНИКОВ Петр Афанасьевич, р. в

1924 в Лискинском р-не Воронежской обл., ряд., умер от ран 21.12.1943.

СТОЛЯРЧУК Иван Игнатьевич, р. в д. Городок Ровенского р-на Ровенской обл., ряд. 480 сп, умер от ран 5.8.1944.

СУЛИМОВ Захар Федорович, ряд., погиб в 1944.

СУРИМОВ Хурмад Закирович, ефр., умер от болезни 3.6.1944 в госп. № 1879.

СУТЯГИН Вячеслав Петрович, мл. лейт., ком. стр. взд 37 сд, умер от ран 25.1.1944.

СЫНОШЕНКО Владимир Константинович, р. в 1924, ряд., умер от ран 23.1.1944 в госп. № 3650.

ТАГИРОВ Захар Михайлович, ряд. 278 сп 175 сд, умер от ран 19.12.1943 в п/госп. № 5194.

ТАНКОВ Николай Федотович, ряд., умер 6.3.1944.

ТАРАБУХИН Борис Владимирович, ст. серж., умер от ран 26.5.1944.

ТАРАНОВСКИЙ Росчеслав Иванович, ст. серж. в/ч 71774, умер от ран 2.2.1944.

ТАТАРИНОВ Александр Данилович, ряд омотсразвед. роты, погиб 19.11.1943.

ТЕРЕХОВ Петр Сергеевич, р. в Севском р-не Брянской обл., ряд. в/ч 92547, умер от ран 23.3.1944.

ТИКОВЕНКО Павел Савельевич, р. в Рогачевском р-не Гомельской обл., ряд., умер от ран 4.8.1944 в госп. № 1879.

ТИМОШЕНКО Ларион Иванович, ряд. 115 осб-на, умер от ран 24.1.1944.

ТКАЧЕНКО Иван Васильевич, р. в 1904, ряд., погиб 8.10.1944.

ТКАЧУК Иван Романович, серж., ком. отд. 278 сп 175 сд, умер от ран 20.12.1943.

ТОЛСТЯКОВ Аркадий Иванович, р. в Кикнурском р-не Кировской обл., ряд. 22 гв. мотсбр., умер от болезни 17.5.1944.

ТОРИЯ Ардашели Мелитонович, р. в 1925 в Абхазии, ряд., умер от ран 1.5.1944 в госп. № 1674.

ТОЧАНИН Иван Трофимович, р. в Сосновском р-не Рязанской обл., разведчик, умер от ран 14.10.1944.

ТРАВКИН Алексей Иванович, старш., умер от болезни 18.2.1944 в госп. № 1879.

ТРАШЕНКОВ В. В., красноармеец 259 арштр, умер от ран 3.12.1943.

ТРЕКИН Иван Николаевич, р. в 1926, ряд. в/ч 92575, умер от ран 2.11.1944.

ТРУБИЛЛА Лаврентий Фомич, р. в 1907, ряд., умер от ран 6.4.1945 в госп. № 5350.

УМИНСКИЙ Владимир Степанович, р. в Петриковском р-не Гомельской обл., ряд., умер от ран 31.12.1943.

УСМАНОВ Садык, р. в 1914, ряд. 194 Речицкой сд 48 А, умер 13.12.1943.

УСОВ Михаил Егорович, ряд. в/ч 71774, умер от ран 20.1.1944.

УДОВИЧЕНКО Гавриил Михайлович, ряд. в/ч 71774, умер от ран 12.1.1944.

ФЕДОРКОВ Андрей Степанович, р. в 1918 в Курской обл., серж. в/ч 71774, умер от ран 2.2.1944.

ФИЛАТОВ В. П., р. в 1904, ряд., погиб 10.7.1944.

ФИСЮК Сергей Иванович, ряд., погиб 31.7.1944.

ФОМИН Иван Васильевич, мл. ком. 294 сп, умер от ран 3.12.1943.

ФОМИН Николай Иванович, мл. ком., умер от ран 15.12.1943.

ФРОЛОВ Никита Иванович, ряд. 862 сп, умер от ран 18.4.1944.

ХАЙДАРОВ Муркомиль, р. в 1919 в Кунашапском р-не Челябинской обл., умер от ран.

ХАТАНЗЕЙСКИЙ Иван Степанович, р. в 1925, ряд., умер от болезни 26.7.1944.

ХАСАЛИКСОВ Маулла, умер от ожога 2.4.1944 в госп. № 3650.

ХАМЗИН Кумач, р. в 1918 в Семипалатинской обл., старш. в/ч 71774, умер от ран 25.1.1944.

ХОЛОДОВ Андрей Степанович, ряд. в/ч 14242, умер от ран 12.1.1944.

ХРИСАНОВ Степан Степанович, ряд. 278 сп, умер от ран 24.3.1944.

ХРЫКИН Иван Степанович, р. в Воронежской обл., ряд., умер от болезни 28.8.1944 в госп. № 1879.

ХУДОЛЕЕВ Семен Витальевич, р. в Добрушском р-не Гомельской обл., ряд. в/ч 53663, погиб 19.11.1943.

ХУКАЛЕНКО Владимир Иванович, ряд., умер от ран 22.1.1944 в госп. № 3650.

ЦИМБАЛОВ Андрей Васильевич, р. в 1917 в Краснодарском крае, ст. лейт., умер от ран 14.10.1944 в госп. № 3650.

ЦИЦКАДЗЕ Григорий Григорьевич, ряд., умер от ран 9.8.1944 в госп. № 1038.

ЦЫГАНОК Степан Захарович, ряд. в/ч 71774, умер от ран 3.3.1944.

ЦЮРИК Никонор Николаевич, ряд., умер от ран 19.8.1944 в госп. № 1879.

ЧАНЫТАДЗЕ Севирьян Саргенович, красноармеец 954 сп, умер от ран 16.12.1943.

ЧАПЕГА Иван Федорович, серж., ком. отд. 685 сп, погиб на фронте 15.4.1944.

ЧЕБЫШАТКО Саверьян, ряд., погиб в 1944.

ЧЕВАРДОВ Николай Андреевич, ряд. 194 Речицкой сд 48 А, умер от ран 29.12.1943.

ЧЕРНОВ Т. Константинович, красноармеец.

ЧЕРНОУЦКИЙ Порфирий Афанасьевич, р. в г. Туле, мл. сержант 273 сп, умер от ран 1.2.1944.

ЧЕРНЯВСКИЙ Исак Андреевич, ряд. 194 Речицкой сд 48 А, умер от ран 8.12.1943.

ЧИЖ Федор Васильевич, р. в 1913, ряд., умер от ран 7.2.1944.

ЧИНГАШНЕВ Котай, ряд. 1 от мотсбр., умер от ран 13.12.1943.

ЧМУТОВ Николай Васильевич, р. в 1914, ряд., погиб 9.1.1944.

ЧУРБАНОВ Борис Александрович, р. в 1925 в Ульяновской обл., мл. серж., умер от ран 26.9.1944 в госп. № 3650.

ЧУЯНОВ Василий Петрович, р. в 1912 в Богородском р-не Горьковской обл., ряд., умер от ран 29.5.1944 в госп. № 3650.

ШАБАЛИН Дмитрий Степанович, курсант, умер от ран 26.12.1943 в п/госп. № 5194.

ШАКИРОВ Р., ряд., погиб 14.10.1944.

ШАТАЛОВ Иван Иванович, ряд. в/ч 07002, умер от ран 26.12.1943.

ШЕВЧЕНКО Иван Ильич, р. в 1910, ряд., умер от ран 14.1.1944.

ШИШАЕВ Алексей Дмитриевич, ряд. 194 Речицкой сд 48 А, умер от болезни 27.11.1943.

ШКИТИН Семен Анисимович, ряд. 413 сп 73 сд, умер от ран 21.12.1943 в п/госп. 4397.

ШКУРАТОВ Федор Егорович, р. в 1914 в г. Добруше Гомельской обл., ряд., заболел и умер от болезни 30.5.1944.

ШОРСТКИН Николай Сергеевич, р. в 1916 в г. Вольске, ефр. в/ч 71774, умер от ран 27.2.1944.

ШПАКОВ Иван Осипович, р. в Можайском р-не Московской обл., ряд. в/ч 24697, погиб 16.11.1943.

ШПИЛЕВ Николай Кузьмич, р. в 1923, погиб 20.1.1944.

ШУКУРОВ Кадыр, р. в 1925 в Таджикистане, ряд. 226 сп, умер от ран 15.10.1944.

ШУМИЛИН Александр Максимович, р. в Люкшанском р-не Пензенской обл., ряд. 194 Речицкой сд 48 А, умер от ран 17.12.1943.

ШУМИЛОВ Дмитрий Васильевич, р. в 1904, ряд. 194 Речицкой сд 48 А, погиб 29.11. 1943.

ЩЕРБАКОВ Иван Данилович, р. в Брянской обл., ряд. 194 Речицкой сд 48 А, умер 12.12. 1943.

ЩУРОВ Николай Алексеевич, р. в Ярославской обл., ряд. 194 Речицкой сд 48 А, умер от ран 3.12.1943.

ЮМАТОВ Алексей Иванович, *мл. ком. 194* Речицкой сд 48 А, умер от ран 9.12.1943.

ЮНЕВ М. О., р. в 1899, ряд., погиб в 1944.

ЮСЕНОВ Ничей, ряд. 89 сп, умер от ран 2.2.1944.

ЮСУПОВ Нури, ряд. в/ч 24697, погиб 16.11.1943.

ЯВОРСКИЙ Анатолий Афанасьевич, р. в г. Первомайске Николаевской обл., мл. серж., умер от ран 31.6.1944 в госп. № 2588.

ЯЛУВАГИН Григорий Иванович, ряд. 282 сп, умер от ран 9.12.1943.

В 1947 г. на братской могиле установлены обелиск и плиты с именами погибших.

ЗАХОРОНЕНИЕ НА ТЕРРИТОРИИ КОСТНОТУБЕРКУЛЕЗНОГО САНАТОРИЯ

АБДУЛАЕВ Рахматул, р. в 1911 в Таджикистане, ряд. 36 сп 48 А, умер от ран 12.8.1944.

АБРАМЕНКО Ефим Иванович, р. на хут. Крепинский Колочевского р-на Волгоградской обл., ряд., умер от ран 22.6.1944 в госп. № 2588.

АЙХМАТОВ Ахмаджан, р. в 1902, ряд., умер от ран 12.2.1944 в госп. № 1305.

АЛЕКСАНДРОВ Фрол Денисович, р. в Мордовии, серж., умер от ран 2.2.1944 в госп. № 1305.

АЛЕКСЕЕНКО Андрей Степанович, ряд., умер от ран 5.1.1944.

АЛФЕРОВ Иван Михайлович, р. в 1913 в Ефремовском р-не Тульской обл., ряд., умер от ран 13.3.1944.

АНИСОНЕНКО Аким Иванович, ряд. 194 Речицкой сд 48 А, умер от ран 6.12.1943.

АНТИПОВ Сергей Никонович, р. в 1912 в Камешкирском р-не Пензенской обл., серж., умер от ран 17.2.1944 в госп. № 4851.

АРБУЗОВ Николай Максимович, р. в 1911 в Волгоградской обл., старший серж., умер от ран 15.3.1944.

АСТАФЬЕВ Иван Григорьевич, р. в г. Тбилиси, ряд., умер от ран 17.2.1944.

АСТАХОВ Николай Григорьевич, ефр. в/ч 62915, погиб 10.4.1944.

БАДАНИН Василий Николаевич, р. в Никольском р-не Вологодской обл., ряд. в/ч 08225, умер от ран 5.1.1944.

БАЙЛО Антон Афанасьевич, ряд. в/ч 08225, умер от ран 15.1.1944.

БАКАНИДЗЕ Давид Георгиевич, ряд., умер от ран 21.9.1944 в госп. № 2588.

БАЛАШОВ Иван Алексеевич, р. в 1923 в с. Кушардино Медновского р-на Калининской обл., ряд. в/ч 79494, погиб 17.1.1944.

БАСКОВ Григорий Тимофеевич, ряд. 194 Речицкой сд 48 А, умер от ран 6.12.1943.

БАЯНКИН Павел Филиппович, р. в 1912, ряд. 269 сп, умер от ран 17.2.1944.

БЕЛОУСОВ Александр Антонович, р. в 1916 в г. Гомеле, ряд. 71 сп, умер от ран 13.2. 1944 в госп. № 1305.

БЕЛЬЧИЦ Никита Ильич, *р. в Краснодарском крае,* ряд. в/ч 47976, погиб 2.1.1944.

БИРЮЧЕВСКИЙ Леонид Александрович, р. в 1925 в с. Ершино Ялуторского р-на Тюменской обл., ряд., погиб 19.8.1943.

БОБРОВ А. И., рядовой.

БОГДАН Алексей Андреевич, р. в 1925 в г. Полтаве, мл. серж., умер от ран 12.2.1944.

БОГДАНОВ Владимир Никитич, р. в г. Оренбурге, ст. серж. 63 соб, умер от ран 29.4. 1944.

БОНДАРЕНКО И. И., рядовой.

БОРЩ Василий Филимонович, ряд., умер от ран 10.7.1944.

БРАГИН Владимир Матвеевич, р. в 1920 в с. Заломное Волокановского р-на Белгородской обл., старш. 23 опротд, умер от ран 27.4.1944.

БУСЕЛЬ Д. Т., рядовой.

БЫКОВ Илья Иванович, р. в 1924, мл. серж., умер от болезни 24.2.1944 в госп. № 4288.

БЫХОВЕЦ Николай Гаврилович, ряд. 194 Речицкой сд 48 А, умер от ран 7.12.1943.

ВАСИЛЬЕВ Павел Васильевич, р. в 1919, ст. серж., умер от ран 1.9.1944 в госп. № 1038.

ВАФИЛОВ Шайфун Абдузаевич, р. в То-

больском р-не Тюменской обл., ряд., умер от ран 11.3.1944 в госп. № 4651.

ВЕКСЛЕР Зиновий Евсеевич, р. в 1922 в г. Львове, серж., погиб 25.12.1943.

ВОЛОДЬКО Адам Тимофеевич, р. в д. Рудаково Хойникского р-на Гомельской обл., ряд., умер от ран 28.2.1944 в госп. № 4851.

ВОЦАЛЕВСКИЙ Славомир Петрович, мл. серж., умер от болезни 29.8.1944 в госп. № 4498.

ВЯЗОВСКИЙ Павел Михайлович, р. в Кочубеевском р-не Ставропольского края, ряд., умер от болезни 21.9.1944.

ГАЛИАКБЕРОВ Акрам Юнусович, ряд. в/ч 10949, умер от ран 6.2.1944.

ГЕЛЕВ Александр Дмитриевич, р. в 1922 в г. Новокузнецке, ряд., погиб 21.11.1943.

ГЛУЩУК Степан Петрович, ряд., умер от болезни 16.8.1944.

ГОЛИЕВ, мл. лейтенант.

ГОЛУБЕВ Тимофей Романович, ряд. в/ч 10949, умер от ран 26.2.1944.

ГОРБУНОВ Михаил Леонтьевич, р. в 1921 в Тобольском р-не Тюменской обл., ряд. в/ч 18497, умер от ран 31.7.1944.

ГОРБУНОВ Петр Афанасьевич, р. в 1908, ряд., умер от болезни 10.1.1944.

ГОРДЕЙЧУК Василий Иванович, ряд., умер от ран 4.7.1944.

ГОТЕНКО Г. И., рядовой.

ГРИЦАЙ Федор Иванович, р. в Черниговской обл., ряд., умер от ран 6.7.1944.

ГРОМОВ Дмитрий Алексеевич, р. в с. Новокаменка Пензенской обл., ряд., умер от ран 6.10.1944 в госп. № 4498.

ГУСАРЬ Павел Мефодьевич, р. в 1912, ряд., умер от ран 16.12.1943.

ГУСЕЛЬНИКОВ Финоген Матвеевич, ряд., умер от ран 2.3.1944 в госп. № 4851.

ГУСЕНКОВ Ф. И., рядовой.

ДАВИДЕНКО Иван Григорьевич, р. в Новосибирске, ряд., умер от болезни 17.2.1944.

ДЕМИДЕНКО Трофим Дмитриевич, р. в 1900 в Полтавской обл., ряд., умер от болезни 20.7.1944.

ДЕМЬЯНЕЦ Петр Илларионович, р. в 1918 в Дубровинском р-не Ровенской обл., красноармеец, умер от ран 9.7.1944 в госп. 2388.

ДЕРЕВЯНКО Иван Иванович, р. в г. Краснодаре, мл. серж. в/ч 10949, умер от ран 28.2.1944.

ДЗЮБА Николай Михайлович, мл. серж., умер от ран 31.5.1944.

ДОЛГОВ В. Ф., рядовой.

ДОЛГОВ Петр Иванович, р. в Чувашии, ряд., умер от ран 12.3.1944 в госп. № 4851.

ДОЦЕНКО Василий Иванович, р. в Ичнянском р-не Черниговской обл., ряд. 29 сп, умер от ран 21.1.1944.

ДРОЗДОВ Яков Федорович, серж., умер от ран 4.2.1944.

ДЬЯЧЕНКО В. Ф., рядовой.

ЕМЕЛЬЯНЕНКО Федор Николаевич, мл. серж., умер от ран 8.7.1944 в госп. № 4719.

ЕСЬКИН Борис Алексеевич, р. в 1913, ряд., погиб 19.2.1944.

ЖЕЛЕЗНЯКОВ Иван Васильевич, р. в 1924, ряд., умер от ран 20.1.1944.

ЖИДОК Илья Моисеевич, р. в 1906 в г. Кривом Роге, ряд., умер от ран 2.8.1944.

ЖУЛЕНКОВ Николай Дмитриевич, р. в 1906 во Владимирской обл., ряд., умер от ран 3.2.1944.

ЖУРАВЛЕВ Николай Алексеевич, р. в г. Рыбинске, ряд. в/ч 10949, умер от ран 11.4.1944.

ЗАБОЛОЦКИЙ Петр Лаврентьевич, р. в Иркутской обл., ряд., умер от ран 10.8.1944.

ЗАВИЧУК И. М., мл. лейт.

ИВАНОВ Николай Николаевич, р. в 1910 в г. Москве, кап. 134 сд, умер от ран 19.4.1944.

ИГНАТОВ Леонид Александрович, р. в 1916 в Смоленской обл., умер от болезни 26.1.1944 в эвакогоспитале № 5271.

ИГНАТЬЕВА, рядовая.

КАЗАЛЕТОВ Алексей Степанович, р. в Калининской обл., ряд., умер от ран 13.3.1944 в эвакогоспитале № 4851.

КАЛУГИН Иван Иосифович, р. в 1919 в д. Морзино Юхновского р-на Калужской обл., лейт., умер от ран 25.2.1944.

КАРПЕНКО Петр Иванович, р. в Ичнянском р-не Черниговской обл., ряд. в/ч 10949, умер от ран 21.1.1944.

КАРПОВ И. Г., рядовой.

КАРТОЗИЯ Илья Петрович, рядовой.

КИСЕЛЕВ Николай Степанович, р. в Ливенском р-не Орловской обл., ряд., умер от ран 11.3.1944 в эвакогоспитале № 4851.

КИСЛОВ Иван Андреевич, р. в г. Куйбышеве, ряд., погиб 17.5.1944.

КИСЛОВ Н. С., рядовой.

КИЧАНОВ Василий Сергеевич, р. в г. Кустанае, мл. серж., умер от ран 19.2.1944 в эвакогоспитале № 4851.

КИЧЕНЕВ В. С., рядовой.

КИШЕЧКИН Константин Иванович, ряд., умер от ран 23.7.1944 в эвакогоспитале № 2588.

КЛИМЕНКО П. И., рядовой.

КЛИМЕНКО Ф. В., рядовой.

КЛОШНИК Игнат Сидорович, ряд. в/ч 08225, умер от ран 29.12.1943.

КОБЗЕВ Степан Сергеевич, ряд., умер от болезни 2.10.1944.

КОВАЛЕНКО Григорий Васильевич, рядовой.

КОЗИЙ Петр Наумович, р. в 1918 в Нежинском р-не Черниговской обл., ряд., умер от ран 8.1.1944.

КОЗЮЛЬКИН И. А., сержант.

КОЛЕСНИКОВ А. В., рядовой.

КОЛОМЕЕЦ Иван Андреевич, р. в Башкирии, мл. серж., умер от ран 27.3.1944.

КОЛОМИЕЦ Иван Трифонович, ряд., умер от ран 26.1.1944.

КОМАРОВ Вячеслав Иванович, ст. лейт. в/ч 10949, умер от ран 30.7.1944.

КОРНАУХОВ Александр Пантелеевич, р.

в 1911, мл. серж. в/ч 10949, погиб 5.07.1944.

КОРНИЕНКО Петр Иванович, рядовой.

КОРОЛЕВ Алексей Викторович, р. в 1909, ряд., умер от ран 15.2.1944.

КОРОТКОВ Павел Федорович, р. в Курской обл., ряд.157 сп, умер от ран 16.1.1944.

КОРШАК Прокофий Иванович, р. в 1901, кап. 254 сп 194 сд 48 А, умер от ран 22.12.1943.

КОСАЧЕНКО Григорий Михайлович, р. в с. Гремяч Новгород-Северского р-на Черниговской обл., серж., умер от ран 22.8.1944 в эвакогоспитале № 3865.

КОСОВ Иван Федорович, р. в 1909, ряд. 399 сп, умер от ран 11.3.1944.

КОТОВ Николай Иванович, р. в д. Зимино Захаровского р-на Рязанской обл., ряд., умер от болезни 7.10.1944 в эвакогоспитале № 4498.

КРАВЕЦ Григорий Николаевич, р. в Репкинском р-не Черниговской обл., ряд. в/ч 33863, погиб 19.11.1943.

КРАВЧУК Макар Афанасьевич, ряд., умер от ран 6.8.1944.

КРАВЧУК Н. А., рядовой.

КРЕС И. И., рядовой.

КУЗМИЦКИЙ Михаил Федорович, р. в Славгородском р-не Могилевской обл., ряд., умер от болезни 15.9.1944.

КУЗЯЕВИЧ, рядовой.

КУЗЯКИН Максим Михайлович, р. в 1899 в Курской обл., ряд., умер от ран 10.2.1944.

КУЛИКОВСКИЙ Павел Дмитриевич, р. в 1910 в Курганской обл., лейт., умер от ран 25.9.1944.

КУЧКАРОВ Юлдаш, мл. серж., умер от ран 7.7.1944 в эвакогоспитале № 2588.

ЛАВРУК Василий Филиппович, р. в Ичнянском р-не Черниговской обл., ряд. 322 сп, умер от ран 22.1.1944.

ЛАВЯННИКОВ Николай Тимофеевич, ст. адъютант 294 сп 184 сд, умер от ран 12.5.1944.

ЛЕБЕДЕВ Виктор Сергеевич, р. в г. Кашира Московской обл., ряд. 22 гв. пбр, умер от ран 26.5.1944.

ЛИВШИЦ, капитан.

ЛИВШИЦ Д. С., лейтенант.

ЛИФШИЦ Вульф Еселевич, ст. лейт., умер от ран 22.2.1944.

ЛОБАНОВ Александр Иванович, р. в 1916, старш., умер от ран 18.8.1944.

ЛОБОВИК Николай Иванович, р. в п. Батурин Бахмачского р-на Черниговской обл., ряд., умер от ран 4.2.1944.

ЛОКТЕВ Николай Иванович, ряд., умер от ран 20.7.1944.

ЛХИМ Шакаир, рядовой.

ЛЫСЫХ Василий Алексеевич, р. в Тульской обл., ст. серж., умер от ран 14.12.1943.

ЛЫТАШ Макар Дмитриевич, р. в 1907 в Херсонской обл., ряд., умер от болезни 7.6.1944.

ЛЮНЧИКОВ Якуб Осипович, ряд. 464 санб, умер от ран 15.5.1944.

МАДАЛИНОВ Роман, ряд., умер от ран 12.3.1944.

МАКАРЕЦ Николай Игнатьевич, р. в 1908 в Новгород-Северском р-не Черниговской обл., ряд., умер от ран 27.11.1943.

МАКОГОН Илья Иванович, р. в Луганской обл., ряд 44 гв. сд 18 ск 65 А, умер от ран 4.2. 1944.

МАЛАХОВ Михаил Ильич, р. в 1916, ряд. в/ч 44996, умер от ран 15.1.1944.

МАЛЯВКО Михаил Осипович, ряд. в/ч 14242, умер от ран 2.2.1944.

МАНСУРОВ Мургамей, рядовой.

МАТЯШ Иван Васильевич, р. в 1908 в Херсонской обл., ряд., умер от ран 2.7.1944.

МЕДВЕДЕВ Федор Семенович, р. в 1905, ряд., умер от ран 2.3.1944.

МЕЛЬНИК Иван Васильевич, ряд. в/ч 31704, умер от ран 31.7.1944.

МЕЛЬНИКОВ Анатолий Прокофьевич, ряд. в/ч 10949, умер от ран 2.3.1944.

МЕЛЬНИКОВ Иван Степанович, ряд. в/ч 29580, умер от ран 20.11.1943.

МИТРУШЕНКО П. С., рядовой.

МИХАЛКО Иван Астафьевич, умер от ран 31.12.1943 в эвакогоспитале № 03091.

МИХАЛЬЧЕНКО Иван Васильевич, р. в 1910, ряд. в/ч 04381, умер от ран 5.12.1943.

МИШЕНКО Григорий Емельянович, р. в Берзненском р-не Черниговской обл., ст. серж., умер от ран 13.7.1944 в эвакогоспитале № 2588.

МОЙСЕЕНКО Яков Михайлович, р. в 1903 в Новозыбковском р-не Брянской обл., ряд. 194 Речицкой сд 48 А, умер от ран 7.12.1943.

МОЛЕВСКИЙ С. Ф., рядовой.

МОРОЗОВ Василий Трофимович, р. в Михайловском р-не Рязанской обл., ряд., умер от ран 21.9.1944.

МОРОЗОВА Галина Алексеевна, рядовая.

МОРОЗОВ Даниил Андреевич, ряд. 168 сп, умер от ран 9.9.1944.

НЕВЕРОВ Абидулло Касьянович, серж. 224 сп, умер от ран в эвакогоспитале № 3043.

НЕМЕНКО Яков Иванович, ряд. 528 сп, умер от ран 18.8.1944.

НЕРЕТИН Гавриил Павлович, лейт. 303 сп, умер от ран 23.8.1944.

НИКИТЕНКО Александр Васильевич, старш., умер от ран 25.5.1944 в эвакогоспитале № 2588.

ОКИМОВ Спиридон Алексеевич, ряд., умер от ран 14.4.1944.

ОКИТЕВ Т. А., рядовой.

ОЛЮХА Афанасий Ефимович, р. в Бурынском р-не Сумской обл., ряд. в/ч 10949, умер от ран 24.8.1944.

ОХРИМЕНКО Сергей Тимофеевич, ряд., умер от ран 31.12.1943.

ПАВЛЮК Алексей Павлович, р. в 1924 в пос. Высокий Харьковской обл., серж., умер от ран 3.1.1944.

ПАВЛЯНИН, рядовой.

ПАНОВ В. И., рядовой.

ПАРАНЬКО Анатолий Степанович, р. в Комышнянском р-не Полтавской обл., ряд., умер от ран 24.10.1944.

ПЕТРОВСКИЙ Григорий Сидорович, р. в

с. Барковка Менского р-на Черниговской обл., ряд. в/ч 10949, умер от ран 7.11.1944.

ПИВЕНЬ Григорий Иванович, р. в 1922 в с. Смелое Роменского р-на Сумской обл., серж., умер от ран 3.12.1943.

ПЛОТНИКОВА А. И., рядовая.

ПЛЮХА А. Е., рядовой.

ПОДОРОЖНЫЙ Федор Кириллович, р. в 1908 в Гадяском р-не Полтавской обл., ряд., умер от ран 3.3.1944 в эвакогоспитале № 4851.

ПОГОРЕЛЬЦЕВ Н. Н., рядовой.

ПОЛИШШАНОВ Иван Никитович, р. в 1915 в Добрушском р-не Гомельской обл., ряд. 175 сд, погиб в бою 19.9.1943.

ПОПОВ Иван Петрович, р. в 1908, ст. серж. в/ч 22095, погиб 17.11.1943.

ПОПОВ Маркел Федорович, р. в 1898 в Очерском р-не Пермской обл., ряд. 255 гв. сд, умер от ран 21.1.1944 в эвакогоспитале № 5174.

ПОРВА Петр Варфаламеевич, р. в г. Семеновка Черниговской обл., ряд. в/ч 20616, погиб 19.11.1943.

ПОРВА Иван Варфаламеевич, р. в г. Семеновка Черниговской обл., ряд., умер от ран 3.12.1943.

ПОЧИТАЙ Павел Макарович, р. в 1904, ряд., умер от ран 27.1.1944.

ПУТЫРЕВ Яков Харитонович, р. в Жлобинском р-не Гомельской обл., ряд., умер от ран 7.3.1944 в эвакогоспитале № 4851.

РАДАЦ Александр Егорович, р. в 1903, ряд. в/ч 14242, умер от ран 13.1.1944.

РАДЧЕНКО Афанасий Пантелеймонович, р. в 1910, рядовой, умер от ран 15.1.1944.

РАДЧЕНКО Михаил Семенович, р. в 1897 в Изюмском р-не Харьковской обл., ряд., умер от ран 23.5.1944.

РАЖАБОВ Матьякуб, р. в Хорезмской обл. (Узбекистан), ряд. 987 сп, умер от ран 1.4.1944.

РАДЧУК Капитон Хастрирович, ряд. 338 сп, умер от ран 3.8.1944.

РЕВЕНКО Григорий Савельевич, р. в 1907, ряд., умер от ран 16.1.1944.

РЕЗНИК Григорий Прокопович, р. в 1920 в Жмеринском р-не Винницкой обл., серж. в/ч 10949, умер от ран 11.7.1944.

РОБАТЬКО Н. Ф., рядовой.

РОДИОНОВ Анатолий Николаевич, серж., умер от ран 12.5.1944.

РОМАНЕНКО Д. С., рядовой.

РОПАЕВ К. Н., рядовой.

РУЗМЕТОВ Галилей, рядовой.

РУМЯНЦЕВ Н. И., рядовой.

САВЕЛЬЕВ Алексей Савельевич, р. в 1922, ефр., погиб 16.11.1943.

САДАНОВ Александр Сергеевич, сержант.

САМОЙЛОВ Михаил Семенович, р. в 1925, ряд. 10 мб, погиб в июле 1941.

САФОНОВ Александр Сергеевич, р. в г. Пушкино Московской обл., серж. в/ч 10949, умер от ран 20.1.1944.

СВИДЛО Тихон Федорович, ряд. 194 Речицкой сд 48 А, умер от ран 7.12.1943.

СЕЛИВЕСТРОВ А. С., рядовой.

СЕМАШКИН Илларион Григорьевич, старш., умер от ран 15.8.1944.

СЕМЕНДЯЕВ Игнат Павлович, р. в 1921, ст. серж. 118 сп, погиб 23.1.1944.

СЕМЕНИХИН Д. И., рядовой.

СЕРЕБИН, рядовой.

СЕРАКБАЕВ Жумабай, р. в 1897, ряд., умер от ран 5.12.1944.

СИДОРЕНКО Дмитрий Федосеевич, ряд. 514 сп, погиб 4.1.1944.

СИДОРЕНКО Ф. И., рядовой.

СИРИК Василий Евлантьевич, р. в Шабалинском р-не Кировской обл., лейт., погиб 22.1.1944.

СИРОТА Павел Иванович, р. в г. Россошь Воронежской обл., ряд. 10 мб, погиб 10.7.1941.

СКОВОРОДИН Петр Прохорович, р. в г. Сковородино Амурской обл., ряд. 170 сд 42 ск 48 А, погиб 19.11.1943.

СКОРОБОГАТЬКО Дмитрий Никифорович, р. в Россошанском р-не Воронежской обл., ряд. 10 мб, погиб 11.7.1941.

СЛЕПКОВА Валентина Артемовна, р. в г. Благовещенске, ефр. в/ч 65527, умерла 30.9.1944.

СОЛОВЕЙ Иван Харитонович, р. в Репкинском р-не Черниговской обл., ряд., умер от ран 29.12.1944 в эвакогоспитале № 5141.

СОЛОВЬЕВ Г. Д., рядовой.

СОЛОГУБ Григорий Петрович, р. в с. Капры Горностаевского р-на Херсонской обл., ряд. 197 сп, умер от ран в эвакогоспитале № 4498.

СОС И. М., рядовой.

СТЕПАНОВ Федор Михайлович, ряд., умер от болезни 21.9.1944.

СТЕЦЕНКО Михаил Максимович, р. в 1902, ряд., умер от ран 30.1.1944.

СТОПНЯЦКИЙ Иван Филиппович, р. в Козелецком р-не Черниговской обл., ряд. в/ч 10949, погиб 1.4.1944.

СТРЕЛКОВ Евгений Иванович, ряд. в/ч 71794, ряд., умер от ран 15.1.1944.

СТРИГАНОВ Степан Петрович, серж., умер от ран 2.3.1944 в эвакогоспитале № 4851.

СТРИГАНОВ П. А., сержант.

СТЯЧКО В. К., рядовой.

СУМИН Михаил Васильевич, ряд., погиб 13.6.1944.

СУРКОВ Иван Федорович, р. в 1907, ряд., умер от ран 14.7.1944.

СЫВОРОТИН Иван Сергеевич, р. в 1910 в д. Родилово Кимрского р-на Калининской обл., ряд., умер от болезни 20.2.1944.

СЫПАЧЕНКО Федор Иванович, р. в Руднянском р-не Смоленской обл., ряд. в/ч 10949, умер от ран 20.8.1944.

ТАТАРИНСКИЙ Александр Алексеевич, р. в 1924 в г. Херсоне, ряд., умер от ран 20.6.1944.

ТЕРЕХ Иван Романович, р. в д. Старые Храковичи Брагинского р-на Гомельской обл., ряд., умер от ран 14.3.1944.

ТИТКОВ Григорий Иванович, р. в Добрушском р-не Гомельской обл., ряд. в/ч 08225, умер от ран 9.9.1944.

ТИТОВ Валентин Иванович, ряд., умер от ран 18.2.1944 в эвакогоспитале № 4851.

ТОРКУНОВ Анатолий Иванович, р. в 1922, ряд. в/ч 10949, умер от ран 20.8.1944.

ТРЕТЬЯКОВ Петр Иванович, р. в 1911, ряд. 1343 сп, умер от ран 15.1.1944.

ТРЕСИНОВ Василий Герасимович, ряд., умер от ран 12.2.1944 в п/госп. № 1305.

ТРУБА Лука, р. в Борзнянском р-не Черниговской обл., умер от ран 10.1.1944.

УПИЕВ, рядовой.

ФЕДОТОВА, рядовая.

ФИЛИПЕНКО Н. И., рядовой.

ФИРСОВ Федот Ильич, ряд., умер от ран 8.3.1944.

ФИСЕНТ И. И., рядовой.

ФОМИН Владимир Иванович, серж. в/ч 14242, умер от ран 9.1.1944.

ХАДЫРОВ Самит, ряд., умер от ран 26.2.1944.

ХАСИРОВ Хакан, р. в Туркменистане, старш. в/ч 10949, умер от ран 21.7.1944.

ХВОСТ Моисей Гаврилович, ряд., умер от болезни 31.8.1944.

ЧАПУРНЫХ Н. М., рядовой.

ЧЕРЕНЕЦ Яков Иванович, рядовой.

ЧИСТЯКОВ Леонид Иванович, ряд. в/ч 10949, умер от ран 2.7.1944.

ЧЕРНЫШЕВ Иван Павлович, серж. в/ч 10949, умер от болезни 15.6.1944.

ЧИШНЕВ, рядовой.

ШАБАЛА Дмитрий Захарович, ряд. в/ч 10949, умер от ран 21.2.1944.

ШАМАРДА Иван Антонович, ряд., умер от ран 24.1.1944.

ШЕВЦОВ Федор Семенович, ряд., умер от болезни 2.3.1944 в э/госп. № 4288.

ШЕЛЬНИКОВ А. П., рядовой.

ШЕР Идель Акунович, р. в г. Ровно, ряд. в/ч 10949, умер от ран 5.7.1944.

ШЕРШАКОВ Виктор Матвеевич, старш., умер от болезни в э/госп. № 4498.

ШИК Анатолий Михайлович, серж., умер от ран 23.7.1944.

ШИШКИН, ст. сержант.

ШИШКОВ Александр Павлович, р. в д. Анохино Меленковского р-на Владимирской обл., ряд., умер от ран 28.2.1944 в э/г 4851.

ШУТОВ Александр Емельянович, ряд. в/ч 10949, погиб 13.3.1944.

ЮСОВ Константин Михайлович, р. в г. Ачинске Красноярского края, ст. лейт., умер от ран 24.12.1943.

ЮШЕВАЕВ Я. Я., рядовой.

ЯКОВЛЕВ Д. И., рядовой.

ЯКУБОВСКИЙ Е. И., рядовой.

В 1947 г. на могиле установлен обелиск, перед ним — Вечный огонь.

РОВЕНСКО-СЛОБОДСКИЙ СЕЛЬСОВЕТ

ЗАХОРОНЕНИЕ В ДЕРЕВНЕ РОВЕНСКАЯ СЛОБОДА

АБРАМЕНКО Николай Иванович, р. в 1918 в д. Машево Меменовского р-на Черниговской обл., ряд. в/ч 04648, погиб 18.11.1943.

АБРАМОВ Николай Александрович, ряд. в/ч 31628, умер от ран 24.11.1943.

АВИЛЬЦЕВ Андрей Павлович, ряд. в/ч 35662, погиб 19.11.1943.

АВИЛЬЦЕВ Петр Андреевич, ряд. в/ч 35602, погиб 20.11.1943.

АГЕЙЧЕНКО Петр Николаевич, ряд., погиб 16.11.1943.

АКМЕДОВ Гоки, р. в 1907 в Татарии, ряд. в/ч 35619, умер от ран 14.11.1943.

АЛЕКСАНОВ Федор Анисимович, р. в 1911, ряд., погиб 16.11.1943.

АЛЕШИН Алексей Михайлович, р. в 1923, мл. серж., погиб 15.11.1943.

АНДРОСОВ Николай Дмитриевич, ряд. 130 гв. сп 44 гв. сд 18 ск 65 А, погиб 18.11.1943.

АНДРОСОВ Николай Константинович, ряд. в/ч 35662, погиб 20.11.1943.

АРТОМОНОВ Павел Иванович, ряд. в/ч 01047, погиб 16.11.1943.

АРТЕМЕНКО Иван Трофимович, р. в 1902 в Сумской обл., ряд. в/ч 23961, погиб 15.11.1943.

АРТЮХ Григорий Федотович, ряд. 170 сд 48 ск 48 А, погиб 15.11.1943.

АСТАНИН Марк Андреевич, ряд. в/ч 23961, погиб 15.11.1943.

АСТОФЕВ Артем Петрович, ряд. в/ч 70574, погиб 18.11.1943.

АТРОЩЕНКО Иван Никитович, ряд. в/ч 04648, погиб 18.11.1943.

АШМЯНЦОВ Михаил Иванович, ряд. в/ч 01047, погиб 18.11.1943.

БАЛАШОВ Григорий Игнатьевич, ряд. в/ч 35662, погиб 20.11.1943.

БАШКАТОВ Сергей Егорович, ряд. в/ч 23961, погиб 15.11.1943.

БАШКИРОВ Петр Васильевич, серж. в/ч 01047, погиб 16.11.1943.

БЕЛИК Иван Гаврилович, ряд. 170 сд 42 ск 48 А, погиб 15.11.1943.

БЕЛИШЕВ Дмитрий Пантелеевич, ряд. в/ч 59224, погиб 15.11.1943.

БЕЛОУСОВ Виктор Григорьевич, серж. в/ч 35662, погиб 28.11.1943.

БЕСПАЛОВ Егор Степанович, р. в 1902 в Новозыбковском р-не Брянской обл., ряд., погиб 16.11.1943.

БЕЛУГИН Фрол Дмитриевич, ряд. в/ч 23961, погиб 15.11.1943.

БОГАТКОВ Павел Иванович, ряд. в/ч 01068, погиб 18.11.1943.

БОЛБОЗИН Николай Васильевич, ряд. в/ч 35662, погиб 20.11.1943.

БОЛТНЕВ Александр Григорьевич, ряд., погиб 6.8.1941.

БОНДАРЬ Тимофей Федотович, р. в Сумской обл., ряд. 113 сп, погиб 18.11.1943.

БОРИСЕНКО Семен Родионович, р. в д. Пожуевка Ветковского р-на Гомельской обл., ряд. в/ч 04648, погиб 20.11.1943.

БОРИСОВ Василий Васильевич, р. в Добрянском р-не Пермской обл., ряд. в/ч 35662, погиб 19.11.1943.

БУЛГАКОВ Григорий Андреевич, ряд. 113 сп, погиб 18.11.1943.

БУЛКИН Павел Иванович, ряд. в/ч 23961, погиб 15.11.1943.

БУМАЖКИН Александр Васильевич, р. в 1920, ряд., погиб 19.11.1943.

БЫВАЛИН Моисей Иванович, ряд. в/ч 35662, погиб 27.11.1943.

ВАСИЛЬЧИКОВ Дмитрий Емельянович, р. в д. Плесцы Обоянского р-на Курской обл., ряд. в/ч 35662, погиб 24.11.1943.

ВЕЛИЧКО Григорий Васильевич, ряд. в/ч 01035, погиб 18.11.1943.

ВЕЛЬМИНСКИЙ Василий Федорович, капитан, погиб 19.11.1943.

ВЕНКОВ Николай Афанасьевич, красноармеец, башенный стрелок 100 тп 50 тд, погиб 25.7.1941.

ВИНОКУР Шах Залмонович, серж. 1174 сп, погиб 27.11.1943.

ВОЛКОГОН Михаил Александрович, ряд. в/ч 01064, погиб 16.11.1943.

ВОРОПАЕВ Владимир Петрович, р. в Петровском р-не Тамбовской обл., ряд. в/ч 45436, погиб 19.11.1943.

ГАВРИЛОВ Владимир Осипович, лейт. 114 минп 35 омотбр, погиб 16.11.1943.

ГЛОБЕНКО Тимофей Николаевич, р. в 1923 в Ставропольском крае, лейт. в/ч 35622, погиб 20.11.1943.

ГОРБУЛИН Алексей Сергеевич, р. в г. Курске, ряд. в/ч 01047, погиб 18.11.1943.

ГОРОХОВ Тихон Ильич, р. в Чертковском р-не Ростовской обл., ряд., погиб 20.11.1943.

ГРЕК Степан Демьянович, р. в 1905 в д. Катичи Новозыбковского р-на Брянской обл., ряд., погиб 16.11.1943.

ГРИШАЕВ Иван Егорович, р. в Золотухинском р-не Курской обл., ряд. в/ч 71623, погиб 18.11.1943.

ГРИШАНОВ Дмитрий Федорович, р. в Орловской обл., ряд., погиб 24.11.1943.

ГРИЩЕНКО Яков Петрович, р. в 1913, ряд., погиб 15.11.1943.

ГРОМОВ Николай Кириллович, ряд. в/ч 02249, погиб 24.11.1943.

ДАВЫДОВ Николай Фролович, серж., погиб 19.11.1943.

ДАЙНЕКО Илларион Филиппович, р. в 1907, ряд. 170 сд 42 ск 48 А, погиб 15.11.1943.

ДЕМЕЦ Афанасий Антонович, ст. лейт. 1349 сп, погиб 18.11.1943.

ДЕМИДОВ Николай Антонович, ряд., погиб 30.11.1943.

ДЕМИДОВ Семен Михайлович, ряд., погиб 24.11.1943.

ДИДЕНКО Василий Федорович, ряд. в/ч 01068, погиб 19.11.1943.

ДОВГАЛЬ Дмитрий Тимофеевич, р. в г. Семеновка Черниговской обл., ряд., погиб 16.11.1943.

ДОМАЩЕНКО Андрей Гордеевич, ряд. 113 сп, погиб 18.11.1943.

ДРОГЛЕВ Василий Маркович, р. в 1925 в Курской обл., серж., погиб 19.11.1943.

ДРОНОВ Василий Степанович, лейт. в/ч 35662, погиб 19.11.1943.

ДУБОДЕЛОВ Федор Андреевич, р. в 1909 в г. Ветка Гомельской обл., серж. в/ч 01047, погиб 16.11.1943.

ДУДКИН Федор Гаврилович, р. в Краснодарском крае, ряд., погиб 4.12.1943.

ДУДНИКОВ Алексей Николаевич, р. в г. Красноярске, лейт. в/ч 01064, погиб 18.11.1943.

ДЫМОВ Федор Алексеевич, мл. лейт. в/ч 01068, погиб 16.11.1943.

ЕВГЛЕВСКИЙ Михаил Федорович, р. в 1924, ряд., погиб 30.11.1943.

ЕВТУШЕНКО Иван Федорович, р. в Новгород-Северском р-не Черниговской обл., ряд. в/ч 01035, погиб 18.11.1943.

ЕЛИКОВ Николай Федорович, р. в 1923 в д. Калиниево Буйского р-на Костромской обл., ряд. в/ч 23940, погиб 23.11.1943.

ЕРОХИН Иван Петрович, р. в 1924 в г. Москве, ряд. в/ч 23961, погиб 15.11.1943.

ЕРОШЕНКО Ефим Тихонович, р. в г. Семипалатинске, ряд., погиб 14.11.1943.

ЕРШОВ Василий Кондратьевич, р. в 1911 в д. Ершово Юсьвинского р-на Пермской обл., ряд. в/ч 35652, погиб 20.11.1943.

ЕСЛОВ Иван Яковлевич, р. в д. Муравлево Курского р-на Курской обл., ряд. в/ч 01047, погиб 18.11.1943.

ЕСЬКОВ Тихон Ефимович, р. в 1919 в д. Курганка Тербунского р-на Липецкой обл., ряд. в/ч 01068, погиб 16.11.1943.

ЕФРЕМОВ Сергей Прокофьевич, р. в Урицком р-не Орловской обл., ряд. 170 сд 42 ск 48 А, погиб 16.11.1943.

ЖГУЛЕВ Сергей Леонтьевич, серж. в/ч 35662, погиб 16.11.1943.

ЖИГАНКОВ Алексей Федорович, р. в Алтайском крае, ряд., погиб 18.11.1943.

ЖИХОРЕВ Леон Фомич, р. в 1904 в г. Гомеле, ряд., погиб 15.11.1943.

ЗАХАРЧЕНКО Иван Иванович, р. в с. Долисичи Суражского р-на Брянской обл., ряд. в/ч 59224, погиб 15.11.1943.

ЗЕМЛЯКОВ Федор Васильевич, р. в 1924 в Колпнянском р-не Орловской обл., ряд., погиб 20.11.1943.

ЗОЛОТУХИН Петр Иванович, ряд., погиб 14.11.1943.

ИВАНОВ Алексей Александрович, р. в Кандалакшском р-не Мурманской обл., ряд. в/ч 35662, погиб 30.11.1943.

ИВАНОВ Дмитрий Яковлевич, р. в г. Ленинграде, мл. серж. в/ч 35662, погиб 19.11.1943.

ИГНАТОВ Василий Свиридович, р. в Курском р-не Курской обл., ряд. в/ч 35662, погиб 19.11.1943.

ИЛЬЮЩЕНКО Петр Карпович, р. в г. Новосибирске, ряд. в/ч 01047, погиб 18.11.1943.

ИСКАНДЕРОВ Зинур Аксенович, ряд. в/ч 55356, погиб 26.12.1943.

КАЗЛОВ Николай Васильевич, р. в Рославльском р-не Смоленской обл., ряд. в/ч 04648, погиб 18.11.1943.

КАМЧАТКИН Владимир Алексеевич, ряд., погиб 16.11.1943.

КАРПЕНКОВ Яков Ильич, ряд. в/ч 35662, погиб 20.11.1943.

КАРТЕЛЕВ Михаил Васильевич, красноармеец, погиб 23.11.1943.

КАШТАН Михаил Иванович, ряд. в/ч 01035, погиб 18.11.1943.

КИРЕЕВ Павел Борисович, р. в Курской обл., ряд., погиб 24.11.1943.

КИРИЧЕНКО Гавриил Борисович, ряд. 170 сд 42 ск 48 А, погиб 15.11.1943.

КЛЮЕВ Иван Семенович, ряд., погиб 19.11.1943.

КЛЮШНИК Василий Дмитриевич, р. в Ново-Санжарском р-не Полтавской обл., капитан, погиб 18.11.1943.

КОВТУН Андрей Иванович, ряд. 170 сд 42 ск 48 А, погиб 15.11.1943.

КОВТУН Ефим Иванович, ряд. 170 сд 42 ск 48 А, погиб 15.11.1943.

КОЛЕНЧЕНКО Иван Сергеевич, р. в с. Шептаки Новгород-Северского р-на Черниговской обл., ряд. в/ч 23961, погиб 15.11.1943.

КОМЯХОВ Анатолий, майор, погиб в 1943.

КОРОБ Федор Иванович, р. в г. Харькове, ефр. в/ч 33836, погиб 18.11.1943.

КОРОБКОВ Дмитрий Александрович, ряд., погиб 18.11.1943.

КОРЯКОВ Степан Никитович, р. в 1909 в г. Перми, ст. лейт. 115 гв. сп, погиб 19.11.1943.

КОСТРИЦКИЙ Олег Мефодьевич, р. в 1919 в г. Киеве, погиб 18.11.1943.

КОЧУБЕЙ Яков Савельевич, р. в 1917, ряд. в/ч 23961, погиб 15.11.1943.

КРЮЧКОВ Василий Петрович, серж. в/ч 35662, погиб 19.11.1943.

КУЗЕРО Павел Малахович, р. в 1907, ряд. 170 сд 42 ск 48 А, погиб 15.11.1943.

КУЗНЕЦОВ Василий Андреевич, р. в Шибекинском р-не Белгородской обл., ряд. 768 ап, умер от ран 15.11.1943.

КУЗНЕЦОВ Иван Федорович, р. в г. Курьевске, ефр. в/ч 01047, погиб 18.11.1943.

КУЛЕВ Алексей Осипович, р. в Вологодской обл., ст. лейт. 88 гв. ап, погиб 19.11.1943.

КУЛЕШ Иван Максимович, р. в 1924, ряд., погиб 18.11.1943.

КУРДИЦКИЙ Иван Тихонович, ряд., погиб 11.11.1943.

КУРЕНКОВ Семен Михайлович, ряд., погиб 14.11.1943.

КУРОЧКИН Кузьма Антонович, ряд. в/ч 49510, погиб 20.11.1943.

КУРТОВ Иван Григорьевич, мл. серж. в/ч 35662, погиб 19.11.1943.

КУТКОВОЙ Филипп Никандрович, ряд. 717 сп 170 сд 42 ск 48 А, погиб 16.11.1943.

ЛАРИН Иван Иванович, р. в г. Льгове, ряд., погиб 30.11.1943.

ЛАРЧЕНКО Иван Максимович, р. в 1917, ряд. 2 гв. кк, погиб 26.11.1943.

ЛАХТИН Михаил Федорович, р. в 1910, ряд. в/ч 02970, погиб 20.11.1943.

ЛЕБЕДЕВ Степан Андреевич, р. в 1907 в Амурской обл., ряд., погиб 19.11.1943.

ЛЕВАШОВ Григорий Иванович, ефр. в/ч 70428, погиб 19.11.1943.

ЛЕПЕНКОВ Филипп Филиппович, ряд., 170 сд 42 ск 48 А, погиб 15.11.1943.

ЛЕШИН Михаил Владимирович, р. в 1900, ряд., умер от ран 2.8.1944.

ЛИСЕНКОВ Иван Никитич, ст. серж. в/ч 01047, погиб 18.11.1943.

ЛИТВИНОВ Федор Павлович, мл. серж. в/ч 57391, погиб 18.11.1943.

ЛИТОВЧЕНКО Иосиф Павлович, р. в 1907 в Новозыбковском р-не Брянской обл., ряд. 170 сд 42 ск 48 А, погиб 15.11.1943.

ЛИЮТАН Александр Иванович, р. в 1920 в г. Новозыбкове Брянской обл., ряд. в/ч 01047.

ЛОПАЙ Иван Иванович, ряд. в/ч 2896, погиб 15.11.1943.

ЛУКАШЕВ Василий Илларионович, р. в 1924 в Калининской обл., серж. 2 гв. кк, умер от ран 10.10.1944.

ЛЫСЕНКО Филипп Сидорович, ряд. 2 гв. кк, погиб 26.11.1943.

МАГАРИН Иван Петрович, серж., погиб 19.11.1943.

МАКАРЕНКО Станислав Игнатьевич, красноармеец 717 сп 170 сд 42 ск 48 А, погиб 16.11.1943.

МАКАРОВЕЦ Яков Федотович, р. в 1900 в г. Кролевец Сумской обл., ряд., погиб 30.11.1943.

МАКСИМЕНКО Федор Степанович, р. в Краснопольском р-не Могилевской обл., ряд. в/ч 21440, погиб 11.12.1943.

МАКСИМИХИН Михаил Иванович, р. в Новгород-Северском р-не Черниговской обл., ряд. в/ч 23961, погиб 15.11.1943.

МАЛЫШЕВ Иван Степанович, мл. серж. в/ч 53663, погиб 16.11.1943.

МАМБЕТЖАНОВ Урналы, р. в 1914, ряд. 170 сд 42 ск 48 А, погиб 15.11.1943.

МАНЦУРОВ Невметулло Бадараж, р. в Москве, мл. серж., погиб 19.11.1943.

МАРИНОВ Василий Прохорович, ряд. 717 сп 170 сд 42 ск 48 А, погиб 16.11.1943.

МАРЬИН Митрофан Яковлевич, ряд., погиб 15.11.1943.

МАРШЕЛОВ Иван Трофимович, р. в Добрушском р-не Гомельской обл., ряд. 170 сд 42 ск 48 А, погиб 15.11.1943.

МЕДВЕДЕВ Петр Иванович, р. в 1904 в Кировской обл., ряд. 717 сп 170 сд 42 ск 48 А, погиб 16.11.1943.

МЕЛЬНИЧЕНКО Александр Савельевич, р. в 1898, ряд. 422 сп 170 сд, погиб 15.11.1943.

МЕРКУЛОВ Иван Митрофанович, ст. серж. в/ч 35669, погиб 14.11.1943.

МИРОШНИК Андрей Федорович, р. в г. Семеновка Черниговской обл., ряд. в/ч 23961, погиб 15.11.1943.

МУРТАЗИНОВ Трофим Семенович, ряд. в/ч 01407, погиб 16.11.1943.

МЫШОВ Василий Михайлович, р. в 1912 в Чувашии, серж. в/ч 33836, погиб 19.11.1943.

НИКОЛАЕВ Павел Андреевич, р. в 1909, серж. 14 гв. кд, погиб 16.11.1943.

НИКОЛАЕНКО Алексей Маркович, р. в 1920 в Новозыбковском р-не Брянской обл., ряд. в/ч 23961, погиб 15.11.1943.

НЕЧИТАЙЛО Дмитрий Яковлевич, ряд. в/ч 13286, погиб 7.6.1944.

НОВИКОВ Виктор Семенович, р. в Саратовской обл., мл. серж. в/ч 01068, погиб 16.11.1943.

НОВИКОВ Игнат Тимофеевич, ряд. в/ч 01068, погиб 16.11.1943.

НУРМАТОВ Халанкул, ряд. в/ч 23961, погиб 15.11.1943.

ОСТРОНОС Митрофан Антонович, р. в 1908 в Нежинском р-не Черниговской обл., ряд., погиб 30.11.1943.

ПАВЛОВ Николай Васильевич, р. в Горьковской обл., ряд. в/ч 35662, погиб 20.11.1943.

ПАВЛЮЧЕНКО Константин Павлович, р. в 1923 в г. Новозыбкове Брянской обл., ряд., погиб 18.11.1943.

ПАНЬКОВ Николай Антонович, ряд., погиб 19.11.1943.

ПАНЮКОВ Прокопий Митрофанович, ряд., погиб 15.11.1943.

ПЕПЕЛЯЕВ Павел Андреевич, серж. в/ч 01035, погиб 18.11.1943.

ПИЛЬЩИКОВ Иван Пантелеевич, р. в 1914 в г. Доброуше Гомельской обл., ряд., погиб 20.11.1943.

ПЛАКСИН Василий Константинович, р. в г. Новогрудке, гв. лейт. в/ч 35662, погиб 19.11. 1943.

ПЛОТНИКОВ Василий Дмитриевич, р. в 1924 в Старооскольском р-не Белгородской обл., ряд. в/ч 01047, погиб 18.11.1943.

ПОБЕДА Игнат Карпович, р. в 1905, серж. в/ч 64018, погиб 16.11.1943.

ПОВОЛОЦКИЙ Иван Дмитриевич, р. в Хоперском р-не Воронежской обл., ряд., погиб 18.11.1943.

ПОДДУБНЫЙ Сергей Ануфриевич, р. в Семеновском р-не Черниговской обл., ряд. в/ч 04648, погиб 18.11.1943.

ПОКИДАЕВ Николай Григорьевич, р. в г. Пензе, ряд. в/ч 20628, погиб 21.11.1943.

ПОЛУБАТОНОВ Алексей Емельянович, ряд., погиб 16.11.1943.

ПОЛХОВ Иван Петрович, ряд. в/ч 04648, погиб 18.11.1943.

ПОПОВ Николай Иванович, ряд., погиб 15.11.1943.

ПОЧЕЧУН Иван Михайлович, ряд. в/ч 59224, погиб 14.11.1943.

ПРИМАКОВ Стефан Алексеевич, р. в Ростовской обл., ряд. в/ч 06715, погиб 12.11.1943.

ПРОХОРОВСКИЙ Семен Иванович, р. в 1905 в Тамбовской обл., ряд. в/ч 35619, погиб 13.11.1943.

ПРОЦЕНКО Макар Иванович, ряд. в/ч 35662, погиб 19.11.1943.

ПРОЦЕНКО Павел Назарович, р. в 1904 в Глуховском р-не Сумской обл., ряд. в/ч 35662, погиб 18.11.1943.

ПУПОК Михаил Васильевич, р. в Семеновском р-не Черниговской обл., ряд. 170 сд 42 ск 48 А, погиб 15.11.1943.

РАКОВ Емельян Антонович, р. в г. Ветка Гомельской обл., ряд. в/ч 01047, погиб 16.11. 1943.

РАСУЛЕВ Умар, р. в г. Ташкенте, старш. 717 сп 170 сд 42 ск 48 А, погиб 17.11.1943.

РЕПИН Николай Степанович, р. в Ливенском р-не Орловской обл., ст. серж. в/ч 35633, погиб 18.11.1943.

РОГОВОЙ Алексей Семенович, ряд. 2 гв. кк, погиб 16.11.1943.

РОЩА Павел Егорович, ряд. 717 сп 170 сд 42 ск 48 А, погиб 16.11.1943.

РУДАКОВ Павел Иванович, ряд., погиб 28.10.1943.

РЫБАКИН Василий Николаевич, р. в 1920 в Турачанском р-не Алтайского края, ст. серж. в/ч 01047, погиб 18.11.1943.

РЫБАКОВ Павел Евгеньевич, р. в Ивановской обл., серж. 88 ап, погиб 22.11.1943.

РЫБАЛКА Максим Егорович, ряд. в/ч 23961, погиб 15.11.1943.

САВОНЬКИН Дмитрий Ермолаевич, ряд., погиб 15.11.1943.

САИДОВ Кабиджан, р. в 1903 в Ленинабадской обл., гв. красноармеец, погиб 20.11.1943.

САМОХИН Алексей Егорович, р. в 1910, ряд., погиб 30.11.1943.

САМОЙЛОВ Иван Дмитриевич, р. в Чувашии, ряд. в/ч 23961, погиб 15.11.1943.

САХОНЕНЬКО Иван Моисеевич, ряд. 2 гв. кк, погиб 16.11.1943.

СВЕТЛИЧНЫЙ Федор Сергеевич, ряд. в/ч 35662, погиб 19.11.1943.

СЕМЕНОВ Федор Николаевич, ряд. в/ч 23961, погиб 15.11.1943.

СИРЕНКО Николай Васильевич, р. в 1924 в г. Путивле Сумской обл., погиб 30.11.1943.

СКИДАН Федос Данилович, ряд. 170 сд 42 ск 48 А, погиб 26.11.1943.

СМИРНОВ Петр Михайлович, серж. в/ч 01047, погиб 16.11.1943.

СМИРНОВ Семен Осипович, р. в Добрушском р-не Гомельской обл., ряд., 717 сп 170 сд 42 ск 48 А, погиб 18.11.1943.

СМИРНОВА Надежда Михайловна, р. в пос. Волга Некаузского р-на Ярославской обл., серж. 2 гв. кк, погибла 16.11.1943.

СНИТКО Григорий Сидорович, р. в Семенов-

ском р-не Черниговской обл., ряд. в/ч 01084, погиб 16.11.1943.

СОКОЛОВ Николай Никифорович, ряд. в/ч 01047, погиб 16.11.1943.

СОМОШЕНКО Степан Афанасьевич, ряд. в/ч 35662, погиб 19.11.1943.

СОПЕНКО Павел Тихонович, ряд. в/ч 24192, погиб 19.1.1944.

СОРОКИН Василий Николаевич, р. в 1924 в г. Кимри Калининской обл., ряд., погиб 30.11. 1943.

СОРОКИН Василий Федорович, ряд. 2 гв. кп, погиб 16.11.1943.

СУХАРНИКОВ Василий Иванович, ст. серж. в/ч 01047, погиб 18.11.1943.

СУХОМЛИНОВ Владимир Васильевич, р. в 1924 в с. Петропавловка Курской обл., ряд., погиб 19.11.1943.

СЫЧ Кузьма Васильевич, ряд. в/ч 59224, погиб 15.11.1943.

ТАЧУН Алексей Прокофьевич, р. в 1924 в Стародубском р-не Брянской обл., ряд., погиб 20.11.1943.

ТВЕРИТИН Илья Максимович, ряд., погиб 20.11.1943.

ТЕРЕХИН Степан Николаевич, ряд. в/ч 45436, погиб 19.11.1943.

ТИМОШЕНКО Василий Харитонович, ряд. в/ч 23961, погиб 19.11.1943.

ТИМОШЕНКО Иван Антонович, р. в с. Шептаки Новгород-Северского р-на Черниговской обл., погиб 15.11.1943.

ТИТОВ Сергей Филиппович, ряд. в/ч 23961, погиб 15.11.1943.

ТИУНОВ Петр Филимонович, р. в 1903, ряд. 170 сд 42 ск 48 А, погиб 15.11.1943.

ТОЛКАЧЕВ Тимофей Сидорович, р. в 1916 в д. Старый Кривец Новозыбковского р-на Брянской обл., ефр. в/ч 01047, погиб 18.11.1943.

ТОРОПЦОВ Семен Иванович, р. в 1910, ряд. в/ч 02249, погиб 24.11.1943.

ТЮХИН Иван Дмитриевич, ряд. в/ч 39922, погиб 19.11.1943.

УМНОВ Алексей Семенович, р. в 1920 в Кузнецком р-не Пензенской обл., ряд., погиб 18.11.1943.

УС Иван Иванович, ряд., погиб 16.11.1943.

УШАКОВ Иван Васильевич, ряд., погиб 20.11.1943.

ФЕДОРОВ Николай Варлампович, ряд. в/ч 23961, погиб 15.11.1943.

ХАЙРУЛЛИН Мирзай Мухаметович, мл. серж. 436 оиптб 399 сд, погиб 18.11.1943.

ХАНДОГИЙ Тихон Иванович, ряд. 422 сп, 170 сд 42 ск 48 А, погиб 15.11.1943.

ХОДАС Василий Григорьевич, р. в 1905 в с. Севки Репкинского р-на Черниговской обл., ряд. в/ч 59224, погиб 15.11.1943.

ХОЛОД Федор Михайлович, р. в 1902 в с. Кузьки Конотопского р-на Сумской обл., ряд., погиб 30.11.1943.

ЦУПИКОВ Андрей Самойлович, р. в 1905 в с. Рогов Новозыбковского р-на Брянской обл., ряд., погиб 15.11.1943.

ЦУПИКОВ Тихон Васильевич, р. в 1907 в с. Рогов Новозыбковского р-на Брянской обл., ряд. 170 сд 42 ск 48 А, погиб 15.11.1943.

ЦЫБА Борис Евстратович, ряд. 2 гв. кк, погиб 16.11.1943.

ЦЫПЛЕНКОВ Василий Иванович, серж. в/ч 01068, погиб 19.11.1943.

ЧАПЛЫГИН Николай Сергеевич, р. в 1924 в г. Харькове, ряд., погиб 15.11.1943.

ЧЕРНОШЕЙ Владимир Сергеевич, р. в 1925 в д. Ровное Речицкого р-на Гомельской обл., красноармеец, умер от ран 4.1.1944 в инфекционном госпитале № 42447.

ЧИКУНОВ Евстафий Феоктистович, р. в 1895, ряд. 717 сп 170 сд 42 ск 48 А, погиб 17.11.1943.

ЧУРКИН Виталий Александрович, лейт. в/ч 53410, погиб 27.11.1943.

ШАЛУПНЯ Антон Петрович, ряд. в/ч 59224, погиб 15.11.1943.

ШАПКИН Семен Иванович, ряд. 170 сд 42 ск 48 А, погиб 18.11.1943.

ШАНГИН Федор Иванович, р. в 1910, серж. 399 сд, погиб 18.11.1943.

ШАПАРЕВ Филипп Яковлевич, ряд. 717 сп 170 сд 42 ск 48 А, погиб 17.11.1943.

ШАТИЛОВ Борис Васильевич, р. в г. Ветка Гомельской обл., ряд. в/ч 01407, погиб 16.11. 1943.

ШАФИКОВ Хамза Низамутдинович, ряд. 717 сп 170 сд 42 ск 48 А, погиб 17.11.1943.

ШЕВЕЛЕВ Петр Федорович, р. в с. Дьяконово Курского р-на Курской обл., ряд. в/ч 01407, погиб 18.11.1943.

ШЕМЕНЦОВ Леонид Васильевич, кап., погиб 10.11.1943.

ШЕПЕЛЕВ Иван Иванович, р. в г. Липецке, ст. лейт. 278 сп, погиб 19.11.1943.

ШЕСТАКОВ Архип Михайлович, ряд. в/ч 01035, погиб 13.11.1943.

ШИНКИН Павел Иванович, ряд. в/ч 64033, погиб 20.11.1943.

ШКАЛИКОВ Борис Васильевич, ст. серж. в/ч 01035, погиб 18.11.1943.

ШМАЛЬКО Василий Леонтьевич, р. в 1924 в с. Панкратовка Святотроицкого р-на Одесской обл., гв. ряд., погиб 19.11.1943.

ШПИНГЕНУР Михаил Зиновьевич, р. в 1914, ефр. в/ч 68503, погиб 20.11.1943.

ЩЕРБАК Григорий Яковлевич, ряд. в/ч 23961, погиб 15.11.1943.

ЮХАЧЕВ Константин Александрович, р. в 1919 в г. Саратове, ефр. в/ч 35619, погиб 14.11.1943.

ЯКОВЛЕВ Сергей Николаевич, р. в г. Москве, серж. 114 сп, погиб 17.11.1943.

В 1964 г. на братской могиле установлен памятник — скульптура воина со склоненным знаменем.

ЗАХОРОНЕНИЕ В ДЕРЕВНЕ СМАГОРИН

АБДУРАХМАНОВ Абдукадыр, р. в 1909, ряд. в/ч 18809, погиб 14.11.1943.

АДОЛИН Алексей Иванович, р. в с. Ляхи Меленковского р-на Владимирской обл., ряд., погиб 19.11.1943.

АКИНОВ Абдурахман, ряд. 1 Донского тк, погиб 14.11.1943.

АКМУРАДОВ Гарос, ряд. 1 Донского тк, погиб 14.11.1943.

АНДРЕЕВ Алексей Михайлович, р. в 1922 в д. Федоровка Михайловского р-на Рязанской обл., ряд., умер от ран 19.11.1943.

АНЦУПОВ Андрей Иванович, ряд. в/ч 15386, погиб 19.11.1943.

АРСЕНЬЕВ Петр Георгиевич, старш. в/ч 41071, погиб 19.11.1943.

АХМАДУЛИН Магдан Фатыхович, ст. серж. 303 сп, умер от ран 19.11.1943.

АХМЕДОВ Мамадали, ряд. 193 Днепровской сд 105 ск 65 А, погиб 14.11.1943.

АХМЕТШИН Сабир Ахметшинович, р. в Башкирии, ряд. в/ч 18809, погиб 14.11.1943.

БАБАЯН Герасим Тигранович, р. в 1911 в г. Баку, ряд., погиб 19.11.1943.

БАБКИН Федор Алексеевич, р. в Рязанской обл., ряд., погиб 19.11.1943.

БАЛАБАНОВ Матвей Григорьевич, р. в 1923 в Тульской обл., ряд. 271 оипд, погиб 19.11.1943.

БАТОВ Иван Александрович, р. в Загорске Московской обл., мл. серж. 89 габр, погиб 20.11.1943.

БЕДОВ Николай Дементьевич, серж., погиб 19.11.1943.

БЕЛОУСОВ Федор Петрович, р. в 1907 в с. Борсуки Тульганского р-на Оренбургской обл., ряд., погиб 19.11.1943.

БИКМУХОМЕТОВ Абдулгани Галямович, ряд. 1 Донского тк, погиб 14.11.1943.

БЛИНОВ Иван Спиридонович, р. в г. Москве, ряд. в/ч 02959, погиб 15.11.1943.

БОНДАРЬ Василий Владимирович, р. в ст. Ольховая Станично-Луганского р-на Луганской обл., лейт. 193 Днепровской сд 105 ск 65 А, погиб 16.11.1943.

БОНДАРЬ Ерофей Михайлович, р. в Черниговской обл., ряд. в/ч 15386, погиб 17.11.1943.

ВОЛОДИН Алексей Иванович, ст. серж., погиб 19.11.1943.

ВШИВКИН Семен Яковлевич, ряд., погиб 16.11.1943.

ГАЛИН Павел Евгеньевич, р. в г. Горьком, лейт. в/ч 30710, погиб 18.11.1943.

ГЕРАСИМЕНКО Иосиф Афанасьевич, р. в 1909 в с. Радвино Щорского р-на Черниговской обл., ряд., погиб 19.11.1943.

ГЛЕБОВИЧ Павел Мартынович, ряд. 89 габр, погиб 19.11.1943.

ГОЖИН Дмитрий Петрович, р. в 1909 на ст. Набережная Липецкой обл., старш., погиб 14.11.1943.

ГОЛОВАЧ Петр Иванович, ряд. в/ч 20658, умер от ран 19.11.1943.

ГОРДЕЕВ Петр Иванович, р. в с. Малахово Тульской обл., ряд. в/ч 16856, погиб 15.11.1943.

ГРОМОВ Серафим Павлович, р. в 1927, ряд. в/ч 41097, погиб 20.11.1943.

ГАМАНУХО Василий Лаврентьевич, ряд. в/ч 15386, погиб 15.11.1943.

ДЕМИН Василий Михайлович, р. в г. Москве, мл. серж. в/ч 56348, погиб 19.11.1943.

ДЕЙНЕКОВ Михаил Дмитриевич, ряд. в/ч 41097, погиб 19.11.1943.

ДОЛМАТОВ Валентин Петрович, лейт., погиб 18.11.1943.

ДОНЧАРОВ Иван Боградович, р. в г. Баку, ряд. в/ч 15386, погиб 17.11.1943.

ДУЛЬНЕВ Иван Андреевич, р. в 1912 в Московской обл., ряд., погиб 17.11.1943.

ДУРИНОВ Михаил Павлович, ряд. в/ч 41097, погиб 20.11.1943.

ЕГОРОВ Николай Борисович, р. в 1914, ряд. 194 Речицкой сд 48 А, погиб 18.11.1943.

ЕРОХИН Николай Александрович, р. в 1925 в Удмуртии, мл. лейт. 193 Днепровской сд 105 ск 65 А, погиб 15.11.1943.

ЖДАНОВ Иван Петрович, ряд. 89 гап, погиб 19.11.1943.

ЗАБОРОВ Иван Алексеевич, мл. серж., погиб 19.11.1943.

ЗАВАЛИ Андрей Дмитриевич, ряд. в/ч 15386, погиб 16.11.1943.

ЗАВАЛЬСКИЙ Антон Мартынович, р. в с. Н. Фастово Погребищенского р-на Винницкой обл., ст. лейт. 194 Речицкой сд 48 А, погиб 10.11.1943.

ЗЕМЛЯКОВ Иван Владимирович, ряд. в/ч 41097, погиб 19.11.1943.

ИВАНИСОВ Иосиф Кузьмич, р. в 1898 в с. Новенькое Ивнянского р-на Белгородской обл., ряд. в/ч 15386, погиб 14.11.1943.

ИВАНОВ Михаил Степанович, ряд. в/ч 41097, погиб 17.11.1943.

ИВАНОВ Николай Васильевич, ряд. 568 сп, погиб 19.11.1943.

ИРАЛЕЕВ Кожагельды, ряд. 193 Днепровской сд 105 ск 65 А, погиб 14.11.1943.

КАЗАНЦЕВ Леонид Иванович, р. в г. Бийске Алтайского края, ряд. в/ч 41097, погиб 17.11. 1943.

КАМИНСКИЙ Александр Лукьянович, р. в 1924 в д. Федоровка Каменского р-на Тамбовской обл., погиб 27.11.1943.

КЛИМАШИН Иван Федорович, ст. серж. 314 ап, погиб 17.11.1943.

КНОРОЗОК Дмитрий Кондратьевич, ряд. 194 Речицкой сд 48 А, погиб 18.11.1943.

КОЗЛОВ Николай Герасимович, р. в 1924 в д. Горностаевка Захаровского р-на Рязанской обл., лейт. 303 сп, погиб 15.11.1943.

КОЛОМЕЙЦЕВ Николай Васильевич, майор в/ч 30710, погиб 15.11.1943.

КОЛОСОВ Филипп Ильич, р. в 1895 в с. Пеньково Маршанского р-на Тамбовской обл., ряд. в/ч 41097, погиб 19.11.1943.

КОМЧЕНКО Василий Петрович, р. в 1913, старш. 1 Донского тк, погиб 14.11.1943.

КОРОТИН Михаил Алексеевич, ряд., погиб 20.11.1943.

КОХАН Антон Григорьевич, ряд. 89 габр, погиб 16.11.1943.

КОШЛАТЫЙ Василий Петрович, р. в 1897, погиб 19.11.1943.

КРАЛЕВ К., красноармеец.

КРАСНОЖЕН Давыд Дмитриевич, ряд. в/ч 15386, погиб 19.11.1943.

КУЗНЕЦОВ Василий Кузьмич, серж., погиб 19.11.1943.

КУЛИКОВ Иван Афанасьевич, ряд. в/ч 41097, погиб 19.11.1943.

КУПИН Федор Трофимович, ст. серж. в/ч 29535, погиб 19.11.1943.

КУРАПОВ Андрей Николаевич, р. в г. Москве, ст. серж. в/ч 41097, погиб 19.11.1943.

ЛЕВАШОВ Николай Иванович, р. в 1900 в с. Сутка Ярославской обл., ряд., погиб 17.11.1943.

ЛЕЛЕКОВ Агамурат, ефр., погиб 14.11.1943.

ЛЕОНОВ Николай Матвеевич, р. в д. Погари Ижевского р-на Рязанской обл., ряд. в/ч 10943, погиб 17.11.1943.

ЛЕОНТЕНКО Иван Федотович, ряд. в/ч 41097, погиб 19.11.1943.

ЛУТАЙ Степан Егорович, р. в 1915 в с. Бондари Конотопского р-на Сумской обл., ряд., погиб 19.11.1943.

ЛУЧИНСКИЙ Илья Николаевич, р. в 1909 в г. Богодуховка Павлоградского р-на Омской обл., ряд. 89 габр, умер от ран 23.11.1943.

ЛЮБИМОВ Исаак Васильевич, ряд. в/ч 41097, погиб 19.11.1943.

МАКАРОВ Александр Андреевич, р. в д. Андриановка Тульской обл., ряд. в/ч 41097, погиб 17.11.1943.

МАКЕЕВ Дмитрий Исаевич, ряд. в/ч 15386, погиб 18.11.1943.

МАЛЫШЕВ Николай Яковлевич, р. в д. Перечудово Владимирской обл., ряд. в/ч 15386, погиб 15.11.1943.

МАРТЫНОВ Михаил Иванович, ряд. 194 Речицкой сд 48 А, погиб 18.11.1943.

МЕДВЕДЕВ Николай Федорович, р. в 1908 в Ростовской обл., ряд., погиб 1.12.1943.

МЕЛЬНИК Артем Минаевич, серж., погиб 15.11.1943.

МОИСЕЕВ Михаил Васильевич, р. в 1904 в Саратовской обл., серж. в/ч 15386, погиб 18.11.1943.

МОРИСАЙ Дмитрий Свиридович, ряд. в/ч 15386, погиб 5.11.1943.

МОРОЗ Андрей Михайлович, р. в 1907 в Сумской обл., ряд. 194 Речицкой сд 48 А, погиб 17.11.1943.

МОРОЗОВ Павел Григорьевич, р. в с. Кошелево Орловской обл., ряд. 271 опд, погиб 19.11. 1943.

МЯСНИКОВ Василий Андреевич, р. в с. Сунеево Горьковской обл., мл. лейт. 303 сп, погиб 15.11.1943.

МЯСНИКОВ Лев Николаевич, р. в г. Уфа, ряд. 1 Донского тк, погиб 15.11.1943.

НАЗИН Федор Иванович, р. в 1923 в г. Москве, ряд. в/ч 41097, погиб 19.11.1943.

НЕБОГАТКИН Сергей Ефимович, серж. 1 Донского тк, погиб 15.11.1943.

НЕПРЯХИН Павел Васильевич, р. в г. Баку, ряд. в/ч 41097, погиб 20.11.1943.

НОВИЧИХИН Алексей Иванович, ряд. в/ч 15386, погиб 17.11.1943.

ОБУХОВ Александр Васильевич, мл. лейт. в/ч 47655, погиб 14.11.1943.

ОСЕЛЕДЕЦ Иван Гаврилович, ряд. 194 Речицкой сд 48 А, погиб 21.11.1943.

ОШУРКО Савелий Трофимович, ряд. в/ч 41097, погиб 18.11.1943.

ПАВЛОВ Дмитрий Васильевич, р. в с. Курино Липецкой обл., мл. серж. 1 Донского тк, погиб 14.11.1943.

ПАНТЕЛЕЕВ Петр Федорович, р. в Пензенской обл., лейт. в/ч 18809, погиб 14.11.1943.

ПАТОВ Алексей Николаевич, ряд. 314 ап, погиб 20.11.1943.

ПЕРЕБЕЙНОС Григорий Николаевич, ряд. в/ч 35710, погиб 15.11.1943.

ПОЛТАЕВ Мамед, р. в 1915 в Татарии, ряд., погиб 15.11.1943.

ПОЛОЕКТОВ Дмитрий Михайлович, р. в 1923 в д. Новоселки Коломенского р-на Московской обл., серж. в/ч 15386, погиб 15.11.1943.

ПОЛЯКОВ Николай Семенович, ефр. в/ч 348, погиб 19.11.1943.

ПОНОМАРЕВ Тихон Арсентьевич, серж., погиб 19.11.1943.

ПРАЛЬКИН Михаил Иванович, ряд. в/ч 30632, погиб 24.11.1943.

ПРОТАСОВ Яков Кузьмич, р. в с. Петраково Муромского р-на Владимирской обл., ряд. 89 г ап, погиб 19.11.1943.

ПРИХОДЬКО Николай Сергеевич, р. в 1922, ряд., погиб 15.11.1943.

РАДВИЛОВ Василий Иванович, р. в 1902 в Курской обл., ряд., погиб 14.11.1943.

РАКОЕД Иван Сергеевич, ряд. 194 Речицкой сд, погиб 19.11.1943.

РЕЧКИН Василий Михайлович, р. в 1904 в г. Душанбе, серж., погиб 14.11.1943.

РОГАЧЕВ Василий Яковлевич, р. в г. Москве, кап., ком. эскадрона 16 гв. кд, погиб 13.11.1943.

РОЖДЕСТВЕНСКИЙ Степан Иванович, ряд. в/ч 23961, погиб 24.11.1943.

РУДОМЕТОВ Михаил Сергеевич, ряд. 89 габр, погиб 16.11.1943.

РУСАНОВ Иван Митрофанович, р. в г. Шигри Курской обл., ряд. в/ч 15386, погиб 19.11.1943.

РЫЖИХ Петр Романович, р. в Курской обл., ряд., погиб 18.11.1943.

РЫНДИН Николай Филиппович, ряд. в/ч 41097, погиб 20.11.1943.

РЫКОВ Иван Григорьевич, р. в 1907, ряд. п/п 02836, погиб 22.10.1943.

РЯЗАНОВ Александр Васильевич, ряд., погиб 19.11.1943.

САВОСЬКО Максим Лукич, ряд. 193 Днепровской сд 105 ск 65 А, погиб 14.11.1943.

САФИН Гафиф Сафонович, ряд. 1 Донского так, погиб 14.11.1943.

СЕМЫКИН Александр Михайлович, р. в с. Ново-Пустыново Краснощекинского р-на Алтайского края, ряд., погиб 15.11.1943.

СЕРГИЕНКО Григорий Филиппович, ряд. в/ч 15386, погиб 16.11.1943.

СИВКОВ Михаил Васильевич, ст. серж. в/ч 41078, погиб 19.11.1943.

СИДОРЕНКО Гавриил Никодимович, р. в г. Бийске Алтайского края, ряд. в/ч 02346, погиб 27.11.1943.

СИЛКИНА Александра Ивановна, р. в г. Камышине Волгоградской обл., ряд., погибла 18.11.1943.

СКОТНИКОВ Иван Григорьевич, ряд., погиб 20.11.1943.

СЛОБОДЧИКОВ Михаил Александрович, р. в с. Бидки Сузенского р-на Новосибирской обл., ряд. в/ч 02346, погиб 17.11.1943.

СОБОЛЕВ Афанасий Владимирович, серж. в/ч 15386, погиб 16.11.1943.

СТРАШНЫЙ Иван Иванович, ряд. 194 Речицкой сд 48 А, погиб 19.11.1943.

СУВОРОВ Алексей Георгиевич, лейт. в/ч 02959, погиб 15.11.1943.

СУГРОБОВ Степан Яковлевич, ряд. в/ч 29985, погиб 18.11.1943.

ТАНЧЕВ Василий Александрович, ряд. 149 сд, погиб 19.11.1943.

ТАРАСОВ Яков Иванович, серж. 1 Донского тк, погиб 14.11.1943.

ТРЕТЬЯКОВ Семен Андреевич, р. в д. Виниково Курского р-на Курской обл., погиб 14.11.1943.

ТРОШИН Константин Георгиевич, мл. лейт., погиб 19.11.1943.

ТУРАЕВ Хайдар, ряд. 1 Донского тк, погиб 14.11.1943.

ТУРЧЕНКО Антон Петрович, серж. 106 сд, погиб 21.11.1943.

УРАЗОВ Антайбай, ряд. 1 Донского тк, погиб 15.11.1943.

ФИДЛОН Борис Маркович, ст. лейт., погиб 19.11.1943.

ФИМОГЕНОВ Михаил Иванович, старш. в/ч 15336, погиб 15.11.1943.

ФИРСОВ Михаил Петрович, ст. лейт. в/ч 20693, погиб 16.11.1943.

ФОМИН Николай Петрович, р. в 1919, ефр., погиб 19.11.1943.

ХАБИБРАХМАНОВ Хан Хабибрахманович, лейт. 1 Донского тк, погиб 14.11.1943.

ХАДЖАМОВ Рахман, р. в 1914 в Самаркандской обл., ряд. в/ч 54245, погиб 18.11.1943.

ХАРИН Иван Никифорович, р. в 1918 в д. Адамовка Курской обл., ряд., погиб 19.11.1943.

ХУДАЙНАЗАРОВ Хадайкулы, р. в 1911, ряд. в/ч 11622, погиб 14.11.1943.

ХОМИНИЧ Кирилл Ефимович, ряд. 194 Речицкой сд, погиб 16.11.1943.

ЦАПКИН Алексей Григорьевич, р. в г. Пушкино Московской обл., ефр. 814 ап, погиб 19.11.1943.

ЦЫТ Михаил Максимович, ряд. 1389 сп, погиб 15.11.1943.

ЧЕПУРНОЙ Степан Федорович, ряд., погиб 18.11.1943.

ЧЕТВЕРИКОВ Семен Иванович, ряд. в/ч 41097, погиб 19.11.1943.

ЧУКАВИН Даниил Кузьмич, р. в 1892, ряд. 1410 сб, погиб 16.5.1944.

ШАТОХИН Иван Васильевич, р. в 1925 в с. Пристень Белгородской обл., ряд., погиб 15.11.1943.

ШАХМАТОВ Александр Дмитриевич, р. в с. Шахматовка Бузулукского р-на Оренбургской обл., ряд. в/ч 41097, погиб 19.2.1943.

ШАПИН Евгений Михайлович, р. в 1911, ряд., погиб 18.11.1943.

ШЕВКОВЫЙ Александр Лаврентьевич, ряд. в/ч 15386, погиб 15.11.1943.

ШИЛОВ Тимофей Иванович, ряд., погиб 19.11.1943.

ШКАРУПА Петр Варфаламеевич, ряд. 194 Речицкой сд 48 А, погиб 18.11.1943.

ШМАКОВ Афанасий Павлович, серж., погиб 19.11.1943.

ШМИДКИН Евгений Петрович, р. в 1908 в г. Москве, ряд., погиб 19.11.1943.

ШУЛЬЖЕНКО Дмитрий Иванович, ряд. в/ч 18809, погиб 14.11.1943.

ЮМАТОВ Андрей Архипович, р. в 1924, погиб 19.11.1943.

ЮРКОВ Георгий Владимирович, р. в г. Вышний Волочек Калининской обл., кап. в/ч 30710, умер от ран 18.11.1943.

ЮШКОВ Варфаламей Артемович, ряд. в/ч 02959, погиб 15.11.1943.

ЯРИНА Петр Корнеевич, р. в 1899, ряд., погиб 19.11.1943.

ЯЧМЕНЕВ Геннадий Борисович, р. в г. Астрахани, ряд. 1 Донского тк, погиб 14.11.1943.

В 1964 г. на братской могиле установлен памятник — скульптура воина со склоненным знаменем.

СВИРИДОВИЧСКИЙ СЕЛЬСОВЕТ

ЗАХОРОНЕНИЕ В ДЕРЕВНЕ ВИШНЕВКА

АБИКУЛОВ Серикбай, ряд. в/ч 47655, погиб 14.11.1943.

АГАФОНОВ Григорий Максимович, р. в 1907, ряд. 321 арм. инжб, погиб 16.11.1943.

АКСЕНОВСКИЙ Алексей Васильевич, р. в 1898, ряд., умер от ран 7.12.1943.

АНАНКА Дмитрий Петрович, р. в 1898, ряд., погиб 1.12.1943.

АНДРЕЕВ Иван Михайлович, р. в 1909, ряд. 747 сп 172 Павлоградской сд, умер от ран 26.11.1943.

АНДРИЕНКО Павел Яковлевич, ряд. в/ч 07025, погиб 14.11.1943.

АРЗУМАНЯН Виктор Мордиеевич, кап. в/ч 33838, погиб 13.11.1943.

АРТЕМОВ Никита Васильевич, ряд., умер от ран 21.11.1943.

АСТАХОВ Иван Иванович, ряд. в/ч 23961, погиб 22.11.1943.

АХМАТОВ Халимат, р. в 1918, ряд., погиб 24.11.1943.

АХМЕДВАЛИЕВ Мингали Ахмедвалиевич, р. в 1903, ряд. 130 гв. сп 48 гв. сд 18 ск 65 А, погиб 12.11.1943.

АШИХМИН Иван Афанасьевич, ряд., погиб 27.12.1943.

БАЗЫЛЕВСКИЙ Владимир Брониславович, р. в 1916, ст. лейт. 77 об химзащиты, погиб 24.1.1944.

БАРАНОВ Анатолий Иосифович, ряд. 1 гв. мотсб, умер от ран 20.11.1943.

БАТУРИН Карп Владимирович, р. в 1898, ряд., погиб 20.11.1943.

БЕСПАЛЫЙ Дмитрий Павлович, ряд. 479 сп, умер от ран 21.11.1943 в медсанбате № 226.

БИЯКОВ Виктор Кузьмич, р. в 1925, ряд., погиб 24.11.1943.

БЛАКИТНЫЙ Василий Лаврентьевич, р. в 1926, ряд., погиб 18.11.1943.

БОГАТЫРЕВ Иван Павлович, р. в 1921, ряд. в/ч 33383, умер от ран 28.11.1943.

БОДРУХИН Федор Дмитриевич, ефр. в/ч 73795, погиб 19.11.1943.

БОРИСЕНКО Владимир Федорович, ряд. 1023 сп, погиб 25.11.1943.

БОЙКО Кузьма Митрофанович, р. в 1910, ряд., умер от ран 13.11.1943.

БРУЙ Михаил Михайлович, ряд. в/ч 31747, погиб 14.11.1943.

БУДАНЦЕВ Степан Петрович, ряд. в/ч 56349, умер от ран 20.11.1943.

БУЛЬТИК Алексей Митрофанович, р. в 1908, ряд., погиб 17.12.1943.

БУНАКОВ Александр Егорович, ряд. 387 сд, погиб 18.11.1943.

БУЧЕНКОВ Николай Николаевич, серж. в/ч 41010, погиб 18.11.1943.

БЫЧЕК Павел, ряд., погиб 26.11.1943.

ВАРГЕТОВ Филипп Михайлович, ряд. 717 сп 170 сд 42 ск 48 А, погиб 13.11.1943.

ВАСИЛЬЕВ Владимир Георгиевич, р. в 1922, ст. серж., умер от ран 20.11.1943.

ВЕРЕМЕЕНКО Иван Иванович, ряд. 193 Днсд 105 ск 65 А, погиб 14.11.1943.

ВЕРЕЩАГИН Федор Алексеевич, р. в 1922, ряд. в/ч 56349, умер от ран 21.11.1943.

ВЕРИМЕЙ Николай Павлович, ряд. в/ч 56349, умер от ран 21.11.1943.

ВЕЙДЕМАН Арнольд Антонович, ряд. 170 сд 42 ск 48 А, погиб 11.11.1943.

ВЛАДИМИРОВ Григорий Васильевич, р. в 1897, ряд. 193 Днсд 105 ск 65 А, погиб 14.11.1943.

ВОЛКОВ Владимир Александрович, р. в 1925, погиб 11.1943.

ВОРОНЦОВ Николай Сергеевич, ряд., умер от ран 19.11.1943.

ВОРСИН Иван Федорович, р. в 1926, ряд. в/ч 08888, погиб 14.11.1943.

ГАРУСОВ Владимир Иванович, ряд. в/ч 39383, умер от ран 1.11.1943.

ГЕРАСИМЕНКО Сидор Акимович, ряд. 237 сп, умер от ран 20.11.1943.

ГОБЕНКО Михаил Матвеевич, серж., помком взвода 479 сп, умер от ран 22.12.1943.

ГОЛИНЕНКО Михаил Поликарпович, ряд. в/ч 18105, погиб 13.11.1943.

ГОЛЯНОВ Виктор Кузьмич, р. в 1921, ряд. в/ч 39383, умер от ран 24.11.1943.

ГРИБКОВ Иван Матвеевич, р. в 1908, серж., погиб 20.11.1943.

ГРИГОРЬЕВ Владимир Иванович, ряд. в/ч 47655, погиб 14.11.1943.

ГРИЩЕНКО Петр Павлович, р. в 1897, ряд. в/ч 39383, погиб 28.11.1943.

ГУРОВ Алексей Иванович, р. в 1913, лейт., погиб 20.11.1943.

ДАНЬКОВ Иван Александрович, ряд. в/ч 47655, погиб 14.11.1943.

ДЕГТЯРЕВ Иван Харитонович, р. в 1923, ряд., погиб 20.11.1943.

ДМУХ Макар Афанасьевич, р. в 1906, ряд. 747 сп 172 Павлоградской осд, умер от ран 27.11.1943.

ДОВБИШ Иван Петрович, р. в 1916, серж. 314 сп, умер от ран 29.11.1943.

ДОДОНОВ Павел Яковлевич, мл. лейт. в/ч 47655, погиб 14.11.1943.

ДОЛБИН Роман Агафонович, р. в 1900, ряд. 194 Речицкой сд 48 А, погиб 19.11.1944.

ДОРОФЕЕВ Алексей Алексеевич, р. в 1915, ряд. 321 арминжб, погиб 16.11.1943.

ДОСТУКАНОВ Жакин, красноармеец 479 сп, умер от ран 22.12.1943 в медсанбате № 226.

ДОЦЕНКО, красноармеец, умер от ран 13.12.1943 в полевом госпитале № 713.

ДРОЗДОВ Федор Александрович, р. в 1906, ст. лейт. 1348 сп 399 сд 42 ск 48 А, погиб 16.11.1943.

ДУПЛИК Александр Афанасьевич, красноармеец 149 Новоград-Волынской сд, умер от ран 22.12.1943 в медсанбате № 226.

ЕВЕНКО Михаил Григорьевич, р. в 1925, ряд. в/ч 39383, умер от ран 25.12.1943.

ЕФИМЦЕВ Михаил Петрович, р. в 1914, мл. серж., умер от ран 18.12.1943.

ЕХНО Федор Григорьевич, ряд. 109 сп 74 сд 65 А, погиб 14.11.1943.

ЖАВОРОНКОВ Михаил Павлович, р. в 1917, ряд., погиб 18.11.1943.

ЖАРЕХИН Николай Ефремович, р. в 1924, серж., погиб 11.12.1943.

ЖЕЛЕЗНЯК Никита Яковлевич, р. в 1905, ряд. в/ч 39383, умер от ран 1.12.1943.

ЗВАЛИНСКИЙ Иван Федорович, р. в 1911, ряд. 194 Речицкой сд 48 А, погиб 19.11.1943.

ЗУБРОВ Максим Степанович, р. в 1901, ряд., погиб 26.11.1943.

ЗУЕК Тимофей Егорович, ряд. в/ч 53440, погиб 18.11.1943.

ИВАНИЦКИЙ Антон Акимович, ряд. в/ч 33838, погиб 13.11.1943.

ИВАНЕНКО Иван Прохорович, ряд. в/ч 53440, погиб 18.11.1943.

ИВАНОВ Василий Христофорович, р. в 1907, ряд. 114 сп, погиб 14.11.1943.

ИВАНОВ Митрофан Иванович, р. в 1924, серж., погиб 11.12.1943.

ИВАНОВ Яков Иванович, р. в 1900, ряд. 747 сп 172 Павлоградской осд, умер от ран 16.11.1943.

ИСТОМИН Фадей Кузьмич, мл. серж. 73 сд 53 ск 48 А, погиб 11.11.1943.

КАГАН Михаил Алексеевич, ряд. в/ч 47655, погиб 14.11.1943.

КАДОХОВ Заур Харитонович, р. в 1918 в Северной Осетии, серж., умер от ран 24.11.1943.

КАЛИНИЧЕНКО Терентий Андреевич, р. в 1902, ряд. 338 сп, умер от ран 2.12.1943.

КАЛМЫКОВ Николай Васильевич, р. в 1925, ряд. 278 сп, умер от ран 22.11.1943 в медсанбате № 517.

КАМЫНИН Александр Васильевич, р. в 1925, ряд. 747 сп 172 Павлоградской осд, умер от ран 24.11.1943.

КАРАБАНОВ Николай Николаевич, р. в 1921, ст. лейт. в/ч 33838, погиб 13.11.1943.

КАРАКОЗОВ Николай Иванович, р. в 1924, лейт., погиб 29.12.1943.

КАТУНИН Андрей Иванович, р. в 1924, ряд., погиб 23.11.1943.

КАЧАЛОВ Илларион Семенович, ряд. 1023 сп, погиб 19.11.1943.

КАШИНА Полина Матвеевна, р. в 1922, ряд. в/ч 39383, умерла от ран 29.11.1943.

КИРИЧЕНКО Семен Андреевич, серж. в/ч 92146, погиб 1.1.1944.

КИРЯНОВ Василий Евтихеевич, р. в 1908, ряд. в/ч 39982, погиб 17.11.1943.

КИСЕЛЕВ Сергей Степанович, р. в 1923, серж., погиб 27.11.1943.

КИРИЧЕНКО Григорий Федорович, р. в 1899, ряд., погиб 7.12.1943.

КОЗЛИТИН Степан Петрович, красноармеец, артил. 271 оипд, умер от ран 20.11.1943.

КОНДРАТЬЕВ Иван Матвеевич, р. в 1900, ряд. 193 Днсд 105 ск 65 А, погиб 14.11.1943.

КОНДРАТЬЕВ Николай Петрович, р. в 1905, ряд. в/ч 14359, погиб 20.11.1943.

КОНЕВ Андрей Тимофеевич, мл. серж. в/ч 23961, погиб 27.11.1943.

КОНОПЛИН Георгий Филиппович, ряд. 109 сп 74 сд 65 А, погиб 14.11.1943.

КОРЖОВ Яков Павлович, ряд. 717 сп 170 сд 42 ск 48 А, погиб 16.11.1943.

КОСТРУШИН Яков Григорьевич, р. в 1903, серж. 511 омотб 399 сд, умер от ран 24.11.1943.

КОСТЮЧЕНКО Иван Васильевич, р. в 1922, погиб 15.11.1943.

КОСТЮЧЕНКО Савва Родионович, ст. серж. 226 омедсанб, умер от ран 20.11.1943.

КОТЛОБАЙ Иван Иванович, ряд. в/ч 53 440, погиб 18.11.1943.

КОЦУР Григорий Иванович, р. в 1914, лейт. 17 тбр, погиб 12.11.1943.

КОЧЕГАРОВ Василий Михайлович, р. в 1910, техн.-интенд. 1 ранга 1447 сп, умер от ран 28.11.1943.

КОЧЕРГИН Александр Иванович, серж., комотд. 314 ап, умер от ран 19.11.1943.

КРАСИЛЬНИКОВ Василий Максимович, р. в 1909, ряд. в/ч 39982, погиб 19.11.1943.

КРЕПКИЙ Павел Михайлович, р. в 1924, ряд., погиб 16.11.1943.

КРИВЕНКОВ Дмитрий Максимович, р. в 1917, ряд. 194 Речицкой сд 48 А, погиб 19.11.1943.

КРУГЛОВ Савелий Иванович, ст. серж. 307 сд, погиб 15.11.1943.

КРУТИХИН Иван Семенович, р. в 1922, погиб 7.12.1943.

КРЫЛОВ Антоний Степанович, погиб 15.11. 1943.

КУДЕЛИН Константин Александрович, р. в 1920, ряд., погиб 17.11.1943.

КУДРЯВЦЕВ Алексей Андреевич, р. в 1901, ряд. 60 кп, умер от ран 7.12.1943.

КУДРЯВЦЕВ Вениамин Максимович, ст. лейт. 194 Речицкой сд 48 А, погиб 12.11.1943.

КУЖЕНБЕТОВ Сахбай Нурметович, ряд. 1 Донского тк, погиб 14.11.1943.

КУЧКИНОВ Аман, р. в 1913, ряд. 989 сп, умер от ран 29.12.1943.

ЛАНИН Николай Акимович, р. в 1904, ряд., погиб 23.11.1943.

ЛЕМЕШЬ Павел Дмитриевич, р. в 1914, лейт. в/ч 18 907, погиб 13.11.1943.

ЛЕОНЕНКО Андрей Степанович, ряд. 256 сп, умер от ран 24.11.1943 в полевом госпитале № 713.

ЛЕОНОВ Иван Игнатьевич, р. в 1906 в с. Крывин Хмельницкой обл., кап. 895 сп.

ЛИХОЛИТ Кузьма Никитович, р. в 1918, лейт. 170 сд 42 ск 48 А, погиб 25.11.1943.

ЛИФИНЦЕВ Федор Никитович, р. в 1923, ряд. в/ч 47655, погиб 14.11.1943.

ЛОБКОВ Валентин Егорович, р. в 1925 в Тамбовской обл., погиб 13.11.1943.

ЛОЗОВОЙ Василий Николаевич, ефр., погиб 13.11.1943.

ЛУКИН Дмитрий Степанович, ряд. 1023 сп, погиб 17.11.1943.

ЛУПКА Петр Григорьевич, р. в 1903 в с. Атюша Черниговской обл., ряд. 747 сп 172 Павлоградской сд, погиб 26.11.1943.

ЛЫЖАНКОВ Гавриил Петрович, ряд. 193 Дн сд 105 ск 65 А, погиб 14.11.1943.

ЛЫСЕНКОВ Дмитрий Фомич, ряд. в/ч 56349, умер от ран 22.11.1943.

ЛЮБЧЕНКО Александр Дмитриевич, р. в с. Антоновичи, ряд. в/ч 31747, погиб 14.11.1943.

ЛЮМКИС Леонтий Соломонович, ряд. 1 Донского тк, погиб 13.11.1943.

ЛЯШЕВСКИЙ Василий Степанович, р. в 1913 в Херсонской обл., погиб 14.11.1943.

МАКСУМОВ Абдулла, серж. в/ч 08990, погиб 16.11.1943.

МАЛЬКОВ Дмитрий Иванович, ряд. 193 Днсд 105 ск 65 А, погиб 12.11.1943.

МАЛЮТА Степан Иванович, р. в 1911, ряд. в/ч 39383, умер от ран 16.12.1943.

МАРОКО Федор Егорович, р. в 1901, ряд., умер от ран 17.11.1943.

МАЙСЮК Иван Кузьмич, ряд. в/ч 31747, погиб 14.11.1943.

МАТВЕЕВ Виктор Алексеевич, р. в 1922 в Чувашии, погиб 28.11.1943.

МЕДВЕДЕВ Владимир Емельянович, р. в г. Ташкенте, ряд., погиб 27.11.1943.

МИГДА Савва Петрович, р. в 1910, ряд., погиб 14.11.1943.

МИГУН Алексей Кириллович, ряд. 193 Днсд 105 ск 65 А, погиб 12.11.1943.

МИЛЮТИН Иван Иванович, ряд., погиб 18.11.1943.

МИТЕРИН Тимофей Константинович, ряд. в/ч 53440, погиб 18.11.1943.

МИХМЕДЖАЕВ Рамтиян, р. в 1902, ряд., погиб 29.11.1943.

МИХОЛАП Семен Осипович, ряд. в/ч 23961, погиб 19.11.1943.

МИХЕЕВ Михаил Егорович, ряд. в/ч 23961, умер от ран 11.12.1943.

МОРОЗ Павел Захарович, ряд. в/ч 02959, умер от ран 24.11.1943.

МОРОЗОВ Митрофан Денисович, р. в 1907 в Сумской обл., ряд. в/ч 39383, умер от ран 3.12.1943.

МИТРОНИЧЕВ Георгий Дмитриевич, р. в 1919 в г. Злынка Брянской обл., ряд. в/ч 04778.

МУКАШИН Емен, ряд., погиб 25.11.1943.

МУХОМЕДЗИНОВ Симух, р. в 1924, ряд., умер от ран 18.12.1943.

НЕВОЛИН Гавриил Алексеевич, р. в 1903 в Челябинской обл., ряд. 115 сп, погиб 6.12.1943.

НЕЧИПОРЕНКО Иван Филиппович, р. в 1905 в Черниговской обл., умер от ран 1.12.1943.

НОВИКОВ Андрей Иванович, р. в 1904 в г. Рязани, умер от ран 3.12.1943.

НОВИКОВ Николай Николаевич, р. в 1923 в Курской обл., погиб 25.11.1943.

НОВИКОВ Степан Никитович, ряд. в/ч 23961, погиб 23.11.1943.

ОБРУЧ Григорий Пинович, р. в 1904, ряд. 115 сп, умер от ран 1.12.1943.

ОГЛОБЛИН Борис Никитич, р. в 1919 в Новозыбковском р-не Брянской обл., ряд., умер от ран 21.11.1943.

ОНИСЕЧКО Иван Ефимович, р. в с. Казацкое Бобровицкого р-на Черниговской обл., ряд., погиб 12.11.1943.

ПАВЛЕНКО Михаил Родионович, р. в 1901 в Семеновском р-не Черниговской обл., ряд. в/ч 39383, погиб 10.12.1943.

ПАНЧЕНКО Терентий Демидович, ряд. в/ч 56349, умер от ран 19.11.1943.

ПЕРДИЗНОВ Василий Федорович, ряд. 717 сп 170 сд 42 ск 48 А, умер от ран 19.10.1943 в медсанбате № 154.

ПЕРЕГУДОВ Василий Тихонович, лейт. в/ч 47655, погиб 14.11.1943.

ПИВОВАРОВ Федор Тихонович, ряд. в/ч 31779, погиб 13.11.1943.

ПЛОТНИКОВ Павел Иванович, мл. серж., погиб 21.10.1943.

ПОВОРОВ Андрей Васильевич, ст. серж., погиб 18.11.1943.

ПОВЖИК Иван Григорьевич, р. в 1911 в с. Бров Куликовского р-на Черниговской обл., ряд. 747 сп 172 Павлоградской осд, умер от ран 16.12.1943.

ПОЗДНЯКОВ Владимир Матвеевич, р. в 1899, погиб 13.11.1943.

ПОЛЮХОВ Василий Александрович, р. в 1912 в пос. Орыто Свердловской обл., ряд., умер от ран 26.11.1943.

ПОЛЯКОВ Иван Иванович, р. в с. Плотово Конышевского р-на Курской обл., ряд. 2 гв. кк, умер от ран 19.11.1943.

ПОНОМАРЕВ Федор Иванович, р. в 1924, ряд., умер от ран 30.11.1943.

ПОПЕЛЫШКО Тимофей Прокофьевич, ряд., погиб 20.11.1943.

ПОТАПОВ Иосиф Павлович, серж., погиб 14.11.1943.

ПРИВАЛОВ Петр Васильевич, р. в 1924 в Новозыбковском р-не Брянской обл., ряд., погиб 17.11.1943.

ПРИСТУПКО Ефим Федорович, р. в 1902, ряд. 388 сп, умер от ран 29.11.1943.

ПУСТОВОЙТОВ Петр Борисович, р. в 1903 в г. Новозыбкове Брянской обл., ряд. в/ч 39982, погиб 19.11.1943.

РАХМАТЬЯНОВ Рамтиян, ряд., умер от ран 29.11.1943.

РОДИН Геннадий Григорьевич, р. в 1925 в с. Кондраша Солодчинского р-на Волгоградской обл., ряд., погиб 12.11.1943.

РОДНЕНОК Иван Петрович, р. в 1909, ряд., погиб 17.11.1943.

РОМАНОВ Филипп Филиппович, ряд. 1023 сп, погиб 17.11.1943.

САВИКОВ Иван Александрович, р. в 1902, лейт., умер от ран 13.12.1943.

САХАТОВ Берды, р. в 1906 в Татарии, мл. серж. в/ч 39383.

САЧЕК Антон Ефимович, р. в 1900, ряд., умер от ран 10.12.1943.

СЕМЕНОВ Николай Иванович, р. в с. Н.-Караси Чебаркульского р-на Челябинской обл., ряд. 14 мотсд, погиб 17.11.1943.

СЕМЕРИКОВ Анатолий Иванович, р. в 1904, ст. лейт. в/ч 68463, погиб 18.11.1943.

СЕРГЕЕНКО Илья Тихонович, ряд. 193 Дн сд 105 ск 65 А, погиб 14.11.1943.

СЕРДЮК Борис Лукич, р. в 1907, ст. серж. 194 сп 162 сд, умер от ран 15.11.1943.

СИГАЛАЕВ Григорий Дмитриевич, ряд. в/ч 56349, умер от ран 20.11.1943.

СИМОНЕНКО Афанасий Алексеевич, ряд. в/ч 56286, умер от ран 24.11.1943.

СИРОТИН Константин Андреевич, р. в 1902, ряд., погиб 30.11.1943.

СКРИПКИН Матвей Парамонович, р. в 1903, ряд., погиб 30.11.1943.

СЛЯДНЕВ Василий Федорович, серж. в/ч 59224, погиб 14.11.1943.

СМИРНОВ Павел Павлович, ряд. в/ч 56349, погиб 20.11.1943.

СМУРЫГИН Иван Михайлович, ряд. 1023 сп, погиб 19.11.1943.

СОВА Яков Кузьмич, р. в 1910, ряд. в/ч 39383, умер от ран 24.11.1943.

СОЛАРЕВ Максим Степанович, р. в 1899 в с. Гудово Глуховского р-на Сумской обл., ряд. в/ч 39383, погиб 8.11.1943.

СОЛОВЬЕВ Прокофий Филиппович, р. в 1909, умер от ран 29.11.1943.

СОЛОЙДАК Алексей Факиевич, р. в 1907 в д. Грушевка Ново-Михайловского р-на Днепропетровской обл., ряд., погиб 4.12.1943.

СОСКОВ Климентий Андреевич, ряд., погиб 29.10.1943.

СТАФЕЕВ Георгий Андреевич, ст. лейт. в/ч 25477, погиб 16.12.1943.

СТЕПАНЮК Евгений Иванович, р. в 1914, ряд., погиб 27.12.1943.

СТОЛЬСКИЙ Сергей Иванович, р. в 1908, ряд. 115 тбр, умер от ран 27.11.1943.

СТОРОЖЕВ Николай Яковлевич, р. в 1915, ряд. в/ч 39982, погиб 19.11.1943.

СТРЕЛКОВ Борис Васильевич, р. в 1909, серж. 969 сп, погиб 7.12.1943.

СУБРАТОВ Иван Павлович, р. в 1911, ряд., погиб 20.11.1943.

СУРУРОВ Тагор Сабирович, р. в 1902, ряд., погиб 24.11.1943.

СУХОМЛИН Михаил Григорьевич, р. в 1924, ряд., погиб 24.12.1943.

СЫЧЕВ Василий Яковлевич, р. в 1908, ряд., погиб 22.11.1943.

ТАКСИКОВ Павел Григорьевич, р. в 1925, ряд. 1 гв. мотсбр, погиб 12.11.1943.

ТАПИЛИН Владимир Иванович, ряд., умер от ран 22.11.1943.

ТОРГУНАКОВА Екатерина Федоровна, ефр. 194 Речицкой сд 48 А, погибла 21.11.1943.

ТУПИЦА Николай Николаевич, р. в с. Антоновичи Черниговской обл., ряд. в/ч 31747, погиб 19.11.1943.

ТУРИХАНОВ Ардикатин, р. в 1924, лейт., умер от ран 14.12.1943.

УЗБЕКОВ Мухамед Муратович, р. в 1909, ряд., умер от ран 29.11.1943.

ФОЛЬКО Федор Петрович, р. в 1900, ряд., погиб 14.11.1943.

ФРОЛОВ Андрей Михайлович, лейт., умер от ран 20.11.1943.

ФРОЛОВ Федор Алексеевич, р. в 1906 в с. Пальцево Дмитриевского р-на Курской обл., ряд. 747 сп 172 Павлоградской осд, умер от ран 19.12.1943.

ХАНИН Николай Степанович, р. в 1924 в Курском р-не Курской обл., ряд. в/ч 39383, умер от ран 28.11.1943.

ХАЛЕПО Владимир Петрович, р. в 1925, серж., умер от ран 3.12.1943.

ХАЛИКОВ Беринас, ряд. 130 гв. сп 44 гв. сд 18 ск 65 А, погиб 21.11.1943.

ХВАЛЬКО Василий Фомич, р. в 1905, в с. Замишево Новозыбковского р-на Брянской обл., кап., умер от ран 17.11.1943.

ХОЛОПОВ Дмитрий Максимович, р. в 1903, серж. 1 мотосбр, погиб 12.11.1943.

ХУДАЙБЕРДИН Андихамин, р. в 1919, серж., погиб 7.12.1943.

ХУДЯКОВ Иван Степанович, р. в 1906, красноармеец, умер от ран 7.12.1943.

ЦЕЛОВАЛЬНИКОВ Петр Анисимович, р. в 1922 в Орловской обл., ряд., умер от ран 17.11.1922.

ЦЫПЕНКО Иван Константинович, р. в 1903, ряд. 747 сп 172 Павлоградской осд, умер от ран 19.11.1943.

ЧАЙНИКОВ Алексей Дмитриевич, ряд. в/ч 63526, умер от ран 18.11.1943.

ЧВЕНКО Михаил Григорьевич, р. в с. Старый Белоус Черниговской обл., ряд., умер от ран 25.12.1943.

ЧЕЧИК Петр Михайлович, р. в 1918 в с. Замищево Новозыбковского р-на Брянской обл., ряд., погиб 18.11.1943.

ЧИСТЯКОВ Иван Васильевич, р. в 1902, ряд. 43 сп, умер от ран 13.12.1943.

ЧМЕЛЬ Даниил Романович, р. в 1902, умер от ран 17.12.1943.

ЧУПРИН Николай Дмитриевич, р. в 1908 в Черниговской обл., ряд. в/ч 39383, погиб 27.11.1943.

ШАРАЙ Петр Сергеевич, р. в 1909, ряд., погиб 13.11.1943.

ШАРОВ Семен Петрович, ряд. в/ч 33838, погиб 13.11.1943.

ШАЙДАКОВ Михаил Дмитриевич, ряд. 130 гв. сп 44 гв. сд 18 ск 65 А, погиб 4.11.1943.

ШВИГОЛЬ Алексей Лукьянович, ряд. в/ч 18905, погиб 13.11.1943.

ШЕЙМУХОМЕДОВ Мустафа, р. в 1899, ст. серж., умер от ран 22.11.1943.

ШИБАШИЛИН Иван Васильевич, ряд. 194 Речицкой сд 48 А, погиб 19.11.1943.

ШМАКОВ Александр Иванович, р. в Татарии, ст. серж. в/ч 41532, погиб 13.11.1943.

ШУКЛИН Алексей Николаевич, р. в 1924, ряд., умер от ран 25.11.1943.

ЩЕКОВСКИЙ Василий Павлович, ряд. в/ч 18905, погиб 13.11.1943.

ЩЕРБАК Иван Климович, ряд. 194 Речицкой сд 48 А, погиб 19.11.1943.

В 1965 г. на братской могиле установлен памятник — скульптура воина со склоненным знаменем.

ЗАХОРОНЕНИЕ В ДЕРЕВНЕ СВИРИДОВИЧИ

АКИМОВ Джумагельди, р. в Чимкентской обл., ряд. 170 сд 42 ск 48 А, погиб 16.11.1943.

АЛАДИН Михаил Васильевич, ряд. 624 сп 137 сд 32 ск 48 А, погиб 17.11.1943.

АМЕДОВ Агаберды, р. в Тахта-Базарском р-не Марыйской обл., ряд. в/ч 31747, погиб 14.11.1943.

АНИСИМОВ Василий Федорович, ряд. в/ч 28961, погиб 13.11.1943.

АНТИПОВ Николай Николаевич, р. в Тульской обл., серж., погиб 17.11.1943.

АШОМОК Михаил Иванович, ряд. 771 сп 137 сд 42 ск 48 А, погиб 17.11.1943.

БАРАНЧИКОВ Федор Григорьевич, р. в 1918, ряд. 277 сп 195 сд, умер от ран 20.12.1943.

БАТМАНОВ Александр Васильевич, ряд. 771 сп 137 сд 42 ск 48 А, погиб 18.11.1943.

БАШАРОВ Алексей Яковлевич, ряд. 771 сп 137 сд 42 ск 48 А, погиб 18.11.1943.

БЕЛОВ Виктор Семенович, р. в д. Кузьминка Горьковской обл., ряд. 109 сп 74 сд 65 А, погиб 12.10.1944.

БЕЛОЗЕРЦЕВ Иван Павлович, р. в 1912 в д. Кирилловка Люберецкого р-на Московской обл., ряд., погиб 18.11.1943.

БЕЛИКОВ Алексей Гаврилович, р. в с. Груздовцы Трубчевского р-на Брянской обл., ряд. 771 сп 137 сд 42 ск 48 А, погиб 18.11.1943.

БОРИСОВ Федор Владимирович, ряд. 170 сд 42 ск 48 А, погиб 14.11.1943.

БРАЖНИКОВ Николай Ефимович, р. в г. Лиски Воронежской обл., ряд. 747 сп 172 Павлоградской осд, погиб 18.11.1943.

БУДИЛЬНИКОВ Иван Тарасович, ряд. 170 сд 42 ск 48 А, погиб 14.11.1943.

БУШИН Алексей Ильич, ефр. 170 сд 42 ск 48 А, погиб 15.11.1943.

БУШКОВ Иван Трофимович, р. в 1903 в д. Говорухино Белозерского р-на Курганской обл., погиб 20.11.1943.

ВЕЛИКАНОВ Иван Тимофеевич, р. в с. Рогачи Тульской обл., мл. серж. 771 сп 137 сд 42 ск 48 А, погиб 17.11.1943.

ВЕРБОВСКИЙ Владимир Петрович, ряд. 170 сд 42 ск 48 А, погиб 15.11.1943.

ВЕРНИГОРА Иван Трофимович, ряд. 771 сп 137 сд 42 ск 48 А, погиб 17.11.1943.

ВОЛКОВ Георгий Васильевич, р. в 1909, погиб 16.1.1943.

ВОРОБЕЙ Андрей Леонтьевич, р. в с. Жадово Семеновского р-на Черниговской обл., ряд. 170 сд 42 ск 48 А, погиб 18.11.1943.

ВОРОНИН Потап Евстигнеевич, р. в 1909, г. Злынка Брянской обл., ряд., погиб 17.11.1943.

ГАВРИЛЮК Федот Алексеевич, ряд. 771 сп 137 сд 42 ск 48 А, погиб 18.11.1943.

ГОВЯДИН Андрей Лукич, ряд. 170 сд 42 ск 48 А, погиб 18.11.1943.

ГОДУНОВ Василий Степанович, р. в д. Головинцы Гомельского р-на Гомельской обл., ряд. 170 сд 42 ск 48 А, погиб 14.11.1943.

ГОДУНОВ Василий Васильевич, р. в д. Головинцы Гомельского р-на Гомельской обл., ряд. 170 сд 42 ск 48 А, погиб 14.11.1943.

ГОЛОВАЧЁВ Иван Кондратьевич, р. в 1912, ряд., погиб 18.11.1943.

ГОЛОВИН Филипп Ефимович, ряд. 771 сп 137 сд 42 ск 48 А, погиб 18.11.1943.

ГОЛЬБУРДА Харитон Самойлович, ряд. 771 сп 137 сд 42 ск 48 А, погиб 17.11.1943.

ГОНЧАРЕНКО Иван Акимович, р. в с. Поповка Новгород-Северского р-на Черниговской обл., ряд. 170 сд 42 ск 65 А, умер от ран 16.11.1943.

ГОНЧАРЕНКО Кузьма Афанасьевич, р. в с. Хижки Конотопского р-на Сумской обл., ряд. 170 сд 42 ск 48 А, погиб 18.11.1943.

ГОНЧАРОВ Василий Родионович, р. в 1900 в д. Синий Колодец Новозыбковского р-на Брянской обл., ряд., погиб 14.11.1943.

ГОНЧАРОВ Иван Александрович, ряд. 771 сп 137 сд 42 ск 48 А, погиб 18.11.1943.

ГОРИСЛАВСКИЙ Василий Алексеевич, р. в 1908 в с. Азаровка Стародубского р-на Брянской обл., ряд., погиб 20.11.1943.

ГРИВА Николай Петрович, ряд. 771 сп 137 сд 42 ск 48 А, погиб 17.11.1943.

ГРИВЦОВ Иван Филиппович, ряд. 771 сп 137 сд 42 ск 48 А, погиб 18.11.1943.

ГРИГОРЬЕВ Иван Григорьевич, р. в 1910 в г. Злынка Брянской обл., ряд. 170 сд 42 ск 48 А, погиб 18.11.1943.

ГУЛЕНОК Гавриил Григорьевич, р. в 1904 в с. Уралово Середино-Будского р-на Сумской обл., ряд., погиб 15.11.1943.

ГУЦЕВ Дмитрий Гаврилович, ряд. 170 сд 42 ск 48 А, погиб 14.11.1943.

ДЕДКОВ Спиридон Яковлевич, р. в д. Жеродное Гомельской обл., ряд. 624 сп 137 сд 42 ск 48 А, погиб 17.11.1943.

ДОБРОСОТСКИЙ Тимофей Михайлович, ряд. 771 сп 137 сд 42 ск 48 А, погиб 18.11.1943.

ДОГАДОВ Алексей Никитович, ряд. 771 сп 137 сд 42 ск 48 А, погиб 18.11.1943.

ДОМНИН Максим Андреевич, р. в 1900, ефр. 771 сп 137 сд 42 ск 48 А, погиб 18.11.1943.

ДОРОНКИН Кирилл Михайлович, старш. 2 гв. кк, погиб 10.11.1943.

ДЯЧЕНКО Аким Лукич, ряд. 109 сп 74 сд 65 А, погиб 13.11.1943.

ЕРЕХМАН Иосиф Матвеевич, ряд. 771 сп 137 сд 42 ск 48 А, погиб 15.11.1943.

ЕРОШ Илья Павлович, р. в с. Высокое Новгород-Северского р-на Черниговской обл., ряд. 170 сд 42 ск 48 А, погиб 18.11.1943.

ЕСИНОВ Серафим Федорович, р. в 1907, ст. серж. 771 сп 137 сд 42 ск 48 А, погиб 18.11.1943.

ЖИДКОВ Иван Архипович, р. в 1923 в д. Белый Колодец Новозыбковского р-на Брянской обл., ряд., погиб 18.11.1943.

ЖУКОВ Михаил Прокофьевич, мл. лейт. в/ч 18905, погиб 12.11.1943.

ЖУРАВЛЕВ Александр Григорьевич, р. в с. Смел Новгород-Северского р-на Черниговской обл., ряд. 771 сп 137 сд 42 ск 48 А, погиб 18.11.1943.

ЗАМПАЕВ Харитон Григорьевич, ряд., погиб 19.11.1943.

ЗОЛОТАРЕВ Иван Федорович, р. в с. Ловое Дубовое Липецкой обл., ряд. 624 сп 137 сд 42 ск 48 А, погиб 18.11.1943.

ЗЫКУНОВ Алексей Игнатьевич, р. в 1924 в с. Лобановка Климовского р-на Брянской обл., ряд., погиб 19.11.1943.

ИВАЩЕНКО Василий Игнатьевич, р. в

с. Смячь Новгород-Северского р-на Черниговской обл., ряд. 771 сп 137 сд 42 ск 48 А, погиб 18.11. 1943.

КАПИРУЛЯ Михаил Кузьмич, р. в 1913 в с. Гудовка Стародубского р-на Брянской обл., ряд., погиб 18.11.1943.

КАРАБАНОВ Петр Иванович, ряд., погиб 18.11.1943.

КАРТАШЕВ Александр Егорович, р. в 1912 в г. Аральске, ряд., погиб 17.11.1943.

КЕКУХ Николай Алиферович, р. в г. Семеновка Черниговской обл., ряд. 771 сп 137 сд 42 ск 48 А, погиб 18.11.1943.

КЕКУХ Илья Матвеевич, р. в 1908 в г. Семеновке Черниговской обл., ряд., погиб 20.11. 1943.

КИРЕЕВ Иван Савельевич, р. в с. Ольховец Лебединского р-на Липецкой обл., ряд. 170 сд 42 ск 65 А, погиб 14.11.1943.

КИРИЧЕНКО Моисей Федорович, р. в 1917, мл. серж., погиб 14.11.1943.

КЛЕТНОЙ Алексей Трофимович, мл. серж. 170 сд 42 ск 48 А, погиб 14.11.1943.

КОВАЛЕВ Николай Ильич, ряд. 170 сд 42 ск 48 А, погиб 14.11.1943.

КОВАЛЕВ Семен Андреевич, р. в 1900, ряд., погиб 15.11.1943.

КОВАЛЕНКО Петр Корнеевич, р. в 1899, ряд., погиб 15.11.1943.

КОЗИНЕЦ Михаил Федорович, р. в с. Полюшкино Новгород-Северского р-на Черниговской обл., ряд. 171 сп, погиб 17.11.1943.

КОЗЛОВ Гавриил Федорович, ряд. 771 сп 137 сд 42 ск 48 А, погиб 18.11.1943.

КОНОВАЛОВ Николай Семенович, р. в с. Матоки Новозыбковского р-на Брянской обл., ряд. 170 сд 42 ск 48 А, погиб 18.11.1943.

КОНЦЕВОЙ Степан Андреевич, р. в 1904 в д. Любин Новозыбковского р-на Брянской обл., ряд. 170 сд 42 ск 48 А, погиб 15.11.1943.

КОНЮШОК Лука Ионович, ряд. 771 сп 137 сд 42 ск 48 А, погиб 15.11.1943.

КОРЖЕВСКИЙ Ефим Матвеевич, ряд. 170 сд 42 ск 48 А, погиб 14.11.1943.

КОРНЕВ Фатей Владимирович, р. в с. Шарикино Кромского р-на Орловской обл., ряд., погиб 18.11.1943.

КОРОЛЬ Василий Афанасьевич, р. в с. Скиток Гомельского р-на Гомельской обл., ряд. 771 сп 137 сд 42 ск 48 А, погиб 18.11.1943.

КОТЫРИН Григорий Михайлович, ряд. 170 сд 42 ск 48 А, погиб 14.11.1943.

КРИВОНОСОВ Андрей Иванович, ряд. 170 сд 42 ск 48 А, погиб 14.11.1943.

КРУПКО Михаил Данилович, ряд. в/ч 05901, погиб 10.1.1944.

КРЮКОВ Иван Сергеевич, р. в 1914, ряд. 170 сд 42 ск 48 А, погиб 13.11.1943.

КУЛИК Алексей Григорьевич, р. в 1922 в с. Рыбацкий поселок Брейтовского р-на Ярославской обл., ряд., погиб 18.11.1943.

ЛЕБЕДЕВ Николай Тихонович, ряд. 170 сд 42 ск 48 А, погиб 18.11.1943.

ЛИНЕЙЦЕВ Николай Иванович, р. в 1919 в с. Линево-Озеро Читинской обл., старш. 170 сд 42 ск 48 А, погиб 14.11.1943.

ЛИСТОПАДОВ Георгий Тимофеевич, ряд. 771 сп 137 сд 42 ск 48 А, погиб 15.11.1943.

ЛУЦЕНКО Кирилл Дмитриевич, ряд. 771 сп 137 сд 42 ск 48 А, погиб 15.11.1943.

ЛЯМИН Василий Алексеевич, ряд., погиб 18.11.1943.

МАГАР Владимир Игнатьевич, р. в 1922 в с. Колгиболот Ново-Архангельского р-на Кировоградской обл., старш., погиб 18.11.1943.

МАКАРЕНКО Андрей Федосович, р. в 1904 в с. Ромашково Середино-Будского р-на Сумской обл., ряд. 771 сп 137 сд 42 ск 48 А, погиб 15.11. 1943.

МАКСИМЕНКО Григорий Андреевич, р. в 1909 на ст. Злынка Брянской обл., ряд., погиб 15.11.1943.

МАКСИМЕНКО Сергей Федорович, р. в 1901 в Новозыбковском р-не Брянской обл., ряд., погиб 15.11.1943.

МАМАЕВ Василий Данилович, р. в 1907, ряд., погиб 15.11.1943.

МАМОЖЕНКО Михаил Иванович, ряд. 170 сд. 42 ск 48 А, погиб 18.11.1943.

МАСЛОВ Михаил Иванович, р. в с. Хотеевка Семеновского р-на Черниговской обл., ряд. 771 сп 137 сд 42 ск 48 А, погиб 15.11.1943.

МАЧУЛИН Григорий Афанасьевич, ряд. 170 сд 42 ск 48 А, погиб 18.11.1943.

МОИСЕЕВ Федор Моисеевич, лейт. 771 сп 137 сд 42 ск 48 А, погиб 19.11.1943.

МОНОЧАРОВ Петр Иванович, ряд. 170 сд 42 ск 65 А, погиб 18.11.1943.

МОРОЗОВ Петр Ефимович, р. в 1899, ряд., погиб 17.11.1943.

МОСКАЛЬЦЕВ Василий Егорович, ряд. 771 сп 137 сд 42 ск 48 А, погиб 18.11.1943.

МОТОРА Макар Архипович, ряд. 771 сп 137 сд 42 ск 48 А, погиб 15.11.1943.

МУХИН Георгий Карпович, р. в г. Гомеле, ряд. 771 сп 137 сд 42 ск 48 А, погиб 18.11.1943.

МУХИН Николай Яковлевич, р. в с. Иваново, Свердловского р-на Орловской обл., ряд. 771 сп 137 сд 42 ск 48 А, погиб 15.11.1943.

НЕЖИНСКИЙ Василий Емельянович, р. в 1915 в с. Азаровка Новозыбковского р-на Брянской обл., ряд. 170 сд 42 ск 48 А, погиб 18.11. 1943.

НИДОДИН Андрей Иванович, р. в 1918, ряд. 170 сд 42 ск 48 А, погиб 18.11.1943.

НОСОВ Виталий Андреевич, р. в д. Бобылица Костромской обл., ряд., погиб 14.11.1943.

ОСИПОВ Куприян Яковлевич, р. в д. Старые Дятловичи Гомельского р-на Гомельской обл., ряд. 171 сп 137 сд 42 ск 48 А, погиб 17.11.1943.

ПАНФИЛОВ Николай Иванович, р. в д. Коровье Болото Урицкого р-на, Орловской обл., ряд. 170 сд 42 ск 48 А, погиб 18.11.1943.

ПЕРШИН Сидор Васильевич, р. в 1904, ст. серж., погиб 17.11.1943.

ПИНАЕВ Николай Петрович, р. в 1925 в Курганской обл., гв. мл. серж. 15 гв. сп, погиб 12.11.1943.

ПОЛЮШКО Гавриил Иванович, р. в д. Полюшко Новгород-Северского р-на Черниговской обл., ряд. 771 сп 137 сд 42 ск 48 А, погиб 16.11. 1943.

ПОЛЮШКО Иван Макарович, ряд. 171 сп, погиб 16.11.1943.

ПОЛЯКОВ Иван Романович, р. в с. Знаменка Колпнянского р-на Орловской обл., ряд. 371 сп, погиб 18.11.1943.

ПОПОВ Виктор Филиппович, р. в 1900, мл. лейт., погиб 19.11.1943.

ПУЩИНА Зинаида Афанасьевна, военфельдшер санроты 1019 сп, погибла 18.11.1943.

РАСКОТ Захар Илларионович, р. в с. Шептаки Новгород-Северского р-на Черниговской обл., ряд. 170 сд 42 ск 48 А, погиб 18.11.1943.

РАДЧЕНКО Анатолий Васильевич, р. в 1905 в г. Климове Орловской обл., ряд. 771 сп 137 сд 42 ск 48 А, погиб в бою 15.11.1943.

РЕМНЕВ Валентин Васильевич, р. в г. Саратове, ряд., погиб 13.11.1943.

РОСЛИКОВ Федос Дмитриевич, р. в Добрушском р-не Гомельской обл., ряд. 624 сп 137 сд 42 ск 48 А, погиб 15.11.1943.

САВИНКИН Павел Афанасьевич, р. в с. Себякино Урицкого р-на Орловской обл., ряд. 170 сд 42 ск 48 А, погиб 18.11.1943.

САВКИН Павел Афанасьевич, р. в 1925 в д. Себякино Урицкого р-на Орловской обл., ряд., погиб 18.11.1943.

СААКЯН Сергей Матвеевич, р. в г. Ленинакане, ряд. 771 сп, погиб 18.11.1943.

СЕРГЕЕВ Стефан Гапеевич, р. в с. Скородное Золотухинского р-на Курской обл., ряд. 117 сп 23 сд 89 ск 61 А, погиб 18.11.1943.

СМИРНОВ Прокофий Евдокимович, р. в 1919 в д. Каташин Новозыбковского р-на Брянской обл., ряд., погиб 17.11.1943.

СОБОЛЕВ Иван Анисимович, р. в с. Норовное Нижне-Ломовского р-на Пензенской обл., ряд. 771 сп 137 сд 42 ск 48 А, погиб 18.11.1943.

СОБОЛЕВ Павел Григорьевич, р. в с. Лепешкино Севского р-на Брянской обл., ряд. 170 сд 42 ск 48 А, погиб 18.11.1943.

СОЛОВЬЕВ Сергей Григорьевич, р. в г. Кушва Свердловской обл., ряд. в/ч 31779, погиб 13.11.1943.

СОПКОВ Владимир Петрович, р. в 1911 в г. Новозыбкове Брянской обл., ряд. в/ч 39982, погиб 19.11.1943.

СТЕБО Василий Маркович, р. в с. Смячь Новгород-Северского р-на Черниговской обл., ряд. 771 сп 137 сд 42 ск 48 А, погиб 17.11.1943.

СУФРАНОВ Григорий Никитович, р. в с. Долгое Золотухинского р-на Курской обл., ряд. 771 сп 137 сд 42 ск 48 А, погиб 20.11.1943.

СУШЕНОК Лука Федорович, р. в 1910 в с. Манюки Новозыбковского р-на Брянской обл., рядовой, погиб 19.11.1943.

ТАЗИДИНОВ Низан Исмадович, р. в с. Евхово Озеро Ульяновского р-на Ульяновской обл., ряд. 170 сд 42 ск 48 А, погиб 14.11.1943.

ТАТАРЧУК Иван Степанович, р. в с. Полюшкино Новгород-Северского р-на Черниговской обл., ряд. 117 сп 23 сд 89 ск 61 А, погиб 17.11. 1943.

ТЕПЛОВ Михаил Захарович, р. в 1914 в д. Лунево Орловского р-на Орловской обл., ряд. 170 сд 42 ск 48 А, погиб 14.11.1943.

ТОРШИН Петр Федотович, р. в 1924 в г. Воронеже, ряд. в/ч 31779, погиб 12.11.1943.

ТУРКОВ Егор Александрович, р. в д. Головинцы Гомельского р-на Гомельской обл., ряд. 170 сд 42 ск 48 А, погиб 14.11.1943.

ТЫЧЕЛКО Василий Иосифович, р. в с. Княжичи Шосткинского р-на Сумской обл., ряд. 109 ап, погиб 12.11.1943.

УТОЧКА Ефим Ефимович, р. в 1911 в с. Кривец Новозыбковского р-на Брянской обл., ряд., погиб 18.11.1943.

ФЕДОРЦОВ Василий Николаевич, р. в 1922 в с. Высокое Глушковского р-на Курской обл., ряд. 111 сп 55 сд 89 ск 61 А, погиб 18.11.1943.

ЧЕРНЯЕВ Александр Алексеевич, р. в д. Кожино Максатихинского р-на Тверской обл., гв. серж. в/ч 18905, погиб 13.11.1943.

ЧЕРНЫШЕВ Григорий Степанович, р. в с. Карповичи Семеновского р-на Черниговской обл., ряд., погиб 15.11.1943.

ШАКУЛО Алексей Иванович, р. в 1916 в с. Ваколко Новозыбковского р-на Брянской обл., ряд. 771 сп 137 сд 42 ск 48 А, погиб 18.11.1943.

ШАПОВАЛОВ Петр Иванович, р. в 1907 в с. Шеломы Новозыбковского р-на Брянской обл., ряд. 170 сд 42 ск 48 А, погиб 18.11.1943.

ШАРПАН Илья Павлович, р. в с. Горбово Новгород-Северского р-на Черниговской обл., ряд. 771 сп 137 сд 42 ск 48 А, погиб 15.11.1943.

ШЕРСТОБИТОВ Георгий Иванович, р. в с. Белылилыкуль Свердловской обл., ряд. в/ч 41532, погиб 17.11.1943.

ШЕСТОПАЛОВ Василий Никифорович, ряд. 771 сп 137 сд 42 ск 48 А, погиб 17.11.1943.

ШИРОЧЕНКОВ Афанасий Семенович, р. в с. Долженки Урицкого р-на Орловской обл., ряд. 170 сд 42 ск 48 А, погиб 18.11.1943.

ШЛЯПКОВ Василий Андреевич, серж. в/ч 18905, погиб 13.11.1943.

ШУЛЬГА Андрей Романович, р. в 1915 в д. Барановка Новозыбковского р-на Брянской обл., ряд. 170 сд 48 А, погиб 14.11.1943.

ЩЕРБА Ефим Павлович, р. в с. Юхново Новгород-Северского р-на Черниговской обл., ряд. 170 сд 42 ск 48 А, погиб 18.11.1943.

ЩЕРБИЦКИЙ Иван Антонович, ряд. в/ч 18905, погиб 13.11.1943.

ЯКИМОВ Федор Тимофеевич, р. в 1898 в с. В. Мосаловка Усманского р-на Липецкой обл., ряд., погиб 15.11.1943.

ЯРОШНИК Федор Васильевич, р. в 1901 в г. Злынка Брянской обл., ряд. 170 сд 42 ск 48 А, погиб 18.11.1943.

В 1960 г. на могиле установлен обелиск.

ХОЛМЕЧСКИЙ СЕЛЬСОВЕТ

ЗАХОРОНЕНИЕ В ДЕРЕВНЕ ХОЛМЕЧЬ

АКСЕНОВ Иван Никифорович, р. в 1925 в г. Челябинске, ряд., погиб в ноябре 1943.

АКСЕНОВ Петр Иванович, р. в д. Шептаки Новгород-Северского р-на Черниговской обл., ряд. 194 Речицкой сд 48 А, погиб 13.11.1943. в бою за д. Заужель.

АНДРОСЕНКО Василий Сергеевич, р. в Новгород-Северском р-не Черниговской обл., серж. в/ч 58463, погиб 15.11.1943.

АРХИЦКИЙ Самуил Демьянович, р. в 1916 в с. Белый Колодец Новозыбковского р-на Брянской обл., ряд., погиб 12.11.1943 в бою за д. Заужель.

АФАНАСЬЕВ Александр Никонорович, р. в 1915 в г. Татарске Новосибирской обл., мл. серж. 194 Речицкой сд 48 А, погиб 13.11.1943 в бою за д. Заужель.

БЕРЕЗОВСКИЙ Леонид Андреевич, р. в д. Черный Острог Оренбургской обл., ряд. 170 сд 42 ск 48 А, умер от ран 14.11.1943.

БОБРОВНИЧИЙ Мирон Куприянович, р. в Добрушском р-не Гомельской обл., ряд., погиб 13.11.1943 в бою за д. Заужель.

БОНДАРЕНКО Петр Прокофьевич, р. в г. Ашхабаде, воздушный стрелок, в/ч 42063, умер от ран 28.11.1943.

ВОЛКОВ Василий Михайлович, р. в Курской обл., ряд. 624 сп 137 сд 42 ск 48 А, погиб 13.11.1943.

ВОРОНОЙ Владимир Павлович, р. в г. Семеновка Черниговской обл., ряд. 194 Речицкой сд 48 А, погиб 14.11.1943 в бою за д. Заужель.

ГАПОНОВ Семен Васильевич, р. в Брянской обл., ряд. 194 Речицкой сд 48 А, погиб 12.11.1943 в бою за д. Заужель.

ГАСПАРЯН Самсон Джалалович, р. в 1919 в с. Гавахан Мартунинского р-на (Азербайджан), ряд. 194 Речицкой сд 48 А, погиб 11.11.1943 в бою за д. Заужель.

ГРОМОВ Константин Петрович, мл. лейт., погиб 4.11.1943.

ГУРЕВИЧ Максим Мандилеевич, ряд., умер от ран 2.5.1944.

ДЕМЬЯНЦЕВ Афанасий Васильевич, р. в Добрушском р-не Гомельской обл., ряд. 194 Речицкой сд 48 А, погиб 14.11.1943 в бою за д. Заужель.

ДРОЖАКОВ Григорий Николаевич, р. в Коропском р-не Орловской обл., ряд. 194 Речицкой сд 48 А, погиб 14.11.1943 в бою за д. Заужель.

ДРЫНОВ Василий Михайлович, р. в 1907 в Новгород-Северском р-не Черниговской обл., ряд., погиб 13.11.1943 в бою за д. Заужель.

ДУДЕНОК Аким Игнатьевич, ряд. 194 Речицкой сд 48 А, погиб 10.11.1943 в бою за д. Заужель.

ЗАХАРОВ Иван Петрович, р. в д. Александровка Орловской обл., ряд. 194 Речицкой сд 48 А, умер от ран 14.1.1944.

ЗВЕРЬКО Иван Акимович р. в д. Андреевка Урицкого р-на Орловской обл., ряд. 771 сп, умер от ран 18.11.1943.

ЗЕНЧЕНКО Федор Иванович, р. в 1924 в с. Веселовка Добрушского р-на Гомельской обл., ряд. 257 сп 140 сд, погиб 12.11.1943.

ЗИНЧЕНКО Николай Яковлевич, кап. 194 Речицкой сд 48 А, погиб 12.11.1943 в бою за д. Заужель.

ЗУЕВ Степан Архипович, ряд., погиб 13.11. 1943 в бою за д. Заужель.

ИВАНЕЦ Григорий Титович, р. в Черниговской обл., ряд. в/ч 82739, погиб 14.11.1943.

ИВАНОВ Виктор Петрович, р. в 1911, лейт. 409 сп 137 сд 48 А, умер от ран 16.11.1943 в медсанбате № 179.

ИВОЛГА Григорий Иосифович, р. в Новозыбковском р-не Брянской обл., ряд. 771 сп, погиб 17.11.1943.

ИЗЮРЕВ Павел Александрович, р. в с. Сотниково (Бурятия), ряд. 170 сд 42 ск 48 А, умер от ран 16.11.1943.

ИЛЬЕНКО Петр Степанович, р. в д. Васильевка Добрушского р-на Гомельской обл., ряд. 194 Речицкой сд 48 А, погиб 11.11.1943 в бою за дер. Заужель.

КАЛИНИН Михаил Егорович, р. в с. Тупиковка Оренбургской обл., ряд. в/ч 82739, погиб 14.11.1943 в бою за д. Заужель.

КАРПОВЦОВ Иван Иванович, р. в 1895 в Сумской обл., ряд., погиб 13.11.1943 в бою за д. Заужель.

КАРЦЕВ Яков Антонович, р. в д. Батурино Курской обл., ряд. 194 Речицкой сд 48 А, погиб 11.11.1943 в бою за д. Заужель.

КИРИЧЕНКО Иван Николаевич, р. в 1899 в Харьковской обл., ряд., погиб 14.11.1943 в р-не д. Холмечь.

КИРЮЩЕНКО Степан Гаврилович, р. в 1907 в д. Петровка Новозыбковского р-на Брянской обл., ряд. 170 сд 42 ск 48 А, погиб 14.11.1943.

КЛИМЕНКО Степан Трофимович, р. в Семеновском р-не Черниговской обл., ряд. 194 Речицкой сд 48 А, погиб 10.11.1943 в бою за д. Заужель.

КОВАЛЕВ Михаил Андреевич, р. в Сумской обл., ряд. 624 сп, погиб 21.11.1943.

КОВЧИН Михаил Исакович, р. в Черниговской обл., ряд., погиб 13.11.1943 в бою за д. Заужель.

КОЗАЦКИЙ Александр Александрович, р. в с. Бутовка Сосницкого р-на Черниговской обл., ряд. в/ч 82 739, погиб 14.11.1943.

КОЗИК Сергей Иванович, р. в Семеновском р-не Черниговской обл., ряд. 194 Речицкой сд 48 А, погиб 13.11.1943 в бою за д. Заужель.

КОЗИНЕЦ Егор Васильевич, р. в с. Ромашково Сумской обл., мл. серж. 194 Речицкой сд 48 А, погиб 11.11.1943 в бою за д. Заужель.

КОЗЛОВ Кирилл Кузьмич, р. в 1911 в Новозыбковском р-не Брянской обл., ряд. в/ч 17813, погиб 11.11.1943 в бою за д. Заужель.

КОЗЫРЕВ Сидор Кириллович, р. в 1925 в пос. Ленино Добрушского р-на Гомельской обл., ряд. 258 сп 140 сд, погиб 12.11.1943.

КОЛЕСНИКОВ Владимир Никитич, р. в Омской обл., ст. лейт., погиб 10.11.1943 в р-не д. Велин.

КОЛОСОВ Иван Антонович, р. в 1920, ряд., погиб 11.11.1943 за д. Заужель.

КОМАРОВ Григорий Сергеевич, ряд. 194 Речицкой сд 48 А, погиб 12.11.1943.

КОНОНЕНКО Петр Сергеевич, ряд. в/ч 17813, погиб 11.11.1943 в бою за д. Заужель.

КОНОПЕЛЬКО Евгений Петрович, р. в с. Дробышево Новгород-Северского р-на Черниговской обл., ряд. 771 сп, умер от ран 18.11.1943.

КОНЬШИН Харлампий Михеевич, р. в 1918, серж., погиб 12.11.1943.

КОНЮШОК Василий Лукьянович, ряд. 624 сп 137 сд 42 ск 48 А, погиб 16.11.1943.

КОРОБКО Кузьма Яковлевич, р. в 1912, ряд., погиб 13.11.1943 в бою за д. Заужедь.

КРАМОР Алексей Кириллович, ряд. 194 Речицкой сд 48 А, погиб 14.11.1943 в бою за д. Заужель.

КРАСНОБАЙ Константин Евтехович, р. в Новгород-Северском р-не Черниговской обл., ряд. 194 Речицкой сд 48 А, погиб 11.11.1943 в бою за д. Заужель.

КРУПСКИЙ Тихон Петрович, р. в д. Хорошевка Добрушского р-на Гомельской обл., ряд. 194 Речицкой сд 48 А, погиб 12.11.1943 в бою за д. Заужель.

КУЗЬМЕНКО Алексей Ананьевич, р. в 1909 в Новозыбковском р-не Брянской обл., ряд. 194 Речицкой сд 48 А, умер от ран 15.11.1943.

ЛАВРУХИН Николай Петрович, р. в д. Ивановка Омской обл., ряд. 194 Речицкой сд 48 А, погиб 12.11.1943 в бою за д. Заужель.

ЛЕБЕДЕВ Петр Васильевич, р. в с. Сеньковка Городнянского р-на Черниговской обл., ряд. в/ч 29580, погиб 14.11.1943.

ЛЕБЕДЕВ Андрей Иванович, кап. в/ч 39803, погиб 15.11.1943.

ЛИТВИН Николай Иванович, р. в с. Каменская Слобода Новгород-Северского р-на Черниговской обл., ряд. в/ч 17813, погиб 11.11.1943 в бою за д. Заужель.

МАКСИМОВИЧ Иван Дмитриевич, р. в д. Фаевка Новгород-Северского р-на Черниговской обл., ряд. 194 Речицкой сд 48 А, погиб 12.11.1943 в бою за д. Заужель.

МАЛЕНЬКИХ Василий Владимирович, р в 1896 в д. Киселево Пермской обл., ряд. 194 Речицкой сд 48 А, погиб 11.11.1943 в бою за д. Заужель.

МАМАТКАСЫМОВ Хушман, р. в 1909, ряд., погиб 11.11.1943.

МАХИНОВ Михаил Дмитриевич, р. в 1925 в Воронежской обл., ряд., умер от ран 24.1.1944.

МЕДВЕДЕВ Алексей Иванович, р. в д. Хорошевка Добрушского р-на Гомельской обл., ряд. в/ч 1773, погиб 13.11.1943 в бою за д. Заужель.

МЕДВЕДЕВ Иван Никитич, р. в 1909 в д. Хорошевка Добрушского р-на Гомельской обл., ряд., погиб 13.11.1943 в бою за д. Заужель.

МИНЕНКО Никита Илларионович, р. в 1909 в Новозыбковском р-не Брянской обл., ряд., умер от ран 18.11.1943.

МИРОШНИК Николай Михайлович, р. в 1905 в с. Уралово Сумской обл., ряд. 194 Речицкой сд 47 А, погиб 10.11.1943.

МИТРОФАНОВ Николай Прохорович, р. в д. Митрофаново Курского р-на Курской обл., серж. в/ч 36420, погиб 15.11.1943.

МИХЕЙЦЕВ Илья Самойлович, р. в д. Васильевка Добрушского р-на Гомельской обл., ряд. 194 Речицкой сд 48 А, погиб 12.11.1943 в бою за д. Заужель.

МОТОРА Дмитрий Иванович, ряд. 194 Речицкой сд 48 А, погиб 14.11.1943 в р-не д. Заужель.

НАБЕРЕЖНЫЙ Алексей Владимирович, р. в 1916 в Тамбовской обл., серж. 624 сп 137 сд 42 ск 48 А, погиб 13.11.1943.

НАУМЦЕВ Михаил Ефимович, р. в 1913 в с. Уралово Сумской обл., ряд. 194 Речицкой сд 48 А, погиб 10.11.1943 в бою за д. Заужель.

НЕРУШ Григорий Федорович, р. в Черниговской обл., ряд. 194 Речицкой сд 48 А, погиб 12.11.1943 в р-не д. Заужель.

ОВЧЕЕВ Серапион Аванесович, р. в Азербайджане, ряд. 194 Речицкой сд 48 А, погиб 10.11.1943 в бою за д. Заужель.

ОЛЕНИН Николай Степанович, ряд., погиб 11.11.1943 в бою за д. Заужель.

ПЕСТОВ Михаил Филиппович, ряд. 170 сд 42 ск 48 А, погиб 14.11.1943.

ПОЛЮШКО Феодосий Иванович, р. в 1907 в Новгород-Северском р-не Черниговской обл., ряд., погиб 13.11.1943 в бою за д. Заужель.

РАБЕНКО Павел Карпович, р. в 1912 в Киевской обл., ряд., погиб 12.11.1943 в бою за д. Заужель.

РАКУТА Степан Иосифович, р. в Семеновском р-не Черниговской обл., ряд. 170 сд 42 ск 48 А, погиб 13.11.1943 в р-не д. Холмечь.

РЕБЕНОК Павел Карпович, р. в Черниговской обл., ряд. 194 Речицкой сд 48 А, погиб 11.11.1943 в бою за д. Заужель.

РОГОВ Михаил Акимович, серж. 194 Речицкой сд 48 А, погиб 11.11.1943 в бою за д. Заужель.

РОКАШОВ Пигас Афанасьевич, р. в Добрушском р-не Гомельской обл., ряд., погиб в ноябре 1943.

РУМЯНЦЕВ Михаил Авдеевич, ряд. в/ч 17813, погиб 11.11.1943 в бою за д. Заужель.

САПУТО Василий Афанасьевич, р. в 1913, ряд., погиб 16.11.1943.

СВИРИДКОВ Иван Иванович, р. в д. Грабовка Добрушского р-на Гомельской обл., ряд. 194 Речицкой сд 48 А, погиб 10.11.1943 в бою за д. Заужель.

СВИРИДОВ Иван Владимирович, р. в д. Стрелецкое Кромского р-на Орловской обл., ряд. 624 сп 137 сд 42 ск 48 А, погиб 13.11.1943.

СЛЕПЕНКО Петр Васильевич, р. в Семеновском р-не Черниговской обл., ряд. 194 Речицкой сд 48 А, погиб 11.11.1943 в бою за д. Заужель.

СТЕРЛЯДЕВ Павел Ларионович, р. в 1924

в с. Шолья Сарапульского р-на Удмуртии, ряд. 143 минп, погиб 17.11.1943.

СТРИЖАКОВ Исак Афанасьевич, р. в д. Старые Дятловичи Гомельского р-на Гомельской обл., ряд. 771 сп, умер от ран 20.11.1943.

СУХИНИН Михаил Иванович, р. в Алтайском крае, мл. серж. 194 Речицкой сд 48 А, погиб 11.11.1943 в бою за д. Заужель.

ТОЛКАЧЕВ Мина Минович, ряд. 194 Речицкой сд 48 А, погиб 11.11.1943 в бою за д. Заужель.

УСОВ Михаил Гаврилович, р. в г. Оренбурге, серж. 624 сп 137 сд 42 ск 48 А, погиб 13.11.1943 в р-не д. Холмечь.

ФЕДОРЕНКО Иван Федорович, р. в с. Фаевка Новгород-Северского р-на Черниговской обл., ряд. 194 Речицкой сд 48 А, погиб 10.11.1943 в бою за д. Заужель.

ФЕДУЛОВ Николай Егорович, р. в пос. Покровский Брянской обл., рядовой 194 Речицкой сд 48 А, погиб 13.11.1943 в бою за д. Заужель.

ФИЛИМОНОВ Кузьма Андреевич, ряд. 194 Речицкой сд 48 А, погиб 11.11.1943 в бою за д. Заужель.

ФОМИН Павел Семенович, р. в д. Мишино Муромского р-на Владимирской обл., мл. серж. 194 Речицкой сд 48 А, погиб 11.11.1943 в бою за д. Заужель.

ХАРИНОВ Александр Егорович, р. в 1922 в Вологодской обл., ст. лейт. 470 сп 194 Речицкой сд, умер от ран 15.11.1943.

ХОМЧИК Александр Архипович, серж. 194 Речицкой сд 48 А, погиб 10.11.1943 в бою за д. Заужель.

ХОНДОЖКО Матвей Григорьевич, р. в с. Тимоновичи Семеновского р-на Черниговской обл., ряд. 194 Речицкой сд 48 А, умер от ран 17.11.1943.

ЧЕКЕДЬ Василий Пантелеевич, р. в 1920 в с. Ст. Кривец Новозыбковского р-на Брянской обл., ряд. 194 Речицкой сд 48 А, погиб 15.11.1943.

ЧЕРЕПОВ Федор Васильевич, р. в с. Хохол Воронежской обл., ряд. 194 Речицкой сд 48 А, погиб 11.11.1943 в бою за д. Заужель.

ЧИРИКОВ Аким Калинович, р. в Добрушском р-не Гомельской обл., ряд., погиб в октябре 1943.

ШАБАЛИН Григорий Елизарович, р. в 1913, ряд. 102 сд, погиб 10.11.1943.

ШАНДАРАЕВ Алексей Иванович, ряд. 194 Речицкой сд, погиб 13.11.1943 в бою за д. Заужель.

ШАПОВАЛ Феодосий Харитонович, р. в с. Первомайское Семеновского р-на Черниговской обл., ряд. 170 сд 42 ск 48 А, погиб 14.11. 1943.

ШАШКОВ Александр Васильевич, р. в 1923 в д. Орликовка Семеновского р-на Черниговской обл., ряд. 170 сд 42 ск 48 А, погиб 16.11.1943.

ШКАРУБА Григорий Михайлович, р. в Добрушском р-не Гомельской обл., ряд. 194 Речицкой сд 48 А, умер от ран 17.11.1943.

ШКУРАТ Георгий Константинович, р. в с. Машево Семеновского р-на Черниговской обл., ряд. 194 Речицкой сд 48 А, погиб 14.11.1943 в р-не д. Заужель.

ЯКИН Дмитрий Егорович, р. в Брянской обл., ряд. 194 Речицкой сд 48 А, погиб 13.11.1943.

Большинство похороненных в братской могиле д. Холмечь — воины 170-й стрелковой Речицкой ордена Суворова и 137-й стрелковой Бобруйской дивизии 42-го стрелкового корпуса 48-й армии, 194-й Речицкой Краснознаменной стрелковой дивизии 48-й армии.

В 1951 году на могиле установлен памятник — скульптура воина со склоненным знаменем.

Рэпрэсіраваныя ў 1941 (пасля 22 чэрвеня) — 1950 гг.*

АФАНАСЕНКА (АПАНАСЕНКА) Марыя Юр'еўна, н. у 1913 у в. Рудзец (Дуброўскі с/с), працавала на ўласнай гаспадарцы. Па пастанове Асобай нарады пры МДБ СССР ад 12.4.1947 асуджана да высылкі ў Краснаярскі край тэрмінам на 5 гадоў з канфіскацыяй маёмасці. Рэабілітавана 9.11.1992.

БАБІЧ Антон Пятровіч, н. у 1890 у в. Берагавая Слабада (Глыбаўскі с/с), жыў у пас. Старына, працаваў брыгадзірам калгаса «Шлях сацыялізма». Арыштаваны 26.12.1944. Па пастанове ваеннага трыбунала Гомельскага гарнізона ад 19.4.1945 зняволены на 15 гадоў у папраўча-працоўны лагер з наступным паражэннем у грамадзянскіх правах тэрмінам на 5 гадоў. Пакаранне адбываў у Іркуцкай вобл. Рэабілітаваны 22.5.1962.

БАБІЦКАЯ Соф'я Львоўна, н. у 1913 у в. Горваль (Глыбаўскі с/с), жыла ў Рэчыцы, працавала настаўніцай і бібліятэкарам у няпоўнай сярэдняй школе № 3. Арыштавана 14.2.1949. Па пастанове Асобай нарады пры МДБ СССР ад 1.6.1949 асуджана да высылкі ў Краснаярскі край (тэрмін высылкі не ўказаны). Рэабілітавана 16.11.1956.

БЕЛАВУС Мікалай Кузьміч, н. у 1903 у в. Будка (Капараўскі с/с). Жыў у пас. Пагарэлец, працаваў дзесятнікам на дарожным будаўніцтве, вартаўніком Рэчыцкай суднаверфі. Арыштаваны 29.4.1947. Па пастанове ваеннага трыбунала войск НКУС СССР па Гомельскай вобл. ад 15.9.1947 зняволены на 10 гадоў у папраўча-працоўны лагер. Вызвалены з месца зняволення ў 1954. Рэабілітаваны 22.9.1954.

БРАКАРЭНКА Якаў Апанасавіч, н. у 1918 у в. Борхаў (Баршчоўскі с/с). Чырвонаармеец 97 сп 187 сд. Арыштаваны 26.12.1942. Па пастанове ваеннага трыбунала 187 сд ад 20.1.1943 зняволе-

* Спісы складзены на падставе падворных апытанняў грамадзян, архіўных звестак і дакументаў.

ны на 8 гадоў у папраўча-працоўны лагер з наступным паражэннем у грамадзянскіх правах тэрмінам на 3 гады. Рэабілітаваны 7.3.1991.

БРЭЛЬ Цімафей Васільевіч, н. у 1910 (месца нараджэння не ўстаноўлена). Рад. 253 сп 45 сд. Служыў на ст. Сходня Маскоўскай вобл. Арыштаваны 2.7.1943. Па пастанове ваеннага трыбунала 45 сд ад 27.8.1943 зняволены на 10 гадоў у папраўча-працоўны лагер з наступным паражэннем у грамадзянскіх правах тэрмінам на 3 гады. Рэабілітаваны 17.7.1991.

ВАСІЛЕЦ Фядос Іванавіч, н. у 1900 у в. Андрэеўка (Ровенска-Слабодскі с/с). Жыў у Рэчыцы, працаваў рабочым на дубільным заводзе імя Варашылава. Арыштаваны 9.12.1943. Па пастанове Асобай нарады пры НКУС СССР ад 19.8.1944 зняволены на 10 гадоў у папраўча-працоўны лагер. Пакаранне адбываў у Горкаўскай вобл. Рэабілітаваны 16.8.1961.

ВЕЛІКАБОРАЦ Домна Давыдаўна, н. у 1901 у в. Дзятлавічы Гомельскага павета, жыла ў в. Надзвін Артукоўскага с/с, працавала ў калгасе «Перамога». Арыштавана 28.3.1944. Па пастанове ваеннага трыбунала войск НКУС па Гомельскай вобл. ад 25.10.1944 зняволена на 10 гадоў у папраўча-працоўны лагер з наступным паражэннем у грамадзянскіх правах тэрмінам на 5 гадоў. Рэабілітавана 21.4.1992.

ГАДЛЕЎСКІ Мікалай Сцяпанавіч, н. у 1924 у Рэчыцы. Арыштаваны 2.12.1943. Па пастанове Асобай нарады НКУС СССР ад 24.3.1945 зняволены на 3 гады ў папраўча-працоўны лагер. Вызвалены з месца зняволення ў студзені 1946. Рэабілітаваны 22.11.1983.

ГАНЧАРЭНКА Любоў Парфіраўна, н. у 1912 у в. Ровенская Слабада (Ровенска-Слабодскі с/с). Санітарка вясковага шпіталя ў г. Лодзь (Польшча). Арыштавана 10.10.1945. Па пастанове ваеннага трыбунала войск НКУС па Гомельскай вобл. ад 7.3.1946 зняволена на 10 гадоў у папраўча-працоўны лагер з наступным паражэннем у грамадзянскіх правах тэрмінам на 3 гады. Рэабілітавана 7.4.1967.

ГАПОНЕНКА Леанід Канстанцінавіч, н. у 1919 у Рэчыцы. Курсант авіяцыйнай школы ў г. Чкалаве. Арыштаваны 7.7.1942. Па пастанове ваеннага трыбунала Паўднёва-Уральскай ВА ад 4.9.1942 зняволены на 8 гадоў у папраўча-працоўны лагер з наступным паражэннем у грамадзянскіх правах тэрмінам на 3 гады. Памёр у месцы зняволення 6.8.1943. Рэабілітаваны 17.10.1956.

ГЛУШАК Антаніна Іванаўна, н. у 1923 у в. Велін, жыла ў в. Вятхінь Артукоўскага с/с, працавала ў калгасе. Па пастанове Асобай нарады пры НКУС СССР ад 28.4.1945 асуджана да высылкі ў Краснаярскі край тэрмінам на 3 гады. Рэабілітавана 3.12.1992.

ГЛУШАК Іван Данілавіч, н. у 1906 у в. Вятхінь (Артукоўскі с/с), працаваў кавалём ў калгасе. Удзельнік Вялікай Айчыннай вайны. На фронце з чэрвеня і да канца ліпеня 1941, з канца 1943 і да заканчэння вайны. Арыштаваны 23.2.1951. Па пастанове ваеннага трыбунала БВА ад 2.7.1952 асуджаны на 10 гадоў пазбаўлення волі. Вызвалены з месца зняволення 29.12.1955. Рэабілітаваны у 1955.

ГЛУШАК Ульяна Данілаўна, н. у 1889 у в. Велін, жыла ў в. Вятхінь Артукоўскага с/с, працавала ў калгасе «Чырвоны барэц». Адзін з сыноў быў прыгавораны да ВМП. Па пастанове Асобай нарады пры НКУС СССР ад 28.4.1945 асуджана да высылкі ў Краснаярскі край тэрмінам на 3 гады з канфіскацыяй маёмасці. Рэабілітавана 3.12.1992.

ГОЛУБАВА Равека Барысаўна, н. у 1902 у в. Горваль (Глыбаўскі с/с), жыла ў Гомелі. Арыштавана 12.7.1950. Па пастанове Нарады пры МДБ СССР ад 20.1.1951 зняволена на 10 гадоў у папраўча-працоўны лагер. Рэабілітавана 14.1.1966.

ГОЛУБАЎ Лазар Шэндзеравіч (Шэндзелевіч), н. у 1925 у в. Горваль (Глыбаўскі с/с). Член ВКП(б). Жыў у Гомелі, працаваў зубным тэхнікам у райбальніцы г. п. Карма. Арыштаваны 12.7.1950. Па пастанове Нарады пры МДБ СССР ад 20.1.1951 зняволены на 10 гадоў у папраўча-працоўны лагер. Рэабілітаваны 14.1.1956.

ГРЫБ Фёдар Юр'евіч, н. у 1889 у в. Крынкі (Ліскаўскі с/с). Жыў у в. Бабічы, працаваў у лясніцтве. Арыштаваны 2.5.1944. Па пастанове ваеннага трыбунала войск НКУС СССР па Палескай вобл. ад 17.8.1944 зняволены на 15 гадоў у папраўча-працоўны лагер з наступным паражэннем у грамадзянскіх правах тэрмінам на 5 гадоў. Пакаранне адбываў у Мардовіі. Вызвалены з месца зняволення 15.12.1955. Рэабілітаваны 21.1.1964.

ГРЫШАЙ Ціхан Фёдаравіч, н. у 1905 у в. Гарошкаў (Гарошкава) (Заспенскі с/с). Арыштаваны 1.6.1944. Па пастанове Ваеннага трыбунала войск НКУС па Гомельскай вобл. ад 26.10.1944 зняволены на 10 гадоў у папраўча-працоўны лагер з наступным паражэннем у грамадзянскіх правах тэрмінам на 3 гады. Вызвалены з месца зняволення 17.12.1953. Рэабілітаваны 5.9.1966.

ГУМЕНІК Шмеер Лейбавіч, н. у 1918 у Рэчыцы. Авіямеханік 32-га авіяпалка Чарнаморскага флоту. Арыштаваны 23.10.1941. Па пастанове ваеннага трыбунала Чарнаморскага флоту ад 6.12.1941 зняволены на 10 гадоў у папраўча-працоўны лагер. Рэабілітаваны ў 1957.

ДАВЫДЗЕНКА Сцяпан Фядосавіч, н. у 1927 у в. Зашчоб'е (Васілевіцкага с/с), працаваў конюхам у калгасе в. Маканавічы. Арыштаваны 29.12.1943. Па пастанове Асобай нарады НКУС СССР ад 19.8.1944 асуджаны на 8 гадоў пазбаўлення волі. Рэабілітаваны.

ДАЎГАЛАПЦЕЎ Фёдар Максімавіч, н. у 1914 у в. Стасеўка (Глыбаўскі с/с), жыў у Рэчыцы, працаваў загадчыкам гужава-транспартнага аддзела. Арыштаваны 8.12.1943. Па пастанове Асобай нарады пры НКУС СССР ад 28.7.1944 зняволены на 8 гадоў у папраўча-працоўны лагер. Пакаранне адбываў у Горкаўскай вобл. Рэабілітаваны 18.9.1962.

ДВОРНІК Піліп Міхайлавіч, н. у 1894 у в. Ровенская Слабада (Ровенска-Слабодскі с/с). Жыў у Рэчыцы, працаваў рабочым хімічнага

камбіната г. Сталінагорска. Арыштаваны 8.6. 1945. Па пастанове ваеннага трыбунала войск НКУС СССР па Гомельскай вобл. ад 10.8.1945 асуджаны на 15 гадоў катаржных работ. Пакаранне адбываў у Варкуце. Вызвалены з месца зняволення 25.4.1955. Рэабілітаваны 26.3.1956.

ЕРМАКОЎ Міхаіл Антонавіч, н. у 1911 у в. Борхаў (Баршчоўскі с/с), працаваў конюхам у Рэчыцкім леспрамгасе. Арыштаваны 18.4.1947. Па пастанове ваеннага трыбунала ЧБВА ад 6.9.1947 асуджаны на 25 гадоў пазбаўлення волі. Пакаранне адбываў у Архангельскай вобл. Рэабілітаваны 18.1.1956.

ЗАХОЖЫ Антон Харытонавіч, н. у 1911 у в. Крынкі (Ліскаўскі с/с), працаваў старшынёй калгаса «Піянер». Удзельнік Вялікай Айчыннай вайны. Арыштаваны 1.2.1946. Па пастанове народнага суда Палескай вобл. ад 19.5.1946 зняволены на 6 гадоў у папраўча-працоўны лагер з наступным паражэннем у грамадзянскіх правах тэрмінам на 3 гады. Рэабілітаваны 8.8.1990.

ЖАЛЕЗКА Міхаіл Аляксандравіч, н. у 1913 у в. Салтанава (Дземяхоўскі с/с), працаваў выкладчыкам фізікі і матэматыкі ў мясцовай школе. Арыштаваны 13.12.1943. Па пастанове Асобай нарады пры НКУС СССР ад 28.7.1945 зняволены на 4 гады ў папраўча-працоўны лагер. Пакаранне адбываў на ст. Сухабязводнае Горкаўскай вобл. Вызвалены з месца зняволення 17.11.1947. Рэабілітаваны 28.10.1967.

КАПШАЙ Гаўрыла Восіпавіч, н. у 1898 у в. Валадарск (Глыбаўскі с/с), працаваў дарожным майстрам. Арыштаваны 3.10.1947. Па пастанове ваеннага трыбунала войск МУС СССР па Гомельскай вобл. ад 25.12.1947 зняволены на 10 гадоў у папраўча-працоўны лагер з наступным паражэннем у грамадзянскіх правах тэрмінам на 5 гадоў. Памёр у месцы зняволення 25.4.1949. Рэабілітаваны 1.2.1961.

КАПШАЙ Іван Сямёнавіч, н. у 1911 у в. Валадарск (Глыбаўскі с/с), працаваў у калгасе. Арыштаваны 31.11.1946. Па пастанове ваеннага трыбунала войск МУС СССР па Гомельскай вобл. ад 24.10.1946 зняволены на 10 гадоў у папраўча-працоўны лагер з наступным паражэннем у грамадзянскіх правах тэрмінам на 3 гады. Рэабілітаваны 6.6.1962.

КЛЕПАНОСАЎ Фёдар Навумавіч, н. у 1896 у в. Борхаў (Баршчоўскі с/с), працаваў бухгалтарам. З 18.9.1943 па 23.11.1943 знаходзіўся ў партызанах. Арыштаваны 24.4.1944. Па пастанове ваеннага трыбунала войск НКУС па Гомельскай вобл. ад 21.11.1944 зняволены на 10 гадоў у папраўча-працоўны лагер з наступным паражэннем у грамадзянскіх правах тэрмінам на 5 гадоў. Рэабілітаваны 29.11.1963.

КАШАВАР Надзея Адамаўна, н. у 1926 у в. Дуброва (Дуброўскі с/с). У партызанскім атрадзе з мая па кастрычнік 1943. Арыштавана 8.2.1945. Па пастанове ваеннага трыбунала Паўночнай групы войск ад 22.6.1945 зняволена на 15 гадоў у папраўча-працоўны лагер. Пакаранне адбывала ў г. Нарыльску. Вызвалена з месца зняволення 26.12.1953. Рэабілітавана 21.10.1976.

ЛЕВАНЧУК Рыгор Міронавіч, н. у 1896 у у в. Маканавічы (Васілевіцкі с/с), працаваў брыгадзірам падсобнай гаспадаркі ст. Васілевічы. Арыштаваны 26.6.1946. Па пастанове ваеннага трыбунала Беларускай чыгункі ад 24.9.1946 зняволены на 6 гадоў у папраўча-працоўны лагер з паражэннем у грамадзянскіх правах тэрмінам на 3 гады. Пакаранне адбываў у Растоўскай вобл. Вызвалены з месца зняволення ў 1957. Рэабілітаваны 2.3.1971.

ЛЕШЧАНКА Фёдар Рыгоравіч, н. у 1924 у у в. Маканавічы (Васілевіцкага с/с), працаваў фельчарам. Арыштаваны 2.12.1943. Па пастанове Асобай нарады пры НКУС СССР ад 3.6.1944 зняволены на 6 гадоў у папраўча-працоўны лагер. Рэабілітаваны 2.6.1954.

ЛЁГКАЯ Марфа Гаўрылаўна, н. у 1906 у в. Валадарск (Глыбаўскі с/с), працавала ў калгасе. Арыштавана 26.6.1946. Па пастанове ваеннага трыбунала войск МУС БВА ад 24.10.1946 зняволена на 10 гадоў у папраўча-працоўны лагер з наступным паражэннем у грамадзянскіх правах тэрмінам на 3 гады. Рэабілітавана 6.6.1962.

ЛІТАШ Яўгенія Дзмітрыеўна, н. у 1914 у у в. Маканавічы (Васілевіцкі с/с), працавала прачкай у Васілевіцкай райбальніцы. 28.4.1945 у яе была ўзята падпіска аб забароне выезду з Васілевіч. Па пастанове Асобай нарады пры НКУС СССР асуджана да высылкі ў Краснаярскі край тэрмінам на 5 гадоў з канфіскацыяй маёмасці. Рэабілітавана пастановай пракурора Гомельскай вобл. ад 2.2.1993.

ЛІЦВІНЕНКА (ЛІТВІНЕНКА) Іван Фёдаравіч, н. у 1889 у в. Чарнейкі (Камсамольскі с/с), працаваў памочнікам ляснічага Чарнейкаўскага лясніцтва. Арыштаваны 2.1.1945. Па пастанове Ваеннага трыбунала войск НКУС СССР па Палескай вобл. ад 10.7.1945 зняволены на 10 гадоў у папраўча-працоўны лагер з наступным паражэннем у грамадзянскіх правах тэрмінам на 3 гады. Вызвалены з месца зняволення 6.11.1954. Рэабілітаваны 5.11.1967.

МАРКАЛЬ Міхаіл Мікалаевіч, н. у 1918 у в. Дземяхі (Дземяхоўскі с/с). Курсант авіяцыйнай школы ў г. Чкалаве. Арыштаваны 7.7.1942. Па пастанове ваеннага трыбунала Паўднёва-Уральскай ваеннай акругі ад 4.9.1942 зняволены на 10 гадоў у папраўча-працоўны лагер з наступным паражэннем у грамадзянскіх правах тэрмінам на 3 гады. Пакаранне адбываў у Комі АССР. Вызвалены з месца зняволення ў 1955. Рэабілітаваны 17.10.1956.

МІКУЛА Сяргей Кірылавіч, н. у 1913 у в. Альсевічы на Брэстчыне. Жыве ў Ліскаx. Чырвонаармеец 115 асб 65А. Арыштаваны 11.1.1944. Па пастанове ваеннага трыбунала 65-ай арміі ад 4.4.1944 зняволены на 10 гадоў у папраўча-працоўны лагер з наступным паражэннем у грамадзянскіх правах тэрмінам на 5 гадоў. Вызвалены з месца зняволення 16.12.1951. Рэабілітаваны 9.2.1989.

ПЕТРАВЕЦ Барыс Рыгоравіч, н. у 1916 у в. Горваль (Глыбаўскі с/с). Ваенфельчар 280 артп 146 сд. Арыштаваны 1.7.1942. Па пастанове ваен-

нага трыбунала 146 сд ад 15.7.1942 зняволены на 10 гадоў у папраўча-працоўны лагер з наступным паражэннем у грамадзянскіх правах тэрмінам на 4 гады. Пакаранне адбываў у Горкаўскай вобл. Памёр у месцы зняволення 23.1.1943. Рэабілітаваны 22.3.1962.

ПРАКОПЕНКА Марфа Фёдараўна, н. у 1910 у в. Дуброва (Дуброўскі с/с), працавала ў калгасе. Арыштавана 28.3.1944. Па пастанове Палескага абласнога суда ад 6.5.1944 зняволена на 8 гадоў у папраўча-працоўны лагер з наступным паражэннем у грамадзянскіх правах тэрмінам на 3 гады. Вызвалена з месца зняволення 2.8.1951. Рэабілітавана 16.3.1962.

ПОМАЗ Галіна Дзмітрыеўна, н. у 1911 у в. Сямёнаўка (Вышамірскі с/с), працавала ў калгасе «Украінец». Арыштавана 9.8.1945. Па пастанове ваеннага трыбунала войск НКУС па Гомельскай вобл. ад 22.9.1945 зняволена на 5 гадоў у папраўча-працоўны лагер. Рэабілітавана 24.4.1990.

РАМАШКЕВІЧ Дзям'ян Аўрамавіч, н. у 1906 у в. Рабуса (Перасвятаўскі с/с). Радавы 149-ай танкавай брыгады. Арыштаваны 28.7.1944. Па пастанове ваеннага трыбунала Маскоўскай ВА ад 17.11.1944 зняволены на 10 гадоў у папраўча-працоўны лагер. Пакаранне адбываў у г. Маршанску. Рэабілітаваны 8.12.1960.

САПОНЧЫК Іван Сцяпанавіч, н. у 1912 у в. Капараўка (Капараўскі с/с), працаваў старшынёй калгаса. Арыштаваны 29.8.1949. Па пастанове ваеннага трыбунала БВА ад 12.4.1950 зняволены на 10 гадоў у папраўча-працоўны лагер з наступным паражэннем у грамадзянскіх правах тэрмінам на 5 гадоў. Рэабілітаваны 15.6.1967.

СМОЛІЧ Ніна Цімафееўна, н. у 1915 у в. Воўчая Гара (Жмураўскі с/с). Жыла ў Рэчыцы. Па пастанове Асобай нарады НКУС СССР ад 14.10.1944 асуджана да высылкі ў Краснаярскі край тэрмінам на 5 гадоў з канфіскацыяй маёмасці. Разам з ёй пакаранне адбывала і дачка Аня, 1936 г. н. Рэабілітаваны 26.6.1992.

СПІВАК (СПЯВАК) Рыгор Барысавіч, н. у 1901 у в. Горваль (Глыбаўскі с/с). Жыў у Маскоўскай вобл. Працаваў выкладчыкам Маскоўскага архітэктурна-будаўнічага тэхнікума. Арыштаваны 25.8.1950. Па пастанове Нарады пры МДБ СССР ад 20.1.1951 зняволены на 10 гадоў у папраўча-працоўны лагер. Рэабілітаваны 14.1.1966.

СТАСЕНКА Яўстрат Цімафеевіч, н. у 1898 у в. Баршчоўка (Баршчоўскі с/с). Удзельнік грамадзянскай вайны. Змагаўся з белагвардзейцамі на Архангельскім фронце. Жыў у Чкалаўскай вобл., ст. Дангуская. Працаваў слесарам на заводзе «Арсенал». Арыштаваны 17.3.1942. Па пастанове судовай калегіі Чкалаўскага абласнога суда зняволены на 10 гадоў у папраўча-працоўны лагер з наступным паражэннем у грамадзянскіх правах тэрмінам на 5 гадоў. Рэабілітаваны 17.11.1992.

СТРЫЖАК Міканор Рыгоравіч, н. у 1884 у в. Заспа (Заспенскі с/с), працаваў на ўласнай гаспадарцы. Арыштаваны 21.7.1941. Па пастанове ваеннага трыбунала Беларускай чыгункі ад 1.8.1941 прыгавораны да ВМП. Расстраляны 6.8.1941. Рэабілітаваны 24.8.1990.

СТЭЛЬМАШОК Павел Сцяпанавіч, н. у 1901 у в. Заспа (Заспенскі с/с), працаваў у калгасе. Арыштаваны 22.6.1949. Па пастанове ваеннага трыбунала войск МУС па Гомельскай вобл. ад 6.10.1949 зняволены на 10 гадоў у папраўча-працоўны лагер з наступным паражэннем у грамадзянскіх правах тэрмінам на 3 гады. Пакаранне адбываў у г. Маршанску. Вызвалены з месца зняволення 11.10.1955. Рэабілітаваны 23.8.1966.

ЦІТАВЕЦ Якаў Самойлавіч, н. у 1909 у в. Заспа (Заспенскі с/с). Ст. сярж. Арыштаваны 6.4.1943. Па пастанове ваеннага трыбунала Ашхабадскага гарнізона ад 12.7.1943 зняволены на 10 гадоў у папраўча-працоўны лагер з наступным паражэннем у грамадзянскіх правах тэрмінам на 3 гады. Пастановай Ваеннай калегіі Вярхоўнага суда СССР ад 11.5.1945 прыгавор адменены і справа ў дачыненні Цітаўца Я. С. закрыта.

ЧАПЛЕНКА Ганна Мікалаеўна, н. у 1905 у в. Абрамаўка (Баршчоўскі с/с), працавала на ўласнай гаспадарцы. Арыштавана 21.7.1941. Па пастанове ваеннага трыбунала Беларускай чыгункі ад 1.8.1941 зняволена на 10 гадоў у папраўча-працоўны лагер. Пакаранне адбывала ў Томскай вобл. і Марыйскай АССР. Вызвалена з месца зняволення 1.8.1951. Рэабілітавана 22.9.1961.

ШАФАРЭНКА Ілья Навумавіч, н. у 1892 у в. Кукуевічы, жыў у Васілевічах, працаваў майстрам па вырабу алею. Арыштаваны 6.2.1944. Па пастанове ваеннага трыбунала войск НКУС па Палескай вобл. ад 16.6.1944 зняволены на 10 гадоў у папраўча-працоўны лагер з наступным паражэннем у грамадзянскіх правах тэрмінам на 3 гады. Пакаранне адбываў у Мардовіі. Вызвалены з месца зняволення 6.2.1954. Рэабілітаваны 22.10.1963.

ШКУРЫН Пётр Васільевіч, н. у 1923 у в. Горваль (Глыбаўскі с/с). Фельчар загараджальнага б-на 252 сд. Арыштаваны 13.12.1942. Па пастанове ваеннага трыбунала за № 20 А ад 30.12.1942 зняволены на 8 гадоў у папраўча-працоўны лагер з наступным паражэннем у грамадзянскіх правах тэрмінам на 3 гады. Рэабілітаваны ў 1993.

ЯЗОТЧАНКА Васіль Лявонавіч, н. у 1873 у в. Стара-Краснае (Дземяхоўскі с/с), жыў у в. Асветнік. Арыштаваны 26.7.1941. Па пастанове Нарады НКУС БССР ад 23.5.1942 асуджаны да высылкі ў Краснаярскі край тэрмінам на 5 гадоў. Рэабілітаваны 27.12.1989.

ЯРЧЫНСКАЯ Цесалія Іванаўна, н. у 1912 у мястэчку Ушанер Кіеўскай губерні, жыла ў Васілевічах, працавала на ўласнай гаспадарцы. Па пастанове Асобай нарады пры НКУС СССР ад 9.6.1945 была асуджана да высылкі ў Краснаярскі край тэрмінам на 5 гадоў з канфіскацыяй маёмасці. Рэабілітавана 8.1.1993.

Асноўныя скарачэнні, якія прыняты ў спісах

абр — артылерыйская брыгада
абс — асобны батальён сувязі
авд — авіяцыйная дывізія
авп — авіяцыйны полк
ад — артылерыйская дывізія
азадн — асобны зенітны артылерыйскі дывізіён
азптадн — асобны знішчальны процітанкавы артылерыйскі дывізіён
азптабр — асобная знішчальная процітанкавая артылерыйская брыгада
азсп — асобны запасны стралковы полк
аінжб — армейскі інжынерны батальён
амарсбр — асобная марская стралковая брыгада
амедсб — асобны медыка-санітарны батальён
амцб — асобны мотацыклетны батальён
амцп — асобны мотацыклетны полк
ап — артылерыйскі полк
асп — асобны полк сувязі
арад — асобная разведвальная дывізія
арб — асобны разведвальны батальён
арс — асобная рота сувязі
асп — асобны стралковы полк
асапб — асобны сапёрны батальён
асбр — асобная сапёрная брыгада
аўтбр — аўтамабільная брыгада
аўтп — аўтамабільны полк
баа — батальён аэрадромнага абслугоўвання
бад — бамбардзіровачная авіяцыйная дывізія
бап — бамбардзіровачны авіяцыйны полк
в. — вёска
ваяв. — ваяводства
вобл. — вобласць
воп. — вопіс
г. — год, горад
габр — гаўбічная артылерыйская брыгада
гап — гаўбічны артылерыйскі полк
гв. — гвардыі, гвардзейскі
гл. — глядзі
г.п. — гарадскі пасёлак
дбап — далёкабамбардзіровачны авіяцыйны полк
Дняфл — Дняпроўская ваенная флатылія
драп — далёкаразведвальны авіяцыйны полк
дыв. — дывізія
зенад — зенітная артылерыйская дывізія
зенадн — зенітны артылерыйскі дывізіён
зенап — зенітны артылерыйскі полк
зн. — знішчальны
зптабр — знішчальная процітанкавая артылерыйская брыгада
зптадн — знішчальны процітанкавы артылерыйскі дывізіён
зптап — знішчальны процітанкавы артылерыйскі полк
зсп — запасны стралковы полк
інш. — іншы
ісапб — інжынерна-сапёрны батальён
ісапбр — інжынерна-сапёрная брыгада
кам. аддз. — камандзір аддзялення
кап. — капітан
кап — карпусны артылерыйскі полк
кд — кавалерыйская дывізія
кк — кавалерыйскі корпус
л. — ліст
лейт. — лейтэнант
лкп — лёгкі кавалерыйскі полк
мал. — малодшы
мбр — механізаваная брыгада
медсб — медыка-санітарны батальён
мінп — мінамётны полк
мінбр — мінамётная брыгада
міндн — мінамётны дывізіён
мк — матарызаваны корпус
мп — матарызаваны полк
мсбр — мотастралковая брыгада
мсд — мотастралковая дывізія
мсп — мотастралковы полк
мтап — міна-тарпедны авіяцыйны полк
мтад — міна-тарпедная авіяцыйная дывізія
мцп — мотацыклетны полк
н. — нарадзіўся
падпалк. — падпалкоўнік
палк. — палкоўнік
памбр — пантонна-маставая брыгада
пас. — пасёлак
пдд — паветрана-дэсантная дывізія
пдсп — паветрана-дэсантны стралковы полк
п/п — палявая пошта
н. — нарадзіўся
рад. — радавы
рап — разведвальны авіяцыйны полк
с. — старонка
с/с — сельсавет
сап — самаходны артылерыйскі полк
сбр — стралковая брыгада
сд — стралковая дывізія
ск — стралковы корпус
сп — стралковы полк
спр. — справа
старш. — старшына
ст. — старшы
сяржс. — сяржант
т. — том
тб — танкавы батальён
тбр — танкавая брыгада
тд — танкавая дывізія
тк — танкавы корпус
тп — танкавы полк
тыс. — тысяча
ф. — фонд
цсап — цяжкі самаходны полк
цтп — цяжкі танкавы полк
шад — штурмавая авіяцыйная дывізія
шап — штурмавы авіяцыйны полк
яфр. — яфрэйтар

1945

ДА НАШЫХ ДЗЁН

У МІРНАЙ ПРАЦЫ

Яшчэ ішла вайна

На тэрыторыі раёна грымелі баі. У Рэчыцы, вызваленай ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў 18 лістапада 1943 г., была чуваць кананада. А ў памяшканні раённага Савета дэпутатаў працоўных сабраліся вылучэнцы для абрання старшынямі сельскіх Саветаў. Іх азнаёмілі з пастановай урада СССР і ЦК ВКП(б) ад 21 жніўня 1943 г. «Аб неадкладных мерах па аднаўленню гаспадаркі раёнаў, вызваленых ад нямецкай акупацыі». Сотні сельскіх актывістаў пайшлі да людзей у ацалелыя хаты, зямлянкі. Высвятлялі, колькі хто дасць збожжа для веснавой сяўбы, насеннай бульбы, у каго захавалася барана, плуг, калёсы, вупраж.

Да канца снежня 1943 г. у раёне аднавіўся 81 калгас.

У канцы 1943 г. быў пушчаны ў эксплуатацыю ганчарны цэх завода «Дняпроўскі цагельнік». У Рэчыцы былі абсталяваны 2 цэхі па пашыву і рамонту мужчынскага і жаночага адзення (шавецкая арцель «Кааператар»).

Аднаўлялася Рэчыцкая аўтабаза, якая да вайны мела 23 аўтамашыны.

У канцы 1943 г. аднаўленчыя работы шырока разгарнуліся на лесазаводзе імя Кірава і торфазаводзе «Закрашынскі Мох» (васілевіцкая зона).

У Рэчыцы працавалі хлебапякарня і мылаварны завод, адкрыліся першыя магазіны.

Загучалі дзіцячыя галасы ў школах. У канцы снежня ў раёне працавалі звыш 150 настаўнікаў 1—4-ых класаў, звыш 60 выкладчыкаў 5—10-ых класаў. Пачатковыя школы наведвалі звыш 5 тысяч дзяцей. 5—10-ыя класы — звыш 1110. Нярэдка за класныя пакоі былі зямлянкі.

8 снежня распачаліся рэгулярныя заняткі ў Рэчыцкай няпоўнай СШ № 3.

На дапамогу найменш забяспечаным сем'ям прыйшла дзяржава. Праз раённы аддзел дзяржаўнага забеспячэння размяркоўваліся адзенне, абутак, прадукты і грошы. Была аказана дапамога 145 сем'ям Будзёнаўскага сельсавета, 178 сем'ям Нова-Барсуцкага, Свірыдавіцкага і Сямёнаўскага сельсаветаў. Да канца 1943 г. дапамога была аказана 14 сем'ям Рэчыцы.

З першых дзён пасля вызвалення пачало наладжвацца культурнае жыццё горада і раёна. Адчыняліся клубы, бібліятэкі, хаты-чытальні. Літаратуру збіралі па хатах, зямлянках. Першыя канцэрты даў Азершчынскі хор пад кіраўніцтвам Т. К. Лапацінай.

У Рэчыцы быў створаны Камсамольскі тэатр. Хлопцы і дзяўчаты рыхтавалі вечары адпачынку для вайскоўцаў, выступалі ў шпіталях.

У пачатку 1944 г. у Рэчыцы адкрыліся некалькі майстэрань — слясарная, бляшаная, сталярная, кавальская, па пашыву ботаў і г. д.

З 14 студзеня распачаў выпуск прадукцыі завод па вырабу вяровак. На саматужным прадпрыемстве рабілі 20 чалавек, у асноўным інваліды.

Наладзілася работа ў раённай канто-

ры сувязі. Паштовыя аддзяленні адкрыліся ў Холмечах, Горвалі, Ровенскай Слабадзе. Запрацаваў тэлеграф. Распачалася радыёфікацыя Рэчыцы.

Гаспадаркі раёна рыхтаваліся да веснавой сяўбы. Калгасы Капараўскага сельсавета нарыхтавалі 212 цэнтнераў насеннага збожжа, адрамантавалі 93 плугі, 107 барон, 144 камплекты вупражы.

Важная роля ў веснавой сяўбе 1944 г. адводзілася машынна-трактарным станцыям, якія былі цалкам разрабаваны фашыстамі. Машыны і трактары збіраліся з запчастак, з падбітай вайсковай тэхнікі.

У Холмецкай МТС працавалі 2 кузні. Напрыканцы студзеня ў штаце станцыі былі 22 трактарысты. Арганізаваліся курсы. Іх наведвалі 26 хлопцаў і дзяўчат.

У пачатку лютага 1944 г. у калгасе «Ленінскі шлях» Бязуеўскага сельсавета адкрылася першая ў раёне пасляваенная малочнатаварная ферма.

За 2 месяцы гаспадарка назапасіла да веснавой сяўбы 335 цэнтнераў збожжа, 1575 цэнтнераў насеннай бульбы. Мела ў дастатковай колькасці плугоў, барон, калёс, вупражы.

У сярэдзіне лютага праз сродкі масавай інфармацыі калгас «Ленінскі шлях» звярнуўся да беларускага народа з заклікам збору сродкаў для танкавай калоны, абавязаўся сабраць на будаўніцтва калоны, якая неўзабаве атрымала назву «Адказ Рэчыцы», 320 тысяч рублёў.

Па стану на 22 лютага Рэчыца і раён сабралі на танкавую калону 1 495 507 рублёў. У гэты ж дзень калгас «Ленінскі шлях» атрымаў пісьмо-падзяку Сталіна.

Горад і раён рэгулярна адпраўлялі ў вайсковыя часці, якія мелі ганаровыя найменні «Рэчыцкія», падарункі — кісеты, насоўкі, шкарпэткі, табаку. Вучні Капанскай, Гарноўскай, Салтаноўскай няпоўных СШ і Заспенскай сярэдняй школы сабралі ў якасці падарункаў на фронт 80 насовак, 61 кісет. А яшчэ — 15 кілаграмаў цукру і пячэння. Дзеці самі не бачылі цукру, але прынеслі яго ў школу літаральна па паўдрабка.

У лютым 1944 г. распачаліся заняткі ў Рэчыцкім педвучылішчы. Адкрылася гарадская бібліятэка з фондам у 8 тысяч кніг. Рэчыцкі райздраў адчыніў першыя пасляваенныя яслі на 15 дзяцей.

Разгарнулася агітацыя ехаць на новабудоўлі разбуранага вайной Данбаса. Першымі выправіліся туды хлопцы і дзяўчаты з Камсамольскага сельсавета.

У канцы зімы склалася сур'ёзнае становішча з забеспячэннем прадуктамі харчавання дзіцячых дамоў. Раённы камітэт камсамола стаў ініцыятарам збору сродкаў для дзяцей-сірот. У Рэчыцы за 3 дні былі сабраны 12 340 рублёў. Сельскія камсамольскія арганізацыі даставілі ў дзіцячыя дамы 1984 кілаграмы бульбы, 160 кілаграмаў збожжа. Моладзь Азершчынскага сельсавета ў фонд дапамогі сабрала 7 пудоў проса, некалькі пудоў ячменю, 200 рублёў.

На сярэдзіну сакавіка 1944 г. гаспадаркі раёна мелі толькі палову ад неабходнай колькасці насеннага збожжа. Вялікім цяжарам быў для вяскоўцаў вываз драўніны. Кожная гаспадарка павінна была нарыхтаваць і вывезці да месца пагрузкі па 400 кубаметраў — 150 кубаметраў драўніны для піламатэрыялаў, 250 — на дровы.

Цяжкае становішча ўскладнялася тыфусам. Выпадкі захворванняў былі ў кожным сельсавеце.

У пачатку вясны распачалася работа па аднаўленню Заспенскага крухмальнага завода, які да вайны штодня перапрацоўваў па 200 тон сыравіны.

Першыя гектары збожжавых былі пасеяны 10 красавіка. Больш хуткімі тэмпамі сяўба вялася ў калгасах Будзёнаўскага сельсавета і ў васілевіцкім калгасе імя Сталіна. Шмат якім гаспадаркам дапамагалі вайскоўцы.

У пачатку мая педагагічнае вучылішча аб'явіла прыём навучэнцаў на трохмесячныя і аднагадовыя курсы.

Трохмесячныя — для падрыхтоўкі дашкольных работнікаў, аднагадовыя — настаўнікаў. Заняткі пачаліся ў сярэдзіне месяца.

Першай веснавую сяўбу скончыла брыгада № 1 калгаса імя Будзённага Будзёнаўскага сельсавета. Па стану на 6 мая планавае заданне было перавыканана на 5 працэнтаў. У гэтай гаспадарцы працавалі без аніякіх выхадных і літаральна ад цямна да цямна.

У пачатку мая было прынята ўрадавае рашэнне аб выпуску 3-га Дзяржаўнага ваеннага займу. Праз 2 дні на рахунку Рэчыцы было 950 941 рубель. У калгасах за гэты час падпіска склала 1 мільён 30 тысяч рублёў.

З мэтай актывізацыі падпіскі ў сельгасарцелі раёна выправіўся камсамольска-маладзёжны тэатр. У Будзёнаўскім сельсавеце самадзейныя артысты далі за адзін дзень 4 канцэрты-агіткі.

З 9 мая перайшоў на 2 змены завод імя Кірава. Прадпрыемства пачало вырабляць за дзень па 100 кубаметраў піламатэрыялаў. У другой палове месяца на заводзе адкрыліся курсы масавых прафесій яшчэ для 200 падлеткаў.

Востры недахоп кадраў адчуваўся на цвіковым заводзе імя Інтэрнацыянала. На прадпрыемства прыйшлі працаваць жонкі і дзеці тых рабочых, якія змагаліся з ворагам на фронце. Навялі парадак на тэрыторыі і ў цэхах. Адрамантавалі сталоўку, цэх шырспажыву, распачалі нарыхтоўку мясцовых будаўнічых матэрыялаў. На заводзе была арганізавана вытворчасць цвікоў кустарным спосабам.

Многія арцелі і майстэрні райцэнтра на працягу мая значна пераўзыходзілі планавыя заданні. Майстэрня па вырабу і рамонту сельгасінвентару ў 6 разоў, па вырабу прадметаў шырспажыву — у 4 разы.

28 мая ў раёне пачаўся прафсаюзна-камсамольскі крос. Удзел у ім бралі 720 хлопцаў і дзяўчат.

У канцы мая варожая авіяцыя зрабіла налёт на Рэчыцу і Васілевічы. З дакладной запіскі сакратара Васілевіцкага РК КП(б)Б вынікае: «...в ночь на 28 мая с. г. в 11 час. вечера налетом вражеской авиации (в количестве 4 самолетов) на райцентр Василевичи нанесены следующие убытки:

1. Сожжено колхозных дворов — 7, пожарная со всем пожарным инвентарем, разрушено ... здание сельсовета и повреждено здание РК КП(б)Б.

2. Убито 4 чалавека, ранено 9 человек».

У Рэчыцы варожыя самалёты бамбілі фабрычна-заводскі раён і вайсковы шпіталь. Былі забітыя і параненыя сярод мірнага насельніцтва і вайскоўцаў.

Да сярэдзіны чэрвеня на спецыяльных курсах у Рэчыцы былі падрыхтаваны 21 інструктар па падрыву боезапасаў, 99 мінёраў. Усе яны былі накіраваны ў гаспадаркі раёна. За кароткі тэрмін знайшлі і ўзарвалі 3011 супрацьтанкавых мін, 8320 артылерыйскіх снарадаў, 17 745 мінамётных і авіяцыйных мін і бомбаў.

У пачатку лета 1944 г. у раёне (без уліку васілевіцкай зоны) меліся 20 жывёлагадоўчых фермаў, на якіх утрымліваліся 322 галавы буйной рагатай жывёлы. У насельніцтва было закантрактавана амаль 900 цялят. Чакалася паступленне жывёлы з усходніх раёнаў краіны, куды яна была эвакуіравана ў 1941 г.

У пачатку трэцяй дэкады чэрвеня сельгасарцелі распачалі нарыхтоўку кармоў. У калгасе «Чырвоны барэц» Артукоўскага сельсавета, які быў лепшым на корманарыхтоўцы, касілі, як і паўсюдна, у асноўным жанчыны, старыя і падлеткі.

Да канца чэрвеня ў калгасе імя Дзяржынскага Ровенска-Слабодскага сельсавета былі скошаны ўручную 250 гектараў.

На нарыхтоўцы сена ў калгасе «Свет» працавала брыгада з 30 чалавек, створаная з вучняў Свірыдавіцкай няпоўнай СШ. Моладзь калгаса «XI з'езд Саветаў» Капанскага сельсавета стварыў

ла камсамольскую брыгаду з 8 чалавек, якая пераўзышла агульны план гаспадаркі па сіласаванню на 20 тон, заняла першынство ў вобласці.

У другой палове чэрвеня пачала працаваць раённая камісія па збору дакументаў і матэрыялаў, звязаных з Вялікай Айчыннай вайной, увекавечанні подзвігу землякоў на франтах, у партызанскіх атрадах і падполлі.

Моладзь Рэчыцы сабрала звыш 10 тысяч кніг. У горадзе працавалі бібліятэка, кінатэатр, клуб. Устанаўліваліся новыя радыёкропкі. У раёне функцыяніравалі 25 клубаў і хат-чыталень, 3 бібліятэкі.

У Рэчыцы пачалася вучоба на рэспубліканскіх курсах планіроўшчыкаў сельскіх населеных пунктаў. Быў аб'яўлены набор у двухгадовую школу медыцынскіх сясцёр. Студэнткі забяспечваліся стыпендыямі, харчаваннем, інтэрнатам.

28 ліпеня на дзяржаўны прыёмны пункт з калгасаў «Новае жыццё», імя Куйбышава і «XI з'езд Саветаў» Капанскага сельсавета паступілі першыя тоны збожжа новага ўраджаю.

На палетках раёна працавалі з сярпамі сотні жанчын.

За 4 дні было зжата жыта на плошчы 75 гектараў у калгасе «Чырвоны маяк» Холмецкага сельсавета.

6 жніўня Рэчыца сустрэла першы «чырвоны абоз» у 120 тон збожжа.

Першым у раёне ўборку льну скончыў калгас «Перамога» Холмецкага сельсавета.

18 жніўня калгасы распачалі сяўбу азімых.

У жніўні быў праведзены набор у Рэчыцкую міжраённую ветэрынарна-фельчарскую школу Наркамзема БССР. У педагагічным вучылішчы адбыўся чарговы, 11 па ліку, выпуск. 51 выпускнік атрымаў атэстат настаўніка пачатковай школы, 8 хлопцаў і дзяўчат, якія займаліся найбольш паспяхова, былі накіраваны выкладчыкамі 5—7-ых класаў няпоўных сярэдніх школ.

Адбыўся раённы агляд мастацкай самадзейнасці, у якім бралі ўдзел звыш 100 чалавек.

У Рэчыцы працавала дзіцячая пляцоўка. На ёй адпачылі 433 вучні і 60 дашкольнікаў.

У жніўні на цвіковым заводзе імя Інтэрнацыянала пачаў функцыяніраваць механічны цэх. Былі ўстаноўлены 18 шрубных аўтаматаў. Заканчваліся аднаўленчыя работы ў дротавым цэху.

10 верасня раён выканаў гадавое заданне хлебаздачы па абавязковых пастаўках, натураплаце машынна-трактарным станцыям і насенных пастаўках. 22 тоны збожжа былі сабраны для адпраўкі ў фонд дапамогі Віцебскай вобласці.

Распачалі падрыхтоўку да зімы заводы імя Кірава і імя Інтэрнацыянала. У верасні на лесазаводзе быў завершаны рамонт 2-павярховага жылога дома, уцеплены 4 вытворчыя карпусы. Пачала працаваць заводская хлебапякарня.

Торфазавод «Закрашынскі Мох» нарыхтаваў за сезон 4700 тон торфу. Брыгада Надзеі Куржанок, у якую ўваходзілі 30 рабочых, за змену выпрацоўвала па 28 тысяч торфацаглін пры планавым заданні ў 25 тысяч. На торфазаводзе працавалі хлебапякарня, сталоўка, дзіцячы сад, амбулаторыя, клуб.

З 722 гектараў сеяных траў зняў 2 укосы луггас «Ведрыч». Гаспадарка мела 207 галоў буйной рагатай жывёлы, 18 свіней, 52 кані, птушкаферму.

19 кастрычніка калектыў калгаса імя Дзяржынскага Ровенска-Слабодскага сельсавета звярнуўся да працаўнікоў раёна з заклікам звышпланава здаваць збожжа ў фонд Чырвонай Арміі.

У пачатку лістапада калгас «Пралетарый» Будзёнаўскага сельсавета першым у раёне пачаў выдачу авансу на працадні. Аванс на працадзень «важыў» 1 кілаграм жыта, 200 грамаў проса, паўкілаграма капусты.

На 124 працэнты ажыццявіў квартальнае заданне калектыў хлебакамбіната.

На заводзе імя Кірава быў наладжаны выпуск сталоў, табурэтак, школьных партаў. Распачалася падрыхтоўка да ўзвядзення домабудаўнічага камбіната. Устанаўлівалася паравая машына, рабочыя рыхтавалі да эксплуатацыі механічны цэх.

12 майстэрань і арцеляў мясцовай прамысловасці райпрамкамбіната да 7 лістапада выпусцілі прадукцыі на 224 386 рублёў.

25 200 пудоў збожжа адправілі ў Фонд Перамогі сельгасарцелі раёна. Калгас імя Дзяржынскага — 1500 пудоў.

У раёне працавалі 69 школ. Сярэдняя — у вёсках Баршчоўка, Заспа, Ровенская Слабада і Чорнае. 16 школ былі няпоўнымі сярэднімі, астатнія — пачатковымі. У школах раёна працавалі 356 настаўнікаў. Заняткі наведвалі 9906 дзяцей.

У Рэчыцы працавалі 4 бальніцы, 2 амбулаторыі, 2 дыспансеры, дзіцячая кансультацыя, хуткая дапамога. У вёсках Холмеч і Новы Барсук — амбулаторна-бальнічныя ўчасткі. Раён меў таксама 4 урачэбна-амбулаторныя пункты, 16 фельчарска-акушэрскіх пунктаў, 2 аптэкі. Калектыў раённых медыкаў складалі 76 чалавек.

У раёне былі адноўлены і пабудаваны 1128 дамоў, 84 грамадскія пабудовы.

Да дня гадавіны вызвалення Рэчыцы і раёна ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў 4117 сем'яў ваеннаслужачых і партызан атрымалі праз аддзел сацыяльнага забеспячэння 2 262 608 рублёў. Для аказання дапамогі найменш забяспечаным меліся 35 тон збожжа і 36 тон бульбы.

5 снежня калгасы Чарнянскага сельсавета вывезлі за дзень 137 кубаметраў драўніны. Гэта стала рэкордам раёна.

За год на суднабудаўнічай верфі былі ўстаноўлены 2 лесапільныя рамы, стругальныя станкі, пабудаваны механічны цэх і электрастанцыя, памяшканні аб'ёмам больш за 8 тысяч кубічных метраў. Прадпрыемства мела млын, хлебапякарню, сталоўку, клуб. Будавалася двухпавярховае памяшканне пад сталярна-плазавы цэх. Узводзіліся лесапільны і дрэваапрацоўчыя цэхі. Уручную і лесапільнымі рамамі за год на верфі былі распілаваны 3270 кубаметраў драўніны. На прадпрыемстве была наладжана вытворчасць цвікоў і балтоў.

У пачатку снежня звыш 200 выпускнікоў рэчыцкіх школ фабрычна-заводскага навучання былі накіраваны на аднаўленне Гомеля, Бабруйска, Віцебска і Мінска. Вучні Рэчыцы зрабілі паход па мясцінах баявой славы Гомельшчыны.

...Настаў год 1945-ы. Да вялікай Перамогі савецкага народа над нямецка-фашысцкімі захопнікамі заставалася звыш 4 месяцаў. Штодня ў Рэчыцу і раён прыходзілі паведамленні аб гібелі дзесяткаў нашых землякоў. Неймавернае напружанне клалася на плечы не толькі франтавікоў, а і тых, хто карміў армію, надзяваў, выраблял зброю і боепрыпасы, аднаўляў разбуранае.

У сярэдзіне студзеня прайшоў раённы партыйны сход, на якім абмяркоўваліся рашэнні ЦК ВКП(б) па справаздачы Гомельскага абласнога камітэта партыі. Згодна з рашэннем Дзяржаўнага Камітэта Абароны, у Рэчыцы павінна было распачацца ўзвядзенне домабудаўнічага камбіната, аднак зроблена было зусім мала. У Рэчыцы і раёне марудным тэмпамі ішло будаўніцтва жылля для калгаснікаў, рабочых і служачых.

У першай палове лютага раён выканаў дзяржаўны план здачы льнасемя. Перадавікамі з'яўляліся калгасы «Чырвоны барэц» Артукоўскага, імя Фрунзе Нова-Барсуцкага і імя Кірава Свірыдавіцкага сельсаветаў.

У першым квартале 1945 г. прадпрыемствы Рэчыцы змагаліся за дастойную сустрэчу 27-ай гадавіны Чырвонай Арміі і Ваенна-Марскога Флоту. Пераможцамі спаборніцтва сталі калектывы суднабудаўнічай верфі, заводаў імя Кірава і імя Інтэрнацыянала.

На перадавым прадпрыемстве камса-

мольска-маладзёжныя брыгады Вольгі Барысенкі, Таісы Алтынбаевай, Марыі Пінчук, Івана Лапіна і Івана Вераб'я дзённыя заданні рэгулярна выконвалі на 140—200 працэнтаў. Суднабудаўнічая верф рыхтавалася да новага метаду работы — паточнага. Адкрыліся курсы па падрыхтоўцы цесляроў. Быў створаны цяслярскі цэх, дзе выраблялі будаўнічыя матэрыялы. Найбольшага плёну дасягала тут камсамольска-маладзёжная брыгада Любы Чудноўскай, у якой былі толькі дзяўчаты.

На цвіковым заводзе імя Інтэрнацыянала не было роўных брыгадзе слесараў Васіля Мельнічэнкі. За кароткі тэрмін яна адрамантавала і ўкамплектавала 3 шрубарэзныя станкі-аўтаматы. 2 цвіковыя аўтаматы падрыхтавала да работы брыгада ў саставе слесараў Уладзіміра Кавалеўскага і Барыса Цітава, якой дапамагалі трое вучняў.

На Рэчыцкай аўтабазе быў узведзены цэх па вырабу цурак для газагенератарных машын. Заканчвалася будаўніцтва электразварачнага цэха. Арцель «Чырвоны баец» асвоіла выпуск літровых кружак для запраўкі трактароў. Да 1 красавіка іх было выпушчана амаль 3 тысячы. 17 красавіка быў пушчаны ў эксплуатацыю Заспенскі крухмальны завод. Да 25 красавіка было выраблена 5 тон крухмалу. Аднавіла работу прамысловая арцель «Кустметал». З 1 красавіка тут пачала дзейнічаць кузня. Пры арцелі адкрыліся цырульня, майстэрні па рамонту гадзіннікаў і музычных інструментаў, фатаграфія.

Ганчарны цэх цагельнага завода № 2 заданне квартала перавыканаў на 70 працэнтаў. Новыя судны, баржы і цягачы атрымалі рэчыцкія рачнікі.

Рыхтаваўся да сезону перапрацоўкі малочных прадуктаў Рэчыцкі маслазавод. Прадпрыемства абсталявала ў раёне 7 пунктаў па прыёму малака ад гаспадарак і насельніцтва.

Да сярэдзіны студзеня калектыў Васілевіцкай МТС адрамантаваў 10 трактароў.

У пачатку красавіка ў раёне распачалася *веснавая сяўба*. Паўсюдна не хапала коней, таму ў плугі ўпрагалі кароў. 21 красавіка першым у раёне сяўбу скончыў калгас імя Ліцвінава Азершчынскага сельсавета.

Прадпрыемствы, арцелі і майстэрні Рэчыцы змагаліся за дастойную сустрэчу Першамая. Першынство заваяваў калектыў завода імя Варашылава. План адгрузкі спажыўцам лесаматэрыялаў Рэчыцкая лесабаза перавыканала на 163 працэнты.

Больш чым удвая заданне красавіка перавыканалі бляшаны цэх арцелі «Чырвоны баец» і ганчарны цэх райпрамкамбіната.

Сярод лепшых быў і калектыў леспрамгаса. Ён не толькі перавыконваў заданні, але і прыняў актыўны ўдзел у зборы сродкаў для будаўніцтва танка «Ударнік лесу».

20 красавіка распачалася здабыча торфу на торфазаводзе «Закрашынскі Мох». Калектыў прадпрыемства працаваў у 2 змены, за першыя 8 гадзін змена Матруны Малчанавай выпрацавала 25 тысяч торфацаглін.

1 мая лепшым стаханаўцам торфазавода былі ўручаны Ганаровыя граматы Наркамбумпрама СССР.

...Раніцай 3 мая ў Рэчыцу прыйшла радасная вестка, што войскі 1-га Беларускага фронту пад камандаваннем Маршала Савецкага Саюза Г. К. Жукава пры садзейнічанні войскаў 1-га Украінскага фронту пад камандаваннем Маршала Савецкага Саюза І. С. Конева, які са снежня 1934 г. да сакавіка 1937 г. жыў у Рэчыцы, авалодалі сталіцай фашысцкай Германіі — Берлінам.

Рэчыца і раён чакалі паведамлення аб канчатковай перамозе над фашысцкай Германіяй.

9 мая 1945 г. хвалюючы дзень настаў. Над многімі будынкамі Рэчыцы і Васілевіч залуналі чырвоныя сцягі. Людзі смяяліся і плакалі. Нягоды як бы адсунуліся ўбок.

Пачыналася пасляваеннае жыццё.

А. П. Рабянок, П. П. Рабянок

За радком пастаноў

З пастановы № 15 Рэчыцкага гарадскога выканаўчага камітэта дэпутатаў працоўных ад 15 снежня 1943 г.

«О развертывании госторговли в г. Речица».

...Для обеспечения хлебом рабочих, служащих, занятых на производстве и учреждениях г. Речицы, и инвалидов Отечественной войны обязать Горторг подготовить хлебные карточки согласно существующего контингента и нормы выдачи хлеба к 25 декабря 1943 года. К этому времени выявить рабочих и служащих, связанных с сельским хозяйством, на предмет определения выдачи карточек иждивенцам согласно существующего положения.

Обязать Госторг произвести заготовку хлеба по нарядам с тем, чтобы обеспечить бесперебойное снабжение хлебом рабочих и служащих.

...Обязать председателя кустпромартелей, директора местной промышленности заключить договор не позже 25/XII.1943 г. с Госторгом на поставку вырабатываемых товаров широкого потребления, для продажи потребителю (мыло, готовая одежда, детская обувь, мебель, скобяной товар, кухонные вилки, ёмки, кочерги, дверные и оконные крючки, завесы, клямки, дверные ручки, топоры, лопаты, грабли, гончарную посуду, гребешки, расчески, гребни, смолу, деготь и др.).

Поручить Горплану разработать новый вид ассортимента и размера выпуска товаров широкого потребления данными предприятиями и артелями.

Поручить директору Госбанка добиться в областной конторе Госбанка спуска лимитов вышепоказанным организациям для более успешного развертывания работы промартелей и торговой системы.

Председатель горисполкома *(Юрченко)*
Секретарь горисполкома *(Костенок)*

Філіял Дзяржаўнага архіва Гомельскай вобл. у г. Рэчыца, ф. 342, воп. 1, спр. 2, л. 5–6.

З пратакола № 2 пасяджэння выканкама Рэчыцкага райсавета дэпутатаў працоўных ад 14 лютага 1944 г.

«О засыпке семенных фондов и ремонте сельхозинвентаря».

...Обязать всех председателей колхозов обеспечить засыпку семенных фондов к 20 февраля с. г. и прислать семена в контрольно-семенную станцию для проверки на всхожесть, а также приступить к ремонту с/хозинвентаря с таким расчетом, чтобы ремонт всего с/хозинвентаря полностью был закончен к 1 марта 1944 года.

...Обязать председателей колхозов, где имеются чесоточные лошади, организовать для них изоляторы, а райзо послать в эти колхозы ветработников для оказания помощи в лечении лошадей.

...Во второй половине февраля на заседании райисполкома заслушать председателей вышепереименованных колхозов о выполнении настоящего постановления.

Філіял Дзяржаўнага архіва Гомельскай вобл. у г. Рэчыца, ф. 348, воп. 1, спр. 1, л. 15.

Час цяжкі, пасляваенны

Аднаўленне разбуранага... Яно заставалася для Рэчыцы і раёна галоўнай задачай на працягу многіх гадоў. Ішло побач з цяжкаю працай, нішчымніцай, як не штомесячнымі зваротамі таго ці іншага калектыву да насельніцтва Рэчыцы і раёна працаваць яшчэ настойлівей, з пісьмамі-рапартамі «бацьку» Сталіну, з падпіскамі-прымусамі на розныя займы, якія найбольш актывізаваліся падчас значных падзей. Так было і пасля 9 мая 1945-га.

Райгазета «Зара камуны» паведамляла: «...увесь дзень 9-га мая калгасныя вёскі ліквавалі. На другі дзень калгаснікі дружна выйшлі на пасадку бульбы. Многія падпісчыкі на новую пазыку ўносяць грошы наяўнымі».

З дакументаў нарады партыйнага і савецкага актыву Рэчыцы і раёна, якая адбылася ў пачатку ліпеня 1945 г., бачна незайздроснае становішча прамысловасці горада і сельскай гаспадаркі раёна. Вытворчыя заданні паўгоддзя пераўзышлі нямногія. На 46 працэнтаў — тэкстыльна-трыкатажная арцель «Чырвоны Кастрычнік», на 36 — плодавінзавод, які заняў першае месца сярод прадпрыемстваў «Вінтрэста» харчовай прамысловасці БССР. Але не яны, арцель і вінзавод, вызначалі малюнак прамысловасці Рэчыцы. Буйныя прадпрыемствы не рада-

валі. Маруднымі тэмпамі ўзводзіўся домабудаўнічы камбінат. План капіталаўкладанняў паўгоддзя быў выкананы тут толькі на 12,5 працэнта. Пачаліся затрымкі ў аднаўленчых работах на заводах імя Кірава, імя Варашылава, імя Інтэрнацыянала.

З перавышэннем вытворчых заданняў працавалі прадпрыемствы раённага падпарадкавання.

Стабільна выпускалі прадукцыю Заспенскі крухмальны завод і завод «Дняпроўскі цагельнік». 11 жніўня гадавое заданне выканаў торфазавод «Маляное».

У другой палове жніўня гадавое заданне ажыццявіў калектыў торфазавода «Закрашынскі Мох», якому за своечасовую падрыхтоўку да сезона 1945 г. у маі быў уручаны Чырвоны сцяг Наркамбумпрама СССР.

1 кастрычніка аб выкананні гадавога задання рапартаваў калектыў тэкстыльнатрыкатажнай арцелі «Чырвоны Кастрычнік».

Датэрмінова ўправіліся з гадавымі заданнямі калектывы вінзавода, ганчарнага цэха гарпрамкамбіната, арцелі «Чырвоны баец», арцелі «Харчавік».

Увогуле прамысловыя прадпрыемствы і арцелі Рэчыцы вырабілі ў 1945 г. прадукцыі амаль на 4,5 мільёна рублёў больш, чым у папярэднім годзе.

Неймаверныя цяжкасці пераадольвала вёска.

Не хапала коней. Амаль паўсюдна на ворыве выкарыстоўваліся каровы. У час веснавой сяўбы ў гаспадарках Холмецкага сельсавета каровамі было ўзорана звыш 300 гектараў. У сельгасарцелі «Перамога» — звыш 100.

З раёна працягваўся адток моладзі на аднаўленне Данбаса, Ленінграда, Мінска, Гомеля, Віцебска. Таму на нарыхтоўцы кармоў, уборцы ўраджаю ды лесанарыхтоўках асноўны цяжар клаўся на плечы жанчын і старых.

78 працадзён выпрацаваў у 1945 г. Якаў Захаравіч Адамовіч з калгаса «Беларусь» Свірыдавіцкага сельсавета, якому было ўжо 110 гадоў. 32 ягоныя ўнукі і 15 праўнукаў з'яўляліся франтавікамі.

Выдатна працавала брыгада будаўнікоў калгаса імя Дзяржынскага Ровенска-Слабодскага сельсавета, якая за два месяцы збудавала 21 дом.

19 будаўнікоў калгаса «1-ае жніўня» Камсамольскага сельсавета ўзвялі да сярэдзіны лістапада 1945 г. 82 дамы. 52 дамы збудавалі за перыяд, што мінуў ад вызвалення Рэчыцы і раёна ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў, цеслі сельгасарцелі «Шлях сацыялізму» Горвальскага сельсавета. Яны ж узвялі яшчэ 18 зрубаў, калгасныя кароўнік, канюшню і свіран.

У 25 дамоў перасяліліся з зямлянак у канцы 1945 г. жыхары вёскі Гарывада Будзёнаўскага сельсавета.

Да канца 1945 г. у раёне былі пабудаваны 2363 дамы. Раён меў 8800 галоў буйной рагатай жывёлы (па стану на 1.1.1944 г.— 48 кароў), 1530 коней, 600 свіней, 1500 авечак. Жывёла паступала ў сельгасарцелі не толькі з усходніх раёнаў краіны, куды была эвакуіравана ў 1941 г., а і з Германіі. Адзін з табуноў коней прыгнала лесаруб Рэчыцкага леспрамгаса Настасся Мікітаўна Янковіч, за што была адзначана Ганаровай граматай Народнага Камісарыята лясной прамысловасці СССР.

У канцы 1945 г. жыхары раёна мелі каля 9 тысяч галоў буйной рагатай жывёлы. 390 кароў атрымалі ад дзяржавы. Як пазначана ў дакументах: бясплатна. Але дзяржава ад гэтага не пацярпела, бо тыя ж вяскоўцы абавязваліся здаваць у фонд абавязковых паставак малако, масла, мяса, яйкі...

У пачатку кастрычніка 1945 г. выйшла пастанова СНК СССР «Аб дадатковых ільготах і матэрыяльнай дапамозе сем'ям загінуўшых воінаў, інвалідам Айчыннай вайны, сем'ям ваеннаслужачых і дэмабілізаваных». Дзеці франтавікоў і партызанаў, загінуўшых у час Вялікай Айчыннай вайны, а таксама інвалідаў 1-ай і 2-ой груп вызваляліся ад платы за абучэнне ў 8—10-ых класах сярэдніх школ, вузах і тэхнікумах. Банкі мелі права выдаваць крэдыты на будаўніцтва інвалідам і сем'ям загінуўшых ад 5 да 10 тысяч рублёў з тэрмінам пагашэння іх на працягу 5—10 гадоў. Райгазета «Зара камуны» ў нумары за 7 кастрычніка пісала, што 32 дэмабілізаваныя франтавікі атрымалі крэдыты на 75 тысяч рублёў.

Увогуле ў 1945 г. з кожнага гектара пасяўной плошчы ў раёне было атрымана ў сярэднім па 7,1 цэнтнера азімага жыта, 6,5 — азімай пшаніцы, 6,9 — яравой пшаніцы, па 60 цэнтнераў бульбы.

1946-ы — першы год пасляваеннай пяцігодкі. Акрэсліваліся задачы на будучае. У 1946-ым у Рэчыцы планавалася: пабудаваць сталярныя, калёсныя і іншыя майстэрні, новы радзільны дом на 75 ложкаў, Дом дзіцяці, фабрычна-заводскую паліклініку,

яслі, бальніцу імя Семашкі на 200 ложкаў, памяшканне для школы медыцынскіх сясцёр, сярэднюю школу № 2, памяшканне інтэрната педвучылішча; аднавіць СШ імя Леніна, агароднінасховішча, склады, магазіны, млын з крупарушкай; распачаць будаўніцтва жылля для выкладчыкаў педвучылішча.

Раён гадавых абавязацельстваў не браў. Акрэсліваў задачы на пяцігодку ў цэлым. Рост трактарнага парка МТС планаваўся з 40 да 105 трактароў, камбайнаў — з 11 да 22. Пасяўныя плошчы меркавалася павялічыць з 34 540 да 38 974 гектараў, у тым ліку пад кармавыя культуры ад 189 да 6800 гектараў. Было запланавана мець у канцы 1950 г. 12 257 галоў буйной рагатай жывёлы, 3735 коней, 5500 свіней, 11 003 авечкі, 11 тысяч птушак. Трэба было пабудаваць для калгаснікаў 4632 дамы, 463 гаспадарчых памяшканні, 48 кузняў. У планах было ўзвядзенне і аднаўленне 16 цагельных заводаў, 39 школ, 7 клубаў, 12 фельчарска-акушэрскіх пунктаў, 2 бальніц.

10 лютага 1946 г. адбыліся выбары ў Вярхоўны Савет СССР. Пераможцай спаборніцтва з нагоды гэтай падзеі стала брыгада мантажнікаў домабудаўнічага камбіната, якую ўзначальваў Мікалай Галабародзька. Паўтарамесячнае заданне яна ажыццявіла на 300 працэнтаў.

Да 2 лютага квартальнае заданне па лесанарыхтоўках на 216 працэнтаў выканаў калгас імя Мянжынскага Ровенска-Слабодскага сельсавета. Па васілевіцкай зоне лепшым па лесанарыхтоўках быў калгас імя Сталіна.

14 красавіка ў кінатэатры імя Калініна адбыўся першы пасляваенны злёт стаханаўцаў Рэчыцы.

Дзень Перамогі будаўнікі завода імя Варашылава сустрэлі перавыкананнем паўгадавога задання на 110 працэнтаў.

20 мая калектыў Холмецкай МТС выканаў гадавое заданне.

У другой палове мая распачалося ўзвядзенне Рэчыцкага маслазавода. Меркавалася, што ў сваёй галіне ён будзе найбольш магутным прадпрыемствам рэспублікі.

Чарговы атрад моладзі Рэчыцы і раёна, на гэты раз у 44 чалавекі, быў накіраваны ў сярэдзіне чэрвеня на ўзвядзенне Беларускіх аўтамабільнага і трактарнага заводаў.

Другую гадавіну вызвалення Мінска найвышэйшымі працоўнымі дасягненнямі сустрэў калектыў арцелі «Харчавік». Цэх па вырабу марожанага месячную вытворчую праграму выканаў на 564 працэнты, павідлаварачны цэх — на 436 працэнтаў.

22 верасня арцель «Дняпроўскі цагельнік» выпрацавала 1 мільён цаглін, што азначала перавышэнне гадавога задання.

Галоўнай падзеяй кастрычніка стаў для Рэчыцы пуск завода імя Варашылава. 9 кастрычніка была атрымана першая пасляваенная партыя дубільнага экстракту. Месячнае заданне было ажыццёўлена на 137 працэнтаў. Амаль такі ж паказчык быў дасягнуты і ў лістападзе. Гэта дало заводу магчымасць увайсці ў лік перадавых прадпрыемстваў Рэчыцы.

У цэлым выкананне плана па выпуску ў 1946 г. танідаў склала па заводу імя Варашылава 120 працэнтаў. Дубільнага экстракту ўдалося выпусціць 181 тону пры заданні ў 150 тон.

...Надзвычай цяжкім стаў для Рэчыцы і раёна 1947 г. Была праведзена грашовая рэформа, адменена картачная сістэма на прамысловыя і харчовыя тавары. У сродках масавай інфармацыі, у тым ліку і ў райгазеце «Зара камуны», рэформа і адмена картак падаваліся як вялізнае дасягненне на шляху сацыялістычнага будаўніцтва. Ні слова не гаварылася пра тое, што рэформа, і асабліва адмена картак, была няўмольным патрабаваннем часу. З-за адсутнасці тавараў карткі не атаварваліся нават на буйных прадпрыемствах (завод імя Інтэрнацыянала).

Становішча ў вёсках было яшчэ больш цяжкім. Меліся сельгасарцелі, дзе на працадні за 1946 г. калгаснікі атрымалі літаральна грамы прадукцыі ці зусім нічога. Малако, мяса, масла, яйкі з уласных падвор'яў патрэбна было здаваць дзяржаве. З сакавіка ў многіх вёсках раёна людзі спазналі сапраўдную нішчымніцу. Знясіленыя ад недаядання, чакалі, калі з'явіцца шчаўе. Потым — першыя каласы. Да новага ўраджаю не дацягнулі самыя законапаслухмяныя нашы землякі. Якія не мелі лішніх сотак, якія своечасова прадукты аддалі дзяржаве. У газетах пра тое не пісалася...

Рэчыцкія прадпрыемствы саюзна-рэспубліканскага значэння вытворчую праграму 1947 г. выканалі ўвогуле на 102,3 працэнта. Завод імя Варашылава — на 110,7 працэнта, лесазавод імя Кірава і вінзавод — на 108,4 працэнта. З гадавым заданнем справіўся і завод імя Інтэрнацыянала. Але вытворчы план быў выкананы за кошт цэха

шырспажыву. Па выпуску ж асноўнай прадукцыі — цвікоў і шрубаў — прадпрыемства дапусціла вялікае адставанне ад задання. Фонд заработнай платы ў 1947 г. быў перавыдаткаваны на 48 працэнтаў. Завод меў страты больш за 1 мільён рублёў.

Паспяхова завяршылі 1947 г. арцелі прамкааперацыі. Вытворчую праграму выканалі на 122,8 працэнта, выпусцілі прадукцыі на 2 мільёны рублёў больш, чым у 1946 г.

Збожжавы клін раёна ў параўнанні з 1946 г. павялічыўся на 15 працэнтаў, бульбяны — на 20 працэнтаў. Пасяўная плошча пад збожжавымі культурамі пераўзышла даваенны ўзровень. Валавы збор збожжа і тэхнічных культур у параўнанні з 1946 г. павялічыўся ў 2,5 раза, бульбы — у 3 разы.

Раён датэрмінова выканаў дзяржаўныя заданні па хлебапастаўках і лесанарыхтоўках. Шмат было зроблена ў аднаўленні і прывядзенні ў парадак асушаных балот. Толькі на магістральных каналах удалося выканаць 20 607 кубаметраў земляных работ.

У пачатку 1948 г. адбыліся выбары ў мясцовыя Саветы дэпутатаў працоўных. Затым выбарчыя лозунгі пачалі мяняцца на вытворчыя: «За месяц — дзве месячныя нормы» і інш. І нарэшце — «Пяцігодку — у чатыры гады!».

Ідэя выканання пяцігадовага плана за чатыры гады належала Ленінграду — гораду-герою, на аднаўленні якога працавалі сотні нашых землякоў.

У Рэчыцы лозунг «Пяцігодку — у чатыры гады!» раней, чым на іншых прадпрыемствах, прагучаў у калектыве завода імя Варашылава. Прадпрыемства значна перавыканала заданне папярэдняга года, заняло ганаровае трэцяе месца ва Усесаюзным спаборніцтве заводаў экстрактавай вытворчасці. Канец студзеня 1948 г. прынёс радасную вестку: па выніках работы ў снежні завод выйшаў пераможцам ва Усесаюзным спаборніцтве, яму быў прысуджаны Чырвоны сцяг Савета Міністраў СССР з уручэннем грашовай прэміі ў 25 тысяч рублёў. За першы месяц новага года прадпрыемства выпусціла звыш плана 30 тон сухога экстракту. Прадукцыя завода карысталася вялізным попытам. І, вядома ж, за прадпрыемствам уважліва сачылі «наверсе».

Пасяўныя плошчы раёна вясной 1948 г. павялічыліся ў параўнанні з мінулагоднімі на 3467 гектараў. У тым ліку і за кошт правядзення меліярацыйных работ. Асабліва хуткімі тэмпамі асушэнне і асваенне балот ішло ў калгасах «Трэці рашаючы» і «Чырвоны баец» Артукоўскага сельсавета, «Вызваленне БССР» Свірыдавіцкага сельсавета.

За паспяховае правядзенне веснавой сяўбы на абласную Дошку гонару былі занесены 8 гаспадарак Рэчыцкага раёна — калгасы «Новае жыццё», «Шлях Леніна», імя Дзяржынскага, імя Літвінава, «Першае жніўня», «Чырвоны Дняпро», імя XVIII партз'езда і «1-ае Мая».

За датэрміновае выкананне гадавога задання па лесанарыхтоўках раёну быў прысуджаны пераходны Чырвоны сцяг аблвыканкама і грашовая прэмія ў 10 тысяч рублёў.

Трэцяга лістапада гадавую вытворчую праграму выканаў завод імя Варашылава. Датэрміновым выкананнем гадавых заданняў сустрэлі чарговую гадавіну Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі калектывы завода імя Інтэрнацыянала, суднабудаўнічай верфі, гарпрамкамбіната, хімлясгаса, арцелі «Рассвет».

Па васілевіцкай зоне найбольшага поспеху дасягнуў калектыў дрэваапрацоўчай арцелі «Рассвет». Гадавое заданне па выпуску прадукцыі было пераўзыдзена на 63,9 працэнта.

133 працэнты ад гадавога задання — паказчык Васілевіцкага леспрамгаса. Чыгуначная станцыя Васілевічы ў спаборніцтве па ўпраўленню Беларускай чыгункі заняла першае месца.

У 1948 г. званне Героя Сацыялістычнай Працы было прысвоена звеннявой па вырошчванні жыта, кок-сагызу і канапель калгаса імя Сталіна Еўдакіі Арцёмаўне Кухаравай. Па выніках года ордэнам Леніна былі адзначаны: сакратар Рэчыцкага РК КП(б)Б Віктар Паўлавіч Палавінка, старшыня выканкама раённага Савета дэпутатаў працоўных Васіль Авяр'янавіч Кастрама, старшыня выканкама Заспенскага сельсавета Сцяпан Мацвеевіч Лапацін, інспектар школ Рэчыцкага гарана Ніна Гаўрылаўна Афанасьева, загадчык рана Адам Якаўлевіч Дарашэвіч, настаўнік вячэрняй школы рабочай моладзі Аляксандр Пракоф'евіч Паташук.

1 студзеня 1949 г. Рэчыца і раён сустрэлі святкаваннем 30-ай гадавіны БССР. На прамысловых прадпрыемствах і ў калгасах, ва ўстановах і школах адбыліся мітынгі, сходы, семінары. Колькі патрыятычных ло-

зунгаў, накіраваных на стымуляванне працоўных намаганняў, кідалася ў той час!

Але дарэмна шукаць ва ўсіх прапановах, выступленнях, зваротах слоў пра тое, як аплаціць рабочым і сялянам іхнюю стахановскую працу. Цаной вялізных намаганняў прамысловасць Рэчыцы і гаспадаркі раёна датэрмінова выканалі заданні 1949 г. Але не было ў людзей той бязмежнай узнёсласці і радасці, пра якія трубілі газеты, гаварылася на сходах і мітынгах, пісалася ў дакладах і навуковых працах. Жыхароў Рэчыцы і раёна турбавала галоўнае: як выжыць?

1945—1949 гады — перыяд працягу рэпрэсій у дачыненні да многіх нашых землякоў (гл. матэрыял «Беззаконне»).

А. П. Рабянок, П. П. Рабянок

З эканамічнай запіскі па г. Рэчыца

6 чэрвеня 1946 г.

В настоящее время в гор. Речица имеется 7 предприятий местной, республиканской и союзно-республиканской промышленности.

Завод «Интернационал»

До войны имел рабочих 414 человек, валовый выпуск продукции по заводу составлял 4 296 750 руб.

В настоящий период на заводе работает 150 человек, выпускается продукция на 106 000 руб., в ближайшие годы выпуск валовой продукции будет доведен до довоенного уровня.

Лесозавод им. Кирова

До войны на заводе работало 390 человек, выпуск валовой продукции составлял 3 080 200 руб. Сейчас на заводе работает 119 человек, выпускает валовой продукции на 437 600 руб. В последующие годы выпуск валовой продукции будет на 20 % выше довоенного.

Завод им. Ворошилова

На заводе до войны работало 212 человек, выпуск валовой продукции составлял 1 715 409 руб. Перспективный рост продукции по заводу перекрывает довоенный.

Завод в настоящее время восстанавливается после последствия немецкой оккупации, к концу 1946 г. завод будет выпускать продукцию (дубильный экстракт).

Хлебозавод

До войны на хлебозаводе работал 121 человек. Выпуск валовой продукции составлял 1 372 400 руб. В настоящее время на заводе работает 75 человек, выпуск продукции составляет 285 800 руб. К концу 1946 года выпуск продукции должен достигнуть довоенного.

Плодовинзавод

До войны работало на заводе 45 человек. Выпуск валовой продукции по заводу составлял 792 744 руб. В настоящий период времени на заводе работает 50 человек, выпуск валовой продукции составляет 725 000 руб.

Мельзавод № 2

На мельзаводе № 2 до войны работал 41 человек. Выпуск валовой продукции составлял 2 167 474 руб. В настоящее время пущена первая очередь мельзавода, где работает 30 человек, выпуск валовой продукции составляет 156 505 руб.

Домостроительный комбинат

На базе спичечной фабрики «Х Октябрь» и фанерного завода № 19 восстанавливается домостроительный комбинат, на котором будет работать 2000 человек, которые будут выпускать жилые дома 200 000 кв. м. жилплощади в год.

В городе работает особая строительная монтажная часть, в которой работает 660 человек. План капиталовложений по ОСМЧ-1 составляет 4 200 000 руб.

Кроме этого в городе имеется 8 артелей промкооперации и кооперации инвалидов и горпромкомбинат, которые выпускают в настоящее время продукцию в неизменных ценах на 7 721 тыс. руб., рабочих,

занятых в производстве артелей и горпромкомбината, 951 человек. Артели и горпромкомбинат выпускают товары народного потребления для местного рынка и в основном на базе местного сырья.

После освобождения города от немецко-фашистских захватчиков в 1944 году были восстановлены и пущены в эксплуатацию лесозавод им. Кирова, горпромкомбинат и артели «Красный Октябрь», «Колтруда», «Красный мебельщик», «Харчевик», «Красный боец», «Кооператор», завод «Интернационал», «Плодовинзавод», хлебокомбинат. Такие артели, как «Кустметалл» и «Объединение», пущены в эксплуатацию в 1945 году.

В новой 4-ой Сталинской пятилетке предусмотрено полностью восстановить до довоенного уровня предприятия и артели города, а выпуск продукции увеличить по сравнению с довоенным временем.

Председатель горплана — Половинко

З палітыка-эканамічнай характарыстыкі Рэчыцкага раёна на канец 1949 г.
(Мела грыф «Сакрэтна»)

...Район расположен в 43-х км на запад от гор. Гомеля... На севере граничит со Стрешинским, Уваровичским р-нами Гом. области, на востоке с Гомельским районом Гом. области, на юго-востоке с Лоевским районом Гом. области, на юге с Хойникским районом Полесской области, на западе с Василевичским районом Полесской области и Паричским районом Бобруйской области.

По прямой линии район занимает расстояние с севера на юг 80 км, с запада на восток 30 км, с севера на юг по всему району протекает р. Днепр.

По территории всего района проходит Белорусская ж. д. Гомель — Брест и две шоссейные дороги: Гомель — Калинковичи, Речица — Хойники.

Северная и западная часть района покрыта лесным массивом, который занимает 401,6 кв. км, пахотной земли 402,5 кв. км, сенокошения — 315 кв. км, выпасов — 97,5 кв. км, кустарники — 50 кв. км, болота — 19 кв. км, под водой — 14,6 кв. км. Осушено болот для пахоты и посевов 6,8 кв. км. Болотистый массив р-на имеет залежи торфа, которые частично перерабатываются.

...В Речицком районе всего населения насчитывается 72 266 чел., из них взрослого — 41 201 чел., детей до 16-летнего возраста — 31 065. Из общего кол. населения мужчин 30 126 чел., женщин 43 385 чел.

За время оккупации немцами по району истреблено 4395 чел., из них сожжено живьем 75 чел., замучено 42 чел., повешено 1 чел., угнано в немецкое рабство 1827 чел. Добровольно уехали с немцами 120 чел., возвратились из немецкого рабства 1796 чел. Прибыло из Польши в Речицкий район в порядке соглашения от 9/IX-44 года — 198 чел.

...На 1/1-49 года в районе имеется 1640 бескоровных хозяйств.

В 1947—1948 годах в Речицком районе имелось 6 пораженных участков инфекционной анемией, африканский сап и менингит. Указанные эпидемические заболевания ликвидированы, за исключением одного участка — колхоз «Украинец». Имеется 1 участок, пораженный чесоткой. В Заспенском с/совете имели место эпидемические заболевания: рожа, чума свиней, бруцеллез, некробруцеллез. В результате этих заболеваний за 1948 год пало следующее количество скота: лошадей — 339 голов, крупного рогатого скота — 615 голов, свиней — 220 голов, овец — 306 голов.

...После освобождения территории Речицкого района от немецких войск вновь построен домостроительный комбинат, идет строительство фанерного завода, и в ближайшее время будет начато строительство завода по выработке естественного каучука.

Для обслуживания рабочих промышленных предприятий, за период после освобождения района от немецких захватчиков, в районе вновь построено и восстановлено 11 901 кв. метр жилой площади.

...В настоящее время восстановлена вся телефонная и телеграфная связь, телефонизированы все 23 предприятия и 21 сельсовет, радиофицировано все городское население и 2 с/совета.

...Всего в Речицком районе имеется начальных школ — 48, неполных средних — 26, средних — 6 с количеством учащихся — 16 133 чел. Все школы обеспечены преподавательским составом полностью. Не охвачено детей школьного возраста по району 46 чел. В том числе детей в возрасте семилеток — 8 чел., восьмилеток — 6 чел., девяти — одиннадцати лет — 32 чел., из них 31 чел. по причине длительной болезни.

...В городе были совершенно разрушены 5 школ, один детдом, в остальных культурно-бытовых учреждениях имелись частичные разрушения. Все эти учреждения в настоящее время восстановлены и полностью функционируют.

По сельской местности разрушено 67 школ, один Дом соц. культуры, 13 клубов, 1 детдом. Разрушенные школы и Дом соц. культуры восстановлены полностью и функционируют. Восстановление разрушенных клубов не производилось.

З неймавернымі цяжкасцямі

З успамінаў А. А. Кадурына, былога галоўнага інжынера Рэчыцкага дубільна-экстрактавага завода імя Варашылава

...У пачатку 30-ых гадоў я вучыўся ў Кіеве. Скончыў інстытут і быў накіраваны працаваць у Рэчыцу, на экстрактавы завод імя Варашылава. Рабіў тут тры гады. Як след асвоіў тэхналогію вытворчасці, пазнаёміўся з людзьмі. Але абставіны склаліся так, што ў 1937 г. я пакінуў Рэчыцу і працаваў у Расіі.

У 1944 г. мне давялося браць удзел у нарадзе выдатнікаў сацыялістычнага спаборніцтва лёгкай прамысловасці СССР, якая праходзіла ў Маскве.

Неўзабаве пасля гэтай падзеі я зноў ехаў у Рэчыцу, на прадпрыемства, дзе працаваў раней, і 1 красавіка 1945 г. быў назначаны на пасаду галоўнага інжынера завода. Даведаўся: на аднаўленне прадпрыемства дзяржавай адпушчана 7,5 мільёна рублёў. Так, грошы ёсць, але на душы трывога. У першы ж дзень свайго прыезду ў Рэчыцу агледзеў завод. Відовішча цяжкое. Пры акупантах прадпрыемства бяздзейнічала. Сасновы лес вакол завода і ў рабочым пасёлку знішчаны. Дамы пасёлка амаль усе пустыя. Вокны без шкла, няма дзвярэй. Прадпрыемства на паперы лічыцца, а рабочых няма. Уся электраправодка на заводзе і ў пасёлку знята яшчэ пры немцах.

Лакамабіль у 25 конскіх сіл меўся, але пажарная інспекцыя забараніла пускаць яго, бо дах будыніны, дзе знаходзіўся лакамабіль, згарэў.

З першага дня паўсталі пытанні: як набраць людзей, як пусціць лакамабіль, як праверыць, замініравана тэрыторыя і прадпрыемства ці не?

Падумаў найперш вырашыць пытанне аб замініраванні. Даведаўся, што ў Рэчыцы ёсць аўчарка, якая лёгка адшуквае тол. Знайшоў гаспадара яе, дамовіўся, што за 250 рублёў ён правядзе абследаванне нашай тэрыторыі, і найперш — кацельні. Неўзабаве ён паведаміў: можаце працаваць спакойна.

У рабочым пасёлку звярнуў увагу на дом, які быў накрыты ліставым жалезам. Жалеза з дома знялі, накрылі будыніну дранкай, а лісты пусцілі на памяшканне, дзе знаходзіўся лакамабіль. Атрымалі дазвол на пуск лакамабіля ад пажарных.

Пачалі падвозіць ваду для яго адзіным заводскім конікам. Не, нічога не атрымліваецца. Падладзілі водаправод. Трэба шукаць помпу.

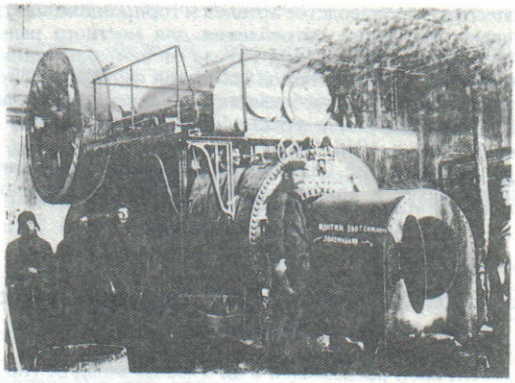

Установка лакамабіля на дубільна-экстрактавым заводзе імя Варашылава

Здолелі мы «выціснуць» у начальніка пажарнай аховы горада помпу магутнасцю ў 10—12 куб. метраў вады ў гадзіну. Аднаму богу вядома, як удалося зрабіць тое.

Ужо нешта ды маем: лакамабіль працуе. Думаем над пытаннем: дзе заводская паравая машына, што была вывезена ў 1941-ым перад прыходам немцаў? «Знайдзі пармашыну, што б гэта ні каштавала!» — такое заданне атрымаў П. Д. Нарушэўскі, прыняты на работу начальнікам аддзела тэхнічнага забеспячэння.

І што вы думаеце? Знайшоў-ткі Нарушэўскі нашую пармашыну. Ажно каля Ташкента. Але... Ляжала яна пад чыгуначным адхонам. На жаль, зусім непрыгодная для эксплуатацыі.

Дапамог трэст «Дубіцель», выдзеліў нам турбіну ЛМЗ на 350 кВт, якую можна было атрымаць у Ленінградзе. Нарушэўскі на выдатна справіўся з задачай па дастаўцы турбіны ў Рэчыцу.

Каб устанавіць турбіну, трэба выкінуць папярэдне фундамент пармашыны. Арганізавалі брыгаду з 6 чалавек. Працуюць яны, а аддача мізэрная. Як стаяў фундамент, так і стаіць. Зроблены бы з жалеза. А кожны ж дзень на ўліку. Выйсце знайшлі. Атрымалі дазвол ад НКУС на выдаленне фундамента з дапамогай узрыўчаткі. На наша шчасце, ля чыгуначнага моста знаходзілася каманда падрыўнікоў. Хлопцы з нашае брыгады рабілі шурфы, а камандзір падрыўнікоў штодня закладваў тол у іх, а потым падрываў.

Выдалілі ранейшы фундамент. Трэба новы. Дапамог выпадак. Зайшоў чалавек. Аказваецца, накіраваны ў Рэчыцу начальнікам мостапоезда. А жыць няма дзе. Дамовіліся, што мы яму кватэру, а ён дапаможа зрабіць фундамент для турбіны. Слова сваё спраўдзіў. Будматэрыялы нам вышсаў. Дапамог начальнік мостапоезда і спецыялістамі. Яны ўзвялі фундамент у вольны ад сваёй працы час. Мы ж як след аплацілі работу.

Паўстала задача ўстаноўкі драўляных дыфузораў ёмістасцю па 30 куб. метраў. Дыфузоры на прадпрыемстве патрэбна было мяняць яшчэ перад вайной. Ды і прастаялі пасля таго колькі!

Уверх па Дняпры, кіламетраў за 250 ад Рэчыцы, купілі 250 кубаметраў хвоі. Прыгналі драўніну плытамі. Трэба распілаваць. Чым? Зноў дапамог начальнік мостапоезда: даў у часовае карыстанне піларама лёгкага тыпу. Арганізавалі брыгаду. Распачалі распрацоўку драўніны.

Нешта робім. Зрухі ёсць. Але ў асноўнай масы нашых працаўнікоў песімізм. Маўляў, не, завод не хутка будзе пушчаны. Што зрабіць, каб неяк узняць настрой? Вырашылі даць электрасвятло. Сабралі электрыкаў, папрасілі іх знаходзіць, дзе толькі можна, дрот. А хто больш прынясе яго, таму і будуць выпісвацца рэкордныя нарады.

Праз тыдзень у каторых кватэрах святло гарэла.

На завод пачалі вяртацца людзі, што рабілі тут да вайны. Але мала, надта мала іх. Кіраўніцтва прадпрыемства ў выхадныя дні спяшалася на гарадскі рынак, бы на працу. Мэта адна: гаварыць з людзьмі ды агітаваць іх ісці працаваць да нас.

Выхад «у народ» даў плён. У канцы 1945 г. у нас быў поўны штат.

Вырабілі клёпку, высушылі яе на самаробнай прымітыўнай сушылцы, пачалі мяняць дыфузоры. Брыгаду зацікавілі акорднай аплатай. План замены дыфузора — месяц. А брыгада ўправілася з заменай за тры тыдні.

На мантаж турбіны з Масквы прыехалі інжынер і слесар. Прыступілі да работы. Я ж адвёз у Гомель чатырох рабочых, каб прайшлі абучэнне і атрымалі допуск на права эксплуатацыі турбіны.

Мантаж турбіны заканчваецца. Выраблі праверыць яе ў рабоце. І што ж? Аўтамат выбівае, а турбіна ідзе «ў разнос». Інжынер-мантажнік — спецыяліст вопытны. Рабіў мантаж турбінаў магутнасцю і па 5000 кВт. Нічога такога раней не назіраў. Літаральна суткамі не адыходзіў ад нашай турбіны. І заўважыў-ткі, што слесар, якога прывёз з Масквы, паравы вентыль паставіў... дагары нагамі. Бракароб быў неадкладна высланы з прадпрыемства.

Пасля пуску турбіны апрабавалі паравыя катлы. Падрыхтавалі для работы два рубільныя станкі. Запчастак для іх не было. Узялі аўтагенны апарат ды паехалі ў мясціны, дзе ішлі танкавыя баі. Знялі з падбітых машын усё тое, што можна было выкарыстаць пры мантажы нашага абсталявання.

З неймавернымі цяжкасцямі зманціравалі выпарную станцыю, паставілі помпы. Нават дробязныя дэталі шукалі як не па ўсёй краіне. Так, на заводзе было шмат медніцкай работы. А для выканання яе патрэбна звычайная бура. Накіроўвалі за ёй людзей нават у Маскву. Тыя ехалі, прывозілі буры па 100—200 грамаў. А гэта амаль нішто. І зноў дапамог шчаслівы выпадак. У Гомелі, у неліквідах, адшукаў 5 кілаграмаў борнай кіслаты. Яе і выкарысталі мы для атрымання буры.

Самі адлілі турбінкі для цэнтрабежных помпаў, вырабілі балванкі для штокаў, клапанаў і г. д.

У пачатку кастрычніка 1946 г. аднаўленчыя работы на прадпрыемстве былі ў асноўным скончаны. 5 кастрычніка адбыўся пробны пуск завода. 9 кастрычніка атрымана першая пасляваенная партыя дубільнага экстракту.

Цяжка было з харчаваннем. Вырашылі заняцца падсобнай гаспадаркай. Ужо ў хуткім часе ў заводскай сталоўцы можна было паабедаць даволі сытна.

Не забыліся на культуру. У час вайны ў нашым клубе фашысты зрабілі канюшню. Тэрмінова правялі рамонт, уборку памяшкання. Загучала ў клубе песня.

Не такая ўжо і вялікая падзея, але ўсё ж чарговая перамога. Значыць, жывём і працуем, выпускаем прадукцыю, так неабходную краіне...

Газета паведамляла...

Па старонках васілевіцкай раённай газеты «Сацыялістычная праца» за 1945 г.

(захоўваецца мова арыгінала)

4 лютага 1945 г.

Справы чыгуначнікаў

Чыгуначнікі станцыі Васілевічы спаборнічаюць у сваёй рабоце за тое, каб у зімні час не дапусціць ні адной затрымкі паяздоў для фронту. На ўзятыя абавязацельствы яны адказваюць справамі.

У ноч з 29 на 30 студзеня паднялася снежная пурга. Станавілася пагроза затрымкі праходу паяздоў. На дарогу выйшлі ўсе чыгуначнікі, акрамя зменных дзяжурных. Ім на дапамогу прыйшлі калгаснікі калгаса імені Сталіна, а таксама служачыя совецкіх арганізацый мястэчка. За кароткі час чыгунка была ачышчана ад снегу. Паязды пайшлі на захад, да лініі фронту без затрымкі.

В. Бачэўскі, Слобадаў

15 лютага 1945 г.

Падарункі франтавікам

Камсамольцы і несаюзная моладзь калгаса «Большавік» Узнажскага сельсовета ў гонар 27-ай гадавіны Чырвонай Арміі правялі збор падарункаў воінам-франтавікам.

Сабрана 40 пасылак, якія дастаўлены ў РК ЛКСМБ для адпраўкі на фронт.

І. Серба

3 ліпеня 1945 г.

Лікаванне

Вызвалены беларускі народ лікуе. Сёння вялікае, нацыянальнае свята. Колькі радасці!

Увечары 2 ліпеня ў сельвыканкомах і калгасах раёна адбыліся ўрачыстыя пасяджэнні, прысвечаныя гадавіне вызвалення сталіцы Беларусі Мінска і ўсёй тэрыторыі рэспублікі ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў.

Мнагалюдна было ў раённым доме соцкультуры. Сюды сабраліся прадстаўнікі партыйных, совецкіх, грамадскіх арганізацый, а таксама калгаснікі калгаса імені Леніна.

Пасяджэнне закончылася выступленнямі гурткоў мастацкай самадзейнасці.

22 жніўня 1945 г.

Папаўняюцца калгасныя фермы

У раён прыбыла партыя ў 375 галоў трафейнай буйной рагатай жывёлы.

Яна размеркавана сярод калгасаў раёна для папаўнення жывёлагадоўчых ферм.

Ф. Латушкін

21 кастрычніка 1945 г.

Гораду Леніна

Усё больш нарастаюць тэмпы вывазкі бульбы ў лік абавязковых паставак дзяржаве.

На 19 кастрычніка на нарыхтоўчыя пункты паступіла 400 тон бульбы. 208 тон бульбы ўжо адгружана гораду Ленінграду.

5 снежня 1945 г.

Выхавальнікі дзетдома

З жніўня гэтага года ў в. Маканавічы Маканавіцкага сельсовета адкрыўся другі ў раёне дзетдом. Работнікі дзетдома сваімі сіламі адрамантавалі памяшканне, зрабілі яго ўтульным і прыгожым. Асабліва старанні ў гэтым праявілі Луцко Юля, Шаўлоўская Агаф'я, Лешчанка Анастасія і Грыцэнка Сяргей.

Зараз у дзетдоме налічваецца 70 дзяцей-сірот, бацькі якіх загінулі на франтах Айчыннай вайны, у партызанах і ад рук нямецкіх акупантаў. Пры дзетдоме працуе школа, дзе навучаецца 50 дзяцей.

П. М. Пырко

На заклік калектыву Ельскага леспрамгаса

З 20 па 25 снежня па леспрамгасу нарыхтавана 1400 кубаметраў лесу, вывезена 434 кубаметры і падвезена да трасы 542 кубаметры. План IV квартала сезоннікамі з калгасаў і пастаялым кадрам

леспрамгаса на 25 снежня выканан: па лесанарыхтоўках на 70,6 працэнты і па вывазках на 51,7 працэнты.

На зварот калектыву Ельскага леспрамгаса многія лесарубы і возчыкі павысілі вытворчасць сваёй працы. Былыя воіны Чырвонай Арміі Грыцэнка Васіль, Грыцэнка Якаў, Лешчанка Мікалай — з калгаса імені Свярдлова Маканавіцкага сельсавета дзённыя нормы выконваюць на 150—200 працэнтаў. Перавыконваюць дзённыя заданні і возчыкі. Гэты калгас на 28 снежня квартальны план па нарыхтоўках выканаў на 70 працэнтаў, па вывазках на 85 працэнтаў.

З добрымі паказчыкамі ў рабоце сустракаюць новы год многія рабочыя леспрамгаса. Трымя аўтамашынамі за 27 снежня вывезена 178 кубаметраў лесу. Шафёры Дзешчэня Зміцер і Бараноўскі Пятро за гэты дзень вывезлі 63 кбм. лесу, што складае 258 працэнтаў дзённай нормы.

І. Арцёменка, В. Цэйка

Па старонках рэчыцкай раённай газеты «Зара камуны» за 1948—1949 гг.

16 студзеня 1948 г.

Новы прадуктовы магазін

Днямі дырэкцыяй горхарчпромгандлю быў адчынен па Савецкай вуліцы новы прадуктовы магазін. Ён культурна абсталяван. У магазіне маецца разнастайны асартымент тавараў.

Новыя ларкі па прадажы мяса адкрыты на гарадскім рынку.

1 лютага 1948 г.

Механізацыя прамысловай арцелі

У бягучым годзе будуць праведзены далейшыя работы па механізацыі арцелі «Чырвоны Кастрычнік». Новыя станкі будуць устаноўлены ў трыкатажна-тэкстыльным цаху, што павялічыць выпуск тканін на 600 тысяч метраў у год.

Пры арцелі абсталяваны новая сушылка і фарбавальнае аддзяленне.

8 лютага 1948 г.

Здалі ў эксплуатацыю лакамабіль

На Бязуеўскім цагельным заводзе здан у эксплуатацыю лакамабіль. Ён прыводзіць у рух гантарэзку і цыркулярную пілу.

Выраблен першы гонт для патрэб завода.

Артэзіянскі калодзеж

На 1-й Набярэжнай вуліцы пачаты работы па бурэнню артэзіянскага калодзежа. Праектная глыбіня яго — 250 метраў. Калодзеж дасць у гадзіну каля 50 кубічных метраў чыстай артэзіянскай вады. Насельніцтва будзе забяспечвацца гэтай вадой праз гарадскую водаправодную сетку.

11 лютага 1948 г.

Электрычнасць і радыё ў соўгасе

У соўгасе «Рэчыца» праведзены работы па электрыфікацыі грамадскіх пабудоў і кватэр рабочых. Днямі тут здан у эксплуатацыю новы радыёвузел.

Зараз усе кватэры рабочых электрыфікаваны і радыёфікуюцца. Ужо ўстаноўлены і работаюць 20 радыёкропак.

15 лютага 1948 г.

Набылі чарапічныя прэсы

Арцель «Дняпроўскі цагельнік» асвоіла выраб чарапіцы. Набыта два ручных чарапічных прэсы.

28 лютага 1948 г.

За мільён штук цэглы

У гэтым годзе поўнасцю будзе здан у эксплуатацыю Бязуеўскі цагельны завод. Для абпалу цэглы зроблена гофманская печ, прапускной здольнасцю 70 тысяч цаглін у месяц.

На заводзе пачалася падрыхтоўка да сезону 1948 года. Калектыў завода ставіць сабе мэтай даць за сезон мільён штук цэглы.

У мірнай працы

Пушчаны ў ход новы лесапільны завод

На домабудаўнічым камбінаце здан у эксплуатацыю новы лесапільны завод. У строй уступіла магутная піларама, якая прыводзіцца ў рух электратокам ад сілавой станцыі камбіната. Днямі будзе пушчана ў ход другая піларама.

К канцу гэтага месяца завод, згодна плана, павінен даць новабудоўлі 2 тысячы кубаметраў піламатэрыялаў.

Б. Лунькоў

31 сакавіка 1948 г.

Тавары для вёскі

Райспажыўсаюз дзейсна рыхтуецца да абслугоўвання калгаснікаў у часе веснавых палявых работ. У сельскія магазіны завезена каля 12 тон калёснай мазі, больш за 600 штук адвалаў і лемяхоў, 70 станаў калёс, на 80 тысяч рублёў шорных вырабаў. У прадажу паступіла вялікая колькасць шыннага жалеза, вяровак і іншых тавараў.

У магазіны сельпа паступілі тавары шырокага спажывання на суму ў 250 тысяч рублёў. Завезены соль, запалкі, табак, абутак, мануфактура і галантарэя.

Для лепшага абслугоўвання калгаснікаў райспажыўсаюз арганізуе ў вёсках разносны і развазны гандаль.

6 чэрвеня 1948 г.

Гастролі ўкраінскага музыкальна-драматычнага тэатра

У Рэчыцу на гастролі прыехаў украінскі музыкальна-драматычны тэатр імя Кацюбінскага. У рэпертуары тэатра творы драматургаў: К. Сіманава — «Пад каштанамі Прагі» і «Русский вопрос», Л. Транёва — «Любоў Яравая», Н. Катляроўскага — «Наталка Палтаўка», Н. Гогаля — «Женитьба» і іншыя.

У Доме соцыялістычнай культуры, дзе работае тэатр, даны пад мастацкім кіраўніцтвам Б. Лучынскага першыя пастаноўкі спектакляў.

23 чэрвеня 1948 г.

Радыёфікацыя калгасных вёсак

Работнікі Рэчыцкага радыёвузла праводзяць зараз вялікую работу па радыёфікацыі калгасных вёсак: Азершчыны, Жмураўкі і Броннага. Трансляцыйныя лініі працягнуты ўжо на некалькі кіламетраў. У дамах многіх калгаснікаў устаноўлены радыёкропкі.

МТС папоўнілася новымі машынамі

З кожным годам расце тэхнічнае аснашчэнне Азершчынскай МТС. За апошні час яна папоўнілася новымі сельскагаспадарчымі машынамі.

Атрымана новая 24-радковая сеялка, дыскавая барана, 2 культыватары і 4 балотныя двухкорпусныя плугі.

У рамонтна-механічнай майстэрні МТС устанаўліваецца новы лакамабіль.

Будуюць калгасныя клубы

У калгасе «Чырвоны востраў» Чарнянскага сельсовета заканчваецца будаўніцтва новага клуба. Глядзельная зала разлічана на 200 чалавек.

Будаўніцтва новага клуба пачата ў калгасе «Украінец» Сямёнаўскага сельсовета.

На асушцы балота

Калгас «XVII Кастрычнік» Свірыдавіцкага сельсовета шырокім фронтам вядзе асушку балота. Усе калгаснікі, якія не заняты на другіх работах арцельнай вытворчасці, штодзённа выходзяць на меліяратыўныя работы. Актыўны ўдзел у асушцы балот прынялі нават школьнікі.

Многія калгаснікі на меліяратыўных работах выконваюць па 3—4 нормы.

18 ліпеня 1948 г.

Новыя школы ў сёлах

За час пасля вызвалення ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў у сёлах нашага раёна адноўлена 4 сярэдніх, 20 няпоўнасярэдніх, 48 пачатковых школ. 12 школ пабудавана ўноў.

У бягучым годзе ў сёлах пачата будаўніцтва яшчэ 7 новых школ. Усе яны будуюцца пры актыўным удзеле калгаснікаў, комсамольцаў, навучаючыхся. Грамадскасць сяла пачала будаваць школы ў Аляксандраўцы і Салтанове. У Валадарскім сельсавеце будуецца новая школа сіламі комсамольцаў і моладзі.

30 ліпеня 1948 г.

Аўтобусны рух у горадзе

Кантора «Саюзтранс» атрымала днямі два новых 16-месных аўтобусы. Па лініі горад — фабрычна-заводскі раён — Совецкая вуліца — вакзал штодзённа курсіруюць тры аўтобусы.

10 кастрычніка 1948 г.

Грузы транспартыруюцца матавозам

На цвікавым заводзе «Інтэрнацыянал» раней падвозка матэрыялаў да асноўных цэхаў утваралася аўтамашынамі. Гэта дорага абыходзілася заводу. Зараз тут пракладзены рэйкавыя шляхі, і матэрыялы дастаўляюцца ў цэхі матавозам. Завод мае магчымасць зэканоміць на гэтым да 80 тысяч рублёў у год.

20 кастрычніка 1948 г.

У новыя дамы

З кожным годам расшыраецца рабочы пасёлак соўгаса «Рэчыца». У гэтым годзе закончана будаўніцтва 13 новых індывідуальных дамоў для рабочых і вялікі грамадскі будынак, дзе будзе размяшчацца кантора соўгаса. Сем'і рабочых Арсена Кавальчука, Габалеўскага, Аляксандра Катляра і другіх увайшлі ў новыя кватэры.

3 лістапада 1948 г.

Новы атрад ветфельчараў

29 кастрычніка бягучага года адбыўся чарговы выпуск у Рэчыцкай аднагадовай школе малодшых ветфельчараў. Краіна атрымала новы атрад спецыялістаў.

14 лістапада 1948 г.

Асвоілі выраб новых тканін

Рабочыя ткацкага цэха арцелі «Чырвоны Кастрычнік» нядаўна асвоілі выпуск парусінавай тканіны. Гэтай прадукцыі ўжо выпушчана больш 800 метраў. Цэхам таксама асвоен выраб двуніткі і суровых тканін.

28 лістапада 1948 г.

Будуецца новая бальніца

Да Вялікай Айчыннай вайны ў мястэчку Горваль была добрая бальніца. Нямецка-фашысцкія захопнікі спалілі яе. Зараз у Горвалі пачата будаўніцтва новай бальніцы, якая будзе яшчэ лепшай, чым да вайны.

На будаўніцтве стараннай працай вызначаюцца тт. Семкін, Гожка, Канода, Бабіч, Кукара, Ушак і Козыр.

3 снежня 1948 г.

Вячэрняя школа для калгаснікаў

У мэтах павышэння агульнай адукацыі калгаснікаў у вёсцы Вышамір арганізавана вячэрняя школа. Заняткі ў ёй праходзяць рэгулярна, 4 разы ў тыдзень. Праводзіць іх настаўнік т. Кротаў. Школу зараз наведвае 20 чалавек калгаснікаў.

24 снежня 1948 г.

Новыя цэхі

Да 30-годдзя БССР у арцелі «Харчавік» адкрываюцца два новыя цэхі: адзін — па вырабу цукерак, другі — па вырабу ільняного масла.

Зараз калектыў арцелі выпякае ў вялікім асартыменце белабулачныя вырабы з выдзелкай «30 год БССР».

4 лютага 1949 г.

У мірнай працы

Механізацыя цэхаў

У тэкстыльна-трыкатажнай арцелі «Чырвоны Кастрычнік» у апошні час праведзены работы па механізацыі вытворчых цэхаў. Так, у кардачасальным цэху ўведзен у эксплуатацыю мыльна-трушчыльны агрэгат па перапрацоўцы кароткага ільнавалакна. Гэта дало магчымасць вызваліць 7 рабочых і палепшыць якасць прадукцыі. У ткацкім цэху ўстаноўлен спецыяльны станок, які ўтварае аддзелку гатовых тканін і дарожкі. Пуск станка дае арцелі магчымасць атрымаць у месяц каля 4 тысяч рублёў эканоміі.

30 сакавіка 1949 г.

Цагельныя заводы ў калгасах

У бягучым годзе ў калгасах нашага раёна запланавана будаўніцтва 6 новых цагельных заводаў. Цагельныя заводы, магутнасць кожнага з якіх складзе 100 тысяч штук абпаленай цэглы ў год, будуць пабудаваны ў калгасах «Чырвоны барэц» Артукоўскага сельсовета, «XX Кастрычнік» Горвальскага сельсовета, імя 18 партз'езда Баршчоўскага сельсовета і «Чырвоны востраў» Чарнянскага сельсовета. У калгасах «Перамога» і «Гігант» Холмецкага сельсовета намечана пабудаваць цагельныя заводы з чарапічнымі цэхамі.

На ўсебеларускую нараду

У сталіцу нашай рэспублікі — Мінск выехалі 18 чалавек перадавікоў сельскай гаспадаркі нашага раёна на ўсебеларускую нараду. Сярод іх такія знатныя людзі раёна, як звеннявая калгаса імя Фрунзе т. Іваненка, звеннявы калгаса імя Кірава т. Дубровскі, брыгадзір калгаса імя Дзяржынскага т. Дворнік, трактарыст Холмецкай МТС т. Прусак і другія.

1 красавіка 1949 г.

Новы цэх

У прамысловай арцелі «Чырвоны баец» адкрыт новы, добра ўпарадкаваны кандытарскі цэх. Выраблена першая прадукцыя — пернікі і цукеркі.

27 мая 1949 г.

Папаўненне грамадскіх птушкаферм

Для папаўнення птушкаферм з Гомельскай інкубатарнай станцыі ў бягучым годзе будзе атрымана 30 000 куранят і вуцянят. 12 000 з іх паступіла ўжо і размеркавана па калгасных фермах. Калгас «Совецкая Беларусь» Заспенскага сельсовета першы атрымаў для папаўнення сваёй птушкафермы 1 200 вуцянят.

24 чэрвеня 1949 г.

Авалодваюць прафесіямі

Гарадскі аддзел соцыяльнага забеспячэння праводзіць работу па навучанню інвалідаў Айчыннай вайны прафесіям. 20 інвалідаў накіраваны на вучобу ў ветэрынарную школу, землеўпарадчы тэхнікум, гандлёва-кааператыўную школу.

10 жніўня 1949 г.

Пабудавана новая амбулаторыя і гасцініца

На тэрыторыі Рэчыцкай суднабудаўнічай верфі нядаўна закончана будаўніцтва новай амбулаторыі і гасцініцы. Пры амбулаторыі абсталяваны зубаўрачэбны, тэрапеўтычны і іншыя кабінеты.

21 жніўня 1949 г.

Кіназдымкі ў калгасе «20 Кастрычнік»

Брыгада «кінахронікі» Белдзяржкіно, якая прыбыла ў наш раён, днямі правяла кіназдымкі ў калгасе «20 Кастрычнік» Валадарскага сельсовета. На кінаплёнку ёю зазнята брыгада т. Севярынца на малацьбе, падвозка снапоў, падача іх у барабан малатарні, правейванне і адвозка збожжа ў калгасны свіран, прыезд на малацільны ток агіткультбрыгады калгаса імя Літвінава Азершчынскага сельсовета на чале з заслужаным дзеячом мастацтваў БССР Таццянай Карнееўнай Лапацінай, канцэрт хора гэтага калгаса для калгаснікаў калгаса «20 Кастрычнік», сустрэча ўдзельнікаў агіткультбрыгады з кіраўнікамі калгаса «20 Кастрычнік» і актывам Валадарскага сельсовета і іншыя эпізоды з жыцця хлебаробаў.

2 кастрычніка 1949 г.

Асвойваюць выраб каўроў

У тэкстыльна-трыкатажнай арцелі «Чырвоны Кастрычнік» асвойваецца выраб насценных баваўняна-папяровых каўроў. Яны будуць мець прыгожы, рознакаляровы арнамент.

23 кастрычніка 1949 г.

Новае абсталяванне для маслазавода

На Рэчыцкі маслазавод для механізацыі працэсаў выпрацоўкі жывёльнага масла, сухога малака і іншых відаў малочнай прадукцыі пачало прыбываць навейшае айчыннае абсталяванне. Атрыман магутны сепаратар, масла-апарат бесперапыннага дзеяння, халадзільнікі, кампрэсары, сушылкі і іншае каштоўнае абсталяванне.

Па старонках васілевіцкай раённай газеты «Сацыялістычная праца» за 1949 г.

31 сакавіка 1949 г.

Загарэлася лампачка Ільіча

Члены сельгасарцелі «Чырвоная Дуброва» Каравацкага сельсовета ўрачыста адзначылі пуск калгаснай электрастанцыі. Лампачкі Ільіча ярка загарэліся ва многіх дамах калгаснікаў. Асветлены таксама гаспадарчыя пабудовы арцелі. Пры дапамозе электратока ў калгасе будуць выконвацца многія работы: малацьба, рэзка кармоў, распілоўка дошак і інш.

Ф. Блізнец

23 чэрвеня 1949 г.

Уступіў у дзеянне шпалазавод

У пачатку чэрвеня Васілевіцкі леспрамгас пусціў у эксплуатацыю шпалазавод. Завод ужо выпусціў першую партыю шпал.

Новыя школы

У вёсцы Каравацічы ў новым навучальным годзе адкрываецца сярэдняя школа. Гэта трэцяя сярэдняя школа ў раёне. У Навінках, Насавічах, Лісках, Дуброве, Гліннай Слабадзе, Першамайску і Маканавічах адкрываюцца сямігадовыя школы. Усяго ў раёне ў 1949—50 навучальным годзе будзе працаваць 22 сямігодкі.

31 ліпеня 1949 г.

Атрымана кіноперасоўка

Раённы аддзел кінофікацыі нядаўна атрымаў кіноперасоўку. Гэта — чацвёртая перасоўка ў нашым раёне.

А. Уласаў

20 лістапада 1949 г.

Будаўніцтва стадыёнаў і спартыўных пляцовак

Па закліку комсамольцаў і моладзі калгаса імя Сталіна ў раёне шырока разгарнулася будаўніцтва стадыёнаў і спартыўных пляцовак. За летні і асенні перыяд бягучага года ў калгасах пабудавана 6 стадыёнаў і 27 спартыўных пляцовак.

Трэці дзіцячы дом у раёне

У райцэнтры адкрываецца спецдзетдом, дзе будзе выхоўвацца звыш 150 дзяцей-сірот. Гэта трэці дзіцячы дом у нашым раёне.

А. Белы

За годам — год

У 50-ыя гады Рэчыца і раён увайшлі з пэўным запасам трываласці. Нарошчвалі тэмпы выпуску прадукцыі буйныя прамысловыя прадпрыемствы — дротава-цвіковы завод імя Інтэрнацыянала, дубільна-экстрактавы імя Варашылава, лесазавод імя Кірава. Ладзілася справа ў калектывах Рэчыцкай суднаверфі, арцелі «Чырвоны Кастрычнік», прыстані, станцыі Рэчыца. З месяца ў месяц перавыконваў даведзеныя заданні Заспенскі крухмальны завод.

Вытворчую праграму 1950 г. прамысловасць Рэчыцы і раёна ажыццявіла на 105,7 працэнта. За кошт эканоміі сыравіны, павышэння якасці прадукцыі і рацыянальнага выкарыстання тэхнікі рост звышпланавай прадукцыі склаў 11 мільёнаў 500 тысяч рублёў.

На заводзе імя Інтэрнацыянала, які першым у Рэчыцы падтрымаў ініцыятыву прадпрыемстваў Ленінграда і Масквы, накіраваную на датэрміновае выкананне заданняў першай пасляваеннай пяцігодкі, каля 100 рабочых перайшлі на шматстаночнае абслугоўванне. Міністэрства мясцовай прамысловасці БССР і БРК прафсаюза чатыром брыгадам прадпрыемства прысвоіла званне брыгад выдатнай якасці.

За лік эканоміі сыравіны 20 тон звышпланавых танідаў вырабіў у 1950 г. калектыў завода імя Варашылава. Тут не было ні аднаго рабочага, які б не спраўляўся з вытворчым заданнем.

Заспенскі крухмальны завод у якасці звышпланавай прадукцыі даў за год 48 тон сухога крухмалу, арцель «Чырвоны Кастрычнік» — 500 метраў тканіны. Суднабудаўнічы цэх верфі выпусціў за год 6 звышпланавых баржаў.

Прадпрыемствы Рэчыцы маглі б мець больш высокія паказчыкі, але адчувалі недахоп электраэнергіі. Рэчыцкая электрастанцыя задання 1950 г. не выканала.

У 1950 г. звыш 100 сем'яў рэчыцкіх рабочых усяліліся ў новыя кватэры.

Пасяўныя плошчы раёна павялічыліся за год на 2549 гектараў. Пасевы яравой пшаніцы ўзраслі на 3,9 працэнта, азімага жыта — на 21,3, тэхнічных культур — на 45 працэнтаў.

Валавы збор збожжа быў вышэйшым, чым у папярэднім, 1949 годзе, але сярэдняя ўраджайнасць з гектара — ніжэйшай.

Многія сельгасарцелі атрымалі ў 1950 г. на асобных участках высокія ўраджаі збожжавых і тэхнічных культур. Брыгада Уладзіміра Скаромнага з узбуйненага калгаса імя Сталіна Вышамірскага сельсавета (узбуйненне гаспадарак адбывалася на працягу 1950—1952 гг.) на плошчы ў 72 гектары вырасціла па 13 цэнтнераў азімага жыта. Звеннявая Ніна Бондар з калгаса імя Малянкова — па 47,7 цэнтнера карэнняў кок-сагызу з кожнага гектара.

Высокі ўраджай ільну быў атрыманы ў сельгасарцелі «Украінец» Сямёнаўскага сельсавета. Тут было атрымана з гектара па 4,57 цэнтнера льнасемя. Брыгада Антона Седлера сабрала на кожным з 10 гектараў па 5,2 цэнтнера льнасемя.

Раён і ў 1950 г. датэрмінова ажыццявіў заданні па пастаўках дзяржаве збожжа, бульбы, садавіны, тэхнічных культур.

У калгасах раёна змагаліся за датэрміновае выкананне трохгадовага плана развіцця грамадскай жывёлагадоўлі. Усе калгасы мелі па 4 фермы прадуктыўнай жывёлы. У 1950 г. пагалоўе буйной рагатай жывёлы ў параўнанні з годам папярэднім павялічылася на 16,2 працэнта, авечак — на 37, коней — на 7,7 працэнта.

Аднак трохгадовы план па вырошчванню буйной рагатай жывёлы быў выкананы толькі на 83,3 працэнта, свіней — на 46,4 працэнта, авечак — на 93,3 працэнта і па развядзенню птушак — на 27,5 працэнта. Асноўнай перашкодай росту пагалоўя жывёлы і павышэння яе прадуктыўнасці было нездавальняючае становішча ў назапашванні кармоў. Значныя плошчы калгасных сенажацей заставаліся не ўбранымі. План накаплення грубых кармоў у 1950 г. быў выкананы ўсяго на 75 працэнтаў, сакавітых кармоў — на 49, канцэнтратаў — на 51 працэнт.

На пленуме РК КП(б)Б 28 чэрвеня 1951 г. адзначалася: у раёне каля 3 тысяч гектараў ворнай зямлі, 4800 гектараў сенакосных угоддзяў, звыш 1000 гектараў выпасаў.. Але яны зараслі кустамі, пакрыліся купінамі. У многіх месцах не закапаны акопы і траншэі. Значная плошча калгасных зямель пад неасушанымі балотамі.

Лепшай гаспадаркай раёна з'яўляўся калгас імя Сталіна Вышамірскага сельсавета. Гаспадарка была адзінай у раёне, якая ажыццявіла трохгадовы план развіцця грамадскай жывёлагадоўлі.

Па васілевіцкай зоне не было роўных калгасу імя Сталіна і саўгасу «Ведрыч».

У 1950 г. двум працаўнікам саўгаса —

даярцы Кацярыне Апанасаўне Мятлушка і кіраўніку трактарнай брыгады Сцяпану Дзмітрыевічу Фешчанку — было прысвоена званне Героя Сацыялістычнай Працы. У 1949 г. К. А. Мятлушка надаіла ад кожнай каровы сваёй групы па 6401 кілаграму малака, што з'яўлялася не толькі рэкордам былога Васілевіцкага раёна, а і ўсяе рэспублікі.

Калгасы багацелі на тэхніку. Амаль ва ўсіх гаспадарках былі па дзве аўтамашыны, памольныя машыны, кормазапарнікі.

За адзін год калгас «Савецкая Беларусь» Заспенскага сельсавета набыў 8 малатарань, 7 сартыровак, 4 конныя сеялкі, ільнацёрку, сенакасілку, веялку.

Набывалі новую тэхніку машынна-трактарныя станцыі. У 1950 г. яны купілі 33 трактарныя сеялкі, 40 сенакасілак, 34 лушчыльнікі, 5 сіласарэзак, 11 культыватараў.

У другой палове 1951 г. сельскагаспадарчыя арцелі раёна набылі бульбасаджалкі і льноцерабілкі, тры лакамабілі ў 25 конскіх сіл кожны, 56 конных сеялак, 25 камбінаваных і простых сартыровак, 20 веялак, 25 конных сенакасілак, 26 конных грабель.

Паўсюдна асвойваліся новыя высокаўрадлівыя культуры. Ажыццяўляўся пераход на суцэльныя гатунковыя пасевы азімага жыта, аўса, пшаніцы, ячменю. Укаранялася чуміза і канатнік.

Ва ўсіх калгасах і дзяржгасах арганізоўваліся трохгадовыя агразаатэхнічныя курсы. Вяскоўцы вучыліся развіваць гаспадарку на навуковай аснове. Выкладчыкамі курсаў з'яўляліся лепшыя аграномы і заатэхнікі. Некалькі лекцый для працаўнікоў калгасаў імя Дзяржынскага Ровенска-Слабодскага сельсавета і імя Варашылава Жмураўскага сельсавета прачыталі вучоныя: правамоцны член Акадэміі навук БССР, прафесар Гарагляд, старшы навуковы супрацоўнік Акадэміі навук БССР кандыдат сельскагаспадарчых навук Забела і заатэхнік Міністэрства сельскай гаспадаркі рэспублікі Любоцкі.

Усё большы размах набывала будаўніцтва. За 1950 г. ва ўзбуйненых гаспадарках былі ўзведзены 11 канюшняў на 510 галоў, звыш 30 кароўнікаў і цялятнікаў на 2205 галоў, 22 свінафермы на 3019 галоў, 6 аўчарнікаў і 11 птушнікаў. У новыя дамы перасяліліся 220 сем'яў.

Шмат якія калгасы пабудавалі цагельныя заводы, якія давалі значныя прыбыткі. У 1951 г. завод арцелі імя Леніна Азершчынскага сельсавета вырабіў 110 тысяч цаглін, імя Чапаева Камсамольскага сельсавета — 72 тысячы цаглін.

Калгасы ўстанаўлівалі цыркуляркі, гантарэзкі, млыны, маслабойкі, ваўначоскі. Паўсюдна працавалі кузні.

Электрастанцыя калгаса імя Чапаева Камсамольскага сельсавета давала электрычнасць у 300 дамоў членаў арцелі. Заканчвалася будаўніцтва электрастанцыі у калгасе «Савецкая Беларусь» Заспенскага і «XVIII партз'езд» Баршчоўскага сельсавета. Былі радыёфікаваны вёскі Азершчына, Броннае, Жмураўка, Казазаеўка, Перасвятое, Салтанова.

Абсталёўваліся хаты-чытальні. Пры іх адчыняліся бібліятэкі, працавалі гурткі мастацкай самадзейнасці. У раёне працавалі 8 кінаперасовак (без уліку васілевіцкай зоны).

...Новы крок на шляху нарошчвання вытворчасці прадукцыі Рэчыца і раён зрабілі ў 5-ай пяцігодцы.

Планавыя заданні рэгулярна ажыццяўлялі заводы імя Варашылава і імя Інтэрнацыянала, завод масла і сухога малака, суднабудаўнічая верф.

У верасні 1951 г. домабудаўнічы камбінат быў перададзены Міністэрству папяровай і дрэваапрацоўчай прамысловасці і рэарганізаваны ў фанерна-мэблевы. У 1955 г. прадпрыемства выпусціла прадукцыі на 46 мільёнаў рублёў.

Адбудоўваліся калгасы і дзяржгасы раёна, набывалі новую тэхніку, уводзілі ў абарот тарфянікі. Але ўрадлівасць палёў заставалася нізкай, валавы збор сельгаспрадукцыі павялічваўся ў асноўным за кошт пашырэння сельскагаспадарчых угоддзяў.

Сапраўдным штуршком наперад была для Рэчыцы і раёна другая палова 50-ых гадоў.

У 1956 г. прамысловасць горада выпусціла прадукцыі амаль на 14 мільёнаў рублёў больш, чым у 1955 г. Узрасла вытворчая магутнасць прадпрыемстваў. Уступілі ў строй новыя цэхі: масавага пашыву — на швейнай фабрыцы, варкі смол — на фанерна-мэблевым камбінаце. Апроч гэтага на камбінаце былі расшыраны механічны і сталярна-зборачны цэхі, пушчаны дзве паравыя сушылкі і кацельнае аддзяленне.

Заканчваліся будаўнічыя работы на ўзвядзенні кераміка-трубнага завода. У

1957 г. планавалася: завяршыць будаўніцтва льнозавода, камбіната бытавога абслугоўвання, вытворчага цэха шавецкай арцелі «Аб'яднанне»; увесці ў дзеянне падстанцыі Васілевіцкай ДРЭС; забяспечыць далейшае расшырэнне вытворчасці новых відаў прадукцыі. На фанерна-мэблевым камбінаце рыхтаваўся да ўводу цэх струганай фанеры. Калектыў суднабудаўнічай верфі распачаў выпуск 150-тонных металічных баржаўпляцовак для перавозкі будаўнічых матэрыялаў, 60-тонных баржаў для малых рэк і брандвахтаў новай канструкцыі. Вучэбны корпус рыхтаваліся атрымаць навучэнцы землеўпарадкавальнага тэхнікума.

У горадзе былі адкрыты новыя магазіны — гатовага адзення і бакалейна-гастранамічны.

Падыходзілі да завяршэння работы па ўзвядзенні трохпавярховага 24-кватэрнага і двухпавярховага 8-кватэрнага дамоў, закладваўся падмурак пад 12-кватэрны дом. Шырокі размах набывала будаўніцтва жылля за сродкі прадпрыемстваў.

Толькі ў 1956 г. у Рэчыцы былі пракладзены каля 3 тысяч пагонных метраў водаправода, устаноўлены 13 калонак, забрукаваны каля 4700 квадратных метраў маставой, заасфальтавана 6786 метраў тратуараў і г. д.

Датэрміновым выкананнем заданняў па рэалізацыі дзяржаве збожжа, бульбы, ільнопрадукцыі, малака, мяса, яек завяршылі 1956 г. гаспадаркі раёна. Найбольш важкія вытворчыя здабыткі мелі калгасы «Савецкая Беларусь» Заспенскага сельсавета і імя Кірава Свірыдавіцкага сельсавета. Пётр Паўлавіч Шклярэнка і Сцяпан Яфрэмавіч Драгун, кіраўнікі гаспадарак, былі ўзнагароджаны ордэнам Леніна.

У 1956 г. калгасы раёна набылі праз райспажыўсаюз 21 грузавую аўтамашыну маркі «ГАЗ-51», 4 легкавыя машыны «ГАЗ-69» і 4 легкавыя машыны марак «Пабеда» і «Масквіч».

За год у новыя дамы ўсяліліся 186 сем'яў калгаснікаў.

На 1400 кропак павялічылася радыётрансляцыйная сетка, у раёне ўзводзіліся 4 пачатковыя школы, памяшканне для Баршчоўскай СШ. Былі расшыраны памяшканні Салтаноўскай і Камсамольскай дзесяцігодак.

...25 снежня 1957 г. прамысловасць Рэчыцы і раёна выканала гадавы план па выпуску валавой прадукцыі на 100,1 працэнта. Былі пераўзыдзены заданні па росту прадукцыйнасці працы і зніжэнню сабекошту прадукцыі, датэрмінова ажыццёўлены планы будаўніча-мантажных работ, рознічнага тавараабароту дзяржаўнага і кааператыўнага гандлю.

У 1957 г. пачаў выпуск прадукцыі Рэчыцкі кераміка-трубны завод. На першым часе маладое прадпрыемства сутыкнулася з пэўнымі цяжкасцямі. Але яны былі пераадолены шляхам удасканальвання тэхналогіі вытворчасці. Выпуск прадукцыі няўхільна павялічваўся, яна паспяхова рэалізоўвалася.

Вялізным попытам карысталася прадукцыя Рэчыцкай верфі. 150-тонныя металічныя баржы і брандвахты з жалезабетоннымі карпусамі адпраўляліся Дняпроўскаму рачному параходству і Крэмянчуггідрабуду.

...Падвядзенне вынікаў работы за 1958 г. супала са святкаваннем 40-годдзя БССР. Усё большы прапагандысцкі размах пачаў набываць лозунг «Сямігодку — датэрмінова!». Рэчыцкі раён браўся ў 1959 г. атрымаць на ўсёй плошчы пасеваў у сярэднім па 10 цэнтнераў збожжавых, па 110 — бульбы, ільнасемя і льновалакна — па 4 цэнтнеры з кожнага гектара. Ставілася задача і на 1965 г. — завяршальны ў сямігодцы. Раён павінен быў атрымаць з кожнага гектара пасяўной плошчы па 15 цэнтнераў збожжавых, па 150 цэнтнераў бульбы. На 100 гектараў сельгасугоддзяў меркавалася атрымаць 360 цэнтнераў малака, або ў 3 разы больш, чым у 1958 г., і па 80 цэнтнераў мяса — у 5 разоў больш, чым у 1958 г.

Але жыццё зноў пацвердзіла ісціну: цудаў у сельскай гаспадарцы не бывае. Лічбы, не падмацаваныя рэальнымі магчымасцямі, засталіся нявыкананымі.

У кастрычніку 1959 г. дротава-цвіковы завод імя Інтэрнацыянала быў перайменаваны ў метызны завод.

У 1959 г. адбылося ўзбуйненне Рэчыцкага раёна. У яго ўвайшлі Васілевічы і некалькі новых сельсаветаў — Васілевіцкі, Бабіцкі, Дубраўскі, Караваціцкі, Ліскаўскі.

У 1963 г. новую назву — гідролізнадражджавы — атрымаў дубільна-экстрактавы завод імя Варашылава. Гэта было звязана з будаўніцтвам цэха па вытворчасці бялковых кармавых дражджэй.

Па-сапраўднаму вялікай падзеяй стала для Рэчыцы і раёна адкрыццё ў жніўні 1964 г. радовішча нафты.

20 жніўня пры апрабаванні пластоў

міжсолевых адкладанняў у інтэрвале 1996—2026 метраў быў атрыманы прамысловы прыток «чорнага золата».

У пачатку 1965 г., згодна з пастановай ЦК КПБ і Савета Міністраў БССР, распараджэннем Савета народнай гаспадаркі рэспублікі, быў створаны Рэчыцкі ўзбуйнены нафтапромысел.

29 красавіка кандыдат у члены Палітбюро ЦК КПСС, першы сакратар ЦК КПБ П. М. Машэраў перарэзаў чырвоную стужку, адчыніў засаўку і націскам на кнопку запусціў у работу нафтавую помпу. Першыя тоны беларускай нафты ўліліся ў магістральны нафтаправод «Дружба».

Прамысловыя прадпрыемствы Рэчыцы паспяхова справіліся з асноўнымі заданнямі сямігадовага плана. Толькі за 1965 г. аб'ём дзяржаўных капіталаўкладанняў у цэлым па Рэчыцы павялічыўся ў 3,5 раза. Былі здадзены ў эксплуатацыю адзін 80-кватэрны дом гарсавета і 60-кватэрны — жыллёвага кааператыва, 8 ведамасных дамоў. 123 дамы жыхары Рэчыцы пабудавалі за ўласныя сродкі. Праз дзяржаўны гандаль гараджанам было рэалізавана тавараў на 21 мільён рублёў, або на 2,6 мільёна рублёў больш, чым у 1964 г.

Пэўныя здабыткі меў раён. Асабліва ў будаўніцтве. Паказчыкі ж урадлівасці далёка не адпавядалі тым лічбам, на якія раён нацэльваўся ў пачатку сямігодкі. Сярэдняя ўраджайнасць збожжавых у 1965 годзе склала толькі 10,8 цэнтнера з гектара.

...На працягу 8-ай пяцігодкі прадпрыемствы Рэчыцы ажыццявілі звыш 900 арганізацыйна-тэхнічных мерапрыемстваў, што дало 1682 тысячы рублёў эканоміі. Было ўстаноўлена 70 паточных і механізаваных ліній, 1242 адзінкі новага абсталявання і мадэрнізаваны 103 адзінкі дзеючага. Датэрмінова ажыццявілі вытворчыя заданні пяцігодкі метызны і гідролізна-дражджавы заводы, фанерна-мэблевы камбінат, хлебакамбінат, ткацкая фабрыка «Чырвоны Кастрычнік», завод керамічных каналізацыйных труб, прамкамбінат, плодаагароднінны завод.

Паскоранымі тэмпамі развівалася новая галіна гаспадаркі — нафтаздабываючая. Калі ў 1965 г. нафты было здабыта 43 тысячы тон, то ў завяршальным годзе пяцігодкі — 4300 тысяч тон.

З 30 верасня 1966 г. пачало работу тэхнічнае вучылішча нафтавікоў № 86.

З году ў год узрасталі тэмпы жыллёвага будаўніцтва. Толькі ў 1970 г. у Рэчыцы былі ўведзены ў эксплуатацыю 30 168 квадратных метраў жылля. Навасяллі справілі 594 сям'і.

У 1970 г. з кожнага гектара пасяўных плошчаў у раёне было вырашчана па 15 цэнтнераў збожжавых. У саўгасе «Ведрыч» гектар даў па 31,2 цэнтнера. Ураджай бульбы склаў 266 цэнтнераў з гектара. На сто гектараў сельгасугоддзяў было атрымана па 180 цэнтнераў мяса і па 800 цэнтнераў малака. Гаспадарка была адзначана Памятным сцягам ЦК КПБ, Савета Міністраў БССР і Белсаўпрофа.

Вялікую дапамогу гаспадаркам раёна аказваў калектыў райаб'яднання «Сельгастэхніка». Пяцігадовы план па ўсіх тэхніка-эканамічных паказчыках аб'яднанне выканала на паўгода раней.

Поспех Рэчыцкага раённага аб'яднання «Сельгастэхніка» быў адзначаны прысуджэннем пераходнага Чырвонага сцяга «Саюзсельгастэхнікі» і ЦК прафсаюза.

...Замацаваць дасягнутае. Такая задача стаяла перад Рэчыцай і раёнам ў 9-ай пяцігодцы (1971—1975 гг.). І яна была ажыццёўлена.

Аб'ём прамысловай вытворчасці Рэчыцы вырас на 68,9 працэнта. Быў асвоены выпуск некалькіх дзесяткаў новых вырабаў. Увайшлі ў строй Беларускі газаперапрацоўчы і піваварны заводы, рэканструяваны і ўзведзены новыя цэхі на метызным, гідролізна-дражджавым заводах, у вытворчым дрэваапрацоўчым аб'яднанні «Рэчыцадрэў», на льнозаводзе, прамкамбінаце. За кошт дзяржаўных капітальных укладанняў пабудавана звыш 147 тысяч квадратных метраў жылля.

Датэрмінова ажыццяўлялі вытворчыя заданні нафтавікі.

Ураджай збожжавых у раёне наблізіўся да 20 цэнтнераў з гектара, бульбы — да 150 цэнтнераў. Колькасць буйной рагатай жывёлы ўзрасла на 30 працэнтаў, надой ад каровы — на 315 кілаграмаў малака.

Гаспадаркі раёна пабудавалі 36 кароўнікаў, 21 цялятнік, 15 свінарнікаў, 4 збожжасклады, 4 рамонтна-механізаваныя майстэрні, 9 збожжасушыльных комплексаў. Былі ўзведзены 3 клубы, 3 дамы быту, 8 лазняў. Звыш 700 сем'яў вяскоўцаў усяліліся ў новыя кватэры.

...10—12-ая пяцігодкі (1976—1990 гг.) для Рэчыцы і раёна адметны не толькі значнымі вытворчымі дасягненнямі, павышэн-

нем дабрабыту людзей, але і страшэннай бядой — аварыяй на Чарнобыльскай АЭС.

Прамысловасць Рэчыцы, як і раней, няўхільна павялічвала выпуск прадукцыі. Асвойваўся выраб новых тавараў. Наладзіў выпуск прадукцыі завод «Рытм». Хуткімі тэмпамі ішло вытворчае і жыллёвае будаўніцтва.

У 1986 г. горад атрымаў цудоўны Палац культуры і тэхнікі нафтавікоў. Велічная будыніна са шкла, жалеза і бетону, узведзеная ў цэнтры Рэчыцы, не толькі ўпрыгожыла горад, але і стала як бы цэнтрам грамадска-палітычнага і культурнага жыцця. Штогод тут праводзяцца каля 300 масавых мерапрыемстваў, удзельнікамі якіх з'яўляюцца дзесяткі тысяч рэчычан. У Палацы працуюць каля двух дзесяткаў гурткоў і секцый па інтарэсах. Іх наведваюць звыш 500 чалавек.

У пачатку 90-ых гадоў бачылася паспяховае вырашэнне жыллёвай праблемы. Будаўніцтва кватэр для сваіх працаўнікоў вялі доследна-прамысловы гідролізны завод, метызны завод, аб'яднанне «Рэчыцадрэў» і г. д.

Ураджайнасць збожжавых у гаспадарках раёна перасягнула мяжу ў 20 цэнтнераў з гектара, бульбы — 160 цэнтнераў. Калектыў племзавода «Ведрыч» паставіў перад сабой задачу атрымаць за год па 5 тысяч кілаграмаў малака ад каровы.

Непазнавальна змянілася аблічча вёсак. І ў першую чаргу такіх, як Ведрыч, Ровенская Слабада, Холмеч, Камсамольск, Вышамір, Баршчоўка, Левашы, Артукі і г. д.

Сотні працаўнікоў гаспадарак раёна мелі магчымасць штогод адпачываць у здраўніцах, санаторыях, дамах адпачынку.

Людзі з упэўненасцю глядзелі ў заўтрашні дзень.

Надзеі гэтыя ў многіх перакрэсліла аварыя на Чарнобыльскай АЭС. Злавесная хмара чарнобыльскага радыеактыўнага бруду прасунулася і над рэчыцкай зямлёй. Даследаванні паказваюць: практычна ўся тэрыторыя Рэчыцкага раёна забруджана радыенуклідамі. Звыш 62 працэнтаў насельніцтва пражывае ў зоне, якая дае права на адсяленне, 33 працэнты — у зоне з перыядычным радыяцыйным кантролем. Найбольшая доля радыенуклідаў прыпадае на цэзій-137 і стронцый-90.

Чарнобыльская бяда не прывяла Рэчыцу і раён да разгубленасці. Была ўведзена ў дзеянне праграма «Здароўе», накіраваная на паляпшэнне ўмоў жыцця і працы людзей. Пракладваўся асфальт, будаваліся водаправоды. Значная работа ажыццяўлялася ў справе наладжвання радыяцыйнага кантролю. З мэтай аздараўлення насельніцтва Рэчыца ўзводзіла буйны санаторый-прафілакторый у г. Нальчыку. Працаўнікі горада і раёна мелі магчымасць адпачыць у Крыме, Прыбалтыцы, Грузіі, на базах адпачынку нафтавікоў і г. д. Выдаткі за дастаўку людзей самалётамі на адпачынак у Грузію раён узяў цалкам на сябе.

Школьнікі Рэчыцы і раёна аздараўляліся на Чорным і Азоўскім моры, у Расіі, Малдавіі, на Украіне, у Прыбалтыцы.

За невялікі прамежак часу ў многіх населеных пунктах раёна былі пабудаваны вуліцы прыгожых, сучасных дамоў. Сотні сем'яў з найбольш забруджаных раёнаў Гомельшчыны знайшлі ў нас як бы другую радзіму.

Разбурэнне СССР разладзіла эканамічныя сувязі, прывяло да рэзкага падзення вытворчасці, цяжкасцей у збыце прадукцыі і набыцці неабходнага.

Значная доля падзення вытворчасці прыпадае на метызны, доследна-прамысловы гідролізны завод, завод «Рытм», арэнднае вытворча-дрэваапрацоўчае аб'яднанне «Рэчыцадрэў». Але ёсць і станоўчы прыклад. Няўхільна нарошчвае выпуск прадукцыі, якая карыстаецца вялікім попытам у краінах СНД, Рэчыцкі піваварны завод. Толькі ў 1995 г. рэчыцкае піва атрымала некалькі залатых і сярэбраных медалёў на міжнародных конкурсах.

Рэчыца не мае магчымасці ў поўным памеры ажыццяўляць жыллёвую праграму. Але будаўніцтва не спыняецца. Здадзена ў эксплуатацыю прыбудова з басейнам Цэнтра дзіцячай і юнацкай творчасці. Працягваецца работа на ўзвядзенні музычнай школы.

Парасткамі новага сталі прадпрыемствы з недзяржаўнай формай уласнасці. Іх у Рэчыцы звыш 150. Кааператыў «Гідратэхнік» займаецца берагаўмацаваннем Дняпра. Кааператыў «Беларусь» узводзіць рамонтна-механічныя майстэрні, падстанцыю, базу адпачынку арэнднага вытворча-дрэваапрацоўчага аб'яднання «Рэчыцадрэў», дамоў для перасяленцаў. Радыелагічную лабараторыю, павільёны для свідравін водазабора, памяшканне падатковай інспекцыі і шэраг іншых аб'ектаў будуе кааператыўнае прадпрыемства «Усход».

Адчуваючы паўсядзённыя цяжкасці, прэс цэнаў, Рэчыца і раён змушаны перагледзець і ушчыльняць праграмы, накіраваныя непасрэдна да чалавека. Давялося адмовіцца ад будаўніцтва санаторыяў і дамоў адпачынку па-за межамі рэспублікі. Але нават у гэтых умовах не дала збою праграма «Здароўе» ў дачыненні дзяцей. Школьнікі Рэчыцы і раёна рэгулярна аздараўляюцца ў чыстых ад радыяцыі раёнах СНД і рэспублікі, забяспечаны гарачым харчаваннем.

Ва ўмовах нестабільнасці эканомікі і сельскагаспадарчай вытворчасці супрацоўніцтва паміж Рэчыцай і гаспадаркамі раёна набывае новыя формы. Горад прыняў удзел у фінансаванні будаўніцтва ў раёне аб'ектаў мясаперапрацоўкі і садавінасховішча. З калгасам «Савецкая Беларусь», які мае свінагадоўчы комплекс на 24 тысячы галоў, і з саўгасам-садам «Іскра» заключаны дагаворы аб долевым удзеле ў маёмасці. Інакш кажучы, частка прадукцыі гаспадарак рэалізоўваецца ў Рэчыцы.

Ажыццёўлена вялікая работа па надзяленні рэчычан участкамі ў сістэме садова-агародніцкіх таварыстваў. З мэтай вырашэння гэтага пытання прадпрыемствы выйшлі на прамыя сувязі з гаспадаркамі раёна. Створаны каля 50 садова-агародніцкіх таварыстваў, пад якія адведзены звыш 200 гектараў зямлі.

Насельніцтва Рэчыцы мае магчымасць праз гаспадаркі раёна набываць насенне, пладова-ягадныя дрэўцы і кустарнікі, арганічныя ўгнаенні, парасят і г. д.

...Для прамысловасці Рэчыцы 1996 г. стаў адметным не толькі спадам вытворчасці, але і пэўным ростам. Пачынаючы з верасня мае месца яе дадатная дынаміка. Калі ў 1995 г. спад вытворчасці дапусціл 10 прадпрыемстваў з наяўных 14, то ў 1996 г. — толькі 4. Увогуле, рост аб'ёму прамысловай вытворчасці супраць запланаванага склаў 106,2 працэнта. Значны ўплыў на стабілізацыю эканамічнай сітуацыі горада аказалі заводы: піваварны выпуск прадукцыі ў параўнанні з 1995 г. павялічыў на 25,5 працэнта; масларобчы — на 10,3; «Рэчыцкая керамікa» — на 28,3; метызны — на 7,4; «Тэрмапласт» — на 20,7. Рост на ткацкім і дрэваапрацоўчым аб'яднаннях склаў адпаведна 15,1 і 9,3 працэнта, а на прадпрыемстве «Рэчыцанафтамаш» — 6,2. Без адставання 1996 г. завяршыў і калектыў гідролізнага завода.

Значна палепшылася становішча з рэалізацыяй гатовай прадукцыі. У параўнанні з годам папярэднім яе было рэалізавана больш чым у 1,5 раза. На 14,2 працэнта ўзрасла прадукцыйнасць працы.

Прадпрыемствы горада настойліва працавалі над асваеннем новых відаў прадукцыі. Няспынна абнаўлялі асартымент заводы «Рэчыцкая керамікa», «Тэрмапласт», вінаробчы, піваварны і метызны, дрэваапрацоўчае аб'яднанне. За год былі асвоены 28 вырабаў з керамікі, парнікі зборныя, два новыя віды піва, пяць відаў малочнай прадукцыі, 17 найменняў метызаў, 56 малюнкаў вырабаў ткацтва, звыш 30 відаў мэблі, плітка керамічная неглазураваная і г. д.

Нягледзячы на недахоп фінансавых сродкаў, шэраг прадпрыемстваў Рэчыцы ажыццяўлялі мадэрнізацыю дзеючага абсталявання і ўстаноўку новага. Дрэваапрацоўчае аб'яднанне выканала значны аб'ём работ па ўводу ў дзеянне новай мэблевай фабрыкі вытворчай плошчай 10 тысяч м^2, замяніла значную колькасць абсталявання, зманціравала новую энергазберагаючую аспірацыйна-фільтравальную ўстаноўку. На вінаробчым заводзе працягваліся работы па стварэнні ўчастка перапрацоўкі садавіны і ягад. Вялікі аб'ём работ па тэхнічнаму пераўзбраенню вытворчасці быў выкананы на камбінаце будаўнічых матэрыялаў. На метызным заводзе былі ўстаноўлены 13 новых станкоў і механізмаў, рэканструявана памяшканне нейтралізацыі, пабудаваны склад-модуль і тэрмічнае аддзяленне, зманціравана ўстаноўка для атрымання меднага купарвасу.

Прамысловасць горада няўхільна нарошчвала выпуск экспартнай прадукцыі. Найбольшага плёну дасягнулі калектывы метызнага, піваварнага, доследна-прамысловага гідролізнага заводаў, аб'яднання «Рэчыцадрэў». На экспарт у краіны СНД і далёкага замежжа ў 1996 г. было адпраўлена звыш 7 тысяч тон цвікоў і крапёжных вырабаў, 119 тон кармавых дражджэй, 862 м^3 фанеры, амаль 300 тысяч дэкалітраў піва, нафтапрамысловае абсталяванне на суму ў 5 мільёнаў 635 тысяч долараў.

Новы крок наперад прамысловасць Рэчыцы зрабіла ў 1997 г. У параўнанні з годам папярэднім рост аб'ёмаў выпуску прадукцыі склаў 107 працэнтаў, у тым ліку тавараў народнага спажывання — 106 працэнтаў. Разам з тым значна павялічыўся выпуск шэрага важнейшых відаў вырабаў. Аб'ём экспарту ўзрос больш чым на 15 працэнтаў.

Пазітыўныя зрухі ў павышэнні эфектыўнасці вытворчасці і адаптацыі яе да ры-

начных умоў дасягнуты і працаўнікамі Рэчыцкага раёна. Так, валавая вытворчасць збожжа ў параўнанні з папярэднім годам узрасла на 23 працэнты, ураджайнасць выросла на 4,7 цэнтнера з гектара. Найбольшага ж плёну дасягнуў калектыў саўгаса «Х гадоў Кастрычніка» (дырэктар В. В. Хлебін), дзе з кожнага гектара пасяўных плошчаў сабрана ў сярэднім па 40,9 цэнтнера збожжа. Гаспадарка стала не толькі пераможцам раённага спаборніцтва, але і заняла другое месца ў спаборніцтве рэспубліканскім.

Земляробы калгаса «Савецкая Беларусь» дамагліся высокага ўраджаю бульбы. Кожны гектар, заняты «другім хлебам», даў па 250 цэнтнераў клубняў. Выдатна працаваў і калектыў свінагадоўчага комплексу гаспадаркі. За год атрымана больш трох тысяч тон высакаякаснай свініны, або каля 40 працэнтаў мяса, што рэалізавана калгасамі і дзяржгасамі раёна ў 1997 г.

Пераможцам рэспубліканскага конкурсу за найбольш эфектыўную дапамогу працаўнікам вёскі, аб'яўленага газетай «Белорусская нива», стала адкрытае акцыянернае таварыства «Рэчыцкая сельгастэхніка» (дырэктар А. М. Мацкевіч). За кошт павелічэння выпуску новых дэталяў да збожжаўборачных камбайнаў рост таварнай прадукцыі да ўзроўню 1996 г. склаў тут 210 працэнтаў. Калектыў таварыства забяспечыў неабходнымі дэталямі не толькі гаспадаркі Рэчыцкага раёна, але і вобласці.

Важнай падзеяй у культурным жыцці Рэчыцы стала адкрыццё помніка знакамітаму рэчычаніну М. В. Доўнар-Запольскаму. У ліпені ў горадзе прайшла і міжнародная навуковая канферэнцыя «Жыццё і дзейнасць М. В. Доўнар-Запольскага», прысвечаная 130-годдзю з дня нараджэння выдатнага гісторыка і грамадскага дзеяча. Ініцыятарамі яе правядзення сталі Гомельскі дзяржаўны універсітэт імя Ф. Скарыны, Рэчыцкі гарвыканкам і часопіс «Палессе». Паспяховае правядзенне мерапрыемства стала магчымым дзякуючы фінансавай падтрымцы не толькі Рэчыцкага гарвыканкама, але і вытворчага аб'яднання «Беларусьнафта», прадпрыемства па транспартыроўцы нафты «Дружба».

Рэчыцкая зямля ганарыцца Героямі Савецкага Саюза — Андрэем Якаўлевічам Варанчуком, Анатолем Фёдаравічам Дзюбко, Анатолем Якаўлевічам Каваленкам, Уладзімірам Рыгоравічам Масальскім; поўнымі кавалерамі ордэна салдацкай Славы Аляксандрам Карпавічам Васільевым і Аляксандрам Якаўлевічам Кастрамой; Героямі Сацыялістычнай Працы — Уладзімірам Данілавічам Юрчанкам, Сцяпанам Дзмітрыевічам Фешчанкам, Кацярынай Апанасаўнай Мятлушка, Еўдакіяй Арцёмаўнай Кухаравай, Пятром Іванавічам Жагловым, Іванам Уласавічам Кулешам, Піліпам Сямёнавічам Горбачам, Іванам Рыгоравічам Пырко; перадавікамі вытворчасці, адзначанымі ордэнам Леніна, Дзяржаўнымі прэміямі, іншымі высокімі ўзнагародамі; заслужанымі настаўнікамі, урачамі, меліяратарамі, энергетыкамі; славутымі вучонымі і навукоўцамі, пісьменнікамі і мастакамі, артыстамі і спартсменамі, трэнерамі (даныя ў асобнай падборцы матэрыялаў).

П. І. Жаглоў

І. Р. Пырко

У самыя змрочныя часіны нашы землякі не развіталіся з песняй. Яна дапамагала ў барацьбе з ворагам, адбудоўваць знішчанае вайной, крочыць да лепшай долі. Так яно і зараз. Творчасць Азершчынскага народнага хору, рэчыцкіх народных і лепшых раённых самадзейных калектываў — яскравае сведчанне, што і цяперашнія нягоды будуць пераадолены і рэчыцкая зямля стане прыгажэйшай, чым дагэтуль.

Рэчычане і жыхары раёна ўшаноўваюць памяць аб мінулым. Заўсёды людна на добраўпарадкаваным рэчыцкім гарадзішчы. Восенню 1995 г. на месцы правядзення богаслужэння (красавік 1910 г.) у гонар Ефрасінні Полацкай, пры перавозцы мошчаў святой з Кіева на радзіму, узведзена велічная капліца, аўтар праекта якой — выдатны беларускі мастак, наш зямляк Эдуард Канстанцінавіч Агуновіч.

Не згасне памяць пра тых, якія загінулі на франтах Вялікай Айчыннай вайны,

у падполлі і ў партызанах, мірнае насельніцтва, пра хлопцаў-землякоў, якім наканавана было загінуць у Афганістане і Сірыі (даныя ў асобнай падборцы матэрыялаў). Матэрыялы пра іх у Рэчыцкім краязнаўчым музеі, музеі вёскі Ровенская Слабада, у шматлікіх школьных музеях горада і раёна. Дзеля ўшанавання іх, а разам з тым і ўсіх, хто жыў, змагаўся і пакутаваў на рэчыцкай зямлі, і пісалася кніга «Памяць».

Ул. Кунцэвіч, А. Рабянок, П. Рабянок

Іхні лёс — у лёсе Рэчыцы і раёна

ПАЛАВІНКА Віктар Паўлавіч нарадзіўся 19.1.1906 г. у г. Почап Бранскай вобл. Адзін з кіраўнікоў патрыятычнага падполля і партызанскага руху на Гомельшчыне ў час Вялікай Айчыннай вайны. Герой Сацыялістычнай Працы (1958). Член КПСС з 1937 г. У 1930—1942 гг. на гаспадарчай, камсамольскай, савецкай і партыйнай рабоце. У канцы чэрвеня 1942 г. Гомельскі абкам КП(б)Б (у Маскве) прыняў рашэнне аб стварэнні Рэчыцкага падпольнага партыйнага цэнтра. У састаў цэнтра быў уведзены і В. П. Палавінка.

У другой палове лістапада 1942 г. В. П. Палавінка склікаў аргбюро Рэчыцкага падпольнага райкама партыі, у час пасяджэння якога быў зацверджаны састаў падпольнага райкама КП(б)Б. Сакратаром быў абраны В. П. Палавінка. З верасня 1942 г. і па чэрвень 1943 г. ён таксама камісар Рэчыцкай партызанскай брыгады імя К. Я. Варашылава. У 1943—1952 гг. 1-ы сакратар Рэчыцкага райкама КП(б)Б. Добра ведаў раён і людзей, бо давялося не толькі змагацца тут з ворагам, а і працаваць. Спачатку па найму ў кулака Жалязінскага, а потым на запалкавай фабрыцы.

З 1953-га — 1-ы сакратар Гомельскага райкама партыі, з 1960-га ў Гомельскім абкаме КПБ. У 1963—1967 гг. — намеснік старшыні Гомельскага аблвыканкама. Званне Героя Сацыялістычнай Працы прысвоена за поспехі ў развіцці сельскай гаспадаркі. Кандыдат у члены ЦК КПБ у 1954—1956 гг., член ЦК КПБ у 1956—1961 гг. Дэпутат Вярхоўнага Савета БССР у 1951—1963 гг. Памёр 16.12.1977 г.

ПАЛЯКОЎ Іван Яўцеевіч нарадзіўся 25.11.1914 г. у Гомелі. Адзін з арганізатараў і кіраўнікоў камсамольска-маладзёжнага патрыятычнага падполля і партызанскага руху на Гомельшчыне ў час Вялікай Айчыннай вайны. Дзяржаўны і партыйны дзеяч БССР. Герой Сацыялістычнай Працы (1973). Член КПСС з 1940 г. Скончыў ВПШ пры ЦК ВКП(б) (1949). З лістапада 1942 г. у тыле ворага, сакратар Гомельскага падпольнага абкама ЛКСМБ, у жніўні — лістападзе 1943 г. камісар 1-ай Гомельскай партызанскай брыгады. З 1944 г. на камсамольскай і партыйнай рабоце. З 1953 г. 1-ы сакратар Рэчыцкага РК КПБ. У 1956 старшыня Гомельскага аблвыканкама. З 1957 г. 1-ы сакратар Гомельскага абкама КПБ. З снежня 1964 г. 1-ы сакратар Мінскага абкама КПБ. У 1977—1985 гг. Старшыня Прэзідыума Вярхоўнага Савета БССР, адначасова да 1985 г. намеснік Старшыні Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР. Кандыдат у члены ЦК КПСС у 1961—1966 гг., член ЦК КПСС у 1966—1985 гг. Член ЦК КПБ з 1952 г., член Прэзідыума ЦК КПБ у 1965—1966 гг., член бюро ЦК КПБ у 1966—1985 гг. Дэпутат Вярхоўнага Савета СССР у 1958—1989 гг., Вярхоўнага Савета БССР у 1951—1959 гг.

Таварыш сакратар

З успамінаў Адама Васільевіча Кузмянкова, былога старшыні Рэчыцкага райвыканкама

Аб дзейнасці І. Я. Палякова на пасадзе першага сакратара Рэчыцкага райкама КПБ можна казаць шмат. Гэта быў па-сапраўднаму энергічны і ініцыятыўны кіраўнік, вораг фармалізму і пустаслоўю. Сваю работу ён распачаў з умацавання дысцыпліны. Да яго партыйныя актывы, пленумы райкама і г. д. пачыналіся са спазненнем на гадзіну, а то і дзве. Запрошаныя прыходзілі хто калі жадаў. Убачыўшы тое, Іван Яўцеевіч загадаў памочніку ўключыць у састаў прэзідыума актыву тых, каторыя звычайна спазняліся.

Усе дружна прагаласавалі за такую прапанову. Замест прэзідыума абраныя таварышы былі змушаны шукаць месца ў зале.

Пасля гэтага выпадку ўсе нарады, актывы і пленумы распачыналі работу ў строга вызначаны час.

Як памятаецца, Іван Яўцеевіч надта

ўмела працаваў з людзьмі. Без аніякай зняважі, без павышанага тону. Дзверы ягонага кабінета былі адкрыты для кожнага. Камуніста ці беспартыйнага. Кажу пра тое не дзеля прыгожага слова. Яго любілі, яго паважалі ўсе, хто хоць калі сустракаўся з ім. У гаспадаркі раёна наведваўся толькі дзеля вырашэння канкрэтнага пытання. Быў прынцыповым праціўнікам пасылкі ў калгасы рознага роду ўпаўнаважаных — папіхачоў.

Шмат, па-сапраўднаму шмат зрабіў Іван Яўцеевіч Палякоў для пад'ёму эканомікі раёна. Ва ўсіх гаспадарках былі прабураны артэзіянскія свідравіны, на фермах устаноўлены аўтапаілкі, ветрарухавікі, іншыя механізмы, якія палегчылі працу жывёлаводаў. Ён быў ініцыятарам і арганізатарам будаўніцтва калгасных цагельных заводаў. Гэта ў хуткім часе вырашыла пытанне будаўнічых матэрыялаў. Пільную ўвагу надаваў ён павышэнню даходаў гаспадарак за кошт вырошчвання льну. Раслі даходы калгасаў, больш паўнаважкім станавіўся і працадзень. Шмат каторыя гаспадаркі апроч грошай атрымлівалі за льнопрадукцыю пшаніцу, цукар, алей і г. д. Усё гэта людзі атрымлівалі на працадні. За кошт рэалізацыі льнопрадукцыі калгасы «Савецкая Беларусь», імя Кірава, «40 гадоў Кастрычніка» і каторыя іншыя сталі неўзабаве мільянерамі. У Рэчыцкі раён прыязджалі вучыцца гаспадараванню не толькі з Гомельшчыны, а і з іншых абласцей рэспублікі.

У 1956 г. Івана Яўцеевіча Палякова абралі старшынёй Гомельскага аблвыканкама. На пленуме Рэчыцкага райкама партыі калі прыйшоў момант галасаваць аб вызваленні яго ад абавязкаў першага сакратара РК КПБ, на вачах у многіх дэлегатаў пленума з'явіліся слёзы. І людзі не хавалі іх. Вось так развітвацца можна толькі з родным чалавекам...

ХЛУС Парфірый Мацвеевіч нарадзіўся ў 1900 г. у с. Лескапогі Ноўгарад-Северскага р-на Чарнігаўскай вобл. (Украіна). Васемнаццацігадовы юнак стаў байцом аднаго з атрадаў дывізіі Шчорса, дзе са зброяй у руках змагаўся з замежнымі інтэрвентамі. Давялося Парфірыю Мацвеевічу быць і журналістам 1-га запаснога палка.

У 1930 г. скончыў 1-ы Ленінградскі медыцынскі інстытут імя Паўлава. Працаваў загадчыкам раённага аддзела аховы здароўя, урачом-хірургам.

З чэрвеня 1939 па снежань 1945 г. П. М. Хлус — у радах Чырвонай Арміі. Ён не толькі займаў кіруючыя пасады, але і займаўся хірургічнай практыкай, выратаваў жыцці соцень параненых байцоў і афіцэраў.

У пасляваенны перыяд Парфірый Мацвеевіч зноў працуе ў Рэчыцы. З 1949 па 1968 г. ён — галоўны ўрач Рэчыцкага рэспубліканскага касцёватуберкулёзнага санаторыя.

П. М. Хлус — заслужаны ўрач БССР, ганаровы грамадзянін Рэчыцы. Яго імем названа адна з вуліц горада.

За заслугі перад Айчынай Парфірый Мацвеевіч узнагароджаны двума ордэнамі Чырвонай Зоркі, ордэнамі Айчыннай вайны I і II ступені, некалькімі медалямі, дзвюма Ганаровымі граматамі Вярхоўнага Савета рэспублікі.

Памёр 22 сакавіка 1983 г.

Вызначыліся працай

Героі Сацыялістычнай Працы

ГАЛКО Уладзімір Мікітавіч нарадзіўся ў 1923 г. у в. Чамярысы Рэчыцкага павета Гомельскай губерні.

Удзельнік Вялікай Айчыннай вайны. З 1951 па 1965 г. працаваў дызелістам, буравым майстрам Беларускай канторы разведвальнага бурэння. З 1965 г. — буравы майстар Рэчыцкай нафтаразведвальнай экспедыцыі глыбокага бурэння свідравін трэста «Белнафтагазразведка». Узнагароджаны ордэнам Леніна, ордэнам Славы III ступені, медалямі.

У. М. Галко

Званне Героя Сацыялістычнай Працы атрымаў у 1971 г.

ГОРБАЧ Піліп Сямёнавіч нарадзіўся ў 1929 г. у в. Будка Рэчыцкага р-на Гомельскай вобл.

Звыш 20 гадоў працаваў машыністам экскаватара Капаткевіцкай перасоўнай механізаванай калоны № 67. Быў дэпутатам Вярхоўнага Савета БССР. Узнагароджаны ордэнам Леніна, медалямі. Званне Героя Сацыялістычнай Працы атрымаў у 1966 г.

КУЛЕШ Іван Уласавіч нарадзіўся ў 1930 г. у в. Краснаполле Рэчыцкага р-на Гомельскай вобл. З 1948 г. — трактарыст калгаса «Чырвоны Сцяг». Адзін з ініцыятараў комплекснай механізацыі вырошчвання бульбы, буракоў і кукурузы. Узнагароджаны ордэнам Леніна, медалямі.

Званне Героя Сацыялістычнай Працы атрымаў у 1959 г.

Памёр у 1989 г.

КУХАРАВА Еўдакія Арцёмаўна нарадзілася ў 1912 г. у мястэчку Васілевічы Рэчыцкага павета Мінскай губерні.

З 1944 г. — звеннявая па вырошчванні жыта, кок-сагызу, канапель у калгасе, затым да 1967 г. — рабочая саўгаса «Маканавічы» (цяпер «Сцяг Перамогі»). Узнагароджана медалямі.

Званне Героя Сацыялістычнай Працы атрымала ў 1948 г.

МЯТЛУШКА Кацярына Апанасаўна нарадзілася ў 1927 г. у в. Казловічы Калінкавіцкага р-на.

З 1943 г. — даярка, затым цялятніца саўгаса «Ведрыч». Узнагароджана ордэнамі Леніна, Працоўнага Чырвонага Сцяга, медалямі.

Званне Героя Сацыялістычнай Працы атрымала ў 1950 г.

ПЫРКО Іван Рыгоравіч нарадзіўся ў 1930 г. у в. Глінная Слабада. З 1953 — трактарыст, з 1962 — бульдазерыст Калінкавіцкага будаўніча-мантажнага ўпраўлення трэста «Калінкавічыводбуд». Узнагароджаны ордэнам Леніна, медалямі.

Званне Героя Сацыялістычнай Працы прысвоена ў 1971 г.

ФЕШЧАНКА Сцяпан Дзмітрыевіч нарадзіўся ў 1909 г. у в. Бабічы Рэчыцкага павета.

Удзельнік Вялікай Айчыннай вайны. У 1946—1967 гг. — брыгадзір трактарнай брыгады, з 1967 г. — механізатар саўгаса «Ведрыч». Цяпер на пенсіі.

П. С. Горбач

І. У. Кулеш

Е. А. Кухарава

К. А. Мятлушка

С. Дз. Фешчанка

У. Д. Юрчанка

Званне Героя Сацыялістычнай Працы атрымаў у 1950 г.

ЮРЧАНКА Уладзімір Данілавіч нарадзіўся ў 1928 г. у в. Нахаў Калінкавіцкага р-на. З 1956 г. — кіраўнік паляводчай брыгады саўгаса «Ведрыч» (цяпер племза-

вод). Узнагароджаны ордэнамі Леніна, Працоўнага Чырвонага Сцяга, медалямі. З 1981 г. з'яўляецца кіраўніком цэха раслінаводства племзавода.

Званне Героя Сацыялістычнай Працы нададзена ў 1971 г.

Служэнне людзям

Працоўная біяграфія Ніны Гаўрылаўны Афанасьевай, заслужанай настаўніцы рэспублікі і кавалера ордэна Леніна, пачалася яшчэ ў пачатку стагоддзя.

У невялічкім гарадку Яранску былой Вяцкай губерні закончыла яна мясцовую жаночую гімназію і паехала настаўнічаць у вёску. Не паспела падысці да школы, як яе ўжо абступіла дапытлівая дзятва.

Настаўніца адразу ж стала ў вёсцы сваім чалавекам. З ёю раіліся, расказвалі свае сялянскія беды. Ніна ж са свайго боку давала парады, дапамагала чым магла.

Але неўзабаве здарылася непрыемнае. Нейкая хцівая душа напісала на яе данос: «ненадзейная». Яе выслалі ў аддалены раён на два гады, забараніўшы пры гэтым наведваць сталічныя гарады.

Нарэшце тэрмін высылкі скончыўся. Перад дзяўчынай паўстала пытанне: куды ісці цяпер? Мо зноў у школу? Пасля роздуму настаўніца прымае рашэнне — трэба вучыцца далей. Яна едзе ў Пецярбург з мэтай паступлення на вышэйшыя жаночыя курсы, становіцца студэнткай.

Неўзабаве пасля кастрычніцкіх падзей 1917-га Ніну разам з групай іншых маладых таленавітых настаўнікаў выклікаў да сябе А. В. Луначарскі.

Народны камісар асветы адразу ж распачаў гаворку пра тое бядотнае становішча, якое склалася ў краіне з настаўніцкімі кадрамі, і асабліва ў Сярэдняй Азіі.

Праз нейкія два тыдні пасля той размовы Ніна Гаўрылаўна расказвала туркменскім дзецям, у асноўным з сем'яў ашхабадскіх чыгуначнікаў, пра творы Льва Талстога, Горкага...

Атрымала ў хуткім часе некалькі лістоў, поўных паклёпу і пагроз. Ёй раілі: «Едзь назад!» Яна не паслухалася: падала заяву з просьбай прыняць у бальшавіцкую партыю.

Больш як 10 гадоў аддала Ніна Гаўрылаўна справе выхавання туркменскіх дзяцей. Прыкіпела да іх, як кажуць, сэрцам. Магчыма, і засталася б там назаўсёды, каб урачы не вынеслі свой суровы прысуд яе мужу: з сэрцам дрэнна, трэба мяняць месца жыхарства. Афанасьевы едуць у Беларусь.

У ціхім прыдняпроўскім гарадку Рэчыца Ніна Гаўрылаўна працуе спачатку настаўніцай, а праз два гады ўзначаліла гарана.

Дзверы ў маленькі кабінет-пакойчык Афанасьевай не зачыняліся з ранку да вечара. Настаўнікі ішлі сюды з ахвотаю, ведаючы, што загадчыца гарана зробіць для іх усё, што ў яе сілах, заўсёды падбадзёрыць, падтрымае, натхніць.

Вайна! Гэта страшэнная вестка напаткала Ніну Гаўрылаўну ў рабочым кабінеце за складаннем планаў на новы навучальны год. Хаця быў выхадны дзень.

...Недзе ўжо каля самай Рэчыцы ішлі гарачыя, кровапралітныя баі, а ў гэты час, трымаючы курс на ўсход, з горада выехаў апошні грузавік з дзецьмі аднаго з рэчыцкіх дзіцячых дамоў. У кузаве грузавіка сядзела і Ніна Гаўрылаўна Афанасьева.

Нялёгка было на новым месцы. Памяшканне пад дзіцячы дом знайшлося, хоць і не надта добрае. Падрамантавалі яго сіламі выхавацеляў і саміх дзяцей. А вось з хлебам, палівам і бялізнаю было горш. Афанасьевай раілі: «Патрабуйце. Гэта ваша права».

Патрабаваць можна, толькі ж гэты самы хлеб, паліва і бялізна патрэбны і на фронце. І Ніна Гаўрылаўна прымае цвёрдае рашэнне: «Як мага часцей трэба абыходзіцца ўласнымі сіламі».

Пасля заняткаў разам з дзецьмі яна ўскопвае пад бульбу агарод, збірае дровы, а калі ўжо ўсе разыдуцца спаць, пад цьмянае святло «газоўкі», амаль да рання, латае дзіцячую бялізну.

...Прыйшла радасная вестка: вызвалена большая частка Гомельшчыны. Праз тыдзень Наркамасветы БССР тэрмінова выклікаў Ніну Гаўрылаўну назад у Рэчыцу. І зноў праца, праца, праца... Яна ацэньваецца па самаму высокаму рахунку. Спачатку Указам Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР Ніна Гаўрылаўна Афанасьева ўзнагароджваецца медалём «За доблестный труд в Великой Отечественной войне». Затым з Мінска прыходзіць паведамленне аб прысваенні ёй ганаровага звання заслужанай настаўніцы БССР. Праходзіць некалькі гадоў, і ...новая высокая ўзнагарода — ордэн Леніна.

Імкліва бяжыць час. Яшчэ, здаецца, учора былі і сіла, і бадзёрасць, а ўжо

сёння валасы густа пасерабрыла сівізна, ды і сэрца патрабуе: пара на спакой.

Спакойнае жыццё. Што гэта такое?.. Ужо праз некалькі дзён пасля выхаду на пенсію Афанасьева звяртаецца ў гарадскі Савет пенсіянераў з просьбай замацаваць яе на грамадскіх пачатках за школай № 1.

І зноўку Ніна Гаўрылаўна ў гушчыні школьнага жыцця. Пад яе кіраўніцтвам арганізуюцца дыспуты, вечары, камсамольскія «агеньчыкі». Яна дзеліцца з маладымі настаўнікамі горада сваім багатым вопытам, дапамагае выпускнікам знайсці сваё месца ў жыцці. Работы, як кажуць, хоць адбаўляй.

А тут яшчэ прыходзяць з мясцовай прыстані, просяць: «Ніна Гаўрылаўна, дапамажыце падрыхтаваць лекцыю». Настаўніца ахвотна згаджаецца: «Не толькі дапамагу, але і сама прачытаю».

Так і не заўважыла Ніна Гаўрылаўна, як стала кіраўніком цэлай лектарскай групы.

Ад грамадскіх спраў адышла толькі тады, калі стала зусім дрэнна.

У апошні шлях яе праводзілі і настаўнікі, і вучні. А сярод іх заслужаныя ўрачы, акадэмікі...

І сёння Рэчыца памятае свайго па-сапраўднаму народнага настаўніка. Ніну Гаўрылаўну Афанасьеву, якая рабіла ўсё, каб служыць людзям.

П. Рабянок, Я. Тулупаў

Са званнем «Заслужаны...»

Заслужаны работнік сельскай гаспадаркі Беларусі — ШПАКАЎ Рыгор Купрыянавіч (1985, старшыня калгаса «50 гадоў Кастрычніка»).

Заслужаны меліяратар Беларусі — ДУБРО Браніслаў Іосіфавіч (1965, начальнік ПМК-73 меліярацыі).

Заслужаны энергетык Беларусі — ЦЫЦУРА Сяргей Міхайлавіч (1981, дырэктар Рэчыцкага прадпрыемства электрычных сетак), ганаровы грамадзянін г. Рэчыца (1997).

Заслужаныя работнікі культуры Беларусі: ВЕРАБ'ЁЎ Рыгор Майсеевіч (1975, рэдактар рэчыцкай аб'яднанай газеты «Дняпровец»); **ПЫРХ Віктар Антонавіч** (1985, старшыня калгаса імя Дзяржынскага).

Заслужаныя настаўнікі Беларусі: АТАМАНЧУК Генадзь Рыгоравіч (1982, настаўнік фізічнага выхавання, г. Рэчыца); **АФАНАСЬЕВА Ніна Гаўрылаўна** (1945, загадчык Рэчыцкага гарана); **АХРАМЕНКА Анатолія Васільеўна** (1972, настаўніца Васілевіцкай СШ); **БАЛТРУКЕВІЧ Тамара Аляксееўна** (1957, настаўніца Рэчыцкай СШ № 7); **БЕЛАЯ Вольга Васільеўна** (1968, настаўніца Рэчыцкай СШ № 7); **БОНДАРАВА Зінаіда Захараўна** (1964, настаўніца Дземяхоўскай сямігодкі); **БЫЧКОЎСКАЯ Яўгенія Іванаўна** (1968, настаўніца пачатковых класаў Васілевіцкай СШ); **ВАРАБ'ЁВА Клаўдзія Савельеўна** (1967, выкладчыца Рэчыцкага сельскагаспадарчага тэхнікума (зааветэрынарны); **ВОЛКАВА Лілія Мікітаўна** (1982, дырэктар Рэчыцкай вячэрняй СШ № 3); **ГАЙДАШ Анатоль Самойлавіч (Сямёнавіч)** (1957, настаўнік, Рэчыцкі р-н); **ГАЛАВАЧ Адам Рыгоравіч** (1978, загадчык Рэчыцкага рана); **ГАЎРЫЛАВА Еўдакія Пятроўна** (1968, настаўніца Рэчыцкай СШ № 3); **ГРАБЦЭВІЧ Іван Арцёмавіч** (1957, загадчык Рэчыцкага гарана); **ГРАЧАНКОВА Наталля Яўменаўна** (1973, настаўніца Глыбаўскай СШ); **ГУСІНЦАВА Наталля Піліпаўна** (1963, настаўніца Васілевіцкай СШ); **ДАРАШЭВІЧ Адам Якаўлевіч** (1947, дырэктар Горвальскай СШ, узнагароджаны 2 ордэнамі Леніна); **ДУБІНА Алена Паўлаўна** (1966, выхавацель дзіцячых садкоў, г. Рэчыца); **ЗАРЭЦКІ Генадзь Адамавіч** (1997, дырэктар Бабіцкай дапаможнай школы-інтэрната); **ЗАХАРЭНКА Аляксандр Лявонцьевіч** (1968, дырэктар Васілевіцкай СШ); **ІШЧАНКА Людміла Апанасаўна** (1968, настаўніца Заспенскай СШ); **КАЛЕСНІК Раіса Пятроўна** (1977, настаўніца Левашоўскай васьмігадовай школы); **КУЦАПАЛАВА Ганна Ігнацьеўна** (1972, настаўніца Салтаноўскай СШ); **МАРЧАНКА Глафіра Міхайлаўна** (1966, настаўніца Горвальскай СШ); **МЕЛЬНІКАЎ Міхаіл Аляксандравіч** (1966, дырэктар Рэчыцкай СШ № 9); **НАЛЯГАЧ Аляксей Аляксеевіч** (1968, загадчык пачатковай школы в. Гарывада); **САМУСЕЛА Валянціна Міхайлаўна** (1998, дырэктар СШ № 6 г. Рэчыца); **СТАЛОВІЧ Георгій Канстанцінавіч** (1948, дырэктар Рэчыцкай СШ № 7); **ФІЛІПАВА Іда Васільеўна** (1975, настаўніца Жмураўскай СШ); **ШАЎЛОЎСКАЯ Лізавета Емяльянаўна** (1960, загадчыца пачатковай школы в. Арол); **ШУЛЬГОЎСКАЯ Дзіна Васільеўна** (1970, настаўніца Рэчыцкай школы-інтэрната для дзяцей-сірот і дзяцей, якія засталіся без бацькоўскай апекі); **ШЫФРЫНА Ніна Аляксандраўна** (1967, загадчыца Чырвонадуброўскай пачатковай школы); **ЮДАШКІНА Антаніна Уладзіміраўна** (1967, настаўніца фізікі, працавала ў школах г. Рэчыцы і Рэчыцкага раёна); **ЯКІМЮК Марыя Іосіфаўна** (1965, загадчыца пачатковай школы в. Падалессе); **ЯРАЦ Яфімія Раманаўна** (1967, настаўніца Караваціцкай СШ).

Заслужаныя ўрачы Беларусі: КОМАЎ Павел Цімафеевіч (1948, загадчык хірургічнага аддзялення Рэчыцкай райбальніцы); **МІНАЙЛАВА Марыя Міхайлаўна** (1960, урач-рэнтгенолаг, г. Рэчыца); **САЙКОВА Ганна Аляксееўна** (1961, урач

неўрапатолаг, г. Рэчыца); **ХЛУС Парфірый Мацвеевіч** (1958, загадчык 1-ай паліклінікі г. Рэчыца).

Заслужаны работнік фізічнай культуры Беларусі — КАЖАДУБ Аляксандр Іванавіч (1996, старшыня спорткамітэта г. Рэчыца).

Заслужаныя трэнеры Беларусі: ЗАВАДСКІ Міхаіл Іванавіч (1968, кулявая стральба, г. Рэчыца); **МАРЫЕЎСКАЯ Зоя Пятроўна** (1992, лёгкая атлетыка, г. Рэчыца); **ШАСТАПАЛАЎ Мікалай Аляксандравіч** (1996, вольная барацьба, г. Рэчыца, трэнер **Сяргея СМАЛЯ,** чэмпіёна свету, сярэбранага прызёра Алімпійскіх гульняў у г. Барселона).

Загінулі ў Афганістане

АРЖАНОЎСКІ Аляксандр Ліферавіч нарадзіўся 30.12.1961 г. у в. Ведрыч. У 1976 г. скончыў 8 класаў Ведрыцкай сярэдняй школы, у 1978 г. — Гомельскае ПТВ № 30 рачнога флоту па спецыяльнасці слесар механазборачных работ. Працаваў у сейсмалагічнай партыі № 5 трэста «Захаднафтагеафізіка» рабочым, памочнікам бурыльшчыка, бурыльшчыкам. У сакавіку 1981 г. прызваны ў Савецкую Армію Рэчыцкім АГВК. Спачатку тры месяцы быў на вучобе ў Ташкенце, потым накіраваны ў Афганістан. Быў сапёрам. Сяржант А. Л. Аржаноўскі 15.6.1983 г. падарваўся на міне ў час вяртання з баявога задання. Пахаваны ў г. Васілевічы Рэчыцкага раёна. Пасмяротна ўзнагароджаны ордэнам Чырвонай Зоркі.

ВАРОНІН Сяргей Аляксандравіч нарадзіўся 12.8.1960 г. у г. Рэчыца. У 1976 г. скончыў Рудакоўскае ПТВ, курсы шафёраў. Працаваў у ПМК № 59 экскаватаршчыкам. У лістападзе 1979 г. прызваны ў Савецкую Армію Рэчыцкім АГВК. Радавы С. А. Варонін загінуў 25.5.1981 г. пры выкананні службовага абавязку. Пахаваны ў г. Рэчыца. Пасмяротна ўзнагароджаны ордэнам Чырвонай Зоркі.

ГАРМОНЕНКА Аляксандр Міхайлавіч нарадзіўся 7.2.1958 г. у в. Холмеч. У 1975 г. скончыў сярэднюю школу ў саўгасе імя Ільіча Карасускага раёна Кустанайскай вобласці. У 1975—1976 гг. вучыўся ў школе ДТСААФ у г. Кустанай. У 1976 г. прызваны ў Савецкую Армію Карасускім РВК. Пасля службы ў 1978—1979 гг. працаваў у саўгасе трактарыстам. У 1979 г. скончыў школу прапаршчыкаў. У 1985 г. накіраваны ў Афганістан. Прапаршчык А. М. Гармоненка загінуў 7.5.1987 г. пры выкананні службовага абавязку. Пахаваны ў в. Холмеч. Пасмяротна ўзнагароджаны ордэнам Чырвонай Зоркі.

З успамінаў жонкі загінуўшага Ірыны Іванаўны Гармоненка

...Вельмі любіў паляванне і рыбалку. Рамантаваў усе маркі радыёпрыёмнікаў. Іграў амаль на ўсіх музычных інструментах. Прыгожа спяваў. Марыў пра сына, збіраўся дачку вучыць у музычнай школе. Вельмі развазлівы, спакойны ў любой сітуацыі; увесь час быў незадаволены сабой, шукаў любую магчымасць праверыць сябе.

ПІНЧУК Віктар Рыгоравіч нарадзіўся 24.11.1963 г. у в. Рабуса. У 1979 г. скончыў Перасвятоўскую васьмігадовую школу, у 1982 г. — Прыбарскае ПТВ № 30. Працаваў трактарыстам у саўгасе «Х гадоў Кастрычніка». У кастрычніку 1982 г. прызваны

А. Л. Аржаноўскі

С. А. Варонін

А. М. Гармоненка

В. Р. Пінчук

ў Савецкую Армію Рэчыцкім АГВК. Служыў у Афганістане. Пры выкананні баявога задання радавы В. Р. Пінчук быў смяротна паранены і памёр 2.2.1984 г. Пахаваны ў в. Рабуса. Пасмяротна ўзнагароджаны ордэнам Чырвонай Зоркі.

СЫЧ Фёдар Гардзеевіч нарадзіўся 14.2.1962 г. у в. Цішкаўка. У 1977 г. скончыў Чырвонадуброўскую васьмігадовую школу, у 1979 г. — Караваціцкую сярэднюю школу. Працаваў на Гомельскім хімічным заводзе. У сакавіку 1982 г. быў прызваны ў Савецкую Армію Гомельскім ГВК. Служыў у Афганістане. Радавы Ф. Г. Сыч загінуў 3.12.1983 г. Пахаваны ў в. Цішкаўка. Пасмяротна ўзнагароджаны ордэнам Чырвонай Зоркі. У Чырвонадуброўскай школе аформлены стэнд, прысвечаны Ф. Г. Сычу.

...Варожы кулямёт не змаўкаў ні на мінуту. Прыйшлося залегчы. Фёдар наступаў у цэнтры аддзялення. Ён выбраў на гарачым каменні зручнае месца, прыпаў тварам да кулямета, як быццам зліўся з ім у адно, і страляў. І, калі душманскі кулямёт змоўк, лейтэнант Кузаўкоў падняў узвод у атаку.

Цяжкае дыханне сяброў, што бягуць побач, глухі тупат салдацкіх ботаў, шамаценне каменя, бязладная страляніна і... частыя ўдары сэрца. І яшчэ — душманы, якія ўцякаюць, — вось што запамяталася Фёдару ў гэтай першай баявой атацы. У стралковай ячэйцы, куды ён ускочыў, яшчэ дыхаў гарачынёй варожы кулямет. Побач расстраляная стужка. У куце — дзве новыя, некранутыя. А ўперадзе ў куце — некалькі цынкавых скрынак, мяшок з патронамі.

Побач на брустверы валяліся англійская вінтоўка «Бур», некалькі зялёных амерыканскіх гранат, пустая біклажка.

А бой працягваўся. Адстрэльваючыся на хаду, душманы кінуліся ў кішлак. І адтуль, схаваўшыся ў дамах, за нізкімі мураванымі платамі, зноў адкрылі страляніну. Асабліва моцны агонь вялі з крайняга дома. Свінцовыя струмені куль літаральна палівалі кожны метр камяністай зямлі. Быў цяжка паранены стралок Чараднік.

Узвод рассыпаўся па лагчыне.

— Узмацніць агонь па крайнім доме! — скамандаваў лейтэнант.

Фёдар скіраваў туды агонь свайго кулямета.

Раптам з акна паваліў густы дым. Стральба на імгненне заціхла. Байцы зноў кінуліся ў атаку...

Да невялікай пляцоўкі ў цэнтры кішлака сыходзіліся жыхары, многія — з узнятымі рукамі. А з палаючага крайняга дома дэхкане выцягнулі мёртвае абгарэлае цела.

— Ахмед-атар, — увесь час паўтаралі яны, паказваючы на труп.

Перакладу гэта не патрабуе, атар — вораг. Так афганцы называюць душманаў. Гэта быў верхавод банды. Ён тут арудаваў два месяцы.

Ф. Г. Сыч

Усе члены банды — дванаццаць душманаў — склалі зброю.

Іх было многа, такіх баёў, у шасцідзесяцігрэдусную спёку і халаднаватай афганскай ноччу, у цяснінах і ў кішлаках, на горных афганскіх дарогах. І ніхто з нашых хлопцаў не быў застрахаваны ад душманскіх куль. У адным з пісьмаў Фёдар пісаў маці: «Тут многа небяспекі і рызыкі. Але трэба быць напагатове. Мы не лезем на ражон, але ўсякае бывае». І ў другім: «У народзе гавораць: салдат спіць, а служба ідзе. Але ў нас спаць нельга, а то можна без галавы застацца».

А ўжо ў канцы службы сястры Людміле пісаў: «Люда, я пішу табе пісьмо, а вакол страляюць. Раней неяк страшна было. А цяпер нават увагі на звяртаеш».

Колькі ўбачыў ён за дваццаць месяцаў службы! Таварыш ратаваў таварыша, паспяваючы першы паслаць кулю ў душманскага снайпера, што цэліўся ў сябра. І ў раненых не было сумнення — іх ніколі і ні за што не пакінуць — вынесуць. Таму што пачуцці гэтыя выхаваны ў нашых хлопцаў з дзяцінства.

Там, у роднай Цішкаўцы, Фёдар не верыў у тое, што чалавек можа страляць у чалавека. Проста ён ніколі не задумваўся аб гэтым. А тое, што чытаў пра гэта ў кнігах, глядзеў у кіно, было для яго, як і іншых яго равеснікаў, якімсьці далёкім. Трэба было ўбачыць кроў таварышаў, каб паверыць у рэальнасць існавання ворагаў, якія глядзелі на яго праз прыцэлы аўтаматаў...

Пісьмы... Пісьмы маці, бацьку, сёстрам. Пісьмы сябрам. У іх — усё яго жыццё, яго мары і засмучэнні, радасці і імкненні, інтарэсы і жаданні. Яго армейская служба. Нарэшце, свет яго ўспрыманняў. І дома, на роднай зямлі, і на зямлі афганскай.

Пісьмаў не так ужо многа.

«Не так ужо часта мне выпадае час пісаць пісьма, — напісаў ён аднойчы родным. — Але вы не хвалюйцеся. У мяне ўсё ў парадку».

У пісьмах духоўны свет гэтага простага беларускага хлопца. Амаль у кожным з іх ён цікавіцца здароўем родных. («Мама, з'ездзі ў паліклініку і купі сабе акуляры»). Цікавіцца

жыццём сельскай моладзі, яе адпачынкам, інтарэсамі. Пытае, хто з іх ажаніўся. («Напішыце, колькі вяселляў згулялі за час маёй адсутнасці».) Нават засмуціўся аднойчы: «Часам становіцца неяк крыўдна. Думаеш, быццам спецыяльна. Я пайшоў у армію, і ўсе пачалі жаніцца і замуж выходзіць».

Калі наступіў час веснавых работ, Фёдар, хлебароб у душы, пытаўся ў бацькоў, як яны падрыхтаваліся да сезона. І пісаў: «Мама, як мне хацелася б паесці маладой бульбы. Такой, як калісьці гатавала ты, па-беларуску».

І другое: «Напэўна, вы ўжо п'яце бярозавы сок, а тут нават бяроз няма. Я таксама хацеў бы выпіць шклянку соку».

Але больш за ўсё ён пісаў аб кветках: «Зараз цвіце міндаль! Ведаеце, які пах!» «Мама, ты сабе не можаш уявіць, як прыгожа тут цвітуць ружы, як прыемна пахнуць. Яны цвітуць год, але асабліва прыгожа — зімой».

«Люда, я паклаў табе ў канверт пялёсткі руж. Уяві сабе, што я дару букет жывых руж у дзень твайго нараджэння».

А калі пабываў у палацы шаха: «Люда, ты нават не ўяўляеш, як тут прыгожа. Мяне асабліва ўразілі люстры. Яны — з хрусталю. Быццам рамонкі».

У пісьме ён пісаў аб будучай вучобе: «Гаворыць, тыя, хто служыў у Афганістане, маюць перавагу пры паступленні на вучобу».

І, вядома ж, сумаваў. «Вось ужо год, як я снегу не бачыў. Сумую па зіме, па снезе. Мне здаецца, што, калі я прыеду з арміі — буду баяцца холаду».

«Дамоў прыеду летам. Абавязкова з'едзім на рэчку дзянькі на тры-чатыры. Хочацца пабыць аднаму, пасядзець каля рэчкі вечарам».

Апошняе пісьмо ён напісаў сябру Аляксандру. Але адправіць яго не паспеў. Яно засталося ў альбоме. У ім ёсць адна дэталь — «хутка ідзём на заданне».

Той снежаньскі дзень пачаўся звычайна. Ранні пад'ём, зарадка, салдацкае снеданне. Выглянула з-за гор сонца, зімовае, халаднаватае, але яно абяцала хутка пацяплець. Чамусьці ўспомніўся дом. Здавалася, што не быў там цэлую вечнасць. Пляменнік Валодзя пайшоў ужо ў першы клас. Сястра Наташа паспела замуж выйсці. Малодшая сястра Людміла паступіла ў гандлёвы тэхнікум у Гомелі...

І раптам — баявая трывога. Фёдар са сваім нязменным кулямётам заняў прывычнае месца ў «бэтээры». І вось ужо баявая калона рухаецца па горнай дарозе.

Дарога крута павярнула ўправа, у глыбокую цясніну. Адтуль клубіліся густыя валы чорнага дыму, цягнула ўдушлівым пахам паленага мазуту, даносіліся аддаленыя выстралы. Фёдар зразумеў — душманы напалі на калону з гаручым, падпалілі яе. Калі «бэтээр» спыніўся перад палаючай калонай з цыстэрнамі, адтуль, з цясніны, аднавілася стральба. Аўтаматныя і кулямётныя чэргі, памножаныя горным рэхам, мітусіліся паміж скал, зліваючыся ў няспынны грукат.

Відаць, душманы акапаліся тут надоўга. Калі шквал агню зменшыўся, салдаты праз ніжні люк адзін за другім пакінулі баявую машыну, рассыпаліся ўздоўж камяністага насыпу для вядзення бою. Ужо вяло прыцэльны агонь па ворагу аддзяленне сяржанта Казака, якое размясцілася злева. Фёдар ускінуў свой РПК, шырокімі і ўпэўненымі крокамі рушыў да чорнага каменнага асколка ля абочыны. Яны занялі зручную пазіцыю метраў за сто ад дарогі. Побач з Фёдарам агонь па ворагу вёў сяржант Чарняк.

У галаве стаяў суцэльны гул, да кулямётнай стральбы прымяшаліся глухія гранатныя ўзрывы. Захлынуўся кулямёт, па якім страляў Сыч.

— Узвод, падрыхтавацца да атакі! — пачуўся злева голас лейтэнанта Кузаўкова.

Стральба заціхла. Узвод замёр у напружанні. Маўчалі і душманы.

«У атаку!..» — крыкнуў камандзір.

Фёдар лёгка ўскочыў з-за свайго ўкрыцця, зрабіў некалькі скачкоў. І раптам штосьці тупое, распаленае ўдарыла ў грудзі. Сутаргава схапіўшыся за сэрца правай рукой, стараючыся не выпусціць кулямёт, Фёдар марудна пачаў падаць на камяністую абочыну... Чыесьці моцныя, прапахлыя гарам рукі падхапілі яго.

— Што з табой, Федзя? — пачуў ён голас сяржанта Чарняка.

— Відаць, адваяваўся, — неяк стрымана адказаў салдат.

Узвод пайшоў уперад, там зноў узнавілася стральба. Яны засталіся ўдвух. Сяржант падцягнуў яго да застыўшага на дарозе «бэтээра», прытуліў да цёплай гумы кола.

Фёдару станавілася цяжка дыхаць. Ён лавіў паветра шырока адкрытым ротам. У вачах плылі нейкія бясколерныя кругі.

Камандзір расшпіліў куртку, разарваў майку. У левай частцы грудзей, крыху ніжэй сэрца, убачыў чырвоную пляму. Хутка перавязаў рану. Але кроў спыніць было немагчыма — куля прайшла наскрозь. Камандзір прыўзняў Фёдара. Вочы яго прасвятліліся. Ён прашаптаў:

— Як там нашы?.. Напішыце родным... Я так любіў іх...

Бой яшчэ грымеў дзесьці ўнізе.

А ён, кулямётчык Фёдар Сыч, памёр у камандзіра аддзялення Чарняка на руках.

Пахавалі Фёдара ў самым цэнтры роднай вёскі Цішкаўка. З усімі салдацкімі ўшанаваннямі. Дванаццаць разоў вясковае паветра разрывалі аўтаматныя чэргі салюта.

Свежасцю, урачыстасцю і веліччу адлівае на чорным граніце помніка ордэн Чырвонай Зоркі. І гараць ля яго падножжа ружы — любімыя кветкі Фёдара.

В. Ярамчук

ЧАРНЕЙКА Сяргей Сцяпанавіч нарадзіўся 28.8.1959 г. у г. Рэчыца. Скончыў сярэднюю школу № 3 у г. Рэчыца, вучыўся ў Гомельскім музычным вучылішчы. У маі

1978 г. прызваны ў Савецкую Армію Гомельскім ГВК. Служыў у Афганістане. Радавы С. С. Чарнейка загінуў 29.2.1980 г. пры выкананні службовага абавязку. Пахаваны ў г. Рэчыца. Пасмяротна ўзнагароджаны ордэнам Чырвонай Зоркі.

Загінуў у Сірыі

БОРСУК Аляксандр Радзівонавіч нарадзіўся 16.3.1963 г. у г. Рэчыца. Скончыў сярэднюю школу № 5. У 1982 г. быў прызваны ў Савецкую Армію. Авалодаў там спецыяльнасцю сувязіста. Служыў у Сірыі. Загінуў 11.9.1983 г. ад асколачнага ранення ў грудзі. Пахаваны ў г. Рэчыца.

Народныя калектывы

Азершчынскі народны хор

Арганізатарам і першым творчым кіраўніком калектыву была Таццяна Карнееўна Лапаціна, заслужаны дзеяч мастацтваў рэспублікі (1949). 20 жніўня 1936 г. самадзейны калектыў выступіў упершыню па рэчыцкім радыё. Поспех быў вялізны. Неўзабаве да жаночага сямейнага хору Лапаціных, які складаўся з 11 родных і стрыечных сясцёр Таццяны Карнееўны, далучыліся іншыя таленавітыя жыхары Азершчыны. Калектыў зноў выступіў па рэчыцкім радыё. Зроблена тое было па запрашэнню раённых арганізацый.

На сцэне азершчынцы ўпершыню выступалі на злёце стаханаўцаў у Рэчыцкім рабочым клубе.

Гэтымі першымі канцэртамі і пачалася творчая дзейнасць хору.

У 1937 г. калектыў быў запрошаны ў Мінск на 2-і рэспубліканскі агляд мастацкай самадзейнасці, дзе заняў першае месца. У якасці падарунка быў атрыманы баян.

У 1939 г. хор прымаў удзел у адкрыцці Усесаюзнай сельскагаспадарчай выстаўкі ў Маскве. Адбылося тое ў жніўні. А неўзабаве азершчынцы далі канцэрты ў Народным сходзе ў Беластоку.

Праз год беларускія песні ў выкананні хору зноў гучалі ў Маскве, дзе праходзіла Першая дэкада беларускага мастацтва. 15 чэрвеня 1940 г. хор выступіў на заключным канцэрце дэкады ў Вялікім тэатры. На канцэрце прысутнічалі члены ўрада і І. В. Сталін. Калі хор скончыў выступленне, Сталін падняўся са свайго месца і пачаў апладыраваць. Назаўтра калектыў быў запрошаны ў Крэмль, дзе М. І. Калінін уручыў Т. К. Лапацінай ордэн «Знак Пашаны». Аб творчасці самадзейных артыстаў з в. Азершчына расказала сваім чытачам газета «Правда».

Творчую дзейнасць хору перапыніла Вялікая Айчынная вайна. Калі ж у лістападзе 1943 г. Рэчыцкі раён быў вызвалены ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў, то ўжо на другі дзень удзельнікі хору сабраліся на рэпетыцыю. Праз тыдзень быў дадзены канцэрт для воінаў-вызваліцеляў.

Рэпертуар калектыву ўвесь час папаўняўся новымі творамі. Шмат твораў былі створаны ўдзельнікамі хору.

За вялікі ўклад у развіццё самадзейнай творчасці ў 1949 г. Т. К. Лапацінай было нададзена ганаровае званне «Заслужаны дзеяч мастацтваў БССР».

У пачатку 50-ых гадоў у Азершчыну рэгулярна наведваліся беларускія кампазітары, каб паслухаць новыя творы калектыву, прапанаваць нешта сваё і г. д.

У 1957 г. у Маскве праходзіў 6-ы Сусветны фестываль моладзі і студэнтаў. Азершчынскі хор стаў удзельнікам гэтага форуму міру. Ён удала выступіў там і быў адзначаны бронзавым медалём.

Званне народнага калектыў атрымаў у 1962 г.

У 1991 г. — новая паездка ў Маскву, на гэты раз для ўдзелу ў фестывалі дзён газеты «Правда».

У калектыве каля 50 самадзейных артыстаў. Прыходзяць новыя людзі, мяняюцца кіраўнікі. Але, як і раней, ён застаецца пасапраўднаму народным, актыўным прапагандыстам песеннай культуры рэчыцкай зямлі.

П. П. Рабянок

Гучалі песні ў гонар вызваліцеляў

З успамінаў Зінаіды Міхайлаўны Згурскай, дачкі Таццяны Карнееўны Лапацінай

...18 лістапада 1943-га мы радасна стракалі сваіх вызваліцеляў. Беглі насустрач абдымалі і цалавалі нашых салдат.

У той дзень азершчынцы ехалі з лесу дадому. І ўжо назаўтра ў нашай хаце сабраўся калектыў хору. Людзі прыйшлі самі, іх ніхто не клікаў. Былі гэта толькі жанчыны і дзяўчаты. Мужчыны, былыя ўдзельнікі хору, вядома ж, ваявалі. І хаця недалёка грымела кананада, людзі запелі. Запелі ўпершыню пасля жудасных гадоў фашысцкай акупацыі. Спявалі і плакалі ад радасці.

А роўна праз тыдзень хор даў у вёсцы свой першы пасля вызвалення канцэрт. Ён праходзіў у памяшканні, дзе потым знаходзіўся сельсавет, бо калгасны Дом культуры акупанты ператварылі ў канюшню.

У невялікім тым памяшканні не мясціліся ўсе салдаты і афіцэры, якія жадалі трапіць на выступленне хору. Таму былі знарок расчынены ўсе вокны і дзверы, каб людзі, што стаялі на вуліцы, таксама слухалі канцэрт. Хор выконваў песні савецкіх кампазітараў, беларускія народныя песні і частушкі. Канцэрт той меў вялізны поспех.

Нездарма праз 30 гадоў пасля таго канцэрта генерал Васіль Кузьміч Нікіцін, які прыязджаў на святкаванне дня вызвалення Рэчыцы і раёна, не мінуў наведацца і ў нашу хату. Расказаў Таццяне Карнееўне, што быў на першым канцэрце хору пасля вызвалення Азершчыны. Прайшоў многімі франтавымі дарогамі, але нідзе не надаралася такога, каб у толькі што вызваленай вёсцы ім, франтавікам, быў дадзены такі выдатны па мастацкаму выкананню і цікавы па зместу канцэрт.

...Так, у тыя незабыўныя дні хор даваў шмат канцэртаў. Выступаў перад параненымі ў палатах шпіталяў, перад франтавікамі ў клубах, зямлянках, на адкрытых пляцоўках у лесе, дзе сцэнай быў раскрыты кузаў грузавой машыны. Былі дні, калі даводзілася выступаць разоў па пяць-шэсць. Але ўдзельнікі хору як бы і не адчувалі стомы.

Незадоўга да вайны за ўдзел у рэспубліканскім аглядзе мастацкай самадзейнасці калектыў хору атрымаў падарунак — баян. Іграў на ім Пятро Лапшак. Заўсёды жыццярадасны, са здаровым гумарам, ён быў душой калектыву, сакратаром камсамольскай арганізацыі вёскі. Фашысты схапілі яго ноччу, бязлітасна здзекаваліся. Потым прымусілі выкапаць для сябе магілу і расстралялі. Так абарвалася кароткае, але слаўнае жыццё нашага баяніста. А было яму тады ўсяго 19 гадоў.

Разам з Пятром Лапшаком быў расстраляны і сакратар Азершчынскага сельсавета Андрэй Марцінавіч Сярак. У яго засталіся пяцёра малых дзяцей.

Пасля вызвалення за музыку хору была Валянціна Козыр. Праўда, грала на старэнькім гармоніку, які застаўся ад бацькі. Той загінуў на фронце.

І вось мы, удзельнікі хору, напісалі пісьмо самому камандуючаму 1-ым Беларускім фронтам К. К. Ракасоўскаму. Апісалі сваю бяду з інструментам. І вось праз нейкі тыдзень калектыў атрымаў новенькі гласісты гармонік. Колькі было радасці! Доўгі час гэты гармонік з'яўляўся нашым спадарожнікам у дзесяткі населеных пунктаў Гомельшчыны, дзе толькі даводзілася выступаць. Зараз гармонік-ветэран у Мінску, у музеі Вялікай Айчыннай вайны.

Не забудзецца, які вялізны патрыятычны ўздым панаваў у калектыве ў самыя цяжкія дні. Удзельнікі хору сабралі 25 тысяч рублёў на танкавую калону «Адказ Рэчыцы», за што атрымалі тэлеграму-падзяку ад Сталіна.

Было радасна ўсведамляць, што і наша мастацтва дапамагае байцам і афіцэрам нашай арміі біць ворага, набліжаць дзень Вялікай Перамогі.

Той незабыўны канцэрт...

З успамінаў Р. Надзеева, удзельніка вызвалення г. Рэчыца і раёна

...Рэчыца была ўжо вызвалена ад фашыстаў. Мы размясціліся ў горадзе. І тут мяне выклікаў камандзір нашай 5-ай артылерыйскай дывізіі прарыву Снегуроў. У ягоным кабінеце знаходзілася жанчына сярэдняга ўзросту. Яна прыйшла з прапановай выступіць перад нашымі байцамі з канцэртам мастацкай самадзейнасці. Сказала, што ў калектыве хору каля ста жанчын. Яны спяваюць беларускія, украінскія і рускія песні. Але няма акампаніятара. Я ж быў баяністам. Вось і прапанаваў мне камандзір дывізіі выступіць разам з Азершчынскім хорам.

Добра памятаю той канцэрт. Праходзіў ён у нейкім памяшканні пры асвятленні газай. Месца ўсім жадаючым паслухаць хор не хапала. Байцы стаялі і на вуліцы.

Дзве гадзіны цягнуўся канцэрт. З памяшкання на вуліцу вырываліся новыя і новыя песні, луналі над толькі нядаўна вызваленай вёскай...

Рэчыцкі народны ансамбль «Дняпро»

У маі 1958 г. аркестравая група, харавы і танцавальны гурткі гарадскога Дома культуры паставілі оперу «Ведрыца», а затым паказалі яе на рэспубліканскім аглядзе мастацкай самадзейнасці, які быў прысвечаны 40-годдзю ўтварэння БССР. «Ведрыца» з'яднала тры мастацкія самадзейныя калектывы ў адзін. Яго назвалі ансамблем, далі імя — «Дняпро».

1961 г. для калектыву ансамбля адметны пастаноўкай аперэты Б. Аляксандрава «Вяселле ў Малінаўцы» (разам з тэатральным гуртком ГДК).

У 1963 г. ансамбль быў у Маскве, выступаў на ВДНГ. А ў хуткім часе яму было прысвоена ганаровае званне народнага.

У 1967 г. ансамбль «Дняпро» паставіў аперэту Ю. Мілюціна «Трэмбіта». Яна была паказана ў Мінску на рэспубліканскім аглядзе мастацкай самадзейнасці.

У 1976—1977 г. ансамбль браў удзел ва Усесаюзным фестывалі самадзейнай мастацкай творчасці і заваяваў званне лаўрэата. Быў адзначаны Дыпломам першай ступені і Вялікім залатым медалём.

У 1989 г. калектыў зноў выступаў з канцэртамі на ВДНГ у Маскве.

Народны ансамбль «Дняпро» з'яўляецца лаўрэатам трох Усесаюзных фестываляў самадзейнай творчасці працоўных, дыпламантам шматлікіх рэспубліканскіх і абласных аглядаў, конкурсаў мастацкай самадзейнасці.

У калектыве вядзецца шырокая работа па прапагандзе беларускай народнай музыкі і твораў беларускіх кампазітараў. У ягоным рэпертуары лепшыя творы Ю. Семянякі, І. Лучанка, Л. Захлеўнага, апрацоўкі народных песень Г. Цітовіча, К. Паплаўскага, М. Дрынеўскага, М. Сіраты, пастаноўкі беларускіх танцаў.

Калектыў ансамбля штогод дае каля 40 канцэртаў. Звыш 15 гадоў падтрымлівае творчыя сувязі з народным хорам горада Ямпаль Сумскай вобласці (Украіна).

Артысты ансамбля — простыя рабочыя, служачыя, школьнікі. Сярод іх нямала такіх, якія верныя калектыву шмат гадоў, — С. М. Сярдзюк, Д. А. Агафонаў, Л. П. Івашкова, А. М. Куцень, Н. П. Рогаўцава, В. П. Даўгалапцеў (салісты хору), В. В. Барысюк, А. І. Белазерскі, В. С. Сарафанаў (музыканты аркестравай групы), С. Кондрава, О. Новік, Э. Пінчук і г. д. У іх высокі аўтарытэт не толькі ў ансамблі, а і ў вытворчых калектывах, дзе працуюць. Таленавітымі выканаўцамі паказалі сябе і іхнія маладзейшыя таварышы — З. Данюк, А. Сцяпанаў, Т. Пляўкова, Т. Малчанава, Н. Ляпешка, Л. Караленка, Н. Алянцэвіч, І. Лаўрэнава, А. Тужык, Ю. Швяцоў, Д. Чыжык, А. Патапаў, Г. Пархомчык і інш.

Значны ўклад у станаўленне самабытнага калектыву ўнеслі: былы дырыжор аркестравай групы і мастацкі кіраўнік ансамбля, заслужаны работнік культуры рэспублікі Р. Д. Лазарэвіч, а таксама хормайстар Т. Д. Дубавец (цяпер мастацкі кіраўнік). Гэтыя людзі вялі ансамбль ад адной творчай перамогі да другой на працягу многіх гадоў. Шмат творчых задумак укаранёна ім малодшымі таварышамі — балетмайстрам Н. І. Абраменкам, канцэртмайстрам М. П. Матарасам і А. Н. Дубаўцом.

Рэчыцкі народны ансамбль песні і танца «Рэчыца»

Створаны ў 1949 г. пры Доме культуры домабудаўнічага камбіната (вытворчае аб'яднанне «Рэчыцадрэў»). У 1966 г. калектыву ансамбля прысвоена званне народнага. Поспех ансамбля ў многім звязаны з дзейнасцю Эдуарда Фядосавіча Сцяпанчанкі. Ён працаваў на прадпрыемстве слесарам, з'яўляўся ўдзельнікам танцавальнага гуртка. Быў накіраваны абласным саветам прафсаюзаў у вышэйшую прафсаюзную школу (г. Ленінград). З 1965 г. — кіраўнік і балетмайстар ансамбля. За поспехі ў развіцці народнай творчасці Э. Ф. Сцяпанчанка ўзнагароджаны многімі дыпломамі і граматамі, у тым ліку дзвюма граматамі Вярхоўнага Савета БССР.

Сярод артыстаў ансамбля цэлыя сем'і — Сяўбо, Бандарэнкі, Патаповічы, Кулакоўскія, Грыневічы і г. д.

Калектыў выязджаў з канцэртамі ў Кіеў, Мінск, Чарнігаў, Прылукі, у Польшчу.

З 1982 г. калектыў узначальвае П. Калеснікаў.

Рэчыцкі народны аркестр народных інструментаў

Створаны ў 1957 г. пры гарадскім Доме культуры. У 1959 г. выканаў музычнае суправаджэнне ў народнай оперы «Ведрыца» на рэспубліканскім фестывалі народнай

Народны аркестр народных інструментаў Рэчыцкага ГДК

творчасці ў Мінску, прысвечаным 40-годдзю БССР.

У 1960 г. калектыў падрыхтаваў самастойную праграму з 14 твораў, з якой выступаў на прадпрыемствах Рэчыцы, у гаспадарках раёна.

Значным творчым здабыткам стала для аркестра музычнае суправаджэнне ў аперэце «Вяселле ў Малінаўцы» (1961 г.)

У 1963 г. аркестр выступіў на ВДНГ у Маскве, быў узнагароджаны Дыпломам першай ступені.

У 1967 г. браў удзел у рэспубліканскім аглядзе народных талентаў у Мінску, прысвечаным 50-годдзю Вялікай Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі. Тады ж падрыхтаваў музычнае суправаджэнне да аперэты Ю. Мілюціна «Трэмбіта».

У 1969 г. выступаў з цікавай канцэртнай праграмай у Мінску, прысвечанай дням Гомельскай вобласці.

У 1970 г. аркестр бярэ ўдзел ва Усесаюзным тэлевізійным конкурсе, наладжаным да 100-годдзя з дня нараджэння У. І. Леніна, і становіцца лаўрэатам.

Заслужанай адзнакай дзейнасці аркестра з'явілася прысваенне яму ў 1974 г. звання народнага.

Вялікі поспех быў дасягнуты таленавітым калектывам у 1979 г. Аркестр стаў лаўрэатам першага Усесаюзнага фестываля самадзейнай народнай творчасці, прысвечанага 50-годдзю ўтварэння СССР, быў узнагароджаны дыпломам і Вялікім залатым медалём.

У 1985 г. аркестр зноў становіцца лаўрэатам Усесаюзнага агляду самадзейнай народнай творчасці. Ён прысвячаўся 40-годдзю Перамогі савецкага народа ў Вялікай Айчыннай вайне.

Праз год новы поспех. Рэчыцкі народны аркестр народных інструментаў становіцца лаўрэатам абласнога агляду-конкурсу, прысвечанага 70-годдзю Вялікай Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі, а таксама лаўрэатам прэміі камсамола Гомельшчыны, быў узнагароджаны дыпломам першай ступені.

У 1990 г. калектыў браў удзел у трэцім Усесаюзным фестывалі народнай творчасці. Па выніках яго стаў лаўрэатам і дыпламантам першай ступені.

За высокае выканаўчае майстэрства, удзел у рэспубліканскіх аглядах і дэкадах мастацкай творчасці калектыў аркестра адзначаны шасцю дыпломамі першай ступені,

двума дыпломамі другой ступені, пяццю Ганаровымі граматамі Міністэрства культуры рэспублікі, Ганаровымі граматамі рэспубліканскага, абласнога і гарадскога камітэтаў камсамола, Ганаровымі граматамі абласнога і гарадскога Саветаў народных дэпутатаў, грашовымі прэміямі.

Артысты аркестра — людзі рознага ўзросту і вопыту. Старэйшыя з іх — Анатоль Іванавіч Белазерскі, Валерый Уладзіміравіч Барысюк, Валерый Сяргеевіч Сарафанаў. Гэтыя людзі звыш 30 гадоў адданыя творчасці.

Арганізатарам і кіраўніком аркестра з 1957 па 1988 г. з'яўляўся заслужаны работнік культуры рэспублікі Рыгор Дзяменцьевіч Лазарэвіч. Зараз ён на заслужаным адпачынку. Але справу сваю Р. Д. Лазарэвіч перадаў у надзейныя рукі: з 1989 г. кіраўніком і дырыжорам аркестра народных інструментаў з'яўляецца выкладчык музычнай школы Анатоль Іванавіч Рудзь. Ён шмат гадоў быў удзельнікам аркестра, робіць усё, каб самабытны калектыў з годнасцю нёс высокае званне народнага.

На працягу свайго існавання Рэчыцкі народны аркестр народных інструментаў падрыхтаваў вялікую колькасць твораў беларускіх і савецкіх кампазітараў. Сярод іх: «Залатая восень» і «Танец» Я. Глебава, «Крутуха» Л. Захлеўнага, «Спеў дубраў» В. Іванова, «Вяселле» П. Падкавырава, «Верасы» і «Полька» Р. Пукста, галоп з аперэты «Калючая ружа» Ю. Семянякі, «Раманс» Дз. Шастаковіча, «Водгукі вальса» і «Тройка» з муз. ілюстрацыі Г. Свірыдава да аповесці «Мяцеліца» А. С. Пушкіна, арыёза Маці з кантаты «Нам патрэбен мір» А. Новікава і інш., творы рускай класікі — сцэна з балета «Лебядзінае возера» і вальс з балета «Спячая красуня» П. Чайкоўскага і інш.

Рэчыцкі народны духавы аркестр

Створаны пры гарадскім Доме культуры ў лістападзе 1945 г. Першым кіраўніком калектыву быў М. З. Верткін (1945, 1949—1952, 1960). На першым часе ў аркестры былі толькі 15 удзельнікаў.

У 1946 г. аркестр узначаліў В. Ф. Васіленка (1946—1949, 1965). Тады ж калектыў прыняў удзел у абласным аглядзе-конкурсе духавых аркестраў Гомельшчыны і заняў першае месца.

Калектыў рос як колькасна, так і творча. У 1976 годзе ён быў узнагароджаны за высокае выканаўчае майстэрства ў другім туры першага Усесаюзнага фестываля самадзейнай мастацкай творчасці дыпломам лаўрэата. Неўзабаве яму было прысвоена і высокае званне народнага.

У 1977 г. таленавіты калектыў браў удзел ва Усесаюзным святе духавой музыкі ў Мінску, дзе быў адным з лепшых.

У свой час кіраўнікамі аркестра з'яўляліся таксама: П. Мельнікаў (1952—1960), В. Лагачоў (1972—1977), А. Курбан (1978). З 1989 г. Рэчыцкі народны духавы аркестр узначальвае Вячаслаў Георгіевіч Сыч.

Зараз у калектыве 23 выканаўцы. Многія з іх маюць званні «Артыст народнага аркестра».

Апошняя ўзнагарода аркестра — дыплом трэцяй ступені за ўдзел і высокае выканаўчае майстэрства, паказанае ў рэспубліканскім аглядзе-конкурсе 1990 г.

Рэпертуар калектыву па-сапраўднаму разнастайны і цікавы. Гэта творы беларускіх і савецкіх кампазітараў, класіка: «Лявоніха» і «Юбілейны марш» Я. Глебава, «Радзіма мая дарагая» У. Алоўнікава, «Беларускі камсамольскі марш» Б. Пенчука на тэмы песень І. Лучанка, папуры «Беларуская старонка» М. Нарко на тэмы беларускіх народных мелодый, фантазія «Сябры-аднапалчане» М. Вахуцінскага на тэмы песень Вялікай Айчыннай вайны, марш Б. Акуджавы з кінафільма «Беларускі вакзал», «Дзень Перамогі» Д. Тухманава, фантазія «Слава Радзіме» С. Чарнецкага, «Патрыятычная песня» і хор «Слаўся» М. Глінкі, вальс з балета «Спячая красуня» і «Неапалітанскі танец» з балета «Лебядзінае возера» П. Чайкоўскага, «Гімн вялікаму гораду» Р. Гліэра, «Персідскі марш» І. Штрауса, «Песня Сольвейг» з музыкі Э. Грыга да драмы «Пер Гюнт» Г. Ібсена і інш.

Калектыў Рэчыцкага народнага духавога аркестра вылучаецца імкненнем пашырэння мастацкіх магчымасцей за кошт выкарыстання народных музычных інструментаў (дудачка тыпу цуг-флейты, падоўжная флейта ў «Беларускай старонцы», свісцёлкі-«салавейкі» для выканання салаўіных трэляў у «Лявоніхе» і г. д.).

Рэчыцкі народны тэатр

Створаны ў 1949 г. пры гарадскім Доме культуры. Званне народнага атрымаў у 1959 г. Кіраўнікі: У. Тамашук (1949, 1961—1976), З. Гапоненка (1976—1983),

Т. Ліпская (з 1983). У рэпертуары народнага тэатра творы беларускай класікі, савецкіх драматургаў, рускай класікі: п'есы «Паўлінка» Я. Купалы, «Хто смяецца апошнім» К. Крапівы, «Брэсцкая крэпасць» К. Губарэвіча, «Выбар» А. Дударава, «Маці сваіх дзяцей» А. Афінагенава, «Юнацтва бацькоў» Б. Гарбатава, «Дзень адпачынку» В. Катаева, «Валянцін і Валянціна» М. Рошчына, «Кашэчы дом» С. Маршака, «Цараўна-жаба» Н. Гернет, «Мінулася кату масленіца» А. Астроўскага, паэтычная кампазіцыя «Памяць» паводле твораў савецкіх паэтаў пра Вялікую Айчынную вайну, вадэвілі — «Дачка рускага акцёра» П. Грыгор'ева, «Аз і Ферт» П. Фёдарава і інш.

Калектыў выступаў у многіх гарадах рэспублікі.

Рэчыцкі народны хор ветэранаў вайны і працы

Створаны ў 1978 г. Гаўрыілам Пятровічам Чудаковым, таленавітым гарманістам, прыхільнікам народнай песні. Неўзабаве вакол яго аб'ядналіся такія ж, як і ён сам, аматары самадзейнай творчасці.

На першым часе хор праводзіў рэпетыцыі ў гарадскім Доме культуры, потым у музычнай школе, Доме піянераў. Развучваліся народныя і савецкія песні, творы ваеннай пары. Хор выступаў на прадпрыемствах, у школах. Першыя ўдзельнікі хору — Клаўдзія Уладзіміраўна Таразевіч, Любоў Мікалаеўна Няхай, Вера Анатольеўна Казлоўская, Надзея Кліменцьеўна Кавалеўская, Наталля Мікалаеўна Міругіна, Тамара Іванаўна Мацяшова, Валянціна Цяплушэнка, Людміла Савіных, Фёдар Лёгенькі.

У 1985 г. у хоры было 20 выканаўцаў. Пастаянным месцам рэпетыцый стаў гарадскі Дом культуры. З 1985 па 1987 г. мастацкім кіраўніком з'яўлялася Тамара Данілаўна Дубавец. У 1987 г. калектыў узначаліў спецыяліст з вышэйшай музычнай адукацыяй, дырэктар Рэчыцкай музычнай школы Адам Сцяпанавіч Радчанка. Хор папоўніўся новымі выканаўцамі. Гэта муж і жонка Міхаіл Фядосавіч і Дзіяна Васільеўна Балачковы, муж і жонка Карп Мікітавіч Савасценка і Надзея Апанасаўна Стукач, муж і жонка Міхаіл Аляксеевіч і Ніна Апанасаўна Уласенкі, салісты Іван Лукіч Цітарэнка, Ніна Георгіеўна Наважылава, Ніна Аляксандраўна Жалязінская, Генадзь Піліпавіч Ясенка, Міхаіл Пятровіч Навіцкі і г. д.

Званне народнага Рэчыцкаму хору ветэранаў вайны і працы было нададзена ў 1987 г.

У канцы 80-ых і пачатку 90-ых гадоў калектыў набыў шырокую вядомасць у горадзе і раёне. Ён пабываў з канцэртамі ў Мінску, Гомелі, Калінкавічах, Светлагорску, Хойніках, Ельску. З'яўляецца лаўрэатам абласнога агляду-конкурсу харавой песні.

Савет калектыву пад кіраўніцтвам М. Ф. Балачкова клапоціцца пра тое, каб у хор уліваліся новыя таленавітыя выканаўцы.

Землякі — дзеячы навукі і культуры

АГУНОВІЧ Эдуард Канстанцінавіч нарадзіўся 16.12.1938 г. у г. Рэчыца. Беларускі мастак-графік, старшыня рэспубліканскага графічнага савета. Заслужаны работнік культуры рэспублікі (1977). Скончыў Беларускі тэатральна-мастацкі інстытут (1966). Удзельнік мастацкіх выставак з 1966 г. Працуе ў кніжнай і станковай графіцы, акварэлі, мастацкім афармленні выставак і музеяў. Аўтар праектаў мастацкага афармлення экспазіцый Дома-музея I з'езда РСДРП у Мінску (1966 і 1980), музея Ф. Э. Дзяржынскага ў г. п. Івянец (1968), музея савецка-польскай баявой сядружнасці ў в. Леніна Горацкага р-на (1968), філіяла Дзяржаўнага музея БССР у Заслаўі Мінскага р-на (1971), Літаратурнага музея Я. Купалы ў Мінску (1976) і яго філіяла ў в. Вязынка Маладзечанскага р-на (1972). Афарміў беларускія раздзелы на выстаўках СССР у Індыі (1976) і ГДР (1980). У афармленчых работах умела выражае складаныя пытанні сінтэзу мастацтваў, знаходзіць лаканічнае і пераканаўчае рашэнне сучаснага інтэр'ера. Работы ў кніжнай графіцы: афармленне і ілюстрацыі да паэмы «Тарас на Парнасе» (1967, афорт, дыплом на Усесаюзным конкурсе, прысвечаным 50-годдзю Кастрычніка), ілюстрацыі да паэмы Я. Коласа «Сымон-музыка» (1968),

Э. К. Агуновіч

В. Р. Асіпенка

раманаў І. Шамякіна «Глыбокая плынь» (1967) і «Трывожнае шчасце» (1973), паэмы А. Астрэйкі «Прыгоды дзеда Міхеда» (1969). Э. К. Агуновіч аўтар станковых работ: серыі «Дзяцінства» (1977, літаграфія), «Маці» (1979), «Спрадвечнае» (1980), «Крык кнігаўкі» (1981, усё ў тэхніцы афорта). Афарміў у Беларускім тэатры імя Я. Купалы спектакль «Напісанае застаецца» А. Петрашкевіча (1979) і г. д.

Б. А. Крапак

АСІПЕНКА Віктар Рыгоравіч нарадзіўся 19.1.1950 г. у в. Якімаўка. Беларускі мастак. Член Саюза мастакоў РБ з 1997. Скончыў мастацка-графічны факультэт Віцебскага педагагічнага інстытута (1972). Працаваў настаўнікам выяўленчага мастацтва і чарчэння ў Рэчыцкай СШ № 9, мастаком-афарміцелем Рэчыцкага філіяла Гомельскага камбіната «Мастацтва» мастацкага фонду Беларусі. З 1991 зноў у калектыве СШ № 9. Стварыў тут класы з архітэктурна-мастацкім ухілам. Асноўнае месца ў творчасці В. Р. Асіпенкі займаюць краявіды Беларусі: «На Дняпры», «Шэры дзень», «Вечарэе», «Раніца туманная» (усе ў 1980—1990-ых гадах) і інш. Мастак браў удзел у рэспубліканскіх выставах. Удзельнік выстаў у Польшчы (1988) і Германіі (1994).

АТРОШЧАНКА Алег Аляксандравіч нарадзіўся 19.7.1940 г. у г. Рэчыца. Беларускі вучоны ў галіне лесазнаўства. Доктар сельскагаспадарчых навук (1987), прафесар (1989). Скончыў Беларускі тэхналагічны інстытут (1962), там і працуе. Аўтар навуковых прац па лясной таксацыі, імітацыйным мадэліраванні і геаінфармацыйных сістэмах у лясной гаспадарцы. Распрацаваў кірункі камп'ютэрызацыі, праграмнае забеспячэнне па стварэнні аўтаматызаванай сістэмы ўліку лясной гаспадаркі Беларусі.

БЕЙЛЬКІН Хайм Юдкавіч нарадзіўся 24.3.1931 г. у м. Васілевічы. Гісторык, доктар гістарычных навук (1990), прафесар (1993).

У 1948 г. з медалём скончыў Васілевіцкую СШ. Працаваў інструктарам раённага Дома культуры. У 1949 г. паступіў вучыцца на гістарычны факультэт Беларускага дзяржаўнага універсітэта, які з адзнакай скончыў у 1954 г.

Са жніўня 1954 г. па красавік 1957 г. — выкладчык гісторыі рускай СШ у г. Петрыкаў. Адначасова працаваў (студзень 1956 — красавік 1957) загадчыкам Петрыкаўскага раённага педкабінета.

У 1957 г. пераехаў працаваць выкладчыкам гісторыі ў Васілевіцкую СШ. У 1959 г. паступіў вучыцца ў завочную аспірантуру Інстытута гісторыі Акадэміі навук БССР.

З верасня 1966 г. — завуч Васілевіцкай СШ. У студзені 1969 г. абараніў дысертацыю «Аграрны крызіс канца XIX ст. і яго вынікі ўплыў на сельскую гаспадарку Беларусі». Х. Ю. Бейлькіну была прысвоена навуковая ступень кандыдата гістарычных навук.

З верасня 1969 г. працаваў на кафедры грамадскіх навук Гомельскага філіяла Беларускага політэхнічнага інстытута. Спачатку асістэнтам, затым — старшым выкладчыкам, дацэнтам.

З 1978 г. і да апошняга часу працуе ў Гомельскім кааператыўным інстытуце. Спачатку дацэнтам, а з 1993 г. прафесарам кафедры філасофіі і гісторыі. Чытае курс гісторыі Рэспублікі Беларусь.

Х. Ю. Бейлькін — аўтар каля 90 навуковых і навукова-метадычных прац. Аснову яго даследаванняў складаюць аграрныя адносіны ў Беларусі ў час капіталізму. Гэтай тэме прысвечана каля 40 прац.

Значнае месца ў навуковай дзейнасці вучонага займаюць таксама пытанні краязнаўства — гісторыі гарадоў і вёсак Гомельшчыны.

БІРУКОЎ Марат Паўлавіч нарадзіўся 12.3.1938 г. у г. Рэчыца. Беларускі вучоны ў галіне тэорыі надзейнасці. Доктар тэхнічных навук (1991). Скончыў Беларускі тэхналагічны інстытут (1960). З 1972 у Інстытуце надзейнасці машын АН Беларусі, адначасова з 1994 прафесар Беларускага тэхна-

лагічнага універсітэта. Мае навуковыя працы па імавернасным прагназаванні надзейнасці машын і іх тэхналагічнай дыягностыцы на стадыі паскораных выпрабаванняў і эксплуатацыі.

БЛІШЧ Міхаіл Андрэевіч нарадзіўся 25.10 (7.11).1917 г. у в. Заспа Рэчыцкага павета Мінскай губерні. Беларускі мастак тэатра і жывапісец. Скончыў Віцебскае мастацкае вучылішча (1938). Удзельнік Вялікай Айчыннай вайны. Працаваў у Дзяржаўным тэатры оперы і балета БССР (1938—1956). Сярод работ Блішча вылучаюцца дэкарацыі да опер «Алека» С. Рахманінава (1949), «Марынка» Р. Пукста (1955), балетаў «Доктар Айбаліт» І. Марозава (1951), «Жызель» А. Адана (1953), «Лаўрэнсія» А. Крэйна (1955), усе ў Дзяржаўным тэатры оперы і балета БССР; да драматычных пастановак «Пунсовая кветачка» І. Карнавухавай і Л. Браўсевіча (1952, тэатр імя Я. Купалы), «Гады вандраванняў» А. А. Арбузава (1954, Гомельскі абласны драматычны тэатр). Дэкарацыям М. А. Блішча ўласцівы рамантычная ўзнёсласць, паэтычнасць, кампазіцыйная выразнасць. Стварыў эскізы касцюмаў для танцавальных і харавых калектываў. Аўтар насценнай размалёўкі «Дэман» (1958) у Дзяржаўным тэатры оперы і балета БССР, карцін «Купальскі вечар» (1960), «Саўгас», «Аколіца» (1961), «Батлейка» (1962), «Мінская ЦЭЦ-3» (1963), «Полацкі нафтабуд» (1964).

М. А. Блішч памёр 9.5.1966 г.

БЯРКОЎСКІ Барыс Міхайлавіч нарадзіўся 7.4.1940 г. у г. Рэчыца. Беларускі фізік. Скончыў БДУ (1962). Доктар фізіка-матэматычных навук (1972). З 1962 у Інстытуце цепла- і масаабмену АН БССР, загадчык лабараторыі канвектыўных і хвалевых працэсаў (1972—1973). З 1973 працаваў у сакратарыяце ЮНЕСКО (Парыж). Аўтар прац па цепла- і масаабмену ў няньютанаўскіх вадкасцях, тэрмаканвектыўных з'яў.

ВЕРАМЕЙЧЫК Уладзімір Міхайлавіч нарадзіўся 1.11.1937 г. у в. Петрыцкае Брагінскага р-на. Беларускі паэт. Член Саюза пісьменнікаў. Скончыў Беларускі дзяржаўны універсітэт (1964). З 1955 на педагагічнай рабоце (з 1966 дырэктар Ведрыцкай сярэдняй школы Рэчыцкага р-на). Друкуецца з 1955 г. Аўтар зборнікаў вершаў «Прыпяць» (1973), «Яснасць» (1978), «Люблю!» (1981), паэм «Родны дом» (1961), «Выклікаю вясну Перамогі» (1975), «Наша Чырвонка» (1981), «Ліхаўня» (1997). У вершах і паэмах услаўляе мужнасць нашых людзей у час Вялікай Айчыннай вайны, паказвае цяжкае пасляваеннае дзяцінства, сцвярджае высокае прызначэнне чалавека ў жыцці. У лірычных вершах паэта — матывы дружбы, кахання. Піша таксама байкі, сатырычныя вершы і апавяданні.

Г. А. Ермачэнкаў

ЕРМАЧЭНКАЎ Генадзь Аляксандравіч нарадзіўся 27.11.1948 г. у г. Рэчыца. Беларускі кампазітар, дацэнт дзяржканцерваторыі, лаўрэат прэміі ЛКСМБ за 1986 г. Музыкай пачаў займацца з 7 гадоў у самадзейным аркестры народных інструментаў Рэчыцкага ГДК. У 1968 скончыў Гомельскае музычнае вучылішча імя Н. Ф. Сакалоўскага па класу «народныя інструменты», а ў 1974 — Беларускую дзяржаўную кансерваторыю. У тым жа годзе паступіў у аспірантуру па класу дырыжыравання. Скончыў яе ў 1976, застаўся працаваць у кансерваторыі па класу дырыжыравання. Адначасова кіраваў у кансерваторыі аркестрам народных інструментаў.

У 38-гадовым узросце, будучы дацэнтам, Г. А. Ермачэнкаў яшчэ раз паступіў на вучобу ў Беларускую дзяржканцерваторыю ў клас кампазітара народнага артыста СССР Яўгена Аляксандравіча Глебава. Скончыў яго з адзнакай.

Г. А. Ермачэнкавым напісаны шмат твораў у самых розных музычных жанрах. Найбольш значныя з іх — араторыя для баса, тэнара, мецца-сапрана, змешанага хору, сімфанічнага аркестра «Явар і каліна» па аднайменнай легендзе У. Караткевіча; канцэрт для трубы з аркестрам, вакальна-харавы цыкл на вершы М. Багдановіча; канцэрт-рэквіем «Споведзь» для змешанага хору (памяці ахвяр Чарнобыля); кантаты «Радзі-

ма надзей і трывог» і «Дні мае залатыя» на вершы М. Башлакова; вакальна-сімфанічная паэма «Зямля дзядоў», паэма для цымбалаў «Гусляр» і г. д.

Г. А. Ермачэнкаў гастраляваў з канцэртамі ў Алжыры, Германіі, Францыі, Швейцарыі.

ЗАРАНОК Таццяна Піліпаўна нарадзілася 12(25).12.1917 г. у м. Васілевічы. Актрыса, народная артыстка рэспублікі (1967). З 1931 у Беларускім тэатры імя Я. Коласа (скончыла студыю тэатра ў 1933), у 1951—1974 гг. у Брэсцкім драматычным тэатры імя ЛКСМБ. Выканаўца вострахарактарных і камедыйных, лірыка-драматычных роляў. Высокае прафесійнае майстэрства ў спалучэнні з арганічным адчуваннем псіхалагічнай праўды паводзін персанажа, разуменне жанравых і стылявых асаблівасцей драматычных твораў, эмацыянальная напоўненасць унутранага жыцця створаных вобразаў характарызуюць Заранок як самабытную актрысу. Вобразы ў класічным і сучасным рэпертуары вылучаюцца грамадзянскай сталасцю артысткі. Найбольш значныя ролі ў беларускім рэпертуары: Таццяна («Над Бярозай-ракой» П. Глебкі), Паўліна («Пяюць жаваранкі» К. Крапівы), Люба («Алазанская даліна» К. Губарэвіча і І. Дорскага), Зінка («Заложнікі» А. Кучара), Даша («Брэсцкая крэпасць» К. Губарэвіча), Ганна Чыхнюк («Выбачайце, калі ласка!» А. Макаёнка). Сярод лепшых роляў: Н. К. Крупская («Фінал» П. Строгава, «Дзень цішыні» М. Шатрова, «Брэсцкі мір» К. Губарэвіча). З роляў класічнага і савецкага рэпертуару: Белацелава, Варвара, Аксюша, Людміла («Жаніцьба Бальзамінава», «Навальніца», «Лес» і «Позняе каханне» А. Астроўскага), Вольга («Тры сястры» А. Чэхава), Наташа, Глафіра («На дне», «Ягор Булычоў і іншыя» М. Горкага), Фаншэта («Жаніцьба Фігара» П. Бамаршэ), Марціна («Лекар паняволі» Ж. Мальера), Юстына («Юстына» Х. Вуаліёкі), Фані («Хаціна дзядзькі Тома» паводле Г. Бічэр-Стоў), Тоня («Цудоўны сплаў» У. Кіршона), Дунька («Любоў Яравая» К. Транёва), Ларыса («Іркуцкая гісторыя» А. Арбузава) і інш.

Б. І. Бур'ян

ЗУБРЫЦКІ Іван Васільевіч нарадзіўся 5(17).2.1898 г. у г. Рэчыца, беларускі геадэзіст. Прафесар (1960). Скончыў Беларускую сельскагаспадарчую акадэмію (1929). З 1930 г. дацэнт кафедры геадэзіі БСГА, у 1942—1947 гг. працаваў у Новасібірскім інстытуце інжынераў геадэзіі, у 1947—1963 гг. загадчык кафедры геадэзіі БСГА. Распрацаваў і тэарэтычна абгрунтаваў метад чатырохвугольнікаў без дыяганалей для стварэння геадэзічных сетак, якія выкарыстоўваюцца пры землеўпарадкаванні і планіроўцы гарадоў.

С. І. Памялоў

КАПЕЛЯН Яфім Захаравіч нарадзіўся ў 1912 г. у г. Рэчыца. Народны артыст СССР (1973 г.). Працаваў рабочым на Пуцілаўскім заводзе ў г. Ленінград. У 1931 г. стаў студэнтам Ленінградскага Вялікага драматычнага тэатра. З 1935 г. акцёр гэтага ж тэатра. У час Вялікай Айчыннай вайны ў якасці апалчэнца браў удзел у абароне Ленінграда. За 40 гадоў сцэнічнай дзейнасці стварыў мноства цікавых вобразаў. Адзін з выканаўцаў галоўных роляў у кінафільмах «Мікалай Баўман», «Я, бабуля, Іліко і Іларыён», «Злачынства і пакаранне» і інш.

Я. З. Капелян памёр у 1975 г.

КАПШАЙ Уладзімір Міхайлавіч нарадзіўся 20.4.1940 г. у г. Рэчыца. Беларускі мастак. Скончыў Беларускі мастацка-тэатральны інстытут (1970). Удзельнік мастацкіх выставак з 1977 г. Працуе ў галіне афармленчага мастацтва. Асноўныя работы: мастацкае афармленне філіяла Літаратурнага музея Я. Купалы ў в. Вязынка Маладзечанскага р-на (1972, з Э. Агуновічам; 1982), музеяў савецка-польскай баявой садружнасці ў в. Леніна Горацкага р-на (1973), гісторыі войск Чырванасцяжнай Беларускай ваеннай акругі ў Мінску (1978), старажытнабеларускай культуры ІМЭФ АН БССР (1979), Беларускага раздзела на міжнароднай выстаўцы ў Брно (ЧССР, 1983, з В. Чуглазавым), праекты мастацкага афармлення музеяў М. К. Агінскага ў Залессі Смаргонскага р-на (1977), М. Багдановіча ў Мінску (1981, з С. Багласавым).

КОЎТУН (дзявочае НОВІК) Валянціна Міхайлаўна нарадзілася 6.4.1946 г. у в. Дземяхі. Беларуская паэтэса, празаік, літаратуразнавец. Кандыдат філалагічных навук (1979). Скончыла БДУ (1969). Працавала настаўніцай у Астравецкім раёне, у «Сельской газете», у выдавецтве «Юнацтва», часопісе «Полымя». З 1994 прэзідэнт міжнароднай незалежнай грамадскай арганізацыі «Усебеларускі жаночы фонд святой Ефрасінні

Полацкай». Друкуецца з 1966. У кнігах паэзіі «Каляровыя вёслы» (1971), «На ўзлёце дня» (1977), «На зломе маланкі» (1981), «Метраном» (1985; літаратурная прэмія імя А. Куляшова 1986), «Лісты да цябе» (1988) шчырая споведзь пра час і сваё пакаленне, пра людзей вёскі і праблемы грамадскага жыцця. Многія творы пабудаваны на фальклорных сюжэтах. Драматызаваныя паэмы «На зломе маланкі» (1979), «Суд Алаізы» (1985), раман «Крыж міласэрнасці» (1987; аднайменны мастацкі фільм, 1989—1990) прысвечаны беларускай пісьменніцы і грамадскай дзеячцы Цёткі (А. Пашкевіч). Вобраз Я. Купалы ў паэме «Выйду з песняй, як з паходняй...» (1992). Аўтар кніг для дзяцей. Выступае з артыкуламі і рэцэнзіямі па праблемах сучаснага літаратурнага жыцця і пытаннях фальклору ў сучаснай паэзіі. Займаецца перакладамі.

Любоў Гарэлік

КРАСОЎСКІ Мікалай Піліпавіч нарадзіўся 11.7.1933 г. у г. Рэчыца. Беларускі артыст балета і педагог. Заслужаны артыст рэспублікі (1972). Скончыў Беларускае (1951) і Ленінградскае (1953) харэаграфічныя вучылішчы. Працаваў у тэатрах оперы і балета Чэлябінска, Баку. У 1960—1974 гг. саліст Дзяржаўнага тэатра оперы і балета БССР. Арганізатар і кіраўнік Мінскага народнага эстрадна-харэаграфічнага ансамбля «Чараўніцы». Выкананне Красоўскім вызначалася вялікай экспрэсіяй. Выступіў на беларускай сцэне ў шэрагу значных партый у балетах сучаснага рэпертуару і класікі: Мікалай і Князь («Мара» і «Выбранніца» Я. Глебава), Прынц, Тыбальд («Золушка» і «Рамэо і Джульета» С. Пракоф'ева), Спартак («Спартак» А. Хачатурана), Прынц, Блакітная птушка («Лебядзінае возера» і «Спячая красуня» П. Чайкоўскага), Абдэрахман («Раймонда» А. Глазунова), Салор, Базыль («Баядэрка» і «Дон Кіхот» Л. Мінкуса). У 1953—1956 і з 1960 педагог Беларускага харэаграфічнага вучылішча. Лаўрэат Усесаюзнага конкурсу артыстаў балета ў Маскве (1967).

ЛАЗАРЭВІЧ Рыгор Дзяменцьевіч нарадзіўся 3.5.1927 г. у в. Азершчына. Беларускі дзеяч самадзейнага мастацтва. Заслужаны работнік культуры рэспублікі (1975). Скончыў Гомельскае музычнае вучылішча (1949). У 1949—1957 гг. выкладчык музыкі ў Рэчыцкім педагагічным і Гродзенскім музычна-педагагічным вучылішчах. З 1957 г. — кіраўнік Рэчыцкага народнага аркестра народных інструментаў, які пад яго кіраўніцтвам дасягнуў значнага майстэрства. За час працы з аркестрам падрыхтаваў 10 праграм, стварыў шэраг апрацовак народных мелодый, твораў айчынных і замежных аўтараў. Аўтар інструментовак народнай оперы «Ведрыца», аперэт «Вяселле ў Малінаўцы» Б. Аляксандрава і «Трэмбіта» Ю. Мілюціна.

ЛАПАТА Георгій Паўлавіч нарадзіўся 23.8.1924 г. у в. Азершчына. Наватар вытворчасці. Лаўрэат Дзяржаўнай прэміі СССР (1970). Кандыдат тэхнічных навук (1969). Скончыў Маскоўскі энергетычны інстытут (1952). Удзельнік Вялікай Айчыннай вайны. З 1959 на Мінскім заводзе электронных вылічальных машын імя Арджанікідзе — галоўны інжынер, начальнік СКБ, у 1966—1969 гг. начальнік праектнага бюро. З 1969 г. дырэктар Мінскага філіяла навукова-даследнага цэнтра электроннай вылічальнай тэхнікі. Дзяржаўная прэмія СССР прысуджана за ўдзел у стварэнні сям'і універсальных электронных вылічальных машын другога пакалення тыпу «Мінск» і асваенне іх серыйнай вытворчасці. Узнагароджаны некалькімі ордэнамі, сярод якіх — Кастрычніцкай Рэвалюцыі і «Знак Пашаны».

ЛАПАЦІНА Таццяна Карнееўна нарадзілася 3(15).8.1891 г. у в. Азершчына. Беларускі дзеяч самадзейнага мастацтва і кампазітар-аматар. Заслужаны дзеяч мастацтваў рэспублікі (1949). Працавала ў калгасе. Загадвала сельскай бібліятэкай, навучала спевам у сярэдняй школе. На аснове сямейнага гурту Лапаціных арганізавала і ў 1936—1954 гг. узначальвала Азершчынскі народны хор, шырока вядомы ў рэспубліцы і за яе межамі як адзін з лепшых беларускіх самадзейных калектываў. Пры ўдзеле Лапацінай у хоры створаны песні «Наша сяло», «Кучаравая вішня», «Дождж ідзе», «Падзяка», «Прыязджайце да нас у калгас», «Дняпро», «За Азершчынай палі залатыя». Песня Лапацінай «Марфута» атрымала ўсесаюзную вядомасць.

Т. К. Лапаціна памерла 22.3.1980 г.

Г. І. Цітовіч

ЛАЎШУК Сцяпан Сцяпанавіч нарадзіўся 28.7.1944 г. у м. Васілевічы. Беларускі літаратуразнавец і крытык. Доктар філалагічных навук (1997). Скончыў БДУ

(1967). Працаваў рабочым на Урале і ў Васілевічах, настаўнікам, дырэктарам школы і камсамольскім работнікам на Лунінеччыне, з 1973 у Інстытуце літаратуры АН БССР. Друкуецца з 1972. Даследуе праблемы развіцця беларускай драматургіі. Адзін з аўтараў «Гісторыі беларускай савецкай літаратуры» (1977, на рускай мове), «Гісторыі беларускай савецкай літаратуры» (ч. 1—2, 1981—1982), кнігі «Беларуская літаратура і праблемы сучаснасці» (1978); складальнік кнігі «Беларуская дакастрычніцкая драматургія» (1978), зборніка «Творы У. Галубка» (1983); аўтар кніг «Кандрат Крапіва і беларуская драматургія» (1986), «На драматургічных скрыжаваннях» (1989).

І. П. Чыгрын

ЛІПСКІ Уладзімір Сцяпанавіч нарадзіўся 6.5.1940 г. у в. Шоўкавічы. Беларускі пісьменнік. Скончыў Беларускі дзяржаўны універсітэт (1966). Працаваў у нясвіжскай раённай газеце «Чырвоны сцяг» (1964—1967), з 1968 г. у апараце ЦК ЛКСМ Беларусі, у 1976—1978 гг. адказны сакратар праўлення СП БССР, з 1978 г. галоўны рэдактар часопіса «Вясёлка». Друкуецца з 1970 г. Аўтар шматлікіх публіцыстычных кніг. Сярод іх: «Райкомаўскія будні» (1971), «Дзень за днём» (1973), «Знайдзі сябе» (1974), «Прыдзвінскі цуд» (1975) і г. д. Аўтар шматлікіх дакументальных аповесцей. Адна з першых — «Крутыя вёрсты» (1980) пра Героя Савецкага Саюза З. М. Тусналобаву-Марчанка. Аўтар апавяданняў і казак для дзяцей. Мае усесаюзныя выданні. З'яўляецца прэзідэнтам Рэспубліканскага дзіцячага фонду. Ініцыятар і арганізатар рэспубліканскага ітогавага свята гумару ў вёсках Вялікія і Малыя Аўцюкі (Калінкавіцкі р-н).

ЛІЎШЫЦ Мордух Насонавіч нарадзіўся 17.4.1918 г. у г. Рэчыца. Беларускі архітэктар. Заслужаны архітэктар рэспублікі (1969). Скончыў Ленінградскі інжынерна-будаўнічы інстытут (1941). З 1946 г. працуе ў праектных інстытутах Мінска (з 1969 г. галоўны архітэктар інстытута Белкамунпраект, у 1974—1978 гг.— інстытута Белжылпраект). Асноўны кірунак творчасці — архітэктура жылых і грамадскіх будынкаў. Найбольш значныя работы ў Мінску: жылыя дамы па вуліцы Я. Коласа (1951), Чырвонай (1953) і Камуністычнай (1954; абодва ў сааўтарстве), Ленінскім праспекце (1956), адміністрацыйныя карпусы Дзяржкамсельгастэхнікі БССР і Мінпрамбуда, Міністэрства мантажных і спецыяльных будаўнічых работ БССР (усе 1970), адміністрацыйны будынак па вуліцы Савецкай (1976; усіх кіраўнік аўтарскага калектыву), інстытут Белжылпраект (1981), планіроўка жылых кварталаў на Ленінскім праспекце, па вуліцах Чырвонай, Я. Коласа (1950-ыя гады); праект рэканструкцыі гістарычнага цэнтра Гродна (1971, кіраўнік аўтарскага калектыву), серыі тыпавых праектаў жылых дамоў, гандлёвых збудаванняў і іншых грамадскіх будынкаў (усе 1957—1969); планіроўка цэнтральнай плошчы (1960) у Барысаве і інш.

А. А. Воінаў

НАВУМЕНКА Іван Якаўлевіч нарадзіўся 16.2.1925 г. у м. Васілевічы. Беларускі пісьменнік і літаратуразнавец. Акадэмік Акадэміі навук рэспублікі (1980; член-карэспандэнт 1972), доктар філалагічных навук (1969), прафесар (1971). Заслужаны дзеяч навукі рэспублікі (1978). Скончыў Беларускі дзяржаўны універсітэт (1950). Удзельнік Вялікай Айчыннай вайны. Працаваў у рэдакцыях газет «Бальшавік Палесся» (1945—1951, Мазыр), «Звязда» (1951—1952). З 1954 г. на кафедры беларускай літаратуры БДУ, з 1973 г. дырэктар Інстытута літаратуры АН БССР, з 1982 г. віцэ-прэзідэнт АН БССР. Друкуецца з 1955 г. Першы зборнік апавяданняў «Семнаццатай вясной» (1957) у рамантычна прыўзнятых фарбах адлюстраваў духоўны свет і лёс юнакоў, што нарадзіліся пасля Кастрычніцкай рэвалюцыі і выхоўваліся ў савецкі час, іх перадваеннае жыццё і цяжкія выпрабаванні, што выпалі на іх долю ў гады вайны. Гэта арганічная для пісьменніка тэма атрымала развіццё ў зборніках апавяданняў «Хлопцы-равеснікі» (1958), «Тапалі юнацтва» (1966, прэмія Ленінскага камсамола Беларусі 1967), адзначаных вернасцю праўдзе жыцця, глыбокім пранікненнем ва ўнутраны свет герояў, майстэрствам дэталі, мяккім лірызмам. Паралельна ствараліся аповесці «Снежань», «Мой сябар Пятрусь», «Пераломны ўзрост» (усе 1958), «Трымценне дубовага лісця» (1962), «Бульба» (1964), «У бары на світанні» (1971) і інш., у якіх праблема станаўлення характару чалавека, яго жыццёвых каштоўнасцей вырашалася аўтарам на матэрыяле вайны і ў абсягу сучаснасці. Адметныя рысы творчасці Навуменкі — лірычная пранікнёнасць пачуцця, даверлівасць інтанацыі,

псіхалагічная дакладнасць учынкаў герояў, праўдзівасць дэталей і мастацкіх абагульненняў. Раманы «Сасна пры дарозе» (1962), «Вецер у соснах» (1967), «Сорак трэці» (1973) падсумавалі папярэдні мастацкі вопыт аўтара па стварэнню шырокай, эпічна насычанай карціны жыцця і барацьбы савецкіх людзей у жорсткіх умовах нямецка-фашысцкай акупацыі. Трылогія ўражвае маштабнасцю думкі, вастрынёй пастаноўкі праблем гуманізму, шырокімі сацыяльна-філасофскімі абагульненнямі і па праву лічыцца адным з лепшых дасягненняў беларускага ваеннага рамана. Увагу мастака прыцягваюць праблемы, калізіі сучаснага жыцця, якое ўносіць шмат новага ў традыцыйныя адносіны чалавека з іншымі людзьмі, грамадствам, прыродай, гісторыяй. Аповесцям «Развітанне ў Кавальцах» (1974), «Апошняя восень» (1976), «Замець жаўталісця» (1976), «Інтэрнат на Нямізе» (1978), многім апавяданням уласціва глыбокае асэнсаванне рэчаіснасці з сацыяльнага і маральнага пункту гледжання, выяўленне духоўнага патэнцыялу асобы. Герой Навуменкі 70—80-ых гадоў глыбей разважае, усведамляе сэнс жыцця, складаныя ідэалагічныя, эканамічныя, экалагічныя праблемы сучаснага свету. Пра гэта сведчаць раманы «Смутак белых начэй» (1979), «Летуценнік» (1984) і п'еса «Птушкі між маланак» (1982). Яны, як і многія папярэднія творы, блізкія да жыццёвага вопыту аўтара. Пісьменнік сцвярджае героя актыўнага і дзейснага. Навуменка — аўтар цікавай аповесці для дзяцей «Вайна каля Цітавай копанкі» (1957). У манаграфіях «Янка Купала. Духоўны воблік героя» (1967) і «Якуб Колас. Духоўны воблік героя» (1968), адзначаных Дзяржаўнай прэміяй рэспублікі імя Я. Коласа (1972), працах па гісторыі беларускай літаратуры «З глыбінь жыцця» (1960) і «Пісьменнікі-дэмакраты» (1967) разглядае канцэпцыю чалавека і свету ў беларускай літаратуры. Творы Навуменкі перакладаліся на рускую, украінскую, латышскую, польскую, балгарскую, нямецкую, французскую і іншыя мовы. Дэпутат Вярхоўнага Савета БССР (з 1985). Пэўны час з'яўляўся Старшынёй Вярхоўнага Савета БССР (з 1985). Народны пісьменнік РБ (1996).

У. В. Гніламёдаў

ПАНАМАРЭНКА Леанід Фёдаравіч нарадзіўся 26.1.1937 г. у в. Вятхінь. Беларускі мастак дэкаратыўна-прыкладнога мастацтва. Скончыў Ленінградскае вышэйшае мастацка-прамысловае вучылішча імя В. І. Мухінай (1957), Беларускі тэатральна-мастацкі інстытут (1968). У мастацкіх выстаўках удзельнічае з 1962 г. Працуе ў галіне керамікі (тэракота, фарфор, шамот, маёлікa). Работам Панамарэнкі характэрны творчае засваенне традыцыйных форм народнага ганчарнага посуду, спалучэнне традыцыйных і сучасных спосабаў апрацоўкі матэрыялаў, стрыманая колерная гама з падкрэсленымі прыроднымі ўласцівасцямі матэрыялу. Сярод твораў: сервізы «Авальны» (1957), «Восень» (1962), «Вяночак» (1970), кампазіцыі «Мара» (1972), «Салют» (1975), кашпо «Полымя» (1972), дэкаратыўныя вазы «Змрок» і «Ноч» (1964—1984), «Мядовая» (1978), «Беларускі сувенір» (1979), дэкаратыўныя пласты «Санет», «Кветкі», «Бусел» (усе 1980), «Васількі», «Восень», «Блакітны матыў», «Светлячок» (усе 1982), «Зязюля», «Урадлівасць», «Кветка шчасця», «Вясна», «Лета» (усе 1984), «Кветкі», «Блакітны», «Дзяды» (1985) і інш.

Г. А. Фатыхава

ПАЎЛЯНОК Барыс Уладзіміравіч нарадзіўся 12.11.1923 г. у в. Ямпаль. Рускі пісьменнік. Скончыў Вышэйшую партыйную школу пры ЦК КПСС (1961). Удзельнік Вялікай Айчыннай вайны. Працаваў інжынерам на чыгунцы, у апараце ЦК ЛКСМБ і ЦК КПБ, у рэдакцыях газет, у Дзяржкіно БССР і СССР, у 1972—1985 гг. намеснік старшыні Дзяржкіно СССР, з 1985 г. галоўны рэдактар альманаха «Киносценарий». Друкуецца з 1956 г. Выступае як крытык, публіцыст. Аўтар зборніка апавяданняў «Самы неабходны чалавек» (1963), аповесці «Вярніся да юнацтва» (1977), рамана «Сяброў не выбіраюць» (1982, аднайменны фільм пастаўлены ў 1985), сцэнарыя мастацкага кінафільма «Чорная бяроза» (разам з М. Бярозкам і С. Паляковым, пастаўлены ў 1979), тэлефільма «Было ў бацькі тры сыны» (пастаўлены ў 1983) і г. д.

У. А. Жыжэнка

ПІНЧУК Аркадзь Фёдаравіч нарадзіўся 11 студзеня 1930 г. у м. Васілевічы ў сям'і рабочага. У 1951 г. скончыў Васілевіцкую СШ, паступіў у ваеннае вучылішча (г. Чарапавец), якое закончыў у 1953 г. Працаваў камандзірам узвода (1953—1958), карэспандэнтам акруговай газеты «Слава Родины» (1959—1968), начальнікам аддзела камсамольскага жыцця Прыкарпацкай ваен-

най акругі, карэспандэнтам газеты «Чырвоная звязда» (1971).

Літаратурнай дзейнасцю пачаў займацца з 1959 г. З'яўляецца аўтарам зборніка апавяданняў «Многа-мала» (1973), зборніка аповесцей «Потому что люблю» (1973), п'ес «Не все про любовь» (1968), «Самый счастливый человек» (1973), «Билет на лебединое озеро» (1973), «Лейтенанты» (1973), «Майор как майор» (1974) і інш. Друкаваўся ў часопісе «Маладосць». Член Саюза пісьменнікаў.

Піша па-руску.

СМАЛЯК Віктар Мікалаевіч нарадзіўся 20.4.1947 г. у г. Рэчыца. Беларускі мастак-плакатыст. Скончыў Беларускі тэатральна-мастацкі інстытут (1978). Удзельнік мастацкіх выставак з 1978 г. Працуе ў жанрах тэатральнага, рэкламнага плаката. Творам уласцівы лаканізм выяўленчых сродкаў, выразнасць малюнка. Сярод работ: «З руін і попелу ўзняты горад-герой Мінск» і «Па алімпійскіх дарогах» (1980), «35 гадоў дагавору паміж СССР і ПНР» (1981), «СССР — радзіма касманаўтыкі» (1982), «Слава Савецкай Арміі — вызваліцельніцы Беларусі» (1984), «Каб не прыйшлося пачынаць спачатку...» і трыпціх «За мірны космас» (1985), афішы спектакляў «Кветка шчасця» (1978) і «Альпійская балада» (1980) у Дзяржаўным тэатры оперы і балета рэспублікі і г. д.

В. Д. Сінякевіч

СЫС Анатоль Ціханавіч нарадзіўся ў в. Гарошкаў у 1959 г. Пасля заканчэння сярэдняй школы паступіў на гісторыка-філалагічны факультэт Гомельскага дзяржуніверсітэта. З'яўляўся актыўным удзельнікам літаратурна-творчага гуртка «Крыніца». Працаваў карэспандэнтам раённых газет на Гомельшчыне.

Аўтар паэтычных зборнікаў «Агмень» (1988), «Пан Лес» (1989) і інш. Друкаваўся ў многіх беларускіх выданнях. Член Саюза пісьменнікаў. Жыве і працуе ў Мінску.

ТУЛУПАВА Нэлі Іванаўна нарадзілася 1.2.1938 г. у в. Капань. Беларуская паэтэса. Скончыла Гомельскае медыцынскае вучылішча (1955), Беларускі дзяржаўны універсітэт (1969). Працавала ў медыцынскіх установах Віцебшчыны, з 1960 г. дыктар Віцебскага абласнога тэлебачання, з 1963 г. загадчык аддзела Горацкага райкама ЛКСМБ, рэдактар шматтыражнай газеты «Советский студент» Беларускай сельскагаспадарчай акадэміі. У 1974—1978 гг. загадчык літаратурнай часткі Белдзяржфілармоніі, з 1979 г. у выдавецтве «Мастацкая літаратура». Апошнім часам працуе загадчыкам літаратурнага аддзела часопіса «Вожык». Друкуецца з 1955 г. Яе паэзія па-грамадзянску завостраная, гістарычна-канкрэтная, глыбока нацыянальная. У сваіх творах Тулупава ўслаўляе любоў да роднага кута, апявае ягоную прыгажосць (зборнікі «Станцыя надзей», 1971, «Дабрадзея», 1977, «Босая цішыня», 1980, «Гарывада», 1984, «Сонца ў хату», 1986, і інш.). Аўтар вершаваных гумарэсак, баек, казак, апавяданняў, тэкстаў песень. Піша для дзяцей. Мае ўсесаюзныя выданні. На беларускую мову перакладае ўкраінскую, грузінскую, літоўскую, латышскую, татарскую, узбекскую паэзію. Яе творы перакладзены на ўкраінскую, грузінскую, татарскую, узбекскую, польскую, балгарскую мовы.

ЯРАЦ Віктар Уладзіміравіч нарадзіўся 23.10.1948 г. у пас. Красны Мост. Беларускі паэт, літаратуразнавец. Кандыдат філалагічных навук (1976). Скончыў Гомельскі універсітэт (1970). Працаваў у рэдакцыях раённых газет, на абласным тэлебачанні ў Гомелі. З 1972 г. у Гомельскім універсітэце (з 1978 дацэнт). Друкуецца з 1966 г. Яго творы змешчаны ў калектыўных зборніках «Натхненне» (1967), «Універсітэт паэтычны» (1971) і інш. Аўтар зборніка вершаў «Уваходзіны» (1976) і інш. Асноўная тэма творчасці — родная зямля, яе людзі, пасталенне маладога сучасніка, харство прыроды. Даследуе праблемы развіцця беларускай паэзіі (артыкулы «Аб некаторых рытмічных асаблівасцях лірыкі Петруся Броўкі», 1975; «Структура ваенных балад А. Куляшова», 1979; «Адзінства думкі і рытму. Праблема структурнага абнаўлення і духоўны свет сучасніка» і «Фальклорныя традыцыі ў лірыцы Янкі Купалы і Якуба Коласа», 1981; «Творчыя пошукі вядучых беларускіх паэтаў пасляваеннага дзесяцігоддзя», 1983). Перакладае творы ўкраінскіх і балгарскіх пісьменнікаў.

В. І. Смыкоўская

ЯШКІН Валерый Канстанцінавіч нарадзіўся ў 1940 у г. Петразаводску (Расія) у сям'і ваеннаслужачага. У 1958 з сям'ёй прыехаў у Рэчыцкі р-н. Скончыў факультэт фізічнага выхавання Гомельскага педагагічнага інстытута імя В. П. Чкалава (1963),

Беларускую дзяржаўную кансерваторыю (1965). Працаваў музыкантам Рэчыцкага раённага Дома культуры, салістам-інструменталістам эстрады, рэжысёрам-пастаноўшчыкам эстрады, артыстам вакальна-інструментальнага ансамбля «Песняры», выкладчыкам кафедры рэжысуры клубных масавых прадстаўленняў Белдзяржфілармоніі, тэатразнаўцам Беларускага дзяржаўнага тэатральнамастацкага інстытута, рэжысёрам-пастаноўшчыкам эстраднага аркестра РСФСР і і «Саюзканцэрта», рэжысёрам-пастаноўшчыкам менеджэрскага бюро фонда «Дзяржканцэрт» (Расія). Кандыдат мастацтвазнаўства (1988), лаўрэат Першага Усесаюзнага конкурсу рэжысёраў эстрады і масавых прадстаўленняў (1991), заслужаны дзеяч мастацтваў Расіі (1991). Аўтар манаграфій: «Вакальна-інструментальныя ансамблі», «Веды». М., 1980; «На шляху ад эстрады да тэатра», «Дзяржканцэрт». М., 1995. Узнагароджаны ордэнам «Знак Пашаны» (1986).

В. К. Яшкін памёр у 1997. Пахаваны ў г. Масква.

Выяўленчае мастацтва

Шырокая плынь

Ураджэнец Рэчыцы Яўген Канстанцінавіч Іванешка — выпускнік Ленінградскага інстытута жывапісу, скульптуры і архітэктуры імя І. Я. Рэпіна. Ён член Саюза мастакоў, вядомы беларускі жывапісец. Адным з першых у рэспубліцы прыняты ў прафесійна-творчы Саюз мастакоў пры міжнароднай арганізацыі ЮНЕСКО.

Яўген Канстанцінавіч актыўна ўдзельнічаў у прадстаўнічых выставах з 1963 г., арганізаваў некалькі персанальных вернісажаў.

Кожнае палатно цікавага майстра пэндзля, якім з'яўляецца Я. К. Іванешка, як бы сагрэта сэрцам, вынашана душой, акрэслена глыбокім роздумам пра чалавека, ягонае месца ў жыцці.

Яўген Канстанцінавіч распрацоўвае тэматыку шырокага дыяпазону. Перш за ўсё, гэта палотны аб Вялікай Айчыннай вайне, пра боль нашага народа, ягоны гераізм. Так, у палатне «Старыя акопы» — сляды крывавай бойні, памяць пра тых, хто стаяў насмерць за любы край, родны дом, сваё поле...

З гэтым творам як бы пераклікаецца яшчэ адзін — «Трывожнае лета». У ім трагедыя беларускай зямлі ў час гітлераўскай навалы.

У трыпціху «Памяці бацькі» мастак абагульняе падзеі. Фота салдата, прабітая каска, руіны крапасных умацаванняў, надмагільная пліта з чырвонымі ружамі — горкі аповед аб ахвярах вайны. Але ж жыццё працягваецца. І ў трыпціху яго сімвалізуе квітнеючы бэз.

Значнае месца ў творчасці Яўгена Канстанцінавіча Іванешкі займае пейзажны жанр. Мастацкая спадчына жывапісца ўключыла шмат цікавых палотнаў, створаных пасля паездак на Дняпро, Сож, Прыпяць. З эцюднікам мастак прайшоў шматлікімі гасцінцамі, ляснымі сцяжынамі.

«Мой родны кут» — вялікі цыкл пейзажаў Іванешкі, створаны на працягу доўгіх гадоў у мясцінах каля Мілаграда, Глыбава, Горваля. Словам, там, дзе надзвычай маляўнічыя прыдняпроўскія мясціны рэчыцкай зямлі.

Я. К. Іванешка

Мастак, як правіла, выкарыстоўвае панарамную кампазіцыю, мяккія пераходы жывапісных мазкоў. Імкнецца праз філасофскае асэнсаванне паказаць родную прыроду ва ўсім яе харастве, у арганічным адзінстве з чалавекам. І гэткі падыход асабліва праяўляецца ў карціне «На радзіме маіх дзядоў». Светлым мажорам напоўнена гэтае палатно. Яно як радасная песня аб нашых барах і рэчках, лугах, вясковых ваколіцах.

Глыбокі філасофскі сэнс закладзены мастаком у трыпціхах «Старыя беларускія сялянскія рэчы», «Мая зямля», карцінах «Хлеб наш надзённы», «Край, дзе нарадзіўся». Тут ва ўсёй велічы родная Беларусь, з яе прасторамі і працавітымі людзьмі.

Яўген Канстанцінавіч Іванешка ў росквіце творчых сіл. З натхненнем працуе над новымі работамі, у якіх шырокая плынь жыцця.

А. Шныпаркоў

Аб Аляксандры Ісачове

...Мы познакомились с Александром в Речице. Он вел типичную жизнь провинциального подростка. Среднее образование получал в вечерней школе, где обучение проходит по принципу «чему-нибудь и как-нибудь», добавим, и «когда-нибудь».

Работа в ремонтно-строительном управлении каменщиком... По вечерам танцплощадка...

Но в начале 1973 г. он уезжает в Ленинград, устраивается там на работу в зеленхоз, получает лимитную прописку. И попадает в среду неформальной творческой молодежи.

Позднее он скажет, что эта среда «буквально захлестнула его своим бурным проявлением жизни».

(В Республиканской школе-интернате по музыке и изобразительному искусству в Минске, откуда он ушел после 8-го класса из-за конфликта с директором, Александр представлял свою будущность в качестве художника-дизайнера. Живопись станковая казалась ему пройденным этапом человеческой культуры. Полотна современников, которые он видел на официальных выставках, не вдохновляли на писание картин.)

Он окунается в атмосферу бурных обсуждений, споров, собраний, участвует в нескольких полуофициальных выставках. На одной из них Александр познакомился с ленинградским коллекционером Георгием Михайловым, человеком увлеченным, прекрасным организатором, устроившим в своей квартире постоянно действующую (в течение нескольких лет) экспозицию работ молодых художников, значение которой для их творчества трудно переоценить...

Если можно говорить о влиянии на творчество Александра чего-либо, то это было влияние всех модернистских направлений сразу. Были апробированы всякого рода «измы»: «Я как бы разбежался, разнесся по всем течениям...»

К самой первой полуофициальной выставке группы неофициальных художников на психологическом факультете ЛГУ Александр подготовил серию графических работ тушью в сюрреалистической манере, в духе, как он позднее сам определил, «черного юмора» и «эпатажа». По требованию декана факультета эти работы были сняты с экспозиции и показывались зрителям из-под полы в отдельной папочке. В конце концов их кто-то украл. Александр не раз впоследствии с юмором вспоминал эти свои «шедевры» и удивлялся, что кому-то это могло понравиться.

Конец первой ленинградской «эпопеи» для Александра был печальным: истощенный, измученный недоеданием, недосыпанием, ненормальной жизнью нескольких месяцев, он попадает в больницу. В декабре того же года возвращается домой. После бурных ленинградских перипетий Речица оказала благотворное воздействие: здесь наконец можно было спокойно обдумать все, что произошло за год, сделать окончательный выбор и приступить к работе.

С этого момента по-настоящему и начинается Исачев-художник.

Основными темами сюжетных полотен Александра в 70-е годы становятся библейские ветхо- и новозаветные мотивы («Благовещенье», «Что есть истина?», «Распятие», «Снятие с креста», «Пьета»...). Кроме них, он работает над портретом, натюрмортом, пейзажем, в большинстве своем тоже мифологизированными: «Моисей», «Апостол Петр», «Ной», «После потопа», «Моя земля», «Лунный пейзаж».

Александр работает в манере гладкого письма, самостоятельно разгадывая секреты нанесения на холст тончайших лессированных слоев. Учителями своими считает старых мастеров.

Одновременно с этим художник выполняет заказы для церквей. Александр написал несколько десятков икон для речицкой церк-

ви, сделал роспись храма в Мозыре, выполнил мелкие заказы для других церквей Гомельской области.

Обращение к культуре древнейших человеческих цивилизаций сопровождается серьезным изучением литературы философского, мифологического, религиозного, эстетического и даже лингвистического содержания. Труды Лосева и Аверинцева, научные публикации сотрудников ленинградского Института востоковедения, мифы и эпос различных народов, поэзия Индии, Китая и Японии — это далеко не полный перечень литературных интересов Александра. Он обладал прекрасной памятью и великолепной способностью усваивать материал даже на слух. Поэтому очень часто просил меня читать вслух, чтобы не отрываться от мольберта. Бывали случаи, когда мне приходилось читать ему по десять часов подряд.

Определив однажды для себя важными вневременные общечеловеческие истины, он и служил им, и занимался ими, и болел ими душой и телом. Любое конкретное проявление зла или добра в его мозгу сразу же обобщалось, находило свой прообраз в мифологемах мировой культуры и тем самым становилось художественным материалом, «пластилином», из которого он вылепливал свою модель взаимодействия и борьбы злого и доброго, прекрасного и безобразного.

Те реальные явления, которые другого человека могли психологически травмировать, для Александра превращались в предмет философского осмысления, кистью или словом — неважно.

Вот типичный пример того, как воспринималось им собственное бытие: «Я долго думал над мифом, повествующим о рождении Аполлона... Почему бог, олицетворяющий искусство и творческую потенцию, родился где-то в изгнании, на каком-то пустынном острове? Почему греки не окружили более достойными условиями рождение своего любимца? И понял: это — не случайно. Видимо, душе его необходимо было измучиться пустыней, истосковаться по прекрасному, по совершенству и гармонии до такой степени, чтобы оказаться способной родить все это из самое себя, превратиться в источник творческих сил.

У меня то же самое: рождение в глубинке Белоруссии, в какой-то деревеньке, большая часть жизни в небольшом провинциальном городке — условия, в которых, казалось бы, не из чего ни родиться, ни вырасти художнику... Так и должно было быть.

Творцу необходима пустыня для того, чтобы он мог начать творить свой собственный мир, родить его из своей души.

Я творец! Я бог! Я Аполлон собственного мира».

Никогда бы вы не услышали от него брюзжания по поводу нехватки денег, жалоб на то, что не может работать, так как нет подходящих условий, и т. д. Этих проблем для него просто не существовало. Это не значит, что их не было в нашей жизни. Сколько угодно! Гораздо больше, чем в любой другой семье. Но он просто психологически не способен был их брать в расчет. Он мог отдать по первой просьбе последние деньги и аргументировать это тем, что «с голоду не помрем».

Признание? О нем Александр в начале своего пути и не думал. Напротив, было совершенно четкое осознание того, что ни слава, ни деньги не станут его спутниками.

«Широкая известность в нешироких кругах» — так шутливо определял он свой успех на неофициальных выставках в Ленинграде. Сама собой пришла и уверенность в том, что его творчество рано или поздно получит широкое признание. При жизни ли, посмертно ли — для него было неважно.

Однажды (это было в 1981 г.) с его работами захотели познакомиться члены Гомельского отделения Союза художников БССР. Они посетили небольшую квартирную экспозицию его картин, где и вынесли резюме: «Работы эти выставлять нельзя из-за неподходящих тем».

Иногда он в поисках материального подкрепления нашего с двумя детьми существования предлагал свои услуги в оформлении какого-либо объекта в Речице (например, бар, молодежное кафе). Но и здесь он желал делать только то, что считал нужным сам. Препоны, которые вставали на его пути, не удивляли его, и к ним он относился однозначно: «Если не дадут делать то, что я хочу, то вообще не буду делать». Так и получалось. Не скажу, что это очень расстраивало, скорее просто раздражало.

Неприятности начались позднее, в период «усиленной борьбы за трудовую дисциплину». Вот тут-то вспомнили, вот тут-то стали требовать, даже угрожали наказать за «тунеядство». В этих случаях Александр категорически отказывался подписать бумагу, в которой стояла формулировка «от общественно полезного труда отказался».

«Я считаю свой труд полезным для общества», — заявил он.

Но все-таки пришлось искать «обходные пути», чтобы «меньше цеплялись». Подыскивать работу, при которой оставалось бы побольше свободного времени. Иногда удавалось найти такой вариант, иногда приходилось отрабатывать восьмичасовой рабочий день — то сезонником в парке культуры, то с так называемыми «шабашниками», то в Речицком РСУ маляром-штукатуром...

Но, пожалуй, время наиболее частых и ощутимых нервных срывов и депрессий приходится именно на тот период, когда стали усиленно замечать его «тунеядство». Период пристального внимания к нему со стороны властей окончился двумя, последовавшими почти сразу же друг за другом, попаданиями Саши в районную психиатрическую больницу.

«Не срывы же заполняют основную часть моей жизни, — говорил Саша, — не это же составляет главную мою сущность...»

В этом с ним нельзя было не согласиться.

Пусть помнят об этом те, кто берется за описание его судьбы и творчества. Не судите, да не судимы будете.

В конце концов не дрожащей же рукой выполнялась ювелирная прописка мельчайших деталей, наносились на холст тончайшие слои лессировочного письма. Нужно было вдохновенное время для того, чтобы создать около пятисот полотен и сотни графических листов!

И сделать это всего лишь за 14 лет, ни разу не покривив душой перед своим Богом — Творчеством.

Нет! О нем нужно не плакать, не сожалеть. Ему нужно завидовать!

Н. Ісачова, жонка мастака

З часопіса «Огонек», чэрвень 1989 г. (№ 24)

Мастак без абедзвюх рук

Шквалам агню сустрэлі гітлераўцы авангард 10-ай гвардзейскай стралковай дывізіі, якая пры падтрымцы 73-га танкавага палка штурмавала моцны апорны пункт праціўніка на гары Малы Кырыквайвіш у Запаляр'і. У першых радах атакуючых былі і сапёры. На правым флангу па адкрытым камяністым схіле паўзлі байцы аддзялення сяржанта Віктара Тарлецкага. Адну за другой абясшкоджвалі яны варожыя міны, каб тым, што пойдуць у наступленне пазней, было хоць крыху, ды бяспечней.

Да зыходу дня гвардзейцы авалодалі, здавалася, непрыступнай гарой, выйшлі ў раён пераправы праз раку Цітаўку — адну з найбольш стромкіх на Кольскім паўвостраве.

Левы бераг быў літаральна нашпігаваны мінамі. Але сапёры не ведалі спачынку.

Разам з падначаленымі спяшаўся і ён, сяржант Тарлецкі. Нашы танкі пачалі ўжо фарсіраваць Цітаўку, а некалькі мін яшчэ заставаліся ў праходзе.

Пальцы сяржанта абясшкодзілі адну міну, другую. Засталася трэцяя. Апошняя. Але галаўны танк «Т-34» ужо выйшаў на левы бераг, пакіраваў у бок міны. І тады Тарлецкі кінуўся ўперад. Ён, вядома, ведаў, як прымусіць міну спрацаваць імгненна.

Вогненны ўзрыў скалануў зямлю перад гусеніцамі танка...

Марудна, надзвычай марудна вярталіся да мужнага сяржанта сілы. Часам не хацелася жыць. Думалася: «Як без рук?..»

З дзяцінства прарочылі быць мастаком. На школьных выставах ягоныя малюнкі займалі першыя месцы. Не кідаў любімай справы і на вайне.

А цяпер што, усё? Больш не маляваць?

Ён, бязрукі сяржант В. В. Тарлецкі, не мог змірыцца з гэтым. Пачаў... зноў маляваць. Зубамі браў са шклянкі аловак, зацiскаў яго ацалелымі локцямі, выводзіў на паперы нейкія каракулі. Нярэдка валіўся ў знямозе на ложак, кляўся сабе, што больш не дакранецца да алоўка. А праз некалькі хвілін, астыўшы крыху, зноў садзіўся за работу.

І прыйшоў, нарэшце, дзень, калі літары, выведзеныя ім, сталі роўнымі і прыгожымі. Акрылены першым поспехам, узяў пэндзаль...

Вярнуўшыся ў Рэчыцу, В. В. Тарлецкі працаваў інспектарам гарвыканкама, на аўтабазе. А потым перайшоў на фабрыку мастацкіх вырабаў. Звыш 10 гадоў рабіў тут... мастаком.

У майстэрні мужнага чалавека я пазнаёміўся з серыяй работ, прысвечаных Вялікай Айчыннай вайне.

Вось гітлераўцы прывялі на расстрэл палонных партызан. Чорныя дулы аўтаматаў скіраваны ў грудзі патрыётаў. Але тыя і не думаюць схіляцца перад смерцю. У вачах нянавісць да чужынцаў.

Яшчэ адна карціна: танк пераадольвае калючую агароджу. За ім, разгарнуўшыся ланцугом, бягуць савецкія салдаты. Назва карціны — «Атака».

«Разгром». Гэта карціна здалася мне знаёмай. Цёмныя і строгія фарбы. Здаўленая сопкамі лашчына быццам засеяна разбітай тэхнікай. А над самай высокаю гарою — чырвонае палотнішча.

— Даліна Славы ў Запаляр'і? — спытаў я.

— Так, — адказаў Віктар Віктаравіч. — Тут мы наступалі.

Г. Лявіцкі

Яны выдалі кнігі

ВІШНЯК Пётр Сцяпанавіч (1916—1996). Нарадзіўся ў г. Рэчыца. З сям'і рыбака. У 1929 скончыў 4 класы. Пасля гэтага пайшоў працаваць. Вучобу працягваў у вячэрняй школе. За тры гады прайшоў праграму трох наступных класаў.

У 1940 скончыў Гомельскую гандлёва-кааператыўную школу, быў накіраваны працаваць у Заходнюю Беларусь. Працаваў інструктарам райспажыўсаюза і бухгалтарам сельскага спажывецкага таварыства на Беласточчыне.

Пасля таго як пачалася Вялікая Айчынная вайна, вярнуўся ў Рэчыцу. На фронт не быў прызваны па прычыне дрэннага зроку.

У 1956 праз Дзяржвыдавецтва БССР выдаў аповесць для дзяцей «Першае падарожжа». Напісаў яшчэ дзве аповесці — «Атрад імя Спартака» і «Па зарослых сцяжынках». Але гэтыя творы П. С. Вішняка не ўбачылі свет. Як мяркуе аўтар: па ідэалагічных меркаваннях. Ягоныя нядобразычліўцы напісалі ліст у партыйныя органы з парадай праявіць класавую пільнасць, бо, маўляў, Вішняк здаровы чалавек, а Айчыну са зброяй у руках не бараніў, то і не можа вучыць гераізму савецкіх дзяцей сваімі творамі.

П. С. Вішняк — аўтар шматлікіх вершаў і баек. На ягоныя словы кампазітар Коншын напісаў музыку. І загучала шырокавядомая песня «Речицкая лирическая».

Небо потемневшее вышитым ковром
Широко раскинулось над родным Днепром.
Звезды воду чистую не напьются, пьют,
В лодке парень с девушкой по реке плывут.

ПРИПЕВ:

Ой, не под рябиною летним вечерком
Хорошо с любимою на реке вдвоем.
Их несет течением быстрая река,
Прокатиться просится месяц свысока,
С луга ароматами веет ветерок,
И огнями светится тихий городок.

Песня задушевная спорит с соловьем.
И поет в ней девушка что-то о своем...
Как с желанным встретилась в парке над Днепром,
Как сердечко девичье светит огоньком...

ПРИПЕВ.

Сколько встреч загаданных будет впереди...
А прекрасней Речицы места не найти.
Днепр волной игривою моет берега,
Здесь любовь рождается крепко, навсегда!

ПРИПЕВ.

КАРАЛЕНКА Анатоль Захаравіч нарадзіўся ў 1936 у г. Баку. Школу і тэхнікум нафтавай прамысловасці скончыў у г. Нафтавыя Камні (Азербайджан). Працаваў аператарам па здабычы нафты. 25 гадоў жыве ў Рэчыцы і працуе майстрам ва ўпраўленні «Рэчыцанафта». Актыўна супрацоўнічае ў рэспубліканскім друку. Піша вершы, казкі. А. З. Караленка — адзін з аўтараў зборніка «Птушка шчасця» (1991 г., выдавецтва «Юнацтва») і кнігі «Нефтяная жемчужина Белоруссии» (1991 г., выдавецтва «Полымя»). У 1993 праз Беларускае выдавецкае таварыства «Хата» выдаў зборнік казак «Чорны Грыфон, альбо Вясёлка нафтавых промняў». Шмат каторыя з казак А. З. Караленкі былі надрукаваны на азербайджанскай мове.

РАБЯНОК Пятро Піліпавіч нарадзіўся 11.1.1949 г. у в. Баршчоўка. Працаваў настаўнікам, рабочым. Завочна скончыў гісторыка-філалагічны факультэт Гомельскага дзяржаўнага універсітэта. Апавяданні і гумарэскі П. П. Рабянка друкаваліся ў рэспубліканскіх і саюзных выданнях. У 1990 г. праз рэспубліканскае выдавецтва «Мастацкая літаратура» выдаў аповесць «Дарога ў пяць гадоў» (калектыўны зборнік), у 1992 г. — зборнік публіцыстыкі «Хто напоўніць ветразь?» (выдавецтва «Мастацкая літаратура», серыя «Рэспубліка. Час. Людзі»).

З 1979 г. — супрацоўнік рэчыцкай газеты «Дняпровец». Кіраўнік творчай групы па напісанню гісторыка-дакументальнай хронікі г. Рэчыца і Рэчыцкага раёна — кнігі «Памяць», яе рэдактар-укладальнік.

РУДЗІШКІН Міхаіл Мікітавіч нарадзіўся ў 1913 г. на Лоеўшчыне. Скончыў Рэчыцкае педагагічнае вучылішча і Мазыр-

скі настаўніцкі інстытут. Працаваў у школах Лоеўскага і Рэчыцкага раёнаў. Удзельнік Вялікай Айчыннай вайны. Жыве ў в. Дуброва. Апавяданні, вершы, байкі М. М. Рудзішкіна друкаваліся ў рэспубліканскіх выданнях. У 1990 г. праз рэспубліканскае выдавецтва «Юнацтва» выдаў кніжку для дзяцей «Вінавата люстэрка» (калектыўны зборнік), у 1994 г. — зборнік сатырычных вершаў і баек «Дзед Яўсей і радыяцыя» (дадатак да часопіса «Вожык»).

РЭПІЧ Фёдар Дзянісавіч нарадзіўся ў 1924 г. у в. Гогалеў (Калінкавіцкі раён). Жыў у Васілевічах. Вершы і байкі Ф. Дз. Рэпіча друкаваліся ў рэспубліканскіх выданнях. У 1992 г. праз Рэчыцкую друкарню выдаў зборнік гумару і паэзіі для дзяцей «Блудлівая каза». Спонсарскую дапамогу аўтару аказалі вытворчае аб'яднанне «Рэчыцадрэў» і доследна-прамысловы гідролізны завод.

Зборнік «Блудлівая каза» — першая кніжка, якая выдадзена непасрэдна ў Рэчыцы. Памёр у 1995 г.

СТРЫЖАК Віктар Іванавіч нарадзіўся ў 1955 г. у в. Заспа. Скончыў Гомельскі дзяржаўны універсітэт. Працаваў рабочым, настаўнікам, супрацоўнікам раённых газет. Вершы В. Стрыжака друкаваліся ў рэспубліканскіх выданнях. У 1995 г. выдаў зборнік вершаў «Рэха журбы» (выдавецтва «Мастацкая літаратура»).

Памёр у 1995 г.

ТУЛУПАЎ Іван Савельевіч (Янка ТУЛУПАЎ) нарадзіўся 31.11.1912 г. у в. Капань.

Вучыўся ў Капані, Рэчыцы. Пасля педрабфака быў накіраваны на літаратурныя курсы пры Магілёўскім педагагічным інстытуце. Педагагічную дзейнасць пачаў у 1931: выкладаў беларускую мову і літаратуру. У 1940 быў прызначаны загадчыкам Рэчыцкага райана.

З 24 чэрвеня 1941 г. па кастрычнік знаходзіўся ў дзеючай арміі. Адтуль накіраваны на дыверсійныя курсы. Тыл. Гомельскае падполле. Партызанскі атрад «Бывалыя»...

Пасля вайны скончыў Віцебскі педагагічны інстытут імя Кірава.

Першыя вершы напісаў у 1930 г. Ягоныя творы друкаваліся ў рэспубліканскіх выданнях. У 1985 рэспубліканскае выдавецтва «Мастацкая літаратура» выпусціла зборнік паэзіі «У паходзе». Адзін з аўтараў гэтай кніжкі — І. С. Тулупаў.

Трагічна загінуў у 1995 г.

Спартыўная гордасць Рэчыцы

АТРОШЧАНКА Анжэла Пятроўна нарадзілася ў 1970 г. у г. Рэчыца. Майстар спорту міжнароднага класа (1991, лёгкая атлетыка). Скончыла Рэчыцкую СШ № 4. Лёгкай атлетыкай пачала займацца з 3 класа ў дзіцячай спартыўнай школе ДФСА «Прафсаюзаў» у трэнера Зоі Пятроўны Марыеўскай. Неаднаразовая чэмпіёнка СССР сярод юніёраў (шматбор'е), чэмпіёнка СНД (1991).

СМАЛЬ Сяргей Мікалаевіч нарадзіўся ў 1968 у г. Рэчыца. Заслужаны майстар спорту СССР (1991, вольная барацьба). Вучыўся ў Рэчыцкай СШ № 4. Вольнай барацьбой пачаў займацца з 1978 г. у Рэчыцы ў спартыўным таварыстве «Дынама». Першыя трэнеры — Аляксандр Мікалаевіч Смаль і Мікалай Аляксандравіч Шастапалаў. Неаднаразовы чэмпіён БССР і СССР, СНД. У 1988 г. выйграў Кубак свету (Канада). У 1990 г. на чэмпіянаце свету (Токіо) заняў 3-яе месца. Чэмпіён свету 1991 г. (Варна). Жыве ў г. Гомель. Трэніруецца ў заслужанага трэнера РБ Станіслава Анатольевіча Гарло.

Чорнае крыло Чарнобыля

...У друку яшчэ не праскочылі тыя куцыя некалькі радкоў, якія паведамлялі, што ў Чарнобылі «нешта» здарылася, а я ўжо ведаў: «нешта» — гэта сур'ёзна. Адкуль ведаў? Рэчыцкія бытавікі як не штотыдня выпраўляліся на Украіну з таварамі, каторыя не ішлі на Гомельшчыне. Але... У тую апошнюю красавіцкую суботу 1986-га былі змушаны павярнуць назад. І не так сабе: машыны з таварам за Брагінам былі апрацаваны нейкім растворам.

Дарэчы, два гады маёй далёкай вайсковай службы звязаны з ракетамі. Давялося пабыць і на дзяржаўным палігоне, дзе ўзро-

вень радыяцыі быў тады значна вышэйшым, чым на тэрыторыі Беларусі. (Зараз, відаць, інакш.) Памятаю ўласныя хваляванні: «Хаця б тут, на палігоне, доўга не трымалі: радыяцыя ж...» А тут «нешта» ў сотні кіламетраў ад Рэчыцы. «Але ж цэлая сотня кіламетраў...» — супакойвала думка.

Праз які тыдзень пасля аварыі дапамагаў бацькам садзіць бульбу. Ледзь толькі распачалі ўвіхацца на сотках, як з-за бору «выплылі» верталёты. Не тыя лёгкія, што ў нафтавікоў, а грувастка-цяжкія, афарбаваныя ў зялёнае.

— Навошта б гэта яны? — занепакоілася маці.

А родзічка, што прыехала ўчора з Брагіна і дапамагала зараз у рабоце, адно махнула рукой:

— Ат, стракозы гэтыя над Брагінам цяперака ад цямна да цямна. Як гэхнула ля Янава (чыгуначная станцыя непадалёку ад Чарнобыля, з якой брагінцы нярэдка выпраўляліся ў Кіеў), то і яны паналяцелі.

Расказала, як у Брагіне хацелі замераць радыяцыю: «То пабеглі па мястэчку, каб прыбор якісь знайсці, што рацыю тую кажа. Туды і сюды пабеглі. А прыбора таго і няма».

Верталёты зніклі за лесам. А суседка, заатэхнік саўгаса «Баршчоўка» Нэля Сцяпанаўна Стасенка, прынесла на соткі невясёлую вестку. Аказваецца, атрымала гаспадарка тэлефанаграму, што малако непрыгоднае для ўжывання. І ўсё, аніякіх тлумачэнняў.

Калі вярнуўся з Баршчоўкі ў Капань, цешча заклапочана паведаміла:

— Штось карова нашая захварэла. Малако бы з крывёю...

— І ў мяне тое ж, — здзівілася яе сястра Еўдакія Пятроўна Быстранкова.

Назаўтра ж я бачыў на ўласныя вочы, як звычайна бялюткі самаробны сялянскі тварог, пастаяўшы з паўгадзіны на стале, пачаў прыкметна ружавець. Тады і даўмецца не мог, што гэткі колер прадукту надае ... радыеактыўны ёд.

Хто скажа сёння, колькі таго згубнага ёду з'елі ў красавіку і маі 1986 года мае землякі, сам я, дзеці нашыя?..

...Пасля аварыі ў Чарнобылі прайшло дзён дзесяць. Над Рэчыцай і раёнам духмень, што й дых, здаецца, забівае. А па прасёлкавых дарогах калгаса імя Дзяржынскага паўзуць два аўтобусы з удзельнікамі семінара па азнаямленні з перадавым вопытам ... атрымання малака на танных зялёных кармах. Пыл з-пад колаў адразу ж уварваўся ў салоны «Ікарусаў». Згубны, радыеактыўны пыл. Яго ўдыхаем у сябе не толькі мы, удзельнікі семінара, а і тыя, каторыя арганізавалі непатрэбнае зараз мерапрыемства.

Было б тое знаццё, то за сотню крокаў абышоў бы аспідна-чырвоныя аўтобусы, калі яны яшчэ стаялі ў Рэчыцы і, пафыркваючы дызелямі, былі гатовыя скрануцца з месца, узяўшы кірунак на толькі што названы калгас. Упэўнены, зрабілі б тое і іншыя. Але хто ведаў? Ведалі ж, напэўна, іншыя, не маглі не ведаць... Павінны былі ведаць. Ды яны маўчалі, арганізоўвалі тое, пра што забыцца б хаця на паўгода.

Дапялі, урэшце, на цэнтральную сядзібу калгаса. А тут, аказваецца, ёсць прыбор для замеру радыеактыўнасці. Паднёс яго да адзення — стрэлка на дазіметры жвава папаўзла ўбок. Убок, што сведчыць аб небяспецы.

А тут і старшыня калгаса Пырх. Расказаў: у яго жывуць палкоўнікі. Раніцай едуць да Чарнобыля, а вечарам вяртаюцца назад.

— І што расказвалі? — пацікавіўся я.

— Кажуць, што хаця б дажджу не было, — паведаміў Віктар Антонавіч. — А то засыпле нас цэзіем ды стронцыем яшчэ больш...

Праз колькі хвілін сустрэўся са знаёмым мясцовым брыгадзірам. Ледзь павіталіся, а ён як скрозь зубны боль: «Чорт ведама што: галава, бы чугунная. І ногі падкошваюцца. У сям'і таксама ўсе скардзяцца...»

Доўга пагутарыць не давялося, бо кіраўнікі семінара зноў запрасілі — загадалі да аспідна-чырвоных «Ікарусаў». Была патрэба ехаць далей, каб вывучаць «вопыт» атрымання ... радыеактыўнага малака...

Пятро Рабянок. Хто напоўніць ветразь? Мн.: Мастацкая літаратура, 1992

Жыве ў душы трывога

Спецыялісты НДІ радыебіялогіі АН рэспублікі, а дакладней, дзвюх лабараторый інстытута на чале з кандыдатамі навук Багданавым А. П. і Міронавым В. П. разам з работнікамі раённых арганізацый летам і восенню 1990 г. адабралі і прааналізавалі каля дзвюх тысяч проб глебы, зрабілі дзесяткі тысяч замераў.

Напрыканцы года работа ў асноўным была завершана. Атрыманыя даныя аб

шчыльнасці забруджвання раёна цэзіем-137, стронцыем-90, плутоніем-239, -240 і іншымі радыенуклідамі былі ўзгоднены з рэспубліканскім цэнтрам радыяцыйнага кантролю і назіранняў за забруджваннем навакольнага асяроддзя Белгідрамета, перададзены яму для закладкі ў банк даных.

Што паказваюць вынікі даследаванняў? Практычна ўся тэрыторыя раёна з'яўляецца забруджанай. Звыш 62 % нашых людзей жывуць у населеных пунктах, размешчаных у зоне з правам на адсяленне. 33 % — у зоне пражывання з перыядычным радыяцыйным кантролем. І толькі 0,1 % жыхароў раёна (75 чалавек трох населеных пунктаў) знаходзяцца ў адносна чыстай зоне.

Радыенукліды размеркаваны на мясцовасці надзвычай нераўнамерна. Значныя разыходжанні ў паказаннях шчыльнасці забруджвання назіраюцца не толькі ў межах сельсаветаў ці гаспадарак, але і амаль кожнага населенага пункта. Выключэнне складае толькі тэрыторыя Капараўскага сельсавета. Усе ягоныя населеныя пункты ўваходзяць у адну і тую ж зону — з правам на адсяленне.

У ходзе работ па адборы проб глебы на сельгасугоддзях у поймах Бярэзіны і Дняпра былі выяўлены шматлікія плямы рознай велічыні з магутнасцю дозы гама-выпраменьвання 200 і больш мкР (гадз.), максімальна — 1650 мкР (гадз.).

Высветлілася і такая асаблівасць забруджвання тэрыторыі раёна, як парушэнне агульнапрызнаных суадносін цэзію-137 і стронцыю-90 на «карысць» апошняга. На жаль, ёсць населеныя пункты, дзе шчыльнасць забруджвання глебы стронцыем-90 большая за шчыльнасць забруджвання цэзіем-137.

Аналіз паказаў: у раёне ёсць і чарнобыльскі плутоній. Асабліва шмат яго ў межах вёскі Борхаў Азершчынскага сельсавета і пасёлка Вазнясенск (Артукоўскі сельсавет).

Значныя паказчыкі і па шчыльнасці забруджвання глебы цэзіем-134, цэзіем-144, рутэніем-106. У асобных населеных пунктах яны перавышаюць 1 Кі/м^2.

Складанае становішча і па калію. Шчыльнасць забруджвання многіх населеных пунктаў каліем-40 перавышае шчыльнасць забруджвання цэзіем-137. Напрыклад, у вёсцы Артукі (цэнтр сельсавета): калій-40 — 3,51 Кі/м^2, цэзій-137 — 2,04 Кі/км^2.

Мяркую, калі можна было б прывесці радыетаксічнасць усіх наяўных у глебе раёна радыенуклідаў і ссумаваць іх, то не было б у раёне ніводнага населенага пункта, дзе шчыльнасць забруджвання складала б менш 10—15 Кі/км^2.

Аб чым жа гэта сведчыць? Бадай, аб наступным. Мы жывём на зраненай зямлі, шчодра пасыпанай чарнобыльскім згубным попелам. Іншай зямлі ў нас няма і не будзе. Трэба жыць, трэба працаваць, расціць дзяцей. Нашу бяду павінны як след усведамляць дзяржава і міжнароднае супольніцтва. Чарнобыль — не бяда лакальнага характару, яна — глабальнага характару. Час не церпіць. Заўтра можа быць позна. Злачынна позна.

В. Кавалёў, начальнік штаба грамадзянскай абароны Рэчыцкага раёна

Становішча не радуе

Пасля аварыі на Чарнобыльскай АЭС мінула звыш 8 гадоў. За гэты час радыелагічнай лабараторыяй Рэчыцкага занальнага цэнтра гігіены і эпідэміялогіі праведзена звыш 67 тысяч даследаванняў харчовых прадуктаў. Падстаў для аптымізму пакуль, на жаль, няма.

Амаль палова малака, даследаванага ў 1986 г., была непрыгоднай да ўжывання. Гэта з уласных падвор'яў жыхароў раёна. І хто можа даць дакладны адказ на пытанне: колькі ж такога малака выпілі вяскоўцы?

У першы год пасля чарнобыльскай аварыі 21 % малака давялося зняць з рэалізацыі ў дзяржаўным сектары.

На сёння становішча па малаку значна палепшылася. Але, як і раней, высокі працэнт забруджанага малака ў вёсках Глінная Слабада і Маканавічы (Васілевіцкі гарсавет), вёсцы Першамайск (Караваціцкі сельсавет), у вёсках Борхаў, Сеназавод, Чыжаўка, Якімаўка Баршчоўскага сельсавета і г. д.

Да 1991 г. палова проб на бабовыя культуры давала перавышэнне ўтрымання радыеактыўнага цэзію-137. Ды і ці толькі яго!

Штогод 10—15 % натуральнага мёду паказвалі перавышэнне дапушчальных узроўняў па ўтрыманні радыецэзію.

З году ў год назіраецца высокая канцэнтрацыя радыенуклідаў у лясных ягадах і грыбах. Так, узроўні забруджвання чорных ягад складаюць 2—3,5 тыс. Бк/кг пры дапушчальных узроўнях — 185 Бк/кг. Утрыманне радыецэзію ў грыбах — да 5700 Бк/кг.

Узрастае забруджанне рыбы ў закрытых вадаёмах. Сёлета, напрыклад, 30 % даследа-

ваных проб былі непрыгоднымі да ўжывання. У 1993 годзе гэты паказчык быў удвая ніжэйшым.

За 8 гадоў пасля чарнобыльскай аварыі ў раёне адкрыты 22 радыеметрычныя лабараторыі на прадпрыемствах, якія выпускаюць харчовыя прадукты. Строгі кантроль на рынках. Гэта ставіць перашкоду перад забруджанай прадукцыяй. Але ж нават названыя вышэй 67 тысяч даследаваных прадуктаў харчавання — не больш чым кропля ў моры. Нельга праверыць усё. І калі забруджаная прадукцыя ёсць, яна абавязкова будзе трапляць на стол жыхароў Рэчыцы і раёна.

Мы шмат увагі надавалі праверкам пітной вады з водаправодных сетак, артэзіянскіх свідравін, шахтных калодзежаў, з Дняпра. Па ўтрыманні радыецэзію вада не перавышае дапушчальныя кантрольныя ўзроўні. Але ж агульнавядома: згубнасць радыенуклідаў павышаюць нітраты. А іх, нітратаў, у калодзежнай вадзе з кожным годам больш і больш. Напрыклад, у 1989 г. 54,44 % даследаванняў калодзежнай вады паказалі на перавышэнне дапушчальных узроўняў па нітратах. Затое ў 1993 г. ужо 88,2 % даследаванняў калодзежнай вады далі перавышэнне ўтрымання нітратаў.

Павялічваецца і ўтрыманне нітратаў у сельскагаспадарчай прадукцыі, атрыманай у межах раёна. Перавышэнне ўзроўню нітратаў выяўляюць ад 12 да 43 % даследаваных проб.

М. Шаўчэнка, галоўны ўрач
Рэчыцкага санальнага цэнтра
гігіены і эпідэміялогіі

Даныя радыеактыўнага забруджвання населеных пунктаў Рэчыцкага раёна цэзіем-137, стронцыем-90, плутоніем-239, -240 (з улікам падворнага абследавання)

Назва сельсавета, гарсавета	Назва нас. пункта	Цэзій-137	Стронцый-90	Плутоній-239, -240
АЗЕРШЧЫНСКІ	в. Азершчына	1,16	0,417	0,0029
сельсавет	пас. Борхаў	0,83	0,416	0,0030
	в. Рудня	1,06	0,248	0,0047
	в. Унорыца	0,70	0,290	0,0079
АРТУКОЎСКІ	в. Артукі	1,30	0,387	0,0250
сельсавет	пас. Барбара	1,25	0,495	0,0098
	пас. Вазнясенск	1,60	0,196	0,0320
	в. Вятхінь	1,03	0,228	0,0042
	в. Краснаполле	1,10	0,166	0,0100
	пас. Кружок	1,64	0,333	0,0075
	пас. Ляхавец	1,71	0,295	0,0200
	в. Надзвін	1,61	0,273	0,0170
	в. Пракісель	0,97	0,180	
	пас. Рэлькі	1,26	0,290	0,0140
	в. Церабееўка	0,97	0,187	0,0061
БАБІЦКІ	в. Бабічы	1,47	0,389	0,0067
сельсавет	пас. Бабічы	1,45	0,310	0,0056
	в. Галоўкі	2,08	0,585	0,0120
БАРШЧОЎСКІ	в. Абрамаўка	0,94	0,323	
сельсавет	в. Аляксандраўка	1,35	0,280	0,0085
	пас. Бабры	2,10	0,265	0,0071
	в. Баршчоўка	1,23	0,126	0,0120
	в. Борхаў	1,77	0,153	0,0120
	в. Востраў	1,14	0,100	0,0089
	в. Гранаўка	1,49	0,323	0,0130
	в. Дунай	1,35	0,277	0,0084
	в. Заселле	1,12	0,240	0,0060
	в. Капань	1,14	0,364	0,0078
	пас. Кленавіца	1,19	0,162	0,0072
	пас. Ляскі	1,40	0,150	0,0088
	пас. Палессе	1,03	0,155	0,0021
	в. Свідаўка	1,04	0,322	0,0078

Назва сельсавета, гарсавета	Назва нас. пункта	Цэзій-137	Стронцый-90	Плутоній-239, 240
	в. Сітнякі	1,45	0,400	0,0150
	в. Сянная	1,48	0,226	0,0180
	пас. Уборкі	0,75	0,175	0,0051
	пас. Чырвоная Слабада	2,04	0,385	0,0210
	в. Чыжаўка	1,40	0,210	0,0140
	в. Якімаўка	1,50	0,274	0,0140
	ст. Якімаўка	2,25	0,330	
БЕЛАБАЛОЦІНСКІ сельсавет	в. Белае Балота	0,77	0,250	0,0270
	в. Гіроў	0,85	0,363	0,0110
	в. Глушэц	0,70	0,367	0,0049
	в. Пераход	1,17	0,225	0,0083
	в. Пескаполле	1,08	0,380	0,0075
	в. Рэпішча	0,83	0,240	0,0010
	в. Стоўпня-1	0,89	0,268	0,0066
	в. Стоўпня-2	0,86	0,136	0,0000
	в. Хацецкае	0,76	0,212	0,0070
	в. Чорнае	0,79	0,403	0,0110
	в. Чырвоны Кастрычнік	1,04	0,320	0,0180
ВАСІЛЕВІЦКІ гарсавет	г. Васілевічы	1,23	0,319	0,0078
	в. Ведрыч	0,82	0,362	0,0134
	в. Глінная Слабада	2,99	0,985	0,0270
	пас. Закрашынскі Мох	1,22	0,383	0,0090
	в. Зашчоб'е	2,14	0,512	0,0380
	в. Маканавічы	2,49	0,581	0,0100
	в. Рассвет	0,77	0,336	0,0110
ВЫШАМІРСКІ сельсавет	в. Вышамір	4,22	0,390	0,0069
	в. Ганчароўка	2,95	0,456	0,0070
	в. Дзятлаўка	4,66	0,601	0,0068
	в. Духанаўка	4,57	0,648	0,0084
	в. Кузьмінка	2,78	0,205	0,0058
	в. Лецяшын	4,66	0,467	0,0140
	в. Сямёнаўка	4,39	0,365	0,0050
ГЛЫБАЎСКІ сельсавет	в. Берагавая Слабада	0,67	0,300	0,0160
	в. Валадарск	0,76	0,153	0,0050
	в. Гарноўка	0,33	0,143	0,0010
	в. Глыбаў	0,78	0,358	0,0110
	в. Горваль	0,76	0,260	0,0140
	пас. Дабраволец	0,47	0,123	0,0100
	в. Маскалі	0,63	0,190	0,0040
	в. Мілаград	0,67	0,172	0,0080
	в. Падалессе	0,16	0,030	0,0020
	пас. Першае Мая	0,78	0,316	0,0040
	в. Свідэра	0,67	0,340	0,0090
	в. Старына	0,46	0,225	0,0060
	в. Стасеўка	0,51	0,175	0,0046
ДЗЕМЯХОЎСКІ сельсавет	пас. Антопаль	2,21	0,708	0,0080
	в. Будка-Шыбенка	0,79	0,307	0,0210
	в. Дземяхі	1,76	0,541	0,0078
	в. Дзяражня	2,00	0,440	0,0017
	пас. Днепрык	1,34	0,418	0,0094

Назва сельсавета, гарсавета	Назва нас. пункта	Цэзій-137	Стронцый-90	Плутоній-239, -240
	в. Коззе	1,80	0,476	0,0190
	в. Нова-Красная	0,76	0,394	0,0092
	пас. Прудзішча	2,06	0,408	0,0290
	в. Салтанова	1,37	0,396	0,0062
	в. Стара-Краснае	1,47	0,285	0,0047
	в. Чырвоная Кветка	0,69	0,235	0,0057
ДУБРОЎСКІ сельсавет	в. Бушаўка	1,05	0,287	0,0070
	в. Васількоў	0,92	0,365	0,0070
	в. Дуброва	1,20	0,197	0,0180
	в. Елізаравічы	1,28	0,808	0,0100
	в. Заходы	0,87	0,346	0,0110
	пас. Нова-Святое	0,87	0,920	0,0040
	в. Осаў	0,92	0,230	0,0097
	в. Рудзец	1,09	0,201	0,0110
ЖМУРАЎСКІ сельсавет	в. Броннае	2,00	0,386	0,0110
	в. Воўчая Гара	2,11	0,544	0,0215
	пас. Дняпровец	1,75	0,482	0,0020
	в. Жмураўка	1,38	0,149	0,0060
	пас. Іванаўка	1,76	0,653	0,0240
	в. Казазаеўка	1,37	0,190	0,0180
	пас. Кірава	1,59	0,713	0,0040
	в. Красназем'е	2,92	0,303	0,0180
	пас. Прыгараднае	1,39	0,720	0,0130
ЗАСПЕНСКІ сельсавет	в. Адамаўка	1,94	0,355	0,0060
	в. Велін	1,20	0,316	0,0050
	в. Гарошкаў	1,76	0,409	0,0084
	в. Заспа	2,09	0,335	0,0050
	пас. Іванішча	2,34	0,555	0,0160
	в. Левашы	1,24	0,284	0,0084
	пас. Луначарск	1,82	0,324	0,0070
	в. Май	1,75	0,250	0,0120
	в. Сцяпанаўка	2,43	0,444	0,0096
	в. Чырвоны Мост	2,02	0,330	0,0290
КАМСАМОЛЬСКІ сельсавет	пас. Аколіца	0,69	0,300	0,0250
	пас. Акцябр	0,87	0,835	0,0220
	в. Балашаўка	0,97	0,143	0,0038
	пас. Баранаўка	0,79	0,226	0,0030
	в. Гагалі	0,76	0,093	0,0020
	пас. Гарадок	1,02	0,206	0,0030
	пас. Дабужа	0,72	0,173	0,0010
	в. Камсамольск	0,64	0,195	0,0060
	в. Крапіўня	1,36	0,600	0,0085
	в. Першамайск	0,79	0,174	0,0065
	в. Сведскае	0,54	0,500	0,0115
	в. Узнаж	0,78	0,252	0,0110
	в. Чарнейкі	0,84	0,346	0,0070
	в. Шоўкавічы	0,79	0,145	0,0110
КАПАРАЎСКІ сельсавет	в. Багданаўка	2,40	0,258	0,0100
	в. Будка	2,92	0,403	0,0139
	в. Капараўка	3,17	0,248	0,0170
	в. Лазараўка	3,18	0,452	0,0230
	пас. Прудзішча	2,34	0,408	0,0290
КАРАВАЦІЦКІ сельсавет	в. Каравацічы	2,08	0,284	0,0044
	в. Перавалока	2,38	0,877	0,0084
	в. Першамайск	3,97	0,488	

Назва сельсавета, гарсавета	Назва нас. пункта	Цэзій-137	Стронцый-90	Плутоній-239, -240
	в. Цішкаўка	1,95	0,672	0,0200
	в. Чырвоная Дуброва	1,86	0,483	0,0115
ЛІСКАЎСКІ сельсавет	пас. Асавок	2,68	0,575	0,0054
	в. Крынкі	2,99	0,490	0,0057
	в. Ліскі	2,75	0,618	0,0021
	хут. Манькоў	0,95	0,253	0,0110
НОВАБАРСУЦКІ сельсавет	пас. Зара Свабоды	2,69	0,423	0,0070
	в. Лясное	3,25	0,484	0,0130
	в. Маладуша	2,81	0,389	0,0020
	в. Новы Барсук	2,97	0,544	0,0153
	в. Стары Барсук	3,13	0,552	0,0075
	в. Сяргееўка	3,16	0,440	0,0047
ПЕРАСВЯТОЎСКІ сельсавет	пас. Асавец	2,76	0,450	0,0290
	пас. Барэц	2,03	0,816	0,0200
	в. Бугрымаўка	2,12	0,203	0,0076
	в. Гарывада	1,66	0,506	0,0051
	пас. Жары	2,45		
	в. Корастань	1,48	0,260	0,0160
	в. Маўчаны	1,88	0,297	0,0160
	в. Падмосце	1,85	0,433	0,0021
	в. Перасвятое	1,46	0,252	0,0084
	в. Рабуса	1,64	0,212	0,0060
РОВЕНСКА-СЛАБОДСКІ сельсавет	в. Андрэеўка	2,08	0,430	0,0037
	в. Бязуеў	2,32	0,453	0,0090
	в. Бярозаўка	3,15	0,473	
	в. Грудское	2,32	0,451	0,0090
	в. Пасека	2,95	0,448	0,0062
	в. Раманаўка	3,34	0,498	0,0058
	в. Ровенская Слабада	1,97	0,436	0,0100
	в. Роўнае	2,32	0,536	0,0030
	в. Смагарын	2,23	0,445	0,0072
	пас. Стражынскі	2,42	0,890	0,0140
	пас. Храбры	2,61	0,518	0,0042
СВІРЫДАВІЦКІ сельсавет	пас. Арол	1,62	0,334	0,0110
	пас. Бяроза	2,90	0,480	0,0110
	пас. Васток	2,51	0,609	0,0054
	пас. Вішнёўка	2,32	0,895	0,0200
	пас. Волга	5,19	0,805	0,0089
	пас. Востраў	2,60	0,432	0,0220
	пас. Вясёлы	1,36	0,324	0,0076
	пас. Гарадзішча	1,92	0,202	0,0050
	в. Гасцівель	1,96	0,360	0,0096
	пас. Залессе	1,94	0,272	0,0120
	в. Казанаўка	1,53	0,367	0,0106
	пас. Калінін	1,82	0,270	0,0075
	пас. Краснаселле	1,90	0,316	
	пас. Лабкі	1,55	0,230	0,0120
	пас. Падроўнае	1,93	0,458	0,0120
	в. Свірыдавічы	1,44	0,378	0,0043
	пас. Сокал	3,08	0,708	0,0170
	в. Ямпаль	1,61	0,478	0,0004
	в. Яноўка	2,02	0,512	0,0160
ХОЛМЕЦКІ сельсавет	в. Дварэц	0,52	0,263	0,0110
	в. Завужаль	0,66	0,276	0,0070
	в. Калочын	0,84	0,312	0,0040
	в. Холмеч	0,70	0,367	0,0056

Шануем гісторыю

Рэчыцкі краязнаўчы музей

Заснаваны ў 1952. Адкрыты 5.11.1954. Мае 3 экспазіцыйныя залы (плошча экспазіцыі 325 м^2), звыш 15 тысяч экспанатаў асноўнага фонду. Аддзелы: гісторыі дасавецкага перыяду, гісторыі савецкага грамадства, прыроды. У экспазіцыі археалагічная калекцыя з помнікаў мілаградскай культуры, абразкі XII—XVII стст. У этнаграфічнай калекцыі прылады працы і побыту сялян XIX — пачатку XX ст. (кросны, бароны, граблі, косы, вілы, цапы, церніцы, траплы, ступа, дзяжа, бойка, жлукта, ліпаўка, ручнікі-набожнікі, посцілкі і інш.), нацыянальнае адзенне (жаночыя кашулі, аздобленыя вышыўкай, андаракі, фартухі, камізэлька), матэрыялы пра рэвалюцыйны рух у краі, грамадзянскую і Вялікую Айчынную войны, развіццё народнай гаспадаркі і культуры ў пасляваенны час.

І. А. Шафір

Ровенска-Слабодскі гісторыка-мемарыяльны музей «Памяць»

Заснаваны ў снежні 1985 г. па ініцыятыве тагачаснага старшыні калгаса імя Дзяржынскага заслужанага работніка культуры Беларусі Віктара Антонавіча Пырха. Зборам матэрыялаў займаўся настаўнік гісторыі і грамадазнаўства Ровенска-Слабодскай СШ, дырэктар музея Мікалай Рыгоравіч Бур'як. Мастацкае афармленне выканана Сцяпанам Фёдаравічам Вішняком. Выканаўца фотаработ — Мікалай Міхайлавіч Рудэнка. Агульная плошча экспазіцыі 340 м^2. Аддзелы: гісторыя вёскі Ровенская Слабада і калгаса імя Дзяржынскага; ратны і працоўны подзвіг жыхароў Ровенска-Слабодскага сельсавета; злачынствы нямецка-фашысцкіх захопнікаў на Гомельшчыне і Беларусі; беларуская этнаграфія. У фондах звыш 7 тысяч экспанатаў (асноўнага — 3475, дапаможнага — 3619). Значнае месца ў экспазіцыі музея займаюць фотадакументы, пісьмы землякоў з франтоў Вялікай Айчыннай вайны, архіўныя дакументы па гісторыі в. Ровенская Слабада, Ровенска-Слабодскага сельсавета і калгаса імя Дзяржынскага. Фінансавую падтрымку музею аказваюць Рэчыцкі райвыканкам і калгас імя Дзяржынскага (старшыня Рыгор Іванавіч Авілкін).

Музей рэгулярна наладжвае экскурсіі для школьнікаў Гомеля, Рэчыцы, раёна. Сярод наведвальнікаў музея — дэлегацыі Германіі, Італіі і г. д.

Населеныя пункты, якія не існуюць

АДВЕРНІЦА (АТВЕРНІЦА), вёска. Уваходзіла ў Капанскі с/с. Перастала існаваць у канцы 1950-ых гадоў. Жыхары перасяліліся ў асноўным у в. Дунай (Баршчоўскі с/с).

АМЕЛЬКАЎШЧЫНА, хутар. Уваходзіў у Маладушскі с/с. У 1928 г. было 6 жыхароў. Перастаў існаваць у канцы 1930-ых гадоў.

АМЕРЫКА, пасёлак. Уваходзіў ва Унорыцкі с/с. У 1928 г. было 40 жыхароў.

АНІСАЎКА, пасёлак. Уваходзіў у Маладушскі с/с. У 1928 г. было 139 жыхароў.

АСАВОК, хутар. Уваходзіў у Васілевіцкі с/с. Перастаў існаваць у пасляваенны перыяд.

АСТРОЎСКІ, хутар. Уваходзіў у Перасвятоўскі с/с. У 1928 г. было 5 жыхароў. Перастаў існаваць у сярэдзіне 1930-ых гадоў.

БАРАВОЕ, хутар. Уваходзіў у Маладушскі с/с. У 1928 г. было 19 жыхароў.

БАРАДЗІШЧА, пасёлак. Уваходзіў у Чарнянскі с/с. У 1928 г. было 55 жыхароў. Перастаў існаваць у канцы 1930-ых гадоў.

БАРОК, пасёлак. Уваходзіў у Артукоўскі с/с. У 1928 г. было 418 жыхароў.

БАРЭЦ, пасёлак. Уваходзіў у Азершчынскі с/с. Ліквідаваны ў 1981 г.

БЕРАЖЫСТАЕ, пасёлак. Уваходзіў у Вышамірскі с/с. Ліквідаваны ў 1983 г.

БЛІШЧЫ, хутар. Уваходзіў у Андрэеўскі с/с. У 1928 г. было 62 жыхары.

БОРСУК, хутар. Уваходзіў у Свірыдавіцкі с/с. У 1928 г. было 8 жыхароў. Перастаў існаваць у сярэдзіне 1930-ых гадоў.

БУДЗІШЧА, хутар. Уваходзіў у Кабылеўскі с/с. У 1928 г. было 8 жыхароў.

БУДЗІШЧА, хутар. Уваходзіў у Маладушскі с/с. У 1928 г. было 40 жыхароў.

БУДЗІШЧЫ, хутар. Уваходзіў у Васілевіцкі с/с. У 1928 г. было 18 жыхароў.

БУДКІ, хутар. Уваходзіў у Крынкаўскі с/с. У 1928 г. было 17 жыхароў.

БУДНІК, хутар. Уваходзіў у Новабарсуцкі с/с. Перастаў існаваць у 1930-ых гадах.

БЯРОЗА, пасёлак. Уваходзіў у Артукоўскі с/с. Перастаў існаваць у 1939—1940 гг. Жыхары перасяліліся ў асноўным у в. Артукі.

ВАЛАСАЧ, хутар. Уваходзіў у Бабіцкі с/с. У 1928 г. было 13 жыхароў. Перастаў існаваць у канцы 1930-ых гадоў.

ВАСІЛЕЎШЧЫНА, хутар. Уваходзіў у Бабіцкі с/с. У 1928 г. было 27 жыхароў. Перастаў існаваць у канцы 1930-ых гадоў.

ВАСХОД, пасёлак. Уваходзіў у Дубраўскі с/с. У 1928 г. было 7 жыхароў. Перастаў існаваць у сярэдзіне 1930-ых гадоў.

ВЕТКА, пасёлак. Уваходзіў у Артукоўскі с/с. Перастаў існаваць у 1939—1940 гг. Жыхары перасяліліся ў асноўным у в. Артукі.

ВОСТРАЎ, хутар. Уваходзіў у Бязуеўскі с/с. У 1928 г. было 28 жыхароў.

ВОСТРАЎ, хутар. Уваходзіў у Крынкаўскі с/с. У 1928 г. было 18 жыхароў. Перастаў існаваць у 1930-ых гадах.

ВЫБЕДЗЬ, пасёлак. Уваходзіў у Бабіцкі с/с. У 1928 г. было 19 жыхароў. Перастаў існаваць у канцы 1930-ых гадоў.

ВЯЗВІНСКІ, хутар. Уваходзіў у Васілевіцкі с/с. У 1928 г. было 18 жыхароў. Перастаў існаваць у 1930-ых гадах.

ВЯЛІКОДНІШЧА, хутар. Уваходзіў у Андрэеўскі с/с. У 1928 г. было 19 жыхароў.

ВЯРБІЦКАГА, хутар. Уваходзіў у Свірыдавіцкі с/с. У 1928 г. было 8 жыхароў. Перастаў існаваць у 1930-ых гадах.

ВЯСЁЛЫ, пасёлак. Уваходзіў у Артукоўскі с/с. У 1928 г. было 99 жыхароў.

ВЯСНА, пасёлак. Уваходзіў у Свірыдавіцкі с/с. Зняты з уліку 6.4.1981 г. у сувязі з выбыццём насельніцтва.

ГАДЫНІН, хутар. Уваходзіў у Крынкаўскі с/с. У 1928 г. было 55 жыхароў. Перастаў існаваць у канцы 1930-ых гадоў.

ГАЙ, пасёлак. Уваходзіў у Свірыдавіцкі с/с. Перастаў існаваць у пасляваенны перыяд.

ГАЛЫ, хутар. Уваходзіў у Крынкаўскі с/с. У 1928 г. было 7 жыхароў. Перастаў існаваць у сярэдзіне 1930-ых гадоў.

ГАРАДЗЕЦК, хутар. Уваходзіў у Крынкаўскі с/с. У 1928 г. было 22 жыхары. Перастаў існаваць у 1930-ых гадах.

ГАРАДЗІШЧА, пасёлак. Уваходзіў у Баршчоўскі с/с. Перастаў існаваць у 1956 г.

ГАРАДЗЯНКА, хутар. Уваходзіў у Васілевіцкі с/с. У 1928 г. было 38 жыхароў.

ГАРАДОК, пасёлак. Уваходзіў у Азершчынскі с/с. Перастаў існаваць у 1962 г.

ГАРАДОК, пасёлак. Уваходзіў у Баршчоўскі с/с. Перастаў існаваць у 1956 г.

ГАРАДОК, пасёлак. Уваходзіў у Заспенскі с/с. У 1928 г. было 368 жыхароў.

ГАРАДОК, пасёлак. Уваходзіў у Холмецкі с/с. У 1928 г. было 119 жыхароў.

ГАРАХАВОЕ, хутар. Уваходзіў у Крынкаўскі с/с. У 1928 г. было 19 жыхароў. Перастаў існаваць у канцы 1930-ых гадоў.

ГАРДЫЯНКА, хутар. Уваходзіў у Васілевіцкі с/с. Перастаў існаваць у пасляваенны перыяд.

ГЛЕБУХАЎ, хутар. Уваходзіў у Крынкаўскі с/с. У 1928 г. было 6 жыхароў. Перастаў існаваць у 1930-ых гадах.

ГЛЫБОКА, хутар. Уваходзіў у Васілевіцкі с/с. У 1928 г. было 27 жыхароў.

ГРАБЯНЁЎ (ГРАБЯНЁВА), вёска. Уваходзіла ў Маладушскі с/с. Перастала існаваць у 1976 г.

ГРАДА, хутар. Уваходзіў у Васілевіцкі с/с. У 1928 г. было звыш 20 жыхароў. Перастаў існаваць у пасляваенны перыяд.

ГРУШАЎКА, пасёлак. Уваходзіў у Вышамірскі с/с. Перастаў існаваць у пасляваенны перыяд. Жыхары перасяліліся ў асноўным у в. Сямёнаўка.

ДАБРАВОЛЕЦ, пасёлак. Уваходзіў у Артукоўскі с/с. Перастаў існаваць у 1939—1940 гг. Жыхары перасяліліся ў асноўным у в. Артукі.

ДВАРЫЦКАЕ, хутар. Уваходзіў у Бабіцкі с/с. У 1928 г. было 6 жыхароў. Перастаў існаваць у сярэдзіне 1930-ых гадоў.

ДВАРЫЦЫ, хутар. Уваходзіў у Бабіцкі с/с. У 1928 г. было 5 жыхароў. Перастаў існаваць у сярэдзіне 1930-ых гадоў.

ДВАРЭЦКІ, хутар. Уваходзіў у Васілевіцкі с/с. У 1928 г. было 7 жыхароў. Перастаў існаваць у сярэдзіне 1930-ых гадоў.

ДВОРЫШЧА, пасёлак. Уваходзіў у Артукоўскі с/с. Перастаў існаваць у 1945—1946 гг. Жыхары перасяліліся ў асноўным у в. Краснаполле.

ДВОРЫШЧА, хутар. Уваходзіў у Крынкаўскі с/с. У 1928 г. было 8 жыхароў. Перастаў існаваць у сярэдзіне 1930-ых гадоў.

ДУБАВЕЦ, пасёлак. Уваходзіў у Артукоўскі с/с. Перастаў існаваць у 1939—1940 гг. Жыхары перасяліліся ў асноўным у в. Краснаполле.

ДУБАВОЕ, хутар. Уваходзіў у Бабіцкі с/с. У 1928 г. было 7 жыхароў. Перастаў існаваць у сярэдзіне 1930-ых гадоў.

ДУБІНА, пасёлак. Уваходзіў у Артукоўскі с/с. Перастаў існаваць у 1939—1940 гг. Жыхары перасяліліся ў асноўным у в. Артукі.

ДУБОЎСКІЯ, хутары. Уваходзілі ў Андрэеўскі с/с. У 1928 г. былі 163 жыхары.

ДУБРОВА, хутар. Уваходзіў у Васілевіцкі гарпассавет. Перастаў існаваць у пасляваенны перыяд.

ДУБРОВА, пасёлак. Уваходзіў у Вышамірскі с/с.

ДУБРОЎКІ, хутар. Уваходзіў у Кабылеўскі (Першамайскі) с/с. У 1928 г. было 20 жыхароў.

ЕЎНЯ, хутар. Уваходзіў у Васілевіцкі с/с. У 1928 г. было 47 жыхароў.

ЖНІЛІШЧА, хутар. Уваходзіў у Крынкаўскі с/с. У 1928 г. было 28 жыхароў. Перастаў існаваць у канцы 1930-ых гадоў.

ЗАВАРОТНЫ, хутар. Уваходзіў у Крынкаўскі с/с. У 1928 г. было 7 жыхароў. Перастаў існаваць у сярэдзіне 1930-ых гадоў.

ЗАВОДНАЕ, пасёлак. Уваходзіў у Свірыдавіцкі с/с.

ЗАВЯЛЕННЕ, хутар. Уваходзіў у Маладушскі с/с. У 1928 г. было звыш 20 жыхароў.

ЗАКРАШЫН, хутар. Уваходзіў у Васілевіцкі с/с. У 1928 г. было 7 жыхароў.

ЗАЛАЎКІ, пасёлак. Уваходзіў у Артукоўскі с/с. Перастаў існаваць у 1939—1940 гг. Жыхары перасяліліся ў асноўным у в. Артукі.

ЗАЛЕССКІ, хутар. Уваходзіў у Васілевіцкі с/с. У 1928 г. было 6 жыхароў. Перастаў існаваць у сярэдзіне 1930-ых гадоў.

ЗАПЕЧЧА, хутар. Уваходзіў у Васілевіцкі гарпассавет. Перастаў існаваць у пасляваенны перыяд.

ЗАРА, пасёлак. Уваходзіў у Холмецкі с/с. У 1928 г. былі 144 жыхары. Перастаў існаваць у 1939—1940 гг. Жыхары перасяліліся ў асноўным у в. Завужаль.

ЗАСКОР'Е, вёска. Уваходзіла ў Вышамірскі с/с. У 1928 г. было 107 жыхароў. Перастала існаваць у канцы 1930-ых гадоў. Жыхары перасяліліся ў асноўным у в. Духанаўка. Згодна іншых даных — в. Заскор'е была спалена нямецка-фашысцкімі захопнікамі ў 1943 г.

ЗОРКА, пасёлак. Уваходзіў у Свірыдавіцкі с/с. Перастаў існаваць у 1989 г.

ЗЯЛЁНЫ МАЙ (ДЗЮРДЗЕЎ), пасёлак. Уваходзіў у Артукоўскі с/с. Перастаў існаваць у 1939—1940 гг. Жыхары перасяліліся ў асноўным у в. Вятхінь.

ІВАНІШЧА, пасёлак. Уваходзіў у Артукоўскі с/с. Перастаў існаваць у 1939—1940 гг. Жыхары перасяліліся ў асноўным у в. Артукі.

ІГАР, пасёлак. Уваходзіў у Бязуеўскі с/с. У 1928 г. было 56 жыхароў.

ІСКРА, пасёлак. Уваходзіў у Артукоўскі с/с. Перастаў існаваць у 1939—1940 гг. Жыхары перасяліліся ў асноўным у в. Пракісель і Церабееўка.

КАДАНАЎ, хутар. Уваходзіў у Вышамірскі с/с. У 1928 г. было 37 жыхароў.

КАЛАНІН, хутар. Уваходзіў у Васілевіцкі с/с. У 1928 г. было 43 жыхары.

КАПАШЫН, хутар. Уваходзіў у Васілевіцкі гарпассавет. Перастаў існаваць у пасляваенны перыяд.

КАПЦЫ, пасёлак. Уваходзіў у Борхаўскі с/с. Ліквідаваны ў 1980 г. у сувязі з выбыццём насельніцтва.

КІШЫНЕЦ, хутар. Уваходзіў у Васілевіцкі с/с. У 1928 г. было 5 жыхароў. Перастаў існаваць у сярэдзіне 1930-ых гадоў.

КЛЮЧЭЕЎ, хутар. Уваходзіў у Васілевіцкі гарпассавет. Перастаў існаваць у пасляваенны перыяд.

КЛЯНОЦКІ, хутар. Уваходзіў у Крынкаўскі с/с. У 1928 г. было 9 жыхароў. Перастаў існаваць у сярэдзіне 1930-ых гадоў.

КОЗЗЕ, хутар. Уваходзіў у Вышамірскі с/с. У 1928 г. былі 3 жыхары. Перастаў існаваць у пачатку 1930-ых гадоў.

КОЛАВА РУКА, пасёлак. Уваходзіў у Маладушскі с/с. У 1928 г. было 95 жыхароў.

КОНЧЭСЬ, хутар. Уваходзіў у Васілевіцкі с/с. У 1928 г. было 30 жыхароў. Перастаў існаваць у канцы 1930-ых гадоў.

КОРЧ, хутар. Уваходзіў у Васілевіцкі с/с. У 1928 г. было 29 жыхароў.

КРАПІЎНЯ, хутар. Уваходзіў у Крынкаўскі с/с. У 1928 г. быў 41 жыхар. Перастаў існаваць у канцы 1930-ых гадоў.

КРАСНАГОР'Е, пасёлак. Уваходзіў у

Свірыдавіцкі с/с. Перастаў існаваць у сярэдзіне 1940-ых гадоў.

КРАСНАЕ ЗНАМЯ, пасёлак. Уваходзіў у Новабарсуцкі с/с. У 1928 г. былі 72 жыхары.

КРАСНЫ, хутар. Уваходзіў у Крынкаўскі с/с. У 1928 г. было 10 жыхароў. Перастаў існаваць у сярэдзіне 1930-ых гадоў.

КРАСНЫ БАРЭЦ, пасёлак. Уваходзіў у Свірыдавіцкі с/с. У 1928 г. было 77 жыхароў.

КРАСНЫЯ АРЛЫ, пасёлак. Уваходзіў у Караваціцкі с/с. У 1928 г. было 29 жыхароў.

КРАСНЫ БОР, пасёлак. Уваходзіў у Заспенскі с/с. Перастаў існаваць у 1962 г.

КРОТАВА ПАЛЯНА, хутар. Уваходзіў у Васілевіцкі гарпассавет. Перастаў існаваць у пасляваенны перыяд.

ЛАНДАРБЕТ, пасёлак. Уваходзіў у Салтаноўскі с/с. У 1928 г. было 35 жыхароў.

ЛАЎСКІ, хутар. Уваходзіў у Крынкаўскі с/с. У 1928 г. было 6 жыхароў. Перастаў існаваць у сярэдзіне 1930-ых гадоў.

ЛЕТАШ, хутар. Уваходзіў у Кабылеўскі (Першамайскі) с/с. У 1928 г. было 28 жыхароў.

ЛУЖАНКА, хутар. Уваходзіў у Васілевіцкі с/с. У 1928 г. было 5 жыхароў. Перастаў існаваць у сярэдзіне 1930-ых гадоў.

ЛЫСЕЦ, хутар. Уваходзіў у Васілевіцкі с/с. У 1928 г. у ім было 58 жыхароў.

ЛЯДЫ, хутар. Уваходзіў у Васілевіцкі с/с. У 1928 г. быў 161 жыхар.

ЛЯСНАЯ СТАРОЖКА, хутар. Уваходзіў у Маладушскі с/с. У 1928 г. было 6 жыхароў.

ЛЯСНАЯ СТРАЖА, хутар. Уваходзіў у Азершчынскі с/с. У 1928 г. у ім было 6 жыхароў.

ЛЯСНАЯ СТРАЖА, хутар. Уваходзіў у Бабіцкі с/с. У 1928 г. у ім было 7 жыхароў.

ЛЯСНАЯ СТРАЖА, хутар. Уваходзіў у Васілевіцкі с/с. У 1928 г. былі 4 жыхары.

ЛЯСНАЯ СТРАЖА, хутар. Уваходзіў у Васілевіцкі с/с. У 1928 г. было 12 жыхароў.

ЛЯСНАЯ СТРАЖА, хутар. Уваходзіў у Капанскі с/с. Перастаў існаваць у 1930-ых гадах.

ЛЯСНАЯ СТРАЖА, хутар. Уваходзіў у Крынкаўскі с/с. У 1928 г. было 11 жыхароў. Перастаў існаваць у 1930-ых гадах.

ЛЯСОК, пасёлак. Уваходзіў у Артукоўскі с/с. Перастаў існаваць у другой палове 1940-ых гадоў. Жыхары перасяліліся ў асноўным у в. Вятхінь.

МЯДЗВЕДКА, хутар. Уваходзіў у Васілевіцкі с/с. У 1928 г. было 6 жыхароў. Перастаў існаваць у 1930-ых гадах.

НАВІНКА, хутар. Уваходзіў у Перасвятоўскі с/с. У 1928 г. было 7 жыхароў. Перастаў існаваць у 1930-ых гадах.

НАВІНКІ, хутар. Уваходзіў у Кабалеўскі (Першамайскі) с/с. У 1928 г. быў 21 жыхар.

НЕХАРАНЬ, хутар. Уваходзіў у Васілевіцкі гарпассавет. У 1928 г. было 19 жыхароў. Перастаў існаваць у пасляваенны перыяд.

НЕХАРАНЬ, хутар. Уваходзіў у Бабіцкі с/с. У 1928 г. было 7 жыхароў. Перастаў існаваць у канцы 1930 — пачатку 1940-ых гадоў.

НОВА-АЛЯКСАНДРАЎКА, пасёлак. Уваходзіў у Заспенскі с/с. У 1928 г. было 14 жыхароў. Перастаў існаваць у 1930-ых гадах.

НОВЫ ІПАЛІТ (НОВАПАЛІТАЎ), пасёлак. Уваходзіў у Свірыдавіцкі с/с. У 1928 г. былі 64 жыхары. Перастаў існаваць у пасляваенны перыяд.

НОВЫ САД, пасёлак. Уваходзіў у Артукоўскі с/с. У 1928 г. было 65 жыхароў. Перастаў існаваць у 1939—1940 гг. Жыхары перасяліліся ў асноўным у в. Казанаўка (Свірыдавіцкі с/с).

НОВЫ СВЕТ, пасёлак. Уваходзіў у Дземяхоўскі с/с. Перастаў існаваць у 1987 г.

НОВЫЯ ЖАРЫ, пасёлак. Уваходзіў у Перасвятоўскі с/с. У 1928 г. былі 43 жыхары.

ПАБЯДЗІЦЕЛЬ, пасёлак. Уваходзіў у Капараўскі с/с. У 1928 г. было 11 жыхароў. Перастаў існаваць у 1930-ых гадах.

ПАГАРЭЛЕЦ, пасёлак. Уваходзіў у Азершчынскі с/с. У 1928 г. былі 92 жыхары. Перастаў існаваць у 1962 г.

ПАГАРЭЛЬЦЫ, пасёлак. Уваходзіў у Чарнянскі с/с. У 1928 г. былі 43 жыхары.

ПАДКАПАННЕ, пасёлак. Уваходзіў у Баршчоўскі с/с. Перастаў існаваць у 1930-ых гадах.

ПАДКОЗЗЕ, хутар. Уваходзіў у Бабіцкі с/с. У 1928 г. было 28 жыхароў. Перастаў існаваць у 1930-ых гадах.

ПАДНІЎКІ, хутар. Уваходзіў у Васілевіцкі с/с. У 1928 г. было 8 жыхароў. Перастаў існаваць у 1930-ых гадах.

ПАЛЯШЫНА, хутар. Уваходзіў у Ба-

біцкі с/с. У 1928 г. былі 4 жыхары. Перастаў існаваць у 1930-ых гадах.

ПАРНЯ ЖАЛЯЗКОМА, хутар. Уваходзіў у Бабіцкі с/с. У 1928 г. было 12 жыхароў. Перастаў існаваць у 1930-ых гадах.

ПАРХОМЕНКА, хутар. Уваходзіў у Свірыдавіцкі с/с. У 1928 г. было 11 жыхароў. Перастаў існаваць у 1930-ых гадах.

ПАСУЖ, хутар. Уваходзіў у Васілевіцкі с/с. У 1928 г. было 27 жыхароў. Перастаў існаваць у пасляваенны перыяд.

ПАЎКАЗАРМА, хутар. Уваходзіў у Крынкаўскі с/с. У 1928 г. было 13 жыхароў. Перастаў існаваць у 1930-ых гадах.

ПЕТРЫКАЎ, пасёлак. Уваходзіў у Свірыдавіцкі с/с. У 1928 г. было 35 жыхароў. Перастаў існаваць у пасляваенны перыяд.

ПЕРАДЗВІНСКІ, хутар. Уваходзіў у Васілевіцкі с/с. У 1928 г. было 18 жыхароў. Перастаў існаваць у 1930-ых гадах.

ПЕЧКІ, хутар. Уваходзіў у Васілевіцкі гарпассавет. Перастаў існаваць у пасляваенны перыяд.

ПРАХОД, хутар. Уваходзіў у Васілевіцкі с/с, а затым гарпассавет. У 1928 г. было 18 жыхароў. Перастаў існаваць у пасляваенны перыяд.

ПРЫСТАНЬ, хутар. Уваходзіў у Васілевіцкі с/с. У 1928 г. было 29 жыхароў.

РАГЧАЛАЎ, хутар. Уваходзіў у Васілевіцкі с/с, а затым гарпассавет. У 1928 г. было 57 жыхароў. Перастаў існаваць у пасляваенны перыяд.

РАПЕКА, хутар. Уваходзіў у Свірыдавіцкі с/с. У 1928 г. было 12 жыхароў. Перастаў існаваць у 1930-ых гадах.

РУБАНІКІ, хутар. Уваходзіў у Васілевіцкі с/с, а затым гарпассавет. У 1928 г. было 5 жыхароў. Перастаў існаваць у пасляваенны перыяд.

РЫМШАЎКА, пасёлак. Уваходзіў у Дземяхоўскі с/с. Перастаў самастойна існаваць у 1962 г. (быў далучаны да в. Салтанова).

САБІЧАЎ, хутар. Уваходзіў у Падалескі с/с. У 1928 г. былі 83 жыхары. Перастаў існаваць у 1930-ых гадах.

САД, пасёлак. Уваходзіў у Ровенска-Слабодскі с/с. У 1928 г. было 55 жыхароў. Перастаў існаваць у 1930-ых гадах.

СВАРОБНАЕ, хутар. Уваходзіў у Кабылеўскі (Першамайскі с/с). У 1928 г. было 30 жыхароў.

СЕЛІШЧА-1, хутар. Уваходзіў у Крынкаўскі с/с. У 1928 г. было 6 жыхароў. Перастаў існаваць у 1930-ых гадах.

СЕЛІШЧА-2, хутар. Уваходзіў у Крынкаўскі с/с. У 1928 г. было 6 жыхароў. Перастаў існаваць у 1930-ых гадах.

СКРЫВЯЛКА, хутар. Уваходзіў у Васілевіцкі гарпассавет. Перастаў існаваць у пасляваенны перыяд.

СЛАНОЎ, хутар. Уваходзіў у Крынкаўскі с/с. У 1928 г. быў 31 жыхар. Перастаў існаваць у 1930-ых гадах.

СМАЛАКУРНЫ ЗАВОД, хутар. Уваходзіў у Бабіцкі с/с. У 1928 г. былі 2 жыхары. Перастаў існаваць у 1930-ых гадах.

СТАРАЯ УНЕЧА, хутар. Уваходзіў у Бязуеўскі с/с. У 1928 г. было 13 жыхароў. Перастаў існаваць у 1930-ых гадах.

УБОРКІ, хутар. Уваходзіў у Левашоўскі с/с. У 1928 г. было 18 жыхароў. Перастаў існаваць у 1930-ых гадах.

УЛАСЮК, хутар. Уваходзіў у Васілевіцкі с/с. У 1928 г. было 6 жыхароў. Перастаў існаваць у 1930-ых гадах.

ХОЛМСКАГА, хутар. Уваходзіў у Капараўскі с/с. У 1928 г. было 6 жыхароў. Перастаў існаваць у 1930-ых гадах.

ХУТАРЫШЧА, хутар. Уваходзіў у Крынкаўскі с/с. У 1928 г. было 29 жыхароў. Перастаў існаваць у 1930-ых гадах.

ЦЯШОЎ, пасёлак. Уваходзіў у Свірыдавіцкі с/с. Перастаў існаваць у пасляваены перыяд.

ЧОРНАЕ, хутар. Уваходзіў у Бабіцкі с/с. У 1928 г. былі 32 жыхары. Перастаў існаваць у 1930-ых гадах.

ЧОРНАЯ ЗЯМЛЯ, пасёлак. Уваходзіў у Свірыдавіцкі і Заспенскі с/с. У 1928 г. было 69 жыхароў. Ліквідаваны ў 1977.

ШМАТЫ, хутар. Уваходзіў у Чарнянскі с/с. У 1928 г. былі 43 жыхары. Перастаў існаваць у 1930-ых гадах.

ШЭВАЛГА, хутар. Уваходзіў у Перасвятоўскі с/с. У 1928 г. было 18 жыхароў. Перастаў існаваць у 1930-ых гадах.

ЮЖНЫ, пасёлак. (ПАЎДНЁВЫ) КОЛАС. Уваходзіў у Артукоўскі с/с. Перастаў існаваць у 1969 г. Жыхары перасяліліся ў асноўным у в. Надзвін.

ЯЗВЫ, хутар. Уваходзіў у Крынкаўскі с/с. У 1928 г. быў 21 жыхар. Перастаў існаваць у 1930-ых гадах.

ЯПРОЎКА, хутар. Уваходзіў у Васілевіцкі с/с. У 1928 г. было 169 жыхароў.

ЯСНАЯ ПАЛЯНА, пасёлак. Уваходзіў у Капараўскі с/с. Перастаў існаваць у пасляваенны перыяд.

Населеныя пункты Рэчыцкага раёна

Горад РЭЧЫЦА
Горад ВАСІЛЕВІЧЫ
Гарпасёлак ЗАРЭЧЧА

АЗЕРШЧЫНСКІ СЕЛЬСАВЕТ: вёскі Азершчына, Унорыца; пасёлкі Борхаў, Рудня.

АРТУКОЎСКІ СЕЛЬСАВЕТ: вёскі Артукі, Вятхінь, Краснаполле, Надзвін, Пракісель, Церабееўка; пасёлкі Барбара, Вазнясенск, Кружок, Ляхавец, Рэлькі.

БАБІЦКІ СЕЛЬСАВЕТ: вёскі Бабічы, Галоўкі; хутар Бабічы.

БАРШЧОЎСКІ СЕЛЬСАВЕТ: вёскі Аляксандраўка, Абрамаўка, Баршчоўка, Борхаў, Востраў, Гранаўка, Дунай, Заселле, Капань, Свідаўка, Сітнякі, Сянная, Чыжаўка, Якімаўка; пасёлкі Кленавіца, Лясскі, Палессе, Уборкі, Чырвоная Слабада, станцыя Якімаўка; хутар Бабры.

БЕЛАБАЛОЦІНСКІ СЕЛЬСАВЕТ: вёскі Белае Балота, Гіроў, Глушэц, Пераход, Пескаполле, Рэпішча, Стоўпня-1, Стоўпня-2, Хацецкае, Чорнае, Чырвоны Кастрычнік.

ВАСІЛЕВІЦКІ ГАРСАВЕТ: вёскі Ведрыч, Глінная Слабада, Закрашынскі Мох, Зашчоб'е, Маканавічы, Рассвет.

ВЫШАМІРСКІ СЕЛЬСАВЕТ: вёскі Вышамір, Ганчароўка (Ганчароў Падзел), Дзятлаўка, Духанаўка, Кузьмінка, Лецяшын, Сямёнаўка.

ГЛЫБАЎСКІ СЕЛЬСАВЕТ: вёскі Берагавая Слабада, Валадарск, Гарноўка, Глыбаў, Горваль, Маскалі, Мілаград, Падалессе, Свідэра, Старына, Стасеўка; пасёлак Дабраволец, Першае Мая.

ДЗЕМЯХОЎСКІ СЕЛЬСАВЕТ: вёскі Будка Шыбенка, Дземяхі, Дзяражня, Коззе, Нова-Красная, Салтанова, Стара-Краснае; пасёлкі Антопаль, Днепрык, Прудзішча, Чырвоная Кветка.

ДУБРОЎСКІ СЕЛЬСАВЕТ: вёскі Бушаўка, Васількоў, Осаў, Дуброва, Елізаравічы, Заходы, Нова-Святое, Рудзец.

ЖМУРАЎСКІ СЕЛЬСАВЕТ: вёскі Броннае, Воўчая Гара, Дняпровец, Жмураўка, Іванаўка, Казазаеўка, Кірава, Красназем'е, Прыгараднае.

ЗАСПЕНСКІ СЕЛЬСАВЕТ: вёскі Адамаўка, Велін, Гарошкаў, Заспа, Левашы, Луначарск, Май, Сцяпанаўка, Чырвоны Мост; пасёлак Іванішча.

КАМСАМОЛЬСКІ СЕЛЬСАВЕТ: вёскі Балашаўка, Гагалі, Камсамольск, Крапіўня, Першамайск, Сведскае, Узнаж, Чарнейкі, Шоўкавічы; пасёлкі Аколіца, Акцябр, Баранаўка, Гарадок, Дабужа.

КАПАРАЎСКІ СЕЛЬСАВЕТ: вёскі Багданаўка, Будка, Капараўка, Лазараўка; пасёлак Прудзішча.

КАРАВАЦІЦКІ СЕЛЬСАВЕТ: вёскі Каравацічы, Перавалока, Першамайск, Цішкаўка, Чырвоная Дуброва.

ЛІСКАЎСКІ СЕЛЬСАВЕТ: вёскі Асавок, Крынкі, Ліскі; хутар Манькоў.

НОВАБАРСУЦКІ СЕЛЬСАВЕТ: вёскі Лясное, Маладуша, Новы Барсук, Стары Барсук, Сяргееўка; пасёлак Зара Свабоды.

ПЕРАСВЯТОЎСКІ СЕЛЬСАВЕТ: вёскі Асавец, Бугрымаўка, Гарывада, Корасцень, Маўчаны, Падмосце, Перасвятое, Рабуса; пасёлак Барэц.

РОВЕНСКА-СЛАБОДСКІ СЕЛЬСАВЕТ: Андрэеўка, Бязуеў, Бярозаўка, Грудское, Пасека, Раманаўка, Ровенская Слабада, Роўнае, Смагарын; пасёлкі Стражынскі, Храбры.

СВІРЫДАВІЦКІ СЕЛЬСАВЕТ: пасёлкі Арол, Гасцівель, Залессе, Казанаўка, Краснаселле, Свірыдавічы, Ямпаль, Яноўка; пасёлкі Бяроза, Васток, Вішнёўка, Волга, Востраў, Вясёлы, Гарадзішча, Калінін, Лабкі, Падроўнае, Сокал.

ХОЛМЕЦКІ СЕЛЬСАВЕТ: вёскі Дварэц, Завужаль, Калочын, Холмеч.

МАТЭРЫЯЛЬНАЯ І ДУХОЎНАЯ СПАДЧЫНА РЭЧЫЦКАЙ ЗЯМЛІ

Этнаграфія

Этнаграфія — гістарычная навука, якая даследуе побыт і культуру народаў, іхняе паходжанне (этнагенез), рассяленне, лінгвістычны арэал (вобласць пашырэння), культурна - гістарычныя сувязі і г. д. Асноўны метад — непасрэдныя назіранні. Шырока выкарыстоўваюцца пісьмовыя крыніцы, рэчавыя помнікі, сацыялагічныя даследаванні. Этнаграфія мае цесную сувязь з грамадзянскай гісторыяй, геаграфіяй, антрапалогіяй, мовазнаўствам, фальклярыстыкай, прыродазнаўчымі навукамі.

Этнаграфія Рэчыцкай зямлі — састаўная частка этнаграфіі Беларусі, якая вылучылася ў самастойную навуку ў сярэдзіне XIX ст. Вядома, назапашванне этнаграфічнага матэрыялу мае глыбокія карані — ад часу, калі нашу мясцовасць засялілі першыя людзі. Першыя ж пісьмовыя звесткі пра плямёны, якія жылі на тэрыторыі Беларусі, і, вядома ж, на Рэчыцкай зямлі, знаходзяцца ў летапісах і іншых гістарычных помніках перыяду Кіеўскай Русі.

Паняцце «Рэчыцкае Палессе» мела шырокі ўжытак як у мінулым стагоддзі, так і да нядаўняга мінулага (40-ыя гг.). Асабліва — у працах беларускіх і польскіх вучоных К. Машынскага і Ч. Пяткевіча.

Ужываючы гэты тэрмін, яны мелі на ўвазе не толькі тэрыторыю сучаснага Рэчыцкага раёна, але і Брагінскага, Лоеўскага, Нараўлянскага, Хойніцкага, часткі Калінкавіцкага і Светлагорскага раёнаў. Словам, усю тую мясцовасць, якая і складала Рэчыцкі павет.

На сёння, думаецца, замест тэрміна «Рэчыцкае Палессе» больш удалым з'яўляецца тэрмін «Рэчыцкая зямля». Справа ў тым, што навуковыя даследаванні, названыя вышэй, К. Машынскі і Ч. Пяткевіч праводзілі ў асноўным на мясцовасці, здавён населенай дрыгавічамі (назва паходзіць, па ўсёй верагоднасці, ад слова «дрыгва»). Але ж у Рэчыцкі раён уваходзіць і частка левабярэжжа Дняпра (два сельсаветы — Белабалоцінскі і Баршчоўскі), на якой пасялілася некалі ўсходнеславянская этнічная супольнасць пад назвай р а д з і м і ч ы. У іх жа, у параўнанні з дрыгавічамі, больш шырокае распаўсюджванне мела здабыча жалезнай руды. Па-першае, тэрыторыя радзімічаў была багатай на балотныя руды. Па-другое, яны, як відаць, мелі добрыя навыкі здабычы такой руды. Многія паселішчы радзімічаў маюць назвы, у аснове якіх слова р у д а ці спосаб здабычы яе. Так, напэўна, і з назвай вёскі Капань (Баршчоўскі сельсавет), якая на левым беразе Дняпра, усяго ў некалькіх кіламетрах ад Рэчыцы. Здавён жыхары вёскі знаходзілі ў час апрацоўкі глебы рэшткі балотнай руды, якая некалі пабыла ў агні і пазбаўлена жалеза.

Матэрыяльная культура. Як і паўсюдна, на характар і асаблівасці матэрыяльнай культуры насельнікаў нашай мясцовасці асноўны ўплыў рабілі фізіка-геаграфічныя і прыродна-кліматычныя ўмовы (зона мяшаных лясоў, умерана кантынентальны клімат). Яны патрабавалі цёплага жытла і адзення.

Асноўны занятак — земляробства. Аснова яго — паляводства. Галоўнымі сельскагаспадарчымі культурамі былі збожжавыя: жыта, авёс, ячмень. Прытым жыта давала большую палову ад збору збожжа. Высяваліся таксама пшаніца, грэчка, проса, лён і каноплі. Шырока практыкавалася трохполле. Інакш кажучы, ворная зямля дзялілася на тры палі: азімае, яравое, папар. Такая сістэма землекарыстання асаблі-ва распаўсюдзілася з XVI ст. Але сям-

там захоўваліся і больш прымітыўныя сістэмы апрацоўкі зямлі — лядная, абложная і 2-полле.

З XVIII ст. асноўныя сельскагаспадарчыя культуры нашай мясцовасці пацясняе бульба.

Падсобная галіна земляробства — агародніцтва і садоўніцтва. На жаль, да нядаўняга часу яны былі ў загане. Так, добрыя сады былі хіба што ў панскіх маёнтках. Як ні дзіўна, але каторыя з іх пладаносяць і да сёння (вв. Баршчоўка, Заспа). Вяскоўцы ж у асноўным спадзяваліся на дзікія лясныя яблыні, захоўвалі іхнія плады на гарышчах хат да глыбокай зімы.

Па згадках старажылаў вёскі Баршчоўка, яшчэ да пачатку 20-ых гадоў бягучага стагоддзя асноўную колькасць капусты, морквы, агуркоў, цыбулі, часнаку і фасолі мясцовыя жыхары куплялі на Чарнігаўшчыне ці ў тых украінцаў, што развозілі свой тавар па беларускіх вёсках. Мясцовыя сяляне лічылі менш стратным для сябе купіць агародніну, чым займацца ёю самім. Нярэдка тым жа ўкраінцам прадаваліся лён і каноплі.

Вялізнае значэнне мела жывёлагадоўля. Разводзілі кароў, коней, свіней, авечак, курэй. Меней — гусей і качак. Тыя ж коні і валы выкарыстоўваліся пры апрацоўцы зямлі. Участкі з лёгкай глебай аралі коньмі. На долю ж валоў прыходзіліся палі з цяжкай глебай, а таксама задзярнелай. Нярэдка валы выкарыстоўваліся парамі. Для іх мелася так званая палеская, ці літоўская, саха. На абложных землях дапаможнай прыладай ворыва быў разак. Для акучвання бульбы прымянялася звычайна драўляная сошка.

Збажыну жалі сярпамі. Было што і касілі, прыладкаваўшы на кассё спецыяльнае прыстасаванне, якое як бы «збірала» сцябліны і «клала» акуратна ў пракосы. Збожжавыя сушылі на полі ў бабках, расставіўшы ўкруг адзін да другога снапы і прыкрыўшы зверху растапыраным снапом.

Малацьба вялася цапамі на таках у гумнах. Перад абмалотам збажына падсушвалася ў ёўнях. Нярэдка такая справа, як абмалот, пакідалася на познюю восень ці нават на пачатак зімы.

Зерне ў асноўным малолася з дапамогай ветракоў ці вадзяных млыноў. Было, што і дома — у жорнах. Але такая работа вымагала нямала фізічнае сілы і часу, а галоўнае — была малапрадуктыўнай.

У другой палове XIX ст. набываюць пашырэнне плугі, малатарні, веялкі, сячкарні. Найперш яны з'явіліся ў маёнтках, а потым і ў дварах найбольш заможных вяскоўцаў.

Дапаможным заняткам нашых продкаў былі рыбалоўства, паляванне і бортніцтва. Асабліва шмат прылад выкарыстоўвалася для лоўлі рыбы. Згодна прынцыпу дзеяння яны падзяляліся на невады, сеткі, стаўныя і рухомыя пасткі, кручковыя снасці і ўдарныя прылады. Невады — падвалокі, мутнікі, брэдні. Сеткі — аднасценка, трыгубіца. Сеткавая снасць на драўляным каркасе — крыга. Стаўныя пасткі — буч, венцер, мярэжа, нерат, каробка (кош), скрыпка, паплаў, катцы. Рухомыя пасткі — таптуха, кломля, настаўка, волак, сак, хапун, нярэжка. Кручковыя снасці — вуды, перамёты, «стараженя». Снасці ўдарныя — восці, «дубіны», «чакухі». Нязначнае пашырэнне мелі і так званыя «гукавыя» снасці. Напрыклад, аўтару гэтага артыкула недзе ў пачатку 60-ых гадоў давялося быць сведкам лоўлі рыбы з дапамогай гуку. Рыбак сядзеў у чоўне і час ад часу блёхаў па вадзе прыладай накшталт лыжкі. «Лыжка» давала гук самкі сома, і самы падплывалі да рыбака.

Састаўная частка паўнанатуральнай сялянскай гаспадаркі — дамашнія промыслы і рамёствы. Нашы продкі ткалі на кроснах ільняныя і, радзей, шарсцяныя тканіны. Шырокае распаўсюджанне набылі шыццё адзення і абутку, выраб мэблі і посуду, прыладаў працы і г. д. Сталярства, цяслярства, бондарства, кавальства і ганчарства былі падуладнымі далёка не кожнаму, а як бы

перадаваліся з пакалення ў пакаленне. Нярэдка майстар меў свой «почырк». Зрубленая ім будыніна ці складзеная печ мела своеасаблівыя адмеціны. Тую ж печ іншы майстра мог разабраць, каб паглядзець, як яна рабілася, але, скарыстаўшы чужы «сакрэт», рэдка мог дасягнуць таго, што ўдавалася чалавеку, у каторага жадаў падвучыцца. Разам з тым жаданне падвучыцца цішком лічылася за грэх.

Было, што скупому гаспадару майстар закладваў у зруб ці печ «сакрэт», які прымушаў сцяну скрыпець ці пастарэчы стагнаць, а печ пры моцным ветры на двары выць па-воўчы.

На Рэчыцкай зямлі, як і паўсюдна на Беларусі, паселішчы ўяўлялі ў асноўным вёскі і хутары. Характэрная вулічная планіроўка — лінейная, а дзе мясцовасць узгоркавая — скучаная. Вуліцы ў асноўным — двухрадныя. Асноўная будыніна сялянскай сядзібы — хата. Гаспадарчыя пабудовы — хлеў, клець, склеп, ёўня, гумно, стобка (выстобка).

Хаты зрубныя, пастаўленыя на дубовыя штандары ці камяні. Падлога найчасцей драўляная ці толькі зрэдку дзе земляная або з гліны. Страха звычайна саламяная ці з чароту, двухсхільная. У хатах абавязкова закладвалася столь. Зрэдку хата ўпрыгожвалася разьбяной ліштвой, шаляваннем франтона. У сярэдзіне хаты — стол, лавы, услон, палаці (палок), куфар. Печ — у куце пры ўваходзе ў хату з сенцаў.

Каторыя буйныя населеныя пункты называліся мястэчкамі. Імі, як правіла, былі паселішчы, што мелі зручнае месцапалажэнне — ля ракі, на бойкім шляху, як бы ў цэнтры пэўнай колькасці вёсак. У Рэчыцкім павеце буйнейшымі мястэчкамі з'яўляліся Брагін, Камарын, Лоеў, Нароўля, Хойнікі. Усе яны, апроч Камарына, з'яўляюцца зараз цэнтрамі раёнаў. У межах жа сучаснага Рэчыцкага раёна статус мястэчак мелі Васілевічы, Горваль і Холмеч. Менавіта ў мястэчках праводзіліся шматлюдныя і багатыя кірмашы. У Холмеч, напрыклад, для продажу сплаўляліся па Дняпры нават будыніны. Пры гэтым часткі зруба рупіліся прыгнаць на кірмаш як мага хутчэй, каб дрэва, што пабыло ў вадзе, не «пакруцілася».

Мястэчка мела некалькі вуліц. А там, дзе яны як бы сыходзіліся, і адбываліся найчасцей кірмашы.

Характэрная асаблівасць мястэчак — значная колькасць яўрэйскага насельніцтва. Разам з тым у мястэчку жылі і найбольш славутыя майстры. Па-першае, ім не было патрэбы цягнуцца ў далёкую дарогу са сваім таварам. Па-другое, большая колькасць людзей магла зрабіць ім заказ і г. д.

Традыцыйнае адзенне нашых продкаў мела агульныя ўсходнеславянскія элементы. Асноўны матэрыял — палатно. З яго шылі для мужчын кашулі, нагавіцы, камізэлькі, паясы. Для жанчын — кашулі, спадніцы, безрукаўкі, фартухі. Мужчынскія кашулі і паясы, а таксама жаночае адзенне нярэдка вышываліся ці ўпрыгожваліся стужкамі, зборкамі і г. д. Адзенне ў асноўным было белым, у сваім натуральным выглядзе. Але часам яно і фарбавалася — дубовай карой, карой з каліны ці вольхі.

У халодны час надзяваліся суконныя світы і кажухі з аўчыны.

Найбольш пашыраны сялянскі абутак — лапці (пасталы). Больш заможныя мелі чаравікі ці боты.

Узімку многія абуваліся ў валёнкі. Прытым валёнкі, выкарабленыя, скажам, у Камарыне, чалавек са спрактыкаваным вокам лёгка адрозніваў ад тых валёнкаў, якія рупіліся прадаць горвальскія майстры.

Разнастайнасць назіралася ў галаўных уборах. Мужчыны насілі саламяныя і суконныя брылі, валеныя магеркі, палатняныя ці суконныя картузы, зімой — футравыя аблавухі. Галаўныя ўборы жанчын — наміткі, каптуры, хусткі; дзяўчат — хусткі і скіндачкі з абручыкамі.

Вядома, адзенне местачковай і рэ-

чыцкай «арыстакратыі» рознілася ад таго, што насіў просты люд. На выраб яго ішло не палатно, а найчасцей аксаміт, шоўк, парча. Заможныя ўпрыгожвалі сваю апранатку залатой і сярэбранай вышыўкай, футрам, каштоўнымі камянямі. З канца ж XVIII ст. гарнітур арыстакратаў паступова пачаў набліжацца да касцюма гараджаніна.

Характар земляробства (у асноўным збожжавае) абумовіў і характар ежы. На стале вяскоўцаў меліся хлеб, блінцы, аладкі, праснакі. У такія дні яны былі ў асноўным з жытняе ці ячменнае мукі, у святочныя — з грэчкі (блінцы, аладкі). Шырокі ўжытак мелі заціркa, поліўкі, саладуха, жур, кулага, узвар. Шмат страў рыхтаваліся з бульбы і агародніны. Дранікі, бабку, тоўчанку і іншыя стравы з бульбы на святы дапаўнялі верашчака, каўбасы, халоднае, рыба смажаная і рыбная юшка.

Традыцыйныя напіткі — сыта, медавуха, бярозавік, кляновік, ягадныя квасы.

Запас харчовых прадуктаў захоўваўся ў асноўным у ганчарных і бандарных вырабах, у посудзе, што быў выразаны ці выдзеўбаны з дрэва. Нашы продкі ўмелі круглы год захоўваць не толькі агародніну, але і сала, мяса, каўбасу, яйкі, сыр. Апошні, напрыклад, заліваліся маслам ці топленым салам. Лічылася, што на доўгае захоўванне прадукты варта закладваць толькі ў спрыяльныя для гэтага дні, пры пэўным стане месяца (месячыка), у пэўны час сутак. Каб прадукты захоўваліся, чыталіся малітвы, замовы.

Духоўная культура. Асаблівае месца займалі ў ёй каляндарныя і сямейныя абрады. Шмат у іх было ад язычніцтва. Як лічыцца, менавіта беларусы найбольш шырока скарыстоўвалі і паўней захавалі элементы язычніцтва, чым іншыя ўсходнія славяне — рускія і ўкраінцы.

Гадавы цыкл каляндарных абрадаў пачынаўся калядамі з абавязковай і традыцыйнай абрадавай вячэрай (куццёй). Найчасцей куццю нёс на покуць гаспадар. Але нярэдка гэта дазвалялася рабіць хвораму, якому зычылі пазбаўлення ад хваробы. Калі ж куццю несла дзіця, то яму раілі сакатаць (каб куры неслі шмат яечак), бэкаць (каб добра пладзіліся авечкі) і г. д. Вялікім няшчасцем лічылася тое, што куццю па нейкай прычыне да покуці не данеслі. Скажам, разбілі. У гэтым разе чарапкі ад посуду, у якім была куцця, павінны былі захоўвацца ажно да паскі (Вялікадня).

Калядаванне і шчадраванне — старажытныя і паэтычныя абрады. Тое ж самае можна сказаць і пра гуканне вясны, Юр'я, Вялікдзень, Радаўніцу, Купалле, Дзяды. Тая ж Радаўніца мае свой заўсёдна адметны дзень — аўторак на другім тыдні ад Вялікадня. У гэтае свята людзі ішлі на могілкі, каб пасядзець ля магіл сваіх родных і блізкіх. Лічылася, што памерлыя радыя іхняму прыходу і будуць спрыяць да наступнай Радаўніцы ў гаспадарчых справах. На магілы ставіўся кілішак з пітвом, крышылася паска, закопвалася свянцонае яйка. Гэта, меркавалася, спажывуць памерлыя. Але ў каторых вёсках абавязковым лічылася наведванне могілак не на Радаўніцу, а перад Вялікаднём.

Пераважная большасць нашых продкаў — хрысціяне. Разам з тым яны верылі і ў язычніцкіх багоў і божышчаў, галоўным з якіх лічылі Перуна. Верылі ў духаў злых і добрых. Духамі прыроды лічыліся лясун, вадзянік, палявік, жыцень, русалка; хатнімі — дамавік, хлеўнік, ёўнік; злымі — чорт, злыдні, мара, цётухна. Меркавалася, што і добрыя духі могуць нарабіць нямала шкоды, калі іх не задобрываць. Напрыклад, у ёўні трэба было хоць колькі, ды пакідаць збожжа, каб ёўнік меў нешта з'есці.

Найбольш багаты сямейны абрад — вяселле. Ён уключаў у сябе сватанне, агледзіны, заручыны, суборную суботу, выпечку караваю, само вяселле з шэрагам абавязковых рытуалаў, пярэзвы.

Нямала магічных дзеянняў дапасоў-

валіся радзін. Тое ж самае і ў дачыненні да абраду пахавальнага. Па-першае, памёршага трэба было з пэўнымі рытуальна-магічнымі дзеяннямі выправіць «дамоў». Па-другое, належала адзначыць памінальныя дні — траціны, шасціны, дзевяціны, сарачыны, паўгодкі і ўгодкі.

У багацце духоўнай культуры Рэчыцкай зямлі ўваходзяць і мноства фальклорных жанраў: казкі, паданні, замовы, прыказкі, прымаўкі, выслоўі і г. д. Сёе-тое з запісанага ў свой час у Рэчыцкім павеце і раёне — у гэтай кніжцы.

* * *

Вядома, няма магчымасці ў рамках аднаго, прытым абмежаванага, артыкула даць поўны малюнак этнаграфіі Рэчыцкай зямлі. Таму не лішне нагадаць, што цікаўны чытач шмат карыснага, звязанага з матэрыяльнай і духоўнай культурай нашых продкаў, можа здабыць для сябе, калі разгорне работы такіх знаўцаў нашага краю, як згаданыя на пачатку артыкула беларускія і польскія вучоныя К. Машынскі і Ч. Пяткевіч. Сапраўднай гордасцю беларускай навукі з'яўляецца і наш зямляк, рэчычанін Мітрафан Віктаравіч Доўнар-Запольскі, які ўвабраў у сябе рэдкі талент гісторыка, этнографа, фалькларыста.

Радуе, што ўсё тое, каторае складае духоўнасць народа, у Рэчыцы і раёне не адышло ў нябыт. Яно жыве ў народных вераваннях і святах, у нашых абрадах. А калі захаваем мінулае, то будзем мець і будучыню. Насуперак матэрыяльным цяжкасцям, таму радыеактыўнаму чарнобыльскаму попелу, што добра-ткі пратрусіўся і над нашым краем.

П. Рабянок

З навукова-творчай спадчыны М. В. Доўнар-Запольскага

Нататкі па беларускай этнаграфіі

Веснавыя песні пачынаюць спяваць недзе ў сярэдзіне сакавіка і канчаюць на Тройцу, так званую Сёмуху. Спяваюць толькі жанчыны ў час працы...

Велікодныя песні. Хадзіць з велікоднымі песнямі прынята цяпер не ўсюды, звычаі мінулых часоў адыходзяць. У Мінскім павеце такое яшчэ практыкуецца, г. зн. ходзяць па-валачобнаму, ад чаго і назва «валачобнікі». У Слуцкім павеце іх звычайна называюць кукольнікамі, але абедзьве гэтыя назвы пашыраны і ў іншых кутках губерні. Валачобнікі спачатку спяваюць духоўныя песні, звычайна польскія канты, потым спяваюць песні гаспадару, гаспадыні, дзеткам. Па словах сялян, папярэднія пакаленні вельмі шанавалі валачобнікаў, сям'я гадзінамі слухала іх песні і плаціла вялікія грошы, а цяпер калі дзе і спяваюць, дык толькі пад вокнамі, плацяць мала. Валачобнікамі бываюць мужчыны і жанчыны. Усё або частку свайго заробку яны аддавалі на царкву. Па ўспамінах, валачобнікамі раней маглі быць не ўсе, а толькі тыя ў прыходзе, хто найбольш клапаціўся аб узбагачэнні царквы. Занятак лічыўся ганаровым. Мяркуючы па ўсім, валачобнікі складалі вузкае кола, таварыства, брацтва; іх песні, самыя, відаць, цікавыя, — сакрэт для этнографаў. Старыя расказваюць пра гэтыя брацтвы з неахвотай, маладыя нічога не ведаюць. Адны хваляць іх за падтрымку цэркваў, другія гавораць, што грошы ішлі на гарэлку. Гэта пытанне вельмі цікавае і загадкавае.

Св. Юрый. ...На Юр'я мужчыны з жанчынамі, хлопцы з дзяўчатамі ідуць на засеянае азімым хлебам поле з гарэлкаю і закускаю. На выбраным месцы закопваюць прынесеныя велікодныя косці і тут жа з песнямі пачынаюць піць гарэлку і закусваць. Гэта свята называецца Расою. Пасля выпіўкі забіраюць рэшткі, ідуць да карчмы і працягваюць гуляць да позняй ночы. Хлопцы і дзяўчаты танцуюць.

Ёсць павер'е, што, хто на Юр'я выйдзе рана ў поле, той убачыць святога на белым кані, які едзе па полі. Калі ж хто на Юр'я выганіць рана жывёлу ў поле і паспее папасвіць да ўзыходу сонца на маладым жыце, той усё лета не будзе скардзіцца, што не хапае малака.

Вясною ў маі або ў пачатку чэрвеня — час дакладна не адзначаецца — пад вечар, «як толькі пачне сутыняцца», збіраюцца жанчыны і дзяўчаты ў адну якую-небудзь хату. Збіраюцца толькі тыя жанчыны, якія «не дараслі гадоў ці перараслі», г. зн. падлеткі-дзяўчаты і сталыя жанчыны. Кожная з іх нясе з сабою прасніцу, верацяно і касмык кудзелі. Сабраўшыся ў хату, яны адразу ўключаюцца ў працу, папярэдне перахрысціўшыся. Адны з іх, пераважна дзяўчаты, спяшаюцца прасці, другія стараюцца хутчэй снаваць. Аснову кладуць на своеасаблівыя драўляныя грабяні і, калі ўсё падрыхтавана, уносяць неразабраныя кросны. Усе спяшаюцца як найхутчэй іх наладзіць і ткаць. У гэты час спяваюць прызначаныя для гэтага моманту песні. ...Пачынаецца самая спешная праца. Усе стараюцца, каб да світанку выткаць палатно, па даўжыні роўнае шырыні вуліцы. Як толькі палатно выткана, усе разбягаюцца па хатах, каб паведаміць сваім родным (блізкім) і суседзям. Справа ў тым, што ведаюць аб гэтым палатне толькі ўдзельнікі і яшчэ, магчыма, некалькі чалавек; для большасці ж усё гэта невядома. Ад таямнічасці нібы залежала дзейнасць гэтага сродку.

Жанчыны і мужчыны, хто як паспеў, схопліваюцца і бягуць на вуліцу, гонячы перад сабою жывёлу. Некалькі старых жанчын у гэты час выносяць палатно на канец вёскі і рассцілаюць яго ўпоперак вуліцы. Уся жывёла вёскі павінна прайсці праз гэтае палатно. Жанчыны, якія разаслалі яго, увесь час назіраюць, каб ніводная жанчына не пераступіла праз яго, таму што гэта строга забаронена. Звычайна чакаюць, каб абавязкова ўся жывёла вёскі прайшла гэты пераход, па вераваннях сялян, вельмі карысны для здароўя жывёлы, і грэх было б перашкодзіць каму ці не паведаміць аб перагоне. Пераганяюць толькі рагатую жывёлу. Усю яе затым зганяюць у гурт, жанчыны акружаюць яе; прыносяць палатно і недапрадзеныя рэшткі кудзелі і ўсё гэта спальваюць. Увесь абрад трэба каб быў выкананы абавязкова да ўзыходу сонца.

Купала. Дзень гэты лічыцца свяшчэнным, поўным таямнічасці. Вера ў цвіценне папараці і сустрэчу са скарбам вельмі моцная. Скарб трапляецца ў выглядзе якога-небудзь страшыдлы; трэба толькі не спалохацца і змагчы ўзяць яго. Ведзьмы і ўсялякія «нячыстыя духі» робяць свае справы ў гэту ноч. Ведзьмы на гэты дзень усяляюцца ў жаб, і таму ўсе стараюцца як найбольш забіваць гэтых істот у гэты дзень. Асаблівую шкоду наносяць ведзьмы малаку. Каб прадухіліць яго крадзёж або псаванне, утыкаюць у дзверы дамоў і вароты хлявоў крапіву, зялёныя бярозавыя галінкі і спецыяльную траву пад назвай «купала». Святкаванне Купалы каля агню вечарам адыходзіць, але гадоў дзесяць — пятнаццаць яно было паўсюдным, не выключаючы і гарадоў. Хлопцы і дзяўчаты запасаюцца гарэлкай і закускай і выходзяць на перакрыжаванне дарог. Тут раскладаюць вялікі агонь з асінавых дроў (асіна — дрэва нешчаслівае, на ім павесіўся Юда-здраднік). У кацялку ставяць на агонь варыцца цадзілку, праз якую працэджваюць малако. Уся кампанія садзіцца навокал вартаваць ведзьму, таму што яна абавязкова захоча ўкрасці цадзілку. Ведзьма прыходзіць або ў сваім выглядзе, або ў выглядзе жывёлы — сабакі, кошкі. Ведзьме, якая прыйшла красці цадзілку, адсякаюць пальцы на руках. Вядома некалькі выпадкаў знявечання ні ў чым не павінных жанчын. Вартаванне заканчваецца выпіўкай, закускай, скаканнем праз агонь...

На Купалу сонца «купаецца», а на Івана «сушыцца». Гэта бачыць могуць толькі шчаслівыя людзі перад узыходам сонца.

Зажынкі і дажынкі пачынаюцца, паводле народных уяўленняў, у шчаслівыя дні: панядзелак, аўторак, чацвер і суботу. Зажынаючы жыта, сялянка першую жменю зжатых каласоў кладзе ўбок, асобна, і вечарам прыносіць дамоў. У ранейшыя часы разам з гэтым жытам прыносіўся яшчэ і вянок з каласоў і палявых кветак; цяпер гэты звычай знік. Гаспадар дома, памаліўшыся перад абразамі з запаленаю свечкаю, пасля вячэры ўрачыста кладзе прынесены пучок жыта за ікону. Шостага або пятнацатага жніўня яго асвячаюць у царкве. Асвячонае жыта селянін потым змешвае з насенным зернем для будучага ўраджаю.

Дажынкі ў апошні час адыходзяць. Асобныя сяляне рэдка гуляюць дажынкі. Толькі гуртавыя, талочныя дажынкі спраўляюцца: плятуць з жыта і кветак вянок, нясуць з песнямі дамоў, адбываецца частаванне...

Зажынкі і дажынкі спраўляюцца толькі пры жніве жыта.

Гульня «Яшчар». ...На лаўцы, пастаўленай пасярод хаты, садзіцца хлопец — Яшчар. Вакол яго становяцца дзяўчаты, узяўшыся

за рукі. Яны пачынаюць кружыцца і прыпяваюць:

Сядзі, сядзі, — гэй, наш, наш!
На залатым крэслі, — гэй, наш, наш!
Вазьмі сабе панну, — гэй, наш, наш!
Каторую любіш, — гэй, наш, наш!

Затым сам Яшчар (яго падтрымлівае ўвесь хор) адказвае:

Ой, люблю Каську, — гэй, наш, наш!
Што ў русай касіцы, — гэй, наш, наш!
У залатой прасціцы, — гэй, наш, наш!
У шаўковым паясочку, — гэй, наш, наш!
У руцвяным вяночку, — гэй, наш, наш!

Названая дзяўчына падыходзіць да хлопца і аддае яму што-небудзь са сваіх рэчаў. Хлопец саступае месца наступнаму, той ізноў робіць выбар і г. д., пакуль усе не выберуць сабе пару.

Пасля заканчэння выбару хлопец, які быў першым Яшчарам, садзіцца каля сцяны. Дзяўчаты становяцца ў рад каля супрацьлеглай сцяны і, узяўшыся за рукі, ідуць да Яшчара з песняй:

Ой, Яшчару, паночку,
Прашу аддаць вяночку
Краснай Марысьцы,
Што ў русай касіцы,
У залаценькай прасніцы,
У шаўковым паясочку,
Да ў руцвяным вяночку.
Да яна ночаньку не спала,
Да вяночак завівала,
Па край моры хадзіла,
Да красачкі збірала,
Да ў садочку саджала,
Прыгаршчмі палівала:
— Расціце, красачкі, тонкія высокі,
На лісцейка шырокі,
На карэння глыбокі.

Яшчар пасля заканчэння песні аддае тую рэч, што браў, яе ўладальніцы і саступае месца наступнаму і г. д., пакуль хлопцы не вернуць усе ўзятыя рэчы.

У Мазырскім і Рэчыцкім паветах гэта гульня амаль нічым не адрозніваецца.

Танец «Падушачка». Дзяўчаты становяцца ў круг, адна ўваходзіць у яго і спявае:

Падушачка, падушачка, мая пухавая!
Малодачка, малодачка, мая маладая!
Каго люблю, каго люблю, таго й пацалую,
Падушачку пухавую таму й падарую!
Быў-жыў, да няма, да паехаў да лігіна,
Бедна мая галованька — адна спаці легла!
Быў-жыў, да няма, да паехаў на рэчку,
Каб ведала, што ўтапіўся, паставіла б свечку.
Ой, жаль жа мне, што не вернецца,
Падушачка пухавая перавернецца!

Астатнія падцягваюць (падпяваюць) і плаўна танцуюць кругавую, то раскалыхваючыся верхняю часткаю тулава, то прытупваючы на месцы. Пасля заканчэння песні дзяўчына, якая спявала, бярэ адну з дзяўчат, астатнія разбіраюцца таксама парамі і пачынаюць танцаваць «Круцёлку». Потым дзяўчына, што танцавала з запявалаю, уваходзіць у кола — і зноў паўтараецца тая ж гульня.

Гульня вядома па ўсёй Беларусі. Народная музыка захоўвае спецыяльныя матывы для гэтай гульні, якія таксама называюцца «Падушачкаю». Рухі танцуючых спачатку мерныя і плаўныя, але, пераходзячы на «Круцёлку», танец становіцца бурным. Наогул увесь танец у пэўным сэнсе мае характар оргіястычны і, відаць, блізкі да гульні «Падушачка» на Дану.

«Калодачка». Пасярод хаты ставяць калодку або засланку (дошку, якою засланяюць печ). На яе садзіцца дзяўчына, астатнія стаяць вакол яе і спяваюць:

На гары мак, мак,
А ў падолі так, так!
Бедная мая галовачка,
Залатая макавачка!
Ці паспеў мак?

Дзяўчына, што сядзіць на дошцы-калодачцы, калі праспяваюць песню першы раз, гаворыць: «пасеяла!», другі раз праспяваюць — гаворыць: «узышоў!», трэці раз — «цвіце!», чацвёрты раз — «паспеў!». Як скажа: «паспеў!» — усе кідаюцца да яе і пачынаюць шчыпаць.

Вячоркі, гульні, погляды на цнатлівасць дзяўчат. Умовы сялянскага жыцця не вельмі перашкаджаюць знаёмству і сустрэчам хлопцаў і дзяўчат. Перш за ўсё яны сустракаюцца на вясковых святах, пры выкананні купальскіх, троіцкіх і іншых абрадаў, у час летніх карагодаў, гульняў; зімою — на вячорках.

У вялікія святы, калі збіраецца ўся моладзь з навакольля або ўсёй вёскі, арганізоўваюць танцы, карагоды з песнямі. Карагодных летніх песень вельмі шмат, і змест іх разнастайны.

Зімовыя зборы моладзі некалькі адрозніваюцца. Яны перш за ўсё падзяляюцца на ігрышчы і вячоркі; апошнія адпавядаюць велікарускім «посиделкам» і маларускім «вечарніцам».

Ігрышчы — гэта вялікія зборы мола-

дзі, якія бываюць звычайна ў вялікія святы, на Каляды, Масленіцу і інш. На ігрышчы запрашаюць музыку са скрыпкай або гармонікам, а часам і яшчэ аднаго з бубнам. Грошы за музыку, як і на ўсе іншыя расходы, даюць (збіраюць) хлопцы. Месцам для збору служыць хата якога-небудзь гаспадара або (у апошні час найчасцей) карчма. У вёсках, куды яшчэ не пранікла «цывілізацыя», танцуюць «Лявоніху», «Бычка», «Падушачку» і інш., а ў прыгарадных сёлах сустрэнеце і «Каедрэля», і «Вальца». Хлопцы частуюць паміж танцамі дзяўчат мядком, цукеркамі, а па закуцці (у кутках) і шчыпкамі. Сюды ж збіраюцца і старэйшыя: паглядзець, пабалакаць. У вугле дзеці і падлеткі пераймаюць дарослых: танцуюць, частуюць адзін аднаго і інш.

Зусім іншы характар маюць вячоркі. У пачатку зімы, дакладней восенню, дзяўчаты дамаўляюцца з якім-небудзь гаспадаром аб дазволе ім збірацца ў яго. Выбіраюць хату чым большую, а гаспадара як найпамяркоўнейшага, каб не перашкаджаў моладзі. Платы за хату ні гаспадар, ні гаспадыня не бяруць, але за гэта пры ўсякім выпадку моладзь частуе іх. Часам, калі не знаходзяць пастаяннай хаты, пераходзяць кожны вечар ад гаспадара да гаспадара.

Вёсачкі ў Беларусі невялікія, і таму для гульні заўсёды хапае адной хаты. Калі цесна або не паладзяць, падзяляюцца на «куткі» і атрымліваецца некалькі як бы клубаў.

Вечар пачынаецца вельмі паважна. Дзяўчаты прыходзяць з кужалем і прадуць, паціху спяваючы. Часам бабуля расказвае ім казкі. Але вось гуртам увальваюцца хлопцы. Пачынаюцца жарты, размовы і да т. п. Хлопцы падсаджваюцца да дзяўчат, не абыходзіцца без абдымкаў, пацалункаў, шчыпкоў. Наогул вядомая вольнасць у адносінах на вячорках не толькі дазваляецца, але нават патрабуецца звычаем, і дзяўчыну могуць выключыць з вячорак, калі праз меру сур'ёзна супраціўляецца звычайным жартам. Зрэшты, не трэба думаць, што жарты гэтыя і вольнасць заходзяць вельмі далёка або становяцца не зусім прыстойнымі. Адзін з мясцовых назіральнікаў — Ермаковіч — паведаміў з Мінскага павета факты, якія, зрэшты, нам даводзілася назіраць і ў Рэчыцкім, і ў Мазырскім паветах. На вячорках не існуе розніцы паміж багатым і бедным хлопцам, прыгожым і брыдкім. Усе аднолькава роўныя. Самы бедны і самы непрыгожы можа падсесці каля прыгожай і багатай дзяўчыны, жартаваць з ёю незалежна ад таго, падабаецца ён ці не. На вячорках падсаджваюцца да дзяўчат і жартуюць з імі не толькі хлопцы, з якімі яны «кахаюцца», але хто каму трапляецца. Дзяўчына не павінна зневажаць хлопца аплявухай, грубым словам і інш., яна не можа таксама забараніць хлопцу сесці каля яе.

Кепскіх вынікаў на вячорках не бывае. Сяляне глядзяць на наведванне іх дзецьмі вячорак як на абрад, устаноўлены дзядамі і таму неабходны. Седзячы вечарам у сялянскай хаце, можна заўважыць, як адразу пасля вячэры і нават да вячэры маці дасць дачцэ ў рукі кудзелю, кавалак хлеба і сала і адправіць на вячоркі. Хаджэнне дзяўчыны на вячоркі лічыцца адным са звычаёвых патрабаванняў, такім строгім, што парушыць яго асмельваюцца толькі ў прыгарадных вёсках. Маці будзе моцна засмучана, калі яе дачка не захоча наведваць вячорак.

Нашы вячоркі, як вялікарускія «посиделки», бяседы, маларускія «вечарніцы», у сваім абрадавым значэнні ёсць водгаласак і перажыванні гэтага першабытнага гетэрызму. Пасля таго, што сказала навука па гэтым пытанні, наўрад ці можа быць сумненне ў этналагічным значэнні і беларускіх вячорак.

У практычным паўсядзённым жыцці вячоркі маюць не менш важнае значэнне. Блізкія адносіны маладых людзей абодвух полаў перашкаджалі развіццю погляду на жанчыну як на істоту ніжэйшую, падпарадкаваную мужчыне. На вячорках і ігрышчах яны не толькі роўныя, але дзяўчатам аддаецца перавага ва ўсіх адносінах. Хлопец адносіцца да дзяўчыны як да роўні; пасля жаніцьбы ён захоўвае гэтыя адносіны і да сваёй жонкі. На самай справе жанчына ў беларускай сям'і займае вельмі высокае становішча.

Але няправільна было б лічыць, што збліжэнне маладых людзей абодвух полаў заўсёды вядзе да іх шлюбу. У апошні час, вядома, парадкі змяняюцца: хлопец патрабуе, каб бацькі слалі сватоў да той дзяўчыны, з якою ён «кахаецца». У малой сям'і, дзе кожны работнік вельмі дарагі, дзе пачуцці бацькоў да дзяцей маюць большую прастору ў сваім развіцці, маладыя людзі дасягаюць сваёй мэты. Але ў вялікіх сем'ях, дзе агульны парадак вышэй пачуццяў, дзе

падпарадкаванне асобнага сем'яніна гаспадару мацней, — там яшчэ і цяпер хлопца жэняць, а дзяўчыну аддаюць замуж, мала звяртаючы ўвагі на іх жаданні. Абрадавае значэнне вячорак дзейнічае і ў гэтым выпадку: у больш глухіх сёлах, дзе захавалася яшчэ многа вялікіх сямей, сямейных абшчын, вячоркі, як і ўсе абрады, строга выконваюцца. Але менавіта ж тут шлюб поўнасцю залежыць ад старэйшых членаў сям'і. Наадварот, у прыгарадных вёсках, дзе ўзніклі ўжо новыя ўмовы жыцця, дзе вячоркі страцілі абрадавае значэнне, тут увесь шлюб адбываецца па жаданні маладых людзей.

Живая старина. СПб: 1893. Вып. 2. С. 283—296; *Довнар-Запольский М.* Заметки по белорусской этнографии (Са скарачэннямі).

Пер. з рус. В. І. Скідана

Легенды і паданні

Адкуль зямля пайшла

Святая зямелька корміць нас і ўсякага звера; носіць на сваіх плячах, ніколі не наракаючы, не стогнучы, а як Бог пашле смерць, то яна прыгорне і не гідзіцца, калі нас чэрві точаць.

Маці-зямля ўсё прымае, а найбольш усякае нечысці, да шчэ і дзякуе за ета, а калі хочаш ведаць, як яна дзякуе, то навязі гною да й пасей жыта, дак і будзеш знаць. Нашы дзяды і бацькі не дарма казалі: тым, што зямля родзіць, падзяліся з ёю, нацца, еш сам хлеб, а салому аддай роднай зямельцы...

Няма нікога і нічога багачэй за зямлю: сколькі яна родзіць хлеба, сколькі дае жалеза да ўсяго іншага? З яе капаюць усякую гліну на печы, на гаршкі да на пабелку, а мала ж то ўсюды закопана грошай? Хто ж, урэшце, дае чыстую, здаровую ваду? Дае святая маці-зямля...

Адкуль сяляне і паны

Бог вылепіў пана з пшанічнага цеста, а мужыка з гліны, да, паклаўшы, штоб сохлі, пашоў абедаць, а пад той час, дзе ён узяўся, прышоў сабака, просты мужыцкі падворотнік, панюхаў мужыка... шкрабануў усімі лапамі, ды, дабраўшыся да пана, чыста яго з'еў. Толькі стаў аблізвацца, калі вось прыходзіць Бог, ды як пабачыць, што зрабілася, то, ухапіўшы сабаку за хвост, давай трусіць, а з сабакі сыплюцца паны і бягуць куды від, а дзе каторы астановіцца, так Бог яго і называе. Астанавіўся пад бярозаю — пан Беразоўскі, пад дубам — пан Дубінскі, пад ольхаю — пан Альховіч, пад гарою — пан Падгурскі, а як каторы ачнуўся за балотам або за ракою, то пан Заблоцкі і пан Зарэцкі...

Бог першага чалавека вылепіў з гліны, да, расставіўшы пад плотам, штоб сох, сам кудысь пайшоў; тагды прыбег чорт да з тае гліны, што асталася, вылепіў такога самюсенькага другога чалавека, да й кажа сам да сябе:

— Як жа я пазнаю, калі Бог ажывіць абодвух, каторы яго, а каторы мой? Трэба неяк свайго пазначыць.

Зірнуў ён кругом, ці няма якое ламакі, ды не знайшоў нічога, а тут чуе, што Бог падходзіць, дый барджэй плюнуў сваёй ляплёнцы ў лоб дый пабег. Бог прышоў ажыўляць ды бачыць, што стаяць дзве ляплёнкі, як адна, нача дзве краплі вады.

— Хіба ж, — кажа, — я дзве вылепіў? Здаецца, адну... А мо і дзве? Не прыпомню.

Узяў дый ажывіў абедзве, а як яны заварушыліся, то з Божае выйшаў хадзяінпахар, а з чорта вае — нейкае благароддзе ў казённай шапцы, з кругленькаю бляшкаю, акурат на тым месцы, дзе чорт плюнуў. Тагды хадзяіну Бог сказаў:

— Ідзі да гасподы!

А благароддзю, узяўшы за шыварат, даў каленам... Нача выгнаў, не даўшы ніякага спосабу.

Пра скарб закляты

Аднаго разу ў нядзелю я, паабедаўшы, прылёг на прызбе трохі аддыхаць да й моцна заснуў. Ось сніцца мне, што нейкі старац кажа, штоб я ўзяў штых да ішоў на капец паміж шляхам і Карпавым альсам. Я прышоў быццам туды да ўсадзіў штых у зямлю, а ён, схаваўшыся да палавіны, стукнуўся аб нешта цвёрдае. Прачнуўшыся, ухапіў штых да не то пайшоў, да проста пабег на той капец, каторага, здаецца, з роду не бачыў, а пра тое трапіў, як бы хтось за руку вёў пяць вёрстаў ад нашага сяла. Засунуў штых

так глыбока, як і ў ва сне, — стукнуў аб штось цвёрдае. Штыхнуўшы кругом разоў з дваццатак, абмеркаваў, што тут закопана кована скрыня ў доўжкі вялікі шаг, а ўшыркі ступеней два без мала. Вярнуўся дадому, да змеркам, прыйшоўшы з сынам, мы сталі капаць да дакапаліся да вялікага каменя. Раскапаўшы яму з аднаго боку спускавата, з вялікаю патугаю выкацілі яго наверх, а на том мейсцы, дзе ён ляжаў, штыхавалі, да нічога не найшлі. Той камень — то былі грошы заклятыя, бо як праз цікавасць на другі дзень прыйшоў паглядзець, то яго і звання на том месцы не было — як у ваду кануў.

Зап. у в. Гарошкава Рэчыцкага п. Мінскай губ. ад Давіда Бурака.

Ш т ы х — тут: прэнт, завостраны кол або штыкеціна; а л ь с — алешнік або забалочанае месца з алешнікам; с т у п е н ь — ступня, народная мера даўжыні.

У Рэчыцкім павеце былі дзве вёскі Гарошкава. Адна — на тэрыторыі сучаснага Рэчыцкага раёна, другая — Хойніцкага. Хутчэй за ўсё паданне было запісана ў Гарошкаве, што пад Хойнікамі.

Пра скарб у калодзезі

Там, дзе ад шляху пайшла паваротка на Зялёную Параслю, у правую руку, як ісці ад Рэчыцы к Хвайнікам, у калодзезі е вялікі браварны казан, поўны грошай, накрыты млінавым каменем. Сколькі раз людзі хацелі выкапаць тыя грошы, да як толькі дакапаюцца да таго каменя, каторым пакрыты кацёл, так зараз з Рэчыцы і ляцяць казакі з голымі шаблямі. Людзі паўцякаюць, то і казакі шчэзнуць, а далей і месца зараўняецца, як бы нічога ніколі.

Ч. Пяткевіч. Духоўная культура Рэчыцкага Палесся. Варшава. 1938.

Х в а й н і к і — Хойнікі, райцэнтр.

Адкуль Брагінь

Пра Дзедаў Остраў расказваюць старыя, што на ім жыў разбойнік Сівуха з шасцю сынамі. Ён разбойнічаў на Брагіньшчыне і Хвайніччыне. Каля мястэчка Брагін ён напаў на другога разбойніка, Бандарэнку, які пачаставаў Сівуху і вызваў яго на адзінаборства. Пераможаны Сівухай, ён быў уніжан перад сваёй шайкай, за што пазней, у адсутнасці яго сыноў, абабраў Сівуху і, звязаўшы яго, ліў яму ў рот гарачае сала, ад чаго ў яго ўсе зубы выпалі.

Гавораць, што яны былі дваюрадныя браты, і пазней Сівуха адпомсціў Бандарэнку, разбіў яго войска каля мястэчка Брагіня, а самога Бандарэнку забіў, кінуў яго труп у балота, прыгаварваючы: Бра-гінь, гэта значыць, брат, прападай. Ад таго і названа мястэчка Брагінь. Нашчадкамі Сівухі і Бандарэнкі заселена ўся Ровенская Слабада.

Каталог літоўскіх народных паданняў. Вільнюс, 1973.

Зап. у 1872 г. у Ровенска-Слабодскай вол. Рэчыцкага п.

Б р а г і н — г. п., райцэнтр Гомельскай вобл.; Х в а н і ч ч ы н а — Хойніччына (Хойніцкі р. Гомельскай вобл.); Р о в е н с к а я С л а б а д а — вёска ў Рэчыцкім р.; Д з е д а ў О с т р а ў — урочышча.

Пра Адверніцу

Сяльцо такое было. Якраз ля Дняпра. А як з'явілася? Прышоў нейкі чалавек, дый паставіў на вышэйшым месцы крыж. Перахрысціўся, а потым і кажа: «Адвярні, Госпадзі, ад паселішча майго ўсё нядобрае ды злое». Агараў хату нейкую. За ім — другія. Ужо й сяльцо. Называецца Адверніца.

Жывуць людзі. Усё як быццам і нічога сабе. Вот толькі зямля няважная: пясок усё. Ды і вясною, як ні праз год, залівае ад Дняпра.

Вот і падумалася некаму: адвярнуўся ад сяльца Бог. Перабраўся ў іншае месца. За ім паціху і астатнія. Большасць, напэўна, у Дунай ссяліліся. А дзе Адверніца была — там зараз хвойнік скрозь...

Зап. П. Рабянок у 1990 г. ад П. Л. Рабянка, жыхара в. Баршчоўка, 1914 г. нар.

Адкуль Борхаў

Як пра назву ў нас кажуць? Старажытным часам так было: ідуць нейкія чужынцы, а хтось з вяскоўцаў, перастрэўшы іх, хутчэй да хат ды й у крык: «У бор хавайцеся!..» Вось ад гэтага, як расказваюць, і Борхаў. Была проста вёска, а потым — Борхаў.

Зап. П. Рабянок у 1992 г. ад жыхара в. Борхаў Баршчоўскага сельсавета І. В. Шастапалава, 60 гадоў.

Адкуль Заселле

Гэта й зусім проста. Найперш быў Борхаў. А потым хтось задумаў ссяліцца ў ін-

шае месца. Ахвотнікаў такіх знайшлося шмат. Вот вёску і зваць пачалі — Заселле. Значыць — за сялом каторая, за Борхавам.

Зап. П. Рабянок у 1990 г. ад П. Л. Рабянка, 1914 г. нар.

Адкуль Конская Спіна

Мясціна тая за Гранаўкай, за Застарэччам. З яе Заспа відаць.

Ранейшым часам зімы былі не тое, што зараз. Было, што снегу папанавальвае пад стрэхі. А вясною — паводкі. А жывёліну трэба пасвіць. Укруг вада, а на месцы тым вышэйшым, на грудку, зеляніна прабіваецца. А коней, вядома, не абдурыш. Ім травы свежай з'есці хочацца. Возьмуць дый паплывуць ці проста брыдуць. Зірнеш: адны спіны ды грывы відны. То і мясцінку тую назвалі — Конская Спіна.

Мы там і ў вайну ад немцаў хаваліся. У 43-ім. Калі яны ўжо паліць пачалі. Адтуль і нашых убачылі. У нашай Гранаўцы, ці, як казалі, Баравой, шчэ немцы былі, а ў Заспе ўжо нашыя.

Зап. П. Рабянок у 1993 г. ад Т. М. Кошалевай, жыхаркі в. Аляксандраўка, 1909 г. нар.

Святая Грыва

Ёсць паданне, што на ёй тварыліся ідальскія трэбы. Там і цяпер ёсць узвышша, куды на Івана Купалу збіраліся дзяўчаты і мужчыны, запальвалі кастры, спявалі песні і скакалі цераз агонь.

Каталог літоўскіх народных паданняў. Вільнюс, 1973. Зап. у 1872 г. у Ровенска-Слабодскай вол. Рэчыцкага п.

Жарты, анекдоты, гумарэскі

Свечка з кабыліну нагу

— Як бы кабыла знайшлася, — казаў паляшук, — то б паставіў святому Юрыю здоровую свечку, бальшую, з кабыліну нагу...

— А што б цябе, — крыкнуў, абярнуўшыся па-за сабой к палянцы, дзе кабыла грызла траву, — ваўкі з'елі, падла ты! Чуць-чуць чорт знае за што не зглумію воску больш, як ты варта.

Ч. Пяткевіч. Духоўная культура Рэчыцкага Палесся. Варшава. 1938. Запісана ў канцы XIX ст.

Пра папа

Сустрэліся дзве набожныя жанчыны.

— Наш бацюшка, — кажа адна, — чалавек вельмі набожны. Перад тым як кульнуць чарачку, заўсёды перахрысціцца і скажа: «Дай Божа, каб не апошнюю...»

П. Рабянок. Часопіс «Вожык». 1970. № 15. С. 7. Запісана ў в. Баршчоўка.

Што такое рай

Рай — гэта такі садок вішнёвы, дзе на зялёнай траўцы пад грушаю ляжыць мужык у белай сарочцы, у белых штанах, чэравам даверху, а каля яго рэчкаю плыве смятана. На грушы вісяць варэнікі да адзін за другім падаюць паачарэдна, перш у смятану, а адтуль да роту мужыка, каторы, добра наеўшыся, спіць колькі хоча.

Бог памёр

Ішло два чалавекі: адзін з ярмаркі да гасподы, а другі з гасподы на ярмарку да й сустрэліся.

— А што там у месце чутно?

— Ой, ліха чуваць, вось што: стары Бог памёр.

— Ох, мне на ліха! А хто ж цяпер будзе багаваць?

— Кажуць, што Мацер Божая.

— Ну, то трэба ж ісці дадому да й сабе паміраць, бо ўсё адно жыцця не будзе, як бабскі лад завядзецца.

«Шанаванне» абразоў

— Чаму ж у цябе, кумка-галубка, — гаворыць, прыйшоўшы ў госці, суседка, — так мала багоў!

— Э, кумачка, е яшчэ адзін Мікола, два нейкіясь другія і адна святая маладзіца, здаецца, святая Параксімка, чы мо святая Варка. І рамачкі ўжо пароблены, да няма шкла. Хацела было так павешаць, да пабаялася, штоб мухі не а...

— Няма лепш, як абраз на дошцы, —

гаворыць другі госць, — як ужо пасядаюць на такія абразы мухі... дык узяў да й выцер мокраю анучкаю, і чыста, пакуль зноў не а...

Гультай

— Быў калісь у нашым сяле вельмі ляны чалавек, гультай, каторага за тое дражнілі дуб'ём. Раз, калі ён ляжаў на печы не то сумны, не то задумаўшыся, загарэлася хата, а сусед прыбег да й крыкнуў:

— Дубей, твая хата гарыць!

— Ну, — адказвае, — і як ты не ляніўся гаварыць?

Бачыў, як пан еў

— Абаранкі, — кажа хлопец, — з параным малаком вельмі смачныя.

— Хіба ж ты еў?

— Я сам не еў, але дзядзька казаў, што бачыў, як пан еў.

Аж у вусе зазвінела

Два суседы, выпіўшы чэраз меру, пасварыліся, да адзін аднаго як трэсне па вуху, дак яму аж зазвінела.

— Ты, — кажа, абярнуўшыся да седзячага моўчкі чужога чалавека, — бачыў, як ён мяне ўдарыў па мордзе?

— Не, — кажа, — не бачыў.

— Дак паслухай, як у мяне звініць у вусе.

— Не чую, — кажа, паслухаўшы.

— Значыцца, ты і не бачыў і не чуў.

— А ўжэ ж?

— Дык на ж табе — і пабач, і пачуй! — да трэсь яго па вуху, аж зазвінела.

— А цяпер скажаш праўду?

— Трасца ж тваёй матары ліхая! — крыкнуў чажастаронны чалавек, пакрыўджаны ні за што ні пра што, — так трэснуў, што аж звініць у вусе.

Ч. Пяткевіч. Духоўная культура Рэчыцкага Палесся. Варшава. 1938. Зап. у канцы XIX ст.

Народны тэатр

Тэкст батлейкавага прадстаўлення ў Рэчыцы і іншых бліжэйшых гарадах і мястэчках

Прыйшоў у дом гаспадара перад пачаткам прадстаўлення адзін з больш спрытных і практычных хлопцаў — удзельнікаў хаджэння з вяртэпам — садзіцца ззаду яго і аб'яўляе, што пачынаецца прадстаўленне з Новага запавету аб нараджэнні Спасіцеля. Прадстаўленне адбываецца на верхнім ярусе вяртэпа. Спачатку з'яўляюцца два мужыкі (пастухі віфлеемскія), кланяюцца нованароджанаму дзіцяці ў пояс і звяртаюцца да гледачоў:

П а с т у х і. Мы — пастухі віфлеемскія, находзіліся сію ноч на стражы, паслі свой скот; удруг пры бальшой цемнаце асіяў нас неабыкнавенны свет. Мы іспугаліся, но ангел Гасподзен сказаў нам: «Не пугайцесь! Гэта радзіўся Цар Славы; вы ідзіце і пакланіцеся яму — ён у Віфлееме». Убачылі множаства анёлаў, паюшчых «Слава ў вышніх Богу...» *(Гэта царкоўная песня выконваецца хорам пры батлейцы.)*

Пасля заканчэння спеваў пастухі выходзяць. З'яўляюцца вешчуны, пэрсідскія цары, кланяюцца нованароджанаму дзіцяці і прыносяць падарункі. Затым яны звяртаюцца да народа.

В е ш ч у н ы. Мы валхвы, цары персідскія — з далёкіх стран, не пажалелі сваіх царскіх трудоў і прышлі пакланіцца нованароджанаму младзенцу; мы гэта ўзналі па звяздзе на вастоке, каторая нам сапутствавала. *(Пры гэтых словах спяваецца царкоўная песня «Валхвы, цары персідскія, пазнаша яве на зямлі раждзёнага цара нябеснага...»)*

Вешчуны кланяюцца і выходзяць. Пасля гэтага пачынаецца прадстаўленне ў ніжнім ярусе батлейкі аб Ірадзе. Сюды ж з верхняга яруса пераносіцца свечка. Спакваля з-за заслоны з'яўляецца адзін з цароў і садзіцца на трон. У гэты час да яго падбягае воін.

В о і н. Што прыкажаце, ваша вялічаства?

Цар загадвае паклікаць граданачальніка. Воін адразу ж выходзіць. Уваходзіць граданачальнік.

Ц а р. Што слышна ў нас?

Г р а д а н а ч а л ь н і к. Нічога асобеннага, ваша вялічаства.

Ц а р. Как жа нічога! Нарадзіўся новы цар, і я, апасаючыся, штобы ён не завалодаў маім царствам, павеляваю ўбіць усіх нованароджаных младзенцаў мужскога полу.

Праз дзве-тры хвіліны ўваходзіць воін і паведамляе, што дзяцей усіх забілі: толькі плача адна Рахіль і просіць аб памілаванні адзінага яшчэ жывога сына. Воін ідзе за заслону і прадстаўляе жанчыну, якая плача і просіць злітавацца.

Р а х і л ь. Ваша вялічаства, я паручаю вам свайго сына, вазьміце яго ў свае палаты,

не васпітывайце, толькі ліш бы ён быў жыў.

Ц а р. Да, былі случаі, знаем ужо: і фараон кагда-та васпітываў Маісея, а ён потым лішыў яго царства. *(Рахіль выходзіць з жалобнай песняй.)*

Х о р *(спявае)*
О, Ірадзе ты пракляты!
О, Ірадзе ты пракляты!
Не пашчадзіў ты ў Віфлееме
Ні адзінага дзіцяці;
Ты хацеў убіць Марыінага сына,
На што цябе сатана спакусіў.
Но Божая сіла
Да сяго не дапусціла;
Ты убіць Хрыста рашыўся,
А Іосіф з Марыяю
У Егіпет удаліўся.
О, Ірадзе ты пракляты!
О, Ірадзе ты пракляты!
Ты яшчэ на свет Божы не радзіўся,
У тваім сэрцы сатана пасяліўся.
О, Ірадзе ты пракляты!
О, Ірадзе ты пракляты!

Ірад сыходзіць з трона; уваходзіць яўрэй Бэрка ў старым сваім нацыянальным адзенні, разглядае палацы Ірада, звяртаецца да гледачоў.

Б э р к а. Ві знаеце, гаспада, сто тут цар зыў, а ціпер уз я купіў гэтыя палацы, а сам цар узэ памьёр; гэто яго Бог скараў, сто ён насых цэлых цатырнаццаць тысяц дзетацак перабіў. Я думаю ў гэтым палацы адкрыць тракцір: от тут бацонацак пастаўляю, а тут крэсельцо. *(Садзіцца на трон і пачынае танцаваць ад радасці.)*

З'яўляецца мужык і звяртаецца да гледачоў:

М у ж ы к. Вы не знаеце, гаспада, майго гора. Я ж як наеўся куцці, так не магу і пайсці: от я ўжэ ішоў у волась і к хвершалу, аж едзе валасны пісар, пытаецца ў мяне: «Куды ты едзеш, Змітро?» — «У волась і к фершалу: баліць, паночак, вельмі мой жыватоčак. Я ж учора як наеўся куцці, дак не магу і пайці». А пісар кажа: «Хвэршала цяперака няма; ты лепей ідзі і к Бэрку і выпі гарэлкі чвэртку, укінуўшы дроб канхворы, так не будзеш хворы. *(Нарэшце мужык звяртаецца да яўрэя.)* А, здароў, Бэрка, ну але ж у цябе і палацы, і чаго ж тут у цябе няма! Аднаго толькі бацькі з мацераю тут нямашака! Дай жа мне гарэлкі чарку выпіць!

Б э р к а. Давай зэ гросы!

М у ж ы к. Да я ж не ўзяў з сабою з дому.

Б э р к а. Цагос ты ісоў, на веру думаес? Ісцэ я толькі пацын раблю, а ён узэ... музык, трасца яго матары, прысоў і дай яму на веру: прынёс бі цаго мерацку!

М у ж ы к. Пагадзі ж ты, пракляты жыдовін, я ж табе нашлю, я табе ізраблю, што цябе чорт ухваціць! *(Выходзіць.)*

Б э р к а. Так п'яніца ўсё страсцае: я табе нашлю! Дзе ві бацылі, гаспада, той цорт, дзе ён есь на свеці, хто гэта даказэ?

У гэтую мінуту з'яўляецца чорт, вельмі страшны з выгляду, на ім адзенне з тхаровага меху, твар чорны, з хвастом, на галаве рогі. Чорт хапае Бэрку і нясе з сабой.

Б э р к а *(крычыць)*. Гвалт! *(Гледачы смяюцца.)*

У канцы гэтага прыходзіць яўрэйка, жонка Бэркі.

Я ў р э й к а *(звяртаецца да гледачоў)*. Цы не бацылі мая Бэра?

Б а т л е й ш ч ы к. Яго ж чорт ухваціў.

П. В. Шейн. Материалы для изучения быта и языка русского населения Северо-Западного края. Т. 3. СПб.: 1902. С. 141—144.

У заўвагах П. Шэйн адзначае, што гэты тэкст яму паведаміў настаўнік народнага вучылішча Н. Г. Яцко. Перад тэкстам этнограф прыводзіць апісанне батлейкі, дзе гаворыцца: «Вяртэп робіцца з габляваных дошак у выглядзе чатырохвугольнай скрынкі — паўтара або два аршыны ў вышыню і адзін у шырыню. Гэта скрынка якраз пасярэдзіне раздзяляецца перагародкай на два ярусы — верхні і ніжні».

Батлейка — старажытны тэатр лялек. З'явілася на Беларусі, у тым ліку і ў Рэчыцы, у XVI ст. як тэатр рэлігійна-містэрыяльны. Першапачатковы яе рэпертуар складаўся пераважна з паасобных біблейскіх сюжэтаў, інсцэнізацыя якіх была падрыхтавана ў значнай ступені містэрыяльнымі спектаклямі жывых акцёраў. Першапачаткова батлейка ўзнікла ў Заходняй Еўропе. Пазней трапіла на тэрыторыю Польшчы, затым — Беларусі і Украіны.

Прапагандай перанятага ад езуітаў тэатра займаліся на першым часе ў асноўным шкаляры-семінарысты, студэнты духоўных школ. У канцы XVII — пачатку XVIII ст. батлейка трапляе ў рукі местачковых рамеснікаў, а пазней і працоўных сялян. З гэтага часу пачынаецца абміршчэнне яе рэпертуару, які актыўна папаўняецца народна-камедыйнымі, свецкімі сцэнамі. Гэты перыяд Е. Раманаў ахарактарызаваў як «бліскучую пару ўжывання вяртэпаў».

Тэатр батлейкавага тыпу, які ў большасці выпадкаў меў выгляд хаткі ці царквы, сваімі вытокамі ўзыходзіць да глыбокай старажытнасці. Розныя тыпы батлейкавага тэатра мелі свае сістэмы лялек. Акрамя пло-

скіх, выразаных з бляхі ці кардону, ценявых фігурак, марыянетак, пальчатачных лялек шырока выкарыстоўваліся і лялькі так званага шпянёвага тыпу. Асаджаныя на драўляным альбо металічным шпяні, яны ўяўлялі сабой найбольш распаўсюджаны варыянт лялек народнай батлейкі, якіх лялечнік вадзіў па шчылінах у падлозе верхняй і ніжняй сцэны.

(Звесткі ўзяты з артыкула *М. А. Каладзінскага* «Беларускі народны тэатр». Народны тэатр. Мн., 1983.)

Замовы

Ад залому

Ішоў Ісус Хрыстос із нябёс цяраз трое варот, з залатым крастом, з залатым мечам. Я залатым крастом хазяйства аграждаю і здароў'ем надзяляю, а Ісус Хрыстос залатым мечам завіток вырывае і етыя слава залатым мечам назад адсылае і яго на той свет заганяе.

Шейн П. В. Материалы для изучения быта и языка русского населения Северо-Западного края. СПб.: 1893. Т. 2. С. 528–529. *Зап. ад Н. Р. Яцко.*

Замова ў дарогу

Прачыста святая, твая ручка залатая. З медзянага пальчыка спусці, а мне дарожку прайсці пусці.

Архіў кафедры беларускай літаратуры Гомельскага дзяржуніверсітэта імя Ф. Скарыны. *Зап. студэнт Л. І. Бордак у в. Галоўкі ад К. С. Галоўка, 75 г.*

Як згубіцца ў лесе жывёла

Прашу Госпада Бога і Юр'я святога зацінаці, засякаці (успамянуць від і масць згубленай жывёлы) ад габа-габіхі, дыладыліхі, свідра-свідрыхі. Жалезным замком замыкаю, жалезным замётам закідаю ўдзень, уночы і ўпоўначы зубы, губы, скіліцы, віліцы і ўсё. Яго, Госпадзі Божа, спасі, святы Юры, засячы. Амін.

Машынскі К. Духоўная культура славян. Варшава. 1934. С. 146. № 95. *Падаў Ч. Пяткевіч. Дзеянні пры замаўленні прасякнуты матывамі, характэрнымі для казачнага эпасу. «Пры заходзе сонца ўбіць востры нож у дрэва, якое расце найбліжэй к дому, і замаўляць. Пасля ісці дадому, не азіраючыся. Калі жывёле пагражае небяспека, то пасля гэтых слоў павернецца дадому, а калі не, то не сойдзе з таго месца, дзе застала. Калі ж жывёла не вярнулася, а нож паржавеў, гэта азначае, што да замаўлення яе задушыў воўк».*

Каб не гублялася цялё

Першым разам, лепшым часам Госпаду Богу памалюся, святой Прачыстай Божай Маці пакланюся. Святая Маці Божая, стань у дапамогу.

У святую цэркву ішла Божая Маці, несла залатыя ключы ў прыполі. Замкі размыкніцеся, косці з касцямі разыйдзіцеся, а маладыя пакажыцеся. Як страла ляціць прама, так штоб і цялё маё ішло прама. Я з словам, Гасподзь Бог з помаччу.

Зап. П. Рабянок ад бацькі П. Л. Рабянка, 1914 г. н.

Ад змяі

— Змія корпія, змія квірыта! На што сваіх дзяцей распусьціла? Пайду я к Ісусу Хрысту. Хрыстос возьмець остры меч, пойдзець тваіх рубіць і сеч.

— Чалавеча Божы! Не йдзі к Ісусу Хрысту! Я сваіх дзяцей уйму і ім жало замару.

Шейн П. В. Материалы для изучения быта и языка русского населения Северо-Западного края. СПб.: 1893. Т. 2. С. 547. № 48. *Зап. Н. Г. Яцко. Загадкавыя змеі – змяя корпія (ці не скажонае скарпіён?) і змяя квірыта. Можна меркаваць пра кніжнае паходжанне замовы.*

Ад крывацёку

Ішла Саламання Хрыста бабіць, несла ў прыполі ячмень сеяць. Пакуль еты ячмень з-пад серабра і золата ўзойдзе, так етая кроў не пойдзе.

Ад звіху

Ехаў цар Давыд на белай кабылцы з Богам ваяваць. Стой, цар Давыд, не едзь з Богам ваяваць, а будзь сведам араць! А ты, звіх, не будзь ліх, касцей не ламі, сэрца не тужы, жывата не сушы.

Ад зубнога болю

На небі — месяц малады, у лесі — дуб таўсты, а ў полі — камень сяды; як етым тром царам умесці не бываць, мёду-віна не піваць, так і маім зубам не шумаваць.

Ад зубнога болю

Маладзік малады, у цябе рог залаты; чарвяк точыць мае зубы, а ты патачы чарвяку губы.

Машынскі К. Духоўная культура славян. Варшава. 1934. *Зап. Ч. Пяткевіч.*

Замаўлянне скулы

У полі стаяла ігруша, а пад ігрушай стаяла тры дзявіцы: Арына, Марына й Кацярына. Яны не ўтыкалі, не ўшывалі, толькі скулу-рожу, і скулу-залатуху, і мізіперніцу ўгаваралі. А з чаго ж ты паднялася? Ці ты з яснага сонца, ці ты з буйнага ветру, ці з паганых вачэй, ці з паганых муслей? Я ж вас угавараю і ссылаю на вялікія рэкі, дзе волны гуляюць. Там скулу разганяюць на цякучы раўчака, на цёмныя ляса. Дзе пеўняў і голас не заходзіць, там вам упіваць і гуляць. А гэтаму Іваньку век і зроду скуле не бываць.

М і з і п е р н і ц а — скаж. мяжыперсніца — хвароба, галоўная адзнака якой — сып.

Ад перапуду

Якая маць нарадзіла, такая і адхадзіла. Адна лён часала, другая збірала, а трэйця прыстрэк-іспуг угаварала.

Ад зляку

Мінуўся зляк пужлівы, баязлівы, начной, слядной, жаноцкі, хлапоцкі, мужчынскі, матчын, бацькаў, каціны, сабачы, таварацкі. У шчырым бару рос дуб. У тым дубі дзвянаццаць какатоў, на тых какатах дзвянаццаць малайцоў. Як тых дзвянаццаць малайцоў не ўзяць, не дастаць, так етаму рабёнку прыстрэку, іспугу не бываць ні пад поўна, ні маладзіком, ні сходна, ні на веку вяком.

Архіў кафедры беларускай літаратуры Гомельскага дзяржуніверсітэта імя. Ф. Скарыны. Сш. 12. *Зап. студ. Л. І. Бордак у в. Галоўкі ад Ф. С. Белай, 50 г.*

Ад крыксаў і плаксаў

Стаіць Прачыста мацер Божыя на покуці, а ідал на парозі, а слуга (ангел-хаўраніцель) на старожы. Прачыстуй мацеры Божай малітвы, а ідалу — крыксы і плаксы і начніцы, а дзіцяці на прысыпання, штоб спала, прыедала і целу прыбувала.

Шейн П. В. Материалы для изучения быта и языка русского населения Северо-Западного края. СПб.: 1893. Т. 2. С. 536. № 23.

Зап. Н. Г. Яцко. Па сведчанні збіральніка, такая дзіцячая хвароба, як лічаць маці, калі яны забудуць перахрысціць дзіця перад сном, яго калыску, дзверы і вокны, у выніку чаго д'ябал забіраецца ў дзіцяці. Калі не дапамагае простае хрышчэнне азначанага, тады звяртаюцца да знахара, і ён замовай выганяе д'ябла.

Ад падучай хваробы (ад «чорнай хваробы»)

Госпаду Богу памалюся. Прачыстай Мамцы пакланюся, усёй нябеснай сіле: прыпадобнічкам, прыпадобніцам, божым праведным угоднікам, вячэрняй зарніцы — божай памачніцы. Памажыце ж мне Госпада Бога прасіці.

Ціхоны-пераходы, вас упрашаюць, умаляюць, ссылаюць на вас дванаццаць братцаў старшых да семдзесят сем младшых. Ідзіце цераз чыстае поле, цераз сіняе мора, пападайце ў ціхую цішыню, на сухія асінкі. Туды птахі не залётуюць, звяры не забягаюць, совы не кугакаюць. От там жа вам, ціхоны-пераходы, пеці і гуляці і ў гнілых калодах прападаці. У белым целе больш не бываці, па касцях не хадзіці, крыві не паліць і сна не будзіць.

Архіў кафедры беларускай літаратуры Гомельскага дзяржуніверсітэта імя Ф. Скарыны. Сш. 71. Л. 1. № 1. *Зап. студ. В. Э. Жалязінская ў 1982 г. у г. Рэчыцы ад Г. А. Жалязінскай, 72 г.*

Супраць колькі

Ішоў Бог дарогаю і сустрэў колюку.

— Куды ты ідзеш?

— Іду калоць і пароць.

— Ідзі ў цёмны лес, там стаіць чорны вол, ідзі, калі і пары, а етага чалавека (імя) не калі і не пары.

Шейн П. В. Материалы для изучения быта и языка русского населения Северо-Западного края. СПб.: 1893. Т. 2. С. 543. № 42. *Зап. Н. Г. Яцко.*

К о л ь к а, тое, што і колікі, — рэзкі, востры боль, рэзь у жываце або ў баку.

На сон (каб прысніўся суджаны)

Месяц, месяц малады,
У цябе рог залаты,
Ты ўвесь свет абыйдзі,
А мне пару найдзі,
З кім мне век векаваць,
Каб ва сне павідаць.

Перад сном

Лажусь пад панядзельнік,
Прысніс зялёны ельнік,
У зялёным ельніку я
І любоў мая.

Архіў кафедры беларускай літаратуры Гомельскага дзяржуніверсітэта імя. Ф. Скарыны. Сш. 5. *Зап. студ. Л. М. Сідарэйка ў г. Рэчыцы ад К. Г. Пісарэнка, 72 г.*

На добры сон

Лажуся я спаць, даю Госпаду Богу знаць. Кіеў у гарах, святая Божая маць Прачыста ў галавах, янгалкі па баках. Янгалы, мае храніцелі, сахраніце маю душу з поўначы да поўначы, з свету да свету, з веку да веку. Стойця пры мне — што вам, тоя й мне.

Архіў кафедры беларускай літаратуры Гомельскага дзяржуніверсітэта імя. Ф. Скарыны. Сш. 12. *Зап. студ. Л. І. Бордак у в. Галоўкі ад С. П. Галоўка, 65 г.*

Жыццё і навуковая спадчына Часлава Пяткевіча

Лёс Часлава Пяткевіча як вучонага незвычайны. Яго шлях у навуку пачаўся тады, калі ён дажываў сёмы дзесятак. Прычым на гэты шлях яго вывеў чалавек, які лічыў Пяткевіча сваім хросным бацькам у навуцы, — вядомы вучоны Казімір Машынскі. Ён прыцягнуў ужо старога па ўзросту сябра да напісання навуковых прац і нікольні не памыліўся: багацейшыя веды Пяткевіча пра ўсё, што было звязана з жыццём і культурай палескага народа, увасобіліся ў яго працах, якія і сёння, праз дзесяцігоддзі, уражваюць сваёй змястоўнасцю, фактаграфічнай насычанасцю і з'яўляюцца надзвычай каштоўнымі дакументамі з гэтага цікавейшага кутка беларускай зямлі.

Часлаў Пяткевіч нарадзіўся 20 ліпеня 1856 г. у вёсцы Бабчын Хойніцкай воласці Рэчыцкага павета. Маці — Паўліна (родам з Крыжаноўскіх) — была здольнай, таленавітай жанчынай. Усе пяцёра сыноў атрымалі хатнюю адукацыю менавіта дзякуючы яе намаганням. Бацька — Генрых (дарэчы, брат паэта Антонія Пяткевіча — Адама Плуга) — служыў старшым ляснічым у Прушыне, дзе меў смалакурню. У гэтай лясістай мясцовасці прайшло дзяцінства Часлава. За ўдзел у студэнцкім паўстанні бацька быў асуджаны на двухгадовае турэмнае зняволенне, у выніку чаго маёмасны стан сям'і значна пагоршыўся. У падлеткавым узросце разам са старэйшым братам Адольфам Часлаў зведаў цяжкую фізічную працу, авалодаў амаль усімі рамёствамі жыхароў навакольных вёсак. Усе магчымыя веды ён атрымліваў самавукам. Адчуваючы ў сябе схільнасць да тэхнікі, Ч. Пяткевіч працаваў у розных смалакурнях і броварах, раскіданых па палескім краі. У 1887 г. юнак пакінуў Палессе, пошукі працы кідалі яго ў самыя розныя мясціны: на Падолле, потым у Семежава пад Слуцкам, на Смаленшчыну. У 1904 г. Ч. Пяткевіч выехаў на Украіну, дзе прыняў кіраўніцтва маёнткам Абрамоўскіх у Стафаніне Васількоўскага павета, недалёка ад Кіева, і маёнткам свайго пляменніка Юзафа. Працаваў аканомам Пяткевіч на працягу амаль двух дзесяцігоддзяў, з невялікімі перапынкамі, калі ў 1912—14 гг. служыў у Лодзі на пасадзе тэхніка па бяспецы. Тут, у Стафаніне, у 1911 г. і адбылася сустрэча немаладога ўжо Часлава Пяткевіча з пачынаючым прыватным настаўнікам Казімірам Машынскім, які ў той час марыў заняцца даследаваннямі ў галіне народнай культуры. Пяткевіч быў сапраўднай знаходкай для маладога краязнаўца, бо мог даць адказ на любое пытанне пра свой родны край — Рэчыцкае Палессе, мала яшчэ вядомае тагачаснай навуцы. Калі выйшла манаграфія Машынскага «Усходняе Палессе» (1928 г.), то на першай старонцы значылася, што праца прысвечана Чаславу Пяткевічу, выказвалася падзяка і падрабязна паведамлялася пра яго ўдзел у падрыхтоўцы кнігі.

Перыяд актыўнай навуковай дзейнасці пачаўся для Ч. Пяткевіча з 1923 г., калі ён разам з братам Зыгмунтам і яго сям'ёй пераехаў у Варшаву. Падтрыманы Машынскім, з 1924 г. пачаў працаваць у Аддзеле этналогіі Інстытута антрапалагічных і этнала-

гічных навук Варшаўскага навуковага таварыства, дзе ў поўнай меры раскрыўся яго схаваны дагэтуль дар этнографа, даследчыка і мастака.

Першыя кнігі Машынскага і Пяткевіча выйшлі амаль адначасова — у 1928 г. Аднак манаграфія пра матэрыяльную культуру Рэчыцкага Палесся была не першай навуковай працай Ч. Пяткевіча: ёй папярэднічала некалькі артыкулаў, змешчаных у часопісе «Зямля», некаторыя з іх потым ляглі ў аснову асобных раздзелаў яго манаграфій.

Дэбютаваў Ч. Пяткевіч у часопісе ў 1925 г. артыкулам «Да пытання гісторыі шкларобства на Валынскім Палессі». Назіранні за тапанімічнымі назвамі вёсак (Рудня, Руда, Руднянка) дазволілі аўтару меркаваць пра існаванне на Беларускім, Кіеўскім і Валынскім Палессі ў мінулыя часы жалезнага промыслу. Шматлікія вандроўкі па тэрыторыі роднага краю далі матэрыял для артыкула «Дарогі на Рэчыцкім Палессі ў другой палове XIX стагоддзя» (1926 г.).

У наступных публікацыях у часопісе «Зямля» Часлаў Пяткевіч працягваў знаёміць чытачоў з палескай тэматыкай.

Першая грунтоўная манаграфія Ч. Пяткевіча «Рэчыцкае Палессе» з'явілася абагульняючай працай па матэрыяльнай культуры гэтага рэгіёна. Уступ да кнігі напісаў К. Машынскі, шматлікія малюнкі зрабіў сам аўтар. Намаляваныя прадметы, падкрэсліваў Машынскі, Пяткевіч «неаднойчы трымаў у руках, а значную частку сам выраблял». Чатырнаццаць раздзелаў кнігі асвятляюць літаральна ўсе заняткі і рамёствы палешукоў.

Кніга «Рэчыцкае Палессе» сведчыла не толькі аб прыходзе ў навуку цікавага сур'ёзнага працаўніка, але і стала пэўным этапам у развіцці даследаванняў пра Палессе.

Але задумы Ч. Пяткевіча не спыняліся на гэтым, маштабы іх былі куды большыя. Веды даследчыка не абмяжоўваліся культурай. Духоўны свет палескага селяніна, не раскрыты яшчэ ў навуковай літаратуры, вабіў этнографа, і Ч. Пяткевіч, пакуль яшчэ ставала сіл, пачаў распрацоўку новай тэмы. У час працы ў Аддзеле этналогіі Варшаўскага навуковага таварыства Пяткевічу былі прызначаны стыпендыі з Міністэрстваў веравызнання і народнай асветы, якія матэрыяльна падтрымалі яго і дазволілі цалкам прысвяціць сябе навуцы без лішніх клопатаў пра сродкі для існавання.

Пяткевіч узяў на сябе абавязкі па падрыхтоўцы пасмяротнага выдання 4-га тома «Люду беларускага» Міхаіла Федароўскага (1935).

Дасканалае веданне матэрыялу, спрыяльныя ўмовы для працы дазволілі Пяткевічу вельмі шмат зрабіць на схіле гадоў. Ён збіраўся падрыхтаваць да друку і песенны збор Федароўскага, аднак смерць перашкодзіла яго намерам.

У апошнія гады даследчык апублікаваў некалькі артыкулаў пра народныя ўяўленні, пра характар правядзення некаторых свят на Палессі, пра асаблівасці сялянскага побыту. Пераважная большасць гэтых артыкулаў стала потым старонкамі другой манаграфіі Ч. Пяткевіча.

Нават і сёння, калі фальклорна-этнаграфічная спадчына нашага народа сабрана і выглядае прадстаўніча, многія матэрыялы Ч. Пяткевіча не проста захоўваюць сваю каштоўнасць, а ў нейкай меры застаюцца унікальнымі, непаўторнымі.

Апошні прыжыццёвы артыкул Ч. Пяткевіча «Земляробчыя боствы ў вераваннях беларусаў» быў прысвечаны персанажам міфалогіі і стаўлення да іх сялян.

Наступная (яна ж і апошняя) праца Ч. Пяткевіча — манаграфія «Духоўная культура Рэчыцкага Палесся» — выйшла пасля смерці аўтара. У пачатку яе даецца невялікі пералік — усяго 12 пазіцый — публікацый, падрыхтаваных за няпоўнае дзесяцігоддзе навуковай дзейнасці аўтара (з 1925 да 1933 г.). У прадмове Станіслаў Панятоўскі, пад кіраўніцтвам якога працаваў апошнія гады жыцця Пяткевіч, назваў даследчыка Палескага краю «незвычайнай постаццю ў свеце навуковых працаўнікоў». Адзначыў ён і чалавечыя якасці Пяткевіча: «Шляхетны характар, да ўсіх зычлівы ўдзел, непадробныя дабрыня і вялікая сціпласць схілялі да яго людзей, перад ім раскрываліся душы палешукоў. З удзячнасцю ўспрымаў усякую дапамогу».

Як і папярэдняя манаграфія, другая кніга ахоплівае шырокае кола тэм, размеркаваных аўтарам па дваццаці раздзелах. Фальклорная стыхія палешука, да асэнсавання якой ішоў Пяткевіч, выяўлялася нават у тэмах, на першы погляд далёкіх ад вуснай паэзіі. Трапнае народнае выказванне давала нечаканую характарыстыку самым розным паняццям, прадметам, дзеянням.

Ці не найбольшае значэнне для фальклорыстыкі і фразеалогіі мае заключны раз-

дзел манаграфіі «Духоўная культура Рэчыцкага Палесся», які ахоплівае 1933 нумары фальклорных твораў малых жанраў. Праводзячы класіфікацыю гэтых матэрыялаў, аўтар вылучыў кожную жанравую разнавіднасць пад асобнымі літарамі, і ўсе групы давялося абазначыць амаль усім алфавітам! Класіфікацыя парэміяграфічных жанраў Палесся, створаная Ч. Пяткевічам, наўрад ці мела да таго часу аналагі ў фальклорыстыцы любога народа. Нават далёка не кожны спецыяліст-збіральнік здолеў бы выявіць такую масу паджанравых адгалінаванняў, убачыць адметнасць кожнай групы.

Найбольшая колькасць запісаў прыпадае, зразумела, на прыказкі і дасціпныя выразы (1250 нумароў), якія размешчаны ў алфавітным парадку заключаных у іх апорных слоў (часам вылучаецца не адно, а два апорныя словы, і некаторыя прыказкі можна сустрэць у розных месцах).

Часлаў Пяткевіч памёр 10 кастрычніка 1936 г. Не ўсе яго працы мелі шчаслівы лёс. «Духоўная культура Рэчыцкага Палесся» хоць і пасмяротна, але была выдадзена і такім чынам засталася захаваная для гісторыі. Рукапіс жа 3-й часткі яго зборaў па Рэчыцкім Палессі, у якой асвятляліся пытанні грамадскай культуры, знаходзіўся пэўны час у касе імя Юзафа Мяноўскага ў Варшаве. Сёння сляды гэтай працы страчаны. Мяркуецца, што яна беззваротна загінула ў агні 2-ой сусветнай вайны.

Пяткевіч не пісаў для сваіх кніг заключэнняў, не рабіў у іх абагульняючых вывадаў — надта позна прыйшоў у навуку, каб фарміравацца як тэарэтык. Але тая бяспрыкладная па вычарпальнасці інфармацыя ў галіне народнага побыту і культуры Палесся, якая была сабрана ў яго манаграфіях і артыкулах, забяспечыла яму трывалую пасмяротную славу і ўдзячнасць нашчадкаў.

У. А. Васілевіч

Прыказкі і прымаўкі

Зямля святая ўсё прымае.

З вялікае хмары малы дождж.

Не пі, не еш і з хаты не лезь.

Злодзей хоць вуглы пакіне, а агонь і тое забярэ.

Не вер, бо то звер, калі не ўкусіць, то спужае.

Не кліч воўка з лесу, бо ліха не спіць.

Стары воўк знаець толк.

Зімою хлеб можна з'есці і з свіннёю.

Мокры май — жыта, як гай.

Улетку вады мерка — гразі жменька; з асенняе жменькі вады — гразі мерка.

Дзень наш (мой), век наш (мой).

Хто ў пятніцу вельмі вясёлы, той у нядзелю адплача.

Хто ў пятроўку сена не косіць, той зімою ў сабак просіць.

Без сахі і бараны сам цар хлеба не есць.

На полі родзіць, калі сам хазяін па полі ходзіць.

Глядзі за тым, з чаго ясі хлеб.

Аддай зямлі тое, што яна родзіць.

Не ўважай на ўраджай, а жыта сей.

У дарогу сабірайся, а жыта сей.

Ранняя сяўба хоць і не ўзродзіць, то прынамсі з насення не зводзіць.

Хто косіць у нягоду, той у пагоду зграбе.

Колас ад коласа не чуе голаса.

Няма зерня без мякіны.

Карова, што многа раве, мала малака дае.

Дай аброку, а тады бі па боку.

Калі добры конь, то яго больш яшчэ паганяюць.

Валі на бурага — буры павязе.

Было рамясло, ды хмелем парасло.

Проціў невада рыбку не ловяць.

У стральца дым густы, ды абед пусты.

Калі ідзеш на мядзведзя — сцялі пасцель, а калі на дзікага кабана — пасылай за папом.

Той папаў, ля каго звер упаў.

Каб не клін і не мох, цесля бы здох.

Кравец за іголку, баба за калатоўку.

Шавец робіць плячыма, а бондар грудзьмі.

Работай, нябожа, то і Бог паможа.

Хто позна ходзіць, той сам сабе шкодзіць.

Сонца нізка, шабас блізка.

Сабака скора дзеці робіць, ды сляпыя родзяцца.

Як хто есць, так і робіць.

Матэрыяльны быт

Хто на чым сядзіць, тэй таго і глядзіць.

Як не дагледзіш ачыма, то даплаціш грашыма.

Якія мы самі, такія і нашы сані.

Мужык у лесе не злодзей — дома не хазяін.

Бог даў цяля, ды не даў хлява.
З аднае курыцы хазяйства не развядзеш.
Давядзецца сляпой курцы зярнятка найці.
Узяў чорт (воўк) кароўку, няхай бярэць і вяроўку.
Жолаб да каня не ходзіць.
Добра сабацы й мука.
Свая хатка як родная матка.
Кожны пан у сваёй хаце.
Нашаму Харытону няма нідзе прытону.
У старой печы чэрці паляць.
З аднаго дупла і холаду і цяпла.
Новае сітца на колічку навісіцца.
Хоць воўна, абы кішка поўна.
З'ясі і кісялёвых выжымак, як будзеш галодны.
Крупіна за крупінай ганяецца з дубінай.
Хто спіць, той есці не просіць.
Вары ваду — вада вадою будзе.
З аднаго яйца яечні не будзе.
Пей песні, хоць трэсні, толькі есці не прасі.
Хлеб і соль — то ўся праўда.
Хлеб, соль і вада — маладзецкая яда.
Хлеба не пераживеш, не пераясі і вады не перап'еш.
Шукаючы пірага, хлеб загубіў.
Хто хлеб у кайстры носіць, той есці не просіць.
Няма смачней рыбы, як лінінка, і мяса смачней, як свінінка.
Што надта, то і свінні не ядуць.
Хто, пад'еўшы, не аддыша, таго Бог за свінню запіша.
На голага і сабакі брэшуць.
Усе мае зборы — лапці да аборы.
Свая сярмяжка не цяжка.
Адзеўся, як пан, а дурны, як баран.
Памалу едзеш — далей заедзеш.
Хто аб'ездкамі едзець або нацянькі, той блудзіць і траціць дзянькі.
Хто пытае, той не блудзіць.
Які чорт ехаў, такі й паганяў.
З чужога вазка і сярод гразі злазяць.

Грамадскае жыццё

На чужыне паклонішся і баране.
Усё паны да паны, а свінней няма каму пасці.
Панска ласка да парога.
Паны як паны, ды падпанкі жыць не даюць.
Лепш у вялікага пана за клямку дзяржацца, як з малым панком за сталом сядзець.
Сем сёл, адзін вол, а дзесяць прыганятых.
У свінушніку жыве, ды хоча кашляць па-панску.
Без хама не было б пана.
Пан панам, а мужык мужыком на векі вяком.
Не нам судзіць папа — на тое ёсцека чорт.
З аднаго вала сем шкур не дзяруць.
Не плаціць багаты, але вінаваты.
На воўка памоўка, а мядзведзь цішком.
Сумы і турмы ніколі не заракайся.
Не пастаяўшы ля парога, не сядзеш за сталом.
У гасцях каша, а дома кулеш, да за кашу лепш.
Добры госць, ды ў сераду трапіўся.
Як дома пад'ясі, то й у гасцях накормяць.
Госць мала гасцюе, а многа бачыць.
Дзе чуюць, там начуюць.
Беднасць сораму не знае.
Не радзіў сем лет мак, то жылі і так.
Запас бяды не чыніць і есці не просіць — старац зубоў не мае, а сухары пра тое носіць.
Старац старца не любіць, а хазяін абыдвух.
Пакуль з багатага пух, то з беднага дух.
Сабака кудлаты — яму цёпла, мужык багаты — яму добра.
Усё б загроб, ды багацтва пугаю не загоніш.
Стань свінаватым, то будзеш багатым.
Багатаму і скрыпка сама грае, а мая і смыкам не хоча.
Шчасце за гарамі, а бяда за плячамі.
Дзяды не зналі бяды, а ўнукі даждаліся мукі.
Было ліха, да й пагоршала.
Хто паша, той пляша, а хто таргуе, той гаруе.
Хто часта коні мяняе, у таго хамут гуляе.
Купіў бы сяло, да грошы гало.
Не журыся, што ў мяне грошай няма, дасць Бог, што і ў цябе не будзе.
Бог ведае, чы будуць у нашага Кузьмы грошы.
Збірай, збірай грошы, а чорт на іх дзірку найдзе.
Заплаціць тагды, як цыган згубіць, а ён найдзе.

Сям'я, сямейны быт

Як мяне, мамачка, хлопцы любяць: як выйду на вуліцу, то за кулакамі свету не бачу.

Паначы ўсе дзеўкі чарнабрэўкі.

Не ўсім Даніла, камусь пападзецца і Гаўрыла.

Жаніўся тагды, калі ўсе людзі сена касілі.

Бабы не пераможаш, і табакі не ператрэш.

Дзе чорт не дойдзе (не зробіць), туды бабу пашле.

Тагды матка была міла, калі нашы рукі і ногі мыла.

Адзін бацька гадуе пяць сыноў і не жалкуе, а пяці сынам важка пагадаваць аднаго бацьку.

Сын мой, да розум у яго свой.

Кандрат не вінават, да вінавата хата, што ўпусціла Кандрата.

Куды, воўча, ідзеш? — Па сірочае.

Жывучы ля пекла, і чорта з чарціхаю ў кумы папросіш.

Духоўнае жыццё

Зачыні чорту дзверы, так ён у вакно.

Пакуль да Бога, то святыя дух выймуць.

Не паможа бабе і кадзіла, калі бабу схапіла (сказіла).

Калі звоняць, то, мабыць, празнік.

Не кручаны — не рамень, не учаны — не чалавек.

Славен бубен за гарамі.

Чалавек, ягоныя якасці, мараль

Старасць не радасць, а горб не карысць.

Стары і гарбаты ачуняюць у магіле.

Мужык як баран: астрыжы, то ён зноў адрасце.

Дайгралася Матрунка ліхое немачы.

Кашаль — хвароба не ліхая, але хату не ўціхае.

Кароста не напасць, толькі ўночы спаць не дасць.

Дурнога і ў цэркві б'юць.

За дурным шчасце бяжыць.

Добрыя вочы дыму не баяцца.

Усе бабры дабры, адна выдра ліхая.

Ад чорта крыж маеш, а ад ліхога чалавека нічога.

Не ўмела сабачча лапа ляжаць на стале, дак ляжы пад сталом.

І дзела не рабі і ад дзела не ідзі.

Няўмеламу рукі не баляць.

Хоць укараціў, да ў двое скруціў.

Ціхая вада берагі рве.

Скоры сам набяжыць, а на ціхага Бог нанясе.

Хто сам за сябе не дбае, той трасцу мае.

Ад зямлі адарваўся і да неба не дастаўся.

На каню едзе і каня шукае.

Брахнёй свет пройдзеш, назад не вернешся.

Ад хлусні не мруць, толькі другі раз веры не даюць.

З паклону галава не баліць нікому.

Хто многа жадае, той нічога не мае.

У цэркві не быў, а шклянога бога бачыў.

П'янаму і Бог з дарогі ўступае.

Не біты — не чалавек, не кручаны — не рамень.

У чэпчыку радзіўся, а ў матузку згіне.

І сабакі не брахалі, а маю сякеру ўкралі.

Хто сала краў, таму ў вочы дым ідзе.

Чорт бы дзятла знаў, калі б не яго доўгі нос.

І коні ўкрадзеныя найдуцца, як злодзеі паб'юцца.

Хто маўчыць, двох наўчыць.

Хто з язычком, тэй з піражком.

Галава, за што ты валяешся? — За язык.

Агульныя разважанні

Век веку падасць да й яшчэ на тры дні будзе.

Круці не круці, трэба ўмярці.

Не ўмірае той, хто худ, але той, каму суд.

Няма такога зла, штоб з яго камусь не вышла дабра.

Зла не кліч — яно само прыйдзе.

Праўда, як алей: што ні рабі, то яна наверх выйдзе.

Чужое дабро бярэць за рабро.

За чужое лыка аддасі свой раменьчык.

Добра пець лалом за чужым сталом.

Навучанні і назіранні

Еш пірог з грыбамі ды дзяржы язык за зубамі.

Хто топіцца, той і за гострую касу схопіцца.

З пяску ні пугі, ні вяроўкі не саўеш.

Вол рагамі, а свінні нагамі.

Падняў высока, ды нічым не падпёр.

Ч. Пяткевіч. Духоўная культура Рэчыцкага Палесся. Варшава. 1938.

Выслоўі

Аж спіна колам стала.

— Баба, еш хлеб. — Не маю зубоў. — Баба, на табе мяса. — Буду грызці.

Будзе кій, ды не такі.

Бывала, што і варона кукавала, а цяпер і зязюля не каркае.

Гола, боса і праставалоса.

Гэтага будзе толькі на адзін зуб.

Дажыўся, што і сабакі нечым выгнаць.

Даў, што з носа ўпала.

Дзержыцца за панску клямку.

Дзіва, што ў дзеда барада сіва.

Ехаў нейкі разявака ды заехаў аглобляю мне ў рот.

Заехаць па мухаедах.

Заплютаўся сабака ў гарохавіны.

Зарабіў на нюх табакі.

Захацелася кабылі малака.

І рэшата хмелю не здолею падняць.

Капейка свярбіць.

Каша наша, а боршч ваш.

Масла пагасла, а сала патала.

Мы і самі з вусамі, толькі адно нос не аброс.

Не хацелі есці манны, няхай з'ядуць трасцы.

Некалі носа ўцерці.

Нешта ў лесе здохла — мабыць, мядзведзь.

Ні вока не бачыла, ні вуха не чула.

Нястрыжана — голена, не кіем, да палкаю.

Ось дзеўка, хоць вады напіцца.

Папаў куляй у пляцень.

Пашоў сабак дражніць.

Перахрысціўся леваю рукою.

Пляце кашалі з лапцямі.

Проці ліха на ўзгорку, дзе пень на калоду брэша.

Розум увесь паеў.

Сабачы век зжыў.

Спалохаўся, аж сарочка палатном стала.

Спіць, хоць ты яму зубы павырывай.

Стой да глядзі, хоць плюнь да ідзі.

Сюдою чорт сваё дзіця вазіў.

Тагды тое будзе, калі свіння з поля дадому прыйдзе, а не прыбяжыць.

Там доўга не папарышся.

Туды дарога шырокая, а адтуль вузенькая.

Ты мяне мяшком, а я цябе абушком.

Убіла б баба лося, штоб удалося.

Ужо і саломіны не пераломіць.

Ухапіў шылам патакі.

Хату хоць калочкам падапры.

Хіба ж я дурней папа?

Чаго ўперад бацькі прэшся на шыбеніцу?

Чорт мераў, да шнура парваў.

Шырока едзеш вузкаю сцежкаю.

Я ўжо не з аднае печы хлеб еў.

Як бы еты мароз не на ўсіх, да на аднаго чалавека, то б чыста змерз.

Штоб я калі дзе што-небудзь якое, а то я ніколі, нідзе, нічога, ніякага.

Еш, дурню, бо то з макам.

Пан кладзе пячаць, а мужык ведае (глядзіць) адкуль пачаць.

Першая чарка калом, а другая сакалом.

Дай, Божа, мяшаць свінням, да сваім.

Дай, Божа, у добры час сказаць, у благі прамаўчаць.

Бліскае (свеціцца) як воўк за гарою.

Водзіць як чорт п'янага па балоце.

Гавораць як у бубен б'юць.

Гаворыць як у скрыпку грае.

Дзяцей як бобу (гароху).

Наеўся як пальцам дастаць.

Спіць як маку наеўшыся (як пасля маку).

Ч. Пяткевіч. Духоўная культура Рэчыцкага Палесся. Варшава, 1938.

Ля рубля й капейцы зацішней.

Пустую грушу дармо і трэсці.

Паляцелі б і свінні, ды Бог крылаў не даў.

Добрай масці конік, ды воз не цягне.

Не хвалі цяліцу, бо ганіць будзеш кароваю.

Прыкусіць мо б каўбасою, што летась з'едзена?..

Звяглівы сабачка на выспятках расце.

Зап. П. П. Рабянок ад П. Л. Рабянка, жыхара в. Баршчоўка, 1914 г. н.

З ГІСТОРЫІ НАСЕЛЕНЫХ ПУНКТАЎ

АЗЕРШЧЫНСКІ СЕЛЬСАВЕТ

Азершчына... бо сярод азярын (в. Азершчына)

Старажылы сведчаць: у далёкія часы вёска Азершчына ўяўляла сабой маляўнічыя мясціны. Атулялі яе азярыны, густа парослыя маладымі дрэвамі.

Праўда, зямля тутэйшая не надта ўрадлівая. Тым не менш, вёска стала прытулкам для многіх сялян, якія шукалі паратунку ад памешчыкаў. Калі ж чыноўнікі як след зацікавіліся Азершчынай, то гэта была ўжо немалая вёска. На сялян наклалі падатак, і Азершчына атрымала афіцыйны статус.

Каля вёскі знаходзіцца поле, якое называецца Меськім. Хутчэй за ўсё, ад украінскага слова «місто», што значыць горад. Менавіта на гэтым полі палкаводзец польскага кароля Штэфана Баторыя князь Вішнявецкі ў сярэдзіне XVII ст. зажадаў перарэзаць шлях казацкаму атраду Максіма Крыванаса, паплечніка Багдана Хмяльніцкага. Але баявое шчасце ўсміхнулася казакам. Дарэчы, аб гэтым эпізодзе мясцовай гісторыі як бы расказвае карціна «Максім Крывонос праследуе князя Вішнявецкага», якая знаходзіцца ў Гомельскім абласным краязнаўчым музеі.

Ёсць звесткі, што каля Азершчыны, на паўвостраве, атуленым з трох бакоў рэчкай Ведрычам, магутным Дняпром і возерам, у 1709 г. супыняліся лагерам шведы пад камандаваннем генерала Левенгаўпта, якія спяшаліся на дапамогу каралю Карлу XII.

Адбыўся бой паміж шведскім атрадам і войскамі Пятра I. Аб ім сведчаць шматлікія пахаванні, выяўленыя ў 1956 г. пры планіроўцы стапеляў для будаўніцтва металічных баржаў. У пахаваннях знойдзены шпагі, алавяныя гузікі, каскі і іншыя прылады вайсковай амуніцыі як шведскай, так і рускай прыналежнасці.

Захавалася паданне, што шведы, спяшаючыся, спіхнулі карэту з вайсковай казной у глыбокі калодзеж дый засыпалі яго зямлёй. Што да скарба, то ў 1905 г. хвалі Дняпра нібыта вымылі з берага нейкую скрыню. Яе знайшоў бакеншчык, а потым знік разам з багатай знаходкай.

Малаўрадлівая зямля не магла пракарміць усіх насельнікаў Азершчыны. Пэўныя цяжкасці меліся і ў развіцці індывідуальнай жывёлагадоўлі, бо мясцін для выпасу жывёлы азершчынцы фактычна не мелі. Сенажаці ля Дняпра належалі аднаму з мясцовых святароў. А вось гаспадаром поймы Ведрыча быў нехта па прозвішчу Станкевіч.

Менавіта таму вяскоўцы былі змушаны наймацца на работу па тралёўцы лесу. Яны гналі па Дняпры плыты як не да Чорнага мора. Дамоў вярталіся нярэдка праз паўгода.

У 1880 г. у Азершчыне адкрылася школа на два класы. Спачатку ў ёй вучыліся толькі хлапчукі. Але ў 1901 г. за парты селі і дзяўчынкі. Сама ж школка атрымала статус царкоўнапрыходскай.

Першы настаўнік — Кузьма Фёдаравіч Мядзвежанка. У свой час ён скончыў настаўніцкую семінарыю і чалавекам быў даволі адукаваным.

Першым, хто атрымаў з азершчынцаў сярэднюю адукацыю, быў Павел Аляксандравіч Лапата. Потым ён скончыў інстытут, стаў вядомым вучоным.

Некалькі жыхароў вёскі бралі актыўны ўдзел у Кастрычніцкай рэвалюцыі і грамадзянскай вайне. Дарэчы, у Азершчыне знаходзіўся чырвонагвардзейскі атрад, які выбіў кайзераўцаў з Рэчыцы.

Першы старшыня Азершчынскага сельскага Савета — Яфім Іванавіч Крэс, першы сакратар — Іван Яфімавіч Кузмянок.

Адметным для вёскі стаў 1929 г., бо менавіта тады пачалося будаўніцтва тут суднаверфі. Пад прадпрыемства адышла тэрыторыя мясцовай прыстані.

Рабочыя ўзвялі памяшканні канторы і сталоўкі. Неўзабаве змантіравалі піларраму. Пасля гэтага пачаўся выпуск баржаў. Кожная будавалася за два з палавінай месяцы.

Як нагадваюць старажылы Азершчыны, і ў прыватнасці Васіль Рыгоравіч Кузмянок, у розныя гады суднаверф уваходзіла ў склад Днепра-Дзвінскага параходства, «Белсуднатрэста», «Глаўксуднаверфепрама» і г. д.

Пачатак калектывізацыі ў Азершчыне прыпадае на 1931 г. Прайшла яна без канфліктаў, бо фактычна ўсе мясцовыя жыхары ўскладвалі надзеі на калектыўныя формы гаспадарання.

Мясцовы калгас атрымаў назву імя Літвінава. На чале яго стаў Іван Васільевіч Сярак.

Увогуле, Азершчына лічылася вёскай надзвычай беднай. Тут толькі 3—4 сям'і мелі коней. Відаць, таму пад раскулачванне трапіў толькі адзін мясцовы селянін — Лявон Логіс. У віну яму было залічана тое, што набыў у свой час паравы млын. Вось і палічылі адпаведныя органы, што Логісы «шкодныя» для грамадства. Маёмасць сям'і была канфіскавана, але Логісы засталіся жыць у вёсцы.

Некалькі пазней маёмасць была канфіскавана яшчэ ў двух вяскоўцаў. Яны не пажадалі ўступіць у мясцовы калгас, атрымалі ад уладаў «цвёрдыя заданні» і, вядома, выканаць іх не здолелі.

Сталінскія рэпрэсіі па-сапраўднаму балюча закранулі Івана Лявонцевіча Лунькова і Станіслава Францавіча Чарнякоўскага, якія былі прысланы працаваць у Азершчынскую школу. Настаўнікаў арыштавалі і саслалі. Дарэчы, абодва былі рэабілітаваны. Іван Лявонцевіч — у 1948 г., а Станіслаў Францавіч — у 1957 г. Лунькоў вярнуўся з месцаў зняволення, жыў у Борхаве, дзе і памёр. А вось лёс С. Ф. Чарнякоўскага невядомы і па сёння.

20 жніўня 1936 г. упершыню па рэчыцкаму радыё прагучала выступленне, тады яшчэ нікому не вядомага, Азершчынскага хору. Стваральнікам і кіраўніком яго з'яўлялася Таццяна Карнееўна Лапаціна.

Ужо на наступны год хор прыняў удзел у рэспубліканскім аглядзе мастацкай самадзейнасці, а ў 1939 г. выступіў на Выстаўцы дасягненняў народнай гаспадаркі краіны. У гэтым жа годзе калектыў хору быў накіраваны ў толькі што вызваленыя раёны Заходняй Беларусі, прыняў удзел у святочным канцэрце, што быў наладжаны ў гонар Народнага сходу ў горадзе Беластоку. Таццяна Карнееўна атрымала ордэн «Знак Пашаны». Пазней ёй было нададзена высокае званне заслужанага дзеяча культуры БССР.

У 1938 г. у вёсцы была створана машынатрактарная станцыя. Першы дырэктар яе — Забалоцец.

Станцыя мела 32 трактары, 4 камбайны, 5 малацілак і 6 аўтамашын. Калектыў МТС абслугоўваў калгасы вёсак Азершчына, Святое, Дземяхі, Коззе, Стара-Краснае, Нова-Краснае, Горваль, Берагавая Слабада і Глыбаў.

На франтах Вялікай Айчыннай вайны змагаліся з фашыстамі сотні жыхароў Азершчыны. 204 з іх не вярнуліся дамоў. Выконваючы заданні партызан, загінулі Іван Міхайлавіч Кузмянок, Васіль Фядосавіч Лапата, Таццяна Восіпаўна Янковіч, Гаўрыла Аляксандравіч Кузмянок, Пётр Піліпавіч Лапшак і Іван Самойлавіч Сярак.

Азершчына была вызвалена ад ворага 17 лістапада 1943 г. У той жа дзень перад байцамі і камандзірамі Чырвонай Арміі выступіў мясцовы народны хор.

Гады акупацыі прывялі да разбурэння Азершчыны. Фашысты разбілі суднаверф, абрабавалі калгас. Таму вяскоўцам давялося нямала папрацаваць, каб залячыць нанесеныя вайной раны. Зноў была адбудавана суднаверф. У справу эканамічнага і сацыяльнага развіцця вёскі значны ўклад і калектыву мясцовых меліяратараў.

Азершчына сёння — хутчэй за ўсё пасёлак гарадскога тыпу. Тут суднабудаўнічасуднарамонтны завод, ПМК-73, прафесіянальна-тэхнічнае вучылішча, цэнтральная сядзіба саўгаса «Азершчына».

У вёсцы выдатная сярэдняя школа. Будзе ўзведзена яшчэ адна. Працуе ў Азершчыне і музычная школа. Хлопчыкі і дзяўчынкі ахвотна займаюцца і ў конна-спартыўнай школе.

Камісія па напісанні кнігі «Памяць» пры Азершчынскім сельскім Савеце народных дэпутатаў

БАРШЧОЎСКІ СЕЛЬСАВЕТ

З вытокаў легенды (в. Капань)

Напэўна, назаўсёды застанецца загадкай тое, калі ж узнікла вёска Капань. Але бясспрэчна наступнае: у яе глыбокія гістарычныя карані. Пра тое сведчыць старажытнае гарадзішча і селішча, што прымыкала да яго.

Яшчэ на памяці людзей сталага веку той час, калі ўкруг вёскі раскашавалі балоты. На курганах жа, якія высіліся над багнаю, людзі знаходзілі напрасаваныя адыходы, вельмі падобныя на жалеза. Тлумачэнне таму наступнае: тэрыторыя сучаснай Капані

ўваходзіла некалі ў абшары Радзмічаў. А менавіта яны з'яўляліся сапраўднымі майстрамі па вырабу з балотнае руды жалеза. Напэўна ж, яна, балотная руда, здабывалася і ў наваколлі нашае вёскі. Затым з яе выраблялася жалеза. Ад слова «капаць», мусіць, і пайшла назва вёскі — Капань.

Амаль стогадовы Ісак Гаўрылавіч Пугачоў памятае, як некалі быў знойдзены ў тване плыт, які, хутчэй за ўсё, праляжаў на дне балота не адно стагоддзе.

Напрыканцы 60-ых гадоў жыў Мітрафан Яўхімавіч Маеўскі. Меў амаль сто гадоў. Памятаў тыя часіны, калі ў вёсцы было толькі чатырнаццаць хацін. Тады вёску абступаў дрымучы лес, балоты. У бок Дняпра — азёры, багатыя на рыбу, ды крыніцы.

Капанню валодалі паны Будзіноўскі і Валкавіцкі. Калі ў 1917 г. да вёскі дайшлі чуткі пра вялікія падзеі ў Петраградзе і Маскве, капанцы забралі ды падзялілі паміж сабою панскую маёмасць. Але неўзабаве прыйшлі кайзераўцы. Яны прымусілі людзей расплачвацца крывёю.

Шмат хто з жыхароў вёскі браў удзел у грамадзянскай вайне. Пад сцягам Шчорса змагаліся з кайзераўцамі Іван Гаўрылавіч і Васіль Гаўрылавіч Пугачовы.

Праз суровыя выпрабаванні прайшла Капань у 1920 г., калі Рэчыцу захапілі белапалякі. Яны імкнуліся прарвацца на Гомель. Але здолелі прабіцца толькі да станцыі Якімаўка. У Капані ж быў цяжкі бой. Белапалякаў сустрэлі тут курсанты школы чырвоных камандзіраў. Страты былі вялікімі з абодвух бакоў. Загінуўшых курсантаў капанцы пахавалі на вясковых могілках.

Скончылася замежнае нашэсце. У вёсцы наладжвалася мірнае жыццё. Адкрылася школа. Першай настаўніцай была Надзея Сцяпанаўна Літавор. Сама яна родам з Пінска, з сям'і каваля чыгуначнай майстэрні. Атрымала педагагічную асвету. Першы свой урок дала ў Капані. Затым працавала ў вёсцы Аляксандраўка, у Гомелі.

Перад пачаткам Вялікай Айчыннай вайны ў Капані было каля 170 двароў. Меліся сямігадовая школа, медпункт, лазня, клуб, крама. Большасць вяскоўцаў працавалі ў калгасе «XI з'езд Саветаў», у луггасе «Рэчыца», на чыгунцы. Шмат хто рабіў на нарыхтоўцы сена. Непадалёку ад вёскі ў населеным пункце Сеназавод яго прасавалі і адпраўлялі цягнікамі для патрэб конніцы Чырвонай Арміі і маскоўскай міліцыі. Старажылы нагадваюць, што да якасці работы на сеназаводзе ставіліся надзвычай строга. Кожны цюк сена меў адпаведную бірку, якая з'яўлялася як бы знакам якасці. Былі нават сартавальшчыкі. Яны пільна сачылі за тым, каб ніводная падазроная расліна не патрапіла пад прэс.

Вёска мела шырокія перспектывы. Меркавалася будаваць тут сярэднюю школу. Але планам не суджана было збыцца. Пачалася Вялікая Айчынная вайна. Некалькі дзесяткаў вяскоўцаў не вярнуліся з франтоў дамоў. Шмат каго закатавалі карнікі.

Зараз Капань — дачная зона. Яе як бы ўзялі ўкруг рэчыцкія і гомельскія садаводчыя кааператывы. У вёсцы пачатковая школа, клуб, бібліятэка, крама, пошта, медпункт.

П. Рабянок, Я. Тулупаў

БЕЛАБАЛОЦІНСКІ СЕЛЬСАВЕТ

На старажытнай зямлі (в. Чорнае)

...Шуміць наўкол лес. Блішчыць роўнядзь азёраў. На ўзвышшы, акружаным з усіх бакоў вадою, размясцілася старажытнае славянскае паселішча Гарадок. Ягоныя жыхары пакінулі пасля сябе рэшткі матэрыяльнай культуры, якія нагадваюць нам аб далёкім жыцці продкаў. Гэта каля 200 абломкаў ляпнога посуду (кераміка з расчосамі і глянцаваная), гліняны гузік з 5 выступамі і адтулінай пасярэдзіне (рытуальнага прызначэння), бронзавая трапецападобная падвеска. Усё гэта адносіцца да мілаградскай і зарубінецкай культур.

Яшчэ нядаўна жылі людзі, якія памяталі прыгонніцтва і рэкрутчыну. Ефрасіння Васільеўна Захарчанка згадвала, як яе бабулю Еўгу памешчык памяняў на сабак. Аддаў суседняму пану двух сабак, а ў таго забраў дзвюх пяцігадовых дзяўчынак, стрыечных сясцёр.

Неяк жа зазлавала пані Завіхневічыха, дый загадала пакараць сваю служанку На-

таллю Яўмененку. Яе збілі розгамі. А на наступны дзень няшчасная памерла.

Ева Андрэеўна Старыкава памятала, які лёс спаткаў яе дзеда Ісака. З Чорнага ў войска павінен быў ісці рэкрут. Але родзічы ягоныя здолелі сабраць пэўную суму грошай і адкупілі хлопца. Замест яго на царскую службу выправіўся Ісак Старыкаў. Дамоў ён не вярнуўся.

На легендарным крэйсеры «Вараг» служыў чарнянец Андрэй Мітрафанавіч Паўлаў. Пасля гібелі карабля яму пашанцавала застацца ў жывых. За храбрасць і гераізм быў адзначаны ордэнам і крыжам, двума медалямі. Дарэчы, пасля вызвалення вёскі ад нямецка-фашысцкіх акупантаў у лістападзе 1943 г. А. М. Паўлаў браў актыўны ўдзел у аднаўленні калгаса, за што ўзнагароджаны медалём «За доблесную працу у Вялікай Айчыннай вайне 1941—1945 гадоў».

...1913 г. Вёска выступіла супраць памешчыка Завіхневіча. Перамаглі сяляне.

Лістапад 1917 г. У вёсцы ўстаноўлена савецкая ўлада. Першымі старшынямі мясцовага выканкама былі Сямён Рыгоравіч Язікаў і Лука Іванавіч Гузаў.

Актыўнымі ўдзельнікамі грамадзянскай вайны з'яўляліся С. П. Яўмененка, Р. А. Халецкі, М. Манойлін. Яны змагаліся з кайзераўцамі і фарміраваннямі Пятлюры.

1919 г. Ва Уваравічах ствараецца першая камуна. А ў нашай вёсцы — першае аддзяленне гэтай камуны. Пабудовы камуны знаходзіліся ў былым памешчыцкім маёнтку.

1931 г. У вёсцы арганізоўваецца калгас. Яго назвалі «Чырвоны востраў». На першым часе яго ўзначальваў Герасім Мікалаевіч Пыраеў.

Грымнула Вялікая Айчынная вайна. Каля 300 ураджэнцаў вёскі змагаліся з гітлераўцамі на франтах, шмат хто ў партызанскіх атрадах. Амаль палова з іх загінулі. 14 жыхароў вёскі былі расстраляны, спалены ці закатаваны карнікамі.

У 1975 г. у цэнтры вёскі, каля клуба, быў насыпаны Курган Славы на ўшанаванне памяці 340 жыхароў сельсавета, якія загінулі ў час Вялікай Айчыннай вайны (у сярэдзіне 80-х гадоў цэнтр сельсавета з Чорнага быў пераведзены ў вёску Белае Балота).

Чорнае — радзіма Міхайлы Грамыкі (Міхаіла Аляксандравіча). Ён нарадзіўся тут 31.10.1885.

На жаль, вёска Чорнае ў многім страціла сваё ранейшае значэнне. Яшчэ ў канцы 60-ых гадоў тут была сярэдняя школа, у якой вучыліся 200 вучняў. Зараз школка пачатковая. Ёсць клуб, бібліятэка. Але моладзі мала. Верыцца, што з'ява гэта часовая, і ў старажытнай вёскі будзе шчаслівы лёс.

Н. Бысянкова

ВАСІЛЕВІЦКІ ГАРСАВЕТ

На шляху княгіні Вольгі... (дакастрычніцкі перыяд г. Васілевічы)

Час заснавання Васілевіч невядомы. Археалагічныя даныя сведчаць, што людзі жылі тут і ў глыбокай старажытнасці. Непадалёку ад Васілевіч знойдзены клінападобная сякера з абухом і сякера абуховага тыпу. Знаходкі сведчаць пра тое, што тэрыторыя Васілевіч была заселена ў эпоху бронзы (II — I тысячагоддзя да н. э.). Археолагі лічаць наяўнасць пасялення тыпу гарадзішча паблізу Васілевіч, характэрнага для жалезнага веку і эпохі ранняга феадалізму.

Аб старажытным паходжанні Васілевіч сведчаць такія факты. Сярод мясцовых жыхароў у канцы XIX ст. бытавала паданне аб тым, што калодзежы, названыя «зоўжынамі», або «іоўжынамі», былі выкапаны па загаду княгіні Вольгі ў час яе паходу на драўлян. У другой палове XIX ст. на адным з курганоў паблізу Васілевіч была знойдзена надмагільная пліта, надпіс на якой быў зроблены стараславянскімі літарамі.

Першыя выяўленыя ў архівах звесткі аб Васілевічах датуюцца 1560 г. Яны ўтрымліваюцца ў рэестры рэвізіі так званай гаспадарскай Рэчыцкай воласці, які дайшоў да нас з позняй копіі. Згодна з ім, у Васілевічах налічвалася 17 гаспадарак (дамоў) і 7 участкаў (так званых службаў), якія з'яўляліся адзінкай абкладання. У сярэднім на кожны ўчастак прыпадалі 2—3 гаспадаркі.

У склад Расіі Васілевічы ўвайшлі пасля другога падзелу Рэчы Паспалітай (1793 г.).

У першай палове XIX ст. Васілевічы ўяўлялі сабой вялікае сяло, якое належала дзяржаве. Яны не ведалі памешчыкаў. Асноўным заняткам жыхароў, якія ў пераважнай большасці з'яўляліся сялянамі, былі земляробства і лясны промысел.

У Цэнтральным дзяржаўным гістарычным архіве Рэспублікі Беларусь у Мінску захаваўся інвентар казённага маёнтка Васілевічы 1858 г., які ахопліваў не толькі Васілевічы, але і бліжэйшыя навакольныя вёскі. Дарэчы, інвентары ўяўлялі сабой гаспадарчыя кнігі, у якіх давалася падрабязнае апісанне маёнтка, яго даходаў, памераў зямельных надзелаў і павіннасцей сялян.

Дык вось, агульная плошча казённага маёнтка Васілевічы складала 61,4 тысячы дзесяцін, з якіх 10,5 тысячы — прыдатныя для земляробства землі, 27,1 тысячы — няўдобіцы і 23,8 тысячы дзесяцін былі заняты лесам.

З ліку прыдатных зямель каля 8 тысяч дзесяцін знаходзіліся ў карыстанні сялян, 2,3 тысячы — складаў так званы запасны фонд. Астатнія прыдатныя землі знаходзіліся ва ўласнай запашцы і ў асоб несялянскага паходжання. Сярод сялян карыстальнікамі поўных надзелаў у маёнтку было 290 двароў, паўнадзелаў — 84 двары.

Такім чынам, напярэдадні рэформы 1861 г. сярод сялян Васілевіч была няроўнасць. Тыя, што былі ўладальнікамі паўнадзелаў, уяўлялі сабой малазабяспечаную групу сялян, а агароднікі і бабылі — сялян, якія разарыліся. Усяго ў маёнтку меліся 2053 рэвізскія душы мужчынскага полу, якія надзяляліся зямлёй.

У эканамічным росце Васілевіцкай воласці ў парэформенны перыяд найбольшае значэнне адыгралі дзве абставіны. Па-першае, у 70-ых гадах XIX ст. экспедыцыя генерала І. І. Жылінскага правяла так званую каналізацыю (асушэнне) балот вакол сяла, што павялічыла фонд прыдатнай зямлі, дало магчымасць правесці карацейшыя прасёлкавыя дарогі. На асушаных землях, як, напрыклад, у 1885 г., сабіраліся высокія ўраджаі агародніны (капусты, морквы і г д.). Па-другое, у 80-ых гадах XIX ст. пачалося будаўніцтва Палескіх чыгунак. У 1886 г. была ўведзена ў строй дзеючых і лінія Лунінец — Гомель, якая праходзіла праз Васілевічы.

У 1897 г., згодна з Усерасійскім перапісам насельніцтва, у Васілевічах налічвалася 298 двароў, пражывалі 873 мужчыны і 851 жанчына, а ўсяго — 1724 чалавекі. У 1908 г. колькасць насельніцтва складала 2406 чалавек, або павялічылася больш чым на трэць.

І пасля рэформы 1861 г. асноўнымі заняткамі жыхароў Васілевіч заставаліся сельская і лясная гаспадарка. Хаця сяло з усіх бакоў было акружана лясамі, сяляне адчувалі сур'ёзныя цяжкасці з дровамі, лесаматэрыяламі. У архіўных фондах нямала спраў, звязаных з так званай самавольнай парубкай лесу ў Васілевіцкай казённай дачы. Так, у сярэдзіне 70-ых гадоў XIX ст. да адказу за ссечанае дубовае дрэва быў прыцягнуты Сцяпан Малахавіч Белы. Праследваліся сяляне і за самавольную пасьбу жывёлы на лугах дзяржаўнага маёнтка.

Прадпрыемствы прамысловага тыпу з'явіліся ў Васілевічах у пачатку XX ст. У 1904—1913 гг. працаваў дрэваапрацоўчы завод, які выраблял чаўнакі, бабіны, паганялкі для прадзільных і ткацкіх фабрык Расіі на 120 тысяч рублёў у год. Завод меў паравы рухавік у 120 конскіх сіл. Калектыў прадпрыемства складалі 120 чалавек. На міжнароднай выставе ў Бруселі, якая адбылася ў 1905 г., прадукцыя васілевіцкага дрэваапрацоўчага завода была адзначана Вялікім Залатым медалём, на выставе ў Бесарабіі (1912 г.) — Малым Залатым медалём.

У мястэчку працаваў паравы млын, які належаў Х. Берштэйну і Х. Бухману.

У 1912 г. было ўзбуджана хадайніцтва аб адкрыцці ў Васілевічах фабрыкі для вырабу шпуляў. Пасведчанне на яе адкрыццё атрымаў І. Ф. Уткін. Здарылася тое ў 1914 г. Фабрыка належала гандлёваму дому «Браты Н. і І. Уткіны», які знаходзіўся ва Уладзімірскай губерні.

Гандаль у Васілевічах меў у асноўным дробязны характар. У 1897 г. было 5 гандлёвых кропак. У 1902 г. ва ўсёй воласці працавалі 10 крам, абарот якіх вагаўся ад 100 да 1000 рублёў. Уладальнікі гэтых крамак ледзь-ледзь зводзілі канцы з канцамі. Прыбытак, калі такі меўся, вымяраўся ў некалькі рублях або дзесятках.

Мясцовы гандаль вёўся таксама на кірмашы, які адбываўся штогод 7 снежня і працягваўся толькі адзін дзень.

У 1897 г. у Васілевічах былі два піцейныя дамы.

Цэнтрам духоўнага жыцця з'яўлялася царква, дазвол на ўзвядзенне якой быў атры-

маны ў 1806 г. Святамікалаеўская царква, пабудаваная на сродкі прыхаджан, адчыніла свае дзверы перад вернікамі ў 1825 г. Яна ўяўляла сабой драўляную будыніну на каменным фундаменце. У прыход царквы ўваходзілі, апроч жыхароў Васілевіч, сяляне вёсак Навінкі, Залатая Дуброва, Галоўкі, Бабічы, Кабылеў. У 1879 г. сярод прыхаджан было 1578 мужчын і 1644 жанчыны, у 1901 г. — адпаведна 2681 і 2672.

Настаяцелем Святамікалаеўскай царквы на працягу многіх дзесяцігоддзяў быў Леў Сямёнавіч Турцэвіч, які скончыў Мінскую духоўную семінарыю. Прозвішча гэтага чалавека, як святара, у Васілевічах сустракаецца нават у пачатку XX ст., хаця першую пропаведзь ён прачытаў тут яшчэ ў 1865 г.

Быў у Васілевічах і яўрэйскі малітоўны дом.

Да пачатку 1917 г. працавалі дзве навучальныя ўстановы, якія давалі пачатковую адукацыю. Так, яшчэ ў 1866 г. у Васілевічах было адкрыта народнае вучылішча. Казна адпусціла тады на наём памяшкання 47 рублёў, на аплату настаўніку — 150 рублёў і на вучэбныя прыналежнасці 27 рублёў. Каштарыс расходаў складаў на год 224 рублі.

9 лютага 1868 г. былыя дзяржаўныя сяляне Васілевіцкай воласці сабраліся на сход і вырашылі сабраць для патрэб народнага вучылішча, апроч ранейшых 6 капеек серабром у год, што браліся з мужчынскай душы, яшчэ па 10 капеек. Гэта дазволіла сабраць яшчэ 99 рублёў 60 капеек.

У расказаным вышэй акце сяляне праявілі разуменне важнасці адукацыі.

У 1874 г. народнае вучылішча ўжо знаходзілася ў грамадскім памяшканні. Настаўнікам рабіў Якаў Сцяпанавіч Кеда, выхаванец Маладзечанскай настаўніцкай семінарыі.

У пачатку XX ст. у навучанні дзятвы Васілевіч адбыліся станоўчыя зрухі. Так, на 1 студзеня 1908 г. у народным вучылішчы займаліся 60 дзяцей, у царкоўнапрыходскай школе — 75. Прыкладна 65 працэнтаў дзяцей былі ахоплены пачатковым навучаннем.

У 1908 г. у Расіі меркавалася ўвесці ўсеагульную пачатковую адукацыю. У Васілевічах з 208 хлопчыкаў і дзяўчынак 8—11 гадоў, якія павінны былі атрымліваць пачатковую адукацыю, 108 — належала займацца ў народным вучылішчы, а 100 — у царкоўнапрыходскай школе. Але планы гэтыя ажыццёўлены не былі.

Частка выпускнікоў васілевіцкіх школ у зімовы перыяд накіроўваліся ў навакольныя вёскі, дзе абучалі дзяцей навыкам чытання і чатыром дзеянням арыфметыкі.

Славутасцю Васілевіч з'яўлялася метэаралагічная станцыя для вывучэння кліматычных умоў Палесся. Яна адкрылася ў 1878 г. і была адной з першых станцый на тэрыторыі Беларусі.

Х. Бейлькін, доктар гістарычных навук

Племзавод «Ведрыч» (вёскі Ведрыч і Рассвет)

У 1920 г. Васілевічы былі спалены белапалякамі. І тады пяць сямей мястэчка выправіліся на невялікую пясчаную градуду сярод балота, за 6 кіламетраў ад Васілевіч, пабудавалі там сабе жытло. Так утварыўся хутар, які і даў пачатак вёсцы Ведрыч.

Адзін з першых насельнікаў хутара — Савелій Цімафеевіч Навуменка нагадваў: «Латка зямлі, гожая для апрацоўкі, была невялікай. А наўкол балоты. Трэба было брацца за асушэнне. Дзяржава дапамагала. Ужо ў 1928 г. на хутары быў узведзены інтэрнат. Затым — сталоўка, якая ўвечары ператвараласяся ў клуб. Наехалі ў Ведрыч новыя людзі. У асноўным — моладзь. Большасць работ па праклады адводных каналаў рабілі ўручную. Гектар за гектарам, і адбіраліся ў балота ўрадлівыя землі».

1 снежня 1930 г. пастановай Савета Міністраў БССР быў утвораны саўгас «Ведрыч». Гаспадарка спецыялізавалася на вырошчванні канапель. Але высокіх ураджаяў гэтай культуры атрымаць не ўдалося. Справа ў тым, што каналы былі неглыбокімі, праклады валіся рэдка. Таму глеба падсыхала марудна, а гэта стрымлівала пачатак сяўбы. Менавіта таму саўгас «Ведрыч» у 1932 г. быў ператвораны ў лугавую гаспадарку. Ягонай галоўнай задачай стала нарыхтоўка сена для патрэб Чырвонай Арміі.

Гаспадарка адбудоўвалася. Былі ўзведзены некалькі жылых дамоў, склады, яшчэ адзін інтэрнат, пякарня, дзіцячы сад. Затым — лазня, магазін, кантора.

У 1932 г. «Ведрыч» набыў 20 трактароў. Мясцовыя рацыяналізатары пашырылі на

іх колы, пачалі прымяняць тэхніку на меліярацыйных работах.

Нялёгка ўстанавіць прозвішчы першых кіраўнікоў гаспадаркі, але старажылы згадваюць: першым дырэктарам саўгаса быў Місюля. У 1932 г. яго змяніў Гоф. З 1934 г. дырэктарам быў прызначаны Навум Любамірскі, з 1938 — Васіль Шарай.

«Ведрыч» рос, адбудоўваўся. Да пачатку Вялікай Айчыннай вайны было завершана будаўніцтва адкрытай асушальнай сеткі. На фермах гаспадаркі знаходзіліся звыш ста кароў. Гадаваліся свінні, авечкі, коні. Саўгас меў 30 трактароў, некалькі аўтамашын. Былі ўзведзены гаражы, механічная майстэрня. Каля 60 сем'яў жылі ў камунальных кватэрах, звыш 40 — у прыватных.

Але ж неабходнай колькасці людзей для правядзення меліярацыйных і сельскагаспадарчых работ усё ж не хапала. Таму ў перыяды ўборкі ўраджаю і нарыхтоўкі кармоў прыцягвалася значная колькасць сялян з суседніх вёсак, Калінкавіцкага, і нават Петрыкаўскага раёнаў.

Пачалася Вялікая Айчынная вайна. Толькі ў першыя дні яе ў дзеючую армію выправіліся 90 ведрычан. Многія працаўнікі «Ведрыча» змагаліся з ворагам у партызанскіх атрадах.

59 жыхароў Ведрыча загінулі ў барацьбе з нямецка-фашысцкімі захопнікамі. Фактычна ж, супраць акупантаў узнялася ўся вёска. Аб тым сведчыць наступнае.

Пасля акупацыі фашысты вырашылі скарыстаць урадлівыя асушаныя землі. Прыслалі ў Ведрыч з Германіі упраўляючага. Потым прыгналі коней і кароў, адабраных у жыхароў навакольных вёсак. Былі дастаўлены нават тры трактары.

Неўзабаве быў створаны невялікі нямецкі гарнізон.

Гітлераўцы разлічвалі з дапамогай ведрычан на шырокую аснову паставіць развіццё жывёлагадоўлі для забеспячэння сваіх франтавых часцей прадуктамі харчавання.

Але акупанты пралічыліся. Ведрычане ўсяляк перашкаджалі ім ажыццявіць намечанае. А калі ферма вырасла да ста кароў, вяскоўцы з дапамогай партызан разграмілі нямецкі гарнізон, спалілі жывёлагадоўчыя памяшканні, майстэрні, пякарню, знішчылі трактары, а ўсіх кароў і коней перагналі ў партызанскую зону.

Пасля гэтага немцам так і не ўдалося аднавіць жывёлагадоўчую ферму. Бачачы марнасць сваіх намаганняў, яны скіравалі гнеў на мірнае насельніцтва. Некалькі сем'яў ведрычан былі імі расстраляны.

...У другой палове лістапада 1943 г. вёска Ведрыч была вызвалена ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў. Адразу ж тут былі размешчаны армейскія курсы малодшых лейтэнантаў. Іх фарміравалі з байцоў і сяржантаў, якія найбольш вызначыліся ў баях. Так, сярод курсантаў было 18 Герояў Савецкага Саюза.

Курсанты па магчымасці аказвалі дапамогу жыхарам вёскі ў наладжванні мірнага жыцця.

На захадзе грымелі баі. Дарослыя мужчыны са зброяй у руках грамілі ворага. Жанчыны ж і падлеткі ўзводзілі грамадскія пабудовы, ураблялі зямлю-карміцельку. На першым часе людзі цягалі на сабе і плугі і бароны.

Дапамагала дзяржава. Ужо ў 1944 г. рашэннем ЦК КПБ і Савета Міністраў БССР было створана Ведрыцкае міжгаспадарчае ўпраўленне асушальных сістэм. Перад ягоным калектывам ставілася задача прывесці да ладу разбураную асушальную сетку на тарфяніках.

Пачала паступаць тэхніка. З усходніх раёнаў краіны дастаўляліся жывёла, трактары, сельгасмашыны, насенне. Гэта дало магчымасць ужо ў 1945 г. засеяць амаль даваенную плошчу, вырасціць высокі ўраджай збожжа, бульбы, траў.

У саўгасе шырокае прымяненне знайшоў звеннявы метад вырошчвання сельскагаспадарчых культур. Адно з такіх звенняў узначальвала Марыя Рыгораўна Рабянок. У яе звяне былі 10 жанчын. Мелі ўчастак у 15 гектараў. Уручную падкормлівалі расліны, вялі праполку, браліся нават за штучнае апыленне.

Старанная праца давала добры плён. Ураджаі раслі. У 1948 г. звяно Марыі Рыгораўны сабрала на 14 гектарах па 29,5 цэнтнера жыта. За гэты паказчык звеннявая была ўзнагароджана ордэнам Леніна.

У наступным, 1949 г. звяно М. Р. Рабянок на 15 гектарах вырасціла па 42 цэнтнеры збожжа. Узнагародай за такі паказчык стаў для звеннявой другі ордэн Леніна.

У 1950 г. высокага звання Героя Сацыялістычнай Працы была ўдастоена Кацярына Апанасаўна Мятлушка. Ад кожнай з замацаваных за ёй 8 кароў даярка атрымала ў 1949 г. па 6401 кілаграму малака.

Званне Героя Сацыялістычнай Працы

атрымаў і кіраўнік трактарнай брыгады Сцяпан Дзмітравіч Фешчанка.

Добрая ўрадлівасць асушаных зямель, высокія эканамічныя паказчыкі саўгаса «Ведрыч» прыцягнулі ўвагу жыхароў не толькі суседніх вёсак.

У Ведрыч ехалі людзі як не з усёй вобласці. У вёсцы стала як бы цесна. Вось тады і з'явіліся за некалькі кіламетраў ад Ведрыча, на другой пясчанай градзе, першыя зямлянкі, а ў 1947 г. — першыя дамы. Першым навасёлам стаў Парфен Марцінкоў.

Хутару, а неўзабаве вёсцы далі назву «Рассвет». Яна хутка адбудоўвалася. Тут была створана яшчэ адна малочнатаварная ферма гаспадаркі.

У пачатку 50-ых гадоў у «Ведрычы» былі ўзведзены жывёлагадоўчыя памяшканні, механічныя майстэрні, склады. Гаспадарка ўпэўнена рухалася наперад. Калі раней тут мелі месца рэкорды на невялікіх плошчах і з малой колькасцю жывёлы, то ў восьмай і дзевятай пяцігодках высокія вытворчыя паказчыкі сталі масавымі.

Па выніках восьмай пяцігодкі званне Героя Сацыялістычнай Працы было прысвоена яшчэ аднаму працаўніку «Ведрыча» — Уладзіміру Данілавічу Юрчанку, брыгадзіру комплекснай брыгады вёскі Рассвет.

Гаспадарка мела магчымасць значныя сродкі накіроўваць на сацыяльна-культурнае будаўніцтва. Так, у восьмай пяцігодцы была пабудавана дарога з цвёрдым пакрыццём ад Васілевіч да Ведрыча, гравійная дарога — да вёскі Рассвет. У дзевятай пяцігодцы узведзены Дом культуры, гандлёвы цэнтр, будынак для сярэдняй школы і г. д. Разам з жыллёвымі памяшканнямі яны далі магчымасць афарміцца цэнтру Ведрыча як пасёлку гарадскога тыпу.

Гонарам гаспадаркі з'яўляецца і дзіцячы сад-яслі, які мае нават плавальны басейн.

Старанная праца ведрычан неаднаразова адзначалася камітэтам ВДНГ СССР. У снежні 1968 г. саўгас узнагароджаны Памятным сцягам ЦК КПБ, Савета Міністраў БССР, Белсаўпрофа і ЦК ЛКСМБ. У студзені 1971 г. — ордэнам Кастрычніцкай Рэвалюцыі. А ў маі таго ж 1971 г. гаспадарцы была ўручана і Ганаровая грамата Вярхоўнага Савета БССР.

У 1973 г. саўгас стаў племзаводам. Першараднай задачай гаспадаркі стала вырошчванне племяннога маладняку буйной рагатай жывёлы.

Вядома ж, гонар славутай гаспадаркі здабыты рупнымі рукамі ягоных працаўнікоў. На племзаводзе тры Героі Сацыялістычнай Працы, звыш 20 чалавек адзначаны ордэнамі Леніна. А ўсяго каля 150 працаўнікоў «Ведрыча» ўзнагароджваліся ордэнамі і медалямі.

У 1979 г. кіраўнік механізаванага звяна племзавода Анатоль Маркавіч Дземідзенка вырасціў на кожным са 122 гектараў па 326 цэнтнераў бульбы. А потым за 30 рабочых дзён бульбаўборачным камбайнам Е-665 накапаў 4037 тон клубняў, што з'явілася ўсесаюзным рэкордам.

Поспехі «Ведрыча» ў многім звязаны са Станіславам Цімафеевічам Петачэнкам. Ён узначаліў гаспадарку ў 1963 г. Працаваў да тае пары, пакуль дазваляла здароўе. Самаадданая праца дырэктара адзначана ордэнамі Леніна, Кастрычніцкай Рэвалюцыі, Працоўнага Чырвонага Сцяга, медалямі.

Некалькі гадоў племзавод узначальваў былы галоўны заатэхнік гаспадаркі, кандыдат сельскагаспадарчых навук Леанід Іванавіч Глытаў. Апошнія 7 гадоў дырэктарам працуе Мікалай Цімафеевіч Арэшка.

Жыхары Ведрыча вераць: заўтрашні дзень будзе для іх шчаслівейшы сённяшняга. А каб гэтак было, яны і працуюць, нараджаюць дзяцей — жывуць на старажытнай і шчодрай зямлі, якая ўмее дзячыць працавітым.

Зашчоб'е... бо за Шчобам? (З гісторыі в. Зашчоб'е)

Жыў тут украінец. І біў сваю жонку. Людзям дзіва: збіраюцца, глядзяць. Ён б'е, а яна пытае:

— За шчо б'еш?

І сталі потым у жарт гаварыць:

— Дзе быў?

— У Зашчоб'і.

— Б'е мужык жонку?

— Б'е.

— За што б'е?

— Выпіць не дае.

Вот і пайшло Зашчоб'е і Зашчоб'е.

Запісаў В. І. Скідан ад Нікіфара Васільевіча Галоўкі, 1912 г. н. («Легенды і паданні», Мн.: 1983).

Паданне расказвае так. Жыў за Хойнікамі некі пан. І быў у яго брат. Удумалі неяк браты зямлю дзяліць. Аднаму зямля да ўрочышча Шчоб (в. Вялікі Бор), а другому — за Шчобам. Вось таму і Зашчоб'е.

...Сюды, у Зашчоб'е, перасяліліся напачатку 18 сялянскіх двароў. Прозвішчы першых перасяленцаў — Цэйка, Дасько, Давыдзенка, Панкраценка.

Хутчэй за ўсё, вёска ўзнікла ў пачатку мінулага стагоддзя.

Буйных падзей у яе гісторыі, можна сказаць, не было. Вядома, што наш зямляк Майсей Дасько браў удзел у руска-японскай вайне (1904—1905 гг.).

За цара-бацюхну выправіўся на першую сусветную вайну Сафрон Майсеевіч Галоўка. Патрапіў у палон. Жыў у Нямеччыне 7 гадоў. Чатыры разы ўцякаў, ды кожны раз яго лавілі. У палон патрапіў на пачатку вайны, а дамоў вярнуўся ў 1921 г.

Старажылы Зашчоб'я добра памятаюць тое, як пасля рэвалюцыі ў наш палескі край нахлынулі кайзераўцы. Рабавалі людзей, пакідалі ў вёсцы сваіх, каб падлячыліся пасля хваробы ці ранення.

Немцы разагналі і сельскі Савет нашай вёскі, які быў утвораны ў канцы 1917-га. Але як толькі немцаў турнулі назад, Савет аднавіўся. Знаходзіўся ён там, дзе цяпер вуліца Сялянская. Старшынёй Савета быў Васіль Зянька, потым — Сафрон Майсеевіч Галоўка. Парабіў Сафрон у нас два гады і абралі яго ў Васілевічах за старшыню валаснога Савета.

Памятае сёй-той, як у Зашчоб'е прыязджалі тры камандзіры Чырвонай Арміі. Збіралі для войска хлеб.

Пасля рэвалюцыі людзі атрымалі зямлю. На так званую поўную сям'ю (шэсць дарослых душ) зямлі выпадала па сем гектараў, ды яшчэ два гектары сенакосу на балоце.

Багатых у Зашчоб'і не было. Толькі асобныя гаспадаркі мелі 2—3 кані.

Існавала ў нашай вёсцы добраахвотнае таварыства па меліярацыі. Кожны член таварыства павінен быў адрабіць за год на балоце (карчаванне лазы, паглыбленне канаў і г. д.) 10 дзён. За гэта і атрымліваў дадатковы сенакос. У таварыства ўваходзілі недзе чалавек 25.

Зімой 1929 г. зашчоб'еўцы сабраліся на сход. Паслухалі людзей з раёна, якія раілі арганізавацца ў калгас. Першымі калгаснікамі былі Васіль Васільевіч Дасько, Гаўрыла Дасько, Дзмітрый Дасько, Пракоп Козыр, Васіль Цэйка, Кірыла Якаўлевіч і Пётр Якаўлевіч Цэйкі. Яны і яшчэ каторыя з зашчоб'еўцаў сабралі ў адно гумно свой сельскагаспадарчы інвентар, цягло. Назвалі калгас «Іскра Ільіча», выбралі старшыню. Гэта быў чалавек не тутэйшы, а родам з Украіны.

Яго змяніў Рэбікаў. Таго ў сваю чаргу Валошка. Потым за старшыню калгаса быў Пальчык.

На першым часе калгаснікі Зашчоб'я маглі спадзявацца пры апрацоўцы зямлі толькі на коней ды валоў. Становішча змянілася, калі ў 1934 г. у Васілевічах была арганізавана МТС. Тады і нашы землякі ўбачылі першы ў сваім жыцці трактар.

У 1936 г. пачалося будаўніцтва шашы Гомель-Калінкавічы непасрэдна ля вёскі. І тады члены арцелі «Іскра Ільіча» падрадзіліся вазіць да шашы пясок і іншыя будаўнічыя матэрыялы.

Калі пачалася Вялікая Айчынная вайна, пераважная большасць нашых землякоў выправіліся на фронт. Тыя ж, што засталіся, арганізавалі эвакуацыю ў глыб краіны ўсёй калгаснай жывёлы.

Дзень вызвалення ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў прыйшоў у Зашчоб'е 21 лістапада 1943 г. Амаль адразу ж аднавіўся калгас. Рабілі ў ім у асноўным жанчыны ды падлеткі.

Стала крыху лягчэй, калі з вайны пачалі вяртацца мужчыны, каторым пашанцавала ацалець у страшэнных выпрабаваннях, калі гаспадарка адчула, урэшце, нейкую дапамогу з боку дзяржавы.

5 чэрвеня 1963 г. калгас «Іскра Ільіча» ўвайшоў у саўгас «Маканавічы».

В. Цэйка, жыхар в. Зашчоб'е

ДЗЕМЯХОЎСКІ СЕЛЬСАВЕТ

Гарадок, якога няма

Калі ісці ад Дземяхоў ці Коззя да Ведрыча, то на тым беразе рэчкі, мо метраў за дзвесце, гарыстая мясціна. Абвалована валам з усіх бакоў. І пасярэдзіне бытта вал. Завецца яна Гарадком.

Шчэ як бацька мой Рыгор Нічыпаравіч Катлабай жывым быў, то расказваў: дзятвой, моў, ганялі туды гавяду — кароў ды цялят. Разоў з колькі знаходзілі старынныя лыжкі ды відэльцы. Схаваныя былі яны пад дубамі, што ледзь ахапіць трэм чалавекам. Такія от былі дубы. Калі ж бацька маленькім пастушкаваў, то ад дубоў тых тырчэлі з зямлі адно пні. Значыць, спілаваліся дрэвіны, што і ніхто не памятаў, калі тое было.

А вот пагалоска дайшла такая. Пры старых царах яшчэ, сотні мо чатыры гадкоў таму, прыбіліся ў нашыя мясціны людзі здалёку. Уцякалі яны ад царскае няміласці. У Бога верылі не так як усе. Стараверы, значыць.

Куды ні ўцякаюць, а войска царскае ўслед.

А потым, моў, нехта з царскае радні і закінуў за іх слова. «Хай, — кажа, — не ўроссып бадзяюцца, а мясціны пэўныя ажываюць. А калі зробяць гэтак, то і не трэба іх чапаць».

Паслухаў цар раду, ды і згадзіўся. От стараверы і пачалі селішчы свае валамі акружаць ды агароджваць. А каб не так боязка было, то далей ад Масковіі ішлі.

Зрабілі, як бачна, гарадок такі і ў нас. Колькі тут жылі — ніхто не ведае. На месцы селішча іхняга засталіся адно пагоркі ды валы.

А мясціна і дасюль Гарадком завецца. Як хто ідзе куды за рэчку Ведрыч, то і кажа: «Пайду на Гарадок».

Зап. у 1993 г. П. П. Рабянок ад жыхара в. Дземяхі Івана Рыгоравіча Катлабая, 1906 г. н.

ДУБРАЎСКІ СЕЛЬСАВЕТ

Адкуль ёсць і пайшла... (З гісторыі в. Васількоў)

З дзяцінства турбавалі думкі: «Калі ж з'явілася ты, мая родная вёска? Кім былі твае першыя насельнікі, чым займаліся?» Жадалася прасачыць лёс уласных дзядоў і прадзедаў.

Адказ на гэтыя і многія іншыя пытанні далі дакументы архіваў, успаміны старажылаў Васількова.

Ёсць усе падставы для таго, каб з упэўненасцю сцвярджаць: мая родная вёска існавала ўжо ў пачатку XVI ст. Паходжанне яе назвы звязана, хутчэй за ўсё, з першапасяленцам, якога звалі Васілём ці Васільком.

Каторы час насельнікі вёскі адчувалі моцны ўціск польскіх магнатаў. Надзеі на лепшае не спраўдзіліся і пасля падзелу Рэчы Паспалітай, які адбыўся ў 1772 г. Маёнтак Горваль, у які ўваходзіла і вёска Васількоў, быў на правым беразе ракі Бярэзіны, таму застаўся пад уладай Польшчы.

Але ў 1793 г. тэрыторыя ўсяго сучаснага Рэчыцкага раёна ўвайшла ў склад Расіі. І тады ж насельніцтва ўсёй Мінскай губерні тэрмінам на два гады было вызвалена ад выплаты падаткаў. Потым на працягу дзесяці гадоў падаткі браліся ў значна меншым памеры, чым увогуле ў Расіі. Гэта выклікала пэўны ўздым Мінскай губерні, куды ўваходзіў і наш край.

З дакументаў, якія захоўваюцца ў Цэнтральным дзяржаўным гістарычным архіве ў Маскве, бачна: у 1800 г. у маёй роднай вёсцы было 17 двароў з насельніцтвам у 97 душ — з якіх 48 мужчын і 49 жанчын.

Васількоўцы належалі графіні Алене Патоцкай, потым — графу Вікенцію Патоцкаму, які маёнтак Горваль прадаў памешчыку Фёдару Энгелю. Ад Энгеля па духоўнаму запавету ад 10 жніўня 1835 г. маёнтак Горваль атрымала памешчыца Марыя Раманаўна Халадоўская (дзявочае прозвішча — Фурман). Яна валадарыла ў маёнтку больш чым 40 гадоў. У 1882 г. маёнтак набыў граф Георгі Фёдаравіч Менгдэн. Усяго праз шэсць гадоў у маёнтка новы гаспадар — граф Зубаў.

У архіўным фондзе «Минский губернс-

кий комитет для рассмотрения и составления инвентарей помещичьих имений» (НА Рэспублікі Беларусь. Ф. 142. Ап. 1. Сп. 1409) ёсць і інвентар маёнтка Горваль. Па гэтым інвентары ў вёсцы Васількоў у 1844 г. было 26 двароў, 59 мужчын і 56 жанчын, з якіх працаздольнымі былі 25 мужчын і столькі ж жанчын. Васількоўцы мелі 13 волакаў зямлі (адна волака — 21,36 га). Гэта зямля была сядзібная, ворыўная і сенакосная.

Большасць сялянскіх двароў мелі па 0,25—0,5 волакаў. Былі і такія сем'і, што зямлі не мелі наогул.

З нагаданага вышэй інвентара маёнтка Горваль вынікае: у вёсцы Васількоў быў адзін конь, 28 валоў, 20 падцёлкаў, 51 авечка, 19 свіней і 6 кароў. Інакш кажучы, галеча страшэнная.

Уся зямля была панскай уласнасцю. За яе патрэбна было плаціць і рабіць на паншчыне.

З архіўных дакументаў бачна: ад вёскі Васількоў у маёнтак Горваль браліся штогод: 22 курыцы, 220 яек, 66 фунтаў сушаных баравікоў, 21 воз сена і 22 маткі нітак.

А вось галоўныя павіннасці на паншчыне: прыгон ад кожнай душы — 2 дні на тыдзень з падводамі, столькі ж дзён без падвод, але з уласнымі прыладамі працы. Апроч гэтага кожны павінен быў адпрацаваць на працягу года дадаткова па 6 дзён. У асноўным — у час сенакосу і жніва.

Васількоўцы, як і іншыя прыгонныя, што ўваходзілі ў маёнтак Горваль, рамантавалі палац і гаспадарчыя будынкі, перавозілі ўласным цяглом панскае дабро. Яны валілі ў лесе асіны, вытралёўвалі драўніну на сухое, дзе пілавалі яе ды палілі. Попел ішоў на ўгнаенне. Выраблялася і драўнінны вугаль.

Драўніну, прызначаную для атрымання вугалю, вяскоўцы абкладвалі дзёрнам і падпальвалі. А потым днём і ноччу сачылі, каб праз дзёран не прарывалася полымя, бо гэта адмоўна ўплывала на якасць вугалю.

Прыгонныя гналі дзёгаць, збіралі смалу. «Дзягцярня», «смалакур», «чорнае ворыва» — і цяпер сведкі даўно мінулых гадоў.

Атрыманыя попел, вугаль, дзёгаць і смалу васількоўцы адвозілі на прыстань Бярэзіны, што знаходзілася ў вёсцы Гагалі.

З ліку моцных і ўладалюбівых сялян набіраліся войты. Яны сачылі, як прыгонныя працуюць на паншчыне. Час ад часу наведваліся і ў Васількова, каб «пачаставаць» розкамі ці шомпаламі тых, што па нейкай прычыне мінулі выхад на паншчыну.

Вось які выпадак з часоў прыгонніцтва паспела яшчэ расказаць Аляксандра Іванаўна Батура, і які здарыўся з яе прабабуляй.

... Цэлы тыдзень рабілі прыгонныя жанчыны з Васількова ў маёнтку Горваль. Яны малацілі гарох. А потым, як збіраліся дамоў, узялі крыху таго гароху.

Напаўдарозе іх здагналі войты. Пачалі ўсіх абшукваць. У каго ж знайшлі зярняты — збілі шомпаламі. Але і гэта падалося недастатковым. Няшчасных пасадзілі на воз ды адвезлі назад у маёнтак. Там «вінаватыя» атрымалі яшчэ па 25 розак. Іх білі галінаю ігрушы.

Прабабка А. І. Батуры хварэла пасля гэтага амаль два месяцы. На паншчыну ў гэты час хадзіла яе старэйшая дачка. Два тыдні дзяўчынцы давялося пасвіць гусей. А потым яе прызначылі паіць цялят. Але тыя не надта прыбывалі ў вазе. Войты пагражалі дзяўчынцы «ігрушай». Злодзеі ж неўзабаве адшукаліся. Гэта былі вужы, якія, учуўшы сыроватку, выпаўзалі з-пад бярвенняў ды ласаваліся ёю. Цэлы капец вужоў набілі тады...

...Васількоўцы зайздросцілі жыхарам вёскі Крынкі, бо тыя жылі на землях казённых і не ведалі паншчыны. Не жадалі крынецкія дзяўчаты ісці замуж за хлопцаў з Васількова, каб не стаць прыгоннымі. А хлопцаў, вядома ж, пан не адпускаў: не хацеў «губляць» дармавую працоўную сілу.

...Большасць жыхароў Васількова мелі прозвішча Гуз. Каторыя — Кастрама, Чапак, Казачэнка. Была адна сям'я з прозвішчам Батура. Гаспадар яе — Ілля Сцяпанавіч Батура — быў недзе 1796 г. нараджэння. Ён дажыў да адмены прыгоннага права і ў 1863 г. выкупіў у памешчыцы М. Р. Халадоўскай надзел зямлі.

Дарэчы, у свой час М. Р. Халадоўская, рупячыся аб даходах, вырашыла ссяліць «сваіх» сялян у буйныя населеныя пункты. Васількоў-Слабодскім, жыхары Валадарска (цяпер вёска Валадарск). Кажуць, што і зараз мясцінку, дзе знаходзіўся пераселены Васількоў-Слабодка, жыхары Валадарска называюць Слабодскім полем.

...19 лютага 1861 г. імператар Аляксандр II падпісаў Маніфест аб адмене прыгоннага права. Але «вызваленне» сялян у межах імперыі адбывалася не ў адзін час. Для Беларусі гэта быў 1863 г.

Першая Рэчыцкая паверачная камісія

па складанню выкупных актаў па маёнтку Горваль устанавіла, што з 12 вёсак маёнтка ў наяўнасці ...няма і паловы. Камісія вырашыла: усе жадаючыя могуць выкупіць надзелы зямлі ва ўласнасць там, дзе жылі раней.

Выкупны акт камісія аб'явіла сялянам і М. Р. Халадоўскай 10 ліпеня 1864 г. Сяляне выказалі задавальненне, памешчыца ж сваю нязгоду. Каля 20 гадоў яна пісала скаргі ў высокія дзяржаўныя інстанцыі. Сцвярджала, што яе былыя прыгонныя атрымалі лепшыя землі і, галоўнае, па зніжаных цэнах. Урэшце дабілася даплаты з сялян маёнтка ў 16 513 рублёў (НА Рэспублікі Беларусь. Ф. 242. С. 842. Арк. 419 і 426).

Адсутнасць Устаўнай граматы не дае магчымасці дакументальна пацвердзіць прозвішчы перасяленцаў-васількоўцаў, але старажылы прыгадалі іх: Ахрэм Чысты, Міна Гуз, Цярэшка Гуз, Аляксей Стасевіч Гуз, Цярэшка Стасевіч Гуз, Хведар Стасевіч Гуз, Уёў Гуз, Рыгор Гуз, Пятро Гуз, Якаў Гуз, Мікалай Гуз, Васілёк Батура, Піліп Сцяпанавіч Батура, Васілёк Капшай, Нічыпар Смалян ды Ціхан Ушак.

Дарэчы, Васілёк Капшай — ляснік з вёскі Гавенавічы (Валадарск). М. Р. Халадоўская даручыла яму клапаціцца аб панскім лесе.

Адзін надзел у Васількове складаў у сярэднім крыху больш 20 гектараў зямлі. Свае хаціны вяскоўцы адбудоўвалі ўздоўж рэчкі, якраз па сучаснай вуліцы ад клуба ў бок крамы.

Яшчэ адна вуліца заснавалася цераз рэчку па дарозе на Крынкі.

Прытуленыя адна да другой будыніны з саламянымі дахамі ды шырынёй вуліцы ў 10—12 метраў і ўяўлялі тыповую глухую вёску.

Паблізу зямлі на ўсіх не хапала, таму вяскоўцы распрацоўвалі ляды. Старажылы ведаюць, дзе знаходзяцца Чыстага, Цярэшкава і Васілёвы ляды. Ранейшым часам гэта былі выдатныя мясціны для збору грыбоў і ягад. На жаль, знішчэнне лесу ў апошнія гады прывяло да таго, што ні грыба, ні ягады ў гэтых мясцінах ужо не знойдзеш. Замест хвоі мясцовасць пакрылася чарналессем.

...Цікава тое, як ажыццяўлялася кіраванне вёскай.

На агульным сходзе сялян выбіраўся староста. Гэта быў чалавек, які карыстаўся ўсеагульнай павагай. На працягу трох гадоў ён судзіў, караў і мілаваў, сачыў за парадкам, дзяліў зямлю, разбіраў спрэчкі і г. д. Калі добрасумленна ставіўся да ўскладзеных на яго абавязкаў, то найчасцей выбіраўся і на паўторны тэрмін. Дарэчы, у воласці старасту атрымліваў спецыяльны медаль з царскім партрэтам. І калі ў старасты быў такі медаль на грудзях, то ніхто не меў права аспрэчваць ягоныя рашэнні, бо лічылася, што аспрэчваючы — журыш цара. А за гэта цяжка каралі.

За старастам быў грамадскі фонд збожжа. Сховішчам для яго была будыніна на высокіх штандарах, рубленая з бярвёнаў. Сюды, у будынак без вокнаў, які называўся «маказын», вяскоўцы прыносілі збожжа. Вагаў не было, але староста дакладна вёў улік узносу ад кожнага двара. Збожжа ён мераў гарцам і меркай. Гарнец раўняўся 8 фунтам, або 3,2 кілаграма. Мерка ж складала адзін пуд.

Староста загадваў на посцілцы насыпаць гарнец або мерку з «верхам», а потым дошчачкай зразаў лішак, сунучы яго зверху па краі. Ніхто ўжо не мог казаць, што нехта насыпаў збожжа поўна з гарою, а нехта хітраваў.

Будыніна, аб якой ідзе гаворка, разбурылася не так даўно, а надпіс на ёй — «Нехай жыве!» — з дзяцінства застаўся ў маёй памяці.

Была ў вёсцы і капліца — маленькая цэркаўка, куды васількоўцы хадзілі маліцца. Час ад часу сюды наведваўся і бацюшка.

Побач з капліцай знаходзілася пачатковая царкоўнапрыходская школа. За навучанне ў ёй патрэбна было плаціць, але падручнікі, папера і прылады былі бясплатнымі. Вядома, не ўсе дзеці маглі наведваць школу: на навучанне браліся хлопчыкі і дзяўчынкі з тых сем'яў, якія лічыліся «надзейнымі», а яшчэ — маглі заплаціць за навучанне.

Частым настаўнікам быў бацюшка. Калі ён наведваўся, то цікавіўся перш за ўсё законам Божым. Вучняў, каторыя добра ведалі малітвы, бацюшка частаваў цукеркамі. А тых, што запіналіся, ставіў у покут на грэчку ці соль. Прытым — голымі каленямі. Былі і іншыя пакаранні.

Непадалёк ад вёскі стаяла карчма-лаўка, у якой прадаваліся селядцы, алей, баранкі, мука, хлеб, гарэлка. Лаўка размяшчалася ў казённым будынку, дзе жылі і гандлявалі яўрэі Герчык, Юзік і Іцка. Іхнія ж жон-

кі шылі адзенне. Такім чынам, будыніна ў нечым нагадвала сумесь гандлёвай кропкі з домам быту.

Штогод перад касавіцай у вёску прыязджаў пан на таргі сенакосам. І тады дзеці гуртам беглі, каб адкрыць царыну. Царына — нешта накшталт шлагбаума. І ёй ва ўсіх баках вёскі перакрывалася вуліца, каб ноччу жывёла не магла ўцячы ў поле, каб не заязджалі непажаданыя госці, каб была агароджа ад злых духаў.

Пан, калі быў задаволены, кідаў перад дзятвой жменю капеек. І тады ўсчыналася бойка за панскую «шчодрасць».

На таргі збіраліся не толькі васількоўцы, а і жыхары суседніх вёсак — Будкі-Шыбенкі, Крынак, Елізаравіч і г. д.

Сенакос прадаваўся па правілах аўкцыёна. Папярэджаны аб якасці травы, пан называў сваю цану. Калі на сенакос было шмат жадаючых, то цана ўзнімалася. Таму і не кожны меў магчымасць набыць сенакос. Не выпадкова, што пасля таргоў пакрыўджаныя нярэдка ўсчыналі бойку, выказваючы незадавальненне тым, што нехта перахапіў ад іх сенакос.

Думкі аб лепшай долі ніколі не пакідалі васількоўцаў. Рэвалюцыйныя падзеі 1905—1907 гг. адгукнуліся і ў вёсцы. Буйных выступленняў не было, але словы «воля прыходзіць» увасобіліся ў дзеянні людзей. Вяскоўцы пачалі валіць і прадаваць панскі лес, перасталі плаціць падаткі. Гэта прывяло да таго, што ўжо ў 1905 г. адбылося некалькі судовых спраў за самавольную парубку лесу. На значны тэрмін у турму ніхто не патрапіў, затое штрафы заплацілі многія.

Рэвалюцыйныя думкі пранікалі ў Васількова праз чалавека з бунтарскімі поглядамі Пархвена Дземчанку, гаспадара Хадоры Малахаўны Батура, якія жылі ў Рэчыцы.

Была спроба ўтварэння першай рэвалюцыйнай ячэйкі. Пархвен Дземчанка наладзіў сувязі з Адамам Пракопавічам Гузам і Цярэшкам Пракопавічам Гузам. Паступова ў ячэйку ўвайшлі Якім Марцінавіч Грыб, Зоцік Васільевіч Гуз, Піліп Максімавіч Батура, Іван Прахоравіч Смалян, Барыс Ралкавіч Сапончык і ягоная жонка Вера Сапончык. Актыўным распаўсюджвальнікам лістовак з рэвалюцыйным тэкстам быў Якім Марцінавіч Грыб.

На больш буйныя сходы васількоўцы сыходзіліся на так званую Мар'іну Горку, што пад вёскай Чкалаў, непадалёку ад былога лесапільнага завода Арайковіча. Туды прыходзілі прадстаўнікі іншых навакольных вёсак, каторыя з рэчычан. Ад Васількова ж на сходы неаднойчы хадзілі Якім Марцінавіч Грыб, Зоцік Васільевіч Грыб, Піліп Максімавіч Батура, Іван Прахоравіч Смалян, Барыс Ралкавіч Сапончык.

Вестка аб рэвалюцыі дайшла і да Васількова. Вяскоўцы з прыхільнасцю сустрэлі яе. Але знайшоўся чалавек, якога вестка гэтая прывяла ў шаленства. Ляснік-аб'ездчык Есіп Асіповіч адкрыў па людзях агонь з кулямёта. Праўда, нікога не забіў. Але лёс самога Асіповіча трагічны: рэвалюцыянеры з Дзюрдзева арыштавалі яго разам з жонкай, а потым прысудзілі да расстрэлу. І прысуд гэты быў выкананы.

Нямала пакут прынесла вёсцы грамадзянская вайна. Наша мясцовасць была занята немцамі, а потым і палякамі.

Ворагі забралі ў васількоўцаў коней, валоў, свіней і птушку. Прымусілі ўсю жыўнасць загнаць за дзесяткі кіламетраў у прызначанае месца.

Але нядоўга гаспадарылі захопнікі на нашай зямлі. 17 верасня 1918 г. сялянскі партызанскі атрад вызваліў ад акупантаў Горваль. У гэты ж дзень кайзераўцы былі выгнаны і з Васількова-Слабодкі.

Панскія землі былі падзелены паміж сялянамі. Выдзялялася яна па едаках. Больш яе прыпадала на шматдзетныя сем'і і дзе мелася больш сыноў. Справа ў тым, што кожны бацька павінен быў даць сыну ўчастак зямлі, выдзеліць жывёлу. Словам, зрабіць усё, каб маладая сям'я магла стаць на ногі.

Шмат поту і сіл патрэбна было, каб апрацоўваць участкі, што знаходзіліся ў розных месцах. Усе рабілі ў полі нярэдка літаральна ад цямна да цямна. Было, што маці бралі туды і дзяцей. Надаралася, немаўлят выкрадалі ваўкі.

Вяскоўцы імкнуліся павялічыць колькасць ворнай зямлі. Зрабіць гэта можна было шляхам распрацоўкі ляда. Зрабіў тое ў свой час і Васіль Малахавіч Батура. А калі сек бярэзнік, то падышоў былы панскі ўпраўляючы з Горваля Аляксандр Косым.

— Васіль, — звярнуўся Косым да Батуры, — бярозкі валяй, да розкі хавай.

У ягоным голасе былі мала прыхаваныя пагроза і іронія.

— Цяпер крочыць свята і ў нашу ха-

ту, — адказаў, трымаючы ў руках сякеру, селянін.

— Глядзі, каб пасля свята не прыйшлі буднія дні, — пагразіў Косым.

...Варта нагадаць: актыўнымі ўдзельнікамі грамадзянскай вайны былі васількоўцы Хведар Мінавіч Гуз, Ісак Паўлавіч Гуз, Адам Антонавіч Гуз.

...Вясной 1929 г. у Васількове быў утвораны калгас. Яго назвалі «XII Кастрычнік». Калгас меў толькі 25 гектараў ворнай зямлі. Хто ж быў у ліку першых, каторыя ўступілі ў калектыўную гаспадарку? Гэта Тарас Пятровіч Гуз, Карп Антонавіч Гуз, Есіп Васільевіч Гуз, Стась Васільевіч Гуз, Антон Стасевіч Гуз, Мікалай Цімафеевіч Белы, Кірыла Пятровіч Гуз, Іван Ціцін, Якаў Драгун, Нічыпар Смалян і г. д. Фактычна ў калектыўную гаспадарку яны аддалі як не ўсе прылады працы, іншую маёмасць. Напрыклад, Карп Антонавіч Гуз ахвяраваў калгасу хлеў для жывёлы, а Стась Васільевіч Гуз — пуню.

Першым старшынёй калгаса «XII Кастрычнік» абіраўся Тарас Пятровіч Гуз.

Ураджаі ў першыя гады існавання калгаса складалі па збожжавых 4—7 цэнтнераў з гектара. Але паступова зямля пачала даваць больш і больш. Павялічвалася колькасць распрацаваных угоддзяў, рос калектыўны статак. Узводзіліся неабходныя памяшканні. Але пажар, які здарыўся ў 1932 г., знішчыў значную колькасць калгаснага дабра. Згарэлі хлявы, але жывёла ўратавалася, бо знаходзілася на пашы.

1933 г. прынёс новыя выпрабаванні. Неўраджай і голад ахапілі як не ўсю краіну. Недахоп харчавання адчувалі і васількоўцы.

Сталінскія рэпрэсіі 30-ых гадоў надоўга ў турму нікога з васількоўцаў «не ўладкавалі», але «паскорвалі» ўступленні ў калгас. Аднаасобнікі абкладваліся вялізнымі падаткамі, а гэта «заахвочвала» да ўступлення ў калектыўную гаспадарку. У гады калектывізацыі з Васількова ніхто сілком не высылаўся. Галоўная прычына таго ў тым, што мясцовыя землі малаўрадлівыя, і заможных у вёсцы не знайшлося.

Паступова мясцовы калгас станавіўся, як кажуць, на ногі. Людзі марылі аб добрым жыцці. Але спадзяванні гэтыя перакрэсліла Вялікая Айчынная вайна.

Усе васількоўцы, здатныя да вайсковай службы, пайшлі ў Чырвоную Армію. А вось Міхаіл Васільевіч Гуз і яшчэ каторыя з вяскоўцаў выправіліся ў партызаны. У лесе людзі будавалі курані, паўзямлянкі, дзе можна было схавацца ў час чарговага прыезду немцаў.

Цяжкім быў для вёскі 1943 г. Бачачы сваю пагібель, гітлераўцы звярэлі. Яны, безумоўна, ведалі, што вёску наведваюць партызаны. А тут яшчэ здарыўся выпадак, калі наш снайпер забіў нямецкага афіцэра. І тады ў Васількоў нахлынулі фашысты. Захопнікі кінуліся па хатах, каб сабраць людзей. Але тыя паспелі пакінуць сядзібы і схавацца ў лесе. Тады гітлераўцы і венгры пачалі прачэсваць бліжэйшыя мясціны. На глінішчах, у ямах, адкуль раней бралася гліна, людзі былі знойдзены. Каторыя з іх былі забіты. Шмат хто быў паранены.

Не лішне зазначыць: сярод карнікаў былі і такія, што не «заўважылі» людзей у ямах і тым самым далі ім магчымасць уратавацца.

Вёска згарэла ў агні. У сваіх хатах прынялі жудасную смерць Сцёпа Сямёнаўна і Арына Майсееўна Капшаі. А да вызвалення заставалася зусім мала.

І зноў вяскоўцам давялося жыць у куранях і паўзямлянках. Прама ў лесе людзі будавалі хаціны, а потым перавозілі іх у Васількоў.

З вясны 1944 г. пачынаецца адраджэнне мясцовага калгаса. Асноўнай сілай калектыўнай гаспадаркі былі пад той час жанчыны, падлеткі ды дзяды. Поле аралі каровамі. Але і гэтае выпрабаванне васількоўцы вытрымалі з годнасцю: залячылі раны вайны, адбудавалі вёску.

...На заканчэнне гэтага артыкула хочацца выказаць шчырую падзяку жыхарам Васількова, якія дапамаглі мне ў збіранні матэрыялу. Шмат даведаўся ад Апанаса Стасевіча Гуза, Якіма Васільевіча Батуры, Усціны Якаўлеўны Ушак. Хочацца нізка схіліць галаву і перад светлай памяццю Цярэшкі Адамавіча Коцура, Просі Капшай, Аляксандры Іванаўны Батура, якіх ужо няма сярод нас і якія шчодра дзяліліся звесткамі аб гісторыі роднага краю. Добрую дапамогу аказала і былая загадчыца Васількоўскай сельскай бібліятэкі Лідзія Кірылаўна Шафарэнка.

П. М. Батура, кандыдат філасофскіх навук

КАМСАМОЛЬСКІ СЕЛЬСАВЕТ

Адпяванне жывых. (Аповесць пра в. Шоўкавічы)

(Факты, дакументы, успаміны)

...Шукаць Шоўкавічы ў старых друкаваных радках — тое самае, што шукаць іголку ў стозе сена. Нават цяпер, калі мы выйшлі па кнігах на першае месца на душу, пра маленькую вёску — ні слоўца, як бы яна даўно не існуе. Пахавана. Адпета. Мясцовая газета і тая ніколі не пісала пра Шоўкавічы, як бы там няма жывых душ, як бы людзям нічога не баліць.

Але, кажуць, пот не заўсёды дарэмна праліваецца. Хто шукае — той знаходзіць. Вось і я адшукаў у стогадовай кнізе, выдадзенай у Санкт-Пецярбургу, цікавыя звесткі. З усёй нашай акругі там упамінаецца казённая вёска Васілевічы. Ляжыць яна, пішуць, на рубяжы непраходных балот, якія называюцца Хмяльніцкімі. Непадалёк знаходзяцца глыбозныя калодзежы — Іоўжыны. Іх нібыта выкапалі па загаду княгіні Вольгі, падчас яе паходу на драўлян.

А далей, за гэтымі калодзежамі, у той час пачыналася царства туманаў, лясоў і балот.

Вось у тым царстве, за сорак кіламетраў ад казённай вёскі Васілевічы, аблюбаваў некалі сабе палянку для аселага жытла першы пасяленец з будучай вёскі Шоўкавічы. Ён мог быць адзіным смельчаком на той палянцы, але не адзінокім. Наўкол ужо меліся паселішчы.

Але адкуль назва — Шоўкавічы? Рэдкая і, можа, адзіная на ўсё Палессе. Ёсць ажно тры версіі. Кожная па-свойму цікавая.

Жыў тут некалі Мамэрт. Людзі яго панам называлі. А ён служыў стражнікам у панскім лясніцтве. Ездзіў на брычцы. Бачыўся і знаўся з панамі, дык для цёмных людзей гэтага даволі, каб лічыць і яго панам, бо сам ён зямлі не араў, сенажаці не касіў, а трымаў парабкаў. Але самае галоўнае — насіў той Мамэрт лапці з шаўковымі аборамі. Дык вось, кажуць, ад тых шыкоўных абораў і пайшла назва вёскі.

А яшчэ кажуць, на нашых палетках, адваяваных некалі ад бароў і дуброў, радзіў вельмі лён. Як цвіў, здаецца, сінія азарыны гайдаліся хвалямі ледзь не да саменькіх хат. Нібыта Шоўкавічы тады пазіралі ў сусвет вялізнымі блакітнымі вачыма. І ўсе, хто гойсаў той парой па Млечным Шляху, а шоўкаўцы, як і ўсе на зямлі, не ведалі яшчэ пра касманаўтаў, верылі толькі ўладару неба і яго святым служкам, дык і спадзяваліся, што Бог і анёлы бачаць іх адкрытыя і добрыя вочы. Мо таму з асаблівай пяшчотай даглядалі льняныя палеткі. Пасля шчыравалі, каб давесці да ладу ўраджай.

Магчыма, было так: прабіліся нашы льнаробы праз царства туманаў на нейкі рынак, каб абмяняць лён на соль, свечкі, цвікі, а там сустрэўся шчыры гандляр, не стрымаў свайго захаплення: «Ды ў вас жа не лён — шоўк!» І закупіў увесь тавар. А пасля чутка пайшла пра майстроў, пачалі цікавіцца: «Дзе тыя шоўкаўцы?.. Калі зноў прывязуць свой шаўковы лён?..»

Вось і нарадзілася назва паселішча — Шоўкавічы.

А цяпер пра версію, можа, асноўную. Засведчана ў архівах, што ў Мінскай губерні, а наш Рэчыцкі павет уваходзіў у яе здаўна, жыў-быў дваранскі род Шолкаўскіх. Самыя розныя прадстаўнікі яго бадзяліся па многіх паветах. Аднаго з іх, Фаму Шолкаўскага, нават судзілі за зладзейства. Свіснуў у двараніна Гадзеўскага рэчаў і грошай на суму трыццаць рублёў. Дык вельмі ж строга пакаралі: пазбавілі ўсіх правоў і аддалі ў салдаты без выкупу.

Пазбаўлены дваранскага звання Андрэй Шолкаўскі з сынам Канстанцінам за тое, што некалі запісаліся па бацьку Францавымі, а былі — Юр'евы.

А вось Станіслаў Шолкаўскі выслужыўся да маршалка, прадвадзіцеля дваранства Вілкамірскага павета. Меў у розных мясцінах маёнткі — Даўнарышкі, Ваўшыкі, Пашутэ, Ваські, Дайнаў і... Шоўкава. Мо якраз тое Шоўкава і было сярод нашых туманаў, балот і лясоў?

Але валодаць маёнткам — справа няхітрая. Купіў ці атрымаў у спадчыну — карыстайся. Можаш дзесьці жыць, а падаткі ад твайго ўласнага маёнтка самі прыплывуць. Той нехта з дваранскага роду Шолкаўскіх, калі напраўду меў дачыненне да нашага паселішча, то мог нават ні разочку не бываць у гэтых балотах. Бо гэта ж цяпер асфальт паклалі ледзь не да саменькай вёскі, а даўней трэба было мець адчайны характар, каб густым чмырэззем ды хісткімі альсамі прабіцца да Шоўкавічаў.

Хто ж быў той першы адчаюга, што прабіўся сюды і аблюбаваў месца для жытла?

Ясна адно — чалавек смелы і панятлівы. Выбраў сухі грудок зямлі з розумам. З аднаго боку — густая сцяна дубняку, з другога — сенажаць, а за ёй — дрыгва. Побач — ладныя лясныя паляны, на якіх можна вырошчваць хлеб і лён, агародніну і садавіну.

Адшукаў толькі адно даўнейшае прозвішча шоўкаўца. Не веру, што ён заснавальнік вёскі. Але ж радасць была такая, нібыта сустрэў свайго далёкага не проста прашчура, а родзіча.

Мужныя мінскія архіварыусы, праз пекла вайны і пажараў, захавалі інвентарную кнігу Горвальскага маёнтка памешчыцы сапраўднай стацкай саветніцы Марыі Раманаўны Халадоўскай, прыроджанай Фурман Гет Халадоўскай. У кнізе, пазначанай 1844 г., запісана ўся рухомая і нерухомая маёмасць уладаркі. Ёсць пералік вёсак: Задзірэеўка — чатыры хаты, Селішчы — семнаццаць, Чарнейкі — дванаццаць, Крапіўня — трыццаць шэсць, Дзюрдзеў — трыццаць дзевяць.

А вось — Вузнаж. Гэта ж зусім недалёка ад Шоўкавічаў. Чытаю перапіс сялянскіх сямействаў: Сідарэнка, Кастрама, Петравец, Яўланаў, Гошка, Бобла... Божа! Каля парадкавага нумара 20 пазначана: «Шелковичь». І далей распісваецца, хто там жыве: сям'я Мукасеяў! Нечаканае прозвішча. Сучаснікі дзівяцца: нават не чулі такога. Няма яго і ў навакольных вёсках. А можа, Мукасей — не прозвішча, а прафесія? Мо тут гэтыя людзі ўстанавілі якія-небудзь каменныя жорны і малолі, сеялі муку, тым і жылі, карміліся?

Скупыя запісы інвентарнай кнігі засведчылі: у Шоўкавічах тады жылі два браты Мукасеі, Васіль і Максім, але падчас перапісу абодва памерлі. Дзве ўдавіцы-маладзіцы жылі на лясным хутары — Мар'я, 44 гады, Аксіння, 37 год. З імі іх дзеці — Васіль, 18 год, Аляксей, 14 год, Насця, 13 год. Здавалі памешчыцы падаткаў: воз сена, тры маткі пражы, тры куры, трыццаць яек, дзевяць кілаграмаў сушаных грыбоў. І яшчэ пазначана: «хаты няма».

Заверыў інвентарную кнігу ўпраўляючы памешчыцкага маёнтка. З неразборлівага подпісу вылучаюцца першыя тры літары: «Шол...» Няўжо Шолкаўскі? Мо ён меў хату ў нашым лесе, трымаў пры сабе парабкаў Мукасеяў?..

...Як перападалі шоўкаўцам кавалкі зямлі?

На іх яны гарбацелі і паміралі. Ад зямелькі — хлеб і слёзы. Але і не думалі яе цурацца, трымаліся моцна сваёй кармілцелькі. Аж пакуль не сталі іх абагульваць, сілком абрываць карані.

Удалося даведацца вось што. Усе землі ад вусця Дняпра і Бярэзіны, уніз па Бярэзіне да рэчачкі Сведзь належалі некалі багатаму памешчыку графу Вікенцію Францаву Патоцкаму. Пасля па купчай перайшлі да правадзейнага стацкага саветніка Энгеля. А той у сваю чаргу падзяліў сваю законную спадчыну на тры часткі. Было гэта летам 1851 г.

Для таго каб «палюбоўна» размежаваць рухомую і нерухомую маёмасць і землі, пісалася пісьмо ў Санкт-Пецярбург самому Усесвятлейшаму, Дзяржаўнейшаму, Вялікаму гасудару Мікалаю Паўлавічу, самадзержцу Усерасійскаму, цару Усяміласцівейшаму. З высокай і адказнай місіяй прыбыў у Горваль землямер Плясаў.

Маёнтак размежавалі паміж родзічамі Энгеля.

Памешчыку Раману Фурману перапаў фальварак Кабанаўка з прылягаючымі да яго вёскамі. Яму перайшло 627 рэвізскіх мужчынскага полу душ (жаночыя «душы» тады мала хто браў ва ўлік).

Памешчыку Івану Адамавічу выдзелілі фальварак Заходы з навакольнымі вёскамі, у якіх жыла 561 мужчынская душа.

Найбольшы кавалак перапаў любімай унучцы Энгеля Марыі Раманаўне Фурман, пазней жонцы правадзейнага стацкага саветніка Халадоўскага. Ёй выдзелілі два фальваркі: фальварак Дзюрдзеў з мястэчкам Горваль, вёскамі Дзюрдзеў, Берагавая Слабада, Чарнейкі, Селішчы, Шоўкавічы, Сведскае, Задзірэеўка і фальварак Балашаўка з вёскамі Гавінавічы, Шыбенка, Васількоў, Святое, Вузнаж. Усяго тут было 1149 рэвізскіх мужчынскіх душ.

Як жылі сяляне памешчыцы Халадоўскай?

У іх было 880 двароў і 4137 дзесяцін зямлі. Пасвіць жывёлу за межамі сваёй зямельнай латкі — не дазвалялася. Рыбу лавіць у азёрах, рэках, сажалках, залівах — забаранялася. Дрэвы на паліва адпускаліся за грошы. І выключна толькі ламачча, сухастой. Лес на будоўлю — за асобную, па дагавору, аплату. Пчалаводства ў лясах памешчыцы забаранялася, каб не псавалі дрэў.

Збіраць грыбы, ягады, арэхі без дазволу — забаранялася.

Сяляне адбывалі паншчыну. У год трэба было адпрацаваць на гаспадыню 104 дні: мужчыну — з канём, жанчыне — «пешшай». А яшчэ, апроч усяго, — па дванаццаць дзён згону. Звычайна ў час пасяўной, уборкі, малацьбы.

Дазвалялася не адпрацоўваць гэтыя дні. Але, будзь ласкавы, заплаці ў касу памешчыцкай эканоміі ўстаноўленую таксу: 12 капеек за рабочы дзень мужчыну з канём, 8 капеек за жаночы «пешшы» дзень. Усяго за год — 22 рублі 72 капейкі. Сума па тым часе рабаўніцкая для селяніна, калі ўлічыць, што пуд жытняй мукі каштаваў 45 капеек, фунт свініны — 6 капеек, фунт мёду — 10 капеек.

Неўзабаве наступіў час так званага вызвалення сялян.

«Маніфест» мала што змяніў у жыцці сялян. Ім, як і даўней, трэба было з зоркай уставаць, маліцца на неба, каб пасылала па патрэбе дождж і расу, сонечную восень і снежную зіму. Але ўсё-ткі з'явілася надзея. Цяпер можна было, моцна падцягнуўшы пружку, згарбацеўшы ў тры пагібелі, сабраць грошай і купіць свой кавалак зямлі. Набыў — і ты на ім гаспадар. Адвечная мара селяніна!

Гэта надавала смеласці людзям, рашучасці. І яны праўдамі і няпраўдамі дамагаліся сваёй незалежнасці, сваёй самастойнасці. Адны — мазалём, другія — удалай жаніцьбай, трэція — адданай парабкоўскай службай.

Былі і адчайныя. Наймалі пісара, бо самі не ведалі літар, за апошнія сярэбранікі куплялі дарагую паперу, пасылалі прашэнні памешчыкам, губернатару, а то і самому цару.

Ад шоўкаўцаў, праўда, я не адшукаў такіх пісьмаў. А вось Лаўрэн Драгуноў з Чарнеек пісаў. Вузнажцы Мікола Козыраў, Карней Петравец, Павел Кастрама, Андрэй Яўланаў — пісалі. Хведар Маханько са Святога, Карней Карака са Свецкага, Карп Бабіч з Горваля — пісалі.

Найчасцей на іх гербавых паперах высокія чыноўнікі накладвалі адну і тую ж рэзалюцыю: «Прашэнне пакінуць без вынікаў». Але ж хоць нейкі час свяцілася надзея, хоць мелася магчымасць нагадаць аб сваіх правах, заявіць, што і ты чалавек.

Тут трэба ўлічыць і перамены ў памешчыцкім маёнтку. Пасля «Маніфеста» па нейкіх прычынах маёнтак Халадоўскай перайшоў да графа Менкдзіна. Ад яго — спадчыннікам графа Платона Аляксандравіча Зубава.

Мы ведаем фаварыта Кацярыны II Платона Зубава, які вельмі хутка з паручнікаў коннай гвардыі займеў вышэйшыя чыны, графскае званне і паўсюдна вялізныя маёнткі з дзесяткамі тысяч прыгонных.

Пасля смерці царыцы рушылася і кар'ера Зубава. Ён дажываў апошнія гады ў маёнтку Янішкі Віленскай губерні. Там пра яго, як пра памешчыка, засталася дурная слава. Памёр без патомства ў 1822 г.

Дык якія ж спадчыннікі Платона Аляксандравіча Зубава валодалі маімі Шоўкавічамі?

Вядома, што ў Платона быў брат Валяр'ян. Яму, як родзічу царыцынага фаварыта, перапаў за нішто чын генерал-маёра. Удзельнічаў у польскіх падзеях на чале з Суворавым. Паводле сведчання сучаснікаў, запляміў сябе «бессаромнымі, абуральнымі адносінамі з некаторымі палякамі і іх жонкамі». Быў паранены ў нагу, якую пасля ампутавалі.

Але вось цікавая біяграфічная звестка: Валяр'ян Зубаў быў жанаты з графіняй Патоцкай. У іх былі дзеці. Магчыма, быў сын Аляксандр, названы ў гонар дзеда. А Аляксандр назваў свайго сына Платонам. Вось і з'явіўся к канцу дзевятнаццатага стагоддзя новы Платон Аляксандравіч Зубаў, які і займеў маёнтак Халадоўскай-Менкдзіна. Пасля яго смерці маёнтак перайшоў непаўналетнім спадчыннікам — Ганне і Аляксандру Зубавым. Іх маці, графіня — удава Вера Сяргееўна прызначыла ўпраўляючым маёнтка Пятра Андрэевіча Лейна. Ён меў даверанасць графіні, згодна якой вырашаў усе сялянскія спрэчкі, чыніў «палюбоўныя» размежаванні, вёў дзелавыя перагаворы, прызначаў штрафы, збіраў падаткі. У дакументе, завераным санкт-пецярбургскім натарыусам, рукой удавы напісана: «Ва ўсім, што ён, Лейн, па гэтай даверанасці зробіць, я яму веру, спрачацца і патрабаваць не буду».

Так што цяперашнія шоўкаўцы, нават самыя старыя, сапраўдных паноў не бачылі, шапкі перад імі не здымалі, у ногі не кідаліся. А калі што і помняць, дык прымаюць за пана ўпраўляючага Лейна ці яго памагатых.

Да прыходу савецкай улады кожны шоўкавец ужо меў, расстараўся свой кавалачак

зямлі. На 32 аднаасобніцкія гаспадаркі было ворнай зямлі 84 дзесяціны, сенакосу — 18 дзесяцін, пад пабудовамі — 2 дзесяціны. У вёсцы жыло 159 чалавек. Яны трымалі 45 кароў, 32 валы, 37 авечак, 31 свінню.

Самым багатым лічыўся Калач. Меў шэсць дзесяцін зямлі. Як жа займеў такую спадчыну?

З сямі гадоў Калач застаўся сіратою, бацькі паўміралі. Прытуліў яго да сябе ў Шоўкавічы нейкі бяздзетны Кулеўскі. Падрос сіротка дый стаў батрачыць на яго. А як памерла жонка Кулеўскага, ён перавёз да сябе з Горваля ўдаву лесніка з дачкой Соняй. Вось і пакахаліся парабак Ян з падчарыцай Кулеўскага Соняй. Пажаніліся.

А як памер Кулеўскі, хата і зямля яго перайшлі да Яна і Соні, як законных спадчыннікаў. От так і яны нечакана сталі багацеямі. Давай жыць-пажываць і на радасцях дзяцей нараджаць — Жэню, Шуру, Івана, Жору, Лёню, Барыса.

...Шоўкаўцы перажылі за апошнія семдзесят гадоў дзве вялікія трагедыі — вайну і калгас. Вайна ўраз пакалечыла, асіраціла, унізіла ўсіх. А ў калгасе гэта рабілася паступова, павольна. Са «смакам» адлучалі людзей ад зямлі. Усё гэта рабілася пад вясёлыя жарты, пад бадзёрыя песні пра заможнае жыццё.

Мы збяром у гэтым годзе
Небывалы ўраджай,
Для ўборкі маем жнейкі,
Маем сталінскі камбайн.

Азарту ў працы паддавала радыё:

Закіпелі самавары,
Чайнікі закракалі.
Ўсе калгаснікі запелі,
Кулакі заплакалі...

А жыццё было такое: адно — на паперы, на радыё, другое — у людскіх хатах і сэрцах.

На паперы было так, як пісала «Палеская праўда» пра шоўкаўскі калгас «Парастак сацыялізму»:

«Пасяўны плян калгасу складае 66 га. На 17 мая засеяна пшаніцы 4,75 га (плян 4), ячменю — 1 га (плян 4), аўсу — 4 га (плян 18), лёну — нічога (плян 6), вікі — 1 га (плян 2). Усяго засеяна 10,75 га, што складае 15,5 працэнтаў да пляну.

Тэмпы сяўбы, як бачна, зусім недастатковыя. Калгас не мае насення аўсу, не хапае бульбы. У добрым стане знаходзяцца толькі трынаццаць рабочых коней.

Як дрэннае з'явішча ў калгасе тое, што цяглавая сіла і інвэнтар не прымацаваны к паасобным калгаснікам, і на гэтым вучастку існуе поўная абязьлічка. Гэта з'яўляецца асноўным тормазам у паспяховым правядзенні сяўбы.

Адбыўся агульны сход калгаснікаў і беднякоў, сераднякоў-аднаасобнікаў вёскі Шоўкавічы, на якім падрабязна абгаворана аб пляне збожжанарыхтовак і аб новым законе аб сельскагаспадарчым падатку на 1932 г. Пастанавілі дамагчыся рашучага пералому ў рабоце...»

Так пісалі.

Патрабавалі ад сялян «пляну» і працэнтаў. Ніхто не лічыўся з тым, што шоўкаўцы звеку сеялі авёс тады, калі пачыналі квакаць жабы, калі з'яўляліся чырвоныя казяўкі каля каранёў дрэў і на гнілых пнях. Ячмень сеялі, калі цвіла каліна. Лён — перад Сёмухай, на нізкай глебе.

Заўважце: галоўны недахоп у тым, што «цяглавая сіла і інвэнтар не прымацаваны к паасобным калгаснікам». Што ж атрымлівалася? Спачатку сілай усё абагулілі, а тады пачалі «прымацоўваць к паасобным калгаснікам». Сваё здаў — табе ж яго і замацуюць. Але гэта ўжо не тваё, а калгаснае, агульнае. Атрымалася — нічыё. А нічыё звычайна рана псуецца, іржавее, гіне. Так здарылася і з «Парасткам сацыялізму».

З успамінаў Яўгеніі Іванаўны Калач (цёткі Жэні):

...Прыгадваецца наш старшыня Думка. Ён быў першым нашым начальнікам. Іванам зваўся, а празвалі — Думка. Усё казаў: «У мяне ёсць думка». То ў яго ёсць думка з'ездзіць у райфо, то ёсць думка пачынаць касьбу. Думкі ўсё меў, а грамаці не было. От і празвалі яго — Думка... Вой, галубок, помню добра, як сталі агіціраваць за калгас. Гэта ж цяперака, як хочаш, дак забірай зноў зямлю ў арэнду, а тады — аддай усё са шлункам і не пікні... Пастанавілі былі: на Акцябра каб ніхто не смеў рабіць. Святкуй — хоць лопні. Баба Якубіха сядзіць на етае Акцябра, прадзе кудзельку. Аж брыгадзір ідзе ў хату. Дык яна, бедная, была разбілася, хаваючы тую кудзельку. А тады ўжо сядзіць, як мы во з табой, ды гуляе, празнуе ўжо тое Акцябра. Гэта ж указ такі прыдумалі, галоўка ў некага зварыла, каб ніхто, ані Божа мой, палец аб палец не ўдарыў. Во як, галубок, было, не тое што цяперака: рабі калі хочаш, хоць у нітку выцягніся... І от што за моду былі ўвялі: у калгас агіціравалі ноччу. Прыедуць, устураць усіх сонных і чытаюць сваю малітву. Ды не абы-як, а пагрозліва, надалызна. Па іх выходзіла, што калі сёння ноччу не будзе створаны калгас, то здарыцца нешта непапраўнае, здрыганецца ў гневе зямля... Аднаго разу стукаюць у дзверы бабе Якубісе. Думала, хто свой, адшча-

піла крук. А як сталі ісці, мо чалавек сем: і з райвона, і з вобласці. У бабы дзве нявесткі жылі. Дак давай крычаць: «Вой, Шаша, Маша, адчыніла, да не знаю каму...»

...Мы з бацькам самыя-самыя першыя пайшлі ў калгас, хаця трохі багатымі лічыліся. Карову, кабылу завялі ў агульны гурт. Вой, дак нас жа яшчэ й раскулачвалі. От, бляха, забралі ўсё на свеце, падчыстую. Шырму, падла, зрывае, сыпле туды зерне, а яно рассыпаецца. Не ён жа сеяў, не ён жаў, не ён малаціў... Часы былі, ходзікі. Вельмі красіва ігралі. Дак і часы тыя прыхапілі. Усё падгрэблі... Бацька, праўда, некага папрасіў да напісаў іхняму начальству, што сам быў батраком, што ў калгас першым запісаўся. Праз два тыдні вярнулі са Сведскага ўсё наша багацце... Прывозяць назад, тваю маць, вочы ў сабак пазычалі, у зямлю пазіраюць. А часы так і не знайшліся. Прапілі ці хто прытарабарыў сабе?..

Абагулілі кароў, сагналі ў адзін хлеў. А далей што? Хадзі туды да сваю карову дой. Малако нясі дадому, на чорта яно там. Вой-вой, што рабі-і-ілася-я-я... Трэба араць. Залыгваем валоў, едзем у поле. А дзіўна неяк. У кожнага была свая дзялка, цяпер — усё калгаснае. Дзе што сеяць, як даглядаць не сваё?.. Здаецца, і худоба адчула нейкую неразбярыху сярод людзей. Валы як зазыкуюць, як паляцяць у свет — рады няможна даць. А мо і авадні адчулі, што худоба цяпер калгасная, можна і яе смялей кусаць?.. Нават мужчыны не спраўляліся з валамі. Мікола-араты ўсё кляў іх: «Каб вас ваўкі паелі, да абаіх адразу». Век не забудуся гэтага... А як малацілі цапамі? Маладыя ўжо і ня ведаюць, што ета за цапы. Палка да палкі прывязаная. От і гасіш ёй па снапах, пакуль зерне не выб'еш. Увосень як пачынаем малаціць — дак да вясны. Рукі адвальваюцца, а паспрабуй не пайдзі — у зрыўшчыкі запішуць, у раён патураць. Адтулека немаведама якім вернешся... Таму і стаханаўцаў багата было. З неба само нічога не падала. Обшчым, жызня такая — плюнь і разатры...

А пасля вайны — зноў нічоганькі: ні ў рот пакласці, ні ў печ паставіць, ні на плечы нацягнуць. Надзяром буракоў, зварым, сёрбаем, аж нос у прысядкі ходзіць — эх, смаката. Бульбачка дробная вялася, ведама ж без гною, але і без хіміі, як цяперака. Дык што лепей?.. Адна каровка Арыніна на ўсю вёску. Тады мы ўжо з мамай купілі казу. А тады ўжо хатку як-небудзь зладзілі. О-о Госпадзі, Госпадзі!.. Як падумаю, колькі ўсяго перажыла — страшна робіцца... А тут звёў чорт — пайшла пакупалася ў нашай сажалцы. Дык мяне было сагнула, як цяперака во. Касіць магу, а жаць — не сагнуся. Нараўне з мужчынамі касіла. І па шэсцьдзесят сотак у дзень, і нават болей... Прымак тут у нас адзін быў, дак ён махне, махне касой і прысядзе, адсопваецца. А на язык востры быў. Усё жартаваў: «Як косяць — не просяць, як жнуць — не даюць...» А мне, стаханаўцы, не да яго жартаў. Пайду касіць — добры рог займу. Пакладу свой лепачок грэцкі на пракосе. Дакашу да яго — укушу. Далей махаю, далей махаю, каб зноў дацягнуцца да ласунка. І ватэта так гаравалі... Тады ўжо парсючка ўзгадавалі. Цёлку купілі. І зноў разбагацелі. Цяпер усё ёсць, а яно нічога не лезе. Здароўя няма. Трэба б да доктара выбрацца, дак дзе ж выберашся — работы заўсёды па вушы. Мо такіх ідзівотаў на ўсім свеце няма?.. Мо такая наша планіда — гараваць?.. Зімою ў шэсць устаю, летам — у чатыры. З гэтай пары і бічуюся цалюткі дзень. Кароўку ж яшчэ трымаю. Але, відаць, ужо развітаюся. Пастуха наймі, яму ў торбу бутэльку белай пакладзі. Да два разы ў месяц. А дзе іх узяць, тых бутэлек?.. Дый каштуюць жа яны паўпенсіі. Дак на чорта мне такое дзела?.. А як падумаю, што нада развітвацца з кароўкай, — плачу. І ў яе, здаецца, вочы слязяцца. Адно добра — травы хапае. Гэта ж не тое, што даўней. Укосіш дзе-небудзь ношачку травы для сваёй кароўкі, а брыгадзір унюхае ды забярэ, сабака, зацягне на калгасны двор. Яшчэ й прыгрозіць, мацюкоў нагне, што ледзь не ўвесь калгас абабрала... Цяпер во ідзі, еш сенакос. Другі год нечапаны. Здзічэў... Ох, ёлкі-зялёныя, скора нічога не застанецца тут. Зноў вёска хутарам стане, як і даўней, з чаго пачаліся Шоўкавічы...

Уладзімір Ліпскі.
«Адпяванне жывых». Мн.: 1993.

Паміж пустак, балот...
(З гісторыі населеных пунктаў Каравацицкага сельсавета)

У маі 1793 г. з зямель, якія адышлі да Расіі ў выніку другога падзелу Польшчы, была ўтворана Менская губерня. У яе увайшла Маладушская воласць Рэчыцкага павета. Вёскі Каравацічы і Цішкаўка былі ў складзе гэтай воласці. Яны належалі казне.

Некалькі дзесяткаў нізенькіх хат пад саламянымі стрэхамі... Гэта — Каравацічы. Такі ж выгляд мела і Цішкаўка.

З успамінаў Ксенафонта Гапоненкі бачна: «...Зямля радзіла дрэнна. Багна ж. Рэдка каторы год не вымакала. Ды і мала было тае зямлі. Каб мець нейкую капейчыну, вяскоўцы змушаны былі падавацца на лесараспрацоўкі. Але ж і там не мёдам намазана...»

Нярэдка сялянскія гаспадаркі драбіліся, распадаліся. Хто-ніхто пакідаў абжытую мясціну, падаваўся ў пошуках прыдатнай латкі зямлі. Менавіта такім чынам і быў пакладзены пачатак вёскі Дуброва (цяпер Чырвоная Дуброва).

Ішоў час. Жыхары Каравaціч распачалі гаворку аб патрэбе адкрыцця школкі.

Настаўнікам-арганізатарам яе стаў мясцовы жыхар І. С. Міхалка. У 1867 г. ён скончыў чатыры класы ў Маладушы. Незвычайныя здольнасці да вучобы прыцягнулі ўвагу настаўнікаў, і Міхалка быў пакінуты ў гэтай жа школе для работы ў якасці памочніка настаўніка. Затым яго перавялі на пасаду валаснога пісара.

Нарэшце, у 1881 г. школка была адчынена і ў Каравaцічах. Была аднакласнай, царкоўнапрыходскай. За настаўніка рабіў І. С. Міхалка. Неўзабаве школка выросла да чатырохкласнай. Хаціна ж, у якой яна тулілася, стаяла ў цэнтры Каравaціч побач з царквой.

У 1911 г. школа стала называцца земскай. Перайшла ў падпарадкаванне мясцовага самакіраўніцтва, якое ажыццяўлялася праз чыноўнікаў з судова-адміністрацыйнай і паліцэйскай уладай.

У 1912 г. было пабудавана спецыяльна для школы памяшканне. Узвялі яго на ўзвышаным месцы. У памяшканні меліся два класныя пакоі і доўгі калідор, а на другой палавіне — дзве кватэры для настаўнікаў. З 1915 па 1917 гг. загадчыцай школы з'яўлялася маладая настаўніца Я. Р. Тэадаровіч. Яна вяла адзін клас-камплект. З другім камплектам працавала В. К. Завалей.

Старажылы Каравaціч памятаюць і настаўніка Ярмолінскага. Ён рабіў у школе падчас узвядзення новага памяшкання. Загадваў школай. Быў чалавекам строгім і патрабавальным, цалкам карыстаўся правам дарэвалюцыйнай школы за правіннасці караць вучняў фізічна.

Да пачатку 1924/25 навучальнага года ў кожным з чатырох класаў было столькі дзяцей, што двухкамплектнасць не магла забяспечыць належнае навучанне. Таму ў Каравaціцкую школу былі прысланы яшчэ два настаўнікі.

Пасля Я. Р. Тэадаровіч школай загадваў настаўнік Грамыка, затым — Мамчыц, Кажамякін. З 1924 па 1932 гг. — І. І. Бойка.

Да пачатку 30-ых гадоў у Каравaцічах была адкрыта растучая сямігадовая школа. У верасні 1930 г. у ёй рабілі пяць настаўнікаў: І. І. Бойка, З. А. Баубель, Л. О. Бойка, А. Брэнч і Н. Е. Махнач.

У 30-ых гадах быў пабудаваны другі корпус на два класныя пакоі і піянерская.

Першы выпуск сямікласнікаў адбыўся ў 1933/34 навучальным годзе. Сярод выпускнікоў былі будучыя настаўнікі М. Ц. Блізнец, У. К. Гапоненка, У. Ф. Міхалка, У. К. Міхалка.

З мэтай добраўпарадкавання школьнага двара пасадзілі фруктовы сад. Гэты ўчастак затым доўгія гады з'яўляўся прышкольна-доследным.

У 1936 г. на работу ў Каравaціцкую сямігадовую школу прыехала маладая настаўніца М. Ц. Блізнец. Гэта першая настаўніца — выпускніца Каравaціцкай школы, якая атрымала педагагічную адукацыю.

Да 1938 г. колькасць вучняў дасягнула 200.

Першаму выпуску дзесяцікласнікаў выпадаў 1941/42 навучальны год. Дырэктар школы Ф. Ф. Пейсуховіч у гутарцы з вучнямі старэйшых класаў казаў у чэрвені 1941 г.: «Адпачывайце, набірайцеся сіл. Вы першымі ў гісторыі Каравaціцкай школы праз год атрымаеце дакументы аб сярэдняй адукацыі...»

...Некалькі дзесяткаў жыхароў вёсак Каравaцічы і Цішкаўка бралі ўдзел у Кастрычніцкай рэвалюцыі і грамадзянскай вайне, адстойваючы заваёвы новага ладу. Але станаўленне яго ў Каравaцічах і Цішкаўцы было не зусім гладкім.

У 1928 г. дзевяць жыхароў Цішкаўкі стварылі таварыства па сумеснай апрацоўцы зямлі. Яны мелі дзевяць пар коней, дзевяць плугоў, конную малатарню.

Аб арганізацыі калгасаў у Каравaцічах і Цішкаўцы ўпершыню загаварылі ў канцы 1929 г. Растлумачальную работу праводзілі сярод насельніцтва мясцовыя партыйцы і 25-тысячнікі — Адамовіч, Клімовіч, Саўкоў, Шульгін, Нікіценка, Кашпур, Махнач, Баубель і г. д.

24 студзеня 1931 г. у Каравaцічах адкрыўся сход, на якім было пастаўлена пытанне аб стварэнні ў вёсцы калгаса.

Быў марозны зімовы вечар. На сход сабралася шмат людзей. Яго адкрыў мясцовы актывіст Мікалай Апанасавіч Сідарэйка. Даў слова ўпаўнаважанаму з райцэнтра Васілю Кастраме.

Затым выступаў Клім Ярац. Ён агітаваў за ўступленне ў калгас. Расказаў аб сваёй паездцы на Украіну, дзе знаёміўся з вопытам работы аднае з калектыўных гаспадарак.

У час выступлення Ярца прагучаў стрэл, якім ён быў паранены ў руку. Актывісту аказалі дапамогу, а ў двары выставілі пасты. Сход працягваўся.

Урэшце было прынята рашэнне аб ства-

рэнні калгаса. Старшынёй гаспадаркі быў абраны М. А. Сідарэйка. У калгас тут жа запісаліся 17 вяскоўцаў. Сярод іх — Іван Блізнец, Цімафей Блізнец, Іван Тужык, Раман Ярац, Яўсей Блізнец, Ксенафонт Гапоненка.

У наступным, 1932 г. у калгасе вёскі Каравацічы было звыш 200 двароў. Арганізаваліся дзве брыгады.

А стрэлы працягвалі гучаць. Двойчы рабіўся замах на актывіста, настаўніка пачатковых класаў М. Я. Махнача. Першы раз яму ўдалося схавацца ад бандытаў. Была спроба расправіцца з Махначом у той час, калі ў будынку школы праходзіла праўленне калгаса. Настаўнік цудам уратаваўся. Але быў забіты член праўлення гаспадаркі С. Тужык.

У ноч з 3 на 4 мая 1934 г. у Каравацічах успыхнулі некалькі дамоў найбольш актыўных калгаснікаў. У тым ліку і Цімафея Блізняца, які ахоўваў грамадскія свірны са збожжам. Блізнец бачыў, як агонь нішчыць ягонае дабро, але паста не пакінуў.

У 1933—1934 гг. калгас «Запаветы Леніна» праводзіў работы па асушэнню балот. Лепшым стаханаўцам на меліярацыі быў Сямён Сідарэйка, які рэгулярна дзённыя нормы выпрацоўкі перавышаў на 50—90 %.

У 1937 г. калгас «Запаветы Леніна» набыў першы аўтамабіль — легендарную палутарку. На ім працаваў Фёдар Герасімавіч Блізнец. Неўзабаве гаспадарка набыла яшчэ адзін аўтамабіль і трактар.

Шмат зрабілі для станаўлення калгаса вёскі Каравацічы яго старшыні Захар Тарасавіч Сілкоў і Міхаіл Смольскі.

У 1938 г. калгас «Запаветы Леніна» стаў адной з перадавых гаспадарак тагачаснага Васілевіцкага раёна. Ён быў удастоены гонару ўдзельнічаць на ВДНГ, якая была адкрыта 1 жніўня 1939 г. 1940 г. Новы поспех. Калгас заносіцца ў Ганаровую кнігу ВДНГ. І не выпадкова: з кожнага гектара пасяўной плошчы было атрымана больш чым па 17 цэнтнераў проса.

...Таварыства па сумеснай апрацоўцы зямлі вёскі Цішкаўка, аб якім нагадвалася вышэй, праіснавала да 1931 г. На ягонай базе быў створаны калгас «Пяцігодка». Першы агульны сход калгаснікаў вёскі Цішкаўка адбыўся 11 мая 1931 г. Напачатку «Пяцігодка» мела 20 кароў, 10 галоў маладняку буйной рагатай жывёлы, 30 коней. У ліпені таго ж, 1931 г., у калгас уступілі яшчэ 60 сем'яў. Першы старшыня гаспадаркі — Платон Сыч. Ён рабіў на гэтай пасадзе да 1934 г. За гэты час былі пабудаваны два памяшканні на 200 кароў, 150 коней і 200 авечак.

Восенню 1934 г. калгас «Пяцігодка» меў 80 коней, 200 кароў, столькі ж авечак, 150 галоў маладняку буйной рагатай жывёлы. Да 1941 г. дойны статак гаспадаркі ўзрос да 300 кароў.

...Вясной 1931 г. быў створаны калгас і ў вёсцы Дуброва. Яго назвалі «Чырвоная Дуброва». Першым старшынёй быў абраны мясцовы актывіст Міхаіл Рыгоравіч Кандраценка. Першыя калгаснікі — Аляксей Міхалка, Іван Дзейкун, Несцер Ярац, Ануфрый Шарун, Канстанцін Ярац, Міканор Дзейкун.

Зразумела, на першым часе было надта нялёгка. У калгасах не ставала зямельных угоддзяў. Наўкола ж лес і балоты. Даводзілася раскарчоўваць і ачышчаць невялікія ўчасткі, расшыраючы такім чынам пасяўныя плошчы. Усе работы па асваенню зямель праводзіліся ўручную. Вялікі ўклад у меліярацыю ўнеслі Іван Андрэевіч Міхалка і ягоны памочнік Пятро Міхалка.

Асабліва выраслі зямельныя ўгоддзі калгаса «Чырвоная Дуброва». Гаспадарка набірала сілу. Па рэкамендацыі сельскага Савета яе ўзначаліў Іван Іванавіч Ярац. Затым — Малінін, Кандраценка. З цягам часу калгас пабудаваў некалькі жывёлагадоўчых фермаў, гумно і свіран.

Асабліва значных поспехаў калгас «Чырвоная Дуброва» дасягнуў пры старшыні Рыгору Гапоненку. Найбольш плённымі сталі для арцелі 1937 і 1939 гг. Пацвярджэнне аб тым у Ганаровай кнізе Усесаюзнай выстаўкі народнай гаспадаркі ў Маскве. У ёй запісана, што калгас «Чырвоная Дуброва» ў сярэднім за названыя два гады атрымаў звыш 12 цэнтнераў збожжа з гектара. У гэтай жа кнізе прозвішча старшыні калгаса. І ў 1940 г. гаспадарка займае ганаровае месца на ВДНГ. У Кнігу гонару занесены калгас, яго старшыня і лепшыя калгаснікі-стаханаўцы — конюх Даніла Дзейкун, палявод Трафім Міхалка, брыгадзір Дзмітрый Ярац. Дарэчы, у 1938—1939 гг. у брыгадзе, якую ўзначальваў Ярац, быў атрыманы ўраджай проса больш чым па 21 цэнтнеру з кожнага гектара. Гэта быў найвышэйшы паказчык не толькі ў раёне, а і ў вобласці.

...У 1941 г. калгасы «Запаветы Леніна», «Пяцігодка» і «Чырвоная Дуброва» зноў абаранялі гонар раёна на галоўнай выстаў-

цы краіны. Некалькі іхніх працаўнікоў былі занесены ў Кнігу гонару. Сярод іх — тэхнік па штучнаму асемяненню жывёлы Герман Крутой, даглядчык жывёлы Цімафей Блізнец, даярка Матруна Тужык, паляводы-стаханаўцы Сямён Сідарэйка і Герман Ярац. Усе яны атрымалі каштоўныя падарункі. Да іх ездзілі за перайманнем перадавога вопыту.

Але ўсё перакрэсліла вайна. У першыя ж дні яе звыш 500 жыхароў Караваціч, Цішкаўкі і Чырвонай Дубровы пайшлі на фронт. Толькі 200 вярнуліся дамоў. Сярод загінуўшых былі і былыя старшыні гаспадарак. Склаў галаву, набліжаючы Перамогу, Мікалай Яфімавіч Махнач, які паказаў сябе здольным і энергічным кіраўніком калгаса «Запаветы Леніна». Івану Рыгоравічу Ярцу, таксама былому старшыні, было даручана перагнаць у тыл калгасны статак, каб ён не дастаўся ворагу. Удава Івана Рыгоравіча Агаф'я Майсееўна нагадвае: «Калі што, то жывым не дамся у палон. Дайшоў з каровамі да Тамбова. Адтуль пайшоў на фронт. Загінуў, як і багата хто з нашых...»

Быў закатаваны ворагамі былы старшыня калгаса, а затым сувязны партызанскага атрада М. В. Смольскі, забіты старшыня калгаса «Пяцігодка» С. П. Дорах. Яго выдалі карнікам Гаўрыла і Ціт Сычы. Абодва былі расстраляны партызанамі ў 1942 г.

...У лістападзе 1943 г. рэчыцкая зямля была вызвалена ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў. Найбольш цяжкія баі мелі месца каля Караваціч. Вёска некалькі разоў пераходзіла з рук у рукі. Танкавая дывізія фашыстаў мела намер прарвацца праз вёску да Рэчыцы. На яе шляху стала 41-ая асобная знішчальна-супрацьтанкавая артылерыйская брыгада палкоўніка Когана.

На самым цяжкім участку знаходзіўся 1958-ы полк на чале са смелым і рашучым камандзірам — беларусам, падпалкоўнікам Мікалаем Міхайлавічам Забелам.

Трое сутак цягнуліся жорсткія баі за вёску. Шматлікія атакі ворага захлёбваліся, разбіваючыся аб мужнасць артылерыстаў, пехацінцаў і коннікаў. Масавы гераізм паказалі байцы першай, другой, трэцяй і чацвёртай батарэй брыгады, якімі камандавалі капітан Мікалай Сцяпанавіч Казлоў, старшы лейтэнант Мікалай Ільіч Барэеў, старшы лейтэнант Аляксей Якаўлевіч Сухарукаў, старшы лейтэнант Шарыф Суляйманавіч Суляйманаў.

За паспяховае выкананне баявой задачы па вызваленні вёскі падпалкоўнік М. М. Забела быў адзначаны ордэнам Леніна, а старшым лейтэнантам М. І. Барэеву, А. Я. Сухарукаву, Ш. С. Суляйманаву і камандзіру гарматы трэцяй батарэі В. В. Крыкліваму было прысвоена званне Герояў Савецкага Саюза.

...Да адраджэння сваіх калектыўных гаспадарак працаўнікі калгасаў «Запаветы Леніна», «Пяцігодка» і «Чырвоная Дуброва» прыступілі ўжо ў снежні 1943 г. Давялося пачынаць як бы спачатку. Не было жывёлы, тэхнікі, памяшканняў. У Цішкаўцы, напрыклад, удалося сабраць 5 вазоў, 12 плугоў. Ва ўсёй вёсцы меліся толькі тры каровы.

Першымі пасляваеннымі кіраўнікамі калгасаў былі: у Караваціч — Пятро Ракавец, у Цішкаўцы — Платон Сыч, у Чырвонай Дуброве — Андрэй Астапенка.

Ва ўсіх трох гаспадарках для правядзення веснавой сяўбы насенне збожжа і бульбу збіралі ў вяскоўцаў. Зямлю апрацоўвалі ўручную, рыдлёўкамі. Нярэдка ў плуг упрагаліся людзі.

На чале калгаса «Запаветы Леніна» з 1944 па 1950 гг. з'яўляўся Кузьма Сямёнавіч Кулажанка. За гэты перыяд гаспадарка набыла новы аўтамабіль, жняярку, касілку, трыер, іншы дробны сельскагаспадарчы інвентар.

У студзені 1947 г. калгас «Чырвоная Дуброва» узначаліў Фёдар Іларыёнавіч Блізнец. На гэты перыяд гаспадарка мела 60 кароў, 40 коней. З інвентару — толькі конную малатарню.

У жніўні 1950 г. калгасы «Запаветы Леніна», «Пяцігодка» і «Чырвоная Дуброва» аб'ядналіся. За старшыню быў абраны Фёдар Іларыёнавіч Блізнец. Неўзабаве яго змяніў Станіслаў Норбетавіч Траўнічак. Калгас меў 450 кароў, 150 коней, свінаферму, птушкаферму, ферму па развядзенню авечак, 40 пар валоў, 3 трактары «Наці», адзін ХТЗ.

...Шмат давялося зрабіць для таго, каб аднавіліся заняткі ў Караваціцкай дзесяцігодцы. У часе вайны ацалеў толькі адзін будынак з двума класнымі пакоямі. Не хапала настаўнікаў. Загінулі ў баях за Радзіму такія выкладчыкі, як В. П. Зямлянскі, М. Каплуноў, Н. Рыбачэнка, М. Я. Махнач, М. Бірыла.

Дзеці займаліся ў наёмных памяшканнях. Класнай дошкай служылі дзверы. Не

было падручнікаў, сшыткаў. Навучэнцы пісалі на кавалках паперы, абрыўках газет.

Аднак неўзабаве было пабудавана для школы новае памяшканне. У 1947/48 навучальным годзе вучнямі школы былі 446 дзяцей.

У 1952 г. адбыўся першы выпуск дзесяцікласнікаў. Атэстаты сталасці атрымалі 18 хлопцаў і дзяўчат.

...Вось ужо некалькі дзесяцігоддзяў аб'яднаная калектыўная гаспадарка вёсак Каравацічы, Цішкаўка і Чырвоная Дуброва носіць назву «XXI з'езд КПСС». Па выніках работы за 1977 і 1978 гады калгас выходзіў пераможцам Усесаюзнага сацыялістычнага спаборніцтва і ўзнагароджваўся пераходным Чырвоным сцягам ЦК КПСС, Савета Міністраў СССР, ВЦСПС і ЦК ВЛКСМ. Ён двойчы заносіўся на Усесаюзную Дошку гонару ВДНГ СССР.

Звыш 30 гадоў калгас «XXI з'езд КПСС», адну з перадавых гаспадарак Рэчыцкага раёна, узначальвае Мікалай Мікалаевіч Коваль. Ён узнагароджаны двума ордэнамі Леніна, ордэнам Працоўнага Чырвонага Сцяга, многімі медалямі. М. М. Коваль — былы народны дэпутат Рэспублікі Беларусь.

У калгасе нямала працаўнікоў, чыімі добрымі справамі ганарыцца гаспадарка. Адзін з іх — П. Я. Ярац. У свой час ён выбіраўся дэпутатам Вярхоўнага Савета СССР.

У вёсках Каравацічы, Цішкаўка, Чырвоная Дуброва, якія ўваходзяць у калгас «XXI з'езд КПСС», нямала зроблена для паляпшэння дабрабыту людзей. Узводзіцца жыллё, працуюць магазіны. Дзеці вучацца ў прасторных школах. У Цішкаўцы школа пачатковая, у Чырвонай Дуброве — няпоўная сярэдняя, у Каравацічах — сярэдняя. Дарэчы, апошняя — тыпавая, на 536 месцаў.

...Як сімвал мужнасці і гераізму стаіць над брацкай магілай у вёсцы Каравацічы высокі абеліск з надпісам «1941—1945». На плітах выбіты прозвішчы і імёны ўсіх землякоў, якія загінулі, баронячы ў час Вялікай Айчыннай вайны Радзіму. Велічным помнікам тым, хто вызваляў тутэйшую зямлю ў лістападзе 1943 г., з'яўляецца магутны танк.

Землякі ганарацца і Фёдарам Гардзеевічам Сычом, які загінуў у Афганістане.

...Некалі землі вакол Караваціч, Цішкаўкі і Чырвонай Дубровы ўяўлялі сабой як не суцэльнае балота. Але дрыгву скарылі людзі. Яны прымусілі яе даваць высокія ўраджаі. І гэта таксама бы помнік усім тым, хто рабіў тут, марыў і кахаў. А калі спатрэбілася, то без роздуму ўзяў у рукі зброю, каб бараніць Айчыну. Усім тым, каму пашчасціла вярнуцца дамоў з Перамогай, зноў узяць у рукі плуг...

Э. П. Залескі, В. А. Ярамчук

ЛІСКАЎСКІ СЕЛЬСАВЕТ

Пасяліліся ля крыніц (в. Крынкі)

Мясціна, дзе знаходзіцца наша вёска Крынкі, у далёкія часіны ўяўляла сабой ладны востраў, атулены з усіх бакоў балотамі. Адно з іх мела назву Бель. Справа ў тым, што на балоце раскашавала трава, якая, расцвіўшы, распускала доўгую белую мяцёлку. І тады пух плыў над дрыгвою.

Шмат якія ўрочышчы і палі, размешчаныя паблізу Крынак, таксама маюць назвы, звязаныя з вадою. Напрыклад, урочышча Верхлессе. Мясціна гэтая была парослай кустоўем, вясной і восенню залівалась вадою. Ды так, што з вады вытыркаліся адно макаўкі кустоў — вярхі лесу. Назва ўрочышча Вадзянка таксама кажа сама за сябе: тут заўсёды стаяла вада. А вось урочышча Заверхлессе знаходзіцца на больш сухім месцы, дзе канчаецца Верхлессе.

Укруг востраваў быў і дрымучы лес. На высокіх пясчаных выспах стаялі стромкія сосны, а на ніжэйшых мясцінах — магутныя дубы.

На паўночна-ўсходнім баку востраў, дзе сутыкаецца ён з балотам, на паверхню зямлі выбіваліся некалькі крыніц. Былі яны па лініі ад Сычовай Копані і па краі зямельных участкаў насельнікаў цяперашняй Школьнай вуліцы.

Многія з далёкіх продкаў жыхароў вёскі Крынкі жылі некалі ў пасяленні, якое знаходзілася на паўночны ўсход ад Крынак. Зараз гэта месца мае назву Селішча. І менавіта адсюль праз урочышча Папоўшчына вяла дарога да вёскі Дземяхі.

Як сцвярджае паданне, жыхары Селішча належалі пану вёскі Салтанова. І той рабіў усё, каб выцягнуць з людзей як мага больш падаткаў.

Першым не вытрымаў здзекаў селянін па прозвішчы Кот. Разам з сям'ёю ён перабраўся праз балоты і пасяліўся на востраве. Панскія ж паслугачы пабаяліся сунуцца ў багну.

Тут, на востраве, уцякач пачаў апрацоўваць участак зямлі, які і да сёння мае назву Котавага поля.

У першага насельніка нашай вёскі быў сын Ілья, які ў сваю чаргу меў сына Уладзіміра і некалькіх дачок.

Праз пэўны час да вальнадумца Кота далучыліся яшчэ некалькі жыхароў не толькі Селішча, а і іншых вёсак. Тыя, што перабраліся на востраў з Селішча, мелі ў асноўным прозвішча Коцур. Перасяленцаў з недалёкіх мясцін назвалі Блізняцамі. Каторыя ж прыбіліся на востраў здалёк, атрымалі прозвішчы Захожыя і Іовенкі.

Паступова на востраве выраслі 40—50 хацін. Вёска атрымала назву Крынкі. Яна ад тых жа крыніц, што выбіваліся з зямлі і ля якіх ставілі сабе жытло ўцекачы ад панскага прымусу.

Цяжка казаць, калі ж дакладна з'явілася вёска Крынкі. Хутчэй за ўсё ў сярэдзіне XVII ст.

Вядома ж, зямлі для ўсіх на востраве не хапала. Менавіта таму каторыя з вяскоўцаў узяліся за раскарчоўку ўчастка на другім баку балота Бель. І гэта мясціна атрымала назву Закрынічча, бо знаходзілася за крыніцамі.

Вёска Крынкі знаходзілася на казённай зямлі, то і жыхары яе былі дзяржаўнымі сялянамі. За карыстанне зямлёю яны плацілі ў казну грашовы налог. Разам з тым абавязаны былі выконваць так званыя дарожную і падводную павіннасці: рамантаваць дарогі і перавозіць сваім цяглом дзяржаўныя грузы. Меўся яшчэ адзін абавязак — карміць салдат і коней, калі каторая з вайсковых часцей мусіла была супыніцца ў Крынках.

У 1882 г. пачалося будаўніцтва Палескай чыгункі. Яна павінна была прайсці ў двух кіламетрах ад вёскі. Таму шмат хто з беззямельных і малазямельных жыхароў Крынак пайшлі на будаўніцтва чыгункі. Займаліся ў асноўным нарыхтоўкай лесу для шпал.

Разам з іншымі быў вымушаны ўзяць у рукі сякеру і пайсці ў наймы да лесапрамыславіка Давіда Бабрынскага Сямён Фаміч Блізнец, хаця і было яму тады ўсяго пятнаццаць гадоў.

Крынкаўскія балоты ўшчыльную пады-ходзілі да чыгункі. Каб зменшыць узровень вады, ад багны да рэчкі Ведрыч была пракапана канава. У выніку з'явіліся ўчасткі зямлі, прыдатныя для нарыхтоўкі сена. Адзін з такіх участкаў быў замацаваны за тымі сем'ямі жыхароў Крынак, родныя якіх адбывалі салдатчыну. Урочышча гэта атрымала назву Салдацкі Рог.

Неўзабаве праз балота была насыпана і грэбля. Яна злучыла Крынкі з вёскай Ліскі.

На першым часе канава ад крынкаўскіх балот да Ведрыча не мела назвы. Але праз год-другі назва адшукалася як бы сама сабою. Канава пачала зарастаць крапівою, то і назвалі яе Крапіўняй.

Адметным для гісторыі вёскі Крынкі з'яўляецца 1885 г. Менавіта тады ў нас была адкрыта земская пачатковая школа. Яе пусціў да сябе ў хату Іван Мітрафанавіч Гвоздзь. Затым школа мясцілася ў хаце Майсея Сыча.

Загадваў крынкаўскай школкай Анастас Варфаламеевіч Паўлюкоўскі.

Ад Майсея Сыча школа перайшла ў хату Івана Рыгоравіча Іовенкі. Настаўнікамі ў ёй рабілі Ханько, Трапачка і Пуцейка.

У 1914 г. у вёсцы, нарэшце, для школы была ўзведзена будыніна з чатырох класных пакояў, кватэры для настаўніка. Школа размясцілася на Котавым полі. Побач з ёй быў пабудаваны і малітоўны дом.

Як вядома, згодна сталыпінскай аграрнай рэформе, кожны селянін атрымаў права выйсці з сялянскай абшчыны і атрымаць ва ўласную маёмасць свой зямельны надзел, заснаваць хутар.

Таму з 1911 і па 1916 гг. ля дваццаці сем'яў нашай вёскі пайшлі на хутары. Каторыя на старажытнае Селішча, іншыя — у новыя мясціны. За хутарамі гэтымі замацаваліся такія назвы: Крапіўня, Расолаў Рог, Падгарадзішча, Лузіцкі, Самойлаў.

Кастрычнік 1917-га прынёс змены і для жыхароў Крынак. Неўзабаве шмат хто з вяскоўцаў пайшоў у Чырвоную Армію. Напрыклад, актыўнымі ўдзельнікамі грамадзянскай вайны былі Дзмітрый Дзянісавіч Блізнец, Сямён Фаміч Блізнец, Фёдар Блізнец, Яфім Сцяпанавіч Гвоздзь, Ігнат Дзямянавіч, Максім Іванавіч і Мікалай Кузьміч

Коцуры, Фёдар Францавіч Ткач. С. Ф. Блізнец скончыў курсы чырвоных камандзіраў, камандаваў на фронце ротай. Змагаўся на Заходнім фронце з белапалякамі, прымаў удзел у баях з Дзянікіным. У якасці камандзіра эскадрона браў удзел у штурме Перакопа.

Жыхары Крынак дапамагалі Чырвонай Арміі прадуктамі харчавання, фуражом для коней.

Шмат хто з жыхароў нашай вёскі выпісваў газеты і часопісы. Але без аніякага перабольшвання можна зазначыць аб наступным: культурнае жыццё Крынак як бы групавалася вакол школы. Глыбокай павагай карысталіся ў вяскоўцаў настаўнікі Дабраслаўскі (загадчык школы) і Касцецкі, якія рабілі ў нашай школе да 1929 г. Потым дырэктарам школы быў прызначаны Басянкоў, у 1932 г. — Малашчыцкі.

Да пачатку 1931 г. жыхары вёскі Крынкі жылі, як кажуць, аднаасобна. У сакавіку таго ж года ў вёску прыбыў прадстаўнік абласнога выканкама Рыгор Канавалаў. Ён меў перад сабой задачу склікаць вясковы сход, на якім і вырашыць пытанне аб утварэнні ў Крынках калгаса. Сход сабраўся ў хаце Кацярыны Рыгораўны Коцур. Актыўны ўдзел прынялі ў ім Сямён Фаміч Блізнец, Іван Кузьміч і Максім Іванавіч Коцуры, Андрэй Спірыдонавіч Грыб.

Сход прыняў рашэнне: стварыць у Крынках калектыўную гаспадарку і даць ёй назву «Піянер». Старшынёй калгаса быў абраны Сямён Фаміч Блізнец, былы чырвоны камандзір. Першыя калгаснікі — Макар Ціханавіч Блізнец, Дзмітрый Фёдаравіч Блізнец, Андрэй Спірыдонавіч Грыб, Дзям'ян Ануфрыевіч Грыб, Елісей Сцяпанавіч Грыб, Пётр Ціханавіч Зайцаў, Андрэй Клешчанка, Рыгор Фёдаравіч Клешчанка, Піліп Фёдаравіч Клешчанка, Архіп Навумавіч Коцур, Іван Кузьміч Коцур, Максім Іванавіч Коцур, Сцяпан Сямёнавіч Коцур і Уладзімір Ільіч Коцур.

Да восені 1931 г. у калгас «Піянер» уступілі 60 сем'яў, потым яшчэ некалькі дзесяткаў вяскоўцаў.

На адным з чарговых сходаў калгаснікаў намеснікам старшыні (заўгасам) быў абраны Андрэй Спірыдонавіч Грыб.

На працягу 1932 г. у калгасе былі ўзведзены тры хлявы, у якія размясцілі 60 кароў, столькі ж коней і ля сотні авечак.

Адначасова вялося будаўніцтва вясковага клуба, дзіцячых ясляў, калгаснай канцылярыі.

Калектыўная гаспадарка вёскі Крынкі атрымала ад дзяржавы малацілку з конным прывадам, веялку і саламарэзку.

У 1934 г. матэрыяльная база калгаса «Піянер» адчувальна ўмацавалася. Членамі калектыўнай гаспадаркі сталі ля 80 працэнтаў жыхароў Крынак. Калгас меў 100 кароў, 130 коней, 185 авечак. Былі набыты дзве конныя жняркі і адна сенакасілка. Вясной таго ж 1934 г. у калгас прыбыў з МТС і першы колавы трактар. На ім рабілі жыхары Крынак Дзмітрый Фёдаравіч і Іван Мацвеевіч Блізняцы, а таксама Вольга Цітаўна Клешчанка. Як след пашчыраваўшы ў полі, яны дапамаглі калгасу своечасова правесці веснавую сяўбу.

У 1934 г. у Крынкі прыйшло і кіно. Вяскоўцы, што запоўнілі калгасны клуб, паглядзелі кінастужку «Мы з Кранштата». А вось першую радыёперадачу яны праслухалі годам раней.

У 1935 г. калгас «Піянер» аб'яднаў каля 85 працэнтаў сялянскіх гаспадарак Крынак. Шмат на каго адчувальна падзейнічаў нядаўні пажар. Людзі ўбачылі, што калгас дбае ў першую чаргу аб сваіх членах.

Неўзабаве (1936 г.) калгас узначаліў жыхар вёскі Воўчая Гара Мікалай Іванавіч Кандраценка. Гаспадарку ён атрымаў даволі моцную.

Вясной 1936 г. у Крынках было завершана будаўніцтва памяшкання для дзіцячых ясляў, і неўзабаве яно напоўнілася дзіцячымі галасамі. Загадчыцай гэтай установы была прызначана Лёкса Дзмітраўна Блізнец, а старшай выхавальніцай Варвара Ісакаўна Клешчанка. Яны былі дыпламаванымі спецыялістамі, бо скончылі спецыяльныя курсы. Увогуле ў калгасных дзіцячых яслях знаходзіліся 80 хлопчыкаў і дзяўчынак.

У тым жа 1936 г. да памяшкання Крынкаўскай пачатковай школы была зроблена прыбудова, і школа стала сямігодкай. Дырэктарам яе быў прызначаны Васіль Паўлавіч Комар, які толькі што скончыў педагагічны інстытут. Дарэчы, разам з жыхаром Крынак Андрэем Андрэевічам Клешчанкам, які таксама пачаў рабіць настаўнікам у роднай вёсцы.

У школе нашай вёскі вучыліся не толькі дзеці Крынак, а і Лісак, Будак, Шыбенак. Дарослае ж насельніцтва мела магчымасць наведваць лікбез.

Шырокі ўплыў на моладзь вёскі аказвала камсамольская арганізацыя школы.

У 1936 г. яна прыняла рашэнне ліквідаваць малітоўны дом. З капліцы быў зняты крыж. Гэта зрабіў камсамолец Юра Астапенка. А неўзабаве і сама капліца была разабрана.

У сакавіку 1938 г. старшынёй калгаса «Піянер» быў абраны жыхар Лісак Васіль Ануфрыевіч Палівач.

Неўзабаве распачалася ліквідацыя хутароў, якія туліліся ўкруг Крынак. Іхнія жыхары былі пераселены ў вёску. Яны атрымалі прысядзібныя ўчасткі, грашовыя дапамогі, піламатэрыялы. Калгас дапамог цяглом, каб звезці маёмасць. Перасяленцы ўтварылі дзве новыя вуліцы — Новую і Мохавую. Увогуле з хутароў у Крынкі перабраліся 48 сем'яў. Перабраліся з надзеяй на добрае жыццё. Дарэчы, заробак кожнага працаўніка калгаса «Піянер» склаў на кожны працадзень па выніках 1938 г. кілаграм жыта, чатырыста грамаў грэчкі, столькі ж — ячменю, па восем кілаграмаў бульбы.

Работы, звязаныя з асушэннем балот, дазвалялі калгасу рэгулярна ўводзіць у сельскагаспадарчы абарот землі, што раней былі пад дрыгвой. Калгас увесь час нешта ды будаваў. Але будаўнічыя работы стрымліваліся недахопам матэрыялаў. І тады было вырашана прыступіць да ўзвядзення свайго цагельнага завода. Сваю першую прадукцыю гэты завод даў у 1939 г. Дырэктарам яго рабіў Рыгор Фёдаравіч Коцур, які раней узначальваў калектыў аднае з фермаў. А вось асноўнымі спецыялістамі па выпуску цэглы сталі Іван Іванавіч Гвоздзь і Юрый Ярушэвіч, якія атрымалі належную падрыхтоўку на іншых цагельных заводах вобласці. Нялёгкай справе па вырабу цэглы Гвоздзь і Ярушэвіч абучылі неўзабаве і Нікіфара Дзям'янавіча Коцура.

Летам 1939 г. В. А. Палівач быў прызваны ў Чырвоную Армію. Узнікла неабходнасць выбараў новага старшыні калгаса. Ім стаў жыхар вёскі Ліскі Павел Аляксеевіч Астапенка. Ён узначальваў калгас «Піянер» да пачатку Вялікай Айчыннай вайны.

Павел Аляксеевіч нямала зрабіў для ўмацавання калектыўнай гаспадаркі. Былі ўзведзены памяшканні для збожжасушылкі, два новыя хлявы для жывёлы. Калгас набыў грузавы аўтамабіль. Працягвалася меліярацыя. Калгас пабудаваў лазню і г. д.

Кіраўніцтва калектыўнай гаспадаркі не забывалася і на культуру. У мясцовым клубе рэгулярна наладжваліся канцэрты мастацкай самадзейнасці, папаўнялася новымі творамі бібліятэка хаты-чытальні, якая, дарэчы, адчынілася ў Крынках у 1934 г.

Калгас дбаў і пра школу, калектыў якой у 1939 г. узначаліла Феня Дзмітраўна Кавальчук. У сваёй рабоце яна апіралася на руплівых педагогаў Валянціну Мікітаўну Філончык, Васіля Паўлавіча Іванейчыка і г. д.

У наступным, 1940 г. Крынкаўская сямігодка была рэарганізавана ў растучую сярэднюю школу. Выпускнікі яе пайшлі ў восьмы клас.

Жыхары Крынак з упэўненасцю глядзелі ў заўтрашні дзень, спадзяваліся на шчаслівую долю для сябе і сваіх дзяцей. Але планы гэтыя перакрэсліла вайна.

З першых дзён яе амаль усе мужчыны прызыўнога ўзросту пайшлі на фронт. А той набліжаўся з кожным днём. І тады ў калгасе «Піянер» была створана група з васьмі чалавек, якім належала гнаць у глыб краіны калгасны статак. За старшага быў Фёдар Восіпавіч Коцур. Ягоныя памочнікі — Барыс Блізнец, Настасся Сцяпанаўна Белая, Міхаіл Іванавіч Грыб, Марыя Андрэеўна Клешчанка, Андрэй Ігнатавіч Коцур, Марк Трафімавіч Коцур і Міхаіл Елісеевіч Сыч.

У пачатку ліпеня 1941-га калектыўны статак «Піянера» рушыў на ўсход. У ім былі 120 кароў, 350 авечак, 40 свіней.

Ф. В. Коцур і ягоныя таварышы па нялёгкай справе здзейснілі сапраўдны грамадзянскі подзвіг. Па дарозе на ўсход яны не толькі захавалі даручаную ім жывёлу, але і прынялі ад іншых калгасаў яшчэ 70 кароў, 250 авечак, 10 свіней. Свіней здалі ў Старадубе, а з каровамі і авечкамі прайшлі праз Бранскую і Варонежскую вобласці, пераправіліся праз Дон, уступілі на тэрыторыю Сталінградскай вобласці. У лістападзе 1941-га здалі мясцовым уладам 190 кароў і 600 авечак. Такім чынам за пяць месяцаў яны прайшлі са статкам паўтары тысячы кіламетраў.

Міша Сыч і Барыс Блізнец сталі чырвонаармейцамі. Астатнія ж вырашылі прабівацца ў родную вёску. Вярнуліся яны сюды ў студзені 1942 г.

А тут ужо ва ўсю гаспадарылі фашысты. Яны разрабавалі калгасную маёмасць, двойчы палілі вёску разам з яе жыхарамі. Чужынцы расстралялі, спалілі ў агні, закатавалі звыш 150 чалавек. У асноўным — старых, жанчын, дзяцей.

Але светлы дзень вызвалення прыйшоў. Каб наблізіць яго, на франтах страшэннай

вайны з карычневай фашысцкай чумой аддалі свае жыцці амаль паўтары сотні нашых землякоў. Светлая памяць аб іх у сэрцах тых, што засталіся ў жывых, у сэрцах іхніх нашчадкаў будзе вечнай.

А вёска... Яна вырасла з папялішчаў зноў. Жыццё на старажытнай зямлі, якую нашы продкі адваявалі ў балот, працягваецца...

А. С. Коцур, ветэран вайны і працы, настаўнік гісторыі

Будаваліся, каб жыць. (З гісторыі в. Ліскі)

Як прыйшло ад старых людзей: Ліскі з'явіліся ў XVII ст. Дзве сям'і — украінца Астапа і латыша Лобана — нагледзелі сабе зямлю на высокім месцы ля Ведрыча, ды і купілі яе ў арэнду ў пана.

Сем'і былі шматдзетнымі, таму і рабіць на зямлі было каму. Дзеці раслі, жаніліся ды выходзілі замуж. Сяліліся ля бацькоў. У тутэйшыя мясціны прыбіліся і іншыя людзі. Аралі зямлю, займаліся бортніцтвам, лавілі рыбу. Добрым падмацункам для кожнае сям'і былі грыбы. Кажуць, што найбольш шанцавала на лісічкі. У бліжэйшых лясах іх было, што хоць касу закладвай. Ад таго мо і Ліскі.

Вакол вёскі з'явіліся хутары. Першы быў узведзены ва ўрочышчы Ніўкі. Але ж радзіла тут толькі ў сухія гады, бо месца ва ўрочышчы нізкае. Таму гаспадар хутара ссяліўся неўзабаве вярсты за дзве на паўночны-захад, дзе намнога вышэй.

У 1884 годзе побач з Ліскамі распачалося будаўніцтва чыгункі. Ад таго часу больш шпарка пачала расці і вёска.

У 1889 годзе ў хаце Фёдара Астапенкі была адкрыта царкоўнапрыходская школа. Наглядваў за ёй святар з Дземяхоў.

Спачатку ў школцы займаліся толькі хлопчыкі. А настаўнічаў тут мясцовы жыхар Міканор Віктаравіч Астапенка. Адпрацаваў ён дзесяць гадоў.

Падзеі першай рускай рэвалюцыі Ліскі не закранулі. А вось першая сусветная вайна *жыццяў забрала нямала.*

Шмат хто з вяскоўцаў быў актыўным удзельнікам грамадзянскай вайны. З яе не вярнуліся дамоў Піліп Міканоравіч і Фама Міканоравіч Астапенкі, Дзмітрый Дзмітравіч Блізнец, Аляксей Якаўлевіч і Міхаіл Аляксеевіч Лобаны, Якаў Цімафеевіч Ярац.

Вярнуліся і карысталіся належнымі льготамі Анісім Цярэнцьевіч, Андрэй Харытонавіч, Іван Піліпавіч і Сямён Іванавіч Астапенкі, Васіль Адамавіч Блізнец, Іван Восіпавіч, Ігнат Мартынавіч і Сідар Уладзіміравіч Ласіцы, Якаў Самсонавіч Мурашка, Павел Мартынавіч і Яфрэм Мартынавіч Навасады. Яны і з'яўляліся застрэльшчыкамі новага жыцця.

У 1924 г. у Лісках арганізавалася камсамольская ячэйка. Узначаліў яе Павел Аляксеевіч Астапенка. Чатырма гадамі пазней у вёсцы ўтварылася ячэйка з камуністаў. Членамі партыі сталі ўсе былыя камсамольцы. На чале ячэйкі камуністаў быў Ануфрый Гардзеевіч Астапенка.

Сакавік 1929 г. — час арганізацыі ў Лісках калгаса. У калектыўную гаспадарку на першым часе ўвайшлі 30 сем'яў. Калгас назвалі «КІМ» — Камуністычны інтэрнацыянал моладзі.

Ішоў час, гаспадарка расла. У вёсцы былі пабудаваны клуб і школа.

У 1930 г. непадалёку ад Лісак пачаў дзейнічаць торфазавод, які забяспечваў палівам спіртзавод у Дземяхах. За кошт рабочых торфазавода павялічылася насельніцтва вёскі.

Цяжкім колам насунуліся на Ліскі сталінскія рэпрэсіі 30-ых гадоў. 15 вяскоўцаў, а таксама і каторыя з членаў іхніх сем'яў былі арыштаваны. Абвінавачванні супраць людзей былі найчасцей самымі прымітыўнымі. Так, быў схоплены камуніст, старшыня калгаса «КІМ», актыўны ўдзельнік грамадзянскай вайны Сцяпан Апанасавіч Астапенка. Супраць гэтага чалавека *як бы спрацавала тое, што ягоная жонка* Марыля была па нацыянальнасці полькай. *Значыць, маюць сувязь з польскай разведкай.*

Толькі адзін з забраных органамі НКУС у 1937—1938 гг. — Павел Мартынавіч Навасад — вярнуўся дамоў. Ён пражыў звыш ста гадоў, але да канца сваіх дзён баяўся гаворкі пра тое, як было ў лагерах ГУЛАГа.

Пасля 1953 г. вярнулася і названая вышэй Марыля Астапенка, але ў хуткім часе памерла.

20 жыхароў Лісак былі ўдзельнікамі

савецка-фінскай вайны 1939—1940 гг. Прытым чацвёра з іх з'яўляліся старшымі афіцэрамі.

Страшэнным выпрабаваннем для жыхароў Лісак стала Вялікая Айчынная вайна.

У сярэдзіне жніўня 1941-га праз вёску прайшлі чырвонаармейцы, якія рухалі ў бок Лоева, да пераправы праз Дняпро. Дзён праз пяць пасля гэтага з'явіліся фашысты. Яны былі на конях.

Непадалёку ад Лісак акупанты абсталявалі пасты. У асноўным на чыгунцы.

Фашысты бамбілі вёску з самалёта, страчылі з кулямётаў па тых, хто працаваў у полі. Наязджалі, каб рабаваць.

З вясны 1942 г. акупанты пачалі адпраўляць людзей на прымусовыя работы ў Нямеччыну. Усяго — 120 вяскоўцаў. Некалькі з іх дамоў не вярнуліся, і лёс іхні невядомы. Без абедзвюх ног вярнуўся Фёдар Сямёнавіч Астапенка...

19 снежня 1942 г. карнікі спалілі вёску. Згарэлі каля 300 дамоў, калгасны двор і г. д. Усіх жа жыхароў Лісак сабралі і пагналі ў Рэчыцу. Пратрымалі там суткі. Потым расстралялі 8 сем'яў. Астатніх адпусцілі.

Увогуле, за час акупацыі гітлераўцы загубілі каля 50 жыхароў Лісак.

За гібель родных і блізкіх, сваіх землякоў ворагу помсцілі тыя з вяскоўцаў, якія былі на фронце, у партызанскіх атрадах. Дарэчы, толькі на фронце склалі галовы, каб наблізіць светлы дзень вялікай Перамогі, каля 130 жыхароў Лісак.

Дзень вызвалення вёскі — 18 лістапада 1943 г.

Ліскі, спаленыя ў 1942 г., аднавіліся на ранейшым месцы. Вёска — цэнтр калгаса «Новы шлях». Толькі за апошні час у ёй узведзены новая школа, магазіны, цудоўны Дом культуры. Ліскі сталі новай радзімай для многіх сем'яў, якія жылі раней у Брагінскім і Хойніцкім раёнах і пацярпелі ад аварыі ў Чарнобылі.

Н. В. Астапенка,
настаўніца Ліскаўскай СШ

НОВАБАРСУЦКІ СЕЛЬСАВЕТ

Гэта Чырвоная вёска... (З гісторыі в. Лясное)

...1832 год. Царскі ўрад агнём і мячом падаўляе паўстанне ў Польшчы і Беларусі, накіраванае супраць самадзяржаўнай тыраніі і нацыянальнага ўціску. Актыўны ўдзельнік паўстання Адам Каласоўскі разам з жонкай Мальвінай, уцякаючы ад царскіх халуёў, знайшоў прытулак у Маладушы. Неўзабаве, прабраўшыся на востраў сярод дрыгвы і лесу, Каласоўскія агорваюць хаціну. Мальвіна ашчаслівіла мужа 7 дочкамі — мажнымі, чарнабровымі прыгажунямі.

1863 г. у Польшчы і Беларусі новае паўстанне. Ізноўку няўдача.

І на гэты раз паўстанцы знаходзяць паратунак у беларускіх лясах. Некалькі з іх адшукалі дарогу на востраў, дзе жылі Каласоўскія. А неўзабаве на востраве зноўку дружна зацюкалі сякеры: сямёра зяцёў Каласоўскіх ставілі сабе хаты. Яны, хаты, рассыпаліся на пясчанай грыве, адкуль між прагалін віднеюцца абшары балот Падтарасы, Куліна, Шчоўб. За апошняй хатай, на захад ад вёскі, высіцца Лысая гара, якая ранняй вясной зацвітае кветкамі сон-травы, а па восені пазірае фіялетавымі вочкамі верасу.

...Шмат хто з насельнікаў вёскі браў удзел у Кастрычніцкай рэвалюцыі і грамадзянскай вайне. Сярод іх браты Тамашэўскія.

Так, Адоль Тамашэўскі задоўга да 1917-га года патрапіў у Кіеў. Уладкаваўся там у кавальскі цэх. Гаспадар быў задаволены хлопцам, і неяк прызнаўся яму:

— Хутка, Адоль, ты будзеш гаспадаром гэтае кузні.

Ад Тамашэўскага патрабавалася толькі адно — узяць гаспадарскую дачку ў жонкі.

Адоль не паквапіўся на гаспадарскае дабро. У жонкі ўзяў сабе тую, якую кахаў. Таму ў хуткім часе апынуўся без работы. Праз месяц — другі ўладкаваўся на завод «Арсенал». Там стаў членам РСДРП(б).

У 1922 г. вёска была перайменавана ў Чырвоны Востраў.

...У сярэдзіне трыццатых гадоў Чырвоны Востраў наведаў старшыня ЦВК і СНК Беларусі А. Р. Чарвякоў. Ягоная машына забуксавала ў мясцовых брадах і мужчыны ў чатыры пары валоў прыцягнулі легкавік у вёску.

На сходзе вяскоўцаў А. Р. Чарвякоў назваў мясцовыя балоты «залатым дном», параіў брацца за асушэнне дрыгвы.

Тады і выспела ў лясноўцаў думка: пабудаваць тры грэблі, якія б злучылі Чырвоны Востраў з суседнімі вёскамі, пракапаць канал і спусціць у яго ваду з мясцовых балот.

Гоманам і шумам напоўніліся неўзабаве балоты. Бадай, упершыню лясноўцы працавалі ў гэткім калектыве, упершыню па-сапраўднаму адчулі моц і еднасць яго. Урэшце магістральны канал быў выкапаны, і ў яго па асушыцелях хлынула ржавая вада.

Пасля арганізацыі калгаса сяляне пачалі засяваць балотную аблогу. Ураджаі на навіне былі цудоўнымі. Маладая настаўніца Людміла Раманаўна Райкевіч нават табурэт падстаўляла пад ногі, каб вымераць даўжыню проса, што радзіла тут. Раслі, нібы той чарот, каноплі. Недарэмна ж за атрыманне высокіх ураджаяў калгас «Чырвоны Востраў» стаў удзельнікам сельскагаспадарчай выставы ў Маскве.

Праўда, тарфяныя палі былі невялікімі па памерах, ды і мясціліся яны ўзбоч магістральнага канала — далей было мокра. Але лясноўцы верылі: дай толькі час — уся дрыгва будзе ператворана ў шырокае поле.

Але гэтым думкам і спадзяванням перашкодзіла вайна.

На барацьбу з ворагам узняліся як не ўсе вяскоўцы. Адны змагаліся на фронце, іншыя — у патрыятычным падполлі і ў партызанах.

Па сутнасці, Чырвоны Востраў стаў партызанскай вёскай. Ідучы на заданні, лясныя мсціўцы адпачывалі тут. У кожнай хаце жанчыны пяклі для іх хлеб, латалі парваную вопратку. Калі не хапала бінтоў, для параненых даставалі з глыбокіх скрыняў ручнікі і настольнікі.

У вёсцы знаходзіўся выязны штаб партызанскага атрада імя Варашылава. Адсюль планаваліся аперацыі па захопу варожых гарнізонаў, на чыгункі.

Настаўніца Людміла Раманаўна Райкевіч, якая згадвалася вышэй, таксама са зброяй у руках змагалася з ворагам. У 1942 г. яна ўступіла ў шлюб з Антонам Венядзіктавічам Райкевічам, камандзірам аддзялення партызанскага атрада «Мсцівец» (затым — камандзір роты). Не лішне зазначыць, што ў названы вышэй атрад увайшлі звыш 30 чырванавостраўцаў.

Калі праз наш раён праходзіла партызанскае злучэнне легендарнага А. С. Каўпака, атрады ўкраінскіх партызан сустрэліся ў Чырвоным Востраве на цэлы тыдзень. Адпачывалі тут, набіраліся сілы перад новымі баямі з чужынцамі.

Фашысты, уведаўшы пра тое, падрыхтавалі жудасную расправу над няскоранай вёскай. У блакаду 1943 г. фашысты датла спалілі Чырвоны Востраў. На папялішчы засталіся адны печы ды натужліва паскрыпвалі пад ветрам абгарэлыя вочапы калодзежных журавоў.

Але планам гітлераўцаў здзейсніцца цалкам не выпала. Чырванавостраўцы своечасова зрабілі ў лесе другую вёску, толькі замест хат тут былі зямлянкі. З таго часу паралельна з назвай Чырвоны Востраў з'явілася яшчэ адна — Лясное.

Вярнуўшыся з лесу, чырванавостраўцы нанава адбудавалі вёску на старым месцы. Кожны на сваім спаленым падворку грукаў сякерай, узводзячы драўляныя хаты з сасновых барвёнаў. Нібы легендарная птушка Фенікс, вырас, аднавіўся на былым папялішчы Чырвоны Востраў (Лясное).

У цяжкія пасляваенныя гады лясноўцы прыступілі да ўпарадкавання сваёй карміцелькі-зямлі, якая зноўку забагнела, зарасла хмызам. Дзе-нідзе падкапалі магістральны канал, падрамантавалі як след асушыцелі. Дапамаглі ў тым рэчыцкія меліяратары. Разам з тым яны, меліяратары, на сотнях гектараў асушылі балоты, перадалі іх калгасу імя Фрунзе, у складзе якога і брыгада Чырвонага Вострава (Ляснога). Дарэчы — лепшая брыгада гаспадаркі.

...З Лысае гары, што на ўскраі вёскі, бачна ўлетку, як гойдаецца пад ласкавым ветрыкам збажына на полі, дзе некалі раскашавала дрыгва. Бачна адсюль і буравая, якая пампуе з глыбіні «чорнае золата» — нафту.

Словам, вёска жыве. Хочацца пажадаць, каб жыццё яе цягнулася як мага даўжэй.

Р. Андрэявец, П. Рабянок

Шукалі лепшай долі (з гісторыі в. Новы Барсук)

Вёску Новы Барсук заснавалі перасяленцы ў 1886 г. Першыя яе насельнікі — Каваленкі і Майсеенкі. Да іх далучыліся неўзабаве звыш васьмідзесяці сем'яў, якія жылі ў асноўным у Старым Барсуку, вёсцы, гісторыя якой уходзіць каранямі ў глыб стагоддзяў.

Перасяленцы выкупілі ў пана 3700 дзесяцін зямлі, большая частка якой — лясы і балоты. Адна дзесяціна, як нагадвалі старажылы, каштавала 14 рублёў. Вядома, грошай, неабходных на аплату за зямлю — 51 800 рублёў, — у вяскоўцаў не было. Давялося браць іх у крэдыт. Працэнт якога склаў 27 тысяч рублёў.

Але людзі, нягледзячы на цяжкасці, верылі ў лепшую долю: распрацоўвалі дзялянкі, будавалі хаты, нараджалі дзяцей.

У 1891 г. у вёсцы была пабудавана школа. Дапамог у тым наступны выпадак. Староста Нічыпар Жаўноў незаконна расходаваў грошы з абшчыннае касы. Калі гэта высветлілася, грамада вырашыла: Нічыпар павінен пабудаваць хату, якая б стала грамадскім домам для школы.

Праўда, першая вясковая школа працавала як след толькі год. Настаўнічаў тут чалавек, адукацыя якога складала два класы царкоўнапрыходскай школы. Вядома, навучыць мясцовых дзетак глыбокім ведам ён не мог. Ды гэта, калі на тое, вяскоўцы і не лічылі надтай патрэбай. У 1892 г. у Новым Барсуку пачалося ўзвядзенне царквы. Для грамады гэта было вялікім цяжарам, таму з мэтай эканоміі сродкаў школа была прыкрыта.

Аднавілася яна праз некалькі гадоў. Сяляне Раман Хадоркін і Аляксей Каваленка знайшлі недзе ў горадзе двух настаўнікаў. Яны скончылі гарадскія вучылішчы, але не здолелі знайсці работы. Адзін з хлопцаў-настаўнікаў у Новым Барсуку доўга не затрымаўся, а вось другі застаўся. Плацілі яму па рублю ў год за кожнага вучня-хлапчука, кармілі па чарзе.

Рэвалюцыя 1917 г. унесла значныя змены ў жыццё Новага Барсука. Адбыўся перадзел зямлі. У выніку яго надзелы атрымалі шмат хто з тых, каторыя зямлі раней мелі мала.

Актыўныя ўдзельнікі падзей 1917 г. і грамадзянскай вайны — Фёдар Гуц, Амяльян Перпачоў, браты Шпакавы.

У 1928 г. у Новым Барсуку была створана сельскагаспадарчая арцель. А праз год — першы калгас. Далі яму імя Фрунзе, за старшыню абралі Гаўрылу Лявонавіча Балшакова. Першыя члены арцелі — Лявон Каваленка, Сяргей Данільчанка, Трафім Іваненка.

У 1930 г. калгас імя Фрунзе аб'ядноўваў 30 двароў.

Вядома, станаўленне новага і ў нашай вёсцы праходзіла праз пэўныя складанасці. Далёка не ўсе жадалі рабіць у суполцы, аддаўшы калектыву ўсё тое, што было здабыта гадамі стараннай працы на ўласным кавалку зямлі.

Аб супярэчлівасці 20-ых гадоў у жыцці насельнікаў Новага Барсука сведчыць перш за ўсё забойства Івана Восіпавіча Пшанова, старшыні выканкама мясцовага Савета. Ён адслужыў у Чырвонай Арміі, вярнуўся дамоў. Неўзабаве быў абраны членам выканкама, а потым і старшынёй яго. Абапіраючыся на камітэт сялянскай беднаты, Пшаноў актыўна праводзіў у жыццё дырэктывы і патрабаванні, што зыходзілі ад партыйных і вышэйстаячых савецкіх органаў. Старшыня выканкама рэгулярна наведваўся ў вёскі, наладжваў гутаркі, мітынгі і г. д. Адзін з такіх мітынгаў павінен быў адбыцца і ў вёсцы Смагарын. Але якраз у той час, калі І. В. Пшаноў заходзіў у хату, прызначаную для мітынгу, пачуўся стрэл. Пшаноў, смяротна паранены, упаў на падлогу... У забойстве ягоным былі абвінавачаны двое з заможных гаспадароў Новабарсуцкага Савета.

Пачатак 30-х гадоў для Новага Барсука адметны будаўніцтвам памяшкання для школы, выкладчыцкі калектыў якой узначальваў Ул. К. Астаф'еў.

У 1936 г. калгас імя Фрунзе набыў аўтамашыну. Шафёр для яе быў знойдзены ў Рэчыцы. Ён рабіў па найму.

Праз два гады пасля гэтай падзеі гаспадарка набыла і два трактары. Тады ж былі накіраваны на курсы трактарыстаў Іван Мядзведзеў, Фёдар Астапенка, Мікалай Казора, Васіль Марчанка.

У вёсцы быў адкрыты і новы клуб. Сюды людзі збіраліся на адпачынак. Многія ж дзеля таго, каб паслухаць радыёпрыёмнік, які быў набыты за кошт калгаса.

Вялікая Айчынная вайна з'явілася суровым выпрабаваннем для жыхароў і Новага Барсука. Дзесяткі вяскоўцаў выправіліся

на фронт, многія змагаліся з ворагам у партызанскіх атрадах. Гэта прыводзіла ў шаленства фашыстаў. Так, яны расстралялі партызанскія сем'і Хамяковых і Брылёвых, закатавалі партызанскую сувязную Марыю Анікееўну Жураўлёву, жорстка расправіліся з многімі іншымі вяскоўцамі.

Але ніякія рэпрэсіі не маглі прывесці да скарэння перад чужынцамі маіх землякоў. І калі ў 1942 г. праз Новы Барсук праходзілі падраздзяленні партызанскага злучэння Каўпака, то 35 вяскоўцаў накіраваліся ў рэйд са славутым партызанскім генералам.

У лістападзе 1943 г. Новы Барсук быў вызвалены ад чужынцаў. Праз паўтара месяца пасля гэтай падзеі сабраўся калгасны сход. Гэта азначала тое, што калектыўная гаспадарка аднаўляе сваю дзейнасць. Кіраўніком яе быў абраны Іван Іванавіч Лапека.

Старажылы нагадваюць: вясной 1944 г., калі надышоў час сяўбы, насенне давялося збіраць па дварах. Часам, літаральна па жмені. Зямлю капалі ў асноўным звычайнымі рыдлёўкамі. Тым не менш, удалося засеяць 72 гектары. Восенню даход калгаса склаў 90 тысяч рублёў. Па тагачасных цэнах — мізэр. Але ж і гэта была перамога людзей, якія столькі перажылі і жадалі, каб хутчэй скончылася вайна, каб вярнуліся хутчэй дамоў іхнія родныя ды блізкія.

На жаль, да родных хат вярнуліся далёка не ўсе, каго выправіла вёска на фронт. Так, 90 жыхароў Новага Барсука загінулі смерцю героя ці прапалі без вестак.

...Сёння Новы Барсук — адна з прыгажэйшых вёсак раёна. У ёй ёсць усё для жыцця і адпачынку людзей. Нядаўна ўзведзены цудоўнае памяшканне для школы, гандлёвы цэнтр і г. д. Хвалюе ж наступнае: вёску не мінула бяда, што прыйшла з Чарнобыля. Узровень забруджанасці мясцовасці намнога перавышае сярэднераённы паказчык.

Л. Балачкова

ПЕРАСВЯТОЎСКІ СЕЛЬСАВЕТ

Шляхам сталення (в. Перасвятое)

Перасвятому амаль 300 гадоў. Напачатку вёску называлі Касой Слабадой. Валодаў ёй памешчык па прозвішчу Касы.

Як вядома, у лютым 1861 г. сяляне атрымалі «волю». Але найбольш урадлівыя землі вакол вёскі патрапілі да памешчыка Перасвятоўскага. Нядоўга думаючы, ён і перайначыў населены пункт у Перасвятое.

Да Кастрычніцкай рэвалюцыі вёска ўваходзіла ў Ровенска-Слабодскую воласць Рэчыцкага павета Магілёўскай, а потым Мінскай губерні.

3-га лістапада 1917 г. (стары стыль) у Перасвятым была агалошана савецкая ўлада. Мясцовыя жыхары ўвогуле з прыхільнасцю сустрэлі гэтую падзею. Але неўзабаве распачалася грамадзянская вайна. На тэрыторыю павета прыйшлі кайзераўцы. Праўда, у Перасвятым іх не было. А вось белапалякі вёску захапілі. Вызвалена ж яна была 19 чэрвеня 1920 г.

Сельскі Савет у Перасвятым з далёкага 1917 г. На першым часе старшынёй яго быў Пётр Харытонавіч Налягач.

Сярод славутых людзей вёскі — Цімафей Гайдаш і Андрэй Грышчанок, якія з'яўляліся актыўнымі ўдзельнікамі Кастрычніцкай рэвалюцыі і грамадзянскай вайны.

Калгас быў утвораны ў Перасвятым у 1933 г. Першы старшыня яго — Мікалай Садоўскі. Потым на чале гаспадаркі былі Аляксандр Дзедзік і Савелій Налягач. Першыя і найбольш актыўныя калгаснікі — Андрэй Голіц, Наталля Жданава, Аксіння Астроўская. Дарэчы, спачатку ў калектыўную гаспадарку ўступілі 12 чалавек.

Перасвятоўскі калгас меў назву імя Будзённага і быў даволі заможным. Уступаў хіба што калгасам Ровенскай Слабады, Барсукоў і Сямёнаўкі.

Варта нагадаць: у 1935 г. адбылося аб'яднанне калгаса імя Будзённага з калектыўнай гаспадаркай вёскі Бугрымаўка — калгасам «Працавік», у які ўваходзілі таксама і сяляне пасёлкаў Асавец і Жары. Аб'яднаная гаспадарка атрымала назву імя Чарвякова. Але неўзабаве той, чыё прозвішча ўзяў для сваёй назвы калгас, быў рэпрэсіраваны. У Перасвятое спехам прыбыў упаўнаважаны з Рэчыцы: калгас атрымаў назву імя Будзённага. У Будзёнаўку перайначылі і саму вёску, але назва такая не прыжылася, бо вяскоўцам даспадобы было менавіта Перасвятое.

Суровыя выпрабаванні выпалі на долю жыхароў вёскі ў гады Вялікай Айчыннай

вайны. Немцы з'явіліся 28 жніўня 1941 г. І адразу ж пачаліся рабаванні і здзекі. Цягнулася гэта амаль 27 месяцаў.

Многія жыхары Перасвятога былі звязаны з партызанамі. Дзяліліся з імі прадуктамі харчавання, адзеннем, збіралі для народных мсціўцаў зброю. Партызанскімі сувязнымі з'яўляліся Андрэй Андрэевіч і Аляксей Купрэевіч Налегачы. Некалькі дзесяткаў ураджэнцаў Перасвятога загінулі на фронце.

Як вядома, партызаны Украінскага злучэння, на чале якога быў С. А. Каўпак, у 1942 г. зрабілі гераічны рэйд у Карпаты. Па дарозе туды спыняліся яны і ў Перасвятым.

...Раніцай 15 лістапада 1943 г. трэці полк 194-й стралковай дывізіі 48-ай арміі 1-га Беларускага фронту з боку вёскі Корасцень уварваўся ў вёскі Маўчаны і Падмосце. А ў 10—11 гадзін таго ж дня артылерыйскі абстрэл тылавых нямецкіх часцей, што знаходзіліся ў Перасвятым, распачалі нашы батарэі. Дарэчы, першыя снарады былі выпушчаны па ворагу батарэяй лейтэнанта Уладзіміра Дземянка, ураджэнца Перасвятога.

У 15 гадзін у вёсцы з'явіліся савецкія разведчыкі.

16 лістапада 1943 г. — дзень вызвалення Перасвятога ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў.

У канцы 1943-га быў адноўлены калгас імя Будзённага. У пачатку ж 50-ых гадоў ён увайшоў у аб'яднаны калгас імя Калініна. З 1960 г. Перасвятое ў складзе саўгаса «Х гадоў Кастрычніка». Вёска з'яўляецца цэнтрам аднайменнага сельсавета і саўгаса «Х гадоў Кастрычніка».

ЛЮДЗІ, ЛЮДЗІ — ВЫСОКІЯ ЗОРКІ...

Шмат гераічных падзей адбылося на Рэчыцкай зямлі за яе шматвекавую гісторыю. Сапраўдным подзвігам з'яўляецца і тое, што зроблена яе рупнымі працаўнікамі — земляробамі і жывёлаводамі, рабочымі і інжынерна-тэхнічнымі кадрамі — за пасляваенны перыяд. Яны адрадзілі здратаваныя і разбураныя фашысцкай навалай палі і фермы, узнялі з руінаў цэхі і карпусы рэчыцкіх прадпрыемстваў...

Сярод тых, хто не шкадаваў сябе ў працы ў першыя пасляваенныя гады і на пачатку 1950-ых гадоў, былі нядаўнія мужныя партызаны, а потым першыя сакратары Рэчыцкага раённага камітэта партыі — Віктар Паўлавіч Палавінка і Іван Яўцеевіч Палякоў.

Першымі сакратарамі РК КПБ давялося працаваць таксама Парфену Фёдаравічу Ахраменку, Аляксандру Барысавічу Петухаву, Мікалаю Васільевічу Южыку, Юрыю Конанавічу Серанкову, Андрэю Сямёнавічу Лях аву, Пятру Міхайлавічу Новіку, Анатолю Уладзіміравічу Козелу, Івану Фёдаравічу Тачылкіну. Кожны з іх пакінуў пасля сябе адметны след. Ва ўздыме сельскай гаспадаркі раёна, росце дабрабыту вяскоўцаў, вялікім вытворчым і жыллёвым будаўніцтве 60 — пачатку 90-ых гадоў бачны плён і іхняй паўсядзённай рупнай працы.

Яшчэ ў перадваенны час Рэчыцкі райвыканкам узначальваў Васіль Авяр'янавіч Кастрама. Ён жа стаў і першым старшынёй райвыканкама пасля выгнання фашыстаў з Рэчыцкай зямлі. Быў адзначаны высокімі ўзнагародамі Радзімы. У тым ліку і ордэнам Леніна.

Епіфан Сяргеевіч Буласаў, Гаўрыла Паўлавіч Чэхаў, Адам Васільевіч Кузьмянкоў, Васіль Васільевіч Ярмоленка, Рыгор Дзмітрыевіч Чарняк, Ігар Васільевіч Зіневіч, Якаў Кірылавіч Азёмша, Леанід Ульянавіч Ханяк, Аляксандр Станіслававіч Пятроўскі, Іван Міхайлавіч Бамбіза... Ім таксама давялося займаць нялёгкую пасаду старшыні райвыканкама. Івану ж Фёдаравічу Тачылкіну, цяперашняму старшыні Рэчыцкага райвыканкама, давялося працаваць на розных пасадах. Узначальваў саўгас «Дземяхі», упраўленне сельскай гаспадаркі райвыканкама, працаваў першым сакратаром РК КПБ... І, нарэшце, абранне старшынёй райвыканкама — яскравае пацвярджэнне таго, які высокі аўтарытэт у Івана Фёдаравіча сярод працаўнікоў нашага раёна.

Мікалай Васільевіч Куцко ўзначальваў саўгас «Сцяг Перамогі», пэўны час працаваў у абкаме партыі. Вярнуўся ў Рэчыцкі раён, каб узначаліць упраўленне сельскай гаспадаркі райвыканкама. Быў абраны дэпутатам Вярхоўнага Савета РБ 13-га склікання. Зараз Мікалай Васільевіч — старшыня камісіі Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь па аграрных пытаннях.

Уладзімір Лявонцьевіч Сняжкоў... Працаваў першым сакратаром Рэчыцкага гаркама партыі. Ягоным імем названа адна з вуліц горада.

Доўгі час Рэчыцкі гарвыканкам узначальваў Уладзіслаў Андрэевіч Курэнскі. З ягонай дзейнасцю рэчычане звязваюць шырокі размах у горадзе жыллёвага будаўніцтва, узвядзенне аб'ектаў сацыяльна-культурнага прызначэння.

Вось ужо некалькі гадоў старшынёй Рэчыцкага гарвыканкама з'яўляецца Мікалай Мікалаевіч Заразака. Ягонае старшынства супала з нялёгкім перыядам у жыцці краіны і грамадства. Але і ва ўмовах парушэння эканамічных сувязей, звужэння, а то і адсутнасці рынкаў збыту, панавання дэфіцыту на сыравіну і г. д. прамысловасць Рэчыцы не толькі выстаяла, але і забяспечыла пэўны рост.

На працягу некалькіх пасляваенных гадоў адной з перадавых гаспадарак не толькі Рэчыцкага раёна, але і Гомельшчыны з'яўляўся калгас імя Сталіна (цяпер імя XXII з'езда КПСС, в. Вышамір). Поспех гаспадаркі ў многім тлумачыўся талентам Фамы Яфімавіча Пешкуна, старшыні калгаса, адзначанага Радзімай ордэнам Працоўнага Чырвонага Сцяга.

Кавалерам двух ордэнаў — Леніна і Працоўнага Чырвонага Сцяга — з'яўляўся старшыня калгаса «Савецкая Беларусь» Пятро Паўлавіч Шклярэнка. Узначаліўшы гаспадарку ў далёкім 1952 г., ён вывеў калгас у лік перадавых не толькі ў Рэчыцкім раёне, але і ў рэспубліцы.

У 1953 г. старшынёй калгаса імя Кірава быў абраны Сцяпан Яфрэмавіч Драгун. Прыняўшы небагатую гаспадарку, ён знайшоў шляхі па вываду яе ў лік перадавых і заможных. С. Я. Драгун быў адзначаны ордэнам Працоўнага Чырвонага Сцяга.

У 1953 г. старшынёй калгаса імя Варашылава (цяпер — «40 гадоў Кастрычніка», в. Броннае) быў абраны Антон Сяргеевіч Волкаў, які дагэтуль працаваў загадчыкам сельскагаспадарчага аддзела Рэчыцкага РК КПБ. За кароткі перыяд гаспадарка, як кажуць, на ногі стала ўпэўнена. І ў гэтым, безумоўна, быў плён старання і ініцыятыўнасці Антона Сяргеевіча.

З пасады дырэктара Заспенскага крухмальнага завода прыйшоў у калгас «Чырвоны Сцяг», каб узначаліць праўленне гаспадаркі, Мікалай Маркавіч Агуржын. Было гэта ў 1955 г. А неўзабаве пра калгас «Чырвоны Сцяг» пачалі гаварыць як пра адну з лепшых гаспадарак Рэчыцкага раёна. Мікалай Маркавіч узнагароджаны ордэнам Працоўнага Чырвонага Сцяга. Ён выбіраўся дэпутатам Вярхоўнага Савета БССР, членам ЦК КПБ.

Уздым калгаса «Камунар» у многім звязаны з плённай працай Рыгора Іванавіча Васільца, кавалера ордэна «Знак Пашаны». Прыемна, што і сёння на чале гаспадаркі здольны і ініцыятыўны кіраўнік — Эдуард Пятровіч Манькоў.

Вялізны ўклад у вытворчы ўздым калгаса імя Дзяржынскага ўнёс Фёдар Андрэевіч Караў, які быў абраны на гэту нялёгкую пасаду ў 1954 г. Многія працаўнікі калгаса за сваю старанную працу былі адзначаны ордэнамі і медалямі. Кавалерам ордэна Працоўнага Чырвонага Сцяга стаў і сам Фёдар Андрэевіч. Разам з тым ён неаднаразова выбіраўся дэпутатам Гомельскага абласнога Савета, членам абласнога абкама КПБ.

Калгасу імя Дзяржынскага пашанцавала і з наступным старшынёй праўлення — Віктарам Антонавічам Пырхам. За той прамежак часу, калі на чале гаспадаркі быў Віктар Антонавіч, калгас стаў заможным і высокарэнтабельным. Былі ўзведзены новыя фермы і комплексы, набыты сотні адзінак сельскагаспадарчай тэхнікі. Цэнтральная ж сядзіба гаспадаркі — вёска Ровенская Слабада — пераўтварылася фактычна ў гарадскі пасёлак. І нездарма В. А. Пырх выбіраўся дэпутатам Вярхоўнага Савета БССР, быў узнагароджаны ордэнам Працоўнага Чырвонага Сцяга.

Спаўна раскрыўся арганізатарскі талент Станіслава Цімафеевіча Петачэнкі пасля таго, як яму было даверана ўзначаліць саўгас (затым племзавод) «Ведрыч». Гаспадарка з'яўлялася неаднаразовым пераможцам усесаюзнага і рэспубліканскага сацыялістычнага спаборніцтва, была адзначана ордэнам Кастрычніцкай Рэвалюцыі, занесена на рэспубліканскую Дошку гонару. Што да самога С. Ц. Петачэнкі, то ён выбіраўся дэпутатам Вярхоўнага Савета БССР, быў узнагароджаны ордэнамі Леніна, Кастрычніцкай Рэвалюцыі, Працоўнага Чырвонага Сцяга.

На ведрыцкай зямлі выраслі тры Героі Сацыялістычнай Працы — Сцяпан Дзмітрыевіч Фешчанка, Кацярына Апанасаўна Мятлушка, Уладзімір Данілавіч Юрчанка. Звыш 80 працаўнікоў славутай гаспадаркі з'яўляюцца ардэнаносцамі. Сярод іх кіраўнік паляводчага звяна, двойчы кавалер ордэна Леніна Марыя Рыгораўна Рабянок, яе сын механізатар Рыгор Іванавіч Рабянок, даяркі

Валянціна Іванаўна Блізнец, Валянціна Цярэнцьеўна Гусакова, кіраўнік механізаванага звяна Анатоль Маркавіч Дземідзенка і г. д.

40 гадоў таму на пасаду старшыні калгаса «Чырвоная Дуброва» быў абраны Мікалай Мікалаевіч Коваль. Гаспадарка з'яўлялася адной з адсталых у раёне. Старшыні праўлення тут не затрымліваліся, мяняліся ледзь не штогод. Таго, што не здолелі зрабіць папярэднікі, дамогся М. М. Коваль: умацавалася працоўная дысцыпліна, на пасады кіраўнікоў сярэдняга звяна былі вылучаны ініцыятыўныя працаўнікі. І здарылася амаль неверагоднае: гаспадарка імкліва ўвайшла ў лік перадавых. Пасля ўзбуйнення калгаса, які атрымаў назву — імя XXI з'езда КПСС, старшынёй праўлення застаўся Мікалай Мікалаевіч. Мінулі дзесяцігоддзі, але гаспадарка, на чале якой колішні просты механізатар М. М. Коваль, і да сёння адзін з флагманаў сельскагаспадарчай вытворчасці Рэчыцкага раёна. Мікалай Мікалаевіч адзначаны ордэнамі і медалямі, двойчы выбіраўся дэпутатам Вярхоўнага Савета БССР.

Дарэчы, у Рэчыцкім раёне нямала старшынь калгасаў, вытворчы стаж якіх вымяраецца дзесяткамі гадоў. Сярод такіх кіраўнікоў старшыня калгаса «50 гадоў Кастрычніка» Рыгор Купрыянавіч Шпакаў.

Зусім нядаўна калгас «Савецкая Беларусь» узначаліў Аляксандр Аляксандравіч Канякін, які дагэтуль шмат гадоў быў намеснікам старшыні. Гаспадарка нібы займела другое дыханне. Старшыня калгаса — сам у паўсядзённай працы і патрабуе самых сур'ёзных адносін да справы ад спецыялістаў гаспадаркі. У выніку таго — калгас, хоць ён таксама адчувае цяжкасці, звязаныя з нялёгкім сённяшнім днём, заняў лідыруючае становішча не толькі ў Рэчыцкім раёне, але і на Гомельшчыне. Нядаўна А. А. Канякіну прысвоена званне заслужанага работніка сельскай гаспадаркі Беларусі.

...На Рэчыцкай зямлі выраслі, працавалі і працуюць сотні земляробаў і жывёлаводаў, якія з'яўляюцца «залатым фондам» раёна. Гэта: механізатары саўгаса «Рэчыцкі» Іван Валяр'янавіч Багушэвіч, Міхаіл Іванавіч Багдановіч, Аляксандр Іванавіч Хлебаказаў; механізатар калгаса «Чырвоны Сцяг» Уладзімір Канстанцінавіч Кулёк; камбайнер калгаса «Шлях да камунізму» Сцяпан Мікалаевіч Коваль; камбайнер калгаса «Камунар» Віктар Міхайлавіч Грыгарэнка; механізатар саўгаса «Сцяг Перамогі» Іван Іосіфавіч Мацыеўскі; жывёлавод саўгаса «Дзяржхі» Лідзія Іванаўна Курс; даяркі калгаса «XXI з'езд КПСС» Кацярына Юр'еўна Міхалка і Марыя Антонаўна Грыгарэнка; даярка калгаса імя Дзяржынскага Марыя Іванаўна Маджара; цялятніца племзавода «Ведрыч» Валянціна Іванаўна Макарэвіч; даярка калгаса «Савецкая Беларусь» Валянціна Сцяпанаўна Ляшчынская; даярка саўгаса «Сцяг Перамогі» Алена Андрэеўна Заранок; даярка калгаса імя Фрунзе Тамара Сяргееўна Бондар; даярка калгаса імя XXII з'езда КПСС Марыя Аляксееўна Трацякова... А хіба нельга не радавацца працоўнаму подзвігу шафёра райаграпрамтэхнікі Генадзя Георгіевіча Тачыленкі, які на працягу многіх гадоў з'яўляецца нязменным пераможцам раённага спаборніцтва па дастаўцы ў час жніва збожжа з гаспадарак на камбінат хлебапрадуктаў!

...Гордасцю прамысловай Рэчыцы з'яўляецца метызны завод. У мінулым — прадпрыемства усесаюзнага значэння. Прадукцыя завода ішла ў многія краіны свету. Прадпрыемства заносілася на Усесаюзную Дошку гонару, узнагароджвалася пераходным Чырвоным Сцягам ЦК КПСС, Савета Міністраў СССР, ВЦСПС і ЦК ВЛКСМ. Пасля развалу краіны прадпрыемства апынулася ў цяжкім становішчы, але ўрэшце пераадолела нягоды і сёння ўпэўнена нарошчвае вытворчасць, пашырае рынак збыту і г. д. Поспех метызнага завода ў многім залежыць ад арганізатарскага таленту дырэктара Аляксандра Лявонцьевіча Каралькова, які, дарэчы, у пачатку бягучага года атрымаў ганаровае званне Заслужанага работніка прамысловасці Беларусі. Тут, на Рэчыцкім метызным, працавалі і працуюць цэлыя дынастыі — Бабчанкі, Барысавы, Кавaленкі, Васіленкі... Чалавекам з легенды з'яўляецца і Мікалай Пятровіч Радзанаў. Франтавік, заслужаны метызнік, ганаровы грамадзянін Рэчыцы.

Рэчыца — горад нафтавікоў. Можна назваць дзесяткі прозвішчаў людзей, звязаных з пошукам ці здабычай «чорнага золата», распрацоўкай радовішчаў у Заходняй Сібіры, якія вызначыліся як здольныя кіраўнікі ці выдатныя рацыяналізатары. Сярод іх — А. Ф. Бубноў, М. В. Бурдыка, У. Я. Дубчак, У. П. Казлоў, В. А. Кірычэнка, П. Р. Курловіч, С. С. Лапацін, Б. М. Мінееў, В. Л. Панфіленка, М. М. Раменчык, М. М. Самончык, А. Ф. Саўчанка, У. М. Сіманін...

Сярод тых, хто пакінуў у рэчычан добрую памяць, стваральнікі Глыбаўскага на-

роднага музея працоўнай і баявой славы Іван Рыгоравіч Грыгор'еў і Аляксандр Георгіевіч Дубровін. Гэта таксама ўдзельнік Вялікай Айчыннай вайны Іван Ігнатавіч Вырадаў. СПТУ-6, дзе ён працаваў дырэктарам, на працягу многіх гадоў з'яўлялася лепшым прафесійна-тэхнічным вучылішчам рэспублікі. Гонарам Рэчыцы і раёна з'яўляюцца медыкі Міхаіл Фядосавіч Мітраховіч, Іван Іванавіч Рогач, Мікалай Іванавіч Локцік; работнікі народнай асветы Наталля Піліпаўна Гусінцава, Адам Рыгоравіч Галавач...

А якую добрую памяць пакінуў пасля сябе Акім Савельевіч Краўчанка! Хаця пасада ягоная — начальнік Рэчыцкага ГРАУС — патрабавала нярэдка і суровасці, і строгасці. Але ж яны спалучаліся са справядлівасцю і спагадай, бачаннем у чалавеку, нават у злачынцу, не толькі адмоўнага, але і светлага.

...Людзі, людзі — высокія зоркі... Вялікі сэнс у гэтых словах. І няхай не крыўдуюць тыя, каторыя не ўпамянёныя ў гэтым невялікім артыкуле, і якія вартыя добрага, спагаднага слова. Гераічнае і добрае заўсёды застаецца. У нашай агульнай памяці.

Т. І. ЛІТВІНАВА,
старшыня камісіі па напісанні кнігі «ПАМЯЦЬ» г. Рэчыцы і Рэчыцкага раёна

ЗМЕСТ

У полымі вайны 17

І вызвалення дзень прыйшоў (17). Горвальская аперацыя (26). Пісьмо камандавання 37-ай гвардзейскай Чырванасцяжнай Рэчыцкай стралковай дывізіі сакратару Гомельскага абкама КП(б)Б І. П. Кожару з нагоды вызвалення Чырвонай Арміяй г. Гомеля (28). З дакладной запіскі начальніка тылу 1-га Беларускага фронту Анціпенкі ваеннаму савету 1-га Беларускага фронту, ЦК КП(б)Б аб ходзе выканання пастановы 1-га Беларускага фронту № 046 ад 25.02.1944 г. «Аб мерах дапамогі з боку фронту ў аднаўленні народнай гаспадаркі Беларускай рэспублікі» з 1 па 30 красавіка 1944 г. (28). Герой з вёскі Горваль (29). «Выклікаю агонь на сябе!» (30). Мужнасць была бязмежнай (31). «Загадваю: толькі ўперад!» (32). Вытрымаць і перамагчы (33). Ад Валадарска да Прусіі (34). З кагорты мужных (35). Бясстрашны камандзір (36). За паядынак з «тыграмі» (37). Вуліца імя героя (37). Сцяганосец Перамогі (38). Трагедыя сям'і Шпакавых (40). На Рэчыцкім напрамку (43). Першымі пайшлі мы (45). Крок за крокам (45). У тыя памятныя дні (46). Яны ўдзельнічалі ў вызваленні Рэчыцы і раёна (47). Воіны-землякі, якія загінулі ці прапалі без вестак на франтах Вялікай Айчыннай вайны (50). Воіны, якія не з'яўляліся нашымі землякамі, але перад вайной ці ў час яе жылі ў Рэчыцы ці раёне і загінулі на франтах Вялікай Айчыннай вайны (93). Воіны Чырвонай Арміі, якія загінулі і пахаваны на тэрыторыі раёна (104). Рэпрэсіраваныя ў 1941 (пасля 22 чэрвеня) — 1950 гг. (199).

У мірнай працы 204

Яшчэ ішла вайна (204). За радком пастаноў (210). З пастановы № 15 Рэчыцкага гарадскога выканаўчага камітэта дэпутатаў працоўных ад 15 снежня 1943 г. (210). З пратакола № 2 пасяджэння выканкама Рэчыцкага райсавета дэпутатаў працоўных ад 14 лютага 1944 г. (210). Час цяжкі, пасляваенны (210). З эканамічнай запіскі па г. Рэчыца (214). З палітыка-эканамічнай характарыстыкі Рэчыцкага раёна на канец 1949 г. (215). З неймавернымі цяжкасцямі (216). Газета паведамляла... (218). Па старонках васілевіцкай раённай газеты «Сацыялістычная праца» за 1945 г. (218). Па старонках рэчыцкай раённай газеты «Зара камуны» за 1948—1949 гг. (219). Па старонках васілевіцкай раённай газеты «Сацыялістычная праца» за 1949 г. (223). За годам — год (224). Іхні лёс — у лёсе Рэчыцы і раёна (231). Палавінка Віктар Паўлавіч (231). Палякоў Іван Яўцеевіч (231). Таварыш сакратар (231). Хлус Парфірый Мацвеевіч (232). Вызначыліся працай (232). Героі Сацыялістычнай Працы (232). Служэнне людзям (234). Са званнем «Заслужаны...» (235). Загінулі ў Афганістане (236). Загінуў у Сірыі (239). Народныя калектывы (239). Азершчынскі народны хор (239). Гучалі песні ў гонар вызваліцеляў (239). Той незабыўны канцэрт... (240). Рэчыцкі народны ансамбль «Дняпро» (241). Рэчыцкі народны ансамбль песні і танца «Рэчыца» (241). Рэчыцкі народны аркестр народных інструментаў (241). Рэчыцкі народны духавы аркестр (243). Рэчыцкі народны тэатр (243). Рэчыцкі народны хор ветэранаў вайны і працы (244). Землякі — дзеячы навукі і культуры (244). Агуновіч Эдуард Канстанцінавіч (244). Асіпенка Віктар Рыгоравіч (245). Атрошчанка Алег Аляксандравіч (245). Бейлькін Хайм Юдкавіч (245). Бірукоў Марат Паўлавіч (245). Блішч Міхаіл Андрэевіч (246). Бяркоўскі Барыс Міхайлавіч (246). Верамейчык Уладзімір Міхайлавіч (246). Ермачэнкаў Генадзь Аляксандравіч (246). Заранок Таццяна Піліпаўна (247). Зубрыцкі Іван Васільевіч (247). Капелян Яфім Захаравіч (247). Капшай Уладзімір Міхайлавіч (247). Коўтун Валянціна Міхайлаўна (247). Красоўскі Мікалай Піліпавіч (248). Лазарэвіч Рыгор Дзяменцьевіч (248). Лапата Георгій Паўлавіч (248). Лапаціна Таццяна Карнееўна (248). Лаўшук Сцяпан Сцяпанавіч (248). Ліпскі Уладзімір Сцяпанавіч (249). Ліўшыц Мордух Насонавіч (249). Навуменка Іван Якаўлевіч (249). Панамарэнка Леанід Фёдаравіч (250). Паўлянок Барыс Уладзіміравіч (250). Пінчук Аркадзь Фёдаравіч (250). Смаляк Віктар Мікалаевіч (251). Сыс Анатоль Ціханавіч (251). Тулупава Нэлі Іванаўна (251). Ярац Віктар Уладзіміравіч (251). Яшкін Валерый Канстанцінавіч (251). Выяўленчае мастацтва (252). Шырокая плынь (252). Аб Аляксандры Ісачове (253). Мастак без абедзвюх рук (255). Яны выдалі кнігі (256). Вішняк Пётр Сцяпанавіч (256). Караленка Анатоль Захаравіч (256). Рабянок Пятро Піліпавіч (256). Рудзішкін Міхаіл Мікітавіч (256). Рэпіч Фёдар Дзянісавіч (257). Стрыжак Віктар Іванавіч (257). Тулупаў Іван Савельевіч (257). Спартыўная гордасць Рэчыцы (257). Чорнае крыло Чарнобыля (257). Жыве ў душы трывога (258). Становішча не радуе (259). Даныя радыеактыўнага забруджвання населе-

ных пунктаў Рэчыцкага раёна (260). Шануем гісторыю (264). Рэчыцкі краязнаўчы музей (264). Ровенска-Слабодскі гісторыка-мемарыяльны музей «Памяць» (264). Населеныя пункты, якія не існуюць (264). Населеныя пункты Рэчыцкага раёна (269).

Матэрыяльная і духоўная спадчына Рэчыцкай зямлі 270

Этнаграфія (270). З навукова-творчай спадчыны М. В. Доўнар-Запольскага (274). Легенды і паданні (278). Жарты, анекдоты, гумарэскі (280). Народны тэатр (281). Замовы (283). Жыццё і навуковая спадчына Часлава Пяткевіча (285). Прыказкі і прымаўкі (287). Выслоўі (290).

З гісторыі населеных пунктаў 291

Азершчына... бо сярод азярын (в. Азершчына) (291). З вытокаў легенды (в. Капань) (292). На старажытнай зямлі (в. Чорнае) (293). На шляху княгіні Вольгі... (дакастрычніцкі перыяд г. Васілевічы) (294). Племзавод «Ведрыч» (вёскі Ведрыч і Рассвет) (296). Зашчоб'е... бо за Шчобам? (в. Зашчоб'е) (298). Гарадок, якога няма (300). Адкуль ёсць і пайшла... (в. Васількоў) (300). Адпяванне жывых (аповесць пра в. Шоўкавічы). Факты, дакументы, успаміны (305). Паміж пустак, балот... (з гісторыі населеных пунктаў Караваціцкага сельсавета) (309). Пасяліліся ля крыніц (в. Крынкі) (313). Будаваліся, каб жыць (в. Ліскі) (317). Гэта Чырвоная вёска... (в. Лясное) (318). Шукалі лепшай долі (в. Новы Барсук) (320). Шляхам сталення (в. Перасвятое) (321).

Людзі, людзі — высокія зоркі... 322

ДАПАМАГАЛІ Ў ЗБОРЫ МАТЭРЫЯЛАЎ ДЛЯ ГІСТОРЫКА-ДАКУМЕНТАЛЬНАЙ ХРОНІКІ:

М. І. Абібак, В. Р. Асіпенка, Н. В. Астапенка, П. М. Астапенка, М. П. Атаманчук, В. Н. Бабовіч, П. М. Батура, Я. Л. Безмен, Х. Ю. Бейлькін, К. А. Біруковіч, У. Д. Бурачонак, М. Р. Бур'як, Е. П. Быстранкова, А. М. Быстранкоў, Н. Д. Бысянкова, Л. І. Вашчыла, А. Д. Гузаў, Л. А. Дворнік, Н. С. Дворнік, М. С. Дземяновіч, І. У. Дзенісенка, І. А. Забіран, Л. І. Забіран, Э. П. Залескі, А. І. Кавалёў, Л. П. Канавалава, А. В. Карбаценка, А. С. Коцур, Т. М. Кошалева, І. Я. Краўцоў, М. І. Кузьменка, А. В. Кузьмянкоў, М. К. Кулага, М. З. Лазічная, Т. П. Маеўская, Д. С. Малчанава, І. С. Мануйлікава, С. У. Масяйчук, Л. І. Найдзенка, А. А. Нежывёнак, Л. А. Фралова, І. А. Процкін, А. Ф. Пяхота, Р. А. Рабцава, А. П. Рабянок, В. І. Рабянок, М. С. Рабянок, М. М. Рудзішкін, Л. Р. Рудзішкіна, А. В. Саламаха, У. В. Сідарэнка. Я. Р. Склімянок, Л. В. Сыпава, В. А. Сяргеева, І. В. Шастапалаў, І. А. Шафір, М. Ф. Шпадарук, В. А. Ярамчук, П. М. Ярац, А. А. Яцко.

Аказвалі фінансавую дапамогу ў падрыхтоўцы да выдання гісторыка-дакументальнай хронікі:

Рэчыцкі гарвыканкам, Рэчыцкі райвыканкам, рэдакцыя газеты «Дняпровец» (галоўны рэдактар А. В. Чурылаў), доследна-прамысловы гідролізны завод (дырэктар А. М. Турок).

Каляровыя здымкі: Ю. В. Міхалеўскага і А. С. Цішчанкі

Памяць: Гіст.-дакум. хроніка Рэчыц. раёна.
П15 Кн. 2. / Укл. П. П. Рабянок. — Мн.: Беларусь, 1998. — 327 с.: іл.
ISBN 985-01-0162-8.

Кніга — гісторыка-дакументальная хроніка, у якой на падставе архіўных матэрыялаў музеяў, замалёвак, артыкулаў, успамінаў непасрэдных удзельнікаў падзей расказваецца аб гісторыі Рэчыцкага раёна ад вызвалення ў 1943 годзе да нашых дзён. Прыводзяцца спісы загінуўшых у другой сусветнай вайне на тэрыторыі раёна.

Для масавага чытача.

УДК 947.62
ББК 63.3(4Беи)

Навукова-папулярнае выданне

ПАМЯЦЬ

Гісторыка-дакументальная хроніка Рэчыцкага раёна.
Кніга 2.

Мастацкія рэдактары
В. Р. Мішчанка, А. П. Макаўцоў
Тэхнічны рэдактар
С. Л. Печанёва
Карэктары
Р. П. Іваненка, Н. І. Лешчанка,
Л. Б. Шынкевіч

Здадзена ў набор 01.10.97. Падпісана да друку 08.05.98. Фармат $70\times100^{1}/_{16}$. Папера Афс. № 1. Гарнітура Кудрашоўская. Афсетны друк. Ум. друк. арк. 26,65. Ум. фарб.-адб. 35,1. Ул.-выд. арк. 42,3. Тыраж 5000 экз. Зак. 2207.

Дзяржаўнае прадпрыемства «Выдавецтва «Беларусь» Дзяржаўнага камітэта Рэспублікі Беларусь па друку. Ліцэнзія ЛВ № 2 ад 31.12.97. 220600, Мінск, праспект Машэрава, 11.

Ордэна Працоўнага Чырвонага Сцяга паліграфкамбінат ВПП імя Я. Коласа. 220005, Мінск, Чырвоная, 23.